

กทปส

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการขอรับการส่งเสริมและสนับสนุนจากเงินกองทุนวิจัยและพัฒนา
กิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม
เพื่อประโยชน์สาธารณะ

โครงการพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาต

ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

Training program for

authorized trial radio broadcasting personnel

รองศาสตราจารย์ ดร.พสชนัน นิรมิตไชนนนท์ และคณะ

กรกฎาคม ๒๕๖๔

รายงานฉบับสมบูรณ์

ทุนส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยและพัฒนา

สัญญารับทุนเลขที่ B๖๒-๑-(๓)-๐๐๑

โครงการพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาต

ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

Training program for

authorized trial radio broadcasting personnel

คณะนักวิจัย

๑. รองศาสตราจารย์ ดร.พสนัน นิรมิตรไชยนนท์	นักวิจัยหัวหน้าโครงการ
๒. รองศาสตราจารย์ ดร.กมลพร สอนศรี	นักวิจัยร่วม
๓. รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณชลี โนริยา	นักวิจัยร่วม
๔. นางสาวอารี เสถียรวัฒน์ชัย	นักวิจัยร่วม

ได้รับทุนอุดหนุนจาก

กองทุนวิจัยและพัฒนา กิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม เพื่อประโยชน์สาธารณะ
(สำนักงาน กสทช.)

กรกฎาคม ๒๕๖๔

บทสรุปผู้บริหาร

โครงการพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

กรกฎาคม ๒๕๖๔

โครงการพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงมีวัตถุประสงค์การศึกษาเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงและผู้ที่เกี่ยวข้องกลุ่มต้นแบบให้มีความรู้ ความเข้าใจทั้งในด้านกฎหมายการออกอากาศ จริยธรรมและหลักแนวคิดของกิจการประเภทต่างๆ และเพื่อให้การประกอบกิจการกระจายเสียง (ทดลองออกอากาศ) เกิดประโยชน์ต่อสาธารณะตามลักษณะ และประเภทของกิจการ มีการประเมินความต้องการในการฝึกอบรมจากผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง (Training Need Assessment) จำนวน ๔๒๗ คน เพื่อนำมาพัฒนาหลักสูตรและจัดฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง หรือ ผู้ที่ปฏิบัติงานในสถานีวิทยุ จำนวน ๖๐ คน/ พื้นที่ รวมทั้งสิ้น ๑,๓๒๐ คน ซึ่งครอบคลุมทุกประเภทกิจการ ทั้งกิจการทางธุรกิจ กิจการบริการสาธารณะ และประเภทกิจการบริการชุมชน และครอบคลุมสำนักงาน กสทช. ส่วนกลาง และสำนักงาน กสทช. จำนวน ๒๑ พื้นที่ รวมทั้งสิ้น ๒๒ พื้นที่ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ความถี่ (Frequencies) และร้อยละ (Percentage) สถิติเชิงอ้างอิง ได้แก่ การวิเคราะห์ที่แบบกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน (Paired t-test) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการศึกษา

๑. การประเมินความต้องการในการฝึกอบรมจากผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

ผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ทั้งประเภทกิจการทางธุรกิจ ประเภทกิจการบริการสาธารณะ และประเภทกิจการบริการชุมชน จำนวนทั้งสิ้น ๔๒๗ คน มีความต้องการในการฝึกอบรมดังนี้

๑.๑ ความต้องการด้านความรู้ด้านวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๖ โดยความรู้ที่ต้องการได้รับการฝึกอบรมมากที่สุดเป็น ๓ ลำดับแรก ได้แก่ การเตรียมความพร้อมและขั้นตอนการขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง และการต่อใบอนุญาตฯ และเครื่องมือที่ใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหาการทางวิทยุ โครงสร้างและกระบวนการในการกำกับดูแลเนื้อหาการทางวิทยุและโทรทัศน์

๑.๒ ความต้องการในการพัฒนาทักษะการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงในภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๔ โดยทักษะที่ต้องการได้รับการฝึกอบรมมากที่สุดเป็น ๓ ลำดับแรก ได้แก่ เทคนิคการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดรายการวิทยุ เทคนิคการผลิตเนื้อหาการทางวิทยุให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย และเทคนิคการคัดกรองข้อมูลหรือข่าวปลอม

๑.๓ ความต้องการในด้านวิธีการฝึกอบรมและรูปแบบการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๙ โดยวิธีการฝึกอบรมและรูปแบบการเรียนรู้ที่ต้องการให้นำมาใช้ในการฝึกอบรมมากที่สุดเป็น ๓ ลำดับแรก ได้แก่ กิจกรรมการสร้างเครือข่ายผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง การเรียนรู้ทางไกลและการเรียนรู้ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ และการอภิปรายกลุ่ม หรือการระดมสมอง

๑.๔ การสร้างความยั่งยืนของการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๑ โดยวิธีการสร้างความยั่งยืนที่ต้องการให้นำมาใช้ในการฝึกอบรมมากที่สุดเป็น ๓ ลำดับแรก ได้แก่ การมีระบบพี่เลี้ยงดูแลระหว่างและหลังการฝึกอบรม และการมีกลไกในการสื่อสารระหว่างเครือข่ายผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง เช่น เครือข่ายสังคมออนไลน์ แฟนเพจ ไลน์กลุ่ม เป็นต้น และการส่งเสริมให้ผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทำงานร่วมกันเป็นเครือข่าย

๑.๕ ปัญหาอุปสรรคในการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการในภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๗ โดยปัญหาอุปสรรคที่บุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงพบมากที่สุดเป็น ๓ ลำดับแรก ได้แก่ ปัญหาด้านคุณภาพทางเทคนิคของรายการวิทยุ ปัญหาด้านการบริหารจัดการสถานี และปัญหาด้านการไม่เข้าใจกฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ

๒. การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงกลุ่มต้นแบบให้มีความรู้พื้นฐานในการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง และความรู้เฉพาะในแต่ละประเภทกิจการทั้งประเภทกิจการทางธุรกิจ และประเภทกิจการบริการสาธารณะ/กิจการบริการชุมชน เป็นหลักสูตรจำนวน ๔๐ ชั่วโมง ซึ่งผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงแต่ละประเภท ได้แก่ ประเภทกิจการทางธุรกิจ จะมีชั่วโมงการเรียนรู้รวมทั้งสิ้นจำนวน ๔๐ ชั่วโมง และประเภทกิจการบริการสาธารณะ/ประเภทกิจการบริการชุมชน จะมีชั่วโมงการเรียนรู้รวมทั้งสิ้นจำนวน ๔๐ ชั่วโมงเท่ากัน โดยแบ่งเป็นการฝึกอบรมในชั้นเรียนจำนวน ๑๖ ชั่วโมง ประกอบไปด้วยวิธีการฝึกอบรมที่ผสมผสานหลากหลายวิธี ได้แก่ การบรรยายในชั้นเรียน (Lecture) ควบคู่ไปกับการเรียนรู้จากการปฏิบัติ (Action Learning) การเรียนรู้จากกรณีศึกษา (Case Study) การฝึกวิพากษ์กรณีศึกษา และการอภิปรายประเด็นปัญหาเรื้อรังต่างๆ (Critique & Discussion) การสะท้อนการจากการฝึกปฏิบัติ (Reflective Practice) การแสดงบทบาทสมมติ (Drama-based learning) การเรียนรู้จากเครือข่ายผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง (Networking) และ คู่มือการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-learning handout) จำนวน ๒๔ ชั่วโมง

เนื้อหาของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประกอบด้วยจำนวน ๗ โมดูล ได้แก่ ๑) ภูมิทัศน์สื่อ และความรู้พื้นฐานในการดำเนินกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ (๑๑ ชั่วโมง) ๒) กฎหมาย ระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้องกับวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ (๖ ชั่วโมง) ๓) จริยธรรมและจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพ

กระจายเสียง (๕ ชั่วโมง) ๔) การบริหารจัดการสถานีสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ประเภทกิจการทางธุรกิจ (๙ ชั่วโมง) ๕) การผลิตและกำกับดูแลเนื้อหารายการวิทยุ และโฆษณาสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ (๙ ชั่วโมง) ๖) การบริหารจัดการสถานีสำหรับสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน (๙ ชั่วโมง) และ ๗) การผลิตและกำกับดูแลเนื้อหารายการวิทยุสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน (๙ ชั่วโมง)

กลุ่มเป้าหมายสำหรับการจัดฝึกอบรมเป็นผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง หรือผู้ที่ปฏิบัติงานในสถานีวิทยุ โดยไม่จำกัดประสบการณ์และจำนวนปีที่ได้รับใบอนุญาตฯ เพื่อเป็นการพัฒนา และเพิ่มเติมองค์ความรู้ในด้านการดำเนินงานทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง เป็นผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงหรือผู้ที่ปฏิบัติงานในสถานีวิทยุประเภทกิจการทางธุรกิจ ประเภทกิจการบริการสาธารณะ และประเภทกิจการบริการชุมชน ๖๐ คน/ พื้นที่ และยังคงอยู่ในระหว่างที่รับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ณ วันที่จัดฝึกอบรม

การประเมินผลการฝึกอบรมของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ได้แก่ ๑ การสังเกตการร่วมกิจกรรม การมีปฏิสัมพันธ์และการอภิปรายระหว่างการฝึกอบรม ๒) การประเมินด้วยแบบประเมินความรู้ความเข้าใจในการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ จำนวน ๙๕ ข้อซึ่งครอบคลุมเนื้อหาทั้ง ๗ โมดูล ก่อนและหลังการเข้าร่วมการฝึกอบรม ๓) การประเมินด้วยแบบประเมินความความหวังและความพึงพอใจในการเข้าร่วมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง และ ๔) การประเมินด้วยแบบประเมินการถ่ายโอนความรู้จากหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงไปใช้ในการปฏิบัติงาน (ภายหลังจากการฝึกอบรมเสร็จสิ้นประมาณ ๑ เดือน และ ๓ เดือน : ประเมิน ๒ ครั้ง)

๓. การดำเนินการจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

จัดฝึกอบรมให้กับผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง หรือผู้ที่ปฏิบัติงานในสถานีวิทยุ จำนวน ๖๐ คน/ พื้นที่ รวมทั้งสิ้น ๑,๓๒๐ คน ซึ่งครอบคลุมทุกประเภทกิจการ ทั้งกิจการทางธุรกิจ กิจการบริการสาธารณะ และประเภทกิจการบริการชุมชน และครอบคลุมสำนักงาน กสทช. ส่วนกลาง และสำนักงาน กสทช. จำนวน ๒๑ พื้นที่ รวมทั้งสิ้น ๒๒ พื้นที่ ได้แก่ จังหวัดกรุงเทพมหานคร จังหวัดนนทบุรี จังหวัดนครปฐม จังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดชลบุรี จังหวัดยโสธร จังหวัดนครพนม จังหวัดอุดรธานี จังหวัดขอนแก่น จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดเชียงราย จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดลำปาง จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดชุมพร จังหวัดสงขลา จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดกระบี่ และจังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งการพัฒนาหลักสูตรและดำเนินการจัดฝึกอบรมเพื่อบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

ในช่วงก่อนการจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง จะมีการประชาสัมพันธ์หลักสูตรพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงผ่านแฟนเพจของโครงการพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง โดยในวันแรกของการจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะได้รับการประเมินความรู้ความเข้าใจในการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ (Pre-test) ในวันที่สอง เมื่อดำเนินการจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงเสร็จสิ้น ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะได้รับการประเมิน ๑) ความรู้ความเข้าใจในการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ (Post-test) และ ๒) ประเมินความความหวังและความพึงพอใจในการเข้าร่วมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง และเมื่อเสร็จสิ้นการจัดฝึกอบรมในวันที่สอง ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะได้รับ ๑) คู่มือการเรียนรู้ด้วยตนเองสำหรับประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการในลักษณะหนังสือเล่มเล็ก ที่มีแบบฝึกหัดท้ายบท และ ๒) การเรียนเชิญผู้เข้ารับการฝึกอบรมเข้ากลุ่มเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านเฟซบุ๊ก “โครงการพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง” ตามลิงค์ <https://www.facebook.com/groups/2846251075654671> ซึ่งภายในกลุ่มจะมีการนำเสนอคลิปสำหรับเรียนรู้ด้วยตนเอง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เข้ารับการฝึกอบรมและทีมวิทยากร รวมถึงกำกับติดตามผลจากการจัดฝึกอบรม จากนั้นภายหลังจากดำเนินการจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงเป็นระยะเวลา ๑ เดือน และ ๓ เดือน จะมีนักวิจัยโทรสัมภาษณ์เพื่อประเมินการถ่ายโอนความรู้จากหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงไปใช้ ในการปฏิบัติงาน

๔. การประเมินผลการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

ในส่วนของการดำเนินการจัดฝึกอบรม มีการประเมินผลการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง จำนวน ๓ ประเด็น ได้แก่

๔.๑ การประเมินความรู้ความเข้าใจในการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ โดยการเปรียบเทียบก่อนและหลังการเข้าร่วมการฝึกอบรม ในภาพรวมพบว่า ในภาพรวมผู้เข้ารับการฝึกอบรมร้อยละ ๑๐๐.๐๐ มีความรู้เพิ่มขึ้นจากการเข้าร่วมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง และเมื่อเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจในการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการก่อนและหลังการฝึกอบรม พบว่า ผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงมีความรู้ความเข้าใจสูงขึ้นภายหลังการเข้าร่วมการฝึกอบรมทั้งในภาพรวมภาพรวมของแต่ละโมดูล และทุกประเด็นจากทุกโมดูล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๐๑

๔.๒ การประเมินความความหวังและความพึงพอใจในการเข้าร่วมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พบว่า ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมมีความคาดหวังต่อการเข้าร่วมการฝึกอบรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ๓.๖๖ และ มีความพึงพอใจต่อการเข้าร่วม

การฝึกอบรม โดยรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยมีค่าเฉลี่ย ๔.๐๙ เมื่อเปรียบเทียบความคาดหวัง และความพึงพอใจในการเข้าร่วมการฝึกอบรม พบว่า ความพึงพอใจในการเข้าร่วมการฝึกอบรมสูงกว่าความคาดหวัง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๐๑ ในทุกมิติ

๔.๓ การประเมินการถ่ายโอนความรู้จากหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงไปใช้ในการปฏิบัติงาน พบว่า ภายหลังจากเข้าร่วมการฝึกอบรมในระยะ ๑ เดือน ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมมีระดับการถ่ายโอนความรู้จากหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงไปใช้ในการปฏิบัติงานในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ๓.๗๔ และ ภายหลังจากเข้าร่วมการฝึกอบรมในระยะ ๓ เดือน ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมมีระดับการถ่ายโอนความรู้จากหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงไปใช้ในการปฏิบัติงานในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยมีค่าเฉลี่ย ๔.๑๙ และเมื่อเปรียบเทียบการถ่ายโอนความรู้จากหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงไปใช้ในการปฏิบัติงานในระยะ ๑ เดือน และ ๓ เดือนภายหลังจากเข้าร่วมการฝึกอบรม พบว่า การถ่ายโอนความรู้จากหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงไปใช้ในการปฏิบัติงานในระยะ ๓ เดือน สูงกว่าระยะ ๑ เดือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๐๑

ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

การพัฒนาหลักสูตรและจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง รวมถึงการประเมินผลการพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง สามารถจำแนกเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายในการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจด้านการให้บริการกิจการกระจายเสียงสำหรับการดำเนินการในระยะสั้น และข้อเสนอแนะระยะกลางและระยะยาว โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑.๑ ข้อเสนอแนะสำหรับการดำเนินการในระยะสั้น หมายถึง สิ่งที่สำคัญงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (สำนักงาน กสทช.) ควรพิจารณาและดำเนินการในช่วง ๑ – ๒ ปี เพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจด้านการให้บริการกิจการกระจายเสียงให้เกิดขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรม ได้แก่

๑) การนำคู่มือการเรียนรู้ด้วยตนเองสำหรับประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการจากโครงการฯ ทั้งในลักษณะของหนังสือเล่มเล็ก (Booklet) และสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองไปใช้ในการให้ความรู้กับผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

สำนักงาน กสทช. สามารถนำคู่มือการเรียนรู้ด้วยตนเองสำหรับประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการจากโครงการฯ ทั้งในลักษณะของหนังสือเล่มเล็ก (Booklet) และ

สื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองไปใช้ในการให้ความรู้กับผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากคู่มือการเรียนรู้ด้วยตนเองสำหรับประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ เป็นคู่มือที่สามารถเรียนรู้ได้ง่ายด้วยตนเองและมีแบบฝึกหัดท้ายบท ทำให้สะดวกต่อผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงสามารถใช้ในการเพิ่มพูนความรู้ของตนเองในเวลาว่างได้ โดยไม่ต้องลงนามร่วมการฝึกอบรม ซึ่งจากผลการประเมินภายใต้โครงการพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงในครั้งนี้ ผู้ที่เข้ารับการฝึกอบรม สะท้อนว่าโครงการฯ มีประโยชน์เป็นการเพิ่มพูนความรู้ที่ทันสมัยและกฎระเบียบที่จำเป็นต่อการประกอบกิจการ

๒) การจัดโครงการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง และบุคลากรที่เกี่ยวข้องในยุคที่มีการหลอมรวมเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง ด้วยวิธีการที่หลากหลาย และมีความเหมาะสมต่อสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙

สำนักงาน กสทช. ควรมีการจัดโครงการหรือกิจกรรมพัฒนาศักยภาพและ ขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง และบุคลากรที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่องทั้งในเชิงแพลตฟอร์มที่ใช้ในการประกอบกิจการในยุคที่มีการหลอมรวมเทคโนโลยี การใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ในการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงอีกช่องทางหนึ่ง ข้อกฎหมาย กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง จริยธรรมวิชาชีพ และเทคนิคการผลิตรายการอย่างสร้างสรรค์ โดยมีการพัฒนาด้วยวิธีการที่หลากหลาย และมีความเหมาะสมต่อสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ซึ่งคาดว่าจะยังคงมีการแพร่ระบาดไปอีกช่วงระยะเวลาหนึ่ง ทั้งจากการฝึกอบรมในชั้นเรียน การฝึกอบรมออนไลน์ ชุดการเรียนรู้ด้วยตัวเอง การเรียนรู้บนเว็บไซต์หรือการเรียนในรูปแบบ e-learning เพื่อที่ผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง และบุคลากรที่เกี่ยวข้องจะได้รับการความรู้ใหม่ที่จำเป็นต่อการประกอบกิจการอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในยุคที่มีการหลอมรวมเทคโนโลยีทำให้มีผู้ประกอบการรุ่นใหม่จากแพลตฟอร์มออนไลน์เกิดขึ้นเป็นจำนวนมากซึ่งมีเนื้อหาที่น่าสนใจและมีกฎระเบียบข้อบังคับในการนำเสนอน้อยกว่าวิทยุทดลองประกอบกิจการ อีกทั้งผู้ประกอบการกลุ่มนี้ได้มีการแบ่งส่วนแบ่งทางการตลาดทั้งในมิติของผู้ฟังและมิติของสปอนเซอร์จากผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงไปเป็นจำนวนมาก ทำให้มีการแข่งขันอย่างรุนแรงในธุรกิจกิจการกระจายเสียงในปัจจุบัน

๓) การจัดเตรียมกลไกที่สนับสนุนการเชื่อมโยงและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสำนักงาน กสทช. และผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง และระหว่างผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงด้วยกันเอง

สำนักงาน กสทช. ควรมีการจัดเตรียมกลไกที่สนับสนุนการเชื่อมโยง การรายงานปัญหาและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสำนักงาน กสทช. และผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง และระหว่างผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงด้วยกันเอง เช่น เว็บไซต์ การตั้งกลุ่มในเครือข่ายสังคมออนไลน์ การใช้โปรแกรม Line official เป็นต้น ซึ่งสำนักงานสามารถใช้เป็นช่องทางในการสื่อสารข่าวสาร การรับแจ้งปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการหรือการรายงานการนำเสนอสื่อวิทยุกระจายเสียงทั้งเนื้อหาและโฆษณาที่ไม่เหมาะสม

๔) การประสานความร่วมมือกับองค์กรเครือข่ายวิชาชีพสื่อ วิชาชีพอื่นๆ และเครือข่ายจิตอาสา ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความรู้ ความเข้าใจ การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและทำงานร่วมกับผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงเพื่อพัฒนาคุณภาพรายการ และการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์

สำนักงาน กสทช. ควรมีการประสานความร่วมมือกับองค์กรเครือข่ายวิชาชีพสื่อ วิชาชีพอื่นๆ และเครือข่ายจิตอาสา ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความรู้ ความเข้าใจ การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและทำงานร่วมกับผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงเพื่อพัฒนาคุณภาพรายการ และการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ เช่น สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) สามารถเข้ามามีบทบาทและร่วมสนับสนุนการให้ความรู้เกี่ยวกับการโฆษณาเครื่องสำอางและยาบำรุงต่างๆ ศูนย์ต่อต้านข่าวปลอมประเทศไทย กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม สามารถเป็นพันธมิตรกันในการแจ้งเบาะแสข่าวปลอมหรือตรวจสอบข่าวว่าเป็นข่าวที่เชื่อถือได้หรือไม่ก่อนนำเสนอผ่านทางรายการวิทยุทดลองประกอบกิจการ หรือสำนักข่าวจากส่วนกลางในการส่งข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องให้กับวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ เป็นต้น นอกจากนี้สามารถเชิญเครือข่ายจิตอาสาต่างๆเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดรายการเพื่อยกระดับคุณภาพของรายการที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์ต่อผู้ฟัง เมื่อรายการที่น่าสนใจ จะช่วยดึงดูดสปอนเซอร์ต่างๆให้เข้ามาสนับสนุนสถานีต่อไป

๕) การจัดหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาเครือข่ายผู้นำผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง (Train the trainer program)

สำนักงาน กสทช. ควรมีการจัดหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาเครือข่ายผู้นำผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงโดยเป็นหลักสูตรเข้มข้น (Train the trainer program) เพื่อให้ผู้นำเหล่านี้นำความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมไปขยายผลและสอนต่อให้กับผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงหรือบุคลากรอื่นๆในพื้นที่ของตนเอง รวมถึงสามารถทำหน้าที่ในการกำกับดูแลและให้คำแนะนำในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการประกอบกิจการผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงในพื้นที่ของตนเอง โดยในกรณีที่มีประเด็นที่ค่อนข้างรุนแรงหรือ ประเด็นเชิงละเอียดจรรยาบรรณวิชาชีพ เครือข่ายผู้นำผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงกลุ่มนี้จะเป็นผู้คอยรายงานให้กับสำนักงาน กสทช.

๑.๒ ข้อเสนอแนะระยะกลางและระยะยาว หมายถึง สิ่งที่สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ควรพิจารณาและดำเนินการในช่วง ๓ - ๑๐ ปี เพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจด้านการให้บริการกิจการกระจายเสียงให้เกิดขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรม ได้แก่

๑) การศึกษาและระบุนามความรู้ ทักษะพื้นฐาน และสมรรถนะที่จำเป็นต่อการดำเนินงาน วิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ และอาจมีการพิจารณานำไปผูกโยงกับการต่อใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงในอนาคต เพื่อให้ผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทุกสถานจะสามารถประกอบกิจการได้บนมาตรฐานระดับเดียวกัน

สำนักงาน กสทช. ควรมีการศึกษาและระบุนามความรู้ ทักษะพื้นฐาน และสมรรถนะที่จำเป็นต่อการดำเนินงานวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ จะทำให้ผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงและบุคลากรที่เกี่ยวข้องมีการเรียนรู้เพิ่มเติมและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อยกระดับการประกอบกิจการและการดำเนินงานของตนเองยุคที่มีการแข่งขันในธุรกิจวิทยุกระจายเสียงค่อนข้างสูง โดยพิจารณาจากช่องว่างของความรู้ของตนเองกับสิ่งที่สำนักงาน สำนักงาน กสทช. ระบุไว้ เช่น ความรู้ในด้านกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ จริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อ การประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการในยุคที่มีการหลอมรวมเทคโนโลยี การรู้เท่าทันสื่อและสื่อดิจิทัล เป็นต้น

นอกจากนี้สำนักงาน กสทช. อาจมีการพิจารณานำความรู้ ทักษะพื้นฐาน และสมรรถนะที่กำหนดขึ้นไปผูกโยงกับการต่อใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงในอนาคต เพื่อเป็นการกำหนดให้ผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงจะต้องมีการเรียนรู้ และติดตามข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการอย่างต่อเนื่อง โดยผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงจะต้องมีการเรียนรู้ในประเด็นที่สำนักงาน กสทช. กำหนด หรือสำนักงาน กสทช. อาจจะทำเป็นหลักสูตรออนไลน์และส่งให้ผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง และทำแบบประเมินให้ผ่าน โดยนำมาเป็นหนึ่งในเอกสารแนบกับการยื่นคำร้องขอต่อใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ในลักษณะเดียวกับการต่ออายุใบขับขี่รถยนต์ หรือการต่ออายุใบอนุญาตวิชาชีพบางประเภท เป็นต้น เพื่อให้ผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทุกสถานจะสามารถประกอบกิจการได้บนมาตรฐานระดับเดียวกัน

๒) การทำความร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันในระดับอุดมศึกษาที่มีหลักสูตรด้านนิติศาสตร์ และสื่อสารมวลชน ที่กระจายอยู่ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ

สำนักงาน กสทช. ควรมีการทำความร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันในระดับอุดมศึกษาที่มีหลักสูตรด้านนิติศาสตร์และสื่อสารมวลชน ที่กระจายอยู่ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ เพื่อให้สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ รวมถึงยังสามารถช่วยเป็นหนึ่งในผู้กำกับดูแลเนื้อหาและคุณภาพรายการของวิทยุทดลองประกอบกิจการได้เป็นอย่างดี

๓) การพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อให้กับผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง บุคลากรที่เกี่ยวข้อง และประชาชนทุกช่วงวัย

สำนักงาน กสทช. ควรมีการจัดโครงการหรือกิจกรรมพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อให้กับผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง บุคลากรที่เกี่ยวข้อง และประชาชนทุกช่วงวัยไม่จำกัดเฉพาะเยาวชนเท่านั้น ซึ่งการที่จะส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจด้านการให้บริการกิจการกระจายเสียงให้เกิดขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรม ไม่จำกัดเฉพาะอยู่ที่ผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง หรือบุคลากรที่

เกี่ยวข้องเท่านั้น หากแต่ประชาชนทุกช่วงวัยที่เป็นผู้รับฟังสื่อวิทยุต้องมีความสามารถในการคัดกรองข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องและเป็นประโยชน์กับตนเอง รวมถึงต้องสามารถคัดกรองข้อมูลข่าวสารที่เป็นเท็จ แฝงด้วยความรุนแรงหรือไม่เหมาะสมต่อเด็กและเยาวชน หรือเป็นโฆษณาที่ล่อลวงหรือบิดเบือนต่อผู้บริโภค เพื่อรายงานผ่านช่องทางของรัฐให้มีการดำเนินการลงโทษผู้ประกอบการต่อไป จะเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่สามารถสามารถดำเนินการควบคู่ไปกับการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจด้านการให้บริการกิจการกระจายเสียง เพื่อเป็นการกำกับดูแลและพัฒนาคุณภาพของการให้บริการกิจการกระจายเสียงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔) การจัดทำคู่มือจริยธรรมวิชาชีพสำหรับผู้ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการโดยเฉพาะ

สำนักงาน กสทช. ควรมีการจัดทำคู่มือจริยธรรมวิชาชีพสำหรับผู้ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการโดยเฉพาะ จะเป็นคัมภีร์สำหรับการประกอบกิจการอย่างมีคุณภาพ อันเนื่องมาจากในปัจจุบันมีการแข่งขัน มากสำหรับวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการและสื่อประเภทอื่นๆ ในยุคที่มีการหลอมรวมเทคโนโลยี ประเด็นด้านการขาดจริยธรรมของผู้ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการบางกลุ่มที่สะท้อนออกมาให้เห็นได้ในหลายมิติของการประกอบกิจการ ไม่ว่าจะเป็นการที่เน้นการนำเสนอข่าวสารที่รวดเร็ว โดยไม่ได้มีการคัดกรองว่าข่าวนั้นๆเป็นข่าวที่ถูกต้องหรือไม่ ความเหมาะสมของรูปแบบการนำเสนอและการใช้ภาษาที่ถูกต้อง หรือการเน้นในเชิงธุรกิจมากกว่าการทำเพื่อประโยชน์สาธารณะ การใส่ความคิดเห็นของตนเองลงไปในข่าวสารเพื่อดึงความสนใจจากผู้ชมผู้ฟัง หรือการนำเสนอข่าวโดยไม่ได้คำนึงถึงประเด็นจริยธรรมวิชาชีพสื่อและการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้ที่ปรากฏในข่าว การนำเสนอขายสินค้าหรือบริการที่มีราคาสูงกว่าความเป็นจริง หรือเป็นผลิตภัณฑ์ที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพของผู้บริโภค เป็นต้น

๕) การพิจารณา การจัดทำตัวชี้วัดและมาตรการในการสนับสนุนผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชนบางสถานีที่มีเนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม รวมถึงการแนะนำและให้ความรู้เกี่ยวกับแหล่งทุนอื่นๆ ที่ผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการสามารถเข้าถึงเพื่อขอรับการสนับสนุนได้

สำนักงาน กสทช. ควรมีการพิจารณาการสนับสนุนผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชนบางสถานีที่มีเนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม เพื่อให้ยังสามารถประกอบกิจการต่อไป หากสำนักงาน กสทช. เห็นสมควรในการให้การสนับสนุน สำนักงาน กสทช. ควรมีการ จัดตั้งคณะทำงานหรือศึกษาทบทวนเพื่อจัดทำตัวชี้วัดอย่างเป็นรูปธรรมถึงองค์ประกอบของสถานีวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชนที่ควรได้รับการสนับสนุน เนื่องจาก สำนักงาน กสทช. มีงบประมาณและทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดและมีพันธกิจในด้านอื่นๆ การที่มีตัวชี้วัดที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมจะทำให้สามารถประเมินและระบุสถานีที่สมควรได้รับการสนับสนุนได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยไม่มีข้อครหาจากสถานีอื่นๆหรือผู้เกี่ยวข้องที่ไม่ได้รับการสนับสนุน

นอกจากนี้ สำนักงาน กสทช. ควรมีการแนะนำและให้ความรู้เกี่ยวกับแหล่งทุนอื่นๆ ที่ผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการสามารถเข้าถึงเพื่อขอรับการสนับสนุนได้ เช่น สถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการ

วิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการชุมชนจะได้รับการอุดหนุนส่วนหนึ่งจะได้รับจากกองทุนวิจัยและพัฒนา กิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการ โทรคมนาคม เพื่อประโยชน์สาธารณะ ในด้านการส่งเสริมและ สนับสนุนเงินจากกองทุนวิจัยและพัฒนา กิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม เพื่อ ประโยชน์สาธารณะ ตามมาตรา ๕๒(๑) หรือกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ เป็นต้น

๒. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาในครั้งต่อไป

๒.๑ สำนักงาน กสทช. ควรมีการประสานความร่วมมือกับองค์กรเครือข่ายจิตอาสาอื่นๆ ให้เข้ามา มีส่วนร่วมในการตรวจสอบเนื้อหาที่ ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ฟัง และทำงานร่วมกับวิทยุทดลองประกอบ กิจการ ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารรวมถึงการนำเสนอด้วยวิธีการใหม่ๆ ในยุคของการหลอมรวม เทคโนโลยี เช่น อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ที่ทำงานอย่างต่อเนื่องและเป็นผู้มีความรู้เชิง สุขภาพ เครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษาทั่วประเทศโดยเฉพาะมหาวิทยาลัยที่มี หลักสูตรด้านนิเทศศาสตร์และสื่อมวลชน องค์กรสื่อที่เกี่ยวข้อง เครือข่ายเด็กและเยาวชนที่เป็นคนรุ่นใหม่ที่มี ความรู้ความสามารถและกระจายอยู่ ทั่วประเทศและพร้อมที่จะทำงานจิตอาสา เป็นต้น

๒.๒ สำนักงาน กสทช. ควรมีการจัดเตรียมโครงสร้างพื้นฐาน ทรัพยากร และกลไกที่สนับสนุน การทำงานของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง เช่น การพัฒนาผู้ได้รับอนุญาตทดลอง ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงอย่างต่อเนื่อง การสนับสนุนเครื่องมือบางอย่างที่จำเป็นต่อการประกอบ กิจการสำหรับผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และ กิจการบริการชุมชน ซึ่งมีข้อจำกัดในด้านการหารายได้ การมีระบบในการกำกับดูแลเนื้อหาสำหรับรายงานสื่อ ที่ไม่เหมาะสม โดยมีการปกป้องและรักษาสิทธิความเป็นส่วนตัวให้กับผู้ที่แจ้ง การส่งเสริมระบบกำกับดูแล กันเองระหว่างวิชาชีพสื่อมวลชนหรือผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง รวมถึงภายใต้ ระบบดังกล่าวอาจจะมีการออกแบบให้ผู้ที่ยังสามารถติดตามความคืบหน้าในการจัดการกับสื่อที่ไม่ เหมาะสม และควรมีระบบการรายงานสื่อวิทยุและโทรทัศน์ที่ไม่เหมาะสมให้กับประชาชนหรือ ผู้ผลิตสื่อได้ ทราบ

บทคัดย่อ

โครงการพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

รองศาสตราจารย์ ดร.พสนัน นิรมิตไชยนนท์ และคณะ

กรกฎาคม ๒๕๖๔

โครงการพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงมีวัตถุประสงค์การศึกษาเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงและผู้ที่เกี่ยวข้องกลุ่มต้นแบบให้มีความรู้ ความเข้าใจทั้งในด้านกฎหมายการออกอากาศ จริยธรรมและหลักแนวคิดของกิจการประเภทต่างๆ มีการประเมินความต้องการในการฝึกอบรมจากผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง จำนวน ๔๒๗ คน เพื่อนำมาพัฒนาหลักสูตร และจัดฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง จำนวน ๖๐ คน/ พื้นที่ รวมทั้งสิ้น ๑,๓๒๐ คน ซึ่งครอบคลุมทุกประเภทกิจการ ทั้งกิจการทางธุรกิจ กิจการบริการสาธารณะ และประเภทกิจการบริการชุมชน และครอบคลุม จำนวน ๒๒ พื้นที่ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความถี่ และร้อยละ สถิติเชิงอ้างอิง ได้แก่ การวิเคราะห์ที่แบบกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน (Paired t-test) และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า

๑. ผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงมีความต้องการในการพัฒนาด้านความรู้ ทักษะ วิธีการฝึกอบรมที่ผสมผสาน และมีการสร้างความยั่งยืนของการเรียนรู้ในระดับมาก

๒. หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง แบ่งเป็นการฝึกอบรมในชั้นเรียนจำนวน ๑๖ ชั่วโมง และ คู่มือการเรียนรู้ด้วยตนเอง จำนวน ๒๔ ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น ๔๐ ชั่วโมง เนื้อหาของหลักสูตรฝึกอบรมประกอบด้วยจำนวน ๗ โมดูล ได้แก่ ๑) ภูมิทัศน์สื่อ และความรู้พื้นฐานในการดำเนินกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ ๒) กฎหมายระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้อง ๓) จริยธรรมและจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพ ๔) การบริหารจัดการสถานีสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ ๕) การผลิตและกำกับดูแลเนื้อหาการวิทยุ และโฆษณาสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ ๖) การบริหารจัดการสถานีสำหรับสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน และ ๗) การผลิตและกำกับดูแลเนื้อหาการวิทยุสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการ

๓. ผู้เข้ารับการฝึกอบรมร้อยละ ๑๐๐ มีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้น และมีความรู้ความเข้าใจสูงขึ้น ภายหลังการเข้าร่วมการฝึกอบรมในทุกมิติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๐๑ มีความพึงพอใจในการเข้าร่วมการฝึกอบรมสูงกว่าความคาดหวัง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๐๑ และมีการถ่ายโอนความรู้จากหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงไปใช้ในการปฏิบัติงานในระยะ ๓ เดือน สูงกว่าระยะ ๑ เดือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๐๑

Abstract

Training program for authorized trial radio broadcasting personnel

Associate Professor Dr.Poschanan Niramitchainont and others

July 2021

The training program for authorized trial (local) radio broadcasting personnel aimed to develop a prototype of authorized trial radio broadcasting personnel and relevant persons; in order to have knowledge and understanding on broadcasting laws, ethics and concepts of radio broadcasting; and to encourage the public interests from each type of radio broadcasting. The training need assessment conducted with ๔๒๗ trial radio broadcasting personnel in order to develop the curriculum and conduct training program for ๖๐๐ authorized trial (local) radio broadcasting personnel per areas. The total of trainees were ๑,๓๒๐ authorized trial (local) radio broadcasting personnel covering type of business, public and community radio in ๒๒ areas. The descriptive statistics such as Mean, Standard Deviation, Frequencies and Percentage; the inferential statistics such as Paired t-test and Content Analysis were used for data analysis. The results indicated that :

๑. The trial radio broadcasting personnel had needs on knowledge, skills, multi-training methods, sustainable learning at the high level.

๒. The ๔๐ hours of curriculum for developing authorized trial (local) radio broadcasting personnel divided into ๑๖ hours of classroom training และ ๒๔ hours of self-learning. The aspects of curriculum were ๗ modules such as ๑) Media landscape and basic principles in trial radio broadcasting ๒) The relevant laws, regulations and announcements ๓) Ethics and morality of media profession ๔) Management for business trial radio broadcasting ๕) Production and regulations on contents and advertising of business trial radio broadcasting ๖) Management for public and community trial radio broadcasting and ๗) Production and regulations on contents and advertising of public and community trial radio broadcasting.

๓. After attending the training program, the ๑๐๐% of trainees had enhanced their knowledge. The trainee's knowledge had increased in all aspects after attending the training program with statistical significance at the .๐๐๑ level. The trainee's satisfaction towards program was higher than expectation with statistical significance at the .๐๐๑ level. The trainee's transfer of knowledge during ๓ months higher than ๑ month with statistical significance at the .๐๐๑ level.

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปผู้บริหาร	ก
บทคัดย่อ	ฎ
Abstract	ฎ
สารบัญ	ฐ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญภาพ	ต
บทที่ ๑	บทนำ
	๑. หลักการและเหตุผล
	๒. วัตถุประสงค์การศึกษา
	๓. ระยะเวลาการดำเนินงาน
	๔. ขอบเขตของการศึกษา
	๕. นิยามศัพท์
	๖. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ
	๗. ผลผลิตและตัวชี้วัดความสำเร็จ
	๘. กรอบแนวคิดของการศึกษา
บทที่ ๒	ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
	๑. กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ นโยบายเกี่ยวกับการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง
	๒. แนวคิดเกี่ยวกับการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง
	๓. กรณศึกษาและแนวปฏิบัติที่ดีในต่างประเทศ
	๔. แนวคิดการพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง
	๕. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
บทที่ ๓	ระเบียบวิธีวิจัย
	กิจกรรมที่ ๑ การประเมินความต้องการเบื้องต้นของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการกระจายเสียง
	กิจกรรมที่ ๒ การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง
	กิจกรรมที่ ๓ การดำเนินการจัดฝึกอบรม และประเมินผลการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

สารบัญ

	หน้า
	๘๐
บทที่ ๔	๘๑
กิจกรรมที่ ๔ การจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายในการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจด้านการให้บริการกิจการกระจายเสียง	๘๓
ส่วนที่ ๑ ผลการพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการ วิทยุกระจายเสียงและผู้ที่เกี่ยวข้อง กลุ่มต้นแบบให้มีความรู้ ความเข้าใจทั้ง ในด้านกฎหมายการออกอากาศ จริยธรรม และหลักแนวคิดของกิจการ ประเภทต่างๆ	๑๓๙
ส่วนที่ ๒ ข้อเสนอเชิงนโยบายในการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจด้านการ ให้บริการกิจการกระจายเสียง	๑๔๔
ส่วนที่ ๓ การวิจารณ์ผล	๑๔๙
บทที่ ๕	๑๕๐
สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	๑๕๕
สรุปผลการวิจัย	๑๖๑
ข้อเสนอแนะ	๑๖๕
บรรณานุกรม	๑๖๗
ภาคผนวก	๑๗๑
ภาคผนวก ก การจัดตั้งคณะทำงานในการพัฒนาหลักสูตร	๑๗๓
ภาคผนวก ข แบบประเมินความต้องการในการฝึกอบรมของ ผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง	๑๗๙
ภาคผนวก ค แบบประเมินผลการฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับ อนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง จำนวน ๓ ชุด ได้แก่ ๑) แบบประเมินความรู้ในการพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลอง ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง (พร้อมเฉลย) ๒) แบบประเมินความคาดหวังและความพึงพอใจการเข้าร่วมการฝึกอบรม พัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ๓) แบบประเมินการถ่ายโอนความรู้จากหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนา บุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงไปใช้ใน การปฏิบัติงาน	๑๘๙

สารบัญ

	หน้า
ภาคผนวก ง ผลการประเมินผู้เข้ารับการฝึกอบรมจำแนกตามภูมิภาค จำนวน ๔ ภูมิภาค และจังหวัดจำนวน ๒๒ จังหวัด ในจำนวน ๓ ด้าน ได้แก่ ๑) ผลการประเมินความรู้ในการพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลอง ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ๒) ผลการประเมินความคาดหวังและความพึงพอใจการเข้าร่วมการฝึกอบรม พัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ๓) ผลการประเมินการถ่ายโอนความรู้จากหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนา บุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงไปใช้ใน การปฏิบัติงาน	๑๙๕
ภาคผนวก จ คู่มือสำหรับใช้ในการถ่ายถอดและเผยแพร่ เรื่อง การฝึกอบรมพัฒนาพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบ กิจการวิทยุกระจายเสียง (คู่มือการจัดฝึกอบรมสำหรับวิทยากร)	๒๕๕
ภาคผนวก ฉ คู่มือสำหรับใช้ในการถ่ายถอดและเผยแพร่ เรื่อง การฝึกอบรมพัฒนาพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบ กิจการวิทยุกระจายเสียง (คู่มือประกอบการเรียนรู้ด้วยตนเองสำหรับ ผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง)	๔๔๓
ภาคผนวก ช สื่อประกอบการเรียนรู้ด้วยตนเองสำหรับผู้ได้รับอนุญาตทดลอง ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ (บรรจุในแผ่น CD)	๖๐๒
ภาคผนวก ซ ประวัตินักวิจัย	๖๐๔

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๓.๑	สรุปแนวทางการดำเนินการประเมินความต้องการเบื้องต้นของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการกระจายเสียง	๖๖
๓.๒	รายละเอียดเนื้อหาหลักสูตร ฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทุกประเภทกิจการ (๔๐ ชั่วโมง)	๖๙
๓.๓	สรุปการจัดการฝึกอบรมให้กับผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง จำนวน ๒๒ พื้นที่	๗๕
๔.๑	ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	๘๔
๔.๒	ผลการสำรวจความรู้ด้านวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ	๘๗
๔.๓	ผลการสำรวจปัญหาอุปสรรคด้านวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ	๘๘
๔.๔	ผลการสำรวจทักษะการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง	๘๙
๔.๕	วิธีการฝึกอบรมและรูปแบบการเรียนรู้	๙๐
๔.๖	การสร้างความยั่งยืนในการเรียนรู้	๙๑
๔.๗	ภาพรวมรายละเอียดเนื้อหาหลักสูตร โมดูลที่ ๑ ภูมิทัศน์สื่อ และความรู้พื้นฐานในการดำเนินกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ	๙๙
๔.๘	ภาพรวมรายละเอียดเนื้อหาหลักสูตร โมดูลที่ ๒ กฎหมาย ระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้องกับวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ	๑๐๐
๔.๙	ภาพรวมรายละเอียดเนื้อหาหลักสูตร โมดูลที่ ๓ จริยธรรมและจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียง	๑๐๒
๔.๑๐	ภาพรวมรายละเอียดเนื้อหาหลักสูตร โมดูลที่ ๔ การบริหารจัดการสถานีสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ	๑๐๔
๔.๑๑	ภาพรวมรายละเอียดเนื้อหาหลักสูตร โมดูลที่ ๕ การผลิตและกำกับดูแลเนื้อหารายการวิทยุ และโฆษณาสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ	๑๐๕
๔.๑๒	ภาพรวมรายละเอียดเนื้อหาหลักสูตร โมดูลที่ ๖ การบริหารจัดการสถานีสำหรับสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน	๑๐๖
๔.๑๓	ภาพรวมรายละเอียดเนื้อหาหลักสูตร โมดูลที่ ๗ การผลิตและกำกับดูแลเนื้อหารายการวิทยุสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน	๑๐๘
๔.๑๔	พื้นที่ วันเวลา สถานที่ และจำนวนกลุ่มเป้าหมายสำหรับการจัดฝึกอบรม	๑๑๒
๔.๑๕	ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	๑๑๕

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๔.๑๖	ผลการประเมินความรู้ความเข้าใจในการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ ก่อนและหลังการเข้าร่วมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงในภาพรวมและภาพรวมของแต่ละโมดูล	๑๑๘
๔.๑๗	ผลการประเมินความรู้จากการพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงเป็นรายด้านของแต่ละโมดูล	๑๑๙
๔.๑๘	ความคาดหวังและความพึงพอใจการเข้าร่วมการฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง	๑๓๕
๔.๑๙	การประเมินการถ่ายโอนความรู้จากหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงไปใช้ในการปฏิบัติงาน	๑๓๘

สารบัญญภาพ

ภาพที่	หน้า	
๑.๑	กรอบแนวคิดของการวิจัย	๑๑
๓.๑	สรุปกระบวนการพัฒนาหลักสูตร	๗๓
๓.๒	สรุปแนวทางการและวิธีการจัดฝึกอบรม	๗๙
๔.๑	QR Code แพนเพจของโครงการพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบ กิจการวิทยุกระจายเสียง	๑๐๙
๔.๒	เฟสบุ๊ก “โครงการพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการ วิทยุกระจายเสียง”	๑๑๑

บทที่ ๑

บทนำ

บทที่ ๑

บทนำ

"โครงการพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง" มีความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ขอบเขตของการศึกษา ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา หลักการและแนวทางการดำเนินงานของโครงการฯ โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑. หลักการและเหตุผล

การกำกับดูแลวิทยุกระจายเสียงรายใหม่ของคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และ กิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ดำเนินการตามประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ.๒๕๕๕ ประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การทดสอบมาตรฐานทางเทคนิคของเครื่องส่งวิทยุกระจายเสียงสำหรับการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง และประกาศอื่นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีสาระสำคัญ คือ การกำหนดประเภทกิจการกระจายเสียงวิธีการและลักษณะการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติการประกอบกิจการ กระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ.๒๕๕๑ รวมทั้งเตรียมความพร้อมเพื่อเปลี่ยนผ่านไปสู่ระบบ การออกใบอนุญาตในอนาคต และรักษาคุณภาพการรับฟังวิทยุกระจายเสียงของประชาชนทั้งในแง่ของคุณภาพรายการและคุณภาพทางเทคนิค โดยระบุเกณฑ์ทางเทคนิคให้ผู้ประกอบการวิทยุกระจายเสียงปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด คือเครื่องส่ง สัญญาณกำลังส่ง ๕๐๐ วัตต์ เสาส่งสัญญาณสูง ๖๐ เมตร และครอบคลุมรัศมีกระจายเสียง ๒๐ กิโลเมตร

การอนุญาตทดลองออกอากาศดังกล่าว ส่งผลให้ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการบริการชุมชนชั่วคราวจำนวน ๒ ราย ผู้ได้รับสิทธิทดลองออกอากาศในลักษณะชั่วคราวจำนวน ๖,๕๙๙ ราย และผู้ที่ได้ยื่นแบบคำขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการบริการชุมชนชั่วคราว (ก่อนวันที่ ๒๐ กันยายน พ.ศ.๒๕๕๕) อีกจำนวนหนึ่งต้องดำเนินการยื่นคำขออนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงอีกครั้ง ให้ตรงตามประเภทที่ต้องการประกอบกิจการ กล่าวคือ ประเภทบริการสาธารณะ ประเภทบริการชุมชน และประเภทบริการธุรกิจ และปฏิบัติตามมาตรฐานทางเทคนิคที่กำหนด ในการพิจารณาแบบคำขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงนั้น กสทช.ได้พิจารณา ตามเงื่อนไขสำหรับการประกอบกิจการตามประเภทที่ให้บริการ ซึ่งการกำหนดในประกาศหลักเกณฑ์ โดยพิจารณาคุณสมบัติที่ปรับให้เป็น "นิติบุคคล" สัดส่วนรายการ และการกำกับดูแลรายได้ สำหรับการออกอากาศรายการกิจการกระจายเสียงต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง กล่าวคือ พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ.๒๕๕๑ โดยเฉพาะมาตรา ๓๗ ที่กำหนดเกี่ยวกับเนื้อหารายการ รวมถึงประกาศต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ประกาศ กสทช. เรื่อง การกระทำที่เป็น การเอาเปรียบผู้บริโภคในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ.๒๕๕๕ กำหนดห้ามกระทำการใดๆ อันเป็นการเอาเปรียบผู้บริโภค โดยเฉพาะด้านการออกอากาศการโฆษณาอันมีลักษณะเป็นการค้ากำไรเกินควร หรือก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญ อนึ่งพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๕๒ (๓) กำหนดวัตถุประสงค์ของกองทุนวิจัยและพัฒนากิจการ

กระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม เพื่อประโยชน์สาธารณะ ในการสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรด้านกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ กิจการโทรคมนาคม และเทคโนโลยีสารสนเทศ ตลอดจนการดำเนินการขององค์กรซึ่งทำหน้าที่จัดทำมาตรฐานทางจริยธรรมของการประกอบ ส่งเสริมและอาชีพหรือวิชาชีพตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

ดังนั้นการศึกษาคำนี้จึงมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงและผู้ที่เกี่ยวข้องของกลุ่มต้นแบบให้มีความรู้ ความเข้าใจทั้งในด้านกฎหมายการออกอากาศ จริยธรรมหลักคิดและแนวทางการประกอบกิจการประเภทต่างๆ เพื่อส่งเสริมให้การประกอบกิจการกระจายเสียงของวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการเกิดประโยชน์ต่อสาธารณะตามลักษณะ และประเภทของกิจการ ผลจากการศึกษาคำนี้จะได้ชุดฝึกอบรมที่มีคุณภาพ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทุกประเภททั้งประเภทกิจการธุรกิจ กิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชนต่อไป และบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงและผู้ที่เกี่ยวข้องกลุ่มต้นแบบจะมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงตามประเภทที่ขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงได้อย่างมีคุณภาพ และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสาธารณะ

๒. วัตถุประสงค์การศึกษา

๒.๑ เพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงและผู้ที่เกี่ยวข้อง กลุ่มต้นแบบให้มีความรู้ ความเข้าใจทั้งในด้านกฎหมายการออกอากาศ จริยธรรม และหลักแนวคิดของกิจการประเภทต่างๆ

๒.๒ เพื่อให้การประกอบกิจการกระจายเสียง (ทดลองออกอากาศ) เกิดประโยชน์ต่อสาธารณะตามลักษณะ และประเภทของกิจการ

๓. ระยะเวลาการดำเนินงาน

๓๖๕ วัน นับตั้งแต่วันลงนามในสัญญาวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๓ - ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๔

๔. ขอบเขตของการศึกษา

๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาของการศึกษาพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประกอบด้วย

๔.๑.๑ การประเมินความต้องการในการฝึกอบรมจากผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง (Training Need Assessment) แต่ละประเภททั้งประเภทกิจการธุรกิจ กิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชนใน ๖ ประเด็น ได้แก่ ๑) ความรู้ด้านวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ ๒) ปัญหาอุปสรรคด้านวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ ๓) ทักษะการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ๔) วิธีการฝึกอบรมและรูปแบบการเรียนรู้ ๕) ความยั่งยืนในการเรียนรู้ และ ๖) ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมตามรายประเภทกิจการ

๔.๑.๒ หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการธุรกิจ ประกอบด้วยเนื้อหาหลัก จำนวน ๗ ประเด็น และแยกเป็นประเด็นย่อย จำนวน ๑๙ ประเด็น ดังนี้

๑) ภูมิทัศน์สื่อ และความรู้พื้นฐานในการดำเนินกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ ประกอบด้วย ๕ ประเด็นย่อย ได้แก่ ๑) การวิเคราะห์ภูมิทัศน์สื่อและโครงสร้างการบริหารสื่อ ๒) ความรู้พื้นฐานของกิจการกระจายเสียง ๓) การเตรียมความพร้อมเพื่อต่อใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ๔) การเตรียมความพร้อมสถานี ความถี่ออกอากาศ ที่ตั้งของเสาอากาศ กำลังส่งออกอากาศ และการวัดแพร่แปลกล่อม และ ๕) การจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับรายได้และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสถานี

๒) กฎหมาย ระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้องกับวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ ประกอบด้วย ๓ ประเด็นย่อย ได้แก่ ๑) กฎหมาย ระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้องกับการประกอบวิชาชีพกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ ๒) กฎหมาย ระเบียบและประกาศด้านหลักเกณฑ์และมาตรการที่ใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์ ๓) กฎหมาย ระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงโดยเฉพาะ

๓) จริยธรรมและจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียง ประกอบด้วย ๓ ประเด็นย่อย ได้แก่ ๑) มาตรฐานจริยธรรม จรรยาบรรณและธรรมเนียมปฏิบัติของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียง ๒) ประเด็นเชิงจริยธรรมในกิจการกระจายเสียงทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ และ ๓) การรู้เท่าทันสื่อ กับจริยธรรมและจรรยาบรรณของสื่อมวลชน

๔) การบริหารจัดการสถานีสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ ประกอบด้วย ๒ ประเด็นย่อย ได้แก่ ๑) การจัดทำผังรายการสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ เนื้อหาที่ กสทช. กำหนด เนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ รวมถึงการรายงานกรณีที่มีเหตุจำเป็นเร่งด่วนที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ ๒) หลักเกณฑ์และแนวทางการหารายได้สำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ

๕) การผลิตและกำกับดูแลเนื้อหาหารายการวิทยุ และโฆษณาสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ ประกอบด้วย ๒ ประเด็นย่อย ได้แก่ ๑) เทคนิคการผลิตและจัดรายการวิทยุอย่างสร้างสรรค์และเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย ๒) การกำกับดูแลเนื้อหาหารายการสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ และการโฆษณาโดยคำนึงถึงผู้บริโภคเป็นสำคัญ

๖) การบริหารจัดการสถานีสำหรับสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน ประกอบด้วย ๒ ประเด็นย่อย ได้แก่ ๑) การจัดทำผังรายการสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน การนำเสนอเนื้อหาตามที กสทช. กำหนด รวมถึงการรายงานกรณีที่มีเหตุจำเป็นเร่งด่วนที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ และ ๒) หลักเกณฑ์และข้อยกเว้นในการหารายได้สำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน

๗) การผลิตและกำกับดูแลเนื้อหาการวิทยุสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน ประกอบด้วย ๒ ประเด็นย่อย ได้แก่ ๑) การวิเคราะห์และจัดทำเนื้อหาการวิทยุ รวมถึงเทคนิคการผลิตและยกระดับการจัดรายการวิทยุประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชนให้ทันสมัย มีความน่าสนใจและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย และ ๒) การกำกับดูแลเนื้อหาการวิทยุและกิจกรรมการหารายได้ของวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน

๔.๑.๓ ความรู้ความเข้าใจในการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ
ประกอบด้วยจำนวน ๗ ประเด็น ได้แก่ ๑) ภูมิทัศน์สื่อ และความรู้พื้นฐานในการดำเนินกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ ๒) กฎหมาย ระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้องกับวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ ๓) จริยธรรมและจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียง ๔) การบริหารจัดการสถานีสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ ๕) การผลิตและกำกับดูแลเนื้อหาการวิทยุ และโฆษณาสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ ๖) การบริหารจัดการสถานีสำหรับสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน และ ๗) การผลิตและกำกับดูแลเนื้อหาการวิทยุสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน

๔.๑.๔ ความความหวังและความพึงพอใจในการเข้าร่วมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ประกอบด้วย ๙ ประเด็น ได้แก่ ๑) ความเหมาะสมของเนื้อหาการฝึกอบรม ๒) ความครบถ้วนของหลักสูตร ๓) ความเหมาะสมของรูปแบบการฝึกอบรม ๔) ความเหมาะสมของวิทยากร ทั้งในด้านการนำเข้าสู่บทเรียน การจัดลำดับขั้นตอนของเนื้อหาวิชา เทคนิคและวิธีการที่ใช้ ในการถ่ายทอดความรู้ การเปิดโอกาสให้ซักถามและแสดงความคิดเห็น ๕) ความเหมาะสมของการใช้สื่อที่เหมาะสมกับรูปแบบการฝึกอบรม ๖) ความเหมาะสมของระยะเวลาในการฝึกอบรม ๗) ความเหมาะสมของสถานที่ในการฝึกอบรม ๘) ความพึงพอใจด้านการดำเนินงาน การประสานงาน และอำนวยความสะดวกของผู้รับผิดชอบโครงการ ๙) ความพึงพอใจโดยภาพรวมของกิจกรรม

๔.๒ ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายสำหรับการศึกษาคั้งนี้แบ่งออกเป็น ๒ กลุ่มตามกิจกรรมที่ศึกษา ดังนี้

๔.๒.๑ ผู้ตอบแบบประเมินความต้องการในการฝึกอบรมจากผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง (Training Need Assessment) จำนวน ๔๒๗ คน ทั้งประเภทกิจการทางธุรกิจ ประเภทกิจการบริการสาธารณะ และประเภทกิจการบริการชุมชน โดยเก็บรวบรวมจากสำนักงาน กสทช. เขต จำนวน ๒๑ เขตทั่วประเทศ และสำนักงาน กสทช.ส่วนกลาง

๔.๒.๒ ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมเป็นบุคลากรระดับแกนนำต้นแบบของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง จำนวน ๖๐ คนต่อครั้ง ครอบคลุมสำนักงาน กสทช.เขต จำนวน ๒๑ เขตทั่วประเทศ และสำนักงาน กสทช.ส่วนกลาง รวมทั้งสิ้น ๑,๓๒๐ คน

๔.๓ ขอบเขตด้านพื้นที่

การจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง จำนวน ๒๒ ครั้ง จะขึ้น ณ จังหวัดหนึ่งที่อยู่ภายใต้ที่ตั้งของสำนักงาน กสทช. ซึ่งครอบคลุม สำนักงาน กสทช. ส่วนกลาง ๑ ครั้ง และที่ทำการของสำนักงาน กสทช. ทั้ง ๒๑ เขต จำนวน ๒๑ ครั้งโดยแยกตามภาค ดังนี้

๔.๓.๑ ภาคกลางและภาคตะวันตก

- ๑) สำนักงาน กสทช. ส่วนกลาง จัดการฝึกอบรม ณ จังหวัดกรุงเทพมหานคร
- ๒) สำนักงาน กสทช. เขต ๑๖ จัดการฝึกอบรม ณ จังหวัดนครปฐม
- ๓) สำนักงาน กสทช. เขต ๑๑ จัดการฝึกอบรม ณ จังหวัดนนทบุรี
- ๔) สำนักงาน กสทช. เขต ๑๓ จัดการฝึกอบรม ณ จังหวัดสุพรรณบุรี
- ๕) สำนักงาน กสทช. เขต ๑๘ จัดการฝึกอบรม ณ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๔.๓.๒ ภาคตะวันออก

- ๖) สำนักงาน กสทช. เขต ๑๔ จัดการฝึกอบรม ณ จังหวัดฉะเชิงเทรา
- ๗) สำนักงาน กสทช. เขต ๑๒ จัดการฝึกอบรม ณ จังหวัดชลบุรี

๔.๓.๓ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

- ๘) สำนักงาน กสทช. เขต ๒๒ จัดการฝึกอบรม ณ จังหวัดยโสธร
- ๙) สำนักงาน กสทช. เขต ๒๕ จัดการฝึกอบรม ณ จังหวัดนครพนม
- ๑๐) สำนักงาน กสทช. เขต ๒๔ จัดการฝึกอบรม ณ จังหวัดอุดรธานี
- ๑๑) สำนักงาน กสทช. เขต ๒๑ จัดการฝึกอบรม ณ จังหวัดขอนแก่น
- ๑๒) สำนักงาน กสทช. เขต ๒๓ จัดการฝึกอบรม ณ จังหวัดนครราชสีมา

๔.๓.๔ ภาคเหนือ

- ๑๓) สำนักงาน กสทช. เขต ๓๔ จัดการฝึกอบรม ณ จังหวัดเชียงราย
- ๑๔) สำนักงาน กสทช. เขต ๓๒ จัดการฝึกอบรม ณ จังหวัดเชียงใหม่
- ๑๕) สำนักงาน กสทช. เขต ๓๑ จัดการฝึกอบรม ณ จังหวัดลำปาง
- ๑๖) สำนักงาน กสทช. เขต ๓๓ จัดการฝึกอบรม ณ จังหวัดพิษณุโลก
- ๑๗) สำนักงาน กสทช. เขต ๓๕ จัดการฝึกอบรม ณ จังหวัดนครสวรรค์

๔.๓.๕ ภาคใต้

- ๑๘) สำนักงาน กสทช. เขต ๔๕ จัดการฝึกอบรม ณ จังหวัดชุมพร
- ๑๙) สำนักงาน กสทช. เขต ๔๑ จัดการฝึกอบรม ณ จังหวัดสงขลา
- ๒๐) สำนักงาน กสทช. เขต ๔๓ จัดการฝึกอบรม ณ จังหวัดนครศรีธรรมราช
- ๒๑) สำนักงาน กสทช. เขต ๔๒ จัดการฝึกอบรม ณ จังหวัดกระบี่
- ๒๒) สำนักงาน กสทช. เขต ๔๔ จัดการฝึกอบรม ณ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

๕. นิยามศัพท์

๕.๑ นิยามปฏิบัติการ

๕.๑.๑ การพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

หมายถึง การจัดโปรแกรมฝึกอบรมให้กับบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง จำนวน ๔๐ ชั่วโมง ประกอบด้วย การฝึกอบรมในชั้นเรียนผสมผสานหลากหลายวิธี ได้แก่ การบรรยายในชั้นเรียนควบคู่ไปกับการเรียนรู้จากการปฏิบัติ การเรียนรู้จากกรณีศึกษา การวิพากษ์และการอภิปรายประเด็นปัญหาเรื้อรังต่างๆ การสะท้อนการจากการฝึกปฏิบัติ การแสดงบทบาทสมมติ การเรียนรู้จากเครือข่ายผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง จำนวน ๑๖ ชั่วโมง และการเรียนรู้ด้วยตนเองด้วยคู่มือและคลิปวิดีโอ จำนวน ๒๔ ชั่วโมง และการประเมินความรู้ความเข้าใจในการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ การประเมินความความหวังและความพึงพอใจในการเข้าร่วมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง และการกำกับติดตาม และประเมินการถ่ายโอนความรู้จากหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงไปใช้ ในการปฏิบัติงาน

๕.๑.๒ ความต้องการในการฝึกอบรม หมายถึง ความรู้สึกถึงความต้องการจำเป็นของผู้ได้รับ

อนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงใน ๖ ประเด็น ได้แก่ ๑) ความรู้ด้านวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ ๒) ปัญหาอุปสรรคด้านวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ ๓) ทักษะการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ๔) วิธีการฝึกอบรมและรูปแบบการเรียนรู้ ๕) ความยั่งยืนในการเรียนรู้ และ ๖) ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมตามรายประเภทกิจการ

๕.๑.๓ หลักสูตรพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

หมายถึง เนื้อหาที่ใช้ในการพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง โดยหัวข้อหลักเป็นจำนวน ๗ ประเด็น และแยกเป็นประเด็นย่อย จำนวน ๑๙ ประเด็น ดังนี้

๑) ภูมิทัศน์สื่อ และความรู้พื้นฐานในการดำเนินกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ ประกอบด้วย ๕ ประเด็นย่อย ได้แก่ ๑) การวิเคราะห์ภูมิทัศน์สื่อและโครงสร้างการบริหารสื่อ ๒) ความรู้พื้นฐานของกิจการกระจายเสียง ๓) การเตรียมความพร้อมเพื่อต่อใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ๔) การเตรียมความพร้อมสถานี ความถี่ออกอากาศ ที่ตั้งของเสาอากาศ กำลังส่งออกอากาศ และการวัดแพร่แปลกปลอม และ ๕) การจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับรายได้และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสถานี

๒) กฎหมาย ระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้องกับวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ ประกอบด้วย ๓ ประเด็นย่อย ได้แก่ ๑) กฎหมาย ระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้องกับการประกอบวิชาชีพกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ ๒) กฎหมาย ระเบียบและประกาศด้านหลักเกณฑ์และมาตรการที่ใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์ ๓) กฎหมาย ระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงโดยเฉพาะ

๓) จริยธรรมและจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียง ประกอบด้วย ๓ ประเด็นย่อย

ได้แก่ ๑) มาตรฐานจริยธรรม จรรยาบรรณและธรรมเนียมปฏิบัติของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียง ๒) ประเด็นเชิง

จริยธรรมในกิจการกระจายเสียงทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ และ ๓) การรู้เท่าทันสื่อ กับจริยธรรมและจรรยาบรรณของสื่อมวลชน

๔) การบริหารจัดการสถานีสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ ประกอบด้วย ๒ ประเด็นย่อย ได้แก่ ๑) การจัดทำผังรายการสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ เนื้อหาที่ กสทช. กำหนด เนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ รวมถึงการรายงานกรณีที่มีเหตุจำเป็นเร่งด่วนที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ ๒) หลักเกณฑ์และแนวทางการหารายได้สำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ

๕) การผลิตและกำกับดูแลเนื้อหารายการวิทยุ และโฆษณาสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ ประกอบด้วย ๒ ประเด็นย่อย ได้แก่ ๑) เทคนิคการผลิตและจัดรายการวิทยุอย่างสร้างสรรค์และเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย ๒) การกำกับดูแลเนื้อหารายการสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ และการโฆษณาโดยคำนึงถึงผู้บริโภคเป็นสำคัญ

๖) การบริหารจัดการสถานีสำหรับสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน ประกอบด้วย ๒ ประเด็นย่อย ได้แก่ ๑) การจัดทำผังรายการสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน การนำเสนอเนื้อหาตามที่ กสทช. กำหนด รวมถึงการรายงานกรณีที่มีเหตุจำเป็นเร่งด่วนที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ และ ๒) หลักเกณฑ์และข้อยกเว้นในการหารายได้สำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน

๗) การผลิตและกำกับดูแลเนื้อหารายการวิทยุสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน ประกอบด้วย ๒ ประเด็นย่อย ได้แก่ ๑) การวิเคราะห์และจัดทำเนื้อหารายการ รวมถึงเทคนิคการผลิตและยกระดับการจัดรายการวิทยุประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชนให้ทันสมัย มีความน่าสนใจและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย และ ๒) การกำกับดูแลเนื้อหารายการและกิจกรรมการหารายได้ของวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน

๕.๑.๔ ความความหวังและความพึงพอใจในการเข้าร่วมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง หมายถึง ความรู้สึกก่อนการเข้าร่วมการฝึกอบรมและความรู้สึกภายหลังการเข้าร่วมการฝึกอบรมของบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ประกอบด้วย ๙ ประเด็น ได้แก่ ๑) ความเหมาะสมของเนื้อหาการฝึกอบรม ๒) ความครบถ้วนของหลักสูตร ๓) ความเหมาะสมของรูปแบบการฝึกอบรม ๔) ความเหมาะสมของวิทยากร ทั้งในด้าน การนำเข้าสู่บทเรียน การจัดลำดับขั้นตอนของเนื้อหาวิชา เทคนิคและวิธีการที่ใช้ ในการถ่ายทอดความรู้ การเปิดโอกาสให้ซักถามและแสดงความคิดเห็น ๕) ความเหมาะสมของการใช้สื่อที่เหมาะสมกับรูปแบบการฝึกอบรม ๖) ความเหมาะสมของระยะเวลาในการฝึกอบรม ๗) ความเหมาะสมของสถานที่ในการฝึกอบรม ๘) ความพึงพอใจด้านการดำเนินงาน การประสานงาน และอำนวยความสะดวกของผู้รับผิดชอบโครงการ ๙) ความพึงพอใจโดยภาพรวมของกิจกรรม

๕.๒ นิยามศัพท์เฉพาะ

๕.๒.๑ วิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ หมายถึง การประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ กิจการบริการชุมชน กิจการทางธุรกิจ ด้วยวิธีการทดลองออกอากาศ

๕.๒.๒ ผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง หมายถึง นิติบุคคลที่ได้รับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงจากสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ใน ๓ ประเภท ได้แก่ กิจการบริการสาธารณะ กิจการบริการชุมชน กิจการทางธุรกิจ

๖. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๖.๑ สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ สามารถนำเครื่องมือสำเร็จรูปในการพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงที่มีคุณภาพในลักษณะของไปใช้ในการพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทุกประเภท ทั้งประเภทกิจการธุรกิจ กิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชนต่อไป

๖.๒ บุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงและผู้ที่เกี่ยวข้องกลุ่มต้นแบบมีความรู้ ความเข้าใจในการประกอบกิจการประเภทต่างๆ และสามารถประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงตามประเภทที่ขอรับใบอนุญาตได้อย่างมีคุณภาพ และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสาธารณะ

๗. ผลผลิตและตัวชี้วัดความสำเร็จ

โครงการพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงจะประกอบด้วยผลที่คาดว่าจะได้รับในรูปของผลผลิต และตัวชี้วัดความสำเร็จในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ดังต่อไปนี้

๗.๑ ผลผลิต (Output)

ผลลัพธ์จากโครงการพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงจะเป็นเครื่องมือสำเร็จรูปที่ สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ สามารถนำไปใช้ในการดำเนินการเพื่อส่งเสริมของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงต่อไปในอนาคต จำนวน ๕ ชิ้น ได้แก่

๗.๑.๑ แบบประเมินความต้องการในการฝึกอบรมจากผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง (Training Need Assessment)

๗.๑.๒ หลักสูตรฝึกอบรมสำเร็จรูปเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง จำนวน ๑ หลักสูตร โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็นหลักสูตรจำนวน ๒ หลักสูตรย่อย ได้แก่

๑) หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ จำนวน ๔๐ ชั่วโมง ซึ่งประกอบด้วย คู่มือการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงที่ผสมผสานหลากหลายวิธีจำนวน ๑๖ ชั่วโมง (สำหรับการฝึกอบรมในชั้นเรียนของวิทยากร) และ คู่มือการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self - learning)

ในลักษณะของหนังสือเล่มเล็ก (Booklet) และคลิปวิดีโอสำหรับพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง รวมทั้งสิ้น จำนวน ๒๔ ชั่วโมง (สำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเองผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง)

๒) หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ กิจการบริการชุมชน จำนวน ๔๐ ชั่วโมง ซึ่งประกอบด้วยคู่มือการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงที่ผสมผสานหลากหลายวิธีจำนวน ๑๖ ชั่วโมง (สำหรับการฝึกอบรมในชั้นเรียนของวิทยากร) และ คู่มือการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self - learning) ในลักษณะของหนังสือเล่มเล็ก (Booklet) และคลิปวิดีโอสำหรับพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง รวมทั้งสิ้น จำนวน ๒๔ ชั่วโมง (สำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเองผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง)

๗.๑.๓ แบบวัดความรู้ความเข้าใจในการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ

๗.๑.๔ แบบประเมินความความหวัง-ความพึงพอใจในการเข้าร่วมการฝึกอบรม

๗.๑.๕ ข้อเสนอเชิงนโยบายในการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจด้านการให้บริการกิจการกระจายเสียง

๗.๒ ตัวชี้วัดความสำเร็จ

๗.๒.๑ ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ

ตัวชี้วัดความสำเร็จเชิงปริมาณ สามารถวัดได้ใน ๒ มิติ ได้แก่

๑) ผู้ตอบแบบประเมินความต้องการในการฝึกอบรมจากผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง (Training Need Assessment) จำนวน ๔๐๐ คน ทั้งประเภทกิจการทางธุรกิจ ประเภทกิจการบริการสาธารณะ และประเภทกิจการบริการชุมชน โดยเก็บรวบรวมจากสำนักงาน กสทช. เขต จำนวน ๒๑ เขตทั่วประเทศ และสำนักงาน กสทช.ส่วนกลาง

๒) ผู้เข้าร่วมอบรม รวมทั้งสิ้น จำนวน ๑,๓๒๐ คน โดยแต่ละครั้งต้องมีผู้เข้าร่วมอบรมจำนวน ๖๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ ในทุกพื้นที่ที่จัดการฝึกอบรม ได้แก่ สำนักงาน กสทช. เขต จำนวน ๒๑ เขตทั่วประเทศ และสำนักงาน กสทช. ส่วนกลาง

๗.๒.๒ ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ

ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพของการดำเนินโครงการ สามารถวัดได้ใน ๒ มิติ ได้แก่

๑) ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ขึ้นไป

๒) ความรู้ในการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงของผู้เข้ารับการอบรม

๒.๑) ร้อยละ ๘๐ ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงมีความรู้ที่เพิ่มขึ้นหลังจากการเข้ารับการอบรม

๒.๒) ร้อยละ ๘๐ ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการทำงานด้านประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

๘. กรอบแนวคิดของการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้มุ่งพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงและผู้ที่เกี่ยวข้องกลุ่มต้นแบบให้มีความรู้ ความเข้าใจทั้งในด้านกฎหมายการออกอากาศ จริยธรรม หลักคิดและแนวทางการประกอบกิจการประเภทต่างๆ และเพื่อส่งเสริมให้การประกอบกิจการกระจายเสียงของวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการเกิดประโยชน์ต่อสาธารณะตามลักษณะ และประเภทของกิจการ โดยเริ่มจากการประเมินความต้องการในการฝึกอบรมจากผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงแต่ละประเภท เพื่อนำมาออกแบบหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ และประเภทกิจการบริการสาธารณะ กิจการบริการชุมชน และนำไปจัดฝึกอบรมกับบุคลากรระดับแกนนำต้นแบบของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทั่วประเทศ โดยมีกรอบแนวคิดของการศึกษาดังนี้

การทบทวนวรรณกรรม ที่เกี่ยวข้องกับ วิทยุทดลอง ประกอบกิจการ

กฎหมาย ระเบียบ
ประกาศ นโยบายที่
เกี่ยวข้อง และแนวปฏิบัติ
จากต่างประเทศ

การพัฒนา หลักสูตร

พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม
เพื่อพัฒนาบุคลากรของ
ผู้ได้รับอนุญาตทดลอง
ประกอบกิจการวิทยุ
กระจายเสียง ๔๐ ชั่วโมง
(๕ โมดูล)
- ฝึกอบรม ๑๖ ชั่วโมง
- คู่มือการเรียนรู้
ด้วยตนเอง/e-learning
๒๔ ชั่วโมง

Training need Assessment

ประเมินความต้องการ
จากผู้ได้รับใบอนุญาต
ทดลองประกอบกิจการ
จำนวน ๔๐๐ คน
ทั่วประเทศ

การจัดฝึกอบรม และประเมินผล

การเปิดรับสมัครและ
คัดเลือกแกนนำต้นแบบ
เพื่อมาฝึกอบรมจาก
จำนวน ๒๒ พื้นที่
รวมทั้งสิ้น ๑,๓๒๐ คน
ทั้งประเภทธุรกิจ/
สาธารณะ/ ชุมชน

ภาพที่ ๑.๑ กรอบแนวคิดของการศึกษา

บทที่ ๒

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ ๒

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การทบทวนวรรณกรรม (Literature Review) ทั้งในเชิงกฎหมายและนโยบายของประเทศ แนวคิดทฤษฎี วารสาร งานวิจัยที่ผ่านมา เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการดำเนินโครงการพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้มีการศึกษาองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องผ่านการทบทวนวรรณกรรมใน ๕ ประเด็น ได้แก่ ๑) กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ นโยบายเกี่ยวกับการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ๒) แนวคิดเกี่ยวกับการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ๓) กรณีศึกษาและแนวปฏิบัติที่ดีในต่างประเทศ ๔) แนวคิดการพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง และ ๕) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑. กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ นโยบายเกี่ยวกับการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

๑.๑ พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ.๒๕๕๑

พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ.๒๕๕๑ ที่ใช้เป็นแนวทางและกรอบการดำเนินกิจการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ โดยมีมาตราที่เกี่ยวข้องกับโครงการพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ดังนี้

มาตรา ๑๐ ใบอนุญาตประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์โดยใช้คลื่นความถี่

๑) ใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะ ได้แก่ ใบอนุญาตที่ออกให้สำหรับการประกอบกิจการที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการบริการสาธารณะ แบ่งเป็นสามประเภท

(ก) ใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะประเภทที่หนึ่ง ออกให้สำหรับกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการส่งเสริมความรู้ การศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม การเกษตร และการส่งเสริมอาชีพอื่นๆ สุขภาพ อนามัย กีฬา หรือการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน

(ข) ใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะประเภทที่สอง ออกให้สำหรับกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อความมั่นคงของรัฐหรือความปลอดภัย สาธารณะ

(ค) ใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะประเภทที่สาม ออกให้สำหรับกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการกระจายข้อมูลข่าวสารเพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐบาลกับประชาชนและรัฐสภากับประชาชน การกระจายข้อมูลข่าวสาร เพื่อการส่งเสริมสนับสนุนในการเผยแพร่และให้การศึกษาแก่ประชาชน เกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข บริการข้อมูลข่าวสารอันเป็นประโยชน์สาธารณะ แก่คนพิการ คนด้อยโอกาส หรือกลุ่มความสนใจที่มีกิจกรรมเพื่อประโยชน์สาธารณะหรือบริการข้อมูล ข่าวสารอันเป็นประโยชน์สาธารณะอื่นๆ

๒) ใบอนุญาตประกอบกิจการบริการชุมชน ได้แก่ ใบอนุญาตสำหรับการประกอบกิจการที่มีวัตถุประสงค์เช่นเดียวกับการประกอบกิจการบริการสาธารณะ แต่ต้องเป็นประโยชน์ตามความต้องการของชุมชนหรือท้องถิ่นที่รับบริการ

๓) ใบอนุญาตประกอบกิจการทางธุรกิจ ได้แก่ ใบอนุญาตสำหรับการประกอบกิจการตามวัตถุประสงค์ของผู้ประกอบกิจการเพื่อแสวงหากำไรในทางธุรกิจ ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการ ประกาศกำหนดอย่างน้อยแบ่งเป็นสามประเภท

(ก) ใบอนุญาตประกอบกิจการทางธุรกิจระดับชาติ ออกให้สำหรับกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ที่มีพื้นที่ให้บริการครอบคลุมทุกภาคของประเทศ

(ข) ใบอนุญาตประกอบกิจการทางธุรกิจระดับภูมิภาค ออกให้สำหรับกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ที่มีพื้นที่การให้บริการในกลุ่มจังหวัด

(ค) ใบอนุญาตประกอบกิจการทางธุรกิจระดับท้องถิ่น ออกให้สำหรับกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ที่มีพื้นที่การให้บริการในจังหวัด

มาตรา ๑๑ ผู้ขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะ ต้องเป็น

๑) กระทรวง ทบวง กรม องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรมหาชน หรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐที่มีใช้รัฐวิสาหกิจ ซึ่งมีหน้าที่ตามกฎหมายหรือมีความจำเป็นต้องดำเนินการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ตามหลักเกณฑ์ ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

๒) สมาคม มูลนิธิ หรือนิติบุคคลอื่นที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยที่มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินการ เพื่อประโยชน์สาธารณะโดยไม่แสวงหากำไรในทางธุรกิจ ซึ่งมีความเหมาะสมกับ การประกอบกิจการบริการสาธารณะตามลักษณะและหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

๓) สถาบันอุดมศึกษาเพื่อการใช้ประโยชน์ด้านการเรียนการสอนหรือการเผยแพร่ความรู้สู่สังคมตามลักษณะและหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา ๑๒ ผู้ขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการบริการชุมชน ต้องเป็นสมาคม มูลนิธิ นิติบุคคลอื่นที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย ซึ่งไม่ใช่หน่วยงานของรัฐและมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินการเพื่อประโยชน์สาธารณะโดยไม่แสวงหากำไรในทางธุรกิจ หรือกลุ่มคนในท้องถิ่นที่ไม่เป็น นิติบุคคล ซึ่งรวมตัวกันเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน ทั้งนี้ ต้องมีความเหมาะสมกับการประกอบกิจการบริการชุมชนตามลักษณะที่คณะกรรมการประกาศกำหนด ในการกำหนดลักษณะตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการคำนึงถึงประโยชน์ในการส่งเสริมการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสามารถตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของประชาชนในชุมชนหรือในท้องถิ่น รวมทั้งป้องกันการครอบงำการประกอบกิจการดังกล่าว

มาตรา ๑๓ ผู้ขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการทางธุรกิจต้องเป็นนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตาม กฎหมายไทย และต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้

๑) ผู้ขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการทางธุรกิจระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่นต้องเป็นนิติบุคคลที่ผู้ถือหุ้นอันเป็นทุนหรือที่ผู้ลงทุนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสาม มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตภูมิภาคหรือท้องถิ่นนั้น

แล้วแต่กรณี และต้องมีฐานะทางการเงินมั่นคง มีระบบการตรวจสอบบัญชี และมีลักษณะอื่นใด ซึ่งประกันความมั่นคงในการประกอบกิจการ ทั้งนี้ตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

๒) ผู้ขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการประเภทอื่นนอกจาก (๑) ต้องเป็นรัฐวิสาหกิจหรือ บริษัทที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการ โทรทัศน์

มาตรา ๑๗ การอนุญาตให้ประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์โดยใช้คลื่นความถี่ให้คณะกรรมการออกใบอนุญาตประกอบกิจการโดยคำนึงถึงภารกิจหรือวัตถุประสงค์ของการประกอบกิจการ และเป็นไปตามสัดส่วนการจัดสรรคลื่นความถี่ที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยองค์การจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ดังต่อไปนี้

๑) การออกใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะ ให้คำนึงถึงหน้าที่ตามกฎหมาย หรือความจำเป็นเพื่อการบริการสาธารณะ โดยใช้คลื่นความถี่ที่จัดสรรไว้สำหรับภาครัฐ

๒) การออกใบอนุญาตประกอบกิจการบริการชุมชน ให้คำนึงถึงความต้องการที่หลากหลาย ความพร้อม และประโยชน์สาธารณะของชุมชน โดยใช้คลื่นความถี่ที่จัดสรรไว้สำหรับภาคประชาชน

มาตรา ๒๐ ในการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ กรมประชาสัมพันธ์ ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะประเภทที่หนึ่งและประเภทที่สาม จะหารายได้จาก การโฆษณาไม่ได้ เว้นแต่เป็นการหารายได้โดยการโฆษณาหรือเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับงานหรือกิจการของหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ สมาคม มูลนิธิ หรือนิติบุคคลอื่นที่มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจการเพื่อประโยชน์สาธารณะโดยไม่แสวงหากำไรในทางธุรกิจ หรือการเสนอภาพลักษณ์ขององค์กร บริษัทและกิจการโดยมิได้มีการโฆษณาสรรพคุณ คุณประโยชน์ หรือคุณภาพของผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนดการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการบริการ สาธารณะประเภทที่สอง ให้หารายได้จากการโฆษณาได้เท่าที่เพียงพอต่อการประกอบกิจการโดยไม่เน้นการแสวงหาผลกำไร

มาตรา ๓๐ ผู้รับใบอนุญาตต้องรับผิดชอบในการกระทำของผู้อำนวยความสะดวกสถานีที่ได้กระทำไปในการควบคุมดูแลและบริหารกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์เสมือนเป็นการกระทำของตนเอง เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าการกระทำดังกล่าว ตนมิได้รู้เห็นหรือยินยอมด้วยและได้ใช้ความระมัดระวังในการป้องกันตามสมควรแล้ว

มาตรา ๓๓ ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ที่ใช้คลื่นความถี่แต่ละประเภทต้องจัดผังรายการให้มีสัดส่วนรายการ ดังต่อไปนี้

๑) ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะต้องกำหนดให้มีรายการที่เป็นข่าวสาร หรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละเจ็ดสิบ

๒) ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการบริการชุมชนต้องกำหนดให้มีรายการที่เป็นข่าวสารหรือ สาระที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนหรือท้องถิ่นที่รับบริการในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละเจ็ดสิบ

๓) ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการทางธุรกิจต้องกำหนดให้มีรายการที่เป็นข่าวสารหรือ สาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละยี่สิบห้า

โดยรายการที่เป็นข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะตามวรรคหนึ่งหมายความรวมถึง

รายการข่าวสาร รายการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจในการปกครองในระบอบประชาธิปไตย รายการส่งเสริมการศึกษา จริยธรรม ศิลปะ วัฒนธรรม การให้ความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม คุณภาพชีวิต และสิ่งแวดล้อม

มาตรา ๓๔ ผู้รับใบอนุญาตต้องจัดทำผังรายการให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของ การประกอบกิจการที่ได้รับใบอนุญาต ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด สำหรับใบอนุญาตแต่ละประเภท

ในกรณีจำเป็นเพื่อคุ้มครองเด็กและเยาวชน คณะกรรมการอาจประกาศกำหนดช่วงเวลาของการออกอากาศรายการบางประเภทได้

ให้ผู้รับใบอนุญาตเสนอผังรายการให้คณะกรรมการอย่างน้อยสิบห้าวันก่อนวันเริ่มให้บริการกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์

ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่าผังรายการไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศ กำหนดให้คณะกรรมการสั่งให้ผู้รับใบอนุญาตแก้ไขผังรายการให้ถูกต้องได้ เมื่อคณะกรรมการ เห็นชอบกับผังรายการที่ได้แก้ไขแล้ว ให้ผู้รับใบอนุญาตเริ่มให้บริการกิจการกระจายเสียงหรือกิจการ โทรทัศน์ตามผังรายการที่คณะกรรมการเห็นชอบแล้วได้

ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตประสงค์จะเปลี่ยนแปลงผังรายการที่คณะกรรมการเห็นชอบแล้ว ให้เสนอคณะกรรมการพิจารณาก่อนทำการเปลี่ยนแปลงไม่น้อยกว่าเจ็ดวันและให้นำความในวรรคสามใช้บังคับโดยอนุโลม

ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นเร่งด่วน ผู้รับใบอนุญาตอาจดำเนินการรายการที่แตกต่างจากผังรายการได้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา ๓๕ ในกรณีที่มีภัยพิบัติหรือมีเหตุฉุกเฉิน หรือมีกรณีอื่นตามที่คณะกรรมการ ประกาศ กำหนด ซึ่งมีความจำเป็นต้องออกอากาศแจ้งข่าวหรือเตือนภัยให้ประชาชนทราบ เมื่อรัฐบาล หรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องร้องขอ ให้ผู้รับใบอนุญาตดำเนินการตามที่ร้องขอนั้น

มาตรา ๓๖ เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิของคนพิการและคนด้อยโอกาส ให้เข้าถึงหรือรับรู้และใช้ประโยชน์จากรายการของกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ได้อย่างเสมอภาคกับบุคคลทั่วไป ให้คณะกรรมการกำหนดมาตรการพื้นฐานบางประการ เพื่อให้ผู้รับใบอนุญาตจัดให้มีบริการที่เหมาะสมเพื่อประโยชน์ของบุคคลดังกล่าวคณะกรรมการอาจกำหนดมาตรการส่งเสริมใดๆ เพิ่มเติม เพื่อให้ผู้รับใบอนุญาตพิจารณาปฏิบัติตามความเหมาะสม โดยคณะกรรมการอาจพิจารณาสนับสนุนค่าใช้จ่ายกองทุน หรือ สนับสนุนหรือส่งเสริมด้วยวิธีการอื่นก็ได้เพื่อให้มาตรการที่กำหนดตามวรรคหนึ่งเหมาะสมต่อคนพิการและคนด้อยโอกาสให้ คณะกรรมการรับฟังความคิดเห็นหรือเปิดโอกาสให้คนพิการและคนด้อยโอกาสมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรการดังกล่าวด้วย

บริการที่เหมาะสมเพื่อประโยชน์ของคนพิการและคนด้อยโอกาสตามวรรคหนึ่งอาจ หมายความว่า รวมถึง บริการกระจายเสียงที่ออกอากาศรายการอ่านหนังสือเต็มเวลา หรือบริการโทรทัศน์ที่จัดให้มีล่ามภาษามือ บริการคำบรรยายเป็นอักษรวิ่ง หรือบริการคำบรรยายเป็นเสียง สำหรับรายการ ที่นำเสนอข้อมูลข่าวสารสาธารณะ

มาตรา ๓๗ ห้ามมิให้ออกอากาศรายการที่มีเนื้อหาสาระที่ก่อให้เกิดล้มล้างการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือมีการกระทำซึ่งเข้าลักษณะลามกอนาจาร หรือมีผลกระทบต่อทำให้เกิดความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชนอย่างร้ายแรง

ผู้รับใบอนุญาตมีหน้าที่ตรวจสอบและให้ระงับการออกอากาศรายการที่มีลักษณะตามวรรคหนึ่ง หากผู้รับใบอนุญาตไม่ดำเนินการ ให้กรรมการซึ่งคณะกรรมการมอบหมายมีอำนาจสั่งด้วยวาจา หรือเป็นหนังสือให้ระงับการออกอากาศรายการนั้นได้ทันที และให้คณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงกรณีดังกล่าว โดยพลัน

ในกรณีที่คณะกรรมการสอบสวนแล้วเห็นว่าการกระทำดังกล่าวเกิดจากการละเลยของผู้รับใบอนุญาตจริง ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งให้ผู้รับใบอนุญาตดำเนินการแก้ไขตามที่สมควร หรืออาจพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตก็ได้

กล่าวโดยสรุป พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ.๒๕๕๑ เปรียบเสมือนข้อกำหนด กฎเกณฑ์พื้นฐานสำหรับผู้รับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ประกอบด้วย การจำแนกตามวัตถุประสงค์ในการขอรับใบอนุญาต หลักเกณฑ์ในการพิจารณาเพื่อให้ได้รับใบอนุญาต ข้อห้ามในด้านการแสวงหาผลกำไรจากกิจการวิทยุกระจายเสียงที่ได้รับการอนุญาต ข้อกำหนดในการจัดทำผังรายการ ข้อกำหนดในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน ข้อบังคับในด้านเนื้อหาสาระในการออกอากาศ ทั้งนี้ มุ่งเน้น ส่งเสริม และคุ้มครองสิทธิของคณาพิการและคนด้อยโอกาส ให้เข้าถึงหรือรับรู้และใช้ประโยชน์จากรายการของกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ได้อย่าง เสมอภาคกับบุคคลทั่วไป ดังนั้นในการขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงนั้น ผู้ขอฯจึงควรต้องศึกษา และเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ เพื่อให้การขอรับใบอนุญาตสามารถดำเนินไปได้อย่างถูกต้อง

๑.๒ พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.๒๕๕๓

พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.๒๕๕๓ ใช้เป็นกฎหมายในการจัดตั้งองค์กรเพื่อบริหารและจัดสรรคลื่นความถี่เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงและใช้ประโยชน์คลื่นความถี่ในกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมได้อย่างเสมอภาค โดยมีมาตราที่เกี่ยวข้องกับโครงการพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ดังนี้

มาตรา ๒๗ วรรค (๑๓) คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนมิให้ถูกเอาเปรียบจากผู้ประกอบกิจการ และคุ้มครองสิทธิในความเป็นส่วนตัวและเสรีภาพของบุคคลในการสื่อสารถึงกันโดยทางโทรคมนาคม และส่งเสริมสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคของประชาชนในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์คลื่นความถี่ที่ใช้ในกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม

มาตรา ๔๙ ในการกำกับดูแลการประกอบกิจการ ให้ กสทช. จัดให้มีแผนแม่บท กิจการกระจายเสียง

และกิจการโทรทัศน์ และแผนแม่บทกิจการโทรคมนาคม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการ ระยะห้าปี โดยในแผนดังกล่าวต้องสอดคล้องกับแผนแม่บทการบริหารคลื่นความถี่และอย่างน้อยต้องมีแนวทางการพัฒนา และการส่งเสริมแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรมระหว่างผู้ประกอบการ แนวทางการอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่ และการอนุญาตให้ประกอบกิจการ โดยในส่วนกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ต้องจัดให้ ภาคประชาชนได้ใช้คลื่นความถี่เพื่อประโยชน์สาธารณะ และไม่แสวงหากำไรในทางธุรกิจในการประกอบ กิจการบริการชุมชนไม่น้อยกว่าร้อยละยี่สิบของคลื่นความถี่ในแต่ละพื้นที่ของการอนุญาตประกอบกิจการ

มาตรา ๕๑ เพื่อส่งเสริมให้ภาคประชาชนได้ใช้คลื่นความถี่ ตามสัดส่วนที่กำหนดไว้ ในมาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง ให้ กสทช. กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการส่งเสริมชุมชนที่มีความพร้อมให้เป็นผู้มีความสมัครใจในการขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ประเภทบริการชุมชน การหารายได้ และการสนับสนุนผู้ประกอบการบริการชุมชนที่มีคุณภาพ ทั้งนี้ให้รับฟังความคิดเห็นจากประชาชน และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

รายได้ของผู้ประกอบกิจการบริการชุมชนต้องเป็นรายได้จากการบริการ การอุดหนุนสถานีหรือ รายได้ทางอื่นซึ่งมิใช่การโฆษณาหรือการประกอบกิจการกระจายเสียง หรือกิจการโทรทัศน์

การสนับสนุนผู้ประกอบการบริการชุมชนที่มีคุณภาพต้องเป็นการอุดหนุนการดำเนินการของ สถานีมิใช่เป็นการสนับสนุนรายการใดโดยเฉพาะ และมีสัดส่วนไม่เกินกึ่งหนึ่งของรายได้ทั้งหมดของ ผู้ประกอบกิจการบริการ ชุมชน รวมทั้งต้องจัดให้มีการประเมินผลคุณภาพ การให้บริการและประสิทธิภาพใน การใช้จ่ายเงินที่ได้รับการอุดหนุนเพื่อใช้ประกอบการพิจารณา จัดสรรเงินอุดหนุนในแต่ละคราว

มาตรา ๕๒ ให้จัดตั้งกองทุนขึ้นในสำนักงาน กสทช. เรียกว่า “กองทุนวิจัยและพัฒนากิจการ กระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมเพื่อประโยชน์สาธารณะ” โดยมีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

๑) ดำเนินการให้ประชาชนได้รับบริการด้านกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการ โทรคมนาคมอย่างทั่วถึง ตลอดจนส่งเสริมชุมชนและสนับสนุนผู้ประกอบการบริการชุมชน ตามมาตรา ๕๑

๒) ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาทรัพยากรสื่อสาร การวิจัยและพัฒนาด้านกิจการ กระจาย เสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม รวมทั้งความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อ เทคโนโลยีด้านการใช้ คลื่นความถี่ เทคโนโลยีสารสนเทศ เทคโนโลยีซึ่งอำนวยความสะดวกสำหรับ ผู้พิการ ผู้สูงอายุ หรือผู้ด้อยโอกาส ตลอดจนอุตสาหกรรมโทรคมนาคม และอุตสาหกรรมต่อเนื่อง

๓) ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรด้านกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ กิจการ โทรคมนาคม และเทคโนโลยีสารสนเทศ ตลอดจนการดำเนินการขององค์กรซึ่งทำหน้าที่ จัดทำมาตรฐานทาง จริยธรรมของการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการ กระจายเสียงและกิจการ โทรทัศน์

๔) สนับสนุน ส่งเสริม และคุ้มครองผู้บริโภคด้านกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการ โทรคมนาคม

๕) สนับสนุนการดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ โดย จัดสรรเงินให้แก่กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์

สรุปได้ว่า พระราชบัญญัติต้องจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุ โทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.๒๕๕๓ มุ่งเน้นการกำกับดูแล และจัดการสื่อวิทยุกระจายเสียง เพื่อให้การประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง สามารถดำเนินไปในทิศทางเดียวกัน โดยมีการจัดทำแผนแม่บท กิจการวิทยุกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ เพื่อใช้ในการดำเนินการระยะห้าปี ส่งเสริมการคุ้มครองสิทธิและ เสรีภาพของประชาชนจากการถูกเอาเปรียบ การเข้าถึงและการใช้ประโยชน์ของสื่อ ตลอดจนสิทธิ ในความเป็นส่วนตัว อีกทั้งส่งเสริมให้ภาคประชาชนได้ใช้คลื่นความถี่ ในการดำเนินการวิทยุชุมชน และมีการจัดตั้งกองทุน กองทุนวิจัยและพัฒนา กิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม เพื่อประโยชน์สาธารณะ กล่าวได้ว่าการดำเนินงานของผู้ได้รับการอนุญาตทดลองประกอบกิจการ วิทยุกระจายเสียงจักต้องดำเนินงานไปสอดคล้องต่อแผนแม่บท และสอดคล้องต่อข้อกำหนดต่างๆที่ระบุใน พระราชบัญญัติฉบับนี้

๑.๓ พระราชบัญญัติต้องจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุ โทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒

พระราชบัญญัติต้องจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุ โทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ เป็นพระราชบัญญัติที่ได้รับการแก้ไข หรือยกเลิก เพิ่มเติมความจากพระราชบัญญัติต้องจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุ โทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.๒๕๕๓ โดยมีมาตราที่เกี่ยวข้องกับโครงการพัฒนาบุคลากรของผู้ ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ดังนี้

มาตรา ๒๗ เพิ่มเติมความจากพระราชบัญญัติฯ พ.ศ. ๒๕๕๓ ความว่า ผู้ได้รับใบอนุญาตทดลอง ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงที่ได้รับการอนุญาตก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้ บังคับให้ใช้ได้ต่อไปจนกว่า จะสิ้นอายุใบอนุญาต หรือใบอนุญาตนั้นสิ้นผลเพราะเหตุอื่น

ให้ กสทช. มีอำนาจประกาศกำหนดกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ หรือกิจการโทรคมนาคม ประเภทหรือลักษณะใด ที่สามารถใช้คลื่นความถี่ที่ได้รับใบอนุญาตตามวรรคหนึ่งเพื่อประกอบกิจการ เพิ่มเติมได้ ทั้งนี้ประกาศดังกล่าวต้องสอดคล้องกับแผนแม่บทการบริหารคลื่นความถี่

ผู้ได้รับใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่ตามวรรคหนึ่งที่มีความประสงค์จะประกอบกิจการเพิ่มเติม ตามวรรคสองให้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการ รวมทั้งเสียค่าธรรมเนียม ตามกฎหมายว่าด้วยการ ประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ หรือกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการโทรคมนาคม แล้วแต่กรณี

มาตรา ๔๙ ยกเลิกความเดิม และใช้ความต่อไปนี้แทน ในการกำกับดูแลการประกอบกิจการ ให้ กสทช. จัดให้มีแผนแม่บทกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ และแผนแม่บทกิจการโทรคมนาคม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการระยะห้าปี ทั้งนี้ต้องสอดคล้องกับแผนแม่บทการบริหารคลื่นความถี่ และ อย่างน้อยต้องมีแนวทางการพัฒนาและการส่งเสริมแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรมระหว่างผู้ประกอบการ แนวทางการอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่และการอนุญาตให้ประกอบกิจการ โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสุขภาพของ

ประชาชนและมลภาวะสิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้คลื่นความถี่

กิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ต้องจัดให้มี การใช้คลื่นความถี่เพื่อประโยชน์สาธารณะหรือสำหรับภาคประชาชนรวมกันในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละยี่สิบห้าของความสามารถในการส่งสัญญาณที่จะอนุญาตในแต่ละครั้ง

ในกรณีที่ผู้ได้รับการอนุญาตทดลองประกอบกิจการไม่มีการใช้ประโยชน์จากคลื่นความถี่ เพื่อกิจการตามประเภทที่กำหนดไว้จนพ้นกำหนดสามปี นับตั้งแต่วันที่ได้มีการประกาศให้ขออนุญาต หาก กสทช. เห็นว่าการนำคลื่นความถี่ดังกล่าวไปใช้เพื่อกิจการประเภทอื่นจะเกิดประโยชน์หรือมีประสิทธิภาพสูงกว่า กสทช. มีอำนาจนำคลื่นความถี่นั้นไปใช้ประโยชน์ในกิจการประเภทอื่นได้ แต่จะต้องไม่มีผลกระทบต่อสิทธิในการใช้คลื่นความถี่ที่จัดให้เพื่อประโยชน์สาธารณะหรือสำหรับภาคประชาชน ในกรณีที่การดำเนินการดังกล่าวทำให้สัดส่วนตามวรรคสองลดลง ให้ กสทช. จัดให้มีคลื่นความถี่ตามสัดส่วนดังกล่าวโดยเร็ว ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ที่ กสทช. ประกาศกำหนด

มาตรา ๗๘ ยกเลิกความเดิมและใช้ความต่อไปนี้แทน ผู้ใดใช้คลื่นความถี่เพื่อกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ หรือกิจการ โทรคมนาคม โดยไม่ได้รับอนุญาตตามมาตรา ๔๑ ผู้นั้นต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับ ความผิดตามมาตรา ๖๖ แห่งพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ หรือตามมาตรา ๖๗ แห่งพระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ แล้วแต่กรณี

สรุปได้ว่า พระราชบัญญัติต้องจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุ โทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๖๒ เป็นพระราชบัญญัติที่มีการยกเลิก และเพิ่มเติม ความจากพระราชบัญญัติต้องจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุ โทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.๒๕๕๓ เพื่อให้เนื้อหา มีความสมบูรณ์และทันสมัยมากขึ้น สำหรับ ผู้ที่ขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ควรมีการศึกษาเนื้อหาและรายละเอียดอย่าง ครบถ้วน เพื่อให้การดำเนินการต่างๆสามารถดำเนินไปได้อย่างไม่มีอุปสรรค และได้รับการอนุญาตให้ออกอากาศได้โดยเร็ว

๑.๔ ประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การอนุญาตทดลอง ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๕

ข้อ ๖ การอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงมี ๓ ประเภท ดังนี้

- ๑) กิจการบริการสาธารณะ
- ๒) กิจการบริการชุมชน
- ๓) กิจการทางธุรกิจ

ภาคผนวก ก

ข้อกำหนด คุณสมบัติ และลักษณะการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ประเภทกิจการบริการสาธารณะ

๑. คุณสมบัติ

ผู้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงกิจการบริการสาธารณะจะต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

๑.๑ ผู้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงกิจการบริการสาธารณะ ต้องเป็น

๑.๑.๑ กระทรวง ทบวง กรม องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรมหาชน หรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐที่มีใช้รัฐวิสาหกิจ ที่มีหน้าที่ตามกฎหมายหรือมีความจำเป็น ต้องดำเนินกิจการวิทยุกระจายเสียงหรือกิจการวิทยุโทรทัศน์

๑.๑.๒ สมาคม มูลนิธิ หรือนิติบุคคลอื่นจัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยที่มีวัตถุประสงค์ ในการดำเนินกิจการเพื่อประโยชน์สาธารณะโดยไม่แสวงหากำไรในทางธุรกิจ ซึ่งมีความเหมาะสมกับ การประกอบกิจการบริการสาธารณะ

๑.๑.๓ สถาบันอุดมศึกษาเพื่อการใช้ประโยชน์ด้านการเรียนการสอนหรือการเผยแพร่ ความรู้สู่สังคม

๑.๒ บุคคลผู้มีอำนาจกระทำการผูกพันผู้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงกิจการบริการ สาธารณะต้องมีสัญชาติไทย

๒. ผังรายการและสัดส่วนรายการ

๒.๑ ต้องมีรายการที่เป็นข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะในสัดส่วนไม่น้อยกว่า ร้อยละเจ็ดสิบ

๒.๒ ให้รายการที่เป็นข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ตามข้อ ๒.๑ หมายความรวมถึงรายการ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเหตุการณ์ปัจจุบัน หรือเหตุการณ์ที่เป็นข้อเท็จจริงที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ และประเด็นที่เกี่ยวข้องกับนโยบายสาธารณะ รายการที่สร้างกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ประชาชนโดยส่งเสริม ให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็นระหว่างกัน เพื่อส่งเสริมความรู้ การศึกษา ศาสนา ศิลปะและ วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม การเกษตร การส่งเสริมอาชีพอื่นๆ สุขภาพ อนามัย กีฬา การส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน การส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐบาลกับประชาชนและรัฐสภา กับ ประชาชน การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และทักษะที่จำเป็นต่อ ประชาชนผู้ฟัง ตลอดจนมีเนื้อหาที่บริการข้อมูลแก่คนพิการ คนด้อยโอกาส หรือกลุ่มความสนใจที่มีกิจกรรม เพื่อประโยชน์สาธารณะหรือบริการข้อมูลข่าวสารสาธารณะ รวมถึงรายการที่มีวัตถุประสงค์หลัก เพื่อความมั่นคง ของรัฐหรือความปลอดภัยสาธารณะ

๓. การหารายได้

การทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงกิจการบริการสาธารณะ จะหารายได้จากโฆษณา ไม่ได้เว้นแต่เป็นการหารายได้โดยการโฆษณาหรือเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับงานหรือกิจการของหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ สมาคม มูลนิธิ หรือนิติบุคคลอื่นที่มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจการเพื่อประโยชน์สาธารณะ โดยไม่แสวงหากำไรในทางธุรกิจ หรือการเสนอภาพลักษณ์ขององค์กร บริษัท และกิจการ โดยมิได้มีการโฆษณาสรรพคุณ คุณประโยชน์ หรือคุณภาพของผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อม

ภาคผนวก ข

ข้อกำหนด คุณสมบัติ และลักษณะการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการชุมชน

๑. คุณสมบัติ

๑.๑ ผู้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงกิจการบริการชุมชนจะต้องเป็นสมาคม มูลนิธิ หรือนิติบุคคล ที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยซึ่งไม่ใช่หน่วยงานของรัฐ หรือกลุ่มคนในท้องถิ่นจำนวนไม่น้อยกว่า ๕ คน ซึ่งสมาชิกแต่ละคนสามารถแสดงหลักฐานเชิงประจักษ์ของการสร้าง ความเข้มแข็งให้ชุมชนในด้านต่างๆ ที่ระบุในข้อ ๑.๑.๑ โดยมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินการเพื่อประโยชน์สาธารณะ ไม่แสวงหากำไรในทางธุรกิจ และสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน

การยื่นขอทดลองประกอบกิจการบริการชุมชนตามวรรคแรกต้องแสดงให้เห็นถึงหลักฐานเชิงประจักษ์ถึงกิจกรรมที่แสดงการสร้าง ความเข้มแข็งในชุมชนมาอย่างต่อเนื่องไม่น้อยกว่าสองปี และต้องมีหลักฐานที่ชัดเจนของการมีส่วนร่วมในรูปแบบต่างๆ จากชุมชนที่รับบริการ ดังต่อไปนี้

๑.๑.๑ หลักฐานเชิงประจักษ์ของการสร้าง ความเข้มแข็งในชุมชนครอบคลุมกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ข้อใดข้อหนึ่งหรือหลายข้อรวมกันอย่างต่อเนื่องไม่น้อยกว่าสองปี ดังต่อไปนี้

- (๑) การสร้างเสริมประชาธิปไตยและกระจายอำนาจสู่ชุมชน
- (๒) การเสริมสร้างสิทธิพลเมืองในด้านต่างๆ
- (๓) การสร้างการมีส่วนร่วมของคนพิการ คนด้อยโอกาส และคนชายขอบในชุมชน
- (๔) การลดปัญหาความยากจนในชุมชนและการส่งเสริมอาชีพอื่นๆ
- (๕) การสร้างธรรมาภิบาล และสำนึกเกี่ยวกับความรับผิดชอบในชุมชน
- (๖) การส่งเสริมให้เกิดการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาในด้านต่างๆ เช่น สุขภาพ อนามัย กีฬา การศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและ สิ่งแวดล้อม การเกษตร ภูมิปัญญา ท้องถิ่น การดำรงชีวิต

- (๗) การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และภัยธรรมชาติ
- (๘) การสร้างเสริมสันติภาพและการบรรเทาความขัดแย้ง
- (๙) การเสริมพลังให้กับผู้หญิง คนพิการ ชนกลุ่มน้อย และคนด้อยโอกาส
- (๑๐) การส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน
- (๑๑) การส่งเสริมความหลากหลายทางวัฒนธรรม
- (๑๒) การส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการใช้ทรัพยากรของชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ
- (๑๓) การเปิดพื้นที่หรือเป็นเวทีในการแสวงหาทางออกสำหรับปัญหาที่ชุมชนประสบหรือกิจกรรมเพื่อประโยชน์สาธารณะ หรือบริการข้อมูลข่าวสารอันเป็นประโยชน์สาธารณะอื่น

๑.๑.๒ หลักฐานเชิงประจักษ์ของการมีส่วนร่วมในรูปแบบต่างๆ จากชุมชนที่รับบริการ

- (๑) การมีส่วนร่วมในความเป็นเจ้าของ เช่น การให้สมาชิกในชุมชนเข้าร่วม จัดตั้งกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งสถานี การบริจาคเงินให้สถานีและการอุดหนุนทางการเงินแก่สถานีที่ไม่ใช่ในรูปแบบของการโฆษณาหรือการสนับสนุนรายการ

(๒) การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ เช่น การให้สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการบริหารหรือดำเนินงานของสถานีด้านต่าง ๆ

(๓) การมีส่วนร่วมในการจัดรายการ เช่น การจัดให้อาสาสมัครในชุมชน เข้ามาร่วมจัดรายการหรือร่วมรายการ การเปิดให้สถานีเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ในชุมชน และ ตัวเชื่อมโยงความร่วมมือต่างๆ ในชุมชนผ่านเนื้อหาที่ออกอากาศ

(๔) การมีส่วนร่วมในลักษณะอื่นๆ เช่น การจัดเวทีประจำปีเพื่อรับฟัง ข้อเสนอแนะจากผู้ฟัง ในชุมชนเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนา การบริหารจัดการ และการจัดทำรายการของสถานี การส่งเสริมการรวมกลุ่มของผู้ฟังของสถานีเพื่อเฝ้าระวังเนื้อหาที่ออกอากาศ การจัดให้มี หน่วยรับเรื่องร้องเรียนและ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรายการที่ออกอากาศ และการประชาสัมพันธ์สถานี ให้เป็นที่รู้จักในชุมชน เป็นต้น

๑.๒ บุคคลผู้มีอำนาจกระทำการผูกพันผู้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงกิจการบริการชุมชนต้องมีสัญชาติไทย

๑.๓ ไม่มีกรรมการหรือบุคคลผู้มีอำนาจกระทำการผูกพันผู้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงกิจการบริการชุมชนที่เคยเป็นกรรมการหรือบุคคลผู้มีอำนาจกระทำการผูกพันของผู้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงกิจการบริการชุมชนอื่น ซึ่งถูกเพิกถอนการทดลองประกอบกิจการอันเป็นผลมาจากการบริหารกิจการของผู้นั้น

๒. ผังรายการและสัดส่วนรายการ

๒.๑ ต้องมีรายการที่เป็นข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละเจ็ดสิบ โดยต้องนำเสนอรายการที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับชุมชนเป้าหมายที่รับบริการและผลิต โดยคนในชุมชนเป้าหมายที่รับบริการไม่ต่ำกว่าร้อยละห้าสิบของเวลาออกอากาศทั้งหมด

๒.๒ กรณีที่ชุมชนเป้าหมายที่รับบริการมีภาษาท้องถิ่นเป็นของตนเองที่ไม่ใช่ภาษาราชการสามารถนำเสนอรายการต่างๆ ของสถานีเป็นภาษาท้องถิ่นได้ โดยให้มีการประกาศชื่อสถานีและเวลาด้วยภาษาราชการทุกต้นชั่วโมงที่ดำเนินรายการ

๒.๓ รายการตามข้อ ๒.๑ รายการข่าวสาร หมายถึง รายการที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเหตุการณ์ปัจจุบันหรือเหตุการณ์ที่เป็นข้อเท็จจริงที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะหรือที่เกิดขึ้น โดยเน้นเหตุการณ์ในชุมชนแล้วแต่กรณี ซึ่งอาจอยู่ในรูปแบบรายการข่าวสด เล่าข่าวและวิเคราะห์ข่าว รายการสนทนา ปัญหา เหตุการณ์ปัจจุบัน ซึ่งรวมถึงเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่มีความคิดเห็นโต้แย้งกันในสังคม ประเด็นทางการเมืองทั้งในระดับชาติและในระดับท้องถิ่น และประเด็นที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย สาธารณะ และรายการสาระประโยชน์ หมายถึง รายการที่สร้างกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ประชาชนในชุมชน โดยส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็นระหว่างกัน ให้การศึกษา ความรู้ และ ทักษะที่จำเป็นต่อประชาชนผู้ฟัง มีเนื้อหาที่ส่งเสริมการพัฒนาในระดับชุมชน ในประเด็นสุขภาพ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ ประชาธิปไตย ประเพณีวัฒนธรรม เป็นต้น รวมถึงให้ความเข้าใจที่ดีเกี่ยวกับประโยชน์สาธารณะหรือชุมชนนั้นๆ และเสริมสร้างความสัมพันธ์ในชุมชนให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น

๓. การหารายได้

๓.๑ การทดลองประกอบกิจการบริการชุมชน ห้ามมิให้หารายได้จากการโฆษณา แต่อาจมีรายได้จากการบริจาค การอุดหนุน หรือรายได้ทางอื่นซึ่งมิใช่การโฆษณาให้สถานี โดยการบริจาค การอุดหนุนจะต้องสะท้อนถึงเงื่อนไขของการได้รับการทดลองประกอบกิจการบริการชุมชน และไม่มี การแทรกแซง ไม่มีอิทธิพลต่อการบริหารสถานี หรือไม่ส่งผลกระทบต่อ ใดๆ ต่อทิศทางการดำเนินงาน การผลิตรายการและ เนื้อหารายการที่ออกอากาศ

๓.๒ การประกาศเกี่ยวกับผู้อุดหนุนหรือผู้บริจาคตาม มาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติ องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการ โทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ ต้องระบุถึงชื่อหรือองค์กรให้ชัดเจน แต่จะต้องแยกส่วนจากเนื้อหารายการ ทั้งนี้ จะต้องไม่มีลักษณะเป็นการส่งเสริมหรือสนับสนุนเชิงพาณิชย์

๓.๓ การสนับสนุนจากกองทุนวิจัยและพัฒนากิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และ กิจการ โทรคมนาคม เพื่อประโยชน์สาธารณะตาม มาตรา ๕๒ แห่งพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่น ความถี่และ กำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓

ประเภทกิจการทางธุรกิจ

ประเภทกิจการบริการสาธารณะ และประเภทกิจการบริการชุมชน

ภาคผนวก ค

ข้อกำหนด คุณสมบัติ และลักษณะการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการ บริการทางธุรกิจ

๑. คุณสมบัติ

ผู้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงกิจการบริการทางธุรกิจจะต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

๑.๑ เป็นนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย

๑.๒ ผู้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงกิจการบริการทางธุรกิจจะต้องเป็นนิติบุคคลที่มี สัญชาติไทยที่มีผู้ถือหุ้นอันเป็นทุนหรือที่ผู้ลงทุนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตพื้นที่การให้บริการ หรือเป็นรัฐวิสาหกิจ บริษัทที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อประกอบกิจการ วิทยุกระจายเสียงโดยต้องมีระบบบริหารจัดการทางการเงินที่เหมาะสมกับการประกอบกิจการทางธุรกิจ

๒. ผังรายการและสัดส่วนรายการ

๒.๑ ต้องมีรายการที่เป็นข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะในสัดส่วนไม่น้อยกว่า ร้อยละยี่สิบห้า

๒.๒ ให้รายการข่าวสารตาม ๒.๑ หมายถึง รายการที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเหตุการณ์ปัจจุบัน หรือ เหตุการณ์ที่เป็นข้อเท็จจริงที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ซึ่งอาจอยู่ในรูปแบบรายการข่าว เล่าข่าวและ วิเคราะห์ข่าว รายการสนทนาปัญหา เหตุการณ์ปัจจุบัน และรวมถึงเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับประเด็น ที่มีความคิดเห็นโต้แย้งกันในสังคม ประเด็นทางการเมืองทั้งในระดับชาติและในระดับท้องถิ่น และประเด็น ที่เกี่ยวข้องกับนโยบายสาธารณะ และรายการสาระประโยชน์ หมายถึง รายการที่สร้างกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ ประชาชนในชุมชนโดยส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็นระหว่างกัน ให้การศึกษา ความรู้

และทักษะที่จำเป็นต่อประชาชนผู้ฟัง มีเนื้อหาที่ส่งเสริมการพัฒนา ในประเด็นสุขภาพ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ ประชาธิปไตย ประเพณีวัฒนธรรม และขนบธรรมเนียม ท้องถิ่น เป็นต้น รวมถึงให้ความเข้าใจที่ดีเกี่ยวกับ ประโยชน์สาธารณะ

๓. การหารายได้

ให้หารายได้จากการโฆษณาและการบริการธุรกิจได้ไม่เกินชั่วโมงละสิบสองนาทีกี่ครั้ง โดยเมื่อรวม เวลาโฆษณาตลอดทั้งวันเฉลี่ยแล้วต้องไม่เกินชั่วโมงละสิบนาทีกี่ การจัดเก็บค่าสมาชิกหรือโดยวิธีการอื่นใด

๔. หน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ทดลองประกอบกิจการ

๔.๑ มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการคัดเลือกจัดทำกับดูแลสถานี รวมถึงการประกาศหรือ การโฆษณาที่ให้เป็นที่ไปตามมาตรฐานทางวิชาชีพและจริยธรรมของสื่อ และมีหน้าที่ส่งเสริมการเข้าถึงสื่อได้ อย่างเหมาะสม โดยคำนึงถึงความเป็นกลาง ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด ตลอดจนสร้างความสมานฉันท์ และไม่ใช้ สื่อในทางที่จะก่อให้เกิดการยุยงส่งเสริมให้เกิดความแตกแยก อันจะเป็นการกระทบต่อสังคมทั้งในระดับ ครอบครัวและระดับชุมชนความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อย ศีลธรรมอันดีของประชาชน สิทธิส่วนบุคคล และประโยชน์สาธารณะ

๔.๒ ต้องรับผิดชอบในการกระทำของผู้ดำเนินการสถานีที่ได้กระทำไปในการควบคุมดูแลและบริหาร สถานีเสมือนเป็นการกระทำของตนเอง เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าการกระทำดังกล่าว ตนมิได้รู้เห็นหรือ ยินยอมด้วย และได้ใช้ความระมัดระวังในการป้องกันตามสมควรแล้ว

๔.๓ มีหน้าที่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ หรือขอบเขตและเงื่อนไขการทดลองประกอบกิจการ

๔.๔ มีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องโดยเคร่งครัด

กล่าวโดยสรุป หลักเกณฑ์การอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๕ อธิบายรายละเอียดที่ เกี่ยวข้องกับข้อกำหนด คุณสมบัติ และลักษณะการทดลองประกอบกิจการ วิทยุกระจายเสียง ประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการการบริการชุมชน ฉะนั้นในการจัดทำรายการขอ ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง จึงควรมีการศึกษา หรือให้ความรู้แก่บุคลากรใน องค์กรเพื่อให้ทุกคน และทุกฝ่ายสามารถสร้างสรรค์รายการมาได้อย่างถูกต้อง สอดคล้องตามข้อกำหนด และ กฎเกณฑ์ที่กำหนด

๑.๕ ประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การทดสอบมาตรฐาน ทางเทคนิคของเครื่องส่ง วิทยุกระจายเสียงสำหรับการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ.๒๕๕๕

ข้อ ๕ ผู้ได้รับอนุญาตให้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงต้องยื่นคำขอให้ทดสอบมาตรฐาน ทางเทคนิคของเครื่องส่งวิทยุกระจายเสียงที่จะใช้ในการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

ข้อ ๖ เมื่อสำนักงาน หรือห้องปฏิบัติการทดสอบแล้วแต่กรณี ได้รับคำขอให้ทดสอบ ความพร้อม เครื่องส่งวิทยุกระจายเสียงแล้ว จะใช้เวลาในการดำเนินการทดสอบ ในกรณีปกติ ไม่น้อยกว่า ๑๐ วัน ต่อเครื่อง เมื่อดำเนินการทดสอบเสร็จสิ้นแล้วให้ห้องปฏิบัติการทดสอบออกรายงานผลการทดสอบ พร้อมทั้งรับรองรายงานผลการทดสอบ และส่งมอบให้แก่ผู้ยื่นคำขอ ในกรณีที่ผลการทดสอบเป็นไปตาม

มาตรฐานที่กำหนด สามารถใช้เป็นหลักฐานประกอบการ ขอรับใบอนุญาตที่เกี่ยวข้องต่อไปได้

ข้อ ๗ การทดสอบมาตรฐานทางเทคนิคของเครื่องส่งวิทยุกระจายเสียงแต่ละคราว จะเรียกเก็บค่าใช้จ่ายในการดำเนินการคราวละไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาทต่อหนึ่งเครื่อง การเรียกเก็บค่าใช้จ่ายในการดำเนินการแต่ละคราว ผู้ขอรับการทดสอบมีสิทธิขอให้ห้องปฏิบัติการทดสอบ ดำเนินการทดสอบและรับรองรายงานผลการทดสอบได้ไม่เกินสองครั้งต่อหนึ่งเครื่อง โดยไม่อาจเรียกเก็บ ค่าใช้จ่ายอื่นใดเพิ่มเติมได้อีก กรณีการทดสอบมาตรฐานเครื่องส่งวิทยุกระจายเสียงทั้งสองครั้งไม่สอดคล้องกับมาตรฐานทางเทคนิค ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด ผู้ขอรับการทดสอบมีสิทธิยื่นคำขอให้ทดสอบใหม่ได้ ทั้งนี้ให้นำความในวรรคหนึ่งและวรรคสองมาใช้บังคับกับกรณีการเรียกเก็บค่าใช้จ่าย ถ้าขอรับการทดสอบครั้งที่สามขึ้นไป ให้ถือว่าเป็นการยื่นขอใหม่

จากที่กล่าวมาข้างต้น หลักเกณฑ์การทดสอบมาตรฐาน ทางเทคนิคของเครื่องส่งวิทยุกระจายเสียง สำหรับการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ.๒๕๕๕ จะช่วยชี้แจงรายละเอียดให้ผู้ได้รับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงที่ต้องการตรวจสอบมาตรฐานทางเทคนิคฯ ให้เกิดความเข้าใจข้อกำหนด เกณฑ์ต่างๆ ที่จัดตั้งไว้ชัดเจน ครบถ้วนและตรงกันทุกองค์กร เพื่อให้การปฏิบัติงานสามารถดำเนินไปได้อย่างเท่าเทียมและมีประสิทธิภาพ

๑.๖ ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม แห่งชาติเรื่อง หลักเกณฑ์การกำกับดูแลการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๖

ข้อ ๖ ผู้ทดลองประกอบกิจการจะต้องประกอบกิจการด้วยตนเอง และถือเป็นสิทธิเฉพาะตัว จะโอนแก่กันมิได้ โดยการแบ่งเวลาให้ผู้อื่นดำเนินรายการให้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการ กำหนด

ข้อ ๗ ผู้ทดลองประกอบกิจการจะต้องมีคุณสมบัติครบถ้วนตามประกาศคณะกรรมการ กิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การอนุญาต ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๕ ตลอดระยะเวลาของการทดลองประกอบกิจการ

ข้อ ๘ ให้ผู้ทดลองประกอบกิจการจัดให้มีป้ายชื่อสถานีวิทยุกระจายเสียงที่ได้รับอนุญาตให้ทดลองประกอบกิจการ โดยจะต้องแสดงให้สาธารณชนเห็น ณ ที่ตั้งดำเนินการอย่างชัดเจน การทดลองประกอบกิจการต้องกำกับให้มีการประกาศชื่อสถานี คลื่นความถี่ เวลาออกอากาศ ชื่อผู้ดำเนินรายการตามผังรายการ ที่ได้แจ้งต่อคณะกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่และหมายเลขโทรศัพท์ที่ติดต่อได้ด้วยภาษาราชการในช่วงต้น ชั่วโมงและสามสิบนาทีถัดไปที่ดำเนินการออกอากาศ

ข้อ ๙ ระยะเวลาการทดลองประกอบกิจการให้มีระยะเวลาหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการ ผู้ทดลองประกอบกิจการต้องยื่นแบบรับรองการปฏิบัติตามเงื่อนไขการทดลองประกอบกิจการตามที่คณะกรรมการกำหนด เพื่อประกอบการพิจารณาต่ออายุการทดลองประกอบกิจการต่อเจ้าพนักงานก่อนวันที่สิทธิในการทดลองประกอบกิจการเดิมสิ้นสุดลง แต่ไม่เกินเก้าสิบวัน การพิจารณาต่ออายุการทดลองประกอบกิจการ การขอขยายระยะเวลา การชำระค่าธรรมเนียมเป็นไปตาม หลักเกณฑ์การอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๕

ข้อ ๑๐ การดำเนินการต่อไปนี้อย่างนี้ต้องได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการ

- (๑) เปลี่ยนชื่อสถานี
- (๒) เปลี่ยนแปลงความถี่ออกอากาศ
- (๓) เปลี่ยนแปลงความสูงหรือย้ายที่ตั้งของเสาอากาศ
- (๔) เพิ่มหรือลดกำลังส่งออกอากาศ
- (๕) ย้ายที่ตั้งเครื่องส่งหรือที่ทำการ ทั้งนี้ จะต้องไม่ส่งผลกระทบต่อพื้นที่ออกอากาศที่ได้รับ

อนุญาต

- (๖) กรณีอื่นใดตามที่คณะกรรมการกำหนด

ทั้งนี้ ผู้ทดลองประกอบกิจการจะต้องแจ้งรายละเอียดในการดำเนินการดังกล่าว พร้อมทั้งยื่นเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อจัดทำรายงานความเห็นเสนอต่อคณะกรรมการพิจารณาภายในสิบห้าวันทำการ โดยให้คณะกรรมการวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวัน

ข้อ ๑๑ ในกรณีที่มีภัยพิบัติหรือเหตุฉุกเฉิน หรือมีกรณีอื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด ซึ่งมีความจำเป็นต้องออกอากาศแจ้งข่าวหรือเตือนภัยให้ประชาชนทราบ เมื่อรัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องร้องขอ ให้ผู้ทดลองประกอบกิจการดำเนินการออกอากาศตามที่ร้องขอ โดยให้ดำเนินการตามที่ประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติงานของผู้ประกอบกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ในกรณีเกิดภัยพิบัติหรือเหตุฉุกเฉินกำหนด

ข้อ ๑๒ ผู้ทดลองประกอบกิจการจะต้องจัดให้มีโครงสร้างการบริหารจัดการสถานี ประกอบด้วย

- (๑) ผู้อำนวยการสถานีหนึ่งคน
- (๒) เจ้าหน้าที่เทคนิคอย่างน้อยหนึ่งคน
- (๓) เจ้าหน้าที่รายการ เจ้าหน้าที่ธุรการ อย่างน้อยหนึ่งคน

ข้อ ๑๓ ผู้ทดลองประกอบกิจการต้องแต่งตั้งบุคคลซึ่งมีสัญชาติไทยเป็นผู้อำนวยการสถานี เพื่อควบคุมดูแลการออกอากาศ รับผิดชอบดูแลการจัดรายการ การดำเนินรายการ และการออกอากาศของสถานีให้เป็นตามที่ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการ ในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงผู้อำนวยการสถานี ให้ผู้ทดลองประกอบกิจการแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเป็นลายลักษณ์อักษร พร้อมสำเนาเอกสาร หลักฐานประกอบ ซึ่งได้มีการรับรองความถูกต้องของสำเนาเอกสารให้คณะกรรมการทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่มีการเปลี่ยนแปลง

ข้อ ๑๔ ให้ผู้อำนวยการสถานีที่ผู้ทดลองประกอบกิจการแต่งตั้งตามข้อ ๑๓ เป็นผู้ควบคุมดูแลให้มีการออกอากาศโดยใช้ชื่อสถานี กำลังส่ง ความถี่ และกำหนดเวลาออกอากาศ ให้เป็นไปตามที่ได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการ และจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบดูแลการจัดรายการ การดำเนินรายการและการออกอากาศทุกรายการของสถานี ให้เป็นไปโดยถูกต้องตามกฎหมายและประกาศต่างๆ ตลอดระยะเวลาที่ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการ

ข้อ ๑๕ ผู้ทดลองประกอบกิจการต้องรับผิดชอบในการกระทำของผู้อำนวยการสถานีที่ได้กระทำไปในการควบคุมดูแลและการบริหารจัดการสถานีเสมือนเป็นการกระทำของตนเอง เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าการกระทำดังกล่าว ตนมิได้รู้เห็นหรือยินยอมด้วย และได้ใช้ความระมัดระวังในการป้องกันตามสมควรแล้ว

ข้อ ๑๖ ให้ผู้ทดลองประกอบกิจการดำเนินการเกี่ยวกับเครื่องส่งวิทยุคมนาคม การตั้งสถานีวิทยุ

คมนาคม ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยวิทยุคมนาคม กฎหมายว่าด้วยการเดินอากาศ กฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง แล้วแต่กรณี โดยครบถ้วน

ข้อ ๑๗ การทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงจะต้องเป็นไปตามผังรายการที่ยื่นต่อคณะกรรมการ หรือพนักงานผู้ทดลองประกอบกิจการจะต้องยื่นผังรายการที่จะออกอากาศ และแสดงรายละเอียดสัดส่วน รายการตามแบบที่คณะกรรมการกำหนด ต่อคณะกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในเก้าสิบวัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับอนุญาตให้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงครั้งแรก

ข้อ ๑๘ ในกรณีที่คณะกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นว่าผังรายการ ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด และเห็นควรให้แก้ไขผังรายการ ให้ผู้ทดลอง ประกอบกิจการแก้ไขผังรายการให้ถูกต้องภายในสิบห้าวันนับตั้งแต่วันที่รับแจ้งจากพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือตามที่คณะกรรมการกำหนด เพื่อให้คณะกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่พิจารณา

เมื่อคณะกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นชอบผังรายการที่ผู้ทดลองประกอบกิจการได้แก้ไขแล้ว ให้สำนักงานแจ้งผลให้ผู้ทดลองประกอบกิจการทราบเป็นหนังสือภายในสิบห้าวันทำการ เว้นแต่เป็นกรณีที่มีเหตุเร่งด่วนอาจแจ้งผลให้ผู้ทดลองประกอบกิจการทราบทางโทรสาร หรือไปรษณีย์ อิเล็กทรอนิกส์ ก่อนการแจ้งด้วยหนังสือก็ได้

หลังจากได้รับแจ้งผลจากสำนักงานตามวรรคสองแล้ว ให้ผู้ทดลองประกอบกิจการเริ่มให้ทดลองประกอบกิจการตามผังรายการที่คณะกรรมการเห็นชอบแล้วได้

ข้อ ๑๙ การเปลี่ยนแปลงผังรายการที่คณะกรรมการเห็นชอบแล้ว ให้ผู้ทดลองประกอบกิจการยื่นข้อมูลผังรายการและเอกสารประกอบที่ต้องการเปลี่ยนแปลงต่อคณะกรรมการพิจารณาก่อนไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน

ข้อ ๒๐ ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นเร่งด่วนที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ ภัยพิบัติ หรือมีเหตุฉุกเฉิน หรือเหตุอื่นใดที่คณะกรรมการกำหนด ผู้ทดลองประกอบกิจการอาจดำเนินรายการที่แตกต่างจากผังรายการหลักที่คณะกรรมการเห็นชอบแล้วได้ แต่ต้องแจ้งเหตุผล ความจำเป็น และรายละเอียดที่เกี่ยวข้องให้คณะกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ทราบภายในสิบห้าวัน นับตั้งแต่วันที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงผังรายการ

ข้อ ๒๑ รายการที่ผู้ทดลองประกอบกิจการจะออกอากาศได้ จะต้องไม่มีเนื้อหาสาระที่ก่อให้เกิดการล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือไม่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือไม่มีการกระทำซึ่งเข้าลักษณะลามกอนาจาร หรือมีผลกระทบต่อทำให้เกิดความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชนอย่างร้ายแรง หากพบว่าไม่ปฏิบัติตามความในวรรคหนึ่ง หรือมีลักษณะทำนองเดียวกัน ให้ดำเนินการแก้ไขหรือปฏิบัติให้ถูกต้อง ก่อนที่จะมีการออกอากาศรายการนั้น หรือให้ระงับการออกอากาศทันที

ข้อ ๒๔ รายการที่ผู้ทดลองประกอบกิจการจะออกอากาศได้ จะต้องได้รับสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา หรือสิทธิในการทำซ้ำ ดัดแปลง เผยแพร่ทรัพย์สินทางปัญญา หรือสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาอื่นใดที่จำเป็นก่อนนำมาออกอากาศ คณะกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ อาจเรียกให้ผู้ทดลองประกอบกิจการส่งเอกสารหลักฐาน การได้รับสิทธิตามวรรคหนึ่งได้ตามที่เห็นสมควร

ข้อ ๒๕ การดำเนินการออกอากาศของผู้ทดลองประกอบกิจการ ให้คำนึงถึงการจัดให้มีบริการที่เหมาะสมเพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิของคนพิการ และคนด้อยโอกาสให้สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากรายการของกิจการกระจายเสียงได้อย่างเสมอภาคกับบุคคลทั่วไป โดยอาจจัดให้มีบริการกระจายเสียงที่ออกอากาศรายการอ่านหนังสือเต็มเวลา หรือบริการในรูปแบบอื่นใดที่ทำให้คนพิการและคนด้อยโอกาสเข้าถึงหรือรับรู้การให้บริการได้สำหรับรายการที่นำเสนอข้อมูลข่าวสารสาธารณะในเวลาออกอากาศอย่างน้อยวันละหกสิบนาที

ข้อ ๒๖ ผู้ทดลองประกอบกิจการต้องจัดให้มีการบันทึกรายการที่ได้ออกอากาศไปแล้วทุกรายการด้วยวิธีการใดๆ ที่สามารถถ่ายทอดกลับมาเป็นรายการนั้นได้ และเก็บรักษาไว้เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทำการตรวจสอบได้ โดยระยะเวลาการจัดเก็บต้องไม่น้อยกว่าสามสิบวัน เว้นแต่คณะกรรมการจะกำหนดเป็นอย่างอื่น

ทั้งนี้ การบันทึกรายการดังกล่าวจะต้องไม่ดำเนินการแก้ไข หรือตัดแปลงให้แตกต่างจากรายการที่ได้ออกอากาศ ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่พบว่า มีรายการที่ได้ออกอากาศไปแล้วฝ่าฝืนต่อกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ หรือประกาศที่คณะกรรมการกำหนด หรือกฎหมายอื่นๆ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเรียกบันทึกรายการ จากผู้ทดลองประกอบกิจการจะต้องส่งบันทึกรายการดังกล่าวภายในเจ็ดวัน

ข้อ ๒๗ ผู้ทดลองประกอบกิจการบริการสาธารณะจะหารายได้จากการโฆษณาไม่ได้ เว้นแต่

๑) เป็นการหารายได้โดยการโฆษณาหรือเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับงานหรือกิจการของหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ สมาคม มูลนิธิ หรือนิติบุคคลอื่นที่มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจการ เพื่อประโยชน์สาธารณะ โดยไม่แสวงหากำไรในทางธุรกิจ หรือ

๒) เป็นการเสนอภาพลักษณ์ขององค์กร บริษัท และกิจการ โดยมีได้มีการโฆษณาสรรพคุณคุณประโยชน์ หรือคุณภาพของผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อม การเสนอภาพลักษณ์ตามวรรคหนึ่ง ต้องไม่เป็นการสร้างการรับรู้ถึงตราสินค้า หรือนำเสนอ เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ หรือกล่าวถึงสรรพคุณคุณภาพ หรือคุณประโยชน์ทางกายภาพของผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้อง ทั้งทางตรงและทางอ้อม ไม่ว่าจะด้วยวิธีการใดๆ แก่ผู้บริโภค ผู้ทดลองประกอบกิจการบริการสาธารณะที่มีวัตถุประสงค์หลักในการประกอบกิจการเพื่อความมั่นคงของรัฐหรือความปลอดภัยสาธารณะ ให้หารายได้จากการโฆษณาได้เท่าที่เพียงพอต่อการทดลองประกอบกิจการโดยไม่เน้นการแสวงหากำไร

ข้อ ๒๘ ผู้ทดลองประกอบกิจการบริการชุมชนจะหารายได้จากการโฆษณาไม่ได้ แต่อาจมีรายได้จากการบริจาค การอุดหนุนของสถานี หรือรายได้ทางอื่นซึ่งมิใช่การโฆษณา การบริจาคหรือการอุดหนุนจะต้องสะท้อนถึงเงื่อนไขของการได้รับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการกระจายเสียงบริการชุมชน และไม่มี การแทรกแซง ไม่มีอิทธิพลต่อการบริหารสถานี หรือไม่ส่งผลกระทบต่อทิศทางการดำเนินงานการผลิตรายการและเนื้อหารายการที่ออกอากาศ

ข้อ ๒๙ ผู้ทดลองประกอบกิจการบริการทางธุรกิจ สามารถหารายได้จากการโฆษณาหรือวิธีการอื่นใด ได้ไม่เกินชั่วโมงละสิบสองนาทีกี่ครั้ง โดยเมื่อรวมเวลาโฆษณาตลอดทั้งวันเฉลี่ยแล้วต้องไม่เกินชั่วโมงละสิบนาที

ข้อ ๓๑ กรณีผู้ทดลองประกอบกิจการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง หรือมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ที่คณะกรรมการกำหนด หรือกฎหมายอื่นๆ ที่มีโทษทางอาญานอกจากต้องรับโทษตามกฎหมายอื่นแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจดำเนินการ ดังต่อไปนี้

๑) ออกคำสั่งให้ผู้ทดลองประกอบกิจการชี้แจงเป็นลายลักษณ์อักษร

๒) ตักเตือนเป็นลายลักษณ์อักษรให้ดำเนินการแก้ไข ปรับปรุงหรือปฏิบัติให้ถูกต้องหรือเหมาะสมภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในคำสั่ง

หากผู้ทดลองประกอบกิจการยังคงฝ่าฝืน ไม่ดำเนินการแก้ไข ปรับปรุง หรือปฏิบัติให้ถูกต้อง พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้ผู้ทดลองประกอบกิจการระงับการกระทำที่ฝ่าฝืนนั้น

ในกรณีที่ผู้ทดลองประกอบกิจการได้รับคำสั่งจากพนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง ไม่พอใจ ในคำสั่งดังกล่าว ให้มีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งต่อคณะกรรมการภายในสามสิบวัน การอุทธรณ์ไม่เป็นเหตุให้ทุเลาการบังคับตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ และให้ถือว่าคำวินิจฉัยของคณะกรรมการเป็นที่สุด

หากผู้ทดลองประกอบกิจการไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ และพ้นกำหนดระยะเวลาอุทธรณ์ตามวรรคสอง หรือคณะกรรมการวินิจฉัยยืนตามคำสั่งพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดค่าปรับทางปกครอง ตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

ในกรณีที่ผู้ทดลองประกอบกิจการยังมีการดำเนินการที่ฝ่าฝืนนั้นซ้ำอีก หรือกรณีที่มีความเสียหายร้ายแรงต่อประโยชน์สาธารณะ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่รวบรวมข้อเท็จจริง พร้อมจัดทำรายงานความเห็นเสนอต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณาพักใช้หรือเพิกถอนการทดลองประกอบกิจการ

ข้อ ๓๒ ในกรณีที่ปรากฏแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ว่าผู้ทดลองประกอบกิจการฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขในการทดลองประกอบกิจการข้อ ๑๓ (๑) และ (๒) ของหลักเกณฑ์การอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๕ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่รวบรวมข้อเท็จจริง และพยาน หลักฐาน พร้อมจัดทำรายงานความเห็นเสนอต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณาเพิกถอนการทดลองประกอบกิจการภายในสามสิบวันทำการ

ในกรณีที่ปรากฏแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ว่า ผู้ทดลองประกอบกิจการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขในการทดลองประกอบกิจการในกรณีอื่นใดในข้อ ๑๓ (๓) - (๑๕) ให้นำข้อ ๓๑ ตามประกาศนี้มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๓๓ การดำเนินการตามหมวด ๕ ให้นำกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาขึ้นพนักงานเจ้าหน้าที่มาใช้บังคับแก่การพิจารณาของคณะกรรมการโดยอนุโลม

๑.๗ ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การกำกับดูแลการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙

ประกาศเพื่อปรับเปลี่ยนและแก้ไขความในประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การกำกับดูแลการทดลองประกอบกิจการ สัญญารับทุนเลขที่ B๖๒-๑-(๓)-๐๐๑

วิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๖ รายละเอียดดังนี้

ข้อ ๖ ยกเลิกความในข้อ ๙ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

ข้อ ๙ ระยะเวลาการทดลองประกอบกิจการให้มีระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปีนับตั้งแต่วันที่ได้รับอนุญาต และต้องยื่นต่ออายุการทดลองประกอบกิจการล่วงหน้าก่อนวันที่อายุใบอนุญาตเต็มสิ้นสุดลง ไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยสี่สิบวัน

ทั้งนี้ ผู้ยื่นต่ออายุการทดลองประกอบกิจการจะต้องไม่อยู่ในระหว่าง การถูกบังคับตามคำสั่งให้ระงับการออกอากาศของคณะกรรมการ

กรณีผู้ทดลองประกอบกิจการที่อายุใบอนุญาตสิ้นสุดลง หากประสงค์จะทดลองประกอบกิจการอีก ให้ยื่นแบบคำขอทดลองประกอบกิจการ พร้อมชำระเงินเพิ่มในอัตราร้อยละสี่สิบต่อเดือนของจำนวนค่าดำเนินการนับตั้งแต่วันที่อายุใบอนุญาตสิ้นสุดลงจนถึงวันที่ยื่นแบบคำขอทดลองประกอบกิจการ โดยเศษของเดือนให้นับเป็นหนึ่งเดือน

การยื่นคำขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการตามวรรคนี้ ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหกเดือนนับตั้งแต่วันที่อายุใบอนุญาตสิ้นสุดลง

ข้อ ๗ ให้ยกเลิกความในข้อ ๑๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

ข้อ ๑๐ การเปลี่ยนแปลงข้อมูลการทดลองประกอบกิจการ ให้ดำเนินการ ดังนี้

๑) แจ้งรายละเอียดการเปลี่ยนแปลงข้อมูลเป็นลายลักษณ์อักษร พร้อมเอกสารหลักฐานประกอบ เพื่อให้คณะกรรมการทราบภายในสิบห้าวันนับตั้งแต่วันที่มีการเปลี่ยนแปลง ในกรณีการเปลี่ยนแปลงข้อมูลดังต่อไปนี้

- (ก) ชื่อนิติบุคคลหรือกลุ่มคน
- (ข) ผู้มีอำนาจกระทำการแทนนิติบุคคลหรือกลุ่มคน
- (ค) ผู้ถือหุ้นหรือหุ้นส่วน
- (ง) สมาชิกกลุ่มคน
- (จ) ที่ตั้งนิติบุคคลหรือกลุ่มคน
- (ฉ) ตัวแทนหรือผู้รับมอบอำนาจจากผู้มีอำนาจกระทำการแทนนิติบุคคลหรือกลุ่มคน

การเปลี่ยนแปลงตาม (๑) (ค) จะกระทำได้อีกต่อเมื่อผู้ถือหุ้นหรือหุ้นส่วนเดิมที่ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการครั้งแรก ยังคงมีส่วนถือหุ้นคงเหลือมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนหุ้นทั้งหมด และผู้ถือหุ้นหรือหุ้นส่วนรายใหม่จะต้องไม่ใช่ผู้ถือหุ้นหรือหุ้นส่วนรายใหญ่ของนิติบุคคลนั้น เว้นแต่กรณีผู้ถือหุ้นหรือหุ้นส่วนตายให้คณะกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่พิจารณาเป็นรายกรณี

๒) ยื่นคำร้องขอเปลี่ยนแปลงข้อมูลต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณาอนุญาต ในกรณีการเปลี่ยนแปลงข้อมูล ดังต่อไปนี้

- (ก) เปลี่ยนชื่อสถานี
- (ข) เปลี่ยนแปลงความสูง จำนวนหรือประเภทของสายอากาศตามข้อมูลมาตรฐาน ทางเทคนิคที่ได้ยื่นไว้ต่อคณะกรรมการ
- (ค) เพิ่มหรือลดกำลังส่งออกอากาศ

(ง) ประเภทการทดลองประกอบกิจการตามที่คณะกรรมการกำหนด

(จ) กรณีอื่นใดที่กระทบต่อสิทธิในการทดลองประกอบกิจการตามที่คณะกรรมการกำหนด

การยื่นคำร้องขอเปลี่ยนแปลงข้อมูล ผู้ทดลองประกอบกิจการต้องแจ้งรายละเอียดการเปลี่ยนแปลง พร้อมทั้งยื่นเอกสารที่เกี่ยวข้องต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ก่อนดำเนินการเปลี่ยนแปลงข้อมูล และจะดำเนินการการเปลี่ยนแปลงข้อมูลได้ ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการ

ทั้งนี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่รวบรวมรายละเอียดในการดำเนินการเอกสารที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งจัดทำรายงาน ความเห็นเสนอต่อคณะกรรมการพิจารณาภายในเก้าสิบวัน

การเปลี่ยนแปลงความถี่ออกอากาศ ที่ตั้งสถานี ที่ตั้งเครื่องส่ง หรือที่ตั้งสายอากาศ จะกระทำไม่ได้ เว้นแต่มีเหตุจำเป็นทางด้านการรบกวนคลื่นความถี่ ด้านภูมิศาสตร์ หรือตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยจะต้องปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้ทดลองประกอบกิจการไม่สามารถแก้ไขปัญหารบกวนคลื่นความถี่ หรือปรับปรุงมาตรฐานเทคนิคให้เป็นไปตามที่กำหนด

ทั้งนี้ การเปลี่ยนแปลง ที่ตั้งสถานี ที่ตั้งเครื่องส่ง หรือที่ตั้งสายอากาศ จะต้องมิระยะทางระหว่างที่ตั้งที่ได้รับอนุญาตทดลอง ประกอบกิจการครั้งแรกและที่ตั้งใหม่ไม่เกินสิบกิโลเมตรทางอากาศ”

ข้อ ๘ ให้ยกเลิกความในข้อ ๓๒ บรรคแรกของประกาศฯ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

ข้อ ๓๒ ในกรณีที่ปรากฏแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ว่าผู้ทดลองประกอบกิจการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขในการทดลองประกอบกิจการ ข้อ ๑๓ (๑) และ (๒) ให้พนักงานเจ้าหน้าที่รวบรวมข้อเท็จจริงพยานหลักฐาน พร้อมจัดทำรายงานความเห็นเสนอต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณาเพิกถอนการทดลองประกอบกิจการภายในสี่สิบห้าวัน นับตั้งแต่วันที่พบการกระทำที่ฝ่าฝืนต่อประกาศ

ข้อ ๙ ให้ยกเลิกความในข้อ ๓๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

ข้อ ๓๓ ในกรณีที่ปรากฏแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ว่าผู้ทดลองประกอบกิจการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไข ให้พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งผู้ทดลองประกอบกิจการระงับการออกอากาศไว้จนกว่าจะได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ดังกล่าว หากยังไม่ปฏิบัติตามคำสั่งอยู่ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่รวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน พร้อมจัดทำรายงานความเห็นเสนอต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณาเพิกถอนการทดลองประกอบกิจการภายในสี่สิบห้าวันทำการนับตั้งแต่วันที่พนักงานเจ้าหน้าที่พบการฝ่าฝืนคำสั่ง

ข้อ ๑๐ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นข้อ ๓๔ ดังนี้

ข้อ ๓๔ การดำเนินการตามหมวด ๕ ให้นำกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาชั้นพนักงานเจ้าหน้าที่มาใช้บังคับแก่การพิจารณาของคณะกรรมการโดยอนุโลม

จากที่กล่าวมาข้างต้น หลักเกณฑ์การกำกับดูแลการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๖ และหลักเกณฑ์การกำกับดูแลการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙ จะเป็นส่วนช่วยชี้แจงรายละเอียด กฎเกณฑ์ต่างๆ ในภาพรวม เพื่อช่วยหน่วยงานผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงพึงทราบและเข้าใจถึงข้อกำหนด หลักเกณฑ์ และแนวทางปฏิบัติในการเปลี่ยนแปลงต่างๆ มุมของหน่วยงานในการบริหารควรประกอบด้วยส่วนใดบ้าง และการจัดการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง อันจะเป็นผลให้หน่วยงานผู้ทดลองประกอบกิจการยังคงได้รับการอนุญาตทดลองประกอบกิจการตราบจนกระทั่งสิ้นอายุสัญญา ซึ่งหากหน่วยงานมาปฏิบัติตามข้อใดข้อหนึ่ง จะถูกพิจารณา และมีสิทธิ

ถูกเพิกถอนสิทธิ หรือระงับสิทธิได้ ดังนั้นในการปฏิบัติงาน หน่วยงานจึงควรมีการชี้แจงรายละเอียดให้ครบถ้วน ชัดเจน เพื่อให้การปฏิบัติงาน สามารถดำเนินได้อย่างสมบูรณ์ ไม่ผิดต่อระเบียบ กฎเกณฑ์ อันจะส่งผลต่อการเพิกถอนสิทธิ ระงับสิทธิ หรือระงับสัญญาออกอากาศคลื่นวิทยุได้

๒. แนวคิดเกี่ยวกับการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

๒.๑ แนวคิดกิจการวิทยุกระจายเสียง

การสื่อสาร ถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ วิทยุกระจายเสียงจึงเป็นเครื่องมือการสื่อสารรูปแบบหนึ่ง ที่ช่วยให้เกิดการถ่ายทอดข่าวสาร ข้อมูล ความรู้ ประสบการณ์ โดยเริ่มต้นพัฒนาจากการสื่อสารผ่านบุคคล ผ่านโทรศัพท์ จนถึงผ่านวิทยุกระจายเสียง วิวัฒนาการทางการสื่อสารที่เกิดขึ้น มุ่งเน้นให้รูปแบบการสื่อสาร สามารถสื่อสารได้ไกล สะดวก และรวดเร็ว เพื่อให้ทันต่อสถานการณ์ และเกิดประสิทธิภาพมากที่สุด (สุชาติ กังวารกิตต์, ๒๕๓๘) ซึ่ง Mendelsohn (๑๙๖๔) มองว่าวิทยุเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต ที่ช่วยปลุกให้ตื่นในตอนเช้า ไปทำงานพร้อมกันและนำเสนอเรื่องราวมากมายจนกระทั่งเข้านอน วิทยุมีประเด็นที่จะพูดคุยกับคนอื่น รวมทั้งในบางครั้งอาจมีการสื่อสารโต้ตอบไปมาระหว่างบุคคล และรายการวิทยุ กล่าวได้ว่า วิทยุกระจายเสียงนั้นเป็นสื่อที่มีความสำคัญ ใกล้ชิด และคุ้นเคยกับมนุษย์ จนเรียกได้ว่าเป็นสื่อส่วนบุคคล (Personalized Medium) ซึ่ง โอ๊ต ยุทธนา (๒๕๓๑) ยังกล่าวเพิ่มเติมว่าในมุมมองของการเป็นนักจัดรายการวิทยุกระจายเสียง วิทยุเปรียบเสมือนสื่อกลางหรือตัวกลางที่นักจัดรายการเป็นผู้รับสาร และส่งต่อสารไปยังผู้ฟังในทุกพื้นที่ ทุกเพศ ทุกวัยให้ได้รับข่าวสารอย่างเท่าเทียม รวดเร็ว และทั่วถึง ซึ่งถ้านักจัดรายการวิทยุเป็นคนหนึ่งที่ไม่หยุดอยู่กับที่ มีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เรื่องที่จะพูดคุยกับคนฟังก็ทันสมัยและทันต่อเหตุการณ์ ในปัจจุบันวิทยุกระจายเสียงถูกนำไปใช้ในกิจการต่างๆ เช่น การประชาสัมพันธ์ ธุรกิจการค้า การทหาร การศึกษา การบริการ และการพัฒนาประเทศด้านต่างๆ เป็นต้น (ชลลดา วงศ์วิชัย และ พูนทรัพย์ สิทธิพรหม, ๒๕๓๓)

จากการศึกษาพบว่า วิทยุกระจายเสียงในปัจจุบันถูกแบ่งออกเป็น ๒ ประเภทตามหลักสากล ได้แก่ ๑) บริการวิทยุกระจายเสียงบริการสาธารณะ (Public Radio Broadcasting Service) ที่ดำเนินกิจการโดยภาครัฐ เน้นการให้บริการข่าวสาร สารจากภาครัฐสู่ประชาชนในภาพกว้าง และ ๒) บริการวิทยุกระจายเสียงเชิงพาณิชย์ (Commercial Radio Broadcasting Service) ที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อผลประโยชน์ทางด้านธุรกิจเป็นหลัก ซึ่งไม่สามารถตอบสนองความต้องการดังกล่าวของประชาชนได้เพียงพอและครอบคลุม ต่อมาวิทยุทางเลือกกำเนิดขึ้น ได้แก่ การบริการกิจการวิทยุกระจายเสียงชุมชน (Community Radio Broadcasting Service) เพื่อใช้เป็นสื่อกลางในการถ่ายทอด แสดงความคิดเห็น ที่มีความเฉพาะเจาะจงในเรื่องต่างๆ ของกลุ่มคนในสังคม โดยถือกำเนิดขึ้นจากพลังผลักดันของภาคประชาชนเอง ดังนั้นในปัจจุบันวิทยุกระจายเสียงจึงมี ๓ ประเภทตามหลักสากล ได้แก่ วิทยุกระจายเสียงเชิงพาณิชย์ วิทยุกระจายเสียงบริการสาธารณะ และวิทยุกระจายเสียงชุมชน สำหรับประเทศไทย การดำเนินกิจการวิทยุกระจายเสียงโดยหน่วยงานภาครัฐ ต่อมาเมื่อมีการเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์จากคลื่นความถี่จากการตีความเจตนากรมการปฏิรูปสื่อตามมาตรา ๔๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ ที่บัญญัติให้คลื่นความถี่เป็นทรัพย์สินสาธารณะและสาระตามมาตรา ๔๙ ของพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการสัญญาฯ รับทุนเลขที่ B๖๒-๑-(๓)-๐๐๑

วิทยุกระจายเสียงวิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมพ.ศ. ๒๕๕๓ ที่ระบุให้ภาคประชาชนได้ใช้คลื่นความถี่ เพื่อประโยชน์สาธารณะและไม่แสวงหากำไรในทางธุรกิจในการประกอบกิจการบริการชุมชนไม่น้อยกว่า ร้อยละยี่สิบของคลื่นความถี่ในแต่ละพื้นที่ของการอนุญาตประกอบกิจการ ส่งผลให้ประเทศไทย มีการแบ่งประเภทกิจการวิทยุกระจายเสียงที่สอดคล้องกับรูปแบบสากลข้างต้น ได้แก่ กิจการกระจายเสียง ประเภทธุรกิจ สาธารณะและชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการ โทรคมนาคมแห่งชาติ และคณะกรรมการศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๔)

สรุปได้ว่า วิทยุกระจายเสียง เป็นส่วนหนึ่งของมนุษย์ที่สำคัญ ที่ช่วยอำนวยความสะดวก ทั้งการเป็น นาฬิกาปลุกในตอนเช้า เป็นสื่อกลางที่ช่วยสื่อสารเนื้อหาสาระ ข่าวสาร ตลอดจนเหตุอุทกภัย หรือภัยร้ายแรง ต่างๆ สามารถจำแนกออกได้เป็น ๓ ประเภท คือ กิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ ประเภท กิจการบริการสาธารณะ และประเภทกิจการบริการชุมชน เพื่อให้การกำกับดูแลสามารถดำเนินไปได้ อย่างชัดเจน อีกทั้งเป็นกรอบในการพัฒนาวิทยุกระจายเสียงของหน่วยงานผู้ทดลองประกอบกิจการให้เป็นไป ตามประเภทของใบอนุญาตที่ได้รับการอนุญาตออกอากาศ

๒.๒ ความเป็นมาของการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

วิทยุกระจายเสียง ถูกพัฒนาต่อยอดจากการค้นพบ คลื่นวิทยุหรือคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า ในปี ค.ศ. ๑๘๖๔ โดย James Clerk Maxwell นักวิทยาศาสตร์ชาวอังกฤษ ต่อมาในปี ค.ศ. ๑๘๘๕ Henrich Rudolf Hertz ได้ทดลองค้นคว้าพัฒนาตามหลักการของ Maxwell ทำให้พบคุณสมบัติ ลักษณะ การทำงาน และปฏิกิริยาของคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า จากนั้นในปี ค.ศ. ๑๘๙๙ Guglielmo Marconi นักวิทยาศาสตร์ชาวอังกฤษ ได้คิดค้นการสร้างวิทยุจนประสบความสำเร็จ และในปี ค.ศ. ๑๙๒๐ ประเทศ รัสเซียได้เริ่มมีสถานีวิทยุเป็นครั้งแรก และปีต่อมาเดือนกันยายน ในปี ค.ศ. ๑๙๒๑ ประเทศฝรั่งเศส ได้มี การส่งสัญญาณกระจายเสียงทางวิทยุเป็นครั้งแรก จากสถานีวิทยุที่ตั้งอยู่บนหอไอเฟล โดยเป็นการส่งข่าวสั้นๆ ให้แก่ประชาชนผู้มีเครื่องรับวิทยุ ในปี ค.ศ. ๑๙๓๐ ประเทศอังกฤษได้มีการส่งกระจายเสียงในรูปแบบ การถ่ายทอดสดในและนอกสถานที่ โดยเป็นการถ่ายทอดพระราชดำรัสเปิดประชุมทหารเรือที่กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ โดยมีพระเจ้าจอร์จที่ ๕ ของอังกฤษ เป็นผู้ประทานพระราชดำรัส หลังจากนั้น วิทยุกระจายเสียงได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ควบคู่ไปกับการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศต่างๆ

สำหรับประเทศไทย พลเอกพระเจ้าบรมวงศ์เธอพระองค์เจ้าบุรฉัตรไชยากร กรมพระกำแพงเพชร อัครโยธิน เสนาบดีกระทรวงพาณิชย์และโทรคมนาคม พระองค์ทรงดำริตั้งสถานีวิทยุกระจายเสียงขึ้นในปี พ.ศ. ๒๔๗๑ ในตึกที่ทำการไปรษณีย์ปากคลองโอ่งอ่าง ตำบลวัดราชบูรณะ โดยใช้ชื่อสถานีว่า ๔ PJ ดำเนินการ ส่งคลื่นในลักษณะและให้อยู่ภายใต้การควบคุมของช่างวิทยุโทรเลข แต่ด้วยข้อจำกัดทางเทคโนโลยี การส่งสัญญาณจึงไม่สามารถส่งไปได้ไกลและครอบคลุมพื้นที่ จึงได้มีการพัฒนาจัดตั้งสถานีวิทยุในท้องถิ่น ให้ทำหน้าที่รับสัญญาณและกระจายเสียงต่อไปยังพื้นที่ระดับภูมิภาค ทั้งนี้ทุกสถานีหน่วยงานภายใต้การกำกับ ดูแล และดำเนินการโดยภาครัฐ ซึ่งตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๙๐ มีการอนุญาตให้ภาคส่วนอื่นได้เข้าใช้ประโยชน์ทาง ธุรกิจกระจายเสียง ในลักษณะการซื้อเวลาจากสถานีของรัฐมาดำเนินการเอง หรือซื้อเวลาแล้วมาขายต่อให้ผู้อื่น ดำเนินการตามช่วงระยะเวลาที่กำหนด หรือลงทุนทำธุรกิจกระจายเสียงด้วยตัวเอง ตั้งแต่ปลูกสร้างอาคาร

ขายเวลา หาโฆษณา และจัดทำรายการ โดยคลื่นความถี่ยังคงเป็นของรัฐ ทั้งนี้ก่อนจะก้าวเข้าสู่ยุคสื่อท้องถิ่นหรือสื่อชุมชนในทศวรรษ ๒๕๔๐ นั้น ประเทศไทยมีสถานีวิทยุ ๕๒๔ สถานี และมีหน่วยงานราชการร่วม ๒๐ หน่วยงานเป็นเจ้าของ (กาญจนา แก้วเทพ, ๒๕๔๖; สารโจน์ แวมณี, ๒๕๕๑) โดยในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๔๘-๒๕๔๘ วิทยุชุมชน และวิทยุขนาดเล็กเพื่อแสวงหากำไรได้เกิดขึ้นกันอย่างมากมาย และดำเนินการอย่างสับสนวุ่นวาย รวมทั้งไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางเทคนิคเกี่ยวกับเครื่องส่ง เสาอากาศ และรัศมีการกระจายเสียง ส่งผลให้เกิดปัญหาคลื่นแทรก การรบกวนวิทยุการบิน การร้องเรียนเรื่องการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม และคุณภาพรายการ เป็นต้น

ในปี พ.ศ. ๒๕๕๑ จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ให้มีผลบังคับใช้ ทำให้การประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงในประเทศไทยได้รับสถานภาพทางกฎหมาย ครอบคลุมทั้งกิจการวิทยุกระจายเสียงของรัฐ และกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ ซึ่ง พรบ. ดังกล่าวได้ระบุถึงขอบข่ายการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง โดยสามารถขอใบอนุญาตประกอบกิจการจำนวน ๓ ประเภท ได้แก่ ๑) ใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะ ได้แก่ ใบอนุญาตที่ออกให้สำหรับการประกอบกิจการที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการบริการสาธารณะ ๒) ใบอนุญาตประกอบกิจการบริการชุมชน ได้แก่ ใบอนุญาตสำหรับการประกอบกิจการที่มีวัตถุประสงค์เช่นเดียวกับการประกอบกิจการบริการสาธารณะ แต่ต้องเป็นประโยชน์ตามความต้องการของชุมชนหรือท้องถิ่นที่รับบริการ และ ๓) ใบอนุญาตประกอบกิจการทางธุรกิจ ได้แก่ ใบอนุญาตสำหรับการประกอบกิจการตามวัตถุประสงค์ของผู้ประกอบกิจการเพื่อแสวงหากำไรในทางธุรกิจ พร้อมกันนี้จัดตั้ง สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์โทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) เป็นองค์กรอิสระ ในการกำกับดูแล จัดสรรคลื่นความถี่ และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน และในปัจจุบันได้มาการตราพระราชบัญญัติ ขึ้นมาเพื่อแก้ไข เพิ่มเติม ระเบียบข้อบังคับต่างๆ ให้มีความชัดเจน ครอบคลุม และทันต่อยุคสมัย เพื่อให้การดำเนินงานการให้ใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง และผู้ที่ต้องการขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการสามารถดำเนินการขอได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นไปตามเงื่อนไขต่างๆ และถูกต้องตามเกณฑ์ที่กำหนด

จากที่กล่าวมาข้างต้น วิทยุกระจายเสียง ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตราบจนทุกวันนี้ ถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของมนุษย์ที่สำคัญ และเป็นที่น่าสนใจของทั้งหน่วยงานภาคเอกชน และภาคประชาชน ในการพัฒนาสื่อให้มีความน่าสนใจ รูปแบบวิธีการถ่ายทอดเนื้อหาสาระให้เกิดความรู้แก่ผู้ฟัง ทั้งนี้ในการดำเนินกิจการต่างๆ ผู้รับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง จึงควรสร้างความเข้าใจให้แก่บุคลากรภายในองค์กร ให้ตระหนักถึงกฎระเบียบ กฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้โดยสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์โทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) เพื่อให้การดำเนินกิจการสามารถดำเนินไปได้อย่างราบรื่น และมีประสิทธิภาพ

๒.๓ สถานการณ์ของการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

จากการศึกษา สถานการณ์ปัจจุบันเกี่ยวกับผู้ได้รับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง จากสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม

แห่งชาติ (กสทช.) พบว่า ยังคงมีความล่าช้าในการจัดสรรคลื่นวิทยุ เพื่อขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ซึ่งเป็นผลจากการดำเนินงานตามแผนแม่บทการบริหารคลื่นความถี่ (พ.ศ. ๒๕๕๕) แผนแม่บทกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙) และแผนแม่บทกิจการโทรคมนาคม ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙) ระบุว่า การพิจารณาเพื่อขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงนั้น สำหรับภาคประชาชนที่ต้องการขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงรายใหม่นั้น ต้องมีการขอให้ผู้ประกอบการรายเดิมที่ได้รับอนุญาต สัมภาษณ์ และสัญญาอยู่ก่อนแล้วคืนคลื่นความถี่ที่ใช้อยู่เดิมเสียก่อน สำนักงาน กสทช. จึงจะจัดสรรคลื่นความถี่ในกิจการกระจายเสียงเสียใหม่ได้ เป็นผลกระทบให้ แผนการจัดสรรคลื่นสำหรับวิทยุกระจายเสียงล่าช้าตามไปด้วย

ผลการพิจารณาที่ได้รับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ณ วันที่ ๑๙ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ พบว่า ปัจจุบันมีผู้ที่ได้รับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ที่สามารถออกอากาศได้ทั้งสิ้น ๔,๑๓๒ คลื่น ในจำนวนนี้มีผู้ประกอบการที่ขอใบอนุญาตประเภทกิจการทางธุรกิจ จำนวน ๓,๒๖๔ คลื่น คิดเป็นร้อยละ ๗๘.๙๙ ผู้ประกอบการที่ขอใบอนุญาตประเภทกิจการบริการสาธารณะ จำนวน ๖๘๐ คลื่น คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๔๖ และ ผู้ประกอบการที่ขอใบอนุญาตประเภทกิจการบริการชุมชน จำนวน ๑๘๘ คลื่น คิดเป็นร้อยละ ๔.๕๕ ของจำนวนคลื่นวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการทั้งหมด รวมถึงมีการอนุญาตให้ผู้ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการสามารถเปลี่ยนประเภทใบอนุญาต และในส่วนของผู้ที่ได้รับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง แต่ไม่สามารถออกอากาศได้อันเนื่องมาจาก การสิ้นสิทธิ การยกเลิก และการถูกระงับการออกอากาศชั่วคราว จำนวนทั้งสิ้น ๑,๕๙๘ คลื่น แบ่งเป็น ใบอนุญาตประเภทกิจการทางธุรกิจ จำนวน ๙๑๖ คลื่น คิดเป็นร้อยละ ๕๗.๓๒ ใบอนุญาตประเภทกิจการบริการสาธารณะ จำนวน ๓๗๕ คลื่น คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๔๗ และ ใบอนุญาตประเภทกิจการบริการชุมชน จำนวน ๓๐๗ คลื่น คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๒๑ ของจำนวนคลื่นวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการทั้งหมดที่ไม่สามารถออกอากาศได้

การสนับสนุนให้ผู้ได้รับการอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงได้สามารถออกอากาศต่อไปได้ โดยไม่ถูกยกเลิก หรือระงับการให้ออกอากาศชั่วคราว ผู้ได้รับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ควรปฏิบัติตามประกาศหลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการสำหรับการให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์พ.ศ. ๒๕๕๖ อย่างเคร่งครัด ซึ่งกำหนดให้ผู้รับใบอนุญาตทุกประเภทต้องจัดทำผังรายการให้มีรายการที่เป็นข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ โดยผู้รับใบอนุญาตประเภทกิจการบริการสาธารณะ ต้องมีรายการที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๐ ประเภทกิจการบริการชุมชน ต้องมีรายการที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๐ โดยต้องมีรายการที่เกี่ยวข้องกับชุมชนและต้องมีรายการที่ผลิตโดยคนในชุมชนในสัดส่วนไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๕๐ ของเวลาออกอากาศทั้งหมด และประเภทกิจการทางธุรกิจ ต้องมีรายการที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๕ ซึ่งหมายความว่ากิจการกระจายเสียงที่ขอใบอนุญาตทุกประเภทในปัจจุบัน ต้องมีการจัดรายการที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะทั้งสิ้น และสามารถนำมาคำนวณสัดส่วนการลดหย่อนหรือยกเว้นค่าธรรมเนียมใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง หากแต่แตกต่างกันเฉพาะสัดส่วนของรายการซึ่งวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการที่มีการระบุประเภทใบอนุญาตจะต้องดำเนินการตามประกาศฯ

ดังกล่าวอย่างเคร่งครัด

ปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการ กิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ได้มีการส่งเสริมและพัฒนา โดยการจัดหลักสูตรฝึกอบรมและให้ความรู้ผู้รับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๕ เป็นต้นมา เช่น โครงการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจต่อผู้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนใต้ โครงการฝึกอบรมนักจัดรายการวิทยุกระจายเสียง เพื่อพัฒนาทักษะการผลิตรายการด้านสาธารณสุข โครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการในการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่สื่อมวลชนด้านกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารกรณีเกิดภัยพิบัติและเหตุฉุกเฉิน โครงการฝึกอบรมการวัดการแพร่แปลงปลอมของสถานีทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง โครงการฝึกอบรมหลักสูตรการทดสอบมาตรฐานทางเทคนิคของเครื่องส่งวิทยุกระจายเสียงสำหรับการทดลองประกอบกิจการ โครงการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิทยุกระจายเสียงไปสู่ความเป็นมืออาชีพ

สรุปได้ว่า การทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ยังคงเป็นกิจการที่ได้รับความสนใจจากผู้ประกอบการและสื่อจำนวนมาก ส่งผลให้ปริมาณผู้ขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการมีปริมาณมาก การจัดสรรคลื่นให้กับผู้ประกอบการรายใหม่จึงยังคงเกิดปัญหาความล่าช้า ดังนั้นในการขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ผู้ขอจึงควรดำเนินการให้เอกสารต่างๆ ครบถ้วนสมบูรณ์ เพื่อให้เกิดความชัดเจน เพื่อให้ง่ายต่อการพิจารณา อันจะเป็นส่วนช่วยล่นระยะเวลาในการได้รับใบอนุญาต อีกทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความรู้แก่บุคลากรของผู้ได้รับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง อยู่เสมอ เพื่อให้บุคลากรตระหนักถึงข้อกำหนดต่างๆ ส่งผลให้การปฏิบัติงาน การสร้างสรรค์สื่อวิทยุ ตลอดจนการถ่ายทอดสาระ ให้ไม่ขัดต่อข้อกำหนด ระเบียบ หรือกฎหมาย ซึ่งจะส่งผลให้คลื่นความถี่นั้นถูกระงับการออกอากาศ เพิกถอน หรือยกเลิกสัญญาณก่อนวันสิ้นอายุใบอนุญาต

๓. กรณีศึกษาและแนวปฏิบัติที่ดีในต่างประเทศเกี่ยวกับวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ

ในประเทศต่างๆ มีกรณีศึกษาและแนวปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับการขับเคลื่อนวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ ซึ่งหลายๆประเทศจะเรียกว่า วิทยุเพื่อประโยชน์สาธารณะ วิทยุภาคประชาชน หรือวิทยุชุมชน โดยมีจุดเริ่มต้นนับตั้งแต่การลงนามของภาคีสมาชิกของสหประชาชาติ ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ค.ศ. ๑๙๔๘ ที่ได้แสดงให้เห็นว่าประชาชนในประเทศต่างๆ ได้มีความตื่นตัวให้ความสนใจ และเคลื่อนไหวในการก่อตั้งและมีส่วนร่วมในกิจการวิทยุกระจายเสียง เพื่อส่งเสริมสิทธิการสื่อสารของตนเองอย่างกว้างขวาง และมุ่งพัฒนาในการนำสื่อดังกล่าวนี้มาใช้ประโยชน์ในการสื่อสารของประชาชนในประเด็นร่วมในมิติต่างๆ โดยเมื่อพิจารณากิจการวิทยุกระจายเสียงเพื่อสาธารณะในประเทศต่างๆ แล้วนั้น พบว่ามีการขับเคลื่อนทั้งจากภาครัฐและภาคประชาชน กล่าวคือ ๑) กิจการวิทยุกระจายเสียงเพื่อประโยชน์สาธารณะโดยภาคประชาชน จะใช้กิจการวิทยุกระจายเสียงเป็นเวทีการสื่อสารสาธารณะต่อประเด็นเฉพาะทางสังคมและเปิดโอกาสให้ประชาชนในภาคส่วนต่างๆ ได้มีโอกาสในการดำเนินกิจการวิทยุกระจายเสียงอย่างเป็นทางการ ๒) กิจการวิทยุกระจายเสียงเพื่อประโยชน์สาธารณะโดยภาครัฐ จะใช้กิจการวิทยุกระจายเสียงเป็นกลไกสำคัญในการสื่อสารกับกลุ่มประชาชนในวงกว้าง (Mass Audience) ทั้งใน

เชิงประเด็นเฉพาะและบริการสาธารณะพื้นฐานตามบทบาทหน้าที่ที่รัฐพึงกระทำ ซึ่งในที่นี้จะยกกรณีศึกษา กิจการวิทยุกระจายเสียงที่มีการดำเนินการโดยภาคประชาชน เพื่อให้เห็นถึงแนวทางที่หลากหลายในการ ดำเนินการโดยแยกตามประเทศ ดังนี้

๓.๑ ประเทศออสเตรเลีย

ก่อนปี ค.ศ. ๑๙๕๗ การประกอบกิจการกระจายเสียงในประเทศออสเตรเลียอยู่ภายใต้การดูแลของ รัฐบาล และภาคธุรกิจ หลังจากเกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง สังคม และวัฒนธรรม กลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มชนพื้นเมืองดั้งเดิม นักกิจกรรมทางการเมือง นักศึกษา นักวิชาการ และกลุ่มผู้ฟังเพลงคลาสสิก ในประเทศออสเตรเลีย ได้เริ่มเคลื่อนไหวให้รัฐออกใบอนุญาตกระจายเสียงให้กับกลุ่มของตนเอง จนในปี ค.ศ. ๑๙๗๘ รัฐบาลได้ปรับแก้กฎหมาย อนุญาตให้มีการจัดกิจการกระจายเสียงสาธารณะคู่ขนานไปกับกิจการ กระจายเสียงของภาครัฐและภาคธุรกิจ กิจการกระจายเสียงสาธารณะ แบ่งออกเป็น ๓ ประเภทคือ ๑) กิจการ กระจายเสียงชุมชน ๒) กิจการกระจายเสียงเพื่อการศึกษา และ ๓) กิจการกระจายเสียงประเด็นเฉพาะ

ในปี พ.ศ. ๑๙๙๒ ภายใต้ Broadcasting Services Act ๑๙๙๒ กำหนดให้กิจการกระจายเสียง สาธารณะทั้งหมด เปลี่ยนเป็นกิจการกระจายเสียงชุมชน เพื่อรองรับสถานภาพทางกฎหมายของวิทยุชุมชน และมอบอำนาจให้ The Australian Broadcasting Authority (ABA) เป็นผู้กำกับดูแล เพื่อปกป้องผู้บริโภค จากเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม ก่อนจะหลอมรวมกับองค์กรอิสระ The Australian Communications Authority (ACA) ในวันที่ ๑ กรกฎาคม ค.ศ. ๒๐๐๕ เป็น The Australian Communications and Media Authority (ACMA) ทำหน้าที่ในการกำกับดูแลกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรคมนาคมภายในประเทศออสเตรเลีย เกี่ยวกับการพิจารณาให้ใบอนุญาตเป็นเจ้าของสื่อ ควบคุมดูแลสื่อที่ช่วยส่งเสริมอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของ ออสเตรเลีย รวมถึงการพิจารณาให้ใบอนุญาตแก่วิทยุชุมชนด้วย รวมถึงเปิดโอกาสกิจการวิทยุกระจายเสียงได้มี การแข่งขันการให้บริการรูปแบบใหม่และเทคโนโลยีสมัยใหม่

ในปี ค.ศ. ๒๐๐๗ ประเทศออสเตรเลียมีการเริ่มบังคับใช้ Broadcasting Services Amendment (Media Ownership) Act ๒๐๐๖ Schedule ๒ เพื่อควบคุมดูแลการเป็นเจ้าของข้ามสื่อ และการเป็นเจ้าของ สื่อของต่างชาติ Telecommunications Act ควบคุมสื่อโทรคมนาคม และ Radio Communications Act ควบคุมคลื่นวิทยุ เพื่อให้การควบคุมต่างๆ ทั้ง การออกอากาศ การออกใบอนุญาต และการต่ออายุใบอนุญาต รวมถึงเนื้อหาบริการ ตลอดจนการดูแล ตรวจสอบ ข้อร้องเรียนต่างๆที่เกี่ยวกับการให้บริการ นั้นสามารถ ดำเนินไปได้อย่างสมบูรณ์ และมีมาตรการที่ชัดเจน

ในปี ค.ศ. ๑๙๘๐ ได้มีการผลักดันจากประชาชนและผู้พิการทางสายตาที่ต้องการใช้สื่อ วิทยุกระจายเสียงเพื่อการสื่อสาร (RPH-Radio for the Print Handicapped) จนรัฐบาลได้จัดให้มีสถานี วิทยุกระจายเสียงชุมชน ๒ แห่ง คือ สถานีวิทยุกระจายเสียง ๓ ZZ และ สถานีวิทยุกระจายเสียง ๓ CR และ ในเมลเบิร์นในปี ค.ศ. ๑๙๗๕ ก็ได้เปิดโอกาสให้มีรายการวิทยุกระจายเสียงรายสัปดาห์สำหรับผู้พิการทางสายตาได้ ออกอากาศ โดยเสนอรายการข่าวสารและสาระให้แก่กลุ่มผู้พิการโดยเฉพาะ ต่อมาจึงมีการจัดตั้งสถานี วิทยุกระจายเสียงสำหรับผู้พิการทางสายตาใน ซิดนีย์ เมลเบิร์น และโฮบาร์ต โดยได้รับอนุญาตจากรัฐ ในการใช้ คลื่นความถี่ของกองทัพเรือออสเตรเลีย ซึ่งในช่วงเริ่มต้นของการดำเนินกิจการเป็นช่วงปีผู้พิการสากล

(International Year for Disabled Persons) ปี ค.ศ. ๑๙๘๒ รัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณเพื่อช่วยเหลือการก่อตั้งกิจการดังกล่าว โดยรัฐมนตรีกระทรวงกิจการไปรษณีย์และโทรคมนาคม ได้เปิดเผยว่า รัฐบาลได้ให้เงินสนับสนุนการก่อตั้งศูนย์บริการข้อมูลข่าวสารสำหรับผู้พิการทางสายตาเป็นจำนวนเงิน ๖๒๗,๐๐๐ เหรียญออสเตรเลีย และเงินทุนเพิ่มเติมจำนวน ๒๕๐,๐๐๐ เหรียญออสเตรเลีย ในการก่อตั้งสถานีวิทยุกระจายเสียงสำหรับผู้พิการทางสายตาในออสเตรเลีย สถานีวิทยุกระจายเสียงสำหรับผู้พิการทางสายตา RPH - Radio for the Print Handicapped) ได้มีการแผ่ขยายไปในเมืองหลักของรัฐต่างๆใน ๗ รัฐของประเทศออสเตรเลีย (นิรมล ประสารสุข, ๒๕๕๒; Australian Government, ๒๐๑๗)

๓.๒ สหรัฐอเมริกา

รัฐบาลประเทศสหรัฐอเมริกา มอบอำนาจให้ คณะกรรมการกลางกำกับดูแลกิจการสื่อสาร (The Federal Communications Commission; FCC) จัดตั้งขึ้นจากกฎหมายว่าด้วยการสื่อสาร ค.ศ. ๑๙๓๔ (Communications Act) องค์กรนี้ถือเป็นหน่วยงานของภาครัฐ ที่เป็นองค์กรอิสระรายงานตรงต่อสภาสูง (United States Congress) ทำหน้าที่ในการกำกับดูแลสื่อสารระหว่างรัฐ (Interstate) ของสหรัฐอเมริกา และระหว่างประเทศ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกิจการวิทยุ โทรทัศน์ และการสื่อสารทางสายดาวเทียม กรณีศึกษา กิจการวิทยุกระจายเสียงสาธารณะ ในประเทศสหรัฐอเมริกา ได้ริเริ่มจากวิทยุชุมชน ดังเช่นกรณีศึกษาจาก มูลนิธิแปซิฟิก (The Pacifica Foundation) ก่อตั้งโดยกลุ่มพลเมืองท้องถิ่น โดยเริ่มกิจการวิทยุกระจายเสียงผ่านวิทยุชุมชน ได้รับการสนับสนุนจากผู้ฟังเป็นหลัก และประกาศชัดเจนว่าเป็นวิทยุทางเลือก ที่มีได้ดำเนินการโดยหน่วยงานภาครัฐ และมีได้ดำเนินการในเชิงพาณิชย์ ในส่วนของการบริหารจัดการเครือข่ายสมาชิก ดำเนินการโดย คณะกรรมการระดับชาติ (The Pacific's National Board)

การดำเนินกิจการในช่วงแรกจะอยู่ในรูปแบบของการเป็นสถานีวิทยุชุมชน ส่งสัญญาณกระจายเสียงในขอบเขตจำกัด ต่อมาได้ขยายขอบเขตการเผยแพร่สัญญาณและแลกเปลี่ยนรายการกันระหว่างเครือข่ายวิทยุกระจายเสียงในนิวยอร์ก วอชิงตัน ดีซี ลอสแอนเจลิส เบิร์กลีย์ และ ฮุสตัน ตลอดจนการส่งกระจายเสียงไปสู่สมาชิกสถานีวิทยุชุมชนอิสระต่างๆ หลายแห่งทั่วประเทศ และในปัจจุบันได้ขยายขอบเขตในการเผยแพร่สัญญาณผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อใหม่ อาทิ วิทยุกระจายเสียงผ่านดาวเทียมและอินเทอร์เน็ต ซึ่งสามารถรับฟังได้กว้างขวางมากขึ้น ครอบคลุมทั่วประเทศและในภูมิภาคต่างๆ ทั่วโลก (About Pacifica Affiliates Network, ไม่ปรากฏ ; นิรมล ประสารสุข, ๒๕๕๒)

๓.๓ สหราชอาณาจักร

สหราชอาณาจักร มอบหมายให้ Office of Communications (Ofcom) เป็นหน่วยงานภาครัฐทำหน้าที่กำกับดูแล การสื่อสารรูปแบบต่างๆ ทั้ง วิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์ การโทรคมนาคม และอื่นๆ ให้ประชาชนได้รับข่าวสารที่เหมาะสม ไม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคล ปลอดภัยจากสื่อที่อาจเป็นภัยคุกคาม มากไปกว่านั้นทำหน้าที่ในการศึกษาความสนใจของประชาชนในการบริโภคสื่อ เพื่อเป็นการตลาดสัมพันธ์สำหรับผู้ประกอบการ การดำเนินการของหน่วยงานนี้ มุ่งเน้นการทำงานที่โปร่งใส น่าเชื่อถือ และมุ่งไปยังกรณีที่สำคัญเท่านั้น เพื่อให้ประชาชน และผู้ประกอบการเกิดความเชื่อมั่น ในการปฏิบัติงาน

กรณีศึกษาที่น่าสนใจของสหราชอาณาจักร คือ การจัดทำสถานีวิทยุกระจายเสียงชุมชนเพื่อผู้สูงอายุ (Angel Radio) ได้มีการริเริ่ม ในปี ค.ศ. ๑๙๙๙ และได้รับรางวัลสถานีวิทยุกระจายเสียงดีเด่นจากหลายสถาบัน รวมทั้งจาก Ofcom ในปี ค.ศ. ๒๐๐๖ และ ๒๐๐๗ สถานีวิทยุกระจายเสียงชุมชนเพื่อผู้สูงอายุดำเนินการโดยสมาชิกของสถานีซึ่งเป็นอาสาสมัครผู้สูงอายุ โดยส่วนใหญ่มีอายุตั้งแต่ ๖๐ ปีขึ้นไป ซึ่งแต่ละคนไม่มีประสบการณ์ในสาขาวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงมาก่อน มีเป้าหมายหลักของการกระจายเสียงวิทยุชุมชนนี้ คือ ผู้สูงอายุประมาณ ๒๙,๐๐๐ คน ที่อาศัยอยู่ในเขตชุมชนพื้นที่ให้บริการ ในการจัดตั้งวิทยุชุมชนนี้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการใช้ชีวิต ส่งเสริมสุขภาพ เสริมสร้างมุมมองความคิดเกี่ยวกับชีวิตในด้านบวกสำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งวิทยุจะช่วยให้เป็นสื่อกลางในการให้คำปรึกษาแนะนำ แบ่งปันความรู้สึก บำบัดสภาวะจิตหรือความรู้สึกที่โดดเดี่ยว เหงา และว้าวุ่นที่เกิดขึ้นในจิตใจของผู้สูงอายุแต่ละคน ให้ตระหนักถึงคุณค่าและความภาคภูมิใจในตนเองวิทยุกระจายเสียงแห่งนี้ออกอากาศทุกวันตลอด ๒๔ ชั่วโมง โดยมีเนื้อหาของรายการทั้งข่าวสาร สารและบันเทิงเพื่อกลุ่มผู้สูงอายุ เช่น เพลงและปกิณกะบันเทิงที่ช่วยรำลึกความทรงจำ ในช่วงปี ค.ศ. ๑๙๐๐-๑๙๕๙ ข่าวสารความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ โภชนาการที่ถูกต้องเหมาะสม สวัสดิการผู้สูงอายุ กิจกรรมสันทนาการเพื่อส่งเสริมและพัฒนาวิถีชีวิตในเชิงบวกแก่ผู้สูงอายุ ตลอดจนเนื้อหาที่เสริมสร้างกำลังใจแก่ผู้ที่สูญเสียคนรักและสมาชิกในครอบครัว (Angel Radio, ๒๐๒๐; นิรมล ประสารสุข, ๒๕๕๒)

๓.๔ ประเทศต่างๆทั่วโลก

กิจการวิทยุกระจายเสียงเพื่อสาธารณะของประเทศในทวีปอเมริกาใต้ ดำเนินการผ่านสถานีวิทยุกระจายเสียงชุมชน เช่น สถานีวิทยุกระจายเสียงซูทาเทนซา (Radio Sutatenza) ในประเทศโคลัมเบีย ซึ่งมีวัตถุประสงค์หลักในการใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อเป็นเครื่องมือและสื่อกลางการพัฒนาในประเด็นด้านการศึกษาของประชาชน และผลจากการดำเนินกิจการดังกล่าวได้นำไปสู่การก่อตั้งสมาคมชาวละตินอเมริกาเพื่อการศึกษาผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียง (The Latin American Association for Education by Radio) ในที่สุด หรือสถานีวิทยุกระจายเสียงเหมืองแร่ (Radio de Los Mineros) ในประเทศโบลิเวีย ซึ่งเป็นสถานีวิทยุกระจายเสียงที่ดำเนินกิจการโดยกลุ่มคนงานเหมืองแร่ ได้เปิดดำเนินกิจการวิทยุกระจายเสียงให้บริการข้อมูลข่าวสารเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตแก่คนงาน และชาวชุมชนสมาชิกครอบครัวของกลุ่มคนงานเหมืองแร่ (อ้างใน Division of Freedom of Expression, Democracy and Peace, Communication and Information Sector, UNESCO, ๒๐๐๓)

นอกจากนี้ประเทศหลายๆประเทศทั่วโลก ได้มีการใช้วิทยุกระจายเสียงชุมชนในการส่งเสริมสิทธิในการนับถือและแสดงออกทางศาสนาเพื่อเผยแพร่หลักธรรมคำสอนและเป็นสื่อกลางของศาสนิกชนกลุ่มผู้นับถือศาสนาหรือศาสนิกชน โดยหน่วยงาน สถาบัน และองค์กรทางศาสนาต่างๆ ทั่วทุกมุมโลกต่างตระหนักได้ถึงสิทธิดังกล่าว ตลอดจนเล็งเห็นความสำคัญและประสิทธิภาพของกิจการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการเผยแพร่ หรือใช้ในการพัฒนาในงานด้านการศาสนากันอย่างกว้างขวาง ในทวีปยุโรปประชาชนส่วนใหญ่นับถือคริสตศาสนา สถานีวิทยุกระจายเสียงคริสตศาสนาที่ดำเนินการโดยหน่วยงานของศาสนาและศาสนิกชนมีอยู่โดยทั่วไปเป็นการดำเนินกิจการ ในขอบเขตและระดับที่หลากหลาย และอ้างอิงจากฐานข้อมูลของเครือข่ายวิทยุและ

โทรทัศน์คาทอลิก (CRTN - Catholic Radio and Television Network) พบว่า มีสถานีวิทยุกระจายเสียงคาทอลิกประมาณ ๕๗๐ สถานี ดำเนินการอยู่ในประเทศต่างๆ ทั่วทวีปยุโรป

จากการศึกษารณศึกษาและแนวปฏิบัติที่ดีในประเทศต่างๆ ข้างต้น พบว่า ในทุกประเทศนั้นมีการกำหนดหลักเกณฑ์ กฎหมาย ในการขอใบอนุญาต อย่างครบถ้วน ชัดเจน และครอบคลุม อีกทั้งมีการแต่งตั้งให้หน่วยงาน หรือองค์กรทำหน้าที่ในการกำกับดูแล เฉกเช่นเดียวกับประเทศไทย ซึ่งมีสำนักงาน คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ในการกำกับดูแล ทั้งในเรื่องของการขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง และกำกับ ตรวจสอบ เนื้อหาของสื่อในการถ่ายทอดให้แก่ผู้ฟังนั้น แม้จะไม่ใช่ทุกประเทศที่ จะมีองค์กรในการกำกับติดตามสื่อ เช่น ประเทศสิงคโปร์ แต่ประเทศสิงคโปร์ มอบอำนาจให้ ผู้ขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ดำเนินการตรวจสอบด้วยตนเอง ก่อนที่จะเผยแพร่ เป็นต้น สำหรับประเทศไทย แม้จะมี สำนักงาน กสทช. ในการกำกับดูแล ติดตาม และมีเกณฑ์ในการดูแลอย่างชัดเจน แต่กระนั้นยังคงมีสื่อวิทยุกระจายเสียง สื่อวิทยุกระจายเสียงบางสื่อที่ยังคงเผยแพร่ รายการวิทยุ ที่มีความผิดต่อกฎเกณฑ์ที่กำหนด เป็นผลให้ช่องรายการวิทยุ นั้น ถูกระงับการให้บริการชั่วคราว หรือยกเลิก ดังนั้นในการดำเนินงานของผู้ได้รับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงที่สามารถออกอากาศได้ในประเทศไทย จึงควรมีการฝึกอบรมให้ความรู้กับบุคลากรในหน่วยงาน หรือองค์กร อยู่เสมอ เพื่อให้บุคลากรได้รับการพัฒนา ทักษะ ความเปลี่ยนแปลงของสื่อเทคโนโลยีใหม่ๆ อีกทั้งยังช่วยเพิ่มเติม ความรู้ในด้านกฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ให้มีความทันสมัย อันจะส่งผลให้การจัดทำรายการวิทยุ นั้น มีความน่าสนใจ มีเนื้อหาสาระที่ดี ถูกต้อง เหมาะสม และสอดคล้อง ต่อสถานการณ์หรือสภาพสังคมในปัจจุบัน อีกทั้ง เป็นไปตามระเบียบ และกฎเกณฑ์ที่กำหนด

๔. แนวคิดการพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

๔.๑ ความหมายของการพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

การพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงดำเนินการภายใต้แนวคิดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Development) ซึ่งการพัฒนาบุคลากรเป็นแนวทางหนึ่งที่ช่วยเสริมสร้างศักยภาพให้แก่บุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถ เจตคติ และทักษะต่างๆ อันเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (อรุณี กาญจนสุวรรณ, ๒๕๓๒; จินสา ช่วยสมบูรณ์, ๒๕๕๖) สอดคล้องกับจาร์ฟงศ์ พลเดช (๒๕๕๑) กล่าวว่า การพัฒนาบุคลากรเป็นการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ขององค์กร ทั้งในระยะสั้นและระยะยาวเพื่อเพิ่มพูนความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และทัศนคติ (Attitude) ของบุคลากรให้สามารถปฏิบัติงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ความสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ถือเป็นการลงทุนที่คุ้มค่าและยั่งยืนที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับการลงทุนประเภทอื่นๆ ทั้งนี้เพราะความสำเร็จขององค์กร ขึ้นอยู่กับศักยภาพของบุคลากร องค์กรใดหากมีทรัพยากรบุคคลที่มีความสามารถสูง มีคุณธรรม มีจริยธรรม ย่อมสามารถสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน นำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จได้ตามเป้าหมายที่ต้องการอย่างยั่งยืน องค์กรทุกองค์กรจึงควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เห็นทั้งคนดีและคนเก่ง อยู่ตลอดเวลา และสอดคล้องกับจาร์ฟงศ์ เกื้อภักดี

(๒๕๕๙) ที่มองว่าการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คือ การเพิ่มประสิทธิภาพด้านทักษะ ความชำนาญในการทำงาน ตลอดจนปรับเปลี่ยนทัศนคติของบุคลากรทุกระดับให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน การเพิ่มประสิทธิภาพบุคลากรสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การฝึกอบรม ปฐมนิเทศ ร่วมสัมมนาทั้ง ในและนอกสถานที่ ฯลฯ เพื่อให้บุคลากรนั้นสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มที่ ผูกพันกับองค์กร และมุ่งไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร

ทั้งนี้เกรียงศักดิ์ ชะเอมไทย (๒๕๔๗) กล่าวถึงแนวคิดการพัฒนาบุคลากรของ Professor Leonard Nadler แห่งมหาวิทยาลัยจอร์จวอชิงตัน (George Washington University) ประเทศสหรัฐอเมริกา ว่าทรัพยากรบุคคลนั้นเป็นสิ่งที่มีความสำคัญสำหรับองค์กร และเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่ช่วยให้องค์กรสามารถก้าวไปสู่ความสำเร็จได้อย่างสมบูรณ์ ฉะนั้นการเพิ่มประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของบุคลากรในองค์กรควรต้อง ประกอบด้วย ๓ กิจกรรม คือ ด้านการฝึกอบรม (Training) โดยมีจุดเน้นของการ พัฒนาบุคลากร ด้านการฝึกปฏิบัติ ด้านการศึกษา (Education) โดยมีจุดเน้นของการเพิ่มพูนความรู้ส่วนบุคคล และด้านการพัฒนา (Development) โดยมีจุดเน้นของการพัฒนาบุคลากรที่องค์กรและสังคม

กล่าวโดยสรุป การพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง จึงหมายถึง การส่งเสริมให้บุคลากรมีทักษะ ความรู้ ทัศนคติ ผ่านการฝึกอบรมและการพัฒนา เพื่อให้มีการพัฒนาไปในแนวทางที่ดี มีความรู้ที่เหมาะสม และเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน มีความเข้าใจในกฎหมาย กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อกำหนดทางเทคนิค การนำเสนอเนื้อหาสาระและรายการต่างๆได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ และเกิดต่อเชิงบวกต่อผู้ฟัง ซึ่งจะส่งผลให้การปฏิบัติงานจะสามารถดำเนินไปได้อย่างสมบูรณ์ และมีประสิทธิภาพ และจะนำพาสถานีไปสู่เป้าประสงค์ได้ตามที่กำหนดไว้ในเป้าหมายของการขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

๔.๒ ความจำเป็นและประโยชน์จากการพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

การพัฒนาบุคลากรเป็นกระบวนการเสริมสร้างทักษะหนึ่ง ๆ ที่องค์กรควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ทั้งในขณะที่บุคคลเข้างาน ไปจนถึงเกษียณอายุงาน ซึ่งวิธีการเรียนรู้ ความสามารถทางปัญญา และประสบการณ์ที่ผ่านมาของบุคคลมีส่วนช่วยในกระบวนการด้วย ซึ่งการพัฒนาบุคลากรที่องค์กรต่างให้ความสนใจเพิ่มมากขึ้น อันเนื่องมาจากการก่อเกิดเศรษฐกิจบนฐานความรู้ การติดต่อสื่อสารระหว่างประเทศ (Internationalization) และโลกาภิวัตน์ (Globalization) ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างอาชีพและการปฏิบัติงาน และการเกิดของเศรษฐกิจบนฐานความรู้ที่เป็นการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ร่วมกับเศรษฐกิจใหม่ ส่งผลกระทบต่อโครงสร้างและวัฒนธรรมขององค์กร กฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับองค์กร รวมถึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างอาชีพและการทำงานในองค์กร โดยในประเด็นด้านความเติบโตของเศรษฐกิจบนฐานความรู้ ซึ่งจุดเน้น คือการมีแรงงานที่มีความรู้และทักษะสูง ใช้ความรู้เป็นกุญแจไปสู่ความสำเร็จของเศรษฐกิจด้วยการใช้ทักษะและการเรียนรู้ในการเพิ่มคุณค่าและการผลิตมุ่งพัฒนาที่ตัวผลิตภัณฑ์ มีการวิจัยและการพัฒนาในระดับสูงโดยเฉพาะเทคโนโลยีใหม่ การให้คุณค่ากับการเรียนรู้ตลอดชีวิต การศึกษาระบบเปิดและตลาดแรงงาน และแนวคิดการใช้องค์กรที่มีประสิทธิภาพสูงในการปฏิบัติงาน (High Performance Working Organization: HPWO) โดยเปลี่ยนวิธีการบริหารจัดการ

มาใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการปฏิบัติงาน ดังนั้นองค์กรจึงต้องการบุคลากรที่มีคุณภาพสามารถรับมือกับความเปลี่ยนแปลงและสูญเสียผลผลิตน้อยที่สุด ซึ่งเป็นประเด็นที่ค่อนข้างท้าทายขององค์กรในการที่วางแผนพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรทั้งหมดสามารถทำงานให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงดังกล่าว และในขณะเดียวกันและในส่วนของบุคลากรมีความคาดหวังในการทำงานสูงขึ้นเช่นกัน ในด้านขององค์กรและชีวิตการทำงาน บุคลากรต้องปรับตัวเพื่อรับมือกับความเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ต้องการหลักประกันทางด้านสุขภาพ ความปลอดภัยและการรักษาข้อมูล ในขณะที่งบประมาณสำหรับการพัฒนาบุคลากรมีจำกัด องค์กรในปัจจุบันมีขนาดเล็กลง บุคลากรมีงบประมาณจำกัดและไม่สามารถใช้เวลาไปเข้ารับการศึกษาอบรม รวมถึงมีงานวิจัยสนับสนุนว่ามีช่องว่าง (Gap) ระหว่างความรู้ของบุคลากรที่องค์กรต้องการกับความรู้ที่ติดตัวบุคลากรมาจากการศึกษาในระบบโรงเรียน ดังนั้นเป้าหมายหลักของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์คือการปรับปรุงผลการปฏิบัติงานของบุคลากรให้ดีขึ้น รวมถึงการปรับความต้องการของบุคลากรและองค์กรให้ เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ทำให้มีการสร้างองค์ความรู้ และการถ่ายโอนการเรียนรู้ในองค์กร การลงทุน สนับสนุนการเรียนรู้จะตอบแทนกลับมาในรูปของตัวเงินจากผลกำไร และเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างสร้างสรรค์เชิงรุกภายในองค์กร ทำให้เกิดความสมดุลทั้งในเรื่องของตัวบุคคล จริยธรรมในการปฏิบัติงาน เทคโนโลยี และระบบการปฏิบัติงาน (Cliffore and Thorpe, ๒๐๐๗; Rothwell, Lindholm & Wallick, ๒๐๐๓; Tynjälä, ๒๐๐๘)

การผลักดันให้เกิดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จึงมีอัตราเพิ่มมากขึ้นในปัจจุบัน อันเนื่องมาจากเหตุแห่งความเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ผนวกกับแนวคิดที่ว่าทรัพยากรมนุษย์เป็นทรัพยากรที่มีค่าที่สุดในองค์กร องค์กรจึงมีการลงทุนในมนุษย์และคาดหวังให้สิ่งที่ลงทุนไปนั้นกลับมาตอบแทนองค์กร สังคม และประเทศชาติ นักบริหารต่างยอมรับว่าความสำเร็จในการประกอบการหรือการทำงานใด ๆ นอกจากอาศัยเครื่องมือและระบบการทำงานที่ดีแล้ว ปัญหาที่เกิดจากการทำงานของบุคคลหรือปัจจัยตัวบุคคลมีความสำคัญยิ่งกว่า คุณสมบัติของบุคลากรย่อมอยู่เหนือคุณภาพของเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดและทันสมัยที่สุดเสมอ ทรัพยากรมนุษย์จึงเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการสร้างความสามารถในการแข่งขันขององค์กร ปัจจุบันองค์กร จึงเปิดโอกาสให้บุคลากรได้มีการเรียนรู้พัฒนาทักษะทำงานมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นทักษะในสายวิชาชีพ ทักษะ ด้านการจัดการ หรือวิชาชีพทางช่างฝีมือบุคลากร บุคลากรเป็นผู้มีความรู้ ทักษะ ความสามารถ รวมทั้งมี คุณลักษณะอื่น ๆ ในการปฏิบัติงานได้ดียิ่งขึ้นต่อเนื่อง โดย Rothwell, Lindholm & Wallick (๒๐๐๓) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเรียนรู้ว่าช่วยปรับปรุงผลการปฏิบัติงานของบุคลากรให้ดีขึ้น เกิดการเชื่อมโยง ความต้องการของบุคลากรและความต้องการขององค์กรเป็นไปในทิศทางเดียวกัน สร้างองค์ความรู้ และการถ่ายโอนการเรียนรู้ในกลุ่ม ทีมงาน และองค์กรให้เกิดขึ้น เห็นผลตอบแทนเป็นรูปธรรมที่ได้จากการลงทุนในรูปของตัวเงิน และยังเป็นส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างสร้างสรรค์ในเชิงรุกภายใน องค์กร ทำให้เกิดความสมดุลหรือความเหมาะสมสอดคล้องกันทั้งในเรื่องของตัวบุคคล จริยธรรมการปฏิบัติงาน เทคโนโลยี และระบบการปฏิบัติงานต่างๆ นอกจากนี้การเรียนรู้ในองค์กรยังเป็นสิ่งที่จำเป็นพื้นฐานที่ ช่วยการพัฒนาความมั่นคงทางเศรษฐกิจ โดยองค์ประกอบที่สำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กร ได้แก่ การจัดให้ผู้ปฏิบัติงานได้เรียนรู้และมีประสบการณ์ ในระยะเวลาที่เหมาะสม และเพื่อจุดประสงค์ ให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานตามหน้าที่ได้ดีขึ้น และส่งเสริมให้แต่ละบุคคลมีความก้าวหน้า ด้วยกิจกรรม

ในการพัฒนาบุคลากร ซึ่งประกอบด้วย การฝึกอบรม การศึกษา และการพัฒนาในด้านอื่น ๆ (Cliffore & Thorpe, ๒๐๐๗; Nadler & Nadler, ๑๙๙๔)

ดังนั้นทุกองค์กรจึงมีพันธกิจในการพัฒนาบุคลากรในองค์กร ซึ่งถือว่าเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยผลักดันให้องค์กรบรรลุตามเป้าหมายและวิสัยทัศน์ที่กำหนด การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จึงเป็นการเปลี่ยนแปลงบุคลากรในเชิงพฤติกรรม จากขาดความรู้ให้กลายเป็นมีความรู้เพิ่มขึ้น จากความไม่เข้าใจให้เกิดเป็นความเข้าใจจากขาดทักษะความเชี่ยวชาญให้กลายเป็นมีทักษะและมีความเชี่ยวชาญ และจากทัศนคติในเชิงลบให้กลายเป็นทัศนคติเชิงบวกหรือดีกว่าเดิม ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้เกิดจากกระบวนการพัฒนาโดยมีการฝึกอบรมและการเรียนรู้เป็นเครื่องมือหนึ่งที่มีส่วนผลักดันให้เกิดขึ้นได้ ทั้งนี้การพัฒนาแบ่งออกเป็น ๒ ระดับ ได้แก่ การพัฒนาระดับองค์การ (Organization Development) และการพัฒนาระดับบุคคล (Individual Development) ซึ่งการพัฒนาระดับบุคคลนั้น มุ่งเน้นถึงการทำให้บุคคลเกิด ความรู้ ความเชี่ยวชาญผ่านกระบวนการการฝึกอบรมและการพัฒนา (ภาณุวัฒน์ แสงทอง, ๒๕๕๗; สว่างล เขื่อนคาม, ๒๕๕๔; Swanson & Holton, ๒๐๐๑)

ดังนั้นการพัฒนาบุคลากรเป็นสิ่งที่สำคัญที่ช่วยเพิ่มพูนทักษะ ความรู้ ความสามารถให้กับบุคลากรให้มีความชำนาญ สามารถนำเอาทักษะ ความรู้ในทุกด้านที่ได้รับนั้นไปประยุกต์ใช้ได้จริงในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ และในขณะเดียวกันก็มีความพร้อมจากภายในที่จะพัฒนาตนเอง เพื่อนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ องค์กรจึงควรให้ความสำคัญและควรกำหนดให้เป็น นโยบาย แผนงาน หรือโครงการที่ชัดเจนว่าจะพัฒนาบุคลากรไปในทิศทางใด เพื่อให้ทันกับความเจริญก้าวหน้าในโลกปัจจุบัน ซึ่งนักวิชาการได้สรุปถึงความจำเป็นของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และประโยชน์ต่อองค์กรใน ๖ ด้าน (เข็มเพชร ประดับศรี, ๒๕๕๔; จนิสา ช่วยสมบูรณ์, ๒๕๕๖; ยุวดี ศรีธรรมรัฐ, ๒๕๔๑; วันเพ็ญ ศรีแก้ว, ๒๕๕๒; สำเนียง องสุพันธุ์กุล และคณะ, ๒๕๕๗; อรุณ รักธรรม, ๒๕๔๐) ดังนี้

๑. การพัฒนาบุคลากรจะช่วยให้ระบบและวิธีการปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น มีการติดต่อประสานงานดีขึ้น ทั้งนี้เพราะการพัฒนาบุคลากรจะช่วยเพิ่มความสนใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรให้มีความสำนึกรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ของตนให้ได้ผลดียิ่งขึ้น นอกจากนี้เมื่อได้รับความรู้เพิ่มเติมจากการปฏิบัติงาน ก็ย่อมสามารถที่จะนำเอาความรู้นั้นไปใช้ปฏิบัติงานต่อไปได้ ซึ่งจะช่วยให้สามารถแก้ไขข้อบกพร่อง และปรับปรุงวิธีการดำเนินงานของตนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่ง

๒) การพัฒนาบุคลากรจะช่วยลดความสิ้นเปลืองของวัสดุที่ใช้ในการปฏิบัติงาน เนื่องจากเมื่อบุคคลได้รับการพัฒนาเป็นอย่างดีแล้ว ย่อมสามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และมีคุณภาพเกิดความผิดพลาดในการปฏิบัติงานน้อยลง ส่งผลให้องค์กรสามารถลดค่าใช้จ่ายในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ลงได้ด้วย อีกทั้งช่วยลดค่าใช้จ่ายในการทำงานล่วงเวลา อันเนื่องมาจากการทำงานล่าช้า หรือความไม่เข้าใจในลักษณะของงานที่ทำ ทั้งนี้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จะช่วยให้บุคคลมีความเข้าใจในระบบและวิธีการทำงาน ตลอดจนลักษณะของงานที่ต้องทำอย่างดี ทำให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง และรวดเร็วยิ่งขึ้น

๓) การพัฒนาบุคลากรช่วยลดระยะเวลาในการเรียนรู้งานด้วยตนเองให้น้อยลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่เพิ่งเข้าทำงานใหม่หรือเข้ารับตำแหน่งใหม่ อีกทั้งยังเป็นการช่วยลดความเสียหายต่างๆ ที่อาจเกิดจากการทำงานแบบลองผิดลองถูก

๔) การพัฒนาบุคลากรเป็นส่วนช่วยแบ่งเบาภาระหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาหรือหัวหน้าหน่วยงานนั้น ๆ ในการตอบคำถามหรือให้คำแนะนำแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาของตน ทำให้ผู้บังคับบัญชามีเวลาในการปฏิบัติงานในหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่

๕) การพัฒนาบุคลากรจะเป็นเครื่องมือให้ผู้บังคับบัญชา ใช้ในการช่วยกระตุ้นบุคลากรให้ปฏิบัติงานเพื่อความเจริญก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ เนื่องจากความรู้ ความสามารถของแต่ละบุคคลนั้น เป็นปัจจัยหนึ่งที่เป็นเกณฑ์ในการเลื่อนตำแหน่งและโยกย้ายเพื่อความก้าวหน้า การคัดเลือกตำแหน่งที่สูงขึ้นหรือหน้าที่ท้าทายของบุคคลนั้นในการปฏิบัติงานในการรับตำแหน่งงานที่สูงขึ้น หรือเปลี่ยนตำแหน่ง

๖) การพัฒนาบุคลากรยังเป็นส่วนช่วยเปิดโอกาสให้บุคลากรนั้น ได้รับความรู้ ความคิดใหม่ ทำให้ทำงานได้อย่างทันต่อสถานการณ์ ก้าวทันความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่มีการพัฒนาอยู่เสมอ ถ้าหากสามารถเรียนรู้และเข้าใจอย่างแท้จริงแล้ว ย่อมสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานในหน้าที่ของตนได้ และในที่สุดย่อมก่อให้เกิดผลดีต่อองค์กร

ดังนั้นการพัฒนาบุคลากร จึงเป็นสิ่งที่องค์กรควรเล็งเห็นถึงความสำคัญ และประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นทั้งความสามารถในการทำงานของบุคลากร ลดต้นทุน เวลา ทักษะคิด ความคิด ความสัมพันธ์ รวมถึง ทักษะความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นจากการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาบุคลากร กล่าวได้ว่า การพัฒนาบุคลากรเป็นประโยชน์ที่จะเกิดควบคู่ไปทั้งบุคลากรเอง และองค์กร อันจะเป็นสิ่งที่ช่วยให้องค์กรสามารถดำเนินพันธกิจและบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ซึ่งในบริบทของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง การพัฒนาบุคลากรเป็นส่วนช่วยให้บุคลากรได้รับการเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ กระบวนการ และเทคโนโลยีใหม่ที่จะช่วยอำนวยความสะดวก การใช้เทคโนโลยีและทักษะใหม่ๆในการบริหารสถานีและการจัดรายการ เพื่อให้การปฏิบัติงานสามารถดำเนินไปได้อย่างสมบูรณ์ สอดคล้องและเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ทั้งนี้รวมถึงการมีแรงจูงใจในการสร้างผลงานทางวิทยุใหม่มีความน่าสนใจ มีสาระความรู้ที่ทันสมัย มีสาระส่งผลให้วิทยุกระจายเสียงในคลื่นความถี่นั้นเป็นที่นิยมในการรับฟังของผู้ฟัง

๔.๓ วิธีการพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

ในภาพรวมแล้วนอกจากนี้ Nadler (๑๙๘๐) และศุภชัย ยาวะประภาษ (๒๕๔๑) ได้อธิบายแนวทางในการพัฒนาบุคลากร ที่จะช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะประกอบด้วย ๓ ด้าน ดังนี้

๑. ด้านการฝึกอบรม (Training) เป็นกิจกรรมที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ถูกออกแบบขึ้นเพื่อให้บุคลากรที่กำลังปฏิบัติงานอยู่ในปัจจุบันหรือกำลังจะได้รับมอบหมายให้ทำงานในอนาคต สามารถปฏิบัติงานได้ดีขึ้น ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรม หรือโครงการ เพื่อให้บุคลากรที่เข้าร่วมนั้นเกิดการเพิ่มพูน ทักษะ ความรู้ ที่เกี่ยวข้องการสายงานที่รับผิดชอบ โดยมีเป้าหมายเพื่อยกระดับความรู้ ความสามารถ ทักษะ ของบุคลากร ให้สามารถปฏิบัติงานในตำแหน่งนั้นได้

๒. ด้านการศึกษา (Education) หมายถึง การให้บุคลากรเข้าสู่กระบวนการจัดการเรียนรู้

หลายหน่วยงาน จึงได้เรียนรู้ทั้งระดับบุคคลและระดับกลุ่มและใช้สิ่งที่ได้จากการเรียนรู้ในการแก้ปัญหา ในสถานการณ์จริง มีลักษณะคล้ายชุมชนนักปฏิบัติ (Community of Practice : CoP) ยกตัวอย่างเช่น บริษัท เดอะ สยาม เซรามิก กรุ๊ป อินดัสทรีส์ จำกัด ใช้วิธีการเรียนรู้เพื่อพัฒนางานโดยเน้นพนักงานเป็น ศูนย์กลางการเรียนรู้ (Small Group Action Learning) เพื่อใช้ในการควบคุมต้นทุนผันแปรและพัฒนา บุคลากร ผลลัพธ์ที่ได้คือ พนักงานมีความรู้และทักษะการแก้ปัญหาเพิ่มขึ้น มีส่วนร่วมในการทำงานเพิ่มขึ้น มีรายได้ก่อนหัก ดอกเบี้ย ภาษี ค่าเสื่อม และชำระเงินกู้ได้สูงขึ้นอันเกิดมาจากการลดต้นทุน

๒. การฝึกงานหรือฝึกอบรมก่อนการปฏิบัติงาน (Apprenticeships & Pre-Service Training) เป็นการพัฒนาทักษะที่จำเป็นตามท้องครต้องการ อาจเป็นการฝึกงานโดยรับทุนรัฐบาลหรือองค์กรจัดการ ฝึกงานขึ้นเองในกระบวนการพัฒนาบุคลากร เป็นวิธีการเรียนรู้ที่ผนวกเอาวิธีการฝึกอบรมในงาน (On-the-Job Training) มาใช้ควบคู่กันไป บุคลากรได้รับเงินเดือนในขณะที่ฝึกงานและได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง เป็นการพัฒนาทักษะที่ขาดอยู่และเตรียมพร้อมทักษะที่จำเป็นสำหรับอนาคต ยกตัวอย่างเช่น บริษัทมกคลชัย พัฒนา จำกัด (บริษัทที่สำนักงานจัดการทรัพย์สินส่วนพระองค์ถือหุ้น ๑๐๐%) ขายส่งผลไม้และผัก จำหน่าย ผลิตภัณฑ์โครงการพัฒนาส่วนพระองค์ มีการฝึกอบรมทีมงานขายก่อนการลงปฏิบัติงานจริง โดยเชื่อว่าทักษะ ต้องใช้การฝึกฝน ต้องได้ลองปฏิบัติ จึงมีการจำลองให้ใกล้เคียงเหมือนเหตุการณ์จริงมากที่สุด มีสินค้าจริง โดยพนักงานขายต้องอธิบายข้อมูลผลิตภัณฑ์เพื่อแสดงถึงความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ การตอบคำถาม เทคนิค การตอบข้อโต้แย้งเรื่องราคา การจําราคาขายปลีกขายส่ง เมื่อเสร็จสิ้นการฝึกซื้อขายในแต่ละคู่แล้ว จะมีการให้ข้อมูลย้อนกลับ โดยมีวิทยากร ๒ คน และผู้บริหารอีก ๑ คน ซึ่งพนักงานขาย ได้ฟังจุดแข็งจุดอ่อน ของตัวเองเพื่อนำไปพัฒนาทักษะการขายต่อไป

๓. การสอนงาน (Coaching) เป็นกระบวนการพัฒนาผลการปฏิบัติงานโดยมุ่งพัฒนาทักษะและ ความรู้เฉพาะด้าน เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในลักษณะตัวต่อตัวระหว่างบุคลากรกับหัวหน้างาน อาจเกิดขึ้นในขณะที่ทำงานหรือนอกสถานประกอบการ แต่มีการวางแผนและดำเนินการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ วิธีการเรียนรู้ตรงกับความต้องการของบุคลากรผู้เรียน มีความยืดหยุ่นในด้านเวลาและสถานที่ และยังเป็น วิธีที่บุคลากรกับหัวหน้างานได้สร้างสัมพันธ์ภาพและเรียนรู้ร่วมกัน ยกตัวอย่างเช่น กลุ่มมิตรผล เป็นกลุ่ม บริษัทที่ดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับอุตสาหกรรมอ้อยและน้ำตาลมีการพัฒนาการสอนงานให้เป็นระบบ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยเป็น E-Coaching โดยผู้สอนงาน (Coach) ผู้สอนงาน (Coach) และผู้รับการสอนงาน (Coachee) ต้องเพิ่มชื่อเข้าสู่ระบบ E-Coaching รวมถึงข้อมูลพนักงาน ผลประเมินจาก แบบประเมินต่างๆ ก่อนและหลังการสอนงาน และแบบประเมินสำหรับการวางแผนสอนงาน ซึ่งทำให้ มีฐานข้อมูลที่ง่ายต่อการติดตามประเมินความก้าวหน้าและผลจากการสอนงานได้อย่างเป็นระบบ

๔. การมอบหมายงาน (Delegation) เป็นวิธีการที่หัวหน้างานเสริมพลัง (Empower) บุคลากร ที่อยู่ใต้การบังคับบัญชาโดยการให้บริหารจัดการหน้าที่รับผิดชอบด้วยตนเอง ด้วยการให้ทักษะที่มีอยู่ และความพยายามในการทำงานให้สำเร็จ บุคคลได้เรียนรู้ มีความมั่นใจและพัฒนาสมรรถนะในการทำงาน ควรใช้เมื่อบุคลากรได้รับตำแหน่งใหม่ หรือใช้สร้างความท้าทายในงาน ยกตัวอย่างเช่น จากผลการศึกษา พนักงานธนาคารพาณิชย์ที่จัดอยู่ในเจนเนอเรชั่นวาย (ผู้ที่เกิดระหว่างปี พ.ศ.๒๕๒๑-๒๕๓๓) ในจังหวัด ขอนแก่นจำนวน ๓๘๕ คน พบว่าเมื่อพนักงานได้รับมอบหมายให้ทำในสิ่งที่ขัดแย้งกับค่านิยม ของตนเองหรือ

ทำในสิ่งที่ไม่จำเป็นต้องทำอยู่บ่อยๆ จะเกิดความรู้สึกว่ามีการเล่นพรรคเล่นพวก มีการเมืองเกิดขึ้นในองค์กร หรือเชื่อว่าองค์กรไม่ยอมให้พนักงานได้ดี ก่อให้เกิดประสิทธิภาพการทำงานต่ำ ดังนั้นผู้บริหารควรมีการป้องกันเพื่อไม่ให้พนักงานเจนนอร์ช่นายเหล่านี้เกิดความตั้งใจลาออกต่อองค์กร โดยการสร้างการรับรู้ให้พนักงานเกิดความพึงพอใจในการทำงาน ด้วยการส่งเสริมและให้โอกาสในการทำงาน มอบหมายงานให้ตรงตามหน้าที่และความรับผิดชอบ

๕. การอภิปรายกลุ่ม (Discussion boards and groups) เป็นการรวมกลุ่มบุคลากรที่มีความสนใจในหัวข้อเดียวกัน เพื่อแบ่งปันประสบการณ์ แลกเปลี่ยนแนวคิด แก้ปัญหาหรืออาศัยความร่วมมือของกลุ่ม โดยจัดในลักษณะเวทีพูดคุยที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ ในปัจจุบันการเรียนรู้วิธีนี้นิยมใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดการประชุมทางไกลทางอินเทอร์เน็ต เป็นต้น ทำให้สามารถได้ผู้ร่วมอภิปรายที่หลากหลาย และลดข้อจำกัดด้านระยะทาง ยกตัวอย่างเช่น ระบบสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับอุทกภัยของบริษัทปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) หรือเอสซีจีโมเดล ที่ได้จัดตั้งต้นแบบการจัดตั้งศูนย์การจัดการเพื่อให้ธุรกิจสามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องในภาวะวิกฤติ (Business Continuity Management : BCM) โดยการใช้ ICT ทำให้พนักงานทุกคนสามารถทำงานและประชุมเพื่อปรึกษาหารือกันนอกออฟฟิศในช่วงเกิดวิกฤต เช่น ระบบการเชื่อมต่อเครือข่ายเสมือนส่วนตัวโดยใช้โครงสร้างของเครือข่ายสาธารณะ (Virtual Private Network หรือ VPN) ระบบ air card ระบบการประชุมทางไกล (Teleconference) เพื่อให้พนักงานได้เรียนรู้ร่วมกัน เพื่อออกแบบ และเตรียมรับมือในสถานการณ์วิกฤติ ส่งผลให้บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) สามารถส่งมอบสินค้าบริการ สัญญาให้กับลูกค้า พันธมิตรทางธุรกิจ นักลงทุน รวมทั้งพนักงานได้เป็นอย่างดี และสามารถในการช่วยเหลือชุมชน และผู้ประสบอุทกภัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ เอสซีจีโมเดลจะดูแลพนักงานใน ๔ ระยะ เริ่มจากระยะการแจ้งเตือน ตลอดจนการเตรียมระบบป้องกัน ระยะของการร้องขอให้เข้าไปช่วยเหลือเมื่อภาวะวิกฤตมาถึง ระยะของการเข้าสู่ช่วงฟื้นฟู และระยะพัฒนาและปรับปรุงเพื่อให้เกิดความยั่งยืนต่อทีมและองค์กรได้ในอนาคต

๖. การเรียนรู้ทางไกลและการเรียนรู้ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (Distance Learning & E-Learning) เป็นการเรียนรู้แบบเป็นทางการที่ไม่ได้เรียนในสถาบันการศึกษา ผู้เรียนได้รับวัสดุที่ใช้ในการเรียนรู้ และในปัจจุบันเป็นการเรียนรู้ทางไกลแบบเปิดที่สามารถสื่อสารกับผู้สอนและผู้เรียนในหลักสูตรเดียวกันได้ เกิดเป็นเครือข่ายการเรียนรู้ และประหยัดเวลาในการเดินทางและเลือกเวลาเรียนได้ตามต้องการ ในอดีตการเรียนรู้ทางไกลจะใช้วิธีส่งเอกสาร (Learning Material) ต่างๆมาทางไปรษณีย์ แต่ปัจจุบันการเรียนรู้ทางไกลได้ผสมเข้ากับการเรียนรู้ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ เป็นการฝึกอบรมหรือเรียนรู้โดยมีเทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์เป็นสื่อ เช่น เครือข่าย อินเทอร์เน็ต อินทราเน็ต หรือซีดีรอม โดยบุคลากรสามารถเรียนได้เองที่บ้านหรือสถานที่ทำงาน เป็นการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย รวมถึงผู้เรียนสามารถหาความรู้ต่อได้เองอย่างกว้างขวางผ่านช่องทางอินเทอร์เน็ต รวมถึงสื่อสารกับผู้สอนและผู้เรียนด้วยกันได้ (Interactive) หรือที่เรียกว่า ห้องเรียนเสมือน (Virtual Classroom) ยกตัวอย่างเช่น บริษัท ไมโครซอฟต์เทคโนโลยี จำกัด เป็นบริษัทที่มีบริษัทตั้งอยู่ใน ๑๘๐ ประเทศทั่วโลก ในประเทศไทยมีเช่นกัน คือ บริษัท ไมโครซอฟต์เทคโนโลยี (ประเทศไทย) จำกัด เป็นผู้ให้บริการซอฟต์แวร์ที่ใช้ในธุรกิจโรงแรมและร้านอาหาร เช่น การรับจองห้องพัก การบริหารจัดการ เป็นต้น จึงมีบริการหลักสูตรการเรียนรู้ทางไกลและการเรียนรู้ผ่าน

ระบบอิเล็กทรอนิกส์จากสำนักงานใหญ่เพื่อให้พนักงานทั่วโลกสามารถเรียนรู้ซอฟต์แวร์ต่างๆได้ เพื่อเป็นการรักษามาตรฐานและองค์ความรู้ในการปฏิบัติงานและใช้ซอฟต์แวร์ของพนักงานทั่วโลก

๗. การเรียนรู้โดยใช้การแสดงเป็นฐาน (Drama-Based Learning) เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ดูการแสดง ในที่นี้ตัวละครอาจเป็นบุคลากรในองค์กรหรือตัวละครจากภาพยนตร์ จากนั้นผู้เรียนแสดงบทบาทสมมติตามสิ่งที่ได้ชม นิยมใช้กับการพัฒนาทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคล หรืออาชีพด้านการให้บริการลูกค้า ยกตัวอย่างเช่น ฝ่ายฝึกอบรมพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน ศูนย์ฝึกลูกเรือการบินไทย บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) จะมีการพัฒนาพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินที่มีความพร้อมและเป็นไปตามมาตรฐานสากล หลักสูตรจะใช้ระยะเวลาหลายเดือนก่อนอนุญาตให้พนักงานต้อนรับบนเครื่องบินออกไปปฏิบัติงานจริง ซึ่งจะมีการให้ชมวีดิทัศน์และตัวอย่างจากครูฝึก จากนั้นจะจำลองสถานการณ์บนเครื่องบินให้พนักงานต้อนรับบนเครื่องบินได้ฝึกปฏิบัติ ไม่ว่าจะเป็นการเสิร์ฟอาหาร การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า และการดูแลผู้โดยสารเมื่อเครื่องบินขัดข้อง เป็นต้น โดยเนื้อหาการฝึกอบรมพื้นฐานประกอบด้วย Thai Culture, Aviation, Rules & Regulations, Thai Manner & Etiquette, Drill Practice, Dry Run & Practice, ๑๔ CFR & Part ๘๒, Aviation Security, Equipment, Food & Beverage, Safety & Emergency Training, Technical Know How, AEC- CRM, First Aid & Medical Training, Impressive Personality, Aircraft และ Manual & Handbooks รวมถึงเปิดโอกาสให้ลูกเรือจากสายการบินอื่นมาร่วมฝึกอบรมด้วย

๘. การสอนงานผู้บริหาร (Executive Coaching) เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในลักษณะตัวต่อตัวมีลักษณะเหมือนการสอนงานทุกประการ หากแต่แตกต่างกันในส่วนที่ผู้สอนงานมักเป็นผู้ที่มีประสบการณ์สูงหรือเป็นที่ปรึกษาจากภายนอกองค์กร และผู้ถูกสอนงานเป็นผู้จัดการอาวุโสหรือผู้บริหารระดับสูง และประเด็นที่เรียนรู้มุ่งไปที่หัวข้อที่สนใจมากกว่าพัฒนาทักษะการทำงาน ยกตัวอย่างเช่น บริษัท บ้านปู จำกัด (มหาชน) ที่มีการวางยุทธศาสตร์ด้านการเปลี่ยนผ่านตำแหน่งประธานเจ้าหน้าที่บริหาร และแผนการสืบทอดตำแหน่งผู้บริหารระดับสูง โดยตลอดระยะเวลาหลายปี ที่ผ่านมาของการอบรมผู้บริหารระดับสูง จะมีผู้บริหารที่ได้รับการจัดอันดับไว้ ๓-๔ คน เพื่อเปลี่ยนผ่านตำแหน่ง ซึ่งผู้บริหารกลุ่มนี้ประสบปัญหา ทางบริษัทฯ จะเข้าไปช่วยด้วยการให้คำแนะนำเพิ่มเติมในส่วนขาด และจะมีผู้สอนงานจากภายในและภายนอก เข้ามาสอนงานให้อย่างต่อเนื่อง รวมถึงมีการจัดทำหลักสูตรให้พนักงานมีความพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงและส่งเสริมภาวะผู้นำตั้งแต่ระดับพนักงานจนถึงระดับผู้บริหาร ที่เรียกว่า Banpu Leadership Development Program โดยหลักสูตรดังกล่าวจะมีผู้สอนงานคอยสอนงานกลุ่มเล็กอย่างใกล้ชิด (Group coaching support)

๙. การเป็นพี่เลี้ยง (Mentoring) เป็นวิธีการเรียนรู้ที่ผู้เป็นพี่เลี้ยงมุ่งไปที่การให้คำแนะนำทั้งด้านการงานและการใช้ชีวิตด้วยความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดเหมือนเป็นผู้คอยช่วยเหลือบุคลากร มีการให้กำลังใจ สร้างแรงจูงใจและให้ข้อมูลย้อนกลับ ซึ่งแตกต่างจากการสอนงานที่มุ่งพัฒนาผลการปฏิบัติงานเป็นหลัก ยกตัวอย่างเช่น บริษัทในเครือ ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) มีการจัดระบบการจัดการความรู้ (Knowledge Management) ซึ่งภายใต้ระบบดังกล่าวจะมีระบบพี่เลี้ยง (Mentoring System) ที่กำหนดให้พนักงานใหม่ในช่วง ๑ ปีแรก ต้องมีพี่เลี้ยงซึ่งเป็นพนักงานที่มีทัศนคติที่ดีต่อบริษัทและสัญญาบันทึกเลขที่ B๖๒-๑-๓-๐๐๑

ผู้บังคับบัญชาที่ผ่านการฝึกอบรมการเป็นพี่เลี้ยงที่ดี เพื่อเป็นที่ปรึกษาและแบบอย่างที่ดีให้กับพนักงานใหม่

๑๐. การสร้างเครือข่าย (Networking) เป็นวิธีการสร้างเครือข่ายบุคคลในการแลกเปลี่ยนความรู้ ทักษะ และแนวคิดในลักษณะทั้งที่เป็นและไม่เป็นทางการ โดยอาจใช้วิธีการพบปะกันหรือใช้อินเทอร์เน็ต ยกตัวอย่างเช่น ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ (Thailand Creative and Design Center : TCDC) ได้จัดเทศกาลนามบัตรครั้งที่ ๒ "มหกรรมสร้างเครือข่ายทางธุรกิจ" โดยไม่มีค่าใช้จ่ายใดๆ TCDC เป็นเพียงตัวกลาง และให้สถานที่รวบรวมนามบัตรนับหมื่นใบจากแวดวงอุตสาหกรรมกราฟฟิคดีไซน์เนอร์ ผู้ประกอบการ สถาปนิก ช่างภาพ นักออกแบบเว็บไซต์ โรงกลึง นักวาดภาพประกอบ คนทำเสื้อยืดและอื่นๆ อีกมากมาย เพื่อให้ง่ายต่อการค้นหา ทำความรู้จัก และเลือกที่จะพัฒนาธุรกิจต่อยอดการลงทุนให้คุ้มค่าสูงสุด โดยผู้ที่สนใจสามารถเข้าร่วมงานเพื่อพบปะกับเจ้าของนามบัตรต้องส่งนามบัตรของตนเองอย่างน้อย ๓๐๐ ใบ และ/หรือ ส่งพร้อมผลงาน ที่ต้องการโชว์โดยไม่จำกัดรูปแบบ เพื่อให้พันธมิตรทางธุรกิจได้มาเลือกค้นหาได้

๑๑. การฝึกอบรมในงาน (On-The-Job-Training) เป็นวิธีการเรียนรู้ที่เก่าแก่ที่สุดในองค์กรและมีประสิทธิภาพมากที่สุด โดยการเรียนรู้เกิดขึ้นในขณะที่บุคลากรกำลังทำงานในสถานการณ์จริง ได้รับประสบการณ์ตรงและสามารถประยุกต์สิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้โดยตรง บุคลากรสามารถเรียนรู้ในรูปแบบที่ตนเองถนัดและประหยัดเวลา เนื่องจากไม่ต้องแยกการฝึกอบรมออกจากการทำงาน ยกตัวอย่างเช่น ศูนย์นวัตกรรมเพื่อคนพิการทางสติปัญญา (ABLE) เป็นโมเดลธุรกิจเพื่อสังคมบนความร่วมมือของ ๓ องค์กร จิตสาธารณะ อันได้แก่ สมาคมเพื่อคนพิการทางสติปัญญา กิจการเพื่อสังคมไนส์คอร์ป และกลุ่มบริษัทเซ็นทรัล รีเทลคอร์ปอเรชั่น มีพันธกิจหลักที่จะมุ่งสร้างโอกาสใหม่ๆ ให้ผู้พิการทางสติปัญญาได้มีงานทำอย่างยั่งยืนและเป็นหนึ่งในเสียงสะท้อนของการเปลี่ยนแปลงให้แก่ทั้งคนพิการ ผู้ปกครอง ภาครัฐ ภาคเอกชน และทุกๆ คนในสังคมให้หันมาร่วมกันสร้างสรรค์สังคมแห่งการเปิดโอกาสต่อคนพิการ โดยศูนย์นวัตกรรมเพื่อคนพิการทางสติปัญญา จะมีรูปแบบการดำเนินงานเปรียบเสมือนกับ ศูนย์บ่มเพาะพัฒนาศักยภาพ (Incubation Center / Capacity Building) โดยจะเน้นหนักที่กระบวนการฝึกฝนแบบการฝึกอบรมในงาน กระตุ้นต่อมให้ผู้พิการได้รู้จักต่อสู้และสนุกกับชีวิต สามารถทำงานจริง และสร้างรายได้ให้กับตนเองอย่างเต็มภาคภูมิ

๑๒. การทัศนศึกษาหรือการเรียนรู้นอกสถานที่ (Outdoor Education/ Learning) เป็นการจัดกลุ่มบุคลากรไปเรียนรู้นอกองค์กร เพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะ และทัศนคติ นิยมใช้ในการพัฒนาทักษะการบริหารจัดการ การสื่อสาร การสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล การแก้ปัญหา หรือการสร้างทีมงาน เป็นต้น ยกตัวอย่างเช่น บริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) มีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ทักษะ และศักยภาพที่เหมาะสม สอดคล้องต่อแผนความก้าวหน้าเติบโตในสายอาชีพ โดยจัดให้มีการอบรมสัมมนา ดูงานทั้งในและต่างประเทศโดยใช้ระบบสมรรถนะ (Competency-Based Development) เพื่อการวางแผนพัฒนาความก้าวหน้าในอาชีพ (Career Advancement)

๑๓. การเป็นสมาชิกองค์กรวิชาชีพและการควบคุมดูแลวิชาชีพ (Professional Membership & Professional Supervision) โดยองค์กรวิชาชีพจะสร้างและรักษามาตรฐานของวิชาชีพ และมีกระบวนการที่เป็นทางการในการที่สนับสนุนและเรียนรู้เพื่อพัฒนาความรู้ สมรรถนะ และผลลัพธ์ในการทำงานของวิชาชีพ หนึ่งๆ โดยเฉพาะวิชาชีพที่ต้องได้รับการดูแลและประเมินอยู่เสมอ รวมถึงให้บริการแก่สมาชิก ซึ่งสมาชิกได้เรียนรู้จากการที่องค์กรวิชาชีพมีการเสนอข่าวสาร การให้ความรู้ด้านกฎหมายวิชาชีพ การสร้างเครือข่าย

วิชาชีพ การกิจกรรมสำหรับสมาชิก เว็บไซต์และการฝึกอบรมวิชาชีพ มักเป็นวิชาชีพทางด้านสุขภาพ งานที่เกี่ยวข้องกับชีวิตผู้คนและงานสังคม ยกตัวอย่างเช่น อาชีพวิศวกร จะมีการให้สมัครเป็นสมาชิกโดยต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า ๑๘ ปีบริบูรณ์ มีสัญชาติไทย ได้รับปริญญา ประกาศนียบัตร หรือวุฒิปริญญา ในสาขาวิศวกรรมศาสตร์ที่สภาวิศวกรรับรอง กรณีสมาชิกวิสามัญ ต้องเป็นผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ วิศวกรรม ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมมีด้วยกัน ๔ ระดับ โดยขอบเขตของงานก็จะกว้างขึ้น และมีความรับผิดชอบมากขึ้นตามลำดับ ได้แก่ ภาควิศวกรพิเศษ ภาควิศวกร สามัญวิศวกร วุฒิวิศวกร โดยต้องผ่านการทดสอบความรู้ในหมวดวิชาพื้นฐานทางด้านวิศวกรรม และหมวดวิชาวิศวกรรมหลักเฉพาะสาขา เมื่อสอบผ่าน ต้องสมัครอบรมความรู้เกี่ยวกับความพร้อมในการประกอบวิชาชีพ และต้องมีการต่ออายุ และสมัครสมาชิกเมื่อครบกำหนด

๑๔. การทำงานแบบโครงการ (Projects) เป็นวิธีการเรียนรู้ที่บุคลากรได้รับมอบหมายให้เข้าร่วมงานในโครงการขององค์กร เพื่อที่ได้ใช้ความรู้ความสามารถของตนในการผลักดันให้โครงการดังกล่าวประสบความสำเร็จ รวมถึงยังเป็นการพัฒนาทักษะการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลด้วย ยกตัวอย่างเช่น บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) ในส่วนของเซเว่น อีเลฟเว่น ที่มีการจัดประกวดผลงานนวัตกรรม ภายใต้โครงการ “ปลาฝูงใหญ่” ปี ๓ ชิงเงินรางวัล ๓๐๐,๐๐๐ บาท เพื่อเน้นการพัฒนาศักยภาพของพนักงาน พร้อมทั้งส่งเสริมให้พนักงานคิดค้นนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ผู้บริโภค และบริษัท โดยโครงการ “ปลาฝูงใหญ่” จัดขึ้นเป็นปีที่ ๓ ด้วยแนวคิดนวัตกรรมไม่สิ้นสุด เป็นการรวบรวมผลงานนวัตกรรมจากสายปฏิบัติการ โดยแต่ละโครงการจะเริ่มต้นจากพนักงานร้านเห็นปัญหา แล้วมีแนวความคิดริเริ่มในการรวมกลุ่มแก้ไขปัญหาต่างๆ และนำไปทดลองเบื้องต้น แล้วเห็นว่าสามารถทำได้จริง เกณฑ์ในการพิจารณาส่งเรื่องเข้าประกวดต้องเป็นสิ่งใหม่ ไม่เคยมีใครทำมาก่อน มีการพัฒนาแบบก้าวกระโดด เป็นประโยชน์ต่อสังคม ลูกค้า และบริษัท และต้องสามารถขยายผลไปปฏิบัติที่ร้านอื่นๆ ได้ด้วย โดยในปี ๓ มีพนักงาน ซีพี ออลล์ ให้ความสนใจส่งเรื่องเข้าประกวดกว่า ๓,๐๐๐ เรื่อง ผ่านเกณฑ์จนเหลือ ๒๐๘ เรื่อง แล้วเข้าสู่ขั้นตอนการเลือกเฟ้นสรรหาจากคณะกรรมการด้านนวัตกรรม กระทั่งในที่สุดคัดเลือกให้เหลือเพียง ๘ เรื่องหรือ ๘ โครงการ ซึ่งมีทั้งโครงการที่เป็นนวัตกรรมด้านการลดทรัพยากร นวัตกรรมการบริหารจัดการสินค้า นวัตกรรมเพิ่มยอดขาย เป็นต้น ผลลัพธ์ที่ได้นำไปสู่การเพิ่มยอดขาย การลดต้นทุนต่างๆ รวมถึงการพัฒนากระบวนการทำงานให้ง่ายขึ้น อีกทั้งยังช่วยปลูกฝังให้พนักงานสังเกตและมองเห็นโอกาสในการปรับปรุงให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการทำสิ่งใหม่ๆ ที่ดีกว่าเดิม เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า และนำองค์กรไปสู่ความยั่งยืน

๑๕. การให้คุณวุฒิ (Qualification) เป็นการเรียนรู้โดยจัดการฝึกอบรมขึ้นในองค์กร หรือส่งบุคลากรไปเรียนในสถาบันการศึกษาหรือสถาบันฝึกอบรมวิชาชีพที่มีการประเมินอย่างรัดกุมและเป็นระบบ เพื่อให้บุคลากรได้รับคุณวุฒิทางการศึกษาหรือคุณวุฒิทางวิชาชีพระดับชาติ (National Vocational Qualifications : NVOs) อันเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้ที่ต้องการพัฒนาด้านความรู้และการคิดเชิงวิพากษ์ ยกตัวอย่างเช่น บริษัท เอ็มเคเรสโตรองด์กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) ได้จัดโครงการทวิภาคีโดยร่วมมือกับสถาบันการศึกษาระดับอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จังหวัดลพบุรีและจังหวัดนครปฐม สัญญารับทุนเลขที่ B๖๒-๑-(๓)-๐๐๑

พนักงานที่สนใจศึกษาจะเสียค่าเรียนเล่าเรียนภาคการศึกษาละ ๑,๐๐๐ บาท และสามารถผ่อนชำระ โดยหักจากเงินเดือน โดยพนักงานจะเรียนภาคทฤษฎีวิชาสามัญ เช่น บัญชี การเงิน ที่สถาบันการศึกษาและ มาฝึกปฏิบัติที่ร้านโดยผู้จัดการสาขาเป็นผู้สอนและส่งคะแนนการประเมินผลไปที่สถาบันการศึกษา ปัจจุบันมี พนักงานเข้าร่วมโครงการและสำเร็จการศึกษาจากโครงการทวิภาคีอย่างต่อเนื่อง

๑๖. การฝึกสะท้อนกลับ (Reflective Practice) ตามแนวคิดของ Kolb (๑๙๘๔) ที่เสนอวงจร การเรียนรู้เริ่มตั้งแต่บุคคลพิจารณาถึงประสบการณ์ที่ตนเองมีอยู่ สะท้อนประสบการณ์ จนได้เป็นแนวคิดใหม่ และนำไปทดลองใช้ ยกตัวอย่างเช่น โครงการ “Morning Brief” โดยบริษัท โกลบอล เทเล มาร์เก็ตติ้ง แมเนจเม้นท์ จำกัด ซึ่งดำเนินธุรกิจการจัดการงานขายทางโทรศัพท์ (Tele-marketing) ทางด้านบัตรเครดิต ลินเชื่อ และประกันชีวิตให้กับบริษัท บัตรกรุงไทย จำกัด(มหาชน) โดยบริษัทมุ่งสร้างช่องทางการสื่อสาร เป้าหมายและความคืบหน้าในการทำงาน โดยการรับฟังปัญหาที่เกิดขึ้นจากงานเพื่อหาแนวทางแก้ไขร่วมกัน ระหว่างบุคลากรในแต่ละหน่วยงาน เป็นโครงการที่จัดขึ้นในทุกหน่วยงานที่บุคลากรทุกคนต้องเข้าร่วม ซึ่งผู้บังคับบัญชาในแต่ละหน่วยงานจะเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้พูดคุยเปิดใจกันสื่อสารในเรื่องที่เป็น ปัญหาหรือประเด็นต่างๆ ก่อนเริ่มการทำงานทุกวัน วันละครึ่งชั่วโมง โดยที่ผู้บังคับบัญชาจะรับฟัง ด้วยความจริงใจ และเปิดโอกาสให้บุคลากรในทีมได้ใช้ประสบการณ์ของตนเองช่วยแก้ไขปัญหาร่วมกัน เนื่องจากลักษณะงานของบริษัทต้องมีการติดต่อกับลูกค้าจำนวนมากและเน้นการทำยอดขายเป็นทีม กิจกรรม ดังกล่าวจึงช่วยพัฒนาการทำงานเป็นทีมให้มีความราบรื่นและสามารถบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๑๗. การสับเปลี่ยนงาน (Job Rotation) และการยืมตัวบุคลากรมาช่วยงาน (Secondment) โดยการสับเปลี่ยนงานจะเป็นการบุคลากรลงไปปฏิบัติงานในฝ่ายอื่น แต่ยังคงอยู่ในหน่วยงานเดิม ส่วนการยืมตัว บุคลากรมาช่วยงานเป็นการให้บุคลากรลงไปปฏิบัติงานในหน่วยงานหรือองค์กรอื่นชั่วคราว เพื่อให้บุคลากร ได้เรียนรู้ในสิ่งที่ไม่สามารถเรียนรู้ได้ในหน่วยงานที่ตนเองสังกัด เพื่อให้ได้ประสบการณ์ที่กว้างขวาง และทักษะ ใหม่ที่นำมาประยุกต์ใช้ในงานประจำของตนเอง ยกตัวอย่างเช่น ในหน่วยงานภาครัฐที่มีการสับเปลี่ยน ข้าราชการไปช่วยราชการในหน่วยงานอื่นๆ ส่วนบริษัทข้ามชาติต่างๆ ที่จะมีการให้ยืมตัวบุคลากรจาก สำนักงานใหญ่ไปสอนงานหรือถ่ายทอดเทคโนโลยีแก่บริษัทที่เป็นสาขา หรือบริษัทที่เป็นสาขาให้ยืมตัว บุคลากรไปปฏิบัติงานที่สำนักงานใหญ่ โดยจะมีข้อตกลงเรื่องการจ่ายค่าตอบแทนจากสำนักงานใหญ่และ บริษัทที่เป็นสาขาที่เหมาะสมตามผลประโยชน์ที่แต่ละฝ่ายได้รับ

๑๘. การเรียนด้วยตนเอง (Self-Study) เป็นวิธีการเรียนรู้ตามอัธยาศัยที่บุคลากรค้นหาข้อมูลหรือ เตรียมข้อมูลเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะอย่าง โดยใช้วิธีการอ่านหนังสือ ใช้อินเทอร์เน็ต ซีดีรอม วีดีโอ โทรทัศน์ วิทยุ การสะท้อนกลับและการวิพากษ์ หรือการสังเกต ซึ่งผู้เรียนรับผิดชอบตั้งแต่การตั้งวัตถุประสงค์ที่เรียนรู้ วิธีการ และมีการประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง ยกตัวอย่างเช่น บริษัท เจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด (มหาชน) ตระหนักดีถึงการพัฒนาทักษะและการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่สนับสนุนความสามารถในการทำงาน อย่างต่อเนื่องของพนักงาน จึงได้จัดตั้งซีพีเอฟ เทรนนิ่ง เซ็นเตอร์ (CPF Training Center-CPFTC) ขึ้น เพื่อ พัฒนาศักยภาพบุคคลในทุกกระดับ ทุกสายวิชาชีพให้ “เก่งงาน เก่งคน เก่งธุรกิจ” และบริษัทยังมีระบบจัดการ ความรู้ (Knowledge Management) ที่รวบรวมความรู้ด้านต่างๆ ที่มีคุณค่าเข้าไว้ด้วยกันอย่างเป็นระบบ

เพื่อให้พนักงานง่ายต่อการเข้าถึงและเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงความสามารถและผลการดำเนินงาน โดยปัจจุบันมีข้อมูล หนังสือ หรือเอกสารต่างๆ มากกว่า ๕๐,๐๐๐ ชุด ในระบบ CPF Knowledge Management และนวัตกรรมการเรียนรู้ (Learning Innovation) ที่ให้พนักงานสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองในทุกที่ทุกเวลา ผ่านช่องทางต่างๆ เช่น Website, e-Learning และ Interactive Simulation เป็นต้น

๑๙. การติดตามสังเกต (Job Shadowing) เป็นการที่บุคลากรใช้ระยะเวลาช่วงหนึ่งในการเฝ้าสังเกตบุคลากรอีกผู้หนึ่งถึงการทำงานในแต่ละวัน สามารถสอบถามข้อสงสัยได้ แต่ไม่ต้องลงมือกระทำการดังกล่าว มักใช้กับการให้บุคลากรติดตาม/สังเกตผู้บริหารเพื่อเตรียมตนเองในการขึ้นเป็นผู้บริหารต่อไป ยกตัวอย่างเช่น สำนักงาน ก.พ. ได้บรรจุวิธีการติดตามสังเกตเป็นเครื่องมือชนิดหนึ่งในการพัฒนาข้าราชการ และบริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาพนักงานว่าร้อยละ ๒๐ ของเวลา ทรัพยากรและงบประมาณ ควรถูกใช้ไปกับการเรียนรู้จากผู้อื่น ซึ่งอาจเป็นการเรียนรู้ผ่านพี่เลี้ยง (Mentor) ผ่านโค้ช (Coach) หรือการมีโอกาสดำเนินการตามผู้ติดตาม (Job shadowing) รวมถึงการที่มีโอกาสทำงานโครงการพิเศษร่วมกับคนอื่นๆ เป็นต้น

๒๐. การเลื่อนตำแหน่งงานชั่วคราว (Temporary Promotion) เป็นการให้บุคลากรได้เลื่อนตำแหน่งงานชั่วคราว ไปปฏิบัติงานในตำแหน่งที่สูงขึ้นเมื่อตำแหน่งนั้นๆขาดบุคลากร นิยมใช้ในหน่วยงานราชการ และใช้เป็นการเตรียมความพร้อมให้แก่บุคลากรก่อนการเลื่อนตำแหน่ง ยกตัวอย่างเช่น ในตำแหน่งสำคัญที่ต้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจหรือตำแหน่งบริหารที่มีบุคลากรลาออกและยังหาบุคลากรทดแทนไม่ได้ จะมีการให้ผู้บริหารในระดับเดียวกัน หรือผู้ที่มีแนวโน้มว่าจะได้รับตำแหน่งดังกล่าวมารับตำแหน่งชั่วคราว โดยจะใส่หน้าชื่อตำแหน่งว่า “รักษาการ...” หรือ “Act....”

๒๑. การจัดนิทรรศการ (Trade Exhibition) เป็นการรวบรวมองค์กรในธุรกิจประเภทเดียวกัน มาจัดงานนิทรรศการร่วมกัน บุคลากรยังไม่ได้เรียนรู้ในทันที แต่ได้เห็นผลิตภัณฑ์ใหม่ ได้รู้จักกับเครือข่ายบุคคลที่อยู่ในวิชาชีพเดียวกัน ได้พัฒนาแรงจูงใจในการทำงาน ซึ่งสามารถนำมาปรับใช้กับงานภายหลัง ยกตัวอย่างเช่น งาน "วิศวกรรม'๕๗" ซึ่งวิศวกรและผู้ที่อยู่ในธุรกิจที่เกี่ยวข้องจะได้เรียนรู้จากงานดังกล่าว จัดโดยวิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ (วสท.) ร่วมกับ บริษัท วิเอ็นยู เอ็กซิซิชั่นส์ เอเชีย แปซิฟิก จำกัด (วิเอ็นยู) การไฟฟ้านครหลวงและผู้ประกอบการชั้นนำกว่า ๒๐๐ ราย ภายใต้แนวคิด "วิศวกรรมสำหรับอนาคต" เพื่อแสดงศักยภาพ วิทยาการ และนวัตกรรมล่าสุดด้านวิศวกรรมในสาขาต่าง ๆ ต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ โดยมีการสัมมนาด้านวิศวกรรมกว่า ๑๒๐ หัวข้อ เช่น อนาคตวิศวกรไทยกับการเตรียมความพร้อมรับ AEC เทคโนโลยีการเสริมกำลังโครงสร้างอาคารและสะพาน การบริหารจัดการและนวัตกรรมระบบราง นวัตกรรมอาคารป้องกันแผ่นดินไหว เป็นต้น

๒๒. การฝึกอบรมเป็นคอร์ส (Training Courses) เป็นการเรียนรู้ที่เน้นผู้สอนเป็นหลัก โดยจัดกลุ่มบุคลากรที่ต้องการเรียนรู้ทักษะ ความรู้ และพฤติกรรมเฉพาะประเภทเดียวกัน จากนั้นพิจารณาวิทยากรมาสอน เป็นวิทยากรภายในหรือนอกองค์กรแล้วแต่ความเหมาะสม ยกตัวอย่างเช่น ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) มีศูนย์ฝึกอบรมของธนาคารกรุงเทพ ที่สนับสนุนการพัฒนาตนเองอย่างรอบด้านแก่บุคลากรทุกคนของธนาคาร ด้วยหลักสูตรการฝึกอบรมภายในองค์กร (In-House Training) สำหรับพนักงานทั่วไปจนถึงหลักสูตรสำหรับผู้บริหารระดับสูง โดยการจัดสัมมนา เวิร์กช็อป และการบรรยายต่างๆ อย่างหลากหลาย ตั้งแต่

เรื่องการเงินและการบัญชี การบริหารบุคลากร การสนทนาภาษาอังกฤษ การบริหารงานสาขา ระบบบัญชี การวิเคราะห์การเงิน การบริการลูกค้า และความรู้ด้านอื่นๆ และมีการจัดฝึกอบรมภายนอกองค์กร (Public Training) จำเพาะตามลักษณะงานต่างๆ ให้เลือก เพื่อให้ผู้บริหารได้พัฒนาตนเองและมีโอกาสแสวงหาความคิดที่มีคุณค่าอันจะนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ที่ธนาคารกรุงเทพได้ต่อไป

๒๓. การเรียนรู้ในระดับองค์กร (Organizational Learning Methods) เมื่อในองค์กรมีการเรียนรู้ จากวิธีที่กล่าวมาข้างต้นทั้ง ๒๒ วิธีทำให้องค์กรเกิดเป็นการเรียนรู้ในระดับองค์กร โดยองค์กรต้องเพิ่มเติมนการจัดระบบการจัดการความรู้ การสร้างศูนย์การเรียนรู้ ใช้อินเทอร์เน็ตเป็นสื่อในการเปิดโอกาสให้บุคลากรได้อภิปราย พัฒนากระบวนการและวิธีการทำงาน เปิดโอกาสให้บุคลากรที่เข้ารับการฝึกอบรมหรือเครือข่ายมาแบ่งปันประสบการณ์ให้แก่บุคลากรอื่นๆ แจ้งให้ทราบถึงความสามารถเฉพาะของบุคลากรแต่ละคน และเปิดโอกาสให้บุคลากรได้แสดงความเห็นต่อการดำเนินงานของการเรียนรู้ในระดับองค์กร

นอกจากนี้ พสช. นวัตกรรม (๒๕๕๙) ได้สังเคราะห์แนวปฏิบัติในประเทศไทยเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากร จากเว็บไซต์ www.happy-workplace.com พบว่า มีกิจกรรมการพัฒนาบุคลากร จำนวนทั้งสิ้น ๕๕ โครงการ โดยเหตุผลที่องค์กรต่างๆ ให้ความสนใจจัดการพัฒนาบุคลากร เนื่องจากต้องการให้บุคลากรมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ทั้งในมิติขององค์ความรู้ที่จำเป็นสำหรับการทำงานและความปลอดภัยในการทำงาน อย่างไรก็ตามกิจกรรมหลายๆกิจกรรมที่นอกเหนือจากประเด็นการทำงาน องค์กรก็ต้องการให้บุคลากรมีองค์ความรู้ในเรื่องนั้นๆอย่างแท้จริง เช่น การดูแลสุขภาพตนเอง การออกกำลังกาย การทำอาชีพเสริมต่างๆ เป็นต้น ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้จากการจัดการพัฒนาบุคลากร คือ บุคลากรรู้สึกว่าคุณค่าต่อองค์กร เห็นได้จากการที่องค์กรให้ออกโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องทั้งในประเด็นที่เกี่ยวกับงานและการพัฒนาตนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ในขณะที่องค์กรก็พึงพอใจในผลตอบแทนที่ได้รับจากเงินที่ลงทุนเพื่อจัดฝึกอบรมหรือการเชิญวิทยากรมาบรรยายในโอกาสต่างๆ เห็นได้จากการเพิ่มขึ้นของผลผลิต การมีของเสียในกระบวนการผลิตลดลง การลดอุบัติเหตุจากการใช้เครื่องจักรในการทำงาน และความสามารถของบุคลากรในการใช้เทคโนโลยีใหม่ๆในการทำงาน เมื่อวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาบุคลากรขององค์กรในประเทศไทย สามารถจำแนกออกเป็นจำนวน ๘ แนวทางซึ่งค่อนข้างสอดคล้องกับแนวคิดจากต่างประเทศ กล่าวคือ

๑. การจัดฝึกอบรมในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับทักษะการทำงาน (Work Skill) โดยการจัดกิจกรรมฝึกอบรมทักษะทางวิชาชีพและให้ความรู้ในประเด็นที่จำเป็นต่อการทำงาน รวมถึงการส่งบุคลากรเข้าศึกษาดูงานในต่างประเทศ

๒. การจัดฝึกอบรมและเรียนรู้ในประเด็นเกี่ยวกับทักษะชีวิต (Life Skill) โดยการจัดกิจกรรมฝึกอบรมทักษะเสริมที่นอกเหนือจากการทำงาน อาจเป็นการทำงานอดิเรก ทักษะทางสังคม ทักษะการใช้ชีวิต การทำบัญชีครัวเรือน การดูแลสุขภาพ การขับขี่ปลอดภัย หรือการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น

๓. การพัฒนาระบบการสอนงานและการกำกับดูแลการทำงานของบุคลากร (Coaching and Mentoring)

๔. การให้ออกสไปศึกษาต่อ โดยการให้บุคลากรมีโอกาสศึกษาต่อเพื่อเพิ่มคุณวุฒิทางการศึกษาโดย

องค์กรร่วมมือกับสถาบันการศึกษาในระดับในลักษณะทวิภาคี บุคลากรสามารถผ่อนชำระค่าเล่าเรียนโดยหักจากเงินเดือน เมื่อศึกษาครบหน่วยกิตบรรยายแล้ว จึงกลับมาเก็บหน่วยกิตประสบการณ์วิชาชีพที่องค์กร

๕. การพัฒนาระบบเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self Learning System) สำหรับบุคลากร เช่น การจัดตั้งห้องสมุด โดยบางองค์กรใช้วิธีรับบริจาคหนังสือ การจัดทำเว็บไซต์และระบบ E-learning หรือการจัดบอร์ดประชาสัมพันธ์เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นต้น

๖. การพัฒนาระบบการจัดการความรู้ในองค์กร (Knowledge Management: KM) โดยให้บุคลากรพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้ สิ่งที่น่าสนใจระหว่างกัน ในบรรยากาศที่มีความสนุกสนานเป็นกันเอง และมีการบันทึกความรู้อย่างเป็นระบบเพื่อให้บุคลากรทั่วทั้งองค์กรสามารถเข้าถึงใช้ความรู้เหล่านั้นได้

๗. การเปิดโอกาสให้บุคลากรพบปะผู้บริหารเพื่อรับทราบนโยบายการทำงาน และแจ้งประเด็นปัญหาที่พบจากการทำงาน การประชุมในสายงาน การจัดกิจกรรม Morning talk หรือ Morning brief ที่บุคลากรจะมีโอกาสได้พูดคุยกันสั้นๆก่อนเริ่มงาน โดยมีหัวหน้างานรับฟังด้วยความจริงใจ และแก้ไขปัญหาร่วมกัน

๘. การกำหนดระบบรางวัล (Reward System) ที่จูงใจให้บุคลากรพัฒนาการทำงานของตนเองให้เต็มประสิทธิภาพ การมอบรางวัลให้แก่บุคลากรที่คิดค้นนวัตกรรมให้แก่องค์กร และเปิดโอกาสให้บุคลากรความคิดสร้างสรรค์ของตนเอง

กล่าวโดยสรุป วิธีการที่จะช่วยพัฒนาบุคลากรให้ได้รับความรู้ และทักษะที่เหมาะสม ที่ช่วยเพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรได้นั้น ปัจจัยสำคัญคือ การออกแบบหลักสูตรที่น่าสนใจและดึงดูดให้บุคลากรสนุกกับการเรียนรู้ บุคลากรเกิดความตั้งใจ มีความพยายามที่จะฝึกฝน และเพิ่มขีดความสามารถของตนเองผ่านกระบวนการเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆที่สอดคล้องกับบริบทของแต่ละองค์กรในการพัฒนาบุคลากร ให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องตามกฎระเบียบที่กำหนด กิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมทักษะต่างๆเหล่านี้จึงควรประกอบด้วย กิจกรรมที่ส่งเสริมด้านการศึกษา การฝึกอบรม การฝึกปฏิบัติงานจริง และการมุ่งเน้นการพัฒนาในด้านต่างๆ เพื่อให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ซึ่งในบริบทของผู้ที่ได้รับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง มีรูปแบบของการปฏิบัติงานที่เน้นการปฏิบัติ เพื่อที่จะมีทักษะการบริหารจัดการสถานี การพัฒนาช่องรายการต่างๆให้มีเนื้อหา ที่เป็นสาระ และเป็นไปตามกฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้ การพัฒนาบุคลากรด้วยวิธีที่หลากหลาย จะเป็นวิธีการที่ช่วยให้บุคลากรเกิดความเข้าใจ เกิดการเรียนรู้ขณะที่บุคลากรกำลังทำงานในสถานการณ์จริง บุคลากรสามารถเรียนรู้ในรูปแบบที่ตนเองถนัด และประหยัดเวลา หากผลงานกระบวนการกำกับติดตาม การให้ข้อมูลย้อนกลับหรือเป็นที่เลี้ยงควบคู่ไปด้วยนั้น จะเป็นส่วนช่วยให้บุคลากรที่ได้รับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงได้รับคำแนะนำในระหว่างการปฏิบัติงาน และเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและสามารถนำไปใช้ในการดำเนินงานวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการได้จริง

๕. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กุลวัฒน์ ทศพระรินทร์ และ จิรภัทร กิตติวรากุล (๒๕๖๐) ศึกษาการปรับตัวของสื่อวิทยุกระจายเสียงในจังหวัดเชียงใหม่ ช่วงทศวรรษที่ผ่านมา (พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๖๐) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา การปรับตัวของสื่อวิทยุกระจายเสียงในจังหวัดเชียงใหม่ ของสถานีวิทยุในเครือดนตรีสี่สี สาน สถานีวิทยุกระจายเสียงองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย จังหวัดเชียงใหม่ (อสท.ชม.) สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเชียงใหม่ (สท.ชม.) และสถานีวิทยุเสียงสื่อสารมวลชน FM ๑๐๐ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในด้านนักจัดรายการวิทยุ ด้านเนื้อหารายการ ด้านรูปแบบรายการ ด้านกลยุทธ์ทางการตลาด และด้านเทคโนโลยี ผลการศึกษาพบว่า แนวทางในการปรับตัวของสื่อในยุคดิจิทัล ได้แก่ ๑) วิทยุภาคธุรกิจต้องเร่งปรับตัวทุกด้าน ๒) วิทยุยุคดิจิทัลต้องมีเอกลักษณ์ชัดเจน ๓) ผู้ฟังวัยทำงาน คือผู้ฟังที่เหนียวแน่นและคอยติดตาม ๔) วิทยุยุคดิจิทัล ต้องทำ Personalize Content ๕) นักจัดรายการต้องเปลี่ยนบทบาท ๖) การเพิ่มความถี่ในการจัดกิจกรรม ๗) การเพิ่มช่องทางในการรับสื่อวิทยุ ๘) การปรับตัวตามกฎของทฤษฎีสื่อฯ ๙) การสร้างแบรนด์ให้ติดตามตรงใจผู้ฟัง นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังทำให้ทราบว่า แนวทางในการประกอบธุรกิจด้านสื่อวิทยุกระจายเสียงในอนาคต รวมถึงเนื้อหาทางการเรียนการสอนด้านการผลิตสื่อรายการวิทยุกระจายเสียงในยุคดิจิทัล ควรมีการเตรียมความพร้อมในประเด็นต่อไปนี้ ๑) การสร้างรูปแบบและเนื้อหาอย่างสร้างสรรค์และมีเอกลักษณ์ชัดเจน ๒) การทำรายการวิทยุออกอากาศทั้งภาพและเสียงพร้อมกัน ๓) รายการวิทยุแบบ Personalize Content ๔) หลักการทำกลยุทธ์ทางการตลาดเพื่อสร้างแบรนด์ให้กับสถานีและรายการ ๕) การทำกิจกรรมเพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างนักจัดรายการวิทยุกับผู้ฟัง และ ๖) กฎของทฤษฎีสื่อคือผู้กำหนดกฎเกณฑ์ต่างๆ

จำเริญ คังคะศรี และคณะ (๒๕๕๔) ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการจัดการเทคโนโลยีวิทยุชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาของการจัดการเทคโนโลยีของวิทยุชุมชน สร้างและพัฒนาารูปแบบของการจัดการเทคโนโลยีวิทยุชุมชนที่เหมาะสมกับสภาพแต่ละท้องถิ่น และประเมินรูปแบบการจัดการเทคโนโลยีวิทยุชุมชนที่ได้จากการวิจัย ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาของการจัดการเทคโนโลยีของวิทยุ ชุมชนมี ๒ ด้าน คือ ปัญหาด้านการจัดการเทคโนโลยี เครื่องส่งวิทยุชุมชน และด้านการจัดการบุคลากรทาง เทคนิคของวิทยุชุมชน และยังพบกลยุทธ์ทางเลือกของ การจัดการเทคโนโลยีวิทยุชุมชนจำนวน ๒ ทางเลือก ได้แก่ การจัดการเทคโนโลยีเครื่องส่งวิทยุชุมชน และการจัดการบุคลากรทางเทคนิคของวิทยุชุมชน โดยรูปแบบของการจัดการเทคโนโลยีวิทยุชุมชนที่เหมาะสมกับสภาพแต่ละท้องถิ่น คือวงล้อของการจัดการเทคโนโลยีวิทยุชุมชน ประกอบด้วย ๖ องค์ประกอบ ได้แก่ บริบทชุมชน ปรัชญาวิทยุชุมชน การมีส่วนร่วมของชุมชน หลักการประชาธิปไตย การจัดการเทคโนโลยี เครื่องส่งวิทยุชุมชน และการจัดการบุคลากรวิทยุชุมชน

ชาลิสา มากแผ่นทอง (๒๕๔๗) ได้ศึกษาการวิจัยเพื่อสรุปบทเรียน : กระบวนการเตรียมกลุ่มวิทยุชุมชน จังหวัดปัตตานี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาบทเรียนเกี่ยวกับกระบวนการเตรียมกลุ่มวิทยุชุมชนจังหวัดปัตตานี และกลยุทธ์การสร้างความเป็น วิทยุชุมชนให้แก่กลุ่มประชาชนที่เกี่ยวข้อง โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการสร้างกลุ่มมีทั้งสิ้น ๓ ระยะ คือ ระยะการสร้างกลุ่ม ระยะ การเตรียมความพร้อม และระยะการขยายโหนด โดยพบว่าทั้ง ๓ ระยะแห่งการเติบโตต้องอาศัยกิจกรรมเป็นเครื่องประคองไม่ให้กลุ่มล้มหายไป ขณะที่การทำงานที่ยากที่สุดคือ ระยะการขยายโหนดเพื่อสร้าง

เครือข่ายให้กว้างขึ้น ซึ่งพบว่าภาคประชาชนมีปัญหาเรื่องการบริหารจัดการสำหรับการค้นหากลยุทธ์ในการสร้างความเป็นวิทยุชุมชนให้เกิดแก่ประชาชนนั้น โดยกลยุทธ์ที่มีลักษณะการบอกกล่าวโดยตรงในลักษณะการสื่อสารทางเดียว ไม่ใช่วิธีการที่ได้ผลดีนัก กิจกรรมต่างๆจึงต้องมุ่งเน้นกระบวนการการสื่อสารอย่างมีส่วนร่วม ซึ่งต้องอาศัยการสื่อสารสองทางที่ประชาชนสามารถร่วมแลกเปลี่ยน หรือแสดงความคิดเห็นได้

นิชภา แก้วประดับ (๒๕๕๓) ได้ศึกษาถึงบทบาทสื่อมวลชนในการสร้างจิตสำนึกสาธารณะ: กรณีศึกษา สถานีวิทยุร่วมด้วยช่วยกัน เอฟเอ็ม ๙๖.๐ เมกกะเฮิร์ตซ์เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิด นโยบาย การบริหารจัดการ และบทบาท ในการสร้างจิตสำนึกสาธารณะของสถานีวิทยุร่วมด้วยช่วยกัน โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาจากผู้ฟังและประชาชนที่โทรศัพท์เข้ามาแจ้งเรื่องราวร้องทุกข์ต่อสถานีวิทยุร่วมด้วยช่วยกัน ในระยะเวลา ๖ เดือน รวม ๕๙,๖๖๗ เรื่องและสัมภาษณ์เชิงลึกบุคคล ๓ กลุ่ม รวม ๑๕ คน ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการ สถานีวิทยุร่วมด้วยช่วยกันเป็นองค์กรที่เน้นการส่งเสริมการทำดีโดยไม่หวังผลตอบแทนแล้ว มีความตั้งใจ ทุ่มเท และใส่ใจกับปัญหาทุกเรื่อง และยังมีพันธมิตรหลากหลายองค์กรจำนวนมาก ที่พร้อมจะให้ความร่วมมือช่วยเหลืออย่างเต็มที่ สอดคล้องกับหลักการการทำงานที่ว่าทุกเรื่องต้องมีคำตอบ การจัดรูปแบบรายการแบบไม่มีรูปแบบที่ชัดเจนและเปิดโอกาสให้ประชาชนโทรศัพท์เข้ามาขอความช่วยเหลือ ทำให้เกิดความคล่องตัวในการดำเนินรายการอย่างมาก และส่งผลให้สถานีวิทยุร่วมด้วยช่วยกันประสบความสำเร็จในการจัดรายการวิทยุเพื่อสร้างจิตสำนึกสาธารณะอย่างมาก และมีบทบาทของในการสร้างจิตสำนึกสาธารณะของสถานีวิทยุร่วมด้วยช่วยกัน สถานีวิทยุร่วมด้วยช่วยกันเน้นการการสร้างจิตสำนึกสาธารณะผ่านบทบาทการนำเสนอข้อมูลข่าวสารเป็นหลัก รองลงมาคือการประสานสัมพันธ์ การรณรงค์ทางสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ การสร้างความต่อเนื่องทางสังคม และการให้ความเพลิดเพลินแก่สมาชิกในสังคม ตามลำดับ และยังได้ทำหน้าที่เพิ่มเติมที่มากกว่าความเป็นสื่อ คือรับบริจาคเงินและความช่วยเหลือทั้งเงินและสิ่งของ โดยเป็นสื่อกลางระหว่างผู้ที่เดือดร้อนและผู้ที่ต้องการให้ความช่วยเหลือ ได้อย่างรวดเร็ว อีกทั้งการที่สถานีวิทยุร่วมด้วยช่วยกันยังได้ชื่นชมผู้ทำความดีอย่างต่อเนื่องเป็นการกระตุ้นให้ผู้ฟังรายการ และประชาชนทำความดีมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ในด้านของกระบวนการสื่อสารยังพบว่า สถานีวิทยุร่วมด้วยช่วยกันได้สร้างปรากฏการณ์ใหม่ในกระบวนการสื่อสารคือการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในรายการในฐานะผู้ส่งสารในฐานะ ‘ตัวจริง เสียจริง’ ซึ่งทำให้การจัดรายการของสถานีวิทยุร่วมด้วยช่วยกันมีพลังมากยิ่งขึ้น

นงนุช อัจฉาญ (๒๕๕๙) ได้ศึกษาบทบาทของนักจัดรายการวิทยุกระจายเสียงในการส่งเสริมภูมิปัญญาพื้นบ้าน : กรณีศึกษา นักจัดรายการวิทยุกระจายเสียงอุบลราชธานี ระบบ เอฟ.เอ็ม และ เอ.เอ็ม. โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและผู้วิจัยเข้าไปพบปะสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการเพื่อให้ได้ข้อมูลอย่างถูกต้องและเจาะลึก ผลการศึกษาพบว่า บทบาทของนักจัดรายการจากหน่วยงานของรัฐและนักจัดรายการจากหน่วยงานอื่นๆของรัฐ มีบทบาทในการส่งเสริมภูมิปัญญาพื้นบ้านด้านต่าง ๆ เนื่องจากมีเนื้อหาเพราะว่ารูปแบบรายการเป็นรายการเพื่อความรู้ เนื้อหาภูมิปัญญาที่อยู่ในรายการมีรูปแบบที่ชัดเจน ในการกำหนดผังรายการโดยสถานีบางรายการมีการเชิญนักวิชาการ ผู้รู้มาร่วมในรายการ เนื้อหาสาระพูดได้เต็มที่ เพราะไม่ต้องเช่า – ชื่อเวลาจากสถานีวิทยุนักจัดรายการกลุ่มนี้มีเงินเดือนประจำไม่แสวงหากำไร ในขณะที่บทบาทของ

นักจัดรายการเอกชนและอิสระบทบาทในการจัดรายการส่งเสริมภูมิปัญญาพื้นบ้านด้านต่าง ๆ ค่อนข้างน้อย เนื่องจากมีเนื้อหาน้อยเพราะว่าปรัชญาของวิทยุเชิงพาณิชย์ ถือว่าผู้ฟังเป็นผู้บริโภค (Consumer) เน้นมิติทางด้านเศรษฐกิจ (Economy) เน้นการตอบสนองตลาด (Market) รูปแบบรายการส่วนใหญ่เป็นรายการบันเทิง เวลาที่จัดต้องเช้า – ค่ำ จากสถานีวิทยุที่ดำเนินการโดยเอกชน ทำให้มีข้อจำกัดในการนำเสนอรายการ ถูกกำหนดรายการโดยนายทุนเจ้าของกิจการหรือผู้ลงโฆษณา ส่งผลให้บทบาทของนักจัดรายการวิทยุเสียงของจังหวัดอุบลราชธานีในการส่งเสริมภูมิปัญญาพื้นบ้านไม่สามารถมีบทบาทตามความคาดหวังที่หลากหลายของคนกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมได้อย่างแท้จริง เนื่องจากปัญหาทั้งระดับโครงสร้าง เช่น การผูกขาดโดยรัฐและกลุ่มทุน การแทรกแซงสื่อของรัฐและการเมืองตลอดจนการต้องอยู่ภายใต้ของแรงกดดันในการแสวงหาผลประโยชน์ในการพาณิชย์ มากกว่าการสร้างประโยชน์สาธารณะ นอกจากนี้องค์กรยังมีปัญหาต่าง ๆ ในเชิงสถาบัน เช่น การขาดบุคลากรบางกลุ่ม การขาดกลไกในการเชื่อมโยงความต้องการของสังคมกับการทำงานของสื่ออย่างเพียงพอ

ไพฑูรย์ ทองสม และ กุลธิดา ธรรมวิวัฒน์ (๒๕๕๘) การพัฒนารูปแบบรายการวิทยุกระจายเสียง เพื่อให้ความรู้ด้านความรัก ความสัมพันธ์ สำหรับนักศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและพัฒนารูปแบบรายการวิทยุกระจายเสียง เพื่อให้ความรู้ด้านความรัก ความสัมพันธ์ สำหรับนักศึกษา ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อประเมินคุณภาพของรายการวิทยุกระจายเสียง และศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อรายการที่พัฒนาขึ้น ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการรูปแบบรายการวิทยุกระจายเสียงเป็นรายการสนทนาที่ให้เนื้อหาความรู้ด้านความรักที่หลากหลาย มีผู้จัดรายการและผู้เข้าร่วมรายการจำนวนไม่มากเกินไป ภาษาที่ใช้ควรเป็นภาษาที่เข้าใจง่าย ควรมีการเปิดเพลงเกี่ยวกับความรัก ช่วงสนทนา มีการใช้เสียงประกอบที่เหมาะสมกับประเด็นเกี่ยวกับความรัก ความสัมพันธ์ เปิดโอกาสให้มีการโทรศัพท์เข้าไปพูดคุยปรึกษาปัญหา ควรแบ่งรายการออกเป็น ๓ ช่วง คือ ช่วงเลิฟ (Love) ช่วงไลค์ (Like) และช่วงแชร์ (Share) จากการสำรวจรายการที่พัฒนาในแต่ละด้านพบว่า รูปแบบรายการที่พัฒนาขึ้น มีระดับคุณภาพด้านเนื้อหาในระดับดีมาก ด้านสื่ออยู่ในระดับดี และในด้านความพึงพอใจต่ออยู่ในระดับมาก

มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (๒๕๕๙) ได้ศึกษาวิจัยการปฏิรูปสื่อในเรื่องสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาบุคลากรสื่อไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของวิชาชีพสื่อมวลชนในประเทศไทย เพื่อนำไปสู่ การจัดทำข้อเสนอวิสัยทัศน์ การกำหนดเป้าหมาย และข้อเสนอแนะแนวทางในการปฏิรูปวิชาชีพนี้ภายในหกปี ข้างหน้าต่อไป ผลการศึกษาพบว่า สภาพปัจจุบันบุคลากรสื่อไทยต้องเผชิญกับความท้าทายทั้งในเรื่องของบทบาทหน้าที่ในการผลิตสื่อและส่งต่อสู่สังคมด้วยความเร็วและถูกต้อง ทำให้บุคลากรสื่อในปัจจุบันต้องให้ความสำคัญทั้งศาสตร์และศิลป์ รวมถึงในการไปปฏิบัติหน้าที่ในสถานการณ์ที่รุนแรง บุคลากรสื่อซึ่งมีความเสี่ยงสูงในการไปปฏิบัติหน้าที่ กลับไม่ได้รับเบี่ยงเสี่ยงภัยเพื่อเสริมกำลังใจแก่บุคลากรสื่อ แนวทางในการพัฒนาบุคลากรสื่อ นั้น ควรเน้นความรู้และความคิดที่เกี่ยวข้องกับจรรยาบรรณ และคุณภาพในการปฏิบัติหน้าที่ มีการกำหนดให้ปฏิบัติหน้าที่ภายใต้กรอบจรรยาบรรณ และควรกำหนดให้องค์กรสื่อเพิ่มค่าตอบแทนให้แก่บุคลากรสื่อเป็นพิเศษสำหรับบุคคลที่ต้องไปปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่เสี่ยง

ศิวพร ศรีสมัย (๒๕๕๐) ได้ศึกษาการเชื่อมโยงสื่อเพื่อลดช่องว่างทางดิจิทัล : การเชื่อมโยงสารสนเทศจากอินเทอร์เน็ตสู่วิทยุชุมชน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ๕ แห่งจากจุดปฏิบัติการเรียนรู้วิทยุชุมชน

(จวช.) ในเขตภาคเหนือตอนบนเพื่อศึกษาสภาพและบริบทการดำเนินการ และใช้การปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อเชื่อมโยงสารสนเทศจากสื่ออินเทอร์เน็ตสู่รายการวิทยุชุมชนในสถานีวิทยุชุมชนกรณีศึกษา ๒ แห่ง การศึกษาสภาพและบริบทการดำเนินการวิทยุชุมชนพบว่า จากช่วงเริ่มก่อตั้งวิทยุชุมชน ปัจจุบัน มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบรายการโดยลดความหลากหลาย เหลือเพียงรายการเพลงประกอบสาระเป็นรูปแบบ รายการหลัก สถานีกลุ่มตัวอย่างแห่งหนึ่งเกิดการความขัดแย้งด้านแนวคิดและรับโฆษณา ทุกสถานี ประสบปัญหาอุปกรณ์ในห้องส่งเสื่อมสภาพ ขาดการระดมทุนจากชุมชน ผู้ฟังมีส่วนร่วมในสถานีลดลง ผลการศึกษาเว็บไซต์ภาครัฐ ๕ เว็บไซต์วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาและระบบปฏิสัมพันธ์โดยใช้เกณฑ์และการ ประเมินและความคิดเห็นของผู้จัดรายการวิทยุชุมชน พบว่าเว็บไซต์ภาครัฐยังไม่เป็นแหล่งสารสนเทศสำหรับจัด รายการวิทยุชุมชน เนื่องจากไม่สามารถแข่งขันกับเว็บไซต์ยอดนิยมซึ่งมีเนื้อหาสั้นกระชับและมีวิธีการนำเสนอ ข้อมูลที่สามารถนำมาใช้ในรายการวิทยุได้ทันที การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมพบว่า ผู้จัดรายการสถานี วิทยุมีศักยภาพที่จะเชื่อมโยงสารสนเทศจากอินเทอร์เน็ตสู่รายการวิทยุชุมชน แต่ในระยะยาวการเชื่อมโยง สื่ออาจไม่มีความยั่งยืนเนื่องจากปัจจัยดังต่อไปนี้ วิทยุชุมชนถูกใช้เพื่อความบันเทิงมากกว่าถ่ายทอดสารสนเทศ ผู้จัดรายการสูงอายุขาดทักษะทางเทคโนโลยีและวิตกในภาพลักษณ์ของตนเอง ผู้จัดรายการมีความเข้าใจ เกี่ยวกับสารสนเทศแตกต่างจากบรรทัดฐาน ปัญหาที่เกิดจากการบริการภาครัฐในด้านสารสนเทศเพื่อบริการ ประชาชนผ่านเว็บไซต์กระทรวง โครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสารสนเทศที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างเขตเมืองและ ชนบท และการอนุญาตให้มีโฆษณา ๖ นาทีทำให้เกิดการสับสนด้านแนวคิดเมื่อมีสถานีวิทยุเกิดขึ้นใหม่โดยหวัง ผลเชิงพาณิชย์และประโยชน์การเมือง และการสั่งปิดสถานีวิทยุชุมชนทำให้สถานีวิทยุชุมชนหลีกเลี่ยง การนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการเมือง

สุธิดา อภิโชคเจริญชัย (๒๕๕๒) ได้ศึกษาการบริหารจัดการสถานีวิทยุชุมชนเกาะเกร็ด มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาโครงสร้างและการบริหาร และเนื้อหาและลักษณะการผลิตรายการวิทยุชุมชนเกาะเกร็ด FM ๑๐๕.๗๕ ผลการวิจัยพบว่า โครงสร้างเชิงอำนาจของสถานีวิทยุชุมชนเกาะเกร็ดเป็นแบบบนลงล่าง รูปแบบ และเนื้อหารายการของสถานีวิทยุชุมชนเกาะเกร็ด อยู่ภายใต้การกำหนดโดยที่ประชุมคณะกรรมการภายใต้ กรอบนโยบายของกรมประชาสัมพันธ์ ทางสถานีไม่มีการกำหนดเนื้อหาในบทวิทยุแบบตายตัว จะให้แนวทาง ในการนำเสนอเนื้อหากับผู้ดำเนินรายการ และเป็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับชุมชน แหล่งข้อมูลของสถานีวิทยุ ชุมชนเกาะเกร็ด มาจากคนในชุมชน และหน่วยงานรัฐ เนื้อหารายการบันเทิงปรากฏสูงสุด คิดเป็นร้อยละ ๕๑ และรูปแบบรายการ เพลงและพูดคุยปรากฏสูงสุด คิดเป็นร้อยละ ๕๙ ผลจากการสำรวจพบว่า ผู้ฟังวิทยุชุมชน เกาะเกร็ดมีจำนวนร้อยละ ๖๗ ได้รับประโยชน์ในระดับมาก

วีรพล สุธาอรรถ (๒๕๕๐) ได้ศึกษาบทบาทของวิทยุชุมชนต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ในจังหวัดอุบลราชธานี โดยจำแนกเป็น ๕ ด้านประกอบด้วย ด้านฐานะสื่อของชุมชน สังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม และเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับบทบาทของวิทยุชุมชนต่อการพัฒนา คุณภาพชีวิต โดยจำแนกตาม เพศ อายุ การศึกษา และรายได้ รวมทั้งเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของประชาชนที่มี ต่อบทบาทของวิทยุชุมชนต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนในจังหวัดอุบลราชธานีมี ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของวิทยุชุมชนต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในด้านฐานะสื่อของชุมชน ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง ด้านวัฒนธรรมและโดยรวมทุกด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

โดยมีข้อเสนอแนะว่าสาเหตุที่ทำให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทวิทยุชุมชนต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดอุบลราชธานีอยู่ในระดับปานกลางและไม่สามารถอยู่ในระดับมากหรือดีมากได้ เนื่องจากวิทยุชุมชนมีปัญหาด้านการบริหารจัดการคือยังขาดองค์กรหรือหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชนเข้ามารับผิดชอบในการกำกับควบคุมดูแลและจัดสรรคลื่นความถี่ จนก่อให้เกิดมีการจัดตั้งวิทยุที่ไม่ตรงกับหลักการของวิทยุชุมชนขึ้นเป็นจำนวนมาก รวมทั้งการใช้วัสดุอุปกรณ์ของเครื่องส่งคลื่นความถี่ที่ไม่ได้มาตรฐานและมีการกำหนดความถี่ขึ้นเอง ส่งผลให้เกิดการรบกวนของคลื่นความถี่วิทยุและมีการใช้ความถี่ทับซ้อนนอกจากนี้ผู้ประกาศและนักจัดรายการยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักภาษาและเทคนิคของการจัดรายการวิทยุกระจายเสียงที่แท้จริง ก่อให้เกิดการใช้ภาษาที่ไม่ถูกต้องและไม่เป็นแบบอย่างที่ดีแก่เยาวชนในชุมชน นอกจากนี้วิทยุชุมชนยังมีการหารายได้จากการโฆษณาและบริการธุรกิจซึ่งขัดต่อบทบาทหน้าที่และหลักปรัชญาของวิทยุชุมชนอย่างแท้จริง

กล่าวโดยสรุปในบริบทของการพัฒนาบุคลากรสำหรับผู้ที่ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงนั้น การฝึกอบรมทั้งในเชิงวิชาการ และเชิงปฏิบัติ เป็นสิ่งหนึ่งที่ช่วยให้การปฏิบัติงานนั้นเกิดประสิทธิภาพสูงสุด อีกทั้งการเข้าใจปัญหาและบริบทปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานของบุคลากรที่ได้รับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงนั้น จะเป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาหลักสูตรได้เป็นอย่างดี โดยบุคลากรที่ได้รับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงที่เข้าร่วมการฝึกอบรมจะได้เรียนรู้ทั้งในเชิงทฤษฎี เพื่อสร้างความตระหนักถึง ข้อกำหนด กฎเกณฑ์ต่างๆ รวมถึงแนวคิดและการพัฒนาทักษะใหม่ๆ ที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการสถานีและดำเนินรายการสื่อวิทยุกระจายเสียงอย่างสร้างสรรค์ ให้มีความสอดคล้อง มีความทันสมัย เป็นที่น่าสนใจและติดตามจากผู้ฟัง

บทที่ ๓

ระเบียบวิธีวิจัย

บทที่ ๓

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาครั้งนี้มุ่งพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงและผู้ที่เกี่ยวข้องกลุ่มต้นแบบให้มีความรู้ ความเข้าใจทั้งในด้านกฎหมายการออกอากาศ จริยธรรม หลักคิดและแนวทางการประกอบกิจการประเภทต่างๆ และเพื่อส่งเสริมให้การประกอบกิจการกระจายเสียงของวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการเกิดประโยชน์ต่อสาธารณะตามลักษณะ และประเภทของกิจการ โดยการแผนการดำเนินงาน (Project Plan) ขั้นตอนและรายละเอียดการดำเนินงาน วิธีการดำเนินงาน โครงการฯ ระเบียบวิธีการวิจัย วิธีการได้มาซึ่งข้อมูล และการกำหนดเป้าหมายที่เข้าร่วมโครงการ การวิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนรายละเอียดอื่นๆ จะแบ่งตามกิจกรรมหลักของโครงการ จำนวน ๔ กิจกรรมหลัก โดยมีรายละเอียด ดังนี้

กิจกรรมที่ ๑ การประเมินความต้องการในการฝึกอบรมจากผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

๑. วิธีการศึกษา

การศึกษาความต้องการเบื้องต้นของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการกระจายเสียงทุกประเภท ใช้วิธีการศึกษาด้วยวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยทำการประเมินด้วยแบบประเมินความต้องการในการฝึกอบรมจากผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง (Training need assessment) แต่ละประเภททั้งประเภทกิจการธุรกิจ กิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชนใน ๒ ด้าน ได้แก่ ด้านวิธีการฝึกอบรม และด้านเนื้อหาการฝึกอบรม

๒. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาเพื่อประเมินความต้องการในการฝึกอบรมจากผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ได้แก่ บุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงจากจำนวน ๔๒๗ คน จาก ๔๒๗ สถานี โดยแบ่งเป็น ผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ จำนวน ๑๕๓ คน ผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ จำนวน ๑๓๙ คน และผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการชุมชน จำนวน ๑๓๕ คน จากจำนวน ๒๑ เขต ทั่วประเทศ และสำนักงาน กสทช.ส่วนกลาง รวมทั้งสิ้น ๒๒ เขต โดยเป็นการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อนำมาพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงแต่ละประเภทกิจการ

๓. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการประเมินความต้องการในการฝึกอบรมจากผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง (Training need assessment) แต่ละประเภท ได้แก่ แบบประเมินความต้องการในการฝึกอบรมของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ในลักษณะของมาตราส่วนประมาณค่า ๕ ระดับ (Likert Scale) และมีข้อความปลายเปิด (Open-ended question) สำหรับการเสนอแนะเพิ่มเติม โดยทำการประเมินความต้องการในการฝึกอบรมจากผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง แต่ละประเภททั้งประเภทกิจการธุรกิจ กิจการบริการสาธารณะ และ กิจการบริการชุมชนใน ๕ ประเด็น ได้แก่ ๑) ช่องว่างของความรู้ด้านวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ ๒) ปัญหาอุปสรรคด้านวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ ๓) ทักษะการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ๔) วิธีการฝึกอบรมและรูปแบบการเรียนรู้ และ ๕) ความยั่งยืนในการเรียนรู้

กระบวนการพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ เริ่มจากการจัดทำ (ร่าง) แบบประเมินความต้องการในการฝึกอบรมจากผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง และนำไปตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ด้วยการทดสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ ๓ ท่านเป็นผู้ตรวจสอบ หลังจากนั้นคณะที่ปรึกษาจะนำมาวิเคราะห์ความสอดคล้องโดยใช้ค่า IOC (Indexes of Item-Objective Congruence) ซึ่งข้อความทุกข้อมีค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่างช่วง ๐.๖๗ - ๑.๐๐ ซึ่งจะถือว่าข้อความทุกข้อถือว่าสามารถวัดได้ตรงตามประเด็นที่ต้องการศึกษา

จากนั้นจะมีการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยการนำแบบประเมินความต้องการในการฝึกอบรมจากผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง จำนวน ๓๐ คน แล้วนำมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's Alpha Reliability Coefficient) มีค่าเท่ากับ ๐.๙๐ ซึ่งยอมรับได้ว่าแบบประเมินความต้องการในการฝึกอบรมจากผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงมีมาตรฐาน

๔. การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลจากบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงจำนวน ๔๐๐ สถานี โดยใช้แบบสอบถามและแบบสอบถามออนไลน์ จากนั้นนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้มาวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ความถี่ (Frequencies) และร้อยละ (Percentage) ในส่วนของข้อเสนอแนะเพิ่มเติม จะใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ซึ่งสามารถสรุปแนวทางการดำเนินงานสำหรับกิจกรรมดังกล่าว ได้ดังตาราง

ตาราง ๓.๑ สรุปแนวทางการดำเนินการประเมินความต้องการเบื้องต้นของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการกระจายเสียง

กิจกรรมหลัก	วิธีการดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย/ พื้นที่การศึกษา	เครื่องมือที่/ การวิเคราะห์ผล	ผลผลิต
การศึกษาความต้องการเบื้องต้นของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการกระจายเสียงทุกประเภท	<p>๑. การพัฒนาแบบประเมินความต้องการในการฝึกอบรมจากผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง (Training need assessment) แต่ละประเภททั้งประเภทธุรกิจ สาธารณะและชุมชน</p> <p>๒. การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลจากบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทุกประเภทโดยใช้แบบสอบถามและแบบสอบถามออนไลน์</p>	<p>บุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงจากจำนวน ๔๒๗ คน สถานี จากจำนวน ๒๑ เขต ทั่วประเทศ และสำนักงาน กสทช.ส่วนกลาง รวมทั้งสิ้น ๒๒ เขต</p>	<p>๑. เครื่องมือ ได้แก่ แบบประเมินความต้องการในการฝึกอบรมจากผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง</p> <p>๒. การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงบรรยายและการวิเคราะห์เนื้อหา</p>	<p>ผลการศึกษาความต้องการเบื้องต้นของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการกระจายเสียงทุกประเภท</p>

กิจกรรมที่ ๒ การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

๑. แนวคิดการพัฒนาหลักสูตรฯ

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ใช้วิธีการนำข้อมูลจากการทบทวนวรรณกรรมและการสรุปองค์ความรู้ที่จำเป็น และผลการประเมินความต้องการเบื้องต้นของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการกระจายเสียง มาประกอบเป็นข้อมูลในการจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง จากนั้นนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตร โดยนักวิชาการผู้เชี่ยวชาญด้านวิทยุกระจายเสียง และผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ประเภทกิจการทางธุรกิจ ประเภทกิจการบริการสาธารณะ และประเภทกิจการบริการชุมชน

๒. ผู้ทรงคุณวุฒิที่ทำการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรฯ

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในกิจกรรมการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ซึ่งได้มาจากการเลือกอย่างเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จากนักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญด้านวิทยุกระจายเสียง และผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ประเภทกิจการทางธุรกิจ ประเภทกิจการบริการสาธารณะ และประเภทกิจการบริการชุมชน จำนวน ๘ ท่าน ได้แก่

๒.๑ ดร. สีขเรศ ศีรากานต์

นักวิชาการอิสระด้านสื่อดิจิทัลและสื่อใหม่

๒.๒ ดร.อุดมธิปก ไพรเกษตร

นักวิชาการอิสระด้านสื่อสารมวลชน

๒.๓ นางสาวศิริเพ็ญ สุขสารัญ

นักวิชาการสื่อสารมวลชนปฏิบัติการระดับสูง

สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.)

๒.๔ คุณพชร สิริบริรักษ์

วิศวกรปฏิบัติการระดับกลาง (วก.ก2)

สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.)

๒.๕ นายวิทยา ทองก้อน

สถานีวิทยุ FM 93.75 LOVERADIO คลื่นคนรักเสียงเพลง

ผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ประเภทกิจการทางธุรกิจ

๒.๖ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พนม วรรณศิริ

สถานีวิทยุ BTU Channel มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

ผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ประเภทกิจการบริการสาธารณะ

๒.๗ นางสาวศิริขวัญ ดีสุข

สถานีวิทยุมูลนิธิสถาบันกัลยาณ์ราชนครินทร์

ผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ประเภทกิจการบริการชุมชน

๒.๘ คุณสุวิทย์ คำเหลี่ยม

สถานีวิทยุมูลนิธิสถาบันกัลยาณ์ราชนครินทร์

ผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ประเภทกิจการบริการชุมชน

๓. เนื้อหาและองค์ประกอบของหลักสูตรฯ

การนำผลจากการทบทวนวรรณกรรมและการสรุปองค์ความรู้ที่จำเป็น และผลการประเมินความต้องการเบื้องต้นของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการกระจายเสียง มาประกอบเป็นข้อมูลในการจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง โดยแยกเป็น ๗ โมดูล โดย ๓ โมดูลแรกเป็นความรู้พื้นฐานสำหรับผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทุกประเภท โมดูลที่ ๔ - ๕ เป็นความรู้เฉพาะสำหรับผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ และโมดูลที่ ๖ - ๗ เป็นความรู้เฉพาะสำหรับผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และประเภทกิจการบริการชุมชน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

๑) การฝึกอบรมในชั้นเรียนจำนวน ๑๖ ชั่วโมง อันประกอบไปด้วยวิธีการฝึกอบรมที่ผสมผสานหลากหลายวิธี ได้แก่ การบรรยายในชั้นเรียน (Lecture) ควบคู่ไปกับการเรียนรู้จากการปฏิบัติ (Action Learning) การเรียนรู้จากกรณีศึกษา (Case Study) การวิพากษ์และการอภิปรายประเด็นปัญหาเรื่องต่างๆ (Critique & Discussion) การสะท้อนการจากการฝึกปฏิบัติ (Reflective Practice) การแสดงบทบาทสมมติ (Drama-based learning) การเรียนรู้จากเครือข่ายผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง (Networking)

๒) คู่มือการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self – learning handout) ในลักษณะของคู่มือและคลิปวิดีโอ (Distance learning & E-learning) จำนวน ๒๔ ชั่วโมง

หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงมีรายละเอียดเนื้อหาหลักสูตร ดังตาราง

ตาราง ๓.๒ รายละเอียดเนื้อหาหลักสูตร ฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทุกประเภทกิจการ (๔๐ ชั่วโมง)

โมดูล / หัวข้อการฝึกอบรม สำหรับวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ	การบรรยาย/ กิจกรรมในชั้นเรียน (๑๖ ชั่วโมง)	การเรียนรู้ ด้วยตนเอง (๒๔ ชั่วโมง)
<p>โมดูลที่ ๑ ภูมิทัศน์สื่อ และความรู้พื้นฐานในการดำเนินกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ</p> <p>๑) การวิเคราะห์ภูมิทัศน์สื่อและโครงสร้างการบริหารสื่อ</p> <p>๒) ความรู้พื้นฐานของกิจการกระจายเสียง</p> <p>๓) การเตรียมความพร้อมเพื่อต่อใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง</p> <p>๔) การเตรียมความพร้อมสถานี ความถี่ออกอากาศ ที่ตั้งของเสาอากาศ กำลังส่งออกอากาศและการวัดแพร่แปลกลอม</p> <p>๕) การจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับรายได้และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสถานี</p>	<p>๐.๕ ชั่วโมง</p> <p>๐.๕ ชั่วโมง</p> <p>๑ ชั่วโมง</p> <p>๑ ชั่วโมง</p> <p>๑ ชั่วโมง</p>	<p>๑ ชั่วโมง</p> <p>๑ ชั่วโมง</p> <p>๒ ชั่วโมง</p> <p>๑ ชั่วโมง</p> <p>๒ ชั่วโมง</p>
<p>โมดูลที่ ๒ กฎหมาย ระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้องกับวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ</p> <p>๖) กฎหมาย ระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้องกับการประกอบวิชาชีพกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์</p> <p>๗) กฎหมาย ระเบียบและประกาศด้านหลักเกณฑ์และมาตรการที่ใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์</p> <p>๘) กฎหมาย ระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงโดยเฉพาะ</p>	<p>๐.๕ ชั่วโมง</p> <p>๐.๕ ชั่วโมง</p> <p>๑ ชั่วโมง</p>	<p>๑ ชั่วโมง</p> <p>๑ ชั่วโมง</p> <p>๒ ชั่วโมง</p>
<p>โมดูลที่ ๓ จริยธรรมและจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียง</p> <p>๙) มาตรฐานจริยธรรม จรรยาบรรณและธรรมเนียมปฏิบัติของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียง</p> <p>๑๐) ประเด็นเชิงจริยธรรมในกิจการกระจายเสียงทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ</p> <p>๑๑) การรู้เท่าทันสื่อ กับจริยธรรมและจรรยาบรรณของสื่อมวลชน</p>	<p>๐.๕ ชั่วโมง</p> <p>๐.๕ ชั่วโมง</p> <p>๑ ชั่วโมง</p>	<p>๑ ชั่วโมง</p> <p>๑ ชั่วโมง</p> <p>๑ ชั่วโมง</p>
<p>โมดูลที่ ๔ การบริหารจัดการสถานีสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ (เฉพาะผู้รับใบอนุญาตประเภทกิจการทางธุรกิจ)</p> <p>๑๒) การจัดทำผังรายการสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ เนื้อหาที่ กสทช. กำหนด เนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ รวมถึงการรายงานกรณีที่มีเหตุจำเป็นเร่งด่วนที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ</p>	<p>๒ ชั่วโมง</p>	<p>๒ ชั่วโมง</p>

โมดูล / หัวข้อการฝึกอบรม สำหรับวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ	การบรรยาย/ กิจกรรมในชั้นเรียน (๑๖ ชั่วโมง)	การเรียนรู้ ด้วยตนเอง (๒๔ ชั่วโมง)
๑๓) หลักเกณฑ์และแนวทางการหารายได้สำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ	๒ ชั่วโมง	๓ ชั่วโมง
โมดูลที่ ๕ การกำกับดูแลเนื้อหารายการวิทยุ และโฆษณา (เฉพาะผู้รับใบอนุญาตประเภทกิจการทางธุรกิจ) ๑๔) เทคนิคการผลิตและจัดรายการวิทยุอย่างสร้างสรรค์และเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย ๑๕) การกำกับดูแลเนื้อหารายการสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทธุรกิจ และการโฆษณาโดยคำนึงถึงผู้บริโภคเป็นสำคัญ	๒ ชั่วโมง	๒ ชั่วโมง
โมดูลที่ ๖ การบริหารจัดการสถานีสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทสาธารณะ และชุมชน โฆษณา (เฉพาะผู้รับใบอนุญาตประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน) ๑๒) การจัดทำผังรายการสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทสาธารณะ และชุมชน การนำเสนอเนื้อหาตามที่ กสทช. กำหนด รวมถึงการรายงานกรณีที่มีเหตุจำเป็นเร่งด่วนที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ ๑๓) หลักเกณฑ์และข้อยกเว้นในการหารายได้สำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทสาธารณะ และชุมชน	๒ ชั่วโมง	๒ ชั่วโมง
โมดูลที่ ๗ การผลิตและกำกับดูแลเนื้อหารายการวิทยุ (เฉพาะผู้รับใบอนุญาตประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน) ๑๔) การวิเคราะห์และจัดทำเนื้อหารายการ รวมถึงเทคนิคการผลิตและยกระดับการจัดรายการวิทยุประเภทสาธารณะ และชุมชนให้ทันสมัย มีความน่าสนใจและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย ๑๕) การกำกับดูแลเนื้อหารายการและกิจกรรมการหารายได้ของวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทสาธารณะ และชุมชน	๒ ชั่วโมง	๔ ชั่วโมง
	๒ ชั่วโมง	๑ ชั่วโมง

๓.๒ แบบประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

การประเมินถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง จะประกอบด้วยเครื่องมือในการประเมินจำนวน ๓ ชุด ได้แก่

๑) แบบประเมินความรู้ความเข้าใจในการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการจำนวน ๗๕ ข้อซึ่งครอบคลุมเนื้อหาทั้ง ๑๕ หัวข้อย่อยของหลักสูตรดังกล่าว โดยในส่วนประเมินความรู้เฉพาะ ๒ โมดูลที่เป็นความรู้เฉพาะสำหรับผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงแต่ละประเภท จะมีการแบ่งประเมินในกลุ่มผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ และผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และประเภทกิจการบริการชุมชน ซึ่งเนื้อหาการประเมินจะแตกต่างกัน

๒) แบบประเมินความคาดหวังและความพึงพอใจในการเข้าร่วมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ประกอบด้วย ๙ ประเด็น ได้แก่

- ๑) ความเหมาะสมของเนื้อหาการฝึกอบรม
- ๒) ความครบถ้วนของหลักสูตร
- ๓) ความเหมาะสมของรูปแบบการฝึกอบรม
- ๔) ความเหมาะสมของวิทยากร ทั้งในด้านการนำเข้าสู่บทเรียน การจัดลำดับขั้นตอนของเนื้อหาวิชา เทคนิคและวิธีการที่ใช้ ในการถ่ายทอดความรู้ การเปิดโอกาสให้ซักถามและแสดงความคิดเห็น
- ๕) ความเหมาะสมของการใช้สื่อที่เหมาะสมกับรูปแบบการฝึกอบรม
- ๖) ความเหมาะสมของระยะเวลาในการฝึกอบรม
- ๗) ความเหมาะสมของสถานที่ในการฝึกอบรม
- ๘) ความพึงพอใจด้านการดำเนินการประสานงาน และอำนวยความสะดวกของผู้รับผิดชอบโครงการ
- ๙) ความพึงพอใจโดยภาพรวมของกิจกรรม

๓) แบบประเมินการถ่ายโอนความรู้จากหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงเพื่อกำกับติดตามการนำความรู้จากหลักสูตรไปใช้ในการปฏิบัติงาน (ภายหลังจากการฝึกอบรมเสร็จสิ้นประมาณ ๑ เดือน และ ๓ เดือน : ประเมิน ๒ ครั้ง)

๔. การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรฯ

เมื่อทำการร่างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง และแบบประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงเสร็จแล้ว จะมีการตรวจสอบคุณภาพดังนี้

๔.๑ หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ ประเภทกิจการบริการสาธารณะ และประเภทกิจการบริการชุมชน

การนำหลักสูตรฯ ทั้ง ๒ หลักสูตรไปตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตรด้วยการทดสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยนักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญด้านวิทยุกระจายเสียง และผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ประเภทกิจการทางธุรกิจ ประเภทกิจการบริการสาธารณะ และประเภทกิจการบริการชุมชน จำนวน ๘ ท่าน ดังที่กล่าวไว้ข้างต้น หลังจากนั้นคณะที่ปรึกษาจะนำมาวิเคราะห์ความสอดคล้องโดยใช้ค่า IOC (Indexes of Item-Objective Congruence) โดยหลักสูตรทั้ง ๒ หลักสูตร มีค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่างช่วง ๐.๖๗ - ๑.๐๐ ซึ่งถือว่าเนื้อหาหลักสูตรสามารถพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงได้ตรงตามประเด็นที่ต้องการพัฒนา

๔.๒ แบบประเมินความรู้ความเข้าใจในการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ

การนำแบบประเมินความรู้ความเข้าใจในการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการไปตรวจสอบความเหมาะสมของแบบประเมินด้วยการทดสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยนักวิชาการผู้เชี่ยวชาญด้านวิทยุกระจายเสียง จำนวน ๓ ท่าน หลังจากนั้นคณะที่ปรึกษาจะนำมาวิเคราะห์ความสอดคล้องโดยใช้ค่า IOC (Indexes of Item-Objective Congruence) ทุกข้อคำถามมีค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่างช่วง ๐.๖๗ - ๑.๐๐ ซึ่งจะถือว่าข้อคำถามสามารถประเมินความรู้ความเข้าใจในการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการได้ตรงตามประเด็นที่ต้องการพัฒนา

จากนั้นจะมีการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบประเมิน (Reliability) โดยการนำแบบประเมินความรู้

ความเข้าใจในการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง จำนวน ๓๐ คน แล้วนำมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นด้วยการหาความเที่ยงแบบความสอดคล้องภายใน (Measure of Internal Consistency) วิธีของ Kuder-Richardson ด้วยสูตร KR-๒๑ ซึ่งมีข้อตกลงเบื้องต้นว่า ข้อสอบทุกข้อมีความยากง่ายเท่ากัน รวมถึงมีการคำนวณค่าความยากง่าย (Difficulty) โดยข้อคำถามมีค่าความยากง่าย (P) อยู่ระหว่าง .๕๐ - .๖๐ ซึ่งหมายถึงมีผู้ตอบถูกร้อยละ ๕๐ - ๖๐ หมายความว่าแบบประเมินความรู้ความเข้าใจในการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการมีความยากง่ายในระดับที่เหมาะสม ไม่ยากหรือง่ายมากเกินไป

๔.๓ แบบประเมินความความหวังและความพึงพอใจในการเข้าร่วมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

การนำความความหวังและความพึงพอใจในการเข้าร่วมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงไปตรวจสอบความเหมาะสมของแบบประเมินด้วยการทดสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยนักวิชาการผู้เชี่ยวชาญด้านวิทยุกระจายเสียง จำนวน ๓ ท่าน ดังที่กล่าวไว้ข้างต้น หลังจากนั้นคณะที่ปรึกษาจะนำมาวิเคราะห์ความสอดคล้องโดยใช้ค่า IOC (Indexes of Item-Objective Congruence) ทุกข้อคำถามมีค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่างช่วง ๐.๖๗ - ๑.๐๐ ซึ่งถือว่าข้อคำถามสามารถประเมินความความหวังและความพึงพอใจในการเข้าร่วมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงได้ตรงตามประเด็นที่ต้องการประเมิน

จากนั้นจะมีการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยการนำแบบประเมินความความหวังและความพึงพอใจในการเข้าร่วมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง จำนวน ๓๐ คน แล้วนำมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's Alpha Reliability Coefficient) ซึ่งมีค่าเท่ากับ ๐.๙๐ ขึ้นไป ซึ่งยอมรับได้ว่าแบบประเมินความความหวังและความพึงพอใจในการเข้าร่วมการฝึกอบรมมีมาตรฐาน

๔.๔ แบบประเมินการถ่ายโอนความรู้จากหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงไปใช้ในการปฏิบัติงาน

การนำแบบประเมินการถ่ายโอนความรู้จากหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงไปใช้ในการปฏิบัติงาน ไปตรวจสอบความเหมาะสมด้วยการทดสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยนักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญด้านวิทยุกระจายเสียง และผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ ประเภทกิจการบริการสาธารณะ และประเภทกิจการบริการชุมชน จำนวน ๘ ท่าน ดังที่กล่าวไว้ข้างต้น หลังจากนั้นคณะที่ปรึกษาจะนำมาวิเคราะห์ความสอดคล้องโดยใช้ค่า IOC (Indexes of Item-Objective Congruence) ทุกข้อคำถามจะต้องมีค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่างช่วง ๐.๖๗ - ๑.๐๐ ซึ่งจะถือว่าข้อคำถามสามารถประเมินการสัมภาษณ์เชิงลึกถึงเพื่อกำกับติดตาม และประเมินการถ่ายโอนความรู้จากหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงไปใช้ในการปฏิบัติงานได้ตรงตามประเด็นที่ต้องการประเมิน

จากนั้นจะมีการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยการนำแบบประเมินการถ่ายโอนความรู้จากหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงไปใช้ในการปฏิบัติงานที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง จำนวน ๓๐ คน แล้วนำมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's Alpha Reliability Coefficient) ซึ่งมีค่าเท่ากับ ๐.๘๗ ขึ้นไป ซึ่งยอมรับได้ว่าแบบประเมินความความหวังและความพึงพอใจในการเข้าร่วมการฝึกอบรมมีมาตรฐาน

ซึ่งสามารถสรุปแนวทางการดำเนินงานสำหรับกิจกรรมดังกล่าว ได้ดังภาพ

ภาพที่ ๓.๑ สรุปกระบวนการพัฒนาหลักสูตร

กิจกรรมที่ ๓ การดำเนินการจัดฝึกอบรม และประเมินผลการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

การดำเนินการจัดฝึกอบรม และประเมินผลการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง จะประกอบด้วย ๓ กิจกรรมหลัก ได้แก่

๑. การเตรียมการดำเนินการจัดเตรียมการฝึกอบรม

การดำเนินการจัดหาวิทยากรผู้มีความรู้ ความสามารถ ความชำนาญ และเชี่ยวชาญ โดยคาดว่าจะเชิญวิทยากรเหล่านี้มาบรรยาย เช่น ดร.ศิขเรศ สิริกานต์ รศ.ดร.นันทิยา ดวงภุมเมศ ดร.อุดมธิปก ไพรเกษตร คุณสาโรจน์ แวมณี คุณนันทพร เตชะประเสริฐสกุล และวิทยากรจาก กสทช. และวิทยากรจากกรมประชาสัมพันธ์ เป็นต้น รวมถึงจัดเตรียมเอกสาร ประกาศนียบัตร รวมทั้ง จัดเตรียมสถานที่สำหรับจัดอบรมฯ อาหารเครื่องดื่มสำหรับผู้เข้าร่วมอบรมที่เกี่ยวข้อง และอำนวยความสะดวกด้านอื่นๆ ในการฝึกอบรม

ก่อนการฝึกอบรมจะมีการประชาสัมพันธ์ไปยังผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงตามกลุ่มจังหวัดที่ตั้งสำนักงาน กสทช.เขต จำนวน ๒๑ เขต ทั่วประเทศ และสำนักงาน กสทช.ส่วนกลาง เพื่อรับสมัครผู้เข้ารับการฝึกอบรม ซึ่งมีเกณฑ์การคัดเลือกจำนวน ๔ เกณฑ์ ได้แก่ ๑) มีความตั้งใจที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเอง / พบปัญหาในการดำเนินกิจการ (โดยพิจารณาจากใบสมัคร) ๒) มาจากทุกจังหวัดของเขต ๓) เป็นผู้ที่มีเครือข่ายผู้ได้รับใบอนุญาตวิทยุทดลองประกอบกิจการ และ ๔) พร้อมทั้งจะนำสิ่งที่ได้จากการฝึกอบรมไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้ยังเครือข่าย

เมื่อที่ปรึกษาคัดเลือกผู้ที่จะเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง จะมีการส่งคู่มือการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self – learning handout) ในลักษณะของคู่มือและคลิปวิดีโอ (Distance learning & E-learning) จำนวน ๒๔ ชั่วโมง ให้ผู้ที่จะเข้ารับการฝึกอบรมได้ศึกษาทบทวนก่อนเข้ารับการฝึกอบรมในชั้นเรียน

๒. การดำเนินการจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

การดำเนินการจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง และเพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าร่วมการอบรมของบุคลากร โดยมีกลุ่มเป้าหมายเป็นบุคลากรระดับแกนนำต้นแบบของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง จำนวน ๖๐ คนต่อครั้งที่ครอบคลุมสำนักงาน กสทช.เขต จำนวน ๒๑ เขตทั่วประเทศ และสำนักงาน กสทช.ส่วนกลาง พื้นที่ละ ๖๐ คน รวมทั้งสิ้นจำนวน ๑,๓๒๐ คน ซึ่งทั้ง ๒๒ พื้นที่ มีรายละเอียดดังตาราง

ตาราง ๓.๓ สรุปการจัดการฝึกอบรมให้กับผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง จำนวน ๒๒ พื้นที่

ที่	เขต/พื้นที่ความรับผิดชอบ	จังหวัด ที่จัดฝึกอบรม	วันที่	สถานที่	ประเภทกิจการธุรกิจ/ การบริการสาธารณะ / การบริการชุมชน
ภาคกลางและภาคตะวันตก					
๑	สำนักงาน กสทช. ส่วนกลาง	จังหวัด กรุงเทพมหานคร	๑๙-๒๐ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔	โรงแรมเอเชีย กรุงเทพ	๖๐ คน
๒	สำนักงาน กสทช. เขต ๑๖ จังหวัดราชบุรี จังหวัดเพชรบุรี จังหวัดสมุทรสาคร จังหวัด สมุทรสงคราม และจังหวัด นครปฐม	จังหวัดนครปฐม	๒๒-๒๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔	โรงแรม ไม้ด้า แกรนด์ ทวารวดี	๖๐ คน
๓	สำนักงาน กสทช. เขต ๑๑ จังหวัดนนทบุรี จังหวัด สมุทรปราการ และจังหวัด ปทุมธานี	จังหวัดนนทบุรี	๒๔-๒๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๔	โรงแรม แกรนด์ ริชมอนด์ โฮเทล	๖๐ คน
๔	สำนักงาน กสทช. เขต ๑๓ จังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัด กาญจนบุรี จังหวัดชัยนาท และ จังหวัดสิงห์บุรี	จังหวัดสุพรรณบุรี	๒๔-๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔	โรงแรม สองพันบุรี	๖๐ คน
๕	สำนักงาน กสทช. เขต ๑๘ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดอ่างทอง จังหวัดลพบุรี และจังหวัดสระบุรี	จังหวัด พระนครศรีอยุธยา	๒๗-๒๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔	โรงแรม คลาสสิก คามิโอ	๖๐ คน
ภาคตะวันออก					
๖	สำนักงาน กสทช. เขต ๑๔ จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัด นครนายก จังหวัดฉะเชิงเทรา และจังหวัดสระแก้ว	จังหวัดฉะเชิงเทรา	๓-๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔	โรงแรม ชันธารา เวลเนส รีสอร์ท	๖๐ คน
๗	สำนักงาน กสทช. เขต ๑๒ จังหวัดจันทบุรี จังหวัดตราด จังหวัดระยอง และจังหวัดชลบุรี	จังหวัดชลบุรี	๕-๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔	โรงแรม เอสทู บางแสน	๖๐ คน

ที่	เขต/พื้นที่ความรับผิดชอบ	จังหวัด ที่จัดฝึกอบรม	วันที่	สถานที่	ประเภทกิจการธุรกิจ/ การบริการสาธารณะ / การบริการชุมชน
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ					
๘	สำนักงาน กสทช. เขต ๒๒ จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดศรี สะเกษ จังหวัดสุรินทร์ จังหวัด อำนาจเจริญ และจังหวัดยโสธร	จังหวัดยโสธร	๘-๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔	โรงแรม เจ.พี. เอ็มเมอร์ลด์	๖๐ คน
๙	สำนักงาน กสทช. เขต ๒๕ จังหวัดนครพนม จังหวัด สกลนคร จังหวัดบึงกาฬ และ จังหวัดมุกดาหาร	จังหวัดนครพนม	๑๐-๑๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔	โรงแรม พอร์จูน วิวโขง	๖๐ คน
๑๐	สำนักงาน กสทช. เขต ๒๔ จังหวัดอุดรธานี จังหวัด หนองคาย จังหวัดหนองบัวลำภู และจังหวัดเลย	จังหวัดอุดรธานี	๑๒-๑๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔	โรงแรม เซ็นทารา และคอนเวนชัน เซ็นเตอร์ อุดรธานี	๖๐ คน
๑๑	สำนักงาน กสทช. เขต ๒๑ จังหวัดขอนแก่น จังหวัด มหาสารคาม จังหวัดกาฬสินธุ์ และจังหวัดร้อยเอ็ด	จังหวัดขอนแก่น	๑๔-๑๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔	โรงแรม อวานี ขอนแก่น ไฮเทล แอนด์ คอนเวนชัน เซ็นเตอร์	๖๐ คน
๑๒	สำนักงาน กสทช. เขต ๒๓ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัด บุรีรัมย์ และจังหวัดชัยภูมิ	จังหวัดนครราชสีมา	๑๖-๑๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔	โรงแรม แคนทารี โคราช	๖๐ คน
ภาคเหนือ					
๑๓	สำนักงาน กสทช. เขต ๓๔ จังหวัดเชียงราย จังหวัดพะเยา และจังหวัดน่าน	จังหวัดเชียงราย	๒๐-๒๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔	โรงแรม เฮอริเทจ เชียงราย	๖๐ คน
๑๔	สำนักงาน กสทช. เขต ๓๒ จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัด แม่ฮ่องสอน และจังหวัดลำพูน	จังหวัดเชียงใหม่	๒๒-๒๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔	โรงแรม แคนทารีฮิลส์	๖๐ คน
๑๕	สำนักงาน กสทช. เขต ๓๑ จังหวัดลำปาง จังหวัดแพร่ และจังหวัดตาก	จังหวัดลำปาง	๒๔-๒๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔	โรงแรม เอเชีย ลำปาง	๖๐ คน
๑๖	สำนักงาน กสทช. เขต ๓๓ จังหวัดพิษณุโลก จังหวัด เพชรบูรณ์ จังหวัดอุตรดิตถ์ และจังหวัดสุโขทัย	จังหวัดพิษณุโลก	๒๖-๒๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔	โรงแรม แกรนด์ ริเวอร์ไซด์	๖๐ คน

ที่	เขต/พื้นที่ความรับผิดชอบ	จังหวัด ที่จัดฝึกอบรม	วันที่	สถานที่	ประเภทกิจการธุรกิจ/ การบริการสาธารณะ / การบริการชุมชน
๑๗	สำนักงาน กสทช. เขต ๓๕ จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัด อุทัยธานี จังหวัดกำแพงเพชร และจังหวัดพิจิตร	จังหวัดนครสวรรค์	๒๘-๒๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔	โรงแรม เดอะ พาราดีโซ เจเค ดีไซน์	๖๐ คน
ภาคใต้					
๑๘	สำนักงาน กสทช. เขต ๔๕ จังหวัดชุมพร และจังหวัด ประจวบคีรีขันธ์	จังหวัดชุมพร	๒-๓ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๔	โรงแรม โนวาเทล บีชรีสอร์ท แอนด์ กอล์ฟ	๖๐ คน
๑๙	สำนักงาน กสทช. เขต ๔๑ จังหวัดสงขลา จังหวัดสตูล จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาส	จังหวัดสงขลา	๔-๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๔	โรงแรม บุรีศรีภูมิ คอนเวนชั่น เซ็นเตอร์	๖๐ คน
๒๐	สำนักงาน กสทช. เขต ๔๓ จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัด ตรัง และจังหวัดพัทลุง	จังหวัด นครศรีธรรมราช	๖-๗ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๔	โรงแรม แกรนด์ พอร์จูน จังหวัด นครศรีธรรมราช	๖๐ คน
๒๑	สำนักงาน กสทช. เขต ๔๒ จังหวัดภูเก็ต จังหวัดพังงา และ จังหวัดกระบี่	จังหวัดกระบี่	๘-๙ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๔	โรงแรม ปาหนัน กระบี่ รีสอร์ท	๖๐ คน
๒๒	สำนักงาน กสทช. เขต ๔๔ จังหวัดสุราษฎร์ธานี และ จังหวัดระนอง	จังหวัด สุราษฎร์ธานี	๑๐-๑๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๔	โรงแรม นิภา การ์เด็น	๖๐ คน
รวมทั้งสิ้น					๑.๓๒๐ คน

๓. การประเมินผลการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

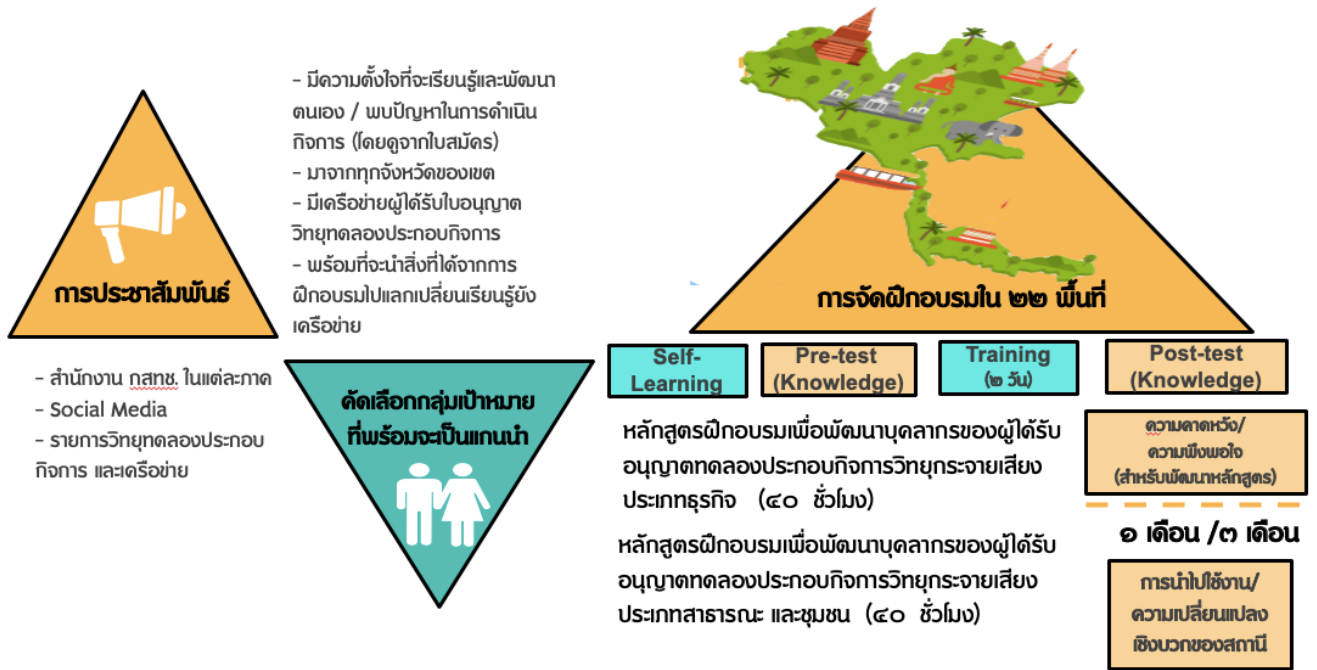
การประเมินผลการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง จะมีการประเมินใน ๓ ส่วน โดยมีรายละเอียดดังนี้

๓.๑ การประเมินความรู้ความเข้าใจในการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ โดยเป็นความรู้ที่เพิ่มขึ้นหลังจากการเข้ารับการอบรม (เปรียบเทียบก่อนและหลังการฝึกอบรม : Pre-test – Post-test) ด้วยแบบทดสอบความรู้ก่อนและหลังการอบรมทันที ๗๕ ข้อ เพื่อเปรียบเทียบถึงพัฒนาการของความรู้ของผู้ที่จะเข้ารับการฝึกอบรม ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาทั้ง ๑๕ หัวข้อย่อยของหลักสูตรดังกล่าว โดยในส่วนประเมินความรู้เฉพาะ ๒ โมดูลที่เป็นความรู้เฉพาะสำหรับผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงแต่ละ

ประเภทจะมีการแบ่งประเมินในกลุ่มผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ และผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และประเภทกิจการบริการชุมชน ซึ่งเนื้อหาการประเมินจะแตกต่างกันตามรายละเอียดของหลักสูตร โดยจะมีการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการทางการเรียนรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมโดยใช้การวิเคราะห์ที่แบบกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน (Paired t-test) โดยกำหนดให้ร้อยละ ๘๐ ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมต้องมีความรู้ที่เพิ่มขึ้นหลังจากการเข้ารับการอบรม

๓.๒) การประเมินความความหวังและความพึงพอใจในการเข้าร่วมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง และรูปแบบการฝึกอบรมที่เหมาะสมกับผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง จำนวน ๙ ประเด็น ได้แก่ ๑) ความเหมาะสมของเนื้อหาการฝึกอบรม ๒) ความครบถ้วนของหลักสูตร ๓) ความเหมาะสมของรูปแบบการฝึกอบรม ๔) ความเหมาะสมของวิทยากร ทั้งในด้านการนำเข้าสู่บทเรียน การจัดลำดับขั้นตอนของเนื้อหาวิชา เทคนิคและวิธีการที่ใช้ในการถ่ายทอดความรู้ การเปิดโอกาสให้ซักถามและแสดงความคิดเห็น ๕) ความเหมาะสมของการใช้สื่อที่เหมาะสมกับรูปแบบการฝึกอบรม ๖) ความเหมาะสมของระยะเวลาในการฝึกอบรม ๗) ความเหมาะสมของสถานที่ในการฝึกอบรม ๘) ความพึงพอใจด้านการดำเนินงาน การประสานงาน และอำนวยความสะดวกของผู้รับผิดชอบโครงการ ๙) ความพึงพอใจโดยภาพรวมของกิจกรรม โดยจะมีการวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ความถี่ (Frequencies) และร้อยละ (Percentage) โดยกำหนดให้ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ขึ้นไป

๓.๓) การสัมภาษณ์เชิงลึกถึงเพื่อกำกับติดตาม โดยใช้ประเมินการถ่ายโอนความรู้จากหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงไปใช้ในการปฏิบัติงานจริง (ภายหลังจากการฝึกอบรมเสร็จสิ้นประมาณ ๑ เดือน และ ๓ เดือน : ประเมิน ๒ ครั้ง) โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยกำหนดให้ ร้อยละ ๘๐ ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการทำงานด้านประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

ภาพที่ ๓.๒ สรุปรูปแนวทางการและวิธีการจัดฝึกอบรม

กิจกรรมที่ ๔ การจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายในการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจด้านการให้บริการกิจการกระจายเสียง

การนำผลการดำเนินการจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง จำนวน ๓ ด้าน ได้แก่ ๑) ผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจในการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการก่อนและหลังการเข้ารับการฝึกอบรม ๒) ผลการสำรวจความความหวังและความพึงพอใจในการเข้าร่วมการฝึกอบรม และรูปแบบการฝึกอบรมที่เหมาะสมกับผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง และ ๓) ผลการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการทำงาน มาสรุปและถอดบทเรียน และจัดทำเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายในการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจด้านการให้บริการกิจการกระจายเสียง เสนอต่อ สำนักงาน กสทช. ในลักษณะของข้อเสนอระยะสั้น ระยะกลางและระยะยาว

บทที่ ๔

ผลการวิจัยและการวิจารณ์ผล

บทที่ ๔

ผลการวิจัยและการวิจารณ์ผล

การศึกษาค้นคว้านี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง และผู้ที่เกี่ยวข้อง กลุ่มต้นแบบให้มีความรู้ ความเข้าใจทั้งในด้านกฎหมายการออกอากาศ จริยธรรม และหลักแนวคิดของกิจการประเภทต่างๆ และเพื่อให้ข้อเสนอเชิงนโยบายในการประกอบกิจการกระจายเสียง (ทดลองออกอากาศ) เกิดประโยชน์ต่อสาธารณะตามลักษณะ และประเภทของกิจการ โดยการรายงานผลจะแบ่งออกเป็น ๒ ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ ๑ ผลการพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง และผู้ที่เกี่ยวข้อง กลุ่มต้นแบบให้มีความรู้ ความเข้าใจทั้งในด้านกฎหมายการออกอากาศ จริยธรรม และหลักแนวคิดของกิจการประเภทต่างๆ ซึ่งประกอบด้วย

๑) การประเมินความต้องการในการฝึกอบรมจากผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

๒) การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

๓) การประชาสัมพันธ์หลักสูตรพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

๔) การดำเนินการจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

๕) การประเมินผลการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

ส่วนที่ ๒ ข้อเสนอเชิงนโยบายในการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจด้านการให้บริการกิจการกระจายเสียง

ส่วนที่ ๓ การวิจารณ์ผล

โดยมีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ ๑ ผลการพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง และผู้ที่เกี่ยวข้อง กลุ่มต้นแบบให้มีความรู้ ความเข้าใจทั้งในด้านกฎหมายการออกอากาศ จริยธรรม และหลักแนวคิดของกิจการประเภทต่างๆ

๑. การประเมินความต้องการในการฝึกอบรมจากผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

กระบวนการหลักสูตรพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง เริ่มต้นจากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้อง การสำรวจความคิดเห็นเพื่อประเมินความต้องการในการฝึกอบรมจากผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง (Training Need Assessment) จำนวน ๔๒๗ คน ทั้งประเภทกิจการทางธุรกิจ ประเภทกิจการบริการสาธารณะ และประเภทกิจการบริการชุมชน โดยเก็บรวบรวมจากสำนักงาน กสทช. เขต จำนวน ๒๑ เขตทั่วประเทศ และสำนักงาน กสทช. ส่วนกลาง จากนั้นนำมาพัฒนา (ร่าง) หลักสูตรพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลพื้นฐานส่วนตัวผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามรวมทั้งสิ้น ๔๒๗ คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน ๒๔๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๗.๒๘ อยู่ในช่วง Generation Y มีอายุในช่วง ๒๓-๔๐ ปี จำนวน ๒๐๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๗๔ มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน ๒๕๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๙.๙๕ มีรายได้ระหว่าง ๑๕,๐๐๑ - ๓๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๒๔๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๒๑ โดยผู้ตอบแบบสอบถามจะมีหน้าที่มากกว่า ๑ ตำแหน่ง โดยส่วนใหญ่เป็นทั้งผู้รับใบอนุญาต นักจัดรายการวิทยุ และเจ้าหน้าที่งานสนับสนุนอื่นๆ เช่น การเงิน บัญชี โดยมีบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงร่วมตอบแบบสอบถามเฉลี่ยทุกสำนักงานทั่วประเทศตั้งแต่ ๑๓-๒๘ สถานี และบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าร่วมการฝึกอบรมหลักสูตรพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง จำนวน ๓๓๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๗.๒๘ รายละเอียดดังตาราง

ตาราง ๔.๑ ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล		ความถี่	ร้อยละ
๑.	เพศ		
	ชาย	๑๘๒	๔๒.๖๒
	หญิง	๒๔๕	๕๗.๓๘
๒.	อายุ		
	Generation Baby Boomer (ช่วงอายุระหว่าง ๕๖ - ๗๔ ปี)	๓๕	๘.๒๐
	Generation X (ช่วงอายุระหว่าง ๔๑ - ๕๕ ปี)	๑๒๓	๒๘.๘๑
	Generation Y (ช่วงอายุระหว่าง ๒๓ - ๔๐ ปี)	๒๐๙	๕๕.๗๔
	Generation Z (ช่วงอายุต่ำกว่า ๒๒ ปี)	๓๑	๗.๒๖
๓.	ระดับการศึกษา		
	ต่ำกว่าปริญญาตรี	๔๕	๑๐.๕๔
	ปริญญาตรี	๒๕๖	๕๙.๙๕
	ปริญญาโท	๙๒	๒๑.๓๔
	ปริญญาเอก	๓	๐.๗๐
	อื่นๆ ได้แก่ อาชีวศึกษา	๒	๐.๔๗
๔.	รายได้		
	น้อยกว่า ๑๕,๐๐๐ บาท	๔๒	๙.๘๔
	๑๕,๐๐๑ - ๓๐,๐๐๐ บาท	๒๔๐	๕๖.๒๑
	๓๐,๐๐๑ - ๔๕,๐๐๐ บาท	๘๓	๑๙.๔๔
	๔๕,๐๐๑ - ๖๐,๐๐๐ บาท	๒๕	๕.๘๕
	มากกว่า ๖๐,๐๐๑ บาท	๓๗	๘.๖๗
๕.	ตำแหน่ง (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)		
	ผู้รับใบอนุญาต	๑๒๓	-
	ผู้บริหารสถานี	๒๙	-
	นักจัดรายการวิทยุ	๑๙๐	-
	เจ้าหน้าที่งานสนับสนุนอื่นๆ เช่น การเงิน บัญชี	๑๕๖	-
	อื่นๆ	๕	-
๖.	ประเภทใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง		
	ประเภทกิจการทางธุรกิจ	๑๕๓	๓๕.๘๓
	ประเภทกิจการบริการสาธารณะ	๑๓๙	๓๒.๕๕
	ประเภทกิจการบริการชุมชน	๑๓๕	๓๑.๖๒

ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล	ความถี่	ร้อยละ
๗. ประสบการณ์การทำงานด้านวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ		
น้อยกว่า ๕ ปี	๘๐	๓๒.๔๐
๕ - ๑๐ ปี	๑๒๘	๕๑.๘๐
๑๑ - ๑๕ ปี	๒๓	๙.๓๐
๑๖ - ๒๐ ปี	๖	๒.๔๐
มากกว่า ๒๐ ปี	๑๐	๔.๐๐
๘. ประสบการณ์การทำงานด้านวิทยุกระจายเสียงประเภทอื่นๆ		
น้อยกว่า ๕ ปี	๑๕๕	๓๖.๓๐
๕ - ๑๐ ปี	๒๔๓	๕๖.๙๑
๑๑ - ๑๕ ปี	๒๓	๕.๓๙
๑๖ - ๒๐ ปี	๖	๑.๔๑
๙. เขตพื้นที่ที่สถานีของท่านสังกัด		
สำนักงาน กสทช. เขต ๑ (ส่วนกลาง) จังหวัดกรุงเทพฯ	๒๓	๕.๓๙
สำนักงาน กสทช. เขต ๑๑ จังหวัดสมุทรปราการ	๒๘	๖.๕๖
สำนักงาน กสทช. เขต ๑๒ จังหวัดจันทบุรี	๒๒	๕.๑๕
สำนักงาน กสทช. เขต ๑๓ จังหวัดสุพรรณบุรี	๒๒	๕.๑๕
สำนักงาน กสทช. เขต ๑๔ จังหวัดปราจีนบุรี	๑๖	๓.๗๕
สำนักงาน กสทช. เขต ๑๕ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	๑๗	๓.๙๘
สำนักงาน กสทช. เขต ๑๖ จังหวัดราชบุรี	๑๙	๔.๔๕
สำนักงาน กสทช. เขต ๒ จังหวัดขอนแก่น	๑๗	๓.๙๘
สำนักงาน กสทช. เขต ๒๑ จังหวัดร้อยเอ็ด	๑๕	๓.๕๑
สำนักงาน กสทช. เขต ๒๒ จังหวัดอุบลราชธานี	๑๗	๓.๙๘
สำนักงาน กสทช. เขต ๒๓ จังหวัดนครราชสีมา	๑๙	๔.๔๕
สำนักงาน กสทช. เขต ๒๔ จังหวัดอุดรธานี	๑๔	๓.๒๘
สำนักงาน กสทช. เขต ๒๕ จังหวัดนครพนม	๑๕	๓.๕๑
สำนักงาน กสทช. เขต ๓ จังหวัดเชียงใหม่	๑๕	๓.๕๑
สำนักงาน กสทช. เขต ๓๑ จังหวัดลำปาง	๑๓	๓.๐๔
สำนักงาน กสทช. เขต ๓๒ จังหวัดตาก	๑๕	๓.๕๑
สำนักงาน กสทช. เขต ๓๓ จังหวัดพิษณุโลก	๑๘	๔.๒๒
สำนักงาน กสทช. เขต ๓๔ จังหวัดเชียงราย	๑๔	๓.๒๘
สำนักงาน กสทช. เขต ๓๕ จังหวัดนครสวรรค์	๑๗	๓.๙๘
สำนักงาน กสทช. เขต ๔ จังหวัดสงขลา	๑๕	๓.๕๑
สำนักงาน กสทช. เขต ๔๑ จังหวัดยะลา	๑๕	๓.๕๑
สำนักงาน กสทช. เขต ๔๒ จังหวัดภูเก็ต	๑๔	๓.๒๘
สำนักงาน กสทช. เขต ๔๓ จังหวัดนครศรีธรรมราช	๑๖	๓.๗๕
สำนักงาน กสทช. เขต ๔๔ จังหวัดสุราษฎร์ธานี	๑๔	๓.๒๘
สำนักงาน กสทช. เขต ๔๕ จังหวัดชุมพร	๑๗	๓.๙๘

ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล	ความถี่	ร้อยละ
๑๐. การเข้าร่วมการฝึกอบรมหลักสูตรพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง		
ไม่เคย	๓๓๐	๗๗.๒๘
เคย เช่น ได้แก่ ๑. หลักสูตรผู้ประกอบการวิชาชีพวิทยุกระจายเสียง ๒. การเสริมสร้างทักษะการผลิตรายการวิทยุด้านสาธารณสุข และ ๓. การทดสอบมาตรฐานทางเทคนิคของเครื่องส่งวิทยุกระจายเสียงสำหรับการทดลองประกอบกิจการ	๙๗	๒๒.๗๒

ตอนที่ ๒ ผลการสำรวจความรู้ ปัญหา และทักษะที่จำเป็นต่อวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ

การวิเคราะห์การสำรวจความรู้ ปัญหา และทักษะที่จำเป็นต่อวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น ๓ หัวข้อ ได้แก่ ๑) ความรู้ด้านวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ ๒) ปัญหาอุปสรรคด้านวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ และ ๓) ทักษะการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง รายละเอียดดังนี้

๒.๑) ความรู้ด้านวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ

บุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงที่ เป็นผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการความรู้ด้านวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการในภาพรวมในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๖ โดยความรู้ด้านวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการที่บุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงต้องการได้รับการฝึกอบรมมากที่สุดเป็น ๓ ลำดับแรก และอยู่ในระดับมากเช่นกัน ได้แก่ การเตรียมความพร้อมและขั้นตอนการขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง และการขอใบอนุญาตฯ และเครื่องมือที่ใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหารายการทางวิทยุ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๑ รองลงมา ได้แก่ โครงสร้างและกระบวนการในการกำกับดูแลเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๕ ตามลำดับ นอกจากนี้บุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงยังได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรว่าอาจพิจารณาเพิ่มเติมหัวข้อด้านระเบียบข้อบังคับ เกี่ยวกับการระงับใช้สัญญาณ ด้านเอกสารที่เกี่ยวข้องในการขอรับใบอนุญาต ด้านขั้นตอนในการขอใบอนุญาตโดยละเอียด ด้านแนวทางการสนับสนุนเงินงบประมาณเพื่อส่งเสริมและพัฒนาวิทยุประเภทบริการชุมชน ด้านความไม่เป็นธรรมในการระงับสัญญาณ ด้านแนวทางการผลักดันวิทยุดิจิทัลที่ไม่เป็นรูปธรรมในประเทศไทย และด้านความเป็นไปได้ในการขยายระยะเวลาใบอนุญาตให้มีระยะเวลามากขึ้น ประมาณ ๒-๓ ปี รายละเอียดดังตาราง

ตาราง ๔.๒ ผลการสำรวจความรู้ด้านวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ

	ความรู้ด้านวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ	Mean	SD	การแปลผล
๑.	การวิเคราะห์ภูมิทัศน์สื่อและโครงสร้างการบริหารสื่อ	๓.๘๔	๐.๘๑	มาก
๒.	ความรู้พื้นฐานของกิจการกระจายเสียง	๓.๗๙	๐.๗๑	มาก
๓.	การเตรียมความพร้อมและขั้นตอนการขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง และการต่อใบอนุญาตฯ	๔.๑๑	๐.๗๙	มาก
๔.	การเตรียมความพร้อมสถานี ความถี่ออกอากาศ ที่ตั้งของเสาอากาศ และกำลังส่งออกอากาศ	๔.๐๐	๐.๘๐	มาก
๕.	การจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับรายได้และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสถานี	๓.๙๔	๐.๘๑	มาก
๖.	บทบาทขององค์กรวิชาชีพและสมาคมผู้ประกอบการทางวิทยุและโทรทัศน์	๓.๙๖	๐.๘๐	มาก
๗.	กฎหมาย ระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้องกับการประกอบวิชาชีพกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์	๓.๘๙	๐.๗๙	มาก
๘.	กฎหมาย ระเบียบและประกาศด้านหลักเกณฑ์และมาตรการที่ใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์	๓.๙๑	๐.๘๔	มาก
๙.	กฎหมาย ระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงโดยเฉพาะ	๓.๘๙	๐.๘๑	มาก
๑๐.	มาตรฐานจรรยาบรรณ จรรยาบรรณและธรรมเนียมปฏิบัติของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียง	๓.๙๔	๐.๘๑	มาก
๑๑.	ประเด็นเชิงจริยธรรมในกิจการกระจายเสียง	๓.๙๒	๐.๗๕	มาก
๑๒.	ธรรมเนียมปฏิบัติสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพสื่อสารมวลชนที่เกี่ยวข้องกับกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์	๓.๙๕	๐.๗๙	มาก
๑๓.	ข้อควรระวังเกี่ยวกับการนำเสนอประเด็นที่เป็นการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา	๔.๐๐	๐.๘๓	มาก
๑๔.	โครงสร้างและกระบวนการในการกำกับดูแลเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์	๔.๐๕	๐.๗๙	มาก
๑๕.	เครื่องมือที่ใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหารายการทางวิทยุ	๔.๑๑	๐.๘๓	มาก
	รวม	๓.๙๖	๐.๕๙	มาก

การแปลผล : ๑.๐๐-๑.๘๐ เท่ากับ น้อยที่สุด / ๑.๘๑-๒.๖๐ เท่ากับ น้อย / ๒.๖๑- ๓.๔๐ เท่ากับ ปานกลาง / ๓.๔๑-๔.๒๐ เท่ากับ มาก / ๔.๒๑-๕.๐๐ เท่ากับ มากที่สุด

๒.๒) ปัญหาอุปสรรคด้านวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ

บุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงที่ เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม พบปัญหาอุปสรรคในการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการในภาพรวมในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๗ โดยปัญหาอุปสรรคที่บุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงพบมากที่สุดเป็น ๓ ลำดับแรก และอยู่ในระดับมากเช่นกัน ได้แก่ ปัญหาด้านคุณภาพทางเทคนิคของรายการวิทยุ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๖ รองลงมาคือ ปัญหาด้านการบริหารจัดการสถานี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๔ และปัญหาด้านการไม่เข้าใจกฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๑ ตามลำดับ รายละเอียดดังตาราง

ตาราง ๔.๓ ผลการสำรวจปัญหาอุปสรรคด้านวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ

ปัญหาอุปสรรคด้านวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ	Mean	SD	การแปลผล
๑. ปัญหาด้านการไม่เข้าใจกฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ	๓.๙๑	๐.๗๘	มาก
๒. ปัญหาด้านการขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง และการต่อใบอนุญาตฯ	๓.๘๙	๐.๗๔	มาก
๓. ปัญหาในทางเทคนิคของเครื่องส่งวิทยุกระจายเสียงสำหรับการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง	๓.๙๓	๐.๗๘	มาก
๔. ปัญหาด้านคุณภาพรายการวิทยุ	๓.๙๘	๐.๗๗	มาก
๕. ปัญหาด้านคุณภาพทางเทคนิคของรายการวิทยุ	๔.๐๖	๐.๗๗	มาก
๖. ปัญหาด้านการบริหารจัดการสถานี	๔.๐๔	๐.๘๒	มาก
รวม	๓.๙๗	๐.๖๑	มาก

การแปลผล : ๑.๐๐-๑.๘๐ เท่ากับ น้อยที่สุด / ๑.๘๑-๒.๖๐ เท่ากับ น้อย / ๒.๖๑- ๓.๔๐ เท่ากับ ปานกลาง / ๓.๔๑-๔.๒๐ เท่ากับ มาก / ๔.๒๑-๕.๐๐ เท่ากับ มากที่สุด

๒.๓) ทักษะการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

บุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงที่ เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม มีความต้องการในการพัฒนาทักษะการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ในภาพรวมในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๔ โดยทักษะการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงที่บุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงต้องการได้รับการฝึกอบรมมากที่สุดเป็น ๓ ลำดับแรก และอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ได้แก่ เทคนิคการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดรายการวิทยุ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๑ รองลงมา ได้แก่ เทคนิคการผลิตเนื้อหารายการให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย และเทคนิคการคัดกรองข้อมูลหรือข่าวปลอม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๓ ตามลำดับ รายละเอียดดังตาราง

ตาราง ๔.๔ ผลการสำรวจทักษะการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

	ทักษะการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง	Mean	SD	การแปลผล
๑.	เทคนิคการผลิตและจัดรายการวิทยุอย่างสร้างสรรค์	๔.๑๐	๐.๘๓	มาก
๒.	เทคนิคการผลิตเนื้อหารายการให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย	๔.๑๓	๐.๘๐	มาก
๓.	เทคนิคการคัดกรองข้อมูลหรือข่าวปลอม	๔.๑๓	๐.๘๖	มาก
๔.	เทคนิคการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดรายการวิทยุ	๔.๒๑	๐.๘๒	มากที่สุด
	รวม	๔.๑๔	๐.๗๓	มาก

การแปลผล : ๑.๐๐-๑.๘๐ เท่ากับ น้อยที่สุด / ๑.๘๑-๒.๖๐ เท่ากับ น้อย / ๒.๖๑- ๓.๔๐ เท่ากับ ปานกลาง / ๓.๔๑-๔.๒๐ เท่ากับ มาก / ๔.๒๑-๕.๐๐ เท่ากับ มากที่สุด

ตอนที่ ๓ ผลการสำรวจวิธีการฝึกอบรมและรูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาบุคลากร ของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง และการสร้างความยั่งยืนในการเรียนรู้

การวิเคราะห์สำรวจวิธีการฝึกอบรมและรูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง และการสร้างความยั่งยืนในการเรียนรู้ แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น ๒ หัวข้อ ได้แก่ ๑) วิธีการฝึกอบรมและรูปแบบการเรียนรู้ และ ๒) การสร้างความยั่งยืนในการเรียนรู้ รายละเอียดดังนี้

๓.๑) วิธีการฝึกอบรมและรูปแบบการเรียนรู้

บุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการให้จัดการฝึกอบรมด้วยวิธีการฝึกอบรมและรูปแบบการเรียนรู้ที่ผสมผสานทุกวิธีในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๙ โดยวิธีการฝึกอบรมและรูปแบบการเรียนรู้ที่บุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงต้องการให้นำมาใช้ในการฝึกอบรมมากที่สุดเป็น ๓ ลำดับแรก และอยู่ในระดับมากเช่นกัน ได้แก่ กิจกรรมการสร้างเครือข่ายผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๖ รองลงมา ได้แก่ การเรียนรู้ทางไกลและการเรียนรู้ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๕ และการอภิปรายกลุ่ม หรือการระดมสมอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๔ ตามลำดับ รายละเอียดดังตาราง

ตาราง ๔.๕ วิธีการฝึกอบรมและรูปแบบการเรียนรู้

วิธีการฝึกอบรมและรูปแบบการเรียนรู้	Mean	SD	การแปลผล
๑. การเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ หรือฝึกปฏิบัติด้วยการจำลองสถานการณ์	๔.๐๑	๐.๗๕	มาก
๒. การใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อสร้างการมีส่วนร่วม	๓.๙๙	๐.๗๓	มาก
๓. การบรรยายแบบปฏิสัมพันธ์	๓.๙๒	๐.๗๔	มาก
๔. การยกกรณีศึกษาประกอบการบรรยาย	๔.๐๒	๐.๗๔	มาก
๕. การถอดบทเรียนจากกรณีศึกษา	๓.๙๙	๐.๗๘	มาก
๖. การมอบหมายงาน หรือให้ทำงานเป็นโครงการ	๓.๙๕	๐.๘๐	มาก
๗. การแสดงบทบาทสมมติ	๓.๙๓	๐.๘๑	มาก
๘. การอภิปรายกลุ่ม หรือการระดมสมอง	๔.๐๔	๐.๗๕	มาก
๙. การฝึกสะท้อนกลับ	๓.๙๗	๐.๗๗	มาก
๑๐. การเรียนรู้ทางไกลและการเรียนรู้ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์	๔.๐๕	๐.๗๙	มาก
๑๑. กิจกรรมการสร้างเครือข่ายผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง	๔.๐๖	๐.๘๑	มาก
รวม	๓.๙๙	๐.๕๘	มาก

การแปลผล : ๑.๐๐-๑.๘๐ เท่ากับ น้อยที่สุด / ๑.๘๑-๒.๖๐ เท่ากับ น้อย / ๒.๖๑- ๓.๔๐ เท่ากับ ปานกลาง / ๓.๔๑-๔.๒๐ เท่ากับ มาก / ๔.๒๑-๕.๐๐ เท่ากับ มากที่สุด

๓.๒) การสร้างความยั่งยืนในการเรียนรู้

บุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการให้สร้างความยั่งยืนในการเรียนรู้ที่ผสมผสานทุกวิธีในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๑ โดยวิธีการสร้างความยั่งยืนในการเรียนรู้ที่บุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงต้องการให้นำมาใช้ในการฝึกอบรมมากที่สุดเป็น ๓ ลำดับแรก และอยู่ในระดับมากเช่นกัน ได้แก่ การมีระบบพี่เลี้ยงดูแลระหว่างและหลังการฝึกอบรม และการมีกลไกในการสื่อสารระหว่างเครือข่ายผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง เช่น เครือข่ายสังคมออนไลน์ แพนเพจ ไลน์กลุ่ม เป็นต้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๔ รองลงมา ได้แก่ การส่งเสริมให้ผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทำงานร่วมกันเป็นเครือข่าย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๑ ตามลำดับ รายละเอียดดังตาราง

ตาราง ๔.๖ การสร้างความยั่งยืนในการเรียนรู้

วิธีการฝึกอบรมและรูปแบบการเรียนรู้	Mean	SD	การแปลผล
๑. การมีระบบพี่เลี้ยงดูแลระหว่างและหลังการฝึกอบรม	๔.๑๔	๐.๗๙	มาก
๒. การมีระบบกำกับติดตามและประเมินผลอย่างใกล้ชิด	๔.๐๗	๐.๗๖	มาก
๓. การส่งเสริมให้ผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทำงานร่วมกันเป็นเครือข่าย	๔.๑๑	๐.๗๖	มาก
๔. การมีกลไกในการสื่อสารระหว่างเครือข่ายได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง เช่น เครือข่ายสังคมออนไลน์ แพนเพจ ไลน์กลุ่ม เป็นต้น	๔.๑๔	๐.๗๖	มาก
รวม	๔.๑๑	๐.๖๖	มาก

การแปลผล : ๑.๐๐-๑.๘๐ เท่ากับ น้อยที่สุด / ๑.๘๑-๒.๖๐ เท่ากับ น้อย / ๒.๖๑- ๓.๔๐ เท่ากับ ปานกลาง / ๓.๔๑-๔.๒๐ เท่ากับ มาก / ๔.๒๑-๕.๐๐ เท่ากับ มากที่สุด

ตอนที่ ๔ ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมตามรายประเภทกิจการ

บุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถามยังได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการนำมาพัฒนาหลักสูตรพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ได้แก่

๑. ความรู้/ ประเด็นอื่นๆ ที่จำเป็นต่อทำงานของวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ ได้แก่ ประเด็นด้านกฎหมาย ลิขสิทธิ์ จรรยาบรรณวิชาชีพ มาตรการป้องกันข่าวปลอม และเทคนิคในการดำเนินรายการ เทคนิคการถ่ายทอดผ่านสื่อออนไลน์ เช่น Facebook Youtube Twitter และเทคนิคการใช้ภาษาให้มีความน่าสนใจ และสร้างสรรค์ เป็นประเด็นที่มีความจำเป็นต่อทำงานของวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ การใช้สื่อออนไลน์ คู่ขนานกับการดำเนินรายการวิทยุ

๒. ความรู้เพิ่มเติมที่จะช่วยยกระดับการทำงานของวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการประเภทกิจการทางธุรกิจ ได้แก่ เทคนิคการสร้าง Content ให้มีความทันสมัย และน่าสนใจ รูปแบบการผลิตรายการที่สร้างสรรค์ เทคนิคการบริหารสื่อในยุค ๔.๐ การปลูกจิตสำนึกในการคงไว้ซึ่งจรรยาบรรณในการสร้างสรรค์สื่ออย่างมีคุณภาพ ส่วนบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการสาธารณะและกิจการบริการชุมชนไม่ได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

๓. ในด้านวิธีการฝึกอบรมหรือรูปแบบกิจกรรมพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ควรมีการจัดฝึกอบรมอยู่เสมอ เพื่อพัฒนาทักษะ ความรู้ และเทคนิคต่างๆ ให้มีความทันสมัย ครอบคลุมและเหมาะสมกับสถานการณ์ โดยการจัดฝึกอบรมควรมุ่งเน้นการจัดกิจกรรม เช่น การลงมือปฏิบัติ การถอดบทเรียนจากสถานการณ์จริง หรือ เป็นลักษณะของกิจกรรมกลุ่มระดมสมอง เพื่อให้ทุกคนได้ร่วมกันคิด วิเคราะห์และให้ข้อเสนอแนะ

๔. สิ่งที่บุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถามคาดหวังจากการเข้าร่วมการฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ได้แก่ การเพิ่มพูนทักษะความรู้ในด้านการผลิตรายการ การจัดรายการวิทยุ ตลอดจนเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง และความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมต้องสามารถนำไปใช้งานได้จริง และสามารถนำไปถ่ายทอดความรู้ในกับผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงอื่นๆ ได้

๒. การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง มีการนำผลการประเมินความต้องการในการฝึกอบรมจากผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงมาประกอบการร่างหลักสูตรฯ จากนั้นได้นำ (ร่าง) หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงไปจัดการสนทนากลุ่มเพื่อวิพากษ์และระดมความคิดเห็นสำหรับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ก่อนนำมาปรับเป็นหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงที่สมบูรณ์พร้อมนำไปใช้ในการฝึกอบรมต่อไป

ตอนที่ ๑ ผลการจัดการสนทนากลุ่มเพื่อเป็นการวิพากษ์และระดมความคิดเห็นสำหรับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

การจัดการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อเป็นการวิพากษ์และระดมความคิดเห็นสำหรับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง โดยมีในส่วนของเนื้อหาพื้นฐานสำหรับผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทุกประเภท และมีเนื้อหาเฉพาะสำหรับผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ กิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน เมื่อวันที่ ๑๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ เวลา ๑๓.๐๐-๑๕.๐๐ น. ณ ห้องประชุมปักกิ่ง ชั้น ๓ โรงแรมเอเชีย กรุงเทพมหานคร

ผลจากการวิพากษ์และระดมความคิดเห็นสำหรับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง สามารถสรุปเป็นประเด็นสำคัญในการนำไปพัฒนาหลักสูตรได้ดังนี้

๑. เนื้อหาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง และรายละเอียดแต่ละโมดูลมีความเหมาะสมกับการพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง รวมถึงการจัดฝึกอบรมในชั้นเรียนจำนวน ๑๖ ชั่วโมงหรือ ๒ วัน มีความเหมาะสมกับผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำให้ไม่ต้องหยุดงานนานเกินไป และสามารถเรียนรู้ด้วยตัวเองผ่านสื่อต่างๆที่โครงการจัดเตรียมให้

๒. เนื้อหาของหลักสูตรควรมีความครอบคลุมและในขณะเดียวกันก็มีความกระชับเพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถจดจำและเข้าใจเฉพาะเนื้อหาที่นำไปใช้งานได้จริง เนื้อหาบางอย่างที่เป็นการกล่าวถึงความเป็นมาของวิทยุทดลองประกอบกิจการ อาจมีการพิจารณาตัดออก เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพ.ศ. ๒๕๔๐ และ ๒๕๕๐ รวมถึงความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกิจการวิทยุกระจายเสียง อาจจะลดชั่วโมงในชั้นเรียนลงและเพิ่มเติมไว้ในส่วนที่ผู้เข้าอบรมสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยเนื้อหาของฝึกอบรมในชั้นเรียนควร

เน้นเฉพาะส่วนที่สามารถบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงสามารถนำไปใช้ในการดำเนินงานกิจการในปัจจุบัน

๓. หากจะมีการพัฒนาให้หลักสูตรมีความทันสมัยและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ควรมีการเพิ่มเติมเนื้อหาในประเด็นต่างๆ กล่าวคือ ประเด็นด้านแนวโน้มและความเปลี่ยนแปลงใหม่ใหม่ที่มากระทบกับการดำเนินงานกิจการวิทยุกระจายเสียง ประเด็นด้านการตรวจวัดแพร่แปลกปลอมและแนวทางการแก้ปัญหาการรบกวนการบิน ประเด็นด้านจริยธรรมของผู้ประกอบกิจการ ประเด็นด้านข่าวปลอม ประเด็นด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอาหารและยา ประเด็นด้านการหารายได้และการเอาตัวรอดของวิทยุทดลองประกอบกิจการทุกประเภท

๔. ควรมีการทบทวนและการกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกบุคลากรของวิทยุทดลองประกอบกิจการที่จะเข้าร่วมการฝึกอบรม ถึงแม้จะมีนักวิชาการเสนอแนะว่าบุคลากรของวิทยุทดลองประกอบกิจการมีประสบการณ์ในการทำงานแล้ว แต่ในมุมมองของบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงที่กำลังดำเนินการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ ยังคงมีความต้องการในการเพิ่มเติมความรู้สำหรับการประกอบกิจการ โดยเฉพาะเรื่องการจัดเตรียมเอกสารสำหรับการขอต่ออายุใบอนุญาต และกฎระเบียบต่างๆในการดำเนินงานเพื่อไม่ให้โดนระงับการออกอากาศ

๕. การจัดกิจกรรมในแต่ละโมดูลของหลักสูตร ควรเพิ่มเติมหัวข้อหรือช่วงเวลาในการอภิปรายเรื่องปัญหาในการประกอบกิจการวิทยุทดลองประกอบกิจการที่ลงลึกเฉพาะสำหรับแต่ละจังหวัด เนื่องจากการประกอบกิจการวิทยุทดลองประกอบกิจการแต่ละจังหวัดจะมีบริบทที่แตกต่างกัน และเมื่อจัดอบรมเสร็จสิ้นแล้วโครงการควรมีการสรุปเป็นองค์ความรู้เฉพาะในแต่ละพื้นที่

๖. การจัดฝึกอบรมในแต่ละจังหวัดไม่ควรมีการให้การบ้านหรือกิจกรรมที่ต้องไปทำหลังเลิกเรียนมากนัก เพราะจะทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเบื่อหน่าย กัดดันและไม่อยากเข้ารับการอบรม วิธีการจัดการฝึกอบรมควรเน้นการฝึกปฏิบัติ มีการบรรยายหรือทบทวนเนื้อหาในชั้นเรียนเพื่อให้แน่ใจว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมเข้าใจเนื้อหาอย่างแท้จริง

๗. ถึงแม้ชั่วโมงในการเรียนรู้ด้วยตนเอง จำนวน ๒๔ ชั่วโมงนั้นจะค่อนข้างมากสำหรับผู้เข้ารับการฝึกอบรม นอกจากตัวคู่มือการเรียนรู้ด้วยตนเอง ที่เป็นหนังสือเล่มเล็กแล้ว จำนวนชั่วโมงส่วนหนึ่งควรมีการจัดสรรและจัดเตรียมสื่อการเรียนรู้ในลักษณะของคลิปวิดีโอหรือรายการต่างๆที่มีสาระควบคู่ไปกับความบันเทิง หรือเป็นคลิปเสียงที่สามารถฟังในระหว่างขับรถหรือทำกิจกรรมต่างๆ จะช่วยย่นระยะเวลาการเรียนรู้ของบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

ตอนที่ ๒ หลักสูตรพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

๑. ฐานคิดและแนวทางการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

โครงการพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ดำเนินการโดย คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนจากกองทุนวิจัยและพัฒนา กิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม เพื่อประโยชน์สาธารณะ มีวัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง และผู้ที่เกี่ยวข้อง กลุ่มต้นแบบให้มีความรู้ ความเข้าใจทั้งในด้านกฎหมายการออกอากาศ จริยธรรม และหลักแนวคิดของกิจการ ประเภทต่างๆ และเพื่อให้การประกอบกิจการกระจายเสียง (ทดลองออกอากาศ) เกิดประโยชน์ต่อสาธารณะ ตามลักษณะ และประเภทของกิจการ โดยกิจกรรมหลักของการศึกษาคือการพัฒนาชุดฝึกอบรม และการจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงจำนวน ๒๒ ครั้ง จะขึ้น ณ จังหวัดที่เป็นที่ตั้งของสำนักงาน กสทช. ส่วนกลาง ๑ ครั้ง และที่ทำการของสำนักงาน กสทช. ทั้ง ๒๑ เขต จำนวน ๒๑ ครั้งโดยแยกตามภาค ซึ่งมีกลุ่มเป้าหมายเป็นบุคลากรระดับแกนนำต้นแบบของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง จำนวน ๖๐ คนต่อครั้ง ครอบคลุมสำนักงาน กสทช.เขต จำนวน ๒๑ เขต ทั่วประเทศ และสำนักงาน กสทช.ส่วนกลาง รวมทั้งสิ้น ๑,๓๒๐ คน

ในส่วนของการพัฒนาชุดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง เริ่มต้นด้วยการสำรวจความคิดเห็นเพื่อประเมินความต้องการในการฝึกอบรมจากผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง (Training Need Assessment) จำนวน ๔๒๗ คน ทั้งประเภทกิจการทางธุรกิจ ประเภทกิจการบริการสาธารณะ และประเภทกิจการบริการชุมชน โดยเก็บรวบรวมจากสำนักงาน กสทช. เขต จำนวน ๒๑ เขตทั่วประเทศ และสำนักงาน กสทช.ส่วนกลาง และมีการผนวกผลจากการทบทวนวรรณกรรมและการสุ่มองค์ความรู้ที่จำเป็นมาประกอบเป็นข้อมูลในการจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง สำหรับผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ และผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ/กิจการบริการชุมชน โดยหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประกอบด้วยประเด็นการเรียนรู้หลักจำนวน ๗ โมดูล โดยผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงแต่ละประเภท ได้แก่ ประเภทกิจการทางธุรกิจ จะมีชั่วโมงการเรียนรู้รวมทั้งสิ้นจำนวน ๔๐ ชั่วโมง และประเภทกิจการบริการสาธารณะ/ประเภทกิจการบริการชุมชน จะมีชั่วโมงการเรียนรู้รวมทั้งสิ้นจำนวน ๔๐ ชั่วโมง กล่าวคือ

๑. โมดูลที่ ๑-๓ เป็นความรู้พื้นฐานสำหรับบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทุกประเภท ได้แก่ ๑) ภูมิทัศน์สื่อ และความรู้พื้นฐานในการดำเนินกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ ๒) กฎหมาย ระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้องกับวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ และ ๓) จริยธรรมและจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียง

๒. โมดูลที่ ๔-๕ เป็นความรู้สำหรับบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ ได้แก่ ๔) การบริหารจัดการสถานีสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ และ ๕) การผลิตและกำกับดูแลเนื้อหาการวิทยุ และโฆษณาสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ

๓. โมดูลที่ ๖-๗ เป็นความรู้สำหรับบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และประเภทกิจการบริการชุมชน ได้แก่ ๖) การบริหารจัดการสถานีสำหรับสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน และ ๗) การผลิตและกำกับดูแลเนื้อหาการวิทยุสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน

หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงแต่ละโมดูลมีรายละเอียดที่ประกอบด้วย ๑) ประเด็นการเรียนรู้ ๒) จำนวนชั่วโมง ๓) วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ๔) วิธีการฝึกอบรม ๕) สื่อการฝึกอบรม และอุปกรณ์ ๖) การประเมินผลและเครื่องมือในการประเมินผล ๗) เนื้อหาหลักสูตรและประเด็นความรู้ ๘) เอกสารอ้างอิง/เอกสารอ่านเพิ่มเติม และ ๙) แบบประเมินความรู้ประจำโมดูลสำหรับใช้ในการประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม โดยในส่วนท้ายของหลักสูตรจะมีแบบประเมินความพึงพอใจ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประกอบด้วย

๑) การฝึกอบรมในชั้นเรียนจำนวน ๑๖ ชั่วโมง

๒) คู่มือการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self – learning handout) จำนวน ๒๔ ชั่วโมง

๒. วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

เพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงกลุ่มต้นแบบให้มีความรู้พื้นฐานในการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง และความรู้เฉพาะในแต่ละประเภทกิจการทั้งประเภทกิจการทางธุรกิจ และประเภทกิจการบริการสาธารณะ/กิจการบริการชุมชน

๓. กลุ่มเป้าหมายและพื้นที่สำหรับการจัดฝึกอบรม

๓.๑ เกณฑ์การคัดเลือกผู้เข้ารับการฝึกอบรม

๑) เป็นผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงหรือผู้ที่ปฏิบัติงานในสถานีวิทยุ โดยไม่จำกัดประสบการณ์และจำนวนปีที่ได้รับใบอนุญาตฯ เพื่อเป็นการพัฒนาและเพิ่มเติมองค์ความรู้ในด้านการดำเนินงานทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

๒) เป็นผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงหรือผู้ที่ปฏิบัติงานในสถานีวิทยุ ประเภทกิจการทางธุรกิจ ประเภทกิจการบริการสาธารณะ และประเภทกิจการบริการชุมชน ๖๐ คน/พื้นที่

๓) ยังอยู่ในระหว่างที่รับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ณ วันที่จัดฝึกอบรม

๓.๒ พื้นที่สำหรับการจัดฝึกอบรม

การดำเนินการพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงในพื้นที่สำนักงาน กสทช. ส่วนกลาง และสำนักงาน กสทช. ส่วนภูมิภาคจำนวน ๒๑ พื้นที่ รวมทั้งสิ้น ๒๒ พื้นที่

๔. วิธีการจัดฝึกอบรม

๑) การฝึกอบรมในชั้นเรียนจำนวน ๑๖ ชั่วโมง อันประกอบไปด้วยวิธีการฝึกอบรมที่ผสมผสานหลากหลายวิธี ได้แก่ การบรรยายในชั้นเรียน (Lecture) ควบคู่ไปกับการเรียนรู้จากการปฏิบัติ (Action Learning) การเรียนรู้จากกรณีศึกษา (Case Study) การฝึกวิพากษ์กรณีศึกษา และการอภิปรายประเด็นปัญหาเรื้อรังต่างๆ (Critique & Discussion) การสะท้อนการจากการฝึกปฏิบัติ (Reflective Practice) การแสดงบทบาทสมมติ (Drama-based learning) การเรียนรู้จากเครือข่ายผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง (Networking)

๒) คู่มือการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self – learning handout) ในลักษณะของคู่มือและคลิปวิดีโอ (Distance learning & E-learning) จำนวน ๒๔ ชั่วโมง

๕. สื่อการฝึกอบรมและอุปกรณ์

- ๑) Power Point สำหรับการบรรยาย
- ๒) คลิปวีดิทัศน์สำหรับการอภิปราย
- ๓) กรณีศึกษา
- ๔) อุปกรณ์สำหรับการระดมสมอง ได้แก่ กระดาษฟลิปชาร์ต/กระดาษ A๔/ ปากกา/ ดินสออุปกรณ์/ กระดาษ Post-it

๖. การประเมินผลและเครื่องมือในการประเมินผล

- ๑) การสังเกตการร่วมกิจกรรม การมีปฏิสัมพันธ์และการอภิปรายระหว่างการฝึกอบรม
- ๒) แบบประเมินความรู้ความเข้าใจในการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการจำนวน ๙๕ ข้อ ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาทั้ง ๗ โมดูล โดยในส่วนประเมินความรู้เฉพาะ ๒ โมดูลที่เป็นความรู้เฉพาะสำหรับผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงแต่ละประเภท จะมีการแบ่งประเมินในกลุ่มผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ และผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และประเภทกิจการบริการชุมชน

๓) แบบประเมินความความหวังและความพึงพอใจในการเข้าร่วมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง และรูปแบบการฝึกอบรมที่เหมาะสมกับผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง จำนวน ๑๕ ข้อ ซึ่งประกอบไปด้วย ๙ ประเด็น ได้แก่

- ๑) ความเหมาะสมของเนื้อหาการฝึกอบรม
- ๒) ความครบถ้วนของหลักสูตร
- ๓) ความเหมาะสมของรูปแบบการฝึกอบรม
- ๔) ความเหมาะสมของวิทยากร ทั้งในด้านการนำเข้าสู่บทเรียน การจัดลำดับขั้นตอนของเนื้อหาวิชา เทคนิคและวิธีการที่ใช้ ในการถ่ายทอดความรู้ การเปิดโอกาสให้ซักถามและแสดงความคิดเห็น

- ๕) ความเหมาะสมของการใช้สื่อที่เหมาะสมกับรูปแบบการฝึกอบรม ๖) ความเหมาะสมของระยะเวลาในการฝึกอบรม ๗) ความเหมาะสมของสถานที่ในการฝึกอบรม ๘) ความพึงพอใจด้านการดำเนินงานการประสานงาน และอำนวยความสะดวกของผู้รับผิดชอบโครงการ ๙) ความพึงพอใจโดยภาพรวมของกิจกรรม
- ๔) แบบประเมินการถ่ายโอนความรู้จากหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงไปใช้ในการปฏิบัติงาน (ภายหลังจากการฝึกอบรมเสร็จสิ้นประมาณ ๑ เดือน และ ๓ เดือน : ประเมิน ๒ ครั้ง)

๗. เนื้อหาหลักสูตรฝึกอบรม

หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ประเภทกิจการทางธุรกิจ และประเภทกิจการบริการสาธารณะ/ประเภทกิจการบริการชุมชน มีรายละเอียดเนื้อหาหลักสูตรดังนี้

โมดูลที่ ๑ ภูมิทัศน์สื่อ และความรู้พื้นฐานในการดำเนินกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ (๑๑ ชั่วโมง : การบรรยายจำนวน ๔ ชั่วโมง และการเรียนรู้ด้วยตนเอง จำนวน ๗ ชั่วโมง)

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม :

- ๑) เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถวิเคราะห์ถึงภูมิทัศน์สื่อและโครงสร้างการบริหารสื่อ
- ๒) เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถนำเสนอและประยุกต์ความรู้พื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับกิจการกระจายเสียงมาใช้ในการดำเนินงานของสถานี
- ๓) เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถดำเนินการตามขั้นตอนการขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง และการต่อใบอนุญาตฯ ได้อย่างถูกต้อง
- ๔) เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถดำเนินการเตรียมความพร้อมสถานี ความถี่ออกอากาศ ที่ตั้งของเสาอากาศ กำลังส่งออกอากาศและการวัดแพร่แปลกปลอมได้อย่างถูกต้อง
- ๕) เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับรายได้และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสถานีได้อย่างถูกต้อง

ตาราง ๔.๗ ภาพรวมรายละเอียดเนื้อหาหลักสูตร โมดูลที่ ๑ ภูมิทัศน์สื่อ และความรู้พื้นฐานในการดำเนินกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ

โมดูล / หัวข้อการฝึกอบรม	ประเภทกิจการทางธุรกิจ		ประเภทกิจการบริการสาธารณะ/กิจการบริการชุมชน	
	การบรรยายในชั้นเรียน	การเรียนรู้ด้วยตนเอง	การบรรยายในชั้นเรียน	การเรียนรู้ด้วยตนเอง
๑) การวิเคราะห์ภูมิทัศน์สื่อและโครงสร้างการบริหารสื่อ - ภูมิทัศน์สื่อ และองค์ประกอบของภูมิทัศน์สื่อ - ระบบนิเวศสื่อ - การเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศสื่อ - ระบบนิเวศสื่อที่ติดกับการทำงานของสื่อมวลชน	๐.๕ ชั่วโมง	๑ ชั่วโมง	๐.๕ ชั่วโมง	๑ ชั่วโมง
๒) ความรู้พื้นฐานของกิจการกระจายเสียง - ความเป็นมาของกิจการกระจายเสียง - สถานการณ์กิจการกระจายเสียงในประเทศไทย	๐.๕ ชั่วโมง	๑ ชั่วโมง	๐.๕ ชั่วโมง	๑ ชั่วโมง
๓) การเตรียมความพร้อมเพื่อต่อใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง - คุณสมบัติของผู้ขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง (พื้นฐาน/ ประเภทกิจการทางธุรกิจ/ ประเภทกิจการบริการสาธารณะ / ประเภทกิจการบริการชุมชน) - การเตรียมเอกสารเพื่อใช้ประกอบการต่ออายุใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงและอัตราค่าธรรมเนียม (พื้นฐาน/ ประเภทกิจการทางธุรกิจ/ประเภทกิจการบริการสาธารณะ / ประเภทกิจการบริการชุมชน)	๑ ชั่วโมง	๒ ชั่วโมง	๑ ชั่วโมง	๒ ชั่วโมง
๔) การเตรียมความพร้อมสถานี ความถี่ออกอากาศ ที่ตั้งของเสาอากาศ กำลังส่งออกอากาศและการวัดแอมป์แปลงปลอม - ระเบียบหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง ตามมาตรฐานทางเทคนิคสำหรับการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง - การเตรียมความพร้อมสถานี ความถี่ออกอากาศ ที่ตั้งของเสาอากาศ กำลังส่งออกอากาศและการวัดแอมป์แปลงปลอม	๑ ชั่วโมง	๑ ชั่วโมง	๑ ชั่วโมง	๑ ชั่วโมง
๕) การจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับรายได้และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสถานี - หลักการและประโยชน์ของการจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับรายได้และค่าใช้จ่าย - วิธีการจัดทำรายได้และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสถานี	๑ ชั่วโมง	๒ ชั่วโมง	๑ ชั่วโมง	๒ ชั่วโมง

โมดูลที่ ๒ กฎหมาย ระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้องกับวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ (๖ ชั่วโมง : การบรรยายจำนวน ๒ ชั่วโมง และการเรียนรู้ด้วยตนเอง จำนวน ๔ ชั่วโมง)

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม :

- ๑) เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถอธิบายและยกตัวอย่างข้อกฎหมาย ระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้องกับการประกอบวิชาชีพกิจการกระจายเสียง
- ๒) เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถอธิบายและยกตัวอย่างข้อกฎหมาย ระเบียบและประกาศด้านหลักเกณฑ์และมาตรการที่ใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุ
- ๓) เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถอธิบายและยกตัวอย่างข้อกฎหมาย ระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงโดยเฉพาะ

ตาราง ๔.๘ ภาพรวมรายละเอียดเนื้อหาหลักสูตร โมดูลที่ ๒ กฎหมาย ระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้องกับวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ

โมดูล / หัวข้อการฝึกอบรม	ประเภทกิจการทางธุรกิจ		ประเภทกิจการบริการสาธารณะ/กิจการบริการชุมชน	
	การบรรยายในชั้นเรียน	การเรียนรู้ด้วยตนเอง	การบรรยายในชั้นเรียน	การเรียนรู้ด้วยตนเอง
๑) กฎหมาย ระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้องกับการประกอบวิชาชีพกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ - รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ - พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ.๒๕๕๑ - พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.๒๕๕๓ - พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุ โทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒	๐.๕ ชั่วโมง	๑ ชั่วโมง	๐.๕ ชั่วโมง	๑ ชั่วโมง
๒) กฎหมาย ระเบียบและประกาศด้านหลักเกณฑ์และมาตรการที่ใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์ - พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ - ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการสำหรับการให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๖	๐.๕ ชั่วโมง	๑ ชั่วโมง	๐.๕ ชั่วโมง	๑ ชั่วโมง

โมดูล / หัวข้อการฝึกอบรม	ประเภทกิจการทางธุรกิจ		ประเภทกิจการบริการสาธารณะ/ กิจการบริการชุมชน	
	การบรรยาย ในชั้นเรียน	การเรียนรู้ ด้วยตนเอง	การบรรยาย ในชั้นเรียน	การเรียนรู้ ด้วยตนเอง
- ประกาศสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง แนวทางการพิจารณาและคำนวณสัดส่วนรายการข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะเพื่อการขอยกเว้นหรือลดหย่อนค่าธรรมเนียมใบอนุญาต พ.ศ. ๒๕๕๖				
๓) กฎหมาย ระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง โดยเฉพาะ - ประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๕ - ประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การทดสอบมาตรฐานทางเทคนิคของเครื่องส่งวิทยุกระจายเสียงสำหรับการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ.๒๕๕๕ - ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การกำกับดูแลการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๖ - ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การกำกับดูแลการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙ - ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การวัดการแพร่แปลกปลอมของสถานีทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๙	๑ ชั่วโมง	๒ ชั่วโมง	๑ ชั่วโมง	๒ ชั่วโมง

โมดูลที่ ๓ จริยธรรมและจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียง

(๕ ชั่วโมง : การบรรยายจำนวน ๒ ชั่วโมง และการเรียนรู้ด้วยตนเอง จำนวน ๓ ชั่วโมง)

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม :

๑) เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถอธิบายและยกตัวอย่างการดำเนินงานภายใต้มาตรฐานจริยธรรม จรรยาบรรณและธรรมเนียมปฏิบัติของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียง

๒) เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถวิพากษ์ประเด็นเชิงจริยธรรมในกิจการกระจายเสียงทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ

๓) เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถอธิบายหลักการของการรู้เท่าทันสื่อ กับจริยธรรมและจรรยาบรรณของสื่อมวลชน

ตาราง ๔.๙ ภาพรวมรายละเอียดเนื้อหาหลักสูตร โมดูลที่ ๓ จริยธรรมและจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียง

โมดูล / หัวข้อการฝึกอบรม	ประเภทกิจการทางธุรกิจ		ประเภทกิจการบริการสาธารณะ/ กิจการบริการชุมชน	
	การบรรยายในชั้นเรียน	การเรียนรู้ด้วยตนเอง	การบรรยายในชั้นเรียน	การเรียนรู้ด้วยตนเอง
<p>๑) มาตรฐานจริยธรรม จรรยาบรรณและธรรมเนียมปฏิบัติของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียง</p> <ul style="list-style-type: none"> - กรอบมาตรฐานจริยธรรมของสื่อมวลชน - แนวทางการดำเนินงานบนฐานจริยธรรม จรรยาบรรณและธรรมเนียมปฏิบัติของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียง (หลักการจริยธรรมวิชาชีพสื่อสารมวลชนสากล / หลักการจริยธรรมวิชาชีพการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ในประเทศไทย / จรรยาบรรณและแนวปฏิบัติของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ในประเทศไทย / ข้อบังคับสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทยว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ พ.ศ.๒๕๕๓ / ระเบียบสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพฯ พ.ศ. ๒๕๕๕ / จรรยาบรรณวิชาชีพโฆษณา / คู่มือจริยธรรมของ National Public Radio / คู่มือจริยธรรมของ The Guardian / คู่มือจริยธรรมของ British Broadcasting Corporation) 	๐.๕ ชั่วโมง	๑ ชั่วโมง	๐.๕ ชั่วโมง	๑ ชั่วโมง

โมดูล / หัวข้อการฝึกอบรม	ประเภทกิจการทางธุรกิจ		ประเภทกิจการบริการสาธารณะ/ กิจการบริการชุมชน	
	การบรรยาย ในชั้นเรียน	การเรียนรู้ ด้วยตนเอง	การบรรยาย ในชั้นเรียน	การเรียนรู้ ด้วยตนเอง
<p>๒) ประเด็นเชิงจริยธรรมในกิจการกระจายเสียงทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ปัญหาเชิงจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพในกิจการกระจายเสียง - ประเด็นเชิงจริยธรรมในกิจการกระจายเสียงทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ (ข่าวปลอม / ข่าวบิดเบือน/ ข่าวมุ่งสร้างความแตกแยกในสังคม / การโฆษณาชวนเชื่อเกินความจริงเกิดความหลงผิด / การละเมิดสิทธิมนุษยชน) 	๐.๕ ชั่วโมง	๑ ชั่วโมง	๑ ชั่วโมง	๑ ชั่วโมง
<p>๓) การรู้เท่าทันสื่อ กับจริยธรรมและจรรยาบรรณของสื่อมวลชน</p> <ul style="list-style-type: none"> - การรู้เท่าทันสื่อ กับจริยธรรมและจรรยาบรรณของสื่อมวลชน - การพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียง 	๑ ชั่วโมง	๑ ชั่วโมง	๐.๕ ชั่วโมง	๑ ชั่วโมง

โมดูลที่ ๔ การบริหารจัดการสถานีสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ
(๙ ชั่วโมง : การบรรยายจำนวน ๔ ชั่วโมง และการเรียนรู้ด้วยตนเอง จำนวน ๕ ชั่วโมง)

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม :

๑) เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถจัดทำผังรายการสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ เนื้อหาที่ กสทช. กำหนด เนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ รวมถึงการรายงานกรณีที่มีเหตุจำเป็นเร่งด่วนที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ

๒) เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถออกแบบและวางแผนหารายได้สำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ

ตาราง ๔.๑๐ ภาพรวมรายละเอียดเนื้อหาหลักสูตร โมดูลที่ ๔ การบริหารจัดการสถานีสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ

โมดูล / หัวข้อการฝึกอบรม	ประเภทกิจการทางธุรกิจ		ประเภทกิจการบริการสาธารณะ/กิจการบริการชุมชน	
	การบรรยายในชั้นเรียน	การเรียนรู้ด้วยตนเอง	การบรรยายในชั้นเรียน	การเรียนรู้ด้วยตนเอง
๑) การจัดทำผังรายการสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ เนื้อหาที่ กสทช. กำหนด เนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ รวมถึงการรายงานกรณีที่มีเหตุจำเป็นเร่งด่วนที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ - นิยามและรูปแบบการจัดทำผังรายการ - หลักเกณฑ์ในการจัดทำผังรายการวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ - การออกแบบและกำหนดผังรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการประเภทกิจการทางธุรกิจ	๒ ชั่วโมง	๒ ชั่วโมง	-	-
๒) หลักเกณฑ์และแนวทางการหารายได้สำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ - หลักเกณฑ์การหารายได้สำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ - แนวทางการหารายได้ของวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ	๒ ชั่วโมง	๓ ชั่วโมง	-	-

โมดูลที่ ๕ การผลิตและกำกับดูแลเนื้อหาการวิทยุ และโฆษณาสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ
(๙ ชั่วโมง : การบรรยายจำนวน ๔ ชั่วโมง และการเรียนรู้ด้วยตนเอง จำนวน ๕ ชั่วโมง)

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม :

๑) เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถออกแบบเทคนิคการผลิตและจัดรายการวิทยุอย่างสร้างสรรค์และเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย

๒) เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถอธิบายถึงแนวทางการกำกับดูแลเนื้อหาการวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ และการโฆษณาโดยคำนึงถึงผู้บริโภคเป็นสำคัญ

ตาราง ๔.๑๑ ภาพรวมรายละเอียดเนื้อหาหลักสูตร โมดูลที่ ๕ การผลิตและกำกับดูแลเนื้อหาการวิทยุ และโฆษณาสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ

โมดูล / หัวข้อการฝึกอบรม	ประเภทกิจการทางธุรกิจ		ประเภทกิจการบริการสาธารณะ/ กิจการบริการชุมชน	
	การบรรยายในชั้นเรียน	การเรียนรู้ด้วยตนเอง	การบรรยายในชั้นเรียน	การเรียนรู้ด้วยตนเอง
๑) เทคนิคการผลิตและจัดรายการวิทยุอย่างสร้างสรรค์และเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย - ลักษณะของรายการวิทยุที่สร้างสรรค์ - หลักการผลิตและจัดรายการวิทยุอย่างสร้างสรรค์และเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย	๒ ชั่วโมง	๒ ชั่วโมง	-	-
๒) การกำกับดูแลเนื้อหาการวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจและการโฆษณาโดยคำนึงถึงผู้บริโภคเป็นสำคัญ - หลักการกำกับดูแลสื่อ และรูปแบบการกำกับดูแลสื่อวิทยุกระจายเสียงในประเทศไทย - โครงสร้างและแนวทางการกำกับดูแลเนื้อหาการวิทยุกระจายเสียง - บทบาทของสถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจในการกำกับดูแลเนื้อหาการวิทยุกระจายเสียงและโฆษณา	๒ ชั่วโมง	๓ ชั่วโมง	-	-

**โมดูลที่ ๖ การบริหารจัดการสถานีสำหรับสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภท
กิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน
(๙ ชั่วโมง : การบรรยายจำนวน ๔ ชั่วโมง และการเรียนรู้ด้วยตนเอง จำนวน ๕ ชั่วโมง)**

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม :

๑) เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถจัดทำผังรายการสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน การนำเสนอเนื้อหาตามที่ กสทช. กำหนด รวมถึงการรายงานกรณีที่มีเหตุจำเป็นเร่งด่วนที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ

๒) เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถออกแบบและวางแผนหารายได้สำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน

ตาราง ๔.๑๒ ภาพรวมรายละเอียดเนื้อหาหลักสูตร โมดูลที่ ๖ การบริหารจัดการสถานีสำหรับสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน

โมดูล / หัวข้อการฝึกอบรม	ประเภทกิจการทางธุรกิจ		ประเภทกิจการบริการสาธารณะ/ กิจการบริการชุมชน	
	การบรรยาย ในชั้นเรียน	การเรียนรู้ ด้วยตนเอง	การบรรยาย ในชั้นเรียน	การเรียนรู้ ด้วยตนเอง
๑) การจัดทำผังรายการสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน การนำเสนอเนื้อหาตามที่ กสทช. กำหนด รวมถึงการรายงานกรณีที่มีเหตุจำเป็นเร่งด่วนที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ - นิยามและรูปแบบการจัดทำผังรายการ - หลักเกณฑ์ในการจัดทำผังรายการวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน - การออกแบบและกำหนดผังรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน	-	-	๒ ชั่วโมง	๒ ชั่วโมง
๒) หลักเกณฑ์และข้อยกเว้นในการหารายได้สำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน - หลักเกณฑ์การหารายได้สำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน	-	-	๒ ชั่วโมง	๓ ชั่วโมง

โมดูล / หัวข้อการฝึกอบรม	ประเภทกิจการทางธุรกิจ		ประเภทกิจการบริการสาธารณะ/ กิจการบริการชุมชน	
	การบรรยาย ในชั้นเรียน	การเรียนรู้ ด้วยตนเอง	การบรรยาย ในชั้นเรียน	การเรียนรู้ ด้วยตนเอง
- แนวทางการหารายได้สำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะและกิจการบริการชุมชน				

โมดูลที่ ๗ การผลิตและกำกับดูแลเนื้อหาการรายการวิทยุสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน
 (๙ ชั่วโมง : การบรรยายจำนวน ๔ ชั่วโมง และการเรียนรู้ด้วยตนเอง จำนวน ๕ ชั่วโมง)

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม :

๑) เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถวิเคราะห์และจัดทำเนื้อหาการรายการ รวมถึงเทคนิคการผลิต และยกระดับการจัดรายการวิทยุประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชนให้ทันสมัย มีความน่าสนใจและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย

๒) เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถอธิบายถึงแนวทางการกำกับดูแลเนื้อหาการรายการและกิจกรรม การหารายได้ของวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการ บริการชุมชน

ตาราง ๔.๑๓ ภาพรวมรายละเอียดเนื้อหาหลักสูตร โมดูลที่ ๗ การผลิตและกำกับดูแลเนื้อหาการรายการวิทยุสำหรับ วิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน

หัวข้อการฝึกอบรม	ประเภทกิจการทางธุรกิจ		ประเภทกิจการบริการสาธารณะ/ กิจการบริการชุมชน	
	การบรรยายในชั้นเรียน	การเรียนรู้ด้วยตนเอง	การบรรยายในชั้นเรียน	การเรียนรู้ด้วยตนเอง
๑) การวิเคราะห์และจัดทำเนื้อหาการรายการ รวมถึงเทคนิคการผลิตและยกระดับการจัดรายการวิทยุประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชนให้ทันสมัย มีความน่าสนใจและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย - ลักษณะของรายการวิทยุที่สร้างสรรค์ - หลักการผลิตและยกระดับการจัดรายการวิทยุประเภท กิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชนให้ทันสมัย มีความน่าสนใจและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย	-	-	๒ ชั่วโมง	๔ ชั่วโมง
๒) การกำกับดูแลเนื้อหาการรายการและกิจกรรมการหารายได้ของวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภท กิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน - หลักการกำกับดูแลสื่อ และรูปแบบการกำกับดูแลสื่อ วิทยุกระจายเสียงในประเทศไทย - โครงสร้างและแนวทางการกำกับดูแลเนื้อหาการรายการและ โฆษณาสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง - บทบาทของสถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการ วิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการ บริการชุมชนในการกำกับดูแลเนื้อหาการรายการและโฆษณา	-	-	๒ ชั่วโมง	๑ ชั่วโมง

ตอนที่ ๓ การประชาสัมพันธ์หลักสูตรพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการ
วิทยุกระจายเสียง

การดำเนินการประชาสัมพันธ์หลักสูตรพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการ
วิทยุกระจายเสียงใช้วิธีการประชาสัมพันธ์ผ่านจำนวน ๒ ช่องทาง ได้แก่

๑. ดำเนินการประชาสัมพันธ์หลักสูตรพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการ
วิทยุกระจายเสียงผ่านแฟนเพจของโครงการพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการ
วิทยุกระจายเสียง : [https://facebook.com/โครงการพัฒนาบุคลากร-ของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบ
กิจการวิทยุกระจายเสียง-๑๐๓๑๒๘๐๐๑๗๑๓๔๒๓/](https://facebook.com/โครงการพัฒนาบุคลากร-ของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง-๑๐๓๑๒๘๐๐๑๗๑๓๔๒๓/) หรือผู้สนใจสามารถสแกน QR Code

ภาพ ๔.๑ QR Code แฟนเพจของโครงการพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการ
วิทยุกระจายเสียง

๒. ดำเนินการประชาสัมพันธ์หลักสูตรพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการ
วิทยุกระจายเสียงผ่านสำนักงาน กสทช. ส่วนกลางและส่วนภูมิภาค รวมทั้งสิ้น ๒๒ พื้นที่

ตอนที่ ๔ การดำเนินการจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

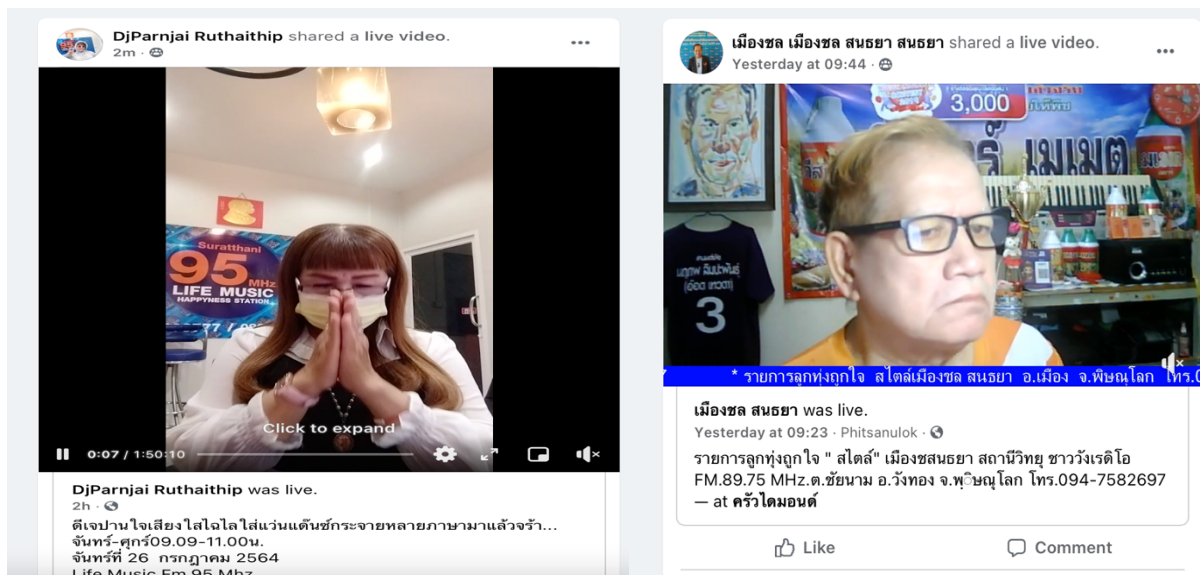
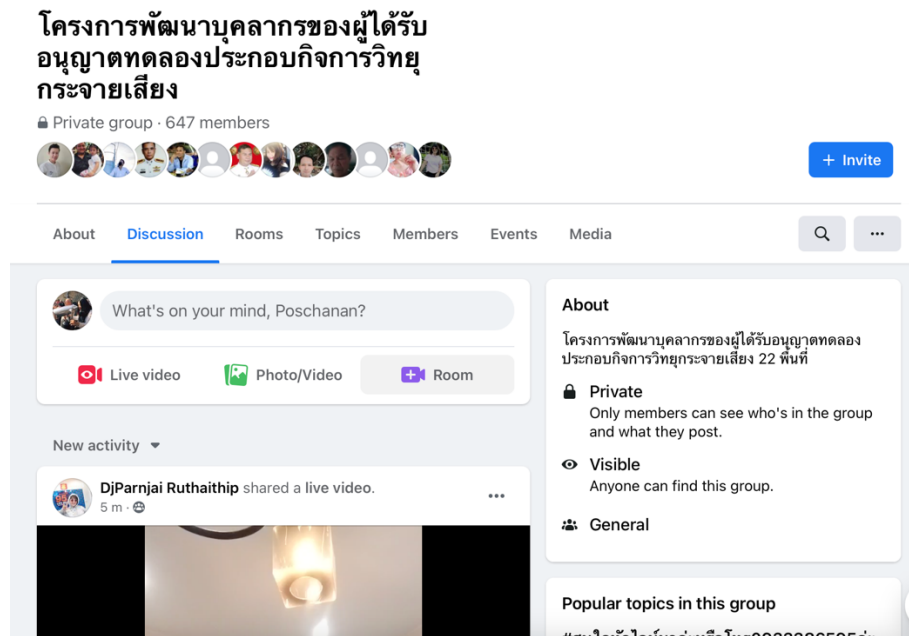
ในช่วงก่อนการจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง จะมีการประชาสัมพันธ์หลักสูตรพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงผ่านแฟนเพจของโครงการพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง และให้ผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงที่สนใจลงทะเบียนผ่าน Google form เมื่อคณะทำงานได้คัดเลือกจำนวนผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงให้ได้จำนวน ๖๐ คน/ พื้นที่

ณ วันที่ดำเนินการจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

๑. ในวันแรก ก่อนดำเนินการจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะได้รับการประเมินความรู้ความเข้าใจในการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ (Pre-test)

๒. ในวันที่สอง เมื่อดำเนินการจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงเสร็จสิ้น ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะได้รับการประเมิน ๑) ความรู้ความเข้าใจในการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ (Post-test) และ ๒) ประเมินความความหวังและความพึงพอใจในการเข้าร่วมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

๓) เมื่อเสร็จสิ้นการจัดฝึกอบรมในวันที่สอง ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะได้รับ ๑) คู่มือการเรียนรู้ด้วยตนเองสำหรับประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการในลักษณะหนังสือเล่มเล็ก ที่มีแบบฝึกหัดท้ายบท และ ๒) การเรียนเชิญผู้เข้ารับการฝึกอบรมเข้ากลุ่มเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านเฟซบุ๊ก “โครงการพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง” ตามลิงค์ <https://www.facebook.com/groups/2846251075654671> ซึ่งภายในกลุ่มจะมีการนำเสนอคลิปสำหรับเรียนรู้ด้วยตนเอง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เข้ารับการฝึกอบรมและทีมวิทยากร รวมถึงกำกับติดตามผลจากการจัดฝึกอบรม ดังภาพ

ภาพ ๔.๒ เฟสบุ๊ก “โครงการพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง”

๔) ภายหลังจากดำเนินการจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงเป็นระยะเวลา ๑ เดือน และ ๓ เดือน จะมีนักวิจัยโทรสัมภาษณ์เพื่อประเมินการถ่ายโอนความรู้จากหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงไปใช้ ในการปฏิบัติงาน

การดำเนินการลงพื้นที่เพื่อจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง จำนวนทั้งสิ้น ๒๒ พื้นที่ มีรายละเอียดดังตาราง

ตาราง ๔.๑๔ พื้นที่ ระยะเวลา สถานที่ และจำนวนกลุ่มเป้าหมายสำหรับการจัดฝึกอบรม

ที่	เขต/พื้นที่ความรับผิดชอบ	จังหวัด ที่จัดฝึกอบรม	วันที่	สถานที่	ประเภทกิจกรรมธุรกิจ/ การบริการสาธารณะ / การบริการชุมชน
ภาคกลางและภาคตะวันตก					
๑	สำนักงาน กสทช. ส่วนกลาง	จังหวัด กรุงเทพมหานคร	๑๙-๒๐ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔	โรงแรมเอเชีย กรุงเทพ	๖๐ คน
๒	สำนักงาน กสทช. เขต ๑๖ จังหวัดราชบุรี จังหวัดเพชรบุรี จังหวัดสมุทรสาคร จังหวัด สมุทรสงคราม และจังหวัด นครปฐม	จังหวัดนครปฐม	๒๒-๒๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔	โรงแรม ไม้ด้า แกรนด์ ทวารวดี	๖๐ คน
๓	สำนักงาน กสทช. เขต ๑๑ จังหวัดนนทบุรี จังหวัด สมุทรปราการ และจังหวัด ปทุมธานี	จังหวัดนนทบุรี	๒๔-๒๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๔	โรงแรม แกรนด์ ริชมอนด์ ไฮเทล	๖๐ คน
๔	สำนักงาน กสทช. เขต ๑๓ จังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัด กาญจนบุรี จังหวัดชัยนาท และ จังหวัดสิงห์บุรี	จังหวัดสุพรรณบุรี	๒๔-๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔	โรงแรม สองพันบุรี	๖๐ คน
๕	สำนักงาน กสทช. เขต ๑๘ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดอ่างทอง จังหวัดลพบุรี และจังหวัดสระบุรี	จังหวัด พระนครศรีอยุธยา	๒๗-๒๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔	โรงแรม คลาสสิก คามิโอ	๖๐ คน
ภาคตะวันออก					
๖	สำนักงาน กสทช. เขต ๑๔ จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัด นครนายก จังหวัดฉะเชิงเทรา และจังหวัดสระแก้ว	จังหวัดฉะเชิงเทรา	๓-๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔	โรงแรม ชันธารา เวลเนส รีสอร์ท	๖๐ คน
๗	สำนักงาน กสทช. เขต ๑๒ จังหวัดจันทบุรี จังหวัดตราด จังหวัดระยอง และจังหวัดชลบุรี	จังหวัดชลบุรี	๕-๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔	โรงแรม เอสทู บางแสน	๖๐ คน
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ					
๘	สำนักงาน กสทช. เขต ๒๒ จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดศรี สะเกษ จังหวัดสุรินทร์ จังหวัด อำนาจเจริญ และจังหวัดยโสธร	จังหวัดยโสธร	๘-๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔	โรงแรม เจ.พี. เอ็มเมอร์ลด์	๖๐ คน

ที่	เขต/พื้นที่ความรับผิดชอบ	จังหวัด ที่จัดฝึกอบรม	วันที่	สถานที่	ประเภทกิจการธุรกิจ/ การบริการสาธารณะ / การบริการชุมชน
๙	สำนักงาน กสทช. เขต ๒๕ จังหวัดนครพนม จังหวัด สกลนคร จังหวัดบึงกาฬ และ จังหวัดมุกดาหาร	จังหวัดนครพนม	๑๐-๑๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔	โรงแรม พอร์จูน วิวโขง	๖๐ คน
๑๐	สำนักงาน กสทช. เขต ๒๔ จังหวัดอุดรธานี จังหวัด หนองคาย จังหวัดหนองบัวลำภู และจังหวัดเลย	จังหวัดอุดรธานี	๑๒-๑๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔	โรงแรม เซ็นทารา และคอนเวนชัน เซ็นเตอร์ อุดรธานี	๖๐ คน
๑๑	สำนักงาน กสทช. เขต ๒๑ จังหวัดขอนแก่น จังหวัด มหาสารคาม จังหวัดกาฬสินธุ์ และจังหวัดร้อยเอ็ด	จังหวัดขอนแก่น	๑๔-๑๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔	โรงแรม อวานี ขอนแก่น โฮเทล แอนด์ คอนเวนชัน เซ็นเตอร์	๖๐ คน
๑๒	สำนักงาน กสทช. เขต ๒๓ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัด บุรีรัมย์ และจังหวัดชัยภูมิ	จังหวัดนครราชสีมา	๑๖-๑๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔	โรงแรม แคนทารี โคราช	๖๐ คน
ภาคเหนือ					
๑๓	สำนักงาน กสทช. เขต ๓๔ จังหวัดเชียงราย จังหวัดพะเยา และจังหวัดน่าน	จังหวัดเชียงราย	๒๐-๒๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔	โรงแรม เฮอริเทจ เชียงราย	๖๐ คน
๑๔	สำนักงาน กสทช. เขต ๓๒ จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัด แม่ฮ่องสอน และจังหวัดลำพูน	จังหวัดเชียงใหม่	๒๒-๒๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔	โรงแรม แคนทารีฮิลล์	๖๐ คน
๑๕	สำนักงาน กสทช. เขต ๓๑ จังหวัดลำปาง จังหวัดแพร่ และจังหวัดตาก	จังหวัดลำปาง	๒๔-๒๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔	โรงแรม เอเซีย ลำปาง	๖๐ คน
๑๖	สำนักงาน กสทช. เขต ๓๓ จังหวัดพิษณุโลก จังหวัด เพชรบูรณ์ จังหวัดอุตรดิตถ์ และจังหวัดสุโขทัย	จังหวัดพิษณุโลก	๒๖-๒๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔	โรงแรม แกรนด์ ริเวอร์ไซด์	๖๐ คน
๑๗	สำนักงาน กสทช. เขต ๓๕ จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัด อุทัยธานี จังหวัดกำแพงเพชร และจังหวัดพิจิตร	จังหวัดนครสวรรค์	๒๘-๒๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔	โรงแรม เดอะ พาราไดโซ เจเค ดีไซน์	๖๐ คน

ที่	เขต/พื้นที่ความรับผิดชอบ	จังหวัด ที่จัดฝึกอบรม	วันที่	สถานที่	ประเภทกิจการธุรกิจ/ การบริการสาธารณะ / การบริการชุมชน
ภาคใต้					
๑๘	สำนักงาน กสทช. เขต ๔๕ จังหวัดชุมพร และจังหวัด ประจวบคีรีขันธ์	จังหวัดชุมพร	๒-๓ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๔	โรงแรม โนวาเทล บีชรีสอร์ท แอนด์ กอล์ฟ	๖๐ คน
๑๙	สำนักงาน กสทช. เขต ๔๑ จังหวัดสงขลา จังหวัดสตูล จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาส	จังหวัดสงขลา	๔-๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๔	โรงแรม บุรีศรีภู คอนเวนชั่น เซ็นเตอร์	๖๐ คน
๒๐	สำนักงาน กสทช. เขต ๔๓ จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัด ตรัง และจังหวัดพัทลุง	จังหวัด นครศรีธรรมราช	๖-๗ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๔	โรงแรม แกรนด์ ฟอร์จูน จังหวัด นครศรีธรรมราช	๖๐ คน
๒๑	สำนักงาน กสทช. เขต ๔๒ จังหวัดภูเก็ต จังหวัดพังงา และ จังหวัดกระบี่	จังหวัดกระบี่	๘-๙ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๔	โรงแรม ปาหนัน กระบี่ รีสอร์ท	๖๐ คน
๒๒	สำนักงาน กสทช. เขต ๔๔ จังหวัดสุราษฎร์ธานี และ จังหวัดระนอง	จังหวัด สุราษฎร์ธานี	๑๐-๑๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๔	โรงแรม นิภา การ์เด็น	๖๐ คน
รวมทั้งสิ้น					๑.๓๒๐ คน

ตอนที่ ๕ การประเมินผลการจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

ในส่วนของการดำเนินการจัดฝึกอบรม มีการนำเสนอการประเมินผลการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง จำนวน ๓ ประเด็น ได้แก่ ๑) การประเมินความรู้ความเข้าใจในการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ ๒) การประเมินความความหวังและความพึงพอใจในการเข้าร่วมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง และ ๓) การประเมินการถ่ายโอนความรู้จากหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงไปใช้ ในการปฏิบัติงาน โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑ ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามรวมทั้งสิ้น จำนวน ๑,๓๒๐ คน จาก ๒๒ พื้นที่ในการจัดฝึกอบรม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีตำแหน่งเป็น “นักจัดรายการวิทยุ” จำนวน ๗๒๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๒๐ มีใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ประเภทกิจการทางธุรกิจ จำนวน ๘๓๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๘.๕๐ และมาจาก สำนักงาน กสทช. เขต ๑ (ส่วนกลาง) จังหวัดกรุงเทพฯ จำนวน ๑๘๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๐๐ รายละเอียดดังตาราง

ตาราง ๔.๑๕ ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

(n=๑,๓๒๐)		
ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล	ความถี่	ร้อยละ
๑. ตำแหน่ง		
ผู้รับใบอนุญาต	๓๒๕	๒๔.๖๐
ผู้บริหารสถานี	๔๐๑	๓๐.๔๐
นักจัดรายการวิทยุ	๗๒๘	๕๕.๒๐
เจ้าหน้าที่งานสนับสนุนอื่นๆ เช่น การเงิน บัญชี	๒๒๗	๑๗.๒๐
อื่นๆ โปรดระบุ.....	๑๘๓	๑๔.๐๐
๒. ประเภทใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง		
ประเภทกิจการทางธุรกิจ	๘๓๘	๖๘.๕๐
ประเภทกิจการบริการสาธารณะ	๑๖๒	๑๓.๒๐
ประเภทกิจการชุมชน	๒๒๔	๑๘.๓๐
๓. พื้นที่		
ภาคกลางและภาคตะวันตก		
สำนักงาน กสทช. เขต ๑๑	๖๐	๔.๕๐
จังหวัดนนทบุรี จังหวัดสมุทรปราการ และจังหวัดปทุมธานี		
สำนักงาน กสทช. ส่วนกลาง	๖๐	๔.๕๐

ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล	ความถี่	ร้อยละ
สำนักงาน กสทช. เขต ๑๖ จังหวัดราชบุรี จังหวัดเพชรบุรี จังหวัดสมุทรสาคร จังหวัด สมุทรสงคราม และจังหวัดนครปฐม	๖๐	๔.๕๐
สำนักงาน กสทช. เขต ๑๓ จังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดชัยนาท และจังหวัด สิงห์บุรี	๖๐	๔.๕๐
สำนักงาน กสทช. เขต ๑๘ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดอ่างทอง จังหวัดลพบุรี และ จังหวัดสระบุรี	๖๐	๔.๕๐
ภาคตะวันออก		
สำนักงาน กสทช. เขต ๑๔ จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดนครนายก จังหวัดฉะเชิงเทรา และจังหวัด สระแก้ว	๖๐	๔.๕๐
สำนักงาน กสทช. เขต ๑๒ จังหวัดจันทบุรี จังหวัดตราด จังหวัดระยอง และจังหวัดชลบุรี	๖๐	๔.๕๐
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		
สำนักงาน กสทช. เขต ๒๒ จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดอำนาจเจริญ และจังหวัดยโสธร	๖๐	๔.๕๐
สำนักงาน กสทช. เขต ๒๕ จังหวัดนครพนม จังหวัดสกลนคร จังหวัดบึงกาฬ และ จังหวัดมุกดาหาร	๖๐	๔.๕๐
สำนักงาน กสทช. เขต ๒๔ จังหวัดอุดรธานี จังหวัดหนองคาย จังหวัดหนองบัวลำภู และจังหวัดเลย	๖๐	๔.๕๐
สำนักงาน กสทช. เขต ๒๑ จังหวัดขอนแก่น จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดกาฬสินธุ์ และจังหวัด ร้อยเอ็ด	๖๐	๔.๕๐
สำนักงาน กสทช. เขต ๒๓ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดชัยภูมิ	๖๐	๔.๕๐
ภาคเหนือ		
สำนักงาน กสทช. เขต ๓๔ จังหวัดเชียงราย จังหวัดพะเยา และจังหวัดน่าน	๖๐	๔.๕๐
สำนักงาน กสทช. เขต ๓๒ จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน และจังหวัดลำพูน	๖๐	๔.๕๐
สำนักงาน กสทช. เขต ๓๑	๖๐	๔.๕๐

ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล	ความถี่	ร้อยละ
จังหวัดลำปาง จังหวัดแพร่ และจังหวัดตาก สำนักงาน กสทช. เขต ๓๓	๖๐	๔.๕๐
จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดเพชรบูรณ์ จังหวัดอุดรดิตถ์ และจังหวัด สุโขทัย สำนักงาน กสทช. เขต ๓๕	๖๐	๔.๕๐
จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดอุทัยธานี จังหวัดกำแพงเพชร และจังหวัด พิจิตร		
ภาคใต้		
สำนักงาน กสทช. เขต ๔๕ จังหวัดชุมพร และจังหวัดประจวบคีรีขันธ์	๖๐	๔.๕๐
สำนักงาน กสทช. เขต ๔๑ จังหวัดสงขลา จังหวัดสตูล จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และจังหวัด นราธิวาส	๖๐	๔.๕๐
สำนักงาน กสทช. เขต ๔๓ จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดตรัง และจังหวัดพัทลุง	๖๐	๔.๕๐
สำนักงาน กสทช. เขต ๔๒ จังหวัดภูเก็ต จังหวัดพังงา และจังหวัดกระบี่	๖๐	๔.๕๐
สำนักงาน กสทช. เขต ๔๔ จังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดระนอง	๖๐	๔.๕๐
รวม	๑,๓๒๐	๑๐๐

๒. ผลการประเมินความรู้ความเข้าใจในการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการจากการเข้าร่วมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

๒.๑ ผลการประเมินความรู้ความเข้าใจในการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการก่อนและหลังการเข้าร่วมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงในภาพรวมและภาพรวมของแต่ละโมดูล

การประเมินความรู้ความเข้าใจในการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการโดยการเปรียบเทียบก่อนและหลังการเข้าร่วมการฝึกอบรม ในภาพรวมพบว่า ในภาพรวมผู้เข้ารับการฝึกอบรมร้อยละ ๑๐๐.๐๐ มีความรู้เพิ่มขึ้นจากการเข้าร่วมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง และเมื่อเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจในการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการก่อนและหลังการฝึกอบรม พบว่า ผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงมีความรู้ความเข้าใจสูงขึ้นภายหลังการเข้าร่วมการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๐๑ ทั้งในภาพรวมและภาพรวมของแต่ละโมดูล รายละเอียดดังตาราง

ตาราง ๔.๑๖ ผลการประเมินความรู้ความเข้าใจในการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการก่อนและหลังการเข้าร่วมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงในภาพรวมและภาพรวมของแต่ละโมดูล

โมดูลที่	ความรู้ด้านการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง	ก่อน		หลัง		ค่าเปรียบเทียบ (t)
		การฝึกการอบรม		การฝึกการอบรม		
		ถูก ความถี่	ผิด ความถี่	ถูก ความถี่	ผิด ความถี่	
๑.	ภูมิทัศน์สื่อ และความรู้พื้นฐานในการดำเนินกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ	๒๓,๐๓๗	๘,๒๙๙	๒๖,๑๖๙	๕,๔๖๕	๘.๒๓***
๒.	กฎหมาย ระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้องกับวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ	๑๔,๕๘๖	๔,๐๕๕	๑๖,๑๓๐	๒๘๑๖	๑๕.๑๔***
๓.	จริยธรรมและจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียง	๑๓,๑๒๖	๕,๕๙๑	๑๔,๘๐๒	๔,๑๙๖	๗.๕๓***
๔.	การบริหารจัดการสถานีสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ	๙,๖๖๔	๒,๘๑๘	๑๐,๖๐๗	๒,๐๖๑	๘.๒๖***
๕.	การผลิตและกำกับดูแลเนื้อหารายการวิทยุและโฆษณาสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ	๑๐,๔๕๕	๒,๐๖๖	๑๑,๓๓๕	๑,๔๐๙	๙.๕๓***
๖.	การบริหารจัดการสถานีสำหรับสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน	๑๐,๕๗๑	๑,๗๑๘	๑๑,๓๘๙	๑,๑๓๖	๑๘.๓๔***
๗.	การผลิตและกำกับดูแลเนื้อหารายการวิทยุสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน	๑๐,๗๑๓	๑,๖๖๗	๑๑,๕๕๘	๑,๐๘๐	๖.๓๒***
รวม		๙๒,๑๕๒	๒๖,๒๑๔	๑๐๑,๙๙๐	๑๘,๑๖๓	๔.๔๓*

* มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๐๑ ($P < ๐.๐๐๑$)

๒.๒ ผลการประเมินความรู้ความเข้าใจในการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการก่อนและหลังการเข้าร่วมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงเป็นรายประเด็นในแต่ละโมดูล

การประเมินความรู้ความเข้าใจในการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการก่อนและหลังการเข้าร่วมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงโดยการเปรียบเทียบก่อนและหลังการเข้าร่วมการฝึกอบรมเป็นรายด้านของแต่ละโมดูลพบว่า ผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงมีความรู้สูงขึ้นภายหลังการเข้าร่วมการฝึกอบรมบุคลากรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๐๑ ในทุกประเด็นจากทุกโมดูล รายละเอียดดังตาราง

ตาราง ๔.๑๗ ผลการประเมินความรู้จากการพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงเป็นรายด้านของแต่ละโมดูล

ที่	ระดับความรู้ด้านการทดลองประกอบ กิจการวิทยุกระจายเสียง	ก่อน		หลัง		ค่า เปรียบเทียบ (t)
		การเข้ารับการอบรม		การเข้ารับการอบรม		
		ถูก ความถี่ (ร้อยละ)	ผิด ความถี่ (ร้อยละ)	ถูก ความถี่ (ร้อยละ)	ผิด ความถี่ (ร้อยละ)	
โมดูล ๑ ภูมิทัศน์สื่อ และความรู้พื้นฐานในการดำเนินกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ						
๑) การวิเคราะห์ภูมิทัศน์สื่อและโครงสร้างการบริหารสื่อ						
๑.	ถึงแม้มีสื่อใหม่อย่างอินเทอร์เน็ตหรือสื่อสังคมออนไลน์เกิดขึ้นมากมาย แต่วิทยุทดลองประกอบกิจการไม่จำเป็นต้องปรับตัวในการทำงานและการสื่อสารใดๆ เพราะผู้บริโภคยังคงรับฟังอย่างต่อเนื่อง	๔๒๐ (๓๒.๐๐)	๘๙๒ (๖๘.๐๐)	๘๐๒ (๖๑.๑๐)	๕๑๐ (๓๘.๙๐)	๑๗.๑๔***
๒.	องค์ประกอบภูมิทัศน์สื่อ ประกอบด้วย รูปแบบการสื่อสาร กลุ่มเป้าหมายที่จะสื่อสาร และช่องทางการสื่อสาร	๑๒๐๒ (๙๓.๓๐)	๘๖ (๖.๗๐)	๑๒๖๘ (๙๖.๙๐)	๔๐ (๓.๑๐)	๔.๙๕***
๓.	ระบบนิเวศสื่อเป็นระบบสื่อสารที่มีความเชื่อมโยงระหว่าง มนุษย์ สื่อ และเทคโนโลยี ซึ่งมีปฏิสัมพันธ์กันภายใต้ระบบต่าง ๆ เช่น ระบบเศรษฐกิจ สังคม การเมือง กฎหมาย วัฒนธรรม และชุมชน เป็นต้น	๑๒๓๑ (๙๔.๕๐)	๗๑ (๕.๕๐)	๑๒๘๔ (๙๘.๐๐)	๒๖ (๒.๐๐)	๕.๕๖***
๔.	ระบบนิเวศสื่อของประเทศไทยเกิดความไม่สมดุลเนื่องจากเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากเกินไป	๔๔๐ (๓๓.๙๐)	๘๕๘ (๖๖.๑๐)	๗๔๖ (๕๗.๕๐)	๕๕๑ (๔๒.๕๐)	๑๓.๘๗***

ที่	ขั้นความรู้ด้านการทดลองประกอบ กิจการวิทยุกระจายเสียง	ก่อน		หลัง		ค่า เปรียบเทียบ (t)
		การเข้ารับการอบรม		การเข้ารับการอบรม		
		ถูก ความถี่ (ร้อยละ)	ผิด ความถี่ (ร้อยละ)	ถูก ความถี่ (ร้อยละ)	ผิด ความถี่ (ร้อยละ)	
๕.	การสร้างนิเวศสื่อที่ดี ต้องอาศัยบทบาทของภาครัฐ ในการกำกับดูแลทั้งทางด้านสื่อมวลชนและ ประชาชน และบทบาทของเอกชนมีความตระหนัก ในด้านการนำเสนอข่าวสารและสินค้าภายใต้กรอบ ของจริยธรรมวิชาชีพ	๑๑๕๐ (๘๘.๖๐)	๑๔๘ (๑๑.๔๐)	๑๒๓๘ (๙๕.๐๐)	๖๕ (๕.๐๐)	๖.๙๕***
๒) ความรู้พื้นฐานของกิจการกระจายเสียง						
๑.	วิทยุกระจายเสียงในประเทศไทย เริ่มต้นจากการ ดำเนินการทดลองส่งวิทยุกระจายเสียง โดย กรมไปรษณีย์โทรเลข	๑๐๖๐ (๘๒.๔๐)	๒๒๖ (๑๗.๖๐)	๑๑๗๒ (๙๐.๖๐)	๑๒๑ (๙.๔๐)	๗.๕๙***
๒.	ในอดีตกิจการวิทยุกระจายเสียงจัดตั้งขึ้นโดยมี เป้าหมายในการส่งเสริมการศึกษา การค้าขาย และ การบันเทิง แก่พ่อค้า ประชาชน	๙๕๑ (๗๓.๖๐)	๓๔๑ (๒๖.๔๐)	๑๑๐๘ (๘๕.๖๐)	๑๘๗ (๑๔.๔๐)	๙.๕๓***
๓.	ใบอนุญาตประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงใน ประเทศไทย มี ๔ ประเภท ได้แก่ ใบอนุญาต ประกอบกิจการธุรกิจ ๒) ใบอนุญาตประกอบ กิจการบริการสาธารณะ ๓) ใบอนุญาตประกอบ กิจการบริการชุมชน และ ๔) ใบอนุญาตประกอบ กิจการพิเศษที่ได้รับสัมปทานจากรัฐ	๙๔๓ (๗๒.๙๐)	๓๕๐ (๒๗.๑๐)	๑๐๗๔ (๘๒.๙๐)	๒๒๒ (๑๗.๑๐)	๗.๒๙***
๔.	การกำกับดูแลวิทยุกระจายเสียงรายใหม่ของ กสทช. ดำเนินการตามประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การ อนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง และเทคนิคของเครื่องส่งวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๐	๑๐๗๗ (๘๕.๓๐)	๑๘๕ (๑๔.๗๐)	๑๑๗๓ (๙๑.๔๐)	๑๑๑ (๘.๖๐)	๕.๖๘***
๕.	ปัจจุบันใบอนุญาตจึงยังเป็นใบอนุญาต วิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ อัน เนื่องมาจากการดำเนินการล่าช้าในการเรียกคืนคลื่น ความถี่ที่ใช้ในกิจการวิทยุกระจายเสียงของรัฐ	๙๗๔ (๗๗.๘๐)	๒๗๘ (๒๒.๒๐)	๑๐๙๒ (๘๖.๓๐)	๑๗๔ (๑๓.๗๐)	๖.๗๖***
๓) การเตรียมความพร้อมเพื่อต่อใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง						
๑.	ปัจจุบันสำนักงาน กสทช. ยังเปิดโอกาสให้ยื่นขอรับ ใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ใหม่ได้	๕๘๐ (๔๖.๑๐)	๖๗๗ (๕๓.๙๐)	๗๘๗ (๖๒.๔๐)	๔๗๔ (๓๗.๖๐)	๙.๙๓***
๒.	ใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ทุกประเภท จะมีอายุ ๑ ปี	๑๐๒๙ (๘๖.๙๐)	๑๕๕ (๑๓.๑๐)	๑๑๑๕ (๙๑.๘๐)	๙๙ (๘.๒๐)	๔.๕๗***

ที่	ข้อความรู้ด้านการทดลองประกอบ กิจการวิทยุกระจายเสียง	ก่อน		หลัง		ค่า เปรียบเทียบ (t)
		การเข้ารับการอบรม		การเข้ารับการอบรม		
		ถูก ความถี่ (ร้อยละ)	ผิด ความถี่ (ร้อยละ)	ถูก ความถี่ (ร้อยละ)	ผิด ความถี่ (ร้อยละ)	
๓.	ใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง กิจการบริการทางธุรกิจต้องเป็นนิติบุคคลที่มีสัญชาติ ไทยที่มีผู้ถือหุ้นเท่านั้น	๑๐๘๑ (๘๖.๗๐)	๑๖๖ (๑๓.๓๐)	๑๑๔๒ (๙๑.๐๐)	๑๑๓ (๙.๐๐)	๔.๗๑***
๔.	ผู้ขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการ วิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการชุมชน กลุ่ม คนในท้องถิ่น จำนวนไม่น้อยกว่า ๕ คน ทั้งนี้สมาชิก แต่ละคนต้องยื่นแสดงหลักฐานเชิงประจักษ์ของการ สร้างความเข้มแข็งในชุมชนมาอย่างต่อเนื่องไม่น้อย กว่า ๒ ปี และต้องมีหลักฐานที่ชัดเจนของการมีส่วนร่วม ในรูปแบบต่างๆ	๑๐๐๘ (๘๐.๘๐)	๒๓๙ (๑๙.๒๐)	๑๐๙๙ (๘๗.๔๐)	๑๕๙ (๑๒.๖๐)	๕.๒๕***
๕.	การต่อใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการ วิทยุกระจายเสียง ต้องดำเนินการก่อนวันที่สิทธิใน การทดลองประกอบกิจการเต็มสิ้นสุดลง ไม่น้อย กว่า ๙๐ วัน	๘๕๗ (๖๘.๖๐)	๓๙๓ (๓๑.๔๐)	๙๗๕ (๗๖.๖๐)	๒๙๘ (๒๓.๔๐)	๕.๓๖***
๔) การเตรียมความพร้อมสถานี ความถี่ออกอากาศ ที่ตั้งของเสาอากาศ กำลังส่งออกอากาศและการวัดแพร่ แปลกล้อม						
๑.	สถานีทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงจะ สามารถออกอากาศ ได้โดยใช้คลื่นพาห์ ที่มีช่องห่าง ระหว่างคลื่นพาห์ (Channel Spacing) แต่ละคลื่น อยู่ที่ ๒๕๐ KHz	๘๙๔ (๗๒.๘๐)	๓๓๔ (๒๗.๒๐)	๑๐๐๓ (๘๑.๐๐)	๒๓๖ (๑๙.๐๐)	๕.๘๕***
๒.	สถานีทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ต้อง มีพื้นที่กระจายเสียงต้องมีรัศมีไม่เกิน ๓๐ กิโลเมตร	๗๗๑ (๖๑.๖๐)	๔๘๐ (๓๘.๔๐)	๘๘๒ (๖๙.๔๐)	๓๘๙ (๓๐.๖๐)	๕.๒๕***
๓.	ผู้ที่ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการสถานี วิทยุกระจายเสียง ต้องป้องกันการรบกวนการใช้คลื่น ความถี่ในกิจการวิทยุการบิน โดยหลีกเลี่ยงคลื่น ความถี่ที่ใช้ในกิจการนำทางการบินนั้นใช้งานคลื่น ความถี่ในย่าน ๑๐๘.๐ MHz - ๑๑๗.๙๗๕ MHz	๑๐๘๖ (๘๖.๖๐)	๑๖๘ (๑๓.๔๐)	๑๑๖๒ (๙๒.๑๐)	๙๙ (๗.๙๐)	๕.๕๒***
๔.	ผู้ที่ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการสถานี วิทยุกระจายเสียง ต้องป้องกันการรบกวนการใช้คลื่น ความถี่ในกิจการวิทยุการบิน โดยหลีกเลี่ยงคลื่น ความถี่ที่ใช้ในกิจการเส้นทางการบินพาณิชย์ มีการ ใช้คลื่นความถี่ในย่าน ๑๑๗.๙๗๕ MHz - ๑๓๗.๐ MHz	๑๐๔๒ (๘๓.๖๐)	๒๐๕ (๑๖.๔๐)	๑๑๓๖ (๘๙.๘๐)	๑๒๙ (๑๐.๒๐)	๕.๙๒***

ที่	ข้อความรู้ด้านการทดลองประกอบ กิจการวิทยุกระจายเสียง	ก่อน		หลัง		ค่า เปรียบเทียบ (t)
		การเข้ารับการอบรม		การเข้ารับการอบรม		
		ถูก ความถี่ (ร้อยละ)	ผิด ความถี่ (ร้อยละ)	ถูก ความถี่ (ร้อยละ)	ผิด ความถี่ (ร้อยละ)	
๕.	สถานีทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงมี คลื่นไม่แรง ดังนั้นไม่ต้องคำนึงถึงมาตรฐานความ ปลอดภัยที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพของมนุษย์มากนัก	๔๓๗ (๓๔.๕๐)	๘๓๐ (๖๕.๕๐)	๖๒๗ (๔๙.๖๐)	๖๓๗ (๕๐.๔๐)	๙.๗๐***
๕) การจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับรายได้และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสถานี						
๑.	การจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับรายได้และค่าใช้จ่ายในการ ดำเนินงานสถานีต้องมีการจัดทำเฉพาะผู้ขอรับ ใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ประเภทกิจการทางธุรกิจเท่านั้น	๗๕๗ (๕๙.๘๐)	๕๐๘ (๔๐.๒๐)	๘๙๓ (๖๙.๔๐)	๓๙๔ (๓๐.๖๐)	๖.๔๑***
๒.	ผู้ขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการ วิทยุกระจายเสียงควรมีการแบ่งแยกบัญชีธุรกิจกับ เรื่องส่วนตัวออกจากกัน	๑๐๙๙ (๘๖.๗๐)	๑๖๙ (๑๓.๓๐)	๑๑๘๔ (๙๓.๒๐)	๘๗ (๖.๘๐)	๗.๐๗***
๓.	การทำบัญชีจะทำให้ผู้รับใบอนุญาตทดลองประกอบ กิจการวิทยุกระจายเสียงมองเห็นรอยรั่ว หรือ ค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น และจะทำให้เห็นสภาพจริงของ การดำเนินงานได้อย่างชัดเจน	๑๐๘๘ (๘๗.๒๐)	๑๖๐ (๑๒.๘๐)	๑๑๖๖ (๙๑.๙๐)	๑๐๓ (๘.๑๐)	๕.๒๑***
๔.	ผู้รับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการ วิทยุกระจายเสียงที่มีการทำบัญชีที่ทำอย่างเป็น ระบบและถูกต้อง จะมองเห็นรายการหักลดหย่อนได้ หลาย และช่วยลดภาษีได้ รวมถึงสามารถเข้าถึง สินเชื่อเพื่อเสริมสภาพคล่อง โดยเฉพาะแหล่งสินเชื่อ ที่เป็นธนาคารพาณิชย์ หรือสินเชื่อจากสถาบันของ รัฐบาล	๑๐๒๓ (๘๐.๙๐)	๒๔๑ (๑๙.๑๐)	๑๑๐๙ (๘๗.๔๐)	๑๖๐ (๑๒.๖๐)	๕.๑๘***
๕.	รายการข้อมูลที่ใช้ในการบันทึกรายรับของสถานี ต้องมีการระบุเป็นวันที่ได้รับชำระเงิน	๘๓๗ (๘๕.๘๐)	๑๓๙ (๑๔.๒๐)	๙๓๒ (๙๒.๐๐)	๘๑ (๘.๐๐)	๔.๒๔***
โมดูลที่ ๒ กฎหมาย ระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้องกับวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ						
๑) กฎหมาย ระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้องกับการประกอบวิชาชีพกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์						
๑.	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ระบุในมาตรา ๓๕ บุคคลซึ่งประกอบวิชาชีพ สื่อมวลชนย่อมมีเสรีภาพในการเสนอข่าวสาร หรือ การแสดงความคิดเห็นตามจริยธรรมแห่งวิชาชีพ	๑๑๑๕ (๘๘.๗๐)	๑๔๒ (๑๑.๓๐)	๑๑๙๔ (๙๓.๐๐)	๙๐ (๗.๐๐)	๕.๓๕***

ที่	ขั้นความรู้ด้านการทดลองประกอบ กิจการวิทยุกระจายเสียง	ก่อน		หลัง		ค่า เปรียบเทียบ (t)
		การเข้ารับการอบรม		การเข้ารับการอบรม		
		ถูก ความถี่ (ร้อยละ)	ผิด ความถี่ (ร้อยละ)	ถูก ความถี่ (ร้อยละ)	ผิด ความถี่ (ร้อยละ)	
๒.	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ระบุในมาตรา ๑๘๔ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและ สมาชิกวุฒิสภาต้องสามารถขีดขวางหรือแทรกแซง การใช้สิทธิหรือเสรีภาพของหนังสือพิมพ์หรือ สื่อมวลชนในสถานการณ์จำเป็น	๖๓๒ (๕๑.๒๐)	๖๐๒ (๔๘.๘๐)	๗๙๘ (๖๔.๐๐)	๔๔๙ (๓๖.๐๐)	๗.๘๗***
๓.	พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ พ.ศ.๒๕๕๑ ระบุให้ใบอนุญาต ประกอบกิจการบริการสาธารณะประเภทที่สาม ออก ให้สำหรับกิจการ กระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ ที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการกระจายข้อมูลข่าวสาร เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐบาลกับ ประชาชนและรัฐสภากับประชาชน การกระจาย ข้อมูลข่าวสาร เพื่อการส่งเสริมสนับสนุนในการ เผยแพร่และให้การศึกษาแก่ประชาชน เกี่ยวกับการ ปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข บริการข้อมูล ข่าวสารอันเป็นประโยชน์สาธารณะ แก่คนพิการ คน ด้อยโอกาส หรือกลุ่มความสนใจที่มีกิจกรรมเพื่อ ประโยชน์สาธารณะหรือบริการข้อมูล ข่าวสารอัน เป็นประโยชน์สาธารณะอื่นๆ	๑๑๖๑ (๙๓.๐๐)	๘๗ (๗.๐๐)	๑๒๒๕ (๙๕.๗๐)	๕๕ (๔.๓๐)	๓.๓๑***
๔.	พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับ การประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.๒๕๕๓ มุ่งให้เกิดการ แข่งขันเสรีและเป็นธรรมในกิจการสื่อสารของไทย	๑๐๑๖ (๘๒.๐๐)	๒๒๓ (๑๘.๐๐)	๑๑๑๔ (๘๘.๕๐)	๑๔๕ (๑๑.๕๐)	๕.๙๐***
๕.	พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับ การประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุ โทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ ระบุในมาตรา ๗๘ ผู้ใดใช้คลื่นความถี่เพื่อกิจการ กระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ หรือกิจการ โทรคมนาคม โดยไม่ได้รับอนุญาต สามารถถอนโลม ได้เฉพาะวิทยุทดลองประกอบกิจการ	๗๒๙ (๕๘.๖๐)	๕๑๔ (๔๑.๔๐)	๘๔๓ (๖๖.๙๐)	๔๑๗ (๓๓.๑๐)	๕.๕๓***

ที่	ข้อความรู้ด้านการทดลองประกอบ กิจการวิทยุกระจายเสียง	ก่อน		หลัง		ค่า เปรียบเทียบ (t)
		การเข้ารับการอบรม		การเข้ารับการอบรม		
		ถูก	ผิด	ถูก	ผิด	
		ความถี่ (ร้อยละ)	ความถี่ (ร้อยละ)	ความถี่ (ร้อยละ)	ความถี่ (ร้อยละ)	
๒) กฎหมาย ระเบียบและประกาศด้านหลักเกณฑ์และมาตรการที่ใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์						
๑.	พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ อนุโลมให้ผู้รับ ใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะประเภท ที่หนึ่งและประเภทที่สาม สามารถหารายได้จากกา โฆษณาหรือเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับงานหรือกิจการ ของหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ สมาคม มูลนิธิ หรือนิติบุคคลอื่นที่มีวัตถุประสงค์ในการดำเนิน กิจการเพื่อประโยชน์สาธารณะ	๙๒๐ (๗๔.๒๐)	๓๒๐ (๒๕.๘๐)	๑๐๓๔ (๘๒.๕๐)	๒๑๙ (๑๗.๕๐)	๖.๘๕***
๒.	พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ระบุให้ผู้รับ ใบอนุญาตประกอบกิจการบริการชุมชนต้อง กำหนดให้มีรายการที่เป็นข่าวสารหรือ สารที่เป็น ประโยชน์ต่อชุมชนหรือท้องถิ่นที่รับบริการในสัดส่วน ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๕	๑๐๑๓ (๘๒.๒๐)	๒๑๙ (๑๗.๘๐)	๑๑๒๔ (๘๘.๖๐)	๑๔๕ (๑๑.๔๐)	๕.๓๘***
๓.	พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ระบุให้ผู้รับ ใบอนุญาตประกอบกิจการทางธุรกิจต้องกำหนดให้มี รายการที่เป็นข่าวสารหรือ สารที่เป็นประโยชน์ต่อ สาธารณะในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละยี่สิบห้า	๑๐๖๖ (๘๖.๐๐)	๑๗๔ (๑๔.๐๐)	๑๑๖๑ (๙๑.๗๐)	๑๐๕ (๘.๓๐)	๕.๒๔***
๔.	ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการ โทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติเรื่อง หลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการสำหรับการให้บริการ กระจายเสียงหรือโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๖ ระบุให้ กิจการทางธุรกิจระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่นต้อง ที่มีรายการที่ผู้รับใบอนุญาต ผลิตเองในสัดส่วนไม่ต่ำ กว่าร้อยละห้าสิบของเวลาออกอากาศทั้งหมด	๙๘๖ (๗๘.๙๐)	๒๖๔ (๒๑.๑๐)	๑๑๐๐ (๘๗.๔๐)	๑๕๙ (๑๒.๖๐)	๗.๐๐***
๕.	ประกาศสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจาย เสียงกิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม แห่งชาติเรื่อง แนวทางการพิจารณาและคำนวณ สัดส่วนรายการข่าวสารหรือสารที่เป็นประโยชน์ต่อ สาธารณะเพื่อการขอยกเว้นหรือลดหย่อน ค่าธรรมเนียมใบอนุญาต พ.ศ. ๒๕๕๖ ระบุให้	๑๐๑๘ (๘๒.๕๐)	๒๑๖ (๑๗.๕๐)	๑๑๒๐ (๘๘.๕๐)	๑๔๕ (๑๑.๕๐)	๕.๒๙***

ที่	ขั้นความรู้ด้านการทดลองประกอบ กิจการวิทยุกระจายเสียง	ก่อน		หลัง		ค่า เปรียบเทียบ (t)
		การเข้ารับการอบรม		การเข้ารับการอบรม		
		ถูก ความถี่ (ร้อยละ)	ผิด ความถี่ (ร้อยละ)	ถูก ความถี่ (ร้อยละ)	ผิด ความถี่ (ร้อยละ)	
<p>รายการข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อ สาธารณะหลายประเภท เช่น รายการข่าวสาร รายการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจในการปกครองใน ระบอบประชาธิปไตย รายการสำหรับเด็กและ เยาวชน เป็นต้น</p>						
<p>๓) กฎหมาย ระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง โดยเฉพาะ</p>						
๑.	ประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การอนุญาตทดลอง ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๕ ระบุ ให้ผู้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงกิจการ บริการชุมชน สามารถนำเสนอรายการต่างๆ ของ สถานีเป็นภาษาท้องถิ่นได้ โดยให้มีการประกาศชื่อ สถานีและเวลาดำเนินการทุกต้นชั่วโมงที่ ดำเนินรายการ	๑๑๑๔ (๘๙.๕๐)	๑๓๑ (๑๐.๕๐)	๑๑๙๖ (๙๔.๒๐)	๗๓ (๕.๘๐)	๔.๘๒***
๒.	ประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การอนุญาตทดลอง ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๕ ระบุ ให้ผู้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงกิจการ บริการทางธุรกิจสามารถหารายได้จากการโฆษณา และการบริการธุรกิจได้ไม่เกินชั่วโมงละสิบห้านาที	๘๕๑ (๖๘.๒๐)	๓๙๖ (๓๑.๘๐)	๙๙๓ (๗๘.๔๐)	๒๗๓ (๒๑.๖๐)	๗.๑๒***
๓.	ประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การอนุญาตทดลอง ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๕ ระบุ ให้ผู้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงกิจการ บริการสาธารณะประเภทสถาบันอุดมศึกษาสามารถ ใช้เพื่อการใช้ประโยชน์ด้านการเรียนการสอนหรือ การเผยแพร่ความรู้สู่สังคม หรือการหารายได้เข้า มหาวิทยาลัย	๘๖๒ (๖๙.๔๐)	๓๘๐ (๓๐.๖๐)	๙๖๗ (๗๘.๑๐)	๒๗๑ (๒๑.๙๐)	๖.๔๖***
๔.	ประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การทดสอบ มาตรฐาน ทางเทคนิคของเครื่องส่งวิทยุกระจายเสียง สำหรับการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ.๒๕๕๕ ระบุให้ผู้ได้รับอนุญาตให้ทดลอง ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงต้องยื่นคำขอให้ ทดสอบมาตรฐานทางเทคนิคของเครื่องส่ง	๑๑๕๐ (๙๒.๒๐)	๙๗ (๗.๘๐)	๑๒๒๗ (๙๖.๒๐)	๔๘ (๓.๘๐)	๕.๐๙***

ที่	ขั้นความรู้ด้านการทดลองประกอบ กิจการวิทยุกระจายเสียง	ก่อน		หลัง		ค่า เปรียบเทียบ (t)
		การเข้ารับการอบรม		การเข้ารับการอบรม		
		ถูก	ผิด	ถูก	ผิด	
		ความถี่ (ร้อยละ)	ความถี่ (ร้อยละ)	ความถี่ (ร้อยละ)	ความถี่ (ร้อยละ)	
วิทยุกระจายเสียงที่จะใช้ในการทดลองประกอบ กิจการวิทยุกระจายเสียง						
๕.	ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการ โทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติเรื่อง หลักเกณฑ์การกำกับดูแลการทดลองประกอบกิจการ วิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๖ ระบุให้ผู้ได้รับ อนุญาตให้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง สามารถเปลี่ยนแปลงความสูงหรือย้ายที่ตั้งของเสา อากาศ หรือเพิ่มหรือลดกำลังส่งออกอากาศได้โดย ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการ	๙๕๓ (๗๖.๗๐)	๒๙๐ (๒๓.๓๐)	๑๐๓๔ (๘๒.๓๐)	๒๒๒ (๑๗.๗๐)	๔.๔๓***
โมดูลที่ ๓ จริยธรรมและจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียง						
๑) มาตรฐานจริยธรรม จรรยาบรรณและธรรมาภิบาลของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียง						
๑.	การนำเสนอข่าวสารหรือข้อมูลสามารถนำเสนอ ความลับของแหล่งข่าวได้	๔๐๔ (๓๒.๖๐)	๘๓๖ (๖๗.๔๐)	๕๔๗ (๔๓.๘๐)	๗๐๓ (๕๖.๒๐)	๗.๑๐***
๒.	การนำเสนอข่าวสารหรือข้อมูลควรหลีกเลี่ยงการก ล่ำงถึงการหย่าร้าง การฆ่าตัวตาย ความวิกลจริต เชื่อชาติ และเผ่าพันธุ์ หรือความด้อยโอกาสของ บุคคล	๑๐๒๐ (๘๐.๒๐)	๒๕๒ (๑๙.๘๐)	๑๑๑๙ (๘๘.๒๐)	๑๔๙ (๑๑.๘๐)	๗.๐๕***
๓.	การนำเสนอข่าวสารหรือข้อมูลต้องไม่ตกเป็น เครื่องมือ หรือกลุ่มกดดันทางการเมืองใดๆ	๑๑๑๗ (๙๒.๑๐)	๙๖ (๗.๙๐)	๑๑๘๕ (๙๕.๓๐)	๕๘ (๔.๗๐)	๓.๖๙***
๔.	การนำเสนอข่าวสารหรือข้อมูลของเด็ก ต้องไม่ สัมภาษณ์ นำเสนอภาพและต้องได้รับการยินยอม จากผู้ปกครอง	๑๑๕๒ (๙๐.๙๐)	๑๑๖ (๙.๑๐)	๑๒๑๗ (๙๔.๗๐)	๖๘ (๕.๓๐)	๔.๔๙***
๕.	การนำเสนอข่าวสารหรือเหตุการณ์ เช่น การชุมนุม การประท้วง การเลือกข้างจะทำให้ได้รับความนิยม ของผู้ฟังที่อยู่ฝ่ายนั้นๆ	๖๑๖ (๔๙.๒๐)	๖๓๖ (๕๐.๘๐)	๗๖๕ (๖๐.๖๐)	๔๙๗ (๓๙.๔๐)	๗.๗๗***
๒) ประเด็นเชิงจริยธรรมในกิจการกระจายเสียงทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ						
๑.	ผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียงต้องมีการตรวจสอบ แหล่งข้อมูลของข่าวก่อนการนำเสนอ	๑๒๑๒ (๙๕.๗๐)	๕๕ (๔.๓๐)	๑๒๖๑ (๙๗.๗๐)	๓๐ (๒.๓๐)	๓.๘๓***
๒.	การนำเสนอข้อเท็จจริงจากการภาครัฐหรือ ภาคเอกชน ต้องมีการระมัดระวังไม่บิดเบือนเนื้อหา	๑๑๗๕ (๙๕.๐๐)	๖๒ (๕.๐๐)	๑๒๓๙ (๙๗.๕๐)	๓๒ (๒.๕๐)	๓.๗๑***

ที่	ข้อความรู้ด้านการทดลองประกอบ กิจการวิทยุกระจายเสียง	ก่อน		หลัง		ค่า เปรียบเทียบ (t)
		การเข้ารับการอบรม		การเข้ารับการอบรม		
		ถูก ความถี่ (ร้อยละ)	ผิด ความถี่ (ร้อยละ)	ถูก ความถี่ (ร้อยละ)	ผิด ความถี่ (ร้อยละ)	
๓.	บางครั้งผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียงก็เลี่ยงการ สร้างความแตกแยกในสังคมในสังคมไม่ได้ ดังนั้นไม่ จำเป็นต้องคำนึงถึงมากนัก	๔๕๐ (๓๕.๔๐)	๘๒๐ (๖๔.๖๐)	๖๒๘ (๔๙.๓๐)	๖๔๕ (๕๐.๗๐)	๙.๐๕***
๔.	บางครั้งการโฆษณาสินค้าที่เกินความจริง จะทำให้ สปอนเซอร์ประทับใจและได้รับ ค่าโฆษณาอย่างต่อเนื่อง	๕๕๑ (๔๓.๓๐)	๗๒๑ (๕๖.๗๐)	๗๕๘ (๕๙.๓๐)	๕๒๐ (๔๐.๗๐)	๙.๙๐***
๕.	การนำเสนอข่าวที่หลีกเลี่ยงต่อการละเมิดสิทธิของ บุคคล ทำให้เนื้อหาข่าวไม่เป็นที่น่าสนใจ	๕๖๒ (๔๔.๙๐)	๖๙๐ (๕๕.๑๐)	๗๓๖ (๕๘.๐๐)	๕๓๔ (๔๒.๐๐)	๘.๕๗***
๓) การรู้เท่าทันสื่อ กับจริยธรรมและจรรยาบรรณของสื่อมวลชน						
๑.	ลิงก์ข่าวปลอมมักใช้ URL คล้ายกับของสำนักข่าว จนบางที่แทบแยกไม่ออก	๑๐๔๕ (๘๕.๙๐)	๑๗๑ (๑๔.๑๐)	๑๑๑๔ (๘๙.๙๐)	๑๒๕ (๑๐.๑๐)	๔.๓๘***
๒.	การนำเสนอข่าวปลอม ไม่ว่าจะทั้งหมดหรือเพียงแค่ บางส่วน เขาไปในระบบคอมพิวเตอร์ รวมถึงการแชร์ และส่งต่อข้อมูลเท็จจากแหล่งต่างๆ ล้วนมีความผิด ทั้งนั้นตาม พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ มีความผิดตามมาตรา ๑๔(๑) มีโทษจำคุกไม่เกิน ๕ ปี ปรับไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ	๑๑๕๒ (๙๑.๙๐)	๑๐๑ (๘.๑๐)	๑๒๑๗ (๙๕.๖๐)	๕๖ (๔.๔๐)	๔.๔๘***
๓.	การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ ต้องสามารถเข้าถึง เข้าใจตีความ ประเมิน และสร้างข้อมูล และสื่อใน รูปแบบที่หลากหลายด้วยความตระหนักถึง ผลกระทบของข้อมูลและสื่อต่างๆ	๑๑๗๖ (๙๔.๑๐)	๗๔ (๕.๙๐)	๑๒๔๕ (๙๗.๕๐)	๓๒ (๒.๕๐)	๔.๙๗***
๔.	ผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียงไม่จำเป็นต้องพัฒนา ไปถึงการเข้าใจดิจิทัล	๓๓๒ (๒๗.๒๐)	๘๘๗ (๗๒.๘๐)	๕๓๗ (๔๓.๓๐)	๗๐๓ (๕๖.๗๐)	๑๐.๒๑***
๕.	ผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียงในปัจจุบันต้องสามารถ สร้างเนื้อหาและใช้เครื่องมือสื่อดิจิทัลเพื่อการสื่อสาร อย่างมีประสิทธิภาพ	๑๑๖๒ (๙๔.๐๐)	๗๔ (๖.๐๐)	๑๒๓๔ (๙๖.๖๐)	๔๔ (๓.๔๐)	๓.๕๐***

ที่	ขั้นความรู้ด้านการทดลองประกอบ กิจการวิทยุกระจายเสียง	ก่อน		หลัง		ค่า เปรียบเทียบ (t)
		การเข้ารับการอบรม		การเข้ารับการอบรม		
		ถูก ความถี่ (ร้อยละ)	ผิด ความถี่ (ร้อยละ)	ถูก ความถี่ (ร้อยละ)	ผิด ความถี่ (ร้อยละ)	
โมดูลที่ ๔ การบริหารจัดการสถานีสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ						
๑) การจัดทำผังรายการสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ เนื้อหาที่ กสทช. กำหนด เนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ รวมถึงการรายงานกรณีที่มีเหตุจำเป็นเร่งด่วนที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ						
๑.	ผังรายการ คือการวางกรอบการนำเสนอรายการทั้งหมดที่จะทำการเผยแพร่บนสถานีทดลองประกอบกิจการกระจายเสียง ในแต่ละวัน รายสัปดาห์ หรือรายเดือน	๑๑๕๖ (๙๑.๘๐)	๑๐๓ (๘.๒๐)	๑๒๑๓ (๙๕.๑๐)	๖๓ (๕.๙๐)	๓.๗๙***
๒.	รายการดนตรี (Music Program) เป็นรายการที่มุ่งให้ความบันเทิง นิยมมากที่สุดในการวิทยุกระจายเสียง	๙๑๖ (๗๓.๐๐)	๓๓๙ (๒๗.๐๐)	๑๐๒๕ (๘๐.๙๐)	๒๔๒ (๑๙.๑๐)	๖.๓๕***
๓.	กิจการทางธุรกิจในระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่น ต้องมีรายการที่ผู้รับใบอนุญาตผลิตเองในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๐ ของเวลาออกอากาศทั้งหมด	๘๘๕ (๗๑.๘๐)	๓๔๘ (๒๘.๒๐)	๙๙๑ (๗๙.๐๐)	๒๖๔ (๒๑.๐๐)	๕.๔๔***
๔.	การจัดวางผังรายการ ควรเน้นการนำเสนอรายการที่เหมาะสมและสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย โดยพิจารณาจาก เพศ อายุ รสนิยม และความต้องการรวมทั้งพฤติกรรม การใช้ชีวิตของกลุ่มผู้ฟัง	๑๑๓๖ (๙๐.๒๐)	๑๒๔ (๙.๘๐)	๑๒๐๓ (๙๔.๓๐)	๗๓ (๕.๗๐)	๔.๗๘***
๕.	สถานีทดลองประกอบกิจการกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ ควรมีการสร้างเอกลักษณ์ ของสถานี เช่น สถานีเพลงคลาสสิก สถานีธุรกิจชุมชน เพื่อให้กลุ่มผู้ฟังสามารถเลือกรับฟังได้ตามความต้องการ	๑๑๐๒ (๘๗.๕๐)	๑๕๗ (๑๒.๕๐)	๑๑๗๙ (๙๒.๓๐)	๙๙ (๗.๗๐)	๔.๘๘***
๒) หลักเกณฑ์และแนวทางการหารายได้สำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ						
๑.	สถานีทดลองประกอบกิจการกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจที่ไม่มีการบอกรับสมาชิก สามารถจัดให้มีการโฆษณาสินค้า หรือบริการได้ แต่ต้องไม่เกินชั่วโมงละ ๑๒ นาที โดยเมื่อรวมเวลาโฆษณาแล้วตลอดทั้งวันต้องไม่เกินชั่วโมงละ ๑๐ นาที	๙๖๒ (๗๗.๔๐)	๒๘๑ (๒๒.๖๐)	๑๐๕๕ (๘๓.๙๐)	๒๐๓ (๑๖.๑๐)	๕.๒๕***

ที่	ข้อความรู้ด้านการทดลองประกอบ กิจการวิทยุกระจายเสียง	ก่อน		หลัง		ค่า เปรียบเทียบ (t)
		การเข้ารับการอบรม		การเข้ารับการอบรม		
		ถูก ความถี่ (ร้อยละ)	ผิด ความถี่ (ร้อยละ)	ถูก ความถี่ (ร้อยละ)	ผิด ความถี่ (ร้อยละ)	
๒.	สถานีทดลองประกอบกิจการกระจายเสียงประเภท กิจการทางธุรกิจ ที่มีการบอกรับสมาชิก หารายได้ จากการโฆษณาได้ แต่ต้องไม่เกินชั่วโมงละ ๖ นาที โดยเมื่อรวมเวลาการโฆษณาและการบริการธุรกิจ ตลอดทั้งวันเฉลี่ยแล้วต้องไม่เกินชั่วโมงละ ๕ นาที	๘๖๖ (๗๐.๑๐)	๓๗๐ (๒๙.๙๐)	๙๙๒ (๗๘.๙๐)	๒๖๕ (๒๑.๑๐)	๖.๔๘***
๓.	ผู้ทดลองประกอบกิจการไม่จำเป็นต้องจัดทำและ บันทึกข้อมูลเกี่ยวกับรายได้และค่าใช้จ่ายในการ ดำเนินงานของสถานี	๔๔๕ (๓๕.๔๐)	๘๑๑ (๖๔.๖๐)	๖๑๘ (๔๘.๖๐)	๖๕๔ (๕๑.๔๐)	๘.๔๒***
๔.	สถานีทดลองประกอบกิจการกระจายเสียงประเภท กิจการทางธุรกิจควรมีการพัฒนาให้สามารถฟังได้บน แพลตฟอร์มออนไลน์และแอปพลิเคชันต่างๆ จะ เป็นการเพิ่มฐานผู้ฟังอีกทางหนึ่ง	๑๑๕๙ (๙๒.๔๐)	๙๕ (๗.๖๐)	๑๒๑๔ (๙๔.๙๐)	๖๕ (๕.๑๐)	๒.๘๗***
๕.	สถานีทดลองประกอบกิจการกระจายเสียงประเภท กิจการทางธุรกิจควรมีการจัดกิจกรรมออนไลน์และ ออนกราวด์ควบคู่กัน	๑๐๓๗ (๘๔.๕๐)	๑๙๐ (๑๕.๕๐)	๑๑๑๗ (๘๙.๔๐)	๑๓๓ (๑๐.๖๐)	๔.๔๒***

**โมดูลที่ ๕ การผลิตและกำกับดูแลเนื้อหารายการวิทยุ และโฆษณาสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง
ประเภทกิจการทางธุรกิจ**

๑) เทคนิคการผลิตและจัดรายการวิทยุอย่างสร้างสรรค์และเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย

๑.	เนื้อหารายการต้องมีเนื้อหาที่น่าสนใจสำหรับกลุ่มคน ที่หลากหลาย	๑๑๙๔ (๙๔.๒๐)	๗๓ (๕.๘๐)	๑๒๖๓ (๙๘.๒๐)	๒๓ (๑.๘๐)	๕.๔๓***
๒.	เนื้อหารายการต้องมีการส่งเสริมศิลปะและ วัฒนธรรม	๑๑๗๔ (๙๒.๘๐)	๙๑ (๗.๒๐)	๑๒๔๕ (๙๗.๑๐)	๓๗ (๒.๙๐)	๕.๒๗***
๓.	เนื้อหารายการต้องให้ความรู้ สร้างประสบการณ์ ใหม่ๆ และแรงบันดาลใจให้กับผู้รับสาร	๑๑๗๓ (๙๔.๔๐)	๖๙ (๕.๖๐)	๑๒๔๒ (๙๗.๖๐)	๓๐ (๒.๔๐)	๔.๒๗***
๔.	การเตรียมเนื้อหาของรายการ ควรมีสาระทั่วไป ไม่ ต้องคำนึงถึงผู้ฟังเฉพาะกลุ่ม จะทำรายได้ให้สถานีได้ มากกว่า	๕๗๕ (๔๕.๕๐)	๖๘๘ (๕๔.๕๐)	๗๔๓ (๕๘.๑๐)	๕๓๕ (๔๑.๙๐)	๘.๑๐***
๕.	การเตรียมเนื้อหารายการควรมีการบ่มเพาะความคิด โดยการร่วมระดมสมอง จากผู้ที่มีประสบการณ์ เพื่อนร่วมงาน นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้มีส่วน ได้เสีย	๑๐๔๔ (๘๓.๘๐)	๒๐๒ (๑๖.๒๐)	๑๑๓๐ (๘๙.๐๐)	๑๔๐ (๑๑.๐๐)	๔.๙๐***

ที่	ข้อความรู้ด้านการทดลองประกอบ กิจการวิทยุกระจายเสียง	ก่อน		หลัง		ค่า เปรียบเทียบ (t)
		การเข้ารับการอบรม		การเข้ารับการอบรม		
		ถูก	ผิด	ถูก	ผิด	
		ความถี่ (ร้อยละ)	ความถี่ (ร้อยละ)	ความถี่ (ร้อยละ)	ความถี่ (ร้อยละ)	
๒) การกำกับดูแลเนื้อหารายการสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ และ การโฆษณาโดยคำนึงถึงผู้บริโภคเป็นสำคัญ						
๑.	หลักการกำกับดูแลสื่อ และรูปแบบการกำกับดูแลสื่อ มี ๓ รูปแบบ ได้แก่ การกำกับดูแลโดยอำนาจรัฐ การกำกับดูแลกันเอง และการกำกับดูแลร่วมกัน	๑๐๔๗ (๘๓.๗๐)	๒๐๔ (๑๖.๓๐)	๑๑๓๗ (๙๐.๐๐)	๑๒๖ (๑๐.๐๐)	๕.๙๒***
๒.	สำนักงาน กสทช. ทำหน้าที่ในการกำกับดูแลเนื้อหา ของสื่อวิทยุโทรทัศน์โดยองค์กรกำกับดูแลในประเทศไทย	๑๑๒๕ (๘๙.๘๐)	๑๒๘ (๑๐.๒๐)	๑๒๐๖ (๙๔.๐๐)	๗๗ (๖.๐๐)	๔.๘๔***
๓.	สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) สังกัด กระทรวงสาธารณสุข ทำหน้าที่ในการกำกับดูแล กลุ่มผลิตภัณฑ์สุขภาพโดยเฉพาะ	๑๐๖๘ (๘๕.๑๐)	๑๘๗ (๑๔.๙๐)	๑๑๕๗ (๙๐.๑๐)	๑๒๗ (๙.๙๐)	๕.๑๑***
๔.	สถานีทดลองประกอบกิจการกระจายเสียงประเภท กิจการทางธุรกิจ ควรหลีกเลี่ยง การโฆษณาที่ใช้ข้อมูล สถิติ ข้อมูลงานวิจัย รายงานศึกษาทางวิชาการ ในทางที่ไม่สมควร หรือทำให้เกิดความเข้าใจผิดโดย สินค้านั้นไม่ได้มีคุณสมบัติตามข้อมูลที่กล่าวอ้าง	๑๐๓๓ (๘๒.๕๐)	๒๑๙ (๑๗.๕๐)	๑๑๑๕ (๘๘.๑๐)	๑๕๑ (๑๑.๙๐)	๔.๙๗***
๕.	ผู้ทดลองประกอบกิจการอาจดำเนินรายการที่ แตกต่างจากผังรายการหลักที่คณะกรรมการ เห็นชอบแล้วได้ แต่ต้องแจ้งเหตุผล ความจำเป็น และรายละเอียด ที่เกี่ยวข้องให้คณะกรรมการหรือ พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบภายใน ๓๐ วัน นับตั้งแต่ วันที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงผังรายการ	๑๐๒๒ (๘๓.๓๐)	๒๐๕ (๑๖.๗๐)	๑๐๙๗ (๘๗.๑๐)	๑๖๓ (๑๒.๙๐)	๒.๘๕***
โมดูลที่ ๖ การบริหารจัดการสถานีสำหรับสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการ สาธารณะ และกิจการบริการชุมชน						
๑) การจัดทำผังรายการสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และ กิจการบริการชุมชน การนำเสนอเนื้อหาตามที่ กสทช. กำหนด รวมถึงการรายงานกรณีที่มีเหตุจำเป็นเร่งด่วนที่มี ผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ						
๑.	ผังรายการ คือการวางกรอบการนำเสนอรายการ ทั้งหมดที่จะทำการเผยแพร่บนสถานีทดลองประกอบ กิจการกระจายเสียง ในแต่ละวัน รายสัปดาห์ หรือราย เดือน	๑๑๖๐ (๙๓.๘๐)	๗๗ (๖.๒๐)	๑๒๒๑ (๙๗.๓๐)	๓๔ (๒.๗๐)	๓.๘๗***

ที่	ขั้นความรู้ด้านการทดลองประกอบ กิจการวิทยุกระจายเสียง	ก่อน		หลัง		ค่า เปรียบเทียบ (t)
		การเข้ารับการอบรม		การเข้ารับการอบรม		
		ถูก ความถี่ (ร้อยละ)	ผิด ความถี่ (ร้อยละ)	ถูก ความถี่ (ร้อยละ)	ผิด ความถี่ (ร้อยละ)	
๒.	สถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ประเภทกิจการบริการสาธารณะ ต้องมีรายการที่เป็น ข่าวสาร รายการส่งเสริม ความรู้ ความเข้าใจในการ ปกครองในระบอบประชาธิปไตย รายการส่งเสริม การศึกษา จริยธรรม ศิลปะ วัฒนธรรม การให้ความรู้ ความเข้าใจในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม คุณภาพชีวิต และ สิ่งแวดล้อม	๑๑๖๘ (๙๔.๑๐)	๗๓ (๕.๙๐)	๑๒๓๗ (๙๗.๑๐)	๓๗ (๒.๙๐)	๓.๙๔***
๓.	สถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ประเภทกิจการบริการชุมชน ต้องมีรายการที่เป็น ข่าวสารหรือสาระเกี่ยวกับชุมชนเป้าหมายที่รับบริการ แต่สามารถผลิตโดยคนนอกชุมชน	๙๑๕ (๗๔.๓๐)	๓๑๗ (๒๕.๗๐)	๙๙๒ (๗๙.๖๐)	๒๕๕ (๒๐.๔๐)	๔.๐๖***
๔.	สถานีทดลองประกอบกิจการกระจายเสียงประเภท กิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชนต้อง มีการออกอากาศรายการที่มีเนื้อหาสร้างสรรค์สังคม หรือรายการเด็กและเยาวชน อย่างน้อยวันละหกสิบ นาที ระหว่างช่วงเวลา ๑๖.๐๐ น. - ๑๘.๐๐ น. ของ ทุกวัน และช่วงเวลา ๐๗.๐๐ น.- ๐๙.๐๐ น. ในวัน เสาร์และวันอาทิตย์	๑๐๕๖ (๘๖.๓๐)	๑๖๗ (๑๓.๗๐)	๑๑๓๓ (๙๑.๐๐)	๑๑๒ (๙.๐๐)	๔.๔๒***
๕.	สถานีทดลองประกอบกิจการกระจายเสียงประเภท กิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน ควร มีการสร้างเอกลักษณ์ของสถานี เช่น การเป็นสถานี เพื่อชุมชน เพื่อการเผยแพร่งานจราจร เพื่อส่งเสริม การศึกษา ฯลฯ เป็นต้น เพื่อให้กลุ่มผู้ฟังสามารถเลือก รับฟังได้ตามความต้องการ	๑๑๒๑ (๙๐.๙๐)	๑๑๒ (๙.๑๐)	๑๑๙๓ (๙๔.๒๐)	๗๔ (๕.๘๐)	๓.๙๐***
๒) หลักเกณฑ์และข้อยกเว้นในการหารายได้สำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการ บริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน						
๑.	วิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ประเภทกิจการบริการสาธารณะและกิจการบริการ ชุมชน จะมีรายได้จากการบริจาคและการอุดหนุน	๑๐๑๘ (๘๓.๑๐)	๒๐๗ (๑๖.๙๐)	๑๑๐๗ (๘๘.๘๐)	๑๓๙ (๑๑.๒๐)	๕.๑๔***

ที่	ข้อความรู้ด้านการทดลองประกอบ กิจการวิทยุกระจายเสียง	ก่อน		หลัง		ค่า เปรียบเทียบ (t)
		การเข้ารับการอบรม		การเข้ารับการอบรม		
		ถูก ความถี่ (ร้อยละ)	ผิด ความถี่ (ร้อยละ)	ถูก ความถี่ (ร้อยละ)	ผิด ความถี่ (ร้อยละ)	
๒.	ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะประเภทที่สอง (เพื่อความมั่นคงของรัฐหรือความปลอดภัยสาธารณะ) ให้หารายได้จากการโฆษณาได้เท่าที่เพียงพอต่อการประกอบกิจการโดยไม่เน้นการแสวงหากำไร	๙๘๒ (๗๙.๙๐)	๒๔๗ (๒๐.๑๐)	๑๐๘๘ (๘๖.๗๐)	๑๖๗ (๑๓.๓๐)	๕.๔๔***
๓.	สถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการชุมชนจะได้รับการอุดหนุนส่วนหนึ่งจะได้รับจากกองทุนวิจัยและพัฒนากิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม เพื่อประโยชน์สาธารณะ ในด้านการส่งเสริมและสนับสนุนเงินจากกองทุนวิจัยและพัฒนากิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม เพื่อประโยชน์สาธารณะ ตามมาตรา ๕๒(๑)	๑๐๘๔ (๘๘.๗๐)	๑๓๘ (๑๑.๓๐)	๑๑๖๐ (๙๓.๒๐)	๘๕ (๖.๘๐)	๔.๔๖***
๔.	การระบुकลุ่มผู้ฟังที่ชัดเจนของสถานีสำหรับสถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และชุมชน จะทำให้สถานีเป็นชุมชนที่มีผู้ฟังเฉพาะกลุ่มที่มีการสนับสนุนอย่างเข้มแข็งทั้งในด้านเงินบริจาคหรือสนับสนุนผ่านกิจกรรมต่างๆ	๙๙๔ (๘๑.๕๐)	๒๒๕ (๑๘.๕๐)	๑๐๙๑ (๘๘.๒๐)	๑๔๖ (๑๑.๘๐)	๕.๖๘***
๕.	วิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะและกิจการบริการชุมชนสามารถดำเนินการจัดรายการหรือกิจกรรมของสถานีร่วมกับภาคี จะได้รับการสนับสนุนในเชิงองค์ความรู้และบางโครงการอาจจะมึงบประมาณในการสนับสนุนซึ่งสามารถนำมาใช้ในการเพิ่มคุณภาพของรายการ	๑๐๗๓ (๘๗.๔๐)	๑๕๕ (๑๑.๗๐)	๑๑๖๗ (๙๓.๑๐)	๘๗ (๖.๙๐)	๕.๙๖***

ที่	ข้อความรู้ด้านการทดลองประกอบ กิจการวิทยุกระจายเสียง	ก่อน		หลัง		ค่า เปรียบเทียบ (t)
		การเข้ารับการอบรม		การเข้ารับการอบรม		
		ถูก	ผิด	ถูก	ผิด	
		ความถี่ (ร้อยละ)	ความถี่ (ร้อยละ)	ความถี่ (ร้อยละ)	ความถี่ (ร้อยละ)	
โมดูลที่ ๗ การผลิตและกำกับดูแลเนื้อหารายการวิทยุสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน						
๑) การวิเคราะห์และจัดทำเนื้อหารายการ รวมถึงเทคนิคการผลิตและยกระดับการจัดรายการวิทยุประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชนให้ทันสมัย มีความน่าสนใจและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย						
๑.	เนื้อหารายการต้องมีเนื้อหาที่ส่งเสริมประชาธิปไตย ในสังคม	๑๐๘๕ (๙๐.๐๐)	๑๒๐ (๑๐.๐๐)	๑๑๕๘ (๙๓.๙๐)	๗๕ (๖.๑๐)	๔.๒๗***
๒.	เนื้อหารายการต้องมีการส่งเสริมศิลปะและ วัฒนธรรม ยกย่องบรรณนิยมนและจรรยาบรรณใน สังคม	๑๑๔๓ (๙๑.๘๐)	๑๐๒ (๘.๒๐)	๑๒๑๓ (๙๖.๑๐)	๔๙ (๓.๙๐)	๕.๕๖***
๓.	รายการสำหรับเด็กและเยาวชนต้องมีการศึกษา พัฒนาการแต่ละช่วงวัย และนำเสนอเนื้อหารายการ ให้สอดคล้องกับพัฒนาการเด็กและเยาวชน	๑๑๖๘ (๙๔.๑๐)	๗๓ (๕.๙๐)	๑๒๔๗ (๙๗.๗๐)	๒๙ (๒.๓๐)	๕.๔๘***
๔.	สถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ประเภทกิจการบริการสาธารณะและกิจการบริการ ชุมชน ควรมีการนำเสนอเนื้อหา สาระ ที่มีความ หลากหลาย หรือมีรูปแบบการนำเสนอรายการที่ หลากหลาย เป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้ฟังไม่เกิดความเบื่อ หน่าย	๑๑๕๐ (๙๒.๑๐)	๙๘ (๗.๙๐)	๑๒๑๓ (๙๕.๔๐)	๕๘ (๔.๖๐)	๓.๙๕***
๕.	การจัดรายการวิทยุประเภทกิจการบริการชุมชน ควรประยุกต์ใช้เทคนิคการมีส่วนร่วมของชุมชน เช่น การเชิญเข้าร่วมจัดรายการ การร่วมให้ข้อมูลใน การจัดเตรียมเนื้อหารายการ เป็นต้น	๑๑๖๙ (๙๔.๗๐)	๖๖ (๕.๓๐)	๑๒๒๗ (๙๗.๒๐)	๓๕ (๒.๘๐)	๓.๓๖***
๒) การกำกับดูแลเนื้อหารายการและกิจกรรมการหารายได้ของวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภท กิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน						
๑.	หลักการกำกับดูแลสื่อ และรูปแบบการกำกับดูแลสื่อ มี ๓ รูปแบบ ได้แก่ การกำกับดูแลโดยอำนาจรัฐ การกำกับดูแลกันเอง และการกำกับดูแลร่วมกัน	๑๐๘๘ (๘๘.๒๐)	๑๔๖ (๑๑.๘๐)	๑๑๖๕ (๙๒.๕๐)	๙๕ (๗.๕๐)	๔.๔๑***
๒.	สถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ประเภทกิจการบริการสาธารณะ ควรมีการจัดทำ รายการที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเหตุการณ์ในปัจจุบัน หรือ เหตุการณ์ที่เป็นข้อเท็จจริงที่เป็นประโยชน์ต่อ สาธารณะ	๑๑๔๙ (๙๒.๗๐)	๙๑ (๗.๓๐)	๑๒๑๓ (๙๕.๕๐)	๕๗ (๔.๕๐)	๓.๓๑***

ที่	ข้อความรู้ด้านการทดลองประกอบ กิจการวิทยุกระจายเสียง	ก่อน		หลัง		ค่า เปรียบเทียบ (t)
		การเข้ารับการอบรม		การเข้ารับการอบรม		
		ถูก	ผิด	ถูก	ผิด	
		ความถี่ (ร้อยละ)	ความถี่ (ร้อยละ)	ความถี่ (ร้อยละ)	ความถี่ (ร้อยละ)	
๓.	สถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะไม่จำเป็นต้องคำนึงกลุ่มผู้ฟังที่เป็นคนพิการ คนด้อยโอกาส หรือกลุ่มความสนใจพิเศษ	๔๙๘	๗๔๘	๖๙๙	๕๖๓	๙.๔๒***
		(๔๐.๐๐)	(๖๐.๐๐)	(๕๕.๔๐)	(๔๔.๖๐)	
๔.	สถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการชุมชน ต้องนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับปัญหาของชุมชน พร้อมช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าว และหาทางออกในการแก้ไขจากข้อเสนอแนะของประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่	๑๐๙๑	๑๔๙	๑๑๘๖	๘๓	๕.๙๖***
		(๘๘.๐๐)	(๑๒.๐๐)	(๙๓.๕๐)	(๖.๕๐)	
๕.	สถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการชุมชน ควรสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ประชาชนในชุมชน โดยส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็นระหว่างกัน ให้การศึกษา ความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อประชาชนผู้ฟัง	๑๑๗๒	๗๔	๑๒๓๗	๓๖	๔.๑๐***
		(๙๔.๑๐)	(๕.๙๐)	(๙๗.๒๐)	(๒.๘๐)	

* มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๐๑ ($P < ๐.๐๐๑$)

๓. ผลการประเมินความคาดหวังและความพึงพอใจในการเข้าร่วมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

การวิเคราะห์ความคาดหวังและความพึงพอใจของการเข้าร่วมการฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงในภาพรวม พบว่า ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมมีความคาดหวังต่อการเข้าร่วมการฝึกอบรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ๓.๖๖ และ มีความพึงพอใจต่อการเข้าร่วมการฝึกอบรม โดยรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยมีค่าเฉลี่ย ๔.๐๙ เมื่อเปรียบเทียบความคาดหวัง และความพึงพอใจในการเข้าร่วมการฝึกอบรม พบว่า ความพึงพอใจในการเข้าร่วมการฝึกอบรมสูงกว่าความคาดหวัง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๐๑ ในทุกมิติ รายละเอียดดังตาราง

ตาราง ๔.๑๘ ความคาดหวังและความพึงพอใจการเข้าร่วมการฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

	หัวข้อการประเมิน	ความคาดหวัง	ความพึงพอใจ	ค่าเปรียบเทียบ
		ค่าเฉลี่ย (SD) แปลผล	ค่าเฉลี่ย (SD) แปลผล	ค่าเฉลี่ย (t)
๑.	เนื้อหาหลักสูตรมีความเหมาะสม ทันสมัยและน่าสนใจ	๓.๗๑ (๐.๗๗) มาก	๓.๙๙ (๐.๖๙) มาก	๑๑.๘๖***
๒.	เนื้อหาหลักสูตรครอบคลุมการดำเนินงานของวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ	๓.๖๙ (๐.๗๕) มาก	๔.๐๑ (๐.๖๗) มาก	๑๔.๒๗***
๓.	รูปแบบและกิจกรรมประกอบการฝึกอบรมมีความเหมาะสม และมีความน่าสนใจ	๓.๖๕ (๐.๗๗) มาก	๔.๐๒ (๐.๗๐) มาก	๑๔.๖๔***
๔.	วิทยากรมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ ทั้งการนำเข้าสู่บทเรียน การจัดลำดับขั้นตอนของเนื้อหาวิชา เทคนิคและวิธีการที่ใช้ในการถ่ายทอดความรู้ และตอบข้อซักถามได้เข้าใจชัดเจน	๓.๗๒ (๑.๑๔) มาก	๔.๑๐ (๐.๗๓) มาก	๑๐.๕๖***
๕.	วิทยากรเปิดโอกาสให้ซักถามและแสดงความคิดเห็น	๓.๖๑ (๐.๗๗) มาก	๔.๐๖ (๐.๗๔) มาก	๑๗.๔๕***
๖.	สื่อการเรียนรู้และอุปกรณ์ที่ใช้อบรมมีความเหมาะสมและเพียงพอต่อผู้เข้ารับการฝึกอบรม	๓.๖๑ (๐.๗๖) มาก	๔.๐๕ (๐.๗๔) มาก	๑๖.๘๘***
๗.	สื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีความสะดวกต่อการเรียนรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ	๓.๖๐ (๐.๗๔) มาก	๔.๐๗ (๐.๗๑) มาก	๑๘.๘๑***
๘.	ระยะเวลาที่ใช้ฝึกอบรมจำนวน ๒ วัน ๑๖ ชั่วโมง มีความเหมาะสม	๓.๖๒ (๐.๗๘) มาก	๔.๑๐ (๐.๗๒) มาก	๑๘.๓๗***
๙.	ระยะเวลาที่ใช้สำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเองจำนวน ๒๔ ชั่วโมง มีความเหมาะสม	๓.๕๐ (๐.๗๒) มาก	๓.๙๗ (๐.๗๕) มาก	๑๘.๓๙***

หัวข้อการประเมิน	ความคาดหวัง	ความพึงพอใจ	ค่าเปรียบเทียบ
	ค่าเฉลี่ย	ค่าเฉลี่ย	ค่าเฉลี่ย
	(SD)	(SD)	(t)
	แปลผล	แปลผล	
๑๐. สถานที่ในการจัดฝึกอบรมมีความเหมาะสม	๓.๗๔ (๐.๘๑) มาก	๔.๒๐ (๐.๗๓) มาก	๑๗.๑๒***
๑๑. จำนวนผู้อบรมในกลุ่มมีความเหมาะสม	๓.๖๔ (๐.๗๖) มาก	๔.๐๙ (๐.๗๐) มาก	๑๖.๙๖***
๑๒. ความพึงพอใจในด้านการบริหารจัดการของ โครงการฯ ทั้งด้านการประสานงาน และอำนวยความสะดวก ของผู้รับผิดชอบโครงการ	๓.๗๐ (๐.๗๙) มาก	๔.๑๕ (๐.๗๔) มาก	๑๖.๕๔***
๑๓. การได้เครือข่ายเพิ่มขึ้นจากการฝึกอบรมครั้งนี้	๓.๕๙ (๐.๗๖) มาก	๔.๐๓ (๐.๗๗) มาก	๑๖.๑๔***
๑๔. การได้รับความรู้เกี่ยวกับวิทยุกระจายเสียง ทดลองประกอบกิจการเพิ่มขึ้น	๓.๗๖ (๐.๗๗) มาก	๔.๑๓ (๐.๗๐) มาก	๑๓.๙๑***
๑๕. โดยรวมแล้วการฝึกอบรมครั้งนี้ให้ประโยชน์ คุ้มค่า	๓.๘๓ (๐.๗๙) มาก	๔.๑๖ (๐.๗๐) มาก	๑๒.๗๖***
รวม	๓.๖๖ (๐.๕๖) มาก	๔.๐๙ (๐.๕๐) มาก	๒๔.๔๖***

การแปลผล : ๑.๐๐-๑.๘๐ เท่ากับ น้อยที่สุด / ๑.๘๑-๒.๖๐ เท่ากับ น้อย / ๒.๖๑- ๓.๔๐ เท่ากับ ปานกลาง / ๓.๔๑-๔.๒๐ เท่ากับ มาก / ๔.๒๑-๕.๐๐ เท่ากับ มากที่สุด

* มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๐๑ (P<๐.๐๐๑)

๔. การประเมินการถ่ายโอนความรู้จากหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงไปใช้ในการปฏิบัติงาน

การประเมินการถ่ายโอนความรู้จากหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงไปใช้ในการปฏิบัติงาน พบว่า ภายหลังจากเข้าร่วมการฝึกอบรมในระยะ ๑ เดือน ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมมีระดับการถ่ายโอนความรู้จากหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงไปใช้ในการปฏิบัติงานในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ๓.๗๔ และภายหลังจากเข้าร่วมการฝึกอบรมในระยะ ๓ เดือน ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมมีระดับการถ่ายโอนความรู้จากหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงไปใช้ในการปฏิบัติงานในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยมีค่าเฉลี่ย ๔.๑๙ และเมื่อเปรียบเทียบการถ่ายโอนความรู้จากหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงไปใช้ในการปฏิบัติงานในระยะ ๑ เดือน และ ๓ เดือนภายหลังจากเข้าร่วมการฝึกอบรม พบว่า การถ่ายโอนความรู้จากหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงไปใช้ในการปฏิบัติงานในระยะ ๓ เดือน สูงกว่าระยะ ๑ เดือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๐๑ รายละเอียดดังตาราง

ตาราง ๔.๑๙ การประเมินการถ่ายโอนความรู้จากหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงไปใช้ในการปฏิบัติงาน

การถ่ายโอนความรู้จากหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงไปใช้ในการปฏิบัติงาน	การดำเนินกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ		การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย (t)
	๑ เดือนภายหลังการฝึกอบรม	๓ เดือนภายหลังการฝึกอบรม	
	ค่าเฉลี่ย (SD)	ค่าเฉลี่ย (SD)	
	แปลผล	แปลผล	
๑. การฝึกอบรมครั้งนี้ทำให้ท่านได้รับความรู้เกี่ยวกับวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการเพิ่มขึ้น	๓.๙๒ (๐.๘๑) มาก	๔.๑๖ (๐.๖๕) มาก	๑๓.๐๖***
๒. ความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมครั้งนี้สามารถนำไปใช้ในการดำเนินงานวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการได้จริง	๓.๖๘ (๐.๘๔) มาก	๔.๒๗ (๐.๖๕) มากที่สุด	๒๕.๓๒***
๓. ท่านมีความมั่นใจในการดำเนินกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการเพิ่มขึ้น	๓.๕๒ (๐.๘๒) มาก	๔.๑๘ (๐.๗๔) มาก	๒๗.๘๔***
๔. ท่านดำเนินกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการอย่างถูกต้องและเข้าใจกฎระเบียบ	๓.๗๕ (๐.๘๔) มาก	๔.๒๔ (๐.๖๙) มากที่สุด	๒๑.๐๗***
๕. เครือข่ายที่ได้จากการฝึกอบรมช่วยส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ	๓.๘๕ (๐.๘๒) มาก	๔.๑๒ (๐.๗๒) มาก	๑๔.๒๕***
รวม	๓.๗๔ (๐.๖๓) มาก	๔.๑๙ (๐.๕๒) มาก	๓๒.๑๒***

การแปลผล : ๑.๐๐-๑.๘๐ เท่ากับ น้อยที่สุด / ๑.๘๑-๒.๖๐ เท่ากับ น้อย / ๒.๖๑- ๓.๔๐ เท่ากับ ปานกลาง / ๓.๔๑-๔.๒๐ เท่ากับ มาก / ๔.๒๑-๕.๐๐ เท่ากับ มากที่สุด

* มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๐๑ (P<๐.๐๐๑)

ส่วนที่ ๒ ข้อเสนอเชิงนโยบายในการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจด้านการให้บริการกิจการกระจายเสียง

การพัฒนาหลักสูตรและจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง รวมถึงการประเมินผลการพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง สามารถจำแนกเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายในการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจด้านการให้บริการกิจการกระจายเสียงสำหรับการดำเนินการในระยะสั้น และข้อเสนอแนะระยะกลางและระยะยาว โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑. ข้อเสนอแนะสำหรับการดำเนินการในระยะสั้น หมายถึง สิ่งที่สำคัญงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (สำนักงาน กสทช.) ควรพิจารณาและดำเนินการในช่วง ๑ - ๒ ปี เพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจด้านการให้บริการกิจการกระจายเสียงให้เกิดขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรม ได้แก่

๑.๑ การนำคู่มือการเรียนรู้ด้วยตนเองสำหรับประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการจากโครงการฯ ทั้งในลักษณะของหนังสือเล่มเล็ก (Booklet) และสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองไปใช้ในการให้ความรู้กับผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

สำนักงาน กสทช. สามารถนำคู่มือการเรียนรู้ด้วยตนเองสำหรับประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการจากโครงการฯ ทั้งในลักษณะของหนังสือเล่มเล็ก (Booklet) และสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองไปใช้ในการให้ความรู้กับผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากคู่มือการเรียนรู้ด้วยตนเองสำหรับประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ เป็นคู่มือที่สามารถเรียนรู้ได้ง่ายด้วยตนเองและมีแบบฝึกหัดท้ายบท ทำให้สะดวกต่อผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงสามารถใช้ในการเพิ่มพูนความรู้ของตนเองในเวลาว่างได้ โดยไม่ต้องร่วมงานร่วมการฝึกอบรม ซึ่งจากผลการประเมินภายใต้โครงการพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงในครั้งนี้ ผู้ที่เข้ารับการฝึกอบรม สะท้อนว่าโครงการฯ มีประโยชน์เป็นการเพิ่มพูนความรู้ที่ทันสมัยและกฎระเบียบที่จำเป็นต่อการประกอบกิจการ

๑.๒ การจัดโครงการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง และบุคลากรที่เกี่ยวข้องในยุคที่มีการหลอมรวมเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง ด้วยวิธีการที่หลากหลาย และมีความเหมาะสมต่อสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙

สำนักงาน กสทช. ควรมีการจัดโครงการหรือกิจกรรมพัฒนาศักยภาพและ ขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง และบุคลากรที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่องทั้งในเชิงแพลตฟอร์มที่ใช้ในการประกอบกิจการในยุคที่มีการหลอมรวมเทคโนโลยี การใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ในการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงอีกช่องทางหนึ่ง ข้อกฎหมาย กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง จริยธรรมวิชาชีพ และเทคนิคการผลิตรายการอย่างสร้างสรรค์ โดยมีการพัฒนาด้วยวิธีการที่หลากหลาย และมีความเหมาะสมต่อ

สถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ซึ่งคาดว่าจะยังคงมีการแพร่ระบาดไปอีกช่วงระยะเวลาหนึ่ง ทั้งจากการฝึกอบรมในชั้นเรียน การฝึกอบรมออนไลน์ ชุดการเรียนรู้ด้วยตัวเอง การเรียนรู้บนเว็บไซต์หรือการเรียนในรูปแบบ e-learning เพื่อให้ผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง และบุคลากรที่เกี่ยวข้องจะได้รับการความรู้ใหม่ที่จำเป็นต่อการประกอบกิจการอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในยุคที่มีการหลอมรวมเทคโนโลยีทำให้ผู้ประกอบการรุ่นใหม่จากแพลตฟอร์มออนไลน์เกิดขึ้นเป็นจำนวนมากซึ่งมีเนื้อหาที่น่าสนใจ และมีภาวะเบียดขับข้อบังคับในการนำเสนอน้อยกว่าวิทยุทดลองประกอบกิจการ อีกทั้งผู้ประกอบการกลุ่มนี้ได้มีการแบ่งส่วนแบ่งทางการตลาดทั้งในมิติของผู้ฟังและมิติของสปอนเซอร์จากผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงไปเป็นจำนวนมาก ทำให้มีการแข่งขันอย่างรุนแรงในธุรกิจกิจการกระจายเสียงในปัจจุบัน

๑.๓ การจัดเตรียมกลไกที่สนับสนุนการเชื่อมโยงและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสำนักงาน กสทช. และผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง และระหว่างผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงด้วยกันเอง

สำนักงาน กสทช. ควรมีการจัดเตรียมกลไกที่สนับสนุนการเชื่อมโยง การรายงานปัญหาและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสำนักงาน กสทช. และผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง และระหว่างผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงด้วยกันเอง เช่น เว็บไซต์ การตั้งกลุ่มในเครือข่ายสังคมออนไลน์ การใช้โปรแกรม Line official เป็นต้น ซึ่งสำนักงานสามารถใช้เป็นช่องทางในการสื่อสารข่าวสาร การรับแจ้งปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการหรือการรายงานการนำเสนอสื่อวิทยุกระจายเสียงทั้งเนื้อหาและโฆษณาที่ไม่เหมาะสม

๑.๔ การประสานความร่วมมือกับองค์กรเครือข่ายวิชาชีพสื่อ วิชาชีพอื่นๆ และเครือข่ายจิตอาสา ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความรู้ ความเข้าใจ การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและทำงานร่วมกับผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงเพื่อพัฒนาคุณภาพรายการ และการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์

สำนักงาน กสทช. ควรมีการประสานความร่วมมือกับองค์กรเครือข่ายวิชาชีพสื่อ วิชาชีพอื่นๆ และเครือข่ายจิตอาสา ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความรู้ ความเข้าใจ การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและทำงานร่วมกับผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงเพื่อพัฒนาคุณภาพรายการ และการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ เช่น สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) สามารถเข้ามามีบทบาทและร่วมสนับสนุนการให้ความรู้เกี่ยวกับการโฆษณาเครื่องสำอางและยาบำรุงต่างๆ ศูนย์ต่อต้านข่าวปลอมประเทศไทย กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม สามารถเป็นพันธมิตรกันในการแจ้งเบาะแสข่าวปลอมหรือตรวจสอบข่าวว่าเป็นข่าวที่เชื่อถือได้หรือไม่ก่อนนำเสนอผ่านทางรายการวิทยุทดลองประกอบกิจการ หรือสำนักข่าวจากส่วนกลางในการส่งข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องให้กับวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ เป็นต้น นอกจากนี้สามารถเชิญเครือข่ายจิตอาสาต่างๆเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดรายการเพื่อยกระดับคุณภาพของรายการที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์ต่อผู้ฟัง เมื่อรายการน่าสนใจ จะช่วยดึงดูดสปอนเซอร์ต่างๆให้เข้ามาสนับสนุนสถานีต่อไป

๑.๕ การจัดหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาเครือข่ายผู้นำผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง (Train the trainer program)

สำนักงาน กสทช. ควรมีการจัดหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาเครือข่ายผู้นำผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงโดยเป็นหลักสูตรเข้มข้น (Train the trainer program) เพื่อให้ผู้นำเหล่านี้นำความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมไปขยายผลและสอนต่อให้กับผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงหรือบุคลากรอื่นๆในพื้นที่ของตนเอง รวมถึงสามารถทำหน้าที่ในการกำกับดูแลและให้คำแนะนำในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการประกอบกิจการผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงในพื้นที่ของตนเอง โดยในกรณีที่มีประเด็นที่ค่อนข้างรุนแรงหรือ ประเด็นเชิงละเอียดจรรยาบรรณวิชาชีพ เครือข่ายผู้นำผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงกลุ่มนี้จะเป็นผู้คอยรายงานให้กับสำนักงาน กสทช.

๒. ข้อเสนอแนะระยะกลางและระยะยาว หมายถึง สิ่งที่สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ควรพิจารณาและดำเนินการในช่วง ๓ - ๑๐ ปี เพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจด้านการให้บริการกิจการกระจายเสียงให้เกิดขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรม ได้แก่

๒.๑ การศึกษาและระบุมความรู้ ทักษะพื้นฐาน และสมรรถนะที่จำเป็นต่อการดำเนินงานวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ และอาจมีการพิจารณานำไปผูกโยงกับการต่อใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงในอนาคต เพื่อให้ผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทุกสถานจะสามารถประกอบกิจการได้บนมาตรฐานระดับเดียวกัน

สำนักงาน กสทช. ควรมีการศึกษาและระบุมความรู้ ทักษะพื้นฐาน และสมรรถนะที่จำเป็นต่อการดำเนินงานวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ จะทำให้ผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงและบุคลากรที่เกี่ยวข้องมีการเรียนรู้เพิ่มเติมและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อยกระดับการประกอบกิจการและการดำเนินงานของตนเองยุคที่มีการแข่งขันในธุรกิจวิทยุกระจายเสียงค่อนข้างสูง โดยพิจารณาจากช่องว่างของความรู้ของตนเองกับสิ่งที่สำนักงาน สำนักงาน กสทช. ระบุไว้ เช่น ความรู้ในด้านกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ จรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อ การประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการในยุคที่มีการหลอมรวมเทคโนโลยี การรู้เท่าทันสื่อและสื่อดิจิทัล เป็นต้น

นอกจากนี้สำนักงาน กสทช. อาจมีการพิจารณานำความรู้ ทักษะพื้นฐาน และสมรรถนะที่กำหนดขึ้นไปผูกโยงกับการต่อใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงในอนาคต เพื่อเป็นการกำหนดให้ผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงจะต้องมีการเรียนรู้ และติดตามข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการอย่างต่อเนื่อง โดยผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงจะต้องมีการเรียนรู้ในประเด็นที่สำนักงาน กสทช. กำหนด หรือสำนักงาน กสทช. อาจจะทำเป็นหลักสูตรออนไลน์และส่งให้ผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง และทำแบบประเมินให้ผ่าน โดยนำมาเป็นหนึ่งในเอกสารแนบกับการยื่นคำร้องขอต่อใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ในลักษณะเดียวกับการต่ออายุใบขับขี่

รถยนต์ หรือการต่ออายุใบอนุญาตวิชาชีพบางประเภท เป็นต้น เพื่อให้ผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทุกสถานจะสามารถประกอบกิจการได้บนมาตรฐานระดับเดียวกัน

๒.๒ การทำความร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันในระดับอุดมศึกษาที่มี หลักสูตรด้านนิเทศศาสตร์และสื่อสารมวลชน ที่กระจายอยู่ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ

สำนักงาน กสทช. ควรมีการทำความร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันในระดับอุดมศึกษาที่มีหลักสูตรด้านนิเทศศาสตร์และสื่อสารมวลชน ที่กระจายอยู่ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ เพื่อให้สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ รวมถึงยังสามารถช่วยเป็นหนึ่งในผู้กำกับดูแลเนื้อหาและคุณภาพรายการของวิทยุทดลองประกอบกิจการได้เป็นอย่างดี

๒.๓ การพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อให้กับผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง บุคลากรที่เกี่ยวข้อง และประชาชนทุกช่วงวัย

สำนักงาน กสทช. ควรมีการจัดโครงการหรือกิจกรรมพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อให้กับผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง บุคลากรที่เกี่ยวข้อง และประชาชนทุกช่วงวัยไม่จำกัดเฉพาะเยาวชนเท่านั้น ซึ่งการที่จะส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจด้านการให้บริการกิจการกระจายเสียงให้เกิดขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรม ไม่จำกัดเฉพาะอยู่ที่ผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง หรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องเท่านั้น หากแต่ประชาชนทุกช่วงวัยที่เป็นผู้รับฟังสื่อวิทยุต้องมีความสามารถในการคัดกรองข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องและเป็นประโยชน์กับตนเอง รวมถึงต้องสามารถคัดกรองข้อมูลข่าวสารที่เป็นเท็จ แฝงด้วยความรุนแรงหรือไม่เหมาะสมต่อเด็กและเยาวชน หรือเป็นโฆษณาที่หลอกลวงหรือบิดเบือนต่อผู้บริโภค เพื่อรายงานผ่านช่องทางของรัฐให้มีการดำเนินการลงโทษผู้ประกอบกิจการต่อไป จะเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่สามารถดำเนินการควบคู่ไปกับการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจด้านการให้บริการกิจการกระจายเสียง เพื่อเป็นการกำกับดูแลและพัฒนาคุณภาพของการให้บริการกิจการกระจายเสียงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๔ การจัดทำคู่มือจริยธรรมวิชาชีพสำหรับผู้ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการโดยเฉพาะ

สำนักงาน กสทช. ควรมีการจัดทำคู่มือจริยธรรมวิชาชีพสำหรับผู้ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการโดยเฉพาะ จะเป็นคัมภีร์สำหรับการประกอบกิจการอย่างมีคุณภาพ อันเนื่องมาจากในปัจจุบันมีการแข่งขัน มากสำหรับวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการและสื่อประเภทอื่นๆ ในยุคที่มีการหลอมรวมเทคโนโลยี ประเด็นด้านการขาดจริยธรรมของผู้ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการบางกลุ่มที่สะท้อนออกมาให้เห็นได้ในหลายมิติของการประกอบกิจการ ไม่ว่าจะเป็นการที่เน้นการนำเสนอข่าวสารที่รวดเร็ว โดยไม่ได้มีการคัดกรองว่าข่าวนั้นๆเป็นข่าวที่ถูกต้องหรือไม่ ความเหมาะสมของรูปแบบการนำเสนอและการใช้ภาษาที่ถูกต้อง หรือการเน้นในเชิงธุรกิจมากกว่าการทำเพื่อประโยชน์สาธารณะ การใส่ความคิดเห็นของตนเองลงไปในช่วงสารเพื่อดึงความสนใจจากผู้ชมผู้ฟัง หรือการนำเสนอข่าวโดยไม่ได้คำนึงถึงประเด็นจริยธรรมวิชาชีพสื่อและการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้ที่ปรากฏในข่าว การนำเสนอขายสินค้าหรือบริการที่มีราคาสูงกว่าความเป็นจริง หรือเป็นผลิตภัณฑ์ที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพของผู้บริโภค เป็นต้น

๒.๕ การพิจารณา การจัดทำตัวชี้วัดและมาตรการในการสนับสนุนผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชนบางสถานีที่มีเนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม รวมถึงการแนะนำและให้ความรู้เกี่ยวกับแหล่งทุนอื่นๆ ที่ผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการสามารถเข้าถึงเพื่อขอรับการสนับสนุนได้

สำนักงาน กสทช. ควรมีการพิจารณาการสนับสนุนผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชนบางสถานีที่มีเนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม เพื่อให้ยังสามารถประกอบกิจการต่อไป หากสำนักงาน กสทช. เห็นสมควรในการให้การสนับสนุน สำนักงาน กสทช. ควรมีการ จัดตั้งคณะทำงานหรือศึกษาทบทวนเพื่อจัดทำตัวชี้วัดอย่างเป็นรูปธรรมถึงองค์ประกอบของสถานีวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชนที่ควรได้รับการสนับสนุน เนื่องจาก สำนักงาน กสทช. มีงบประมาณและทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดและมีพันธกิจในด้านอื่นๆ การที่มีตัวชี้วัดที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมจะทำให้สามารถประเมินและระบุสถานีที่สมควรได้รับการสนับสนุนได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยไม่มีข้อครหาจากสถานีอื่นๆหรือผู้เกี่ยวข้องที่ไม่ได้รับการสนับสนุน

นอกจากนี้ สำนักงาน กสทช. ควรมีการแนะนำและให้ความรู้เกี่ยวกับแหล่งทุนอื่นๆ ที่ผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการสามารถเข้าถึงเพื่อขอรับการสนับสนุนได้ เช่น สถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการชุมชนจะได้รับการอุดหนุนส่วนหนึ่งจะได้รับจากกองทุนวิจัยและพัฒนากิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการ โทรคมนาคม เพื่อประโยชน์สาธารณะ ในด้านการส่งเสริมและสนับสนุนเงินจากกองทุนวิจัยและพัฒนา กิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม เพื่อประโยชน์สาธารณะ ตามมาตรา ๕๒(๑) หรือกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ เป็นต้น

ส่วนที่ ๓ การวิจารณ์ผล

ในส่วนของการวิจารณ์ผล จะนำเสนอผลจากการประเมินผลการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง โดยแบ่งออกเป็น ๓ ประเด็น ดังนี้

๑. การประเมินความรู้ความเข้าใจในการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการจากการเข้าร่วมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

“ผลการประเมินความรู้ความเข้าใจในการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ โดยการเปรียบเทียบก่อนและหลังการเข้าร่วมการฝึกอบรม พบว่า ในภาพรวมผู้เข้ารับการฝึกอบรมร้อยละ ๑๐๐.๐๐ มีความรู้เพิ่มขึ้นจากการเข้าร่วมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง และเมื่อเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจในการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการก่อนและหลังการฝึกอบรม พบว่า ผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงมีความรู้ความเข้าใจสูงขึ้นภายหลังการเข้าร่วมการฝึกอบรมทั้งในภาพรวม ภาพรวมของแต่ละโมดูล และทุกประเด็นจากทุกโมดูลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๐๑” ที่พบผลเช่นนี้เนื่องจากการจัดฝึกอบรมมีการประเมินความต้องการจำเป็นในด้านความรู้ ทักษะ วิธีการจัดฝึกอบรมมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร ทำให้สามารถพัฒนาหลักสูตรได้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ได้รับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง มียังมีการผสมผสานวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทั้งการบรรยาย การอภิปรายกลุ่ม การยกกรณีศึกษา การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างผู้เข้ารับการฝึกอบรมกับวิทยากร เป็นต้น เพื่อช่วยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถเข้าใจเนื้อหาความรู้ที่มีอยู่จำนวนมากได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับแนวคิดของ Nadler (๑๙๘๐) และศุภชัย ยาวะประภาษ (๒๕๔๑) ที่เสนอว่าการฝึกอบรมเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ถูกต้องแบบขึ้นเพื่อให้บุคลากรที่กำลังปฏิบัติงานอยู่ในปัจจุบันหรือกำลังจะได้รับมอบหมายให้ทำงานในอนาคต ได้เกิดการเพิ่มพูน ทักษะ ความรู้ ที่เกี่ยวข้องการสายงานที่รับผิดชอบ โดยมีเป้าหมายเพื่อยกระดับความรู้ความสามารถ ทักษะ ของบุคลากร ให้สามารถปฏิบัติงานในตำแหน่งนั้นได้ อีกทั้งยังเป็นการเปิดโอกาสให้บุคลากรได้เตรียมความพร้อมสู่การเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดแก่หน่วยงานในอนาคต ไม่ได้มุ่งเน้นที่ตัวงาน แต่มุ่งเน้นเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามหน่วยงานที่ต้องการ เป็นการดำเนินการช่วยเพิ่มศักยภาพ ทักษะ และมุมมองในการปฏิบัติงานของบุคลากรให้กว้างขึ้น อย่างไรก็ตามการที่ผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงมีความรู้ความเข้าใจในการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการสูงขึ้น ภายหลังการเข้าร่วมการฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง เนื่องจากที่ใช้ในการฝึกอบรมครั้งนี้มีการผสมผสานการฝึกอบรมเข้ากับวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลายรวมถึงการฝึกปฏิบัติและอภิปรายในชั้นเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Cliffore & Thorpe (๒๐๐๗) ที่เสนอว่าการที่ค่าใช้จ่ายสำหรับการพัฒนาบุคลากรให้ได้ผลลัพธ์ที่คุ้มค่าต้องผนวกทั้งการฝึกอบรมและการเรียนรู้เข้าด้วยกัน โดยการฝึกอบรมเป็นวิธีการที่ช่วยให้บุคลากรมีทักษะใหม่ มีความรู้และเทคนิคที่ใช้ในการปฏิบัติงาน แต่การเรียนรู้ช่วยในการพัฒนาผลการปฏิบัติงานโดยผนวกและโอนถ่ายสิ่งที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปสู่องค์กร

ผลการศึกษาในส่วนนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ซาลิสตา มากแผนทอง (๒๕๔๗) ได้ศึกษาการวิจัยเพื่อสรุปบทเรียน : กระบวนการเตรียมกลุ่มวิทยุชุมชน จังหวัดปัตตานี ซึ่งผลการศึกษาพบว่า กระบวนการสร้างกลุ่มมีทั้งสิ้น ๓ ระยะ คือ ระยะการสร้างกลุ่ม ระยะการเตรียมความพร้อม และระยะการขยายโหนด โดยพบว่าทั้ง 3 ระยะแห่งการเติบโตต้องอาศัย กิจกรรมเป็นเครื่องประคองไม่ให้กลุ่มล้มหายไป ขณะที่การทำงานที่ยากที่สุดคือ ระยะการขยายโหนดเพื่อสร้างเครือข่ายให้กว้างขึ้น โดยกระบวนการเตรียมกลุ่มวิทยุชุมชนต้องมีกิจกรรมต่างๆจึงต้องมุ่งเน้นกระบวนการสื่อสารอย่างมีส่วนร่วม ซึ่งต้องอาศัยการสื่อสารสองทางที่ประชาชนสามารถร่วมแลกเปลี่ยน หรือแสดงความคิดเห็นได้ และสอดคล้องกับผลการศึกษาของกุลวัฒน์ ทศพระรินทร์ และ จิรภัทร กิตติวรากุล (๒๕๖๐) ที่ศึกษาการปรับตัวของสื่อวิทยุกระจายเสียงในจังหวัดเชียงใหม่ และได้เสนอแนวทางให้กับสื่อวิทยุในการเตรียมความพร้อมและพัฒนาความรู้ในด้านการสร้างรูปแบบและเนื้อหาอย่างสร้างสรรค์และมีเอกลักษณ์ชัดเจน การทำรายการวิทยุออกอากาศทั้งภาพและเสียงพร้อมกัน รายการวิทยุแบบ Personalize Content การทำกลยุทธ์ทางการตลาดเพื่อสร้างแบรนด์ให้กับสถานีและรายการ และการทำกิจกรรมเพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างนักจัดรายการวิทยุกับผู้ฟัง และสอดคล้องกับผลการศึกษาของมูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (๒๕๕๙) ที่ได้ศึกษาวิจัยการปฏิรูปสื่อในเรื่องสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาบุคลากรสื่อ ซึ่งได้เสนอแนวทางในการพัฒนาบุคลากรสื่อ นั้น ควรเน้นความรู้และความคิดที่เกี่ยวข้องกับจรรยาบรรณ และคุณภาพในการปฏิบัติหน้าที่ และมีการกำหนดให้ปฏิบัติหน้าที่ภายใต้กรอบจรรยาบรรณ

๒. การวิเคราะห์ความคาดหวังและความพึงพอใจของการเข้าร่วมการฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

“การวิเคราะห์ความคาดหวังและความพึงพอใจของการเข้าร่วมการฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พบว่า ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมมีความคาดหวังต่อการเข้าร่วมการฝึกอบรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ๓.๖๖ และ มีความพึงพอใจต่อการเข้าร่วมการฝึกอบรม โดยรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยมีค่าเฉลี่ย ๔.๐๙ เมื่อเปรียบเทียบความคาดหวัง และความพึงพอใจในการเข้าร่วมการฝึกอบรม พบว่า ความพึงพอใจในการเข้าร่วมการฝึกอบรมสูงกว่าความคาดหวัง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๐๑ ในทุกมิติ” ที่พบผลเช่นนี้ เนื่องจากการจัดฝึกอบรมมีการคัดเลือกผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้เหมาะสมกับ กลับลักษณะการฝึกอบรมและจำนวนวัสดุอุปกรณ์ วิทยากรและวิทยากรประจำกลุ่มรวมถึงเนื้อหาของหลักสูตรมีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ทั้งการจัดฝึกอบรมมีการยืดหยุ่นและปรับวิธีการจัดฝึกอบรมให้สอดคล้องกับสถานการณ์ของแต่ละจังหวัดจึงทำให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจสูงกว่าความคาดหวัง ในการเข้าร่วมการฝึกอบรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Johnson & Lyth (๑๙๙๑) ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (๒๕๕๒) กล่าวว่า ความคาดหวังเป็นจินตนาการของแต่ละบุคคลต่อการได้รับบริการ ซึ่งเป็นไปตามประสบการณ์ของแต่ละบุคคล บางครั้งการประชาสัมพันธ์เกินความจริง จะทำให้ผู้รับบริการเกิดความคาดหวังสูงก่อนการเข้ารับบริการและเกิดความผิดหวังหลังจากได้รับบริการ ในขณะที่ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกที่ดีของผู้รับบริการต่อเมื่อได้รับบริการที่เป็นไปตามความคาดหวังจากการได้รับบริการ ซึ่งเป็นไปได้ทั้งทางบวกและทางลบ ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับกรอบของความต้องการนั้นบรรลุจุดมุ่งหมายหรือไม่จากการรับบริการในแต่ละ

ครั้ง โดยเปรียบเทียบจากผลลัพธ์และการรับรู้ขั้นตอนการทำงาน กับความคาดหวังของแต่ละบุคคล หากความคาดหวังกับผลลัพธ์เท่ากันผู้รับบริการเกิดความพึงพอใจ หากความคาดหวังมีค่าสูง แต่ผลลัพธ์มีค่าต่ำกว่า แสดงว่าเกิดความไม่พึงพอใจของผู้รับบริการ หรือเรียกได้ว่าความพึงพอใจน้อยกว่าความคาดหวังนั่นเอง ดังนั้นการที่ผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงมีความพึงพอใจในการเข้าร่วมการฝึกอบรมสูงกว่าความคาดหวัง หมายถึง การจัดการฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงสามารถตอบสนองสิ่งที่ผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงต้องการ ทั้งในเชิงความรู้จากการฝึกอบรม วิทยากร สื่อการเรียนรู้และวัสดุอุปกรณ์สำหรับการจัดการฝึกอบรม และการบริหารจัดการจัดการฝึกอบรมในภาพรวม พบผลเช่นนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Grigoroudis & Hirata (๒๐๐๙ อ้างในสมิต สัจฉกร, ๒๕๔๕) ที่กล่าวถึงปัจจัยหลักในการสร้างความพึงพอใจว่าการทราบความต้องการของผู้รับบริการ จะทำให้สามารถจัดการบริการที่เหมาะสมและตอบสนองต่อความต้องการของผู้รับบริการได้อย่างตรงจุด การให้ความสำคัญในการบริการของผู้ให้บริการ เพื่อแสดงถึงความพร้อม ความรู้ อารมณ์ และความเต็มใจในการบริการให้ผู้รับบริการได้เห็น เพื่อสร้างความประทับใจในการใช้บริการ และการจัดการสิ่งแวดล้อม อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกให้มีความพร้อม และเพียงพออยู่เสมอ รวมถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าที่อาจจะเกิดขึ้นให้สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างทัน่วงที

๓. การประเมินการถ่ายโอนความรู้จากหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงไปใช้ในการปฏิบัติงาน

“การประเมินการถ่ายโอนความรู้จากหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงไปใช้ในการปฏิบัติงาน พบว่า ภายหลังจากเข้าร่วมการฝึกอบรมในระยะ ๑ เดือน ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมมีระดับการถ่ายโอนความรู้จากหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงไปใช้ในการปฏิบัติงานในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ๓.๗๔ และภายหลังจากเข้าร่วมการฝึกอบรมในระยะ ๓ เดือน ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมมีระดับการถ่ายโอนความรู้จากหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงไปใช้ในการปฏิบัติงานในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยมีค่าเฉลี่ย ๔.๑๙ และเมื่อเปรียบเทียบการถ่ายโอนความรู้จากหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงไปใช้ในการปฏิบัติงานในระยะ ๑ เดือน และ ๓ เดือนภายหลังจากเข้าร่วมการฝึกอบรม พบว่า การถ่ายโอนความรู้จากหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงไปใช้ในการปฏิบัติงานในระยะ ๓ เดือน สูงกว่าระยะ ๑ เดือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๐๑” ที่พบผลเช่นนี้เนื่องจากหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง มีการจัดฝึกอบรมและผนวกวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลายเข้าด้วยกันเพื่อให้ผู้ได้รับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ได้มีการเรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนผ่านเครือข่ายผู้ได้รับใบอนุญาตฯ ทางกลุ่มในเฟสบุ๊ค มีคู่มือการเรียนรู้ด้วยตัวเองและสื่อการเรียนรู้ด้วยตัวเองสำหรับใช้ในการทบทวนความรู้ที่มีอยู่จำนวนมากนอกเหนือจากการฝึกอบรมในชั้นเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ พสขนัน นิรมิตไชยนนท์ (๒๕๕๙) ที่ได้สังเคราะห์แนวปฏิบัติในประเทศไทยเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากร จากเว็บไซต์ www.happy-workplace.com พบว่า แนว

ทางการพัฒนาบุคลากรขององค์กรในประเทศไทย ที่มีประสิทธิภาพต้องมีการผสมผสานวิธีการพัฒนาที่หลากหลาย ทั้งการจัดฝึกอบรมในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับทักษะการทำงาน (Work Skill) โดยการจัดกิจกรรมฝึกอบรมทักษะทางวิชาชีพและให้ความรู้ในประเด็นที่จำเป็นต่อการทำงาน การพัฒนาระบบกำกับดูแลการทำงานของบุคลากร การเป็นพี่เลี้ยง (Mentoring) ที่ให้คำแนะนำทั้งด้านการทำงาน สร้างแรงจูงใจและให้ข้อมูลย้อนกลับ การสร้างเครือข่าย (Networking) เพื่อให้เครือข่ายบุคคลในการแลกเปลี่ยนความรู้ ทักษะ และแนวคิดในลักษณะทั้งที่เป็นและไม่ใช่ทางการ และการส่งเสริมให้บุคลากรสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองโดยองค์กร จัดเตรียมโครงสร้างพื้นฐานหรือวัสดุอุปกรณ์ที่สนับสนุนการเรียนรู้ให้กับบุคลากร

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

๑. สรุปผลการวิจัย

โครงการพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงมีวัตถุประสงค์การศึกษาเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงและผู้ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มต้นแบบให้มีความรู้ ความเข้าใจทั้งในด้านกฎหมายการออกอากาศ จริยธรรมและหลักแนวคิดของกิจการประเภทต่างๆ และเพื่อให้การประกอบกิจการกระจายเสียง (ทดลองออกอากาศ) เกิดประโยชน์ต่อสาธารณะตามลักษณะ และประเภทของกิจการ โครงการฯ มีประเมินความต้องการในการฝึกอบรมจากผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง (Training Need Assessment) จำนวน ๔๒๗ คน และจัดฝึกอบรมให้กับผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง หรือผู้ที่ปฏิบัติงานในสถานีวิทยุ จำนวน ๖๐ คน/พื้นที่ รวมทั้งสิ้น ๑,๓๒๐ คน ซึ่งครอบคลุมทุกประเภทกิจการ ทั้งกิจการทางธุรกิจ กิจการบริการสาธารณะ และประเภทกิจการบริการชุมชน และครอบคลุมสำนักงาน กสทช. ส่วนกลาง และสำนักงาน กสทช. จำนวน ๒๑ พื้นที่ รวมทั้งสิ้น ๒๒ พื้นที่ โดยผลการศึกษาวิจัยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑. การประเมินความต้องการในการฝึกอบรมจากผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

กระบวนการหลักสูตรพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง เริ่มต้นจากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้อง การสำรวจความคิดเห็นเพื่อประเมินความต้องการในการฝึกอบรมจากผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง (Training Need Assessment) ทั้งประเภทกิจการทางธุรกิจ ประเภทกิจการบริการสาธารณะ และประเภทกิจการบริการชุมชน จำนวนทั้งสิ้น ๔๒๗ คน โดยเก็บรวบรวมจากสำนักงาน กสทช. เขต จำนวน ๒๑ เขตทั่วประเทศ และสำนักงาน กสทช. ส่วนกลาง จากนั้นนำมาพัฒนา (ร่าง) หลักสูตรพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ผลการประเมิน พบว่า บุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการด้านความรู้ด้านวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการในภาพรวมในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๖ โดยความรู้ด้านวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการที่บุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงต้องการได้รับการฝึกอบรมมากที่สุดเป็น ๓ ลำดับแรก และอยู่ในระดับมากเช่นกัน ได้แก่ การเตรียมความพร้อมและขั้นตอนการขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง และการต่อใบอนุญาตฯ และเครื่องมือที่ใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหาการทางวิทยุ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๑ รองลงมา ได้แก่ โครงสร้างและกระบวนการในการกำกับดูแลเนื้อหาการทางวิทยุ และโทรทัศน์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๕ ตามลำดับ ในส่วนของทักษะ บุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงมีความต้องการในการพัฒนาทักษะการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ในภาพรวมในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๔ เช่นกัน โดยทักษะการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงที่

บุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงต้องการได้รับการฝึกอบรมมากที่สุดเป็น ๓ ลำดับแรก และอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ได้แก่ เทคนิคการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดรายการวิทยุ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๑ รองลงมา ได้แก่ เทคนิคการผลิตเนื้อหารายการให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย และเทคนิคการคัดกรองข้อมูลหรือข่าวปลอม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๓ ตามลำดับ

ในด้านวิธีการฝึกอบรม รูปแบบการเรียนรู้ และความยั่งยืนของการเรียนรู้ บุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงมีความต้องการให้จัดการฝึกอบรมด้วยวิธีการฝึกอบรมและรูปแบบการเรียนรู้ที่ผสมผสานทุกวิธีในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๙ โดยวิธีการฝึกอบรมและรูปแบบการเรียนรู้ที่บุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงต้องการให้นำมาใช้ในการฝึกอบรมมากที่สุดเป็น ๓ ลำดับแรก และอยู่ในระดับมากเช่นกัน ได้แก่ กิจกรรมการสร้างเครือข่ายผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๖ รองลงมา ได้แก่ การเรียนรู้ทางไกล และการเรียนรู้ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๕ และการอภิปรายกลุ่ม หรือการระดมสมอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๔ ตามลำดับ และมีความต้องการให้สร้างความยั่งยืนในการเรียนรู้ที่ผสมผสานทุกวิธีในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๑ โดยวิธีการสร้างความยั่งยืนในการเรียนรู้ที่บุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงต้องการให้นำมาใช้ในการฝึกอบรมมากที่สุดเป็น ๓ ลำดับแรก และอยู่ในระดับมากเช่นกัน ได้แก่ การมีระบบพี่เลี้ยงดูแลระหว่างและหลังการฝึกอบรม และการมีกลไกในการสื่อสารระหว่างเครือข่ายผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง เช่น เครือข่ายสังคมออนไลน์ แพนเพจ ไลน์กลุ่ม เป็นต้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๔ รองลงมา ได้แก่ การส่งเสริมให้ผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทำงานร่วมกันเป็นเครือข่าย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๑ ตามลำดับ นอกจากนี้บุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม พบปัญหาอุปสรรคในการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการในภาพรวมในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๗ โดยปัญหาอุปสรรคที่บุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงพบมากที่สุดเป็น ๓ ลำดับแรก และอยู่ในระดับมากเช่นกัน ได้แก่ ปัญหาด้านคุณภาพทางเทคนิคของรายการวิทยุ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๖ รองลงมาคือ ปัญหาด้านการบริหารจัดการสถานี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๔ และปัญหาด้านการไม่เข้าใจกฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๑ ตามลำดับ

๒. การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงกลุ่มต้นแบบให้มีความรู้พื้นฐานในการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง และความรู้เฉพาะในแต่ละประเภทกิจการทั้งประเภทกิจการทางธุรกิจ และประเภทกิจการบริการสาธารณะ/กิจการบริการชุมชน โดยเป็นหลักสูตรจำนวน ๔๐ ชั่วโมง ซึ่งผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงแต่ละประเภท ได้แก่ ประเภทกิจการทางธุรกิจ จะมีชั่วโมงการเรียนรู้รวมทั้งสิ้นจำนวน ๔๐ ชั่วโมง และประเภทกิจการบริการสาธารณะ/ประเภทกิจการบริการชุมชน จะมีชั่วโมงการเรียนรู้รวมทั้งสิ้นจำนวน ๔๐ ชั่วโมงเท่ากัน โดยแบ่งเป็นการฝึกอบรมในชั้นเรียนจำนวน

๑๖ ชั่วโมง ประกอบไปด้วยวิธีการฝึกอบรมที่ผสมผสานหลากหลายวิธี ได้แก่ การบรรยายในชั้นเรียน (Lecture) ควบคู่ไปกับการเรียนรู้จากการปฏิบัติ (Action Learning) การเรียนรู้จากกรณีศึกษา (Case Study) การฝึกวิพากษ์กรณีศึกษา และการอภิปรายประเด็นปัญหาเรื้อรังต่างๆ (Critique & Discussion) การสะท้อนการจากการฝึกปฏิบัติ (Reflective Practice) การแสดงบทบาทสมมติ (Drama-based learning) การเรียนรู้จากเครือข่ายผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง (Networking) และ คู่มือการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self – learning handout) จำนวน ๒๔ ชั่วโมง

เนื้อหาของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประกอบด้วยจำนวน ๗ โมดูล ได้แก่ ๑) ภูมิทัศน์สื่อ และความรู้พื้นฐานในการดำเนินกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ (๑๑ ชั่วโมง) ๒) กฎหมาย ระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้องกับวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ (๖ ชั่วโมง) ๓) จริยธรรมและจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียง (๕ ชั่วโมง) ๔) การบริหารจัดการสถานีสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ (๙ ชั่วโมง) ๕) การผลิตและกำกับดูแลเนื้อหารายการวิทยุ และโฆษณาสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ (๙ ชั่วโมง) ๖) การบริหารจัดการสถานีสำหรับสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน (๙ ชั่วโมง) และ ๗) การผลิตและกำกับดูแลเนื้อหารายการวิทยุสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน (๙ ชั่วโมง)

กลุ่มเป้าหมายสำหรับการจัดฝึกอบรมเป็นผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง หรือผู้ที่ปฏิบัติงานในสถานีวิทยุ โดยไม่จำกัดประสบการณ์และจำนวนปีที่ได้รับใบอนุญาตฯ เพื่อเป็นการพัฒนาและเพิ่มเติมองค์ความรู้ในด้านการดำเนินงานทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง เป็นผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงหรือผู้ที่ปฏิบัติงานในสถานีวิทยุประเภทกิจการทางธุรกิจ ประเภทกิจการบริการสาธารณะ และประเภทกิจการบริการชุมชน ๖๐ คน/ พื้นที่ และยังอยู่ในระหว่างที่รับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ณ วันที่จัดฝึกอบรม

การประเมินผลการฝึกอบรมของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ได้แก่ ๑ การสังเกตการร่วมกิจกรรม การมีปฏิสัมพันธ์และการอภิปรายระหว่างการฝึกอบรม ๒) การประเมินด้วยแบบประเมินความรู้ความเข้าใจในการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ จำนวน ๙๕ ข้อซึ่งครอบคลุมเนื้อหาทั้ง ๗ โมดูล ก่อนและหลังการเข้าร่วมการฝึกอบรม ๓) การประเมินด้วยแบบประเมินความความหวังและความพึงพอใจในการเข้าร่วมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง และ ๔) การประเมินด้วยแบบประเมินการถ่ายโอนความรู้จากหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงไปใช้ในการปฏิบัติงาน (ภายหลังจากการฝึกอบรมเสร็จสิ้นประมาณ ๑ เดือน และ ๓ เดือน : ประเมิน ๒ ครั้ง)

๓. การดำเนินการจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

จัดฝึกอบรมให้กับผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง หรือผู้ที่ปฏิบัติงานในสถานีวิทยุ จำนวน ๖๐ คน/ พื้นที่ รวมทั้งสิ้น ๑,๓๒๐ คน ซึ่งครอบคลุมทุกประเภทกิจการ ทั้งกิจการทางธุรกิจ กิจการบริการสาธารณะ และประเภทกิจการบริการชุมชน และครอบคลุมสำนักงาน กสทช. ส่วนกลาง และสำนักงาน กสทช. จำนวน ๒๑ พื้นที่ รวมทั้งสิ้น ๒๒ พื้นที่ ได้แก่ จังหวัดกรุงเทพมหานคร จังหวัดนนทบุรี จังหวัดนครปฐม จังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดชลบุรี จังหวัดยโสธร จังหวัดนครพนม จังหวัดอุดรธานี จังหวัดขอนแก่น จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดเชียงราย จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดลำปาง จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดชุมพร จังหวัดสงขลา จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดกระบี่ และจังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งการพัฒนาหลักสูตรและดำเนินการจัดฝึกอบรมเพื่อบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

ในช่วงก่อนการจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง จะมีการประชาสัมพันธ์หลักสูตรพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงผ่านแผนเพจของโครงการพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง โดยในวันแรกของการจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะได้รับการประเมินความรู้ความเข้าใจในการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ (Pre-test) ในวันที่สอง เมื่อดำเนินการจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงเสร็จสิ้น ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะได้รับการประเมิน ๑) ความรู้ความเข้าใจในการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ (Post-test) และ ๒) ประเมินความความหวังและความพึงพอใจในการเข้าร่วมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง และเมื่อเสร็จสิ้นการจัดฝึกอบรมในวันที่สอง ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะได้รับ ๑) คู่มือการเรียนรู้ด้วยตนเองสำหรับประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการในลักษณะหนังสือเล่มเล็ก ที่มีแบบฝึกหัดท้ายบท และ ๒) การเรียนเชิญผู้เข้ารับการฝึกอบรมเข้ากลุ่มเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านเฟสบุ๊ค “โครงการพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง” ตามลิงค์ <https://www.facebook.com/groups/2846251075654671> ซึ่งภายในกลุ่มจะมีการนำเสนอคลิปสำหรับเรียนรู้ด้วยตนเอง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เข้ารับการฝึกอบรมและทีมวิทยากร รวมถึงกำกับติดตามผลจากการจัดฝึกอบรม จากนั้นภายหลังจากดำเนินการจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงเป็นระยะเวลา ๑ เดือน และ ๓ เดือน จะมีนักวิจัยโทรสัมภาษณ์เพื่อประเมินการถ่ายโอนความรู้จากหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงไปใช้ ในการปฏิบัติงาน

๔. การประเมินผลการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

ในส่วนของการดำเนินการจัดฝึกอบรม มีการประเมินผลการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง จำนวน ๓ ประเด็น ได้แก่

๔.๑ การประเมินความรู้ความเข้าใจในการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ โดยการเปรียบเทียบก่อนและหลังการเข้าร่วมการฝึกอบรม ในภาพรวมพบว่า ในภาพรวมผู้เข้ารับการฝึกอบรมร้อยละ ๑๐๐.๐๐ มีความรู้เพิ่มขึ้นจากการเข้าร่วมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง และเมื่อเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจในการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการก่อนและหลังการฝึกอบรม พบว่า ผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงมีความรู้ความเข้าใจสูงขึ้นภายหลังการเข้าร่วมการฝึกอบรมทั้งในภาพรวมภาพรวมของแต่ละโมดูล และทุกประเด็นจากทุกโมดูล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๐๑

๔.๒ การประเมินความความหวังและความพึงพอใจในการเข้าร่วมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พบว่า ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมมีความคาดหวังต่อการเข้าร่วมการฝึกอบรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ๓.๖๖ และ มีความพึงพอใจต่อการเข้าร่วมการฝึกอบรม โดยรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยมีค่าเฉลี่ย ๔.๐๙ เมื่อเปรียบเทียบความคาดหวัง และความพึงพอใจในการเข้าร่วมการฝึกอบรม พบว่า ความพึงพอใจในการเข้าร่วมการฝึกอบรมสูงกว่าความคาดหวัง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๐๑ ในทุกมิติ

๔.๓ การประเมินการถ่ายโอนความรู้จากหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงไปใช้ในการปฏิบัติงาน พบว่า ภายหลังจากเข้าร่วมการฝึกอบรมในระยะ ๑ เดือน ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมมีระดับการถ่ายโอนความรู้จากหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงไปใช้ในการปฏิบัติงานในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ๓.๗๔ และ ภายหลังจากเข้าร่วมการฝึกอบรมในระยะ ๓ เดือน ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมมีระดับการถ่ายโอนความรู้จากหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงไปใช้ในการปฏิบัติงานในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยมีค่าเฉลี่ย ๔.๑๙ และเมื่อเปรียบเทียบการถ่ายโอนความรู้จากหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงไปใช้ในการปฏิบัติงานในระยะ ๑ เดือน และ ๓ เดือนภายหลังจากเข้าร่วมการฝึกอบรม พบว่า การถ่ายโอนความรู้จากหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงไปใช้ในการปฏิบัติงานในระยะ ๓ เดือน สูงกว่าระยะ ๑ เดือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๐๑

๒. ข้อเสนอแนะ

๒.๑ ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

การพัฒนาหลักสูตรและจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง รวมถึงการประเมินผลการพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง สามารถจำแนกเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายในการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจด้านการให้บริการกิจการกระจายเสียงสำหรับการดำเนินการในระยะสั้น และข้อเสนอแนะระยะกลางและระยะยาว โดยมีรายละเอียดดังนี้

๒.๑.๑ ข้อเสนอแนะสำหรับการดำเนินการในระยะสั้น หมายถึง สิ่งที่สำคัญงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (สำนักงาน กสทช.) ควรพิจารณาและดำเนินการในช่วง ๑ - ๒ ปี เพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจด้านการให้บริการกิจการกระจายเสียงให้เกิดขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรม ได้แก่

๒.๑.๑.๑ การนำคู่มือการเรียนรู้ด้วยตนเองสำหรับประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการจากโครงการฯ ทั้งในลักษณะของหนังสือเล่มเล็ก (Booklet) และสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองไปใช้ในการให้ความรู้กับผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

สำนักงาน กสทช. สามารถนำคู่มือการเรียนรู้ด้วยตนเองสำหรับประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการจากโครงการฯ ทั้งในลักษณะของหนังสือเล่มเล็ก (Booklet) และสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองไปใช้ในการให้ความรู้กับผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากคู่มือการเรียนรู้ด้วยตนเองสำหรับประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ เป็นคู่มือที่สามารถเรียนรู้ได้ง่ายด้วยตนเองและมีแบบฝึกหัดท้ายบท ทำให้สะดวกต่อผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงสามารถใช้ในการเพิ่มพูนความรู้ของตนเองในเวลาว่างได้ โดยไม่ต้องลงนามร่วมการฝึกอบรม ซึ่งจากผลการประเมินภายใต้โครงการพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงในครั้งนี้ ผู้ที่เข้ารับการฝึกอบรม สะท้อนว่าโครงการฯ มีประโยชน์เป็นการเพิ่มพูนความรู้ที่ทันสมัยและกระชับที่จำเป็นต่อการประกอบกิจการ

๒.๑.๑.๒ การจัดโครงการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง และบุคลากรที่เกี่ยวข้องในยุคที่มีการหลอมรวมเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง ด้วยวิธีการที่หลากหลาย และมีความเหมาะสมต่อสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙

สำนักงาน กสทช. ควรมีการจัดโครงการหรือกิจกรรมพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง และบุคลากรที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่องทั้งในเชิงแพลตฟอร์มที่ใช้ในการประกอบกิจการในยุคที่มีการหลอมรวมเทคโนโลยี การใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ในการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงอีกช่องทางหนึ่ง ข้อกฎหมาย กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง จริยธรรมวิชาชีพ และเทคนิคการผลิตรายการอย่างสร้างสรรค์ โดยมีการพัฒนาด้วยวิธีการที่หลากหลาย และมีความเหมาะสมต่อ

สถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ซึ่งคาดว่าจะยังคงมีการแพร่ระบาดไปอีกช่วงระยะเวลาหนึ่ง ทั้งจากการฝึกอบรมในชั้นเรียน การฝึกอบรมออนไลน์ ชุดการเรียนรู้ด้วยตัวเอง การเรียนรู้บนเว็บไซต์หรือการเรียนในรูปแบบ e-learning เพื่อให้ผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง และบุคลากรที่เกี่ยวข้องจะได้รับการความรู้ใหม่ที่จำเป็นต่อการประกอบกิจการอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในยุคที่มีการหลอมรวมเทคโนโลยีทำให้ผู้ประกอบการรุ่นใหม่จากแพลตฟอร์มออนไลน์เกิดขึ้นเป็นจำนวนมากซึ่งมีเนื้อหาที่น่าสนใจและมีภาวะเบียดขับข้อบังคับในการนำเสนอน้อยกว่าวิทยุทดลองประกอบกิจการ อีกทั้งผู้ประกอบการกลุ่มนี้ได้มีการแบ่งส่วนแบ่งทางการตลาดทั้งในมิติของผู้ฟังและมิติของสปอนเซอร์จากของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงไปเป็นจำนวนมาก ทำให้มีการแข่งขันอย่างรุนแรงในธุรกิจกิจการกระจายเสียงในปัจจุบัน

๒.๑.๑.๓ การจัดเตรียมกลไกที่สนับสนุนการเชื่อมโยงและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสำนักงาน กสทช. และผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง และระหว่างผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงด้วยกันเอง

สำนักงาน กสทช. ควรมีการจัดเตรียมกลไกที่สนับสนุนการเชื่อมโยง การรายงานปัญหาและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสำนักงาน กสทช. และผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง และระหว่างผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงด้วยกันเอง เช่น เว็บไซต์ การตั้งกลุ่มในเครือข่ายสังคมออนไลน์ การใช้โปรแกรม Line official เป็นต้น ซึ่งสำนักงานสามารถใช้เป็นช่องทางในการสื่อสารข่าวสาร การรับแจ้งปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการหรือการรายงานการนำเสนอสื่อวิทยุกระจายเสียงทั้งเนื้อหาและโฆษณาที่ไม่เหมาะสม

๒.๑.๑.๔ การประสานความร่วมมือกับองค์กรเครือข่ายวิชาชีพสื่อ วิชาชีพอื่นๆ และเครือข่ายจิตอาสา ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความรู้ ความเข้าใจ การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและทำงานร่วมกับผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงเพื่อพัฒนาคุณภาพรายการ และการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์

สำนักงาน กสทช. ควรมีการประสานความร่วมมือกับองค์กรเครือข่ายวิชาชีพสื่อ วิชาชีพอื่นๆ และเครือข่ายจิตอาสา ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความรู้ ความเข้าใจ การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและทำงานร่วมกับผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงเพื่อพัฒนาคุณภาพรายการ และการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ เช่น สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) สามารถเข้ามามีบทบาทและร่วมสนับสนุนการให้ความรู้เกี่ยวกับการโฆษณาเครื่องสำอางและยาบำรุงต่างๆ ศูนย์ต่อต้านข่าวปลอมประเทศไทย กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม สามารถเป็นพันธมิตรกันในการแจ้งเบาะแสข่าวปลอมหรือตรวจสอบข่าวว่าเป็นข่าวที่เชื่อถือได้หรือไม่ก่อนนำเสนอผ่านทางรายการวิทยุทดลองประกอบกิจการ หรือสำนักข่าวจากส่วนกลางในการส่งข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องให้กับวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ เป็นต้น นอกจากนี้สามารถเชิญเครือข่ายจิตอาสาต่างๆเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดรายการเพื่อยกระดับคุณภาพของรายการที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์ต่อผู้ฟัง เมื่อรายการน่าสนใจ จะช่วยดึงดูดสปอนเซอร์ต่างๆให้เข้ามาสนับสนุนสถานีต่อไป

๒.๑.๑.๕ การจัดหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาเครือข่ายผู้นำผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง (Train the trainer program)

สำนักงาน กสทช. ควรมีการจัดหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาเครือข่ายผู้นำผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงโดยเป็นหลักสูตรเข้มข้น (Train the trainer program) เพื่อให้ผู้นำเหล่านี้นำความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมไปขยายผลและสอนต่อให้กับผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงหรือบุคลากรอื่นๆในพื้นที่ของตนเอง รวมถึงสามารถทำหน้าที่ในการกำกับดูแลและให้คำแนะนำในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการประกอบกิจการผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงในพื้นที่ของตนเอง โดยในกรณีที่มีประเด็นที่ค่อนข้างรุนแรงหรือ ประเด็นเชิงละเอียดจรรยาบรรณวิชาชีพ เครือข่ายผู้นำผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงกลุ่มนี้จะเป็นผู้คอยรายงานให้กับสำนักงาน กสทช.

๒.๑.๒ ข้อเสนอแนะระยะกลางและระยะยาว หมายถึง สิ่งที่สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ควรพิจารณาและดำเนินการในช่วง ๓ - ๑๐ ปี เพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจด้านการให้บริการกิจการกระจายเสียงให้เกิดขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรม ได้แก่

๒.๑.๒.๑ การศึกษาและระบุมหาความรู้ ทักษะพื้นฐาน และสมรรถนะที่จำเป็นต่อการดำเนินงานวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ และอาจมีการพิจารณานำไปผูกโยงกับการต่อใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงในอนาคต เพื่อให้ผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทุกสถานีจะสามารถประกอบกิจการได้บนมาตรฐานระดับเดียวกัน

สำนักงาน กสทช. ควรมีการศึกษาและระบุมหาความรู้ ทักษะพื้นฐาน และสมรรถนะที่จำเป็นต่อการดำเนินงานวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ จะทำให้ผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงและบุคลากรที่เกี่ยวข้องมีการเรียนรู้เพิ่มเติมและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อยกระดับการประกอบกิจการและการดำเนินงานของตนเองยุคที่มีการแข่งขันในธุรกิจวิทยุกระจายเสียงค่อนข้างสูง โดยพิจารณาจากช่องว่างของความรู้ของตนเองกับสิ่งที่สำนักงาน สำนักงาน กสทช. ระบุไว้ เช่น ความรู้ในด้านกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ จรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อ การประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการในยุคที่มีการหลอมรวมเทคโนโลยี การรู้เท่าทันสื่อและสื่อดิจิทัล เป็นต้น

นอกจากนี้สำนักงาน กสทช. อาจมีการพิจารณานำความรู้ ทักษะพื้นฐาน และสมรรถนะที่กำหนดขึ้นไปผูกโยงกับการต่อใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงในอนาคต เพื่อเป็นการกำหนดให้ผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงจะต้องมีการเรียนรู้ และติดตามข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการอย่างต่อเนื่อง โดยผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงจะต้องมีการเรียนรู้ในประเด็นที่สำนักงาน กสทช. กำหนด หรือสำนักงาน กสทช. อาจจะทำเป็นหลักสูตรออนไลน์และส่งให้ผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง และทำแบบประเมินให้ผ่าน โดยนำมาเป็นหนึ่งในเอกสารแนบกับการยื่นคำร้องขอต่อใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ในลักษณะเดียวกับการต่ออายุใบขับขี่รถยนต์ หรือการต่ออายุใบอนุญาตวิชาชีพบางประเภท เป็นต้น เพื่อให้ผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทุกสถานีจะสามารถประกอบกิจการได้บนมาตรฐานระดับเดียวกัน

๒.๑.๒.๒ การทำความร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันในระดับอุดมศึกษาที่มี หลักสูตรด้านนิเทศศาสตร์และสื่อสารมวลชน ที่กระจายอยู่ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ

สำนักงาน กสทช. ควรมีการทำความร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันในระดับอุดมศึกษาที่มี หลักสูตรด้านนิเทศศาสตร์และสื่อสารมวลชน ที่กระจายอยู่ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ เพื่อให้สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ รวมถึงยังสามารถช่วยเป็นหนึ่งในการกำกับดูแลเนื้อหาและคุณภาพรายการของวิทยุทดลองประกอบกิจการได้เป็นอย่างดี

๒.๑.๒.๓ การพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อให้กับผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง บุคลากรที่เกี่ยวข้อง และประชาชนทุกช่วงวัย

สำนักงาน กสทช. ควรมีการจัดโครงการหรือกิจกรรมพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อให้กับผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง บุคลากรที่เกี่ยวข้อง และประชาชนทุกช่วงวัยไม่จำกัดเฉพาะเยาวชนเท่านั้น ซึ่งการที่จะส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจด้านการให้บริการกิจการกระจายเสียงให้เกิดขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรม ไม่จำกัดเฉพาะอยู่ที่ผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง หรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องเท่านั้น หากแต่ประชาชนทุกช่วงวัยที่เป็นผู้รับฟังสื่อวิทยุต้องมีความสามารถในการคัดกรองข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องและเป็นประโยชน์กับตนเอง รวมถึงต้องสามารถคัดกรองข้อมูลข่าวสารที่เป็นเท็จ ผ่างด้วยความรุนแรงหรือไม่เหมาะสมต่อเด็กและเยาวชน หรือเป็นโฆษณาที่ลวงกลวงหรือบิดเบือนต่อผู้บริโภค เพื่อรายงานผ่านช่องทางของรัฐให้มีการดำเนินการลงโทษผู้ประกอบการต่อไป จะเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่สามารถสามารถดำเนินการควบคู่ไปกับการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจด้านการให้บริการกิจการกระจายเสียง เพื่อเป็นการกำกับดูแลและพัฒนาคุณภาพของการให้บริการกิจการกระจายเสียงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๑.๒.๔ การจัดทำคู่มือจริยธรรมวิชาชีพสำหรับผู้ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการโดยเฉพาะ

สำนักงาน กสทช. ควรมีการจัดทำคู่มือจริยธรรมวิชาชีพสำหรับผู้ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการโดยเฉพาะ จะเป็นคัมภีร์สำหรับการประกอบกิจการอย่างมีคุณภาพ อันเนื่องมาจากในปัจจุบันมีการแข่งขัน มากสำหรับวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการและสื่อประเภทอื่นๆ ในยุคที่มีการหลอมรวมเทคโนโลยี ประเด็นด้านการขาดจริยธรรมของผู้ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการบางกลุ่มที่สะท้อนออกมาให้เห็นได้ในหลายมิติของการประกอบกิจการ ไม่ว่าจะเป็นการที่เน้นการนำเสนอข่าวสารที่รวดเร็ว โดยไม่ได้มีการคัดกรองว่าข่าวนั้นๆเป็นข่าวที่ถูกต้องหรือไม่ ความเหมาะสมของรูปแบบการนำเสนอและการใช้ภาษาที่ถูกต้อง หรือการเน้นในเชิงธุรกิจมากกว่าการทำเพื่อประโยชน์สาธารณะ การใส่ความคิดเห็นของตนเองลงไปในข่าวสารเพื่อดึงความสนใจจากผู้ชมผู้ฟัง หรือการนำเสนอข่าวโดยไม่ได้คำนึงถึงประเด็นจริยธรรมวิชาชีพสื่อและการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้ที่ปรากฏในข่าว การนำเสนอขายสินค้าหรือบริการที่มีราคาสูงกว่าความเป็นจริง หรือเป็นผลิตภัณฑ์ที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพของผู้บริโภค เป็นต้น

๒.๑.๒.๕ การพิจารณา การจัดทำตัวชี้วัดและมาตรการในการสนับสนุนผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชนบางสถานีที่มีเนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม รวมถึงการแนะนำและให้ความรู้เกี่ยวกับแหล่งทุนอื่นๆ ที่ผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการสามารถเข้าถึงเพื่อขอรับการสนับสนุนได้

สำนักงาน กสทช. ควรมีการพิจารณาการสนับสนุนผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชนบางสถานีที่มีเนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม เพื่อให้ยังสามารถประกอบกิจการต่อไป หากสำนักงาน กสทช. เห็นสมควรในการให้การสนับสนุนสำนักงาน กสทช. ควรมีการ จัดตั้งคณะทำงานหรือศึกษาทบทวนเพื่อจัดทำตัวชี้วัดอย่างเป็นรูปธรรมถึงองค์ประกอบของสถานีวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชนที่ควรได้รับการสนับสนุน เนื่องจาก สำนักงาน กสทช. มีงบประมาณและทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดและมีพันธกิจในด้านอื่นๆ การที่มีตัวชี้วัดที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมจะทำให้สามารถประเมินและระบุสถานีที่สมควรได้รับการสนับสนุนได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยไม่มีข้อครหาจากสถานีอื่นๆหรือผู้เกี่ยวข้องที่ไม่ได้รับการสนับสนุน

นอกจากนี้ สำนักงาน กสทช. ควรมีการแนะนำและให้ความรู้เกี่ยวกับแหล่งทุนอื่นๆ ที่ผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการสามารถเข้าถึงเพื่อขอรับการสนับสนุนได้ เช่น สถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการชุมชนจะได้รับการอุดหนุนส่วนหนึ่งจะได้รับจากกองทุนวิจัยและพัฒนากิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการ โทรคมนาคม เพื่อประโยชน์สาธารณะ ในด้านการส่งเสริมและสนับสนุนเงินจากกองทุนวิจัยและพัฒนา กิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม เพื่อประโยชน์สาธารณะ ตามมาตรา ๕๒(๑) หรือกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ เป็นต้น

๒.๒ ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาในครั้งต่อไป

๒.๒.๑ สำนักงาน กสทช. ควรมีการประสานความร่วมมือกับองค์กรเครือข่ายจิตอาสาอื่นๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบเนื้อหาที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ฟัง และทำงานร่วมกับวิทยุทดลองประกอบกิจการ ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารรวมถึงการนำเสนอด้วยวิธีการใหม่ๆ ในยุคของการหลอมรวมเทคโนโลยี เช่น อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ที่ทำงานอย่างต่อเนื่องและเป็นผู้มีความรู้เชิงสุขภาพ เครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษาทั่วประเทศโดยเฉพาะมหาวิทยาลัยที่มีหลักสูตรด้านนิเทศศาสตร์และสื่อมวลชน องค์กรสื่อที่เกี่ยวข้อง เครือข่ายเด็กและเยาวชนที่เป็นคนรุ่นใหม่ที่มีความรู้ความสามารถและกระจายอยู่ ทั่วประเทศและพร้อมที่จะทำงานจิตอาสา เป็นต้น

๒.๒.๒ สำนักงาน กสทช. ควรมีการจัดเตรียมโครงสร้างพื้นฐาน ทรัพยากร และกลไกที่สนับสนุนการทำงานของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง เช่น การพัฒนาผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงอย่างต่อเนื่อง การสนับสนุนเครื่องมือบางอย่างที่จำเป็นต่อการประกอบกิจการสำหรับผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน ซึ่งมีข้อจำกัดในการหารายได้ การมีระบบในการกำกับดูแลเนื้อหาสำหรับรายงานสื่อที่ไม่เหมาะสม โดยมีการปกป้องและรักษาสิทธิความเป็นส่วนตัวให้กับผู้ที่แจ้ง การส่งเสริมระบบกำกับดูแลกันเองระหว่างวิชาชีพสื่อมวลชนหรือผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง รวมถึงภายใต้

ระบบดังกล่าวอาจจะมีการออกแบบให้ผู้ที่รายงานสามารถติดตามความคืบหน้าในการจัดการกับสื่อที่ไม่เหมาะสม และควรมีระบบการรายงานสื่อวิทยุและโทรทัศน์ที่ไม่เหมาะสมให้กับประชาชนหรือ ผู้ผลิตสื่อได้ทราบ

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กสทช. (๒๕๖๓). ผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุ. สืบค้น ๑๙ สิงหาคม ๒๕๖๓ จาก <http://broadcast.nbt.go.th/radio/index.php?type=NTYwNDAwMDAwMDAz>.
- กันยากร สุจริตเนติการ. (๒๕๖๐). ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความเป็นวิทยุดิจิทัลของสถานีวิทยุกระจายเสียงสถาบันศึกษา. วิทยานิพนธ์ ปริญญาวารสารศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- กาญจนา แก้วเทพ. ๒๕๕๖. คู่มือวิทยุชุมชน. คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เกรียงศักดิ์ ชะเอมไทย. (๒๕๕๗). ความคิดเห็นและความต้องการของพนักงานบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) ต่อการพัฒนาบุคลากร. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- กุลวัฒน์ ทศพรินทร์ และ จิรภัทร กิตติวรากุล. (๒๕๖๐). การปรับตัวของสื่อวิทยุกระจายเสียง ในจังหวัดเชียงใหม่ ช่วงทศวรรษที่ผ่านมา (พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๖๐). สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, ๒๓(๑): ๕๒-๖๓.
- เข็มเพชร ประดับศรี. (๒๕๕๔). การพัฒนาครูของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต ๓. วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.
- จนิสา ช่วยสมบูรณ์. (๒๕๕๖). แนวทางการพัฒนาบุคลากร: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูล. รายงานการศึกษา หลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตร์ มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง (จังหวัดสงขลา).
- จักรภพ ศรมณี. (๒๕๕๕). เอกสารประกอบการบรรยายกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, โครงการรัฐประศาสนศาสตร์ มหาบัณฑิต.
- จารุงศ์ พลเดช. (๒๕๕๑). การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. สืบค้น ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๓ จาก http://loburi.go.th/governor/book_january_๕๑/human.doc.
- จำเริญ คังคะศรี และคณะ (๒๕๕๔). การพัฒนารูปแบบการจัดการเทคโนโลยีวิทยุชุมชน. วารสารการศึกษาและการพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยบูรพา. ๖,๒ : ๑๓-๒๗.
- ชลดา วงศ์วิชัย และ พูนทรัพย์ สิทธิพรหม. (๒๕๓๓). วิทยุและโทรทัศน์เบื้องต้น. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยครูพระนคร.
- ชาลิสมา มากแผ่นทอง. (๒๕๕๗). การวิจัยเพื่อสรุปบทเรียน : กระบวนการเตรียมกลุ่มวิทยุชุมชน จังหวัดปัตตานี. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี:ปัตตานี.
- ณัฐพันธ์ เขจรนันท์. (๒๕๕๒). การจัดการทรัพยากรบุคคล. (พิมพ์ครั้งที่ ๒). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.

ณิชาภา แก้วประดับ. (๒๕๕๓). โครงการวิจัย ชุด "การสื่อสารจิตสำนึกสาธารณะ" เรื่อง บทบาทสื่อมวลชน ในการสร้างจิตสำนึกสาธารณะ : กรณีศึกษา สถานีวิทยุร่วมด้วยช่วยกัน เอฟ เอ็ม ๙๖.๐ เมกะเฮิร์ตซ์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

นงนุช ออาจหาญ (๒๕๕๙). บทบาทของนักจัดรายการวิทยุกระจายเสียงในการส่งเสริมภูมิปัญญาพื้นบ้าน : กรณีศึกษา นักจัดรายการวิทยุกระจายเสียงอุบลราชธานี ระบบ เอฟ.เอ็ม และ เอ.เอ็ม. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

นิรมล ประสารสุข. (๒๕๕๒). องค์การกำกับดูแลสื่อวิทยุและโทรทัศน์ ในต่างประเทศ. Annual Report ๒๐๐๙ Thaibja. สืบค้น ๑๙ สิงหาคม ๒๕๖๓ จาก <http://www.thaibja.org/wp-content/uploads/๒๐๑๕/๑๑/annual-report-๒๐๐๙-part-๓-หน้า๘๒-๑๒๕.pdf>

ประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การอนุญาตทดลอง ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ.๒๕๕๕.

ประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การทดสอบมาตรฐาน ทางเทคนิคของเครื่องส่งวิทยุกระจายเสียงสำหรับการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ.๒๕๕๕.

ประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การกำกับดูแลการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๖.

ประกาศ กสทช. หลักเกณฑ์การกำกับดูแลการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙.

พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ.๒๕๕๑

พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุ โทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.๒๕๕๓

พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุ โทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๖๒

พลชนัน นิรมิตไชนนทร์. (๒๕๕๙). Happy Brain. กรุงเทพมหานคร: พี.เอ. ลิฟวิ่ง จำกัด.

ไพฑูรย์ ทองสม และ กุลธิดา ธรรมวิวัฒน์. (๒๕๕๘). การพัฒนารูปแบบรายการวิทยุกระจายเสียง เพื่อให้ความรู้ ด้านความรัก ความสัมพันธ์ สำหรับนักศึกษา. วารสารนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการสื่อสารฉบับปฐมฤกษ์, ๘๕-๙๘.

ภาณุวัฒน์ แสงทอง. (๒๕๕๗). การศึกษาการพัฒนาบุคลากร กรณีศึกษา บริษัท อเบโนพรีนติ้ง จำกัด. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีปทุม.

มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (๒๕๕๙). โครงการศึกษาวิจัยการปฏิรูปสื่อ ในเรื่อง “สภาพ ปัญหาและแนวทางการพัฒนาบุคลากรสื่อไทย”. สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ.

ยุวดี ศรีธรรมรัฐ. (๒๕๕๑). การบริหารบุคคลในภาครัฐกิจ. (พิมพ์ครั้งที่ ๓). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วันเพ็ญ ศรีแก้ว. (๒๕๕๒). การพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในจังหวัด เชียงใหม่. การค้นคว้าอิสระ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

วีรพล สุธาอรรถ (๒๕๕๐) บทบาทของวิทยุชุมชนต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัด
อุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (๒๕๕๒). การบริหารการตลาดยุคใหม่ ฉบับปรับปรุงใหม่ปี ๒๕๕๒. กรุงเทพฯ:
บ.ธรรมสาร จำกัด.

ศิวพร ศรีสมัย (๒๕๕๐). การเชื่อมโยงสื่อเพื่อลดช่องว่างทางดิจิทัล : การเชื่อมโยงสารสนเทศจาก
อินเทอร์เน็ตสู่วิทยุชุมชน. วิทยานิพนธ์ นิเทศศาสตรดุษฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศุภชัย ยาวะประภาส. (๒๕๔๑). การบริหารงานบุคคลภาครัฐไทย: กระแสใหม่และสิ่งท้าทาย. กรุงเทพฯ :
บริษัท จุดทอง จำกัด.

สมิต สัมภูกร. (๒๕๔๕). การต้อนรับและบริการที่เป็นเลิศ. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สายธาร.

สังวาล เชื้อนขา. (๒๕๕๔). การพัฒนาบุคลากรสายสนับสนุนการสอนของโรงเรียนวาริชียงใหม่. การค้นคว้า
อิสระ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สารโจน แวมมณี. ๒๕๕๑. วิทยุชุมชน: รายงานการศึกษาข้อมูลพื้นฐานวิทยุชุมชนภาคประชาชน. เชียงใหม่:
วนิดาเพลส.

สุชาติ กังวารกิตต์. (๒๕๓๘). เครื่องรับส่งวิทยุและระบบวิทยุสื่อสาร. กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดยุคเข็ญ.

สุธิดา อภิโชคเจริญชัย. (๒๕๕๒). การบริหารจัดการสถานีวิทยุชุมชนเกาะเกร็ด. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท
ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงาน กสทช. และ คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (๒๕๕๔). โครงการ
ศึกษาความเป็นไปได้ในการอนุญาตประกอบกิจการกระจายเสียงที่มุ่งเน้นในเชิงประเด็นภายใต้
พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑. สืบค้น ๑๙
สิงหาคม ๒๕๖๓ จาก [http://www.nbtc.go.th/Information/ผลการศึกษาวิจัย/หน้าแรก-บริการ
ข้อมูล-ผลการศึกษาวิจัย-รายละเอียด-ซี.aspx](http://www.nbtc.go.th/Information/ผลการศึกษาวิจัย/หน้าแรก-บริการข้อมูล-ผลการศึกษาวิจัย-รายละเอียด-ซี.aspx)

สำเนียง องสุพันธุ์ และคณะ (๒๕๕๗) โครงการวิจัยเพื่อการพัฒนาบุคลากรสถานสนับสนุน มหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์. โครงการวิจัย ได้รับการสนับสนุนงบประมาณโดย มหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.

อรุณี กาญจนสุวรรณ. (๒๕๓๒). การบริหารงานบุคคล. กรุงเทพมหานคร: โครงการผลิตตำรา เพื่อเฉลิมพระ
เกียรติ.

ไธต ยุกธนา. (๒๕๓๑). ตีลังกาอะฮ้า. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สายส่งสามัคคีสาส์น.

ภาษาต่างประเทศ

About Pacifica Network. (ไม่ปรากฏ). History of the Pacifica Affiliate Network. สืบค้น ๑๙
สิงหาคม ๒๕๖๓ จาก [https://pacificanetwork.org/about-affiliates-network/pacifica-
network-history/history-of-pap/](https://pacificanetwork.org/about-affiliates-network/pacifica-network-history/history-of-pap/)

Angel Radio. (ไม่ปรากฏ). The home of Pure Nostalgia About Angel Radio. สืบค้น ๑๙ สิงหาคม
๒๕๖๓ จาก <http://angelradio.co.uk/about-us-info/๔๕๘๖๔๗๖๖๖๙>

- Australian Government. (๒๐๑๗). **Celebrating World Radio Day**. สืบค้น ๑๙ สิงหาคม ๒๕๖๓ จาก <https://www.communications.gov.au/departmental-news/celebrating-world-radio-day>
- Cliffore, J. & Thorpe, S. (๒๐๐๗). **Workplace Learning & Development: Delivering Competitive Advantage for Your Organization. Industrial and Commercial Training**. London: Kogan page Limited.
- Henaman G., Schwab P., Fossum & Dyer D. (๑๙๘๖). **Personnel/Human Resource Management**. (Forth Edition). Ohio, USA: Toledo.
- Johnson, R & Lyth, D. (๑๙๙๑). **Implementing the Integration of Customer Expectations and Operational Capability**. Massachusetts: Lexington Book.
- Marsick, V. J. & Watkins, K. E. (๑๙๙๖). **Adult Educators and the Challenge of the Learning Organization**. *Adult Learning*, ๗(๔): ๑๘-๒๐.
- Mendelsohn, H. (๑๙๖๔). Listening to radio in A. Lewis Dexter and David M. People, Society, and Mass Communication. London: Collier-Macmillan.
- Nadler, L. (๑๙๘๐). **Corporate Human Resource Development**. A Management Tool. Houston: Gulf.
- Rothwell, W., Lindholm, J., & Wallick, W. (๒๐๐๓). **What CEOs expect from corporate training: Building workplace learning and performance initiatives that advance organizational goals**. New York : Amacom, ๒๐๐๓.
- Swanson R. and Holton III E. (๒๐๐๑). **Foundation of Human Resource Development**. San Francisco: Berrett Koehler Publisher Inc.
- Tynjälä, P. (๒๐๐๘). Perspective into learning at the workplace. **Educational Research Review** . [Online]. Available from www.sciencedirect.com

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
การจัดตั้งคณะทำงาน
ในการพัฒนาหลักสูตร

คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ประกอบด้วย นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญด้านวิทยุกระจายเสียง และผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ประเภทกิจการทางธุรกิจ ประเภทกิจการบริการสาธารณะ และประเภทกิจการบริการชุมชน จำนวน ๘ ท่าน ได้แก่

๑. ดร.ศิขเรศ สิริกานต์
นักวิชาการอิสระด้านสื่อสารมวลชน
๒. ดร.อุดมธิปก ไพรเกษตร
นักวิชาการอิสระด้านสื่อสารมวลชน
๓. คุณสาโรจน์ แวมณี
ผู้เชี่ยวชาญด้านวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ
๔. นายประสาร ประดิษฐ์โสภณ
เครือข่ายอาสาสมัครนักสื่อสารชุมชน
๕. นายณัฐนนท์ ลีศัตรูพ่าย
ผู้อำนวยการส่วนรักษาการแทนผู้อำนวยการสำนักพัฒนาองค์การวิชาชีพและส่งเสริมการบริการทั่วถึง
๖. ผู้ได้รับอนุญาตสถานีสกายนิวส์เรดิโอ (SKY NEWS RADIO)
ผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ประเภทกิจการทางธุรกิจ
๗. ผู้ได้รับอนุญาตสถานีมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
ผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ประเภทกิจการบริการสาธารณะ
๘. ผู้ได้รับอนุญาตสถานีมูลนิธิสถาบันกัลยาณ์ราชนครินทร์
ผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ประเภทกิจการบริการชุมชน

คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง มีหน้าที่ในการพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะหลักสูตรฝึกอบรมฯ และเครื่องมือประเมินผล ดังนี้

๑. หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง จำนวน ๑ หลักสูตร ที่แบ่งเนื้อหาออกเป็นหลักสูตรจำนวน ๒ หลักสูตรย่อย ได้แก่
 - ๑.๑ หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ
 - ๑.๒ หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และประเภทกิจการบริการชุมชน

๒. แบบประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

๒.๑ แบบประเมินความรู้ความเข้าใจในการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ

๒.๒ แบบประเมินความความหวังและความพึงพอใจในการเข้าร่วมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง และรูปแบบการฝึกอบรมที่เหมาะสมกับผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

๒.๓ ประเด็นการสัมภาษณ์เชิงลึกถึงเพื่อกำกับติดตาม และประเมินการถ่ายโอนความรู้จากหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงไปใช้ในการปฏิบัติงาน

ภาคผนวก ข
แบบประเมินความต้องการ
ในการฝึกอบรมของ
ผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการ
วิทยุกระจายเสียง

แบบประเมินความต้องการในการฝึกอบรมจาก ผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

“โครงการพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง” โดยคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนวิจัยและพัฒนา กิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมเพื่อประโยชน์สาธารณะ มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง และผู้ที่เกี่ยวข้องให้มีความรู้ ความเข้าใจทั้งในด้านกฎหมายการออกอากาศ จริยธรรม และหลักแนวคิดของกิจการประเภทต่างๆ และเพื่อให้ การประกอบกิจการกระจายเสียง (ทดลองออกอากาศ) เกิดประโยชน์ต่อสาธารณะตามลักษณะ และประเภท ของกิจการ

ในการนี้จึงใคร่ขอความกรุณาจากท่านช่วยตอบ “แบบประเมินความต้องการในการฝึกอบรมจาก ผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง” ตามข้อมูลที่เป็นความจริง ซึ่งข้อมูลที่ได้รับจากท่าน จะไม่มีการนำไปเปิดเผยเจาะจงเป็นรายบุคคล/ องค์กร แต่จะเป็นการนำเสนอในภาพรวมเพื่อประโยชน์ ในการนำไปพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการ วิทยุกระจายเสียง จำนวน ๒ หลักสูตร ได้แก่ ๑) หลักสูตรวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการประเภท กิจการทางธุรกิจ และ ๒) หลักสูตรวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการการประเภทกิจการบริการ สาธารณะ และประเภทกิจการบริการชุมชนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ร่วมตอบ แบบสอบถามฉบับนี้

คำชี้แจง

แบบสอบถามมีจำนวนทั้งสิ้น ๔ ตอน ได้แก่

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล

ตอนที่ ๒ แบบสำรวจความรู้ ปัญหา และทักษะที่จำเป็นต่อวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ

ตอนที่ ๓ แบบสำรวจวิธีการฝึกอบรมและรูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาบุคลากร ของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง และการสร้างความยั่งยืนในการเรียนรู้

ตอนที่ ๔ ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมตามรายประเภทกิจการ

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล

คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย [/] ลงในช่องที่ตรงกับข้อมูลที่เป็นจริงของท่าน

๑. เพศ

[...] ชาย

[...] หญิง

๒. อายุ

ต่ำกว่า ๒๒ ปี (Gen Z)

๒๓ - ๔๐ ปี (Gen Y)

๔๑ - ๕๕ ปี (Gen X)

๕๖ - ๗๔ ปี (Baby boomer)

๓. ระดับการศึกษา

[...] ต่ำกว่าปริญญาตรี

[...] ปริญญาตรี

[...] ปริญญาโท

[...] ปริญญาเอก

[...] อื่นๆ โปรดระบุ.....

๔. รายได้ต่อเดือน

[...] น้อยกว่า ๑๕,๐๐๐ บาท

[...] ๑๕,๐๐๑- ๓๐,๐๐๐ บาท

[...] ๓๐,๐๐๑- ๔๕,๐๐๐บาท

[...] ๔๕,๐๐๑- ๖๐,๐๐๐ บาท

[...] ๖๐,๐๐๑ บาทขึ้นไป

๕. ตำแหน่ง (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

[...] ผู้รับใบอนุญาต

[...] ผู้บริหารสถานี

[...] นักจัดรายการวิทยุ

[...] เจ้าหน้าที่งานสนับสนุนอื่นๆ เช่น การเงิน บัญชี

[...] อื่นๆ โปรดระบุ.....

๖. ประเภทใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

- [...] ประเภทกิจการทางธุรกิจ
- [...] ประเภทกิจการบริการสาธารณะ
- [...] ประเภทกิจการบริการชุมชน

๗. ประสบการณ์การทำงานด้านวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ ปี

๘. ประสบการณ์การทำงานด้านวิทยุกระจายเสียงประเภทอื่นๆ ปี

๙. เขตพื้นที่ที่สถานีของท่านสังกัด

- [...] สำนักงาน กสทช. ส่วนกลาง
- [...] สำนักงาน กสทช. เขต ๑๑ จังหวัดกรุงเทพมหานคร
- [...] สำนักงาน กสทช. เขต ๑๒ จังหวัดนนทบุรี
- [...] สำนักงาน กสทช. เขต ๑๓ สุพรรณบุรี
- [...] สำนักงาน กสทช. เขต ๑๔ จังหวัดกรุงเทพมหานคร
- [...] สำนักงาน กสทช. เขต ๑๖ จังหวัดราชบุรี
- [...] สำนักงาน กสทช. เขต ๑๘ จังหวัดอ่างทอง
- [...] สำนักงาน กสทช. เขต ๒๑ จังหวัดขอนแก่น
- [...] สำนักงาน กสทช. เขต ๒๒ จังหวัดอุบลราชธานี
- [...] สำนักงาน กสทช. เขต ๒๓ จังหวัดนครราชสีมา
- [...] สำนักงาน กสทช. เขต ๒๔ จังหวัดอุดรธานี
- [...] สำนักงาน กสทช. เขต ๒๕ จังหวัดนครพนม
- [...] สำนักงาน กสทช. เขต ๓๑ จังหวัดลำปาง
- [...] สำนักงาน กสทช. เขต ๓๒ จังหวัดเชียงใหม่
- [...] สำนักงาน กสทช. เขต ๓๓ จังหวัดพิษณุโลก
- [...] สำนักงาน กสทช. เขต ๓๔ จังหวัดเชียงราย
- [...] สำนักงาน กสทช. เขต ๓๕ จังหวัดนครสวรรค์
- [...] สำนักงาน กสทช. เขต ๔๑ จังหวัดยะลา
- [...] สำนักงาน กสทช. เขต ๔๒ จังหวัดภูเก็ต
- [...] สำนักงาน กสทช. เขต ๔๓ จังหวัดนครศรีธรรมราช
- [...] สำนักงาน กสทช. เขต ๔๔ จังหวัดระนอง
- [...] สำนักงาน กสทช. เขต ๔๕ จังหวัดชุมพร

๑๐. ท่านเคยเข้าร่วมการฝึกอบรมหลักสูตรสำหรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงหรือไม่

[...] ไม่เคย

[...] เคย ได้แก่ หลักสูตร.....

๑๑. ประเด็นที่น่าสนใจ หรือประเด็นที่ควรปรับปรุงสำหรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงที่ท่านเคยเข้าร่วมมาก่อน

ประเด็นที่น่าสนใจ.....

ประเด็นที่ควรปรับปรุง.....

ตอนที่ ๒ แบบสำรวจความรู้ ปัญหา และทักษะที่จำเป็นต่อวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ

ความต้องการในการฝึกอบรมจาก ผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง	ระดับความต้องการ				
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด
ความรู้ด้านวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ					
๑. การวิเคราะห์ภูมิทัศน์สื่อและโครงสร้างการบริหารสื่อ					
๒. ความรู้พื้นฐานของกิจการกระจายเสียง					
๓. การเตรียมความพร้อมและขั้นตอนการขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง และการต่อใบอนุญาตฯ					
๔. การเตรียมความพร้อมสถานี ความถี่ออกอากาศ ที่ตั้งของเสาอากาศ และกำลังส่งออกอากาศ					
๕. การจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับรายได้และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสถานี					
๖. บทบาทขององค์กรวิชาชีพและสมาคมผู้ประกอบการทางวิทยุและโทรทัศน์					
๗. กฎหมาย ระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้องกับการประกอบวิชาชีพกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์					
๘. กฎหมาย ระเบียบและประกาศด้านหลักเกณฑ์และมาตรการที่ใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์					
๙. กฎหมาย ระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงโดยเฉพาะ					

ความต้องการในการฝึกอบรมจาก ผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง	ระดับความต้องการ				
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด
๑๐.มาตรฐานจริยธรรม จรรยาบรรณและธรรมเนียมปฏิบัติของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียง					
๑๑. ประเด็นเชิงจริยธรรมในกิจการกระจายเสียง					
๑๒. ธรรมเนียมปฏิบัติสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพสื่อสารมวลชนที่เกี่ยวข้องกับกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์					
๑๓. ข้อควรระวังเกี่ยวกับการนำเสนอประเด็นที่เป็นการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา					
๑๔. โครงสร้างและกระบวนการในการกำกับดูแลเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์					
๑๕. เครื่องมือที่ใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหารายการทางวิทยุ					
ปัญหาอุปสรรคด้านวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ					
๑. ปัญหาด้านการไม่เข้าใจกฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ					
๒. ปัญหาด้านการขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง และการต่อใบอนุญาตฯ					
๓. ปัญหาในทางเทคนิคของเครื่องส่งวิทยุกระจายเสียงสำหรับการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง					
๔. ปัญหาด้านคุณภาพรายการวิทยุ					
๕. ปัญหาด้านคุณภาพทางเทคนิคของรายการวิทยุ					
๖. ปัญหาด้านการบริหารจัดการสถานี					
ทักษะการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง					
๑. เทคนิคการผลิตและจัดรายการวิทยุอย่างสร้างสรรค์					
๒. เทคนิคการผลิตเนื้อหารายการให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย					
๓. เทคนิคการคัดกรองข้อมูลหรือข่าวปลอม					
๔. เทคนิคการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดรายการวิทยุ					

ตอนที่ ๓ แบบสำรวจวิธีการฝึกอบรมและรูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง และการสร้างความยั่งยืนในการเรียนรู้

ความต้องการในการฝึกอบรมจาก ผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง	ระดับความต้องการ				
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด
วิธีการฝึกอบรมและรูปแบบการเรียนรู้					
๑. การเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ หรือฝึกปฏิบัติด้วยการจำลอง สถานการณ์					
๒. การใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อสร้างการมีส่วนร่วม					
๓. การบรรยายแบบปฏิสัมพันธ์					
๔. การยกกรณีศึกษาประกอบการบรรยาย					
๕. การถอดบทเรียนจากกรณีศึกษา					
๖. การมอบหมายงาน หรือให้ทำงานเป็นโครงการ					
๗. การแสดงบทบาทสมมติ					
๘. การอภิปรายกลุ่ม หรือการระดมสมอง					
๙. การฝึกสะท้อนกลับ					
๑๐. การเรียนรู้ทางไกลและการเรียนรู้ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์					
๑๑. กิจกรรมการสร้างเครือข่ายผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบ กิจการวิทยุกระจายเสียง					
การสร้างความยั่งยืนในการเรียนรู้					
๑. การมีระบบพี่เลี้ยงดูแลระหว่างและหลังการฝึกอบรม					
๒. การมีระบบกำกับติดตามและประเมินผลอย่างใกล้ชิด					
๓. การส่งเสริมให้ผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการ วิทยุกระจายเสียงทำงานร่วมกันเป็นเครือข่าย					
๔. การมีกลไกในการสื่อสารระหว่างเครือข่ายผู้ได้รับอนุญาต ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง เช่น เครือข่ายสังคม ออนไลน์ แฟนเพจ ไลน์กลุ่ม เป็นต้น					

ตอนที่ ๔ ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมตามรายละเอียดกิจการ

๑. ความรู้/ ประเด็นอื่นๆ ที่ท่านคิดว่าจำเป็นต่อทำงานของวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ

.....

.....

.....

๒. ความรู้ที่ท่านต้องการเรียนรู้เพิ่มเติมเพื่อช่วยยกระดับการทำงานของวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบ
กิจการประเภทกิจการทางธุรกิจ

.....
.....
.....

๓. ความรู้ที่ท่านต้องการเรียนรู้เพิ่มเติมเพื่อช่วยยกระดับการทำงานของวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบ
กิจการประเภทกิจการบริการสาธารณะ

.....
.....
.....

๔. ความรู้ที่ท่านต้องการเรียนรู้เพิ่มเติมเพื่อช่วยยกระดับการทำงานของวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบ
กิจการประเภทกิจการบริการชุมชน

.....
.....
.....

๕. โปรดให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีการฝึกอบรมหรือรูปแบบกิจกรรมพัฒนาบุคลากรของ
ผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

.....
.....
.....

๖. สิ่งที่ท่านคาดหวังจากการฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการ
วิทยุกระจายเสียง

.....
.....
.....

ขอบคุณที่ให้ความร่วมมือ

ภาคผนวก ค
แบบประเมินผลการฝึกอบรม
พัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาต
ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง
จำนวน ๓ ชุด ได้แก่

- ๑) แบบประเมินความรู้ในการพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง (พร้อมเฉลย)
- ๒) แบบประเมินความคาดหวังและความพึงพอใจการเข้าร่วมการฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง
- ๓) แบบประเมินการถ่ายโอนความรู้จากหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงไปใช้ในการปฏิบัติงาน

แบบประเมินความรู้ในการพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง
(พร้อมเฉลย)

คำชี้แจง แบบทดสอบฉบับนี้ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน ข้อ โปรดทำเครื่องหมาย [x] ในข้อที่ท่าน
คิดว่าเป็นจริงเพียงข้อเดียว

- ข้อความที่ถูกต้องให้ทำเครื่องหมาย [x] ในช่อง “จริง”
- ข้อความที่ไม่ถูกต้องให้ทำเครื่องหมาย [x] ในช่อง “ไม่จริง”

ที่	ข้อความ	จริง	ไม่จริง
โมดูลที่ ๑ ภูมิทัศน์สื่อ และความรู้พื้นฐานในการดำเนินกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ			
๑) การวิเคราะห์ภูมิทัศน์สื่อและโครงสร้างการบริหารสื่อ			
๑.	ถึงแม้มีสื่อใหม่อย่างอินเทอร์เน็ตหรือสื่อสังคมออนไลน์เกิดขึ้นมากมาย แต่วิทยุทดลองประกอบกิจการไม่จำเป็นต้องปรับตัวในการทำงานและการสื่อสารใดๆ เพราะผู้บริโภคยังคงรับฟังอย่างต่อเนื่อง		
๒.	องค์ประกอบภูมิทัศน์สื่อ ประกอบด้วย รูปแบบการสื่อสาร กลุ่มเป้าหมายที่จะสื่อสาร และช่องทางการสื่อสาร		
๓.	ระบบนิเวศสื่อเป็นระบบสื่อสารที่มีความเชื่อมโยงระหว่าง มนุษย์ สื่อ และเทคโนโลยี ซึ่งมีปฏิสัมพันธ์กันภายใต้ระบบต่าง ๆ เช่น ระบบเศรษฐกิจ สังคมการเมือง กฎหมาย วัฒนธรรม และชุมชน เป็นต้น		
๔.	ระบบนิเวศสื่อของประเทศไทยเกิดความไม่สมดุล เนื่องจากเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากเกินไป		
๕.	การสร้างนิเวศสื่อที่ดี ต้องอาศัยบทบาทของภาครัฐในการกำกับดูแลทั้งทางด้านสื่อมวลชนและประชาชน และบทบาทของเอกชนมีความตระหนักในด้านการนำเสนอข่าวสารและสินค้าภายใต้กรอบของจริยธรรมวิชาชีพ		
๒) ความรู้พื้นฐานของกิจการกระจายเสียง			
๑.	วิทยุกระจายเสียงในประเทศไทย เริ่มต้นจากการดำเนินการทดลองส่งวิทยุกระจายเสียง โดยกรมไปรษณีย์โทรเลข		

ที่	ข้อความ	จริง	ไม่จริง
๒.	ในอดีตกิจการวิทยุกระจายเสียงจัดตั้งขึ้นโดยมีเป้าหมายในการส่งเสริมการศึกษา การค้าขาย และการบันเทิง แก่พ่อค้า ประชาชน		
๓.	ใบอนุญาตประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงในประเทศไทย มี ๔ ประเภท ได้แก่ ใบอนุญาตประกอบกิจการธุรกิจ ๒) ใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะ ๓) ใบอนุญาตประกอบกิจการบริการชุมชน และ ๔) ใบอนุญาตประกอบกิจการพิเศษที่ได้รับสัมปทานจากรัฐ		
๔.	การกำกับดูแลวิทยุกระจายเสียงรายใหม่ของ กสทช. ดำเนินการตามประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงและเทคนิคของเครื่องส่งวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๐		
๕.	ปัจจุบันใบอนุญาตจึงยังเป็นใบอนุญาตวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ อันเนื่องมาจากการดำเนินการล่าช้าในการเรียกคืนคลื่นความถี่ที่ใช้ในกิจการวิทยุกระจายเสียงของรัฐ		
	๓) การเตรียมความพร้อมเพื่อต่อใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง		
๑.	ปัจจุบันสำนักงาน กสทช. ยังเปิดโอกาสให้ยื่นขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงใหม่ได้		
๒.	ใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทุกประเภท จะมีอายุ ๑ ปี		
๓.	ใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงกิจการบริการทางธุรกิจต้องเป็นนิติบุคคลที่มีสัญชาติไทยที่มีผู้ถือหุ้นเท่านั้น		
๔.	ผู้ขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการชุมชน กลุ่มคนในท้องถิ่น จำนวนไม่น้อยกว่า ๕ คน ทั้งนี้สมาชิกแต่ละคนต้องยื่นแสดงหลักฐานเชิงประจักษ์ของการสร้างความเข้มแข็งในชุมชนมาอย่างต่อเนื่องไม่น้อยกว่า ๒ ปี และต้องมีหลักฐานที่ชัดเจนของการมีส่วนร่วมในรูปแบบต่างๆ		
๕.	การต่อใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ต้องดำเนินการก่อนวันที่สิทธิในการทดลองประกอบกิจการเต็มสิ้นสุดลง ไม่น้อยกว่า ๙๐ วัน		
	๔) การเตรียมความพร้อมสถานี ความถี่ออกอากาศ ที่ตั้งของเสาอากาศ กำลังส่งออกอากาศและการวัดแพร่แปลกปลอม		
๑.	สถานีทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงจะสามารถออกอากาศ ได้โดยใช้คลื่นพาห์ ที่มีช่องห่างระหว่างคลื่นพาห์ (Channel Spacing) แต่ละคลื่นอยู่ที่ ๒๕๐ kHz		
๒.	สถานีทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ต้องมีพื้นที่กระจายเสียงต้องมีรัศมีไม่เกิน ๓๐ กิโลเมตร		
๓.	ผู้ที่ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการสถานีวิทยุกระจายเสียง ต้องป้องกันการรบกวนการใช้คลื่นความถี่ในกิจการวิทยุการบิน โดยหลีกเลี่ยงคลื่นความถี่ที่ใช้ในการนำทางการบินนั้นใช้งานคลื่นความถี่ในย่าน ๑๐๘.๐ MHz - ๑๑๗.๙๗๕ MHz		

ที่	ข้อความ	จริง	ไม่จริง
๔.	ผู้ที่ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการสถานีวิทยุกระจายเสียง ต้องป้องกันการรบกวนการใช้คลื่นความถี่ในกิจการวิทยุการบิน โดยหลีกเลี่ยงคลื่นความถี่ที่ใช้ในกิจการเส้นทางการบินพาณิชย์ มีการใช้คลื่นความถี่ในย่าน ๑๑๗.๙๗๕ MHz - ๑๓๗.๐ MHz		
๕.	สถานีทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงมีคลื่นไม่แรง ดังนั้นไม่ต้องคำนึงถึงมาตรฐานความปลอดภัยที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพของมนุษย์มากนัก		
	๕) การจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับรายได้และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสถานี		
๑.	การจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับรายได้และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานสถานีต้องมีการจัดทำเฉพาะผู้ขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจเท่านั้น		
๒.	ผู้ขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงควรมีการแบ่งแยกบัญชีธุรกิจกับเรื่องส่วนตัวออกจากกัน		
๓.	การทำบัญชีจะทำให้ผู้รับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงมองเห็นรอยรั่ว หรือค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น และจะทำให้เห็นสภาพจริงของการดำเนินงานได้อย่างชัดเจน		
๔.	ผู้รับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงที่มีการทำบัญชีที่ทำอย่างเป็นระบบและถูกต้อง จะมองเห็นรายการที่ลดหย่อนได้หลาย และช่วยลดภาษีได้ รวมถึงสามารถเข้าถึงสินเชื่อเพื่อเสริมสภาพคล่อง โดยเฉพาะแหล่งสินเชื่อที่เป็นธนาคารพาณิชย์ หรือสินเชื่อจากสถาบันของรัฐบาล		
๕.	รายการข้อมูลที่ใช้ในการบันทึกรายรับของสถานี ต้องมีการระบุเป็นวันที่ได้รับชำระเงิน		
	โมดูลที่ ๒ กฎหมาย ระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้องกับวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ		
	๑) กฎหมาย ระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้องกับการประกอบวิชาชีพกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์		
๑.	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ระบุในมาตรา ๓๕ บุคคลซึ่งประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนย่อมมีเสรีภาพในการเสนอข่าวสาร หรือการแสดงความคิดเห็นตามจริยธรรมแห่งวิชาชีพ		
๒.	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ระบุในมาตรา ๑๘๔ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาดังกล่าวต้องสามารถขัดขวางหรือแทรกแซงการใช้สิทธิหรือเสรีภาพของหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนในสถานการณ์จำเป็น		
๓.	พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ.๒๕๕๑ ระบุให้ใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะประเภทที่สาม ออกให้สำหรับกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการกระจายข้อมูลข่าวสาร เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐบาลกับประชาชนและรัฐสภากับประชาชน การ		

ที่	ข้อความ	จริง	ไม่จริง
	กระจายข้อมูลข่าวสาร เพื่อการส่งเสริมสนับสนุนในการเผยแพร่และให้การศึกษาแก่ประชาชน เกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข บริการข้อมูลข่าวสารอันเป็นประโยชน์สาธารณะ แก่คนพิการ คนด้อยโอกาส หรือกลุ่มความสนใจที่มีกิจกรรมเพื่อประโยชน์สาธารณะหรือบริการข้อมูล ข่าวสารอันเป็นประโยชน์สาธารณะอื่นๆ		
๔.	พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.๒๕๕๓ มุ่งให้เกิดการแข่งขันเสรีและเป็นธรรมในกิจการสื่อสารของไทย		
๕.	พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุ โทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ ระบุในมาตรา ๗๘ ผู้ใดใช้คลื่นความถี่เพื่อกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ หรือกิจการโทรคมนาคม โดยไม่ได้รับอนุญาต สามารถอนุโลมได้เฉพาะวิทยุทดลองประกอบกิจการ		
	๒) กฎหมาย ระเบียบและประกาศด้านหลักเกณฑ์และมาตรการที่ใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์		
๑.	พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ อนุโลมให้ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะประเภทที่หนึ่งและประเภทที่สาม สามารถหารายได้จากกาโฆษณาหรือเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับงานหรือกิจการของหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ สมาคม มูลนิธิ หรือนิติบุคคลอื่นที่มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจการเพื่อประโยชน์สาธารณะ		
๒.	พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ระบุให้ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการบริการชุมชนต้องกำหนดให้มีรายการที่เป็นข่าวสารหรือ สารที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนหรือท้องถิ่นที่รับบริการในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละเจ็ดสิบห้า		
๓.	พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ระบุให้ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการทางธุรกิจต้องกำหนดให้มีรายการที่เป็นข่าวสารหรือสารที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละยี่สิบห้า		
๔.	ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม แห่งชาติเรื่อง หลักเกณฑ์การทำผังรายการสำหรับการให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๖ ระบุให้กิจการทางธุรกิจระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่นต้องมีรายการที่ผู้รับใบอนุญาต ผลิตเองในสัดส่วนไม่ต่ำกว่าร้อยละห้าสิบของเวลาออกอากาศทั้งหมด		

ที่	ข้อความ	จริง	ไม่จริง
๕.	ประกาศสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงกิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติเรื่อง แนวทางการพิจารณาและคำนวณสัดส่วนรายการข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะเพื่อการขอยกเว้นหรือลดหย่อนค่าธรรมเนียมใบอนุญาต พ.ศ. ๒๕๕๖ ระบุให้รายการข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะหลายประเภท เช่น รายการข่าวสาร รายการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจในการปกครองในระบอบประชาธิปไตย รายการสำหรับเด็กและเยาวชน เป็นต้น		
	๓) กฎหมาย ระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงโดยเฉพาะ		
๑.	ประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การอนุญาตทดลอง ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๕ ระบุให้ผู้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงกิจการบริการชุมชนสามารถนำเสนอรายการต่างๆ ของสถานีเป็นภาษาท้องถิ่นได้ โดยให้มีการประกาศชื่อสถานีและเวลาดำเนินการรายการทุกต้นชั่วโมงที่ดำเนินรายการ		
๒.	ประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การอนุญาตทดลอง ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๕ ระบุให้ผู้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงกิจการบริการทางธุรกิจสามารถหารายได้จากการโฆษณาและบริการธุรกิจได้ไม่เกินชั่วโมงละสิบห้านาที		
๓.	ประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การอนุญาตทดลอง ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๕ ระบุให้ผู้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงกิจการบริการสาธารณะประเภทสถานบันอุดมศึกษาสามารถใช้ประโยชน์ด้านการเรียนการสอนหรือการเผยแพร่ความรู้สู่สังคม หรือการหารายได้เข้ามหาวิทยาลัย		
๔.	ประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การทดสอบมาตรฐาน ทางเทคนิคของเครื่องส่งวิทยุกระจายเสียงสำหรับการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ.๒๕๕๕ ระบุให้ผู้ได้รับอนุญาตให้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงต้องยื่นคำขอให้ทดสอบมาตรฐานทางเทคนิคของเครื่องส่งวิทยุกระจายเสียงที่จะใช้ในการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง		
๕.	ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติเรื่อง หลักเกณฑ์การกำกับดูแลการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๖ ระบุให้ผู้ได้รับอนุญาตให้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงสามารถเปลี่ยนแปลงความสูงหรือย้ายที่ตั้งของเสาอากาศ หรือเพิ่มหรือลดกำลังส่งออกอากาศได้ โดยได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการ		
	โมดูลที่ ๓ จริยธรรมและจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียง		
	๑) มาตรฐานจรรยาบรรณ จรรยาบรรณและธรรมเนียมปฏิบัติของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียง		
๑.	การนำเสนอข่าวสารหรือข้อมูลสามารถนำเสนอความลับของแหล่งข่าวได้		
๒.	การนำเสนอข่าวสารหรือข้อมูลควรหลีกเลี่ยงการกล่าวถึงการทำร้าย การฆ่าตัวตาย ความวิกลจริต เชื้อชาติ และเผ่าพันธุ์ หรือความด้อยโอกาสของบุคคล		
๓.	การนำเสนอข่าวสารหรือข้อมูลต้องไม่ตกเป็นเครื่องมือ หรือกลุ่มกดดันทางการเมืองใดๆ		

ที่	ข้อความ	จริง	ไม่จริง
๔.	การนำเสนอข่าวสารหรือข้อมูลของเด็ก ต้องไม่สัมภาษณ์ นำเสนอภาพและต้องได้รับการยินยอมจากผู้ปกครอง		
๕.	การนำเสนอข่าวสารหรือเหตุการณ์ เช่น การชุมนุม การประท้วง การเลือกข้างจะทำให้ได้รับความนิยมนิยมของผู้ฟังที่อยู่ฝ่ายนั้นๆ		
	๒) ประเด็นเชิงจริยธรรมในกิจการกระจายเสียงทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ		
๑.	ผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียงต้องมีการตรวจสอบแหล่งข้อมูลของข่าวก่อนการนำเสนอ		
๒.	การนำเสนอข้อเท็จจริงจากการภาครัฐหรือภาคเอกชน ต้องมีการระวังไม่บิดเบือนเนื้อหา		
๓.	บางครั้งผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียงก็เลี่ยงการสร้างความแตกแยกในสังคมในสังคมไม่ได้ ดังนั้นไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงมากนัก		
๔.	บางครั้งการโฆษณาสินค้าที่เกินความจริง จะทำให้สปอนเซอร์ประทับใจและได้รับค่าโฆษณาอย่างต่อเนื่อง		
๕.	การนำเสนอข่าวที่หลีกเลี่ยงต่อการละเมิดสิทธิของบุคคล ทำให้เนื้อหาข่าวไม่เป็นที่น่าสนใจ		
	๓) การรู้เท่าทันสื่อ กับจริยธรรมและจรรยาบรรณของสื่อมวลชน		
๑.	ลิงก์ข่าวปลอมมักใช้ URL คล้ายกับของสำนักข่าว จนบางที่แทบแยกไม่ออก		
๒.	การนำเสนอข่าวปลอม ไม่ว่าจะทั้งหมดหรือเพียงแค่บางส่วน เขาไปในระบบคอมพิวเตอร์ รวมถึงการแชร์และส่งต่อข้อมูลเท็จจากแหล่งต่างๆ ล้วนมีความผิดทั้งนั้น ตาม พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ มีความผิดตามมาตรา ๑๔(๑) มีโทษจำคุกไม่เกิน ๕ ปี ปรับไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ		
๓.	การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ ต้องสามารถเข้าถึง เข้าใจตีความ ประเมิน และสร้างข้อมูล และสื่อในรูปแบบที่หลากหลายด้วยความตระหนักถึงผลกระทบของข้อมูลและสื่อต่างๆ		
๔.	ผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียงไม่จำเป็นต้องพัฒนาไปถึงการเข้าใจดิจิทัล		
๕.	ผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียงในปัจจุบันต้องสามารถสร้างเนื้อหาและใช้เครื่องมือสื่อดิจิทัลเพื่อการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ		
โมดูลที่ ๔ การบริหารจัดการสถานีสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ			
	๑) การจัดทำผังรายการสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ เนื้อหาที่ กสทช. กำหนด เนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ รวมถึงการรายงานกรณีที่มีเหตุจำเป็นเร่งด่วนที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ		
๑.	ผังรายการ คือการวางกรอบการนำเสนอรายการทั้งหมดที่จะทำการเผยแพร่บนสถานีทดลองประกอบกิจการกระจายเสียง ในแต่ละวัน รายสัปดาห์ หรือรายเดือน		
๒.	รายการดนตรี (Music Program) เป็นรายการที่มุ่งให้ความบันเทิง นิยมมากที่สุดในการวิทยุกระจายเสียง		
๓.	กิจการทางธุรกิจในระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่นต้องมีรายการที่ผู้รับใบอนุญาตผลิตเองในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๐ ของเวลาออกอากาศทั้งหมด		

ที่	ข้อความ	จริง	ไม่จริง
๔.	การจัดวางผังรายการ ควรเน้นการนำเสนอรายการที่เหมาะสมและสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย โดยพิจารณาจาก เพศ อายุ รสนิยม และความต้องการ รวมทั้งพฤติกรรมการใช้ชีวิตของกลุ่มผู้ฟัง		
๕.	สถานีทดลองประกอบกิจการกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ ควรมีการสร้างเอกลักษณ์ ของสถานี เช่น สถานีเพลงคลาสสิก สถานีธุรกิจชุมชน เพื่อให้กลุ่มผู้ฟังสามารถเลือกรับฟังได้ตามความต้องการ		
	๒) หลักเกณฑ์และแนวทางการหารายได้สำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ		
๑.	สถานีทดลองประกอบกิจการกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจที่ไม่มีการบอกรับสมาชิก สามารถจัดให้มีการโฆษณาสินค้า หรือบริการได้ แต่ต้องไม่เกินชั่วโมงละ ๑๒ นาที โดยเมื่อรวมเวลาโฆษณาแล้ว ตลอดทั้งวันต้องไม่เกินชั่วโมงละ ๑๐ นาที		
๒.	สถานีทดลองประกอบกิจการกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ ที่มีการบอกรับสมาชิก หารายได้จากการโฆษณาได้ แต่ต้องไม่เกินชั่วโมงละ ๖ นาที โดยเมื่อรวมเวลาการโฆษณาและการบริการธุรกิจตลอดทั้งวันเฉลี่ยแล้วต้องไม่เกินชั่วโมงละ ๕ นาที		
๓.	ผู้ทดลองประกอบกิจการไม่จำเป็นต้องจัดทำและบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับรายได้และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสถานี		
๔.	สถานีทดลองประกอบกิจการกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจควรมีการพัฒนาให้สามารถฟังได้บนแพลตฟอร์มออนไลน์และแอปพลิเคชันต่างๆ จะเป็นการเพิ่มฐานผู้ฟังอีกทางหนึ่ง		
๕.	สถานีทดลองประกอบกิจการกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจควรมีการจัดกิจกรรมออนไลน์และออนกราวด์ควบคู่กัน		
โมดูลที่ ๕ การผลิตและกำกับดูแลเนื้อหาการวิทยุ และโฆษณาสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ			
	๑) เทคนิคการผลิตและจัดรายการวิทยุอย่างสร้างสรรค์และเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย		
๑.	เนื้อหาการวิทยุต้องมีเนื้อหาที่น่าสนใจสำหรับกลุ่มคนที่หลากหลาย		
๒.	เนื้อหาการวิทยุต้องมีการส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรม		
๓.	เนื้อหาการวิทยุต้องให้ความรู้ สร้างประสบการณ์ใหม่ๆ และแรงบันดาลใจให้กับผู้รับสาร		
๔.	การเตรียมเนื้อหาของรายการ ควรมีสาระทั่วไป ไม่ต้องคำนึงถึงผู้ฟังเฉพาะกลุ่ม จะทำรายได้ให้สถานีได้มากกว่า		
๕.	การเตรียมเนื้อหาการวิทยุควรมีการบ่มเพาะความคิด โดยการร่วมระดมสมอง จากผู้ที่มีประสบการณ์ เพื่อนร่วมงาน นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้มีส่วนได้เสีย		
	๒) การกำกับดูแลเนื้อหาการวิทยุสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ และการโฆษณาโดยคำนึงถึงผู้บริโภคเป็นสำคัญ		
๑.	หลักการกำกับดูแลสื่อ และรูปแบบการกำกับดูแลสื่อ มี ๓ รูปแบบ ได้แก่ การกำกับดูแลโดยอำนาจรัฐ การกำกับดูแลกันเอง และการกำกับดูแลร่วมกัน		

ที่	ข้อความ	จริง	ไม่จริง
๒.	สำนักงาน กสทช. ทำหน้าที่ในการกำกับดูแลเนื้อหาของสื่อวิทยุโทรทัศน์โดยองค์กรกำกับดูแลในประเทศไทย		
๓.	สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ทำหน้าที่ในการกำกับดูแลกลุ่มผลิตภัณฑ์สุขภาพโดยเฉพาะ		
๔.	สถานีทดลองประกอบกิจการกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ ควรหลีกเลี่ยงการโฆษณาที่ใช้ข้อมูลสถิติ ข้อมูลงานวิจัย รายงานศึกษาทางวิชาการในทางที่ไม่สมควรหรือทำให้เกิดความเข้าใจผิดโดยสิ้นค่านั้นไม่ได้มีคุณสมบัติตามข้อมูลที่กล่าวอ้าง		
๕.	ผู้ทดลองประกอบกิจการอาจดำเนินรายการที่แตกต่างจาก ผังรายการหลักที่คณะกรรมการเห็นชอบแล้วได้ แต่ต้องแจ้งเหตุผล ความจำเป็น และรายละเอียด ที่เกี่ยวข้องให้คณะกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ทราบภายใน ๓๐ วัน นับตั้งแต่วันที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงผังรายการ		
โมดูลที่ ๖ การบริหารจัดการสถานีสำหรับสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน			
	๑) การจัดทำผังรายการสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน การนำเสนอเนื้อหาตามที่ กสทช. กำหนด รวมถึงการรายงานกรณีที่มีเหตุจำเป็นเร่งด่วนที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ		
๑.	ผังรายการ คือการวางกรอบการนำเสนอรายการทั้งหมดที่จะทำการเผยแพร่บนสถานีทดลองประกอบกิจการกระจายเสียง ในแต่ละวัน รายสัปดาห์ หรือรายเดือน		
๒.	สถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ ต้องมีรายการที่เป็นข่าวสาร รายการส่งเสริม ความรู้ ความเข้าใจในการปกครองในระบอบประชาธิปไตย รายการส่งเสริมการศึกษา จริยธรรม ศิลปะ วัฒนธรรม การให้ความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม คุณภาพชีวิต และ สิ่งแวดล้อม		
๓.	สถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการชุมชน ต้องมีรายการที่เป็นข่าวสารหรือสาระเกี่ยวกับชุมชนเป้าหมายที่รับบริการ แต่สามารถผลิตโดยคนนอกชุมชน		
๔.	สถานีทดลองประกอบกิจการกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชนต้องมีการออกอากาศรายการที่มีเนื้อหาสร้างสรรค์สังคมหรือรายการเด็กและเยาวชน อย่างน้อยวันละหกสิบนาที ระหว่างช่วงเวลา ๑๖.๐๐ น. - ๑๘.๐๐ น. ของทุกวัน และช่วงเวลา ๐๗.๐๐ น.- ๐๙.๐๐ น. ในวันเสาร์และวันอาทิตย์		
๕.	สถานีทดลองประกอบกิจการกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน ควรมีการสร้างเอกลักษณ์ของสถานี เช่น การเป็นสถานีเพื่อชุมชน เพื่อการเผยแพร่งานจรรยา เพื่อส่งเสริมการศึกษา ฯลฯ เป็นต้น เพื่อให้กลุ่มผู้ฟังสามารถเลือกรับฟังได้ตามความต้องการ		

ที่	ข้อความ	จริง	ไม่จริง
	๒) หลักเกณฑ์และข้อยกเว้นในการหารายได้สำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน		
๑.	วิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะและกิจการบริการชุมชน จะมีรายได้จากการบริจาคและการอุดหนุน		
๒.	ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะประเภทที่สอง (เพื่อความมั่นคงของรัฐหรือความปลอดภัยสาธารณะ) ให้หารายได้จากกำไรได้เท่าที่เพียงพอต่อการประกอบกิจการโดยไม่เน้นการแสวงหากำไร		
๓.	สถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการชุมชนจะได้รับอุดหนุนส่วนหนึ่งจะได้รับจากกองทุนวิจัยและพัฒนากิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการ โทรคมนาคม เพื่อประโยชน์สาธารณะ ในด้านการส่งเสริมและสนับสนุนเงินจากกองทุนวิจัยและพัฒนา กิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม เพื่อประโยชน์สาธารณะ ตามมาตรา ๕๒(๑)		
๔.	การระบुकลุ่มผู้ฟังที่ชัดเจนของสถานีสำหรับสถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และชุมชน จะทำให้สถานีเป็นชุมชนที่มีผู้ฟังเฉพาะกลุ่มที่มีการสนับสนุนอย่างเข้มแข็งทั้งในด้านเงินบริจาคหรือสนับสนุนผ่านกิจกรรมต่างๆ		
๕.	วิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะและกิจการบริการชุมชนสามารถดำเนินการจัดรายการหรือกิจกรรมของสถานีร่วมกับภาคี จะได้รับการสนับสนุนในเชิงองค์ความรู้และบางโครงการอาจจะมิงงบประมาณในการสนับสนุนซึ่งสามารถนำมาใช้ในการเพิ่มคุณภาพของรายการ		
โมดูลที่ ๗ การผลิตและกำกับดูแลเนื้อหารายการวิทยุสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน			
	๑) การวิเคราะห์และจัดทำเนื้อหารายการ รวมถึงเทคนิคการผลิตและยกระดับการจัดรายการวิทยุประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชนให้ทันสมัย มีความน่าสนใจและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย		
๑.	เนื้อหารายการต้องมีเนื้อหาที่ส่งเสริมประชาธิปไตยในสังคม		
๒.	เนื้อหารายการต้องมีการส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรม ยกระดับบรรณนิยมและจรรโลงใจคนในสังคม		
๓.	รายการสำหรับเด็กและเยาวชนต้องมีการศึกษาพัฒนาการแต่ละช่วงวัย และนำเสนอเนื้อหารายการให้สอดคล้องกับพัฒนาการเด็กและเยาวชน		
๔.	สถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะและกิจการบริการชุมชน ควรมีการนำเสนอเนื้อหา สาระ ที่มีความหลากหลาย หรือมีรูปแบบการนำเสนอรายการที่หลากหลาย เป็นสิ่งที่จะช่วยให้ผู้ฟังไม่เกิดความเบื่อหน่าย		
๕.	การจัดรายการวิทยุประเภทกิจการบริการชุมชน ควรประยุกต์ใช้เทคนิคการมีส่วนร่วมของชุมชน เช่น การเชิญเข้าร่วมจัดรายการ การร่วมให้ข้อมูลในการจัดเตรียมเนื้อหารายการ เป็นต้น		

ที่	ข้อความ	จริง	ไม่จริง
	๒) การกำกับดูแลเนื้อหารายการและกิจกรรมการหารายได้ของวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน		
๑.	หลักการกำกับดูแลสื่อ และรูปแบบการกำกับดูแลสื่อ มี ๓ รูปแบบ ได้แก่ การกำกับดูแลโดยอำนาจรัฐ การกำกับดูแลกันเอง และการกำกับดูแลร่วมกัน		
๒.	สถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ ควรมีการจัดทำรายการที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเหตุการณ์ในปัจจุบันหรือเหตุการณ์ที่เป็นข้อเท็จจริงที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ		
๓.	สถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะไม่จำเป็นต้องคำนึงกลุ่มผู้ฟังที่เป็นคนพิการ คนด้อยโอกาส หรือกลุ่มความสนใจพิเศษ		
๔.	สถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการชุมชน ต้องนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวกับปัญหาของชุมชน พร้อมช่วยแก้ไข ปัญหาต่าง ๆ และหาทางออกในการแก้ไขจากข้อเสนอแนะของประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่		
๕.	สถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการชุมชน ควรสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ประชาชนในชุมชน โดยส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็นระหว่างกัน ให้การศึกษา ความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อประชาชนผู้ฟัง		

**แบบประเมินความคาดหวังและความพึงพอใจการเข้าร่วมการฝึกอบรม
พัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง**

ตอนที่ ๑ ข้อมูลส่วนบุคคล

๑. ตำแหน่ง (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)
 - [...] ผู้รับใบอนุญาต
 - [...] ผู้บริหารสถานี
 - [...] นักจัดรายการวิทยุ
 - [...] เจ้าหน้าที่งานสนับสนุนอื่นๆ เช่น การเงิน บัญชี
 - [...] อื่นๆ โปรดระบุ.....
๒. ประเภทใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง
 - [...] ประเภทกิจการทางธุรกิจ
 - [...] ประเภทกิจการบริการสาธารณะ
 - [...] ประเภทกิจการบริการชุมชน
๓. โปรดระบุพื้นที่ของท่าน.....

ตอนที่ ๒ ความคาดหวังและความพึงพอใจการเข้าร่วมการฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย [x] เพื่อประเมินตามความคิดเห็นจริงของท่าน

หัวข้อการประเมิน	ความคาดหวัง					ความพึงพอใจ				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
	(๑)	(๒)	(๓)	(๔)	(๕)	(๑)	(๒)	(๓)	(๔)	(๕)
๑. เนื้อหาหลักสูตรมีความเหมาะสม ทันสมัยและน่าสนใจ										
๒. เนื้อหาหลักสูตรครอบคลุมการดำเนินงานของวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ										
๓. รูปแบบและกิจกรรมประกอบการฝึกอบรมมีเหมาะสม และมีความน่าสนใจ										

หัวข้อการประเมิน	ความคาดหวัง					ความพึงพอใจ				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
	(๑)	(๒)	(๓)	(๔)	(๕)	(๑)	(๒)	(๓)	(๔)	(๕)
๔. วิทยากรมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ ทั้งการนำเข้าสู่บทเรียน การจัดลำดับขั้นตอนของ เนื้อหาวิชา เทคนิคและวิธีการที่ใช้ ในการถ่ายทอด ความรู้ และตอบข้อซักถามได้เข้าใจชัดเจน										
๕. วิทยากรเปิดโอกาสให้ซักถามและแสดงความคิดเห็น										
๖. สื่อการเรียนรู้และอุปกรณ์ที่ใช้อบรมมีความเหมาะสมและเพียงพอต่อผู้เข้ารับการฝึกอบรม										
๗. สื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองทำให้ท่านสะดวกต่อการเรียนรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ										
๘. ระยะเวลาที่ใช้ฝึกอบรมจำนวน ๒ วัน ๑๖ ชั่วโมง มีความเหมาะสม										
๙. ระยะเวลาที่ใช้สำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง จำนวน ๒๔ ชั่วโมง มีความเหมาะสม										
๑๐. สถานที่ในการจัดฝึกอบรมมีความเหมาะสม										
๑๑. จำนวนผู้อบรมในกลุ่มมีความเหมาะสม										
๑๒. ท่านพึงพอใจในด้านการบริหารจัดการของโครงการฯ ทั้งด้านการประสานงาน และอำนวยความสะดวกของผู้รับผิดชอบโครงการ										
๑๓. ท่านได้เครือข่ายเพิ่มขึ้นจากการฝึกอบรมครั้งนี้										
๑๔. การฝึกอบรมครั้งนี้ทำให้ท่านได้รับความรู้เกี่ยวกับวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการเพิ่มขึ้น										
๑๕. โดยรวมแล้วการฝึกอบรมครั้งนี้ให้ประโยชน์คุ้มค่าแก่ท่าน										

ความคิดเห็นเพิ่มเติม.....

แบบประเมินการถ่ายโอนความรู้จากหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงไปใช้ในการปฏิบัติงาน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย [x] เพื่อประเมินตามความคิดเห็นจริงของท่าน

ตอนที่ ๑ ข้อมูลส่วนบุคคล

๑. ตำแหน่ง (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

- [...] ผู้รับใบอนุญาต
- [...] ผู้บริหารสถานี
- [...] นักจัดรายการวิทยุ
- [...] เจ้าหน้าที่งานสนับสนุนอื่นๆ เช่น การเงิน บัญชี
- [...] อื่นๆ โปรดระบุ.....

๒. ประเภทใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

- [...] ประเภทกิจการทางธุรกิจ
- [...] ประเภทกิจการบริการสาธารณะ
- [...] ประเภทกิจการบริการชุมชน

๓. โปรดระบุพื้นที่ของท่าน.....

ตอนที่ ๒ การถ่ายโอนความรู้จากหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงไปใช้ในการปฏิบัติงาน

หัวข้อการประเมิน	การดำเนินกิจการวิทยุกระจายเสียง ทดลองประกอบกิจการ				
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด
	(๑)	(๒)	(๓)	(๔)	(๕)
๑. การฝึกอบรมครั้งนี้ทำให้ท่านได้รับความรู้เกี่ยวกับวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการเพิ่มขึ้น					
๒. ความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมครั้งนี้สามารถนำไปใช้ในการดำเนินงานวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการได้จริง					
๓. ท่านมีความมั่นใจในการดำเนินกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการเพิ่มขึ้น					

หัวข้อการประเมิน	การดำเนินกิจการวิทยุกระจายเสียง ทดลองประกอบกิจการ				
	น้อย ที่สุด (๑)	น้อย (๒)	ปาน กลาง (๓)	มาก (๔)	มาก ที่สุด (๕)
๔. ท่านดำเนินกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการอย่างถูกต้องและ เข้าใจกฎระเบียบ					
๕. เครื่องข่ายที่ได้จากการฝึกอบรมช่วยส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินกิจการ วิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ					

ความคิดเห็นเพิ่มเติม/ สิ่งที่ท่านได้ดำเนินการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการหลังจากการเข้ารับการฝึกอบรม

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ง

ผลการประเมินผู้เข้ารับการฝึกอบรมจำแนกตามภูมิภาค จำนวน ๔ ภูมิภาค และจังหวัดจำนวน ๒๒ จังหวัด ในจำนวน ๓ ด้าน ได้แก่

๑) ผลการประเมินความรู้ในการพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

๒) ผลการประเมินความคาดหวังและความพึงพอใจการเข้าร่วมการฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

๓) ผลการประเมินการถ่ายโอนความรู้จากหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงไปใช้ในการปฏิบัติงาน

การประเมินผู้เข้ารับการศึกษาอบรม

การประเมินผู้เข้ารับการศึกษาอบรมใน ๓ ด้าน ได้แก่ ๑) การประเมินความรู้ในการพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ๒) การประเมินความคาดหวังและความพึงพอใจการเข้าร่วมการศึกษาอบรมพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง และ ๓) การประเมินการถ่ายโอนความรู้จากหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงไปใช้ในการปฏิบัติงาน จำแนกตามภูมิภาค จำนวน ๔ ภูมิภาค และจังหวัดจำนวน ๒๒ จังหวัด โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑. การประเมินความรู้ในการพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

๑.๑ ภาคกลางและภาคตะวันออก

ที่	ข้อความ	นนทบุรี		นครปฐม		ชลบุรี		กรุงเทพฯ		สุพรรณบุรี		อยุธยา		ฉะเชิงเทรา		ภาพรวม	
		ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)
โมดูล ๑ ภูมิทัศน์สื่อ และความรู้พื้นฐานในการดำเนินกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ																	
๑) การวิเคราะห์ภูมิทัศน์สื่อและโครงสร้างการบริหารสื่อ																	
๑.	ถึงแม้มีสื่อใหม่อย่างอินเทอร์เน็ตหรือสื่อสังคมออนไลน์เกิดขึ้นมากมาย แต่วิทยุทดลองประกอบกิจการไม่จำเป็นต้องปรับตัวในการทำงานและการสื่อสารใดๆ เพราะผู้บริโภคก็ยังรับฟังอย่างต่อเนื่อง	๒๔ (๕๐.๗๐)	๓๘ (๖๓.๓๐)	๑๓ (๒๑.๗๐)	๕๐ (๘๖.๒๐)	๑๘ (๓๐.๐๐)	๕๐ (๘๓.๓๐)	๑๙ (๓๑.๗๐)	๕๓ (๘๘.๓๐)	๑๑ (๑๘.๓๐)	๕๑ (๘๕.๐๐)	๑๒ (๒๐.๓๐)	๕๓ (๘๘.๓๐)	๑๗ (๒๘.๓๐)	๕๒ (๘๖.๗๐)	๑๑๔ (๒๗.๓๐)	๓๔๗ (๘๓.๐๐)
๒.	องค์ประกอบภูมิทัศน์สื่อ ประกอบด้วย รูปแบบการสื่อสาร กลุ่มเป้าหมายที่จะสื่อสาร และช่องทางการสื่อสาร	๕๔ (๙๑.๕๐)	๕๙ (๙๘.๓๐)	๕๗ (๙๖.๖๐)	๕๗ (๑๐๐)	๕๓ (๘๙.๘๐)	๕๖ (๙๓.๓๐)	๕๗ (๙๕.๐๐)	๕๘ (๙๖.๗๐)	๕๕ (๙๓.๒๐)	๕๗ (๙๕.๐๐)	๕๔ (๙๑.๕๐)	๕๖ (๙๓.๓๐)	๕๗ (๙๕.๐๐)	๖๐ (๑๐๐)	๓๘๗ (๙๓.๓๐)	๔๐๓ (๙๖.๖๐)
๓.	ระบบนิเวศสื่อเป็นระบบสื่อสารที่มีความเชื่อมโยงระหว่างมนุษย์ สื่อ และเทคโนโลยี ซึ่งมีปฏิสัมพันธ์กันภายใต้ระบบต่าง ๆ เช่น ระบบเศรษฐกิจ สังคมการเมือง กฎหมาย วัฒนธรรม และชุมชน เป็นต้น	๕๓ (๘๙.๘๐)	๕๗ (๙๖.๖๐)	๕๙ (๙๘.๓๐)	๖๐ (๑๐๐)	๕๖ (๙๓.๓๐)	๖๐ (๑๐๐)	๕๘ (๙๖.๗๐)	๕๙ (๙๘.๓๐)	๕๗ (๙๕.๐๐)	๕๙ (๙๘.๓๐)	๕๘ (๙๖.๗๐)	๕๙ (๙๘.๓๐)	๕๖ (๙๓.๓๐)	๕๘ (๙๖.๗๐)	๓๙๗ (๙๔.๗)	๔๑๒ (๙๘.๓๐)

ที่	ข้อความ	นนทบุรี		นครปฐม		ชลบุรี		กรุงเทพฯ		สุพรรณบุรี		อยุธยา		ฉะเชิงเทรา		ภาพรวม	
		ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)
๔.	ระบบนิเวศสื่อของประเทศไทยเกิดความไม่สมดุล เนื่องจากเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากเกินไป	๒๕ (๔๑.๗๐)	๓๑ (๕๑.๗๐)	๑๔ (๒๔.๖๐)	๕๖ (๙๔.๙๐)	๑๙ (๓๑.๗๐)	๕๐ (๘๔.๗๐)	๑๔ (๒๓.๓๐)	๔๒ (๗๒.๔๐)	๑๗ (๒๘.๓๐)	๒๓ (๓๘.๓๐)	๒๐ (๓๓.๓๐)	๕๑ (๘๕.๐๐)	๒๑ (๓๕.๖๐)	๔๙ (๘๑.๗๐)	๑๓๐ (๓๑.๓๐)	๓๐๒ (๗๒.๖๐)
๕.	การสร้างนิเวศสื่อที่ดี ต้องอาศัยบทบาทของภาครัฐในการกำกับดูแลทั้งทางด้านสื่อมวลชนและประชาชน และบทบาทของเอกชนมีความตระหนักในด้านการนำเสนอข่าวสารและสินค้าภายใต้กรอบของจริยธรรมวิชาชีพ	๕๕ (๙๑.๗๐)	๕๗ (๙๖.๖๐)	๕๕ (๙๑.๗๐)	๕๙ (๑๐๐)	๕๒ (๘๖.๗๐)	๕๕ (๙๓.๒๐)	๕๒ (๘๘.๑๐)	๕๕ (๙๓.๒๐)	๕๓ (๘๙.๘๐)	๕๖ (๙๓.๓๐)	๕๖ (๙๓.๓๐)	๖๐ (๑๐๐)	๕๓ (๘๘.๓๐)	๕๕ (๙๑.๗๐)	๓๗๑ (๘๙.๐๐)	๓๙๗ (๙๕.๔๐)
๒) ความรู้พื้นฐานของกิจการกระจายเสียง																	
๑.	วิทยุกระจายเสียงในประเทศไทย เริ่มต้นจากการดำเนินการทดลองส่งวิทยุกระจายเสียง โดยกรมไปรษณีย์โทรเลข	๕๐ (๘๔.๗๐)	๕๒ (๘๘.๑๐)	๔๗ (๘๒.๕๐)	๕๓ (๙๓.๐๐)	๔๘ (๘๑.๔๐)	๕๓ (๘๙.๘๐)	๕๔ (๙๐.๐๐)	๕๗ (๙๕.๐๐)	๔๒ (๗๐.๐๐)	๔๖ (๗๖.๗๐)	๔๖ (๘๒.๑๐)	๕๖ (๙๔.๙๐)	๕๓ (๘๘.๓๐)	๕๓ (๘๘.๓๐)	๓๓๖ (๘๑.๘๐)	๓๗๐ (๘๙.๔๐)
๒.	ในอดีตกิจการวิทยุกระจายเสียงจัดตั้งขึ้นโดยมีเป้าหมายในการส่งเสริมการศึกษา การค้าขาย และการบันเทิง แก่พ่อค้า ประชาชน	๔๘ (๘๐.๐๐)	๕๔ (๙๑.๕๐)	๔๘ (๘๒.๘๐)	๖๐ (๑๐๐)	๔๗ (๘๒.๕๐)	๕๔ (๙๑.๕๐)	๔๕ (๗๕.๐๐)	๕๒ (๘๖.๗๐)	๔๒ (๗๐.๐๐)	๔๙ (๘๓.๑๐)	๔๑ (๖๙.๕๐)	๔๘ (๘๑.๔๐)	๕๓ (๘๘.๓๐)	๕๔ (๙๐.๐๐)	๓๒๒ (๗๗.๘๐)	๓๗๑ (๘๙.๒๐)
๓.	ใบอนุญาตประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงในประเทศไทย มี ๔ ประเภท ได้แก่ ๑)ใบอนุญาตประกอบกิจการธุรกิจ ๒)ใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะ ๓)ใบอนุญาตประกอบกิจการบริการชุมชน และ ๔)ใบอนุญาตประกอบกิจการพิเศษที่ได้รับสัมปทานจากรัฐ	๓๖ (๖๑.๐๐)	๕๑ (๘๕.๐๐)	๔๔ (๗๕.๙๐)	๕๐ (๘๓.๓๐)	๔๓ (๗๒.๙๐)	๕๑ (๘๙.๕๐)	๔๙ (๘๑.๗๐)	๕๑ (๘๕.๐๐)	๓๕ (๕๙.๓๐)	๔๐ (๖๖.๗๐)	๔๒ (๗๐.๐๐)	๕๖ (๙๓.๓๐)	๕๕ (๙๑.๗๐)	๕๘ (๙๖.๗๐)	๒๙๔ (๗๐.๘๐)	๓๕๗ (๘๕.๖๐)
๔.	การกำกับดูแลวิทยุกระจายเสียงรายใหม่ของ กสทช. ดำเนินการตามประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงและเทคนิคของเครื่องส่งวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๐	๔๑ (๗๑.๙๐)	๕๐ (๘๔.๗๐)	๔๙ (๘๖.๐๐)	๖๐ (๑๐๐)	๕๐ (๘๙.๓๐)	๕๓ (๙๔.๖๐)	๔๙ (๘๑.๗๐)	๕๑ (๘๖.๔๐)	๕๒ (๘๘.๑๐)	๕๕ (๙๑.๗๐)	๕๑ (๘๗.๙๐)	๕๘ (๙๖.๗๐)	๔๗ (๘๕.๕๐)	๕๑ (๘๖.๔๐)	๓๓๙ (๘๔.๓๐)	๓๗๘ (๙๑.๕๐)
๕.	ปัจจุบันใบอนุญาตจึงยังเป็นใบอนุญาตวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ อันเนื่องมาจากการดำเนินการล่าช้าในการเรียกคืนคลื่นความถี่ที่ใช้ในกิจการวิทยุกระจายเสียงของรัฐ	๕๐ (๘๖.๒๐)	๕๒ (๘๙.๗๐)	๔๘ (๘๔.๒๐)	๕๘ (๙๖.๗๐)	๔๐ (๗๒.๗๐)	๕๑ (๘๗.๙๐)	๔๖ (๗๖.๗๐)	๕๒ (๘๘.๑๐)	๓๔ (๕๗.๖๐)	๔๔ (๗๓.๓๐)	๔๒ (๗๕.๐๐)	๔๘ (๘๒.๘๐)	๔๖ (๘๓.๖๐)	๕๐ (๘๖.๒๐)	๓๐๖ (๗๖.๕๐)	๓๕๕ (๘๖.๔๐)

ที่	ข้อความ	นนทบุรี		นครปฐม		ชลบุรี		กรุงเทพฯ		สุพรรณบุรี		อยุธยา		ฉะเชิงเทรา		ภาพรวม	
		ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)
๓) การเตรียมความพร้อมเพื่อตอบใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง																	
๑.	ปัจจุบันสำนักงาน กสทช. ยังเปิดโอกาสให้ยื่นขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงใหม่ได้	๒๒ (๓๗.๙๐)	๒๘ (๔๙.๑๐)	๒๘ (๕๐.๐๐)	๔๑ (๗๐.๗๐)	๓๒ (๕๗.๑๐)	๔๐ (๖๙.๐๐)	๓๔ (๕๖.๗๐)	๔๖ (๗๘.๐๐)	๑๘ (๓๑.๐๐)	๒๒ (๓๗.๓๐)	๓๗ (๖๒.๗๐)	๕๐ (๘๖.๒๐)	๓๙ (๗๐.๙๐)	๔๒ (๗๒.๔๐)	๒๑๐ (๕๒.๒๐)	๒๖๙ (๖๖.๑๐)
๒.	ใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทุกประเภท จะมีอายุ ๑ ปี	๔๔ (๘๔.๖๐)	๔๗ (๘๘.๗๐)	๔๙ (๙๖.๑๐)	๕๑ (๙๖.๒๐)	๕๑ (๙๔.๔๐)	๕๕ (๙๓.๒๐)	๕๑ (๘๗.๙๐)	๕๓ (๙๓.๐๐)	๔๖ (๘๑.๑๐)	๕๑ (๘๗.๙๐)	๔๙ (๘๔.๕๐)	๕๒ (๙๖.๓๐)	๓๗ (๗๔.๐๐)	๔๒ (๘๕.๗๐)	๓๒๗ (๘๒.๓๐)	๓๕๑ (๙๑.๖๐)
๓.	ใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง กิจการบริการทางธุรกิจต้องเป็นนิติบุคคลที่มีสัญชาติไทยที่มีผู้ถือหุ้นเท่านั้น	๕๑ (๘๗.๙๐)	๕๗ (๙๖.๖๐)	๔๘ (๘๒.๘๐)	๕๒ (๙๒.๙๐)	๔๖ (๘๒.๑๐)	๔๙ (๘๖.๐๐)	๔๕ (๗๖.๓๐)	๔๗ (๗๙.๗๐)	๔๔ (๗๘.๖๐)	๔๗ (๘๒.๕๐)	๔๘ (๘๑.๑๐)	๔๙ (๘๓.๑๐)	๔๐ (๗๖.๙๐)	๔๕ (๘๐.๔๐)	๓๒๒ (๘๐.๙๐)	๓๔๖ (๘๕.๙๐)
๔.	ผู้ขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการชุมชน กลุ่มคนในท้องถิ่น จำนวนไม่น้อยกว่า ๕ คน ทั้งนี้สมาชิกแต่ละคนต้องยื่นแสดงหลักฐานเชิงประจักษ์ของการสร้างความเข้มแข็งในชุมชนอย่างต่อเนื่องไม่น้อยกว่า ๒ ปี และต้องมีหลักฐานที่ชัดเจนของการมีส่วนร่วมในรูปแบบต่างๆ	๔๖ (๗๙.๓๐)	๔๘ (๘๔.๒๐)	๔๐ (๗๐.๒๐)	๔๕ (๘๐.๔๐)	๔๙ (๘๗.๕๐)	๕๑ (๘๖.๔๐)	๔๖ (๗๖.๗๐)	๔๙ (๘๓.๑๐)	๕๕ (๗๖.๓๐)	๔๗ (๗๘.๓๐)	๔๗ (๗๙.๗๐)	๕๑ (๘๖.๔๐)	๔๑ (๗๗.๔๐)	๔๕ (๗๘.๙๐)	๓๑๔ (๗๘.๑๐)	๓๓๖ (๘๒.๖๐)
๕.	การตอบใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ต้องดำเนินการก่อนวันที่สิทธิในการทดลองประกอบกิจการเต็มสิ้นสุดลง ไม่น้อยกว่า ๙๐ วัน	๓๑ (๕๔.๔๐)	๓๖ (๖๓.๒๐)	๔๒ (๗๑.๒๐)	๕๐ (๘๔.๗๐)	๔๑ (๗๓.๒๐)	๔๕ (๗๖.๓๐)	๔๐ (๖๖.๗๐)	๔๓ (๗๒.๙๐)	๓๕ (๕๙.๓๐)	๓๗ (๖๑.๗๐)	๔๗ (๗๘.๓๐)	๕๕ (๙๑.๗๐)	๔๐ (๗๒.๗๐)	๔๘ (๗๘.๘๐)	๒๗๖ (๖๘.๐๐)	๓๑๔ (๗๖.๒๐)
๔) การเตรียมความพร้อมสถานี ความถี่ออกอากาศ ที่ตั้งของเสาอากาศ กำลังส่งออกอากาศและการวัดแปรปลกปลอม																	
๑.	สถานีทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงจะสามารถออกอากาศ ได้โดยใช้คลื่นพาห์ ที่มีช่องห่างระหว่างคลื่นพาห์ (Channel Spacing) แต่ละคลื่นอยู่ที่ ๒๕๐ kHz	๔๕ (๘๐.๔๐)	๕๗ (๙๕.๐๐)	๔๐ (๗๒.๗๐)	๔๒ (๗๕.๐๐)	๓๙ (๗๐.๙๐)	๔๑ (๗๔.๕๐)	๔๐ (๖๖.๗๐)	๔๓ (๗๒.๙๐)	๓๐ (๕๑.๗๐)	๔๐ (๖๙.๐๐)	๕๐ (๘๓.๓๐)	๕๑ (๘๖.๔๐)	๔๑ (๗๕.๙๐)	๔๖ (๘๒.๑๐)	๒๘๕ (๗๑.๖๐)	๓๒๐ (๗๙.๔๐)
๒.	สถานีทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ต้องมีพื้นที่กระจายเสียงต้องมีรัศมีไม่เกิน ๓๐ กิโลเมตร	๒๙ (๕๐.๐๐)	๓๓ (๕๗.๙๐)	๓๖ (๖๔.๓๐)	๔๖ (๗๘.๐๐)	๔๓ (๗๘.๒๐)	๔๕ (๗๖.๓๐)	๓๙ (๖๖.๑๐)	๔๑ (๖๙.๕๐)	๓๘ (๖๔.๔๐)	๔๐ (๖๖.๗๐)	๓๓ (๕๖.๙๐)	๓๔ (๕๗.๖๐)	๓๐ (๕๕.๖๐)	๓๗ (๖๔.๙๐)	๒๔๘ (๖๒.๒๐)	๒๗๖ (๖๗.๓๐)
๓.	ผู้ที่ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการสถานีวิทยุกระจายเสียง ต้องป้องกันการรบกวนการใช้คลื่นความถี่ในกิจการวิทยุการบิน โดยหลีกเลี่ยงคลื่นความถี่ที่	๕๐ (๘๖.๒๐)	๔๕ (๗๘.๙๐)	๔๘ (๘๗.๓๐)	๕๖ (๙๘.๒๐)	๔๓ (๗๖.๘๐)	๔๕ (๘๑.๘๐)	๕๒ (๘๖.๗๐)	๕๓ (๘๘.๘๐)	๔๔ (๗๕.๙๐)	๔๘ (๘๑.๔๐)	๕๒ (๘๘.๑๐)	๕๗ (๙๕.๐๐)	๕๑ (๙๔.๔๐)	๕๒ (๙๒.๙๐)	๓๔๐ (๘๕.๐๐)	๓๕๖ (๘๘.๓๐)

ที่	ข้อความ	นนทบุรี		นครปฐม		ชลบุรี		กรุงเทพฯ		สุพรรณบุรี		อยุธยา		ฉะเชิงเทรา		ภาพรวม	
		ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)
	ใช้ในกิจการนำทางการบินนั้นใช้งานคลื่นความถี่ในย่าน ๑๐๘.๐ MHz - ๑๑๗.๙๗๕ MHz																
๔.	ผู้ที่ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการสถานีวิทยุกระจายเสียง ต้องป้องกันการรบกวนการใช้คลื่นความถี่ในกิจการวิทยุการบิน โดยหลีกเลี่ยงคลื่นความถี่ที่ใช้ในกิจการเส้นทางการบินพาณิชย์ มีการใช้คลื่นความถี่ในย่าน ๑๑๗.๙๗๕ MHz - ๑๓๗.๐ MHz	๔๖ (๗๙.๓๐)	๔๙ (๘๖.๐๐)	๔๘ (๘๔.๒๐)	๕๑ (๘๗.๙๐)	๔๘ (๘๕.๗๐)	๕๐ (๘๖.๒๐)	๕๔ (๙๐.๐๐)	๕๖ (๙๓.๓๐)	๔๒ (๗๒.๔๐)	๔๗ (๗๙.๗๐)	๔๘ (๘๒.๘๐)	๕๓ (๘๘.๓๐)	๔๕ (๘๓.๓๐)	๕๐ (๘๙.๓๐)	๓๓๑ (๘๒.๕๐)	๓๕๖ (๘๗.๓๐)
๕.	สถานีทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงมีคลื่นไม่แรง ดังนั้นไม่ต้องคำนึงถึงมาตรฐานความปลอดภัยที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพของมนุษย์มากนัก	๑๕ (๒๕.๙๐)	๒๔ (๔๒.๙๐)	๑๗ (๒๙.๓๐)	๓๓ (๖๐.๐๐)	๒๓ (๔๑.๘๐)	๒๖ (๔๗.๓๐)	๓๒ (๕๕.๒๐)	๓๕ (๖๐.๓๐)	๑๓ (๒๒.๐๐)	๑๖ (๒๖.๗๐)	๑๘ (๓๑.๐๐)	๑๙ (๓๑.๗๐)	๑๕ (๒๗.๓๐)	๑๗ (๒๙.๘๐)	๑๓๓ (๓๓.๑๐)	๑๗๐ (๔๒.๔๐)
๕) การจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับรายได้และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสถานี																	
๑.	การจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับรายได้และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานสถานีต้องมีการจัดทำเฉพาะผู้ขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจเท่านั้น	๒๖ (๔๕.๖๐)	๓๓ (๕๖.๙๐)	๓๗ (๖๓.๘๐)	๔๗ (๗๘.๓๐)	๓๘ (๖๗.๙๐)	๔๐ (๗๒.๗๐)	๓๕ (๖๐.๓๐)	๔๐ (๖๖.๗๐)	๓๒ (๕๔.๒๐)	๓๔ (๕๗.๖๐)	๓๕ (๖๐.๓๐)	๔๑ (๖๙.๕๐)	๒๙ (๕๑.๘๐)	๓๓ (๕๕.๐๐)	๒๓๒ (๕๗.๗๐)	๒๖๘ (๖๕.๒๐)
๒.	ผู้ขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงควรมีการแบ่งแยกบัญชีธุรกิจกับเรื่องส่วนตัวออกจากกัน	๕๒ (๘๙.๗๐)	๕๕ (๙๖.๕๐)	๕๑ (๘๙.๕๐)	๕๒ (๙๔.๕๐)	๔๘ (๘๔.๒๐)	๕๑ (๙๒.๗๐)	๔๙ (๘๔.๕๐)	๕๓ (๘๘.๓๐)	๕๒ (๘๖.๗๐)	๕๗ (๙๕.๐๐)	๕๓ (๘๘.๓๐)	๕๗ (๙๖.๖๐)	๕๐ (๘๙.๓๐)	๕๖ (๙๔.๙๐)	๓๕๕ (๘๗.๔๐)	๓๘๑ (๙๔.๑๐)
๓.	การทำบัญชีจะทำให้ผู้รับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงมองเห็นรอยรั่ว หรือค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น และจะทำให้เห็นสภาพจริงของการดำเนินงานได้อย่างชัดเจน	๔๕ (๘๐.๔๐)	๔๖ (๘๐.๗๐)	๔๙ (๘๗.๕๐)	๕๒ (๙๑.๒๐)	๕๑ (๘๙.๕๐)	๕๓ (๙๔.๖๐)	๕๐ (๘๖.๒๐)	๕๓ (๘๘.๓๐)	๔๕ (๗๗.๖๐)	๕๒ (๘๘.๑๐)	๕๑ (๙๒.๗๐)	๕๔ (๙๘.๒๐)	๔๕ (๘๐.๔๐)	๕๒ (๘๘.๗๐)	๓๓๖ (๘๘.๘๐)	๓๖๒ (๙๐.๐๐)
๔.	ผู้รับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงที่มีการทำบัญชีที่ทําอย่างเป็นระบบและถูกต้อง จะมองเห็นรายการหักลดหย่อนได้หลาย และช่วยลดภาษีได้ รวมถึงสามารถเข้าถึงสินเชื่อเพื่อเสริมสภาพคล่อง โดยเฉพาะแหล่งสินเชื่อที่เป็นธนาคารพาณิชย์ หรือสินเชื่อจากสถาบันของรัฐบาล	๕๐ (๘๖.๒๐)	๕๒ (๙๔.๕๐)	๔๖ (๗๙.๓๐)	๕๐ (๘๖.๒๐)	๔๕ (๗๘.๙๐)	๔๘ (๘๗.๓๐)	๔๖ (๗๙.๓๐)	๕๐ (๘๖.๒๐)	๕๔ (๙๐.๐๐)	๕๖ (๙๓.๓๐)	๔๓ (๗๒.๙๐)	๔๗ (๗๘.๓๐)	๕๐ (๘๙.๓๐)	๕๑ (๘๖.๔๐)	๓๓๔ (๘๒.๓๐)	๓๕๔ (๘๕.๓๐)

ที่	ข้อความ	นนทบุรี		นครปฐม		ชลบุรี		กรุงเทพฯ		สุพรรณบุรี		อยุธยา		ฉะเชิงเทรา		ภาพรวม	
		ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)
๕.	รายการข้อมูลที่ใช้ในการบันทึกการรับของสถานี ต้องมีการระบุเป็นวันที่ได้รับชำระเงิน	๓๖ (๗๖.๖๐)	๓๙ (๘๘.๖๐)	๔๑ (๘๕.๔๐)	๔๖ (๙๐.๒๐)	๔๒ (๙๑.๓๐)	๔๕ (๙๕.๗๐)	๓๖ (๙๐.๐๐)	๓๘ (๘๘.๔๐)	๓๗ (๗๑.๒๐)	๔๑ (๘๕.๔๐)	๓๗ (๙๐.๒๐)	๔๐ (๘๗.๖๐)	๓๐ (๗๘.๙๐)	๓๑ (๘๑.๒๐)	๒๕๙ (๘๓.๐๐)	๒๘๐ (๙๐.๙๐)
โมดูลที่ ๒ กฎหมาย ระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้องกับวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ																	
๑) กฎหมาย ระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้องกับการประกอบวิชาชีพกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์																	
๑.	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ระบุในมาตรา ๓๕ บุคคลซึ่งประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนย่อมมีเสรีภาพในการเสนอข่าวสาร หรือการแสดงความคิดเห็น ตามจริยธรรมแห่งวิชาชีพ	๕๔ (๙๔.๗๐)	๕๖ (๙๖.๖๐)	๕๑ (๙๑.๑๐)	๕๓ (๙๓.๐๐)	๕๒ (๙๑.๒๐)	๕๔ (๙๑.๕๐)	๔๘ (๘๔.๒๐)	๔๙ (๘๑.๗๐)	๔๖ (๗๖.๗๐)	๕๑ (๘๕.๐๐)	๕๘ (๙๖.๗๐)	๕๙ (๙๘.๓๐)	๔๘ (๘๗.๓๐)	๕๐ (๘๖.๒๐)	๓๕๗ (๘๘.๘๐)	๓๗๒ (๙๐.๓๐)
๒.	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ระบุในมาตรา ๑๘๔ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภามีสิทธิออกข้อขัดขวางหรือแทรกแซงการใช้สิทธิหรือเสรีภาพของหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนในสถานการณ์จำเป็น	๓๓ (๖๑.๑๐)	๓๕ (๖๑.๔๐)	๒๖ (๔๘.๑๐)	๓๐ (๕๗.๗๐)	๓๓ (๕๗.๙๐)	๓๕ (๖๓.๖๐)	๒๘ (๔๘.๓๐)	๓๔ (๕๖.๗๐)	๒๗ (๔๕.๐๐)	๓๐ (๕๐.๐๐)	๓๓ (๕๕.๐๐)	๓๗ (๖๒.๗๐)	๓๐ (๕๕.๖๐)	๓๘ (๖๖.๗๐)	๒๑๐ (๕๒.๙๐)	๒๓๙ (๕๙.๘๐)
๓.	พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ระบุให้ใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะประเภทที่สาม ออกให้สำหรับกิจการ กระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการกระจายข้อมูลข่าวสารเพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐบาลกับประชาชนและรัฐสภากับประชาชน การกระจายข้อมูลข่าวสาร เพื่อการส่งเสริมสนับสนุนในการเผยแพร่และให้การศึกษาแก่ประชาชน เกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข บริการข้อมูลข่าวสารอันเป็นประโยชน์สาธารณะ แก่คนพิการ คนด้อยโอกาส หรือกลุ่มความสนใจที่มีกิจกรรมเพื่อประโยชน์สาธารณะหรือบริการข้อมูล ข่าวสารอันเป็นประโยชน์สาธารณะอื่นๆ	๕๐ (๘๙.๓๐)	๕๑ (๘๙.๕๐)	๕๔ (๙๖.๔๐)	๕๖ (๙๘.๒๐)	๕๒ (๙๑.๒๐)	๕๔ (๙๔.๗๐)	๕๒ (๙๑.๒๐)	๕๕ (๙๑.๗๐)	๕๑ (๘๕.๐๐)	๕๓ (๘๘.๓๐)	๖๐ (๑๐๐)	๖๐ (๑๐๐)	๔๙ (๘๙.๑๐)	๕๓ (๙๑.๔๐)	๓๖๘ (๙๑.๘๐)	๓๘๒ (๙๓.๔๐)

ที่	ข้อความ	นนทบุรี		นครปฐม		ชลบุรี		กรุงเทพฯ		สุพรรณบุรี		อยุธยา		ฉะเชิงเทรา		ภาพรวม	
		ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)
๔.	พระราชบัญญัติองค์การจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.๒๕๕๓ มุ่งให้เกิดการแข่งขันเสรีและเป็นธรรมในกิจการสื่อสารของไทย	๔๖ (๘๓.๖๐)	๔๙ (๘๖.๐๐)	๔๕ (๘๑.๘๐)	๔๘ (๘๗.๓๐)	๔๗ (๘๒.๕๐)	๔๘ (๘๗.๓๐)	๕๔ (๙๓.๑๐)	๕๖ (๙๓.๓๐)	๔๐ (๖๖.๗๐)	๔๑ (๖๘.๓๐)	๕๑ (๘๖.๔๐)	๕๓ (๙๑.๔๐)	๔๖ (๘๓.๖๐)	๕๓ (๙๑.๔๐)	๓๒๙ (๘๒.๕๐)	๓๔๘ (๘๖.๔๐)
๕.	พระราชบัญญัติองค์การจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุ โทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ ระบุในมาตรา ๗๘ ผู้ใดใช้คลื่นความถี่เพื่อกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ หรือกิจการ โทรคมนาคม โดยไม่ได้รับอนุญาต สามารถอนุโลมได้เฉพาะวิทยุทดลองประกอบกิจการ	๒๘ (๕๐.๙๐)	๓๓ (๕๗.๙๐)	๒๕ (๔๕.๕๐)	๒๘ (๕๐.๐๐)	๓๖ (๖๓.๒๐)	๓๙ (๗๐.๙๐)	๔๕ (๗๗.๖๐)	๔๘ (๘๐.๐๐)	๓๑ (๕๑.๗๐)	๓๔ (๕๖.๗๐)	๔๐ (๖๖.๗๐)	๔๓ (๗๖.๘๐)	๓๓ (๖๒.๓๐)	๓๘ (๖๖.๗๐)	๒๓๘ (๕๙.๘๐)	๒๖๓ (๖๕.๖๐)
๒) กฎหมาย ระเบียบและประกาศด้านหลักเกณฑ์และมาตรการที่ใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์																	
๑.	พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ อนุโลมให้ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะประเภทที่หนึ่งและประเภทที่สาม สามารถหารายได้จากกำไรโฆษณาหรือเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับงานหรือกิจการของหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ สมาคม มูลนิธิ หรือนิติบุคคลอื่นที่มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจการเพื่อประโยชน์สาธารณะ	๔๔ (๘๐.๐๐)	๔๔ (๗๘.๒๐)	๔๔ (๘๑.๕๐)	๔๘ (๘๗.๓๐)	๔๗ (๘๒.๕๐)	๕๒ (๙๒.๙๐)	๓๘ (๖๓.๓๐)	๔๖ (๗๙.๓๐)	๔๖ (๗๘.๐๐)	๔๙ (๘๑.๗๐)	๔๘ (๘๑.๔๐)	๕๒ (๘๘.๑๐)	๓๖ (๖๗.๙๐)	๔๓ (๗๕.๔๐)	๓๐๓ (๗๖.๓๐)	๓๓๔ (๘๓.๓๐)
๒.	พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ระบุให้ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการบริการชุมชนต้องกำหนดให้มีรายการที่เป็นข่าวสารหรือ สารที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนหรือท้องถิ่นที่รับบริการในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๕	๓๖ (๖๙.๒๐)	๕๗ (๙๕.๐๐)	๔๘ (๘๗.๓๐)	๕๑ (๘๕.๐๐)	๔๗ (๘๒.๕๐)	๔๙ (๘๖.๐๐)	๕๐ (๘๓.๓๐)	๕๓ (๙๑.๔๐)	๔๓ (๗๒.๗๐)	๕๐ (๘๓.๓๐)	๔๖ (๗๘.๐๐)	๔๗ (๘๑.๐๐)	๔๒ (๗๙.๒๐)	๕๐ (๘๗.๗๐)	๓๑๒ (๗๙.๐๐)	๓๕๗ (๘๗.๑๐)
๓.	พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ระบุให้ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการทางธุรกิจต้องกำหนดให้มีรายการที่เป็น	๔๙ (๘๙.๑๐)	๕๓ (๙๔.๖๐)	๕๐ (๙๐.๙๐)	๕๒ (๙๖.๓๐)	๔๙ (๘๖.๐๐)	๕๕ (๙๓.๒๐)	๕๒ (๘๖.๗๐)	๕๘ (๙๘.๓๐)	๔๔ (๗๔.๖๐)	๔๘ (๘๐.๐๐)	๔๘ (๘๒.๘๐)	๕๓ (๘๘.๘๐)	๔๒ (๗๙.๒๐)	๕๘ (๙๖.๗๐)	๓๓๔ (๘๔.๑๐)	๓๗๗ (๙๒.๖๐)

ที่	ข้อความ	นนทบุรี		นครปฐม		ชลบุรี		กรุงเทพฯ		สุพรรณบุรี		อยุธยา		ฉะเชิงเทรา		ภาพรวม	
		ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)
	ข่าวสารหรือ สารที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละยี่สิบห้า																
๔.	ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติเรื่อง หลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการสำหรับการให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๖ ระบุให้กิจการทางธุรกิจระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่นต้องมีรายการที่ผู้รับใบอนุญาตผลิตเองในสัดส่วนไม่ต่ำกว่าร้อยละห้าสิบของเวลาออกอากาศทั้งหมด	๓๘ (๖๙.๑๐)	๔๕ (๗๘.๙๐)	๕๑ (๘๙.๕๐)	๕๓ (๙๓.๐๐)	๔๔ (๗๗.๒๐)	๕๐ (๘๖.๒๐)	๕๒ (๘๖.๗๐)	๕๗ (๙๖.๖๐)	๔๓ (๗๒.๙๐)	๔๗ (๗๘.๓๐)	๔๘ (๘๑.๔๐)	๕๑ (๘๖.๔๐)	๔๒ (๘๐.๘๐)	๕๒ (๘๙.๗๐)	๓๑๘ (๗๙.๗๐)	๓๕๕ (๘๗.๐๐)
๕.	ประกาศสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติเรื่อง แนวทางการพิจารณาและคำนวณสัดส่วนรายการข่าวสารหรือสารที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะเพื่อการขอยกเว้นหรือลดหย่อนค่าธรรมเนียมใบอนุญาต พ.ศ. ๒๕๕๖ ระบุให้รายการข่าวสารหรือสารที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะหลายประเภท เช่น รายการข่าวสาร รายการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจในการปกครองในระบอบประชาธิปไตย รายการสำหรับเด็กและเยาวชน เป็นต้น	๔๕ (๘๑.๘๐)	๕๐ (๘๗.๗๐)	๔๘ (๘๔.๒๐)	๕๑ (๘๙.๕๐)	๔๙ (๘๖.๐๐)	๕๒ (๘๙.๗๐)	๕๗ (๙๕.๐๐)	๖๐ (๑๐๐)	๔๖ (๗๘.๐๐)	๔๘ (๘๐.๐๐)	๕๒ (๘๘.๑๐)	๕๔ (๙๑.๕๐)	๔๕ (๘๔.๙๐)	๕๐ (๘๔.๗๐)	๓๔๒ (๘๕.๕๐)	๓๖๕ (๘๙.๐๐)
๓) กฎหมาย ระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงโดยเฉพาะ																	
๑.	ประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๕ ระบุให้ผู้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงกิจการบริการชุมชน สามารถนำเสนอรายการต่างๆ ของสถานีเป็นภาษาท้องถิ่นได้ โดยให้มีการประกาศชื่อสถานีและเวลาด้วยภาษาราชการทุกต้นชั่วโมงที่ดำเนินรายการ	๔๘ (๘๗.๓๐)	๕๔ (๙๔.๗๐)	๕๑ (๙๑.๑๐)	๕๓ (๙๔.๖๐)	๔๙ (๘๗.๕๐)	๕๑ (๙๒.๗๐)	๕๖ (๙๓.๓๐)	๕๗ (๙๖.๖๐)	๕๔ (๙๓.๑๐)	๕๕ (๙๓.๗๐)	๕๓ (๙๑.๔๐)	๕๔ (๙๓.๑๐)	๔๙ (๙๒.๕๐)	๕๐ (๘๗.๗๐)	๓๖๐ (๙๐.๙๐)	๓๗๔ (๙๓.๐๐)
๒.	ประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๕ ระบุให้ผู้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงกิจการบริการ	๒๙ (๕๓.๗๐)	๔๒ (๗๑.๒๐)	๔๐ (๗๒.๗๐)	๕๓ (๙๓.๐๐)	๔๖ (๗๙.๓๐)	๔๘ (๘๒.๘๐)	๕๐ (๘๓.๓๐)	๕๓ (๘๘.๓๐)	๓๘ (๖๓.๓๐)	๔๑ (๖๘.๓๐)	๓๕ (๖๐.๓๐)	๓๙ (๖๗.๒๐)	๔๖ (๘๓.๖๐)	๕๓ (๘๙.๘๐)	๒๘๔ (๗๑.๐๐)	๓๒๙ (๘๐.๐๐)

ที่	ข้อความ	นนทบุรี		นครปฐม		ชลบุรี		กรุงเทพฯ		สุพรรณบุรี		อยุธยา		ฉะเชิงเทรา		ภาพรวม	
		ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)
	ทางธุรกิจสามารถหารายได้จากค่าธรรมเนียมและบริการ บริการธุรกิจได้ไม่เกินชั่วโมงละสิบห้านาที																
๓.	ประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การอนุญาตทดลอง ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๕ ระบุให้ผู้ ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงกิจการบริการ สาธารณะประเภทสถาบันอุดมศึกษาสามารถใช้เพื่อการใช้ ประโยชน์ด้านการเรียนการสอนหรือการเผยแพร่ความรู้สู่ สังคม หรือการหารายได้เข้ามหาวิทยาลัย	๓๑ (๕๙.๖๐)	๓๕ (๖๑.๔๐)	๓๔ (๖๑.๘๐)	๓๕ (๖๘.๖๐)	๔๓ (๗๔.๑๐)	๔๔ (๘๐.๐๐)	๕๐ (๘๓.๓๐)	๕๓ (๘๘.๓๐)	๔๑ (๖๘.๓๐)	๔๓ (๗๑.๗๐)	๓๓ (๕๕.๐๐)	๓๖ (๖๒.๑๐)	๔๒ (๗๖.๔๐)	๔๙ (๘๔.๕๐)	๒๗๔ (๖๘.๕๐)	๒๙๕ (๗๓.๙๐)
๔.	ประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การทดสอบมาตรฐาน ทางเทคนิคของเครื่องส่งวิทยุกระจายเสียงสำหรับการ ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๕ ระบุให้ผู้ได้รับอนุญาตให้ทดลองประกอบกิจการ วิทยุกระจายเสียงต้องยื่นคำขอให้ทดสอบมาตรฐานทาง เทคนิคของเครื่องส่งวิทยุกระจายเสียงที่จะใช้ในการ ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง	๕๒ (๙๖.๓๐)	๕๔ (๙๑.๕๐)	๕๒ (๙๔.๕๐)	๕๕ (๑๐๐)	๕๓ (๙๓.๐๐)	๕๘ (๙๘.๓๐)	๕๒ (๘๘.๑๐)	๕๖ (๙๓.๓๐)	๕๐ (๘๓.๓๐)	๕๓ (๘๘.๓๐)	๕๖ (๙๔.๙๐)	๕๘ (๙๘.๓๐)	๔๔ (๘๐.๐๐)	๕๕ (๙๔.๘๐)	๓๕๙ (๙๐.๐๐)	๓๘๙ (๙๔.๙๐)
๕.	ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการ โทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติเรื่อง หลักเกณฑ์การกำกับดูแลการทดลองประกอบกิจการ วิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๖ ระบุให้ผู้ได้รับอนุญาตให้ ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงสามารถ เปลี่ยนแปลงความสูงหรือย้ายที่ตั้งของเสาอากาศ หรือ เพิ่มหรือลดกำลังส่งออกอากาศได้โดยได้รับอนุมัติจาก คณะกรรมการ	๔๘ (๘๘.๙๐)	๕๑ (๘๗.๙๐)	๓๕ (๖๔.๘๐)	๓๘ (๗๓.๑๐)	๔๕ (๗๗.๖๐)	๔๘ (๘๗.๓๐)	๔๗ (๗๘.๓๐)	๕๐ (๘๓.๓๐)	๔๕ (๗๖.๓๐)	๔๙ (๘๑.๗๐)	๔๖ (๗๖.๗๐)	๔๘ (๘๑.๔๐)	๔๙ (๘๙.๑๐)	๕๓ (๘๙.๘๐)	๓๑๕ (๗๘.๘๐)	๓๓๗ (๘๓.๖๐)

ที่	ข้อความ	นนทบุรี		นครปฐม		ชลบุรี		กรุงเทพฯ		สุพรรณบุรี		อยุธยา		ฉะเชิงเทรา		ภาพรวม	
		ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)
โมดูลที่ ๓ จริยธรรมและจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียง																	
๑) มาตรฐานจริยธรรม จรรยาบรรณและธรรมาภิบาลของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียง																	
๑.	การนำเสนอข่าวสารหรือข้อมูลสามารถนำเสนอความลับของแหล่งข่าวได้	๒๒ (๔๐.๗๐)	๒๖ (๔๕.๖๐)	๑๑ (๒๐.๐๐)	๑๔ (๒๘.๖๐)	๒๒ (๓๗.๙๐)	๒๗ (๔๙.๑๐)	๒๐ (๓๓.๓๐)	๒๓ (๓๘.๓๐)	๒๑ (๓๖.๒๐)	๒๓ (๓๙.๗๐)	๑๕ (๒๖.๘๐)	๑๖ (๒๘.๖๐)	๑๙ (๓๓.๓๐)	๒๕ (๔๑.๗๐)	๑๓๐ (๓๒.๗๐)	๑๕๔ (๓๙.๐๐)
๒.	การนำเสนอข่าวสารหรือข้อมูลควรหลีกเลี่ยงการกล่าวถึง การหย่าร้าง การฆ่าตัวตาย ความวิกลจริต เชื้อชาติ และ เผ่าพันธุ์ หรือความด้อยโอกาสของบุคคล	๓๘ (๖๙.๑๐)	๔๐ (๖๙.๐๐)	๔๗ (๘๑.๐๐)	๕๐ (๙๒.๖๐)	๔๕ (๗๘.๙๐)	๔๙ (๘๗.๕๐)	๕๕ (๙๑.๗๐)	๕๗ (๙๕.๐๐)	๔๙ (๘๑.๗๐)	๕๕ (๙๑.๗๐)	๕๔ (๙๑.๕๐)	๕๕ (๙๓.๒๐)	๔๗ (๘๑.๐๐)	๕๑ (๘๖.๔๐)	๓๓๕ (๘๒.๓๐)	๓๕๗ (๘๗.๙๐)
๓.	การนำเสนอข่าวสารหรือข้อมูลต้องไม่ตกเป็นเครื่องมือหรือกลุ่มกดดันทางการเมืองใดๆ	๔๓ (๘๔.๓๐)	๕๐ (๙๔.๓๐)	๕๒ (๙๔.๕๐)	๕๓ (๙๘.๑๐)	๕๐ (๙๒.๖๐)	๕๔ (๙๘.๒๐)	๕๔ (๙๑.๕๐)	๕๗ (๙๕.๐๐)	๕๒ (๙๑.๒๐)	๕๓ (๙๑.๔๐)	๔๘ (๘๙.๒๐)	๕๒ (๙๑.๒๐)	๕๐ (๘๖.๒๐)	๕๕ (๙๘.๒๐)	๓๔๙ (๘๙.๓๐)	๓๗๔ (๙๕.๒๐)
๔.	การนำเสนอข่าวสารหรือข้อมูลของเด็ก ต้องไม่สัมภาษณ์ นำเสนอภาพและต้องได้รับการยินยอมจากผู้ปกครอง	๕๑ (๙๖.๒๐)	๕๒ (๘๙.๗๐)	๕๑ (๘๗.๙๐)	๕๓ (๙๘.๑๐)	๔๖ (๘๐.๗๐)	๕๑ (๘๙.๕๐)	๕๒ (๘๘.๑๐)	๕๕ (๙๑.๗๐)	๕๓ (๘๘.๓๐)	๕๕ (๙๑.๗๐)	๕๔ (๙๑.๕๐)	๕๕ (๙๔.๘๐)	๕๔ (๙๑.๕๐)	๕๖ (๙๓.๓๐)	๓๖๑ (๘๙.๑๐)	๓๗๗ (๙๒.๖๐)
๕.	การนำเสนอข่าวสารหรือเหตุการณ์ เช่น การชุมนุม การประท้วง การเลือกข้างจะทำให้ได้รับความนิยมของผู้ฟังที่อยู่ฝ่ายนั้นๆ	๒๘ (๕๒.๘๐)	๓๒ (๕๕.๒๐)	๒๒ (๓๗.๙๐)	๒๕ (๔๗.๒๐)	๒๖ (๔๖.๔๐)	๓๓ (๕๗.๙๐)	๒๘ (๔๗.๕๐)	๓๒ (๕๓.๓๐)	๑๓ (๒๒.๔๐)	๒๔ (๔๐.๐๐)	๒๔ (๔๑.๔๐)	๒๖ (๔๔.๘๐)	๔๑ (๗๑.๙๐)	๔๔ (๗๗.๒๐)	๑๘๒ (๔๕.๖๐)	๒๑๖ (๕๓.๖๐)
๒) ประเด็นเชิงจริยธรรมในการกระจายเสียงทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ																	
๑.	ผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียงต้องมีการตรวจสอบแหล่งข้อมูลของข่าวก่อนการนำเสนอ	๔๘ (๙๐.๖๐)	๔๙ (๘๕.๕๐)	๕๔ (๙๖.๔๐)	๕๖ (๑๐๐)	๕๖ (๙๘.๒๐)	๕๙ (๙๘.๓๐)	๕๗ (๙๕.๐๐)	๕๙ (๙๘.๓๐)	๕๔ (๙๑.๕๐)	๕๕ (๙๓.๒๐)	๕๔ (๙๓.๑๐)	๕๕ (๙๓.๒๐)	๕๗ (๙๖.๖๐)	๕๙ (๙๘.๓๐)	๓๘๐ (๙๔.๕๐)	๓๙๒ (๙๕.๑๐)
๒.	การนำเสนอข้อเท็จจริงจากการภาครัฐหรือภาคเอกชน ต้องมีการระวังไม่บิดเบือนเนื้อหา	๔๓ (๘๔.๓๐)	๕๒ (๘๙.๗๐)	๕๓ (๙๔.๖๐)	๕๕ (๑๐๐)	๕๒ (๙๒.๙๐)	๕๔ (๙๖.๔๐)	๕๘ (๙๘.๓๐)	๖๐ (๑๐๐)	๕๔ (๙๓.๑๐)	๕๖ (๙๘.๒๐)	๕๔ (๙๖.๔๐)	๕๕ (๙๖.๕๐)	๕๗ (๙๘.๓๐)	๕๓ (๙๔.๖๐)	๓๗๑ (๙๔.๒๐)	๓๘๕ (๙๖.๕๐)
๓.	บางครั้งผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียงก็เลี่ยงการสร้าง ความแตกแยกในสังคมในสังคมไม่ได้ ดังนั้นไม่จำเป็นต้อง คำนึงถึงมากนัก	๒๖ (๔๘.๑๐)	๒๙ (๕๐.๐๐)	๑๘ (๓๑.๐๐)	๒๖ (๔๘.๑๐)	๒๕ (๔๓.๑๐)	๓๐ (๕๐.๘๐)	๒๑ (๓๕.๐๐)	๒๒ (๓๖.๗๐)	๑๔ (๒๓.๓๐)	๒๑ (๓๖.๒๐)	๑๖ (๒๗.๑๐)	๒๐ (๓๓.๓๐)	๒๐ (๓๓.๙๐)	๒๑ (๓๕.๖๐)	๑๔๐ (๓๔.๓๐)	๑๖๙ (๔๑.๔๐)
๔.	บางครั้งการโฆษณาสินค้าที่เกินความจริง จะทำให้ สปอนเซอร์ประทับใจและได้รับ ค่าโฆษณาอย่างต่อเนื่อง	๑๖ (๓๐.๒๐)	๒๐ (๓๔.๕๐)	๒๒ (๓๗.๙๐)	๒๘ (๕๓.๘๐)	๒๙ (๕๐.๐๐)	๓๓ (๕๗.๙๐)	๓๕ (๕๘.๓๐)	๓๗ (๖๒.๗๐)	๑๗ (๒๘.๓๐)	๒๔ (๔๐.๐๐)	๑๙ (๓๒.๒๐)	๒๑ (๓๕.๐๐)	๒๗ (๔๕.๘๐)	๓๐ (๕๐.๘๐)	๑๖๕ (๔๐.๕๐)	๑๙๓ (๔๗.๗๐)
๕.	การนำเสนอข่าวที่หลีกเลี่ยงต่อการละเมิดสิทธิของบุคคล ทำให้นือหาข่าวไม่เป็นที่น่าสนใจ	๒๔ (๔๓.๖๐)	๒๕ (๔๓.๙๐)	๒๒ (๓๘.๖๐)	๒๔ (๔๕.๓๐)	๒๗ (๔๙.๑๐)	๓๓ (๕๖.๙๐)	๓๐ (๕๑.๗๐)	๓๕ (๕๙.๓๐)	๑๖ (๒๗.๑๐)	๑๗ (๒๘.๘๐)	๑๘ (๓๐.๕๐)	๑๙ (๓๒.๘๐)	๓๓ (๕๕.๙๐)	๓๖ (๖๓.๒๐)	๑๗๐ (๔๒.๓๐)	๑๘๙ (๔๗.๑๐)

ที่	ข้อความ	นนทบุรี		นครปฐม		ชลบุรี		กรุงเทพฯ		สุพรรณบุรี		อยุธยา		ฉะเชิงเทรา		ภาพรวม	
		ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)
๓) การรู้เท่าทันสื่อ กับจริยธรรมและจรรยาบรรณของสื่อมวลชน																	
๑.	ลิงก์ข่าวปลอมมักใช้ URL คล้ายกับของสำนักข่าว จนบางที่แทบแยกไม่ออก	๔๗ (๘๗.๐๐)	๔๙ (๘๗.๕๐)	๔๒ (๗๗.๘๐)	๔๕ (๘๖.๕๐)	๔๘ (๙๐.๖๐)	๔๙ (๙๔.๒๐)	๔๙ (๘๗.๕๐)	๕๑ (๘๗.๙๐)	๔๗ (๘๒.๕๐)	๕๐ (๘๖.๒๐)	๔๙ (๘๗.๕๐)	๕๒ (๙๒.๙๐)	๔๖ (๘๓.๖๐)	๔๙ (๘๗.๕๐)	๓๒๘ (๘๕.๒๐)	๓๔๕ (๘๘.๙๐)
๒.	การนำเสนอข่าวปลอม ไม่ว่าจะทั้งหมดหรือเพียงแคบบางส่วน เขาไปในระบบคอมพิวเตอร์ รวมถึงการแชร์และส่งต่อข้อมูลเท็จจากแหล่งต่างๆ ล้วนมีความผิดทั้งนั้นตาม พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ มีความผิดตามมาตรา ๑๔(๑) มีโทษจำคุกไม่เกิน ๕ ปี ปรับไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ	๕๑ (๙๑.๑๐)	๕๔ (๙๓.๑๐)	๕๔ (๙๔.๗๐)	๕๖ (๑๐๐)	๕๑ (๙๒.๗๐)	๕๓ (๙๘.๑๐)	๔๘ (๘๑.๔๐)	๕๓ (๘๙.๘๐)	๕๓ (๙๑.๔๐)	๕๔ (๙๑.๔๐)	๕๕ (๙๓.๒๐)	๕๖ (๙๖.๖๐)	๕๓ (๙๑.๔๐)	๕๖ (๙๔.๙๐)	๓๖๕ (๙๐.๘๐)	๓๘๒ (๙๔.๘๐)
๓.	การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ ต้องสามารถเข้าถึง เข้าใจ ตีความ ประเมิน และสร้างข้อมูล และสื่อในรูปแบบที่หลากหลายด้วยความตระหนักถึงผลกระทบของข้อมูลและสื่อต่างๆ	๕๒ (๙๖.๓๐)	๕๖ (๙๘.๒๐)	๕๕ (๙๖.๕๐)	๕๗ (๑๐๐)	๕๒ (๙๖.๓๐)	๕๓ (๙๖.๕๐)	๕๓ (๙๑.๔๐)	๕๔ (๙๓.๑๐)	๕๔ (๘๒.๕๐)	๕๖ (๙๓.๓๐)	๕๘ (๙๘.๓๐)	๕๙ (๑๐๐)	๕๖ (๙๔.๙๐)	๖๐ (๑๐๐)	๓๘๐ (๙๕.๐๐)	๓๙๕ (๙๗.๓๐)
๔.	ผู้ประกอบการวิชาชีพกระจายเสียงไม่จำเป็นต้องพัฒนาไปถึงการเข้าใจดิจิทัล	๑๖ (๓๐.๘๐)	๒๕ (๔๔.๖๐)	๑๓ (๒๕.๐๐)	๑๔ (๒๖.๙๐)	๒๐ (๓๗.๗๐)	๒๕ (๔๗.๒๐)	๑๑ (๑๙.๖๐)	๒๒ (๓๗.๓๐)	๖ (๑๐.๓๐)	๑๐ (๑๗.๙๐)	๑๘ (๓๑.๐๐)	๒๐ (๓๕.๗๐)	๑๔ (๒๔.๑๐)	๑๕ (๒๗.๓๐)	๙๘ (๒๕.๓๐)	๑๓๑ (๓๓.๙๐)
๕.	ผู้ประกอบการวิชาชีพกระจายเสียงในปัจจุบันต้องสามารถสร้างเนื้อหาและใช้เครื่องมือสื่อดิจิทัลเพื่อการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ	๔๖ (๘๘.๕๐)	๕๐ (๙๒.๖๐)	๕๔ (๙๖.๔๐)	๕๖ (๙๖.๖๐)	๕๐ (๙๔.๓๐)	๕๑ (๙๔.๔๐)	๕๐ (๘๗.๗๐)	๕๓ (๙๑.๔๐)	๕๓ (๘๘.๘๐)	๕๕ (๙๑.๗๐)	๕๓ (๙๔.๖๐)	๕๕ (๙๔.๘๐)	๕๓ (๘๘.๘๐)	๕๘ (๙๘.๓๐)	๓๕๙ (๙๑.๖๐)	๓๗๘ (๙๔.๓๐)
โมดูลที่ ๔ การบริหารจัดการสถานีสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ																	
๑) การจัดทำผังรายการสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ เนื้อหาที่ กสทช. กำหนด เนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ รวมถึงการรายงานกรณีที่มีเหตุจำเป็นเร่งด่วนที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ																	
๑.	ผังรายการ คือการวางกรอบการนำเสนอรายการทั้งหมดที่จะทำการเผยแพร่บนสถานีทดลองประกอบกิจการกระจายเสียงในแต่ละวัน รายสัปดาห์ หรือรายเดือน	๔๙ (๘๙.๑๐)	๕๔ (๙๖.๔๐)	๕๓ (๙๔.๖๐)	๕๕ (๑๐๐)	๕๑ (๙๒.๗๐)	๕๓ (๙๖.๕๐)	๕๓ (๘๙.๘๐)	๕๕ (๙๑.๗๐)	๕๘ (๙๘.๓๐)	๕๙ (๙๘.๓๐)	๕๒ (๘๘.๑๐)	๕๖ (๙๔.๙๐)	๕๕ (๙๓.๒๐)	๕๘ (๙๘.๓๐)	๓๗๑ (๙๒.๓๐)	๓๙๐ (๙๖.๕๐)
๒.	รายการดนตรี (Music Program) เป็นรายการที่มุ่งให้ความบันเทิง นิยมมากที่สุดในการวิทยุกระจายเสียง	๔๔ (๘๑.๕๐)	๕๑ (๙๑.๑๐)	๔๕ (๗๘.๙๐)	๔๘ (๘๗.๓๐)	๔๕ (๘๑.๘๐)	๔๖ (๘๕.๒๐)	๔๕ (๗๗.๖๐)	๔๘ (๘๐.๐๐)	๔๕ (๗๖.๓๐)	๔๗ (๗๙.๗๐)	๔๐ (๖๗.๘๐)	๔๒ (๗๒.๔๐)	๓๐ (๕๐.๘๐)	๓๕ (๕๙.๓๐)	๒๙๔ (๗๓.๓๐)	๓๑๗ (๗๙.๑๐)
๓.	กิจการทางธุรกิจในระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่นต้องมีรายการที่ผู้รับใบอนุญาตผลิตเองในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๐ ของเวลาออกอากาศทั้งหมด	๓๐ (๕๕.๖๐)	๓๓ (๖๐.๐๐)	๔๖ (๘๒.๑๐)	๕๐ (๘๗.๗๐)	๓๘ (๗๑.๗๐)	๔๐ (๗๔.๑๐)	๔๕ (๗๗.๖๐)	๕๓ (๘๘.๘๐)	๓๓ (๕๖.๙๐)	๓๗ (๖๓.๘๐)	๓๕ (๖๐.๓๐)	๓๙ (๖๖.๒๐)	๔๒ (๗๑.๒๐)	๔๕ (๘๐.๔๐)	๒๖๙ (๖๗.๙๐)	๒๙๗ (๗๔.๘๐)

ที่	ข้อความ	นนทบุรี		นครปฐม		ชลบุรี		กรุงเทพฯ		สุพรรณบุรี		อยุธยา		ฉะเชิงเทรา		ภาพรวม	
		ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)
๔.	การจัดวางผังรายการ ควรเน้นการนำเสนอรายการที่เหมาะสมและสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย โดยพิจารณาจากเพศ อายุ รสนิยม และความต้องการ รวมทั้งพฤติกรรมการใช้ชีวิตของกลุ่มผู้ฟัง	๔๗ (๘๕.๕๐)	๔๙ (๘๗.๕๐)	๔๗ (๘๑.๐๐)	๔๘ (๘๘.๙๐)	๔๘ (๘๘.๓๐)	๔๙ (๘๘.๑๐)	๕๒ (๘๘.๑๐)	๕๕ (๙๑.๗๐)	๕๖ (๙๔.๙๐)	๕๙ (๙๘.๓๐)	๕๔ (๙๑.๕๐)	๕๖ (๙๔.๙๐)	๕๓ (๘๙.๘๐)	๕๕ (๙๖.๕๐)	๓๕๗ (๘๘.๔๐)	๓๗๑ (๙๒.๕๐)
๕.	สถานีทดลองประกอบกิจการกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ ควรมีการสร้างเอกลักษณ์ ของสถานี เช่น สถานีเพลงคลาสสิก สถานีธุรกิจชุมชน เพื่อให้กลุ่มผู้ฟังสามารถเลือกรับฟังได้ตามความต้องการ	๕๐ (๙๐.๙๐)	๕๑ (๙๑.๑๐)	๔๙ (๘๔.๕๐)	๕๐ (๘๙.๓๐)	๔๙ (๘๙.๑๐)	๕๐ (๙๒.๖๐)	๕๐ (๘๔.๗๐)	๕๓ (๘๙.๘๐)	๕๑ (๘๖.๔๐)	๕๔ (๙๐.๐๐)	๕๕ (๙๓.๒๐)	๕๗ (๙๕.๐๐)	๕๒ (๘๘.๑๐)	๕๓ (๙๓.๐๐)	๓๕๖ (๘๘.๑๐)	๓๖๘ (๙๑.๕๐)
๒) หลักเกณฑ์และแนวทางการหารายได้สำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ																	
๑.	สถานีทดลองประกอบกิจการกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจที่ไม่มีการบอกรับสมาชิก สามารถจัดให้มีการโฆษณาสินค้า หรือบริการได้ แต่ต้องไม่เกินชั่วโมงละ ๑๒ นาที โดยเมื่อรวมเวลาโฆษณาแล้ว ตลอดทั้งวันต้องไม่เกินชั่วโมงละ ๑๐ นาที	๔๔ (๘๐.๐๐)	๔๖ (๘๐.๗๐)	๔๔ (๗๘.๖๐)	๔๗ (๘๕.๕๐)	๔๒ (๗๗.๘๐)	๔๓ (๗๘.๒๐)	๕๐ (๘๖.๒๐)	๕๓ (๙๑.๔๐)	๕๒ (๗๒.๒๐)	๔๘ (๘๐.๐๐)	๔๔ (๗๔.๖๐)	๕๑ (๘๖.๔๐)	๔๖ (๗๙.๓๐)	๕๒ (๙๑.๒๐)	๓๑๒ (๗๘.๒๐)	๓๔๐ (๘๔.๘๐)
๒.	สถานีทดลองประกอบกิจการกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ ที่มีการบอกรับสมาชิก หารายได้จากโฆษณาได้ แต่ต้องไม่เกินชั่วโมงละ ๖ นาที โดยเมื่อรวมเวลาการโฆษณาและการบริการธุรกิจตลอดทั้งวันเฉลี่ยแล้วต้องไม่เกินชั่วโมงละ ๕ นาที	๓๘ (๖๙.๑๐)	๔๔ (๗๖.๖๐)	๔๐ (๗๒.๓๐)	๔๓ (๗๘.๒๐)	๔๔ (๘๑.๕๐)	๔๗ (๘๕.๕๐)	๔๔ (๗๕.๙๐)	๔๙ (๘๔.๕๐)	๓๑ (๕๓.๔๐)	๓๘ (๖๓.๓๐)	๔๔ (๗๕.๙๐)	๕๔ (๙๑.๕๐)	๕๐ (๘๖.๒๐)	๕๒ (๙๑.๒๐)	๒๙๑ (๗๓.๕๐)	๓๒๗ (๘๑.๘๐)
๓.	ผู้ทดลองประกอบกิจการไม่จำเป็นต้องจัดทำและบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับรายได้และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสถานี	๒๖ (๔๘.๑๐)	๒๘ (๔๙.๑๐)	๑๙ (๓๓.๓๐)	๒๒ (๔๒.๓๐)	๒๓ (๔๑.๑๐)	๓๐ (๕๓.๖๐)	๑๙ (๓๒.๒๐)	๒๖ (๔๔.๑๐)	๑๔ (๒๓.๗๐)	๒๐ (๓๓.๙๐)	๑๕ (๒๕.๐๐)	๑๖ (๒๗.๑๐)	๑๖ (๒๖.๗๐)	๑๙ (๓๒.๘๐)	๑๓๒ (๓๒.๖๐)	๑๖๑ (๔๐.๓๐)
๔.	สถานีทดลองประกอบกิจการกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจควรมีการพัฒนาให้สามารถฟังได้บนแพลตฟอร์มออนไลน์และแอปพลิเคชันต่างๆ จะเป็นการเพิ่มฐานผู้ฟังอีกทางหนึ่ง	๔๘ (๘๘.๙๐)	๔๙ (๘๗.๕๐)	๕๔ (๙๔.๗๐)	๕๖ (๙๖.๖๐)	๔๙ (๘๙.๑๐)	๕๐ (๙๔.๓๐)	๔๙ (๘๔.๕๐)	๕๔ (๙๓.๑๐)	๕๔ (๙๐.๐๐)	๕๖ (๙๓.๓๐)	๕๔ (๙๐.๐๐)	๕๖ (๙๓.๓๐)	๕๘ (๙๖.๗๐)	๖๐ (๑๐๐)	๓๖๖ (๙๐.๖๐)	๓๘๑ (๙๔.๑๐)
๕.	สถานีทดลองประกอบกิจการกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจควรมีการจัดกิจกรรมออนไลน์และออนกราวด์ควบคู่กัน	๔๔ (๘๓.๐๐)	๔๗ (๘๓.๙๐)	๔๕ (๘๐.๔๐)	๔๗ (๘๗.๐๐)	๔๘ (๘๗.๓๐)	๔๕ (๘๙.๙๐)	๔๙ (๘๙.๑๐)	๕๒ (๙๑.๒๐)	๕๒ (๘๘.๑๐)	๕๓ (๘๘.๓๐)	๕๑ (๘๙.๕๐)	๕๒ (๙๑.๒๐)	๔๘ (๘๐.๐๐)	๕๔ (๙๓.๑๐)	๓๓๗ (๘๕.๓๐)	๓๕๐ (๘๘.๖๐)

ที่	ข้อความ	นนทบุรี		นครปฐม		ชลบุรี		กรุงเทพฯ		สุพรรณบุรี		อยุธยา		ฉะเชิงเทรา		ภาพรวม	
		ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)
โมดูลที่ ๕ การผลิตและกำกับดูแลเนื้อหาการวิทยุ และโฆษณาสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ																	
๑) เทคนิคการผลิตและจัดการรายการวิทยุอย่างสร้างสรรค์และเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย																	
๑.	เนื้อหารายการต้องมีเนื้อหาที่น่าสนใจสำหรับกลุ่มคนที่หลากหลาย	๕๐ (๙๔.๓๐)	๕๔ (๙๖.๔๐)	๕๔ (๙๖.๔๐)	๕๕ (๑๐๐)	๔๙ (๘๗.๕๐)	๕๑ (๙๔.๔๐)	๕๖ (๙๔.๙๐)	๕๙ (๙๘.๓๐)	๕๖ (๙๓.๓๐)	๕๗ (๙๘.๓๐)	๕๖ (๙๖.๖๐)	๕๗ (๙๖.๖๐)	๖๐ (๑๐๐)	๖๐ (๑๐๐)	๓๘๑ (๙๔.๓๐)	๓๙๒ (๙๗.๕๐)
๒.	เนื้อหารายการต้องมีการส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรม	๔๘ (๙๐.๖๐)	๕๔ (๙๖.๔๐)	๕๓ (๙๔.๖๐)	๕๗ (๙๘.๓๐)	๕๓ (๙๔.๖๐)	๕๕ (๙๘.๒๐)	๕๒ (๘๘.๑๐)	๕๖ (๙๔.๙๐)	๕๕ (๙๑.๗๐)	๕๗ (๙๕.๐๐)	๕๖ (๙๓.๓๐)	๕๘ (๙๖.๗๐)	๕๘ (๙๖.๗๐)	๖๐ (๑๐๐)	๓๗๕ (๙๒.๘๐)	๓๙๗ (๙๗.๑๐)
๓.	เนื้อหารายการต้องให้ความรู้ สร้างประสบการณ์ใหม่ๆ และแรงบันดาลใจกับผู้รับสาร	๕๑ (๙๘.๑๐)	๕๓ (๙๔.๖๐)	๕๔ (๙๘.๒๐)	๕๖ (๑๐๐)	๕๒ (๙๖.๓๐)	๕๔ (๙๘.๒๐)	๕๐ (๙๐.๙๐)	๕๑ (๘๗.๙๐)	๕๓ (๙๑.๔๐)	๕๕ (๙๖.๕๐)	๕๕ (๙๔.๘๐)	๕๗ (๙๕.๐๐)	๕๒ (๘๘.๑๐)	๕๖ (๙๔.๙๐)	๓๖๗ (๙๓.๙๐)	๓๘๒ (๙๕.๓๐)
๔.	การเตรียมเนื้อหาของรายการ ควรมีสาระทั่วไป ไม่ต้องคำนึงถึงผู้ฟังเฉพาะกลุ่ม จะทำรายได้ให้สถานีได้มากกว่า	๑๗ (๓๒.๗๐)	๒๐ (๓๕.๗๐)	๒๕ (๔๕.๖๐)	๒๘ (๕๐.๐๐)	๓๑ (๕๕.๕๐)	๓๕ (๖๑.๔๐)	๒๘ (๔๗.๕๐)	๓๗ (๖๓.๘๐)	๒๔ (๔๐.๐๐)	๒๘ (๔๗.๕๐)	๒๔ (๔๐.๐๐)	๓๓ (๕๕.๐๐)	๒๗ (๔๕.๘๐)	๓๑ (๕๕.๔๐)	๑๗๖ (๔๓.๘๐)	๑๘๘ (๔๗.๕๐)
๕.	การเตรียมเนื้อหาการควรมีการบ่มเพาะความคิด โดยการร่วมระดมสมอง จากผู้ที่มีประสบการณ์ เพื่อนร่วมงาน นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้มีส่วนได้เสีย	๔๙ (๙๔.๒๐)	๕๐ (๘๙.๓๐)	๔๖ (๘๐.๗๐)	๔๙ (๘๔.๕๐)	๕๐ (๙๒.๖๐)	๕๒ (๙๖.๓๐)	๔๘ (๘๕.๗๐)	๕๓ (๙๑.๔๐)	๔๘ (๘๐.๐๐)	๕๒ (๘๖.๗๐)	๕๐ (๘๔.๗๐)	๕๒ (๘๖.๗๐)	๔๗ (๗๘.๓๐)	๔๙ (๘๖.๕๐)	๓๓๘ (๘๔.๙๐)	๓๕๗ (๘๘.๔๐)
๒) การกำกับดูแลเนื้อหาการสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ และการโฆษณาโดยคำนึงถึงผู้บริโภคเป็นสำคัญ																	
๑.	หลักการกำกับดูแลสื่อ และรูปแบบการกำกับดูแลสื่อ มี ๓ รูปแบบ ได้แก่ การกำกับดูแลโดยอำนาจรัฐ การกำกับดูแลกันเอง และการกำกับดูแลร่วมกัน	๔๓ (๘๒.๗๐)	๕๐ (๘๙.๓๐)	๔๗ (๘๙.๙๐)	๔๙ (๘๖.๐๐)	๔๗ (๘๓.๙๐)	๔๙ (๘๖.๐๐)	๔๘ (๘๑.๔๐)	๕๒ (๘๖.๗๐)	๔๕ (๗๕.๐๐)	๕๕ (๙๓.๒๐)	๕๑ (๘๕.๐๐)	๕๓ (๙๑.๔๐)	๕๓ (๘๙.๘๐)	๕๖ (๙๔.๙๐)	๓๓๔ (๘๓.๑๐)	๓๖๔ (๘๙.๗๐)
๒.	สำนักงาน กสทช. ทำหน้าที่ในการกำกับดูแลเนื้อหาของสื่อวิทยุโทรทัศน์โดยองค์กรกำกับดูแลในประเทศไทย	๔๕ (๘๖.๕๐)	๕๑ (๙๒.๗๐)	๕๑ (๙๑.๑๐)	๕๓ (๙๑.๔๐)	๕๓ (๙๔.๖๐)	๕๕ (๙๖.๕๐)	๕๔ (๙๑.๕๐)	๕๗ (๙๖.๖๐)	๕๔ (๙๐.๐๐)	๕๖ (๙๔.๙๐)	๕๗ (๙๕.๐๐)	๕๙ (๙๘.๓๐)	๕๒ (๘๙.๗๐)	๕๕ (๙๖.๕๐)	๓๖๖ (๙๑.๓๐)	๓๘๖ (๙๕.๓๐)
๓.	สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ทำหน้าที่ในการกำกับดูแลกลุ่มผลิตภัณฑ์สุขภาพโดยเฉพาะ	๔๘ (๙๐.๖๐)	๕๑ (๙๑.๑๐)	๕๐ (๘๗.๗๐)	๕๓ (๙๑.๔๐)	๔๗ (๘๓.๙๐)	๕๐ (๘๗.๗๐)	๔๖ (๗๘.๐๐)	๔๙ (๘๓.๑๐)	๔๗ (๗๘.๓๐)	๔๙ (๘๑.๗๐)	๔๗ (๗๘.๓๐)	๕๓ (๘๘.๓๐)	๕๓ (๙๑.๔๐)	๕๔ (๙๓.๑๐)	๓๓๘ (๘๓.๙๐)	๓๕๙ (๘๘.๐๐)
๔.	สถานีทดลองประกอบกิจการกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ ควรหลีกเลี่ยง การโฆษณาที่ใช้ข้อมูลสถิติ ข้อมูลงานวิจัย รายงานศึกษาทางวิชาการในทางที่ไม่สมควร หรือทำให้เกิดความเข้าใจผิดโดยสิ้นค้ำนั้นไม่ได้มีคุณสมบัติตามข้อมูลที่กล่าวอ้าง	๔๒ (๗๙.๒๐)	๔๔ (๘๐.๐๐)	๔๙ (๘๗.๕๐)	๕๑ (๘๙.๕๐)	๔๘ (๘๕.๗๐)	๕๐ (๙๒.๖๐)	๓๗ (๖๒.๗๐)	๔๐ (๖๗.๘๐)	๕๖ (๙๓.๓๐)	๕๘ (๙๖.๗๐)	๕๐ (๘๓.๓๐)	๕๒ (๘๖.๗๐)	๕๒ (๘๘.๑๐)	๕๕ (๙๖.๕๐)	๓๓๔ (๘๒.๙๐)	๓๕๐ (๘๗.๑๐)

ที่	ข้อความ	นนทบุรี		นครปฐม		ชลบุรี		กรุงเทพฯ		สุพรรณบุรี		อยุธยา		ฉะเชิงเทรา		ภาพรวม	
		ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)
๕.	ผู้ทดลองประกอบกิจการอาจดำเนินการที่แตกต่างจาก ผังรายการหลักที่คณะกรรมการเห็นชอบแล้วได้ แต่ต้องแจ้งเหตุผล ความจำเป็น และรายละเอียด ที่เกี่ยวข้องให้คณะกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ทราบภายใน ๓๐ วัน นับตั้งแต่วันที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงผังรายการ	๓๗ (๖๙.๘๐)	๓๙ (๗๐.๙๐)	๔๖ (๘๐.๗๐)	๕๒ (๘๘.๑๐)	๔๙ (๘๙.๑๐)	๕๐ (๙๔.๓๐)	๔๖ (๗๘.๐๐)	๔๙ (๘๓.๑๐)	๕๐ (๘๓.๓๐)	๕๒ (๘๖.๗๐)	๔๕ (๗๗.๖๐)	๔๗ (๗๘.๓๐)	๕๐ (๘๖.๒๐)	๕๓ (๙๑.๔๐)	๓๒๓ (๘๐.๘๐)	๓๔๒ (๘๔.๗๐)
โมดูลที่ ๖ การบริหารจัดการสถานีสำหรับสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน																	
๑) การจัดทำผังรายการสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน การนำเสนอเนื้อหาตามที่ กสทช. กำหนด รวมถึงการรายงานกรณีที่มีเหตุจำเป็นเร่งด่วนที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ																	
๑.	ผังรายการ คือการวางกรอบการนำเสนอรายการทั้งหมดที่จะทำการเผยแพร่บนสถานีทดลองประกอบกิจการกระจายเสียงในแต่ละวัน รายสัปดาห์ หรือรายเดือน	๕๒ (๙๘.๑๐)	๕๕ (๑๐๐)	๕๒ (๙๒.๙๐)	๕๔ (๙๘.๗๐)	๔๘ (๙๒.๓๐)	๔๙ (๙๖.๑๐)	๕๖ (๙๖.๖๐)	๕๘ (๑๐๐)	๕๓ (๘๘.๓๐)	๕๕ (๙๑.๗๐)	๕๑ (๘๖.๔๐)	๕๕ (๙๖.๕๐)	๕๗ (๙๖.๖๐)	๖๐ (๑๐๐)	๓๖๙ (๙๒.๙๐)	๓๘๖ (๙๗.๐๐)
๒.	สถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ ต้องมีรายการที่เป็นข่าวสาร รายการส่งเสริม ความรู้ ความเข้าใจในการปกครองในระบอบประชาธิปไตย รายการส่งเสริมการศึกษา จริยธรรม ศิลปะ วัฒนธรรม การให้ความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม คุณภาพชีวิต และ สิ่งแวดล้อม	๕๑ (๙๖.๒๐)	๕๓ (๙๓.๐๐)	๕๔ (๙๔.๗๐)	๕๖ (๙๘.๒๐)	๕๐ (๙๔.๓๐)	๕๓ (๙๘.๑๐)	๕๕ (๙๔.๘๐)	๕๘ (๙๘.๓๐)	๕๕ (๙๓.๒๐)	๕๗ (๙๕.๐๐)	๕๘ (๙๖.๗๐)	๖๐ (๑๐๐)	๕๓ (๘๙.๘๐)	๕๕ (๙๔.๘๐)	๓๗๖ (๙๔.๒๐)	๓๙๒ (๙๖.๘๐)
๓.	สถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการชุมชน ต้องมีรายการที่เป็นข่าวสารหรือสาระเกี่ยวกับชุมชนเป้าหมายที่รับบริการ แต่สามารถผลิตโดยคนนอกชุมชน	๓๗ (๖๘.๕๐)	๔๑ (๗๓.๒๐)	๔๒ (๗๕.๐๐)	๔๕ (๘๓.๓๐)	๓๘ (๗๓.๑๐)	๓๙ (๗๕.๐๐)	๔๗ (๘๖.๕๐)	๔๘ (๘๑.๔๐)	๓๗ (๖๑.๗๐)	๓๙ (๖๕.๐๐)	๓๙ (๖๕.๐๐)	๔๒ (๗๓.๗๐)	๓๖ (๖๑.๐๐)	๔๑ (๗๐.๗๐)	๒๗๖ (๖๙.๓๐)	๒๙๕ (๗๕.๕๐)
๔.	สถานีทดลองประกอบกิจการกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชนต้องมีการออกอากาศรายการที่มีเนื้อหาสร้างสรรค์สังคมหรือรายการเด็กและเยาวชน อย่างน้อยวันละหกสิบนาที ระหว่างช่วงเวลา ๑๖.๐๐ น. - ๑๘.๐๐ น. ของทุกวัน และช่วงเวลา ๐๗.๐๐ น. - ๐๙.๐๐ น. ในวันเสาร์และวันอาทิตย์	๔๔ (๘๓.๐๐)	๕๐ (๘๙.๓๐)	๔๘ (๘๔.๒๐)	๔๙ (๙๐.๗๐)	๔๗ (๘๘.๗๐)	๕๑ (๙๑.๑๐)	๕๔ (๙๓.๑๐)	๕๕ (๙๓.๒๐)	๕๒ (๘๘.๑๐)	๕๔ (๙๐.๐๐)	๔๙ (๘๑.๗๐)	๕๒ (๘๙.๗๐)	๔๔ (๗๔.๖๐)	๕๐ (๘๗.๗๐)	๓๓๘ (๘๔.๗๐)	๓๖๑ (๙๐.๓๐)

ที่	ข้อความ	นนทบุรี		นครปฐม		ชลบุรี		กรุงเทพฯ		สุพรรณบุรี		อยุธยา		ฉะเชิงเทรา		ภาพรวม	
		ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)
๕.	สถานีทดลองประกอบกิจการกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน ควรมีการสร้างเอกลักษณ์ของสถานี เช่น การเป็นสถานีเพื่อชุมชน เพื่อการเผยแพร่งานจราจร เพื่อส่งเสริมการศึกษา ฯลฯ เป็นต้น เพื่อให้กลุ่มผู้ฟังสามารถเลือกรับฟังได้ตามความต้องการ	๕๓ (๑๐๐)	๕๕ (๖๕.๕๐)	๔๙ (๘๖.๐๐)	๕๑ (๘๗.๕๐)	๕๑ (๖๖.๒๐)	๕๔ (๖๕.๕๐)	๕๖ (๖๖.๖๐)	๕๗ (๖๖.๖๐)	๔๖ (๗๖.๗๐)	๔๘ (๘๐.๐๐)	๕๖ (๙๓.๓๐)	๕๙ (๙๘.๓๐)	๕๗ (๙๖.๖๐)	๖๐ (๑๐๐)	๓๖๘ (๙๒.๐๐)	๓๘๔ (๙๓.๗๐)
๒) หลักเกณฑ์และข้อยกเว้นในการหารายได้สำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน																	
๑.	วิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะและกิจการบริการชุมชน จะมีรายได้จากการบริจาคและการอุดหนุน	๔๑ (๘๐.๔๐)	๔๙ (๘๙.๑๐)	๔๕ (๘๑.๘๐)	๔๗ (๘๕.๕๐)	๕๐ (๙๔.๓๐)	๕๒ (๙๔.๕๐)	๔๖ (๗๙.๓๐)	๕๒ (๘๘.๑๐)	๔๙ (๘๓.๑๐)	๕๔ (๙๐.๐๐)	๕๓ (๘๘.๓๐)	๕๕ (๙๓.๒๐)	๓๙ (๖๖.๑๐)	๔๓ (๗๖.๘๐)	๓๒๓ (๘๑.๘๐)	๓๕๒ (๘๘.๒๐)
๒.	ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะประเภทที่สอง (เพื่อความมั่นคงของรัฐหรือความปลอดภัยสาธารณะ) ให้หารายได้จากค่าธรรมเนียมได้เท่าที่เพียงพอต่อการประกอบกิจการโดยไม่เน้นการแสวงหากำไร	๔๐ (๗๕.๕๐)	๔๓ (๗๘.๒๐)	๔๗ (๘๒.๕๐)	๕๐ (๘๗.๗๐)	๔๗ (๘๘.๗๐)	๔๙ (๙๐.๗๐)	๕๐ (๘๖.๒๐)	๕๓ (๘๘.๘๐)	๔๗ (๗๘.๓๐)	๔๙ (๘๑.๗๐)	๔๗ (๗๙.๗๐)	๕๑ (๘๙.๕๐)	๔๔ (๗๔.๖๐)	๕๐ (๘๗.๗๐)	๓๒๒ (๘๐.๗๐)	๓๔๕ (๘๖.๕๐)
๓.	สถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการชุมชนจะได้รับการอุดหนุนส่วนหนึ่งจะได้รับจากกองทุนวิจัยและพัฒนากิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการ โทรคมนาคม เพื่อประโยชน์สาธารณะ ในด้านการส่งเสริมและสนับสนุนเงินจากกองทุนวิจัยและพัฒนา กิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม เพื่อประโยชน์สาธารณะ ตามมาตรา ๕๒(๑)	๔๗ (๘๗.๐๐)	๕๓ (๙๓.๐๐)	๔๗ (๘๕.๕๐)	๕๒ (๘๙.๗๐)	๔๕ (๘๖.๕๐)	๔๗ (๙๒.๒๐)	๕๓ (๙๑.๔๐)	๕๖ (๙๔.๙๐)	๕๓ (๘๙.๘๐)	๕๔ (๙๐.๐๐)	๕๔ (๙๔.๗๐)	๕๕ (๙๖.๕๐)	๕๒ (๘๙.๗๐)	๕๖ (๙๓.๓๐)	๓๕๑ (๘๙.๓๐)	๓๗๓ (๙๒.๘๐)
๔.	การระดมกลุ่มผู้ฟังที่ชัดเจนของสถานีสำหรับสถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และชุมชน จะทำให้สถานีเป็นชุมชนที่มีผู้ฟังเฉพาะกลุ่มที่มีการสนับสนุนอย่างเข้มแข็งทั้งในด้านเงินบริจาคหรือสนับสนุนผ่านกิจกรรมต่างๆ	๔๗ (๘๗.๐๐)	๕๐ (๘๙.๓๐)	๔๑ (๗๔.๕๐)	๔๕ (๗๘.๙๐)	๔๕ (๘๔.๙๐)	๔๗ (๙๐.๔๐)	๔๖ (๘๒.๑๐)	๕๔ (๙๓.๑๐)	๔๗ (๗๙.๗๐)	๔๙ (๘๑.๗๐)	๔๙ (๘๑.๗๐)	๕๒ (๘๙.๗๐)	๔๕ (๗๗.๖๐)	๕๑ (๘๙.๕๐)	๓๒๐ (๘๑.๐๐)	๓๔๘ (๘๗.๔๐)

ที่	ข้อความ	นนทบุรี		นครปฐม		ชลบุรี		กรุงเทพฯ		สุพรรณบุรี		อยุธยา		ฉะเชิงเทรา		ภาพรวม	
		ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)
๕.	วิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะและกิจการบริการชุมชนสามารถดำเนินการจัดรายการหรือกิจกรรมของสถานีร่วมกับภาคี จะได้รับการสนับสนุนในเชิงองค์ความรู้และบางโครงการ อาจจะมีงบประมาณในการสนับสนุนซึ่งสามารถนำมาใช้ในการเพิ่มคุณภาพของรายการ	๔๖ (๘๕.๒๐)	๕๒ (๙๒.๙๐)	๔๕ (๘๐.๔๐)	๔๗ (๘๗.๐๐)	๔๗ (๘๘.๗๐)	๔๘ (๙๐.๖๐)	๕๓ (๙๐.๔๐)	๕๕ (๙๓.๒๐)	๕๕ (๙๑.๗๐)	๕๗ (๙๕.๐๐)	๕๓ (๙๑.๔๐)	๕๖ (๙๔.๙๐)	๕๒ (๘๘.๑๐)	๕๕ (๙๑.๗๐)	๓๕๑ (๘๘.๒๐)	๓๗๐ (๙๒.๓๐)
โมดูลที่ ๗ การผลิตและกำกับดูแลเนื้อหารายการวิทยุสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน																	
๑) การวิเคราะห์และจัดทำเนื้อหารายการ รวมถึงเทคนิคการผลิตและยกระดับการจัดรายการวิทยุประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชนให้ทันสมัย มีความน่าสนใจและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย																	
๑.	เนื้อหารายการต้องมีเนื้อหาที่ส่งเสริมประชาธิปไตยในสังคม	๕๐ (๙๔.๓๐)	๕๒ (๙๒.๙๐)	๔๖ (๙๐.๒๐)	๔๗ (๙๒.๒๐)	๔๒ (๘๕.๗๐)	๔๖ (๘๘.๕๐)	๕๒ (๙๑.๒๐)	๕๖ (๙๖.๖๐)	๕๑ (๘๙.๕๐)	๕๒ (๙๑.๒๐)	๕๒ (๙๒.๙๐)	๕๕ (๙๘.๒๐)	๕๔ (๙๐.๐๐)	๕๕ (๙๘.๒๐)	๓๔๗ (๙๐.๖๐)	๓๖๓ (๙๔.๐๐)
๒.	เนื้อหารายการต้องมีการส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรม ยกระดับปณิธานและจรรยาบรรณในสังคม	๔๙ (๘๙.๑๐)	๕๐ (๙๐.๙๐)	๕๒ (๙๔.๕๐)	๕๕ (๙๖.๕๐)	๕๐ (๙๔.๓๐)	๕๑ (๙๔.๔๐)	๕๑ (๘๖.๔๐)	๕๕ (๙๑.๗๐)	๕๐ (๘๘.๗๐)	๕๑ (๘๖.๔๐)	๕๔ (๙๓.๑๐)	๕๕ (๙๘.๒๐)	๕๓ (๘๘.๓๐)	๕๕ (๙๖.๕๐)	๓๕๙ (๙๐.๐๐)	๓๗๒ (๙๓.๕๐)
๓.	รายการสำหรับเด็กและเยาวชนต้องมีการศึกษา พัฒนาการแต่ละช่วงวัย และนำเสนอเนื้อหารายการให้สอดคล้องกับพัฒนาการเด็กและเยาวชน	๕๑ (๙๒.๗๐)	๕๕ (๑๐๐)	๕๒ (๙๖.๓๐)	๕๕ (๙๖.๕๐)	๕๐ (๙๔.๓๐)	๕๓ (๙๔.๖๐)	๕๒ (๘๘.๑๐)	๕๗ (๙๕.๐๐)	๕๑ (๘๗.๙๐)	๕๗ (๙๕.๐๐)	๕๖ (๙๔.๙๐)	๕๘ (๙๘.๓๐)	๕๖ (๙๓.๓๐)	๕๗ (๙๕.๐๐)	๓๖๘ (๙๒.๕๐)	๓๙๒ (๙๖.๓๐)
๔.	สถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะและกิจการบริการชุมชน ควรมีการนำเสนอเนื้อหาสาระ ที่มีความหลากหลาย หรือ มีรูปแบบการนำเสนอรายการที่หลากหลาย เป็นสิ่งที่จะช่วยให้ผู้ฟังไม่เกิดความเบื่อหน่าย	๕๐ (๙๒.๖๐)	๕๒ (๙๒.๙๐)	๕๒ (๙๒.๙๐)	๕๓ (๙๖.๔๐)	๔๗ (๘๘.๗๐)	๕๑ (๙๔.๔๐)	๕๐ (๘๔.๗๐)	๕๓ (๘๘.๘๐)	๕๗ (๙๖.๖๐)	๕๙ (๙๘.๓๐)	๕๗ (๙๖.๖๐)	๕๘ (๙๘.๓๐)	๕๓ (๘๘.๓๐)	๕๖ (๙๖.๖๐)	๓๖๖ (๙๑.๕๐)	๓๘๒ (๙๕.๓๐)
๕.	การจัดรายการวิทยุประเภทกิจการบริการชุมชน ควรประยุกต์ใช้เทคนิคการมีส่วนร่วมของชุมชน เช่น การเชิญเข้าร่วมจัดรายการ การร่วมให้ข้อมูลในการจัดเตรียมเนื้อหารายการ เป็นต้น	๕๐ (๙๐.๙๐)	๕๑ (๙๔.๔๐)	๕๑ (๙๑.๑๐)	๕๒ (๙๔.๕๐)	๔๙ (๙๖.๑๐)	๕๒ (๙๖.๓๐)	๕๔ (๙๓.๑๐)	๕๕ (๙๓.๒๐)	๕๗ (๙๕.๐๐)	๕๙ (๙๘.๓๐)	๕๕ (๙๖.๕๐)	๕๖ (๙๘.๒๐)	๕๖ (๙๓.๓๐)	๕๘ (๙๘.๓๐)	๓๗๒ (๙๓.๗๐)	๓๘๓ (๙๖.๒๐)
๒) การกำกับดูแลเนื้อหารายการและกิจกรรมการหารายได้ของวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน																	
๑.	หลักการกำกับดูแลสื่อ และรูปแบบการกำกับดูแลสื่อ มี ๓ รูปแบบ ได้แก่ การกำกับดูแลโดยอำนาจรัฐ การกำกับดูแลกันเอง และการกำกับดูแลร่วมกัน	๔๗ (๘๕.๕๐)	๕๒ (๙๔.๕๐)	๕๐ (๙๔.๓๐)	๕๑ (๘๙.๕๐)	๔๔ (๘๓.๐๐)	๔๘ (๘๘.๙๐)	๔๘ (๘๒.๘๐)	๕๐ (๘๔.๗๐)	๔๓ (๗๒.๙๐)	๔๗ (๗๘.๓๐)	๕๓ (๘๘.๘๐)	๕๖ (๙๔.๙๐)	๕๓ (๘๘.๓๐)	๕๖ (๙๔.๙๐)	๓๓๘ (๘๕.๑๐)	๓๖๐ (๘๙.๓๐)

ที่	ข้อความ	นนทบุรี		นครปฐม		ชลบุรี		กรุงเทพฯ		สุพรรณบุรี		อยุธยา		ฉะเชิงเทรา		ภาพรวม	
		ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)
๒.	สถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ประเภทกิจการบริการสาธารณะ ควรมีการจัดทำรายการที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเหตุการณ์ในปัจจุบัน หรือเหตุการณ์ที่เป็นข้อเท็จจริงที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ	๔๘ (๙๐.๖๐)	๕๓ (๙๖.๔๐)	๕๓ (๙๔.๖๐)	๕๖ (๙๖.๖๐)	๔๘ (๙๒.๓๐)	๔๙ (๙๐.๗๐)	๕๑ (๘๗.๙๐)	๕๕ (๙๔.๘๐)	๕๓ (๘๘.๓๐)	๕๕ (๙๑.๗๐)	๕๔ (๙๑.๕๐)	๕๖ (๙๔.๙๐)	๔๕ (๗๕.๐๐)	๔๙ (๘๔.๕๐)	๓๕๒ (๘๘.๔๐)	๓๗๓ (๙๒.๘๐)
๓.	สถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ประเภทกิจการบริการสาธารณะไม่จำเป็นต้องคำนึงกลุ่มผู้ฟังที่เป็นคนพิการ คนด้อยโอกาส หรือกลุ่มความสนใจพิเศษ	๒๐ (๓๗.๐๐)	๒๓ (๔๑.๘๐)	๑๗ (๓๐.๔๐)	๑๙ (๓๕.๒๐)	๒๔ (๔๖.๒๐)	๒๗ (๕๐.๙๐)	๒๒ (๓๗.๙๐)	๒๙ (๔๙.๒๐)	๒๕ (๔๑.๗๐)	๓๐ (๕๐.๐๐)	๑๗ (๒๙.๓๐)	๒๒ (๓๘.๖๐)	๒๔ (๔๑.๔๐)	๓๔ (๖๐.๗๐)	๑๔๙ (๓๗.๖๐)	๑๘๔ (๔๖.๗๐)
๔.	สถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ประเภทกิจการบริการชุมชน ต้องนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวกับปัญหาของชุมชน พร้อมช่วยแก้ไขปัญหาต่าง ๆ และหาทางออกในการแก้ไขจากข้อเสนอแนะของประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่	๔๗ (๘๕.๕๐)	๕๔ (๙๘.๒๐)	๕๑ (๙๑.๑๐)	๕๒ (๙๑.๒๐)	๔๕ (๘๖.๕๐)	๔๗ (๘๗.๐๐)	๕๓ (๙๑.๔๐)	๕๖ (๙๔.๙๐)	๕๑ (๘๕.๐๐)	๕๗ (๙๕.๐๐)	๕๔ (๙๑.๕๐)	๕๗ (๙๖.๖๐)	๕๕ (๙๑.๗๐)	๖๐ (๑๐๐)	๓๕๖ (๘๙.๐๐)	๓๘๓ (๙๔.๘๐)
๕.	สถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ประเภทกิจการบริการชุมชน ควรสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ประชาชนในชุมชน โดยส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็นระหว่างกัน ให้การศึกษา ความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อประชาชนผู้ฟัง	๔๙ (๘๙.๑๐)	๕๔ (๙๘.๒๐)	๕๓ (๙๔.๖๐)	๕๖ (๙๖.๖๐)	๕๑ (๘๘.๑๐)	๕๒ (๙๖.๓๐)	๕๓ (๙๑.๔๐)	๕๖ (๙๔.๙๐)	๕๓ (๘๘.๓๐)	๕๗ (๙๕.๐๐)	๕๘ (๙๘.๓๐)	๖๐ (๑๐๐)	๕๕ (๙๑.๗๐)	๕๘ (๙๖.๗๐)	๓๗๒ (๙๓.๐๐)	๓๙๓ (๙๖.๘๐)

๑.๒ ภาคเหนือ

ที่	ข้อความ	ลำปาง		เชียงใหม่		นครสวรรค์		พิษณุโลก		เชียงราย		ภาพรวม	
		ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)
โมดูล ๑ ภูมิทัศน์สื่อ และความรู้พื้นฐานในการดำเนินกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ													
๑) การวิเคราะห์ภูมิทัศน์สื่อและโครงสร้างการบริหารสื่อ													
๑.	ถึงแม้มีสื่อใหม่อย่างอินเทอร์เน็ตหรือสื่อสังคมออนไลน์เกิดขึ้นมากมาย แต่วิทยุทดลองประกอบกิจการไม่จำเป็นต้องปรับตัวในการทำงานและการสื่อสารใดๆ เพราะผู้บริโภคก็ยังรับฟังอย่างต่อเนื่อง	๒๔ (๔๐.๗๐)	๓๔ (๕๗.๖๐)	๒๓ (๓๘.๓๐)	๓๐ (๕๐.๐๐)	๒๔ (๔๐.๐๐)	๓๓ (๕๕.๐๐)	๒๐ (๓๓.๓๐)	๒๙ (๔๙.๒๐)	๑๙ (๓๑.๗๐)	๓๔ (๕๖.๗๐)	๑๑๐ (๓๖.๘๐)	๑๖๐ (๕๓.๗๐)
๒.	องค์ประกอบภูมิทัศน์สื่อ ประกอบด้วย รูปแบบการสื่อสาร กลุ่มเป้าหมายที่จะสื่อสาร และช่องทางสื่อสาร	๕๙ (๙๘.๓๐)	๖๐ (๑๐๐)	๕๕ (๙๓.๒๐)	๕๘ (๙๖.๗๐)	๕๓ (๘๙.๘๐)	๕๕ (๙๑.๗๐)	๕๗ (๙๕.๐๐)	๖๐ (๑๐๐)	๕๕ (๙๔.๘๐)	๕๘ (๙๖.๗๐)	๒๗๙ (๙๔.๓๐)	๒๙๑ (๙๗.๐๐)
๓.	ระบบนิเวศสื่อเป็นระบบสื่อสารที่มีความเชื่อมโยงระหว่าง มนุษย์ สื่อ และเทคโนโลยี ซึ่งมีปฏิสัมพันธ์กันภายใต้ระบบต่าง ๆ เช่น ระบบเศรษฐกิจ สังคม การเมือง กฎหมาย วัฒนธรรม และชุมชน เป็นต้น	๖๐ (๑๐๐)	๖๐ (๑๐๐)	๕๕ (๙๑.๗๐)	๕๖ (๙๔.๙๐)	๕๖ (๙๓.๓๐)	๕๘ (๙๖.๗๐)	๕๕ (๙๓.๒๐)	๕๗ (๙๖.๖๐)	๕๗ (๙๖.๖๐)	๖๐ (๑๐๐)	๒๘๓ (๙๕.๐๐)	๒๘๘ (๙๖.๖๐)
๔.	ระบบนิเวศสื่อของประเทศไทยเกิดความไม่สมดุล เนื่องจากเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากเกินไป	๒๐ (๓๔.๕๐)	๒๖ (๔๔.๘๐)	๑๙ (๓๒.๘๐)	๒๓ (๔๐.๔๐)	๑๗ (๒๘.๓๐)	๒๐ (๓๓.๙๐)	๑๗ (๒๘.๓๐)	๒๕ (๔๓.๑๐)	๒๐ (๓๓.๙๐)	๓๙ (๖๗.๒๐)	๙๓ (๓๑.๕๐)	๑๓๓ (๔๕.๙๐)
๕.	การสร้างนิเวศสื่อที่ดี ต้องอาศัยบทบาทของภาครัฐในการกำกับดูแลทั้งทางด้านสื่อมวลชนและประชาชน และบทบาทของเอกชนมีความตระหนักในด้านการนำเสนอข่าวสารและสินค้าภายใต้กรอบของจริยธรรมวิชาชีพ	๕๓ (๘๙.๘๐)	๕๖ (๙๓.๓๐)	๕๐ (๘๔.๗๐)	๕๔ (๙๑.๕๐)	๔๘ (๘๐.๐๐)	๕๗ (๙๕.๐๐)	๕๑ (๘๗.๙๐)	๕๒ (๙๒.๙๐)	๔๙ (๘๓.๑๐)	๕๗ (๙๕.๐๐)	๒๕๑ (๘๕.๑๐)	๒๗๖ (๙๓.๖๐)
๒) ความรู้พื้นฐานของกิจการกระจายเสียง													
๑.	วิทยุกระจายเสียงในประเทศไทย เริ่มต้นจากการดำเนินการทดลองส่งวิทยุกระจายเสียง โดยกรมไปรษณีย์โทรเลข	๕๑ (๘๗.๙๐)	๕๓ (๙๑.๔๐)	๔๓ (๗๔.๑๐)	๔๗ (๘๓.๙๐)	๔๕ (๗๖.๓๐)	๕๔ (๙๐.๐๐)	๔๗ (๗๙.๗๐)	๖๐ (๑๐๐)	๔๗ (๘๑.๐๐)	๕๕ (๙๓.๒๐)	๒๓๓ (๗๙.๘๐)	๒๖๙ (๙๑.๘๐)
๒.	ในอดีตกิจการวิทยุกระจายเสียงจัดตั้งขึ้นโดยมีเป้าหมายในการส่งเสริมการศึกษา การค้าขาย และการบันเทิง แก่พ่อค้า ประชาชน	๓๙ (๖๖.๑๐)	๔๑ (๗๐.๗๐)	๓๘ (๖๖.๗๐)	๔๑ (๗๑.๙๐)	๓๘ (๖๔.๔๐)	๕๐ (๘๔.๗๐)	๔๕ (๗๗.๖๐)	๕๘ (๙๘.๓๐)	๔๔ (๗๔.๖๐)	๔๗ (๗๘.๓๐)	๒๐๔ (๖๙.๙๐)	๒๓๗ (๘๐.๙๐)
๓.	ใบอนุญาตประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงในประเทศไทย มี ๔ ประเภท ได้แก่ ๑)ใบอนุญาตประกอบกิจการธุรกิจ ๒)ใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะ ๓)ใบอนุญาตประกอบกิจการบริการชุมชน และ ๔)ใบอนุญาตประกอบกิจการพิเศษที่ได้รับสัมปทานจากรัฐ	๓๕ (๕๘.๓๐)	๔๐ (๖๙.๐๐)	๔๒ (๗๓.๗๐)	๔๕ (๗๗.๖๐)	๔๓ (๗๕.๔๐)	๔๗ (๗๘.๓๐)	๔๑ (๖๘.๓๐)	๔๕ (๘๐.๔๐)	๔๐ (๗๑.๔๐)	๔๔ (๗๗.๒๐)	๒๐๑ (๖๙.๓๐)	๒๒๑ (๗๖.๕๐)
๔.	การกำกับดูแลวิทยุกระจายเสียงรายใหม่ของ กสทช. ดำเนินการตามประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง และเทคนิคของเครื่องส่งวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๐	๕๐ (๘๖.๒๐)	๕๕ (๙๓.๒๐)	๔๔ (๘๑.๕๐)	๔๕ (๘๑.๘๐)	๔๙ (๘๖.๐๐)	๕๒ (๘๘.๑๐)	๕๕ (๙๓.๒๐)	๕๙ (๙๘.๓๐)	๕๒ (๘๙.๗๐)	๕๖ (๙๖.๖๐)	๒๕๐ (๘๗.๔๐)	๒๖๒ (๙๐.๓๐)

ที่	ข้อความ	ลำปาง		เชียงใหม่		นครสวรรค์		พิษณุโลก		เชียงราย		ภาพรวม	
		ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)
๕.	ปัจจุบันใบอนุญาตจึงยังเป็นใบอนุญาตวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการอันเนื่องมาจากการดำเนินการล่าช้าในการเรียกคืนคลื่นความถี่ที่ใช้ในกิจการวิทยุกระจายเสียงของรัฐ	๕๐ (๘๖.๒๐)	๕๑ (๘๗.๙๐)	๔๑ (๗๗.๔๐)	๔๒ (๘๐.๘๐)	๔๖ (๘๐.๗๐)	๕๐ (๘๖.๒๐)	๕๐ (๘๔.๗๐)	๕๑ (๙๑.๑๐)	๔๓ (๗๒.๙๐)	๕๑ (๙๑.๑๐)	๒๓๐ (๘๐.๔๐)	๒๔๙ (๘๘.๓๐)
๓) การเตรียมความพร้อมเพื่อต่อใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง													
๑.	ปัจจุบันสำนักงาน กสทช. ยังเปิดโอกาสให้ยื่นขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงใหม่ได้	๓๒ (๕๕.๒๐)	๔๔ (๗๓.๓๐)	๑๙ (๓๔.๕๐)	๒๗ (๔๘.๒๐)	๒๑ (๓๖.๒๐)	๒๗ (๔๙.๑๐)	๓๒ (๕๕.๒๐)	๓๘ (๖๕.๕๐)	๑๓ (๒๒.๗๐)	๓๖ (๖๒.๑๐)	๑๑๗ (๔๐.๓๐)	๑๗๒ (๕๙.๙๐)
๒.	ใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทุกประเภท จะมีอายุ ๑ ปี	๔๙ (๘๗.๕๐)	๕๐ (๘๗.๗๐)	๓๗ (๗๒.๕๐)	๔๒ (๗๗.๘๐)	๕๐ (๘๗.๗๐)	๕๔ (๙๑.๕๐)	๔๕ (๘๔.๙๐)	๕๒ (๑๐๐)	๕๔ (๙๓.๑๐)	๕๘ (๙๘.๓๐)	๒๓๕ (๘๕.๕๐)	๒๕๖ (๙๑.๑๐)
๓.	ใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงกิจการบริการทางธุรกิจต้องเป็นนิติบุคคลที่มีสัญชาติไทยที่มีผู้ถือหุ้นเท่านั้น	๕๑ (๙๑.๑๐)	๕๕ (๙๙.๘๐)	๔๕ (๘๖.๕๐)	๕๐ (๙๔.๓๐)	๔๗ (๘๓.๙๐)	๕๑ (๘๖.๔๐)	๕๒ (๘๘.๑๐)	๕๘ (๑๐๐)	๕๑ (๘๙.๕๐)	๕๖ (๙๔.๙๐)	๒๔๖ (๘๗.๙๐)	๒๖๔ (๙๒.๓๐)
๔.	ผู้ขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการชุมชน กลุ่มคนในท้องถิ่น จำนวนไม่น้อยกว่า ๕ คน ทั้งนี้สมาชิกแต่ละคนต้องยื่นแสดงหลักฐานเชิงประจักษ์ของการสร้างความเข้มแข็งในชุมชนมาอย่างต่อเนื่องไม่น้อยกว่า ๒ ปี และต้องมีหลักฐานที่ชัดเจนของการมีส่วนร่วมในรูปแบบต่างๆ	๔๗ (๘๑.๐๐)	๕๐ (๘๔.๗๐)	๔๖ (๘๕.๒๐)	๕๒ (๙๑.๒๐)	๔๗ (๘๑.๐๐)	๔๙ (๙๐.๗๐)	๔๓ (๗๔.๑๐)	๔๙ (๘๙.๑๐)	๕๒ (๙๑.๒๐)	๕๖ (๙๔.๙๐)	๒๓๕ (๘๒.๕๐)	๒๕๖ (๙๐.๑๐)
๕.	การต่อใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ต้องดำเนินการก่อนวันที่สิทธิในการทดลองประกอบกิจการเต็มสิ้นสุดลง ไม่น้อยกว่า ๙๐ วัน	๔๓ (๗๔.๑๐)	๔๕ (๗๗.๖๐)	๓๕ (๖๖.๐๐)	๔๓ (๗๕.๔๐)	๓๖ (๖๓.๒๐)	๔๔ (๗๕.๙๐)	๓๙ (๖๗.๒๐)	๔๖ (๗๙.๓๐)	๔๒ (๗๒.๔๐)	๕๑ (๘๕.๐๐)	๑๙๕ (๖๘.๗๐)	๒๒๐ (๗๕.๙๐)
๔) การเตรียมความพร้อมสถานี ความถี่ออกอากาศ ที่ตั้งของเสาอากาศ กำลังส่งออกอากาศและการวัดแพร่แปลกล้อม													
๑.	สถานีทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงจะสามารถออกอากาศ ได้โดยใช้คลื่นพาห์ ที่มีช่องห่างระหว่างคลื่นพาห์ (Channel Spacing) แต่ละคลื่นอยู่ที่ ๒๕๐ kHz	๔๓ (๗๔.๑๐)	๔๕ (๘๐.๔๐)	๓๖ (๗๐.๖๐)	๔๐ (๗๕.๕๐)	๓๕ (๖๐.๓๐)	๓๘ (๖๒.๙๐)	๔๖ (๗๙.๓๐)	๕๑ (๘๙.๕๐)	๔๒ (๗๓.๗๐)	๕๒ (๙๑.๒๐)	๒๐๒ (๗๑.๖๐)	๒๒๖ (๘๑.๐๐)
๒.	สถานีทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ต้องมีพื้นที่กระจายเสียงต้องมีรัศมีไม่เกิน ๓๐ กิโลเมตร	๔๒ (๗๒.๔๐)	๔๕ (๗๗.๖๐)	๓๖ (๖๖.๗๐)	๔๖ (๘๒.๑๐)	๒๙ (๕๐.๐๐)	๓๘ (๖๖.๗๐)	๓๐ (๕๐.๐๐)	๓๕ (๖๓.๖๐)	๒๖ (๔๔.๑๐)	๒๙ (๕๐.๐๐)	๑๖๓ (๕๖.๔๐)	๑๙๓ (๖๘.๐๐)
๓.	ผู้ที่ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการสถานีวิทยุกระจายเสียง ต้องป้องกันการรบกวนการใช้คลื่นความถี่ในกิจการวิทยุการบิน โดยหลีกเลี่ยงคลื่นความถี่ที่ใช้ในกิจการนำทางการบินนั้นใช้งานคลื่นความถี่ในย่าน ๑๐๘.๐ MHz - ๑๑๗.๙๗๕ MHz	๕๒ (๘๙.๗๐)	๕๕ (๙๔.๘๐)	๔๔ (๘๐.๐๐)	๕๑ (๘๗.๙๐)	๕๔ (๙๓.๑๐)	๕๙ (๙๘.๓๐)	๕๐ (๘๖.๒๐)	๕๒ (๙๖.๓๐)	๕๓ (๘๙.๘๐)	๕๘ (๙๘.๓๐)	๒๕๓ (๘๗.๘๐)	๒๖๙ (๙๓.๗๐)
๔.	ผู้ที่ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการสถานีวิทยุกระจายเสียง ต้องป้องกันการรบกวนการใช้คลื่นความถี่ในกิจการวิทยุการบิน โดยหลีกเลี่ยงคลื่นความถี่ที่	๔๙ (๘๖.๐๐)	๕๑ (๘๙.๕๐)	๔๓ (๗๘.๒๐)	๔๙ (๘๔.๕๐)	๕๔ (๙๔.๗๐)	๕๗ (๙๘.๓๐)	๕๐ (๘๔.๗๐)	๕๖ (๙๘.๒๐)	๕๑ (๘๖.๔๐)	๕๓ (๙๑.๔๐)	๒๔๗ (๘๖.๑๐)	๒๖๖ (๙๒.๔๐)

ที่	ข้อความ	ลำปาง		เชียงใหม่		นครสวรรค์		พิษณุโลก		เชียงราย		ภาพรวม	
		ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)
	ใช้ในกิจการเส้นทางการบินพาณิชย์ มีการใช้คลื่นความถี่ในย่าน ๑๑๗.๙๗๕ MHz - ๑๓๗.๐ MHz												
๕.	สถานีทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงมีคลื่นไม่แรง ดังนั้นไม่ต้องคำนึงถึงมาตรฐานความปลอดภัยที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพของมนุษย์มากนัก	๒๖ (๔๕.๖๐)	๓๔ (๕๗.๖๐)	๒๔ (๔๓.๖๐)	๓๕ (๖๐.๓๐)	๒๑ (๓๕.๐๐)	๓๒ (๕๔.๒๐)	๒๑ (๓๕.๐๐)	๒๘ (๕๐.๙๐)	๑๑ (๑๘.๖๐)	๓๐ (๕๑.๗๐)	๑๐๓ (๓๕.๔๐)	๑๕๙ (๕๕.๐๐)
๕) การจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับรายได้และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสถานี													
๑.	การจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับรายได้และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานสถานีต้องมีการจัดทำเฉพาะผู้ขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจเท่านั้น	๓๖ (๖๒.๑๐)	๓๙ (๖๗.๒๐)	๓๑ (๕๗.๔๐)	๓๖ (๖๓.๒๐)	๒๖ (๔๔.๘๐)	๓๐ (๕๓.๖๐)	๓๓ (๕๕.๐๐)	๓๔ (๕๘.๖๐)	๓๐ (๕๑.๗๐)	๔๓ (๗๒.๙๐)	๑๕๖ (๕๕.๒๐)	๑๘๒ (๖๓.๒๐)
๒.	ผู้ขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงควรมีการแบ่งแยกบัญชีธุรกิจกับเรื่องส่วนตัวออกจากกัน	๕๐ (๘๔.๗๐)	๕๔ (๙๑.๕๐)	๔๔ (๘๑.๕๐)	๕๓ (๙๓.๐๐)	๕๐ (๘๙.๓๐)	๕๕ (๙๘.๒๐)	๕๐ (๘๙.๗๐)	๕๔ (๙๖.๔๐)	๕๒ (๘๙.๗๐)	๕๘ (๙๖.๗๐)	๒๔๖ (๘๖.๐๐)	๒๗๔ (๙๕.๑๐)
๓.	การทำบัญชีจะทำให้ผู้รับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงมองเห็นรอยรั่ว หรือค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น และจะทำให้เห็นสภาพจริงของการดำเนินงานได้อย่างชัดเจน	๕๐ (๘๗.๗๐)	๕๖ (๙๖.๖๐)	๕๐ (๙๒.๖๐)	๕๒ (๘๙.๗๐)	๔๗ (๘๒.๕๐)	๔๘ (๘๗.๓๐)	๕๑ (๘๗.๙๐)	๕๗ (๑๐๐)	๕๐ (๘๖.๒๐)	๕๓ (๙๑.๔๐)	๒๔๘ (๘๗.๓๐)	๒๖๖ (๙๓.๐๐)
๔.	ผู้รับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงที่มีการทำบัญชีที่ทำอย่างเป็นระบบและถูกต้อง จะมองเห็นรายการที่กลดหย่อนได้หลาย และช่วยลดภาษีได้ รวมถึงสามารถเข้าถึงสินเชื่อเพื่อเสริมสภาพคล่อง โดยเฉพาะแหล่งสินเชื่อที่เป็นธนาคารพาณิชย์ หรือสินเชื่อจากสถาบันของรัฐบาล	๔๓ (๗๔.๑๐)	๔๖ (๗๙.๓๐)	๔๔ (๘๑.๕๐)	๔๘ (๘๒.๘๐)	๔๗ (๗๙.๗๐)	๔๙ (๘๓.๑๐)	๔๔ (๗๕.๙๐)	๔๕ (๘๑.๘๐)	๕๐ (๘๔.๗๐)	๕๖ (๙๓.๓๐)	๒๒๘ (๗๙.๒๐)	๒๔๔ (๘๔.๑๐)
๕.	รายการข้อมูลที่ใช้ในการบันทึกรายรับของสถานี ต้องมีการระบุเป็นวันที่ได้รับชำระเงิน	๔๒ (๙๑.๓๐)	๔๓ (๙๑.๕๐)	๓๖ (๘๓.๗๐)	๓๙ (๙๐.๗๐)	๔๓ (๘๔.๓๐)	๔๔ (๘๘.๐๐)	๓๘ (๘๔.๔๐)	๔๖ (๑๐๐)	๔๓ (๙๕.๖๐)	๕๓ (๙๖.๔๐)	๒๐๒ (๘๗.๘๐)	๒๒๕ (๙๓.๔๐)
โมดูลที่ ๒ กฎหมาย ระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้องกับวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ													
๑) กฎหมาย ระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้องกับการประกอบวิชาชีพกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์													
๑.	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ระบุในมาตรา ๓๕ บุคคลซึ่งประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนย่อมมีเสรีภาพในการเสนอข่าวสาร หรือการแสดงความคิดเห็นตามจริยธรรมแห่งวิชาชีพ	๕๑ (๘๖.๔๐)	๕๖ (๙๓.๓๐)	๔๗ (๙๒.๒๐)	๕๒ (๙๒.๙๐)	๕๔ (๙๓.๑๐)	๕๗ (๙๖.๖๐)	๕๖ (๙๓.๓๐)	๖๐ (๑๐๐)	๕๖ (๙๘.๒๐)	๕๘ (๙๘.๓๐)	๒๖๔ (๙๒.๖๐)	๒๘๓ (๙๖.๓๐)
๒.	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ระบุในมาตรา ๑๘๔ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาต้องสามารถขัดขวางหรือแทรกแซงการใช้สิทธิหรือเสรีภาพของหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนในสถานการณ์จำเป็น	๓๓ (๕๖.๙๐)	๓๘ (๖๗.๙๐)	๒๒ (๔๓.๑๐)	๓๗ (๖๗.๓๐)	๒๘ (๕๐.๐๐)	๓๖ (๖๔.๓๐)	๒๘ (๔๘.๓๐)	๓๑ (๕๙.๖๐)	๒๔ (๔๓.๖๐)	๔๘ (๘๒.๘๐)	๑๓๕ (๔๘.๖๐)	๑๙๐ (๖๘.๖๐)
๓.	พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ระบุให้ใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะประเภทที่สาม ออก	๕๖ (๙๔.๙๐)	๕๙ (๙๘.๓๐)	๔๖ (๘๖.๘๐)	๕๑ (๘๙.๕๐)	๕๖ (๙๖.๖๐)	๕๘ (๙๘.๓๐)	๕๙ (๙๘.๓๐)	๕๙ (๑๐๐)	๕๔ (๙๖.๔๐)	๕๘ (๙๖.๗๐)	๒๗๑ (๙๔.๘๐)	๒๘๕ (๙๖.๖๐)

ที่	ข้อความ	ลำปาง		เชียงใหม่		นครสวรรค์		พิษณุโลก		เชียงราย		ภาพรวม	
		ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)
	ให้สำหรับกิจการ กระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการกระจายข้อมูลข่าวสารเพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐบาลกับประชาชนและรัฐสภากับประชาชน การกระจายข้อมูลข่าวสาร เพื่อการส่งเสริมสนับสนุนในการเผยแพร่และให้การศึกษาแก่ประชาชน เกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข บริการข้อมูลข่าวสารอันเป็นประโยชน์สาธารณะ แก่คนพิการ คนด้อยโอกาส หรือกลุ่มความสนใจที่มีกิจกรรมเพื่อประโยชน์สาธารณะหรือบริการข้อมูล ข่าวสารอันเป็นประโยชน์สาธารณะอื่นๆ												
๔.	พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.๒๕๕๓ มุ่งให้เกิดการแข่งขันเสรีและเป็นธรรมในกิจการสื่อสารของไทย	๕๒ (๘๘.๑๐)	๕๗ (๙๘.๓๐)	๓๗ (๗๑.๒๐)	๔๔ (๗๗.๒๐)	๔๙ (๘๖.๐๐)	๕๔ (๙๑.๕๐)	๕๑ (๘๖.๔๐)	๕๓ (๙๑.๔๐)	๔๓ (๗๙.๖๐)	๕๘ (๙๖.๗๐)	๒๓๒ (๘๒.๖๐)	๒๖๖ (๙๑.๑๐)
๕.	พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุ โทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ ระบุในมาตรา ๗๘ ผู้ใดใช้คลื่นความถี่เพื่อกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ หรือกิจการ โทรคมนาคม โดยไม่ได้รับอนุญาต สามารถอนุโลมได้ เฉพาะวิทยุทดลองประกอบกิจการ	๓๗ (๖๔.๙๐)	๔๑ (๗๐.๗๐)	๒๙ (๕๙.๒๐)	๓๔ (๖๓.๐๐)	๓๓ (๕๗.๙๐)	๔๒ (๗๒.๒๐)	๔๐ (๖๖.๗๐)	๔๔ (๘๐.๐๐)	๙ (๑๕.๕๐)	๒๘ (๔๖.๗๐)	๑๔๘ (๕๒.๗๐)	๑๘๙ (๖๖.๑๐)
๒) กฎหมาย ระเบียบและประกาศด้านหลักเกณฑ์และมาตรการที่ใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์													
๑.	พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ อนุโลมให้ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะประเภทที่หนึ่งและประเภทที่สาม สามารถหารายได้จากกำไรโฆษณาหรือเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับงานหรือกิจการของหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ สมาคม มูลนิธิ หรือนิติบุคคลอื่นที่มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจการเพื่อประโยชน์สาธารณะ	๔๑ (๗๑.๙๐)	๔๖ (๗๙.๓๐)	๓๖ (๖๖.๗๐)	๔๑ (๗๑.๙๐)	๔๘ (๘๒.๘๐)	๕๖ (๙๓.๓๐)	๓๙ (๖๕.๐๐)	๔๕ (๘๖.๕๐)	๒๘ (๕๐.๐๐)	๔๒ (๗๑.๒๐)	๑๙๒ (๖๗.๔๐)	๒๓๐ (๘๐.๔๐)
๒.	พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ระบุให้ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการบริการชุมชนต้องกำหนดให้มีรายการที่เป็นข่าวสารหรือ สารที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนหรือท้องถิ่นที่รับบริการในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๕	๕๒ (๙๑.๒๐)	๕๖ (๙๔.๙๐)	๔๗ (๘๗.๐๐)	๕๒ (๘๙.๗๐)	๕๓ (๙๓.๐๐)	๕๖ (๙๖.๖๐)	๕๐ (๘๖.๒๐)	๕๔ (๙๔.๗๐)	๔๑ (๗๓.๒๐)	๕๐ (๘๔.๗๐)	๒๔๓ (๘๖.๒๐)	๒๖๘ (๙๒.๑๐)

ที่	ข้อความ	ล้าปาง		เชียงใหม่		นครสวรรค์		พิษณุโลก		เชียงราย		ภาพรวม	
		ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)
๓.	พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ระบุให้ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการทางธุรกิจต้องกำหนดให้มีรายการที่เป็นข่าวสารหรือ สารที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละยี่สิบห้า	๔๙ (๘๖.๐๐)	๕๒ (๘๙.๗๐)	๔๔ (๘๓.๐๐)	๕๕ (๙๖.๕๐)	๕๓ (๙๑.๔๐)	๕๖ (๙๔.๙๐)	๕๒ (๘๘.๑๐)	๕๓ (๙๓.๐๐)	๕๑ (๙๒.๗๐)	๕๔ (๙๔.๗๐)	๒๔๙ (๘๘.๓๐)	๒๗๐ (๙๓.๘๐)
๔.	ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติเรื่อง หลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการสำหรับการให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๖ ระบุให้กิจการทางธุรกิจระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่นต้องมีรายการที่ผู้รับใบอนุญาต ผลิตเองในสัดส่วนไม่ต่ำกว่าร้อยละห้าสิบของเวลาออกอากาศทั้งหมด	๔๘ (๘๔.๒๐)	๕๔ (๙๑.๕๐)	๔๒ (๗๗.๘๐)	๔๗ (๘๒.๕๐)	๓๗ (๖๓.๘๐)	๔๕ (๗๘.๙๐)	๔๕ (๗๕.๐๐)	๕๕ (๙๘.๒๐)	๓๘ (๖๖.๗๐)	๕๓ (๘๙.๘๐)	๒๑๐ (๗๓.๔๐)	๒๕๔ (๘๘.๒๐)
๕.	ประกาศสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงกิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติเรื่อง แนวทางการพิจารณาและคำนวณสัดส่วนรายการข่าวสารหรือสารที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะเพื่อการขอยกเว้นหรือลดหย่อนค่าธรรมเนียมใบอนุญาต พ.ศ. ๒๕๕๖ ระบุให้รายการข่าวสารหรือสารที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะหลายประเภท เช่น รายการข่าวสาร รายการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจในการปกครองในระบอบประชาธิปไตย รายการสำหรับเด็กและเยาวชน เป็นต้น	๔๖ (๘๒.๑๐)	๔๘ (๘๒.๘๐)	๓๖ (๗๒.๐๐)	๔๕ (๘๑.๘๐)	๔๐ (๗๑.๔๐)	๔๕ (๘๐.๔๐)	๔๙ (๘๑.๗๐)	๕๓ (๙๔.๖๐)	๔๓ (๗๕.๔๐)	๕๓ (๘๙.๘๐)	๒๑๔ (๗๖.๗๐)	๒๔๔ (๘๕.๙๐)
๓) กฎหมาย ระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงโดยเฉพาะ													
๑.	ประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การอนุญาตทดลอง ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๕ ระบุให้ผู้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงกิจการบริการชุมชน สามารถนำเสนอรายการต่างๆ ของสถานีเป็นภาษาท้องถิ่นได้ โดยให้มีการประกาศชื่อสถานีและเวลาดังด้วยภาษาราชการทุกต้นชั่วโมงที่ดำเนินรายการ	๕๖ (๙๖.๖๐)	๕๙ (๑๐๐)	๔๖ (๘๖.๘๐)	๕๒ (๙๒.๙๐)	๕๑ (๘๗.๙๐)	๕๗ (๙๕.๐๐)	๕๒ (๘๖.๗๐)	๕๘ (๙๖.๗๐)	๕๒ (๙๑.๒๐)	๕๕ (๙๔.๘๐)	๒๕๗ (๘๙.๙๐)	๒๘๑ (๙๕.๙๐)
๒.	ประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การอนุญาตทดลอง ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๕ ระบุให้ผู้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงกิจการบริการทางธุรกิจสามารถหารายได้จากกำไรและค่าบริการธุรกิจได้ไม่เกินชั่วโมงละสิบห้านาที	๔๓ (๗๔.๑๐)	๔๘ (๘๒.๘๐)	๔๓ (๗๙.๖๐)	๔๗ (๘๒.๕๐)	๓๕ (๖๐.๓๐)	๓๖ (๖๓.๒๐)	๔๐ (๖๖.๗๐)	๔๗ (๘๓.๙๐)	๓๙ (๖๖.๑๐)	๔๕ (๗๖.๓๐)	๒๐๐ (๖๙.๒๐)	๒๒๓ (๗๗.๗๐)
๓.	ประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การอนุญาตทดลอง ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๕ ระบุให้ผู้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงกิจการบริการสาธารณะประเภทสถาบันอุดมศึกษาสามารถใช้	๓๖ (๖๒.๑๐)	๓๘ (๖๕.๕๐)	๓๘ (๗๑.๗๐)	๔๓ (๗๖.๘๐)	๓๒ (๕๕.๒๐)	๓๘ (๖๔.๔๐)	๔๓ (๗๑.๗๐)	๔๔ (๘๔.๖๐)	๓๕ (๖๑.๔๐)	๔๔ (๗๘.๖๐)	๑๘๔ (๖๔.๓๐)	๒๐๗ (๗๓.๗๐)

ที่	ข้อความ	ลำปาง		เชียงใหม่		นครสวรรค์		พิษณุโลก		เชียงราย		ภาพรวม	
		ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)
	เพื่อการใช้ประโยชน์ด้านการเรียนการสอนหรือการเผยแพร่ความรู้สู่สังคม หรือ การหารายได้เข้ามหาวิทยาลัย												
๔.	ประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การทดสอบมาตรฐาน ทางเทคนิคของ เครื่องส่งวิทยุกระจายเสียงสำหรับทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ.๒๕๕๕ ระบุให้ผู้ได้รับอนุญาตให้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ต้องยื่นคำขอให้ทดสอบมาตรฐานทางเทคนิคของเครื่องส่งวิทยุกระจายเสียงที่จะใช้ในการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง	๕๖ (๙๔.๙๐)	๕๙ (๙๘.๓๐)	๕๐ (๙๐.๙๐)	๕๒ (๙๑.๒๐)	๕๓ (๙๑.๔๐)	๕๗ (๙๖.๖๐)	๕๕ (๙๑.๗๐)	๕๘ (๑๐๐)	๕๖ (๙๔.๙๐)	๕๘ (๑๐๐)	๒๗๐ (๙๒.๘๐)	๒๘๔ (๙๗.๓๐)
๕.	ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการ โทรคมนาคมแห่งชาติเรื่อง หลักเกณฑ์การกำกับดูแลการทดลองประกอบกิจการ วิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๖ ระบุให้ผู้ได้รับอนุญาตให้ทดลองประกอบ กิจการวิทยุกระจายเสียงสามารถเปลี่ยนแปลงความสูงหรือย้ายที่ตั้งของเสา อากาศ หรือเพิ่มหรือลดกำลังส่งออกอากาศได้โดยได้รับอนุมัติจาก คณะกรรมการ	๔๖ (๘๒.๑๐)	๕๐ (๘๖.๒๐)	๔๑ (๗๔.๕๐)	๔๗ (๘๑.๐๐)	๓๘ (๖๕.๕๐)	๔๑ (๗๑.๙๐)	๔๔ (๗๓.๓๐)	๔๙ (๘๖.๐๐)	๔๓ (๗๕.๔๐)	๔๕ (๗๖.๓๐)	๒๑๒ (๗๔.๑๐)	๒๓๒ (๘๐.๓๐)
โมดูลที่ ๓ จริยธรรมและจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียง													
๑) มาตรฐานจริยธรรม จรรยาบรรณและธรรมาภิบาลของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียง													
๑.	การนำเสนอข่าวสารหรือข้อมูลสามารถนำเสนอความลับของแหล่งข่าวได้	๒๕ (๔๒.๔๐)	๓๐ (๕๑.๗๐)	๑๗ (๓๒.๑๐)	๓๒ (๕๕.๒๐)	๑๕ (๒๖.๓๐)	๑๘ (๓๒.๗๐)	๑๖ (๒๘.๑๐)	๒๐ (๓๗.๗๐)	๑๐ (๑๖.๙๐)	๒๑ (๓๕.๐๐)	๘๓ (๒๙.๑๐)	๑๒๑ (๔๒.๖๐)
๒.	การนำเสนอข่าวสารหรือข้อมูลควรหลีกเลี่ยงการกล่าวถึงการทำร้าย การฆ่าตัว ตาย ความวิกลจริต เชื้อชาติ และเผ่าพันธุ์ หรือความต้อโอกาสของบุคคล	๕๑ (๘๖.๔๐)	๕๔ (๙๓.๑๐)	๔๔ (๘๑.๕๐)	๕๑ (๘๙.๕๐)	๔๕ (๗๕.๐๐)	๕๓ (๘๙.๘๐)	๔๓ (๗๒.๙๐)	๔๘ (๘๗.๓๐)	๔๐ (๗๐.๒๐)	๕๓ (๘๘.๓๐)	๒๒๓ (๗๗.๒๐)	๒๕๙ (๘๙.๖๐)
๓.	การนำเสนอข่าวสารหรือข้อมูลต้องไม่ตกเป็นเครื่องมือ หรือกลุ่มกดดันทาง การเมืองใดๆ	๕๓ (๙๓.๐๐)	๕๔ (๙๓.๑๐)	๔๘ (๙๐.๖๐)	๕๓ (๙๔.๖๐)	๕๔ (๙๓.๑๐)	๕๕ (๙๖.๕๐)	๔๗ (๘๘.๗๐)	๕๒ (๙๔.๕๐)	๕๖ (๙๔.๙๐)	๕๙ (๑๐๐)	๒๕๘ (๙๒.๑๐)	๒๗๓ (๙๕.๘๐)
๔.	การนำเสนอข่าวสารหรือข้อมูลของเด็ก ต้องไม่ล้าสมัย นำเสนอภาพและต้อง ได้รับการยินยอมจากผู้ปกครอง	๕๗ (๙๖.๖๐)	๕๙ (๙๘.๓๐)	๔๙ (๘๙.๑๐)	๕๒ (๘๙.๗๐)	๕๗ (๙๕.๐๐)	๕๙ (๙๘.๓๐)	๕๔ (๙๓.๑๐)	๖๐ (๑๐๐)	๕๖ (๙๔.๙๐)	๕๗ (๙๕.๐๐)	๒๗๓ (๙๓.๘๐)	๒๘๗ (๙๖.๓๐)
๕.	การนำเสนอข่าวสารหรือเหตุการณ์ เช่น การชุมนุม การประท้วง การเลือกข้าง จะทำให้ได้รับความนิยมของผู้ฟังที่อยู่ฝ่ายนั้นๆ	๓๔ (๕๗.๖๐)	๔๒ (๗๑.๒๐)	๓๑ (๕๗.๔๐)	๓๗ (๖๘.๕๐)	๓๔ (๕๙.๖๐)	๓๖ (๖๓.๒๐)	๓๐ (๕๒.๖๐)	๔๗ (๘๒.๕๐)	๒๓ (๓๙.๗๐)	๓๘ (๖๓.๓๐)	๑๕๒ (๕๓.๓๐)	๒๐๐ (๖๙.๗๐)
๒) ประเด็นเชิงจริยธรรมในกิจการกระจายเสียงทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ													
๑.	ผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียงต้องมีการตรวจสอบแหล่งข้อมูลของข่าวก่อน การนำเสนอ	๕๙ (๑๐๐)	๖๐ (๑๐๐)	๕๐ (๙๐.๙๐)	๕๙ (๙๘.๓๐)	๕๘ (๙๖.๗๐)	๖๐ (๑๐๐)	๕๘ (๙๘.๓๐)	๖๐ (๑๐๐)	๕๗ (๙๖.๖๐)	๕๘ (๙๘.๓๐)	๒๘๒ (๙๖.๖๐)	๒๙๗ (๙๙.๓๐)

ที่	ข้อความ	ลำปาง		เชียงใหม่		นครสวรรค์		พิษณุโลก		เชียงราย		ภาพรวม	
		ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)
๒.	การนำเสนอข้อเท็จจริงจากการภาครัฐหรือภาคเอกชน ต้องมีการระวังไม่บิดเบือนเนื้อหา	๕๘ (๙๘.๓๐)	๖๐ (๑๐๐)	๕๒ (๙๔.๕๐)	๕๙ (๙๘.๓๐)	๕๘ (๙๖.๗๐)	๖๐ (๑๐๐)	๕๕ (๙๘.๒๐)	๕๘ (๑๐๐)	๕๒ (๙๒.๙๐)	๕๙ (๙๘.๓๐)	๒๗๕ (๙๖.๒๐)	๒๙๖ (๙๙.๓๐)
๓.	บางครั้งผู้ประกอบการวิทยุกระจายเสียงก็เสี่ยงการสร้างความแตกแยกในสังคมในสังคมไม่ได้ ดังนั้นไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงมากนัก	๑๙ (๓๒.๒๐)	๒๘ (๔๘.๓๐)	๒๓ (๔๑.๘๐)	๒๔ (๔๒.๑๐)	๒๑ (๓๕.๐๐)	๒๓ (๓๙.๐๐)	๒๒ (๓๖.๗๐)	๒๕ (๔๕.๕๐)	๑๔ (๒๓.๗๐)	๒๘ (๔๙.๑๐)	๙๙ (๓๓.๘๐)	๑๒๘ (๔๔.๘๐)
๔.	บางครั้งการโฆษณาสินค้าที่เกินความจริง จะทำให้สปอนเซอร์ประทับใจและได้รับค่าโฆษณาย่างต่อเนื่อง	๓๓ (๕๕.๙๐)	๔๗ (๗๘.๓๐)	๒๘ (๕๐.๙๐)	๓๘ (๖๓.๓๐)	๓๐ (๕๐.๘๐)	๓๖ (๖๑.๐๐)	๒๘ (๔๗.๕๐)	๓๕ (๖๒.๕๐)	๑๗ (๒๘.๘๐)	๓๔ (๕๗.๖๐)	๑๓๖ (๔๖.๗๐)	๑๙๐ (๖๔.๖๐)
๕.	การนำเสนอข่าวที่หลีกเลี่ยงต่อการละเมิดสิทธิของบุคคล ทำให้เนื้อหาข่าวไม่เป็นที่น่าสนใจ	๓๐ (๕๒.๖๐)	๓๓ (๕๖.๙๐)	๒๗ (๕๐.๙๐)	๒๙ (๕๑.๘๐)	๒๘ (๔๗.๕๐)	๓๔ (๕๗.๖๐)	๓๓ (๕๕.๙๐)	๔๑ (๗๑.๙๐)	๑๕ (๒๕.๔๐)	๓๔ (๕๗.๖๐)	๑๓๓ (๔๖.๓๐)	๑๗๑ (๕๙.๒๐)
๓) การรู้เท่าทันสื่อ กับจริยธรรมและจรรยาบรรณของสื่อมวลชน													
๑.	ลิงก์ข่าวปลอมมักใช้ URL คล้ายกับของสำนักข่าว จนบางทีแทบแยกไม่ออก	๔๓ (๗๕.๔๐)	๔๔ (๗๕.๙๐)	๔๒ (๘๒.๔๐)	๔๕ (๘๓.๓๐)	๕๒ (๙๒.๙๐)	๕๔ (๙๔.๗๐)	๔๙ (๘๖.๐๐)	๕๓ (๙๖.๔๐)	๔๙ (๘๔.๕๐)	๕๑ (๘๕.๐๐)	๒๓๕ (๘๔.๒๐)	๒๔๗ (๘๗.๐๐)
๒.	การนำเสนอข่าวปลอม ไม่ว่าจะทั้งหมดหรือเพียงแค่บางส่วน เขาไปในระบบคอมพิวเตอร์ รวมถึงการแชร์และส่งต่อข้อมูลทีจากแหล่งต่างๆ ล้วนมีความผิดทั้งนั้นตาม พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ มีความผิดตามมาตรา ๑๔(๑) มีโทษจำคุกไม่เกิน ๕ ปี ปรับไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ	๕๘ (๙๘.๓๐)	๖๐ (๑๐๐)	๔๘ (๘๗.๓๐)	๕๔ (๙๐.๐๐)	๕๕ (๙๓.๒๐)	๕๗ (๙๖.๖๐)	๔๙ (๘๔.๕๐)	๕๒ (๙๒.๙๐)	๕๗ (๙๖.๖๐)	๕๙ (๑๐๐)	๒๖๗ (๙๒.๑๐)	๒๘๒ (๙๕.๙๐)
๓.	การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ ต้องสามารถเข้าถึง เข้าใจตีความ ประเมิน และสร้างข้อมูล และสื่อในรูปแบบที่หลากหลายด้วยความตระหนักถึงผลกระทบของข้อมูลและสื่อต่างๆ	๕๖ (๙๔.๙๐)	๕๘ (๑๐๐)	๕๐ (๙๐.๙๐)	๕๔ (๙๔.๗๐)	๕๓ (๙๑.๔๐)	๕๕ (๙๓.๒๐)	๕๖ (๙๔.๙๐)	๖๐ (๑๐๐)	๕๖ (๙๖.๖๐)	๕๗ (๙๕.๐๐)	๒๗๑ (๙๓.๘๐)	๒๘๔ (๙๖.๖๐)
๔.	ผู้ประกอบการวิทยุกระจายเสียงไม่จำเป็นต้องพัฒนาไปถึงการเข้าใจดิจิทัล	๒๕ (๔๒.๔๐)	๒๘ (๔๘.๓๐)	๑๖ (๒๙.๖๐)	๒๘ (๔๗.๕๐)	๑๕ (๒๕.๔๐)	๒๘ (๔๗.๕๐)	๑๖ (๒๙.๑๐)	๑๘ (๓๓.๓๐)	๘ (๑๓.๘๐)	๓๕ (๕๘.๓๐)	๘๐ (๒๘.๑๐)	๑๓๗ (๔๗.๒๐)
๕.	ผู้ประกอบการวิทยุกระจายเสียงในปัจจุบันต้องสามารถสร้างเนื้อหาและใช้เครื่องมือสื่อดิจิทัลเพื่อการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ	๕๗ (๙๖.๖๐)	๕๘ (๙๘.๓๐)	๔๖ (๘๓.๖๐)	๕๒ (๙๑.๒๐)	๕๗ (๙๘.๓๐)	๖๐ (๑๐๐)	๕๖ (๙๖.๖๐)	๖๐ (๑๐๐)	๕๖ (๙๔.๙๐)	๕๘ (๙๘.๓๐)	๒๗๒ (๙๔.๑๐)	๒๘๘ (๙๗.๖๐)
โมดูลที่ ๔ การบริหารจัดการสถานีสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ													
๑) การจัดทำผังรายการสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ เนื้อหาที่ กสทช. กำหนด เนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ รวมถึงการรายงานกรณีที่มีเหตุจำเป็นเร่งด่วนที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ													
๑.	ผังรายการ คือการวางกรอบการนำเสนอรายการทั้งหมดที่จะทำการเผยแพร่บนสถานีทดลองประกอบกิจการกระจายเสียง ในแต่ละวัน รายสัปดาห์ หรือรายเดือน	๕๗ (๙๖.๖๐)	๕๙ (๙๘.๓๐)	๔๙ (๘๙.๑๐)	๕๑ (๘๗.๙๐)	๕๒ (๙๑.๒๐)	๕๓ (๙๓.๐๐)	๕๕ (๙๓.๒๐)	๕๗ (๙๖.๖๐)	๕๖ (๙๔.๙๐)	๕๘ (๙๖.๗๐)	๒๖๙ (๙๓.๑๐)	๒๗๘ (๙๔.๖๐)
๒.	รายการดนตรี (Music Program) เป็นรายการที่มุ่งให้ความบันเทิง นิยมมากที่สุดในรายการวิทยุกระจายเสียง	๓๗ (๖๒.๗๐)	๔๑ (๗๐.๗๐)	๓๑ (๕๖.๔๐)	๓๙ (๖๗.๒๐)	๔๐ (๗๐.๒๐)	๔๘ (๘๒.๘๐)	๔๑ (๗๐.๗๐)	๔๕ (๗๗.๖๐)	๔๒ (๗๑.๒๐)	๕๐ (๘๔.๗๐)	๑๙๑ (๖๖.๓๐)	๒๒๓ (๗๖.๖๐)

ที่	ข้อความ	ลำปาง		เชียงใหม่		นครสวรรค์		พิษณุโลก		เชียงราย		ภาพรวม	
		ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)
๓.	กิจการทางธุรกิจในระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่นต้องมีรายการที่ผู้รับใบอนุญาตผลิตเองในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๐ ของเวลาออกอากาศทั้งหมด	๔๓ (๗๒.๕๐)	๕๐ (๘๓.๓๐)	๔๑ (๗๕.๙๐)	๔๓ (๗๕.๔๐)	๔๕ (๘๐.๔๐)	๔๘ (๘๕.๗๐)	๔๕ (๗๘.๙๐)	๕๑ (๘๖.๔๐)	๔๒ (๗๕.๐๐)	๔๓ (๗๔.๑๐)	๒๑๖ (๗๖.๖๐)	๒๓๕ (๘๑.๙๐)
๔.	การจัดวางผังรายการ ควรเน้นการนำเสนอรายการที่เหมาะสมและสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย โดยพิจารณาจาก เพศ อายุ รสนิยม และความต้องการ รวมทั้งพฤติกรรมการใช้ชีวิตของกลุ่มผู้ฟัง	๕๗ (๙๖.๖๐)	๖๐ (๑๐๐)	๕๐ (๙๐.๙๐)	๕๔ (๙๓.๑๐)	๕๔ (๙๐.๐๐)	๕๗ (๙๖.๖๐)	๕๖ (๙๔.๙๐)	๖๐ (๑๐๐)	๕๐ (๘๖.๒๐)	๕๘ (๙๖.๗๐)	๒๖๗ (๙๑.๘๐)	๒๘๙ (๙๗.๓๐)
๕.	สถานีทดลองประกอบกิจการกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ ควรมีการสร้างเอกลักษณ์ ของสถานี เช่น สถานีเพลงคลาสสิก สถานีธุรกิจชุมชน เพื่อให้กลุ่มผู้ฟังสามารถเลือกรับฟังได้ตามความต้องการ	๕๕ (๙๓.๒๐)	๖๐ (๑๐๐)	๔๙ (๘๙.๑๐)	๕๔ (๙๓.๑๐)	๕๖ (๙๓.๓๐)	๖๐ (๑๐๐)	๕๑ (๘๗.๙๐)	๕๕ (๙๑.๗๐)	๕๔ (๙๑.๕๐)	๕๕ (๙๑.๗๐)	๒๖๕ (๙๑.๑๐)	๒๘๔ (๙๕.๓๐)
๒) หลักเกณฑ์และแนวทางการหารายได้สำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ													
๑.	สถานีทดลองประกอบกิจการกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจที่ไม่มีการบอกรับสมาชิก สามารถจัดให้มีการโฆษณาสินค้า หรือบริการได้ แต่ต้องไม่เกินชั่วโมงละ ๑๒ นาที โดยเมื่อรวมเวลาโฆษณาแล้ว ตลอดทั้งวันต้องไม่เกินชั่วโมงละ ๑๐ นาที	๕๑ (๘๖.๔๐)	๕๕ (๙๔.๘๐)	๔๘ (๘๗.๓๐)	๕๓ (๘๙.๘๐)	๔๓ (๗๔.๑๐)	๔๖ (๘๐.๗๐)	๔๙ (๘๓.๑๐)	๕๒ (๙๑.๒๐)	๔๓ (๗๒.๙๐)	๕๓ (๘๘.๓๐)	๒๓๔ (๘๐.๗๐)	๒๕๙ (๘๙.๐๐)
๒.	สถานีทดลองประกอบกิจการกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ ที่มีการบอกรับสมาชิก หารายได้จากโฆษณาได้ แต่ต้องไม่เกินชั่วโมงละ ๖ นาที โดยเมื่อรวมเวลาการโฆษณาและการบริการธุรกิจตลอดทั้งวันเฉลี่ยแล้วต้องไม่เกินชั่วโมงละ ๕ นาที	๔๓ (๗๒.๕๐)	๔๗ (๘๑.๑๐)	๓๘ (๖๙.๑๐)	๔๖ (๗๙.๓๐)	๔๐ (๗๐.๒๐)	๔๕ (๘๑.๘๐)	๓๙ (๖๖.๑๐)	๔๗ (๘๒.๕๐)	๒๙ (๕๐.๙๐)	๔๕ (๗๖.๓๐)	๑๘๙ (๖๕.๙๐)	๒๓๐ (๘๐.๑๐)
๓.	ผู้ทดลองประกอบกิจการไม่จำเป็นต้องจัดทำและบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสถานี	๒๕ (๔๓.๙๐)	๒๖ (๔๕.๖๐)	๑๙ (๓๔.๕๐)	๒๑ (๓๖.๒๐)	๑๗ (๒๘.๘๐)	๒๒ (๓๗.๙๐)	๒๗ (๔๗.๕๐)	๒๘ (๔๘.๓๐)	๙ (๑๕.๕๐)	๓๓ (๕๕.๐๐)	๙๗ (๓๓.๙๐)	๑๓๐ (๔๔.๗๐)
๔.	สถานีทดลองประกอบกิจการกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจควรมีการพัฒนาให้สามารถฟังได้บนแพลตฟอร์มออนไลน์และแอปพลิเคชันต่างๆ จะเป็นการเพิ่มฐานผู้ฟังอีกทางหนึ่ง	๕๔ (๙๔.๗๐)	๕๖ (๙๘.๒๐)	๔๘ (๘๗.๓๐)	๔๙ (๘๔.๕๐)	๕๐ (๘๗.๗๐)	๕๒ (๙๑.๒๐)	๕๖ (๙๖.๖๐)	๕๙ (๑๐๐)	๕๓ (๙๑.๔๐)	๕๗ (๙๕.๐๐)	๒๖๑ (๙๑.๖๐)	๒๗๓ (๙๓.๘๐)
๕.	สถานีทดลองประกอบกิจการกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจควรมีการจัดกิจกรรมออนไลน์และออนกราวด์ควบคู่กัน	๔๕ (๗๘.๙๐)	๔๖ (๘๐.๗๐)	๔๖ (๘๓.๖๐)	๕๑ (๘๗.๙๐)	๔๑ (๗๔.๕๐)	๕๔ (๙๓.๑๐)	๔๘ (๘๗.๓๐)	๕๒ (๙๒.๙๐)	๔๗ (๘๒.๕๐)	๕๔ (๙๑.๕๐)	๒๒๗ (๘๑.๔๐)	๒๕๗ (๘๙.๒๐)
โมดูลที่ ๕ การผลิตและกำกับดูแลเนื้อหารายการวิทยุ และโฆษณาสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ													
๑) เทคนิคการผลิตและจัดรายการวิทยุอย่างสร้างสรรค์และเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย													
๑.	เนื้อหารายการต้องมีเนื้อหาที่น่าสนใจสำหรับกลุ่มคนที่หลากหลาย	๕๗ (๙๖.๖๐)	๖๐ (๑๐๐)	๕๕ (๑๐๐)	๕๘ (๙๘.๓๐)	๕๔ (๙๐.๐๐)	๕๙ (๑๐๐)	๕๖ (๑๐๐)	๕๗ (๙๖.๖๐)	๕๗ (๙๖.๖๐)	๖๐ (๑๐๐)	๒๗๙ (๙๖.๕๐)	๒๙๔ (๙๙.๐๐)

ที่	ข้อความ	ลำปาง		เชียงใหม่		นครสวรรค์		พิษณุโลก		เชียงราย		ภาพรวม	
		ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)
๒.	เนื้อหารายการต้องมีการส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรม	๕๘ (๙๘.๓๐)	๖๐ (๑๐๐)	๕๑ (๙๒.๗๐)	๕๕ (๙๔.๘๐)	๕๕ (๙๑.๗๐)	๕๖ (๙๓.๓๐)	๕๖ (๙๘.๒๐)	๕๘ (๙๘.๓๐)	๕๕ (๙๓.๒๐)	๕๙ (๙๘.๓๐)	๒๗๕ (๙๔.๘๐)	๒๘๘ (๙๗.๐๐)
๓.	เนื้อหารายการต้องให้ความรู้ สร้างประสบการณ์ใหม่ๆ และแรงบันดาลใจให้กับผู้รับสาร	๕๘ (๑๐๐)	๖๐ (๑๐๐)	๕๑ (๙๒.๗๐)	๕๕ (๙๔.๘๐)	๖๐ (๑๐๐)	๖๐ (๑๐๐)	๕๓ (๙๖.๔๐)	๕๗ (๑๐๐)	๕๓ (๘๘.๓๐)	๕๗ (๙๘.๓๐)	๒๗๕ (๙๕.๕๐)	๒๘๙ (๙๘.๖๐)
๔.	การเตรียมเนื้อหาของรายการ ควรมีสาระทั่วไป ไม่ต้องคำนึงถึงผู้ฟังเฉพาะกลุ่ม จะทำรายได้ให้สถานีได้มากกว่า	๒๓ (๓๙.๐๐)	๓๐ (๕๑.๗๐)	๒๔ (๔๓.๖๐)	๓๓ (๕๕.๙๐)	๓๒ (๕๓.๓๐)	๔๗ (๗๘.๓๐)	๒๘ (๕๐.๐๐)	๓๘ (๖๔.๔๐)	๑๖ (๒๗.๖๐)	๓๖ (๖๑.๐๐)	๑๒๓ (๔๒.๗๐)	๑๘๔ (๖๒.๔๐)
๕.	การเตรียมเนื้อหารายการควรมีการบ่มเพาะความคิด โดยการร่วมระดมสมองจากผู้ที่มีประสบการณ์ เพื่อร่วมงาน นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้มีส่วนได้เสีย	๕๔ (๙๑.๕๐)	๕๗ (๙๕.๐๐)	๔๖ (๘๓.๖๐)	๕๒ (๘๙.๗๐)	๓๙ (๖๖.๑๐)	๕๖ (๙๓.๓๐)	๔๘ (๘๓.๒๐)	๕๑ (๘๙.๕๐)	๔๙ (๘๓.๑๐)	๕๓ (๘๙.๘๐)	๒๓๖ (๘๑.๗๐)	๒๖๙ (๙๑.๕๐)
๒) การกำกับดูแลเนื้อหารายการสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ และการโฆษณาโดยคำนึงถึงผู้บริโภคเป็นสำคัญ													
๑.	หลักการกำกับดูแลสื่อ และรูปแบบการกำกับดูแลสื่อ มี ๓ รูปแบบ ได้แก่ การกำกับดูแลโดยอำนาจรัฐ การกำกับดูแลตนเอง และการกำกับดูแลร่วมกัน	๕๑ (๘๖.๔๐)	๕๔ (๙๐.๐๐)	๕๐ (๙๐.๙๐)	๕๔ (๙๓.๑๐)	๕๑ (๘๕.๐๐)	๕๔ (๙๑.๕๐)	๔๘ (๘๔.๒๐)	๕๑ (๘๙.๕๐)	๕๓ (๘๙.๘๐)	๕๗ (๙๖.๖๐)	๒๕๓ (๘๗.๒๐)	๒๗๐ (๙๒.๒๐)
๒.	สำนักงาน กสทช. ทำหน้าที่ในการกำกับดูแลเนื้อหาของสื่อวิทยุโทรทัศน์โดยองค์กรกำกับดูแลในประเทศไทย	๕๔ (๙๑.๕๐)	๕๗ (๙๕.๐๐)	๔๙ (๙๐.๗๐)	๕๓ (๙๓.๐๐)	๕๓ (๘๘.๓๐)	๕๖ (๙๔.๙๐)	๕๓ (๙๓.๐๐)	๕๘ (๙๖.๗๐)	๕๕ (๙๑.๗๐)	๕๖ (๙๔.๙๐)	๒๖๔ (๙๑.๐๐)	๒๘๐ (๙๔.๙๐)
๓.	สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ทำหน้าที่ในการกำกับดูแลกลุ่มผลิตภัณฑ์สุขภาพโดยเฉพาะ	๕๓ (๘๙.๘๐)	๕๖ (๙๓.๓๐)	๔๔ (๘๑.๕๐)	๔๙ (๘๖.๐๐)	๕๒ (๘๙.๗๐)	๕๗ (๙๕.๐๐)	๔๙ (๘๖.๐๐)	๕๕ (๙๑.๗๐)	๔๙ (๘๑.๗๐)	๕๘ (๙๘.๓๐)	๒๔๗ (๘๕.๘๐)	๒๗๕ (๙๒.๙๐)
๔.	สถานีทดลองประกอบกิจการกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ ควรหลีกเลี่ยงการโฆษณาที่ใช้ข้อมูลสถิติ ข้อมูลงานวิจัย รายงานศึกษาทางวิชาการในทางที่ไม่สมควร หรือทำให้เกิดความเข้าใจผิดโดยสิ้นค่านั้นไม่ได้มีคุณสมบัติตามข้อมูลที่กล่าวอ้าง	๕๑ (๘๖.๔๐)	๕๔ (๙๐.๐๐)	๔๘ (๘๗.๓๐)	๕๓ (๙๑.๔๐)	๔๗ (๘๑.๐๐)	๕๐ (๘๖.๒๐)	๕๐ (๘๗.๗๐)	๕๕ (๙๓.๒๐)	๕๒ (๘๖.๗๐)	๕๔ (๙๑.๕๐)	๒๔๘ (๘๕.๘๐)	๒๖๖ (๙๐.๕๐)
๕.	ผู้ทดลองประกอบกิจการอาจดำเนินรายการที่แตกต่างจากผังรายการหลักที่คณะกรรมการเห็นชอบแล้วได้ แต่ต้องแจ้งเหตุผล ความจำเป็น และรายละเอียด ที่เกี่ยวข้องให้คณะกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ทราบภายใน ๓๐ วัน นับตั้งแต่วันที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงผังรายการ	๕๒ (๘๙.๗๐)	๕๓ (๙๑.๔๐)	๔๓ (๗๘.๒๐)	๔๙ (๘๖.๐๐)	๕๐ (๘๙.๓๐)	๕๕ (๙๔.๘๐)	๔๙ (๘๖.๐๐)	๕๒ (๘๙.๗๐)	๔๔ (๗๘.๖๐)	๔๖ (๘๐.๗๐)	๒๓๘ (๘๔.๔๐)	๒๕๕ (๘๘.๕๐)
โมดูลที่ ๖ การบริหารจัดการสถานีสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน													
๑) การจัดทำผังรายการสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน การนำเสนอเนื้อหาตามที่ กสทช. กำหนด รวมถึงการรายงานกรณีที่มีเหตุจำเป็นเร่งด่วนที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ													
๑.	ผังรายการ คือการวางรอบการนำเสนอรายการทั้งหมดที่จะทำการเผยแพร่บนสถานีทดลองประกอบกิจการกระจายเสียง ในแต่ละวัน รายสัปดาห์ หรือรายเดือน	๕๐ (๙๘.๐๐)	๕๑ (๙๖.๒๐)	๕๐ (๙๔.๓๐)	๕๒ (๙๖.๓๐)	๕๕ (๙๓.๒๐)	๕๗ (๙๘.๓๐)	๕๕ (๙๔.๘๐)	๕๘ (๙๘.๓๐)	๕๔ (๙๑.๕๐)	๕๕ (๙๔.๘๐)	๒๖๔ (๙๔.๓๐)	๒๗๓ (๙๖.๘๐)

ที่	ข้อความ	ลำปาง		เชียงใหม่		นครสวรรค์		พิษณุโลก		เชียงราย		ภาพรวม	
		ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)
๒.	สถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ ต้องมีรายการที่เป็นข่าวสาร รายการส่งเสริม ความรู้ ความเข้าใจในการปกครองในระบอบประชาธิปไตย รายการส่งเสริมการศึกษา จริยธรรม ศิลปะ วัฒนธรรม การให้ความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม คุณภาพชีวิต และ สิ่งแวดล้อม	๕๑ (๙๘.๑๐)	๕๙ (๙๘.๓๐)	๕๐ (๙๒.๖๐)	๕๔ (๙๔.๗๐)	๕๘ (๙๖.๗๐)	๖๐ (๑๐๐)	๕๘ (๑๐๐)	๖๐ (๑๐๐)	๕๖ (๙๔.๙๐)	๕๗ (๙๘.๓๐)	๒๗๓ (๙๖.๕๐)	๒๙๐ (๙๘.๓๐)
๓.	สถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการชุมชน ต้องมีรายการที่เป็นข่าวสารหรือสาระเกี่ยวกับชุมชนเป้าหมายที่รับบริการ แต่สามารถผลิตโดยคนนอกชุมชน	๔๔ (๘๔.๖๐)	๔๕ (๘๔.๙๐)	๔๑ (๗๕.๙๐)	๔๒ (๗๗.๘๐)	๓๗ (๖๑.๗๐)	๓๘ (๖๔.๔๐)	๔๑ (๗๑.๙๐)	๔๔ (๘๔.๖๐)	๓๘ (๖๕.๕๐)	๔๘ (๘๒.๘๐)	๒๐๑ (๗๑.๕๐)	๒๑๗ (๗๘.๖๐)
๔.	สถานีทดลองประกอบกิจการกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชนต้องมีการออกอากาศรายการที่มีเนื้อหาสร้างสรรค์สังคมหรือรายการเด็กและเยาวชน อย่างน้อยวันละหกสิบนาที ระหว่างช่วงเวลา ๑๖.๐๐ น. - ๑๘.๐๐ น. ของทุกวัน และช่วงเวลา ๐๗.๐๐ น.- ๐๙.๐๐ น. ในวันเสาร์และวันอาทิตย์	๔๑ (๗๘.๘๐)	๔๔ (๘๓.๐๐)	๕๑ (๙๖.๒๐)	๕๔ (๙๘.๒๐)	๕๑ (๘๗.๙๐)	๕๒ (๙๑.๒๐)	๔๖ (๗๘.๐๐)	๕๐ (๙๐.๙๐)	๕๐ (๘๗.๗๐)	๕๖ (๙๘.๒๐)	๒๓๙ (๘๕.๗๐)	๒๕๖ (๙๒.๔๐)
๕.	สถานีทดลองประกอบกิจการกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน ควรมีการสร้างสรรค์เอกลักษณ์ของสถานี เช่น การเป็นสถานีเพื่อชุมชน เพื่อการเผยแพร่งานจรรยา เพื่อส่งเสริมการศึกษา ฯลฯ เป็นต้น เพื่อให้กลุ่มผู้ฟังสามารถเลือกรับฟังได้ตามความต้องการ	๔๗ (๙๐.๔๐)	๕๐ (๙๔.๓๐)	๔๘ (๙๐.๖๐)	๕๑ (๙๒.๗๐)	๔๙ (๘๔.๕๐)	๕๔ (๙๔.๗๐)	๕๓ (๙๓.๐๐)	๕๖ (๙๖.๖๐)	๕๗ (๙๖.๖๐)	๖๐ (๑๐๐)	๒๕๔ (๙๑.๐๐)	๒๗๑ (๙๕.๘๐)
๒) หลักเกณฑ์และข้อยกเว้นในการหารายได้สำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน													
๑.	วิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน จะมีรายได้จากการบริจาคและการอุดหนุน	๔๖ (๘๖.๘๐)	๔๙ (๙๒.๕๐)	๔๒ (๗๙.๒๐)	๔๖ (๘๕.๒๐)	๔๙ (๘๖.๐๐)	๕๘ (๙๖.๗๐)	๔๙ (๘๔.๕๐)	๕๕ (๙๔.๘๐)	๕๐ (๘๖.๒๐)	๕๕ (๙๔.๘๐)	๒๓๖ (๘๔.๖๐)	๒๖๓ (๙๒.๙๐)
๒.	ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะประเภทที่สอง (เพื่อความมั่นคงของรัฐหรือความปลอดภัยสาธารณะ) ให้หารายได้จากกำไรโฆษณาได้เท่าที่เพียงพอต่อการประกอบกิจการโดยไม่เน้นการแสวงหากำไร	๓๙ (๗๕.๐๐)	๔๖ (๘๖.๘๐)	๔๐ (๗๘.๔๐)	๔๔ (๘๑.๕๐)	๔๙ (๘๔.๕๐)	๕๖ (๙๓.๓๐)	๔๖ (๗๙.๓๐)	๕๓ (๙๑.๔๐)	๔๑ (๗๐.๗๐)	๕๒ (๘๙.๗๐)	๒๑๕ (๗๗.๖๐)	๒๕๑ (๘๘.๗๐)
๓.	สถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการชุมชน จะได้รับการอุดหนุนส่วนหนึ่งจะได้รับจากกองทุนวิจัยและพัฒนากิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการ โทรคมนาคม เพื่อประโยชน์สาธารณะ ในด้านการส่งเสริมและสนับสนุนเงินจากกองทุนวิจัยและพัฒนา กิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม เพื่อประโยชน์สาธารณะ ตาม มาตรา ๕๒(๑)	๔๖ (๘๘.๕๐)	๔๙ (๙๒.๕๐)	๔๓ (๘๒.๗๐)	๔๘ (๘๘.๙๐)	๕๔ (๙๓.๑๐)	๕๗ (๙๕.๐๐)	๕๓ (๘๙.๘๐)	๕๕ (๙๖.๕๐)	๔๘ (๘๒.๘๐)	๕๒ (๘๙.๗๐)	๒๔๔ (๘๗.๕๐)	๒๖๑ (๙๒.๖๐)

ที่	ข้อความ	ลำปาง		เชียงใหม่		นครสวรรค์		พิษณุโลก		เชียงราย		ภาพรวม	
		ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)
๔.	การระดมกลุ่มผู้ฟังที่ชัดเจนของสถานีสำหรับสถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และชุมชน จะทำให้สถานีเป็นชุมชนที่มีผู้ฟังเฉพาะกลุ่มที่มีการสนับสนุนอย่างเข้มแข็งทั้งในด้านเงินบริจาคหรือสนับสนุนผ่านกิจกรรมต่างๆ	๔๐ (๗๖.๙๐)	๔๓ (๘๑.๑๐)	๔๘ (๘๘.๙๐)	๕๐ (๙๐.๙๐)	๓๖ (๖๔.๓๐)	๔๐ (๗๒.๗๐)	๔๙ (๘๘.๕๐)	๕๑ (๙๖.๒๐)	๔๔ (๗๕.๙๐)	๕๓ (๙๑.๔๐)	๒๑๗ (๗๘.๑๐)	๒๓๗ (๘๖.๕๐)
๕.	วิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชนสามารถดำเนินการจัดรายการหรือกิจกรรมของสถานีร่วมกับภาคี จะได้รับการสนับสนุนในเชิงองค์ความรู้และบางโครงการอาจจะมียงบประมาณในการสนับสนุนซึ่งสามารถนำมาใช้ในการเพิ่มคุณภาพของรายการ	๔๘ (๙๐.๖๐)	๔๙ (๙๒.๕๐)	๔๖ (๙๐.๒๐)	๔๙ (๘๙.๑๐)	๔๔ (๗๗.๒๐)	๔๗ (๘๒.๕๐)	๕๑ (๘๖.๔๐)	๕๕ (๑๐๐)	๕๒ (๘๙.๗๐)	๕๖ (๙๖.๖๐)	๒๔๑ (๘๖.๗๐)	๒๕๖ (๙๒.๑๐)
โมดูลที่ ๗ การผลิตและกำกับดูแลเนื้อหารายการวิทยุสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน													
๑) การวิเคราะห์และจัดทำเนื้อหารายการ รวมถึงเทคนิคการผลิตและยกระดับการจัดรายการวิทยุประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชนให้ทันสมัย มีความน่าสนใจและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย													
๑.	เนื้อหารายการต้องมีเนื้อหาที่ส่งเสริมประชาธิปไตยในสังคม	๕๑ (๙๘.๑๐)	๕๕ (๙๘.๒๐)	๔๖ (๘๕.๒๐)	๔๗ (๘๘.๗๐)	๔๔ (๗๘.๖๐)	๕๒ (๙๒.๙๐)	๔๙ (๘๗.๕๐)	๕๖ (๙๖.๖๐)	๕๓ (๙๑.๔๐)	๕๕ (๙๓.๒๐)	๒๔๓ (๘๘.๐๐)	๒๖๕ (๙๔.๐๐)
๒.	เนื้อหารายการต้องมีการส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรม ยกระดับบรรณนิยมและจรรยาบรรณในสังคม	๔๗ (๘๘.๗๐)	๕๒ (๙๔.๕๐)	๔๘ (๘๘.๙๐)	๕๑ (๙๒.๗๐)	๕๖ (๙๔.๙๐)	๖๐ (๑๐๐)	๕๕ (๙๔.๘๐)	๕๙ (๑๐๐)	๕๖ (๙๖.๖๐)	๕๙ (๑๐๐)	๒๖๒ (๙๒.๙๐)	๒๘๑ (๙๗.๖๐)
๓.	รายการสำหรับเด็กและเยาวชนต้องมีการศึกษาพัฒนาการแต่ละช่วงวัย และนำเสนอเนื้อหารายการให้สอดคล้องกับพัฒนาการเด็กและเยาวชน	๕๒ (๙๘.๑๐)	๕๙ (๙๘.๓๐)	๕๔ (๙๘.๒๐)	๕๘ (๙๘.๓๐)	๕๕ (๙๓.๒๐)	๕๘ (๑๐๐)	๕๕ (๙๘.๒๐)	๕๘ (๑๐๐)	๕๕ (๙๔.๘๐)	๕๘ (๙๘.๓๐)	๒๗๑ (๙๖.๔๐)	๒๙๑ (๙๙.๐๐)
๔.	สถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะและกิจการบริการชุมชน ควรมีการนำเสนอเนื้อหา สาระ ที่มีความหลากหลาย หรือมีรูปแบบการนำเสนอรายการที่หลากหลาย เป็นสิ่งที่จะช่วยให้ผู้ฟังไม่เกิดความเบื่อหน่าย	๔๙ (๙๒.๕๐)	๕๔ (๙๖.๔๐)	๕๒ (๙๔.๕๐)	๕๕ (๙๓.๒๐)	๕๕ (๙๓.๒๐)	๕๘ (๙๖.๗๐)	๕๓ (๙๑.๔๐)	๕๖ (๙๖.๖๐)	๕๒ (๘๙.๗๐)	๕๗ (๙๖.๖๐)	๒๖๑ (๙๒.๒๐)	๒๘๐ (๙๕.๙๐)
๕.	การจัดรายการวิทยุประเภทกิจการบริการชุมชน ควรประยุกต์ใช้เทคนิคการมีส่วนร่วมของชุมชน เช่น การเชิญเข้าร่วมจัดรายการ การร่วมให้ข้อมูลในการจัดเตรียมเนื้อหารายการ เป็นต้น	๔๙ (๙๒.๕๐)	๕๕ (๙๘.๒๐)	๕๑ (๙๒.๗๐)	๕๓ (๙๓.๐๐)	๕๗ (๙๖.๖๐)	๕๙ (๑๐๐)	๕๕ (๙๘.๒๐)	๕๘ (๑๐๐)	๕๗ (๑๐๐)	๕๘ (๙๘.๓๐)	๒๖๙ (๙๖.๑๐)	๒๘๓ (๙๗.๙๐)
๒) การกำกับดูแลเนื้อหารายการและกิจกรรมการหารายได้ของวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน													
๑.	หลักการกำกับดูแลสื่อ และรูปแบบการกำกับดูแลสื่อ มี ๓ รูปแบบ ได้แก่ การกำกับดูแลโดยอำนาจรัฐ การกำกับดูแลกันเอง และการกำกับดูแลร่วมกัน	๔๘ (๙๐.๖๐)	๕๒ (๙๔.๕๐)	๔๗ (๘๗.๐๐)	๕๔ (๙๓.๑๐)	๕๐ (๘๖.๒๐)	๕๑ (๙๑.๑๐)	๕๒ (๘๙.๗๐)	๕๖ (๙๘.๒๐)	๕๒ (๘๙.๗๐)	๕๗ (๙๖.๖๐)	๒๔๙ (๘๘.๖๐)	๒๗๐ (๙๔.๗๐)
๒.	สถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ ควรมีการจัดทำรายการที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเหตุการณ์ในปัจจุบัน หรือเหตุการณ์ที่เป็นข้อเท็จจริงที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ	๔๙ (๙๒.๕๐)	๕๕ (๙๘.๒๐)	๕๐ (๙๐.๙๐)	๕๓ (๘๙.๘๐)	๕๓ (๘๙.๘๐)	๕๖ (๙๖.๖๐)	๕๖ (๑๐๐)	๕๘ (๙๖.๗๐)	๕๓ (๙๔.๖๐)	๕๘ (๙๘.๓๐)	๒๖๑ (๙๓.๕๐)	๒๘๑ (๙๕.๙๐)

ที่	ข้อความ	ลำปาง		เชียงใหม่		นครสวรรค์		พิษณุโลก		เชียงราย		ภาพรวม	
		ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)
๓.	สถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการ สาธารณะไม่จำเป็นต้องคำนึงกลุ่มผู้ฟังที่เป็นคนพิการ คนด้อยโอกาส หรือกลุ่ม ความสนใจพิเศษ	๓๐ (๕๖.๖๐)	๔๔ (๗๓.๓๐)	๒๕ (๔๕.๕๐)	๓๐ (๕๑.๗๐)	๒๑ (๓๕.๖๐)	๒๙ (๔๙.๒๐)	๓๐ (๕๑.๗๐)	๔๒ (๗๒.๔๐)	๑๒ (๒๐.๗๐)	๓๔ (๕๗.๖๐)	๑๑๘ (๔๑.๗๐)	๑๗๙ (๖๐.๙๐)
๔.	สถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการ ชุมชน ต้องนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับปัญหาของชุมชน พร้อมช่วยแก้ไขปัญห ต่าง ๆ และหาทางออกในการแก้ไขจากข้อเสนอแนะของประชาชนหรือผู้มีส่วน ได้ส่วนเสียในพื้นที่	๔๙ (๙๒.๕๐)	๕๖ (๙๘.๒๐)	๔๔ (๘๓.๐๐)	๔๘ (๘๕.๗๐)	๔๕ (๗๖.๓๐)	๔๖ (๗๙.๓๐)	๕๐ (๘๗.๗๐)	๕๖ (๙๖.๖๐)	๔๗ (๘๑.๐๐)	๕๔ (๙๑.๕๐)	๑๑๘ (๔๑.๗๐)	๒๖๐ (๙๐.๓๐)
๕.	สถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการ ชุมชน ควรสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ประชาชนในชุมชน โดยส่งเสริมให้มี การแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็นระหว่างกัน ให้การศึกษา ความรู้และ ทักษะที่จำเป็นต่อประชาชนผู้ฟัง	๕๒ (๙๘.๑๐)	๕๗ (๑๐๐)	๕๒ (๙๔.๕๐)	๕๕ (๙๔.๘๐)	๕๖ (๙๔.๙๐)	๕๙ (๙๘.๓๐)	๕๕ (๙๔.๘๐)	๖๐ (๑๐๐)	๕๔ (๙๔.๗๐)	๕๖ (๙๖.๖๐)	๒๖๙ (๙๕.๔๐)	๒๘๗ (๙๘.๐๐)

๑.๓ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ที่	ข้อความ	นครพนม		นครราชสีมา		ขอนแก่น		ยโสธร		อุดรธานี		ภาพรวม	
		ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)
โมดูล ๑ ภูมิทัศน์สื่อ และความรู้พื้นฐานในการดำเนินกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ													
๑) การวิเคราะห์ภูมิทัศน์สื่อและโครงสร้างการบริหารสื่อ													
๑.	ถึงแม้มีสื่อใหม่อย่างอินเทอร์เน็ตหรือสื่อสังคมออนไลน์เกิดขึ้นมากมาย แต่วิทยุทดลองประกอบกิจการไม่จำเป็นต้องปรับตัวในการทำงานและการสื่อสารใดๆ เพราะผู้บริโภคก็ยังคงรับฟังอย่างต่อเนื่อง	๒๒ (๓๗.๗๐)	๒๖ (๔๔.๑๐)	๒๑ (๓๕.๐๐)	๓๗ (๖๑.๗๐)	๒๐ (๓๓.๓๐)	๕๒ (๘๖.๗๐)	๒๘ (๔๖.๗๐)	๒๙ (๔๘.๓๐)	๑๑ (๑๘.๖๐)	๒๑ (๓๕.๖๐)	๑๐๒ (๓๔.๓๐)	๑๖๕ (๕๕.๔๐)
๒.	องค์ประกอบภูมิทัศน์สื่อ ประกอบด้วย รูปแบบการสื่อสาร กลุ่มเป้าหมายที่จะสื่อสาร และช่องทางการสื่อสาร	๕๖ (๙๖.๖๐)	๕๘ (๑๐๐)	๕๓ (๘๙.๘๐)	๕๘ (๙๖.๗๐)	๔๙ (๘๓.๑๐)	๕๙ (๙๘.๓๐)	๕๗ (๙๖.๖๐)	๕๙ (๙๘.๓๐)	๕๖ (๙๖.๖๐)	๕๗ (๙๖.๖๐)	๒๗๑ (๙๒.๕๐)	๒๙๑ (๙๘.๐๐)
๓.	ระบบนิเวศสื่อเป็นระบบสื่อสารที่มีความเชื่อมโยงระหว่าง มนุษย์ สื่อ และเทคโนโลยี ซึ่งมีปฏิสัมพันธ์กันภายใต้ระบบต่าง ๆ เช่น ระบบเศรษฐกิจ สังคมการเมือง กฎหมาย วัฒนธรรม และชุมชน เป็นต้น	๕๘ (๑๐๐)	๖๐ (๑๐๐)	๕๕ (๙๔.๘๐)	๕๙ (๙๘.๓๐)	๕๒ (๘๖.๗๐)	๖๐ (๑๐๐)	๕๙ (๙๘.๓๐)	๖๐ (๑๐๐)	๕๗ (๙๘.๓๐)	๕๘ (๑๐๐)	๒๘๑ (๙๕.๖๐)	๒๙๗ (๙๙.๗๐)
๔.	ระบบนิเวศสื่อของประเทศไทยเกิดความไม่สมดุล เนื่องจากเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากเกินไป	๑๘ (๓๑.๐๐)	๒๗ (๔๕.๘๐)	๓๔ (๕๖.๗๐)	๓๙ (๖๕.๐๐)	๑๘ (๓๐.๕๐)	๔๔ (๗๓.๓๐)	๑๘ (๓๐.๐๐)	๒๙ (๔๘.๓๐)	๑๗ (๒๙.๓๐)	๒๖ (๔๔.๑๐)	๑๐๕ (๓๕.๖๐)	๑๖๕ (๕๕.๔๐)
๕.	การสร้างนิเวศสื่อที่ดี ต้องอาศัยบทบาทของภาครัฐในการกำกับดูแลทั้งทางด้านสื่อมวลชนและประชาชน และบทบาทของเอกชนมีความตระหนักในด้านการนำเสนอข่าวสารและสินค้าภายใต้กรอบของจริยธรรมวิชาชีพ	๕๕ (๙๔.๘๐)	๕๘ (๙๖.๗๐)	๔๘ (๘๐.๐๐)	๕๔ (๙๐.๐๐)	๕๑ (๘๕.๐๐)	๕๙ (๙๘.๓๐)	๕๒ (๘๖.๗๐)	๕๕ (๙๓.๒๐)	๕๑ (๘๗.๙๐)	๕๗ (๙๖.๖๐)	๒๕๗ (๘๖.๘๐)	๒๘๒ (๙๔.๓๐)
๒) ความรู้พื้นฐานของกิจการกระจายเสียง													
๑.	วิทยุกระจายเสียงในประเทศไทย เริ่มต้นจากการดำเนินการทดลองส่งวิทยุกระจายเสียง โดยกรมไปรษณีย์โทรเลข	๕๒ (๘๙.๗๐)	๕๕ (๙๑.๗๐)	๕๐ (๘๓.๓๐)	๕๕ (๙๑.๗๐)	๔๑ (๖๘.๓๐)	๕๔ (๙๐.๐๐)	๕๐ (๘๔.๗๐)	๕๓ (๘๘.๓๐)	๕๔ (๙๑.๕๐)	๕๗ (๙๖.๖๐)	๒๔๗ (๘๓.๔๐)	๒๗๔ (๙๑.๖๐)
๒.	ในอดีตกิจการวิทยุกระจายเสียงจัดตั้งขึ้นโดยมีเป้าหมายในการส่งเสริมการศึกษา การค้าขาย และการบันเทิง แก่พ่อค้า ประชาชน	๓๘ (๖๕.๕๐)	๔๖ (๗๙.๓๐)	๓๙ (๖๕.๐๐)	๔๖ (๘๐.๗๐)	๓๖ (๖๐.๐๐)	๕๑ (๘๖.๔๐)	๔๖ (๗๘.๐๐)	๔๘ (๘๑.๔๐)	๔๒ (๗๒.๔๐)	๕๐ (๘๔.๗๐)	๒๐๑ (๖๘.๑๐)	๒๔๑ (๘๒.๕๐)
๓.	ใบอนุญาตประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงในประเทศไทย มี ๔ ประเภท ได้แก่ ใบอนุญาตประกอบกิจการธุรกิจ ๒) ใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะ ๓) ใบอนุญาตประกอบกิจการบริการชุมชน และ ๔) ใบอนุญาตประกอบกิจการพิเศษที่ได้รับสัมปทานจากรัฐ	๔๓ (๗๔.๑๐)	๔๙ (๘๓.๑๐)	๓๘ (๖๕.๕๐)	๔๗ (๗๙.๗๐)	๔๒ (๗๐.๐๐)	๕๐ (๘๓.๓๐)	๕๐ (๘๓.๓๐)	๕๒ (๘๖.๗๐)	๔๓ (๗๒.๙๐)	๔๔ (๗๕.๙๐)	๒๑๖ (๗๓.๒๐)	๒๔๒ (๘๑.๘๐)
๔.	การกำกับดูแลวิทยุกระจายเสียงรายใหม่ของ กสทช. ดำเนินการตามประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงและเทคนิคของเครื่องส่งวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๐	๔๘ (๘๕.๗๐)	๕๗ (๙๕.๐๐)	๕๑ (๘๖.๔๐)	๕๕ (๙๓.๒๐)	๕๐ (๘๓.๓๐)	๕๓ (๘๘.๓๐)	๕๑ (๘๕.๐๐)	๕๓ (๘๘.๓๐)	๕๒ (๘๘.๑๐)	๕๕ (๙๔.๘๐)	๒๕๒ (๘๕.๗๐)	๒๗๓ (๙๑.๙๐)

ที่	ข้อความ	นครพนม		นครราชสีมา		ขอนแก่น		ยโสธร		อุดรธานี		ภาพรวม	
		ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)
๕.	ปัจจุบันใบอนุญาตจึงยังเป็นใบอนุญาตวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ อันเนื่องมาจากการดำเนินการล่าช้าในการเรียกคืนคลื่นความถี่ที่ใช้ในกิจการวิทยุกระจายเสียงของรัฐ	๔๓ (๗๘.๒๐)	๔๘ (๘๕.๗๐)	๔๐ (๗๐.๒๐)	๔๔ (๗๘.๖๐)	๓๗ (๖๑.๗๐)	๕๔ (๙๐.๐๐)	๕๓ (๘๙.๘๐)	๕๖ (๙๓.๓๐)	๔๐ (๖๙.๐๐)	๔๓ (๗๕.๕๐)	๒๑๓ (๗๓.๗๐)	๒๔๕ (๘๔.๘๐)
๓) การเตรียมความพร้อมเพื่อต่อใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง													
๑.	ปัจจุบันสำนักงาน กสทช. ยังเปิดโอกาสให้ยื่นขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงใหม่ได้	๒๘ (๕๐.๐๐)	๒๙ (๕๐.๙๐)	๒๐ (๓๔.๕๐)	๒๓ (๔๐.๔๐)	๑๗ (๒๘.๓๐)	๓๗ (๖๒.๗๐)	๒๔ (๔๒.๙๐)	๕๒ (๘๖.๗๐)	๒๒ (๓๗.๓๐)	๒๕ (๔๕.๕๐)	๑๑๑ (๓๘.๔๐)	๑๖๖ (๕๗.๖๐)
๒.	ใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทุกประเภท จะมีอายุ ๑ ปี	๔๓ (๘๗.๘๐)	๔๖ (๙๐.๒๐)	๕๓ (๙๔.๖๐)	๕๖ (๙๘.๒๐)	๕๐ (๘๗.๗๐)	๕๓ (๘๙.๘๐)	๕๒ (๙๑.๒๐)	๕๖ (๙๘.๒๐)	๔๙ (๘๖.๐๐)	๕๔ (๙๔.๗๐)	๒๔๗ (๘๙.๕๐)	๒๖๕ (๙๔.๓๐)
๓.	ใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงกิจการบริการทางธุรกิจต้องเป็นนิติบุคคลที่มีสัญชาติไทยที่มีผู้ถือหุ้นเท่านั้น	๕๐ (๙๐.๙๐)	๕๑ (๘๙.๕๐)	๕๓ (๙๓.๐๐)	๕๕ (๙๖.๕๐)	๕๔ (๙๔.๕๐)	๕๔ (๙๔.๗๐)	๕๕ (๙๓.๒๐)	๕๗ (๙๕.๐๐)	๕๓ (๙๑.๔๐)	๕๔ (๙๖.๔๐)	๒๖๕ (๙๒.๐๐)	๒๗๑ (๙๔.๔๐)
๔.	ผู้ขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการชุมชน กลุ่มคนในท้องถิ่น จำนวนไม่น้อยกว่า ๕ คน ทั้งนี้สมาชิกแต่ละคนต้องยื่นแสดงหลักฐานเชิงประจักษ์ของการสร้างความเข้มแข็งในชุมชนมาอย่างต่อเนื่องไม่น้อยกว่า ๒ ปี และต้องมีหลักฐานที่ชัดเจนของการมีส่วนร่วมในรูปแบบต่างๆ	๕๒ (๙๒.๙๐)	๕๔ (๙๔.๗๐)	๔๒ (๗๓.๗๐)	๔๘ (๘๔.๒๐)	๔๕ (๗๕.๐๐)	๔๙ (๘๑.๗๐)	๕๓ (๘๙.๘๐)	๕๖ (๙๓.๓๐)	๔๘ (๘๒.๘๐)	๕๑ (๘๗.๙๐)	๒๔๐ (๘๒.๘๐)	๒๕๘ (๘๘.๔๐)
๕.	การต่อใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ต้องดำเนินการก่อนวันที่สิทธิในการทดลองประกอบกิจการเต็มสิ้นสุดลง ไม่น้อยกว่า ๙๐ วัน	๔๐ (๗๑.๔๐)	๔๔ (๗๕.๖๐)	๓๕ (๖๑.๔๐)	๔๓ (๗๔.๑๐)	๓๓ (๕๕.๐๐)	๓๕ (๕๙.๓๐)	๓๖ (๖๒.๑๐)	๕๐ (๘๓.๓๐)	๔๒ (๗๑.๒๐)	๔๗ (๘๑.๐๐)	๑๘๖ (๖๔.๑๐)	๒๑๙ (๗๔.๕๐)
๔) การเตรียมความพร้อมสถานี ความถี่ออกอากาศ ที่ตั้งของเสาอากาศ กำลังส่งออกอากาศและการวัดแปรปลอกปลอม													
๑.	สถานีทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงจะสามารถออกอากาศ ได้โดยใช้คลื่นพาห์ ที่มีช่องห่างระหว่างคลื่นพาห์ (Channel Spacing) แต่ละคลื่นอยู่ที่ ๒๕๐ kHz	๓๙ (๗๐.๙๐)	๔๓ (๗๖.๘๐)	๓๙ (๗๐.๙๐)	๔๗ (๘๕.๕๐)	๔๒ (๗๐.๐๐)	๔๘ (๘๑.๔๐)	๔๔ (๗๕.๙๐)	๕๐ (๘๓.๓๐)	๔๒ (๗๒.๔๐)	๔๖ (๗๘.๐๐)	๒๐๖ (๗๒.๐๐)	๒๓๔ (๘๑.๐๐)
๒.	สถานีทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ต้องมีพื้นที่กระจายเสียงต้องมีรัศมีไม่เกิน ๓๐ กิโลเมตร	๓๖ (๖๔.๓๐)	๔๔ (๗๕.๙๐)	๓๔ (๕๙.๖๐)	๓๘ (๖๕.๕๐)	๔๒ (๗๑.๒๐)	๔๖ (๗๘.๐๐)	๓๙ (๖๗.๒๐)	๕๒ (๘๘.๑๐)	๓๗ (๖๔.๙๐)	๔๔ (๗๓.๓๐)	๑๘๘ (๖๕.๕๐)	๒๒๔ (๗๖.๒๐)
๓.	ผู้ที่ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการสถานีวิทยุกระจายเสียง ต้องป้องกันการรบกวนการใช้คลื่นความถี่ในกิจการวิทยุการบิน โดยหลีกเลี่ยงคลื่นความถี่ที่ใช้ในกิจการนำทางการบินนั้นใช้งานคลื่นความถี่ในย่าน ๑๐๘.๐ MHz - ๑๑๗.๙๗๕ MHz	๔๗ (๘๓.๙๐)	๔๙ (๘๗.๕๐)	๔๖ (๘๒.๑๐)	๔๙ (๘๖.๐๐)	๕๐ (๘๖.๒๐)	๕๖ (๙๔.๙๐)	๕๕ (๙๑.๗๐)	๕๙ (๙๘.๓๐)	๔๗ (๗๙.๗๐)	๕๘ (๙๖.๗๐)	๒๔๕ (๘๘.๘๐)	๒๗๑ (๙๒.๘๐)
๔.	ผู้ที่ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการสถานีวิทยุกระจายเสียง ต้องป้องกันการรบกวนการใช้คลื่นความถี่ในกิจการวิทยุการบิน โดยหลีกเลี่ยงคลื่นความถี่ที่ใช้ในกิจการเส้นทางการบินพาณิชย์ มีการใช้คลื่นความถี่ในย่าน ๑๑๗.๙๗๕ MHz - ๑๓๗.๐ MHz	๕๑ (๙๑.๑๐)	๕๕ (๙๖.๕๐)	๔๘ (๘๕.๗๐)	๕๐ (๘๗.๗๐)	๔๐ (๖๗.๘๐)	๔๖ (๘๐.๗๐)	๕๒ (๘๘.๑๐)	๕๗ (๙๕.๐๐)	๔๑ (๗๑.๙๐)	๕๒ (๘๘.๑๐)	๒๓๒ (๘๐.๘๐)	๒๖๐ (๘๙.๗๐)
๕.	สถานีทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงมีคลื่นไม่แรง ดังนั้นไม่ต้องคำนึงถึงมาตรฐานความปลอดภัยที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพของมนุษย์มากนัก	๑๔ (๒๕.๐๐)	๒๐ (๓๖.๔๐)	๒๐ (๓๔.๕๐)	๒๘ (๔๘.๓๐)	๒๗ (๔๕.๐๐)	๓๒ (๕๔.๒๐)	๑๖ (๒๖.๗๐)	๓๗ (๖๒.๗๐)	๑๗ (๒๙.๓๐)	๔๐ (๖๗.๘๐)	๙๔ (๓๒.๒๐)	๑๕๗ (๕๔.๑๐)

ที่	ข้อความ	นครพนม		นครราชสีมา		ขอนแก่น		ยโสธร		อุดรธานี		ภาพรวม	
		ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)
๕) การจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับรายได้และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสถานี													
๑.	การจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับรายได้และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานสถานีต้องมีการจัดทำเฉพาะผู้ ขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจเท่านั้น	๓๕ (๖๓.๖๐)	๓๘ (๖๕.๕๐)	๓๖ (๖๔.๓๐)	๔๓ (๗๒.๙๐)	๓๗ (๖๑.๗๐)	๔๒ (๗๑.๒๐)	๓๔ (๕๖.๗๐)	๔๒ (๗๐.๐๐)	๒๗ (๔๖.๖๐)	๔๕ (๗๕.๐๐)	๑๖๙ (๕๘.๕๐)	๒๑๐ (๗๐.๙๐)
๒.	ผู้ขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงควรมีการแบ่งแยกบัญชีธุรกิจกับ เรื่องส่วนตัวออกจากกัน	๕๐ (๘๙.๓๐)	๕๕ (๙๔.๘๐)	๔๔ (๗๗.๒๐)	๔๙ (๘๔.๕๐)	๔๘ (๘๑.๔๐)	๔๗ (๘๒.๕๐)	๕๔ (๙๑.๕๐)	๕๖ (๙๓.๓๐)	๕๓ (๙๑.๔๐)	๕๖ (๙๓.๓๐)	๒๔๙ (๘๖.๒๐)	๒๖๓ (๘๙.๘๐)
๓.	การทำบัญชีจะทำให้ผู้รับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงมองเห็นรายรับ หรือค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น และจะทำให้เห็นสภาพจริงของการดำเนินงานได้อย่างชัดเจน	๔๗ (๘๗.๐๐)	๕๒ (๘๙.๗๐)	๔๘ (๘๗.๓๐)	๕๓ (๙๑.๔๐)	๕๐ (๘๖.๒๐)	๕๔ (๙๑.๕๐)	๕๖ (๙๓.๓๐)	๕๘ (๙๖.๗๐)	๕๑ (๘๖.๔๐)	๕๔ (๙๐.๐๐)	๒๕๒ (๘๘.๑๐)	๒๗๑ (๙๑.๙๐)
๔.	ผู้รับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงที่มีการทำบัญชีที่อย่างเป็นระบบ และถูกต้อง จะมองเห็นรายการหักลดหย่อนได้หลาย และช่วยลดภาษีได้ รวมถึงสามารถ เข้าถึงสินเชื่อเพื่อเสริมสภาพคล่อง โดยเฉพาะแหล่งสินเชื่อที่เป็นธนาคารพาณิชย์ หรือสินเชื่อ จากสถาบันของรัฐบาล	๕๐ (๘๙.๓๐)	๕๕ (๙๑.๗๐)	๔๕ (๗๘.๙๐)	๔๙ (๘๔.๕๐)	๔๙ (๘๓.๑๐)	๕๕ (๙๓.๒๐)	๔๘ (๘๐.๐๐)	๕๔ (๙๐.๐๐)	๔๘ (๘๓.๔๐)	๕๔ (๙๐.๐๐)	๒๔๐ (๘๒.๕๐)	๒๖๗ (๘๙.๙๐)
๕.	รายการข้อมูลที่ใช้ในการบันทึกรายรับของสถานี ต้องมีการระบุเป็นวันที่ได้รับชำระเงิน	๓๔ (๘๗.๒๐)	๓๙ (๙๒.๙๐)	๓๙ (๘๔.๘๐)	๔๒ (๘๔.๐๐)	๔๐ (๘๘.๙๐)	๔๑ (๘๙.๑๐)	๔๓ (๘๙.๖๐)	๔๖ (๙๕.๘๐)	๔๓ (๙๓.๕๐)	๕๓ (๙๔.๖๐)	๑๙๙ (๘๘.๘๐)	๒๒๑ (๙๑.๓๐)
โมดูลที่ ๒ กฎหมาย ระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้องกับวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ													
๑) กฎหมาย ระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้องกับการประกอบวิชาชีพกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์													
๑.	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ระบุในมาตรา ๓๕ บุคคลซึ่งประกอบ วิชาชีพสื่อมวลชนย่อมมีเสรีภาพในการเสนอข่าวสาร หรือการแสดงความคิดเห็นตามจริยธรรม แห่งวิชาชีพ	๔๘ (๘๗.๓๐)	๕๖ (๙๖.๖๐)	๕๑ (๘๙.๕๐)	๕๓ (๙๓.๐๐)	๕๓ (๘๘.๓๐)	๕๗ (๙๖.๖๐)	๕๔ (๙๐.๐๐)	๕๖ (๙๓.๓๐)	๔๙ (๘๓.๑๐)	๕๗ (๙๕.๐๐)	๒๕๕ (๘๗.๖๐)	๒๗๙ (๙๔.๙๐)
๒.	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ระบุในมาตรา ๑๘๔ สมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาต้องสามารถขัดขวางหรือแทรกแซงการใช้สิทธิหรือเสรีภาพของ หนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนในสถานการณ์จำเป็น	๓๑ (๕๖.๔๐)	๓๕ (๖๑.๔๐)	๒๗ (๔๗.๔๐)	๓๓ (๖๔.๔๐)	๓๒ (๕๕.๒๐)	๓๙ (๖๖.๑๐)	๒๘ (๔๗.๕๐)	๔๔ (๗๓.๓๐)	๒๘ (๔๙.๑๐)	๔๐ (๖๖.๗๐)	๑๔๖ (๕๐.๙๐)	๑๙๖ (๖๖.๔๐)
๓.	พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ.๒๕๕๑ ระบุให้ ใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะประเภทที่สาม ออกให้สำหรับกิจการ กระจาย เสียงหรือกิจการโทรทัศน์ที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการกระจายข้อมูลข่าวสารเพื่อส่งเสริมความ เข้าใจอันดีระหว่างรัฐบาลกับประชาชนและรัฐสภากับประชาชน การกระจายข้อมูลข่าวสาร เพื่อการส่งเสริมสนับสนุนในการเผยแพร่และให้การศึกษาแก่ประชาชน เกี่ยวกับการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข บริการข้อมูลข่าวสารอันเป็น ประโยชน์สาธารณะ แก่คนพิการ คนด้อยโอกาส หรือกลุ่มความสนใจที่มีกิจกรรมเพื่อ ประโยชน์สาธารณะหรือบริการข้อมูล ข่าวสารอันเป็นประโยชน์สาธารณะอื่นๆ	๕๑ (๙๔.๔๐)	๕๔ (๙๖.๔๐)	๕๑ (๙๑.๑๐)	๕๔ (๙๓.๑๐)	๕๔ (๙๐.๐๐)	๕๖ (๙๔.๙๐)	๕๖ (๙๓.๓๐)	๕๘ (๙๖.๗๐)	๕๓ (๙๔.๖๐)	๕๙ (๘๘.๓๐)	๒๖๕ (๙๒.๗๐)	๒๘๑ (๙๕.๙๐)

ที่	ข้อความ	นครพนม		นครราชสีมา		ขอนแก่น		ยโสธร		อุดรธานี		ภาพรวม	
		ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)
๔.	พระราชบัญญัติองค์การจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.๒๕๕๓ มุ่งให้เกิดการแข่งขันเสรีและเป็นธรรมในกิจการสื่อสารของไทย	๔๗ (๘๕.๕๐)	๕๒ (๙๑.๒๐)	๓๙ (๖๙.๖๐)	๔๔ (๗๗.๒๐)	๔๙ (๘๗.๗๐)	๕๔ (๙๑.๕๐)	๕๔ (๙๑.๕๐)	๕๗ (๙๕.๐๐)	๔๓ (๗๖.๘๐)	๕๑ (๘๕.๐๐)	๒๓๒ (๘๑.๑๐)	๒๕๘ (๘๘.๑๐)
๕.	พระราชบัญญัติองค์การจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุ โทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ ระบุในมาตรา ๗๘ ผู้ใดใช้คลื่นความถี่เพื่อกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ หรือกิจการ โทรคมนาคม โดยไม่ได้รับอนุญาต สามารถอนุโลมได้เฉพาะวิทยุทดลองประกอบกิจการ	๓๙ (๗๐.๙๐)	๔๓ (๗๕.๔๐)	๓๓ (๕๗.๙๐)	๓๖ (๖๓.๒๐)	๔๐ (๖๖.๗๐)	๔๕ (๗๖.๓๐)	๓๗ (๖๑.๗๐)	๓๘ (๖๔.๔๐)	๓๒ (๕๕.๒๐)	๓๙ (๖๕.๐๐)	๑๘๑ (๖๒.๒๐)	๒๐๑ (๖๘.๘๐)
๒) กฎหมาย ระเบียบและประกาศด้านหลักเกณฑ์และมาตรการที่ใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์													
๑.	พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ อนุโลมให้ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะประเภทที่หนึ่งและประเภทที่สาม สามารถหารายได้จากโฆษณาหรือเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับงานหรือกิจการของหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ สมาคม มูลนิธิ หรือนิติบุคคลอื่นที่มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินการเพื่อประโยชน์สาธารณะ	๔๕ (๘๑.๘๐)	๕๐ (๘๗.๗๐)	๓๗ (๖๘.๕๐)	๓๙ (๖๘.๔๐)	๔๒ (๗๐.๐๐)	๔๔ (๗๕.๙๐)	๔๘ (๘๑.๔๐)	๕๐ (๘๖.๒๐)	๔๐ (๖๙.๐๐)	๕๑ (๘๕.๐๐)	๒๑๒ (๗๔.๑๐)	๒๓๔ (๘๐.๗๐)
๒.	พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ระบุให้ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการบริการชุมชนต้องกำหนดให้มีรายการที่เป็นข่าวสารหรือ สารที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนหรือท้องถิ่นที่รับบริการในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๕	๕๒ (๙๒.๙๐)	๕๖ (๙๔.๙๐)	๓๘ (๗๐.๔๐)	๔๑ (๗๓.๒๐)	๕๑ (๘๕.๐๐)	๕๖ (๙๔.๙๐)	๕๓ (๘๙.๘๐)	๕๘ (๙๖.๗๐)	๔๗ (๘๒.๕๐)	๕๔ (๙๐.๐๐)	๒๔๑ (๘๔.๓๐)	๒๖๕ (๙๐.๑๐)
๓.	พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ระบุให้ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการทางธุรกิจต้องกำหนดให้มีรายการที่เป็นข่าวสารหรือ สารที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละยี่สิบห้า	๔๗ (๘๓.๙๐)	๕๒ (๘๘.๑๐)	๔๘ (๙๐.๖๐)	๕๑ (๙๑.๑๐)	๕๐ (๘๓.๓๐)	๕๔ (๙๑.๕๐)	๕๑ (๘๖.๔๐)	๕๑ (๘๗.๙๐)	๕๒ (๘๙.๗๐)	๕๕ (๙๑.๗๐)	๒๔๘ (๘๖.๗๐)	๒๖๓ (๙๐.๑๐)
๔.	ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการสำหรับการให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๖ ระบุให้กิจการทางธุรกิจระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่นต้องมีรายการที่ผู้รับใบอนุญาต ผลิตเองในสัดส่วนไม่ต่ำกว่าร้อยละห้าสิบของเวลาออกอากาศทั้งหมด	๔๒ (๗๕.๐๐)	๔๙ (๘๖.๐๐)	๔๓ (๘๑.๑๐)	๔๙ (๘๖.๐๐)	๔๙ (๘๑.๗๐)	๕๔ (๙๑.๕๐)	๕๓ (๘๙.๘๐)	๕๔ (๙๓.๑๐)	๕๐ (๘๖.๒๐)	๕๔ (๙๐.๐๐)	๒๓๗ (๘๒.๙๐)	๒๖๐ (๘๙.๓๐)
๕.	ประกาศสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงกิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติเรื่อง แนวทางการพิจารณาและคำนวณสัดส่วนรายการข่าวสารหรือสารที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะเพื่อการขอยกเว้นหรือลดหย่อนค่าธรรมเนียมใบอนุญาต พ.ศ. ๒๕๕๖ ระบุให้รายการข่าวสารหรือสารที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะหลายประเภท เช่น รายการ ข่าวสาร รายการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจในการปกครองในระบอบประชาธิปไตย รายการสำหรับเด็กและเยาวชน เป็นต้น	๔๑ (๗๔.๕๐)	๔๖ (๘๐.๗๐)	๔๑ (๗๕.๙๐)	๔๖ (๘๐.๗๐)	๕๐ (๘๓.๓๐)	๕๔ (๙๑.๕๐)	๕๑ (๘๖.๔๐)	๕๔ (๙๓.๑๐)	๔๘ (๘๔.๒๐)	๕๖ (๙๓.๓๐)	๒๓๑ (๘๑.๑๐)	๒๕๖ (๘๘.๐๐)

ที่	ข้อความ	นครพนม		นครราชสีมา		ขอนแก่น		ยโสธร		อุดรธานี		ภาพรวม	
		ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)
๓) กฎหมาย ระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงโดยเฉพาะ													
๑.	ประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การอนุญาตทดลอง ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๕ ระบุให้ผู้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงกิจการบริการชุมชน สามารถนำเสนอรายการต่างๆ ของสถานีเป็นภาษาท้องถิ่นได้ โดยให้มีการประกาศชื่อสถานีและเวลาดำเนินการด้วยภาษาราชการทุกต้นชั่วโมงที่ดำเนินรายการ	๕๑ (๙๒.๓๐)	๕๔ (๙๔.๗๐)	๔๗ (๘๗.๐๐)	๕๒ (๙๑.๒๐)	๕๑ (๘๕.๐๐)	๕๕ (๙๓.๒๐)	๕๕ (๙๑.๗๐)	๖๐ (๑๐๐)	๕๑ (๘๗.๙๐)	๕๖ (๙๓.๓๐)	๒๕๕ (๘๘.๙๐)	๒๗๗ (๙๔.๕๐)
๒.	ประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การอนุญาตทดลอง ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๕ ระบุให้ผู้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงกิจการบริการทางธุรกิจสามารถหารายได้จากกำไรโฆษณาและการบริการธุรกิจได้ไม่เกินชั่วโมงละสิบห้านาที	๔๑ (๗๔.๕๐)	๕๓ (๘๙.๘๐)	๔๐ (๗๕.๕๐)	๕๐ (๘๖.๒๐)	๓๕ (๕๘.๓๐)	๔๓ (๗๒.๙๐)	๓๖ (๖๐.๐๐)	๓๙ (๖๕.๐๐)	๔๐ (๗๐.๒๐)	๔๗ (๗๙.๗๐)	๑๙๒ (๖๗.๔๐)	๒๓๒ (๗๘.๖๐)
๓.	ประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การอนุญาตทดลอง ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๕ ระบุให้ผู้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงกิจการบริการสาธารณะประเภทสถาบันอุดมศึกษาสามารถใช้เพื่อการใช้ประโยชน์ด้านการเรียนการสอนหรือการเผยแพร่ความรู้สู่สังคม หรือการหารายได้เข้ามหาวิทยาลัย	๓๘ (๖๔.๑๐)	๔๕ (๗๘.๙๐)	๓๙ (๗๓.๖๐)	๔๑ (๗๑.๙๐)	๔๒ (๗๐.๐๐)	๕๑ (๘๖.๔๐)	๔๗ (๗๘.๓๐)	๕๔ (๙๑.๕๐)	๔๒ (๗๒.๔๐)	๕๓ (๘๙.๘๐)	๒๐๘ (๗๒.๗๐)	๒๔๔ (๘๓.๘๐)
๔.	ประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การทดสอบมาตรฐาน ทางเทคนิคของเครื่องส่งวิทยุกระจายเสียงสำหรับการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๕ ระบุให้ผู้ได้รับอนุญาตให้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงต้องยื่นคำขอให้ทดสอบมาตรฐานทางเทคนิคของเครื่องส่งวิทยุกระจายเสียงที่จะใช้ในการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง	๕๒ (๙๔.๕๐)	๕๕ (๙๔.๘๐)	๔๘ (๙๐.๖๐)	๕๓ (๙๔.๖๐)	๕๔ (๙๑.๕๐)	๕๗ (๙๖.๖๐)	๕๖ (๙๓.๓๐)	๕๗ (๙๖.๖๐)	๕๓ (๙๑.๕๐)	๕๖ (๙๔.๙๐)	๒๖๓ (๙๒.๓๐)	๒๗๘ (๙๕.๕๐)
๕.	ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การกำกับดูแลการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๖ ระบุให้ผู้ได้รับอนุญาตให้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงสามารถเปลี่ยนแปลงความสูงหรือย้ายที่ตั้งของเสาอากาศ หรือเพิ่มหรือลดกำลังส่งออกอากาศได้โดยได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการ	๔๖ (๘๕.๒๐)	๕๐ (๙๒.๖๐)	๔๐ (๗๕.๕๐)	๔๒ (๗๓.๗๐)	๔๒ (๗๑.๒๐)	๔๕ (๗๗.๖๐)	๕๐ (๘๓.๓๐)	๕๒ (๘๘.๑๐)	๔๗ (๘๒.๕๐)	๕๑ (๘๖.๔๐)	๒๒๕ (๗๙.๕๐)	๒๔๐ (๘๓.๖๐)
โมดูลที่ ๓ จริยธรรมและจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียง													
๑) มาตรฐานจรรยาบรรณ จรรยาบรรณและธรรมภิบาลของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียง													
๑.	การนำเสนอข่าวสารหรือข้อมูลสามารถนำเสนอความลับของแหล่งข่าวได้	๙ (๑๗.๓๐)	๑๒ (๒๑.๘๐)	๒๕ (๔๗.๒๐)	๓๖ (๖๒.๑๐)	๒๐ (๓๓.๓๐)	๓๓ (๕๕.๙๐)	๒๔ (๔๐.๐๐)	๒๕ (๔๑.๗๐)	๑๘ (๓๒.๗๐)	๓๕ (๕๙.๓๐)	๙๖ (๓๔.๓๐)	๑๔๑ (๔๘.๕๐)
๒.	การนำเสนอข่าวสารหรือข้อมูลควรหลีกเลี่ยงการกล่าวถึงการทำร้าย การฆ่าตัวตาย ความวิกลจริต เชื่อชาติ และเผ่าพันธุ์ หรือความด้อยโอกาสของบุคคล	๔๔ (๘๐.๐๐)	๕๐ (๘๗.๗๐)	๔๐ (๗๐.๒๐)	๔๖ (๗๙.๓๐)	๔๔ (๗๓.๓๐)	๔๘ (๘๑.๕๐)	๔๙ (๘๑.๗๐)	๕๒ (๘๖.๗๐)	๔๗ (๘๒.๕๐)	๕๒ (๙๑.๒๐)	๒๒๔ (๗๗.๕๐)	๒๔๘ (๘๕.๒๐)
๓.	การนำเสนอข่าวสารหรือข้อมูลต้องไม่ตกเป็นเครื่องมือ หรือกลุ่มกดดันทางการเมืองใดๆ	๕๐	๕๓	๕๒	๕๕	๕๓	๕๕	๕๗	๕๙	๕๐	๕๕	๒๖๒	๒๗๗

ที่	ข้อความ	นครพนม		นครราชสีมา		ขอนแก่น		ยโสธร		อุดรธานี		ภาพรวม	
		ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)
		(๙๔.๓๐)	(๙๖.๔๐)	(๙๒.๙๐)	(๙๖.๕๐)	(๙๔.๖๐)	(๙๓.๒๐)	(๙๖.๖๐)	(๙๘.๓๐)	(๙๒.๖๐)	(๙๔.๘๐)	(๙๔.๒๐)	(๙๕.๘๐)
๔.	การนำเสนอข่าวสารหรือข้อมูลของเด็ก ต้องไม่ล้าสมัย นำเสนอภาพและต้องได้รับการยินยอมจากผู้ปกครอง	๔๖ (๘๓.๖๐)	๕๒ (๙๑.๒๐)	๔๙ (๘๗.๕๐)	๕๖ (๙๖.๖๐)	๕๕ (๙๓.๒๐)	๕๗ (๙๖.๖๐)	๕๕ (๙๑.๗๐)	๕๖ (๙๓.๓๐)	๕๕ (๙๖.๕๐)	๕๘ (๙๖.๗๐)	๒๖๐ (๙๐.๖๐)	๒๗๙ (๙๔.๙๐)
๕.	การนำเสนอข่าวสารหรือเหตุการณ์ เช่น การชุมนุม การประท้วง การเลือกข้างจะทำให้ได้รับความนิยมของผู้ฟังที่อยู่ฝ่ายนั้นๆ	๒๑ (๓๘.๒๐)	๒๓ (๔๐.๔๐)	๒๓ (๔๑.๘๐)	๓๖ (๖๑.๐๐)	๓๕ (๕๙.๓๐)	๓๖ (๖๑.๐๐)	๓๖ (๖๐.๐๐)	๔๑ (๖๙.๕๐)	๒๗ (๔๙.๑๐)	๓๘ (๖๖.๗๐)	๑๔๒ (๕๐.๐๐)	๑๗๔ (๕๙.๘๐)
๒) ประเด็นเชิงจริยธรรมในกิจการกระจายเสียงทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ													
๑.	ผู้ประกอบการวิชาชีพกระจายเสียงต้องมีการตรวจสอบแหล่งข้อมูลของข่าวก่อนการนำเสนอ	๕๔ (๑๐๐)	๕๕ (๙๘.๒๐)	๕๔ (๙๔.๗๐)	๕๗ (๙๘.๓๐)	๕๖ (๙๓.๓๐)	๕๘ (๙๘.๓๐)	๕๙ (๙๘.๓๐)	๖๐ (๑๐๐)	๕๖ (๙๘.๒๐)	๕๙ (๙๘.๓๐)	๒๗๙ (๙๖.๙๐)	๒๘๙ (๙๘.๖๐)
๒.	การนำเสนอข้อเท็จจริงจากการภาครัฐหรือภาคเอกชน ต้องมีการระวังไม่บิดเบือนเนื้อหา	๕๓ (๙๘.๑๐)	๕๔ (๙๘.๒๐)	๕๒ (๙๖.๓๐)	๕๕ (๙๘.๒๐)	๕๔ (๙๐.๐๐)	๕๖ (๙๔.๙๐)	๕๗ (๙๖.๖๐)	๕๙ (๑๐๐)	๕๐ (๘๙.๓๐)	๕๕ (๙๓.๒๐)	๒๖๖ (๙๔.๐๐)	๒๗๙ (๙๖.๙๐)
๓.	บางครั้งผู้ประกอบการวิชาชีพกระจายเสียงก็เสี่ยงการสร้างความแตกแยกในสังคมในสังคมไม่ได้ ดังนั้นไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงมากนัก	๒๒ (๔๐.๐๐)	๒๕ (๔๓.๙๐)	๒๑ (๓๗.๕๐)	๓๔ (๕๗.๖๐)	๒๒ (๓๖.๗๐)	๓๔ (๕๗.๖๐)	๒๑ (๓๕.๐๐)	๓๐ (๕๐.๐๐)	๑๕ (๒๖.๓๐)	๕๐ (๘๓.๓๐)	๑๐๑ (๓๕.๑๐)	๑๗๓ (๕๘.๖๐)
๔.	บางครั้งการโฆษณาสินค้าที่เกินความจริง จะทำให้สปอนเซอร์ประทับใจและได้รับค่าโฆษณาอย่างต่อเนื่อง	๑๘ (๓๒.๗๐)	๓๓ (๕๖.๙๐)	๒๑ (๓๗.๕๐)	๓๖ (๖๑.๐๐)	๒๓ (๓๘.๓๐)	๔๓ (๗๒.๙๐)	๒๙ (๔๘.๓๐)	๔๐ (๖๖.๗๐)	๒๔ (๔๑.๔๐)	๕๑ (๘๕.๐๐)	๑๑๕ (๓๙.๘๐)	๒๐๓ (๖๘.๖๐)
๕.	การนำเสนอข่าวที่หลีกเลี่ยงต่อการละเมิดสิทธิของบุคคล ทำให้เนื้อหาข่าวไม่เป็นที่น่าสนใจ	๒๕ (๔๕.๕๐)	๓๖ (๖๕.๕๐)	๒๗ (๔๙.๑๐)	๔๐ (๖๗.๘๐)	๒๔ (๔๐.๐๐)	๔๐ (๖๗.๘๐)	๒๘ (๔๗.๕๐)	๓๐ (๕๐.๘๐)	๑๕ (๒๖.๘๐)	๔๓ (๗๒.๗๐)	๑๑๙ (๔๑.๘๐)	๑๘๙ (๖๔.๗๐)
๓) การรู้เท่าทันสื่อ กับจริยธรรมและจรรยาบรรณของสื่อมวลชน													
๑.	ลิงก์ข่าวปลอมมักใช้ URL คล้ายกับของสำนักข่าว จนบางทีแทบแยกไม่ออก	๔๓ (๗๙.๖๐)	๔๘ (๘๘.๙๐)	๔๕ (๘๔.๙๐)	๔๙ (๘๖.๐๐)	๔๕ (๗๘.๙๐)	๔๘ (๘๔.๒๐)	๕๕ (๙๓.๒๐)	๕๗ (๙๖.๖๐)	๔๙ (๘๙.๑๐)	๕๖ (๙๔.๙๐)	๒๓๗ (๘๕.๓๐)	๒๕๘ (๙๐.๒๐)
๒.	การนำเสนอข่าวปลอม ไม่ว่าจะทั้งหมดหรือเพียงแคบางส่วน เขาไปในระบบคอมพิวเตอร์ รวมถึงการแชร์และส่งต่อข้อมูลเท็จจากแหล่งต่างๆ ล้วนมีความผิดทั้งนั้นตาม พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ มีความผิดตามมาตรา ๑๔(๑) มีโทษจำคุกไม่เกิน ๕ ปี ปรับไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ	๕๓ (๙๖.๔๐)	๕๖ (๙๘.๒๐)	๕๓ (๙๘.๑๐)	๕๖ (๙๘.๒๐)	๕๖ (๙๓.๓๐)	๕๗ (๙๖.๖๐)	๕๑ (๘๗.๙๐)	๕๕ (๙๓.๒๐)	๕๐ (๘๙.๓๐)	๕๕ (๙๑.๗๐)	๒๖๓ (๙๒.๙๐)	๒๗๙ (๙๕.๕๐)
๓.	การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ ต้องสามารถเข้าถึง เข้าใจตีความ ประเมิน และสร้างข้อมูล และสื่อในรูปแบบที่หลากหลายด้วยความตระหนักถึงผลกระทบของข้อมูลและสื่อต่างๆ	๕๔ (๙๘.๒๐)	๕๗ (๑๐๐)	๔๘ (๘๘.๙๐)	๕๔ (๙๓.๑๐)	๕๗ (๙๕.๐๐)	๕๙ (๑๐๐)	๕๖ (๙๔.๙๐)	๕๗ (๙๘.๓๐)	๕๔ (๙๘.๒๐)	๕๙ (๙๘.๓๐)	๒๖๙ (๙๕.๑๐)	๒๘๖ (๙๗.๙๐)
๔.	ผู้ประกอบการวิชาชีพกระจายเสียงไม่จำเป็นต้องพัฒนาไปถึงการเข้าใจดิจิทัล	๑๓ (๒๔.๑๐)	๑๔ (๒๖.๙๐)	๑๙ (๓๕.๘๐)	๓๖ (๖๑.๐๐)	๑๔ (๒๓.๗๐)	๓๓ (๕๕.๙๐)	๑๕ (๒๕.๙๐)	๒๐ (๓๕.๑๐)	๑๕ (๒๘.๓๐)	๕๐ (๘๓.๓๐)	๗๖ (๒๗.๔๐)	๑๕๓ (๕๓.๓๐)
๕.	ผู้ประกอบการวิชาชีพกระจายเสียงในปัจจุบันต้องสามารถสร้างเนื้อหาและใช้เครื่องมือสื่อดิจิทัลเพื่อการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ	๕๓ (๙๔.๖๐)	๕๖ (๙๘.๒๐)	๔๙ (๙๒.๕๐)	๕๕ (๙๔.๘๐)	๕๙ (๙๘.๓๐)	๖๐ (๑๐๐)	๕๗ (๙๘.๓๐)	๕๙ (๑๐๐)	๕๓ (๑๐๐)	๕๘ (๙๖.๗๐)	๒๗๑ (๙๖.๘๐)	๒๘๘ (๙๘.๐๐)

ที่	ข้อความ	นครพนม		นครราชสีมา		ขอนแก่น		ยโสธร		อุดรธานี		ภาพรวม	
		ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)
โมดูลที่ ๔ การบริหารจัดการสถานีสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ													
๑) การจัดทำผังรายการสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ เนื้อหาที่ กสทช. กำหนด เนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ รวมถึงการรายงานกรณีที่มีเหตุจำเป็นเร่งด่วนที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ													
๑.	ผังรายการ คือการวางกรอบการนำเสนอรายการทั้งหมดที่จะทำการเผยแพร่บนสถานีทดลองประกอบกิจการกระจายเสียง ในแต่ละวัน รายสัปดาห์ หรือรายเดือน	๔๙ (๘๗.๕๐)	๕๑ (๙๔.๔๐)	๕๑ (๙๔.๔๐)	๕๕ (๙๔.๘๐)	๕๒ (๘๖.๗๐)	๕๕ (๙๓.๒๐)	๕๖ (๙๔.๙๐)	๕๘ (๙๖.๗๐)	๕๗ (๙๘.๓๐)	๕๘ (๙๖.๗๐)	๒๖๕ (๙๒.๓๐)	๒๗๗ (๙๕.๒๐)
๒.	รายการดนตรี (Music Program) เป็นรายการที่มุ่งให้ความบันเทิง นิยมมากที่สุดในการวิทยุกระจายเสียง	๔๒ (๗๖.๔๐)	๔๓ (๘๒.๗๐)	๔๑ (๗๕.๙๐)	๔๔ (๗๕.๙๐)	๔๓ (๗๑.๗๐)	๕๓ (๘๙.๘๐)	๔๖ (๗๘.๐๐)	๔๘ (๘๑.๔๐)	๓๘ (๖๖.๗๐)	๔๖ (๗๖.๗๐)	๒๑๐ (๗๓.๗๐)	๒๓๔ (๘๑.๓๐)
๓.	กิจการทางธุรกิจในระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่นต้องมีรายการที่ผู้รับใบอนุญาตผลิตเองในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๐ ของเวลาออกอากาศทั้งหมด	๓๘ (๖๗.๙๐)	๔๔ (๘๑.๕๐)	๔๓ (๗๘.๒๐)	๔๖ (๘๐.๗๐)	๓๘ (๖๓.๓๐)	๕๐ (๘๘.๗๐)	๓๘ (๖๔.๔๐)	๔๐ (๖๗.๘๐)	๔๐ (๗๐.๒๐)	๕๑ (๘๕.๐๐)	๑๙๗ (๖๘.๖๐)	๒๓๑ (๗๙.๙๐)
๔.	การจัดวางผังรายการ ควรเน้นการนำเสนอรายการที่เหมาะสมและสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย โดยพิจารณาจาก เพศ อายุ รสนิยม และความต้องการ รวมทั้งพฤติกรรม การใช้ชีวิตของกลุ่มผู้ฟัง	๕๓ (๙๔.๖๐)	๕๕ (๑๐๐)	๕๒ (๙๔.๕๐)	๕๔ (๙๔.๗๐)	๔๘ (๘๐.๐๐)	๕๔ (๙๑.๕๐)	๕๔ (๙๑.๕๐)	๕๗ (๙๖.๖๐)	๕๓ (๙๔.๖๐)	๕๕ (๙๑.๗๐)	๒๖๐ (๙๐.๙๐)	๒๗๕ (๙๔.๘๐)
๕.	สถานีทดลองประกอบกิจการกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ ควรมีการสร้างเอกลักษณ์ของสถานี เช่น สถานีเพลงคลาสสิก สถานีธุรกิจชุมชน เพื่อให้กลุ่มผู้ฟังสามารถเลือกรับฟังได้ตามความต้องการ	๕๑ (๙๑.๑๐)	๕๓ (๙๘.๑๐)	๔๘ (๘๗.๓๐)	๕๑ (๘๗.๙๐)	๔๕ (๗๕.๐๐)	๕๘ (๙๘.๓๐)	๕๓ (๘๙.๘๐)	๕๗ (๙๖.๖๐)	๔๖ (๘๒.๑๐)	๕๑ (๘๕.๐๐)	๒๔๓ (๘๕.๐๐)	๒๗๐ (๙๓.๑๐)
๒) หลักเกณฑ์และแนวทางการหารายได้สำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ													
๑.	สถานีทดลองประกอบกิจการกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจที่ไม่มีการบอกรับสมาชิก สามารถจัดให้มีการโฆษณาสินค้า หรือบริการได้ แต่ต้องไม่เกินชั่วโมงละ ๑๒ นาที โดยเมื่อรวมเวลาโฆษณาแล้ว ตลอดทั้งวันต้องไม่เกินชั่วโมงละ ๑๐ นาที	๔๙ (๘๗.๕๐)	๕๓ (๙๖.๔๐)	๔๒ (๗๗.๘๐)	๔๓ (๗๘.๒๐)	๓๘ (๖๓.๓๐)	๔๑ (๖๙.๕๐)	๔๐ (๖๗.๘๐)	๔๔ (๗๔.๖๐)	๓๕ (๖๒.๕๐)	๔๒ (๗๐.๐๐)	๒๐๔ (๗๒.๖๐)	๒๒๓ (๗๗.๔๐)
๒.	สถานีทดลองประกอบกิจการกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ ที่มีการบอกรับสมาชิก หากรายได้จากการโฆษณาได้ แต่ต้องไม่เกินชั่วโมงละ ๖ นาที โดยเมื่อรวมเวลาการโฆษณาและการบริการธุรกิจตลอดทั้งวันเฉลี่ยแล้วต้องไม่เกินชั่วโมงละ ๕ นาที	๔๕ (๘๐.๔๐)	๔๙ (๘๙.๑๐)	๓๒ (๕๙.๓๐)	๓๕ (๖๔.๘๐)	๓๘ (๖๓.๓๐)	๔๐ (๖๗.๘๐)	๔๐ (๖๗.๘๐)	๔๒ (๗๒.๔๐)	๓๘ (๖๓.๒๐)	๔๙ (๘๓.๑๐)	๑๙๑ (๖๖.๘๐)	๒๑๕ (๗๕.๔๐)
๓.	ผู้ทดลองประกอบกิจการไม่จำเป็นต้องจัดทำและบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับรายได้และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสถานี	๒๑ (๓๘.๙๐)	๒๗ (๕๐.๙๐)	๒๑ (๓๘.๙๐)	๓๑ (๕๒.๕๐)	๑๗ (๒๘.๓๐)	๔๑ (๖๙.๕๐)	๒๒ (๓๗.๙๐)	๓๔ (๕๖.๗๐)	๒๒ (๓๘.๖๐)	๔๓ (๗๒.๙๐)	๑๐๓ (๓๖.๔๐)	๑๗๖ (๖๐.๗๐)
๔.	สถานีทดลองประกอบกิจการกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจควรมีการพัฒนาให้สามารถฟังได้บนแพลตฟอร์มออนไลน์และแอปพลิเคชันต่างๆ จะเป็นการเพิ่มฐานผู้ฟังอีกทางหนึ่ง	๕๒ (๙๖.๓๐)	๕๖ (๙๖.๖๐)	๕๐ (๙๒.๖๐)	๕๖ (๙๖.๖๐)	๕๕ (๙๓.๒๐)	๕๗ (๙๖.๖๐)	๕๖ (๙๔.๙๐)	๕๗ (๙๖.๖๐)	๕๔ (๙๖.๔๐)	๕๗ (๙๖.๖๐)	๒๖๗ (๙๔.๗๐)	๒๘๓ (๙๖.๖๐)
๕.	สถานีทดลองประกอบกิจการกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจควรมีการจัดกิจกรรมออนไลน์และออนกราวด์ควบคู่กัน	๔๖ (๘๓.๖๐)	๕๐ (๙๐.๙๐)	๔๓ (๗๙.๖๐)	๕๒ (๘๙.๗๐)	๕๑ (๘๕.๐๐)	๕๔ (๙๑.๕๐)	๕๔ (๙๑.๕๐)	๕๕ (๙๓.๒๐)	๕๒ (๙๖.๓๐)	๕๘ (๘๘.๓๐)	๒๔๖ (๘๗.๒๐)	๒๖๙ (๙๒.๘๐)

ที่	ข้อความ	นครพนม		นครราชสีมา		ขอนแก่น		ยโสธร		อุดรธานี		ภาพรวม	
		ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)
โมดูลที่ ๕ การผลิตและกำกับดูแลเนื้อหาวิทยุกระจายเสียงและโฆษณาสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ													
๑) เทคนิคการผลิตและจัดรายการวิทยุอย่างสร้างสรรค์และเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย													
๑.	เนื้อหาวิทยุต้องมีเนื้อหาที่น่าสนใจสำหรับกลุ่มคนที่หลากหลาย	๕๑ (๙๒.๗๐)	๕๗ (๑๐๐)	๕๒ (๙๑.๕๐)	๕๓ (๙๑.๔๐)	๕๑ (๘๕.๐๐)	๕๘ (๙๘.๓๐)	๕๑ (๘๖.๔๐)	๕๘ (๙๘.๓๐)	๕๓ (๙๔.๖๐)	๕๙ (๑๐๐)	๒๕๘ (๙๐.๕๐)	๒๘๕ (๙๗.๖๐)
๒.	เนื้อหาวิทยุต้องมีสาระเสริมศิลปะและวัฒนธรรม	๕๐ (๙๐.๙๐)	๕๒ (๙๘.๑๐)	๕๑ (๙๒.๗๐)	๕๗ (๙๘.๓๐)	๕๐ (๘๓.๓๐)	๕๗ (๙๖.๖๐)	๕๐ (๘๔.๗๐)	๕๗ (๙๖.๖๐)	๕๓ (๙๔.๖๐)	๕๖ (๙๔.๙๐)	๒๕๔ (๘๙.๑๐)	๒๗๙ (๙๖.๙๐)
๓.	เนื้อหาวิทยุต้องให้ความรู้ สร้างประสบการณ์ใหม่ๆ และแรงบันดาลใจให้กับผู้รับสาร	๕๒ (๙๔.๕๐)	๕๖ (๑๐๐)	๕๔ (๙๘.๒๐)	๕๖ (๙๘.๒๐)	๕๐ (๘๓.๓๐)	๕๘ (๙๘.๓๐)	๕๓ (๘๙.๘๐)	๕๙ (๑๐๐)	๕๑ (๙๖.๒๐)	๕๗ (๙๖.๖๐)	๒๖๐ (๙๒.๒๐)	๒๘๖ (๙๘.๖๐)
๔.	การเตรียมเนื้อหาของรายการ ควรมีสาระทั่วไป ไม่ต้องคำนึงถึงผู้ฟังเฉพาะกลุ่ม จะทำรายได้ให้สถานีได้มากกว่า	๒๖ (๔๗.๓๐)	๒๙ (๕๓.๗๐)	๒๑ (๓๘.๒๐)	๓๐ (๕๑.๗๐)	๒๘ (๔๗.๕๐)	๔๐ (๖๙.๐๐)	๓๔ (๕๗.๖๐)	๔๐ (๖๖.๗๐)	๓๑ (๕๕.๔๐)	๔๑ (๖๙.๕๐)	๑๔๐ (๔๙.๑๐)	๑๘๐ (๖๒.๓๐)
๕.	การเตรียมเนื้อหาวิทยุควรมีการบ่มเพาะความคิด โดยการร่วมระดมสมอง จากผู้ที่มีประสบการณ์ เพื่อนร่วมงาน นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้มีส่วนได้เสีย	๔๕ (๘๑.๘๐)	๔๘ (๙๐.๖๐)	๔๗ (๘๕.๕๐)	๕๑ (๘๗.๙๐)	๔๓ (๗๑.๗๐)	๔๗ (๘๑.๐๐)	๕๔ (๙๑.๕๐)	๕๘ (๙๖.๗๐)	๕๐ (๙๐.๙๐)	๕๑ (๘๗.๙๐)	๒๓๙ (๘๔.๒๐)	๒๕๕ (๘๘.๙๐)
๒) การกำกับดูแลเนื้อหาวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ และการโฆษณาโดยคำนึงถึงผู้บริโภคเป็นสำคัญ													
๑.	หลักการกำกับดูแลสื่อ และรูปแบบการกำกับดูแลสื่อ มี ๓ รูปแบบ ได้แก่ การกำกับดูแลโดยอำนาจรัฐ การกำกับดูแลตนเอง และการกำกับดูแลร่วมกัน	๔๗ (๘๕.๕๐)	๔๘ (๙๔.๑๐)	๔๐ (๗๔.๑๐)	๔๔ (๗๗.๒๐)	๔๘ (๘๐.๐๐)	๕๖ (๙๔.๙๐)	๕๑ (๘๖.๔๐)	๕๔ (๙๓.๑๐)	๔๒ (๗๕.๐๐)	๕๕ (๙๔.๘๐)	๒๒๘ (๘๐.๓๐)	๒๕๗ (๙๐.๘๐)
๒.	สำนักงาน กสทช. ทำหน้าที่ในการกำกับดูแลเนื้อหาของสื่อวิทยุโทรทัศน์โดยองค์กรกำกับดูแลในประเทศไทย	๕๔ (๙๘.๒๐)	๕๗ (๑๐๐)	๔๘ (๘๘.๙๐)	๕๓ (๙๑.๔๐)	๔๘ (๘๐.๐๐)	๔๙ (๘๓.๑๐)	๔๒ (๗๑.๒๐)	๕๒ (๘๙.๗๐)	๕๒ (๙๒.๙๐)	๕๖ (๙๔.๙๐)	๒๔๔ (๘๕.๙๐)	๒๖๗ (๙๑.๘๐)
๓.	สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ทำหน้าที่ในการกำกับดูแลกลุ่มผลิตภัณฑ์สุขภาพโดยเฉพาะ	๕๓ (๙๖.๔๐)	๕๖ (๙๘.๒๐)	๔๗ (๘๘.๗๐)	๕๐ (๘๗.๗๐)	๔๖ (๗๖.๗๐)	๕๐ (๘๔.๗๐)	๔๗ (๗๙.๗๐)	๕๒ (๘๘.๑๐)	๕๑ (๘๙.๕๐)	๕๕ (๙๓.๒๐)	๒๔๔ (๘๕.๙๐)	๒๖๓ (๙๐.๔๐)
๔.	สถานีทดลองประกอบกิจการกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ ควรหลีกเลี่ยง การโฆษณาที่ใช้ข้อมูลสถิติ ข้อมูลงานวิจัย รายงานศึกษาทางวิชาการในทางที่ไม่สมควร หรือทำให้เกิดความเข้าใจผิดโดยสิ้นค่านั้นไม่ได้มีคุณสมบัติตามข้อมูลที่กล่าวอ้าง	๕๐ (๙๒.๖๐)	๕๗ (๙๖.๖๐)	๔๘ (๘๘.๙๐)	๕๔ (๙๓.๑๐)	๕๐ (๘๓.๓๐)	๕๓ (๘๙.๘๐)	๔๒ (๗๒.๔๐)	๔๙ (๘๕.๕๐)	๔๖ (๘๒.๑๐)	๔๙ (๘๖.๐๐)	๒๓๖ (๘๓.๗๐)	๒๖๒ (๙๐.๐๐)
๕.	ผู้ทดลองประกอบกิจการอาจดำเนินการที่แตกต่างจาก ผังรายการหลักที่คณะกรรมการเห็นชอบแล้วได้ แต่ต้องแจ้งเหตุผล ความจำเป็น และรายละเอียด ที่เกี่ยวข้องให้คณะกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ทราบภายใน ๓๐ วัน นับตั้งแต่วันที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงผังรายการ	๔๙ (๙๐.๗๐)	๕๕ (๙๖.๕๐)	๔๗ (๘๗.๐๐)	๕๑ (๘๗.๙๐)	๔๙ (๘๔.๕๐)	๕๒ (๘๘.๑๐)	๔๖ (๗๙.๓๐)	๕๑ (๘๗.๙๐)	๔๙ (๙๐.๗๐)	๕๒ (๙๔.๕๐)	๒๔๐ (๘๖.๓๐)	๒๖๑ (๙๐.๙๐)

ที่	ข้อความ	นครพนม		นครราชสีมา		ขอนแก่น		ยโสธร		อุดรธานี		ภาพรวม	
		ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)
โมดูลที่ ๖ การบริหารจัดการสถานีสำหรับสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน													
๑) การจัดทำผังรายการสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน การนำเสนอเนื้อหาตามที่ กสทช. กำหนด รวมถึงการรายงานกรณีที่มีเหตุจำเป็นเร่งด่วนที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ													
๑.	ผังรายการ คือการวางกรอบการนำเสนอรายการทั้งหมดที่จะทำการเผยแพร่บนสถานีทดลองประกอบกิจการกระจายเสียง ในแต่ละวัน รายสัปดาห์ หรือรายเดือน	๕๑ (๙๒.๓๐)	๕๖ (๙๖.๖๐)	๕๒ (๙๖.๓๐)	๕๕ (๙๔.๘๐)	๕๓ (๘๘.๓๐)	๕๙ (๑๐๐)	๕๘ (๙๘.๓๐)	๖๐ (๑๐๐)	๕๓ (๙๖.๔๐)	๕๖ (๙๘.๒๐)	๒๖๗ (๙๔.๓๐)	๒๘๖ (๙๗.๙๐)
๒.	สถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ ต้องมีรายการที่เป็นข่าวสาร รายการส่งเสริม ความสำเร็จ ความเข้าใจในการปกครองในระบอบประชาธิปไตย รายการส่งเสริมการศึกษา จริยธรรม ศิลปะ วัฒนธรรม การให้ความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม คุณภาพชีวิต และ สิ่งแวดล้อม	๕๓ (๙๖.๔๐)	๕๕ (๑๐๐)	๕๒ (๙๖.๓๐)	๕๗ (๙๘.๓๐)	๕๒ (๘๖.๗๐)	๕๕ (๙๓.๒๐)	๕๗ (๙๖.๖๐)	๖๐ (๑๐๐)	๕๑ (๙๒.๗๐)	๕๕ (๙๖.๕๐)	๒๖๕ (๙๓.๖๐)	๒๘๒ (๙๗.๖๐)
๓.	สถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการชุมชน ต้องมีรายการที่เป็นข่าวสารหรือสาระเกี่ยวกับชุมชนเป้าหมายที่รับบริการ แต่สามารถผลิตโดยคนนอกชุมชน	๔๖ (๘๓.๖๐)	๕๒ (๙๑.๒๐)	๓๙ (๗๒.๒๐)	๔๓ (๗๔.๑๐)	๔๕ (๗๗.๖๐)	๕๐ (๘๖.๒๐)	๔๓ (๗๔.๑๐)	๔๙ (๘๑.๗๐)	๕๑ (๙๒.๗๐)	๕๔ (๙๑.๕๐)	๒๒๔ (๘๐.๐๐)	๒๔๘ (๘๔.๙๐)
๔.	สถานีทดลองประกอบกิจการกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน ต้องมีการออกอากาศรายการที่มีเนื้อหาสร้างสรรค์สังคมหรือรายการเด็กและเยาวชน อย่างน้อยวันละหกสิบนาที ระหว่างช่วงเวลา ๑๖.๐๐ น. - ๑๘.๐๐ น. ของทุกวัน และช่วงเวลา ๐๗.๐๐ น.- ๐๙.๐๐ น. ในวันเสาร์และวันอาทิตย์	๔๙ (๙๐.๗๐)	๕๒ (๙๒.๙๐)	๔๗ (๘๕.๕๐)	๕๐ (๘๖.๒๐)	๔๕ (๗๖.๓๐)	๕๐ (๘๗.๗๐)	๕๕ (๙๓.๒๐)	๕๗ (๙๕.๐๐)	๕๒ (๙๔.๕๐)	๕๖ (๙๓.๓๐)	๒๔๘ (๘๗.๙๐)	๒๖๕ (๙๑.๑๐)
๕.	สถานีทดลองประกอบกิจการกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน ควรมีการสร้างเอกลักษณ์ของสถานี เช่น การเป็นสถานีเพื่อชุมชน เพื่อการเผยแพร่งานจราจร เพื่อส่งเสริมการศึกษา ฯลฯ เป็นต้น เพื่อให้กลุ่มผู้ฟังสามารถเลือกรับฟังได้ตามความต้องการ	๕๔ (๙๘.๒๐)	๕๗ (๙๖.๖๐)	๔๗ (๘๕.๕๐)	๕๗ (๙๘.๓๐)	๔๗ (๗๘.๓๐)	๔๘ (๘๔.๒๐)	๕๔ (๙๑.๕๐)	๕๘ (๙๖.๗๐)	๕๐ (๙๐.๙๐)	๕๓ (๙๓.๐๐)	๒๕๒ (๘๘.๗๐)	๒๗๓ (๙๓.๘๐)
๒) หลักเกณฑ์และข้อยกเว้นในการหารายได้สำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน													
๑.	วิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะและกิจการบริการชุมชน จะมีรายได้จากการบริจาคและการอุดหนุน	๔๖ (๘๓.๖๐)	๕๒ (๘๙.๗๐)	๔๘ (๘๕.๗๐)	๕๔ (๙๑.๕๐)	๕๔ (๙๐.๐๐)	๕๙ (๙๘.๓๐)	๔๗ (๗๙.๗๐)	๔๙ (๘๑.๗๐)	๔๖ (๘๕.๒๐)	๔๗ (๘๓.๙๐)	๒๔๑ (๘๔.๙๐)	๒๖๑ (๘๙.๑๐)
๒.	ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะประเภทที่สอง (เพื่อความมั่นคงของรัฐหรือความปลอดภัยสาธารณะ) หารายรายได้จากการโฆษณาได้เท่าที่เพียงพอต่อการประกอบกิจการ โดยไม่เน้นการแสวงหากำไร	๔๓ (๗๘.๒๐)	๔๘ (๘๗.๓๐)	๔๓ (๗๘.๒๐)	๕๑ (๘๖.๔๐)	๔๓ (๗๒.๙๐)	๕๑ (๘๕.๐๐)	๕๑ (๘๖.๔๐)	๕๑ (๙๑.๗๐)	๔๘ (๘๗.๓๐)	๕๔ (๙๓.๑๐)	๒๒๘ (๘๐.๖๐)	๒๕๙ (๘๘.๗๐)
๓.	สถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการชุมชนจะได้รับการอุดหนุนส่วนหนึ่งจะได้รับจากกองทุนวิจัยและพัฒนากิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม เพื่อประโยชน์สาธารณะ ในด้านการส่งเสริมและสนับสนุนเงินจากกองทุนวิจัยและพัฒนา กิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม เพื่อประโยชน์สาธารณะ ตามมาตรา ๕๒(๑)	๔๙ (๘๙.๑๐)	๕๐ (๙๐.๙๐)	๔๖ (๘๓.๖๐)	๕๔ (๙๔.๗๐)	๔๙ (๘๑.๗๐)	๕๔ (๙๐.๐๐)	๕๒ (๘๘.๑๐)	๕๗ (๙๕.๐๐)	๔๘ (๘๗.๓๐)	๕๓ (๙๓.๐๐)	๒๔๔ (๘๕.๙๐)	๒๖๘ (๙๒.๗๐)

ที่	ข้อความ	นครพนม		นครราชสีมา		ขอนแก่น		ยโสธร		อุดรธานี		ภาพรวม	
		ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)
๔.	การระดมกลุ่มผู้ฟังที่ชัดเจนของสถานีสำหรับสถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และชุมชน จะทำให้สถานีเป็นชุมชนที่มีผู้ฟังเฉพาะกลุ่มที่มีการสนับสนุนอย่างเข้มแข็งทั้งในด้านเงินบริจาคหรือสนับสนุนผ่านกิจกรรมต่างๆ	๔๙ (๙๐.๗๐)	๕๒ (๙๒.๙๐)	๔๔ (๘๑.๕๐)	๕๐ (๘๔.๗๐)	๔๘ (๘๐.๐๐)	๔๙ (๘๑.๗๐)	๔๘ (๘๑.๔๐)	๕๓ (๘๘.๓๐)	๔๕ (๘๑.๘๐)	๕๒ (๙๑.๒๐)	๒๓๔ (๘๓.๐๐)	๒๕๖ (๘๗.๗๐)
๕.	วิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะและกิจการบริการชุมชนสามารถดำเนินการจัดรายการหรือกิจกรรมของสถานีร่วมกับภาคี จะได้รับการสนับสนุนในเชิงองค์ความรู้และบางโครงการอาจจะมียุทธศาสตร์ในการสนับสนุนซึ่งสามารถนำมาใช้ในการเพิ่มคุณภาพของรายการ	๕๐ (๙๐.๙๐)	๕๗ (๙๖.๖๐)	๔๘ (๘๗.๓๐)	๕๓ (๘๙.๘๐)	๔๙ (๘๑.๗๐)	๕๕ (๙๑.๗๐)	๕๐ (๘๔.๗๐)	๕๓ (๘๙.๘๐)	๔๘ (๘๗.๓๐)	๕๘ (๙๘.๓๐)	๒๔๕ (๘๖.๓๐)	๒๗๖ (๙๓.๒๐)
โมดูลที่ ๗ การผลิตและกำกับดูแลเนื้อหารายการวิทยุสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน													
๑) การวิเคราะห์และจัดทำเนื้อหารายการ รวมถึงเทคนิคการผลิตและยกระดับการจัดรายการวิทยุประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชนให้ทันสมัย มีความน่าสนใจและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย													
๑.	เนื้อหารายการต้องมีเนื้อหาที่ส่งเสริมประชาธิปไตยในสังคม	๕๐ (๙๒.๖๐)	๕๑ (๙๔.๔๐)	๕๒ (๙๒.๙๐)	๕๔ (๙๓.๑๐)	๕๐ (๘๓.๓๐)	๕๑ (๘๕.๐๐)	๕๕ (๙๔.๘๐)	๕๘ (๙๖.๗๐)	๔๘ (๙๐.๖๐)	๕๓ (๙๓.๐๐)	๒๕๕ (๙๐.๗๐)	๒๖๗ (๙๒.๔๐)
๒.	เนื้อหารายการต้องมีการส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรม ยกระดับบรรณนิยมและจรรโลงใจคนในสังคม	๕๑ (๙๒.๗๐)	๕๖ (๙๘.๒๐)	๕๒ (๙๑.๒๐)	๕๖ (๙๖.๖๐)	๕๖ (๙๓.๓๐)	๕๙ (๙๘.๓๐)	๕๒ (๘๘.๑๐)	๕๖ (๙๔.๙๐)	๔๙ (๘๙.๑๐)	๕๗ (๙๖.๖๐)	๒๖๐ (๙๐.๙๐)	๒๘๔ (๙๖.๙๐)
๓.	รายการสำหรับเด็กและเยาวชนต้องมีการศึกษาพัฒนาการแต่ละช่วงวัย และนำเสนอเนื้อหารายการให้สอดคล้องกับพัฒนาการเด็กและเยาวชน	๕๕ (๑๐๐)	๕๖ (๑๐๐)	๕๓ (๙๔.๖๐)	๕๗ (๙๘.๓๐)	๕๔ (๙๐.๐๐)	๖๐ (๑๐๐)	๕๕ (๙๔.๘๐)	๕๙ (๙๘.๓๐)	๕๒ (๙๒.๙๐)	๕๗ (๙๘.๓๐)	๒๖๙ (๙๔.๔๐)	๒๘๙ (๙๙.๐๐)
๔.	สถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะและกิจการบริการชุมชน ควรมีการนำเสนอเนื้อหาสาระ ที่มีความหลากหลาย หรือมีรูปแบบการนำเสนอรายการที่หลากหลาย เป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้ฟังไม่เกิดความเบื่อหน่าย	๕๑ (๙๔.๔๐)	๕๕ (๙๖.๕๐)	๕๓ (๙๓.๐๐)	๕๖ (๙๖.๖๐)	๕๔ (๙๐.๐๐)	๕๕ (๙๑.๗๐)	๕๖ (๙๔.๙๐)	๖๐ (๑๐๐)	๕๕ (๙๘.๒๐)	๕๘ (๙๘.๓๐)	๒๖๙ (๙๔.๑๐)	๒๘๔ (๙๖.๖๐)
๕.	การจัดรายการวิทยุประเภทกิจการบริการชุมชน ควรประยุกต์ใช้เทคนิคการมีส่วนร่วมของชุมชน เช่น การเชิญเข้าร่วมจัดรายการ การร่วมให้ข้อมูลในการจัดเตรียมเนื้อหารายการ เป็นต้น	๕๒ (๙๔.๕๐)	๕๖ (๙๘.๒๐)	๕๓ (๙๔.๖๐)	๕๖ (๙๖.๖๐)	๕๓ (๘๘.๓๐)	๕๕ (๙๔.๘๐)	๕๖ (๙๔.๙๐)	๕๙ (๑๐๐)	๕๔ (๙๘.๒๐)	๕๘ (๙๘.๓๐)	๒๖๘ (๙๔.๐๐)	๒๘๔ (๙๗.๖๐)
๒) การกำกับดูแลเนื้อหารายการและกิจกรรมการหารายได้ของวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน													
๑.	หลักการกำกับดูแลสื่อ และรูปแบบการกำกับดูแลสื่อ มี ๓ รูปแบบ ได้แก่ การกำกับดูแลโดยอำนาจรัฐ การกำกับดูแลกันเอง และการกำกับดูแลร่วมกัน	๔๘ (๘๘.๙๐)	๕๐ (๘๙.๓๐)	๔๘ (๙๐.๖๐)	๕๐ (๘๖.๒๐)	๕๗ (๙๕.๐๐)	๖๐ (๑๐๐)	๕๒ (๘๘.๑๐)	๕๖ (๙๔.๙๐)	๔๘ (๘๘.๙๐)	๕๕ (๙๓.๒๐)	๒๕๓ (๙๐.๔๐)	๒๗๑ (๙๒.๘๐)
๒.	สถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ ควรมีการจัดทำรายการที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเหตุการณ์ในปัจจุบัน หรือเหตุการณ์ที่เป็นข้อเท็จจริงที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ	๕๒ (๙๖.๓๐)	๕๕ (๙๖.๕๐)	๕๑ (๙๑.๑๐)	๕๔ (๙๔.๗๐)	๕๔ (๙๑.๕๐)	๕๘ (๙๘.๓๐)	๕๘ (๙๘.๓๐)	๕๙ (๑๐๐)	๕๓ (๙๖.๔๐)	๕๘ (๙๘.๓๐)	๒๖๘ (๙๔.๗๐)	๒๘๔ (๙๗.๖๐)

ที่	ข้อความ	นครพนม		นครราชสีมา		ขอนแก่น		ยโสธร		อุดรธานี		ภาพรวม	
		ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)
๓.	สถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะไม่จำเป็นต้องคำนึงกลุ่มผู้ฟังที่เป็นคนพิการ คนด้อยโอกาส หรือกลุ่มความสนใจพิเศษ	๒๔ (๔๓.๖๐)	๓๓ (๕๖.๙๐)	๒๓ (๔๑.๑๐)	๓๗ (๖๒.๗๐)	๑๘ (๓๐.๐๐)	๔๑ (๗๐.๗๐)	๒๓ (๓๙.๐๐)	๒๔ (๔๒.๑๐)	๒๒ (๓๙.๓๐)	๕๒ (๘๘.๑๐)	๑๑๐ (๓๘.๕๐)	๑๘๗ (๖๔.๓๐)
๔.	สถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการชุมชน ต้องนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวกับปัญหาของชุมชน พร้อมช่วยแก้ไขปัญหาดัง ๆ และหาทางออกในการแก้ไขจากข้อเสนอแนะของประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่	๔๙ (๘๙.๑๐)	๕๐ (๘๙.๓๐)	๕๒ (๙๒.๙๐)	๕๔ (๙๔.๗๐)	๕๐ (๘๔.๗๐)	๕๗ (๙๘.๓๐)	๕๑ (๘๖.๔๐)	๕๔ (๙๑.๕๐)	๕๒ (๙๔.๕๐)	๕๘ (๙๘.๓๐)	๒๕๔ (๘๙.๔๐)	๒๗๓ (๙๔.๕๐)
๕.	สถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการชุมชน ควรสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ประชาชนในชุมชน โดยส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็นระหว่างกัน ให้การศึกษา ความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อประชาชนผู้ฟัง	๕๔ (๙๘.๒๐)	๕๕ (๙๖.๕๐)	๕๒ (๙๒.๙๐)	๕๔ (๙๔.๗๐)	๕๗ (๙๕.๐๐)	๖๐ (๑๐๐)	๕๔ (๙๑.๕๐)	๕๗ (๙๖.๖๐)	๕๕ (๑๐๐)	๕๘ (๙๘.๓๐)	๒๗๒ (๙๕.๔๐)	๒๘๓ (๙๗.๓๐)

๑.๔ ภาคใต้

ที่	ข้อความ	นครศรีธรรมราช		สงขลา		สุราษฎร์ธานี		กระบี่		ชุมพร		ภาพรวม	
		ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)
โมดูล ๑ ภูมิทัศน์สื่อ และความรู้พื้นฐานในการดำเนินกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ													
๑) การวิเคราะห์ภูมิทัศน์สื่อและโครงสร้างการบริหารสื่อ													
๑.	ถึงแม้มีสื่อใหม่อย่างอินเทอร์เน็ตหรือสื่อสังคมออนไลน์เกิดขึ้นมากมาย แต่วิทยุทดลองประกอบกิจการไม่จำเป็นต้องปรับตัวในการทำงานและการสื่อสารใดๆ เพราะผู้บริโภคก็ยังคงรับฟังอย่างต่อเนื่อง	๑๘ (๓๐.๐๐)	๒๑ (๓๕.๖๐)	๑๖ (๒๗.๖๐)	๒๒ (๓๖.๗๐)	๑๘ (๓๐.๐๐)	๑๙ (๓๒.๒๐)	๒๐ (๓๓.๓๐)	๒๗ (๔๕.๐๐)	๒๒ (๓๖.๗๐)	๔๑ (๖๘.๓๐)	๙๔ (๓๑.๕๐)	๑๓๐ (๔๓.๖๐)
๒.	องค์ประกอบภูมิทัศน์สื่อ ประกอบด้วย รูปแบบการสื่อสาร กลุ่มเป้าหมายที่จะสื่อสาร และช่องทางสื่อสาร	๕๖ (๙๖.๖๐)	๕๙ (๑๐๐)	๔๗ (๘๒.๕๐)	๕๑ (๘๖.๔๐)	๕๘ (๙๘.๓๐)	๖๐ (๑๐๐)	๕๓ (๙๔.๖๐)	๕๖ (๙๔.๙๐)	๕๑ (๙๔.๔๐)	๕๗ (๑๐๐)	๒๖๕ (๙๓.๓๐)	๒๘๓ (๙๖.๓๐)
๓.	ระบบนิเวศสื่อเป็นระบบสื่อสารที่มีความเชื่อมโยงระหว่าง มนุษย์ สื่อ และเทคโนโลยี ซึ่งมีปฏิสัมพันธ์กันภายใต้ระบบต่าง ๆ เช่น ระบบเศรษฐกิจ สังคม การเมือง กฎหมาย วัฒนธรรม และชุมชน เป็นต้น	๕๔ (๙๑.๕๐)	๕๙ (๙๘.๓๐)	๕๓ (๘๙.๘๐)	๕๗ (๙๕.๐๐)	๕๖ (๙๖.๖๐)	๕๘ (๙๘.๓๐)	๕๓ (๙๑.๔๐)	๕๖ (๙๖.๖๐)	๕๔ (๙๔.๗๐)	๕๗ (๙๘.๓๐)	๒๗๐ (๙๒.๘๐)	๒๘๗ (๙๗.๓๐)
๔.	ระบบนิเวศสื่อของประเทศไทยเกิดความไม่สมดุล เนื่องจากเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น	๒๓ (๓๘.๓๐)	๒๘ (๔๘.๓๐)	๒๙ (๔๙.๒๐)	๓๙ (๖๕.๐๐)	๑๔ (๒๔.๑๐)	๑๙ (๓๒.๒๐)	๑๙ (๓๒.๘๐)	๒๒ (๓๘.๖๐)	๒๗ (๔๖.๖๐)	๓๘ (๖๔.๔๐)	๑๑๒ (๓๘.๒๐)	๑๔๖ (๔๙.๘๐)
๕.	การสร้างนิเวศสื่อที่ดี ต้องอาศัยบทบาทของภาครัฐในการกำกับดูแลทั้งทางด้านสื่อมวลชนและประชาชน และบทบาทของเอกชนมีความตระหนักในด้านการนำเสนอข่าวสารและสินค้าภายใต้กรอบของจริยธรรมวิชาชีพ	๕๔ (๙๓.๑๐)	๕๗ (๙๖.๖๐)	๕๖ (๙๔.๙๐)	๖๐ (๑๐๐)	๕๖ (๙๔.๙๐)	๕๗ (๙๖.๖๐)	๕๐ (๘๘.๓๐)	๕๔ (๙๖.๔๐)	๕๑ (๘๗.๙๐)	๕๕ (๙๓.๒๐)	๒๖๗ (๙๒.๑๐)	๒๘๓ (๙๖.๖๐)
๒) ความรู้พื้นฐานของกิจการกระจายเสียง													
๑.	วิทยุกระจายเสียงในประเทศไทย เริ่มต้นจากการดำเนินการทดลองส่งวิทยุกระจายเสียง โดยกรมไปรษณีย์โทรเลข	๕๑ (๘๗.๙๐)	๕๓ (๙๖.๔๐)	๔๗ (๘๓.๙๐)	๕๐ (๘๔.๗๐)	๕๒ (๘๘.๑๐)	๕๔ (๙๓.๑๐)	๔๕ (๘๑.๘๐)	๔๗ (๘๓.๙๐)	๔๙ (๘๓.๑๐)	๕๕ (๙๓.๒๐)	๒๔๔ (๘๕.๐๐)	๒๕๙ (๙๐.๒๐)
๒.	ในอดีตกิจการวิทยุกระจายเสียงจัดตั้งขึ้นโดยมีเป้าหมายในการส่งเสริมการศึกษาการค้าขาย และการบันเทิง แก่พ่อค้า ประชาชน	๕๓ (๘๙.๘๐)	๕๘ (๙๖.๗๐)	๔๕ (๗๖.๓๐)	๕๒ (๘๖.๗๐)	๔๕ (๗๘.๙๐)	๔๙ (๘๓.๑๐)	๓๙ (๖๙.๖๐)	๔๘ (๘๔.๒๐)	๔๒ (๗๐.๐๐)	๕๒ (๘๙.๗๐)	๒๒๔ (๗๗.๐๐)	๒๕๙ (๘๘.๑๐)
๓.	ใบอนุญาตประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงในประเทศไทย มี ๔ ประเภท ได้แก่ ๒) ใบอนุญาตประกอบกิจการธุรกิจ ๒) ใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะ ๓) ใบอนุญาตประกอบกิจการบริการชุมชน และ ๔) ใบอนุญาตประกอบกิจการพิเศษที่ได้รับสัมปทานจากรัฐ	๕๑ (๖๘.๓๐)	๕๔ (๙๑.๕๐)	๕๑ (๘๖.๔๐)	๕๒ (๘๖.๗๐)	๓๗ (๖๒.๗๐)	๔๗ (๗๙.๗๐)	๔๗ (๗๙.๗๐)	๕๐ (๘๗.๗๐)	๔๘ (๘๒.๘๐)	๕๑ (๘๖.๔๐)	๒๓๒ (๗๙.๒๐)	๒๕๔ (๘๖.๔๐)
๔.	การกำกับดูแลวิทยุกระจายเสียงรายใหม่ของ กสทช. ดำเนินการตามประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงและเทคนิคของเครื่องส่งวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๐	๕๐ (๘๗.๗๐)	๕๙ (๙๘.๓๐)	๔๗ (๘๒.๕๐)	๕๒ (๙๑.๒๐)	๕๑ (๘๙.๕๐)	๕๓ (๘๙.๘๐)	๔๐ (๗๖.๙๐)	๔๕ (๘๖.๕๐)	๔๘ (๘๔.๒๐)	๕๑ (๙๑.๑๐)	๒๓๖ (๘๔.๓๐)	๒๖๐ (๙๑.๕๐)

ที่	ข้อความ	นครศรีธรรมราช		สงขลา		สุราษฎร์ธานี		กระบี่		ชุมพร		ภาพรวม	
		ก่อน ความดี (%)	หลัง ความดี (%)	ก่อน ความดี (%)	หลัง ความดี (%)	ก่อน ความดี (%)	หลัง ความดี (%)	ก่อน ความดี (%)	หลัง ความดี (%)	ก่อน ความดี (%)	หลัง ความดี (%)	ก่อน ความดี (%)	หลัง ความดี (%)
๕.	ปัจจุบันใบอนุญาตจึงยังเป็นใบอนุญาตวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการอันเนื่องมาจากการดำเนินการล่าช้าในการเรียกคืนคลื่นความถี่ที่ใช้ในกิจการวิทยุกระจายเสียงของรัฐ	๕๑ (๘๙.๕๐)	๕๕ (๙๓.๒๐)	๔๔ (๗๗.๒๐)	๔๘ (๘๑.๔๐)	๔๗ (๘๒.๕๐)	๔๙ (๘๖.๐๐)	๓๙ (๗๘.๐๐)	๔๕ (๘๖.๕๐)	๔๔ (๗๘.๖๐)	๔๖ (๘๐.๗๐)	๒๒๕ (๘๑.๒๐)	๒๔๓ (๘๕.๖๐)
๓) การเตรียมความพร้อมเพื่อต่อใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง													
๑.	ปัจจุบันสำนักงาน กสทช. ยังเปิดโอกาสให้ยื่นขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงใหม่ได้	๓๑ (๕๕.๔๐)	๓๕ (๖๑.๔๐)	๒๒ (๓๙.๓๐)	๓๖ (๖๑.๐๐)	๓๗ (๖๖.๑๐)	๔๔ (๗๘.๖๐)	๒๐ (๔๐.๘๐)	๒๘ (๕๗.๑๐)	๓๒ (๕๔.๒๐)	๓๗ (๖๓.๘๐)	๑๔๒ (๕๑.๔๐)	๑๘๐ (๖๔.๕๐)
๒.	ใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทุกประเภท จะมีอายุ ๑ ปี	๔๔ (๙๑.๗๐)	๕๒ (๑๐๐)	๔๙ (๙๖.๑๐)	๕๔ (๙๔.๗๐)	๔๕ (๘๑.๘๐)	๔๘ (๘๕.๗๐)	๓๔ (๗๕.๖๐)	๓๘ (๘๒.๖๐)	๔๘ (๘๗.๓๐)	๕๑ (๘๗.๙๐)	๒๒๐ (๘๖.๖๐)	๒๔๓ (๙๐.๓๐)
๓.	ใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงกิจการบริการทางธุรกิจต้องเป็นนิติบุคคลที่มีสัญชาติไทยที่มีผู้ถือหุ้นเท่านั้น	๕๑ (๙๑.๑๐)	๕๖ (๙๔.๙๐)	๕๔ (๙๔.๗๐)	๕๕ (๙๘.๒๐)	๔๗ (๘๓.๙๐)	๔๘ (๘๕.๗๐)	๓๙ (๗๖.๕๐)	๔๔ (๘๘.๐๐)	๕๓ (๘๙.๘๐)	๕๘ (๑๐๐)	๒๔๘ (๘๘.๓๐)	๒๖๑ (๙๓.๕๐)
๔.	ผู้ขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการชุมชน กลุ่มคนในท้องถิ่น จำนวนไม่น้อยกว่า ๕ คน ทั้งนี้สมาชิกแต่ละคนต้องยื่นแสดงหลักฐานเชิงประจักษ์ของการสร้างความเข้มแข็งในชุมชนมาอย่างต่อเนื่องไม่น้อยกว่า ๒ ปี และต้องมีหลักฐานที่ชัดเจนของการมีส่วนร่วมในรูปแบบต่างๆ	๔๗ (๘๕.๕๐)	๔๙ (๘๙.๑๐)	๔๖ (๘๘.๕๐)	๕๖ (๙๖.๖๐)	๔๕ (๘๓.๓๐)	๕๐ (๘๙.๓๐)	๓๗ (๗๒.๕๐)	๔๑ (๘๓.๗๐)	๔๔ (๗๕.๙๐)	๔๖ (๘๓.๖๐)	๒๑๙ (๘๑.๑๐)	๒๔๙ (๙๐.๕๐)
๕.	การต่อใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ต้องดำเนินการก่อนวันที่สิทธิในการทดลองประกอบกิจการเดิมสิ้นสุดลง ไม่น้อยกว่า ๙๐ วัน	๔๕ (๘๑.๘๐)	๔๙ (๘๔.๕๐)	๒๗ (๔๗.๔๐)	๓๓ (๕๗.๙๐)	๔๔ (๘๔.๖๐)	๔๗ (๘๒.๕๐)	๓๕ (๗๑.๔๐)	๓๙ (๘๑.๓๐)	๔๙ (๘๖.๐๐)	๕๔ (๙๔.๗๐)	๒๐๐ (๗๔.๑๐)	๒๒๒ (๘๐.๑๐)
๔) การเตรียมความพร้อมสถานี ความถี่ออกอากาศ ที่ตั้งของเสาอากาศ กำลังส่งออกอากาศและการวัดแปรแปลกลอม													
๑.	สถานีทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงจะสามารถออกอากาศ ได้โดยใช้คลื่นพาห์ ที่มีช่องห่างระหว่างคลื่นพาห์ (Channel Spacing) แต่ละคลื่นอยู่ที่ ๒๕๐ KHz	๔๔ (๘๑.๕๐)	๔๖ (๘๓.๖๐)	๔๒ (๘๒.๔๐)	๕๐ (๘๙.๓๐)	๔๐ (๗๔.๑๐)	๔๔ (๘๐.๐๐)	๓๓ (๖๘.๘๐)	๓๖ (๗๓.๕๐)	๔๒ (๗๖.๕๐)	๔๗ (๘๘.๗๐)	๒๐๑ (๗๖.๗๐)	๒๒๓ (๘๓.๒๐)
๒.	สถานีทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ต้องมีพื้นที่กระจายเสียงต้องมีรัศมีไม่เกิน ๓๐ กิโลเมตร	๔๒ (๗๓.๗๐)	๔๕ (๗๕.๐๐)	๒๓ (๔๑.๘๐)	๒๘ (๕๐.๐๐)	๓๓ (๕๘.๙๐)	๓๔ (๕๙.๖๐)	๒๗ (๕๕.๐๐)	๓๓ (๖๔.๗๐)	๔๗ (๘๑.๐๐)	๔๙ (๘๓.๑๐)	๑๗๒ (๖๒.๓๐)	๑๘๙ (๖๖.๘๐)
๓.	ผู้ที่ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการสถานีวิทยุกระจายเสียง ต้องป้องกันการรบกวนการใช้คลื่นความถี่ในกิจการวิทยุการบิน โดยหลีกเลี่ยงคลื่นความถี่ที่ใช้ในกิจการนำทางการบินนั้นใช้งานคลื่นความถี่ในย่าน ๑๐๘.๐ MHz - ๑๑๗.๙๗๕ MHz	๔๘ (๘๗.๓๐)	๕๒ (๙๖.๓๐)	๕๐ (๘๗.๗๐)	๕๕ (๙๔.๘๐)	๕๐ (๙๐.๙๐)	๕๒ (๙๔.๕๐)	๔๗ (๘๘.๗๐)	๕๐ (๙๔.๓๐)	๕๓ (๙๓.๐๐)	๕๗ (๙๖.๖๐)	๒๔๘ (๘๙.๕๐)	๒๖๖ (๙๕.๓๐)
๔.	ผู้ที่ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการสถานีวิทยุกระจายเสียง ต้องป้องกันการรบกวนการใช้คลื่นความถี่ในกิจการวิทยุการบิน โดยหลีกเลี่ยงคลื่นความถี่ที่ใช้ใน	๔๘ (๙๐.๖๐)	๕๒ (๙๑.๒๐)	๔๘ (๘๘.๙๐)	๕๑ (๘๙.๕๐)	๔๒ (๗๗.๘๐)	๔๗ (๘๕.๕๐)	๔๑ (๗๗.๑๐)	๔๗ (๙๐.๕๐)	๕๓ (๙๑.๕๐)	๕๗ (๙๘.๓๐)	๒๓๒ (๘๕.๓๐)	๒๕๔ (๙๑.๐๐)

ที่	ข้อความ	นครศรีธรรมราช		สงขลา		สุราษฎร์ธานี		กระบี่		ชุมพร		ภาพรวม	
		ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)
	กิจการเส้นทางการบินพาณิชย์ มีการใช้คลื่นความถี่ในย่าน ๑๑๗.๙๗๕ MHz - ๑๓๗.๐ MHz												
๕.	สถานีทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงมีคลื่นไม่แรง ดังนั้นไม่ต้องคำนึงถึงมาตรฐานความปลอดภัยที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพของมนุษย์มากนัก	๒๙ (๕๒.๗๐)	๔๑ (๗๐.๗๐)	๒๑ (๓๖.๘๐)	๒๒ (๓๘.๖๐)	๑๖ (๒๘.๑๐)	๑๙ (๓๓.๓๐)	๑๙ (๓๕.๒๐)	๒๐ (๓๗.๐๐)	๒๒ (๓๗.๓๐)	๓๙ (๖๗.๒๐)	๑๐๗ (๓๗.๙๐)	๑๔๑ (๔๙.๖๐)
๕) การจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับรายได้และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสถานี													
๑.	การจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับรายได้และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานสถานีต้องมีการจัดทำเฉพาะผู้ขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจเท่านั้น	๔๒ (๗๑.๒๐)	๔๕ (๗๖.๓๐)	๔๘ (๘๑.๔๐)	๕๓ (๘๙.๘๐)	๔๓ (๗๖.๘๐)	๔๗ (๘๒.๕๐)	๓๕ (๖๖.๐๐)	๔๓ (๗๕.๔๐)	๓๒ (๕๔.๒๐)	๔๕ (๗๕.๐๐)	๒๐๐ (๖๙.๙๐)	๒๓๓ (๗๙.๘๐)
๒.	ผู้ขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงควรมีการแบ่งแยกบัญชีธุรกิจกับเรื่องส่วนตัวออกจากกัน	๔๙ (๘๗.๕๐)	๕๓ (๙๔.๖๐)	๕๐ (๘๔.๗๐)	๕๓ (๘๙.๘๐)	๕๐ (๘๗.๗๐)	๕๒ (๙๑.๒๐)	๔๖ (๘๒.๑๐)	๕๐ (๙๑.๓๐)	๕๔ (๙๑.๕๐)	๕๘ (๙๖.๗๐)	๒๔๙ (๘๖.๘๐)	๒๖๖ (๙๓.๓๐)
๓.	การทำบัญชีจะทำให้ผู้รับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงมองเห็นรอยรั่ว หรือค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น และจะทำให้เห็นสภาพจริงของการดำเนินงานได้อย่างชัดเจน	๕๑ (๙๔.๔๐)	๕๖ (๙๖.๖๐)	๕๕ (๙๓.๒๐)	๕๘ (๙๖.๗๐)	๔๖ (๘๐.๗๐)	๕๑ (๘๙.๕๐)	๔๕ (๘๔.๙๐)	๔๖ (๙๐.๒๐)	๕๕ (๙๓.๒๐)	๕๖ (๙๓.๓๐)	๒๕๒ (๘๙.๔๐)	๒๖๗ (๙๓.๔๐)
๔.	ผู้รับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงที่มีการทำบัญชีที่ทำอย่างเป็นระบบและถูกต้อง จะมองเห็นรายการที่กลดหย่อนได้หลาย และช่วยลดภาษีได้ รวมถึงสามารถเข้าถึงสินเชื่อเพื่อเสริมสภาพคล่อง โดยเฉพาะแหล่งสินเชื่อที่เป็นธนาคารพาณิชย์ หรือสินเชื่อจากสถาบันของรัฐบาล	๔๑ (๗๔.๕๐)	๔๖ (๘๓.๖๐)	๕๒ (๘๘.๑๐)	๕๕ (๙๓.๒๐)	๔๔ (๗๗.๒๐)	๔๙ (๘๗.๕๐)	๓๔ (๖๘.๐๐)	๓๘ (๗๙.๒๐)	๕๐ (๘๖.๒๐)	๕๖ (๙๔.๙๐)	๒๒๑ (๗๙.๒๐)	๒๔๔ (๘๘.๑๐)
๕.	รายการข้อมูลที่ใช้ในการบันทึกรายรับของสถานี ต้องมีการระบุเป็นวันที่ได้รับชำระเงิน	๓๒ (๗๘.๐๐)	๓๘ (๙๐.๕๐)	๓๖ (๙๐.๐๐)	๔๑ (๙๕.๓๐)	๓๘ (๘๔.๔๐)	๔๑ (๙๑.๑๐)	๒๙ (๘๐.๖๐)	๓๕ (๙๒.๑๐)	๔๒ (๘๗.๕๐)	๕๑ (๙๔.๔๐)	๑๗๗ (๘๔.๓๐)	๒๐๖ (๙๒.๘๐)
โมดูลที่ ๒ กฎหมาย ระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้องกับวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ													
๑) กฎหมาย ระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้องกับการประกอบวิชาชีพกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์													
๑.	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ระบุในมาตรา ๓๕ บุคคลซึ่งประกอบวิชาชีพเพื่อมวลชนย่อมมีเสรีภาพในการเสนอข่าวสาร หรือการแสดงความคิดเห็นตามจริยธรรมแห่งวิชาชีพ	๕๓ (๙๑.๔๐)	๕๖ (๙๘.๒๐)	๔๖ (๗๙.๓๐)	๔๘ (๘๑.๔๐)	๔๙ (๘๗.๕๐)	๕๐ (๘๗.๗๐)	๔๕ (๘๖.๕๐)	๕๐ (๙๖.๒๐)	๔๖ (๘๓.๖๐)	๕๖ (๙๔.๙๐)	๒๓๙ (๘๕.๗๐)	๒๖๐ (๙๑.๕๐)
๒.	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ระบุในมาตรา ๑๘๔ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาต้องสามารถขีดขวางหรือแทรกแซงการใช้สิทธิหรือเสรีภาพของหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนในสถานการณ์จำเป็น	๓๑ (๕๖.๔๐)	๓๘ (๗๐.๔๐)	๒๔ (๔๑.๔๐)	๒๘ (๔๗.๕๐)	๓๑ (๕๖.๔๐)	๓๕ (๖๐.๓๐)	๒๗ (๕๕.๑๐)	๒๙ (๖๔.๔๐)	๒๘ (๕๐.๙๐)	๔๓ (๗๒.๙๐)	๑๔๑ (๕๑.๘๐)	๑๗๓ (๖๒.๙๐)

ที่	ข้อความ	นครศรีธรรมราช		สงขลา		สุราษฎร์ธานี		กระบี่		ชุมพร		ภาพรวม	
		ก่อน ความดี (%)	หลัง ความดี (%)	ก่อน ความดี (%)	หลัง ความดี (%)	ก่อน ความดี (%)	หลัง ความดี (%)	ก่อน ความดี (%)	หลัง ความดี (%)	ก่อน ความดี (%)	หลัง ความดี (%)	ก่อน ความดี (%)	หลัง ความดี (%)
๓.	พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ.๒๕๕๑ ระบุให้ใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะประเภทที่สาม ออกให้สำหรับ กิจการ กระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการกระจาย ข้อมูลข่าวสารเพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐบาลกับประชาชนและรัฐสภา กับประชาชน การกระจายข้อมูลข่าวสาร เพื่อการส่งเสริมสนับสนุนในการเผยแพร่ และให้การศึกษาแก่ประชาชน เกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข บริการข้อมูลข่าวสารอันเป็นประโยชน์สาธารณะ แก่คนพิการ คนด้อยโอกาส หรือกลุ่มความสนใจที่มีกิจกรรมเพื่อประโยชน์ สาธารณะหรือบริการข้อมูล ข่าวสารอันเป็นประโยชน์สาธารณะอื่นๆ	๕๕ (๙๖.๕๐)	๕๗ (๑๐๐)	๕๕ (๙๖.๕๐)	๕๙ (๙๘.๓๐)	๔๙ (๘๙.๑๐)	๕๕ (๙๔.๘๐)	๔๓ (๘๖.๐๐)	๔๗ (๙๕.๙๐)	๕๕ (๙๘.๒๐)	๕๙ (๑๐๐)	๒๕๗ (๙๓.๕๐)	๒๗๗ (๙๗.๙๐)
๔.	พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.๒๕๕๓ มุ่งให้เกิด การแข่งขันเสรีและเป็นธรรมในกิจการสื่อสารของไทย	๔๙ (๘๗.๕๐)	๕๓ (๙๖.๔๐)	๕๐ (๘๖.๒๐)	๕๑ (๘๖.๔๐)	๔๑ (๗๕.๙๐)	๔๒ (๘๐.๘๐)	๓๙ (๗๙.๖๐)	๔๑ (๘๗.๒๐)	๔๔ (๗๘.๖๐)	๕๕ (๙๔.๘๐)	๒๒๓ (๘๑.๗๐)	๒๔๒ (๘๙.๓๐)
๕.	พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการ วิทยุกระจายเสียง วิทยุ โทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ ระบุในมาตรา ๗๘ ผู้ใดใช้คลื่นความถี่เพื่อกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ หรือกิจการ โทรคมนาคม โดยไม่ได้รับอนุญาต สามารถอนุโลมได้เฉพาะวิทยุ ทดลองประกอบกิจการ	๓๘ (๖๗.๙๐)	๔๔ (๘๐.๐๐)	๒๔ (๔๒.๑๐)	๒๗ (๔๕.๘๐)	๒๗ (๕๐.๐๐)	๓๓ (๕๘.๙๐)	๓๔ (๖๖.๗๐)	๔๒ (๘๐.๘๐)	๓๙ (๗๐.๙๐)	๔๔ (๗๔.๖๐)	๑๖๒ (๕๙.๓๐)	๑๙๐ (๖๗.๖๐)
๒) กฎหมาย ระเบียบและประกาศด้านหลักเกณฑ์และมาตรการที่ใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์													
๑.	พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ อนุโลมให้ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะประเภทที่หนึ่ง และประเภทที่สาม สามารถหารายได้จากการโฆษณาหรือเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับ งานหรือกิจการของหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ สมาคม มูลนิธิ หรือนิติบุคคล อื่นที่มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานกิจการเพื่อประโยชน์สาธารณะ	๔๗ (๘๗.๐๐)	๕๒ (๙๖.๓๐)	๓๒ (๕๗.๑๐)	๓๘ (๖๖.๗๐)	๔๖ (๘๓.๖๐)	๔๗ (๘๑.๐๐)	๓๙ (๗๕.๐๐)	๔๔ (๘๖.๓๐)	๔๙ (๘๙.๑๐)	๕๕ (๙๘.๒๐)	๒๑๓ (๗๘.๓๐)	๒๓๖ (๘๕.๕๐)
๒.	พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ระบุให้ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการบริการชุมชนต้องกำหนดให้มีรายการที่เป็น ข่าวสารหรือ สารที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนหรือท้องถิ่นที่รับบริการในสัดส่วนไม่ น้อยกว่าร้อยละ ๗๕	๔๖ (๘๓.๖๐)	๕๑ (๙๒.๗๐)	๓๗ (๖๗.๓๐)	๓๘ (๖๗.๙๐)	๔๗ (๘๕.๕๐)	๔๙ (๘๔.๕๐)	๓๗ (๗๗.๑๐)	๓๙ (๘๔.๘๐)	๕๐ (๘๙.๓๐)	๕๗ (๙๖.๖๐)	๒๑๗ (๘๐.๗๐)	๒๓๔ (๘๕.๕๐)

ที่	ข้อความ	นครศรีธรรมราช		สงขลา		สุราษฎร์ธานี		กระบี่		ชุมพร		ภาพรวม	
		ก่อน ความดี (%)	หลัง ความดี (%)	ก่อน ความดี (%)	หลัง ความดี (%)	ก่อน ความดี (%)	หลัง ความดี (%)	ก่อน ความดี (%)	หลัง ความดี (%)	ก่อน ความดี (%)	หลัง ความดี (%)	ก่อน ความดี (%)	หลัง ความดี (%)
๓.	พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ระบุให้ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการทางธุรกิจต้องกำหนดให้มีรายการที่เป็น ข่าวสารหรือ สารที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละยี่สิบ ห้า	๔๔ (๘๑.๕๐)	๔๘ (๘๔.๒๐)	๔๗ (๘๕.๕๐)	๕๑ (๘๗.๙๐)	๔๙ (๘๙.๑๐)	๕๔ (๙๓.๑๐)	๓๓ (๖๘.๘๐)	๔๔ (๙๓.๖๐)	๔๙ (๘๗.๕๐)	๕๔ (๙๑.๕๐)	๒๒๒ (๘๒.๘๐)	๒๕๑ (๙๐.๐๐)
๔.	ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการ โทรคมนาคมแห่งชาติเรื่อง หลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการสำหรับการให้บริการ กระจายเสียงหรือโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๖ ระบุให้กิจการทางธุรกิจระดับภูมิภาคและ ระดับท้องถิ่นต้องมีรายการที่ผู้รับใบอนุญาต ผลิตเองในสัดส่วนไม่ต่ำกว่าร้อยละ ห้าสิบของเวลาออกอากาศทั้งหมด	๔๖ (๘๕.๒๐)	๔๘ (๙๒.๓๐)	๔๑ (๗๑.๙๐)	๔๗ (๘๒.๕๐)	๔๒ (๗๕.๐๐)	๔๖ (๘๐.๗๐)	๓๕ (๖๘.๖๐)	๔๐ (๘๑.๖๐)	๔๔ (๘๐.๐๐)	๕๐ (๘๗.๗๐)	๒๐๘ (๗๖.๒๐)	๒๓๑ (๘๔.๙๐)
๕.	ประกาศสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงกิจการโทรทัศน์ และกิจการ โทรคมนาคมแห่งชาติเรื่อง แนวทางการพิจารณาและคำนวณสัดส่วนรายการ ข่าวสารหรือสารที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะเพื่อการขอยกเว้นหรือลดหย่อน ค่าธรรมเนียมใบอนุญาต พ.ศ. ๒๕๕๖ ระบุให้รายการข่าวสารหรือสารที่เป็น ประโยชน์ต่อสาธารณะหลายประเภท เช่น รายการข่าวสาร รายการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจในการปกครองในระบอบประชาธิปไตย รายการสำหรับเด็กและ เยาวชน เป็นต้น	๔๗ (๘๕.๕๐)	๕๒ (๙๒.๙๐)	๔๓ (๗๖.๘๐)	๔๙ (๘๓.๑๐)	๔๘ (๘๘.๙๐)	๕๐ (๘๗.๗๐)	๔๒ (๘๔.๐๐)	๔๙ (๙๕.๒๐)	๕๑ (๙๒.๗๐)	๕๕ (๙๘.๒๐)	๒๓๑ (๘๕.๖๐)	๒๕๕ (๙๑.๑๐)
๓) กฎหมาย ระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงโดยเฉพาะ													
๑.	ประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การอนุญาตทดลอง ประกอบกิจการ วิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๕ ระบุให้ผู้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง กิจการบริการชุมชน สามารถนำเสนอรายการต่างๆ ของสถานีเป็นภาษาท้องถิ่นได้ โดยให้มีการประกาศชื่อสถานีและเวลาด้วยภาษาราชการทุกต้นชั่วโมงที่ดำเนิน รายการ	๕๐ (๘๙.๓๐)	๕๖ (๙๖.๖๐)	๕๑ (๙๒.๗๐)	๕๕ (๙๔.๘๐)	๕๒ (๙๒.๙๐)	๕๖ (๙๖.๖๐)	๔๒ (๗๗.๘๐)	๔๕ (๙๑.๘๐)	๔๗ (๘๕.๕๐)	๕๒ (๘๙.๗๐)	๒๔๒ (๘๗.๗๐)	๒๖๔ (๙๔.๐๐)
๒.	ประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การอนุญาตทดลอง ประกอบกิจการ วิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๕ ระบุให้ผู้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง กิจการบริการทางธุรกิจสามารถหารายได้จากกำไรและการบริการธุรกิจได้ไม่ เกินชั่วโมงละสิบห้านาที	๓๙ (๗๐.๙๐)	๔๕ (๘๐.๔๐)	๓๑ (๕๕.๔๐)	๓๙ (๖๙.๖๐)	๓๔ (๖๐.๗๐)	๓๗ (๖๖.๑๐)	๓๘ (๗๔.๕๐)	๓๙ (๘๑.๓๐)	๓๓ (๖๐.๐๐)	๔๙ (๘๖.๐๐)	๑๗๕ (๖๔.๑๐)	๒๐๙ (๗๖.๖๐)

ที่	ข้อความ	นครศรีธรรมราช		สงขลา		สุราษฎร์ธานี		กระบี่		ชุมพร		ภาพรวม	
		ก่อน ความดี (%)	หลัง ความดี (%)	ก่อน ความดี (%)	หลัง ความดี (%)	ก่อน ความดี (%)	หลัง ความดี (%)	ก่อน ความดี (%)	หลัง ความดี (%)	ก่อน ความดี (%)	หลัง ความดี (%)	ก่อน ความดี (%)	หลัง ความดี (%)
๓.	ประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การอนุญาตทดลอง ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๕ ระบุให้ผู้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง กิจการบริการสาธารณะประเภทสถาบันอุดมศึกษาสามารถใช้เพื่อการใช้ประโยชน์ ด้านการเรียนการสอนหรือการเผยแพร่ความรู้สู่สังคม หรือการหารายได้เข้ามหาวิทยาลัย	๔๐ (๗๔.๑๐)	๔๔ (๘๔.๖๐)	๔๑ (๗๓.๒๐)	๔๗ (๘๓.๙๐)	๓๘ (๖๙.๑๐)	๔๒ (๗๒.๔๐)	๓๗ (๗๔.๐๐)	๔๓ (๙๓.๕๐)	๔๐ (๗๒.๗๐)	๔๕ (๘๑.๘๐)	๑๙๖ (๗๒.๖๐)	๒๒๑ (๘๒.๘๐)
๔.	ประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การทดสอบมาตรฐาน ทางเทคนิคของเครื่องส่งวิทยุกระจายเสียงสำหรับทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ.๒๕๕๕ ระบุให้ผู้ได้รับอนุญาตให้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงต้องยื่นคำขอให้ทดสอบมาตรฐานทางเทคนิคของเครื่องส่งวิทยุกระจายเสียงที่จะใช้ในการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง	๕๒ (๙๖.๓๐)	๕๕ (๙๖.๕๐)	๕๔ (๙๓.๑๐)	๕๖ (๙๘.๒๐)	๕๓ (๙๖.๔๐)	๕๔ (๙๖.๔๐)	๔๖ (๙๓.๙๐)	๕๒ (๙๘.๑๐)	๕๓ (๙๔.๖๐)	๕๙ (๑๐๐)	๑๙๖ (๗๒.๖๐)	๒๗๖ (๙๗.๙๐)
๕.	ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติเรื่อง หลักเกณฑ์การกำกับดูแลการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๖ ระบุให้ผู้ได้รับอนุญาตให้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงสามารถเปลี่ยนแปลงความสูงหรือย้ายที่ตั้งของเสาอากาศ หรือเพิ่มหรือลดกำลังส่งออกอากาศได้โดยได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการ	๔๑ (๗๔.๕๐)	๔๖ (๘๓.๖๐)	๔๑ (๗๐.๗๐)	๔๖ (๗๙.๓๐)	๔๑ (๗๔.๕๐)	๔๔ (๗๘.๖๐)	๓๓ (๖๖.๐๐)	๓๙ (๗๙.๖๐)	๔๕ (๘๐.๔๐)	๕๐ (๘๔.๗๐)	๒๐๑ (๗๓.๔๐)	๒๒๕ (๘๒.๒๐)
โมดูลที่ ๓ จริยธรรมและจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียง													
๑) มาตรฐานจริยธรรม จรรยาบรรณและธรรมาภิบาลของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียง													
๑.	การนำเสนอข่าวสารหรือข้อมูลสามารถนำเสนอความลับของแหล่งข่าวได้	๒๒ (๔๐.๐๐)	๒๗ (๔๙.๑๐)	๑๘ (๓๑.๖๐)	๑๙ (๓๔.๕๐)	๑๘ (๓๑.๖๐)	๒๔ (๔๑.๔๐)	๑๕ (๒๘.๘๐)	๒๓ (๔๑.๘๐)	๒๒ (๓๙.๓๐)	๓๘ (๖๖.๗๐)	๙๕ (๓๔.๓๐)	๑๓๑ (๔๖.๘๐)
๒.	การนำเสนอข่าวสารหรือข้อมูลควรหลีกเลี่ยงการกล่าวถึงการหย่าร้าง การฆ่าตัวตาย ความวิกลจริต เชื้อชาติ และเผ่าพันธุ์ หรือความด้อยโอกาสของบุคคล	๔๕ (๗๗.๖๐)	๔๖ (๘๓.๖๐)	๕๓ (๙๑.๔๐)	๕๕ (๙๖.๕๐)	๔๖ (๘๐.๗๐)	๕๐ (๘๔.๗๐)	๔๔ (๗๘.๖๐)	๔๙ (๙๔.๒๐)	๕๐ (๘๖.๒๐)	๕๕ (๙๓.๒๐)	๒๓๘ (๘๒.๙๐)	๒๕๕ (๙๐.๔๐)
๓.	การนำเสนอข่าวสารหรือข้อมูลต้องไม่ตกเป็นเครื่องมือ หรือกลุ่มกดดันทางการเมืองใดๆ	๕๒ (๙๔.๕๐)	๕๕ (๙๔.๘๐)	๔๙ (๙๔.๒๐)	๕๐ (๙๔.๓๐)	๕๒ (๙๔.๕๐)	๕๕ (๙๔.๘๐)	๔๓ (๘๙.๖๐)	๔๙ (๙๒.๕๐)	๕๒ (๙๖.๓๐)	๕๒ (๙๖.๓๐)	๒๔๘ (๙๓.๙๐)	๒๖๑ (๙๔.๖๐)
๔.	การนำเสนอข่าวสารหรือข้อมูลของเด็ก ต้องไม่สัมภาษณ์ นำเสนอภาพและต้องได้รับการยินยอมจากผู้ปกครอง	๕๓ (๙๑.๔๐)	๕๖ (๙๖.๖๐)	๕๔ (๙๔.๗๐)	๕๗ (๙๖.๖๐)	๕๓ (๙๓.๐๐)	๕๔ (๙๓.๑๐)	๔๗ (๘๓.๙๐)	๕๑ (๙๔.๔๐)	๕๑ (๘๙.๕๐)	๕๖ (๙๘.๒๐)	๒๕๘ (๙๐.๕๐)	๒๗๔ (๙๕.๘๐)
๕.	การนำเสนอข่าวสารหรือเหตุการณ์ เช่น การชุมนุม การประท้วง การเลือกข้างจะทำให้ได้รับความนิยมของผู้ฟังที่อยู่ฝ่ายนั้นๆ	๓๑ (๕๔.๔๐)	๓๙ (๖๙.๖๐)	๒๘ (๔๘.๓๐)	๓๖ (๖๒.๑๐)	๒๕ (๔๓.๙๐)	๒๖ (๔๔.๘๐)	๒๙ (๕๓.๗๐)	๓๔ (๖๔.๒๐)	๒๗ (๔๖.๖๐)	๔๐ (๗๑.๔๐)	๑๔๐ (๔๙.๓๐)	๑๗๕ (๖๒.๓๐)

ที่	ข้อความ	นครศรีธรรมราช		สงขลา		สุราษฎร์ธานี		กระบี่		ชุมพร		ภาพรวม	
		ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)
๒) ประเด็นเชิงจริยธรรมในกิจการกระจายเสียงทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ													
๑.	ผู้ประกอบการวิชาชีพกระจายเสียงต้องมีการตรวจสอบแหล่งข้อมูลของข่าวก่อนการนำเสนอ	๕๕ (๙๖.๕๐)	๕๗ (๙๖.๖๐)	๕๔ (๙๔.๗๐)	๕๗ (๑๐๐)	๕๖ (๙๘.๒๐)	๕๗ (๙๘.๓๐)	๕๑ (๙๑.๑๐)	๕๓ (๑๐๐)	๕๕ (๙๔.๘๐)	๕๙ (๙๘.๓๐)	๒๗๑ (๙๕.๑๐)	๒๘๓ (๙๘.๖๐)
๒.	การนำเสนอข้อเท็จจริงจากการภาครัฐหรือภาคเอกชน ต้องมีการระวังไม่บิดเบือนเนื้อหา	๕๔ (๙๘.๒๐)	๕๘ (๙๘.๓๐)	๕๖ (๙๘.๒๐)	๕๘ (๙๖.๗๐)	๕๓ (๙๘.๑๐)	๕๖ (๙๖.๖๐)	๔๗ (๙๒.๒๐)	๕๐ (๑๐๐)	๕๓ (๙๓.๐๐)	๕๗ (๙๖.๖๐)	๒๖๓ (๙๖.๐๐)	๒๗๙ (๙๗.๖๐)
๓.	บางครั้งผู้ประกอบการวิชาชีพกระจายเสียงก็เลี่ยงการสร้างความแตกแยกในสังคมในสังคมไม่ได้ ดังนั้นไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงมากนัก	๒๗ (๔๖.๖๐)	๓๔ (๕๘.๖๐)	๑๙ (๓๓.๓๐)	๒๖ (๔๕.๖๐)	๑๙ (๓๓.๙๐)	๒๗ (๔๕.๘๐)	๒๐ (๓๗.๗๐)	๒๗ (๕๒.๙๐)	๒๕ (๔๓.๙๐)	๔๔ (๗๔.๖๐)	๑๑๐ (๓๙.๑๐)	๑๕๘ (๕๕.๖๐)
๔.	บางครั้งการโฆษณาสินค้าที่เกินความจริง จะทำให้สปอนเซอร์ประทับใจและได้รับค่าโฆษณาอย่างต่อเนื่อง	๓๒ (๕๕.๒๐)	๓๖ (๖๐.๐๐)	๒๙ (๕๐.๙๐)	๓๓ (๕๘.๙๐)	๒๓ (๔๐.๔๐)	๒๕ (๔๓.๑๐)	๒๔ (๔๒.๙๐)	๓๒ (๖๔.๐๐)	๒๗ (๔๗.๔๐)	๔๖ (๗๘.๐๐)	๑๓๕ (๔๗.๔๐)	๑๗๒ (๖๐.๘๐)
๕.	การนำเสนอข่าวที่หลีกเลี่ยงต่อการละเมิดสิทธิของบุคคล ทำให้เนื้อหาข่าวไม่เป็นที่น่าสนใจ	๓๐ (๕๑.๗๐)	๓๖ (๖๓.๒๐)	๒๕ (๔๓.๑๐)	๓๒ (๕๔.๒๐)	๓๐ (๕๕.๖๐)	๓๗ (๖๔.๙๐)	๒๘ (๕๓.๘๐)	๓๗ (๖๗.๓๐)	๒๗ (๔๘.๒๐)	๔๕ (๗๕.๐๐)	๑๔๐ (๕๐.๔๐)	๑๘๗ (๖๔.๙๐)
๓) การรู้เท่าทันสื่อ กับจริยธรรมและจรรยาบรรณของสื่อมวลชน													
๑.	ลิงก์ข่าวปลอมมักใช้ URL คล้ายกับของสำนักข่าว จนบางทีแทบแยกไม่ออก	๔๘ (๘๗.๓๐)	๕๓ (๙๑.๔๐)	๔๘ (๘๕.๗๐)	๕๒ (๙๑.๒๐)	๕๐ (๙๒.๖๐)	๕๓ (๙๓.๐๐)	๔๖ (๘๘.๕๐)	๔๙ (๙๖.๑๐)	๕๓ (๙๓.๐๐)	๕๗ (๙๘.๓๐)	๒๔๕ (๘๙.๔๐)	๒๖๔ (๙๔.๐๐)
๒.	การนำเสนอข่าวปลอม ไม่ว่าจะทั้งหมดหรือเพียงแค่บางส่วน เขาไปในระบบคอมพิวเตอร์ รวมถึงการแชร์และส่งต่อข้อมูลเท็จจากแหล่งต่างๆ ล้วนมีความผิด ทั้งนี้ตาม พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ มีความผิดตามมาตรา ๑๔(๑) มีโทษจำคุกไม่เกิน ๕ ปี ปรับไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ	๕๓ (๙๓.๐๐)	๕๗ (๙๖.๖๐)	๕๔ (๙๔.๗๐)	๕๖ (๙๖.๖๐)	๕๑ (๙๔.๔๐)	๕๔ (๙๓.๑๐)	๔๔ (๘๔.๖๐)	๔๘ (๙๖.๐๐)	๕๕ (๙๔.๘๐)	๕๙ (๑๐๐)	๒๕๗ (๙๒.๔๐)	๒๗๔ (๙๖.๕๐)
๓.	การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ ต้องสามารถเข้าถึง เข้าใจตีความ ประเมิน และสร้างข้อมูล และสื่อในรูปแบบที่หลากหลายด้วยความตระหนักถึงผลกระทบของข้อมูลและสื่อต่างๆ	๕๕ (๙๘.๒๐)	๕๘ (๙๘.๓๐)	๕๑ (๙๑.๑๐)	๕๗ (๙๖.๖๐)	๕๑ (๙๒.๗๐)	๕๔ (๙๘.๒๐)	๔๗ (๘๗.๐๐)	๕๒ (๑๐๐)	๕๒ (๙๑.๒๐)	๕๙ (๙๘.๓๐)	๒๕๖ (๙๒.๑๐)	๒๘๐ (๙๘.๒๐)
๔.	ผู้ประกอบการวิชาชีพกระจายเสียงไม่จำเป็นต้องพัฒนาไปถึงการเข้าใจดิจิทัล	๑๘ (๓๒.๗๐)	๒๑ (๓๘.๒๐)	๑๑ (๒๐.๔๐)	๑๔ (๒๕.๐๐)	๑๔ (๒๕.๙๐)	๑๕ (๒๖.๘๐)	๑๓ (๒๖.๐๐)	๑๔ (๒๘.๖๐)	๒๒ (๓๘.๖๐)	๕๒ (๘๖.๗๐)	๗๘ (๒๘.๙๐)	๑๑๖ (๕๒.๐๐)
๕.	ผู้ประกอบการวิชาชีพกระจายเสียงในปัจจุบันต้องสามารถสร้างเนื้อหาและใช้เครื่องมือสื่อดิจิทัลเพื่อการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ	๕๓ (๙๔.๖๐)	๕๕ (๙๖.๕๐)	๕๒ (๙๔.๕๐)	๕๗ (๙๖.๖๐)	๕๐ (๙๒.๖๐)	๕๕ (๙๖.๕๐)	๕๒ (๙๖.๓๐)	๕๕ (๙๘.๒๐)	๕๓ (๙๔.๖๐)	๕๘ (๙๘.๓๐)	๒๖๐ (๙๔.๕๐)	๒๘๐ (๙๗.๒๐)
โมดูลที่ ๔ การบริหารจัดการสถานีสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ													
๑) การจัดทำผังรายการสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ เนื้อหาที่ กสทช. กำหนด เนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ รวมถึงการรายงานกรณีที่มีเหตุจำเป็นเร่งด่วนที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ													
๑.	ผังรายการ คือการวางรอบการนำเสนอรายการทั้งหมดที่จะทำการเผยแพร่บนสถานีทดลองประกอบกิจการกระจายเสียง ในแต่ละวัน รายสัปดาห์ หรือรายเดือน	๕๔ (๙๓.๑๐)	๕๗ (๙๖.๖๐)	๕๑ (๘๗.๙๐)	๕๓ (๘๘.๓๐)	๕๑ (๙๒.๗๐)	๕๕ (๙๓.๒๐)	๔๑ (๗๘.๘๐)	๔๓ (๘๗.๗๐)	๕๔ (๙๓.๑๐)	๖๐ (๑๐๐)	๒๕๑ (๘๙.๓๐)	๒๖๘ (๙๓.๔๐)

ที่	ข้อความ	นครศรีธรรมราช		สงขลา		สุราษฎร์ธานี		กระบี่		ชุมพร		ภาพรวม	
		ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)	ก่อน ความถี่ (%)	หลัง ความถี่ (%)
๒.	รายการดนตรี (Music Program) เป็นรายการที่มุ่งให้ความบันเทิง นิยมมากที่สุด ในรายการวิทยุกระจายเสียง	๔๒ (๗๕.๐๐)	๔๕ (๗๗.๖๐)	๕๕ (๙๔.๘๐)	๕๗ (๙๕.๐๐)	๔๕ (๘๐.๔๐)	๕๑ (๘๖.๔๐)	๔๑ (๗๗.๔๐)	๔๒ (๘๔.๐๐)	๓๘ (๖๕.๕๐)	๕๖ (๙๓.๓๐)	๒๒๑ (๗๘.๖๐)	๒๕๑ (๘๗.๕๐)
๓.	กิจการทางธุรกิจในระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่นต้องมีรายการที่ผู้รับใบอนุญาตผลิต เองในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๐ ของเวลาออกอากาศทั้งหมด	๔๒ (๗๒.๔๐)	๔๗ (๗๙.๗๐)	๔๔ (๗๘.๖๐)	๔๗ (๗๘.๓๐)	๔๓ (๘๖.๐๐)	๔๘ (๘๗.๓๐)	๓๕ (๗๒.๙๐)	๔๑ (๘๒.๐๐)	๓๙ (๖๙.๖๐)	๔๕ (๗๗.๖๐)	๒๐๓ (๗๕.๗๐)	๒๒๘ (๘๐.๙๐)
๔.	การจัดวางผังรายการ ควรเน้นการนำเสนอรายการที่เหมาะสมและสอดคล้องกับ กลุ่มเป้าหมาย โดยพิจารณาจาก เพศ อายุ รสนิยม และความต้องการ รวมทั้ง พฤติกรรม การใช้ชีวิตของกลุ่มผู้ฟัง	๕๔ (๙๓.๑๐)	๕๗ (๙๕.๐๐)	๕๓ (๙๓.๐๐)	๕๗ (๙๕.๐๐)	๔๘ (๘๘.๙๐)	๕๒ (๘๙.๗๐)	๔๔ (๘๓.๐๐)	๔๖ (๙๐.๒๐)	๕๓ (๙๓.๐๐)	๕๖ (๙๔.๙๐)	๒๕๒ (๙๐.๓๐)	๒๖๘ (๙๓.๑๐)
๕.	สถานที่ทดลองประกอบกิจการกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ ควรมีการสร้าง เอกลักษณ์ ของสถานี เช่น สถานีเพลงคลาสสิก สถานีธุรกิจชุมชน เพื่อให้กลุ่มผู้ฟัง สามารถเลือกรับฟังได้ตามความต้องการ	๕๓ (๘๙.๘๐)	๕๔ (๙๐.๐๐)	๔๘ (๘๕.๗๐)	๕๔ (๙๐.๐๐)	๔๕ (๘๐.๔๐)	๔๙ (๘๔.๙๐)	๔๔ (๘๖.๓๐)	๔๗ (๙๔.๐๐)	๔๘ (๘๕.๗๐)	๕๓ (๘๘.๓๐)	๒๓๘ (๘๕.๖๐)	๒๕๗ (๘๙.๒๐)
๒) หลักเกณฑ์และแนวทางการหารายได้สำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ													
๑.	สถานที่ทดลองประกอบกิจการกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจที่ไม่มีการบอกรับ สมาชิก สามารถจัดให้มีการโฆษณาสินค้า หรือบริการได้ แต่ต้องไม่เกินชั่วโมงละ ๑๒ นาที โดยเมื่อรวมเวลาโฆษณาแล้ว ตลอดทั้งวันต้องไม่เกินชั่วโมงละ ๑๐ นาที	๔๓ (๗๖.๘๐)	๔๖ (๘๓.๖๐)	๔๙ (๙๒.๕๐)	๕๒ (๘๙.๗๐)	๔๒ (๗๗.๘๐)	๔๘ (๘๕.๗๐)	๓๘ (๗๗.๖๐)	๔๓ (๘๗.๘๐)	๔๐ (๗๐.๒๐)	๔๔ (๗๓.๓๐)	๒๑๒ (๗๘.๘๐)	๒๓๓ (๘๓.๘๐)
๒.	สถานที่ทดลองประกอบกิจการกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ ที่มีการบอกรับ สมาชิก หารายได้จากโฆษณาได้ แต่ต้องไม่เกินชั่วโมงละ ๖ นาที โดยเมื่อรวม เวลาการโฆษณาและการบริการธุรกิจตลอดทั้งวันเฉลี่ยแล้วต้องไม่เกินชั่วโมงละ ๕ นาที	๔๘ (๘๔.๒๐)	๕๒ (๘๙.๗๐)	๓๔ (๖๔.๒๐)	๔๐ (๖๙.๐๐)	๓๘ (๗๑.๗๐)	๓๙ (๖๙.๖๐)	๓๘ (๗๙.๒๐)	๔๔ (๘๑.๕๐)	๓๗ (๖๖.๑๐)	๔๕ (๗๖.๓๐)	๑๙๕ (๗๓.๐๐)	๒๒๐ (๗๗.๒๐)
๓.	ผู้ทดลองประกอบกิจการไม่จำเป็นต้องจัดทำและบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับรายได้และ ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสถานี	๒๖ (๔๔.๘๐)	๒๙ (๕๐.๐๐)	๒๒ (๓๗.๓๐)	๒๗ (๔๕.๘๐)	๒๔ (๔๒.๙๐)	๓๒ (๕๕.๒๐)	๑๖ (๓๐.๘๐)	๒๕ (๔๕.๕๐)	๒๕ (๔๓.๙๐)	๓๘ (๖๓.๓๐)	๑๑๓ (๔๐.๑๐)	๑๕๑ (๕๑.๙๐)
๔.	สถานที่ทดลองประกอบกิจการกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจควรมีการพัฒนาให้ สามารถฟังได้บนแพลตฟอร์มออนไลน์และแอปพลิเคชันต่างๆ จะเป็นการเพิ่มฐาน ผู้ฟังอีกทางหนึ่ง	๕๒ (๘๙.๗๐)	๕๔ (๙๑.๕๐)	๕๔ (๙๔.๗๐)	๕๕ (๙๔.๘๐)	๕๖ (๙๘.๒๐)	๕๗ (๑๐๐)	๕๐ (๙๒.๖๐)	๕๔ (๙๖.๔๐)	๕๓ (๙๓.๐๐)	๕๗ (๙๕.๐๐)	๒๖๕ (๙๓.๖๐)	๒๗๗ (๙๕.๕๐)
๕.	สถานที่ทดลองประกอบกิจการกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจควรมีการจัด กิจกรรมออนไลน์และออนกราวด์ควบคู่กัน	๔๕ (๘๔.๙๐)	๔๙ (๘๗.๕๐)	๕๒ (๙๖.๓๐)	๕๕ (๙๖.๕๐)	๔๑ (๗๓.๒๐)	๔๓ (๗๕.๔๐)	๓๘ (๗๔.๕๐)	๔๐ (๘๕.๑๐)	๕๑ (๘๙.๕๐)	๕๔ (๙๐.๐๐)	๒๒๗ (๘๘.๘๐)	๒๔๑ (๘๗.๐๐)

ที่	ข้อความ	นครศรีธรรมราช		สงขลา		สุราษฎร์ธานี		กระบี่		ชุมพร		ภาพรวม	
		ก่อน ความดี (%)	หลัง ความดี (%)	ก่อน ความดี (%)	หลัง ความดี (%)	ก่อน ความดี (%)	หลัง ความดี (%)	ก่อน ความดี (%)	หลัง ความดี (%)	ก่อน ความดี (%)	หลัง ความดี (%)	ก่อน ความดี (%)	หลัง ความดี (%)
โมดูลที่ ๕ การผลิตและกำกับดูแลเนื้อหาวิทยุกระจายเสียงและโฆษณาสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ													
๑) เทคนิคการผลิตและจัดรายการวิทยุอย่างสร้างสรรค์และเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย													
๑.	เนื้อหาวิทยุต้องมีเนื้อหาที่น่าสนใจสำหรับกลุ่มคนที่หลากหลาย	๕๕ (๙๓.๒๐)	๕๗ (๙๖.๖๐)	๕๘ (๙๘.๓๐)	๖๐ (๑๐๐)	๕๕ (๙๘.๒๐)	๕๘ (๑๐๐)	๕๔ (๙๔.๗๐)	๕๗ (๙๘.๓๐)	๕๔ (๙๓.๑๐)	๖๐ (๑๐๐)	๒๗๖ (๙๕.๕๐)	๒๙๒ (๙๙.๐๐)
๒.	เนื้อหาวิทยุต้องมีสาระเสริมศิลปะและวัฒนธรรม	๕๖ (๙๔.๙๐)	๕๘ (๙๘.๓๐)	๕๘ (๙๘.๓๐)	๖๐ (๑๐๐)	๕๒ (๙๒.๙๐)	๕๔ (๙๖.๔๐)	๔๙ (๙๐.๗๐)	๕๐ (๙๔.๓๐)	๕๕ (๙๔.๘๐)	๕๙ (๙๘.๓๐)	๒๗๐ (๙๔.๔๐)	๒๘๑ (๙๗.๖๐)
๓.	เนื้อหาวิทยุต้องให้ความรู้ สร้างประสบการณ์ใหม่ๆ และแรงบันดาลใจให้กับผู้รับสาร	๕๗ (๑๐๐)	๕๙ (๑๐๐)	๕๗ (๙๖.๖๐)	๕๘ (๑๐๐)	๕๔ (๙๘.๒๐)	๕๗ (๙๘.๓๐)	๕๐ (๙๒.๖๐)	๕๓ (๑๐๐)	๕๓ (๙๕.๖๐)	๕๘ (๙๖.๗๐)	๒๗๑ (๙๖.๔๐)	๒๘๕ (๙๙.๐๐)
๔.	การเตรียมเนื้อหาของรายการ ควรมีสาระทั่วไป ไม่ต้องคำนึงถึงผู้ฟังเฉพาะกลุ่ม จะทำรายได้ให้สถานีได้มากกว่า	๓๕ (๕๙.๓๐)	๓๘ (๖๔.๔๐)	๑๘ (๓๐.๐๐)	๒๑ (๓๕.๖๐)	๒๔ (๔๓.๖๐)	๒๘ (๔๙.๑๐)	๒๘ (๕๐.๐๐)	๓๐ (๕๓.๖๐)	๓๑ (๕๓.๔๐)	๕๐ (๘๓.๓๐)	๑๓๖ (๔๗.๒๐)	๑๖๗ (๕๗.๔๐)
๕.	การเตรียมเนื้อหาวิทยุควรมีการบ่มเพาะความคิด โดยการร่วมระดมสมองจากผู้ที่มีประสบการณ์ เพื่อนร่วมงาน นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้มีส่วนได้เสีย	๔๙ (๘๗.๕๐)	๕๓ (๘๙.๘๐)	๕๑ (๘๙.๕๐)	๕๒ (๘๘.๑๐)	๔๖ (๘๒.๑๐)	๕๑ (๘๙.๕๐)	๓๙ (๗๙.๖๐)	๔๔ (๘๘.๐๐)	๔๖ (๘๐.๗๐)	๔๙ (๘๑.๗๐)	๒๓๑ (๘๔.๐๐)	๒๔๙ (๘๗.๔๐)
๒) การกำกับดูแลเนื้อหาวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ และการโฆษณาโดยคำนึงถึงผู้บริโภคเป็นสำคัญ													
๑.	หลักการกำกับดูแลสื่อ และรูปแบบการกำกับดูแลสื่อ มี ๓ รูปแบบ ได้แก่ การกำกับดูแลโดยอำนาจรัฐ การกำกับดูแลตนเอง และการกำกับดูแลร่วมกัน	๔๙ (๘๖.๐๐)	๕๑ (๘๙.๕๐)	๕๒ (๘๘.๑๐)	๕๓ (๙๑.๔๐)	๔๔ (๘๑.๕๐)	๔๕ (๘๐.๔๐)	๔๑ (๘๒.๐๐)	๔๖ (๙๒.๐๐)	๔๖ (๘๓.๖๐)	๕๑ (๘๕.๐๐)	๒๓๒ (๘๔.๔๐)	๒๔๖ (๘๗.๕๐)
๒.	สำนักงาน กสทช. ทำหน้าที่ในการกำกับดูแลเนื้อหาของสื่อวิทยุโทรทัศน์โดยองค์กรกำกับดูแลในประเทศไทย	๔๙ (๘๗.๕๐)	๕๔ (๙๐.๐๐)	๕๔ (๙๓.๑๐)	๕๕ (๙๓.๒๐)	๔๙ (๙๐.๗๐)	๕๒ (๙๑.๒๐)	๔๙ (๙๒.๕๐)	๕๔ (๙๖.๔๐)	๕๐ (๘๗.๗๐)	๕๘ (๙๖.๗๐)	๒๕๑ (๙๐.๓๐)	๒๗๓ (๙๓.๕๐)
๓.	สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ทำหน้าที่ในการกำกับดูแลกลุ่มผลิตภัณฑ์สุขภาพโดยเฉพาะ	๔๙ (๘๖.๐๐)	๕๒ (๘๙.๗๐)	๕๖ (๙๔.๙๐)	๕๗ (๙๖.๖๐)	๔๙ (๘๙.๑๐)	๕๑ (๘๗.๙๐)	๔๑ (๗๘.๘๐)	๔๘ (๘๗.๓๐)	๔๔ (๗๗.๒๐)	๕๒ (๘๘.๑๐)	๒๓๙ (๘๕.๔๐)	๒๖๐ (๙๐.๐๐)
๔.	สถานีทดลองประกอบกิจการกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ ควรหลีกเลี่ยงการโฆษณาที่ใช้ข้อมูลสถิติ ข้อมูลงานวิจัย รายงานศึกษาทางวิชาการในทางที่ไม่สมควร หรือทำให้เกิดความเข้าใจผิดโดยสิ้นค้านั้นไม่ได้มีคุณสมบัติตามข้อมูลที่กล่าวอ้าง	๔๙ (๙๐.๗๐)	๕๐ (๙๐.๙๐)	๔๓ (๗๒.๙๐)	๔๘ (๘๑.๔๐)	๔๕ (๘๐.๔๐)	๕๑ (๘๗.๙๐)	๓๘ (๗๑.๗๐)	๔๑ (๘๕.๔๐)	๔๐ (๗๑.๔๐)	๔๗ (๗๙.๗๐)	๒๑๕ (๗๗.๓๐)	๒๓๗ (๘๔.๙๐)
๕.	ผู้ทดลองประกอบกิจการอาจดำเนินรายการที่แตกต่างจากผังรายการหลักที่คณะกรรมการเห็นชอบแล้วได้ แต่ต้องแจ้งเหตุผล ความจำเป็น และรายละเอียด ที่เกี่ยวข้องให้คณะกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ทราบภายใน ๓๐ วัน นับตั้งแต่วันที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงผังรายการ	๔๐ (๗๖.๙๐)	๔๑ (๗๕.๙๐)	๔๐ (๗๒.๗๐)	๔๗ (๘๓.๙๐)	๕๒ (๙๖.๓๐)	๕๔ (๙๓.๑๐)	๔๐ (๘๐.๐๐)	๔๔ (๘๑.๕๐)	๔๙ (๘๗.๕๐)	๕๓ (๘๘.๘๐)	๒๒๑ (๘๒.๘๐)	๒๓๙ (๘๕.๑๐)

ที่	ข้อความ	นครศรีธรรมราช		สงขลา		สุราษฎร์ธานี		กระบี่		ชุมพร		ภาพรวม	
		ก่อน ความดี (%)	หลัง ความดี (%)	ก่อน ความดี (%)	หลัง ความดี (%)	ก่อน ความดี (%)	หลัง ความดี (%)	ก่อน ความดี (%)	หลัง ความดี (%)	ก่อน ความดี (%)	หลัง ความดี (%)	ก่อน ความดี (%)	หลัง ความดี (%)
โมดูลที่ ๖ การบริหารจัดการสถานีสำหรับสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน													
๑) การจัดทำผังรายการสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน การนำเสนอเนื้อหาตามที่ กสทช. กำหนด รวมถึงการรายงานกรณีที่มีเหตุจำเป็นเร่งด่วนที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ													
๑.	ผังรายการ คือการวางกรอบการนำเสนอรายการทั้งหมดที่จะทำการเผยแพร่บนสถานีทดลองประกอบกิจการกระจายเสียง ในแต่ละวัน รายสัปดาห์ หรือรายเดือน	๔๔ (๘๙.๑๐)	๕๒ (๙๔.๕๐)	๕๒ (๙๔.๕๐)	๕๖ (๙๘.๒๐)	๕๓ (๙๖.๔๐)	๕๕ (๙๘.๒๐)	๔๙ (๙๐.๗๐)	๕๓ (๙๖.๔๐)	๕๗ (๙๘.๓๐)	๖๐ (๑๐๐)	๒๖๐ (๙๓.๙๐)	๒๗๖ (๙๗.๕๐)
๒.	สถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ ต้องมีรายการที่เป็นข่าวสาร รายการส่งเสริม ความรู้ ความเข้าใจในการปกครองในระบอบประชาธิปไตย รายการส่งเสริมการศึกษา จริยธรรม ศิลปะ วัฒนธรรม การให้ความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม คุณภาพชีวิต และ สิ่งแวดล้อม	๔๙ (๘๙.๑๐)	๕๕ (๙๖.๕๐)	๔๙ (๙๐.๗๐)	๕๒ (๙๑.๒๐)	๕๐ (๙๔.๓๐)	๕๕ (๙๘.๒๐)	๕๒ (๙๒.๙๐)	๕๕ (๙๘.๒๐)	๕๔ (๙๓.๑๐)	๕๖ (๙๔.๙๐)	๒๕๔ (๙๒.๐๐)	๒๗๓ (๙๕.๘๐)
๓.	สถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการชุมชน ต้องมีรายการที่เป็นข่าวสารหรือสาระเกี่ยวกับชุมชนเป้าหมายที่รับบริการ แต่สามารถผลิตโดยคนนอกชุมชน	๔๑ (๗๗.๔๐)	๔๒ (๘๐.๘๐)	๓๕ (๖๓.๖๐)	๓๖ (๖๔.๓๐)	๔๓ (๗๙.๖๐)	๔๕ (๗๘.๙๐)	๔๔ (๘๓.๐๐)	๕๓ (๙๑.๔๐)	๕๑ (๘๗.๙๐)	๕๖ (๙๓.๓๐)	๒๑๔ (๗๘.๔๐)	๒๓๒ (๘๒.๐๐)
๔.	สถานีทดลองประกอบกิจการกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชนต้องมีการออกอากาศรายการที่มีเนื้อหาสร้างสรรค์สังคมหรือรายการเด็ก และเยาวชน อย่างน้อยวันละหกสิบนาที ระหว่างช่วงเวลา ๑๖.๐๐ น. - ๑๘.๐๐ น. ของทุกวัน และช่วงเวลา ๐๗.๐๐ น.- ๐๙.๐๐ น. ในวันเสาร์และวันอาทิตย์	๔๕ (๘๖.๕๐)	๕๐ (๙๐.๙๐)	๕๐ (๙๔.๓๐)	๕๔ (๙๔.๗๐)	๔๘ (๙๐.๖๐)	๔๙ (๘๗.๕๐)	๔๐ (๘๐.๐๐)	๔๙ (๙๖.๑๐)	๔๘ (๘๗.๓๐)	๔๙ (๘๕.๕๐)	๒๓๑ (๘๗.๘๐)	๒๕๑ (๙๐.๖๐)
๕.	สถานีทดลองประกอบกิจการกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน ควรมีการสร้างเอกลักษณ์ของสถานี เช่น การเป็นสถานีเพื่อชุมชน เพื่อการเผยแพร่งานจรรยา เพื่อส่งเสริมการศึกษา ฯลฯ เป็นต้น เพื่อให้กลุ่มผู้ฟังสามารถเลือกรับฟังได้ตามความต้องการ	๕๑ (๙๖.๒๐)	๕๕ (๙๔.๘๐)	๕๐ (๙๐.๙๐)	๕๑ (๙๑.๑๐)	๔๕ (๘๓.๓๐)	๕๐ (๘๙.๓๐)	๔๘ (๙๔.๑๐)	๕๓ (๙๖.๔๐)	๕๓ (๙๓.๐๐)	๕๖ (๙๖.๖๐)	๒๔๗ (๙๑.๕๐)	๒๖๕ (๙๓.๖๐)
๒) หลักเกณฑ์และข้อกเว้นในการหารายได้สำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน													
๑.	วิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะและกิจการบริการชุมชน จะมีรายได้จากการบริจาคและการอุดหนุน	๓๙ (๗๖.๕๐)	๔๒ (๘๒.๔๐)	๔๙ (๙๐.๗๐)	๕๐ (๘๙.๓๐)	๔๕ (๘๔.๙๐)	๔๙ (๘๖.๐๐)	๔๑ (๘๐.๔๐)	๔๓ (๘๗.๘๐)	๔๔ (๗๕.๙๐)	๔๗ (๘๑.๐๐)	๒๑๘ (๘๑.๖๐)	๒๓๑ (๘๕.๒๐)
๒.	ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะประเภทที่สอง (เพื่อความมั่นคงของรัฐหรือความปลอดภัยสาธารณะ) ให้หารายได้จากภาษีเงินได้เท่าที่เพียงพอต่อการประกอบกิจการโดยไม่เน้นการแสวงหากำไร	๓๖ (๖๙.๒๐)	๔๐ (๗๕.๕๐)	๓๙ (๗๐.๙๐)	๔๑ (๗๑.๙๐)	๔๘ (๘๗.๓๐)	๕๑ (๘๗.๙๐)	๔๔ (๘๖.๓๐)	๔๙ (๙๐.๗๐)	๕๐ (๘๗.๗๐)	๕๒ (๘๘.๑๐)	๒๑๗ (๘๐.๔๐)	๒๓๓ (๘๒.๙๐)

ที่	ข้อความ	นครศรีธรรมราช		สงขลา		สุราษฎร์ธานี		กระบี่		ชุมพร		ภาพรวม	
		ก่อน ความดี (%)	หลัง ความดี (%)	ก่อน ความดี (%)	หลัง ความดี (%)	ก่อน ความดี (%)	หลัง ความดี (%)	ก่อน ความดี (%)	หลัง ความดี (%)	ก่อน ความดี (%)	หลัง ความดี (%)	ก่อน ความดี (%)	หลัง ความดี (%)
๓.	สถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการชุมชนจะได้รับอุดหนุนส่วนหนึ่งจะได้รับจากกองทุนวิจัยและพัฒนากิจการกระจายเสียงกิจการโทรทัศน์ และกิจการ โทรคมนาคม เพื่อประโยชน์สาธารณะ ในด้านการส่งเสริมและสนับสนุนเงินจากกองทุนวิจัยและพัฒนา กิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม เพื่อประโยชน์สาธารณะ ตามมาตรา ๕๒(๑)	๔๖ (๘๘.๕๐)	๔๗ (๘๘.๗๐)	๕๒ (๙๖.๓๐)	๕๖ (๙๘.๒๐)	๕๓ (๙๘.๑๐)	๕๕ (๑๐๐)	๔๒ (๘๔.๐๐)	๔๔ (๙๑.๗๐)	๕๒ (๙๒.๙๐)	๕๖ (๙๔.๙๐)	๒๔๕ (๙๒.๑๐)	๒๕๘ (๙๔.๙๐)
๔.	การระดมกลุ่มผู้ฟังที่ชัดเจนของสถานีสำหรับสถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และชุมชน จะทำให้สถานีเป็นชุมชนที่มีผู้ฟังเฉพาะกลุ่มที่มีการสนับสนุนอย่างเข้มแข็งทั้งในด้านเงินบริจาคหรือสนับสนุนผ่านกิจกรรมต่างๆ	๔๖ (๘๘.๕๐)	๕๑ (๙๖.๒๐)	๔๙ (๙๒.๕๐)	๕๓ (๙๓.๐๐)	๔๖ (๘๓.๖๐)	๔๙ (๘๙.๑๐)	๓๓ (๖๘.๘๐)	๔๔ (๘๙.๘๐)	๔๙ (๘๗.๕๐)	๕๓ (๘๙.๘๐)	๒๒๓ (๘๔.๕๐)	๒๕๐ (๙๑.๖๐)
๕.	วิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะและกิจการบริการชุมชนสามารถดำเนินการจัดรายการหรือกิจกรรมของสถานีร่วมกับภาคี จะได้รับการสนับสนุนในเชิงองค์ความรู้และบางโครงการอาจจะมียงบประมาณในการสนับสนุนซึ่งสามารถนำมาใช้ในการเพิ่มคุณภาพของรายการ	๔๔ (๘๖.๓๐)	๕๐ (๙๒.๖๐)	๕๐ (๙๒.๖๐)	๕๗ (๙๖.๖๐)	๔๙ (๘๙.๑๐)	๕๒ (๙๖.๓๐)	๔๖ (๘๖.๘๐)	๔๙ (๙๔.๒๐)	๔๗ (๘๕.๕๐)	๕๗ (๙๕.๐๐)	๒๓๖ (๘๘.๑๐)	๒๖๕ (๙๕.๐๐)
โมดูลที่ ๗ การผลิตและกำกับดูแลเนื้อหารายการวิทยุสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน													
๑) การวิเคราะห์และจัดทำเนื้อหารายการ รวมถึงเทคนิคการผลิตและยกระดับการจัดรายการวิทยุประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชนให้ทันสมัย มีความน่าสนใจและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย													
๑.	เนื้อหารายการต้องมีเนื้อหาที่ส่งเสริมประชาธิปไตยในสังคม	๕๐ (๙๐.๙๐)	๕๕ (๙๔.๘๐)	๔๔ (๘๐.๐๐)	๕๔ (๙๖.๔๐)	๔๙ (๙๖.๑๐)	๕๒ (๙๔.๕๐)	๔๒ (๘๙.๔๐)	๔๕ (๙๓.๘๐)	๕๕ (๙๖.๕๐)	๕๗ (๙๖.๖๐)	๒๔๐ (๙๐.๖๐)	๒๖๓ (๙๕.๓๐)
๒.	เนื้อหารายการต้องมีการส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรม ยกย่องวีรกรรมและจรรโลงใจคนในสังคม	๕๔ (๙๖.๔๐)	๕๕ (๙๖.๕๐)	๕๖ (๑๐๐)	๕๙ (๑๐๐)	๕๓ (๙๖.๔๐)	๕๖ (๑๐๐)	๔๙ (๙๐.๗๐)	๕๐ (๙๖.๒๐)	๕๐ (๘๗.๗๐)	๕๖ (๙๔.๙๐)	๒๖๒ (๙๔.๒๐)	๒๗๖ (๙๗.๕๐)
๓.	รายการสำหรับเด็กและเยาวชนต้องมีการศึกษาพัฒนาการแต่ละช่วงวัย และนำเสนอเนื้อหารายการให้สอดคล้องกับพัฒนาการเด็กและเยาวชน	๕๓ (๙๖.๔๐)	๕๕ (๙๖.๕๐)	๕๓ (๙๓.๐๐)	๕๗ (๙๘.๓๐)	๕๕ (๙๘.๒๐)	๕๖ (๙๘.๒๐)	๔๘ (๙๐.๖๐)	๔๙ (๙๔.๒๐)	๕๑ (๙๑.๑๐)	๕๘ (๙๘.๓๐)	๒๖๐ (๙๓.๙๐)	๒๗๕ (๙๗.๒๐)
๔.	สถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะและกิจการบริการชุมชน ควรมีการนำเสนอเนื้อหา สาระ ที่มีความหลากหลาย หรือมีรูปแบบการนำเสนอรายการที่หลากหลาย เป็นสิ่งที่จะช่วยให้ผู้ฟังไม่เกิดความเบื่อหน่าย	๕๔ (๙๓.๑๐)	๕๖ (๙๖.๖๐)	๕๒ (๙๔.๕๐)	๕๕ (๙๔.๘๐)	๔๙ (๘๙.๑๐)	๕๒ (๙๑.๒๐)	๔๘ (๘๘.๙๐)	๔๙ (๙๔.๒๐)	๕๑ (๘๙.๕๐)	๕๕ (๙๓.๒๐)	๒๕๔ (๙๑.๐๐)	๒๖๗ (๙๔.๐๐)
๕.	การจัดรายการวิทยุประเภทกิจการบริการชุมชน ควรประยุกต์ใช้เทคนิคการมีส่วนร่วมของชุมชน เช่น การเชิญเข้าร่วมจัดรายการ การร่วมให้ข้อมูลในการจัดเตรียมเนื้อหารายการ เป็นต้น	๕๒ (๙๔.๕๐)	๕๕ (๙๖.๕๐)	๕๓ (๙๘.๑๐)	๕๖ (๙๖.๖๐)	๕๒ (๙๔.๕๐)	๕๖ (๙๘.๒๐)	๕๑ (๙๔.๔๐)	๕๒ (๙๘.๑๐)	๕๒ (๙๔.๕๐)	๕๘ (๙๘.๓๐)	๒๖๐ (๙๕.๒๐)	๒๗๗ (๙๗.๕๐)

ที่	ข้อความ	นครศรีธรรมราช		สงขลา		สุราษฎร์ธานี		กระบี่		ชุมพร		ภาพรวม	
		ก่อน ความดี (%)	หลัง ความดี (%)	ก่อน ความดี (%)	หลัง ความดี (%)	ก่อน ความดี (%)	หลัง ความดี (%)	ก่อน ความดี (%)	หลัง ความดี (%)	ก่อน ความดี (%)	หลัง ความดี (%)	ก่อน ความดี (%)	หลัง ความดี (%)
๒) การกำกับดูแลเนื้อหารายการและกิจกรรมการหารายได้ของวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน													
๑.	หลักการกำกับดูแลสื่อ และรูปแบบการกำกับดูแลสื่อ มี ๓ รูปแบบ ได้แก่ การกำกับดูแลโดยอำนาจรัฐ การกำกับดูแลกันเอง และการกำกับดูแลร่วมกัน	๔๖ (๘๕.๒๐)	๕๑ (๙๒.๗๐)	๕๒ (๙๑.๒๐)	๕๔ (๙๓.๑๐)	๕๒ (๙๒.๙๐)	๕๕ (๙๔.๘๐)	๔๖ (๘๖.๘๐)	๔๙ (๙๖.๑๐)	๕๒ (๙๒.๙๐)	๕๕ (๙๔.๘๐)	๒๔๘ (๘๙.๘๐)	๒๖๔ (๙๔.๓๐)
๒.	สถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ ควรมีการจัดทำรายการที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเหตุการณ์ในปัจจุบัน หรือเหตุการณ์ที่เป็นข้อเท็จจริงที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ	๕๓ (๙๓.๐๐)	๕๑ (๙๑.๑๐)	๕๔ (๙๖.๔๐)	๕๗ (๙๘.๓๐)	๕๖ (๙๘.๒๐)	๕๘ (๙๘.๓๐)	๕๐ (๙๒.๖๐)	๕๓ (๑๐๐)	๕๕ (๙๘.๒๐)	๕๖ (๙๖.๖๐)	๒๖๘ (๙๕.๗๐)	๒๗๕ (๙๖.๘๐)
๓.	สถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะไม่จำเป็นต้องคำนึงกลุ่มผู้ฟังที่เป็นคนพิการ คนด้อยโอกาส หรือกลุ่มความสนใจพิเศษ	๒๙ (๕๒.๗๐)	๒๙ (๕๐.๙๐)	๑๔ (๒๔.๖๐)	๑๘ (๓๑.๖๐)	๒๗ (๔๗.๔๐)	๓๕ (๖๐.๓๐)	๒๐ (๓๖.๔๐)	๒๔ (๔๕.๓๐)	๓๑ (๕๔.๔๐)	๔๓ (๗๔.๑๐)	๑๒๑ (๔๓.๑๐)	๑๔๙ (๕๒.๗๐)
๔.	สถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการชุมชน ต้องนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวกับปัญหาของชุมชน พร้อมช่วยแก้ไขปัญหาต่าง ๆ และหาทางออกในการแก้ไขจากข้อเสนอแนะของประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่	๕๐ (๘๗.๗๐)	๕๖ (๙๖.๖๐)	๔๖ (๘๘.๕๐)	๕๒ (๙๑.๒๐)	๕๐ (๙๐.๙๐)	๕๔ (๙๔.๗๐)	๕๐ (๙๐.๙๐)	๕๔ (๙๔.๗๐)	๕๐ (๘๗.๗๐)	๕๔ (๙๑.๕๐)	๒๔๖ (๘๙.๑๐)	๒๗๐ (๙๓.๘๐)
๕.	สถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการชุมชน ควรสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ประชาชนในชุมชน โดยส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็นระหว่างกัน ให้การศึกษา ความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อประชาชนผู้ฟัง	๕๒ (๙๔.๕๐)	๕๕ (๙๖.๕๐)	๕๒ (๙๔.๕๐)	๕๕ (๙๔.๘๐)	๕๖ (๙๘.๒๐)	๕๙ (๑๐๐)	๔๖ (๘๓.๖๐)	๔๘ (๙๖.๐๐)	๕๓ (๙๓.๐๐)	๕๗ (๙๖.๖๐)	๒๕๙ (๙๒.๘๐)	๒๗๔ (๙๖.๘๐)

๒. การประเมินความคาดหวังและความพึงพอใจการเข้าร่วมการฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

๒.๑ ภาคกลางและภาคตะวันออก

จังหวัด	นนทบุรี		นครปฐม		ชลบุรี		กรุงเทพมหานคร		สุพรรณบุรี		อยุธยา		ฉะเชิงเทรา		ภาพรวม		
	ความคาดหวัง ค่าเฉลี่ย (SD)	ความพึงพอใจ ค่าเฉลี่ย (SD)	ความคาดหวัง ค่าเฉลี่ย (SD)	ความพึงพอใจ ค่าเฉลี่ย (SD)	ความคาดหวัง ค่าเฉลี่ย (SD)	ความพึงพอใจ ค่าเฉลี่ย (SD)	ความคาดหวัง ค่าเฉลี่ย (SD)	ความพึงพอใจ ค่าเฉลี่ย (SD)	ความคาดหวัง ค่าเฉลี่ย (SD)	ความพึงพอใจ ค่าเฉลี่ย (SD)	ความคาดหวัง ค่าเฉลี่ย (SD)	ความพึงพอใจ ค่าเฉลี่ย (SD)	ความคาดหวัง ค่าเฉลี่ย (SD)	ความพึงพอใจ ค่าเฉลี่ย (SD)	ความคาดหวัง ค่าเฉลี่ย (SD)	ความพึงพอใจ ค่าเฉลี่ย (SD)	
๑.	เนื้อหาหลักสูตรมีความเหมาะสม ทันสมัยและน่าสนใจ	๓.๘๙ (๐.๗๘)	๓.๙๘ (๐.๗๓)	๓.๖๓ (๐.๕๕)	๓.๘๘ (๐.๕๗)	๓.๓๗ (๐.๙๘)	๔.๐๖ (๐.๘๓)	๓.๕๘ (๐.๘๓)	๓.๙๘ (๐.๗๒)	๓.๘๔ (๐.๗๘)	๔.๑๖ (๐.๗๖)	๓.๙๔ (๐.๖๘)	๔.๑๙ (๐.๖๔)	๓.๘๖ (๐.๖๖)	๔.๐๐ (๐.๖๔)	๓.๖๖ (๐.๗๘)	๔.๐๔ (๐.๗๐)
๒.	เนื้อหาหลักสูตรครอบคลุมการดำเนินงานของวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ	๓.๕๖ (๐.๘๒)	๓.๙๒ (๐.๗๘)	๓.๖๕ (๐.๖๑)	๓.๘๘ (๐.๖๖)	๓.๓๑ (๐.๙๒)	๓.๙๔ (๐.๗๖)	๓.๕๕ (๐.๗๘)	๔.๐๕ (๐.๖๒)	๓.๗๘ (๐.๖๕)	๔.๐๗ (๐.๖๑)	๔.๐๐ (๐.๖๓)	๔.๒๙ (๐.๕๗)	๓.๘๕ (๐.๕๗)	๔.๑๖ (๐.๕๔)	๓.๖๖ (๐.๗๕)	๔.๐๕ (๐.๖๖)
๓.	รูปแบบและกิจกรรมประกอบการศึกษาอบรมมีความเหมาะสม และมีความน่าสนใจ	๓.๔๖ (๐.๙๐)	๓.๘๘ (๐.๗๗)	๓.๖๗ (๐.๖๓)	๓.๙๓ (๐.๖๕)	๓.๒๕ (๐.๙๓)	๓.๙๓ (๐.๘๔)	๓.๔๕ (๐.๘๒)	๔.๐๒ (๐.๗๑)	๓.๖๑ (๐.๗๑)	๓.๙๒ (๐.๗๓)	๔.๐๒ (๐.๖๗)	๔.๓๕ (๐.๖๕)	๓.๘๑ (๐.๗๒)	๔.๐๘ (๐.๗๖)	๓.๖๐ (๐.๘๑)	๔.๐๒ (๐.๗๔)
๔.	วิทยากรมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ ทั้งการนำเข้าสู่บทเรียน การจัดลำดับขั้นตอนของเนื้อหาวิชา เทคนิคและวิธีการที่ใช้ ในการถ่ายทอดความรู้ และตอบข้อซักถามได้เข้าใจชัดเจน	๓.๔๗ (๐.๘๕)	๓.๙๘ (๐.๗๕)	๓.๗๓ (๐.๖๓)	๔.๑๑ (๐.๖๕)	๓.๓๗ (๑.๐๓)	๔.๐๖ (๐.๗๙)	๔.๑๖ (๔.๐๓)	๔.๓๐ (๐.๗๔)	๓.๗๔ (๐.๗๐)	๔.๑๕ (๐.๖๓)	๔.๐๘ (๐.๗๐)	๔.๓๖ (๐.๗๙)	๓.๙๑ (๐.๗๓)	๔.๑๔ (๐.๗๐)	๓.๗๗ (๑.๖๘)	๔.๑๖ (๐.๗๓)
๕.	วิทยากรเปิดโอกาสให้ซักถามและแสดงความคิดเห็น	๓.๔๓ (๐.๘๓)	๓.๙๑ (๐.๘๖)	๓.๖๘ (๐.๗๕)	๔.๐๐ (๐.๗๖)	๓.๔๓ (๑.๐๐)	๔.๑๕ (๐.๘๐)	๓.๖๘ (๐.๘๗)	๔.๓๐ (๐.๖๓)	๓.๗๐ (๐.๖๕)	๔.๐๙ (๐.๖๒)	๓.๙๖ (๐.๗๐)	๔.๒๙ (๐.๕๙)	๓.๗๘ (๐.๗๖)	๔.๐๕ (๐.๘๒)	๓.๖๖ (๐.๘๒)	๔.๑๑ (๐.๗๔)
๖.	สื่อการเรียนรู้และอุปกรณ์ที่ใช้อบรมมีความเหมาะสมและเพียงพอต่อผู้เข้ารับการฝึกอบรม	๓.๔๗ (๐.๗๗)	๓.๙๖ (๐.๘๓)	๓.๗๕ (๐.๗๗)	๔.๐๕ (๐.๗๒)	๓.๓๗ (๑.๐๓)	๔.๐๙ (๐.๘๕)	๓.๖๓ (๐.๙๐)	๔.๑๓ (๐.๗๒)	๓.๗๕ (๐.๗๑)	๔.๑๕ (๐.๖๖)	๓.๘๓ (๐.๖๔)	๔.๐๗ (๐.๖๖)	๓.๙๒ (๐.๖๒)	๔.๑๙ (๐.๖๗)	๓.๖๗ (๐.๘๑)	๔.๐๙ (๐.๗๓)
๗.	สื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองทำให้ท่านสะดวกต่อการเรียนรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ	๓.๔๓ (๐.๗๕)	๓.๘๓ (๐.๘๐)	๓.๖๘ (๐.๖๘)	๓.๙๖ (๐.๖๘)	๓.๒๗ (๐.๘๖)	๓.๘๑ (๐.๘๕)	๓.๕๙ (๐.๘๓)	๔.๑๓ (๐.๖๗)	๓.๗๕ (๐.๗๕)	๔.๑๑ (๐.๖๓)	๓.๘๒ (๐.๖๑)	๔.๑๔ (๐.๖๔)	๓.๘๙ (๐.๗๖)	๔.๒๑ (๐.๗๔)	๓.๖๓ (๐.๗๗)	๔.๐๓ (๐.๗๓)

จังหวัด		นนทบุรี		นครปฐม		ชลบุรี		กรุงเทพมหานคร		สุพรรณบุรี		อยุธยา		ฉะเชิงเทรา		ภาพรวม	
หัวข้อการประเมิน		ความคาดหวัง ค่าเฉลี่ย (SD)	ความพึงพอใจ ค่าเฉลี่ย (SD)	ความคาดหวัง ค่าเฉลี่ย (SD)	ความพึงพอใจ ค่าเฉลี่ย (SD)	ความคาดหวัง ค่าเฉลี่ย (SD)	ความพึงพอใจ ค่าเฉลี่ย (SD)	ความคาดหวัง ค่าเฉลี่ย (SD)	ความพึงพอใจ ค่าเฉลี่ย (SD)	ความคาดหวัง ค่าเฉลี่ย (SD)	ความพึงพอใจ ค่าเฉลี่ย (SD)	ความคาดหวัง ค่าเฉลี่ย (SD)	ความพึงพอใจ ค่าเฉลี่ย (SD)	ความคาดหวัง ค่าเฉลี่ย (SD)	ความพึงพอใจ ค่าเฉลี่ย (SD)	ความคาดหวัง ค่าเฉลี่ย (SD)	ความพึงพอใจ ค่าเฉลี่ย (SD)
๘.	ระยะเวลาที่ใช้ฝึกอบรมจำนวน ๒ วัน ๑๖ ชั่วโมง มีความเหมาะสม	๓.๓๗ (๐.๘๖)	๓.๘๓ (๐.๙๑)	๓.๘๐ (๐.๖๖)	๔.๐๙ (๐.๖๔)	๓.๓๕ (๐.๙๕)	๓.๙๔ (๐.๗๕)	๓.๖๓ (๐.๘๙)	๔.๑๑ (๐.๗๐)	๓.๖๒ (๐.๗๓)	๔.๐๒ (๐.๖๗)	๓.๘๒ (๐.๗๒)	๔.๑๕ (๐.๖๘)	๓.๙๕ (๐.๗๐)	๔.๓๓ (๐.๖๔)	๓.๖๔ (๐.๘๒)	๔.๐๗ (๐.๗๓)
๙.	ระยะเวลาที่ใช้สำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง จำนวน ๒๔ ชั่วโมง มีความเหมาะสม	๓.๔๔ (๐.๗๕)	๓.๙๔ (๐.๘๖)	๓.๕๘ (๐.๕๖)	๓.๘๒ (๐.๖๔)	๓.๐๗ (๐.๘๑)	๓.๗๔ (๐.๗๖)	๓.๓๗ (๐.๖๕)	๓.๘๓ (๐.๗๓)	๓.๖๓ (๐.๖๗)	๔.๐๒ (๐.๖๑)	๓.๗๕ (๐.๖๕)	๓.๘๙ (๐.๖๒)	๓.๖๖ (๐.๗๒)	๔.๐๗ (๐.๗๙)	๓.๕๐ (๐.๗๒)	๓.๙๐ (๐.๗๒)
๑๐.	สถานที่ในการจัดฝึกอบรมมีความเหมาะสม	๓.๕๕ (๐.๘๕)	๔.๐๔ (๐.๙๐)	๓.๘๓ (๐.๖๔)	๔.๐๕ (๐.๗๗)	๓.๑๙ (๑.๐๕)	๔.๐๒ (๐.๙๒)	๓.๗๕ (๐.๘๙)	๔.๒๖ (๐.๗๑)	๓.๘๘ (๐.๗๘)	๔.๒๕ (๐.๖๐)	๓.๙๕ (๐.๖๒)	๔.๑๘ (๐.๕๘)	๓.๙๘ (๐.๗๘)	๔.๔๐ (๐.๖๗)	๓.๗๓ (๐.๘๕)	๔.๑๗ (๐.๗๕)
๑๑.	จำนวนผู้อบรมในกลุ่มมีความเหมาะสม	๓.๔๓ (๐.๖๖)	๓.๙๐ (๐.๘๑)	๓.๗๓ (๐.๕๕)	๔.๐๔ (๐.๖๑)	๓.๓๐ (๑.๐๐)	๓.๙๘ (๐.๗๓)	๓.๖๔ (๐.๘๘)	๔.๑๗ (๐.๖๗)	๓.๘๔ (๐.๘๓)	๔.๒๓ (๐.๕๑)	๓.๗๖ (๐.๗๑)	๓.๙๑ (๐.๗๓)	๓.๘๓ (๐.๘๐)	๔.๒๒ (๐.๗๐)	๓.๖๕ (๐.๘๐)	๔.๐๗ (๐.๖๙)
๑๒.	ท่านพึงพอใจในด้านการบริหารจัดการของโครงการฯ ทั้งด้านการประสานงาน และอำนวยความสะดวกของผู้รับผิดชอบโครงการ	๓.๕๘ (๐.๘๔)	๔.๐๒ (๐.๘๘)	๓.๘๑ (๐.๖๙)	๔.๑๓ (๐.๖๗)	๓.๓๘ (๑.๑๐)	๔.๐๒ (๐.๘๓)	๓.๗๐ (๐.๙๑)	๔.๒๑ (๐.๗๗)	๔.๐๐ (๐.๘๘)	๔.๓๑ (๐.๖๖)	๓.๘๑ (๐.๗๖)	๔.๐๙ (๐.๗๔)	๓.๙๒ (๐.๗๖)	๔.๓๐ (๐.๖๓)	๓.๗๔ (๐.๘๗)	๔.๑๕ (๐.๗๕)
๑๓.	ท่านได้เครือข่ายเพิ่มขึ้นจากการฝึกอบรมครั้งนี้	๓.๔๘ (๐.๘๓)	๔.๐๘ (๐.๙๔)	๓.๖๘ (๐.๗๓)	๓.๘๔ (๐.๗๖)	๓.๒๑ (๐.๙๕)	๓.๗๗ (๐.๘๒)	๓.๖๗ (๐.๘๘)	๔.๐๖ (๐.๘๑)	๓.๖๓ (๐.๘๕)	๔.๐๐ (๐.๘๑)	๓.๗๐ (๐.๖๓)	๓.๙๒ (๐.๖๙)	๓.๖๖ (๐.๗๘)	๔.๑๘ (๐.๗๔)	๓.๕๗ (๐.๘๓)	๓.๙๘ (๐.๘๐)
๑๔.	การฝึกอบรมครั้งนี้ทำให้ท่านได้รับความรู้เกี่ยวกับวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการเพิ่มขึ้น	๓.๖๕ (๐.๘๔)	๓.๙๒ (๐.๘๓)	๔.๐๒ (๐.๗๓)	๔.๐๔ (๐.๗๖)	๓.๓๓ (๑.๐๐)	๓.๙๔ (๐.๗๑)	๓.๖๔ (๐.๗๙)	๔.๐๐ (๐.๖๘)	๓.๙๖ (๐.๗๓)	๔.๑๙ (๐.๖๑)	๓.๘๙ (๐.๖๖)	๔.๐๙ (๐.๖๐)	๓.๘๙ (๐.๗๙)	๔.๒๐ (๐.๗๐)	๓.๗๗ (๐.๘๒)	๔.๐๕ (๐.๗๑)
๑๕.	โดยรวมแล้วการฝึกอบรมครั้งนี้ให้ประโยชน์คุ้มค่าแก่ท่าน	๓.๖๔ (๐.๘๗)	๔.๐๙ (๐.๘๒)	๔.๐๙ (๐.๗๕)	๔.๑๗ (๐.๗๒)	๓.๔๕ (๐.๘๘)	๓.๙๔ (๐.๗๗)	๓.๗๗ (๐.๘๕)	๔.๑๐ (๐.๗๒)	๓.๙๑ (๐.๗๓)	๔.๑๘ (๐.๖๔)	๓.๙๘ (๐.๖๗)	๔.๑๐ (๐.๖๓)	๓.๙๔ (๐.๘๓)	๔.๑๖ (๐.๗๓)	๓.๘๒ (๐.๘๒)	๔.๑๐ (๐.๗๒)
ภาพรวม		๓.๕๐ (๐.๖๑)	๓.๙๕ (๐.๖๕)	๓.๗๕ (๐.๓๙)	๔.๐๐ (๐.๔๗)	๓.๓๑ (๐.๘๐)	๓.๙๖ (๐.๕๙)	๓.๖๓ (๐.๗๒)	๔.๐๙ (๐.๕๑)	๓.๗๔ (๐.๕๕)	๔.๑๒ (๐.๔๘)	๓.๘๗ (๐.๔๗)	๔.๒๖ (๐.๖๐)	๓.๘๔ (๐.๕๗)	๔.๑๗ (๐.๕๐)	๓.๖๖ (๐.๖๓)	๔.๐๘ (๐.๕๕)

๒.๒ ภาคเหนือ

จังหวัด	หัวข้อการประเมิน	ลำปาง		เชียงใหม่		นครสวรรค์		พิษณุโลก		เชียงราย		ภาพรวม	
		ความคาดหวัง ค่าเฉลี่ย (SD)	ความพึงพอใจ ค่าเฉลี่ย (SD)	ความคาดหวัง ค่าเฉลี่ย (SD)	ความพึงพอใจ ค่าเฉลี่ย (SD)	ความคาดหวัง ค่าเฉลี่ย (SD)	ความพึงพอใจ ค่าเฉลี่ย (SD)	ความคาดหวัง ค่าเฉลี่ย (SD)	ความพึงพอใจ ค่าเฉลี่ย (SD)	ความคาดหวัง ค่าเฉลี่ย (SD)	ความพึงพอใจ ค่าเฉลี่ย (SD)	ความคาดหวัง ค่าเฉลี่ย (SD)	ความพึงพอใจ ค่าเฉลี่ย (SD)
๑.	เนื้อหาหลักสูตรมีความเหมาะสมทันสมัยและน่าสนใจ	๔.๐๐ (๐.๔๙)	๔.๑๗ (๐.๔๙)	๓.๕๓ (๐.๙๓)	๓.๙๓ (๐.๖๓)	๓.๗๒ (๐.๗๖)	๔.๐๕ (๐.๖๘)	๓.๘๗ (๐.๗๒)	๓.๙๗ (๐.๖๔)	๓.๖๒ (๐.๕๙)	๓.๘๖ (๐.๖๓)	๓.๗๕ (๐.๗๓)	๔.๐๐ (๐.๖๒)
๒.	เนื้อหาหลักสูตรครอบคลุมการดำเนินงานของวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ	๔.๐๓ (๐.๔๙)	๔.๐๗ (๐.๔๙)	๓.๔๒ (๐.๘๕)	๓.๙๗ (๐.๖๗)	๓.๖๗ (๐.๗๓)	๔.๐๕ (๐.๕๗)	๓.๘๗ (๐.๖๘)	๔.๐๐ (๐.๕๘)	๓.๖๓ (๐.๕๘)	๔.๐๐ (๐.๖๔)	๓.๗๒ (๐.๗๑)	๔.๐๒ (๐.๕๙)
๓.	รูปแบบและกิจกรรมประกอบการฝึกอบรมมีความเหมาะสมและมีความน่าสนใจ	๔.๐๓ (๐.๔๒)	๔.๐๕ (๐.๕๑)	๓.๓๗ (๐.๘๔)	๓.๙๓ (๐.๗๒)	๓.๔๗ (๐.๖๘)	๓.๙๗ (๐.๖๙)	๓.๗๗ (๐.๖๗)	๔.๐๐ (๐.๖๔)	๓.๕๘ (๐.๖๒)	๔.๐๐ (๐.๖๖)	๓.๖๔ (๐.๗๐)	๓.๙๙ (๐.๖๕)
๔.	วิทยากรมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ ทางการนำเข้าสู่บทเรียน การจัดลำดับขั้นตอนของเนื้อหาวิชา เทคนิคและวิธีการที่ใช้ ในการถ่ายทอดความรู้ และตอบข้อซักถามได้เข้าใจชัดเจน	๔.๑๘ (๐.๕๗)	๔.๒๕ (๐.๕๗)	๓.๔๗ (๐.๙๗)	๔.๐๗ (๐.๘๖)	๓.๖๗ (๐.๗๗)	๔.๐๒ (๐.๖๒)	๓.๘๒ (๐.๗๕)	๔.๒๐ (๐.๖๘)	๓.๖๔ (๐.๗๔)	๔.๑๐ (๐.๖๓)	๓.๗๖ (๐.๘๐)	๔.๑๓ (๐.๖๘)
๕.	วิทยากรเปิดโอกาสให้ซักถาม และแสดงความคิดเห็น	๔.๐๗ (๐.๖๗)	๔.๒๒ (๐.๕๙)	๓.๕๔ (๐.๙๒)	๓.๙๘ (๐.๗๑)	๓.๕๓ (๐.๖๘)	๓.๙๕ (๐.๖๕)	๓.๖๘ (๐.๗๐)	๔.๒๘ (๐.๖๑)	๓.๔๓ (๐.๗๐)	๔.๐๓ (๐.๗๒)	๓.๖๕ (๐.๗๗)	๔.๑๐ (๐.๖๗)
๖.	สื่อการเรียนรู้และอุปกรณ์ที่ใช้ อบรมมีความเหมาะสมและเพียงพอต่อผู้เข้ารับการฝึกอบรม	๓.๙๐ (๐.๗๑)	๔.๒๘ (๐.๖๑)	๓.๔๙ (๐.๘๘)	๔.๐๕ (๐.๖๘)	๓.๗๗ (๐.๗๙)	๔.๑๕ (๐.๗๖)	๓.๘๐ (๐.๖๘)	๔.๓๐ (๐.๖๕)	๓.๔๘ (๐.๖๘)	๓.๙๓ (๐.๖๖)	๓.๖๙ (๐.๗๖)	๔.๑๔ (๐.๖๘)
๗.	สื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองทำให้ ท่านสะดวกต่อการเรียนรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ	๓.๗๗ (๐.๖๗)	๔.๑๕ (๐.๕๕)	๓.๖๒ (๐.๙๓)	๔.๐๗ (๐.๖๗)	๓.๕๕ (๐.๗๐)	๔.๑๓ (๐.๖๒)	๓.๗๓ (๐.๖๙)	๔.๓๐ (๐.๖๗)	๓.๖๐ (๐.๖๔)	๔.๑๓ (๐.๖๕)	๓.๖๕ (๐.๗๓)	๔.๑๖ (๐.๖๔)
๘.	ระยะเวลาที่ใช้ฝึกอบรมจำนวน ๒ วัน ๑๖ ชั่วโมง มีความเหมาะสม	๓.๖๓ (๐.๖๖)	๔.๒๒ (๐.๕๙)	๓.๖๔ (๐.๘๙)	๔.๐๕ (๐.๖๑)	๓.๖๗ (๐.๖๖)	๔.๓๒ (๐.๖๐)	๓.๗๗ (๐.๖๗)	๔.๓๐ (๐.๖๕)	๓.๕๓ (๐.๗๒)	๔.๐๗ (๐.๖๖)	๓.๖๕ (๐.๗๓)	๔.๑๙ (๐.๖๓)

จังหวัด		ลำปาง		เชียงใหม่		นครสวรรค์		พิษณุโลก		เชียงราย		ภาพรวม	
หัวข้อการประเมิน		ความคาดหวัง ค่าเฉลี่ย (SD)	ความพึงพอใจ ค่าเฉลี่ย (SD)	ความคาดหวัง ค่าเฉลี่ย (SD)	ความพึงพอใจ ค่าเฉลี่ย (SD)	ความคาดหวัง ค่าเฉลี่ย (SD)	ความพึงพอใจ ค่าเฉลี่ย (SD)	ความคาดหวัง ค่าเฉลี่ย (SD)	ความพึงพอใจ ค่าเฉลี่ย (SD)	ความคาดหวัง ค่าเฉลี่ย (SD)	ความพึงพอใจ ค่าเฉลี่ย (SD)	ความคาดหวัง ค่าเฉลี่ย (SD)	ความพึงพอใจ ค่าเฉลี่ย (SD)
๙.	ระยะเวลาที่ใช้สำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง จำนวน ๒๔ ชั่วโมง มีความเหมาะสม	๓.๘๑ (๐.๖๖)	๔.๑๙ (๐.๖๓)	๓.๔๒ (๐.๘๘)	๓.๙๘ (๐.๗๗)	๓.๔๖ (๐.๖๓)	๔.๑๐ (๐.๗๘)	๓.๕๓ (๐.๖๓)	๔.๑๕ (๐.๗๔)	๓.๕๒ (๐.๖๐)	๔.๐๗ (๐.๖๙)	๓.๕๕ (๐.๖๙)	๔.๑๐ (๐.๗๒)
๑๐.	สถานที่ในการจัดฝึกอบรมมีความเหมาะสม	๓.๙๘ (๐.๖๙)	๔.๓๓ (๐.๖๐)	๓.๗๑ (๐.๙๖)	๔.๑๒ (๐.๗๔)	๓.๘๗ (๐.๗๐)	๔.๒๐ (๐.๖๓)	๓.๗๗ (๐.๗๐)	๔.๓๙ (๐.๕๘)	๓.๖๓ (๐.๖๑)	๔.๓๙ (๐.๖๒)	๓.๗๙ (๐.๗๕)	๔.๒๘ (๐.๖๔)
๑๑.	จำนวนผู้อบรมในกลุ่มมีความเหมาะสม	๓.๙๗ (๐.๖๗)	๔.๓๒ (๐.๕๗)	๓.๖๑ (๐.๙๒)	๔.๐๘ (๐.๗๓)	๓.๗๕ (๐.๖๖)	๔.๒๖ (๐.๕๘)	๓.๗๘ (๐.๖๗)	๔.๑๙ (๐.๕๕)	๓.๖๖ (๐.๕๕)	๔.๑๑ (๐.๕๔)	๓.๗๕ (๐.๗๑)	๔.๑๙ (๐.๖๐)
๑๒.	ท่านพึงพอใจในด้านการบริหารจัดการของโครงการฯ ทั้งด้านการประสานงาน และอำนวยความสะดวกของผู้รับผิดชอบโครงการ	๓.๙๕ (๐.๗๑)	๔.๕๒ (๐.๖๐)	๓.๖๖ (๐.๗๙)	๔.๑๔ (๐.๕๔)	๓.๗๗ (๐.๗๐)	๔.๒๐ (๐.๖๓)	๓.๘๗ (๐.๖๘)	๔.๒๕ (๐.๕๘)	๓.๕๘ (๐.๕๙)	๔.๑๘ (๐.๖๙)	๓.๗๖ (๐.๗๐)	๔.๒๖ (๐.๖๒)
๑๓.	ท่านได้เครือข่ายเพิ่มขึ้นจากการฝึกอบรมครั้งนี้	๓.๘๒ (๐.๗๑)	๔.๓๒ (๐.๖๒)	๓.๖๘ (๐.๗๘)	๔.๑๒ (๐.๖๑)	๓.๖๓ (๐.๗๑)	๔.๐๕ (๐.๗๑)	๓.๕๓ (๐.๗๑)	๔.๐๘ (๐.๗๓)	๓.๕๘ (๐.๖๒)	๓.๙๘ (๐.๖๗)	๓.๖๕ (๐.๗๑)	๔.๑๑ (๐.๖๗)
๑๔.	การฝึกอบรมครั้งนี้ทำให้ท่านได้รับความรู้เกี่ยวกับวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการเพิ่มขึ้น	๓.๙๕ (๐.๖๗)	๔.๒๐ (๐.๖๑)	๓.๗๑ (๐.๘๘)	๔.๒๓ (๐.๖๒)	๓.๘๘ (๐.๖๙)	๔.๒๐ (๐.๖๑)	๓.๗๓ (๐.๖๑)	๔.๒๐ (๐.๕๘)	๓.๗๑ (๐.๕๙)	๔.๐๔ (๐.๕๗)	๓.๘๐ (๐.๗๐)	๔.๑๘ (๐.๖๐)
๑๕.	โดยรวมแล้วการฝึกอบรมครั้งนี้ให้ประโยชน์คุ้มค่าแก่ท่าน	๔.๐๕ (๐.๖๔)	๔.๒๕ (๐.๕๔)	๓.๗๖ (๐.๘๙)	๔.๒๓ (๐.๖๕)	๓.๙๒ (๐.๗๕)	๔.๒๗ (๐.๖๑)	๓.๘๓ (๐.๖๘)	๔.๒๔ (๐.๖๐)	๓.๘๑ (๐.๖๘)	๔.๒๓ (๐.๖๐)	๓.๘๗ (๐.๗๓)	๔.๒๔ (๐.๖๐)
ภาพรวม		๓.๙๕ (๐.๓๖)	๔.๒๔ (๐.๓๒)	๓.๕๘ (๐.๗๓)	๔.๐๖ (๐.๔๗)	๓.๖๙ (๐.๔๗)	๔.๑๓ (๐.๔๔)	๓.๗๕ (๐.๔๖)	๔.๑๙ (๐.๓๙)	๓.๖๐ (๐.๓๙)	๔.๐๗ (๐.๔๔)	๓.๗๑ (๐.๕๑)	๔.๑๔ (๐.๔๒)

๒.๓ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

จังหวัด	นครพนม		นครราชสีมา		ขอนแก่น		ยโสธร		อุดรธานี		ภาพรวม		
	ความคาดหวัง ค่าเฉลี่ย (SD)	ความพึงพอใจ ค่าเฉลี่ย (SD)	ความคาดหวัง ค่าเฉลี่ย (SD)	ความพึงพอใจ ค่าเฉลี่ย (SD)	ความคาดหวัง ค่าเฉลี่ย (SD)	ความพึงพอใจ ค่าเฉลี่ย (SD)	ความคาดหวัง ค่าเฉลี่ย (SD)	ความพึงพอใจ ค่าเฉลี่ย (SD)	ความคาดหวัง ค่าเฉลี่ย (SD)	ความพึงพอใจ ค่าเฉลี่ย (SD)	ความคาดหวัง ค่าเฉลี่ย (SD)	ความพึงพอใจ ค่าเฉลี่ย (SD)	
๑.	เนื้อหาหลักสูตรมีความเหมาะสม ทันสมัยและน่าสนใจ	๓.๘๒ (๐.๘๕)	๔.๐๘ (๐.๗๐)	๓.๖๙ (๐.๙๒)	๓.๙๒ (๐.๖๕)	๓.๖๒ (๐.๕๖)	๔.๑๐ (๐.๖๘)	๓.๖๐ (๐.๖๙)	๓.๙๓ (๐.๗๔)	๓.๔๔ (๐.๘๖)	๓.๘๗ (๑.๐๒)	๓.๖๓ (๐.๗๙)	๓.๙๘ (๐.๗๖)
๒.	เนื้อหาหลักสูตรครอบคลุมการ ดำเนินงานของวิทยุกระจายเสียง ทดลองประกอบกิจการ	๓.๘๗ (๐.๘๓)	๔.๑๘ (๐.๗๕)	๓.๗๔ (๐.๗๙)	๓.๙๗ (๐.๖๔)	๓.๕๓ (๐.๖๐)	๓.๙๘ (๐.๗๓)	๓.๕๔ (๐.๖๘)	๓.๙๖ (๐.๗๗)	๓.๔๐ (๐.๖๗)	๔.๐๔ (๐.๖๒)	๓.๖๑ (๐.๗๓)	๔.๐๓ (๐.๗๐)
๓.	รูปแบบและกิจกรรม ประกอบการฝึกอบรมมีเหมาะสม และมีความน่าสนใจ	๓.๗๕ (๐.๘๒)	๔.๒๓ (๐.๗๕)	๓.๗๒ (๐.๘๓)	๓.๙๗ (๐.๖๖)	๓.๕๘ (๐.๖๒)	๔.๒๐ (๐.๖๙)	๓.๖๕ (๐.๗๑)	๔.๑๓ (๐.๗๒)	๓.๔๙ (๐.๖๘)	๔.๑๗ (๐.๕๘)	๓.๖๓ (๐.๗๓)	๔.๑๓ (๐.๖๘)
๔.	วิทยากรมีความสามารถใน การถ่ายทอดความรู้ ทั้งการนำเข้าสู่บทเรียน การ จัดลำดับขั้นตอนของเนื้อหาวิชา เทคนิคและวิธีการที่ใช้ ในการ ถ่ายทอดความรู้ และตอบข้อ ซักถามได้เข้าใจชัดเจน	๓.๗๗ (๐.๘๕)	๔.๓๒ (๐.๗๕)	๓.๗๔ (๐.๘๓)	๓.๘๕ (๐.๗๘)	๓.๖๒ (๐.๖๑)	๔.๒๒ (๐.๖๔)	๓.๗๓ (๐.๘๐)	๔.๐๙ (๐.๘๗)	๓.๔๗ (๐.๖๘)	๔.๒๕ (๐.๖๒)	๓.๖๖ (๐.๗๖)	๔.๑๔ (๐.๗๖)
๕.	วิทยากรเปิดโอกาสให้ซักถาม และแสดงความคิดเห็น	๓.๖๕ (๐.๘๒)	๔.๒๓ (๐.๘๕)	๓.๗๑ (๐.๗๖)	๓.๙๓ (๐.๘๒)	๓.๕๗ (๐.๕๖)	๔.๒๐ (๐.๖๑)	๓.๖๐ (๐.๗๔)	๔.๑๖ (๐.๗๒)	๓.๓๗ (๐.๖๑)	๔.๑๕ (๐.๖๗)	๓.๕๗ (๐.๗๑)	๔.๑๓ (๐.๗๕)
๖.	สื่อการเรียนรู้และอุปกรณ์ที่ใช้ อบรมมีความเหมาะสมและ เพียงพอต่อผู้เข้ารับการฝึกอบรม	๓.๖๕ (๐.๘๔)	๔.๑๕ (๐.๘๓)	๓.๗๓ (๐.๗๐)	๓.๘๐ (๐.๗๑)	๓.๕๒ (๐.๕๗)	๔.๑๘ (๐.๗๔)	๓.๕๗ (๐.๗๐)	๔.๑๒ (๐.๗๐)	๓.๓๓ (๐.๖๘)	๔.๑๒ (๐.๗๐)	๓.๕๕ (๐.๗๑)	๔.๐๗ (๐.๗๕)
๗.	สื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองทำให้ ท่านสะดวกต่อการเรียนรู้เพิ่มเติม เกี่ยวกับวิทยุกระจายเสียงทดลอง ประกอบกิจการ	๓.๗๗ (๐.๗๙)	๔.๒๕ (๐.๗๘)	๓.๖๙ (๐.๖๘)	๓.๗๗ (๐.๖๗)	๓.๕๔ (๐.๕๔)	๔.๒๔ (๐.๖๘)	๓.๕๓ (๐.๕๗)	๔.๑๗ (๐.๖๘)	๓.๓๓ (๐.๖๘)	๔.๒๑ (๐.๖๘)	๓.๕๗ (๐.๖๗)	๔.๑๓ (๐.๗๒)
๘.	ระยะเวลาที่ใช้ฝึกอบรมจำนวน ๒ วัน ๑๖ ชั่วโมง มีความเหมาะสม	๓.๗๖ (๐.๙๒)	๔.๑๘ (๐.๗๓)	๓.๘๔ (๐.๗๖)	๓.๘๐ (๐.๘๒)	๓.๕๗ (๐.๗๕)	๔.๓๗ (๐.๖๙)	๓.๕๓ (๐.๗๒)	๔.๑๑ (๐.๗๗)	๓.๓๓ (๐.๖๓)	๔.๓๒ (๐.๖๘)	๓.๖๐ (๐.๗๘)	๔.๑๘ (๐.๗๖)

จังหวัด		นครพนม		นครราชสีมา		ขอนแก่น		ยโสธร		อุดรธานี		ภาพรวม	
หัวข้อการประเมิน		ความคาดหวัง ค่าเฉลี่ย (SD)	ความพึงพอใจ ค่าเฉลี่ย (SD)	ความคาดหวัง ค่าเฉลี่ย (SD)	ความพึงพอใจ ค่าเฉลี่ย (SD)	ความคาดหวัง ค่าเฉลี่ย (SD)	ความพึงพอใจ ค่าเฉลี่ย (SD)	ความคาดหวัง ค่าเฉลี่ย (SD)	ความพึงพอใจ ค่าเฉลี่ย (SD)	ความคาดหวัง ค่าเฉลี่ย (SD)	ความพึงพอใจ ค่าเฉลี่ย (SD)	ความคาดหวัง ค่าเฉลี่ย (SD)	ความพึงพอใจ ค่าเฉลี่ย (SD)
๙.	ระยะเวลาที่ใช้สำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง จำนวน ๒๔ ชั่วโมง มีความเหมาะสม	๓.๗๐ (๐.๘๗)	๔.๐๒ (๐.๘๑)	๓.๗๓ (๐.๗๒)	๓.๙๓ (๐.๗๖)	๓.๓๗ (๐.๖๔)	๔.๒๘ (๐.๘๑)	๓.๕๗ (๐.๕๔)	๔.๑๐ (๐.๖๙)	๓.๒๗ (๐.๖๗)	๔.๑๑ (๐.๗๗)	๓.๕๐ (๐.๗๑)	๔.๐๙ (๐.๗๗)
๑๐.	สถานที่ในการจัดฝึกอบรมมีความเหมาะสม	๓.๘๗ (๐.๙๕)	๔.๓๒ (๐.๗๓)	๓.๙๒ (๐.๗๒)	๔.๑๒ (๐.๘๕)	๓.๘๘ (๐.๘๔)	๔.๔๔ (๐.๖๒)	๓.๗๕ (๐.๖๙)	๔.๓๕ (๐.๖๕)	๓.๖๘ (๐.๗๑)	๔.๓๘ (๐.๕๙)	๓.๘๒ (๐.๗๙)	๔.๓๒ (๐.๗๐)
๑๑.	จำนวนผู้อบรมในกลุ่มมีความเหมาะสม	๓.๗๘ (๐.๘๕)	๔.๐๗ (๐.๗๒)	๓.๗๖ (๐.๗๒)	๓.๘๐ (๐.๖๓)	๓.๖๘ (๐.๘๙)	๔.๕๕ (๐.๕๔)	๓.๖๘ (๐.๖๓)	๔.๒๙ (๐.๖๖)	๓.๕๔ (๐.๕๗)	๔.๓๒ (๐.๖๔)	๓.๖๙ (๐.๗๔)	๔.๒๐ (๐.๖๘)
๑๒.	ท่านพึงพอใจในด้านการบริหารจัดการของโครงการฯ ทั้งด้านการประสานงาน และอำนวยความสะดวกของผู้รับผิดชอบโครงการ	๓.๖๗ (๐.๙๑)	๔.๑๓ (๐.๗๙)	๓.๘๖ (๐.๗๘)	๓.๘๗ (๐.๘๕)	๓.๖๒ (๐.๘๒)	๔.๔๐ (๐.๖๒)	๓.๗๙ (๐.๗๒)	๔.๓๗ (๐.๖๘)	๓.๕๘ (๐.๖๓)	๔.๓๒ (๐.๖๗)	๓.๗๐ (๐.๗๘)	๔.๒๑ (๐.๗๖)
๑๓.	ท่านได้เครือข่ายเพิ่มขึ้นจากการฝึกอบรมครั้งนี้	๓.๖๐ (๐.๘๙)	๔.๑๐ (๐.๘๓)	๓.๖๒ (๐.๗๙)	๓.๙๐ (๐.๘๖)	๓.๕๔ (๐.๖๑)	๔.๒๖ (๐.๖๑)	๓.๕๙ (๐.๕๖)	๔.๑๕ (๐.๖๕)	๓.๕๖ (๐.๖๓)	๔.๓๔ (๐.๖๕)	๓.๕๘ (๐.๗๐)	๔.๑๔ (๐.๗๔)
๑๔.	การฝึกอบรมครั้งนี้ทำให้ท่านได้รับความรู้เกี่ยวกับวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการเพิ่มขึ้น	๓.๗๒ (๐.๙๖)	๔.๒๒ (๐.๗๔)	๓.๙๒ (๐.๘๘)	๔.๒๗ (๐.๗๘)	๓.๘๘ (๐.๗๕)	๔.๓๔ (๐.๕๙)	๓.๗๓ (๐.๖๔)	๔.๒๔ (๐.๖๔)	๓.๕๓ (๐.๖๐)	๔.๓๗ (๐.๖๖)	๓.๗๕ (๐.๗๘)	๔.๒๘ (๐.๖๙)
๑๕.	โดยรวมแล้วการฝึกอบรมครั้งนี้ให้ประโยชน์คุ้มค่าแก่ท่าน	๓.๗๘ (๐.๙๘)	๔.๒๕ (๐.๗๓)	๓.๙๒ (๐.๘๐)	๔.๑๕ (๐.๗๓)	๔.๑๑ (๐.๗๙)	๔.๔๗ (๐.๕๔)	๓.๘๕ (๐.๖๗)	๔.๒๖ (๐.๖๕)	๓.๕๖ (๐.๖๙)	๔.๓๘ (๐.๖๙)	๓.๘๓ (๐.๘๑)	๔.๒๙ (๐.๖๘)
ภาพรวม		๓.๗๔ (๐.๗๑)	๔.๑๘ (๐.๕๔)	๓.๗๐ (๐.๕๖)	๓.๙๔ (๐.๓๓)	๓.๖๐ (๐.๔๕)	๔.๓๑ (๐.๔๕)	๓.๖๔ (๐.๔๖)	๔.๑๘ (๐.๕๓)	๓.๔๕ (๐.๔๖)	๔.๒๖ (๐.๔๙)	๓.๖๓ (๐.๕๔)	๔.๑๗ (๐.๔๙)

๒.๔ ภาคใต้

จังหวัด	นครศรีธรรมราช		สงขลา		สุราษฎร์ธานี		กระบี่		ชุมพร		ภาพรวม		
	ความคาดหวัง ค่าเฉลี่ย (SD)	ความพึงพอใจ ค่าเฉลี่ย (SD)	ความคาดหวัง ค่าเฉลี่ย (SD)	ความพึงพอใจ ค่าเฉลี่ย (SD)	ความคาดหวัง ค่าเฉลี่ย (SD)	ความพึงพอใจ ค่าเฉลี่ย (SD)	ความคาดหวัง ค่าเฉลี่ย (SD)	ความพึงพอใจ ค่าเฉลี่ย (SD)	ความคาดหวัง ค่าเฉลี่ย (SD)	ความพึงพอใจ ค่าเฉลี่ย (SD)	ความคาดหวัง ค่าเฉลี่ย (SD)	ความพึงพอใจ ค่าเฉลี่ย (SD)	
๑.	เนื้อหาหลักสูตรมีความเหมาะสม ทันสมัยและน่าสนใจ	๓.๗๗ (๐.๘๑)	๔.๑๙ (๐.๖๘)	๓.๘๐ (๐.๘๑)	๓.๘๒ (๐.๗๓)	๓.๘๓ (๐.๖๔)	๓.๘๓ (๐.๖๔)	๓.๗๕ (๐.๙๐)	๓.๘๓ (๐.๖๗)	๓.๘๒ (๐.๗๗)	๔.๐๐ (๐.๖๙)	๓.๗๙ (๐.๗๘)	๓.๙๓ (๐.๖๙)
๒.	เนื้อหาหลักสูตรครอบคลุมการ ดำเนินงานของวิทยุกระจายเสียง ทดลองประกอบกิจการ	๓.๖๘ (๐.๘๒)	๔.๒๐ (๐.๕๘)	๓.๗๑ (๐.๘๙)	๓.๘๑ (๐.๗๓)	๓.๙๐ (๐.๗๒)	๓.๙๑ (๐.๗๑)	๓.๗๒ (๐.๘๙)	๓.๗๘ (๐.๗๖)	๓.๗๕ (๐.๘๒)	๔.๐๒ (๐.๗๕)	๓.๗๕ (๐.๘๓)	๓.๙๕ (๐.๗๒)
๓.	รูปแบบและกิจกรรม ประกอบการฝึกอบรมมี เหมาะสม และมีความน่าสนใจ	๓.๗๒ (๐.๘๐)	๔.๒๕ (๐.๕๔)	๓.๗๓ (๐.๗๓)	๓.๗๗ (๐.๗๒)	๓.๘๐ (๐.๗๖)	๓.๙๐ (๐.๖๘)	๓.๖๓ (๐.๙๔)	๓.๗๘ (๐.๗๖)	๓.๗๒ (๐.๘๓)	๔.๐๐ (๐.๗๔)	๓.๗๒ (๐.๘๒)	๓.๙๔ (๐.๗๑)
๔.	วิทยากรมีความสามารถในการ ถ่ายทอดความรู้ ทั้งการนำเข้าสู่บทเรียน การ จัดลำดับขั้นตอนของเนื้อหาวิชา เทคนิคและวิธีการที่ใช้ ในการ ถ่ายทอดความรู้ และตอบข้อ ซักถามได้เข้าใจชัดเจน	๓.๓๗ (๐.๗๑)	๔.๒๗ (๐.๕๕)	๓.๖๕ (๐.๘๒)	๓.๗๗ (๐.๘๑)	๓.๘๘ (๐.๗๔)	๓.๙๓ (๐.๗๖)	๓.๕๕ (๐.๘๕)	๓.๗๘ (๐.๘๐)	๓.๘๗ (๐.๗๙)	๔.๑๕ (๐.๗๑)	๓.๖๖ (๐.๘๐)	๓.๙๘ (๐.๗๕)
๕.	วิทยากรเปิดโอกาสให้ซักถาม และแสดงความคิดเห็น	๓.๔๒ (๐.๗๒)	๔.๒๐ (๐.๖๓)	๓.๕๐ (๐.๗๗)	๓.๗๕ (๐.๘๔)	๓.๕๖ (๐.๖๘)	๓.๘๓ (๐.๗๖)	๓.๓๘ (๐.๘๓)	๓.๗๒ (๐.๘๕)	๓.๗๓ (๐.๗๖)	๔.๐๐ (๐.๗๔)	๓.๕๒ (๐.๗๖)	๓.๙๐ (๐.๗๘)
๖.	สื่อการเรียนรู้และอุปกรณ์ที่ใช้ อบรมมีความเหมาะสมและ เพียงพอต่อผู้เข้ารับการฝึกอบรม	๓.๕๐ (๐.๖๘)	๔.๑๕ (๐.๖๑)	๓.๕๓ (๐.๖๕)	๓.๘๒ (๐.๗๙)	๓.๕๙ (๐.๖๕)	๓.๗๘ (๐.๗๒)	๓.๓๓ (๐.๘๐)	๓.๖๒ (๐.๗๔)	๓.๖๓ (๐.๘๘)	๓.๙๗ (๐.๙๒)	๓.๕๒ (๐.๗๔)	๓.๘๗ (๐.๗๘)
๗.	สื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองทำให้ ท่านสะดวกต่อการเรียนรู้ เพิ่มเติมเกี่ยวกับ วิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบ กิจการ	๓.๓๓ (๐.๗๓)	๔.๐๕ (๐.๖๕)	๓.๔๘ (๐.๗๓)	๓.๘๗ (๐.๗๒)	๓.๖๘ (๐.๖๘)	๓.๙๓ (๐.๖๙)	๓.๔๒ (๐.๘๖)	๓.๘๓ (๐.๘๕)	๓.๗๘ (๐.๘๓)	๔.๑๓ (๐.๗๕)	๓.๕๔ (๐.๗๘)	๓.๙๖ (๐.๗๔)
๘.	ระยะเวลาที่ใช้ฝึกอบรมจำนวน ๒ วัน ๑๖ ชั่วโมง มีความ เหมาะสม	๓.๔๒ (๐.๘๗)	๔.๑๓ (๐.๖๐)	๓.๕๓ (๐.๗๐)	๓.๙๕ (๐.๗๕)	๓.๗๐ (๐.๖๗)	๓.๙๘ (๐.๗๗)	๓.๕๒ (๐.๘๙)	๓.๗๕ (๐.๘๘)	๓.๗๗ (๐.๗๕)	๔.๐๗ (๐.๖๙)	๓.๕๙ (๐.๗๙)	๓.๙๘ (๐.๗๕)

จังหวัด	นครศรีธรรมราช		สงขลา		สุราษฎร์ธานี		กระบี่		ชุมพร		ภาพรวม		
	ความคาดหวัง ค่าเฉลี่ย (SD)	ความพึงพอใจ ค่าเฉลี่ย (SD)	ความคาดหวัง ค่าเฉลี่ย (SD)	ความพึงพอใจ ค่าเฉลี่ย (SD)	ความคาดหวัง ค่าเฉลี่ย (SD)	ความพึงพอใจ ค่าเฉลี่ย (SD)	ความคาดหวัง ค่าเฉลี่ย (SD)	ความพึงพอใจ ค่าเฉลี่ย (SD)	ความคาดหวัง ค่าเฉลี่ย (SD)	ความพึงพอใจ ค่าเฉลี่ย (SD)	ความคาดหวัง ค่าเฉลี่ย (SD)	ความพึงพอใจ ค่าเฉลี่ย (SD)	
๙.	ระยะเวลาที่ใช้สำหรับการเรียนรู้ ด้วยตนเอง จำนวน ๒๔ ชั่วโมง มีความเหมาะสม	๓.๓๐ (๐.๗๐)	๔.๐๓ (๐.๖๔)	๓.๔๐ (๐.๖๙)	๓.๗๒ (๐.๗๒)	๓.๕๐ (๐.๗๐)	๓.๘๓ (๐.๘๓)	๓.๔๓ (๐.๘๗)	๓.๗๐ (๐.๘๑)	๓.๖๐ (๐.๗๖)	๓.๘๐ (๐.๗๑)	๓.๔๕ (๐.๗๕)	๓.๘๒ (๐.๗๕)
๑๐.	สถานที่ในการจัดฝึกอบรมมี ความเหมาะสม	๓.๔๓ (๐.๘๓)	๔.๓๗ (๐.๕๕)	๓.๗๐ (๐.๖๗)	๓.๘๓ (๐.๖๙)	๓.๗๒ (๐.๗๔)	๓.๙๐ (๐.๗๘)	๓.๖๕ (๐.๙๕)	๓.๙๓ (๐.๘๘)	๓.๗๐ (๐.๙๓)	๔.๒๐ (๐.๘๕)	๓.๖๔ (๐.๘๓)	๔.๐๕ (๐.๗๘)
๑๑.	จำนวนผู้อบรมในกลุ่มมีความ เหมาะสม	๓.๒๗ (๐.๘๒)	๔.๒๐ (๐.๕๘)	๓.๕๕ (๐.๖๘)	๓.๗๘ (๐.๗๒)	๓.๕๒ (๐.๖๘)	๓.๘๑ (๐.๘๐)	๓.๕๗ (๐.๘๑)	๓.๗๗ (๐.๗๒)	๓.๕๓ (๐.๘๑)	๔.๐๐ (๐.๙๔)	๓.๔๙ (๐.๗๗)	๓.๙๑ (๐.๗๗)
๑๒.	ท่านพึงพอใจในด้านการบริหาร จัดการของโครงการฯ ทั้งด้าน การประสานงาน และอำนวยความสะดวก ของผู้รับผิดชอบ โครงการ	๓.๕๐ (๐.๘๑)	๔.๒๒ (๐.๕๙)	๓.๖๒ (๐.๘๐)	๔.๐๒ (๐.๘๑)	๓.๖๓ (๐.๖๔)	๓.๘๐ (๐.๗๑)	๓.๖๒ (๐.๘๓)	๓.๙๐ (๐.๙๒)	๓.๖๒ (๐.๗๒)	๔.๐๒ (๐.๘๑)	๓.๖๐ (๐.๗๖)	๓.๙๙ (๐.๗๘)
๑๓.	ท่านได้เครือข่ายเพิ่มขึ้นจากการ ฝึกอบรมครั้งนี้	๓.๕๓ (๐.๗๗)	๓.๙๘ (๐.๖๙)	๓.๔๘ (๐.๗๓)	๓.๙๓ (๐.๗๖)	๓.๕๘ (๐.๗๙)	๓.๘๐ (๐.๘๘)	๓.๗๐ (๐.๘๗)	๓.๙๓ (๐.๘๘)	๓.๔๕ (๐.๗๗)	๓.๘๕ (๐.๙๔)	๓.๕๕ (๐.๗๙)	๓.๙๐ (๐.๘๓)
๑๔.	การฝึกอบรมครั้งนี้ทำให้ท่าน ได้รับความรู้เกี่ยวกับ วิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบ กิจการเพิ่มขึ้น	๓.๘๐ (๐.๗๘)	๔.๑๕ (๐.๕๘)	๓.๕๓ (๐.๗๒)	๓.๙๒ (๐.๗๔)	๓.๗๓ (๐.๖๔)	๓.๗๘ (๐.๖๗)	๓.๘๗ (๐.๘๕)	๔.๑๓ (๐.๘๗)	๓.๗๗ (๐.๗๙)	๔.๑๓ (๐.๘๓)	๓.๗๔ (๐.๗๖)	๔.๐๒ (๐.๗๖)
๑๕.	โดยรวมแล้วการฝึกอบรมครั้งนี้ ให้ประโยชน์คุ้มค่าแก่ท่าน	๓.๘๗ (๐.๘๑)	๔.๒๙ (๐.๖๒)	๓.๕๗ (๐.๖๗)	๓.๗๒ (๐.๗๔)	๓.๗๘ (๐.๕๙)	๓.๗๘ (๐.๕๙)	๓.๙๕ (๐.๘๗)	๔.๐๘ (๐.๘๓)	๓.๘๗ (๐.๘๓)	๔.๑๘ (๐.๘๓)	๓.๘๑ (๐.๗๗)	๔.๐๑ (๐.๗๖)
ภาพรวม		๓.๕๓ (๐.๓๘)	๔.๑๘ (๐.๔๑)	๓.๕๙ (๐.๕๓)	๓.๘๓ (๐.๔๗)	๓.๖๙ (๐.๔๔)	๓.๘๕ (๐.๓๙)	๓.๖๑ (๐.๕๗)	๓.๘๔ (๐.๓๙)	๓.๗๑ (๐.๕๘)	๔.๐๔ (๐.๕๖)	๓.๖๒ (๐.๕๑)	๓.๙๕ (๐.๔๗)

๓. การประเมินการถ่ายโอนความรู้จากหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงไปใช้ในการปฏิบัติงาน

๓.๑ ภาคกลางและภาคตะวันออก

จังหวัด	นนทบุรี		นครปฐม		ชลบุรี		กรุงเทพมหานคร		สุพรรณบุรี		อยุธยา		ฉะเชิงเทรา		ภาพรวม		
	๑ เดือน ภายหลัง การ ฝึกอบรม ค่าเฉลี่ย (SD)	๓ เดือน ภายหลัง การ ฝึกอบรม ค่าเฉลี่ย (SD)	๑ เดือน ภายหลัง การ ฝึกอบรม ค่าเฉลี่ย (SD)	๓ เดือน ภายหลัง การ ฝึกอบรม ค่าเฉลี่ย (SD)	๑ เดือน ภายหลัง การ ฝึกอบรม ค่าเฉลี่ย (SD)	๓ เดือน ภายหลัง การ ฝึกอบรม ค่าเฉลี่ย (SD)	๑ เดือน ภายหลัง การ ฝึกอบรม ค่าเฉลี่ย (SD)	๓ เดือน ภายหลัง การ ฝึกอบรม ค่าเฉลี่ย (SD)	๑ เดือน ภายหลัง การ ฝึกอบรม ค่าเฉลี่ย (SD)	๓ เดือน ภายหลัง การ ฝึกอบรม ค่าเฉลี่ย (SD)	๑ เดือน ภายหลัง การ ฝึกอบรม ค่าเฉลี่ย (SD)	๓ เดือน ภายหลัง การ ฝึกอบรม ค่าเฉลี่ย (SD)	๑ เดือน ภายหลัง การ ฝึกอบรม ค่าเฉลี่ย (SD)	๓ เดือน ภายหลัง การ ฝึกอบรม ค่าเฉลี่ย (SD)	๑ เดือน ภายหลัง การ ฝึกอบรม ค่าเฉลี่ย (SD)	๓ เดือน ภายหลัง การ ฝึกอบรม ค่าเฉลี่ย (SD)	
๑.	การฝึกอบรมครั้งนี้ทำให้ท่าน ได้รับความรู้เกี่ยวกับ วิทยุกระจายเสียงทดลอง ประกอบกิจการเพิ่มขึ้น	๓.๘๐ (๐.๘๖)	๔.๑๒ (๐.๖๑)	๔.๐๒ (๐.๖๘)	๔.๑๕ (๐.๖๙)	๓.๖๘ (๑.๐๖)	๓.๘๖ (๐.๘๐)	๔.๐๐ (๐.๙๔)	๔.๑๘ (๐.๖๕)	๔.๐๗ (๐.๖๙)	๔.๑๓ (๐.๖๘)	๔.๑๒ (๐.๗๘)	๔.๒๗ (๐.๖๙)	๔.๐๘ (๐.๗๐)	๔.๒๕ (๐.๖๓)	๓.๙๗ (๐.๘๓)	๔.๑๔ (๐.๖๙)
๒.	ความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมครั้งนี้ สามารถนำไปใช้ในการ ดำเนินงานวิทยุกระจายเสียง ทดลองประกอบกิจการได้จริง	๓.๘๕ (๐.๙๐)	๔.๑๒ (๐.๗๔)	๔.๐๕ (๐.๖๘)	๔.๑๘ (๐.๖๒)	๓.๖๔ (๑.๐๖)	๓.๘๘ (๐.๗๗)	๔.๐๕ (๐.๗๙)	๔.๑๗ (๐.๖๒)	๔.๑๒ (๐.๖๔)	๔.๑๘ (๐.๖๒)	๔.๒๕ (๐.๗๐)	๔.๔๒ (๐.๕๙)	๔.๐๕ (๐.๘๑)	๔.๒๕ (๐.๗๓)	๔.๐๐ (๐.๘๒)	๔.๑๗ (๐.๖๘)
๓.	ท่านมีความมั่นใจในการดำเนิน กิจการวิทยุกระจายเสียงทดลอง ประกอบกิจการเพิ่มขึ้น	๓.๘๒ (๐.๙๗)	๔.๑๐ (๐.๗๘)	๓.๗๒ (๐.๙๐)	๓.๘๓ (๐.๙๑)	๓.๔๙ (๑.๐๙)	๓.๗๗ (๐.๘๕)	๓.๘๕ (๐.๗๓)	๓.๘๘ (๐.๖๔)	๓.๘๐ (๐.๗๘)	๓.๘๓ (๐.๗๙)	๔.๑๓ (๐.๗๒)	๔.๒๕ (๐.๖๘)	๔.๐๐ (๐.๗๖)	๔.๑๓ (๐.๖๘)	๓.๘๓ (๐.๘๗)	๓.๙๗ (๐.๗๘)
๔.	ท่านดำเนินกิจการ วิทยุกระจายเสียงทดลอง ประกอบกิจการอย่างถูกต้อง และเข้าใจกฎระเบียบ	๓.๘๗ (๐.๘๗)	๔.๑๐ (๐.๗๘)	๔.๐๓ (๐.๖๖)	๔.๑๓ (๐.๖๘)	๓.๖๑ (๑.๐๗)	๓.๘๕ (๐.๘๑)	๔.๒๒ (๐.๘๕)	๔.๒๕ (๐.๗๕)	๔.๐๕ (๐.๗๒)	๔.๑๒ (๐.๗๒)	๔.๐๘ (๐.๗๔)	๔.๑๗ (๐.๗๒)	๔.๐๘ (๐.๘๙)	๔.๓๐ (๐.๗๗)	๓.๙๙ (๐.๘๕)	๔.๑๓ (๐.๗๕)
๕.	เครือข่ายที่ได้จากการฝึกอบรม ช่วยส่งเสริมสนับสนุนการ ดำเนินกิจการวิทยุกระจายเสียง ทดลองประกอบกิจการ	๐.๘๒ (๐.๗๙)	๔.๐๐ (๐.๗๑)	๓.๘๗ (๐.๖๘)	๓.๙๘ (๐.๗๓)	๓.๕๐ (๑.๐๘)	๓.๗๔ (๐.๘๓)	๓.๘๗ (๐.๙๑)	๓.๙๗ (๐.๗๑)	๓.๙๗ (๐.๘๐)	๔.๐๓ (๐.๘๐)	๔.๒๓ (๐.๗๒)	๔.๓๐ (๐.๖๕)	๓.๘๘ (๐.๙๐)	๔.๑๓ (๐.๘๑)	๓.๘๘ (๐.๘๗)	๔.๐๒ (๐.๗๖)
ภาพรวม		๓.๘๓ (๐.๗๙)	๔.๐๙ (๐.๖๔)	๓.๙๔ (๐.๕๘)	๔.๐๖ (๐.๕๙)	๓.๕๙ (๐.๙๗)	๓.๘๒ (๐.๖๗)	๔.๐๐ (๐.๗๖)	๔.๐๙ (๐.๕๖)	๔.๐๐ (๐.๖๒)	๔.๐๖ (๐.๕๙)	๔.๑๖ (๐.๖๑)	๔.๒๘ (๐.๕๔)	๔.๐๒ (๐.๗๐)	๔.๒๑ (๐.๖๒)	๓.๙๓ (๐.๗๔)	๔.๐๙ (๐.๖๑)

๓.๒ ภาคเหนือ

จังหวัด	ลำปาง		เชียงใหม่		นครสวรรค์		พิษณุโลก		เชียงราย		ภาพรวม		
	๑ เดือน ภายหลัง การฝึกอบรม ค่าเฉลี่ย (SD)	๓ เดือน ภายหลัง การฝึกอบรม ค่าเฉลี่ย (SD)	๑ เดือน ภายหลัง การฝึกอบรม ค่าเฉลี่ย (SD)	๓ เดือน ภายหลัง การฝึกอบรม ค่าเฉลี่ย (SD)	๑ เดือน ภายหลัง การฝึกอบรม ค่าเฉลี่ย (SD)	๓ เดือน ภายหลัง การฝึกอบรม ค่าเฉลี่ย (SD)	๑ เดือน ภายหลัง การฝึกอบรม ค่าเฉลี่ย (SD)	๓ เดือน ภายหลัง การฝึกอบรม ค่าเฉลี่ย (SD)	๑ เดือน ภายหลัง การฝึกอบรม ค่าเฉลี่ย (SD)	๓ เดือน ภายหลัง การฝึกอบรม ค่าเฉลี่ย (SD)	๑ เดือน ภายหลัง การฝึกอบรม ค่าเฉลี่ย (SD)	๓ เดือน ภายหลัง การฝึกอบรม ค่าเฉลี่ย (SD)	
๑.	การฝึกอบรมครั้งนี้ทำให้ท่านได้รับความรู้เกี่ยวกับวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการเพิ่มขึ้น	๓.๘๓ (๐.๙๒)	๔.๒๐ (๐.๕๘)	๓.๙๘ (๐.๙๕)	๔.๑๗ (๐.๖๕)	๓.๙๕ (๐.๕๓)	๔.๑๗ (๐.๕๙)	๓.๗๘ (๐.๘๓)	๔.๐๘ (๐.๖๒)	๓.๖๘ (๐.๖๒)	๔.๒๐ (๐.๕๘)	๓.๘๕ (๐.๗๙)	๔.๑๘ (๐.๖๑)
๒.	ความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมครั้งนี้สามารถนำไปใช้ในการดำเนินงานวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการได้จริง	๓.๒๘ (๐.๘๐)	๔.๒๓ (๐.๖๒)	๓.๕๒ (๐.๘๕)	๔.๓๓ (๐.๖๕)	๓.๖๘ (๐.๖๕)	๔.๓๘ (๐.๖๗)	๓.๓๒ (๐.๗๕)	๔.๑๒ (๐.๖๙)	๓.๒๘ (๐.๗๔)	๔.๒๘ (๐.๖๑)	๓.๔๕ (๐.๘๑)	๔.๒๙ (๐.๖๕)
๓.	ท่านมีความมั่นใจในการดำเนินกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการเพิ่มขึ้น	๓.๕๐ (๐.๘๙)	๔.๒๐ (๐.๕๘)	๓.๓๔ (๐.๗๗)	๔.๒๙ (๐.๗๑)	๓.๕๓ (๐.๕๗)	๔.๒๐ (๐.๗๓)	๓.๓๒ (๐.๖๘)	๔.๐๒ (๐.๗๗)	๓.๒๐ (๐.๖๘)	๔.๒๕ (๐.๖๕)	๓.๓๕ (๐.๗๓)	๔.๑๘ (๐.๗๐)
๔.	ท่านดำเนินกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการอย่างถูกต้องและเข้าใจกฎระเบียบ	๓.๘๓ (๐.๘๓)	๔.๒๗ (๐.๕๘)	๓.๖๕ (๐.๗๘)	๔.๒๙ (๐.๖๖)	๓.๗๕ (๐.๖๐)	๔.๓๓ (๐.๕๗)	๓.๕๕ (๐.๗๙)	๔.๑๐ (๐.๗๕)	๓.๕๕ (๐.๘๑)	๔.๒๘ (๐.๖๑)	๓.๖๔ (๐.๗๙)	๔.๒๘ (๐.๖๔)
๕.	เครือข่ายที่ได้จากการฝึกอบรมช่วยส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ	๔.๑๓ (๐.๖๐)	๔.๒๐ (๐.๕๘)	๓.๘๖ (๐.๘๐)	๔.๑๓ (๐.๗๒)	๓.๘๓ (๐.๖๔)	๔.๑๐ (๐.๖๐)	๓.๖๕ (๐.๗๓)	๓.๙๒ (๐.๗๙)	๓.๖๕ (๐.๖๓)	๔.๒๕ (๐.๖๐)	๓.๘๓ (๐.๗๔)	๔.๑๔ (๐.๖๕)
ภาพรวม		๓.๗๒ (๐.๓๗)	๔.๒๒ (๐.๔๕)	๓.๖๕ (๐.๕๕)	๔.๒๔ (๐.๖๖)	๓.๗๕ (๐.๓๔)	๔.๒๓ (๐.๓๕)	๓.๕๒ (๐.๔๗)	๔.๐๕ (๐.๔๔)	๓.๔๗ (๐.๔๒)	๔.๒๕ (๐.๕๐)	๓.๖๒ (๐.๔๙)	๔.๒๒ (๐.๔๖)

๓.๓ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

จังหวัด		นครพนม		นครราชสีมา		ขอนแก่น		ยโสธร		อุดรธานี		ภาพรวม	
		๑ เดือน ภายหลัง การฝึกอบรม ค่าเฉลี่ย (SD)	๓ เดือน ภายหลัง การฝึกอบรม ค่าเฉลี่ย (SD)	๑ เดือน ภายหลัง การฝึกอบรม ค่าเฉลี่ย (SD)	๓ เดือน ภายหลัง การฝึกอบรม ค่าเฉลี่ย (SD)	๑ เดือน ภายหลัง การฝึกอบรม ค่าเฉลี่ย (SD)	๓ เดือน ภายหลัง การฝึกอบรม ค่าเฉลี่ย (SD)	๑ เดือน ภายหลัง การฝึกอบรม ค่าเฉลี่ย (SD)	๓ เดือน ภายหลัง การฝึกอบรม ค่าเฉลี่ย (SD)	๑ เดือน ภายหลัง การฝึกอบรม ค่าเฉลี่ย (SD)	๓ เดือน ภายหลัง การฝึกอบรม ค่าเฉลี่ย (SD)	๑ เดือน ภายหลัง การฝึกอบรม ค่าเฉลี่ย (SD)	๓ เดือน ภายหลัง การฝึกอบรม ค่าเฉลี่ย (SD)
๑.	การฝึกอบรมครั้งนี้ทำให้ท่านได้รับความรู้เกี่ยวกับวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการเพิ่มขึ้น	๓.๘๓ (๐.๘๗)	๔.๒๗ (๐.๖๙)	๔.๑๐ (๐.๘๗)	๔.๑๐ (๐.๗๑)	๓.๙๓ (๐.๗๓)	๔.๐๕ (๐.๖๘)	๓.๘๘ (๐.๗๖)	๔.๑๘ (๐.๕๗)	๓.๙๗ (๐.๖๖)	๔.๒๐ (๐.๖๑)	๓.๙๔ (๐.๗๘)	๔.๑๖ (๐.๖๕)
๒.	ความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมครั้งนี้สามารถนำไปใช้ในการดำเนินงานวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการได้จริง	๓.๖๕ (๐.๘๒)	๔.๓๘ (๐.๖๑)	๔.๐๐ (๐.๘๗)	๔.๔๐ (๐.๖๔)	๓.๒๕ (๐.๕๑)	๔.๑๘ (๐.๗๐)	๓.๓๘ (๐.๖๗)	๔.๒๘ (๐.๕๒)	๓.๗๒ (๐.๖๗)	๔.๒๘ (๐.๖๑)	๓.๖๐ (๐.๗๖)	๔.๓๑ (๐.๖๒)
๓.	ท่านมีความมั่นใจในการดำเนินกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการเพิ่มขึ้น	๓.๒๘ (๐.๖๔)	๔.๒๓ (๐.๗๒)	๓.๘๐ (๐.๙๑)	๔.๕๘ (๐.๕๖)	๓.๔๕ (๐.๖๕)	๔.๒๘ (๐.๖๙)	๓.๒๘ (๐.๗๒)	๔.๒๕ (๐.๖๘)	๓.๔๗ (๐.๖๘)	๔.๒๐ (๐.๗๘)	๓.๔๕ (๐.๗๔)	๔.๓๑ (๐.๗๐)
๔.	ท่านดำเนินกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการอย่างถูกต้องและเข้าใจกฎระเบียบ	๓.๖๒ (๐.๙๐)	๔.๑๘ (๐.๗๓)	๓.๙๒ (๐.๙๗)	๔.๓๐ (๐.๗๐)	๓.๖๒ (๐.๘๗)	๔.๔๒ (๐.๕๙)	๓.๓๘ (๐.๖๙)	๔.๒๓ (๐.๖๗)	๓.๔๒ (๐.๖๗)	๔.๒๕ (๐.๖๘)	๓.๕๙ (๐.๘๔)	๔.๒๘ (๐.๖๘)
๕.	เครือข่ายที่ได้จากการฝึกอบรมช่วยส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ	๓.๘๘ (๐.๘๕)	๔.๒๐ (๐.๘๔)	๔.๐๓ (๐.๘๙)	๔.๓๒ (๐.๖๕)	๓.๘๓ (๐.๖๙)	๔.๑๓ (๐.๖๕)	๓.๖๐ (๐.๘๑)	๔.๒๐ (๐.๖๘)	๓.๘๒ (๐.๗๕)	๔.๑๗ (๐.๖๗)	๓.๘๓ (๐.๘๑)	๔.๒๐ (๐.๗๐)
ภาพรวม		๓.๖๕ (๐.๕๘)	๔.๒๕ (๐.๕๐)	๓.๙๗ (๐.๘๐)	๔.๓๔ (๐.๔๐)	๓.๖๒ (๐.๔๕)	๔.๒๑ (๐.๔๕)	๓.๕๑ (๐.๓๙)	๔.๒๓ (๐.๔๘)	๓.๖๘ (๐.๓๕)	๔.๒๒ (๐.๕๐)	๓.๖๘ (๐.๕๖)	๔.๒๕ (๐.๔๗)

๓.๔ ภาคใต้

จังหวัด		นครศรีธรรมราช		สงขลา		สุราษฎร์ธานี		กระบี่		ชุมพร		ภาพรวม	
		๑ เดือน ภายหลัง การฝึกอบรม ค่าเฉลี่ย (SD)	๓ เดือน ภายหลัง การฝึกอบรม ค่าเฉลี่ย (SD)	๑ เดือน ภายหลัง การฝึกอบรม ค่าเฉลี่ย (SD)	๓ เดือน ภายหลัง การฝึกอบรม ค่าเฉลี่ย (SD)	๑ เดือน ภายหลัง การฝึกอบรม ค่าเฉลี่ย (SD)	๓ เดือน ภายหลัง การฝึกอบรม ค่าเฉลี่ย (SD)	๑ เดือน ภายหลัง การฝึกอบรม ค่าเฉลี่ย (SD)	๓ เดือน ภายหลัง การฝึกอบรม ค่าเฉลี่ย (SD)	๑ เดือน ภายหลัง การฝึกอบรม ค่าเฉลี่ย (SD)	๓ เดือน ภายหลัง การฝึกอบรม ค่าเฉลี่ย (SD)	๑ เดือน ภายหลัง การฝึกอบรม ค่าเฉลี่ย (SD)	๓ เดือน ภายหลัง การฝึกอบรม ค่าเฉลี่ย (SD)
๑.	การฝึกอบรมครั้งนี้ทำให้ท่านได้รับความรู้เกี่ยวกับวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการเพิ่มขึ้น	๔.๐๕ (๐.๘๕)	๔.๓๐ (๐.๖๒)	๓.๗๗ (๐.๘๗)	๔.๑๕ (๐.๖๓)	๓.๘๒ (๐.๗๗)	๔.๐๓ (๐.๖๙)	๓.๙๘ (๐.๘๑)	๔.๑๗ (๐.๗๔)	๓.๙๒ (๐.๗๐)	๔.๑๒ (๐.๕๒)	๓.๙๑ (๐.๘๐)	๔.๑๕ (๐.๖๕)
๒.	ความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมครั้งนี้สามารถนำไปใช้ในการดำเนินงานวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการได้จริง	๓.๕๗ (๐.๙๓)	๔.๔๗ (๐.๖๐)	๓.๒๘ (๐.๙๐)	๔.๓๐ (๐.๖๕)	๓.๗๐ (๐.๗๒)	๔.๓๒ (๐.๖๘)	๓.๖๓ (๐.๙๐)	๔.๓๕ (๐.๖๖)	๓.๔๒ (๐.๗๐)	๔.๒๗ (๐.๕๕)	๓.๕๒ (๐.๘๔)	๔.๓๔ (๐.๖๓)
๓.	ท่านมีความมั่นใจในการดำเนินกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการเพิ่มขึ้น	๓.๓๗ (๐.๘๒)	๔.๕๒ (๐.๖๒)	๓.๐๒ (๐.๗๗)	๔.๓๐ (๐.๖๕)	๓.๖๒ (๐.๖๙)	๔.๖๒ (๐.๖๔)	๓.๑๘ (๐.๘๑)	๔.๑๘ (๐.๗๕)	๓.๓๒ (๐.๖๕)	๔.๑๕ (๐.๖๑)	๓.๓๐ (๐.๗๗)	๔.๓๕ (๐.๖๘)
๔.	ท่านดำเนินกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการอย่างถูกต้องและเข้าใจกฎระเบียบ	๓.๗๓ (๐.๘๖)	๔.๔๒ (๐.๖๕)	๓.๕๕ (๐.๗๙)	๔.๑๐ (๐.๖๐)	๓.๗๐ (๐.๖๕)	๔.๔๘ (๐.๖๐)	๓.๕๗ (๐.๗๕)	๔.๒๓ (๐.๗๕)	๓.๘๐ (๐.๘๒)	๔.๓๒ (๐.๕๔)	๓.๖๗ (๐.๗๘)	๔.๓๑ (๐.๖๔)
๕.	เครือข่ายที่ได้จากการฝึกอบรมช่วยส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ	๓.๙๒ (๐.๙๐)	๔.๒๐ (๐.๗๔)	๓.๗๘ (๐.๘๐)	๓.๙๕ (๐.๗๙)	๓.๗๕ (๐.๖๘)	๔.๒๕ (๐.๖๓)	๓.๙๓ (๐.๙๖)	๔.๑๕ (๐.๘๘)	๓.๘๘ (๐.๗๖)	๔.๑๕ (๐.๖๓)	๓.๘๕ (๐.๘๒)	๔.๑๔ (๐.๗๔)
ภาพรวม		๓.๗๓ (๐.๖๘)	๔.๓๘ (๐.๔๘)	๓.๔๘ (๐.๕๔)	๔.๑๖ (๐.๔๕)	๓.๗๒ (๐.๕๑)	๔.๓๔ (๐.๓๘)	๓.๖๖ (๐.๖๔)	๔.๒๒ (๐.๕๓)	๓.๖๗ (๐.๔๕)	๔.๒๐ (๐.๔๕)	๓.๖๕ (๐.๕๗)	๔.๒๖ (๐.๔๖)

ภาคผนวก จ

คู่มือสำหรับใช้ในการถ่ายทอดและเผยแพร่

เรื่อง

การฝึกอบรมพัฒนาพัฒนาบุคลากร

ของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

(คู่มือการจัดฝึกอบรมสำหรับวิทยากร)

คู่มือสำหรับใช้ในการถ่ายทอดและเผยแพร่ เรื่อง
การฝึกอบรมพัฒนาพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง
(คู่มือการจัดฝึกอบรมสำหรับวิทยากร)

เนื้อหาและองค์ประกอบของ หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

๑. ภาพรวมของหลักสูตรฯ

หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง สำหรับผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ และผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ/กิจการบริการชุมชน โดยหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประกอบด้วยประเด็นการเรียนรู้หลักจำนวน ๗ โมดูล โดยผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงแต่ละประเภท ได้แก่ ประเภทกิจการทางธุรกิจ และประเภทกิจการบริการสาธารณะ/ประเภทกิจการบริการชุมชน จะมีชั่วโมงการเรียนรู้รวมทั้งสิ้นจำนวน ๔๐ ชั่วโมง กล่าวคือ

๑. โมดูลที่ ๑-๓ เป็นความรู้พื้นฐานสำหรับบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทุกประเภท ได้แก่ ๑) ภูมิทัศน์สื่อ และความรู้พื้นฐานในการดำเนินกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ ๒) กฎหมาย ระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้องกับวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ และ ๓) จริยธรรมและจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียง

๒. โมดูลที่ ๔-๕ เป็นความรู้สำหรับบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ ได้แก่ ๔) การบริหารจัดการสถานีสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ และโมดูลที่ ๕) การกำกับดูแลเนื้อหารายการวิทยุ และโฆษณาสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ

๓. โมดูลที่ ๖-๗ เป็นความรู้สำหรับบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และประเภทกิจการบริการชุมชน ได้แก่ ๖) การบริหารจัดการสถานีสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทสาธารณะ และชุมชน และ ๗) การผลิตและกำกับดูแลเนื้อหารายการวิทยุ

หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง แต่ละโมดูลมีรายละเอียดที่ประกอบด้วย ๑) ประเด็นการเรียนรู้ ๒) จำนวนชั่วโมง ๓) วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ๔) วิธีการฝึกอบรม ๕) สื่อการฝึกอบรม และอุปกรณ์ ๖) การประเมินผลและเครื่องมือในการประเมินผล ๗) เนื้อหาหลักสูตรและประเด็นความรู้ ๘) เอกสารอ้างอิง/เอกสารอ่านเพิ่มเติม และ ๙) แบบประเมินความรู้ประจำโมดูลสำหรับใช้ในการประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม โดยในส่วนท้ายของหลักสูตรจะมีแบบประเมินความพึงพอใจ

หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ประกอบด้วย ๑) การฝึกอบรมในชั้นเรียนจำนวน ๑๖ ชั่วโมง อันประกอบไปด้วยวิธีการฝึกอบรมที่ผสมผสานหลากหลายวิธี ได้แก่ การบรรยายในชั้นเรียน (Lecture) ควบคู่ไปกับการเรียนรู้จากการปฏิบัติ (Action Learning) การเรียนรู้จากกรณีศึกษา (Case Study) การฝึกวิพากษ์กรณีศึกษา และการอภิปรายประเด็นปัญหา เรื่องต่างๆ (Critique & Discussion) การสะท้อนการจากการฝึกปฏิบัติ (Reflective Practice) การแสดงบทบาทสมมติ (Drama-based learning) การเรียนรู้จากเครือข่ายผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง (Networking) และ ๒) คู่มือการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self – learning handout) ในลักษณะของคู่มือและคลิปวิดีโอ (Distance learning & E-learning) จำนวน ๒๔ ชั่วโมง

๒. วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

เพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงกลุ่มต้นแบบให้มีความรู้พื้นฐานในการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง และความรู้เฉพาะในแต่ละประเภทกิจการทั้งประเภทกิจการทางธุรกิจ และประเภทกิจการบริการสาธารณะ/กิจการบริการชุมชน

๓. กลุ่มเป้าหมายและพื้นที่สำหรับการจัดฝึกอบรม

๓.๑ เกณฑ์การคัดเลือกผู้เข้ารับการศึกษา

๑) เป็นผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงหรือผู้ที่ปฏิบัติงานในสถานีวิทยุ โดยไม่จำกัดประสบการณ์และจำนวนปีที่ได้รับใบอนุญาตฯ เพื่อเป็นการพัฒนาและเพิ่มเติมองค์ความรู้ในด้านการดำเนินงานทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

๒) เป็นผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงหรือผู้ที่ปฏิบัติงานในสถานีวิทยุ ประเภทกิจการทางธุรกิจ ๓๐ คน/ พื้นที่ ผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และประเภทกิจการบริการชุมชน ๓๐ คน/ พื้นที่

๓) ยังอยู่ในระหว่างที่รับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ณ วันที่จัดฝึกอบรม

๔. การประเมินผลและเครื่องมือในการประเมินผล

๑) การสังเกตการร่วมกิจกรรม การมีปฏิสัมพันธ์และการอภิปรายระหว่างการฝึกอบรม

๒) แบบประเมินความรู้ความเข้าใจในการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ จำนวน ๙๕ ข้อ ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาทั้ง ๗ โมดูล โดยใน ส่วนประเมินความรู้เฉพาะ ๒ โมดูลที่เป็นความรู้เฉพาะ สำหรับผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงแต่ละประเภท จะมีการแบ่งประเมินในกลุ่มผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ และผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และประเภทกิจการบริการชุมชน

๓) แบบประเมินความความหวังและความพึงพอใจในการเข้าร่วมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง และรูปแบบการฝึกอบรมที่เหมาะสมกับผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง จำนวน ๑๕ ข้อ ซึ่งประกอบไปด้วย ๙ ประเด็น ได้แก่

๑) ความเหมาะสมของเนื้อหาการฝึกอบรม ๒) ความครบถ้วนของหลักสูตร ๓) ความเหมาะสมของรูปแบบการฝึกอบรม ๔) ความเหมาะสมของวิทยากร ทั้งในด้านการนำเข้าสู่บทเรียน การจัดลำดับขั้นตอนของเนื้อหาวิชา เทคนิคและวิธีการที่ใช้ ในการถ่ายทอดความรู้ การเปิดโอกาสให้ซักถามและแสดงความคิดเห็น ๕) ความเหมาะสมของการใช้สื่อที่เหมาะสมกับรูปแบบการฝึกอบรม ๖) ความเหมาะสมของระยะเวลาในการฝึกอบรม ๗) ความเหมาะสมของสถานที่ในการฝึกอบรม ๘) ความพึงพอใจด้านการดำเนินงานการประสานงาน และอำนวยความสะดวกของผู้รับผิดชอบโครงการ ๙) ความพึงพอใจโดยภาพรวมของกิจกรรม

๔) แบบประเมินการถ่ายโอนความรู้จากหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงไปใช้ในการปฏิบัติงาน (ภายหลังจากการฝึกอบรมเสร็จสิ้นประมาณ ๑ เดือน และ ๓ เดือน : ประเมิน ๒ ครั้ง)

หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ประเภทกิจการทางธุรกิจ และประเภทกิจการบริการสาธารณะ/ประเภทกิจการบริการชุมชน มีรายละเอียดเนื้อหาหลักสูตร ดังตาราง ๑

ตาราง ๔.๑ ภาพรวมรายละเอียดเนื้อหาหลักสูตร ฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ประเภทกิจการทางธุรกิจ และประเภทกิจการบริการสาธารณะ/ประเภทกิจการบริการชุมชน

โมดูล / หัวข้อการฝึกอบรม	ประเภทกิจการทางธุรกิจ		ประเภทกิจการบริการสาธารณะ/ กิจการบริการชุมชน		แบบประเมินความรู้ (ข้อ)
	การบรรยาย ในชั้นเรียน (๑๖ ชั่วโมง)	การเรียนรู้ ด้วยตนเอง (๒๔ ชั่วโมง)	การบรรยาย ในชั้นเรียน (๑๖ ชั่วโมง)	การเรียนรู้ ด้วยตนเอง (๒๔ ชั่วโมง)	
โมดูลที่ ๑ ภูมิทัศน์สื่อ และความรู้พื้นฐานในการดำเนินกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ (๑๑ ชั่วโมง)					
๑) การวิเคราะห์ภูมิทัศน์สื่อและโครงสร้างการบริหารสื่อ - ภูมิทัศน์สื่อ และองค์ประกอบของภูมิทัศน์สื่อ - ระบบนิเวศสื่อ - การเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศสื่อ - ระบบนิเวศสื่อที่ติดกับการทำงานของสื่อมวลชน	๐.๕ ชั่วโมง	๑ ชั่วโมง	๐.๕ ชั่วโมง	๑ ชั่วโมง	๕ ข้อ
๒) ความรู้พื้นฐานของกิจการกระจายเสียง - ความเป็นมาของกิจการกระจายเสียง - สถานการณ์กิจการกระจายเสียงในประเทศไทย	๐.๕ ชั่วโมง	๑ ชั่วโมง	๐.๕ ชั่วโมง	๑ ชั่วโมง	๕ ข้อ
๓) การเตรียมความพร้อมเพื่อต่อใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง - คุณสมบัติของผู้ขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง (พื้นฐาน/ ประเภทกิจการทางธุรกิจ/ ประเภทกิจการบริการสาธารณะ / ประเภทกิจการบริการชุมชน)	๑ ชั่วโมง	๒ ชั่วโมง	๑ ชั่วโมง	๒ ชั่วโมง	๕ ข้อ

โมดูล / หัวข้อการฝึกอบรม	ประเภทกิจการทางธุรกิจ		ประเภทกิจการบริการสาธารณะ/ กิจการบริการชุมชน		แบบประเมินความรู้ (ข้อ)
	การบรรยาย ในชั้นเรียน (๑๖ ชั่วโมง)	การเรียนรู้ ด้วยตนเอง (๒๔ ชั่วโมง)	การบรรยาย ในชั้นเรียน (๑๖ ชั่วโมง)	การเรียนรู้ ด้วยตนเอง (๒๔ ชั่วโมง)	
- การเตรียมเอกสารเพื่อใช้ประกอบการต่ออายุใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงและอัตราค่าธรรมเนียม (พื้นฐาน/ ประเภทกิจการทางธุรกิจ/ประเภทกิจการบริการสาธารณะ / ประเภทกิจการบริการชุมชน) ๔) การเตรียมความพร้อมสถานี ความถี่ออกอากาศ ที่ตั้งของเสาอากาศ กำลังส่งออกอากาศและการวัดแพร่แปลงปลอม	๑ ชั่วโมง	๑ ชั่วโมง	๑ ชั่วโมง	๑ ชั่วโมง	๕ ข้อ
- ระเบียบหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง ตามมาตรฐานทางเทคนิคสำหรับการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง - การเตรียมความพร้อมสถานี ความถี่ออกอากาศ ที่ตั้งของเสาอากาศ กำลังส่งออกอากาศและการวัดแพร่แปลงปลอม ๕) การจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับรายได้และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสถานี - หลักการและประโยชน์ของการจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับรายได้และค่าใช้จ่าย - วิธีการจัดทำรายได้และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสถานี	๑ ชั่วโมง	๒ ชั่วโมง	๑ ชั่วโมง	๒ ชั่วโมง	๕ ข้อ
โมดูลที่ ๒ กฎหมาย ระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้องกับวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ (๖ ชั่วโมง)					
๑) กฎหมาย ระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้องกับการประกอบวิชาชีพกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ - รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ - พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ.๒๕๕๑ - พระราชบัญญัติองค์การจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.๒๕๕๓ - พระราชบัญญัติองค์การจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุ โทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒	๐.๕ ชั่วโมง	๑ ชั่วโมง	๐.๕ ชั่วโมง	๑ ชั่วโมง	๕ ข้อ

โมดูล / หัวข้อการฝึกอบรม	ประเภทกิจการทางธุรกิจ		ประเภทกิจการบริการสาธารณะ/กิจการบริการชุมชน		แบบประเมินความรู้ (ข้อ)
	การบรรยายในชั้นเรียน (๑๖ ชั่วโมง)	การเรียนรู้ด้วยตนเอง (๒๔ ชั่วโมง)	การบรรยายในชั้นเรียน (๑๖ ชั่วโมง)	การเรียนรู้ด้วยตนเอง (๒๔ ชั่วโมง)	
<p>๒) กฎหมาย ระเบียบและประกาศด้านหลักเกณฑ์และมาตรการที่ใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์</p> <ul style="list-style-type: none"> - พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ - ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการสำหรับการให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๖ - ประกาศสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง แนวทางการพิจารณาและคำนวณสัดส่วนรายการข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะเพื่อการขอยกเว้นหรือลดหย่อนค่าธรรมเนียมใบอนุญาต พ.ศ. ๒๕๕๖ 	๐.๕ ชั่วโมง	๑ ชั่วโมง	๐.๕ ชั่วโมง	๑ ชั่วโมง	๕ ข้อ
<p>๓) กฎหมาย ระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง โดยเฉพาะ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๕ - ประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การทดสอบมาตรฐานทางเทคนิคของเครื่องส่งวิทยุกระจายเสียงสำหรับการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๕ - ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การกำกับดูแลการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๖ - ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การกำกับดูแลการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙ - ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การวัดการแพร่แปลกปลอมของสถานีทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๙ 	๑ ชั่วโมง	๒ ชั่วโมง	๑ ชั่วโมง	๒ ชั่วโมง	๕ ข้อ

โมดูล / หัวข้อการฝึกอบรม	ประเภทกิจการทางธุรกิจ		ประเภทกิจการบริการสาธารณะ/ กิจการบริการชุมชน		แบบประเมินความรู้ (ข้อ)
	การบรรยาย ในชั้นเรียน (๑๖ ชั่วโมง)	การเรียนรู้ ด้วยตนเอง (๒๔ ชั่วโมง)	การบรรยาย ในชั้นเรียน (๑๖ ชั่วโมง)	การเรียนรู้ ด้วยตนเอง (๒๔ ชั่วโมง)	
โมดูลที่ ๓ จริยธรรมและจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียง (๕ ชั่วโมง)					
<p>๑) มาตรฐานจริยธรรม จรรยาบรรณและธรรมเนียมปฏิบัติของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียง</p> <ul style="list-style-type: none"> - กรอบมาตรฐานจริยธรรมของสื่อมวลชน - แนวทางการดำเนินงานบนฐานจริยธรรม จรรยาบรรณและธรรมเนียมปฏิบัติของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียง (หลักการจริยธรรมวิชาชีพสื่อสารมวลชนสากล / หลักการจริยธรรมวิชาชีพการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ในประเทศไทย / จรรยาบรรณและแนวปฏิบัติของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ในประเทศไทย / ข้อบังคับสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทยว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ พ.ศ.๒๕๕๓ / ระเบียบสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพฯ พ.ศ. ๒๕๕๕ / จรรยาบรรณวิชาชีพโฆษณา / คู่มือจริยธรรมของ National Public Radio / คู่มือจริยธรรมของ The Guardian / คู่มือจริยธรรมของ British Broadcasting Corporation) 	๐.๕ ชั่วโมง	๑ ชั่วโมง	๐.๕ ชั่วโมง	๑ ชั่วโมง	๕ ข้อ
<p>๒) ประเด็นเชิงจริยธรรมในกิจการกระจายเสียงทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ปัญหาเชิงจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพในกิจการกระจายเสียง - ประเด็นเชิงจริยธรรมในกิจการกระจายเสียงทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ (ข่าวปลอม / ข่าวบิดเบือน/ ข่าวมุ่งสร้างความแตกแยกในสังคม / การโฆษณาชวนเชื่อเกินความจริงเกิดความหลงผิด / การละเมิดสิทธิมนุษยชน) 	๐.๕ ชั่วโมง	๑ ชั่วโมง	๑ ชั่วโมง	๑ ชั่วโมง	๕ ข้อ
<p>๓) การรู้เท่าทันสื่อ กับจริยธรรมและจรรยาบรรณของสื่อมวลชน</p> <ul style="list-style-type: none"> - การรู้เท่าทันสื่อ กับจริยธรรมและจรรยาบรรณของสื่อมวลชน - การพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียง 	๑ ชั่วโมง	๑ ชั่วโมง	๐.๕ ชั่วโมง	๑ ชั่วโมง	๕ ข้อ

โมดูล / หัวข้อการฝึกอบรม	ประเภทกิจการทางธุรกิจ		ประเภทกิจการบริการสาธารณะ/ กิจการบริการชุมชน		แบบประเมินความรู้ (ข้อ)
	การบรรยาย ในชั้นเรียน (๑๖ ชั่วโมง)	การเรียนรู้ ด้วยตนเอง (๒๔ ชั่วโมง)	การบรรยาย ในชั้นเรียน (๑๖ ชั่วโมง)	การเรียนรู้ ด้วยตนเอง (๒๔ ชั่วโมง)	
โมดูลที่ ๔ การบริหารจัดการสถานีสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ (๙ ชั่วโมง)					
๑) การจัดทำผังรายการสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ เนื้อหาที่ กสทช. กำหนด เนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ รวมถึง การรายงานกรณีที่มีเหตุจำเป็นเร่งด่วนที่มีผลกระทบต่อ ประโยชน์สาธารณะ - นิยามและรูปแบบการจัดทำผังรายการ - หลักเกณฑ์ในการจัดทำผังรายการวิทยุทดลองประกอบ กิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ - การออกแบบและกำหนดผังรายการของสถานีวิทยุ กระจายเสียงทดลองประกอบกิจการประเภทกิจการทาง ธุรกิจ	๒ ชั่วโมง	๒ ชั่วโมง	-	-	๕ ข้อ
๒) หลักเกณฑ์และแนวทางการหารายได้สำหรับวิทยุ ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการ ทางธุรกิจ - หลักเกณฑ์การหารายได้สำหรับวิทยุทดลองประกอบ กิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ - แนวทางการหารายได้ของวิทยุทดลองประกอบกิจการ วิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ	๒ ชั่วโมง	๓ ชั่วโมง	-	-	๕ ข้อ
โมดูลที่ ๕ การผลิตและกำกับดูแลเนื้อหารายการวิทยุ และโฆษณาสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ประเภทกิจการทางธุรกิจ (๙ ชั่วโมง)					
๑) เทคนิคการผลิตและจัดรายการวิทยุอย่างสร้างสรรค์ และเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย - ลักษณะของรายการวิทยุที่สร้างสรรค์ - หลักการผลิตและจัดรายการวิทยุอย่างสร้างสรรค์และ เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย	๒ ชั่วโมง	๒ ชั่วโมง	-	-	๕ ข้อ
๒) การกำกับดูแลเนื้อหารายการสำหรับวิทยุทดลอง ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ และการโฆษณาโดยคำนึงถึงผู้บริโภคเป็นสำคัญ - หลักการกำกับดูแลสื่อ และรูปแบบการกำกับดูแลสื่อ วิทยุกระจายเสียงในประเทศไทย	๒ ชั่วโมง	๓ ชั่วโมง	-	-	๕ ข้อ

โมดูล / หัวข้อการฝึกอบรม	ประเภทกิจการทางธุรกิจ		ประเภทกิจการบริการสาธารณะ/ กิจการบริการชุมชน		แบบประเมินความรู้ (ข้อ)
	การบรรยาย ในชั้นเรียน (๑๖ ชั่วโมง)	การเรียนรู้ ด้วยตนเอง (๒๔ ชั่วโมง)	การบรรยาย ในชั้นเรียน (๑๖ ชั่วโมง)	การเรียนรู้ ด้วยตนเอง (๒๔ ชั่วโมง)	
- โครงสร้างและแนวทางการกำกับดูแลเนื้อหารายการและโฆษณาสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง - บทบาทของสถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจในการกำกับดูแลเนื้อหารายการและโฆษณา					
โมดูลที่ ๖ การบริหารจัดการสถานีสำหรับสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน (๙ ชั่วโมง)					
๑) การจัดทำผังรายการสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน การนำเสนอเนื้อหาตามที่ กสทช. กำหนด รวมถึงการรายงานกรณีที่มีเหตุจำเป็นเร่งด่วนที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ - นิยามและรูปแบบการจัดทำผังรายการ - หลักเกณฑ์ในการจัดทำผังรายการวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน - การออกแบบและกำหนดผังรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน	-	-	๒ ชั่วโมง	๒ ชั่วโมง	๕ ข้อ
๒) หลักเกณฑ์และข้อยกเว้นในการหารายได้สำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน - หลักเกณฑ์การหารายได้สำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน - แนวทางการหารายได้สำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะและกิจการบริการชุมชน	-	-	๒ ชั่วโมง	๓ ชั่วโมง	๕ ข้อ

โมดูล / หัวข้อการฝึกอบรม	ประเภทกิจการทางธุรกิจ		ประเภทกิจการบริการสาธารณะ/ กิจการบริการชุมชน		แบบประเมินความรู้ (ข้อ)
	การบรรยาย ในชั้นเรียน (๑๖ ชั่วโมง)	การเรียนรู้ ด้วยตนเอง (๒๔ ชั่วโมง)	การบรรยาย ในชั้นเรียน (๑๖ ชั่วโมง)	การเรียนรู้ ด้วยตนเอง (๒๔ ชั่วโมง)	
โมดูลที่ ๗ การผลิตและกำกับดูแลเนื้อหารายการวิทยุสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภท กิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน (๙ ชั่วโมง)					
๑) การวิเคราะห์และจัดทำเนื้อหารายการ รวมถึงเทคนิคการผลิตและยกระดับการจัดรายการวิทยุประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชนให้ทันสมัย มีความน่าสนใจและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย - ลักษณะของรายการวิทยุที่สร้างสรรค์ - หลักการผลิตและยกระดับการจัดรายการวิทยุประเภท กิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชนให้ทันสมัย มีความน่าสนใจและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย	-	-	๒ ชั่วโมง	๔ ชั่วโมง	๕ ข้อ
๒) การกำกับดูแลเนื้อหารายการและกิจกรรมการหารายได้ของวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภท กิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน - หลักการกำกับดูแลสื่อ และรูปแบบการกำกับดูแลสื่อวิทยุกระจายเสียงในประเทศไทย - โครงสร้างและแนวทางการกำกับดูแลเนื้อหารายการและโฆษณาสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง - บทบาทของสถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และ กิจการบริการชุมชนในการกำกับดูแลเนื้อหารายการและโฆษณา	-	-	๒ ชั่วโมง	๑ ชั่วโมง	๕ ข้อ
รวม	๔๐ ชั่วโมง		๔๐ ชั่วโมง		๙๕ ข้อ

กำหนดการฝึกอบรมโครงการพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

วันที่ ๑ : ๐๘.๐๐-๑๗.๐๐ น. (๘ ชั่วโมง : รวมผู้เข้ารับการฝึกอบรมทั้ง ๓ ประเภท)

เวลา	หัวข้อการฝึกอบรม	หมายเหตุ
๐๘.๐๐- ๑๒.๐๐ น.	<p>โมดูลที่ ๑ ภูมิทัศน์สื่อ และความรู้พื้นฐานในการดำเนินการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ</p> <p>๑) การวิเคราะห์ภูมิทัศน์สื่อและโครงสร้างการบริหารสื่อ</p> <p>๒) ความรู้พื้นฐานของกิจการกระจายเสียง</p> <p>๓) การเตรียมความพร้อมเพื่อต่อใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง</p> <p>๔) การเตรียมความพร้อมสถานี ความถี่ออกอากาศ ที่ตั้งของเสาอากาศ กำลังส่งออกอากาศและการวัดแพร่แปลกปลอม</p> <p>๕) การจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับรายได้และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสถานี</p> <p>*พักรับประทานอาหารว่างระหว่างการฝึกอบรม</p>	
๑๒.๐๐- ๑๓.๐๐ น.	<p>พักรับประทานอาหารกลางวัน</p>	
๑๓.๐๐- ๑๕.๐๐ น.	<p>โมดูลที่ ๒ กฎหมาย ระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้องกับวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ</p> <p>๑) กฎหมาย ระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้องกับการประกอบวิชาชีพกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์</p> <p>๒) กฎหมาย ระเบียบและประกาศด้านหลักเกณฑ์และมาตรการที่ใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์</p> <p>๓) กฎหมาย ระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงโดยเฉพาะ</p>	
๑๕.๐๐- ๑๗.๐๐ น.	<p>โมดูลที่ ๓ จริยธรรมและจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียง</p> <p>๑) มาตรฐานจริยธรรม จรรยาบรรณและธรรมเนียมปฏิบัติของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียง</p> <p>๒) ประเด็นเชิงจริยธรรมในกิจการกระจายเสียงทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ</p> <p>๓) การรู้เท่าทันสื่อ กับจริยธรรมและจรรยาบรรณของสื่อมวลชน</p> <p>*พักรับประทานอาหารว่างระหว่างการฝึกอบรม</p>	

วันที่ ๒ : ๐๘.๐๐-๑๗.๐๐ (๘ ชั่วโมง : ผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ)

เวลา	หัวข้อการฝึกอบรม	หมายเหตุ
๐๘.๐๐- ๑๒.๐๐ น.	<p>โมดูลที่ ๔ การบริหารจัดการสถานีสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ</p> <p>๑) การจัดทำผังรายการสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ เนื้อหาที่ กสทช. กำหนด เนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ รวมถึงการรายงานกรณีที่มีเหตุจำเป็นเร่งด่วนที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ</p> <p>๒) หลักเกณฑ์และแนวทางการหารายได้สำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ</p>	
๑๒.๐๐- ๑๓.๐๐ น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน	
๑๓.๐๐- ๑๗.๐๐ น.	<p>โมดูลที่ ๕ การผลิตและกำกับดูแลเนื้อหารายการวิทยุ และโฆษณาสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ</p> <p>๑) เทคนิคการผลิตและจัดรายการวิทยุอย่างสร้างสรรค์และเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย</p> <p>๒) การกำกับดูแลเนื้อหารายการสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ และการโฆษณาโดยคำนึงถึงผู้บริโภคเป็นสำคัญ</p>	

**วันที่ ๒ : ๐๘.๐๐-๑๗.๐๐ (๘ ชั่วโมง : ผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภท
กิจการบริการสาธารณะ และประเภทกิจการบริการชุมชน)**

เวลา	หัวข้อการฝึกอบรม	หมายเหตุ
๐๘.๐๐- ๑๒.๐๐ น.	<p>โมดูลที่ ๖ การบริหารจัดการสถานีสำหรับสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะและกิจการบริการชุมชน</p> <p>๑) การจัดทำผังรายการสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน การนำเสนอเนื้อหาตามที่ กสทช. กำหนด รวมถึงการรายงานกรณีที่มีเหตุจำเป็นเร่งด่วนที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ</p> <p>๒) หลักเกณฑ์และข้อยกเว้นในการหารายได้สำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะและกิจการบริการชุมชน</p>	
๑๒.๐๐- ๑๓.๐๐ น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน	
๑๓.๐๐- ๑๗.๐๐ น.	<p>โมดูลที่ ๗ การผลิตและกำกับดูแลเนื้อหารายการวิทยุสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน</p> <p>๑) การวิเคราะห์และจัดทำเนื้อหารายการ รวมถึงเทคนิคการผลิตและยกระดับการจัดรายการวิทยุประเภทกิจการบริการสาธารณะและกิจการบริการชุมชนให้ทันสมัย มีความน่าสนใจและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย</p> <p>๒) การกำกับดูแลเนื้อหารายการและกิจกรรมการหารายได้ของวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน</p>	

โมดูลที่ ๑

ภูมิทัศน์สื่อ และความรู้พื้นฐานในการดำเนิน กิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ

- ๑) การวิเคราะห์ภูมิทัศน์สื่อและโครงสร้างการบริหารสื่อ
- ๒) ความรู้พื้นฐานของกิจการกระจายเสียง
- ๓) การเตรียมความพร้อมและขั้นตอนการขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงและการต่อใบอนุญาตฯ
 - ๔) การเตรียมความพร้อมสถานี ความถี่ออกอากาศ ที่ตั้งของเสาอากาศ กำลังส่งออกอากาศและการวัดแพร่แปลกลอม
 - ๕) การจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับรายได้และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสถานี

๑. ประเด็นการเรียนรู้

ภูมิทัศน์สื่อ และความรู้พื้นฐานในการดำเนินกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ

๒. จำนวนชั่วโมง (๑๑ ชั่วโมง)

การบรรยายจำนวน ๔ ชั่วโมง และการเรียนรู้ด้วยตนเอง จำนวน ๗ ชั่วโมง

๓. วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

- ๑) เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถวิเคราะห์ถึงภูมิทัศน์สื่อและโครงสร้างการบริหารสื่อ
- ๒) เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถนำเสนอและประยุกต์ความรู้พื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับกิจการกระจายเสียงมาใช้ในการดำเนินงานของสถานี
- ๓) เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถดำเนินการตามขั้นตอนการต่ออายุใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงได้อย่างถูกต้อง
- ๔) เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถดำเนินการเตรียมความพร้อมสถานี ความถี่ออกอากาศ ที่ตั้งของเสาอากาศ กำลังส่งออกอากาศและการวัดแพร่แปลกปลอมได้อย่างถูกต้อง
- ๕) เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับรายได้และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสถานีได้อย่างถูกต้อง

๔. วิธีการฝึกอบรม

ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน

- ๑) การแนะนำโครงการ และวิทยาการในแต่ละหัวข้อ
- ๒) การอธิบายถึงเค้าโครง และความเชื่อมโยงของเนื้อหาในโมดูล

ขั้นบรรยายและกิจกรรม

การบรรยายและทำกิจกรรมใน ๕ หัวข้อ ได้แก่

- ๑) การวิเคราะห์ภูมิทัศน์สื่อและโครงสร้างการบริหารสื่อ
- ๒) ความรู้พื้นฐานของกิจการกระจายเสียง
- ๓) การเตรียมความพร้อมและขั้นตอนการต่ออายุใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงได้อย่างถูกต้อง
- ๔) การเตรียมความพร้อมสถานี ความถี่ออกอากาศ ที่ตั้งของเสาอากาศ กำลังส่งออกอากาศและการวัดแพร่แปลกปลอม
- ๕) การจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับรายได้และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสถานี

ขั้นสรุปบทเรียน

- ๑) สรุปประเด็นและสาระสำคัญที่เกี่ยวกับภูมิทัศน์สื่อ และความรู้พื้นฐานในการดำเนินกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ

๒) การให้ผู้เข้ารับการศึกษาฝึกอบรมทำแบบประเมินความรู้ด้านภูมิทัศน์สื่อ และความรู้พื้นฐานในการดำเนินกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ

๕. สื่อการฝึกอบรมและอุปกรณ์

- ๑) Power Point สำหรับการบรรยาย
- ๒) คลิปวีดิทัศน์สำหรับการอภิปราย
- ๓) กรณีศึกษา
- ๔) อุปกรณ์สำหรับการระดมสมอง ได้แก่ กระดาษฟลิปชาร์ต/กระดาษ A๔/ ปากกา/ ดินสออุปกรณ์/ กระดาษ Post-it

๖. การประเมินผลและเครื่องมือในการประเมินผล

- ๑) การสังเกตการร่วมกิจกรรม การมีปฏิสัมพันธ์และการอภิปรายระหว่างการฝึกอบรม
- ๒) การประเมินหลังการฝึกอบรมด้วยแบบประเมินความรู้ด้านภูมิทัศน์สื่อ และความรู้พื้นฐานในการดำเนินกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ

๗. เนื้อหาหลักสูตรและประเด็นความรู้

๑) การวิเคราะห์ภูมิทัศน์สื่อและระบบนิเวศสื่อ

๑.๑) ภูมิทัศน์สื่อ และองค์ประกอบของภูมิทัศน์สื่อ

ภูมิทัศน์สื่อ (Media Landscape) หมายถึง ความสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบของสื่อประเภทต่างๆ ซึ่งประกอบด้วยสื่อหลากหลายชนิดและได้ปรากฏร่วมกันในสังคม ภาพความสัมพันธ์นี้สามารถพิจารณาได้ในมุมมองที่หลากหลาย เช่น หากมองในมุมของโครงสร้างธุรกิจ สามารถแบ่งประเภทเป็นสื่อวิทยุ สื่อโทรทัศน์ และสื่อสิ่งพิมพ์ที่ หากพิจารณาภูมิทัศน์สื่อในมุมมองของผู้บริโภคหรือกลุ่มผู้รับสาร ก็จะได้เห็นได้ว่ามีสื่อสำหรับกลุ่มเฉพาะ เช่น สื่อสำหรับสตรี สื่อสำหรับเด็ก หรือสื่อสำหรับวัยรุ่น เป็นต้น อีกนัยหนึ่งภูมิทัศน์สื่อสามารถพิจารณาจากลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ เส้นเวลา ผู้ส่งสาร ผู้รับสารผ่านช่องทางของสื่อ ลักษณะเนื้อหาสื่อ ซึ่งปัจจุบันนี้เปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการเกิดขึ้นของสื่อใหม่ (New Media) อย่างอินเทอร์เน็ตหรือสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ทำให้สื่อมวลชนหรือสื่อยุคเก่าต้องปรับตัวในการทำงานและการสื่อสารเพื่อเข้าถึงผู้บริโภคหรือกลุ่มผู้รับสารได้อย่างเหมาะสม อีกทั้งปัจจุบันผู้บริโภคหรือกลุ่มผู้รับสารมีการปรับบทบาทของตนเองเป็นผู้ผลิตเนื้อหาสื่อ (User Generated Content) ซึ่งเป็นการสร้างภูมิทัศน์สื่อให้เปลี่ยนไป อาจกล่าวได้ว่าสื่อที่มีอิทธิพลในการกำหนดข้อมูลข่าวสารในปัจจุบัน และมีบทบาทเป็นเครื่องมือหลักในการขับเคลื่อน ประเด็น เนื้อหา ข่าวสาร คือ เว็บไซต์และแอปพลิเคชันสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ต่างๆ เช่น Instagram, Twitter, Facebook หรือ Youtube เป็นต้น ส่งผลให้สังคมกลายเป็นชุมชนเสมือนจริง โดยมีมวลชนเชื่อมต่อกันด้วยข้อมูลข่าวสารที่มาจากชีวิตประจำวัน ความคิด ความเห็น อารมณ์ ความรู้สึก และประสบการณ์ กิจกรรมประจำวันต่างๆ

จากแนวโน้มของการสื่อสารมวลชนกำลังเปลี่ยนแปลงควบคู่ไปกับการเพิ่มขึ้นของการใช้สื่อใหม่ในหมู่ผู้ชมและคนที่ทำงานในอุตสาหกรรมสื่อ การพัฒนาภูมิทัศน์ของสื่อใหม่ด้วยการใช้สื่อดิจิทัลหรือสื่อออนไลน์ที่เพิ่มขึ้นทำให้อุตสาหกรรมสื่อสารมวลชนมีโอกาสและความท้าทายใหม่ ๆ ทั้งในด้านการบริโภคและการผลิตเนื้อหาของสื่อในท้องถิ่นนั้นๆ โดยการวิเคราะห์รูปแบบและองค์ประกอบภูมิทัศน์สื่อในปัจจุบันสามารถค้ำถึง ๓ ส่วนหลัก ดังนี้

๑. รูปแบบการสื่อสาร

ในอดีตการสื่อสารจะเริ่มต้นจาก ผู้ส่งสาร หรือ สื่อมวลชน (Sender) ในขณะที่ปัจจุบันที่เป็นการสื่อสารในรูปแบบสื่อใหม่ การสื่อสารส่วนหนึ่งจะมาจากผู้ใช้งาน (Users) หรือที่เรียกว่าผู้ใช้เป็นผู้ผลิตเนื้อหา (User Generated Content)

๒. กลุ่มเป้าหมายการสื่อสาร

การสื่อสารมวลชนจะเรียกหรือค้ำถึงผู้รับสารปลายทางว่ากลุ่มมวลชน (Mass) ซึ่งในอดีตสื่อมวลชนจะกำหนดกลุ่มมวลชนในลักษณะของการจัดกลุ่มที่มีลักษณะเหมือนกันโดยเน้นที่ลักษณะทางประชากรศาสตร์ เช่น เพศหญิง เพศชาย เด็กและเยาวชน ระดับการศึกษา กลุ่มตามศาสนา อาชีพหรือวิชาชีพ เชื้อชาติ หรือระดับรายได้ เป็นต้น ซึ่งการกำหนดลักษณะร่วมของผู้รับสารที่เหมือนกันตามหลักประชากรศาสตร์ที่เหมือนกัน โดยเชื่อว่าจะมีทัศนคติ พฤติกรรมและความต้องการที่เหมือนกัน (Homogeneous Group) ในขณะที่การสื่อสารมวลชนในปัจจุบัน จะพิจารณาผู้รับสารในลักษณะปัจเจกชนเป็นบุคคลที่มีความต้องการ ความคาดหวังหรือพฤติกรรมที่แตกต่างกัน ถึงแม้มีลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่เหมือนกัน แต่จะมีความคิดและความต้องการที่แตกต่างกัน การสื่อสารมวลชนในยุคสื่อใหม่จึงมีฐานคิดว่าผู้คนเป็นปัจเจกและมีลักษณะความต้องการ ความสนใจแตกต่างกัน

๓. ช่องทางการสื่อสาร

การสื่อสารมวลชนในปัจจุบันเกิดจากการหลอมรวมเข้ากันซึ่งมาจากการรวมกันระหว่างระบบสื่อโทรทัศน์วิทยุ (ภาพ-เสียง) สื่อโทรคมนาคม (โทรศัพท์-เสียง) และสื่อคอมพิวเตอร์ (อินเทอร์เน็ต) ซึ่งรวมเข้ากันเป็นสื่อใหม่ การสื่อสารจึงมีช่องทางที่หลากหลาย เพื่อให้เข้าถึงกลุ่มมวลชนได้อย่างเหมาะสมและเป็นวงกว้าง (ธนกร วงษ์ปัญญา, ๒๕๖๐; ปรัชญา เปี่ยมการุณ, ๒๐๑๙; เพ็ญพักตร์ เตียวสมบุรณ์กิจ, ๒๕๕๗)

๑.๒) ระบบนิเวศสื่อ

ระบบนิเวศสื่อ (Media Ecosystem) เป็นองค์ความรู้ที่ศึกษาเกี่ยวกับสื่อในสถานะเป็นสภาพแวดล้อมซึ่งเกิดจากประสบการณ์หรือการสร้างความรู้และความนึกคิดของมนุษย์ผ่านทางการสื่อสาร (Lum, ๒๐๐๖) การศึกษาระบบนิเวศสื่อ มีแนวทางการศึกษาอยู่ ๒ มิติ กล่าวคือ การศึกษาระบบนิเวศสื่อในลักษณะทางกายภาพทางที่สามารถส่งผลกระทบต่อประสาทสัมผัสการรับรู้ สภาพแวดล้อมหรือโครงสร้างเชิงสัญลักษณ์ที่ส่งผลต่อความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมของมนุษย์ และการศึกษาระบบนิเวศสื่อในลักษณะของปฏิสัมพันธ์ระหว่างการดำรงชีวิตของมนุษย์และเทคโนโลยีที่ถูกสร้างขึ้นโดยมนุษย์เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ (Lum, ๒๐๑๔) ซึ่งจากมุมมองทางทฤษฎีนิเวศสื่อวิทยา (Media Ecology Theory) ในระยะแรกมองสื่อกลางในลักษณะของตัวสาร โดยสื่อกลางนั้นเริ่มมีบทบาทมากขึ้นและเริ่มส่งอิทธิพลต่อตัวสารที่ต้องการส่งต่อไปยังผู้รับ ทั้งในด้านของความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมของมนุษย์ จนทำให้สื่อกลางนั้นกลายเป็นสารโดยตัวของ

มันเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคแห่งดิจิทัลที่สื่อกลางนั้นสามารถแตกขยายออกไปได้อย่างรวดเร็ว ด้วยแนวคิดนี้สื่อกลางอาจส่งผลทำให้ตัวสารมีเนื้อหาผิดเพี้ยนไปจากความเดิมที่ต้องการจะสื่อ โดยแนวคิดดังกล่าวมีความสอดคล้องกับทฤษฎีระบบ (System Theory) ของ Ludwig Von Bertalanffy ภายใต้กรอบความคิดที่ว่า องค์ประกอบแต่ละองค์ประกอบในระบบมีปฏิสัมพันธ์เชื่อมโยงซึ่งกันและกัน ดังนั้นหากมีองค์ประกอบตัวใดในระบบเปลี่ยนแปลงไป ก็ย่อมส่งผลกระทบต่อส่วนประกอบอื่น ๆ ในระบบทั้งหมด (Logan, ๒๐๑๕) เช่นเดียวกับสารในระบบนิเวศสื่อที่สามารถส่งผลกระทบต่อองค์ประกอบอื่น ๆ ไม่เพียงแต่พฤติกรรมหรือความนึกคิดของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง แต่ย่อมส่งผลกระทบต่อระบบทั้งหมด

ดังนั้นระบบนิเวศสื่อจึงเป็นรูปแบบของระบบสื่อสารที่มีความเชื่อมโยงระหว่าง มนุษย์ สื่อ และเทคโนโลยี ซึ่งมีปฏิสัมพันธ์กันภายใต้ระบบต่าง ๆ เช่น ระบบเศรษฐกิจ สังคมการเมือง กฎหมาย วัฒนธรรม และชุมชน เป็นต้น เมื่อองค์ประกอบใดเกิดการเปลี่ยนแปลงย่อมส่งผลกระทบต่อองค์ประกอบอื่นเสมอ เช่นเดียวกับระบบนิเวศตามธรรมชาติที่มีความเชื่อมโยงเป็นหนึ่งเดียวกัน ทั้งนี้ชนัญสร อรรถ ญ อยุธยา การดา ร่วมพุ่ม และมานิช ชุ่มเมืองปัก (๒๐๒๐) ได้อธิบายถึงระบบนิเวศสื่อ (Media Ecosystem) ว่าเป็นระบบการสื่อสารที่มนุษย์เป็นทั้งผู้ใช้สื่อและผู้สร้างเนื้อหาผ่านสื่อ (Prosumer) เป็นศูนย์กลางของระบบ ถูกแวดล้อมและมีปฏิสัมพันธ์กับหน่วยต่าง ๆ ซึ่งความสัมพันธ์นั้นถูกแบ่งออกเป็น ๓ ด้าน ได้แก่ ๑) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ที่มีลักษณะแตกต่างกันออกไป เช่น อายุ เพศ ความสนใจ ความเชื่อ ศาสนา หรือลักษณะทางกายภาพ เป็นต้น ๒) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับเนื้อหา ช่องทางสื่อ และเทคโนโลยีการสื่อสาร เช่น เนื้อหาข่าวรายการบันเทิง โฆษณา เป็นต้น บนช่องทางสื่อกลางต่าง ๆ เช่น สื่อมวลชน สื่อออนไลน์ หรือสื่อชุมชน เป็นต้น และ ๓) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับระบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น ระบบเศรษฐกิจ ระบบการเมือง ระบบกฎหมาย ระบบสังคม ระบบวัฒนธรรม รวมถึงชุมชนทางกายภาพที่จับต้องได้และชุมชนเสมือนจริงบนโลกออนไลน์ต่างๆ

๑.๓) การเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศสื่อ

ปัจจุบันมนุษย์มีปฏิสัมพันธ์ที่หลากหลายกับปัจจัยแวดล้อมในระบบนิเวศสื่อ อันส่งผลต่อความสมดุลหรือก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้ทั้งในเชิงบวกและลบ เช่น หากบุคคลรับสารโดยไม่มีการไตร่ตรองหรือขาดความรู้เท่าทันสื่อ ก็อาจส่งผลให้ผู้นั้นขาดทักษะในการวิเคราะห์ ตีความ และอาจตกเป็นเหยื่อของสื่อ และอาจถูกสื่อชักนำได้ง่าย ซึ่งยุคนี้ภาคอุตสาหกรรมสื่อมีการแข่งขันที่สูงมาก ทั้งในด้านการแสวงหากำไรและความรวดเร็วของข้อมูล ในทำนองเดียวกัน หากสื่อขาดจริยธรรมในการนำเสนอข่าว ก็อาจส่งผลให้เกิดความแตกแยกภายในระบบสังคม เช่น ทั้งสถาบันครอบครัว การศึกษา หรือการเมือง ดังนั้นทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ สื่อมวลชน และประชาชนควรร่วมด้วยช่วยกันตรวจสอบและมีวิจารณญาณในการเสพสื่อ รวมถึงการส่งเสริมทักษะการรู้เท่าทันสื่อให้กับประชาชนทุกช่วงวัย

การพิจารณาประเภทระบบนิเวศสื่อก็มีการเปลี่ยนแปลง อันเนื่องมาจากการพัฒนาการของเทคโนโลยีทางการสื่อสารเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและรวดเร็วจนกลายมาเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันของผู้คนส่วนใหญ่ทั่วโลก จากในอดีตที่บทบาทของมนุษย์ถูกแยกออกเป็นเพียงแค่ผู้ส่งสารและผู้รับสาร แต่ ณ ปัจจุบันผู้คนสามารถเป็นได้ทั้งผู้รับสารและผู้สร้างเนื้อหา นำเสนอข่าวสารเองได้ผ่านช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ประเภทต่าง ๆ และการแบ่งปันสื่อทางออนไลน์ (Media sharing) ซึ่งปรากฏการณ์นี้นำมาสู่คอนเทนต์ที่ผู้บริโภคว่าสารผลิตด้วยตัวเอง (User Generated Content) สามารถจำแนกประเภทของสื่อออกเป็น

๒ ประเภท ได้แก่ สื่อดั้งเดิม (Traditional Media) หมายถึง สื่อที่ผู้ส่งสารทำหน้าที่ส่งสารไปยังผู้รับสารได้ทางเดียวที่ผู้รับสารไม่สามารถติดต่อกลับทางตรงไปยังผู้ส่งสารได้ เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อวิทยุ สื่อโทรทัศน์ และสื่อภาพยนตร์ โดยสื่อมวลชนทำหน้าที่เสมือนเป็นผู้เฝ้าประตูข่าวสาร (Gatekeeper) ที่คอยคัดกรองและมีการตรวจสอบความน่าเชื่อถือก่อนที่จะมีการนำเสนอเรื่องราวหรือข่าวสาร ซึ่งสื่อดั้งเดิมมีศักยภาพในการกระจายข้อมูล เพื่อสร้างการรับรู้ในวงกว้าง ทั้งยังเข้าถึงกลุ่มคนจำนวนมากในหลากหลายประเภท แต่เนื่องด้วยกระบวนการที่ต้องผ่านการตรวจสอบประกอบกับการดำเนินการผลิต ทำให้มีต้นทุนที่ใช้ในการผลิตสูงทั้งในการจัดพิมพ์หรือในการถ่ายทำ และในบางกรณีอาจจะไม่สามารถรายงานสถานการณ์หรือเรื่องราวที่เกิดขึ้นจริงได้ในเวลานั้น ๆ ทำให้เกิดความล่าช้า และผู้รับสารไม่สามารถโต้ตอบหรือแสดงความคิดเห็นกลับไปให้สื่อได้ในขณะที่สื่อใหม่ (New Media) เป็นสื่อที่ผนวกเอาระบบเทคโนโลยีของสื่อดั้งเดิมเข้ากับความก้าวหน้าของระบบเทคโนโลยีแบบประสม (Multimedia) เช่น สื่ออินเทอร์เน็ต สื่อโทรศัพท์เคลื่อนที่ สื่อดิจิทัลที่เป็นที่นิยมแพร่หลายในปัจจุบัน ซึ่งสื่อใหม่เอื้อให้ผู้ส่งสารและผู้รับสารทำหน้าที่ส่งสารและรับสารได้พร้อมกันเป็นการสื่อสารสองทาง และสื่อยังทำหน้าที่ส่งสารได้หลายอย่าง ทั้งภาพ เสียง และข้อความไปพร้อมกัน อีกทั้งสามารถสร้างปฏิสัมพันธ์ผ่านช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ ระหว่างผู้คนจำนวนมากทั้งในระดับปัจเจกต่อปัจเจก ปัจเจกต่อชุมชน และชุมชนต่อชุมชน (นิธินันท์ ยอแสงรัตน์, ๒๕๕๔; พรจิต สมบัติพานิช, ๒๕๔๗) จากความแตกต่างระหว่างสื่อดั้งเดิมและสื่อใหม่ที่ข้างต้น สามารถสรุปได้ ๕ ประเด็น กล่าวคือ (อรุณี ธรรมประเสริฐ ๒๕๕๗)

๑) ผู้ส่งสาร มีความแตกต่างกัน สื่อดั้งเดิมมักจะมีผู้ส่งสารเป็นองค์กรขนาดใหญ่ ส่วนสื่อใหม่นั้นผู้ส่งสารมักเป็นบุคคลทั่วไปที่สื่อสารกันระหว่างบุคคล หรือสื่อสารกันภายในกลุ่ม เช่น เฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ เว็บไซต์ เป็นต้น บุคคลสามารถเป็นได้ทั้งผู้ใช้สื่อและผู้สร้างเนื้อหาผ่านสื่อ (Prosumer)

๒) สาร เนื้อหาสารจากสื่อดั้งเดิมอย่างสื่อมวลชนนั้นมักถูกกลั่นกรองความถูกต้อง และเป็นเนื้อหาที่สร้างผลกระทบต่อสังคมวงกว้าง มากกว่าสารของสื่อใหม่ที่มีมักเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับความคิดเห็นส่วนบุคคล

๓) ช่องทางการสื่อสาร มีความต่างกันด้วยธรรมชาติของสื่ออย่างชัดเจน สื่อดั้งเดิมมักใช้ช่องทางการสื่อสารคือ สื่อมวลชน ได้แก่ สื่อหนังสือพิมพ์ สื่อนิตยสาร สื่อวิทยุ สื่อโทรทัศน์ เป็นหลัก ส่วนสื่อใหม่ใช้ช่องทางการสื่อสารคือ สื่ออินเทอร์เน็ตเป็นหลัก โดยมีอุปกรณ์สื่อสารที่ส่งผ่านระบบออนไลน์ทางอินเทอร์เน็ตได้จำนวนมากมาเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร เช่น สมาร์ทโฟน แท็บเล็ต เป็นต้น กล่าวคือ สื่อมีความเป็นดิจิทัล (Digitalization)

๔) ผู้รับสาร สื่อดั้งเดิมอย่างสื่อมวลชนนั้นผู้รับสารไม่เป็นที่รู้จักของผู้ส่งสาร แต่ผู้รับสารของสื่อใหม่มักเป็นที่รู้จักกันกับผู้ส่งสารและมีการส่งข้อมูลต่อไปเรื่อย ๆ จนขยายกลายเป็นวงกว้าง กล่าวคือ สื่อสารจากหน่วยเดียว บุคคลเดียว กระจายสารไปยังคนหมู่มาก (One-to-Many)

๕) ปฏิกริยาสะท้อนกลับ ผู้รับสารของสื่อดั้งเดิมมักไม่มีปฏิกริยาสะท้อนกลับไปยังผู้ส่งสาร กล่าวคือเป็นการสื่อสารทางเดียว แตกต่างจากผู้รับสารของสื่อใหม่ที่มีปฏิกริยาสะท้อนกลับไปยังผู้ส่งสาร กล่าวคือเป็นการสื่อสารสองทาง ดังนั้น สื่อกับผู้ใช้สื่อมีการปฏิสัมพันธ์กัน (Interactivity)

๑.๔) ระบบนิเวศสื่อที่ดีกับการทำงานของสื่อมวลชน

อย่างไรก็ตามสื่อมวลชนในปัจจุบัน สามารถผนวกจุดแข็งของสื่อรูปแบบใหม่ ด้วยการใช้เทคโนโลยีของสื่อดั้งเดิมร่วมกับเทคโนโลยีด้านการสื่อสารที่ทันสมัย หรือสังคมออนไลน์ (Social Media) ที่เป็นที่ยอมรับได้แก่ บล็อก (Blogging) ทวิตเตอร์และไมโครบล็อก (Twitter and micro blogging) เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social networking) และการแบ่งปันสื่อทางออนไลน์ (Media sharing) โดยสื่อมวลชนในกิจการวิทยุและโทรทัศน์ สามารถถ่ายทอดสดรายการต่าง ๆ ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต หรือสื่อสิ่งพิมพ์ที่เคยอยู่ในรูปแบบของกระดาษกลายมาเป็นรูปแบบออนไลน์บนเว็บไซต์ โดยผู้ชม ผู้ฟังหรือผู้รับสารสามารถแสดงความคิดเห็นโต้ตอบกลับไปได้ สื่อรูปแบบใหม่ที่ถูกพัฒนาขึ้น อาทิ สื่ออินเทอร์เน็ต สื่อโทรศัพท์เคลื่อนที่ และสื่อดิจิทัล สามารถแพร่กระจายข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว จากผู้ส่งสาร ๑ คน สามารถส่งต่อไปถึงผู้รับสารทั่วโลกในเวลาอันสั้น อีกทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสารยังสามารถทำหน้าที่ในการส่งสารและรับสารได้พร้อมกัน ถือเป็น การสื่อสารสองทิศทาง (Two Way Communication) ซึ่งทำให้ผู้คนสามารถเป็นได้ทั้งผู้รับสารและผู้สร้างเนื้อหาได้ด้วยตัวเอง (User Generated Content) ซึ่งความสะดวกและรวดเร็วนี้เปรียบเสมือนดาบ ๒ คม ซึ่งการผลิตข้อมูลข่าวสารตามสถานการณ์จริงที่กำลังเกิดขึ้นอยู่ หรือแสดงความคิดเห็นแบบทันท่วงทีทำให้ขาดผู้เฝ้าประตูข่าวสาร (Gatekeeper) ที่คอยทำหน้าที่ในการคัดกรองความถูกต้องแม่นยำ และยืนยันความน่าเชื่อถือของข้อมูล ทำให้เกิดข่าวปลอม (Fake News) มีการบิดเบือนข้อมูล มีการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล อาจก่อให้เกิดการทำผิดกฎหมาย หรือผิดหลักจริยธรรมและจรรยาบรรณได้

การส่งเสริมคุณลักษณะของระบบนิเวศสื่อที่ดีในศตวรรษที่ ๒๑ ควรพิจารณาถึงระบบนิเวศสื่อที่มนุษย์มีปฏิสัมพันธ์ที่หลากหลายและซับซ้อนกับปัจจัยแวดล้อม ซึ่งปฏิสัมพันธ์ในระบบนิเวศสื่อก่อให้เกิดผลกระทบทั้งที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ต่อหน่วยต่าง ๆ ในระบบนิเวศ จากการศึกษาเอกสารในประเทศไทย ในช่วง ๑๐ ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. ๒๕๕๑ - ๒๕๖๐) พบว่า ระบบนิเวศสื่อของประเทศไทยได้เกิดผลกระทบที่ไม่พึงประสงค์ หรือความไม่สมดุลในระบบนิเวศสื่อจำนวน ๓ ด้าน ได้แก่ ด้านการรู้เท่าทันสื่อและการมีส่วนร่วม ด้านการสร้างสรรคสื่อ และด้านจริยธรรมและการกำกับดูแลสื่อ อีกทั้งการหลอมรวมสื่อ (Media Convergence) ที่ การสื่อสารในยุคปัจจุบันที่มีการหลอมรวมเทคโนโลยีทั้งสามด้านเข้าด้วยกัน ได้แก่ เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งก็คือ อินเทอร์เน็ต เทคโนโลยีการสื่อสารโทรคมนาคม คือ โทรศัพท์ และเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน คือ วิทยุโทรทัศน์ รวมอยู่บนเครื่องและเครือข่ายการสื่อสารเดียวกัน ทำให้กระบวนการสื่อสารเกิดการพัฒนาปรับเปลี่ยนทั้งในด้านของผู้ส่งสาร สาร ผู้รับสาร และช่องทางการสื่อสาร บุคคลจะสามารถติดตามข่าวสารได้ตลอดเวลา และยังสามารถส่งข้อความหรืออีเมลไปได้ทุกที่ทั่วทุกมุมโลก ซึ่งความสะดวกจากการหลอมรวมสื่อเช่นนี้ทำให้วิถีชีวิตของคนในยุคปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไป ทั้งยังส่งผลให้สื่อใหม่ทรงอิทธิพลมากขึ้น ผู้คนสามารถเป็นผู้ใช้สื่อและผู้ผลิตสื่อเองได้ ทำให้ทุกภาคส่วนทั้งทาง ภาครัฐ สื่อสารมวลชน และประชาชน จำเป็นต้องร่วมมือกันในการตรวจสอบ คัดกรอง และคิดวิเคราะห์เพื่อแยกแยะข้อมูลข่าวสารหรือโฆษณาที่มีอยู่มากมายจากสื่อแห่งโลกเทคโนโลยี และเพื่อไม่ให้คนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบธรรมจากสื่อ หรือมิให้บรรดาสื่อมวลชนมุ่งแสวงหาผลกำไรจนขาดจริยธรรมสื่อ และเพื่อไม่ให้ถูกข้อมูลข่าวสารเหล่านั้นครอบงำ อนึ่งเพื่อก่อให้เกิดนิเวศสื่อที่ดีทุกภาคส่วนจึงมีหน้าที่และบทบาทของตนแตกต่างกันออกไป (อังธิดา ลิ้มปัทมปาณี, ๒๕๔๖) กล่าวคือ

๑) บทบาทของภาครัฐ จำเป็นต้องกำกับดูแลทั้งทางด้านสื่อมวลชนและประชาชน โดยมีการออกกฎหมายเพื่อควบคุมสื่อมวลชน ซึ่งนโยบายของภาครัฐจะส่งผลโดยตรงต่อทิศทางหรือแนวทางการสื่อสารของทั้งประเทศ ทั้งในแง่ของการผลิตสื่อและการรับสื่อ รวมไปถึงนโยบายที่เอื้อต่อธุรกิจด้านสื่อมวลชน การออกนโยบายใดใดจะส่งผลถึงคุณภาพของข่าวสารและรายการที่ถูกผลิตออกมา หากธุรกิจสื่อยิ่งมุ่งเน้นแสวงหาผลกำไร อาจส่งผลให้คุณภาพของเนื้อหาสารลดลง ขาดความคิดสร้างสรรค์ หรือเอื้อผลประโยชน์ต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง

๒) บทบาทของเอกชน ในอุตสาหกรรมสื่อสารมวลชนเกิดการรวมตัวธุรกิจสื่อหลาย ๆ สื่อเข้าด้วยกัน จนเกิดเป็นการเป็นเจ้าของธุรกิจข้ามสื่อ (Cross Media Ownership) หรือแม้แต่การมีเจ้าของเป็นมหาชน (Public Corporation) โดยการนำธุรกิจเข้าตลาดหลักทรัพย์ เป็นต้น เมื่ออุตสาหกรรมสื่อมวลชนกลายเป็นรูปแบบดังกล่าว ส่งผลให้สื่อผลิตข่าวหรือรายการที่สนองตอบกลไกของตลาด และเน้นความต้องการของผู้รับสารหรือผู้บริโภคเป็นหลัก สื่อจึงมักจะมองตัวเองเป็นพนักงานฝ่ายขายที่ต้องการให้ผู้บริโภคหยิบซื้อข่าวสารของตนให้ได้มากที่สุด นอกจากนี้ยังมีการนำเอาสินค้า ตราสินค้า เข้าไปประกอบในรายการหรือการรายงานข่าว (Advertorial) จนอาจทำให้เกิดความสับสนระหว่างการจัดรายการข่าวหรือเป็นการโฆษณาแอบแฝง ดังนั้นนอกจากการที่รัฐควรเข้ามามีบทบาทในการควบคุม เอกชนเองควรมีความตระหนักในด้านการนำเสนอข่าวสารและสินค้าภายใต้กรอบของจริยธรรมวิชาชีพด้วย

๒) ความรู้พื้นฐานของกิจการกระจายเสียง

๒.๑) ความเป็นมาของกิจการกระจายเสียง

ในอดีตกิจการวิทยุกระจายเสียงแบ่งออกเป็น ๒ ประเภทตามหลักสากล ได้แก่ ๑) บริการวิทยุกระจายเสียงบริการสาธารณะ (Public Radio Broadcasting Service) ที่ดำเนินการโดยภาครัฐ ซึ่งเน้นการให้บริการข่าวสาร สารจากภาครัฐสู่ประชาชนในภาพกว้าง และ ๒) บริการวิทยุกระจายเสียงเชิงพาณิชย์ (Commercial Radio Broadcasting Service) ที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อผลประโยชน์ทางด้านธุรกิจเป็นหลัก ซึ่งไม่สามารถตอบสนองความต้องการดังกล่าวของประชาชนได้เพียงพอและครอบคลุม ต่อมาเกิดการเกิดขึ้นของวิทยุทางเลือก ได้แก่ การบริการกิจการวิทยุกระจายเสียงชุมชน (Community Radio Broadcasting Service) ซึ่งเน้นตอบสนองวัตถุประสงค์หรือประเด็นที่มีความเฉพาะเจาะจงในเรื่องต่างๆ ของประชาชน โดยถือกำเนิดขึ้นจากพลังผลักดันของภาคประชาชนเอง เป็นกิจการวิทยุกระจายเสียงที่มุ่งเน้นในเชิงประเด็นที่เป็นความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้กิจการวิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดเป็นสื่อสะท้อนที่แสดงอัตลักษณ์ ความคิดเห็น ความเป็นไปของวิถีชีวิตของกลุ่มประชาชนในสังคม รวมทั้งเป็นสื่อที่ให้บริการข้อมูลข่าวสารที่สอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็นทางด้านการสื่อสารในเรื่องเฉพาะเจาะจงหรือประเด็นเฉพาะ ดังนั้นในปัจจุบันวิทยุกระจายเสียงจึงมี ๓ ประเภทตามหลักสากล ได้แก่ วิทยุกระจายเสียงเชิงพาณิชย์ วิทยุกระจายเสียงบริการสาธารณะ และวิทยุกระจายเสียงชุมชน

วิทยุกระจายเสียงในประเทศไทย เริ่มต้นจากการดำเนินการทดลองส่งวิทยุกระจายเสียง โดยฝ่ายกองช่างวิทยุ กรมไปรษณีย์โทรเลข ใน ปี พ.ศ. ๒๔๗๐ จากดำรัสของ พลเอกพระเจ้าบรมวงศ์เธอ

พระองค์เจ้าบุรฉัตรไชยากร กรมพระกำแพงเพชรอัครโยธิน เสนาบดีกระทรวงพาณิชย์และโทรคมนาคม ซึ่งได้รับการยกย่องให้เป็นท่านเป็นบิดาแห่งวงการวิทยุกระจายเสียงในประเทศไทย โดยใช้เครื่องส่งวิทยุขนาดเล็ก กำลังส่งประมาณ ๒๐๐ วัตต์ ที่ความถี่สูงประมาณ ๘,๐๐๐ กิโลเฮิร์ตซ์ (คลื่นสั้น ความยาวคลื่นประมาณ ๓๗ เมตร) ณ ที่ทำการไปรษณีย์ปากคลองโอ่งอ่าง ตำบลวัดราชบูรณะ โดยใช้ชื่อสถานีว่า "๔ พี.เจ." (HS ๔ PJ) ซึ่งการตั้งชื่อสถานีว่า "พี.เจ." นั้นย่อมาจาก "บุรฉัตร" ต่อมา ย้ายกิจการทดลองส่งวิทยุกระจายเสียง ไปดำเนินการที่สถานีวิทยุศาลาแดง และเปลี่ยนใช้ความถี่ประมาณ ๑๐,๑๐๐ กิโลเฮิร์ตซ์ มีกำลังส่ง ๕๐๐ วัตต์ (ความยาวคลื่น ๒๙.๕ เมตร) โดยใช้ชื่อสถานีว่า "๒ พี.เจ." (HS ๒ PJ) ด้วยข้อจำกัดทางเทคโนโลยี การส่งสัญญาณจึงไม่สามารถส่งไปได้ไกล และครอบคลุมพื้นที่ อีกทั้งสัญญาณยังมีลักษณะขาดๆหายๆ จึงได้มีการปรับเปลี่ยนโดยใช้คลื่นความถี่ขนาดกลาง (หรือที่เรียกว่า คลื่นยาว) มีความถี่ประมาณ ๙๓๗.๕ กิโลเฮิร์ตซ์ มีกำลังส่ง ๑,๐๐๐ วัตต์ (ความยาวคลื่น ๓๒๐ เมตร) ใช้ชื่อสถานีว่า "๑ ๑ พี.เจ." (HS ๑ ๑ PJ) ผลการดำเนินการสามารถแก้ไขปัญหาเสียงขาดๆ หายๆ แต่นั้นมาการถ่ายทอดวิทยุกระจายเสียงจึงได้ดำเนินการด้วยคลื่นความถี่ปานกลางในการถ่ายทอดวิทยุกระจายเสียง อย่างไรก็ตามคลื่นความถี่สูงยังคงถูกใช้งาน แต่เพียงการส่งวิทยุกระจายเสียงไปยังต่างประเทศเท่านั้น (Radio Thailand, ๒๕๖๓; Wikipedia, ๒๕๖๓; Sanook Guru, ๒๕๕๖)

หลังจากที่มีการถ่ายทอดวิทยุกระจายเสียง และได้รับความนิยมจากประชาชน กองช่างวิทยุ กรมไปรษณีย์โทรเลข จึงได้จัดตั้งสถานีวิทยุกระจายเสียงถาวร แห่งแรกในประเทศไทย ณ วังพญาไท บริเวณทุ่งพญาไท กรุงเทพฯ โดยใช้ชื่อว่า "สถานีวิทยุกรุงเทพฯ ที่พญาไท (Radio Bangkok at Phayathai)" ประกอบพิธีเปิดสถานีวิทยุกระจายเสียง ในวันพุธที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๗๓ อันเป็นวันที่ระลึกฉัตรมงคล ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗ ด้วยการถ่ายทอดกระแสพระราชดำรัสในงานพระราชพิธีฉัตรมงคล จากพระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย ในพระบรมมหาราชวัง กรุงเทพมหานคร มีใจความว่า "การวิทยุกระจายเสียงที่ได้เริ่มจัดขึ้น และทำการทดลองตลอดมานั้น ก็ด้วยความมุ่งหมายว่าจะส่งเสริมการศึกษา การค้าขาย และการบันเทิง แก่พ่อค้า ประชาชน เพื่อควบคุมการนี้เราได้ให้แก่พระราชบัญญัติที่ได้ประกาศใช้เมื่อเดือนกันยายนแล้ว และบัดนี้ตั้งเครื่องกระจายเสียงอย่างดีมาตั้งที่สถานีวิทยุโทรเลขพญาไทเสร็จแล้ว เราจึงถือโอกาสสั่งให้เปิดใช้เป็นปฐมฤกษ์ตั้งแต่บัดนี้ไป" สถานีวิทยุแห่งนี้ดำเนินการส่งกระจายเสียงเป็นประจำทุกคืน ยกเว้นคืนวันจันทร์ และเป็นที่ยอมรับเป็นอย่างมาก รัฐบาลจึงประกาศใช้พระราชบัญญัติวิทยุโทรเลข (แก้ไขเพิ่มเติม) พ.ศ.๒๔๗๓ เพื่อควบคุมและคุ้มครองการวิทยุโทรเลขและวิทยุโทรศัพท์ โดยได้เปิดโอกาสให้ประชาชนมีเครื่องรับส่งวิทยุกระจายเสียงได้ เพราะแต่ก่อนนั้นไม่อนุญาตให้เอกชนมีเครื่องรับวิทยุไว้ในครอบครอง ส่วนของการทดลองส่งวิทยุกระจายเสียง จากสถานีศาลาแดง นั้นยังคงดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยได้ปรับปรุงเครื่องส่งใหม่ให้มีกำลังส่ง ๑๐,๐๐๐ วัตต์ โดยใช้ความถี่ ๗๕๐ กิโลเฮิร์ตซ์ (ความยาวคลื่น ๔๐๐ เมตร) และใช้ชื่อสถานีว่า "๗ พี.เจ." (HS ๗ PJ) เวลาในการทดลองส่งรายการภายในประเทศ มักเป็นคืนวันพุธ และวันเสาร์ ส่วนการทดลองวิทยุกระจายเสียงภาคต่างประเทศนั้นใช้ความถี่ ๑๒,๐๐๐ กิโลเฮิร์ตซ์ (ความยาวคลื่น ๒๕ เมตร) โดยใช้ชื่อสถานีว่า "๘ พี.เจ." (HS ๘ PJ) และเมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๗๕ แผนกวิทยุกระจายเสียง ฝ่ายกองช่างวิทยุ กรมไปรษณีย์โทรเลข ได้เปิดบริการโฆษณาผ่านประกาศการค้าขายทำมาหากินในเชิงการค้าอุตสาหกรรมและวิชาชีพโดยทางวิทยุกระจายเสียง โดยใช้วิธีนับคำ นับข้อความ และคิด

ค่าธรรมเนียม เหมือนการส่งโทรเลขภายในประเทศ นับว่าเป็นการเริ่มต้นของการโฆษณาธุรกิจการค้าทางวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ในปีเดียวกันนั้นกิจการวิทยุกระจายเสียงได้เข้ามามีบทบาทสำคัญ ของคณะราษฎรนำโดยพันเอกพระยาพลพลพยุหเสนา พันเอกพระยาทรงสุรเดชและหลวงประดิษฐมนูธรรม ในการเป็นกระบอกเสียงช่วยแพร่กระจายข่าวสารไปสู่ประชาชนชาวไทยอย่างทั่วถึง เพื่อร่วมกันเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตย (Radio Thailand, ๒๕๖๓; Sanook Guru, ๒๕๕๖; Wikipedia, ๒๕๖๓)

ในวันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๘๒ รัฐบาลมีคำสั่งให้ สำนักงานโฆษณาการ สำนักนายกรัฐมนตรี (ภายหลังได้ยกฐานะขึ้นเป็นกรมโฆษณาการ และต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็นกรมประชาสัมพันธ์) ทำหน้าที่ในการกำกับดูแล “กิจการวิทยุกระจายเสียง” แทนกรมไปรษณีย์โทรเลข ฉะนั้นการจดทะเบียนเครื่องรับวิทยุกระจายเสียง และการดำเนินการต่างๆ รวมทั้งสถานีวิทยุกระจายเสียงกรุงเทพฯ ที่พญาไท จึงไปขึ้นอยู่กับสำนักงานโฆษณาการทั้งหมด อย่างไรก็ตาม ส่วนของ การส่งวิทยุกระจายเสียงภาคต่างประเทศ (ความถี่สูง) ซึ่งมีสถานีวิทยุกระจายเสียงทดลอง ๘ พี.เจ. (HS ๘ PJ) ที่ศาลาแดง กรุงเทพฯ คงโอนไปแต่เจ้าหน้าที่ฝ่ายจัดรายการวิทยุกระจายเสียงเท่านั้น งานฝ่ายช่างที่เกี่ยวกับห้องส่งกระจายเสียง และเครื่องส่งวิทยุกระจายเสียง ยังคงอยู่กับกองช่างวิทยุ กรมไปรษณีย์โทรเลข ต่อมาวันที่ ๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๗๙ สถานีวิทยุกรุงเทพ ดำเนินการย้ายที่ตั้ง เนื่องจากทางกองทัพต้องการใช้พื้นที่ ที่สถานีตั้งอยู่ จึงได้ย้ายมารวมกับ สถานีวิทยุ ศาลาแดง ระหว่างนั้นได้ใช้เครื่องส่งวิทยุกระจายเสียง ๗ พี.เจ.(HS ๗ PJ) มีกำลังส่ง ๑๐ กิโลวัตต์ ทำงานแทน ต่อมาได้ที่ตั้งใหม่ ณ ซอยอารีย์ แขวงสามเสนใน เป็นที่ตั้งสถานีวิทยุกรุงเทพ (Radio Thailand, ๒๕๖๓; Wikipedia, ๒๕๖๓)

ภายหลังเกิดสงครามมหาเอเซียบูรพาในต้นเดือน ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๔ รัฐบาลไทยสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี ได้ร่วมกับญี่ปุ่น ในการประกาศสงครามกับอังกฤษและอเมริกา เป็นผลให้ กรุงเทพฯ ถูกเครื่องบินฝ่ายสัมพันธมิตรทิ้งระเบิดเสียหาย ต้องอพยพโยกย้ายที่ทำการรัฐบาลหลายแห่ง รวมทั้ง สถานีวิทยุศาลาแดงด้วย การทดลองวิทยุกระจายเสียงจึงต้องระงับไป ในเดือนเมษายน พ.ศ. ๒๔๘๘ โรงจักรไฟฟ้าในกรุงเทพฯ ทั้ง ๒ แห่งคือโรงจักรไฟฟ้าวัดเลียบ และโรงจักรไฟฟ้าสามเสน ถูกทิ้งระเบิดเสียหายมาก ไม่สามารถจ่ายกระแสไฟฟ้าได้ การส่งวิทยุกระจายเสียงของกรมโฆษณาการจึงต้องหยุดไปหลายวัน ด้วยเหตุนี้กระทรวงคมนาคมจึงมีคำสั่งให้กรมไปรษณีย์โทรเลข รื้อฟื้นการทดลองส่งวิทยุกระจายเสียงขึ้นใหม่ เพื่อสำรองใช้ราชการ ในยามที่สถานีวิทยุกระจายเสียงของกรมโฆษณาการไม่อาจส่งวิทยุกระจายเสียงได้ กองช่างวิทยุ กรมไปรษณีย์โทรเลขจึงได้ตั้งสถานีวิทยุทดลอง ๑ ป.ณ. ขึ้นที่แผนกช่างวิทยุ ซึ่งย้ายจากสถานีวิทยุศาลาแดง มาอยู่ที่ตึกกรมไปรษณีย์โทรเลขเก่า เชียงสะพานพระพุทธรูปหน้าวัดราชบูรณะ (วัดเลียบ) ฝั่งพระนคร และส่งวิทยุกระจายเสียงเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๘๙ ด้วยเครื่องส่งขนาดเล็กใช้ความถี่สูง ภายหลังจึงเพิ่มกำลังส่งเป็น ๕๐๐ วัตต์ ใช้ความถี่ ๔,๗๕๕ กิโลเฮิรตซ์ ๗,๐๒๒ กิโลเฮิรตซ์ ๕,๙๕๕ กิโลเฮิรตซ์ และ ๙๕๐ กิโลเฮิรตซ์รวม ๔ เครื่อง ส่งวิทยุกระจายเสียงพร้อมกันด้วยรายการเดียวกัน สถานีวิทยุทดลอง ๑ป.ณ. จึงเป็นสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งแรกที่ส่งรายการวิทยุกระจายเสียงคู่กับ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย (Radio Thailand, ๒๕๖๓; Wikipedia, ๒๕๖๓)

ในปี พ.ศ. ๒๔๙๒ ซึ่งเป็นยุคของการขยายตัวของกิจการวิทยุกระจายเสียง รัฐบาลได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของกิจการวิทยุกระจายเสียงยกเลิกการจดทะเบียนวิทยุในปีนั้น และอนุญาตให้หน่วยงานราชการอื่นๆ นอกเหนือจากกรมไปรษณีย์โทรเลขและกรมประชาสัมพันธ์ สามารถจัดตั้งสถานีวิทยุขึ้นได้ เป็นผลให้หน่วยราชการต่างๆ โดยเฉพาะหน่วยราชการทหารได้จัดตั้งสถานีวิทยุในเขตกรุงเทพฯและต่างจังหวัดขึ้นอีกหลายสถานี และได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก (Radio Thailand, ๒๕๖๓) อย่างไรก็ตามแม้จะอยู่ภายใต้การกำกับดูแลส่วนภาครัฐ แต่กลับพบว่า สถานีวิทยุขนาดเล็กในส่วนภูมิภาคกลับมีการดำเนินการต่างๆ โดยเอกชนเข้ามา มีบทบาทส่วนของการลงทุน และจัดทำรายการออกอากาศ ต่อมา รัฐบาลจึงได้ปรับรูปแบบการดูแลควบคุมวิทยุกระจายเสียงในลักษณะ ระบบคู่ขนาน (Dual System) คือการเปิดโอกาสให้เอกชนเข้าดำเนินการควบคู่ไปกับภาครัฐ โดยแบ่งอำนาจให้ ภาครัฐเป็นเจ้าของสถานี ส่วนเอกชนมีอำนาจขอขออนุญาตในการควบคุมสถานี (ฉนกร ศรีสุกใส, ๒๕๖๑) สถานีวิทยุกระจายเสียงในรูปแบบของการค้าโดยจดทะเบียนในรูปแบบของบริษัทแห่งแรกและแห่งเดียวในเมืองไทย คือ สถานีวิทยุกระจายเสียง ท.ท.ท. ซึ่งดำเนินการติดตั้งเครื่องส่งวิทยุโทรทัศน์ที่บริเวณวังบางขุนพรหม แต่ในระหว่างที่นั้น วันที่ ๓๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๙๗ บริษัทไทยโทรทัศน์ได้เริ่มการส่งวิทยุกระจายเสียงเป็นแบบสถานีพาณิชย์โดยใช้เครื่องส่งที่สถานีเครื่องส่งวิทยุกระจายเสียงของกรมประชาสัมพันธ์โดยตรง ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๐๐ บริษัทไทยโทรทัศน์ ได้ยุบมาอยู่ในความควบคุมขององค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย มีชื่อย่อว่า “อ.ส.ม.ท.” (Radio Thailand, ๒๕๖๓)

เดิมในประเทศไทยมีการดำเนินกิจการวิทยุกระจายเสียงโดยหน่วยงานภาครัฐ ต่อมาภายหลังช่วงปี พ.ศ. ๒๕๓๒ - ๒๕๓๖ วิทยุกระจายเสียงเป็นกิจการที่มีการเติบโตอย่างมาก เป็นธุรกิจที่สามารถสร้างรายได้นับพันล้านบาท ประเทศไทยได้เปิดเสรีทางธุรกิจสื่อวิทยุกระจายเสียงอย่างจริงจังในปี พ.ศ. ๒๕๓๔ และนับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๗ เป็นต้นมา เอกชนเข้ามา มีบทบาทหน้าที่ในการควบคุมดูแลสถานีเกือบทั้งหมดของประเทศ ซึ่งบางกลุ่มธุรกิจมีการครอบครองหลายสถานี เป็นผลให้เกิดการกระจุกตัวของสื่อ และการผลิตรายการมุ่งตอบสนองต่อการทำกำไรทางธุรกิจเป็นสำคัญ (ฉนกร ศรีสุกใส, ๒๕๖๑) ต่อมาเมื่อมีการเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์จากคลื่นความถี่จากการตีความเจตนารมณ์การปฏิรูปสื่อตามมาตรา ๔๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ ที่บัญญัติให้คลื่นความถี่เป็นทรัพยากรสาธารณะและสาระตามมาตรา ๔๙ ของพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียงวิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมพ.ศ. ๒๕๕๓ ที่ระบุให้ภาคประชาชนได้ใช้คลื่นความถี่เพื่อประโยชน์สาธารณะและไม่แสวงหากำไรในทางธุรกิจในการประกอบกิจการบริการชุมชนไม่น้อยกว่าร้อยละยี่สิบของคลื่นความถี่ในแต่ละพื้นที่ของการอนุญาตประกอบกิจการ ส่งผลให้ประเทศไทยมีการแบ่งประเภทกิจการวิทยุกระจายเสียงที่สอดคล้องกับรูปแบบสากล ได้แก่ กิจการกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจสาธารณะและชุมชน

๒.๒) สถานการณ์กิจการกระจายเสียงในประเทศไทย

ในปี พ.ศ. ๒๕๕๑ ประเทศไทยได้มีการตราพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ให้มีผลบังคับใช้ ทำให้การประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงในประเทศไทยได้รับสภาพทางกฎหมาย ครอบคลุมทั้งกิจการวิทยุกระจายเสียงของรัฐ และกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ ซึ่งพระราชบัญญัติดังกล่าวได้ระบุถึงขอบข่ายการขอใบอนุญาตประกอบกิจการจำนวน ๓ ประเภท ได้แก่ ๑) ใบอนุญาตประกอบกิจการธุรกิจ ๒) ใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะเป็นใบอนุญาตที่ออกให้สำหรับการประกอบกิจการที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการบริการสาธารณะ และ ๓) ใบอนุญาตประกอบกิจการบริการชุมชน ได้แก่ ใบอนุญาตสำหรับการประกอบกิจการ ที่มีวัตถุประสงค์ เช่นเดียวกับการประกอบกิจการบริการสาธารณะ แต่ต้องเป็นประโยชน์ตามความต้องการของชุมชนหรือท้องถิ่นที่รับบริการ พร้อมกันนี้จัดตั้ง สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) เป็นองค์กรอิสระ ในการกำกับดูแล จัดสรรคลื่น ความถี่ และกำกับการประกอบกิจการวิทยุ กระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน (พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑) รวมถึงได้มีการตราพระราชบัญญัติ ขึ้นมาเพื่อแก้ไข เพิ่มเติม ระเบียบข้อบังคับต่างๆให้มีความชัดเจน ครอบคลุม และทันต่อยุคสมัย เพื่อให้การดำเนินงานการให้ใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง และผู้ที่ต้องการขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นไปตามเงื่อนไขต่างๆ และถูกต้องตามเกณฑ์ที่กำหนด

การกำกับดูแลวิทยุกระจายเสียงรายใหม่ของ กสทช. ดำเนินการตามประกาศ กสทช. เรื่องหลักเกณฑ์การอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๕ และประกาศ กสทช. เรื่องหลักเกณฑ์การทดสอบมาตรฐานทางเทคนิคของเครื่องส่งวิทยุกระจายเสียงสำหรับการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ซึ่งมีสาระสำคัญคือ แยกประเภทกิจการกระจายเสียงตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ รวมทั้งเตรียมความพร้อมเพื่อเปลี่ยนผ่านไปสู่ระบบการออกใบอนุญาตในอนาคต และรักษาคุณภาพการรับฟังวิทยุกระจายเสียงของประชาชนทั้งในแง่ของคุณภาพรายการและคุณภาพทางเทคนิค โดยระบุเกณฑ์ทางเทคนิคให้ผู้ประกอบการวิทยุกระจายเสียงปฏิบัติอย่างเคร่งครัด คือเครื่องส่งสัญญาณกำลังส่ง ๕๐๐ วัตต์ เสาส่งสัญญาณสูง ๖๐ เมตร และครอบคลุมรัศมีกระจายเสียง ๒๐ กิโลเมตร โดยมีหลักเกณฑ์การอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมเปลี่ยนผ่านไปสู่ระบบการออกใบอนุญาตตามประเภทที่พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนด และรักษาระดับคุณภาพของการรับฟังวิทยุกระจายเสียงของประชาชนทั้งในแง่ของคุณภาพทางเทคนิค คุณภาพของเนื้อหารายการโอกาสการเข้าถึงสื่อของประชาชน ให้มีความเป็นธรรมและยังประโยชน์เชิงเศรษฐกิจของสังคม โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชน ทั้งในด้านการศึกษา วัฒนธรรม ความมั่นคงและประโยชน์สาธารณะอื่น รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการดำเนินการจากสื่อมวลชนของภาครัฐ ภาคธุรกิจ และภาคประชาชน การอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงมี ๓ ประเภท ได้แก่ กิจการทางธุรกิจ กิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน

ถึงแม้สถานการณ์ปัจจุบันเกี่ยวกับการขอใบอนุญาตประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงเพื่อประโยชน์สาธารณะตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ยังมีความล่าช้า อันเนื่องมาจากการดำเนินการล่าช้าในการเรียกคืนคลื่นความถี่ที่ใช้ในกิจการวิทยุกระจายเสียงของรัฐ ทำให้การจัดทำแผนความถี่วิทยุกระจายเสียงล่าช้าและแผนการจัดสรรคลื่นสำหรับวิทยุกระจายเสียงเพื่อประโยชน์สาธารณะล่าช้าตามไปด้วย ผู้ได้รับใบอนุญาตจึงยังเป็นใบอนุญาตวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ และมีการอนุญาตให้ผู้ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการสามารถเปลี่ยนแปลงประเภท อย่างไรก็ตามถึงแม้จะยังไม่มีการจัดสรรวิทยุกระจายเสียงประเภทสาธารณะสำหรับวิทยุกระจายเสียงของรัฐ และมีการดำเนินการเฉพาะในส่วนวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ แต่ภายใต้ประกาศหลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการสำหรับการให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๖ กำหนดให้ผู้รับใบอนุญาตทุกประเภทต้องจัดทำผังรายการให้มีรายการที่เป็นข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ซึ่งกิจการวิทยุกระจายเสียงในประเทศไทย ๓ ประเภท มีรายละเอียดดังนี้

๑) กิจการกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ เป็นกิจการกระจายเสียงที่ดำเนินการโดยภาคเอกชน จากการเช่าสถานี หรือเช่าเวลาจากภาครัฐ มีวัตถุประสงค์เพื่อมาดำเนินธุรกิจด้วยการแสวงหากำไร โดยแบ่งออกเป็น ๓ ระดับ ได้แก่ ๑) ระดับชาติ ให้บริการครอบคลุมทุกภาคของประเทศ ๒) ระดับภูมิภาค ให้บริการในกลุ่มจังหวัด และ ๓) ระดับท้องถิ่น ให้บริการในจังหวัด (พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.๒๕๕๓) ทั้งนี้ข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๒๕ ในการจัดทำและดำเนินรายการมุ่งเน้นการตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของประชาชนเฉพาะกลุ่มในวงกว้าง โดยมุ่งแสวงหาผลกำไร จากการส่งเสริมการขาย การขยายตลาด หรือการโฆษณาเป็นหลัก ในการจัดทำรายการมุ่งเน้นความบันเทิง ข่าวสาร สารความรู้ รูปแบบรายการจะมีลักษณะที่หลากหลาย เพื่อให้เหมาะกับกลุ่มเป้าหมาย ทั้งนี้ในการจัดทำรายการต้องคำนึงถึง การเปลี่ยนแปลงของสังคม ตลอดจนการพัฒนาที่ก้าวหน้าของนวัตกรรมใหม่และเทคโนโลยีการสื่อสารสมัยใหม่ เพื่อสามารถทำการตลาดที่สอดคล้องและควบคู่ไปกับสถานการณ์ของอุตสาหกรรมกิจการกระจายเสียงในขณะนั้น (กสทช. และคณะกรรมการศาสตร์และสื่อมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๔; วีรพงษ์ พลนิกรกิจ, ๒๕๕๒; กาญจนา แก้วเทพ, ๒๕๕๖)

๒) กิจการกระจายเสียงประเภทสาธารณะ เป็นกิจการกระจายเสียงที่ดำเนินการและส่งกระจายเสียงโดยภาครัฐ โดยไม่แสวงหาผลกำไร หรือรายได้จากการโฆษณา แต่มุ่งเน้นประโยชน์เพื่อสาธารณะ และประชาชน มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อส่งเสริมความรู้ การศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม การเกษตร และการส่งเสริมอาชีพอื่น สุขภาพ อนามัย การกีฬา หรือการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน ๒) เพื่อความมั่นคงของรัฐ หรือความปลอดภัยของสาธารณะ และ ๓) เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐบาลกับประชาชน และบริการข้อมูลข่าวสารอันเป็นประโยชน์สาธารณะ แก่คนพิการ คนด้อยโอกาส หรือกลุ่มความสนใจที่มีกิจกรรมเพื่อประโยชน์สาธารณะหรือบริการข่าวสารอันเป็นประโยชน์สาธารณะอื่น ทั้งนี้ข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๗๐ (กสทช. และคณะกรรมการศาสตร์และสื่อมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๔; วีรพงษ์ พลนิกรกิจ, ๒๕๕๒)

๓) กิจการกระจายเสียงประเภทชุมชน รายละเอียดดังนี้ เป็นกิจการกระจายเสียงโดยชุมชนในเชิงภูมิภาค มีจุดมุ่งหมายคล้ายคลึงกับวิทยุกระจายเสียงประเภทสาธารณะ แต่มุ่งประโยชน์สำคัญที่ชุมชนหรือท้องถิ่นนั้น โดยไม่แสวงหาผลกำไร หรือรายได้จากการโฆษณา ปราศจากการครอบงำและแทรกแซงจากกลุ่มผลประโยชน์โดยมิชอบ กลุ่มการเมือง หรือพรรคการเมือง ทุกระดับหรือเอกชนที่มุ่งกำไรในเชิงพาณิชย์ วิทยุกระจายเสียงประเภทชุมชนเป็นศูนย์กลางการให้ ข้อมูล ข่าวสาร สารระ ความรู้ที่เหมาะสมกับชุมชนนั้น (ลีลาวดี วัชรโรบล, ๒๕๔๘) ในการดำเนินรายการจึงต้องมุ่งเน้นหลัก ๕ ประการ ได้แก่ การเข้าถึง (Access) การมีส่วนร่วม (Participation) ความหลากหลาย (Diversity) ความเป็นท้องถิ่น (Locality) และ ความเป็นอิสระ (Independence) เพื่อให้ข้อมูล ข่าวสาร หรือสาระที่ประชาชนในพื้นที่นั้นได้รับ มีความหลากหลาย และสอดคล้องกับบริบทและความต้องการของชุมชนมากที่สุด ซึ่งมีการเปิดโอกาสให้ ผู้ฟังได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นโดยอาจมีการใช้ภาษาถิ่น เพื่อสะท้อนถึงความเป็นท้องถิ่นหรือชุมชน ทั้งนี้ ข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนหรือท้องถิ่น ไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๗๐ (วีรพงษ์ พลนิกรกิจ, ๒๕๕๒) จากข้อมูลประเภทกิจการกระจายเสียงทั้ง ๓ ประเภทข้างต้น สามารถสรุป ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง ๑ แสดงความแตกต่างระหว่าง กิจการกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ บริการสาธารณะ และบริการชุมชน

คุณลักษณะ	ประเภทของกิจการวิทยุกระจายเสียง		
	ธุรกิจ	สาธารณะ	ชุมชน
ความเป็นเจ้าของ	ภาคเอกชน	ภาครัฐ	ชุมชน
การตอบสนอง	กลุ่มลูกค้า	ตามนโยบายรัฐ	เฉพาะชุมชน/ท้องถิ่น
เนื้อหาสาระ	โฆษณาสินค้า	เผยแพร่ข่าวสารของรัฐ	ข่าวสารชุมชน
ผลประโยชน์สูงสุด	หากำไรสูงสุด	ภาพลักษณ์ของรัฐ	ถือผลประโยชน์ชุมชนไม่หวังผลกำไร
พื้นที่ทำการ	มากที่สุดตามลูกค้า	ไม่จำกัดชัดเจน	เฉพาะชุมชน
การมีส่วนร่วมของประชาชน	ไม่มี (เน้นเชิงธุรกิจ)	ไม่มี (เป็นไปตามนโยบายของรัฐ)	เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม
ค่าใช้จ่ายในการบริหาร	ธุรกิจโฆษณา	ภาครัฐ	ชุมชน/ การบริจาค

ที่มา : ศูนย์บริการวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (๒๕๕๗)

๓) การเตรียมความพร้อมเพื่อต่อใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

ผู้รับใบอนุญาตต้องประกอบกิจการด้วยตนเอง จะมอบการบริหารจัดการทั้งหมด หรือบางส่วนหรือยินยอมให้บุคคลอื่นเป็นผู้มีอำนาจประกอบกิจการแทนมิได้ หรือจะโอนสิทธิ ในใบอนุญาตไม่ว่าทั้งหมด หรือบางส่วนให้กับบุคคลอื่นอันทำให้มีผลกระทบต่อการประกอบกิจการตามที่ ได้รับใบอนุญาตไม่ได้ แต่อาจแบ่งเวลาให้ผู้อื่นเข้าเวลาดำเนินรายการบางช่วงเวลาได้ตามหลักเกณฑ์ ที่คณะกรรมการกำหนด โดยใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทุกประเภท จะมีอายุ ๑ ปี โดยผู้ที่ต้องการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงจะต้องมีการเตรียมเอกสารและตรวจสอบคุณสมบัติต่างๆ เพื่อให้ไม่เกิดปัญหาขึ้นในภายหลัง ซึ่งปัจจุบันสำนักงาน กสทช. ไม่มีให้ยื่นขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง มีเฉพาะการต่ออายุใบอนุญาตเท่านั้น (ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๕, ๒๕๕๕) โดยมีรายละเอียดดังนี้

๓.๑) คุณสมบัติของผู้ขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

๓.๑.๑) คุณสมบัติพื้นฐานของผู้ขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

ใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง แบ่งการขอรับใบอนุญาตออกเป็น ๓ ประเภทได้แก่ ประเภทกิจการทางธุรกิจ ประเภทกิจการบริการสาธารณะ และประเภทกิจการบริการชุมชน โดยผู้ขอรับใบอนุญาตทุกประเภทจะต้องผ่านการตรวจสอบ คุณสมบัติ ให้เป็นไปตามเกณฑ์ ดังประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๕ ซึ่งคุณสมบัติพื้นฐานของผู้ขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทุกประเภท มีรายละเอียดดังนี้

๑) ผู้ขอรับใบอนุญาตต้องไม่เป็นบุคคลล้มละลาย หรือถูกพิทักษ์ทรัพย์ตามคำสั่งศาล หรือถูกศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟู กิจการตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลาย

๒) กรรมการหรือบุคคลผู้มีอำนาจการผูกพันผู้ขอรับใบอนุญาตต้องไม่เป็นบุคคล ที่มีรายชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อบุคคลที่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเห็นว่าไม่สมควรเป็นผู้บริหาร ตามข้อบังคับตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

๓) ผู้ขอรับใบอนุญาต กรรมการ ผู้จัดการหรือบุคคลผู้มีอำนาจการผูกพันผู้ขอรับใบอนุญาต ต้องไม่เคยถูกศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีโทษทางอาญาซึ่งเป็นความผิดตามกฎหมาย ว่าด้วยการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ กฎหมายว่าด้วยวิทยุคมนาคม กฎหมาย ว่าด้วยการประกอบกิจการโทรคมนาคม กฎหมายว่าด้วยการแข่งขันทางการค้า กฎหมายว่าด้วยข้อมูล ข่าวสาร กฎหมายว่าด้วยทรัพย์สินทางปัญญา กฎหมายว่าด้วยยาเสพติด ความผิดมูลฐานตามกฎหมาย ฟอกเงิน ความผิดเกี่ยวกับเจ้าพนักงาน ตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วย การเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและความผิดตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกัน และปราบปรามการทุจริต ภายในระยะเวลาสองปีก่อนการยื่นขอรับใบอนุญาต

๓.๑.๒) คุณสมบัติเฉพาะของผู้ขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ประเภทกิจการทางธุรกิจ

ผู้ขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ ต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

๑) เป็นนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย

๒) ผู้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงกิจการบริการทางธุรกิจจะต้องเป็นนิติบุคคลที่มีสัญชาติไทยที่มีผู้ถือหุ้นอันเป็นทุนหรือที่ผู้ลงทุนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตพื้นที่การให้บริการหรือเป็นรัฐวิสาหกิจ บริษัทที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย ที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงโดยต้องมีระบบบริหารจัดการทางการเงินที่เหมาะสมกับการประกอบกิจการทางธุรกิจ

๓) ในกรณีผู้มีสิทธิเดิมเป็นบุคคลธรรมดา ผู้มีสิทธิเดิมจะต้องเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่และต้องเป็นกรรมการผู้จัดการหรือเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการหรือเป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบของนิติบุคคลนั้น ตลอดระยะเวลาการทดลองประกอบกิจการ

๔) ในกรณีผู้มีสิทธิเดิมเป็นนิติบุคคล จะต้องยื่นคำขอตกลงประกอบกิจการในนามนิติบุคคลเดิม และประกอบกิจการในนามนิติบุคคลนั้นตลอดระยะเวลาการทดลองประกอบกิจการ

๓.๑.๓) คุณสมบัติเฉพาะของผู้ขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ประเภทกิจการบริการสาธารณะ

ผู้ขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ ต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

๑) กระทรวง ทบวง กรม องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรมหาชน หรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐที่มีใช้รัฐวิสาหกิจ ที่มีหน้าที่ตามกฎหมายหรือ มีความจำเป็น ต้องดำเนินกิจการวิทยุกระจายเสียงหรือกิจการวิทยุโทรทัศน์

๒) สมาคม มูลนิธิ หรือนิติบุคคลอื่นจัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยที่มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจการเพื่อประโยชน์สาธารณะโดยไม่แสวงหากำไรในทางธุรกิจ ซึ่งมีความเหมาะสมกับ การประกอบกิจการบริการสาธารณะ

๓) สถาบันอุดมศึกษาเพื่อการใช้ประโยชน์ด้านการเรียนการสอนหรือการเผยแพร่ ความรู้สู่สังคม ทั้งนี้ บุคคลผู้มีอำนาจกระทำการผูกพันกับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะต้องมีสัญชาติไทย

๓.๑.๔) คุณสมบัติเฉพาะของผู้ขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ประเภทกิจการบริการชุมชน

ผู้ขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการชุมชน ต้องมีคุณสมบัติในการเป็นสมาคม มูลนิธิหรือนิติบุคคล ที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยซึ่งไม่ใช่หน่วยงานของรัฐ หรือกลุ่มคนในท้องถิ่น จำนวนไม่น้อยกว่า ๕ คน ทั้งนี้สมาชิกแต่ละคนต้องยื่นแสดงหลักฐานเชิงประจักษ์ของการสร้างความเข้มแข็งในชุมชนมาอย่างต่อเนื่องไม่น้อยกว่า สองปี และต้องมีหลักฐานที่ชัดเจนของการมีส่วนร่วมในรูปแบบต่างๆ จากชุมชนที่รับบริการ และครอบคลุมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ โดยหลักฐานเชิง

ประจักษ์เกี่ยวกับกิจกรรมที่แสดงการสร้างความเข้มแข็งในชุมชนอย่างต่อเนื่องไม่น้อยกว่าสองปี และต้องมีหลักฐานที่ชัดเจนของการมีส่วนร่วมในรูปแบบต่างๆ จากชุมชนที่รับบริการ ดังต่อไปนี้

- หลักฐานเชิงประจักษ์ของการสร้าง ความเข้มแข็งในชุมชนครอบคลุมกิจกรรมต่างๆ ที่เป็น ประโยชน์ต่อสาธารณะ ได้แก่ การสร้างเสริมประชาธิปไตยและกระจายอำนาจสู่ชุมชน การเสริมสร้างสิทธิพลเมืองในด้านต่างๆ การสร้างการมีส่วนร่วมของคณาธิการ ผู้ด้อยโอกาส และคนชายขอบในชุมชน การลดปัญหาความยากจนในชุมชนและการส่งเสริมอาชีพอื่นๆ การสร้างธรรมาภิบาล และสำนึกเกี่ยวกับความรับผิดชอบในชุมชน การส่งเสริมให้เกิดการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาในด้านต่างๆ เช่น สุขภาพ อนามัย กีฬา การศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม การเกษตร ภูมิปัญญา ท้องถิ่น การดำรงชีวิต การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยและภัยธรรมชาติ การสร้างเสริมสันติภาพและการบรรเทาความขัดแย้ง การเสริมพลังให้กับผู้หญิง คนพิการ ชนกลุ่มน้อยและคนด้อยโอกาส การส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน การส่งเสริมความหลากหลายทางวัฒนธรรม การส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการใช้ทรัพยากรของชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ และการเปิดพื้นที่หรือเป็นเวทีในการแสวงหาทางออกสำหรับปัญหาที่ชุมชนประสบ กิจกรรมเพื่อประโยชน์สาธารณะ หรือบริการข้อมูลข่าวสารอันเป็นประโยชน์สาธารณะอื่น

- หลักฐานเชิงประจักษ์ของการมีส่วนร่วมในรูปแบบต่างๆ จากชุมชนที่รับบริการ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในความเป็นเจ้าของ เช่น การให้สมาชิกในชุมชนเข้าร่วมจัดตั้ง กำหนด นโยบายและวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งสถานี การบริจาคเงินให้สถานีและการอุดหนุนทางการเงินแก่สถานีที่ไม่ใช่ในรูปแบบของการโฆษณาหรือการสนับสนุนรายการ การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ เช่น การให้สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการบริหารหรือดำเนินงานของสถานีในด้านต่าง ๆ การมีส่วนร่วมในการจัดรายการ เช่น การจัดให้อาสาสมัครในชุมชนเข้าร่วมจัดรายการ หรือร่วมรายการ การเปิดให้สถานีเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ในชุมชน และตัวเชื่อมโยงความร่วมมือ ต่างๆ ในชุมชนผ่านเนื้อหาที่ออกอากาศ และการมีส่วนร่วมในลักษณะอื่นๆ เช่น การจัดเวทีประจำปีเพื่อรับฟังข้อเสนอแนะจาก ผู้ฟังในชุมชนเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนา การบริหารจัดการ และการจัดทำรายการของสถานี การส่งเสริมการ รวมกลุ่มของผู้ฟังของสถานีเพื่อเฝ้าระวังเนื้อหาที่ออกอากาศ การจัดให้มีหน่วยรับเรื่องร้องเรียนและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับรายการที่ออกอากาศ และการประชาสัมพันธ์สถานีให้เป็นที่รู้จักในชุมชน เป็นต้น

๓.๒) การต่อใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

เพื่อให้การทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง สามารถดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่อง ผู้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ควรต้องให้ความสำคัญต่อวันหมดอายุของใบอนุญาตเดิม เพื่อให้การต่ออายุในครั้งถัดไป เป็นไปตาม ระเบียบ ประกาศ ของสำนักงาน กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การกำกับดูแลการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๖ (ฉบับที่ ๒) ได้อย่างถูกต้องและไม่เกิดปัญหาการต่ออายุล่าช้า ส่งผลให้เกิดการค่าธรรมเนียมเพิ่มเติม หลักปฏิบัติดังนี้

๑) ผู้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ต้องดำเนินการ ส่งเอกสาร พร้อมยื่นหลักฐานประกอบการพิจารณาต่ออายุ แก่เจ้าพนักงาน ก่อนวันที่สิทธิในการทดลองประกอบกิจการเดิมสิ้นสุดลงไม่น้อยกว่า ๑๒๐ วัน ซึ่งมีผลให้ สถานีวิทยุสามารถออกอากาศได้อย่างต่อเนื่อง หรือจนกว่า จะมีคำสั่งไม่อนุญาตจากเจ้าพนักงาน

๒) ผู้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง สามารถดำเนินการ ส่งเอกสาร พร้อมยื่นหลักฐานประกอบการพิจารณาต่ออายุใบอนุญาต ก่อนวันหมดอายุใบอนุญาตเดิม ซึ่งน้อยกว่า ๑๒๐ วัน ทั้งนี้ ทั้งนี้ การออกอากาศอาจถูกระงับสัญญาณ หลังจากใบอนุญาตเดิมสิ้นสุดลง ซึ่งจะสามารถกลับมาออกอากาศได้ใหม่หลังจากที่เจ้าพนักงานต่ออายุใบอนุญาตให้เสร็จสิ้นแล้วเท่านั้น

๓) ผู้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง สามารถต่ออายุใบอนุญาตประกอบกิจการ ลำช้า ได้ แต่ต้องไม่เกิน ๖ เดือน โดยถือเป็นการยื่นคำขอรับใบอนุญาตใหม่ อีกทั้งต้องเสียค่าธรรมเนียมล่าช้า อีกทั้ง การออกอากาศจะต้องหยุดหลังจากที่ใบอนุญาตเดิมหมดอายุ และสามารถกลับมาออกอากาศได้ใหม่หลังจากที่ เจ้าพนักงานดำเนินการต่อเสร็จสิ้นแล้วเท่านั้น

หากผู้ทดลองประกอบกิจการกระจายเสียงไม่ปฏิบัติตาม หรือออกอากาศในช่วงที่ไม่ได้รับอนุญาตจะถือเป็นการกระทำผิดตามมาตรา ๖๖ แห่งพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ต้องระวางโทษจำคุกไม่น้อยกว่า ๕ ปี ปรับไม่เกิน ๕ ล้านบาท หรือทั้งจำและปรับ (สำนักงาน กสทช., ๒๕๕๖)

การยื่นขอต่ออายุใบอนุญาต ผู้ทดลองประกอบกิจการกระจายเสียงต้องมีการจัดเตรียมเอกสารที่ใช้ประกอบการยื่นขอต่ออายุใบอนุญาต ดังนี้

๑) แบบรับรองการปฏิบัติตามเงื่อนไขการทดลองประกอบกิจการ (แบบ ปส.๐๘) โดยสามารถดาวน์โหลดแบบฟอร์มได้ที่

<https://broadcast.nbtc.go.th/form/dwl.php?id=NTkwODAwMDAwMDAx&file=ZGFoYS&kb๒N๑bWVudC&mb๓JtL๒RvYy&๑aC๘๑OTA&MDAwMDAwMDEucGRm>

๒) แบบคำร้องขอแก้ไขข้อมูลการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง โดยสามารถดาวน์โหลดแบบฟอร์มได้ที่

<https://broadcast.nbtc.go.th/form/dwl.php?id=NjAwODAwMDAwMDAy&file=ZGFoYS&kb๒N๑bWVudC&mb๓JtL๒RvYy&๑aC๘๒MDA&MDAwMDAwMDIucGRm>

๓) หนังสือแต่งตั้งผู้อำนวยการสถานี โดยสามารถดาวน์โหลดแบบฟอร์มได้ที่ <https://broadcast.nbtc.go.th/form/dwl.php?id=NjAwODAwMDAwMDAx&file=ZGFoYS&kb๒N๑bWVudC&mb๓JtL๒RvYy&๑aC๘๒MDA&MDAwMDAwMDEucGRm>

๔) ข้อมูลผังรายการและสัดส่วนรายการประจำปีปฏิทิน โดยสามารถดาวน์โหลดแบบฟอร์มได้ที่ <http://broadcast.nbtc.go.th/radio/radiorenew๒>

๕) รายงานผลการทดสอบมาตรฐานทางเทคนิคของเครื่องส่งวิทยุกระจายเสียง (ไม่เกิน ๖ เดือนนับแต่วันที่ออกรายงาน) [ตัวจริงและสำเนา ๑ ชุด] โดยการทดสอบเครื่องส่งวิทยุกระจายเสียงสำหรับการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (สำนักงาน กสทช.) ขอให้ผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ตามประกาศ เรื่อง หลักเกณฑ์การอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๕ นำเครื่องส่งวิทยุกระจายเสียง เข้ารับการตรวจสอบมาตรฐานทางเทคนิค ตามประกาศ กสทช. เรื่องหลักเกณฑ์การทดสอบมาตรฐานทางเทคนิคของเครื่องส่งวิทยุกระจายเสียงสำหรับการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

ณ ห้องปฏิบัติการทดสอบและรับรองรายงานผลการทดสอบเครื่องส่งวิทยุกระจายเสียงสำหรับการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงที่ได้ลงทะเบียนกับสำนักงาน กสทช. ก่อนยื่นคำขอรับใบอนุญาตวิทยุคมนาคม ตามพระราชบัญญัติวิทยุคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ (รายชื่อห้องปฏิบัติการทดสอบสามารถตรวจสอบได้จากลิงค์ <http://broadcast.nbt.go.th/standard/experimento๒>) ได้ตั้งแต่วันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๕๖ เป็นต้นไป โดยจัดเตรียมอุปกรณ์พร้อมเอกสารหลักฐานดังภาพ

ภาพ ๑ การทดสอบเครื่องส่งวิทยุกระจายเสียงสำหรับการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

โดยมีการจัดเตรียมไฟล์เสียงสำหรับการทดสอบมาตรฐานทางเทคนิคของเครื่องส่งวิทยุกระจายเสียง ซึ่งมี ๒ รูปแบบ คือ

รูปแบบที่ ๑ รูปแบบไฟล์เสียงใน AudioCD ซึ่งสามารถเปิดเล่นได้ด้วยเครื่องเล่น CD/DVD/Blu-ray ทั่วไปได้ บน AudioCD จะมีทั้งหมด ๔ tracks ตามลำดับคือ ๑) ๐๑_Tone๑kHz_Baseline_(L=R-๖dB Stereo)_v๗ ๒) ๐๒_Tone๑kHz_+๑๒dB_(L=R-๖dB Stereo)_v๗ ๓) ๐๓_ColouredNoise_Baseline_(L=R-๖dB Stereo)_v๗ และ ๔) ๐๔_ColouredNoise_+๑๒dB_(L=R-๖dB Stereo)_v๗

รูปแบบที่ ๒ รูปแบบไฟล์เสียง WAV file ซึ่งสามารถเปิดเล่นได้ด้วย Software ประเภท Media Player (ตัวอย่างเช่น MS Media Player, VLC Media Player เป็นต้น) บนเครื่องคอมพิวเตอร์ทั่วไปได้

๖) รายงานผลการวัดการแผ่รังสีแม่เหล็กไฟฟ้าตามภาคผนวก ค (ไม่เกิน ๖ เดือนนับแต่วันที่ออกรายงาน) ทั้งนี้ ระยะเวลาการนำส่งเอกสารดังกล่าวให้เป็นไปตามภาคผนวก ค [ตัวจริงและสำเนา ๑ ชุด] โดยสามารถตรวจสอบที่ตั้งและประเภทพื้นที่ป้องกันการรบกวนการใช้คลื่นความถี่ในกิจการวิทยุการบินตามภาคผนวก ค ได้ที่ <https://broadcast.nbt.go.th/distance/>

๗) แบบรายงานระดับการแผ่คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าตามภาคผนวก จ โดยสามารถดาวน์โหลดแบบฟอร์มได้ที่ http://broadcast.nbt.go.th/radio/แบบรายงานระดับการแผ่ภาคผนวก_จ.pdf

- คำวนระดับการแผ่คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าด้วยตนเอง โดยสามารถศึกษาเพิ่มเติมได้ที่ โปรแกรมการจำลองการแผ่คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า <http://broadcast.nbt.go.th/radio/radiorenew๒>

- ตรวจสอบอัตราขยายสายอากาศสำหรับคำวนระดับการแผ่คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า โดยสามารถศึกษาเพิ่มเติมได้ที่ https://broadcast.nbt.go.th/data/news/doc_other/th/๕๙๐๖๐๐๐๐๐๐๖.pdf

๘) สำเนาบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้น (บอจ.๕) เฉพาะบริษัทจำกัด (ไม่เกิน ๓ เดือนนับแต่วันที่นายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทลงลายมือชื่อรับรองเอกสาร) โดยสามารถดาวน์โหลดแบบฟอร์มได้ที่

๙) หนังสือมอบอำนาจ ติดอากรแสตมป์ ๓๐ บาท พร้อมสำเนาบัตรประชาชนของผู้มอบอำนาจและผู้รับมอบอำนาจ (กรณีผู้มีอำนาจกระทำการแทนนิติบุคคลหรือกลุ่มคนไม่ได้มาดำเนินการเอง) โดยสามารถดาวน์โหลดแบบฟอร์มได้ที่ <http://broadcast.nbt.go.th/radio/radiorenew๒>

ตาราง ๒ อัตราค่าธรรมเนียมการดำเนินการต่ออายุใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงแต่ละประเภท (ก่อนใบอนุญาตเต็มหมดอายุ)

ประเภทกิจการ	ค่าดำเนินการ	ค่าภาษีมูลค่าเพิ่ม (ร้อยละ ๗)	รวม
๑. กิจการบริการชุมชน	๕๐๐ บาท	๓๕ บาท	๕๓๕ บาท
๒. กิจการบริการสาธารณะ	๒,๐๐๐ บาท	๑๔๐ บาท	๒,๑๔๐ บาท
๓. กิจการทางธุรกิจ	อัตราค่าดำเนินการแบบก้าวหน้า*		

* หมายถึง อัตราค่าดำเนินการต่ออายุ ขึ้นอยู่กับจำนวนสถานีที่ นิติบุคคล ๑ ราย ถือครองไว้ทั้งหมด โดยสามารถดูอัตราค่าดำเนินการได้จาก ตารางในภาคผนวก ข แนบท้ายประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การกำกับดูแลการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง (ฉบับที่ ๒) ซึ่งจะแสดงค่าดำเนินการ ตั้งแต่ ๑ - ๗๐ สถานี

หากผู้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงดำเนินการต่อใบอนุญาตหลังจากใบอนุญาตเต็มหมดอายุ ผู้ทดลองประกอบกิจการกระจายเสียงจะต้องชำระเงินเพิ่มเติมในอัตราร้อยละ ๒๐ ต่อเดือนของจำนวนค่าดำเนินการต่ออายุ นับตั้งแต่วันที่ใบอนุญาตเต็มสิ้นสุดลง จนถึงวันที่ยื่นคำขอตกลงประกอบกิจการใหม่ โดยเศษของเดือนให้นับเป็นหนึ่งเดือน เป็นไปตาม ข้อ ๙ วรรคสี่ ของประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การกำกับดูแลการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง (ฉบับที่ ๒) (สำนักงาน กสทช., ๒๕๕๙)

เมื่อจัดเตรียมเอกสารและค่าธรรมเนียมค่าธรรมเนียมการดำเนินการต่ออายุใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง สามารถยื่นคำขอตต่ออายุใบอนุญาตผ่าน ๓ ช่องทาง ได้แก่

๑) นำส่งด้วยตนเอง ณ สำนักงาน กสทช. (สำนักการอนุญาตประกอบกิจการกระจายเสียง (ปส.๑)) อาคารเอ็กซิมาแบงค์ (ชั้น ๒๑) เลขที่ ๑๑๙๓ ถนนพหลโยธิน แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร

๒) นำส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียน โดยเจ้าหน้าที่ของถึง

“สำนักงาน กสทช. สำนักการอนุญาตประกอบกิจการกระจายเสียง (ปส.๑)

เลขที่ ๘๗ ถนนพหลโยธิน ซอย ๘ แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐”

*พร้อมวงเล็บมุมซองว่า (ยื่นต่ออายุใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการ รหัสสถานี XXXXXXXX (ตัวเลข ๘ หลัก))

๓) ช่องทางหรือวิธีการอื่นใดตามที่สำนักงาน กสทช. ประกาศกำหนดเพิ่มเติม โดยจะแจ้งให้ทราบล่วงหน้าทางเว็บไซต์สำนักงาน กสทช. ซึ่งปัจจุบันสามารถดำเนินการต่ออายุใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงผ่านช่องทางออนไลน์

๔) การเตรียมความพร้อมสถานี ความถี่ออกอากาศ ที่ตั้งของเสาอากาศ กำลังส่งออกอากาศและการวัดแพร่แปลกล้อม

๔.๑) ระเบียบหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง ตามมาตรฐานทางเทคนิค สำหรับการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

หลักเกณฑ์ที่ใช้ในการตรวจสอบสำหรับการจัดตั้งสถานีวิทยุปัจจุบัน เป็นไปตาม ที่ สำนักงาน กสทช. ประกาศ เรื่อง หลักเกณฑ์การกำกับดูแลการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง (ฉบับที่ ๒) ปี ๒๕๕๖ ซึ่งเป็นฉบับแก้ไขเพิ่มเติมจาก ประกาศ เรื่อง หลักเกณฑ์การกำกับดูแลการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ปี ๒๕๕๕ มีรายละเอียดดังนี้

๑) ความถี่วิทยุ

สถานีทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงจะสามารถออกอากาศ ได้โดยใช้คลื่นพาห์ ที่ความถี่วิทยุใน ย่าน ๘๗.๕ MHz ถึง ๑๐๗.๗๕ MHz ทั้งนี้ ช่องห่างระหว่างคลื่นพาห์ (Channel Spacing) แต่ละคลื่นอยู่ที่ ๒๕๐ kHz เพื่อให้การใช้งานวิทยุแต่ละคลื่นไม่เกิดการรบกวนกัน จึงมีการกำหนด ความกว้างของแถบคลื่น (Channel Bandwidth) ไม่เกิน ๒๐๐ kHz และมีค่าเบี่ยงเบนความถี่ (Frequency Deviation) ไม่เกิน ๗๕ kHz

๒) สถานีทดลองประกอบกิจการ

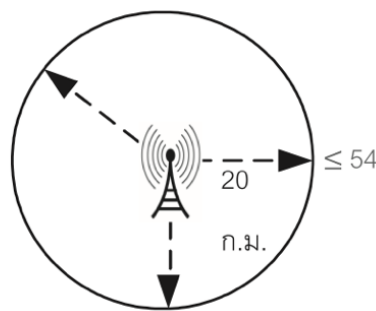
สถานีทดลองประกอบกิจการ ต้องมีคุณสมบัติเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อป้องกันการรบกวนระหว่างสถานีทดลองประกอบกิจการด้วยกันเอง และสถานีวิทยุคมนาคมอื่นที่ได้รับอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่แล้ว ซึ่งคุณลักษณะที่เหมาะสมในการตั้งสถานี ดังนี้

๒.๑) กำลังคลื่นพาห์ (Carrier Power) ของเครื่องส่งสัญญาณวิทยุ ต้องมีค่าไม่เกิน ๕๐๐ วัตต์

๒.๒) ความสูงของเสาอากาศต้องไม่เกิน ๖๐ เมตร โดยวัดจากจุดสูงสุดของเสาอากาศ ถึงระดับพื้นดินที่ใช้ติดตั้งเสาอากาศนั้น

๒.๓) พื้นที่กระจายเสียงต้องมีรัศมีไม่เกิน ๒๐ กิโลเมตร

๒.๔) ความแรงของสัญญาณ ต้องไม่เกิน ๕๔ dB μ V/m ณ ระยะทาง ๒๐ กิโลเมตร จากจุดที่ตั้งเสาอากาศ โดยคำนวณความแรงของสัญญาณตาม Recommendation ITU-R P.๑๕๔๖ Method for point to area predictions for terrestrial services in the frequency range ๓๐ MHz to ๓,๐๐๐ MHz ดังภาพ

ภาพ ๒ แสดงพื้นที่การกระจายเสียงของสถานีวิทยุที่มีแรงดันสัญญาณไม่เกิน ๕๔ dB μ V/m ที่รัศมี ๒๐ กิโลเมตร

๓) มาตรฐาน เครื่องส่งวิทยุกระจายเสียง

เครื่องส่งวิทยุเป็นอุปกรณ์ที่สำคัญในการออกอากาศ ของสถานีวิทยุกระจายเสียง ซึ่งในการจัดตั้ง สถานีจำเป็นต้องดำเนินการ ส่งเครื่องส่งวิทยุไปตรวจสอบ ยังห้องปฏิบัติการ เพื่อเป็นไปตามเกณฑ์ ที่สำนักงาน กสทช. ประกาศ เรื่อง หลักเกณฑ์การกำกับดูแลการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง (ฉบับที่ ๒) ปี ๒๕๕๖ รายละเอียดในการตรวจสอบเครื่องส่งวิทยุ ดังตาราง

ตาราง ๓ แสดงรายการตรวจสอบ และเกณฑ์พิจารณาของเครื่องส่งวิทยุ

รายการตรวจสอบเครื่องส่งวิทยุ	ขีดจำกัดขั้นต่ำ
กำลังคลื่นพาทที่กำหนด (Rated Carrier Power)	± 0.5 dB ของกำลังคลื่นพาทที่กำหนด และต้องไม่เกิน ๕๐๐ วัตต์
การแพร่แปลกปลอม (Conducted Spurious Emission)	$46 + 10 \log P$ หรือ ๗๐ dBc โดยให้เลือกใช้ค่าต่ำกว่า เมื่อ P หมายถึง กำลังคลื่นพาทที่กำหนด
การแพร่นอกแถบ (Out-of-Band Emission)	ต้องอยู่ภายในเขตที่กำหนด ตามตารางที่ ๓
ค่าผิดพลาดทางความถี่ (Frequency Error)	± 2 kHz ของความถี่คลื่นพาท ในขณะที่ไม่มีการมอดูเลต
ค่าเบี่ยงเบนทางความถี่ (Frequency Deviation)	± 75 kHz

ตาราง ๔ แสดงขอบเขตการแพร่นอกแถบของสถานีวิทยุ

Frequency relative to the centre of the channel (kHz)	Relative level (dBc)
- ๕๐๐	- ๘๕
- ๓๐๐	- ๘๕
- ๒๐๐	- ๘๐
- ๑๐๐	๐
๑๐๐	๐
๒๐๐	- ๘๐
๓๐๐	- ๘๕
๕๐๐	- ๘๕

๔) มาตรฐานความปลอดภัย

การพิจารณาแบ่งออกเป็น ๒ ด้าน ได้แก่ มาตรฐานความปลอดภัยทางไฟฟ้า และมาตรฐานความปลอดภัยที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพของมนุษย์

๔.๑) มาตรฐานความปลอดภัยทางไฟฟ้าที่กำหนดไว้ คือ มาตรฐาน IEC ๖๐๙๕๐-๑ Information Technology equipment – Safety – Part ๑: General Requirement หรือมาตรฐาน มอก. ๑๕๖๑ – ๒๕๔๘ บริภัณฑ์เทคโนโลยีสารสนเทศเฉพาะด้านความปลอดภัย: ข้อกำหนดทั่วไป ทั้งนี้ เครื่องส่ง

วิทยุกระจายเสียงสำหรับทดลองประกอบกิจการ จะได้รับการยกเว้นการปฏิบัติตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ข้างต้นโดยอนุโลม

๔.๒) มาตรฐานความปลอดภัยเกี่ยวข้องกับสุขภาพของมนุษย์ กำหนดให้ การตั้งสถานีวิทยุและการใช้งานเครื่องส่งวิทยุ ต้องมีความสอดคล้องกับ มาตรฐานความปลอดภัยต่อสุขภาพของการใช้งานวิทยุคมนาคมโดยอนุโลม ทั้งนี้ ผู้ทดลองประกอบกิจการวิทยุต้องรับรองตนเองเกี่ยวกับความปลอดภัยต่อสุขภาพของมนุษย์จากการใช้เครื่องวิทยุคมนาคม และรายงานผลตาม “แบบรายงานระดับการแผ่คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าของสถานี สำหรับการทดลองประกอบกิจการ” ดังภาคผนวก จ แนบท้ายประกาศ กสทช. เรื่องหลักเกณฑ์การกำกับดูแลการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง (ฉบับที่ ๒)

๕) การป้องกันการรบกวนคลื่นความถี่

สำหรับการใช้คลื่นความถี่ในกิจการวิทยุการบิน ตามประกาศ กสทช. เรื่องหลักเกณฑ์การกำกับดูแลการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง (ฉบับที่ ๒) กำหนดว่า “ผู้ที่ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการสถานีวิทยุกระจายเสียง ซึ่งมีที่ตั้งอยู่ในหลายจังหวัด ทั่วประเทศ มีหน้าที่ป้องกันการรบกวนการใช้คลื่นความถี่ในกิจการวิทยุการบิน” คลื่นความถี่ที่ใช้ในกิจการนำทางการบินนั้นใช้งานคลื่นความถี่ในย่าน ๑๐๘.๐ MHz - ๑๑๗.๙๗๕ MHz และกิจการเคลื่อนที่ในเส้นทางการบินพาณิชย์ มีการใช้คลื่นความถี่ในย่าน ๑๑๗.๙๗๕ MHz - ๑๓๗.๐ MHz นอกจากนี้มีการกำหนดคลื่นวิทยุที่ต้องป้องกันการรบกวนในกิจการวิทยุการบินแล้ว ยังมีการระบุสถานที่ตั้งของท่าอากาศยานและสถานีควบคุมจราจรทางอากาศอีกด้วย เพื่อป้องกันการรบกวนคลื่นสัญญาณวิทยุการบิน ผู้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง จึงควรมีการปรับปรุงการใช้คลื่นของสถานีให้มีค่ากำลังของการแพร่แปลกล้อมของสถานีให้อยู่ใน ๓ ระดับ ดังนี้ ๑) ระดับ ๘๐ dBc ๒) ระดับ ๗๕ dBc และ ๓) ระดับ ๗๐ dBc อย่างไรก็ตาม ยังต้องมีการพิจารณาจากสถานที่ตั้งสถานีวิทยุกระจายเสียง ควบคุมไปด้วย หากสถานีวิทยุอยู่ในพื้นที่เสี่ยงที่อาจเกิดความเสียหายจากการรบกวนการใช้คลื่นความถี่ในการกิจการวิทยุการบินมาก ก็จะต้องมีการปรับคลื่นความถี่ให้มีระดับสูงขึ้น

สำหรับการป้องกันการรบกวนการใช้คลื่นความถี่ในกิจการอื่น สำนักงาน กสทช. ได้มีการกำหนดให้ สถานีทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงต้องตั้งห่างจากสถานีตรวจสอบการใช้คลื่นความถี่ของสำนักงานอย่างน้อย ๑ กิโลเมตร ทางอากาศหรือระยะขจัด โดยมีค่าความเข้มของสัญญาณคลื่นพาห์ ของสถานีทดลองประกอบกิจการ ณ บริเวณสถานีตรวจสอบ การใช้คลื่นวิทยุของ สำนักงานต้องไม่เกิน ๕๐ mV/m เพื่อป้องกันการรบกวนคลื่นความถี่ของ สถานีวิทยุคมนาคม ที่ได้รับการจัดสรรคลื่นความถี่ในกิจการอื่น ได้แก่ กิจการวิทยุคมนาคม กิจการโทรคมนาคม กิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ที่ได้รับอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่แล้ว รวมถึงกิจการวิทยุกระจายเสียงระบบ เอฟ. เอ็ม. ที่ได้รับการจัดสรรคลื่นความถี่ ตลอดจนสถานีวิทยุของประเทศเพื่อนบ้าน หากมีสถานีทดลองตั้งอยู่บริเวณชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน

๖) ข้อกำหนดในการจัดตั้งสถานีทดลองประกอบกิจการกระจายเสียง

เพื่อป้องกันการรบกวนการใช้คลื่นความถี่ในกิจการวิทยุการบิน จึงได้มีการกำหนดเกณฑ์การป้องกันการรบกวน ไว้ ๓ ประเภท ดังนี้

๖.๑) พื้นที่ปลอดภัยการรบกวนการใช้คลื่นความถี่ของท่าอากาศยาน

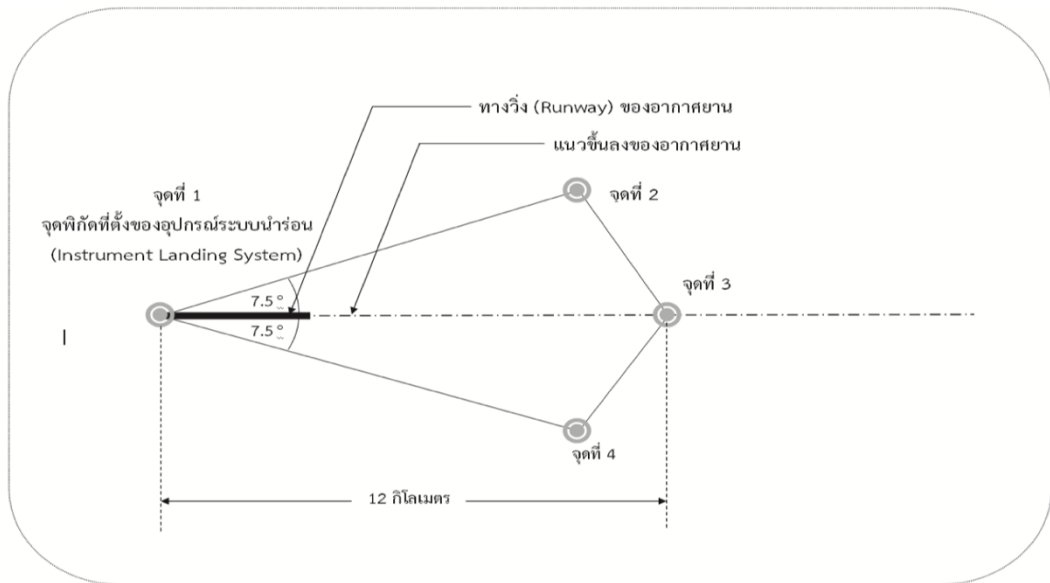
พื้นที่ปลอดภัยการรบกวนการใช้คลื่นความถี่ของท่าอากาศยาน หมายถึง พื้นที่ที่มีการติดตั้งระบบนำร่อง (Landing System) โดยใช้คลื่นความถี่ในกิจการวิทยุการบิน จุดพิกัดที่ปลอดภัยการรบกวนการใช้คลื่นประกอบด้วย ๔ จุด รายละเอียดดังภาพ

จุด ๑ จุดพิกัดที่ตั้งของอุปกรณ์ระบบนำร่องแนวขวาง

จุด ๒ จุดพิกัดในทิศทางท่ามุม ๗.๕ องศาเหนือทางวิ่ง ของอากาศยาน

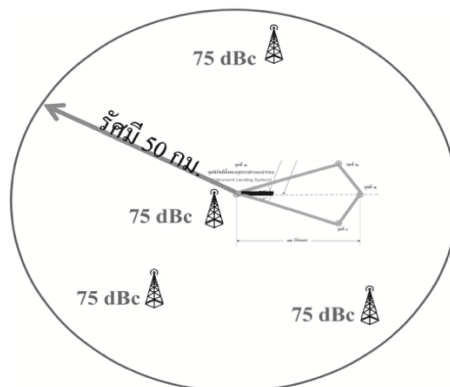
จุด ๓ จุดพิกัดในทิศทางท่ามุม ๗.๕ องศาใต้ทางวิ่ง ของอากาศยานเป็นระยะ ๑๒ กิโลเมตร จากจุด ๑

จุด ๔ จุดพิกัดในทิศทางท่ามุม ๗.๕ องศาใต้ทางวิ่ง ของอากาศยาน

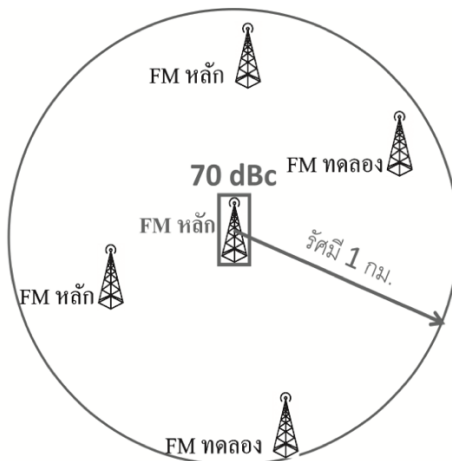
ภาพ ๓ แสดงพื้นที่ จุดพิกัดของพื้นที่ปลอดภัยการรบกวนการใช้คลื่นความถี่ของท่าอากาศยาน

๖.๒ พื้นที่ภายใน รัศมี ๐ - ๕๐ กิโลเมตร จากจุดพิกัดระบบควบคุมจราจรทางอากาศของท่าอากาศยานหรือจุดพิกัดสถานีควบคุมจราจรทางอากาศ ซึ่งไม่รวมพื้นที่ปลอดภัยการรบกวนการใช้คลื่นความถี่ของท่าอากาศยาน ดังภาพ

ภาพ ๔ แสดงพื้นที่ภายในรัศมี รัศมี ๐ - ๕๐ กิโลเมตร จากจุดพิกัดระบบควบคุมจราจรทางอากาศของท่าอากาศยาน

๖.๓) พื้นที่ที่มีสถานีทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงที่ตั้งอยู่ระหว่างกันไม่เกิน ๑ กิโลเมตร หรือพื้นที่ที่มีสถานีทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงตั้งอยู่ห่างจากสถานีวิทยุกระจายเสียงระบบ เอฟ. เอ็ม. ที่ได้รับจัดสรรคลื่นความถี่ไม่เกิน ๑ กิโลเมตร โดยไม่รวมพื้นที่ปลอดการรบกวนการใช้คลื่นความถี่และพื้นที่ภายในรัศมี ๐ - ๕๐ กิโลเมตร จากจุดพิกัดระบบควบคุมจราจรทางอากาศของท่าอากาศยานหรือจุดพิกัดสถานีควบคุมจราจรทางอากาศ ดังภาพ

ภาพ ๕ แสดงพื้นที่ที่มีสถานีทดลองประกอบกิจการ ที่ตั้งอยู่ระหว่างกันไม่เกิน ๑ กิโลเมตร

แม้ว่า การป้องกันการรบกวนการใช้คลื่นความถี่ขึ้นกับระยะห่างระหว่างสถานีทดลองประกอบกิจการกับที่ตั้งของระบบควบคุมจราจรทางอากาศ แต่ในส่วนกำลังของการแพร่แปลกปลอมก็ยังคงมีส่วนที่อาจเป็นผลต่อการรบกวนคลื่นวิทยุกิจการทางอากาศยาน ฉะนั้นผู้ทดลองประกอบกิจการ จึงควรต้องมีการปรับปรุงค่าการแพร่แปลกปลอมให้มีค่าต่ำกว่า ค่ากำลังส่งของคลื่นพาห์ของสถานีวิทยุกระจายเสียงในระดับที่แตกต่างตามพื้นที่ด้วยเพื่อป้องกันการรบกวนคลื่นสัญญาณ (สำนักงาน กสทช., ๒๕๕๙)

ตาราง ๕ แสดงค่าขีดจำกัดกำลังของการแพร่แปลกปลอมที่ต้องต่ำกว่าค่ากำลังคลื่นพาห์ของสถานีทดลองประกอบกิจการ

ประเภทของพื้นที่ป้องกันการรบกวนการใช้คลื่นความถี่ในกิจการวิทยุการบิน	กำลังของการแพร่แปลกปลอมต้องต่ำกว่าค่ากำลังคลื่นพาห์ อย่างน้อย
๑. พื้นที่ปลอดการรบกวนการใช้คลื่นความถี่ของท่าอากาศยาน	๘๐ dBc
๒. พื้นที่ภายใน รัศมี ๐ - ๕๐ กิโลเมตร จากจุดพิกัดระบบควบคุมจราจรทางอากาศของท่าอากาศยานหรือจุดพิกัดสถานีควบคุมจราจรทางอากาศ	๗๕ dBc
๓. พื้นที่ที่มีสถานีทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงที่ตั้งอยู่ระหว่างกันไม่เกิน ๑ กิโลเมตร หรือพื้นที่ที่มีสถานีทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงตั้งอยู่ห่างจากสถานีวิทยุกระจายเสียงระบบ เอฟ. เอ็ม. ที่ได้รับจัดสรรคลื่นความถี่ไม่เกิน ๑ กิโลเมตร	๗๐ dBc

๔.๒) การเตรียมอุปกรณ์เครื่องส่ง ในการขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

การเตรียมอุปกรณ์เครื่องส่ง เพื่อขอขึ้นทะเบียนเครื่องส่ง สำหรับผู้ที่ต้องการขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ผู้ขอรับฯ ต้องเข้าใจและสามารถดำเนินการตรวจสอบคุณสมบัติเบื้องต้นก่อนการนำส่งเพื่อตรวจสอบคุณสมบัติ ตามเกณฑ์ที่ สำนักงาน กสทช. กำหนด ประกอบด้วย ๒ ขั้นตอนดังนี้

๑) ขั้นตอนการเตรียมเครื่องส่ง

คุณสมบัติของเครื่องส่งสัญญาณวิทยุกระจายเสียงที่เป็นไปตามเกณฑ์ ที่ สำนักงาน กสทช. กำหนด ดังนี้

๑.๑) เครื่องส่ง ต้องมีกำลังส่งสูงสุดไม่เกิน ๕๐๐ วัตต์ มีการปรับลดแล้วล๊อคกำลังส่งไว้ไม่เกิน ๕๐๐ วัตต์

๑.๒) เครื่องส่งที่ใช้ในการตรวจสอบเพื่อขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ต้องเป็นเครื่องเดียวกัน กับภาพถ่ายเครื่องส่ง ที่ให้ไว้กับ สำนักงาน กสทช. มิเช่นนั้น จะเกิดปัญหาในช่วงการขึ้นทะเบียน ที่ต้องมีการชี้แจงว่า ทำไมภาพถ่าย และเครื่องที่นำไปตรวจสอบนั้นไม่ตรงกัน

๑.๓) ก่อนนำเครื่องส่งตรวจสอบ ผู้ขอฯ ต้องทำการตั้งคลื่นความถี่ให้เป็นคลื่นเดียวกันกับข้อมูลความถี่ที่ได้รับระบุไว้ในใบคำขอเพื่อขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ที่จะนำส่งสำนักงาน กสทช.

๑.๔) เครื่องส่ง จำเป็นต้องให้ช่างทำการตรวจสอบในเรื่อง

- การแพร่แปลกปลอม (Conducted Spurious Emission) หมายถึง การแพร่ความถี่วิทยุที่อยู่นอกเหนือแถบความถี่ที่จำเป็น (Necessary Bandwidth) ซึ่งในบางครั้งอาจไปรบกวนคลื่นสัญญาณย่อย UHF/VHF กลบการรับสัญญาณโทรทัศน์ในบริเวณใกล้เคียง ระบบนำเครื่องบินสู่สนามบิน (ILS) ระบบนำเครื่องบินขึ้นลง (VOR) เป็นผลให้นักบินไม่ได้ยินเสียงคำแนะนำจากหอบังคับการบิน

- การแพร่นอกแถบ (Out – of – Band Emission) คือการกำหนดการแพร่นอกแถบให้อยู่ภายใต้เกณฑ์ที่กำหนด ดังตาราง เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาการแพร่นอกเหนือเขตที่จำเป็น

ตาราง ๖ เกณฑ์การแพร่นอกแถบ

Frequency relative to the centre of the channel (kHz)	Relative level (dBc)
- ๕๐๐	- ๘๕
- ๓๐๐	- ๘๕
- ๒๐๐	- ๘๐
- ๑๐๐	๐
๑๐๐	๐
๒๐๐	- ๘๐
๓๐๐	- ๘๕
๕๐๐	- ๘๕

- ค่าผิดพลาดทางความถี่ (Frequency Error) หมายถึง ค่าแตกต่างระหว่างความถี่คลื่นพาห် ในขณะที่ไม่มีการมอดูเลตกับความถี่ที่ระบุ (Nominal Frequency) ของภาคเครื่องส่ง ชี้ดจำกัด ค่าผิดพลาดของความถี่จะต้องไม่เกิน ± 2 kHz ของคลื่นความถี่คลื่นพาห်ในขณะที่ไม่มีการมอดูเลต สมมุติว่า ความถี่จัดสรร ๑๐๐.๐๐ MHz ดังนั้น ความคลาดเคลื่อนของความถี่เครื่องส่งวิทยุที่สามารถยอมรับได้ จะอยู่ในช่วง ๙๙.๐๐๘ ถึง ๑๐๐.๐๐๒ MHz

- ค่าเบี่ยงเบนทางความถี่ (Frequency Deviation) หมายถึง ค่าแตกต่างที่มากที่สุดระหว่างความถี่ขณะใดขณะหนึ่ง (Instantaneous Frequency) เมื่อมีการมอดูเลตกับความถี่คลื่นพาห်ขณะที่ไม่มีการมอดูเลต ชี้ดจำกัด ค่าเบี่ยงเบนทางความถี่จะต้องไม่เกิน ± 75 kHz ซึ่งการผสมสัญญาณวิทยุในระบบ FM เรียกว่าการ ผสมสัญญาณ ๑๐๐% (๑๐๐% Modulation) และอยู่ใน การแพร่ความถี่วิทยุที่อยู่นอกเหนือแถบความถี่ที่จำเป็น (Necessary Bandwidth) ที่กำหนดไว้ที่ ± 100 KHz

๑.๕) เนื่องจาก เครื่องส่งบางเครื่อง จะประกอบด้วย เครื่องหลายชิ้น ในการตรวจสอบต้องนำอุปกรณ์ของเครื่องส่งในส่วนหลักมาให้ครบ ได้แก่ RF Power Amplifier และ Exciter Audio Limiter หรือ Audio Compressor

๑.๖) ผู้ขอฯ ควร ทำความสะอาด ทั้งภายในและภายนอกเครื่องส่ง และตรวจสอบภาพเครื่องส่ง ให้อยู่ในสภาพดี ไม่ทรุดโทรม เนื่องจากหลังจากผ่านการตรวจสอบแล้ว เครื่องส่งจะถูกปิดซีลด้วยสติ๊กเกอร์ หากพบเจอว่า สติ๊กเกอร์ถูกแกะออก จะถือว่าผลการตรวจสอบถูกยกเลิก ต้องนำเครื่องส่งไปทำการตรวจสอบใหม่

๑.๗) ควรระมัดระวัง เครื่องส่ง ขณะเคลื่อนย้ายเพื่อนำไปตรวจสอบ ณ ห้องปฏิบัติการ เพื่อเกิดความเสียหาย ขณะนำส่งเพื่อตรวจสอบ และขนย้ายกลับ

(กลุ่มงานขับเคลื่อนโทรทัศน์เคลื่อนที่และโทรทัศน์ในระบบไอพี (พส.) สำนักงาน กสทช., ๒๕๕๖)

๒) ขั้นตอนการเตรียมเอกสาร เพื่อนำเครื่องส่งเข้ารับการตรวจสอบ

เอกสารในการนำเครื่องส่งเข้ารับการขึ้นทะเบียน เครื่องส่งวิทยุ สำหรับผู้ทดลองประกอบกิจการกระจายเสียง ประกอบด้วย

- สำเนาด้านหน้า และหลัง ของหนังสืออนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงจากสำนักงาน กสทช.

- สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของผู้ที่มีชื่อยื่นคำขอพร้อมรับรองสำเนาถูกต้อง ซึ่งห้องปฏิบัติการ สามารถตรวจสอบรายชื่อจากฐานข้อมูลได้ หากไม่สามารถมาด้วยตนเองได้ ต้องมีหนังสือมอบอำนาจ พร้อมสำเนาบัตรประจำตัวผู้นำส่งเครื่องตรวจ และติดอากรแสตมป์ ๓๐ บาท มาด้วย

- ในกรณีที่เป็นการตรวจสอบครั้งที่สอง เนื่องจากตรวจสอบไม่ผ่านในครั้งแรก ให้นำใบเสร็จรับเงินมาแสดงด้วย หากทำการตรวจสอบกับห้องปฏิบัติการใหม่ ผู้นำส่งต้องทำการชำระค่าตรวจสอบใหม่

- ใบคำขอรับบริการทดสอบเครื่องส่งวิทยุกระจายเสียงสำหรับการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงที่กรอกรายละเอียดครบถ้วน

- สำเนาใบอนุญาตทำหรือนำเข้าซึ่งเครื่องวิทยุคมนาคม ของเครื่องที่ขอรับบริการทดสอบ พร้อมรับรอง สำเนาถูกต้อง (ถ้ามี)

๓) ขั้นตอนการเลือกห้องปฏิบัติการเพื่อทำการตรวจสอบเครื่องส่ง

การเลือกห้องปฏิบัติการ เพื่อทำการตรวจสอบเครื่องส่ง ต้องการการตรวจสอบ และคัดเลือกจากเว็บไซต์ www.nbtc.go.th เท่านั้น เพื่อป้องกันปัญหาการแอบอ้าง ค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบ ๕,๐๐๐ บาท หากไม่ผ่านครั้งแรก สามารถนำไปแก้ไข และกลับมาตรวจสอบ ณ ห้องปฏิบัติการเดิมได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายเพิ่ม หากแก้ไขแล้วเปลี่ยนห้องปฏิบัติการ จำเป็นต้องทำการชำระค่าบริการใหม่

๔) หากได้รับการตรวจสอบ “ผ่านเกณฑ์” ห้องปฏิบัติการทำการติดสติ๊กเกอร์ กสทช. (เครื่องหมายการตรวจเครื่องส่ง) บนรายงานผลการทดสอบหน้าแรก และในหน้าสุดท้ายเจ้าหน้าที่ทดสอบฯ และผู้รับรอง รายงานผลทดสอบลงนาม ระบุเลขทะเบียนผู้ทดสอบและผู้รับรอง ให้เป็นที่เรียบร้อย จากนั้น เจ้าหน้าที่ห้องปฏิบัติการฯ ทำการสแกนส่งรายงานผลการทดสอบทั้งหมดออนไลน์เข้าสู่ระบบสารสนเทศ ของสำนักงาน กสทช. และส่งมอบต้นฉบับรายงานผลทดสอบให้แก่ตัวแทนสถานี เพื่อนำไปใช้ในการขออนุญาตใช้เครื่องส่งฯ และตั้งสถานีกับสำนักงาน กสทช. ต่อไป (กลุ่มงานขับเคลื่อนโทรทัศน์เคลื่อนที่และโทรทัศน์ในระบบไอพี (พส.) สำนักงาน กสทช., ๒๕๕๖)

๕) การจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับรายได้และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานสถานี

๕.๑) หลักการและประโยชน์ของการจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับรายได้และค่าใช้จ่าย

การจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย ในการดำเนินการของสถานีทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง เป็นส่วนสำคัญ ที่ช่วยจัดบันทึก รายการข้อมูลด้านการเงิน ทั้งรายการที่รับเข้ามา และรายการที่จ่ายออกไป ซึ่งจะเป็นข้อมูลที่ใช้ในการเปรียบเทียบผลการดำเนินกิจการว่า มีกำไร - ขาดทุนในช่วงเดือนใด ควรมีการวางแผน เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดทุน หรือวางแผนอนาคตเพื่อสถานีทดลองประกอบกิจการกระจายเสียงสร้างกำไรที่เพิ่มมากขึ้นอย่างไร หรือบริหารจัดการทรัพยากรอย่างไร (ทิชากร สำราญชลาทรัพย์, ๒๕๕๕) ทั้งนี้การจัดทำบัญชี รายรับ-รายจ่าย ยังเป็นส่วนสำคัญที่ช่วย ควบคุมค่าใช้จ่ายที่ต้องเสียไปโดยไม่จำเป็น หรือสูงไปเกินงบประมาณ เพื่อให้งบประมาณของสถานีฯ นั้นไม่เกิดปัญหาการขาดดุล (กรมการส่งเสริมอุตสาหกรรม, ๒๕๖๓)

การจัดทำรายได้และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสถานี (GreenPro KSP Consulting, ๒๕๖๓) มีกระบวนการดังต่อไปนี้

๑) ขั้นตอนการเตรียมการ

๑.๑) การแบ่งแยกธุรกิจกับเรื่องส่วนตัวออกจากกัน ก่อนเริ่มต้นจัดทำรายได้และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสถานี ผู้รับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ควรมีการแยกเงินของกิจการออกจากเงินส่วนตัว นอกจากจะเป็นเงินสดแยกจากกันแล้ว กิจการควรเปิดบัญชีเงินฝากในนามของกิจการแยกไว้ต่างหาก และกำหนดวิธีการควบคุม ดูแลรักษา รวมถึงการจัดให้มีเอกสารประกอบต่าง ๆ ให้ถูกต้องครบถ้วน มีการจัดเตรียมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสถานี โดยการสำรวจฐานะการเงินเบื้องต้น ทั้งสินทรัพย์หนี้สิน และทุนของกิจการ รวมถึงรายได้และค่าใช้จ่ายของกิจการ โดยการสำรวจรายการต่าง ๆ ที่ต้องมีใน

กิจการ และจัดทำผังบัญชี ซึ่งเป็นการให้เลขรหัสแทนบัญชีแต่ละชื่อโดยควรแยกเป็นหมวดหมู่ เช่น สินทรัพย์ หมวดที่ ๑ หนี้สิน หมวดที่ ๒ เป็นต้น ซึ่งผู้ประกอบการจำนวนมากมักนำเงินในกิจการมาปะปนกับเงินส่วนตัว ทำให้ไม่ทราบฐานะและผลดำเนินงานของธุรกิจที่แท้จริง

๑.๒) การจับคู่ระหว่างรายได้กับค่าใช้จ่าย โดยใช้วิธีการคำนวณกำไร จะนำรายได้ที่เกิดในช่วงเวลาหนึ่ง เช่น ๑ เดือน ๖ เดือน หรือ ๑ ปี มาหักค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาเดียวกันเพื่อหากำไรหรือขาดทุนที่เกิดขึ้น

๑.๓) การบันทึกบัญชีใช้เกณฑ์คงค้าง โดยรายได้ที่เกิดหากไม่ได้รับเงินต้องบันทึกเป็นรายได้ทั้งหมด เช่น ขายสินค้า ๑๐๐ บาท เป็นเงินสด ๗๐ บาท เป็นเงินเชื่อ ๓๐ บาท ต้องรับรู้เป็นรายได้ ๑๐๐ บาท ไม่ใช่ ๗๐ บาท เช่นเดียวกัน ค่าใช้จ่ายเกิดขึ้น ๕๐ บาท จ่ายชำระ ๔๐ บาท ค้างไว้ ๑๐ บาท ต้องรับรู้เป็นค่าใช้จ่าย ๕๐ บาท ไม่ใช่ ๔๐ บาท

๑.๔) การจัดทำรายการสินทรัพย์ที่ใช้ในกิจการมีเสื่อมสภาพ สินทรัพย์ที่มีอายุการใช้งานนานเกิน ๑ ปี จะมีการเสื่อมสภาพ ส่วนที่ใช้งานและเสื่อมสภาพต้องตัดบางส่วนมาเป็นค่าใช้จ่ายในชื่อค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์ เช่น อาคาร ๑,๐๐๐ บาท จะใช้งาน ๑๐ ปี เมื่อใช้งานครบ ๑ ปี ต้องนำมาเป็นค่าใช้จ่าย ๑๐๐ บาท (๑,๐๐๐/๑๐)

๒) ขั้นตอนการทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย

การทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายเป็นของการเก็บรวบรวม บันทึก จำแนก และทำสรุปข้อมูลธุรกิจในรูปแบบตัวเงิน ผลงานขั้นสุดท้ายของการบัญชี คือ การให้ข้อมูลทางการเงินซึ่งเป็นประโยชน์แก่บุคคลหลายฝ่ายและผู้ที่เกี่ยวข้องในกิจการนั้นๆ

๒.๑) การรวบรวมเอกสาร การบันทึกบัญชีรายรับ-รายจ่ายต้องมีหลักฐานที่ถูกต้อง เช่น การขายสินค้า มีใบเสร็จรับเงิน หรือใบกำกับภาษี การซื้อสินค้ามีใบสั่งซื้อ เป็นต้น

๒.๒) การบันทึกบัญชี การบันทึกบัญชีในแต่ละรายการนั้นเมื่อพิจารณาเอกสารประกอบการบันทึกบัญชีถูกต้องครบถ้วนแล้วจะนำมาบันทึกบัญชี โดยรายการต่างๆ จะบันทึกตามหลักบัญชีคู่ หรือหลักบัญชีซ้ายขวา ในสมุดบัญชีขั้นต้น คือ เมื่อเกิดรายการบัญชีหรือรายการค้า ๑ รายการจะต้องบันทึกบัญชี ๒ ด้าน ด้วยจำนวนเงินที่เท่ากันเสมอ รายการที่จะนำมาบันทึกบัญชีต้องเป็นรายการค้า หรือ รายการทางบัญชี (Business transaction or Accounting transaction) โดยพิจารณาว่าเป็นเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดการโอน หรือ การแลกเปลี่ยนระหว่างกิจการกับหน่วยงานหรือบุคคลอื่น ซึ่งมีผลกระทบการดำเนินงานหรือฐานะการเงินของหน่วยงานนั้นหรือไม่ เช่น การซื้อสินค้าเป็นเงินสดหรือเงินเชื่อ ขายสินค้าเป็นเงินสดหรือเงินเชื่อ ขายบริการเป็นเงินสดหรือเงินเชื่อ

๒.๓) การจัดกลุ่มบัญชี เมื่อทำการบันทึกบัญชีแล้วจะพบว่า หากต้องการตอบคำถามว่าเงินสดของกิจการตอนนี้มีในบัญชีเท่าใด ไม่สามารถไปดูในสมุดบัญชีขั้นต้นได้ เนื่องจากมีรายการจำนวนมาก และมีรายการหลายชนิด จึงต้องนำรายการชนิดเดียวกันมารวมกลุ่มกันไว้เพื่อหายอดคงเหลือได้อย่างถูกต้องรวดเร็ว โดยใช้สมุดบัญชีขั้นปลาย (Book of final entry) หรือที่เรียกกันว่าสมุดบัญชีแยกประเภท

๒.๔) การสรุปผลบัญชี จากยอดคงเหลือของทุกบัญชีในสมุดบัญชีแยกประเภทขั้นปลาย กิจการจะนำมาจัดทำรายงานเพื่อตรวจสอบยอดด้านซ้าย ขวาว่าเท่ากันหรือไม่ โดยทำการตรวจสอบโดยใช้งบบันทึก

เรียกว่า “งบทดลอง” (Trial Balance) ก่อนการจัดทำรายงานการเงิน ทั้งนี้จะต้องพิจารณาว่ามีรายการที่ต้องปรับปรุง (Adjusting Entries) หรือไม่ หากมีก่อนจัดทำงบการเงินต้องทำการปรับปรุงก่อนในสมุดบัญชีขั้นต้น สมุดบัญชีขั้นปลาย และจัดทำงบทดลองหลังการปรับปรุง (Post Closing Trial Balance) อีกครั้ง เช่น อาคารร้านค้าเมื่อใช้งานทำให้เกิดการเสื่อมสภาพ ส่วนที่เสื่อมสภาพจะมีการประมาณ และปรับปรุงเป็นค่าใช้จ่ายในชื่อ ค่าเสื่อมราคา - อาคาร เป็นต้น เมื่อทำการปรับปรุงยอดให้ถูกต้องแล้วนำมาจัดทำงบพื้นฐาน ได้แก่ งบกำไรขาดทุน (Income statement) ซึ่งจะแสดงรายได้หักด้วยค่าใช้จ่ายและแสดงเป็นผลกำไรสุทธิหรือขาดทุนสุทธิ งบนี้จึงแสดงถึงผลการดำเนินงานในช่วงเวลาหนึ่ง และงบดุล (Balance sheet) ซึ่งจะแสดงสินทรัพย์หนี้สิน และทุน งบนี้จึงแสดงถึงฐานะการเงิน ณ วันใดวันหนึ่ง

การจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับรายได้และค่าใช้จ่ายจะเป็นประโยชน์ต่อผู้รับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงได้หลายประเด็น (Krungsri Guru, ๒๕๖๓) กล่าวคือ

๑) การทำให้ผู้รับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงมองเห็นปัญหาเล็กๆน้อยๆได้ชัดเจน การมีระบบบัญชีที่รัดกุม มองเห็นรอยรั่ว หรือค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น และจะทำให้เห็นสภาพจริงของการดำเนินงานได้อย่างชัดเจน

๒) ผู้รับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงที่ต้องการสินเชื่อเพื่อเสริมสภาพคล่อง โดยเฉพาะแหล่งสินเชื่อที่เป็นธนาคารพาณิชย์ หรือสินเชื่อจากสถาบันของรัฐบาล การมีรายงานบัญชีที่ทำอย่างเป็นระบบ จะทำให้การอนุมัติสินเชื่อได้ง่ายขึ้น

๓) ผู้รับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงที่มีการทำบัญชีที่ทำอย่างเป็นระบบและถูกต้อง จะมองเห็นรายการที่ลดหย่อนได้หลาย และช่วยลดภาษีได้ รวมถึงในกรณีที่สถานีมีการเติบโตหรือมีการต่อยอดหรือขยายสถานีประเภทอื่นๆ จะไม่ต้องกังวลถูกตรวจสอบจากประวัติทางการเงิน และยังช่วยลดปัญหาความขัดแย้งกับผู้ร่วมลงทุน และทำให้เกิดประสิทธิภาพการบริหารจัดการ การทำสถานีให้เติบโตอย่างมั่นคง และยั่งยืน

๕.๒) วิธีการจัดทำรายได้และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสถานี

ผู้รับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงที่มีการจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล ตามกฎหมาย ประกอบด้วย บริษัท จำกัด บริษัทมหาชน จำกัด ห้างหุ้นส่วนจำกัด และห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียนนั้น (กรมสรรพากร, ๒๕๖๓) ต้องมีการเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล โดยแสดงข้อมูลต่อสรรพากรทุกเดือน โดยเก็บจากผลกำไรที่เกิดจากการหักต้นทุนในการผลิตหรือดำเนินการเรียบร้อยแล้ว เพื่อให้ข้อมูลมีความถูกต้อง และเป็นไปตามมาตรฐานบัญชี และหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป ผู้ประกอบการจำเป็นต้องมีการว่าจ้างผู้ตรวจสอบบัญชีที่มีใบอนุญาต มาดำเนินการเพื่อทำการตรวจสอบและรับรอง “งบการเงิน” โดยผู้ประกอบการต้องมีการจัดทำบัญชี รายรับ- รายจ่าย เมื่อครบรอบเดือน ต้องมีการปิดบัญชี เพื่อนำส่งข้อมูลไปยัง ผู้ตรวจสอบบัญชี เพื่อดำเนินการตรวจสอบบัญชี และลงรายมือชื่อรับรอง ก่อนนำส่งกระทรวงพาณิชย์ และกรมสรรพากรต่อไป โดยหลักการในการจัดทำบัญชี รายรับ-รายจ่าย รายละเอียดดังนี้

- ๑) การจัดทำบัญชีต้องเป็นภาษาไทยทั้งหมด หากไม่เป็นภาษาไทย ควรเขียนภาษาไทยกำกับ
- ๒) จัดเก็บข้อมูล เอกสารต่างๆให้เป็นระเบียบ และอยู่ในสภาพที่เรียบร้อย
- ๓) ควรมีการบันทึกข้อมูลอย่างต่อเนื่อง เพื่อไม่ให้ข้อมูลเกิดการตกหล่น

๔) ควรบันทึกข้อมูล และแจกแจงรายละเอียดครบถ้วน เพื่อง่ายต่อการตรวจสอบบัญชี

๕) รายการข้อมูลที่ใช้ในการบันทึกรายรับ-รายจ่าย

๕.๑) รายจ่ายที่นำมาลงในรายการ ทั้งที่มีภาษีมูลค่าเพิ่ม หรือไม่มีสามารถนำมาลงข้อมูลในรายการได้ทั้งหมด โดยถือเป็น “ต้นทุน” ในการผลิตและการดำเนินการของสถานี ทั้งนี้ต้องตรวจสอบให้แน่ใจว่า เป็นรายการที่เกี่ยวข้องกับ การดำเนินกิจการของสถานีวิทยุโดยตรง และไม่เกี่ยวข้องกับผู้ประกอบการ

๕.๒) รายรับ ที่นำมาลงในรายการ ทั้งที่มีภาษีมูลค่าเพิ่ม หรือไม่มี ให้นำมาลงในบัญชีทั้งหมด โดยระบุเป็นวันที่ได้รับชำระเงิน เรียบร้อยแล้ว (PAT&T Pattanakit, ๒๕๖๓; ธนาคารกรุงไทย, ๒๕๖๓)

สำนักงาน กสทช. มีการอำนวยความสะดวกโดยจัดทำแบบฟอร์ม บัญชีรายรับ-รายจ่าย ไว้ ในรูปแบบไฟล์ Excel เพื่อให้สถานีทดลองประกอบกิจการ สามารถดาวน์โหลด จาก เว็บไซต์ www.nbt.go.th และนำไปใช้ได้ ในการบันทึก รายรับ-รายจ่าย และนำส่งสำนักงาน กสทช. เพื่อตรวจสอบต่อไป จะทำให้การดำเนินงาน และตรวจสอบโดย สำนักงาน กสทช. ในด้านของการทำงบประมาณ บัญชีรายรับ-รายจ่าย ของ สถานีทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และง่ายต่อการตรวจสอบดังตาราง

ตาราง ๗ แบบฟอร์มการทำบัญชี รายรับ-รายจ่าย ของสถานีทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

บัญชีรายรับ-รายจ่าย						
ประจำเดือน			พ.ศ. ๒๕๖๓			
ชื่อผู้รับใบอนุญาต			ชื่อสถานีวิทยุกระจายเสียง			
ที่อยู่			เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร			
วัน/เดือน/ปี	รายการ	เลขที่เอกสาร	รายรับ (บาท)	รายจ่าย (บาท)	คงเหลือ (บาท)	คงเหลือ
		รวมจำนวน				
สรุปรายรับ-รายจ่าย สำหรับเดือน			พ.ศ. ๒๕๖๓			
	รายรับ	จำนวน		บาท		
	รายจ่าย	จำนวน		บาท		
	เงินรายรับมากกว่า/น้อยกว่ารายจ่าย	จำนวน		บาท		

(สำนักงาน กสทช., ๒๕๖๓)

คำอธิบายตาราง

วัน/เดือน/ปี	หมายถึง	ใช้บันทึกวันที่ เดือน และปี พ.ศ. ที่มีรายการรับเงินและจ่ายเงิน
รายการ	หมายถึง	ใช้บันทึกรายละเอียดของรายการรับเงิน และจ่ายเงิน
เลขที่เอกสาร	หมายถึง	ใช้บันทึกเลขที่เอกสารหลักฐานการรับหรือจ่ายเงิน
รายรับ (บาท)	หมายถึง	ใช้บันทึกจำนวนเงินที่ได้รับตามรายละเอียดในช่องรายการ
รายจ่าย (บาท)	หมายถึง	ใช้บันทึกจำนวนเงินที่จ่ายตามรายละเอียดในช่องรายการ

*หมายเหตุ :

ผู้รับใบอนุญาตให้บริการทางธุรกิจ ต้องนำส่งเงินรายปีเข้ากองทุนวิจัยและพัฒนากิจการ กระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมเพื่อประโยชน์สาธารณะ ในอัตราร้อยละ ๒ ของรายได้ ก่อนหักรายจ่ายที่ได้จากการโฆษณาทั้งทางตรงและทางอ้อมและรายได้อื่นที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการที่ได้รับใบอนุญาตตามประกาศฉบับนี้ หรือตามอัตราและระยะเวลาที่คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติกำหนด

๘. เอกสารอ้างอิง/เอกสารอ่านเพิ่มเติม

กรมสรรพากร. (๒๕๖๓). **ภาษีเงินได้นิติบุคคล**. สืบค้นจาก <https://www.rd.go.th/publish/๓๐๘.๐.html>
กลุ่มงานขับเคลื่อนโทรทัศน์เคลื่อนที่และโทรทัศน์ในระบบไอพี (พส.) ภายใต้สำนักงาน กสทช. (๒๕๕๖).

การขึ้นทะเบียนเครื่องส่งวิทยุฯ สำหรับผู้ทดลองประกอบกิจการกระจายเสียง และขั้นตอนการขออนุญาตทำ นำเข้า ใช้เครื่องส่งฯ และขออนุญาตตั้งสถานี. สืบค้นจาก

<http://broadcast.nbtc.go.th/manual/dwl.php?id=NTYxMDAwMDAwMDAx&file=ZGFoYS5kb2NobWVudC&tYW55YWwZG&JmRoLzU๒MTAwMDAwMDAwMS&wZGY=>

กาญจนา แก้วเทพ. (๒๕๕๖). **คู่มือวิทยุชุมชน**. สืบค้นจาก

www.thaibja.org/thaibja/images/.../communityradio_karnchana.doc.

ชนัญสรุ อรณพ ฌ อยุธยา, การดา ร่วมพุ่ม, และมาโนช ชุ่มเมืองปัก. (๒๕๖๓). “นิเวศสื่อ” เพื่อพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ “MEDIA ECOSYSTEM” FOR SAFE AND CREATIVE MEDIA DEVELOPMENT.” **วารสารสหวิทยาการสังคมศาสตร์และการสื่อสาร**, ๓(๒): ๑๔๗-๑๖๙.

ธนกร ศรีสุภใส. (๒๕๖๑). **กิจการวิทยุกระจายเสียงในประเทศไทย: อดีต ปัจจุบันและแนวทางพัฒนาในอนาคต**. **วารสารวิชาการ กสทช. ประจำปี ๒๕๖๑**, ๒๙๓ - ๓๐๕.

ธนาคารกรุงไทย. (๒๕๖๓). **ธุรกิจประเภทนิติบุคคล ต้องเสียภาษีอะไรบ้าง**. สืบค้นจาก

<https://sme.ktb.co.th/sme/productListAction.action?command=getDetail&cateMenu=KNOWLED GE&catelId=๔๕&itemId=๒๘๐>

นิตินันท์ ยอแสงรัตน์. (๒๕๕๔). **จะชอบหรือไม่ชอบ อนาคตสื่อกระแสหลักก็ต้องมุ่งสู่นิวมีเดีย**.

กรุงเทพมหานคร: Prachatai Bookclub.

Radio Thailand. (๒๕๖๓). **ความเป็นมาสถานีวิทยุกระจายเสียง**. สืบค้นจาก

https://nbt.prd.go.th/about_sub_๑/ความเป็นมา-การให้บริการ/

Sanook Guru. (๒๕๕๖). **วันวิทยุกระจายเสียงแห่งชาติ ๒๕ กุมภาพันธ์ ของทุกปี**. สืบค้นจาก

<https://guru.sanook.com/๒๓๕๖/>

Wikipedia. (๒๕๖๓). **วิทยุกระจายเสียงในประเทศไทย**. สืบค้นจาก

<https://th.wikipedia.org/wiki/วิทยุกระจายเสียงในประเทศไทย>

๙. แบบประเมินความรู้ประจำโมดูล

คำชี้แจง แบบทดสอบฉบับนี้ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน ข้อ โปรดทำเครื่องหมาย [x] ในข้อที่ท่านคิดว่า
ว่าเป็นจริงเพียงข้อเดียว

- ข้อความที่ถูกต้องให้ทำเครื่องหมาย [x] ในช่อง “จริง”
- ข้อความที่ไม่ถูกต้องให้ทำเครื่องหมาย [x] ในช่อง “ไม่จริง”

ที่	ข้อความ	จริง	ไม่จริง
โมดูลที่ ๑ ภูมิทัศน์สื่อ และความรู้พื้นฐานในการดำเนินกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ			
๑) การวิเคราะห์ภูมิทัศน์สื่อและโครงสร้างการบริหารสื่อ			
๑.	ถึงแม้มีสื่อใหม่อย่างอินเทอร์เน็ตหรือสื่อสังคมออนไลน์เกิดขึ้นมากมาย แต่วิทยุทดลองประกอบกิจการไม่จำเป็นต้องปรับตัวในการทำงานและการสื่อสารใดๆ เพราะผู้บริโภคยังคงรับฟังอย่างต่อเนื่อง		
๒.	องค์ประกอบภูมิทัศน์สื่อ ประกอบด้วย รูปแบบการสื่อสาร กลุ่มเป้าหมายที่จะสื่อสาร และช่องทางการสื่อสาร		
๓.	ระบบนิเวศสื่อเป็นระบบสื่อสารที่มีความเชื่อมโยงระหว่าง มนุษย์ สื่อ และเทคโนโลยี ซึ่งมีปฏิสัมพันธ์กันภายใต้ระบบต่าง ๆ เช่น ระบบเศรษฐกิจ สังคมการเมือง กฎหมาย วัฒนธรรม และชุมชน เป็นต้น		
๔.	ระบบนิเวศสื่อของประเทศไทยเกิดความไม่สมดุล เนื่องจากเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากเกินไป		
๕.	การสร้างนิเวศสื่อที่ดี ต้องอาศัยบทบาทของภาครัฐในการกำกับดูแลทั้งทางด้านสื่อมวลชนและประชาชน และบทบาทของเอกชนมีความตระหนักในด้านการนำเสนอข่าวสารและสินค้าภายใต้กรอบของจริยธรรมวิชาชีพ		
๒) ความรู้พื้นฐานของกิจการกระจายเสียง			

ที่	ข้อความ	จริง	ไม่จริง
๑.	วิทยุกระจายเสียงในประเทศไทย เริ่มต้นจากการดำเนินการทดลองส่งวิทยุกระจายเสียง โดยกรมไปรษณีย์โทรเลข		
๒.	ในอดีตกิจการวิทยุกระจายเสียงจัดตั้งขึ้นโดยมีเป้าหมายในการส่งเสริมการศึกษา การค้าขาย และการบันเทิง แก่พ่อค้า ประชาชน		
๓.	ใบอนุญาตประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงในประเทศไทย มี ๔ ประเภท ได้แก่ ใบอนุญาตประกอบกิจการธุรกิจ ๒) ใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะ ๓) ใบอนุญาตประกอบกิจการบริการชุมชน และ ๔) ใบอนุญาตประกอบกิจการพิเศษที่ ได้รับสัมปทานจากรัฐ		
๔.	การกำกับดูแลวิทยุกระจายเสียงรายใหม่ของ กสทช. ดำเนินการตามประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงและเทคนิคของ เครื่องส่งวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๐		
๕.	ปัจจุบันใบอนุญาตจึงยังเป็นใบอนุญาตวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ อัน เนื่องมาจากการดำเนินการล่าช้าในการเรียกคืนคลื่นความถี่ที่ใช้ในกิจการ วิทยุกระจายเสียงของรัฐ		
	๓) การเตรียมความพร้อมเพื่อต่อใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง		
๑.	ปัจจุบันสำนักงาน กสทช. ยังเปิดโอกาสให้ยื่นขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการ วิทยุกระจายเสียงใหม่ได้		
๒.	ใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทุกประเภท จะมีอายุ ๑ ปี		
๓.	ใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงกิจการบริการทางธุรกิจต้องเป็นนิติ บุคคลที่มีสัญชาติไทยที่มีผู้ถือหุ้นเท่านั้น		
๔.	ผู้ขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการชุมชน กลุ่มคนในท้องถิ่น จำนวนไม่น้อยกว่า ๕ คน ทั้งนี้สมาชิกแต่ละคนต้องยื่นแสดงหลักฐาน เชิงประจักษ์ของการสร้างความเข้มแข็งในชุมชนมาอย่างต่อเนื่องไม่น้อยกว่า ๒ ปี และ ต้องมีหลักฐานที่ชัดเจนของการมีส่วนร่วมในรูปแบบต่างๆ		
๕.	การต่อใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ต้องดำเนินการก่อนวันที่ สิทธิในการทดลองประกอบกิจการเต็มสิ้นสุดลง ไม่น้อยกว่า ๙๐ วัน		
	๔) การเตรียมความพร้อมสถานี ความถี่ออกอากาศ ที่ตั้งของเสาอากาศ กำลังส่งออก อากาศและการวัดแพร่แปลกปลอม		
๑.	สถานีทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงจะสามารถออกอากาศ ได้โดย ใช้คลื่นพาห์ ที่มีช่องห่างระหว่างคลื่นพาห์ (Channel Spacing) แต่ละคลื่น อยู่ที่ ๒๕๐ kHz		
๒.	สถานีทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ต้องมีพื้นที่กระจายเสียงต้อง มีรัศมีไม่เกิน ๓๐ กิโลเมตร		
๓.	ผู้ที่ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการสถานีวิทยุกระจายเสียง ต้องป้องกัน การรบกวนการใช้คลื่นความถี่ในกิจการวิทยุการบิน โดยหลีกเลี่ยงคลื่นความถี่		

ที่	ข้อความ	จริง	ไม่จริง
	ที่ใช้ในกิจการนำทางการบินนั้นใช้งานคลื่นความถี่ในย่าน ๑๐๘.๐ MHz - ๑๑๗.๙๗๕ MHz		
๔.	ผู้ที่ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการสถานีวิทยุกระจายเสียง ต้องป้องกันการรบกวนการใช้คลื่นความถี่ในกิจการวิทยุการบิน โดยหลีกเลี่ยงคลื่นความถี่ที่ใช้ในกิจการเส้นทางการบินพาณิชย์ มีการใช้คลื่นความถี่ในย่าน ๑๑๗.๙๗๕ MHz - ๑๓๗.๐ MHz		
๕.	สถานีทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงมีคลื่นไม่แรง ดังนั้นไม่ต้องคำนึงถึงมาตรฐานความปลอดภัยที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพของมนุษย์มากนัก		
	๕) การจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับรายได้และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสถานี		
๑.	การจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับรายได้และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานสถานีต้องมีการจัดทำเฉพาะผู้ขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจเท่านั้น		
๒.	ผู้ขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงควรมีการแบ่งแยกบัญชีธุรกิจกับเรื่องส่วนตัวออกจากกัน		
๓.	การทำบัญชีจะทำให้ผู้รับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงมองเห็นรอยรั่ว หรือค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น และจะทำให้เห็นสภาพจริงของการดำเนินงานได้อย่างชัดเจน		
๔.	ผู้รับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงที่มีการทำบัญชีที่ทำอย่างเป็นระบบและถูกต้อง จะมองเห็นรายการหักลดหย่อนได้หลาย และช่วยลดภาษีได้ รวมถึงสามารถเข้าถึงสินเชื่อเพื่อเสริมสภาพคล่อง โดยเฉพาะแหล่งสินเชื่อที่เป็นธนาคารพาณิชย์ หรือสินเชื่อจากสถาบันของรัฐบาล		
๕.	รายการข้อมูลที่ใช้ในการบันทึกรายรับของสถานี ต้องมีการระบุเป็นวันที่ได้รับชำระเงิน		

โมดูลที่ ๒

กฎหมาย ระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้องกับ วิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ

- ๑) กฎหมาย ระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้องกับการประกอบวิชาชีพกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์
- ๒) กฎหมาย ระเบียบและประกาศด้านหลักเกณฑ์และมาตรการที่ใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์
- ๓) กฎหมาย ระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงโดยเฉพาะ

๑. ประเด็นการเรียนรู้

กฎหมาย ระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้องกับวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ

๒. จำนวนชั่วโมง (๖ ชั่วโมง)

การบรรยายจำนวน ๒ ชั่วโมง และการเรียนรู้ด้วยตนเอง จำนวน ๔ ชั่วโมง

๓. วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

๑) เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถอธิบายและยกตัวอย่างข้อกฎหมาย ระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้องกับการประกอบวิชาชีพกิจการกระจายเสียง

๒) เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถอธิบายและยกตัวอย่างข้อกฎหมาย ระเบียบและประกาศด้านหลักเกณฑ์และมาตรการที่ใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุ

๓) เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถอธิบายและยกตัวอย่างข้อกฎหมาย ระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงโดยเฉพาะ

๔. วิธีการฝึกอบรม

ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน

๑) การแนะนำวิทยากรในแต่ละหัวข้อ

๒) การอธิบายถึงเค้าโครง และความเชื่อมโยงของเนื้อหาในโมดูล

ขั้นบรรยายและกิจกรรม

การบรรยายและทำกิจกรรมใน ๓ หัวข้อ ได้แก่

๑) กฎหมาย ระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้องกับการประกอบวิชาชีพกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์

๒) กฎหมาย ระเบียบและประกาศด้านหลักเกณฑ์และมาตรการที่ใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์

๓) กฎหมาย ระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงโดยเฉพาะ

ขั้นสรุปบทเรียน

๑) สรุปประเด็นและสาระสำคัญที่เกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้องกับวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ

๒) การให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำแบบประเมินความรู้ด้านกฎหมาย ระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้องกับวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ

๕. สื่อการฝึกอบรมและอุปกรณ์

- ๑) Power Point สำหรับการบรรยาย
- ๒) คลิปวีดิทัศน์สำหรับการอภิปราย
- ๓) กรณีศึกษา
- ๔) อุปกรณ์สำหรับการระดมสมอง ได้แก่ กระดาษฟลิปชาร์ต/กระดาษ A๔/ ปากกา/ ดินสออุปกรณ์/ กระดาษ Post-it

๖. การประเมินผลและเครื่องมือในการประเมินผล

- ๑) การสังเกตการร่วมกิจกรรม การมีปฏิสัมพันธ์และการอภิปรายระหว่างการฝึกอบรม
- ๒) การประเมินหลังการฝึกอบรมด้วยแบบประเมินความรู้ด้านกฎหมาย ระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้องกับวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ

๗. เนื้อหาหลักสูตรและประเด็นความรู้

๑) กฎหมาย ระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้องกับการประกอบวิชาชีพกิจการกระจายเสียง

ในสังคมระบอบประชาธิปไตยที่เปิดโอกาสประชาชนทุกคนมีสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น และในขณะเดียวกันก็มีการกำหนดบทบาทของกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ภายใต้เสรีภาพในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุหน้าที่ของตนภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของสื่อมวลชนถือเป็นสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของพลเมืองตามรัฐธรรมนูญ โดยปราศจากการกระบวนแทรกแซงจากบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือผู้ใช้อำนาจแห่งรัฐ ซึ่งถือเป็นการตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐ อีกทาง และเพื่อตอบสนองต่อสิทธิในการได้รับรู้ของประชาชนเพื่อประโยชน์สูงสุดของสังคม ดังนั้น เสรีภาพของสื่อจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสาร องค์กรความรู้ แนวความคิด ค่านิยม ศิลปะและวัฒนธรรม สำหรับมนุษยชาติ

๑.๑) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปี พ.ศ. ๒๕๖๐

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญฉบับที่ ๒๐ ของประเทศไทย ตามรัฐธรรมนูญฉบับนี้ มีมาตราที่เกี่ยวข้องกับกิจการกระจายเสียง ดังนี้

มาตรา ๓๕ บุคคลซึ่งประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนย่อมมีเสรีภาพในการเสนอข่าวสาร หรือการแสดงความคิดเห็นตามจริยธรรมแห่งวิชาชีพ การสั่งปิดกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นเพื่อลิดรอนเสรีภาพตามวรรคหนึ่ง จะกระทำมิได้ การให้นำข่าวสารหรือข้อความใด ๆ ที่ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนจัดทำขึ้นไปให้เจ้าหน้าที่ตรวจ ก่อนนำไปโฆษณาในหนังสือพิมพ์หรือสื่อใด ๆ จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะกระทำในระหว่างเวลาที่ประเทศ อยู่ในภาวะสงคราม ขณะเดียวกันรัฐจะต้องไม่ทำการปิดบังข้อมูลอันเป็นสาธารณะให้กับสื่อมวลชน และประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลเหล่านั้นได้และทำการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารตามความเป็นจริงให้ประชาชนได้รับทราบ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่สังคมส่วนรวม

มาตรา ๕๙ รัฐต้องเปิดเผยข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยงานของรัฐ ที่มีใช้ข้อมูลเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐหรือเป็นความลับของทางราชการตามที่กฎหมายบัญญัติ และต้องจัดให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารดังกล่าวได้โดยสะดวก

มาตรา ๖๐ รัฐต้องรักษาไว้ซึ่งคลื่นความถี่และสิทธิในการเข้าใช้วงโคจรดาวเทียมอันเป็น สมบัติของชาติ เพื่อใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศชาติและประชาชน อีกทั้งยังมีการบัญญัติมิให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภาเข้ามาแทรกแซงกิจการสื่อสารมวลชน หรือหากบุคคลนั้นเป็นเจ้าของหรือถือหุ้นในกิจการสื่อสารก็สามารถดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ เพื่อป้องกันมิให้สื่อมวลชนตกเป็นเครื่องมือของนักการเมือง

มาตรา ๙๘ บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (๓) เป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ

มาตรา ๑๘๔ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาต้อง (๔) ไม่กระทำการใด ๆ ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม อันเป็นการขัดขวางหรือแทรกแซง การใช้สิทธิหรือเสรีภาพของหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนโดยมิชอบ

อนึ่งแม้ว่ากฎหมายตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ให้ความสำคัญคุ้มครองสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของสื่อมวลชน และมีการป้องกันมิให้การทำงานถูกแทรกแซงจากรัฐหรือตกเป็นเครื่องมือของนักการเมือง แต่ก็มีอาจสามารถละเมิดสิทธิส่วนบุคคลได้ ตามมาตรา ๓๒ หมวด ๓ ว่าด้วยเรื่องสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย ที่บุคคลย่อมมีสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว เกียรติยศ ชื่อเสียง และครอบครัว การกระทำอันเป็นการละเมิดหรือกระทบต่อสิทธิของบุคคลตามวรรคหนึ่ง หรือการนำข้อมูล ส่วนบุคคลไปใช้ประโยชน์ไม่ว่าในทางใด ๆ จะกระทำได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ที่ตราขึ้นเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อประโยชน์สาธารณะ

๑.๒) พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ.๒๕๕๑

พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ.๒๕๕๑ ที่ใช้เป็นแนวทางและกรอบการดำเนินกิจการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ โดยมีมาตราที่เกี่ยวข้องกับโครงการพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ดังนี้

มาตรา ๑๐ ใบอนุญาตประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์โดยใช้คลื่นความถี่

๑) ใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะ ได้แก่ ใบอนุญาตที่ออกให้สำหรับการประกอบกิจการที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการบริการสาธารณะ แบ่งเป็นสามประเภท

(ก) ใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะประเภทที่หนึ่ง ออกให้สำหรับกิจการกระจายเสียง หรือกิจการโทรทัศน์ที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการส่งเสริมความรู้ การศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม การเกษตร และการส่งเสริมอาชีพอื่นๆ สุขภาพ อนามัย กีฬา หรือการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน

(ข) ใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะประเภทที่สอง ออกให้สำหรับกิจการ กระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อความมั่นคงของรัฐหรือความปลอดภัย สาธารณะ

(ค) ใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะประเภทที่สาม ออกให้สำหรับกิจการ

กระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการกระจายข้อมูลข่าวสารเพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐบาลกับประชาชนและรัฐสภากับประชาชน การกระจายข้อมูลข่าวสาร เพื่อการส่งเสริมสนับสนุนในการเผยแพร่และให้การศึกษาแก่ประชาชน เกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข บริการข้อมูลข่าวสารอันเป็นประโยชน์สาธารณะ แก่คนพิการ คนด้อยโอกาส หรือกลุ่มความสนใจที่มีกิจกรรมเพื่อประโยชน์สาธารณะหรือบริการข้อมูล ข่าวสารอันเป็นประโยชน์สาธารณะอื่นๆ

๒) ใบอนุญาตประกอบกิจการบริการชุมชน ได้แก่ ใบอนุญาตสำหรับการประกอบกิจการที่มีวัตถุประสงค์เช่นเดียวกับการประกอบกิจการบริการสาธารณะ แต่ต้องเป็นประโยชน์ตามความต้องการของชุมชนหรือท้องถิ่นที่รับบริการ

๓) ใบอนุญาตประกอบกิจการทางธุรกิจ ได้แก่ ใบอนุญาตสำหรับการประกอบกิจการตามวัตถุประสงค์ของผู้ประกอบกิจการเพื่อแสวงหากำไรในทางธุรกิจ ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการ ประกาศกำหนดอย่างน้อยแบ่งเป็นสามประเภท

(ก) ใบอนุญาตประกอบกิจการทางธุรกิจระดับชาติ ออกให้สำหรับกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ที่มีพื้นที่ให้บริการครอบคลุมทุกภาคของประเทศ

(ข) ใบอนุญาตประกอบกิจการทางธุรกิจระดับภูมิภาค ออกให้สำหรับกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ที่มีพื้นที่การให้บริการในกลุ่มจังหวัด

(ค) ใบอนุญาตประกอบกิจการทางธุรกิจระดับท้องถิ่น ออกให้สำหรับกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ที่มีพื้นที่การให้บริการในจังหวัด

มาตรา ๑๑ ผู้ขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะ ต้องเป็น

๑) กระทรวง ทบวง กรม องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรมหาชน หรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐที่มีใช้รัฐวิสาหกิจ ซึ่งมีหน้าที่ตามกฎหมายหรือมีความจำเป็นต้องดำเนินกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ตามหลักเกณฑ์ ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

๒) สมาคม มูลนิธิ หรือนิติบุคคลอื่นที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยที่มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจการ เพื่อประโยชน์สาธารณะโดยไม่แสวงหากำไรในทางธุรกิจ ซึ่งมีความเหมาะสมกับ การประกอบกิจการบริการสาธารณะตามลักษณะและหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

๓) สถาบันอุดมศึกษาเพื่อการใช้ประโยชน์ด้านการเรียนการสอนหรือการเผยแพร่ความรู้สู่สังคมตามลักษณะและหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา ๑๒ ผู้ขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการบริการชุมชน ต้องเป็นสมาคม มูลนิธิ นิติบุคคลอื่นที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย ซึ่งไม่ใช่หน่วยงานของรัฐและมีวัตถุประสงค์ในการดำเนิน กิจการเพื่อประโยชน์สาธารณะโดยไม่แสวงหากำไรในทางธุรกิจ หรือกลุ่มคนในท้องถิ่นที่ไม่เป็น นิติบุคคล ซึ่งรวมตัวกันเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน ทั้งนี้ ต้องมีความเหมาะสมกับการประกอบกิจการบริการชุมชนตามลักษณะที่คณะกรรมการประกาศกำหนด ในการกำหนดลักษณะตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการคำนึงถึงประโยชน์ในการส่งเสริมการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสามารถตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของประชาชนในชุมชนหรือในท้องถิ่น รวมทั้งป้องกันการครอบงำ

การประกอบกิจการดังกล่าว

มาตรา ๑๓ ผู้ขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการทางธุรกิจต้องเป็นนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตาม กฎหมายไทย และต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้

๑) ผู้ขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการทางธุรกิจระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่นต้องเป็นนิติบุคคลที่ผู้ถือหุ้นอันเป็นทุนหรือที่ผู้ลงทุนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสาม มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตภูมิภาคหรือท้องถิ่นนั้นแล้วแต่กรณี และต้องมีฐานะทางการเงินมั่นคง มีระบบการตรวจสอบบัญชี และมีลักษณะอื่นใด ซึ่งประกันความมั่นคงในการประกอบกิจการ ทั้งนี้ตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

๒) ผู้ขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการประเภทอื่นนอกจาก (๑) ต้องเป็นรัฐวิสาหกิจหรือ บริษัทที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการ โทรทัศน์

มาตรา ๑๗ การอนุญาตให้ประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์โดยใช้คลื่นความถี่ให้คณะกรรมการออกใบอนุญาตประกอบกิจการโดยคำนึงถึงภารกิจหรือวัตถุประสงค์ของการประกอบกิจการ และเป็นไปตามสัดส่วนการจัดสรรคลื่นความถี่ที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ดังต่อไปนี้

๑) การออกใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะ ให้คำนึงถึงหน้าที่ตามกฎหมาย หรือความจำเป็นเพื่อการบริการสาธารณะ โดยใช้คลื่นความถี่ที่จัดสรรไว้สำหรับภาครัฐ

๒) การออกใบอนุญาตประกอบกิจการบริการชุมชน ให้คำนึงถึงความต้องการที่หลากหลาย ความพร้อม และประโยชน์สาธารณะของชุมชน โดยใช้คลื่นความถี่ที่จัดสรรไว้สำหรับภาคประชาชน

มาตรา ๓๐ ผู้รับใบอนุญาตต้องรับผิดชอบในการกระทำของผู้อำนวยความสะดวกสถานีที่ได้กระทำไปในการควบคุมดูแลและบริหารกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์เสมือนเป็นการกระทำของตนเอง เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าการกระทำดังกล่าว ตนมิได้รู้เห็นหรือยินยอมด้วยและได้ใช้ความระมัดระวังในการป้องกันตามสมควรแล้ว

กล่าวโดยสรุป พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ.๒๕๕๑ เปรียบเสมือนข้อกำหนด กฎเกณฑ์พื้นฐานสำหรับผู้รับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประกอบด้วย การจำแนกตามวัตถุประสงค์ในการขอรับใบอนุญาต หลักเกณฑ์ในการพิจารณาเพื่อให้ได้รับใบอนุญาต ข้อห้ามในด้านการแสวงหาผลกำไรจากกิจการวิทยุกระจายเสียงที่ได้รับการอนุญาต ข้อกำหนดในการจัดทำผังรายการ ข้อกำหนดในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน ข้อบังคับในด้านเนื้อหาสาระในการออกอากาศ ทั้งนี้ มุ่งเน้น ส่งเสริม และคุ้มครองสิทธิของคณาพิการและคนด้อยโอกาส ให้เข้าถึงหรือรับรู้และใช้ประโยชน์จากรายการของกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ได้อย่าง เสมอภาคกับบุคคลทั่วไป ดังนั้นในการขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงนั้น ผู้ขอฯจึงควรต้องศึกษา และเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ เพื่อให้การขอรับใบอนุญาตสามารถดำเนินไปได้อย่างถูกต้อง

๑.๓) พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.๒๕๕๓

พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.๒๕๕๓ ใช้เป็นกฎหมายในการจัดตั้งองค์กรเพื่อบริหารและจัดสรรคลื่น

ความถี่เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงและใช้ประโยชน์คลื่นความถี่ในกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมได้อย่างเสมอภาค ซึ่งมีความมุ่งหมายให้ กสทช. มีความเป็นอิสระและปลอดจากการแทรกแซงทางการเมืองเพื่อทำหน้าที่ในการปฏิรูปกิจการสื่อสารของไทย และในขณะเดียวกันการดำเนินงานก็ต้องมีความโปร่งใสมีความรับผิดชอบต่อสังคมและดึงการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้เสียอย่างรอบด้าน ตามแนวทางของธรรมาภิบาลองค์กรที่ดี ซึ่งส่งผลสำคัญต่อการปฏิรูปกิจการสื่อสารของไทยใน ๓ ส่วนหลัก คือ (วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง, ๒๕๕๗) กล่าวคือ

๑) การแข่งขันเสรีและเป็นธรรมในกิจการสื่อสารของไทย: กสทช. มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในการนำคลื่นความถี่สำหรับประกอบกิจการเชิงพาณิชย์ ซึ่งแต่เดิมถือครอง โดยหน่วยงานรัฐเกือบทั้งหมด และมีการอนุญาตให้กับเอกชนใช้ผ่านระบบสัมปทานที่ขาดความโปร่งใสและดำเนินไปบนความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์นำมาจัดสรรใหม่ผ่านระบบใบอนุญาตด้วยวิธีการประมูลซึ่งเป็นวิธีการอนุญาตที่มีความโปร่งใสและเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการรายใหม่สามารถเข้ามาให้บริการได้ นอกจากนี้ กสทช. ยังมีอำนาจในการออกกติกาและข้อบังคับที่ช่วยลดการกีดกัน และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการ

๒) การสร้างกระบวนการประชาธิปไตยผ่านการสื่อสารของไทย: กสทช. มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในการปฏิรูปโครงสร้างการถือครองคลื่นความถี่และจัดสรรคลื่นความถี่เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์อย่างเท่าเทียมในทุกภาคส่วนของสังคม โดย พ.ร.บ.องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ฯ พ.ศ.๒๕๕๓ กำหนดให้มีการจัดสรรคลื่นเพื่อกิจการบริการชุมชนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๐ ของคลื่นความถี่ในแต่ละพื้นที่ การอนุญาตประกอบกิจการซึ่งถือเป็นการเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนสามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรคลื่นความถี่ตามความต้องการของคนในท้องถิ่น รวมถึงผลิตสร้างวาทกรรมอันหลากหลายโดยไม่ถูกกำหนดโดยอำนาจทุนและอำนาจรัฐเพียงด้านเดียวเหมือนที่ผ่านมา นอกจากนั้น กสทช. ยังมีหน้าที่สนับสนุนให้เกิดความหลากหลายของข้อมูลข่าวสารและเนื้อหารายการ ส่งเสริมให้เกิดพหุนิยมของผู้ให้บริการด้านการสื่อสารและป้องกันการควบรวมกิจการสื่อสารที่อาจส่งผลให้เกิดการควบคุมและปิดกั้นข่าวสารในสังคม

๓) การคุ้มครองประชาชนทั้งในฐานะผู้บริโภคและพลเมือง: กสทช. มีอำนาจ ในการออกหลักเกณฑ์เพื่อคุ้มครองผลประโยชน์ของผู้บริโภคในกิจการด้านการสื่อสาร เช่น การกำหนดเพดานขั้นสูงของค่าบริการโทรคมนาคม สิทธิในการคงเลขหมายไว้เมื่อเปลี่ยนผู้ให้บริการ การป้องกันผู้บริโภคจากโฆษณาหลอกลวง หรือการปกป้องเด็กจากภาพลามกอนาจาร เป็นต้น นอกจากนั้นอำนาจหน้าที่ของ กสทช. ยังครอบคลุมถึงการปกป้องสิทธิของประชาชนในฐานะพลเมือง

โดยมีมาตราที่เกี่ยวข้องกับโครงการพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ดังนี้

มาตรา ๒๗ วรรค (๑๓) คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนมิให้ถูกเอาเปรียบจากผู้ประกอบการ และคุ้มครองสิทธิในความเป็นส่วนตัวและเสรีภาพของบุคคลในการสื่อสารถึงกันโดยทางโทรคมนาคม และส่งเสริมสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคของประชาชนในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์คลื่นความถี่ ที่ใช้ในกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม

มาตรา ๒๗ วรรค (๑๘) กสทช. มีอำนาจหน้าที่ ส่งเสริมการรวมกลุ่มของผู้รับใบอนุญาต ผู้ผลิต รายการ และผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อสารมวลชนที่เกี่ยวกับกิจการกระจายเสียงและกิจการ โทรทัศน์เป็นองค์กรในรูปแบบต่างๆ เพื่อทำหน้าที่จัดทำมาตรฐานทางจริยธรรมของการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพและการควบคุม การประกอบอาชีพหรือวิชาชีพกันเองภายใต้มาตรฐานทางจริยธรรม

มาตรา ๔๑ การอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่เพื่อกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ต้องคำนึงถึง ประโยชน์สูงสุดของประชาชนในระดับชาติระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่นในด้านการศึกษาวัฒนธรรมความ มั่นคงของรัฐและประโยชน์สาธารณะอื่นรวมทั้งการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรมและต้องดำเนินการในลักษณะ ที่มีการกระจายการใช้ประโยชน์โดยทั่วถึงในกิจการด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านการบริการสาธารณะแก่ประชาชน เพื่อให้คลื่นความถี่เหมาะสมแก่การเป็นสมบัติของชาติเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศชาติ และประชาชน และเพื่อประโยชน์ใน การส่งเสริมรายการวิทยุและรายการโทรทัศน์ที่มีเนื้อหาสร้างสรรค์สังคม หรือรายการ สำหรับเด็กและเยาวชน ให้ กสทช. กำหนดเงื่อนไขในการอนุญาตให้ผู้รับใบอนุญาต ต้องจัดเวลาให้รายการ ดังกล่าวได้ออกอากาศในช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มเป้าหมาย

มาตรา ๔๙ ในการกำกับดูแลการประกอบกิจการ ให้ กสทช. จัดให้มีแผนแม่บท กิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ และแผนแม่บทกิจการโทรคมนาคม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการ ระยะเวลาปี โดยในแผนดังกล่าวต้องสอดคล้องกับแผนแม่บทการบริหารคลื่นความถี่และอย่างน้อยต้องมีแนวทางการพัฒนา และการส่งเสริมแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรมระหว่างผู้ประกอบการ แนวทางการอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่ และการอนุญาตให้ประกอบกิจการ โดยในส่วนกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ต้องจัดให้ ภาคประชาชนได้ใช้คลื่นความถี่เพื่อประโยชน์สาธารณะ และไม่แสวงหากำไรในทางธุรกิจในการประกอบ กิจการบริการชุมชนไม่น้อยกว่าร้อยละสิบของคลื่นความถี่ในแต่ละพื้นที่ของการอนุญาตประกอบกิจการ

มาตรา ๕๑ เพื่อส่งเสริมให้ภาคประชาชนได้ใช้คลื่นความถี่ ตามสัดส่วนที่กำหนดไว้ในมาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง ให้ กสทช. กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการส่งเสริมชุมชนที่มีความพร้อมให้เป็นผู้มีคุณสมบัติใน การขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ประเภทบริการชุมชน การหารายได้ และ การสนับสนุนผู้ประกอบการบริการชุมชนที่มีคุณภาพ ทั้งนี้ให้รับฟังความคิดเห็นจากประชาชน และ หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

รายได้ของผู้ประกอบการบริการชุมชนต้องเป็นรายได้จากการบริจาค การอุดหนุนสถานี่หรือ รายได้ทางอื่นซึ่งมิใช่การโฆษณาหรือการประกอบกิจการกระจายเสียง หรือกิจการโทรทัศน์

การสนับสนุนผู้ประกอบการบริการชุมชนที่มีคุณภาพต้องเป็นการอุดหนุนการดำเนินการของ สถานี่มิใช่เป็นการสนับสนุนรายการใดโดยเฉพาะ และมีสัดส่วนไม่เกินกึ่งหนึ่งของรายได้ทั้งหมดของ ผู้ประกอบการบริการ ชุมชน รวมทั้งต้องจัดให้มีการประเมินผลคุณภาพ การให้บริการและประสิทธิภาพใน การใช้จ่ายเงินที่ได้รับการอุดหนุนเพื่อใช้ประกอบการพิจารณา จัดสรรเงินอุดหนุนในแต่ละคราว

มาตรา ๕๒ ให้จัดตั้งกองทุนขึ้นในสำนักงาน กสทช. เรียกว่า “กองทุนวิจัยและพัฒนากิจการ กระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมเพื่อประโยชน์สาธารณะ” โดยมีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

๑) ดำเนินการให้ประชาชนได้รับบริการด้านกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการ โทรคมนาคมอย่างทั่วถึง ตลอดจนส่งเสริมชุมชนและสนับสนุนผู้ประกอบการบริการชุมชน ตามมาตรา ๕๑

๒) ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาทรัพยากรสื่อสาร การวิจัยและพัฒนาด้านกิจการ กระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม รวมทั้งความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อ เทคโนโลยีด้านการใช้คลื่นความถี่ เทคโนโลยีสารสนเทศ เทคโนโลยีซึ่งอำนวยความสะดวกสำหรับ ผู้พิการ ผู้สูงอายุ หรือผู้ด้อยโอกาส ตลอดจนอุตสาหกรรมโทรคมนาคม และอุตสาหกรรมต่อเนื่อง

๓) ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรด้านกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ กิจการโทรคมนาคม และเทคโนโลยีสารสนเทศ ตลอดจนการดำเนินการขององค์กรซึ่งทำหน้าที่ จัดทำมาตรฐานทางจริยธรรมของการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการ กระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

๔) สนับสนุน ส่งเสริม และคุ้มครองผู้บริโภคด้านกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม

๕) สนับสนุนการดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ โดยจัดสรรเงินให้แก่กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์

สรุปได้ว่า พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุ โทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.๒๕๕๓ มุ่งเน้นการกำกับดูแล และจัดการสื่อวิทยุกระจายเสียง เพื่อให้การประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง สามารถดำเนินไปในทิศทางเดียวกัน โดยมีการจัดทำแผนแม่บท กิจการวิทยุกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ เพื่อใช้ในการดำเนินการระยะห้าปี ส่งเสริมการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนจากการถูกเอาเปรียบ การเข้าถึงและการใช้ประโยชน์ของสื่อ ตลอดจนสิทธิในความเป็นส่วนตัว อีกทั้งส่งเสริมให้ภาคประชาชนได้ใช้คลื่นความถี่ ในการดำเนินการวิทยุชุมชน และมีการจัดตั้งกองทุน กองทุนวิจัยและพัฒนา กิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม เพื่อประโยชน์สาธารณะ กล่าวได้ว่าการดำเนินงานของผู้ได้รับการอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงก็ต้องดำเนินงานไปสอดคล้องต่อแผนแม่บท และสอดคล้องต่อข้อกำหนดต่างๆที่ระบุในพระราชบัญญัติฉบับนี้

๑.๔) พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุ โทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒

พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุ โทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ เป็นพระราชบัญญัติที่ได้รับการแก้ไข หรือยกเลิกเพิ่มเติมความจากพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุ โทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.๒๕๕๓ โดยมีมาตราที่เกี่ยวข้องกับโครงการพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ดังนี้

มาตรา ๒๗ เพิ่มเติมความจากพระราชบัญญัติฯ พ.ศ. ๒๕๕๓ ความว่า ผู้ได้รับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงที่ได้รับการอนุญาตก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้ บังคับให้ใช้ได้ต่อไปจนกว่าจะสิ้นอายุใบอนุญาต หรือใบอนุญาตนั้นสิ้นผลเพราะเหตุอื่น

ให้ กสทช. มีอำนาจประกาศกำหนดกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ หรือกิจการโทรคมนาคม ประเภทหรือลักษณะใด ที่สามารถใช้คลื่นความถี่ที่ได้รับใบอนุญาตตามวรรคหนึ่งเพื่อประกอบกิจการ

เพิ่มเติมได้ ทั้งนี้ประกาศดังกล่าวต้องสอดคล้องกับแผนแม่บทการบริหารคลื่นความถี่

ผู้ได้รับใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่ตามวรรคหนึ่งที่มีความประสงค์จะประกอบกิจการเพิ่มเติมตามวรรคสองให้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการ รวมทั้งเสียค่าธรรมเนียม ตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ หรือกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการโทรคมนาคมแล้วแต่กรณี

มาตรา ๔๙ ยกเลิกความเดิม และใช้ความต่อไปนี้แทน ในการกำกับดูแลการประกอบกิจการให้ กสทช. จัดให้มีแผนแม่บทกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ และแผนแม่บทกิจการโทรคมนาคม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการระยะห้าปี ทั้งนี้ต้องสอดคล้องกับแผนแม่บทการบริหารคลื่นความถี่ และอย่างน้อยต้องมีแนวทางการพัฒนาและการส่งเสริมแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรมระหว่างผู้ประกอบการ แนวทางการอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่และการอนุญาตให้ประกอบกิจการ โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนและมลภาวะสิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้คลื่นความถี่

กิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ต้องจัดให้มี การใช้คลื่นความถี่เพื่อประโยชน์สาธารณะหรือสำหรับภาคประชาชนรวมกันในส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละยี่สิบห้าของความสามารถในการส่งสัญญาณที่จะอนุญาตในแต่ละครั้ง

ในกรณีที่ผู้ได้รับการอนุญาตทดลองประกอบกิจการไม่มีการใช้ประโยชน์จากคลื่นความถี่ เพื่อกิจการตามประเภทที่กำหนดไว้จนพ้นกำหนดสามปี นับตั้งแต่วันที่ได้มีการประกาศให้ขออนุญาต หาก กสทช. เห็นว่าการนำคลื่นความถี่ดังกล่าวไปใช้เพื่อกิจการประเภทอื่นจะเกิดประโยชน์หรือมีประสิทธิภาพสูงกว่า กสทช. มีอำนาจนำคลื่นความถี่นั้นไปใช้ประโยชน์ในกิจการประเภทอื่นได้ แต่จะต้องไม่มีผลกระทบต่อสิทธิในการใช้คลื่นความถี่ที่จัดให้เพื่อประโยชน์สาธารณะหรือสำหรับภาคประชาชน ในกรณีที่การดำเนินการดังกล่าวทำให้สัดส่วนตามวรรคสองลดลง ให้ กสทช. จัดให้มีคลื่นความถี่ตามสัดส่วนดังกล่าวโดยเร็ว ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ที่ กสทช. ประกาศกำหนด

มาตรา ๗๘ ยกเลิกความเดิมและใช้ความต่อไปนี้แทน ผู้ใดใช้คลื่นความถี่เพื่อกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ หรือกิจการ โทรคมนาคม โดยไม่ได้รับอนุญาตตามมาตรา ๔๑ ผู้นั้นต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับ ความผิดตามมาตรา ๖๖ แห่งพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ หรือตามมาตรา ๖๗ แห่งพระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ แล้วแต่กรณี

สรุปได้ว่า พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุ โทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๖๒ เป็นพระราชบัญญัติที่มีการยกเลิก และเพิ่มเติม ความจากพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุ โทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.๒๕๕๓ เพื่อให้เนื้อหามีความสมบูรณ์และทันสมัยมากขึ้น สำหรับผู้ที่ขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ควรมีการศึกษาเนื้อหาและรายละเอียดอย่าง ครบถ้วน เพื่อให้การดำเนินการต่างๆสามารถดำเนินไปได้อย่างไม่มีอุปสรรค และได้รับการอนุญาตให้ออกอากาศได้โดยเร็ว

๒) กฎหมาย ระเบียบและประกาศด้านหลักเกณฑ์และมาตรการที่ใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์

ปัจจุบันการกำกับดูแลเนื้อหาของสื่อวิทยุโทรทัศน์โดยรัฐในภาพรวมของประเทศไทยเป็นการดำเนินการภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ซึ่งแต่งตั้งจากผู้มีคุณสมบัติและต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๗ นอกจากนั้นในมาตรา ๖ ยังกำหนดให้ต้องเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านกิจการกระจายเสียง ด้านกิจการโทรทัศน์ ด้านกิจการโทรคมนาคม ด้านวิศวกรรม ด้านกฎหมาย ด้านเศรษฐศาสตร์ และด้านการคุ้มครองผู้บริโภคหรือส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพของประชาชนด้านละหนึ่งคน ทั้งนี้เป็นไปตามข้อกำหนดของพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ ซึ่งต่อมามีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยมีการตราพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐ และพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ เพิ่มขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายให้ กสทช. ทำงานได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายที่ให้ กสทช. มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนผ่านการกำหนดนโยบายในการกำกับดูแลกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมให้มีประสิทธิภาพและเกิดการแข่งขันอย่างเสรี โดยมีสำนักงาน กสทช. เป็นหน่วยงานธุรการ

นอกเหนือจากเป็นการกำกับดูแลโดยรัฐแล้ว ยังมีการรวมกลุ่มขององค์กรวิชาชีพและสมาคมผู้ประกอบการทางวิทยุโทรทัศน์ ซึ่งถือเป็นอีกสถาบันหนึ่งที่มีส่วนในการตรวจสอบดูแลเนื้อหา โดยมีองค์กร/สมาคมที่ดำเนินกิจกรรมและมีความเคลื่อนไหวอย่างสม่ำเสมออยู่ไม่มากนัก ด้วยเหตุนี้จึงอาจกล่าวได้ว่าการรวมตัวของนักวิชาชีพทางวิทยุและโทรทัศน์ยังอยู่ในช่วงของการเริ่มต้น เนื่องจากในช่วงก่อนปี พ.ศ. ๒๕๓๕ รัฐเป็นผู้ผูกขาดอุตสาหกรรมข่าวสารวิทยุโทรทัศน์มาโดยตลอด ในขณะที่สมาคมผู้ประกอบการเองก็มีจุดประสงค์หลักของการรวมตัวกันเพื่อสร้างมาตรฐานกลางในการดูแลกิจการด้านธุรกิจของการประกอบการมากกว่าอุดมการณ์ทางวิชาชีพในการกำกับดูแลตนเองในเชิงเนื้อหา เช่น สมาคมนักวิทยุและโทรทัศน์แห่งประเทศไทย (สวทท.) สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย สมาพันธ์สมาคมผู้ประกอบการวิชาชีพวิทยุโทรทัศน์ไทย และสมาคมเคเบิลทีวีแห่งประเทศไทย เป็นต้น อย่างไรก็ตามการกำกับดูแลที่เกิดจากการรวมตัวกันของผู้ประกอบการในปัจจุบันยังคงประสบปัญหา อาทิ การขาดกลไกที่มีประสิทธิภาพในการดูแล ติดตาม และตรวจสอบ การมีข้อจำกัดในด้านของบุคลากรที่มีจำนวนน้อย ในขณะที่ต้องทำงานทั้งในส่วนของการตรวจสอบเนื้อหาและหน้าที่รับผิดชอบอื่นๆ ในขณะที่สถานีวิทยุและโทรทัศน์ได้มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นโดยเฉพาะทีวีดิจิทัลและวิทยุทดลองประกอบกิจการ ซึ่งหากมีการเปิดโอกาสให้ภาคประชาสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมกับภาครัฐและองค์กรวิชาชีพสื่อในการตรวจสอบเนื้อหารายการวิทยุและโทรทัศน์ จะทำให้การกำกับดูแลครอบคลุมและมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยกฎหมาย ระเบียบและประกาศด้านหลักเกณฑ์และมาตรการที่ใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์ มีดังนี้

๒.๑) พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑

พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็นกฎหมายที่ควบคุมดูแลสื่อทุกประเภท ซึ่งไม่ได้หมายรวมถึง กิจการกระจายเสียง หรือกิจการโทรทัศน์ที่ใช้คลื่นความถี่เท่านั้น หากแต่ยังรวมไปถึงกิจการกระจายเสียง หรือกิจการโทรทัศน์ที่ไม่ใช้คลื่นความถี่ด้วย เนื้อหาสำคัญคือการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ กล่าวไว้ว่า ผู้ใดประกอบกิจการกระจายเสียง หรือกิจการโทรทัศน์ต้องได้รับใบอนุญาต จากคณะกรรมการตามข้อกำหนด ต้องเป็นบุคคลสัญชาติไทย และไม่อยู่ในระหว่างถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตหรือถูกเพิกถอนใบอนุญาตมาแล้วยังไม่ครบสามปี ใบอนุญาตประกอบกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ เป็นสิทธิเฉพาะตัวของผู้ได้รับใบอนุญาตจะโอนแก่กันมิได้ ใบอนุญาตประกอบกิจการฯ โดยมาตราที่เกี่ยวข้อง มีดังนี้

มาตรา ๒๐ ในการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ กรมประชาสัมพันธ์ ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะประเภทที่หนึ่งและประเภทที่สาม จะหารายได้จาก การโฆษณาไม่ได้ เว้นแต่เป็นการหารายได้โดยการโฆษณาหรือเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับงานหรือกิจการของ หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ สมาคม มูลนิธิ หรือนิติบุคคลอื่นที่มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจการเพื่อ ประโยชน์สาธารณะโดยไม่แสวงหากำไรในทางธุรกิจ หรือการเสนอภาพลักษณะขององค์กร บริษัทและกิจการ โดยมีได้มีการโฆษณาสรรพคุณ คุณประโยชน์ หรือคุณภาพของผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนดการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการบริการ สาธารณะประเภทที่สอง ให้หารายได้จากการโฆษณาได้เท่าที่เพียงพอ ต่อการประกอบกิจการโดยไม่เน้นการแสวงหาผลกำไร

มาตรา ๓๓ ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ที่ใช้คลื่นความถี่ แต่ละประเภทต้องจัดผังรายการให้มีสัดส่วนรายการ ดังต่อไปนี้

๑) ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะต้องกำหนดให้มีรายการที่เป็นข่าวสาร หรือ สารที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละเจ็ดสิบ

๒) ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการบริการชุมชนต้องกำหนดให้มีรายการที่เป็นข่าวสารหรือ สารที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนหรือท้องถิ่นที่รับบริการในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละเจ็ดสิบ

๓) ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการทางธุรกิจต้องกำหนดให้มีรายการที่เป็นข่าวสารหรือ สารที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละยี่สิบห้า

โดยรายการที่เป็นข่าวสารหรือสารที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะตามวรรคหนึ่งหมายความรวมถึง รายการข่าวสาร รายการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจในการปกครองในระบอบประชาธิปไตย รายการส่งเสริม การศึกษา จริยธรรม ศิลปะ วัฒนธรรม การให้ความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม คุณภาพชีวิต และสิ่งแวดล้อม

มาตรา ๓๔ ผู้รับใบอนุญาตต้องจัดทำผังรายการให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของ การประกอบ กิจการที่ได้รับใบอนุญาต ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด สำหรับใบอนุญาต แต่ละประเภท

ในกรณีจำเป็นเพื่อคุ้มครองเด็กและเยาวชน คณะกรรมการอาจประกาศกำหนดช่วงเวลาของการออกอากาศรายการบางประเภทได้ ให้ผู้รับใบอนุญาตเสนอผังรายการให้คณะกรรมการอย่างน้อยสิบห้าวันก่อนวันเริ่มให้บริการกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์

ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่าผังรายการไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด ให้คณะกรรมการสั่งให้ผู้รับใบอนุญาตแก้ไขผังรายการให้ถูกต้องได้ เมื่อคณะกรรมการ เห็นชอบกับผังรายการที่ได้แก้ไขแล้ว ให้ผู้รับใบอนุญาตเริ่มให้บริการกิจการกระจายเสียงหรือกิจการ โทรทัศน์ตามผังรายการที่คณะกรรมการเห็นชอบแล้วได้

ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตประสงค์จะเปลี่ยนแปลงผังรายการที่คณะกรรมการเห็นชอบแล้ว ให้เสนอคณะกรรมการพิจารณาก่อนทำการเปลี่ยนแปลงไม่น้อยกว่าเจ็ดวันและให้นำความในวรรคสี่มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นเร่งด่วน ผู้รับใบอนุญาตอาจดำเนินรายการที่แตกต่างจากผังรายการได้ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา ๓๕ ในกรณีที่มีภัยพิบัติหรือมีเหตุฉุกเฉิน หรือมีกรณีอื่นตามที่คณะกรรมการ ประกาศกำหนด ซึ่งมีความจำเป็นต้องออกอากาศแจ้งข่าวหรือเตือนภัยให้ประชาชนทราบ เมื่อรัฐบาล หรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องร้องขอ ให้ผู้รับใบอนุญาตดำเนินการตามที่ร้องขอนั้น

มาตรา ๓๖ เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิของคนพิการและคนด้อยโอกาส ให้เข้าถึงหรือรับรู้และใช้ประโยชน์จากรายการของกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ได้อย่างเสมอภาคกับบุคคลทั่วไป ให้คณะกรรมการกำหนดมาตรการพื้นฐานบางประการ เพื่อให้ผู้รับใบอนุญาตจัดให้มีบริการที่เหมาะสมเพื่อประโยชน์ของบุคคลดังกล่าวคณะกรรมการอาจกำหนดมาตรการส่งเสริมใดๆ เพิ่มเติม เพื่อให้ผู้รับใบอนุญาตพิจารณาปฏิบัติตามความเหมาะสม โดยคณะกรรมการอาจพิจารณาสนับสนุนค่าใช้จ่ายกองทุน หรือ สนับสนุนหรือส่งเสริมด้วยวิธีการอื่นก็ได้เพื่อให้มาตรการที่กำหนดตามวรรคหนึ่งเหมาะสมต่อคนพิการและคนด้อยโอกาสให้ คณะกรรมการรับฟังความคิดเห็นหรือเปิดโอกาสให้คนพิการและคนด้อยโอกาสมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรการดังกล่าวด้วย

บริการที่เหมาะสมเพื่อประโยชน์ของคนพิการและคนด้อยโอกาสตามวรรคหนึ่งอาจ หมายความว่า รวมถึง บริการกระจายเสียงที่ออกอากาศรายการอ่านหนังสือเต็มเวลา หรือบริการโทรทัศน์ที่จัดให้มีล่ามภาษามือ บริการคำบรรยายเป็นอักษรวิ่ง หรือบริการคำบรรยายเป็นเสียง สำหรับรายการ ที่นำเสนอข้อมูลข่าวสารสาธารณะ

มาตรา ๓๗ ห้ามมิให้ออกอากาศรายการที่มีเนื้อหาสาระที่ก่อให้เกิดลัทธิการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือมีการกระทำซึ่งเข้าลักษณะลามกอนาจาร หรือมีผลกระทบต่อทำให้เกิดความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชนอย่างร้ายแรง

ผู้รับใบอนุญาตมีหน้าที่ตรวจสอบและให้ระงับการออกอากาศรายการที่มีลักษณะตามวรรคหนึ่ง หากผู้รับใบอนุญาตไม่ดำเนินการ ให้กรรมการซึ่งคณะกรรมการมอบหมายมีอำนาจสั่งด้วยวาจา หรือเป็น

หนังสือให้ระงับการออกอากาศรายการนั้นได้ทันที และให้คณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงกรณีดังกล่าว โดยพลัน

ในกรณีที่คณะกรรมการสอบสวนแล้วเห็นว่าการกระทำดังกล่าวเกิดจากการละเลยของผู้รับใบอนุญาตจริง ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งให้ผู้รับใบอนุญาตดำเนินการแก้ไขตามที่สมควร หรืออาจพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตก็ได้

มาตรา ๕๐ ผู้ที่ได้รับความเสียหายเนื่องจากรายการที่ออกอากาศเป็นเท็จ หรือละเมิดสิทธิ เสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิในครอบครัว หรือความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลอาจร้องเรียนต่อ คณะกรรมการให้คณะกรรมการส่งเรื่องพร้อมความเห็นของคณะกรรมการให้องค์กรควบคุมการประกอบอาชีพ หรือวิชาชีพตามมาตรา ๓๙ เพื่อให้ดำเนินการเยียวยาให้แก่ผู้เสียหายโดยเร็ว และให้คณะกรรมการติดตามผลการดำเนินการขององค์กรควบคุมการประกอบอาชีพ หรือวิชาชีพตามมาตรา ๓๙ เมื่อองค์กรควบคุมการ ประกอบอาชีพ หรือวิชาชีพตามมาตรา ๓๙ ได้แจ้งผลการดำเนินการให้คณะกรรมการทราบแล้ว ให้แจ้งผู้ ร้องเรียนทราบผลการดำเนินการโดยเร็ว ผลการดำเนินการในหมวดนี้ ให้เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินการตาม มาตรา ๕๑ (๑)

๒.๒) ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม แห่งชาติเรื่อง หลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการสำหรับการให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๖

ผู้รับใบอนุญาตที่ใช้คลื่นความถี่ต้องจัดทำผังรายการให้มีสัดส่วนรายการเพื่อให้บริการให้สอดคล้อง กับใบอนุญาตในแต่ละประเภท ดังนี้

(๑) กิจการบริการสาธารณะ ให้มีรายการที่เป็นข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ใน สัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละเจ็ดสิบ

(๒) กิจการบริการชุมชน ให้มีรายการที่เป็นข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนหรือ ท้องถิ่นที่รับบริการในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละเจ็ดสิบ โดยต้องมีรายการที่เกี่ยวกับชุมชนหรือท้องถิ่นที่รับ บริการ และต้องมีรายการที่ผลิตโดยคนในชุมชน หรือท้องถิ่นที่รับบริการในสัดส่วนไม่ ต่ำกว่า ร้อยละห้าสิบ ของเวลาออกอากาศทั้งหมด

(๓) กิจการทางธุรกิจ ให้มีรายการที่เป็นข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะในสัดส่วน ไม่น้อยกว่าร้อยละยี่สิบห้า โดยกิจการทางธุรกิจระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่นต้องมีรายการที่ผู้รับใบอนุญาต ผลิตเองในสัดส่วนไม่ต่ำกว่าร้อยละห้าสิบของเวลาออกอากาศทั้งหมด

รายการที่เป็นข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ หมายความว่ารวมถึง รายการข่าวสาร รายการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจในการปกครองในระบอบประชาธิปไตย รายการส่งเสริมการศึกษา จริยธรรม ศิลปะ วัฒนธรรม การให้ความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม คุณภาพชีวิต และ สิ่งแวดล้อม

การจัดระดับความเหมาะสมรายการ (Content Rating) เป็นการให้ข้อมูลเนื้อหารายการแก่ ผู้ชมและผู้ปกครอง ด้วยการกำหนดสัญลักษณ์หรือรูปภาพเพื่อจำแนกว่าเนื้อหาในสื่อั้นเหมาะสมกับ ผู้รับชม ในช่วงอายุใด เครื่องมือนี้ถูกใช้อย่างแพร่หลายในกว่า ๕๐ ประเทศ อาทิ สหรัฐอเมริกา ประเทศออสเตรเลีย ประเทศเนเธอร์แลนด์ เป็นต้น รวมทั้งประเทศไทยได้กำหนดสัญลักษณ์เพื่อแบ่งระดับเนื้อหาให้เหมาะสมกับ

ช่วงอายุของผู้ชม ในกรณีที่เป็นไปเพื่อประโยชน์และคุ้มครองสิทธิของคนพิการและคนด้อยโอกาสในสังคม ให้สามารถเข้าถึงและสามารถใช้ประโยชน์จากบริการได้ทัดเทียมบุคคลทั่วไป ตามหลักการแห่งความเสมอภาคนั้น กสทช. ได้กำหนดมาตรการพื้นฐานให้ผู้ประกอบกิจการจัดหาบริการเพื่อประโยชน์ของบุคคลดังกล่าว อาทิ บริการโทรทัศน์ที่จัดให้มีล่ามภาษามือ บริการคำบรรยายเป็น อักษรวิ่งสำหรับรายการที่นำเสนอข้อมูลข่าวสาร สาธารณะ เป็นต้น

๒.๓) ประกาศสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงกิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง แนวทางการพิจารณาและคำนวณสัดส่วนรายการข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะเพื่อการขอยกเว้นหรือลดหย่อนค่าธรรมเนียมใบอนุญาต พ.ศ. ๒๕๕๖

รายการข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ให้ความหมายถึง ประเภทรายการดังต่อไปนี้

(๑) รายการข่าวสาร

(๒) รายการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจในการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

(๓) รายการส่งเสริมการศึกษา จริยธรรม ศิลปะ วัฒนธรรม

(๔) รายการให้ความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม คุณภาพชีวิต

(๕) รายการสำหรับเด็กและเยาวชน

(๖) รายการเกี่ยวกับพระราชพิธี พิธีสำคัญทางศาสนา

(๗) รายการตามภาคผนวกของประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์รายการโทรทัศน์สำคัญที่ให้เผยแพร่ได้เฉพาะ ในบริการโทรทัศน์ที่เป็นการทั่วไป พ.ศ. ๒๕๕๕

(๘) รายการอื่นใดตามที่คณะกรรมการประกาศหรือกำหนดให้เป็นรายการข่าวสาร หรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ

๓) กฎหมาย ระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงโดยเฉพาะ

๓.๑) ประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การอนุญาตทดลอง ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๕

ข้อ ๖ การอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงมี ๓ ประเภท ดังนี้

๑) กิจการบริการสาธารณะ

๒) กิจการบริการชุมชน

๓) กิจการทางธุรกิจ

ภาคผนวก ก

ข้อกำหนด คุณสมบัติ และลักษณะการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ประเภทกิจการบริการสาธารณะ

๑. คุณสมบัติ

ผู้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงกิจการบริการสาธารณะจะต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

๑.๑ ผู้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงกิจการบริการสาธารณะ ต้องเป็น

๑.๑.๑ กระทรวง ทบวง กรม องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรมหาชน หรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐที่มีใช้รัฐวิสาหกิจ ที่มีหน้าที่ตามกฎหมายหรือมีความจำเป็น ต้องดำเนินกิจการวิทยุกระจายเสียงหรือกิจการวิทยุโทรทัศน์

๑.๑.๒ สมาคม มูลนิธิ หรือนิติบุคคลอื่นจัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยที่มีวัตถุประสงค์ ในการดำเนินกิจการเพื่อประโยชน์สาธารณะโดยไม่แสวงหากำไรในทางธุรกิจ ซึ่งมีความเหมาะสมกับ การประกอบกิจการบริการสาธารณะ

๑.๑.๓ สถาบันอุดมศึกษาเพื่อการใช้ประโยชน์ด้านการเรียนการสอนหรือการเผยแพร่ ความรู้สู่สังคม

๑.๒ บุคคลผู้มีอำนาจกระทำการผูกพันผู้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงกิจการบริการ สาธารณะต้องมีสัญชาติไทย

๒. ผังรายการและสัดส่วนรายการ

๒.๑ ต้องมีรายการที่เป็นข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะในสัดส่วนไม่น้อยกว่า ร้อยละเจ็ดสิบ

๒.๒ ให้รายการที่เป็นข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ตามข้อ ๒.๑ หมายความรวมถึงรายการ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเหตุการณ์ปัจจุบัน หรือเหตุการณ์ที่เป็นข้อเท็จจริงที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ และประเด็นที่เกี่ยวข้องกับนโยบายสาธารณะ รายการที่สร้างกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ประชาชนโดยส่งเสริม ให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็นระหว่างกัน เพื่อส่งเสริมความรู้ การศึกษา ศาสนา ศิลปะและ วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม การเกษตร การส่งเสริมอาชีพอื่นๆ สุขภาพ อนามัย กีฬา การส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน การส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐบาลกับประชาชนและรัฐสภา กับ ประชาชน การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และทักษะที่จำเป็นต่อ ประชาชนผู้ฟัง ตลอดจนมีเนื้อหาที่บริการข้อมูลแก่คนพิการ คนด้อยโอกาส หรือกลุ่มความสนใจที่มีกิจกรรม เพื่อประโยชน์สาธารณะหรือบริการข้อมูลข่าวสารสาธารณะ รวมถึงรายการที่มีวัตถุประสงค์หลัก เพื่อความมั่นคง ของรัฐหรือความปลอดภัยสาธารณะ

๓. การหารายได้

การทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงกิจการบริการสาธารณะ จะหารายได้จากโฆษณา ไม่ได้เว้นแต่เป็นการหารายได้โดยการโฆษณาหรือเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับงานหรือกิจการของหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ สมาคม มูลนิธิ หรือนิติบุคคลอื่นที่มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจการเพื่อประโยชน์สาธารณะ โดยไม่แสวงหากำไรในทางธุรกิจ หรือการเสนอภาพลักษณะขององค์กร บริษัท และกิจการ โดยมีได้มีการโฆษณาสรรพคุณ คุณประโยชน์ หรือคุณภาพของผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อม

ภาคผนวก ข

ข้อกำหนด คุณสมบัติ และลักษณะการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการชุมชน

๑. คุณสมบัติ

๑.๑ ผู้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงกิจการบริการชุมชนจะต้องเป็นสมาคม มูลนิธิ หรือนิติบุคคล ที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยซึ่งไม่ใช่หน่วยงานของรัฐ หรือกลุ่มคนในท้องถิ่นจำนวนไม่น้อยกว่า ๕ คน ซึ่งสมาชิกแต่ละคนสามารถแสดงหลักฐานเชิงประจักษ์ของการสร้าง ความเข้มแข็งให้ชุมชนในด้านต่างๆ ที่ระบุในข้อ ๑.๑.๑ โดยมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินการเพื่อประโยชน์สาธารณะ ไม่แสวงหากำไรในทางธุรกิจ และสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน

การยื่นขอทดลองประกอบกิจการบริการชุมชนตามวรรคแรกต้องแสดงให้เห็นถึงหลักฐานเชิงประจักษ์ถึงกิจกรรมที่แสดงการสร้าง ความเข้มแข็งในชุมชนมาอย่างต่อเนื่องไม่น้อยกว่าสองปี และต้องมีหลักฐานที่ชัดเจนของการมีส่วนร่วมในรูปแบบต่างๆ จากชุมชนที่รับบริการ ดังต่อไปนี้

๑.๑.๑ หลักฐานเชิงประจักษ์ของการสร้าง ความเข้มแข็งในชุมชนครอบคลุมกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ข้อใดข้อหนึ่งหรือหลายข้อรวมกันอย่างต่อเนื่องไม่น้อยกว่าสองปี ดังต่อไปนี้

(๑) การสร้างเสริมประชาธิปไตยและกระจายอำนาจสู่ชุมชน

(๒) การเสริมสร้างสิทธิพลเมืองในด้านต่างๆ

(๓) การสร้างการมีส่วนร่วมของคนพิการ คนด้อยโอกาส และคนชายขอบในชุมชน

(๔) การลดปัญหาความยากจนในชุมชนและการส่งเสริมอาชีพอื่นๆ

(๕) การสร้างธรรมาภิบาล และสำนึกเกี่ยวกับความรับผิดชอบในชุมชน

(๖) การส่งเสริมให้เกิดการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาในด้านต่างๆ เช่น สุขภาพ อนามัย กีฬา การศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและ สิ่งแวดล้อม การเกษตร ภูมิปัญญา ท้องถิ่น การดำรงชีวิต

(๗) การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และภัยธรรมชาติ

(๘) การสร้างเสริมสันติภาพและการบรรเทาความขัดแย้ง

(๙) การเสริมพลังให้กับผู้หญิง คนพิการ ชนกลุ่มน้อย และคนด้อยโอกาส

(๑๐) การส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน

(๑๑) การส่งเสริมความหลากหลายทางวัฒนธรรม

(๑๒) การส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการใช้ทรัพยากรของชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ

(๑๓) การเปิดพื้นที่หรือเป็นเวทีในการแสวงหาทางออกสำหรับปัญหาที่ชุมชนประสบหรือกิจกรรมเพื่อประโยชน์สาธารณะ หรือบริการข้อมูลข่าวสารอันเป็นประโยชน์สาธารณะอื่น

๑.๑.๒ หลักฐานเชิงประจักษ์ของการมีส่วนร่วมในรูปแบบต่างๆ จากชุมชนที่รับบริการ

(๑) การมีส่วนร่วมในความเป็นเจ้าของ เช่น การให้สมาชิกในชุมชนเข้าร่วม จัดตั้งกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งสถานี การบริจาคเงินให้สถานีและการอุดหนุนทางการเงินแก่สถานีที่ไม่ใช่ในรูปแบบของการโฆษณาหรือการสนับสนุนรายการ

(๒) การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ เช่น การให้สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการบริหารหรือดำเนินงานของสถานีด้านต่าง ๆ

(๓) การมีส่วนร่วมในการจัดรายการ เช่น การจัดให้อาสาสมัครในชุมชน เข้ามาร่วมจัดรายการหรือร่วมรายการ การเปิดให้สถานีเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ในชุมชน และ ตัวเชื่อมโยงความร่วมมือต่างๆ ในชุมชนผ่านเนื้อหาที่ออกอากาศ

(๔) การมีส่วนร่วมในลักษณะอื่นๆ เช่น การจัดเวทีประจำปีเพื่อรับฟัง ข้อเสนอแนะจากผู้ฟัง ในชุมชนเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนา การบริหารจัดการ และการจัดทำรายการของสถานี การส่งเสริมการรวมกลุ่มของผู้ฟังของสถานีเพื่อเฝ้าระวังเนื้อหาที่ออกอากาศ การจัดให้มี หน่วยรับเรื่องร้องเรียนและ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรายการที่ออกอากาศ และการประชาสัมพันธ์สถานี ให้เป็นที่รู้จักในชุมชน เป็นต้น

๑.๒ บุคคลผู้มีอำนาจกระทำการผูกพันผู้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงกิจการบริการชุมชนต้องมีสัญชาติไทย

๑.๓ ไม่มีกรรมการหรือบุคคลผู้มีอำนาจกระทำการผูกพันผู้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงกิจการบริการชุมชนที่เคยเป็นกรรมการหรือบุคคลผู้มีอำนาจกระทำการผูกพันของผู้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงกิจการบริการชุมชนอื่น ซึ่งถูกเพิกถอนการทดลองประกอบกิจการอันเป็นผลมาจากการบริหารกิจการของผู้นั้น

๒. ผังรายการและสัดส่วนรายการ

๒.๑ ต้องมีรายการที่เป็นข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละเจ็ดสิบ โดยต้องนำเสนอรายการที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับชุมชนเป้าหมายที่รับบริการและผลิต โดยคนในชุมชนเป้าหมายที่รับบริการไม่ต่ำกว่าร้อยละห้าสิบของเวลาออกอากาศทั้งหมด

๒.๒ กรณีที่ชุมชนเป้าหมายที่รับบริการมีภาษาท้องถิ่นเป็นของตนเองที่ไม่ใช่ภาษาราชการสามารถนำเสนอรายการต่างๆ ของสถานีเป็นภาษาท้องถิ่นได้ โดยให้มีการประกาศชื่อสถานีและเวลาด้วยภาษาราชการทุกต้นชั่วโมงที่ดำเนินรายการ

๒.๓ รายการตามข้อ ๒.๑ รายการข่าวสาร หมายถึง รายการที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเหตุการณ์ปัจจุบันหรือเหตุการณ์ที่เป็นข้อเท็จจริงที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะหรือที่เกิดขึ้น โดยเน้นเหตุการณ์ในชุมชนแล้วแต่กรณี ซึ่งอาจอยู่ในรูปแบบรายการข่าวสด เล่าข่าวและวิเคราะห์ข่าว รายการสนทนา ปัญหา เหตุการณ์ปัจจุบัน ซึ่งรวมถึงเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่มีความคิดเห็นโต้แย้งกันในสังคม ประเด็นทางการเมืองทั้งในระดับชาติและในระดับท้องถิ่น และประเด็นที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย สาธารณะ และรายการสาระประโยชน์ หมายถึง รายการที่สร้างกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ประชาชนในชุมชน โดยส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็นระหว่างกัน ให้การศึกษา ความรู้ และ ทักษะที่จำเป็นต่อประชาชนผู้ฟัง มีเนื้อหาที่ส่งเสริมการพัฒนาในระดับชุมชน ในประเด็นสุขภาพ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ ประชาธิปไตย ประเพณีวัฒนธรรม เป็นต้น รวมถึงให้ความเข้าใจที่ดีเกี่ยวกับประโยชน์สาธารณะหรือชุมชนนั้นๆ และเสริมสร้างความสัมพันธ์ในชุมชนให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น

๓. การหารายได้

๓.๑ การทดลองประกอบกิจการบริการชุมชน ห้ามมิให้หารายได้จากกำไรโฆษณา แต่อาจมีรายได้

จากการบริจาค การอุดหนุน หรือรายได้ทางอื่นซึ่งมิใช่การโฆษณาให้สถานี โดยการบริจาค การอุดหนุน จะต้องสะท้อนถึงเงื่อนไขของการได้รับการทดลองประกอบกิจการบริการชุมชน และไม่มีแทรกแซง ไม่มีอิทธิพลต่อการบริหารสถานี หรือไม่ส่งผลกระทบต่อ ๑ ต่อทิศทางดำเนินงาน การผลิตรายการและ เนื้อหารายการที่ออกอากาศ

๓.๒ การประกาศเกี่ยวกับผู้อุดหนุนหรือผู้บริจาคตาม มาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติ องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการ โทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ ต้องระบุถึงชื่อหรือองค์กรให้ชัดเจน แต่จะต้องแยกส่วนจากเนื้อหารายการ ทั้งนี้ จะต้องไม่มีลักษณะเป็นการส่งเสริมหรือสนับสนุนเชิงพาณิชย์

๓.๓ การสนับสนุนจากกองทุนวิจัยและพัฒนากิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และ กิจการ โทรคมนาคม เพื่อประโยชน์สาธารณะตาม มาตรา ๕๒ แห่งพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่น ความถี่และ กำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓

ประเภทกิจการทางธุรกิจ

ประเภทกิจการบริการสาธารณะ และประเภทกิจการบริการชุมชน

ภาคผนวก ค

ข้อกำหนด คุณสมบัติ และลักษณะการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการ บริการทางธุรกิจ

๑. คุณสมบัติ

ผู้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงกิจการบริการทางธุรกิจจะต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

๑.๑ เป็นนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย

๑.๒ ผู้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงกิจการบริการทางธุรกิจจะต้องเป็นนิติบุคคลที่มี สัญชาติไทยที่มีผู้ถือหุ้นอันเป็นทุนหรือที่ผู้ลงทุนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตพื้นที่การให้บริการ หรือเป็นรัฐวิสาหกิจ บริษัทที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อประกอบกิจการ วิทยุกระจายเสียงโดยต้องมีระบบบริหารจัดการทางการเงินที่เหมาะสมกับการประกอบกิจการทางธุรกิจ

๒. ผังรายการและสัดส่วนรายการ

๒.๑ ต้องมีรายการที่เป็นข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะในสัดส่วนไม่น้อยกว่า ร้อยละยี่สิบห้า

๒.๒ ให้รายการข่าวสารตาม ๒.๑ หมายถึง รายการที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเหตุการณ์ปัจจุบัน หรือ เหตุการณ์ที่เป็นข้อเท็จจริงที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ซึ่งอาจอยู่ในรูปแบบรายการข่าว เล่าข่าวและ วิเคราะห์ข่าว รายการสนทนาปัญหา เหตุการณ์ปัจจุบัน และรวมถึงเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับประเด็น ที่มีความคิดเห็นโต้แย้งกันในสังคม ประเด็นทางการเมืองทั้งในระดับชาติและในระดับท้องถิ่น และประเด็น ที่เกี่ยวข้องกับนโยบายสาธารณะ และรายการสาระประโยชน์ หมายถึง รายการที่สร้างกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ ประชาชนในชุมชนโดยส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็นระหว่างกัน ให้การศึกษา ความรู้ และทักษะที่จำเป็นต่อประชาชนผู้ฟัง มีเนื้อหาที่ส่งเสริมการพัฒนา ในประเด็นสุขภาพ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ ประชาธิปไตย ประเพณีวัฒนธรรม และขนบธรรมเนียม ท้องถิ่น เป็นต้น รวมถึงให้ความเข้าใจที่ดีเกี่ยวกับ

ประโยชน์สาธารณะ

๓. การหารายได้

ให้หารายได้จากการโฆษณาและบริการธุรกิจได้ไม่เกินชั่วโมงละสิบสองนาทีกี่ครั้ง โดยเมื่อรวมเวลาโฆษณาตลอดทั้งวันเฉลี่ยแล้วต้องไม่เกินชั่วโมงละสิบนาทีกี่ การจัดเก็บค่าสมาชิกหรือโดยวิธีการอื่นใด

๔. หน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ทดลองประกอบกิจการ

๔.๑ มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการคัดเลือกจัดทำกับดูแลสถานี รวมถึงการประกาศหรือการโฆษณาที่ให้ไปไปตามมาตรฐานทางวิชาชีพและจริยธรรมของสื่อ และมีหน้าที่ส่งเสริมการเข้าถึงสื่อได้อย่างเหมาะสม โดยคำนึงถึงความเป็นกลาง ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด ตลอดจนสร้างความสมานฉันท์ และไม่ใช้สื่อในทางที่จะก่อให้เกิดการยุยงส่งเสริมให้เกิดความแตกแยก อันจะเป็นการกระทบต่อสังคมทั้งในระดับครอบครัวและระดับชุมชนความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อย ศีลธรรมอันดีของประชาชน สิทธิส่วนบุคคล และประโยชน์สาธารณะ

๔.๒ ต้องรับผิดชอบในการกระทำของผู้อำนวยความสะดวกสถานีที่ได้กระทำไปในการควบคุมดูแลและบริหารสถานีเสมือนเป็นการกระทำของตนเอง เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าการกระทำดังกล่าว ตนมิได้รู้เห็นหรือ ยินยอมด้วย และได้ใช้ความระมัดระวังในการป้องกันตามสมควรแล้ว

๔.๓ มีหน้าที่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ หรือขอบเขตและเงื่อนไขการทดลองประกอบกิจการ

๔.๔ มีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องโดยเคร่งครัด

กล่าวโดยสรุป หลักเกณฑ์การอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๕ อธิบายรายละเอียดที่ เกี่ยวข้องกับข้อกำหนด คุณสมบัติ และลักษณะการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการการบริการชุมชน ฉะนั้นในการจัดทำรายการขอ ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง จึงควรมีการศึกษา หรือให้ความรู้แก่บุคลากรในองค์กรเพื่อให้ทุกคน และทุกฝ่ายสามารถสร้างสรรค์รายการมาได้อย่างถูกต้อง สอดคล้องตามข้อกำหนด และกฎเกณฑ์ที่กำหนด

๓.๒) ประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การทดสอบมาตรฐาน ทางเทคนิคของเครื่องส่งวิทยุกระจายเสียงสำหรับการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ.๒๕๕๕

ข้อ ๕ ผู้ได้รับอนุญาตให้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงต้องยื่นคำขอให้ทดสอบมาตรฐานทางเทคนิคของเครื่องส่งวิทยุกระจายเสียงที่จะใช้ในการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

ข้อ ๖ เมื่อสำนักงาน หรือห้องปฏิบัติการทดสอบแล้วแต่กรณี ได้รับคำขอให้ทดสอบความพร้อม เครื่องส่งวิทยุกระจายเสียงแล้ว จะใช้เวลาในการดำเนินการทดสอบ ในกรณีปกติ ไม่น้อยกว่า ๑๐ วัน ต่อเครื่อง เมื่อดำเนินการทดสอบเสร็จสิ้นแล้วให้ห้องปฏิบัติการทดสอบออกรายงานผลการทดสอบพร้อมทั้งรับรองรายงานผลการทดสอบ และส่งมอบให้แก่ผู้ยื่นคำขอ ในกรณีที่ผลการทดสอบเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด สามารถใช้เป็นหลักฐานประกอบการ ขอรับใบอนุญาตที่เกี่ยวข้องต่อไปได้

ข้อ ๗ การทดสอบมาตรฐานทางเทคนิคของเครื่องส่งวิทยุกระจายเสียงแต่ละคราว จะเรียกเก็บ

ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการคราวละไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาทต่อหนึ่งเครื่อง การเรียกเก็บค่าใช้จ่ายในการดำเนินการแต่ละคราว ผู้ขอรับการทดสอบมีสิทธิขอให้ห้องปฏิบัติการทดสอบ ดำเนินการทดสอบและรับรองรายงานผลการทดสอบได้ไม่เกินสองครั้งต่อหนึ่งเครื่อง โดยไม่อาจเรียกเก็บ ค่าใช้จ่ายอื่นใดเพิ่มเติมได้อีก กรณีการทดสอบมาตรฐานเครื่องส่งวิทยุกระจายเสียงทั้งสองครั้งไม่สอดคล้องกับมาตรฐานทางเทคนิค ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด ผู้ขอรับการทดสอบมีสิทธิยื่นคำขอให้ทดสอบใหม่ได้ ทั้งนี้ให้นำความในวรรคหนึ่งและวรรคสองมาใช้บังคับกับกรณีการเรียกเก็บค่าใช้จ่าย ถ้าขอรับการทดสอบครั้งที่สามขึ้นไป ให้ถือว่าเป็นการยื่นขอใหม่

จากที่กล่าวมาข้างต้น หลักเกณฑ์การทดสอบมาตรฐาน ทางเทคนิคของเครื่องส่งวิทยุกระจายเสียง สำหรับการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ.๒๕๕๕ จะช่วยชี้แจงรายละเอียดให้ผู้ได้รับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงที่ต้องการตรวจสอบมาตรฐานทางเทคนิค ให้เกิดความเข้าใจข้อกำหนด เกณฑ์ต่างๆ ที่จัดตั้งไว้ชัดเจน ครบถ้วนและตรงกันทุกองค์กร เพื่อให้การปฏิบัติงานสามารถดำเนินไปได้อย่างเท่าเทียมและมีประสิทธิภาพ

๓.๓) ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม แห่งชาติเรื่อง หลักเกณฑ์การกำกับดูแลการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๖

ข้อ ๖ ผู้ทดลองประกอบกิจการจะต้องประกอบกิจการด้วยตนเอง และถือเป็นสิทธิเฉพาะตัว จะโอนแก่กันได้ โดยการแบ่งเวลาให้ผู้อื่นดำเนินรายการให้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

ข้อ ๗ ผู้ทดลองประกอบกิจการจะต้องมีคุณสมบัติครบถ้วนตามประกาศคณะกรรมการ กิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การอนุญาต ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๕ ตลอดระยะเวลาของการทดลองประกอบกิจการ

ข้อ ๘ ให้ผู้ทดลองประกอบกิจการจัดให้มีป้ายชื่อสถานีวิทยุกระจายเสียงที่ได้รับอนุญาตให้ทดลองประกอบกิจการ โดยจะต้องแสดงให้สาธารณชนเห็น ณ ที่ตั้งดำเนินการอย่างชัดเจน การทดลองประกอบกิจการต้องกำกับให้มีการประกาศชื่อสถานี คลื่นความถี่ เวลาออกอากาศ ชื่อผู้ดำเนินรายการตามผังรายการที่ได้แจ้งต่อคณะกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่และหมายเลขโทรศัพท์ที่ติดต่อได้ด้วยภาษาราชการในช่วงต้นชั่วโมงและสามสิบนาทีถัดไปที่ดำเนินการออกอากาศ

ข้อ ๙ ระยะเวลาการทดลองประกอบกิจการให้มีระยะเวลาหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการ ผู้ทดลองประกอบกิจการต้องยื่นแบบรับรองการปฏิบัติตามเงื่อนไขการทดลองประกอบกิจการตามที่คณะกรรมการกำหนด เพื่อประกอบการพิจารณาต่ออายุการทดลองประกอบกิจการต่อเจ้าพนักงานก่อนวันที่สิทธิในการทดลองประกอบกิจการเต็มสิ้นสุดลง แต่ไม่เกินเก้าสิบวัน การพิจารณาต่ออายุการทดลองประกอบกิจการ การขอขยายระยะเวลา การชำระค่าธรรมเนียมเป็นไปตาม หลักเกณฑ์การอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๕

ข้อ ๑๐ การดำเนินการต่อไปนี้อย่างนี้ต้องได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการ

(๑) เปลี่ยนชื่อสถานี

(๒) เปลี่ยนแปลงความถี่ออกอากาศ

- (๓) เปลี่ยนแปลงความสูงหรือย้ายที่ตั้งของเสาอากาศ
- (๔) เพิ่มหรือลดกำลังส่งออกอากาศ
- (๕) ย้ายที่ตั้งเครื่องส่งหรือที่ทำการ ทั้งนี้ จะต้องไม่ส่งผลกระทบต่อพื้นที่ออกอากาศที่ได้รับ

อนุญาต

- (๖) กรณีอื่นใดตามที่คณะกรรมการกำหนด

ทั้งนี้ ผู้ทดลองประกอบกิจการจะต้องแจ้งรายละเอียดในการดำเนินการดังกล่าว พร้อมทั้งยื่นเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อจัดทำรายงานความเห็นเสนอต่อคณะกรรมการพิจารณาภายในสิบห้าวันทำการ โดยให้คณะกรรมการวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวัน

ข้อ ๑๑ ในกรณีที่มีภัยพิบัติหรือเหตุฉุกเฉิน หรือมีกรณีอื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด ซึ่งมีความจำเป็นต้องออกอากาศแจ้งข่าวหรือเตือนภัยให้ประชาชนทราบ เมื่อรัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องร้องขอ ให้ผู้ทดลองประกอบกิจการดำเนินการออกอากาศตามที่ร้องขอ โดยให้ดำเนินการตามที่ประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติงานของผู้ประกอบกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ในกรณีเกิดภัยพิบัติหรือเหตุฉุกเฉินกำหนด

ข้อ ๑๒ ผู้ทดลองประกอบกิจการจะต้องจัดให้มีโครงสร้างการบริหารจัดการสถานี ประกอบด้วย

- (๑) ผู้อำนวยการสถานีหนึ่งคน
- (๒) เจ้าหน้าที่เทคนิคอย่างน้อยหนึ่งคน
- (๓) เจ้าหน้าที่รายการ เจ้าหน้าที่ธุรการ อย่างน้อยหนึ่งคน

ข้อ ๑๓ ผู้ทดลองประกอบกิจการต้องแต่งตั้งบุคคลซึ่งมีสัญชาติไทยเป็นผู้อำนวยการสถานี เพื่อควบคุมดูแลการออกอากาศ รับผิดชอบดูแลการจัดรายการ การดำเนินรายการ และการออกอากาศของสถานีให้เป็นตามที่ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการ ในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงผู้อำนวยการสถานี ให้ผู้ทดลองประกอบกิจการแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเป็นลายลักษณ์อักษรพร้อมสำเนาเอกสาร หลักฐานประกอบ ซึ่งได้มีการรับรองความถูกต้องของสำเนาเอกสารให้คณะกรรมการทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่มีการเปลี่ยนแปลง

ข้อ ๑๔ ให้ผู้อำนวยการสถานีที่ผู้ทดลองประกอบกิจการแต่งตั้งตามข้อ ๑๓ เป็นผู้ควบคุมดูแลให้มีการออกอากาศโดยใช้ชื่อสถานี กำลังส่ง ความถี่ และกำหนดเวลาออกอากาศ ให้เป็นไปตามที่ได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการ และจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบดูแลการจัดรายการ การดำเนินรายการ และการออกอากาศทุกรายการของสถานี ให้เป็นไปโดยถูกต้องตามกฎหมายและประกาศต่างๆ ตลอดระยะเวลาที่ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการ

ข้อ ๑๕ ผู้ทดลองประกอบกิจการต้องรับผิดชอบในการกระทำของผู้อำนวยการสถานีที่ได้กระทำไปในการควบคุมดูแลและการบริหารจัดการสถานีเสมือนเป็นการกระทำของตนเอง เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าการกระทำดังกล่าว ตนมิได้รู้เห็นหรือยินยอมด้วย และได้ใช้ความระมัดระวังในการป้องกันตามสมควรแล้ว

ข้อ ๑๖ ให้ผู้ทดลองประกอบกิจการดำเนินการเกี่ยวกับเครื่องส่งวิทยุคมนาคม การตั้งสถานีวิทยุคมนาคม ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยวิทยุคมนาคม กฎหมายว่าด้วยการเดินอากาศ กฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง แล้วแต่กรณี โดยครบถ้วน

ข้อ ๑๗ การทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงจะต้องเป็นไปตามผังรายการที่ยื่นต่อ คณะกรรมการ หรือพนักงานผู้ทดลองประกอบกิจการจะต้องยื่นผังรายการที่จะออกอากาศ และแสดง รายละเอียดสัดส่วน รายการตามแบบที่คณะกรรมการกำหนด ต่อคณะกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ภายใน เก้าสิบวัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับอนุญาตให้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงครั้งแรก

ข้อ ๑๘ ในกรณีที่คณะกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นว่าผังรายการ ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ ที่กำหนด และเห็นควรให้แก้ไขผังรายการ ให้ผู้ทดลอง ประกอบกิจการแก้ไขผังรายการให้ถูกต้องภายใน สิบห้าวันนับตั้งแต่วันที่รับแจ้งจากพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือตามที่คณะกรรมการกำหนด เพื่อให้คณะกรรมการหรือ พนักงานเจ้าหน้าที่พิจารณา

เมื่อคณะกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นชอบผังรายการที่ผู้ทดลองประกอบกิจการได้แก้ไขแล้ว ให้สำนักงานแจ้งผลให้ผู้ทดลองประกอบกิจการทราบเป็นหนังสือภายในสิบห้าวันทำการ เว้นแต่เป็นกรณีที่มีเหตุเร่งด่วนอาจแจ้งผลให้ผู้ทดลองประกอบกิจการทราบทางโทรสาร หรือไปรษณีย์ อีเล็กทรอนิกส์ ก่อนการแจ้งด้วยหนังสือก็ได้

หลังจากได้รับแจ้งผลจากสำนักงานตามวรรคสองแล้ว ให้ผู้ทดลองประกอบกิจการเริ่มให้ทดลอง ประกอบกิจการตามผังรายการที่คณะกรรมการเห็นชอบแล้วได้

ข้อ ๑๙ การเปลี่ยนแปลงผังรายการที่คณะกรรมการเห็นชอบแล้ว ให้ผู้ทดลองประกอบกิจการ ยื่นข้อมูลผังรายการและเอกสารประกอบที่ต้องการเปลี่ยนแปลงต่อคณะกรรมการพิจารณาก่อนไม่น้อยกว่า สิบห้าวัน

ข้อ ๒๐ ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นเร่งด่วนที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ ภัยพิบัติ หรือ มีเหตุฉุกเฉิน หรือเหตุอื่นใดที่คณะกรรมการกำหนด ผู้ทดลองประกอบกิจการอาจดำเนินรายการที่แตกต่างจาก ผังรายการหลักที่คณะกรรมการเห็นชอบแล้วได้ แต่ต้องแจ้งเหตุผล ความจำเป็น และรายละเอียดที่เกี่ยวข้องให้ คณะกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ทราบภายในสิบห้าวัน นับตั้งแต่วันที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงผังรายการ

ข้อ ๒๑ รายการที่ผู้ทดลองประกอบกิจการจะออกอากาศได้ จะต้องไม่มีเนื้อหาสาระที่ก่อให้เกิด การลัทธิ การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือไม่มีผลกระทบต่อ ความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือไม่มีการกระทำซึ่งเข้าลักษณะ ลามกอนาจาร หรือมีผลกระทบต่อทำให้เกิดความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชนอย่างร้ายแรง หากพบว่าไม่ปฏิบัติตามความในวรรคหนึ่ง หรือมีลักษณะทำนองเดียวกัน ให้ดำเนินการแก้ไขหรือปฏิบัติให้ ถูกต้อง ก่อนที่จะมีการออกอากาศรายการนั้น หรือให้ระงับการออกอากาศทันที

ข้อ ๒๒ รายการที่ผู้ทดลองประกอบกิจการจะออกอากาศได้ จะต้องได้รับสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา หรือสิทธิในการทำซ้ำ ดัดแปลง เผยแพร่ทรัพย์สินทางปัญญา หรือสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาอื่นใดที่จำเป็น ก่อนนำมาออกอากาศ คณะกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ อาจเรียกให้ผู้ทดลองประกอบกิจการส่งเอกสาร หลักฐาน การได้รับสิทธิตามวรรคหนึ่งได้ตามที่เห็นสมควร

ข้อ ๒๓ การดำเนินการออกอากาศของผู้ทดลองประกอบกิจการ ให้คำนึงถึงการจัดให้มีบริการ ที่เหมาะสมเพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิของคนพิการ และคนด้อยโอกาสให้สามารถเข้าถึง และใช้ประโยชน์จากรายการของกิจการกระจายเสียงได้อย่างเสมอภาคกับบุคคลทั่วไป โดยอาจจัดให้มีบริการ

กระจายเสียงที่ออกอากาศรายการอ่านหนังสือเต็มเวลา หรือบริการในรูปแบบอื่นใดที่ทำให้คนพิการและคนด้อยโอกาสเข้าถึงหรือรับรู้การให้บริการได้สำหรับรายการที่นำเสนอข้อมูลข่าวสารสาธารณะในเวลาออกอากาศอย่างน้อยวันละหกสิบนาที

ข้อ ๒๖ ผู้ทดลองประกอบกิจการต้องจัดให้มีการบันทึกรายการที่ได้ออกอากาศไปแล้วทุกรายการด้วยวิธีการใดๆ ที่สามารถถ่ายทอดกลับมาเป็นรายการนั้นได้ และเก็บรักษาไว้เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทำการตรวจสอบได้ โดยระยะเวลาการจัดเก็บต้องไม่น้อยกว่าสามสิบวัน เว้นแต่คณะกรรมการจะกำหนดเป็นอย่างอื่น

ทั้งนี้ การบันทึกรายการดังกล่าวจะต้องไม่ดำเนินการแก้ไข หรือตัดแปลงให้แตกต่างจากรายการที่ได้ออกอากาศ ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่พบว่า มีรายการที่ได้ออกอากาศไปแล้วฝ่าฝืนต่อกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ หรือประกาศที่คณะกรรมการกำหนด หรือกฎหมายอื่นๆ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเรียกบันทึกรายการ จากผู้ทดลองประกอบกิจการจะต้องส่งบันทึกรายการดังกล่าวภายในเจ็ดวัน

ข้อ ๒๗ ผู้ทดลองประกอบกิจการบริการสาธารณะจะหารายได้จากการโฆษณาไม่ได้ เว้นแต่

๑) เป็นการหารายได้โดยการโฆษณาหรือเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับงานหรือกิจการของหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ สมาคม มูลนิธิ หรือนิติบุคคลอื่นที่มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจการ เพื่อประโยชน์สาธารณะ โดยไม่แสวงหากำไรในทางธุรกิจ หรือ

๒) เป็นการเสนอภาพลักษณ์ขององค์กร บริษัท และกิจการ โดยมีได้มีการโฆษณาสรรพคุณคุณประโยชน์ หรือคุณภาพของผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อม การเสนอภาพลักษณ์ตามวรรคหนึ่ง ต้องไม่เป็นการสร้างการรับรู้ถึงตราสินค้า หรือนำเสนอ เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ หรือกล่าวถึงสรรพคุณคุณภาพ หรือคุณประโยชน์ทางกายภาพของผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้อง ทั้งทางตรงและทางอ้อม ไม่ว่าจะด้วยวิธีการใดๆ แก่ผู้บริโภค ผู้ทดลองประกอบกิจการบริการสาธารณะที่มีวัตถุประสงค์หลักในการประกอบกิจการเพื่อความมั่นคงของรัฐหรือความปลอดภัยสาธารณะ ให้หารายได้จากการโฆษณาได้เท่าที่เพียงพอต่อการทดลองประกอบกิจการโดยไม่เน้นการแสวงหากำไร

ข้อ ๒๘ ผู้ทดลองประกอบกิจการบริการชุมชนจะหารายได้จากการโฆษณาไม่ได้ แต่อาจมีรายได้จากการบริจาค การอุดหนุนของสถานี หรือรายได้ทางอื่นซึ่งมิใช่การโฆษณา การบริจาคหรือการอุดหนุนจะต้องสะท้อนถึงเงื่อนไขของการได้รับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการกระจายเสียงบริการชุมชน และไม่มี การแทรกแซง ไม่มีอิทธิพลต่อการบริหารสถานี หรือไม่ส่งผลกระทบต่อทิศทางการดำเนินงานการผลิตรายการและเนื้อหาหารายการที่ออกอากาศ

ข้อ ๒๙ ผู้ทดลองประกอบกิจการบริการทางธุรกิจ สามารถหารายได้จากการโฆษณาหรือวิธีการอื่นใด ได้ไม่เกินชั่วโมงละสิบสองนาที่ครึ่ง โดยเมื่อรวมเวลาโฆษณาตลอดทั้งวันเฉลี่ยแล้วต้องไม่เกินชั่วโมงละสิบนาที

ข้อ ๓๐ กรณีผู้ทดลองประกอบกิจการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง หรือมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ที่คณะกรรมการกำหนด หรือกฎหมายอื่นๆ ที่มีโทษทางอาญา

นอกจากต้องรับโทษตามกฎหมายอื่นแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจดำเนินการ ดังต่อไปนี้

๑) ออกคำสั่งให้ผู้ทดลองประกอบกิจการชี้แจงเป็นลายลักษณ์อักษร

๒) ตักเตือนเป็นลายลักษณ์อักษรให้ดำเนินการแก้ไข ปรับปรุงหรือปฏิบัติให้ถูกต้องหรือเหมาะสม ภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในคำสั่ง

หากผู้ทดลองประกอบกิจการยังคงฝ่าฝืน ไม่ดำเนินการแก้ไข ปรับปรุง หรือปฏิบัติให้ถูกต้อง พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้ผู้ทดลองประกอบกิจการระงับการกระทำที่ฝ่าฝืนนั้น

ในกรณีที่ผู้ทดลองประกอบกิจการได้รับคำสั่งจากพนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง ไม่พอใจ ในคำสั่งดังกล่าว ให้มีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งต่อคณะกรรมการภายในสามสิบวัน การอุทธรณ์ไม่เป็นเหตุให้ทุเลาการบังคับตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ และให้ถือว่าคำวินิจฉัยของคณะกรรมการเป็นที่สิ้นสุด

หากผู้ทดลองประกอบกิจการไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ และพ้นกำหนดระยะเวลาอุทธรณ์ตามวรรคสอง หรือคณะกรรมการวินิจฉัยยืนตามคำสั่งพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดค่าปรับทางปกครอง ตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

ในกรณีที่ผู้ทดลองประกอบกิจการยังมีการดำเนินการที่ฝ่าฝืนนั้นซ้ำอีก หรือกรณีที่มีความเสียหายร้ายแรงต่อประโยชน์สาธารณะ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่รวบรวมข้อเท็จจริง พร้อมจัดทำรายงานความเห็นเสนอต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณาพักใช้หรือเพิกถอนการทดลองประกอบกิจการ

ข้อ ๓๒ ในกรณีที่ปรากฏแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ว่าผู้ทดลองประกอบกิจการฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขในการทดลองประกอบกิจการข้อ ๑๓ (๑) และ (๒) ของหลักเกณฑ์การอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๕ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่รวบรวมข้อเท็จจริง และพยาน หลักฐาน พร้อมจัดทำรายงานความเห็นเสนอต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณาเพิกถอนการทดลองประกอบกิจการภายในสามสิบวันทำการ

ในกรณีที่ปรากฏแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ว่า ผู้ทดลองประกอบกิจการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขในการทดลองประกอบกิจการในกรณีอื่นใดในข้อ ๑๓ (๓) - (๑๕) ให้นำข้อ ๓๑ ตามประกาศนี้มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๓๓ การดำเนินการตามหมวด ๕ ให้นำกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาขึ้นพนักงานเจ้าหน้าที่มาใช้บังคับแก่การพิจารณาของคณะกรรมการโดยอนุโลม

๓.๔) ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การกำกับดูแลการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙

ประกาศเพื่อปรับเปลี่ยนและแก้ไขความในประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การกำกับดูแลการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๖ รายละเอียดดังนี้

ข้อ ๖ ยกเลิกความในข้อ ๙ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

ข้อ ๙ ระยะเวลาการทดลองประกอบกิจการให้มีระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปีนับตั้งแต่วันที่ได้รับอนุญาต

และต้องยื่นต่ออายุการทดลองประกอบกิจการล่วงหน้าก่อนวันที่อายุใบอนุญาตเต็มสิ้นสุดลง ไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยยี่สิบวัน

ทั้งนี้ ผู้ยื่นต่ออายุการทดลองประกอบกิจการจะต้องไม่อยู่ในระหว่าง การถูกบังคับตามคำสั่งให้ระงับการออกอากาศของคณะกรรมการ

กรณีผู้ทดลองประกอบกิจการที่อายุใบอนุญาตสิ้นสุดลง หากประสงค์จะทดลองประกอบกิจการอีกให้ยื่นแบบคำขอทดลองประกอบกิจการ พร้อมชำระเงินเพิ่มในอัตราร้อยละยี่สิบต่อเดือนของจำนวนค่าดำเนินการนับตั้งแต่วันที่อายุใบอนุญาตสิ้นสุดลงจนถึงวันที่ยื่นแบบคำขอทดลองประกอบกิจการ โดยเศษของเดือนให้นับเป็นหนึ่งเดือน

การยื่นคำขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการตามวรรคนี้ ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหกเดือนนับตั้งแต่วันที่อายุใบอนุญาตสิ้นสุดลง

ข้อ ๗ ให้ยกเลิกความในข้อ ๑๐ และใช้ความต่อไปนี้แทน

ข้อ ๑๐ การเปลี่ยนแปลงข้อมูลการทดลองประกอบกิจการ ให้ดำเนินการ ดังนี้

๑) แจ้งรายละเอียดการเปลี่ยนแปลงข้อมูลเป็นลายลักษณ์อักษร พร้อมเอกสารหลักฐานประกอบ เพื่อให้คณะกรรมการทราบภายในสิบห้าวันนับตั้งแต่วันที่มีการเปลี่ยนแปลง ในกรณีการเปลี่ยนแปลงข้อมูลดังต่อไปนี้

- (ก) ชื่อนิติบุคคลหรือกลุ่มคน
- (ข) ผู้มีอำนาจกระทำการแทนนิติบุคคลหรือกลุ่มคน
- (ค) ผู้ถือหุ้นหรือหุ้นส่วน
- (ง) สมาชิกกลุ่มคน
- (จ) ที่ตั้งนิติบุคคลหรือกลุ่มคน
- (ฉ) ตัวแทนหรือผู้รับมอบอำนาจจากผู้มีอำนาจกระทำการแทนนิติบุคคลหรือกลุ่มคน

การเปลี่ยนแปลงตาม (๑) (ค) จะกระทำได้อต่อเมื่อผู้ถือหุ้นหรือหุ้นส่วนเดิมที่ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการครั้งแรก ยังคงมีส่วนการถือหุ้นคงเหลือมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนหุ้นทั้งหมด และผู้ถือหุ้นหรือหุ้นส่วนรายใหม่จะต้องไม่ใช่ผู้ถือหุ้นหรือหุ้นส่วนรายใหญ่ของนิติบุคคลนั้น เว้นแต่กรณีผู้ถือหุ้นหรือหุ้นส่วนตายให้คณะกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่พิจารณาเป็นรายกรณี

๒) ยื่นคำร้องขอเปลี่ยนแปลงข้อมูลต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณาอนุญาต ในกรณีการเปลี่ยนแปลงข้อมูล ดังต่อไปนี้

- (ก) เปลี่ยนชื่อสถานี
- (ข) เปลี่ยนแปลงความสูง จำนวนหรือประเภทของสายอากาศตามข้อมูลมาตรฐาน ทางเทคนิคที่ได้ยื่นไว้ต่อคณะกรรมการ
- (ค) เพิ่มหรือลดกำลังส่งออกอากาศ
- (ง) ประเภทการทดลองประกอบกิจการตามที่คณะกรรมการกำหนด
- (จ) กรณีอื่นใดที่กระทบต่อสิทธิในการทดลองประกอบกิจการตามที่คณะกรรมการกำหนด

การยื่นคำร้องขอเปลี่ยนแปลงข้อมูล ผู้ทดลองประกอบกิจการต้องแจ้งรายละเอียด

การเปลี่ยนแปลง พร้อมทั้งยื่นเอกสารที่เกี่ยวข้องต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ก่อนดำเนินการเปลี่ยนแปลงข้อมูล และ จะดำเนินการการเปลี่ยนแปลงข้อมูลได้ ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการ

ทั้งนี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่รวบรวมรายละเอียดในการดำเนินการเอกสารที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้ง จัดทำรายงาน ความเห็นเสนอต่อคณะกรรมการพิจารณาภายในเก้าสิบวัน

การเปลี่ยนแปลงความถี่ออกอากาศ ที่ตั้งสถานี ที่ตั้งเครื่องส่ง หรือที่ตั้งสายอากาศ จะกระทำ ไม่ได้ เว้นแต่มีเหตุจำเป็นทางด้านการรบกวนคลื่นความถี่ ด้านภูมิศาสตร์ หรือตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยจะต้องปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้ทดลองประกอบกิจการไม่สามารถแก้ไขปัญหาการรบกวนคลื่นความถี่ หรือ ปรับปรุงมาตรฐานเทคนิคให้เป็นไปตามที่กำหนด

ทั้งนี้ การเปลี่ยนแปลง ที่ตั้งสถานี ที่ตั้งเครื่องส่ง หรือที่ตั้งสายอากาศ จะต้องมีระยะทางระหว่าง ที่ตั้งที่ได้รับอนุญาตทดลอง ประกอบกิจการครั้งแรกและที่ตั้งใหม่ไม่เกินสิบกิโลเมตรทางอากาศ”

ข้อ ๘ ให้ยกเลิกความในข้อ ๓๒ วรรคแรกของประกาศฯ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

ข้อ ๓๒ ในกรณีที่ปรากฏแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ว่าผู้ทดลองประกอบกิจการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม เงื่อนไขในการทดลองประกอบกิจการ ข้อ ๑๓ (๑) และ (๒) ให้พนักงานเจ้าหน้าที่รวบรวมข้อเท็จจริง พยานหลักฐาน พร้อมจัดทำรายงานความเห็นเสนอต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณาเพิกถอนการทดลองประกอบ กิจการภายในสี่สิบห้าวัน นับตั้งแต่วันที่พบการกระทำที่ฝ่าฝืนต่อประกาศ

ข้อ ๙ ให้ยกเลิกความในข้อ ๓๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

ข้อ ๓๓ ในกรณีที่ปรากฏแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ว่าผู้ทดลองประกอบกิจการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม เงื่อนไข ให้พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งผู้ทดลองประกอบกิจการระงับการออกอากาศไว้จนกว่าจะได้ปฏิบัติตาม หลักเกณฑ์ดังกล่าว หากยังไม่ปฏิบัติตามคำสั่งอยู่ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่รวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน พร้อมจัดทำรายงานความเห็นต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณาเพิกถอนการทดลองประกอบกิจการภายใน สี่สิบห้าวันทำการนับตั้งแต่วันที่พนักงานเจ้าหน้าที่พบการฝ่าฝืนคำสั่ง

ข้อ ๑๐ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นข้อ ๓๔ ดังนี้

ข้อ ๓๔ การดำเนินการตามหมวด ๕ ให้นำกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ในส่วนที่ เกี่ยวข้องกับการพิจารณาชั้นพนักงานเจ้าหน้าที่มาใช้บังคับแก่การพิจารณาของคณะกรรมการโดยอนุโลม

จากที่กล่าวมาข้างต้น หลักเกณฑ์การกำกับดูแลการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๖ และหลักเกณฑ์การกำกับดูแลการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙ จะเป็นส่วนช่วยชี้แจงรายละเอียด กฎเกณฑ์ต่างๆ ในภาพรวม เพื่อช่วยหน่วยงานผู้ได้รับอนุญาตทดลอง ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงพึงทราบและเข้าใจถึงข้อกำหนด หลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติ ในการเปลี่ยนแปลงต่างๆ มุมของหน่วยงานในการบริหารควรประกอบด้วยส่วนใดบ้าง และการจัดการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง อันจะเป็นผลให้หน่วยงานผู้ทดลองประกอบกิจการยังคงได้รับการอนุญาตทดลองประกอบกิจการ ราบรื่นกระทั่งสิ้นอายุสัญญา ซึ่งหากหน่วยงานมาปฏิบัติตามข้อใดข้อหนึ่ง จะถูกพิจารณา และมีสิทธิ ถูกเพิกถอนสิทธิ หรือระงับสิทธิได้ ดังนั้นในการปฏิบัติงาน หน่วยงานจึงควรมีการชี้แจงรายละเอียดให้ ครบถ้วน ชัดเจน เพื่อให้การปฏิบัติงาน สามารถดำเนินได้อย่างสมบูรณ์ ไม่ผิดต่อระเบียบ กฎเกณฑ์ อันจะส่งผล ต่อการเพิกถอนสิทธิ ระงับสิทธิ หรือระงับสัญญาออกอากาศคลื่นวิทยุได้

๓.๕) ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การวัดการแพร่แปลกปลอมของสถานีทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๙

ประกาศฉบับนี้กำหนดหลักเกณฑ์การวัดการแพร่แปลกปลอมของสถานีทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง เพื่อให้การใช้คลื่นความถี่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ปราศจากการรบกวน การใช้คลื่นความถี่กับกิจการวิทยุนำทางทางการบินและกิจการเคลื่อนที่ทางการบินในเส้นทางบินพาณิชย์ ตามตารางกำหนดคลื่นความถี่แห่งชาติ ตลอดจนทำให้เกิดความปลอดภัยในชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สิน ของประชาชน ตลอดจนเกิดความมั่นคงของรัฐและความปลอดภัยสาธารณะ โดยการวัดการแพร่แปลกปลอมของสถานีเป็นการวัดกำลังการแพร่แปลกปลอม ของสถานีทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงให้เป็นไปตามเงื่อนไขการใช้คลื่นความถี่ ตามภาคผนวก ค มาตรฐานทางเทคนิคสำหรับผู้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ในประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์ การกำกับดูแลการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง (ฉบับที่ ๒) ณ ที่ตั้งสายอากาศของสถานี โดยผู้ทดสอบที่จะได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ตามประกาศนี้ ต้องเป็นผู้ที่ผ่านการอบรม การวัดการแพร่แปลกปลอมของสถานีทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติตามหลักสูตรที่สำนักงานกำหนด การขึ้นทะเบียนรายชื่อผู้ทดสอบและการแต่งตั้งผู้ทดสอบ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่สำนักงานประกาศกำหนด โดยในส่วนที่สถานีทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงต้องดำเนินการได้แก่

หมวด ๑ การวัดการแพร่แปลกปลอมของสถานี

ข้อ ๕ การวัดการแพร่แปลกปลอมของสถานีตามประกาศนี้ ให้กระทำโดยผู้ทดสอบ

ข้อ ๖ การวัดการแพร่แปลกปลอมของสถานีตามประกาศนี้ ให้ใช้หลักการวัดการแพร่แปลกปลอมของสถานีตามที่กำหนดในภาคผนวก ค แนบท้ายประกาศนี้

ข้อ ๗ ผู้ทดลองประกอบกิจการจะต้องยื่นคำขอตามแบบที่คณะกรรมการกำหนดใน ภาคผนวก ก แนบท้ายประกาศ เพื่อวัดการแพร่แปลกปลอมของสถานีให้เป็นไปตามมาตรฐานทางเทคนิค ที่คณะกรรมการกำหนด โดยต้องมีรายละเอียด เอกสารหลักฐาน และข้อมูลตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๘ ให้ครบถ้วนถูกต้อง พร้อมแนบเอกสารหลักฐานที่มีรายละเอียดครบถ้วนสมบูรณ์

การยื่นคำขอตามวรรคแรกให้นำส่งด้วยตนเองหรือทางไปรษณีย์ลงทะเบียน ณ สถานที่ทำการ ของผู้ทดสอบ

ข้อ ๘ ผู้ยื่นคำขอ ต้องส่งเอกสารหลักฐานและข้อมูล ดังต่อไปนี้

(๑) สำเนาเอกสารแสดงการจัดตั้ง นิติบุคคลหรือกลุ่มคน

(๒) เอกสารเกี่ยวกับบุคคล เช่น สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนและสำเนาทะเบียนบ้านของผู้มีอำนาจกระทำการแทนนิติบุคคลหรือกลุ่มคน

(๓) สำเนาใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง หรือหนังสือแจ้งสิทธิการทดลองประกอบกิจการจากสำนักงาน

(๔) สำเนาใบอนุญาตใช้เครื่องวิทยุคมนาคม และตั้งสถานีวิทยุคมนาคมตามกฎหมายว่าด้วยวิทยุคมนาคม

(๕) แผนที่ตั้งสถานีและสายอากาศที่ประสงค์จะวัดการแพร่แปลกปลอมของสถานี

ข้อ ๙ ผู้ทดสอบจะต้องทำการวัดการแพร่แปลกปลอมของสถานีให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่คำขอและเอกสารหลักฐานครบถ้วน ทั้งนี้ ให้ผู้ทดสอบแจ้งกำหนดระยะเวลาดำเนินการ ที่แน่นอนให้ผู้ยื่นคำขอทราบตามที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนด

เมื่อการวัดการแพร่แปลกปลอมของสถานีแล้วเสร็จ ให้ผู้ทดสอบออกรายงานและแจ้งผล การทดสอบให้ผู้ยื่นคำขอทราบภายในเจ็ดวันนับตั้งแต่วันที่กำหนดระยะเวลาดำเนินการที่ได้แจ้งไว้ต่อผู้ยื่นคำขอ ตามวรรคหนึ่งสิ้นสุดลง

การวัดการแพร่แปลกปลอมของสถานี ให้ผู้ทดสอบจัดทำสำเนารายงาน พร้อมบัญชีแสดงรายการเครื่องมือที่ใช้วัดตามที่กำหนดในภาคผนวก ข แนบท้ายประกาศ ส่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ภายในเจ็ดวัน นับตั้งแต่วันที่กำหนดระยะเวลาดำเนินการที่ได้แจ้งไว้ต่อผู้ยื่นคำขอตามวรรคหนึ่งสิ้นสุดลง โดยการส่งสำเนารายงานให้ทำเป็นหนังสือหรือในรูปแบบไฟล์อิเล็กทรอนิกส์ตามที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนด

ข้อ ๑๐ การเรียกเก็บค่าดำเนินการวัดการแพร่แปลกปลอมของสถานีของผู้ทดสอบ ให้เป็นไปตามอัตราที่เผยแพร่ผ่านทางระบบเครือข่ายสารสนเทศของสำนักงาน ทั้งนี้ คณะกรรมการอาจประกาศกำหนดเพดานอัตราสูงสุดสำหรับค่าดำเนินการวัดการแพร่แปลกปลอมของสถานีได้

๘. เอกสารอ้างอิง/เอกสารอ่านเพิ่มเติม

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปี พ.ศ. ๒๕๖๐

พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑

พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓

พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุ โทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒

ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการสำหรับการให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๖

ประกาศสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงกิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง แนวทางการพิจารณาและคำนวณสัดส่วนรายการข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะเพื่อการขอยกเว้นหรือลดหย่อนค่าธรรมเนียมใบอนุญาต พ.ศ. ๒๕๕๖

ประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การอนุญาตทดลอง ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๕

ประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การทดสอบมาตรฐาน ทางเทคนิคของเครื่องส่งวิทยุกระจายเสียงสำหรับการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๕

ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์

การกำกับดูแลการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๖
 ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์
 การกำกับดูแลการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙
 ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ
 เรื่อง หลักเกณฑ์การวัดการแพร่แปลกล้อมของสถานีทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง
 พ.ศ. ๒๕๕๙

๙. แบบประเมินความรู้ประจำโมดูล

คำชี้แจง แบบทดสอบฉบับนี้ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน ข้อ โปรดทำเครื่องหมาย [x] ในข้อที่ท่านคิด
 ว่าเป็นจริงเพียงข้อเดียว

- ข้อความที่ถูกต้องให้ทำเครื่องหมาย [x] ในช่อง “จริง”
- ข้อความที่ไม่ถูกต้องให้ทำเครื่องหมาย [x] ในช่อง “ไม่จริง”

ที่	ข้อความ	จริง	ไม่จริง
โมดูลที่ ๒ กฎหมาย ระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้องกับวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ			
	๑) กฎหมาย ระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้องกับการประกอบวิชาชีพกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์		
๑.	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ระบุในมาตรา ๓๕ บุคคลซึ่งประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนย่อมมีเสรีภาพในการเสนอข่าวสาร หรือการแสดงความคิดเห็นตามจริยธรรมแห่งวิชาชีพ		
๒.	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ระบุในมาตรา ๑๘๔ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภามีสิทธิขัดขวางหรือแทรกแซงการใช้สิทธิหรือเสรีภาพของหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนในสถานการณ์จำเป็น		
๓.	พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ.๒๕๕๑ ระบุให้ใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะประเภทที่สาม ออกให้สำหรับกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการกระจายข้อมูลข่าวสารเพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐบาลกับประชาชนและรัฐสภากับประชาชน การกระจายข้อมูลข่าวสาร เพื่อการส่งเสริมสนับสนุนในการเผยแพร่และให้การศึกษาแก่ประชาชน เกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข บริการข้อมูลข่าวสารอันเป็นประโยชน์สาธารณะ แก่คนพิการ คนด้อยโอกาส หรือกลุ่มความสนใจที่มีกิจกรรมเพื่อประโยชน์สาธารณะหรือบริการข้อมูล ข่าวสารอันเป็นประโยชน์สาธารณะอื่นๆ		

ที่	ข้อความ	จริง	ไม่จริง
๔.	พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.๒๕๕๓ มุ่งให้เกิดการแข่งขันเสรีและเป็นธรรมในกิจการสื่อสารของไทย		
๕.	พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุ โทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ ระบุในมาตรา ๗๘ ผู้ใดใช้คลื่นความถี่เพื่อกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ หรือกิจการโทรคมนาคม โดยไม่ได้รับอนุญาต สามารถอนุโลมได้เฉพาะวิทยุทดลองประกอบกิจการ		
	๒) กฎหมาย ระเบียบและประกาศด้านหลักเกณฑ์และมาตรการที่ใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์		
๑.	พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ อนุโลมให้ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะประเภทที่หนึ่งและประเภทที่สาม สามารถหารายได้จากกรณีโฆษณาหรือเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับงานหรือกิจการของหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ สมาคม มูลนิธิ หรือนิติบุคคลอื่นที่มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจการเพื่อประโยชน์สาธารณะ		
๒.	พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ระบุให้ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการบริการชุมชนต้องกำหนดให้มีรายการที่เป็นข่าวสารหรือ สารที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนหรือท้องถิ่นที่รับบริการในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละเจ็ดสิบห้า		
๓.	พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ระบุให้ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการทางธุรกิจต้องกำหนดให้มีรายการที่เป็นข่าวสารหรือสารที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละยี่สิบห้า		
๔.	ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติเรื่อง หลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการสำหรับการให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๖ ระบุให้กิจการทางธุรกิจระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่นต้องมีรายการที่ผู้รับใบอนุญาต ผลิตเองในสัดส่วนไม่ต่ำกว่าร้อยละห้าสิบของเวลาออกอากาศทั้งหมด		
๕.	ประกาศสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงกิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติเรื่อง แนวทางการพิจารณาและคำนวณสัดส่วนรายการข่าวสารหรือสารที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะเพื่อการขอยกเว้นหรือลดหย่อนค่าธรรมเนียมใบอนุญาต พ.ศ. ๒๕๕๖ ระบุให้รายการข่าวสารหรือสารที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะหลายประเภท เช่น รายการข่าวสาร รายการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจในการปกครองในระบอบประชาธิปไตย รายการสำหรับเด็กและเยาวชน เป็นต้น		
	๓) กฎหมาย ระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงโดยเฉพาะ		

ที่	ข้อความ	จริง	ไม่จริง
๑.	ประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การอนุญาตทดลอง ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๕ ระบุให้ผู้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงกิจการบริการชุมชน สามารถนำเสนอรายการต่างๆ ของสถานีเป็นภาษาท้องถิ่นได้ โดยให้มีการประกาศชื่อ สถานีและเวลาด้วยภาษาราชการทุกต้นชั่วโมงที่ดำเนินรายการ	■	
๒.	ประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การอนุญาตทดลอง ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๕ ระบุให้ผู้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงกิจการบริการทางธุรกิจ สามารถหารายได้จากการโฆษณาและการบริการธุรกิจได้ไม่เกินชั่วโมงละสิบห้านาที		■
๓.	ประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การอนุญาตทดลอง ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๕ ระบุให้ผู้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงกิจการบริการสาธารณะ ประเภทสถาบันอุดมศึกษาสามารถใช้ประโยชน์ด้านการเรียนการสอนหรือการเผยแพร่ความรู้สู่สังคม หรือการหารายได้เข้ามหาวิทยาลัย		■
๔.	ประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การทดสอบมาตรฐาน ทางเทคนิคของเครื่องส่ง วิทยุกระจายเสียงสำหรับการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ.๒๕๕๕ ระบุ ให้ผู้ได้รับอนุญาตให้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงต้องยื่นคำขอให้ทดสอบ มาตรฐานทางเทคนิคของเครื่องส่งวิทยุกระจายเสียงที่จะใช้ในการทดลองประกอบ กิจการวิทยุกระจายเสียง	■	
๕.	ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม แห่งชาติเรื่อง หลักเกณฑ์การกำกับดูแลการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๖ ระบุให้ผู้ได้รับอนุญาตให้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงสามารถ เปลี่ยนแปลงความสูงหรือย้ายที่ตั้งของเสาอากาศ หรือเพิ่มหรือลดกำลังส่งออกอากาศได้ โดยได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการ	■	

โมดูลที่ ๓

จริยธรรมและจรรยาบรรณของ ผู้ประกอบการวิชาชีพกระจายเสียง

- ๑) มาตรฐานจริยธรรม จรรยาบรรณและธรรมเนียมปฏิบัติของผู้ประกอบการวิชาชีพกระจายเสียง
- ๒) ประเด็นเชิงจริยธรรมในกิจการกระจายเสียงทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ
- ๓) การรู้เท่าทันสื่อ กับจริยธรรมและจรรยาบรรณของสื่อมวลชน

๑. ประเด็นการเรียนรู้

จริยธรรมและจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียง

๒. จำนวนชั่วโมง (๕ ชั่วโมง)

การบรรยายจำนวน ๒ ชั่วโมง และการเรียนรู้ด้วยตนเอง จำนวน ๓ ชั่วโมง

๓. วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

๑) เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถอธิบายและยกตัวอย่างการดำเนินงานภายใต้มาตรฐานจริยธรรม จรรยาบรรณและธรรมเนียมปฏิบัติของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียง

๒) เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถวิพากษ์ประเด็นเชิงจริยธรรมในกิจการกระจายเสียงทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ

๓) เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถอธิบายและยกตัวอย่างการดำเนินงานโดยมีการคำนึงถึงการรู้เท่าทันสื่อ กับจริยธรรมและจรรยาบรรณของสื่อมวลชน

๔. วิธีฝึกอบรม

ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน

๑) การแนะนำวิทยากรในแต่ละหัวข้อ

๒) การอธิบายถึงเค้าโครง และความเชื่อมโยงของเนื้อหาในโมดูล

ขั้นบรรยายและกิจกรรม

การบรรยายและทำกิจกรรมใน ๓ หัวข้อ ได้แก่

๑) มาตรฐานจริยธรรม จรรยาบรรณและธรรมเนียมปฏิบัติของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียง

๒) ประเด็นเชิงจริยธรรมในกิจการกระจายเสียงทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ

๓) การรู้เท่าทันสื่อ กับจริยธรรมและจรรยาบรรณของสื่อมวลชน

ขั้นสรุปบทเรียน

๑) สรุปประเด็นและสาระสำคัญที่เกี่ยวกับจริยธรรมและจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียง

๒) การให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำแบบประเมินความรู้ด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียง

๕. สื่อการฝึกอบรมและอุปกรณ์

๑) Power Point สำหรับการบรรยาย

๒) คลิปวิดีโอทัศน์สำหรับการอภิปราย

๓) กรณีศึกษา

๔) อุปกรณ์สำหรับการระดมสมอง ได้แก่ กระดาษฟลิปชาร์ต/กระดาษ A๔/ ปากกา/ ดินสออุปกรณ์/

กระดาษ Post-it

๖. การประเมินผลและเครื่องมือในการประเมินผล

- ๑) การสังเกตการร่วมกิจกรรม การมีปฏิสัมพันธ์และการอภิปรายระหว่างการฝึกอบรม
- ๒) การประเมินหลังการฝึกอบรมด้วยแบบประเมินความรู้ด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียง

๗. เนื้อหาหลักสูตรและประเด็นความรู้

๑) มาตรฐานจริยธรรม จรรยาบรรณและธรรมภิบาลของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียง

๑.๑) กรอบมาตรฐานจริยธรรมของสื่อมวลชน

กรอบมาตรฐานจริยธรรมของสื่อมวลชนในประเทศไทยมีที่มาและสาระสำคัญอิงจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้กำหนดให้พนักงานหรือลูกจ้างของเอกชนที่ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หรือสื่อมวลชนอื่น และข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจในกิจการดังกล่าว มีสิทธิจัดตั้งองค์กรเพื่อปกป้องสิทธิ เสรีภาพ และความเป็นธรรม รวมทั้งมีกลไกควบคุมกันเองขององค์กรวิชาชีพ (มาตรา ๔๖) ซึ่งจากเจตนารมณ์ดังกล่าวนี้ พระราชบัญญัติต้องจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓ ในมาตรา ๒๗ (๑๘) ได้กำหนดให้ กสทช. มีอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริมการรวมกลุ่มของผู้รับใบอนุญาต ผู้ผลิตรายการ และผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนที่เกี่ยวข้องกับกิจการกระจายเสียงและกิจการ โทรทัศน์เป็นองค์กรในรูปแบบต่างๆ เพื่อทำหน้าที่จัดทำมาตรฐานทางจริยธรรมของการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพและการควบคุมการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพกันเองภายใต้มาตรฐานทางจริยธรรม และแผนแม่บทกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙) ยังได้กำหนดยุทธศาสตร์การกำกับดูแล การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ โดยมีตัวชี้วัดให้มีการรวมกลุ่มเป็นองค์กรในรูปแบบต่างๆ เพื่อทำ หน้าที่กำกับดูแลกันเองให้เป็นไปตามมาตรฐานจริยธรรมของการประกอบวิชาชีพ อีกทั้งให้มีแนวทางปฏิบัติ และกลไกสนับสนุนการกำกับดูแลกันเองของสื่อ

ในปี พ.ศ. ๒๕๕๖ สำนักงาน กสทช. ร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ดำเนินโครงการส่งเสริมการดำเนินงานขององค์กรวิชาชีพ ในการจัดทำ มาตรฐานทางจริยธรรมของการประกอบวิชาชีพ สื่อมวลชน ในกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ ซึ่งมีการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการโดยมีการแลกเปลี่ยนความเห็นหลายประการ อาทิ แนวทางไตรภาคีในการกำกับดูแลกันเอง จรรยาบรรณวิชาชีพ และจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียงและโทรทัศน์ ที่อยู่ในหมวดที่ ๓ ของ (ร่าง) แนวทางธำรงไว้ซึ่งจรรยาบรรณและจริยธรรมและแนวทางการกำกับดูแลกันเองขององค์กรวิชาชีพด้านกระจายเสียงและโทรทัศน์ รวมถึงแนวปฏิบัติในการนำ เสนอรายการในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ จากผลการระดมความเห็นดังกล่าวประกอบกับการทบทวนเอกสารและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิในองค์กรวิชาชีพสื่อ และนำมาสู่การจัดทำ (ร่าง) คู่มือมาตรฐานจริยธรรมและการกำกับดูแลกันเองในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ (Guideline for Broadcasting Self-regulation) เพื่อใช้ประโยชน์ในการส่งเสริมให้สื่อในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์มีการกำกับกันเองต่อไป

๑.๒) แนวทางการดำเนินงานบนฐานจริยธรรม จรรยาบรรณและธรรมาภิบาลของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียง

๑.๒.๑) หลักการจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนสากล

แนวทางของการสร้างจริยธรรมสื่อมวลชนสากล ควรมีการตีความใหม่ในบทบาท และเป้าหมายทางจริยธรรมของสื่อมวลชนในระดับโลก/ระดับสากล มีการตีความใหม่ในหลักปฏิบัติ และมาตรฐานทางจริยธรรมของสื่อมวลชนในปัจจุบัน เช่น ประเด็นความเป็นกลาง การสร้างสมดุลของข่าว และความเป็นอิสระ เป็นต้น และการสร้างบรรทัดฐานใหม่ และแนวทางปฏิบัติที่ดีเพื่อเป็นแนวทางในการทำงานของสื่อมวลชนระดับสากล โดยมีรายละเอียดดังนี้

- ๑) การกระทำตนให้อยู่ในขอบเขตของความเหมาะสมมีเกียรติ (The bounds of decency)
- ๒) การไม่สร้างข่าวขึ้นเอง (Do not attempt to make news)
- ๓) การเสนอข้อเท็จจริงทั้งหมดแก่ผู้รับสาร (The truth and the whole truth)
- ๔) การไม่ก้าวล่วงสิทธิส่วนตัวของบุคคลอื่น (Do not to invade the private rights)
- ๕) การไม่บังคับบุคคลให้พูด (Do not to force individuals to speak)
- ๖) ความซื่อสัตย์ต่อบุคคลที่ต่อสู้เพื่อสังคม (Play fair with a person against whom derogatory charges)
- ๗) ความซื่อสัตย์ต่อบุคคลที่นำมากล่าวถึงในคอลัมน์ (Play fair with persons quoted in its columns)
- ๘) การรักษาไว้ซึ่งความลับของแหล่งข่าว (Keep the confidence of its news sources)
- ๙) การไม่ปิดบังอำพรางข่าวที่น่าเสนอ (Do not suppress news)
- ๑๐) การไม่ขายข่าว ขายคอลัมน์เพื่อเงิน หรือความพอใจส่วนตัว (Do not "sell" its news columns for money or courtesies)
- ๑๑) การละเว้นจากการเข้าร่วมพรรคการเมือง (Refrain from allowing party politics)
- ๑๒) การบริการคนส่วนรวม มิใช่บริการคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง (Serve the whole society, not just one "class")
- ๑๓) การช่วยต่อสู้และปราบปรามอาชญากร (Fight and discourage crime)
- ๑๔) การเคารพ และช่วยผดุงกฎหมายบ้านเมือง (Must respect and aid the law and the courts)
- ๑๕) การสร้างความสัมพันธ์อันดีแก่ชุมชน (Seek to build its community)
- ๑๖) การไม่ทำลายความสัมพันธ์ระหว่างญาติและเพื่อนของผู้อื่น (Not injure the relatives and friends)
- ๑๗) การคำนึงว่าการหย่าร้าง การฆ่าตัวตายนั้น เป็นปัญหาสังคมสิ่งหนึ่งไม่ควรเสนอข่าวไปในเชิงไม่สุภาพ (To recognize divorce, suicide as an unfortunate social problem)
- ๑๘) อย่างกล่าวโจมตีคู่แข่ง (Do not attack on competitive)

๑๙) อย่าหัวเราะเยาะความวิกลจริต หรือด้อยโอกาสของบุคคล (Do not ridicule the insane or the feeble-minded or misfortunes)

๒๐) การเคารพนับถือวัด โบสถ์ เชื้อชาติ และเผ่าพันธุ์ของบุคคล (Respect churches, nationalities and races)

๒๑) หน้ากีฬาควรเขียนถึงทุกๆ คน (Sports page is written for everybody)

๒๒) การแก้ไขข้อผิดพลาดที่พบในทันที (Be prompt in correcting errors)

๒๓) การระลึกว่าข่าวที่นำเสนอ นั้น มีเยาวชนชายหญิงอ่านด้วย (Remember that the news is read by young boys and girls)

๑.๒.๒) หลักการจริยธรรมวิชาชีพการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ในประเทศไทย

หลักการจริยธรรมวิชาชีพการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ในประเทศไทย ซึ่งการประกอบวิชาชีพสื่อในกิจการกระจายเสียงจำเป็นต้องยึดมั่นหลักการจริยธรรมของสื่อ เพื่อรักษาไว้ซึ่งเกียรติยศศักดิ์ศรีของคนทำงาน เพื่อประโยชน์แห่งสังคมและประชาชน ผู้บริโภคสื่อและความสงบสุขของสังคม โดยหลักการจริยธรรมวิชาชีพการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ในประเทศไทย (สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ, ๒๕๕๕) แบ่งออกเป็น ๒ ระดับ ได้แก่

๑) หลักจริยธรรมสำหรับองค์กรกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

เนื่องจากองค์กรกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ เป็นองค์กรที่ดำเนินกิจการที่ส่งผลกระทบต่อสาธารณะในวงกว้าง และมีส่วนรับผิดชอบต่อสังคมเป็นอย่างมาก ฉะนั้นเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมีคุณธรรม จึงควรปฏิบัติงานโดยยึดตามหลักจริยธรรมทั้ง ๘ ข้อ ดังนี้

๑.๑) หลักผลประโยชน์สาธารณะ คือ องค์กรควรตระหนักถึงผลประโยชน์ส่วนร่วมของประเทศเป็นสำคัญ ด้วยการนำเสนอข่าว ที่เป็นประเด็นที่กำลังเป็นที่น่าสนใจและถกเถียงกันอยู่ หรือมีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของคนส่วนใหญ่ในสังคม เช่น อาชญากรรม การทุจริต คอร์รัปชัน การใช้อำนาจในทางมิชอบ พฤติกรรมของบุคลากรภาครัฐที่ละเลยต่อหน้าที่จนทำให้ประชาชนเสียประโยชน์ การทุจริต การค้ามนุษย์ ฯลฯ ไม่ควรให้ผลประโยชน์ขององค์กรขัดกับผลประโยชน์สาธารณะ พึงตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคม

๑.๒) หลักความเป็นอิสระ คือ องค์กรต้องดำเนินการบริหารองค์กรสื่ออย่างไม่ตกเป็นเครื่องมือหรือกลุ่มกดดันทางการเมืองใดๆ มียอมให้อำนาจทุนเข้ามาครอบงำความอิสระขององค์กรในการนำเสนอข่าวสารข้อมูลที่ประชาชนต้องรู้

๑.๓) หลักสิทธิมนุษยชน คือ องค์กรต้องให้ความสำคัญกับข้อมูลข่าวสารที่อยู่บนหลักสิทธิมนุษยชน ความเท่าเทียมตามสิทธิขั้นพื้นฐาน เห็นความสำคัญของแต่ละคน ไม่เหยียดหยาม แบ่งแยก หรือเลือกปฏิบัติ เพราะความแตกต่างในด้านเชื้อชาติ อายุ ภาษา วัฒนธรรม เพศ ความพิการ สุขภาพ ฐานะทางการเงิน ศาสนา การศึกษา และความคิดเห็นทางการเมืองที่ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ

๑.๔) หลักความสุจริต ซื่อสัตย์ คือ องค์กรต้องไม่อยู่ภายใต้อิทธิพลของบุคคลหรือผลประโยชน์ที่มีพฤติกรรมส่อไปในทางทุจริต

๑.๕) หลักความโปร่งใส คือ องค์กรต้องดำเนินกิจการอย่างถูกกฎหมาย ซื่อสัตย์ ทั้งในระดับนโยบายขององค์กรและการปฏิบัติงาน

๑.๖) หลักการยอมรับการตรวจสอบ คือ องค์กรต้องยอมรับกระบวนการตรวจสอบข้อเท็จจริงในการปฏิบัติงานสื่อ ทั้งภายในองค์กรและภายนอกองค์กร

๑.๗) หลักธรรมาภิบาล คือ องค์กรต้องยึดถือการดำเนินงานโดยใช้หลักการธรรมาภิบาลในการดำเนินงาน ทั้งในการบริหารจัดการองค์กร การผลิต และเผยแพร่รายการ และการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม

๑.๘) หลักความคุ้มค่า คือ องค์กรต้องยึดถือการใช้ทรัพยากรเพื่อการดำเนินกิจการอย่างคุ้มค่า มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และคุ้มค่าแก่บประมาณในการดำเนินงาน

๒) หลักจริยธรรมสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

เนื่องจากการประกอบวิชาชีพกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ เป็นกลุ่มคนที่ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดสื่อ ข่าวสาร สาร และสร้างความบันเทิงให้แก่ ประชาชน เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความถูกต้อง และเป็นประโยชน์ต่อสังคม จึงควรปฏิบัติงานโดยยึดตามหลักจริยธรรมทั้ง ๑๔ ข้อ ดังนี้

๒.๑) จริยธรรม คือ ผู้ประกอบวิชาชีพต้องปฏิบัติงานโดยสุจริต บริสุทธิ์ ยึดกรอบจริยธรรมแห่งวิชาชีพสื่อมวลชน ในการนำเสนอข่าวสาร สารสนเทศ เป็นแนวทางเกียรติภูมิ ศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพ

๒.๒) ความเป็นอิสระ คือ ผู้ประกอบวิชาชีพต้องปฏิบัติงานอย่างมีความเป็นอิสระทางวิชาชีพโดยไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลทางการเมือง และกลุ่มผลประโยชน์ใด ต้องไม่ละเว้นการนำเสนอ ข่าว รายงาน ผลิต รายการในเนื้อหาหรือเรื่องราวที่สาธารณชนต้องรับรู้ สมควรได้รับรู้ แม้การนำเสนออาจส่งผลกระทบต่อบุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องก็ตาม

๒.๓) สิทธิมนุษยชน ผู้ประกอบการวิชาชีพต้องเคารพสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เห็นคุณค่าและความสำคัญในความแตกต่างหลากหลายของมนุษย์ ไม่เหยียดหยาม ไม่แบ่งแยกไม่เลือกปฏิบัติต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่อง ถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศสภาพ เพศวิถี อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองที่ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ

๒.๔) ความทั่วถึง คือ ผู้ประกอบวิชาชีพต้องคำนึงประชาชนส่วนมาก เพื่อให้ประชาชนส่วนมากเข้าถึงการบริการสื่อ และเพื่อประโยชน์ของสื่อที่ถูกใช้ประโยชน์ด้วยประชาชนจำนวนมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ เพื่อให้ประชาชนทุกคนได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่แบ่งแยกชนชั้นทางสังคมหรือรายได้

๒.๕) หลักความเท่าเทียม คือ ผู้ประกอบวิชาชีพต้องคำนึงถึงความเสมอภาค ในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของประชาชนทั้งในระดับชาติ ระดับท้องถิ่น ชนบทห่างไกล คนพิการที่มีข้อจำกัดในการเข้าถึงสื่อวิทยุและโทรทัศน์ กลุ่มเด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ ผู้ด้อยโอกาส เป็นต้น โดยไม่เลือกปฏิบัติต่อประชาชนที่มีความแตกต่างทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

๒.๖) ความหลากหลาย คือ ผู้ประกอบวิชาชีพต้องคำนึงถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรม ทัศนคติ รสนิยม พื้นที่ ภูมิลำเนา เชื้อชาติ ในการนำเสนอข่าวสาร สาร บันเทิง ทั้งในแง่ของเนื้อหา รายการ และกลุ่มเป้าหมายที่ต่างหากัน ควรมีการส่งเสริมกลุ่มผู้ผลิตอิสระขนาดเล็ก กระจายตัวไม่ผูกขาด เพื่อเป็นทางเลือกในการนำเสนอรายการวิทยุและโทรทัศน์ที่ตอบสนองความสนใจที่หลากหลายในสังคม

๒.๗) การพัฒนา คือ ผู้ประกอบวิชาชีพต้องพัฒนาระดับคุณภาพของวิชาชีพทั้งในแง่ของการผลิตและการเสนอรายการ ให้ความสำคัญกับการวิจัยและพัฒนารายการและผู้ชมผู้ฟัง ให้ความสำคัญกับการรับฟังเสียงสะท้อนจากผู้บริโภค ส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของคนดู คนฟังอย่างกว้างขวาง

๒.๘) หลักพื้นที่สาธารณะ คือ ผู้ประกอบวิชาชีพต้องส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพในการแสดงออกของประชาชนทุกกลุ่ม เปิดพื้นที่ให้มีการวิพากษ์ทางความคิดอย่างสร้างสรรค์

๒.๙) หลักความถูกต้องเที่ยงตรง ผู้ประกอบวิชาชีพต้องนำเสนอหรือเป็นสื่อกลางของข้อมูลที่ถูกต้องเที่ยงตรงต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ไม่บิดเบือนแต่งเติม มีการจำแนกให้ผู้รับสารเข้าใจว่าเป็นรายการข่าวที่ประกอบด้วยข้อเท็จจริงหรือรายการที่ประกอบด้วยความคิดเห็นส่วนตัวของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อ

๒.๑๐) วัตถุประสงค์ คือ ผู้ประกอบวิชาชีพต้องนำเสนอข้อมูลข่าวสารอย่างเที่ยงตรง ต่อสภาวะเหตุการณ์ตามข้อเท็จจริง โดยเฉพาะในรายงานข่าวและเหตุการณ์ปัจจุบัน ต้องไม่แสดงหรือสอดแทรกความคิดเห็นของตนเองลงไป ในรายงานข่าว ต้องตรวจสอบแหล่งที่มาของข้อมูลก่อนนำเสนอ

๒.๑๑) หลักความไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด คือ ผู้ประกอบวิชาชีพต้องเสนอข่าว เหตุการณ์ปัจจุบัน หรือรายการทั่วไป โดยเฉพาะเนื้อหาที่เกี่ยวข้องทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม อย่างตรงไปตรงมาตามสภาพข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ ไม่อคติ เอนเอียง ไม่ใส่ร้ายป้ายสี หรือช่วยุ้ให้เกิดความเกลียดชังระหว่างกัน

๒.๑๒) ความสมดุล เป็นธรรม คือ ผู้ประกอบวิชาชีพให้ความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย ที่ถูกพาดพิง กล่าวหา หรือมีส่วนได้เสียในเรื่องรานั้น ได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น เปิดโอกาสให้แหล่งข่าวในการชี้แจงหรือปฏิเสธ และอภิปรายโต้เถียงบนฐานของข้อมูล ความจริง และเหตุผล โดยเสนอหน้ากันบนหลักประชาธิปไตย

๒.๑๓) ผลประโยชน์สาธารณะ คือ ผู้ประกอบวิชาชีพต้องนึกถึงผลประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและสังคมเป็นสำคัญ ไม่ว่าผู้ประกอบวิชาชีพจะถือใบอนุญาตประกอบวิชาชีพเพื่อ ธุรกิจ สาธารณะ หรือชุมชน ไม่ควรให้ผลประโยชน์ส่วนตัวหรือขององค์กรสำคัญไปกว่าผลประโยชน์ของสาธารณะ โดยเฉพาะในกรณีสถานการณ์วิกฤต เหตุการณ์ความไม่สงบ จลาจล สงคราม หรือความแตกแยกของผู้คนในสังคม ควรยึดถือประโยชน์ของชาติเป็นสิ่งสำคัญสุด

๒.๑๔) เกียรติยศ ศักดิ์ศรี คือ ผู้ประกอบวิชาชีพต้องไม่ประพฤติปฏิบัติใดๆ อันจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติ ศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพ ต้องไม่อวดอ้างหรืออาศัยตำแหน่งหน้าที่ เพื่อเรียกร้องสิทธิหรือผลประโยชน์ใดๆ ที่ไม่ชอบธรรม ต้องละเว้นการรับอามิสสินจ้างอันมีค่า หรือผลประโยชน์ใดๆ เพื่อให้กระทำการหรือไม่กระทำการใดอันจะขัดต่อการปฏิบัติหน้าที่เพื่อประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างถูกต้อง ครบถ้วน และสมบูรณ์

ด้วยสื่อที่มีมากมายและหลากหลายช่องทางในการรับข่าวสารของประชาชน การกำกับดูแลกันเองของผู้ผลิตรายการในกิจการวิทยุกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ จึงเป็นสิ่งที่ช่วยเสริมสร้างสิทธิ เสรีภาพ และความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อธำรงไว้ซึ่งเกียรติ ศักดิ์ศรี และความรับผิดชอบในฐานะผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียงและโทรทัศน์ แนวปฏิบัติที่พึงในการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ ประกอบด้วย ๘ หลักปฏิบัติ ดังนี้

๑) การนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง เที่ยงตรง ครบถ้วน สมดุล และเป็นธรรม หมายถึง การเสนอข่าวสาร สาร หรือเหตุการณ์ ที่เป็นความจริง ถูกต้อง ตรงไปตรงมา เที่ยงตรง ไม่สอดแทรก

ความคิดเห็น หรือบิดเบือน และมีการตรวจทาน ตรวจสอบแหล่งข่าวก่อนนำเสนอข้อมูล เพื่อให้ผู้ฟังไม่เกิดความตื่นตระหนก และเข้าใจผิดไปจากความจริง

๒) การคำนึงถึงสิทธิมนุษยชน สิทธิส่วนบุคคล สิทธิในครอบครัว เกียรติยศชื่อเสียงส่วนบุคคล หมายถึง การนำเสนอข่าวสาร หรือสาระที่มีความเคารพต่อสิทธิมนุษยชน มุ่งเน้นการสร้างความเท่าเทียมกัน ไม่แบ่งแยกเหยียดหยามหรือเลือกปฏิบัติ และไม่ละเมิดต่อความเป็นส่วนตัว หรือทำร้ายความรู้สึกของบุคคล ทั้งนี้หากต้องมีการรายงานข่าวสารที่ต้องเปิดเผยถึงความทุกข์ยากของบุคคล เกิดจากการประสบภัยหายนะ หรืออยู่ในภาวะที่ลำบาก การนำเสนอจะต้องดำเนินการอย่างเคารพสิทธิความเป็นมนุษย์ และนำเสนออย่างเหมาะสม

๓) ความอิสระทางวิชาชีพ ความรับผิดชอบต่อสังคม ผลกระทบต่อผู้บริโภค หมายถึง การนำเสนอข่าวสารที่เป็นอิสระ จากอิทธิพลด้านต่างๆ และไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน เพื่อให้การนำเสนอข่าวสาร สาระ หรือประเด็นทางสังคม สามารถดำเนินไปได้อย่างอิสระ เป็นกลาง มุ่งเน้นการสร้างประโยชน์ต่อสาธารณะ ผลกระทบต่อความรู้สึกของผู้ฟัง และ ความเชื่อต่อองค์กรและรายการขององค์กรเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้รับฟังข่าวได้รับข้อมูลที่เป็นจริง ไม่เอนเอียง

๔) เคารพในลิขสิทธิ์ และทรัพย์สินทางปัญญา หมายถึง การปฏิบัติตามกฎหมายคุ้มครองลิขสิทธิ์ โดยเคร่งครัด ไม่กระทำกิจการอันใดที่เป็น การ ดัดแปลง ทำซ้ำ โดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ หรือในการถ่ายทอดรายการ ต้องไม่กระทำการ ดักสัญญาณ เชื่อมต่อเสียงของผู้ประกอบการสื่ออื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือหากได้รับการอนุญาตต้องทำการระบุแหล่งที่มาของสื่ออื่นๆ จากต้นฉบับทุกครั้ง

๕) ส่งเสริมการบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของชาติ เพื่อสร้างสรรค์สังคม ตลอดจนค่านิยมอันดีงามและภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง การส่งเสริมพื้นที่สื่อที่เหมาะสมและสร้างหรือเป็นตัวกลางให้แต่ละภาคส่วนพื้นที่ต่างๆในสังคมไทย ในการนำเสนอ รายการเชิงวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับชาติ ให้มีความสร้างสรรค์ มีการปรับประยุกต์ให้เข้ากับสมัย และเหมาะสมต่อการรับรู้ของเด็กและเยาวชน

๖) ปกป้องเด็กและเยาวชนจากเนื้อหาที่มีความเสี่ยง และเด็กที่ปรากฏในสื่อ หมายถึง งดเว้นการนำเสนอ ข้อมูล ภาษา ถ้อยคำ และนำเสนอที่ไม่เหมาะสม อันเป็นผลให้เด็กและเยาวชนเข้าใจผิดหรือก่อให้เกิดพฤติกรรมเลียนแบบ และห้ามนำเสนอข้อมูลที่อาจเกิดผลเสียต่อพัฒนาการด้านศีลธรรม ด้านกายภาพและด้านสติปัญญาของเด็กและเยาวชน

๗) การให้พื้นที่สาธารณะ ข่าวสารสาธารณะ ในเหตุการณ์สาธารณะที่สำคัญ หมายถึง การนำเสนอข่าว หรือเหตุการณ์ เช่น การชุมนุม การประท้วง จะต้องไม่ใช้น้ำเสียง หรือกิริยาท่าทางที่สื่อ เพื่อสร้างบรรยากาศเกินจริง งดเว้นการแสดงความคิดเห็นส่วนต่อในการนำเสนอข่าว เพื่อหลีกเลี่ยงการสร้างความแตกแยกของสังคม

๘) การสื่อสารที่สร้างความเกลียดชัง หมายถึง มุ่งเน้นการเสนอข่าวสาร สาระ ที่ใช้ภาษาท่าทางที่มีความสุภาพ และเหมาะสม เพื่อหลีกเลี่ยงการสร้าง ความแตกแยก และเกลียดชังจากผู้ฟังที่มีความเห็นต่าง หรือ ความแตกต่างด้านอื่นๆ

๑.๒.๓) ข้อบังคับสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทยว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ พ.ศ.๒๕๕๓

ข้อบังคับสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทยว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ พ.ศ.๒๕๕๓ ได้ระบุถึงบทบาทของนักข่าวดังนี้

๑) ต้องนำเสนอหรือเผยแพร่ข่าวสาร และข้อมูลที่เกี่ยวข้องแก่สาธารณะชนตามหลักวัตถุประสงค์ด้วยความถูกต้องเที่ยงตรง แม่นยำ และครบถ้วน ด้วยความเป็นธรรมโดยปราศจากอคติ ๔ ได้แก่ ฉันทาคติ โทสาคติ ภยาคติ และโมหาคติ

๒) หากมีการอ้างอิง หรือคัดลอกข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูลอื่นต้องแจ้งที่มาของข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องที่นำเสนอหรือเผยแพร่ดังกล่าว

๓) ต้องปกปิดชื่อตัว ชื่อสกุล รูปร่าง ลักษณะ และสถานะของแหล่งข่าว รวมทั้งข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องสำคัญที่แหล่งข่าวประสงค์ให้ปกปิด เว้นแต่จะได้รับความยินยอมจากแหล่งข่าว และเห็นได้อย่างชัดเจนว่า การเปิดเผยดังกล่าวไม่เป็นอันตรายต่อแหล่งข่าว

๔) การนำเสนอ หรือเผยแพร่ข่าวสาร และข้อมูลที่เกี่ยวข้องที่เกิดความผิดพลาด ต้องดำเนินการแก้ไขความผิดพลาดโดยทันที พร้อมทั้งขอภัยในความผิดพลาดดังกล่าว

๕) การนำเสนอ หรือเผยแพร่ข่าวสาร และข้อมูลที่เกี่ยวข้องต้องคำนึงถึงสิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และไม่เป็นการซ้ำเติมความทุกข์ และโศกนาฏกรรมแก่ผู้ที่ตกเป็นข่าว

๖) การนำเสนอ หรือเผยแพร่ข่าวสาร และข้อมูลที่เกี่ยวข้องต้องตระหนักถึงประโยชน์แห่งสาธารณะ หรือเผยแพร่สิ่งที่เป็นภัยต่อสังคม หรือกระทบต่อสาธารณะ

๗) การแสดงความคิดเห็น หรือการวิจารณ์ข่าวสาร และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ต้องให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ที่ถูกพาดพิง และต้องแยกแยะให้ชัดเจนว่า เป็นข้อเท็จจริงหรือเป็นการแสดงความคิดเห็น โดยต้องแจ้งให้ทราบว่า เป็นการแสดงความคิดเห็นหรือการวิจารณ์ของผู้ประกอบวิชาชีพข่าวนั้น การแสดงความคิดเห็นพึงกระทำโดยบริสุทธิ์ใจ และไม่มีพันธกรณีอื่นใด นอกจากมุ่งปฏิบัติหน้าที่เพื่อสาธารณชน โดยไม่ยอมให้อิทธิพลอื่นใดมาครอบงำความคิดเห็น

๘) ต้องแสดงให้เห็นถึงความพยายามในการให้ความเป็นธรรมแก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

๙) ต้องไม่นำเสนอ หรือเผยแพร่ข่าวสาร และข้อมูลที่เกี่ยวข้องโดยมีการประกาศโฆษณาที่แอบแฝงมาพร้อมกับข่าวสาร และข้อมูลที่เกี่ยวข้องจนทำให้ประชาชนหลงเชื่อในความเป็นข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

๑๐) ต้องระมัดระวังไม่นำเสนอ หรือเผยแพร่ข่าวสาร และข้อมูลที่เกี่ยวข้องที่ตนเองหรือพวกพ้องมีผลประโยชน์ทับซ้อน หากผู้ประกอบวิชาชีพข่าววิทยุมีผลประโยชน์ทับซ้อนกับข่าวสาร และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ต้องแจ้งหรือรายงานพร้อมกับการนำเสนอ หรือเผยแพร่ดังกล่าวทันที

๑๑) ต้องระมัดระวังการนำเสนอ หรือเผยแพร่ข่าวสาร และข้อมูลที่เกี่ยวข้องภายใต้ขอบเขตแห่งขนบธรรมเนียม ประเพณี ศีลธรรมอันดีงามของประชาชน มิให้ประชาชนหลงเชื่อในสิ่งเท็จมลาย และไม่เป็นเครื่องมือในการนำเสนอ หรือเผยแพร่สิ่งที่เป็นภัยต่อสังคม หรือกระทบต่อสาธารณะ

๑.๒.๔) ระเบียบสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพฯ

พ.ศ. ๒๕๕๕

ระเบียบสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพฯ พ.ศ. ๒๕๕๕ ควรดำเนินการดังนี้

๑) นำเสนอ หรือเผยแพร่ข่าวสาร ข้อเท็จจริง เพื่อประโยชน์สาธารณะ ด้วย ความถูกต้อง ครบถ้วน เป็นธรรม

๒) เคารพสิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิส่วนบุคคลของผู้ที่เกี่ยวข้องในข่าว

๓) มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อวิชาชีพสื่อสารมวลชนและไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน

๔) ปกป้องและปฏิบัติต่อแหล่งข่าวอย่างเป็นธรรม

๕) ให้ความเป็นธรรมต่อผู้ตกเป็นข่าว หากนำเสนอข้อมูลผิดพลาด ต้องดำเนินการแก้ไขโดยทันที พร้อมขออภัยในความผิดพลาดดังกล่าว

๖) ส่งเสริมและรักษาไว้ซึ่งเสรีภาพของการเสนอข่าวและความคิดเห็น

๗) ไม่กระทำการอันเป็นการบั่นทอนเกียรติคุณของวิชาชีพ หรือความสามัคคีของเพื่อนร่วมวิชาชีพ

๑.๒.๕) จรรยาบรรณวิชาชีพโฆษณา

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับโฆษณา ควรมีจรรยาบรรณวิชาชีพโฆษณา (สมาคมโฆษณาแห่งประเทศไทย, ๒๐๒๐) ดังนี้

๑) ประกอบวิชาชีพด้วยความซื่อสัตย์สุจริตตามหลักปฏิบัติ และวิชาการ และอยู่ภายใต้ บทบัญญัติแห่งกฎหมาย

๒) ไม่ทำการใดๆ อันอาจนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพ

๓) มีความรับผิดชอบต่อสังคม และไม่ก่อให้เกิดความเสื่อมเสียในจริยธรรม และวัฒนธรรมอันดีงาม

๔) ไม่ควรกระทำการโฆษณาอันเป็นการดูหมิ่นเชื้อชาติ ศาสนา หรือความเชื่อ หรือสิ่งอันเป็นที่เคารพสักการะของบุคคลทั่วไป

๕) ไม่ควรกระทำการโฆษณาอันทำให้เกิดความสำคัญผิดในสาระสำคัญเกี่ยวกับ สินค้า บริการ การแสดง หรืออื่นๆ หรือโอ้อวดสรรพคุณจนเกินความจริงจน ทำให้ผู้เห็น หรือผู้ฟังเกิด ความเข้าใจผิด

๖) ไม่ควรกระทำการโฆษณาโดยใช้ความเชื่อเกี่ยวกับไสยศาสตร์หรือเรื่องโชคลางมาเป็น ข้อจูงใจ

๗) ไม่ควรกระทำการโฆษณาโดยการเลียนแบบเครื่องหมายการค้า คำขวัญ หรือข้อความสำคัญ หรืออื่น ๆ จากการโฆษณาของผู้อื่น อันทำให้ผู้อื่นเห็น หรือผู้อื่นได้ยินเกิดความเข้าใจผิดหรือไขว้เขวเกี่ยวกับ สินค้า บริการ หรือการแสดงของผู้อื่น

๘) ไม่ควรกระทำการโฆษณาโดยใช้ศัพท์สถิติ ผลการวิจัย หรืออ้างอิงรายงานทางวิทยาศาสตร์ ในทางที่ไม่สมควร หรือทำให้เกิดความเข้าใจผิดโดยที่สินค้านั้นไม่มีคุณสมบัติตามที่อ้าง

๙) ไม่ควรกระทำการโฆษณาโดยอ้างถึงตัวบุคคล หรือสถาบัน โดยที่ตัวบุคคล หรือสถาบันนั้น ไม่มีตัวตนอยู่จริงและไม่ได้ใช้สินค้าและบริการ หรือชมการแสดงนั้นจริง

๑๐) ไม่ควรกระทำการโฆษณาอันอาจมีผลเป็นอันตรายต่อเด็ก หรือผู้เยาว์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ หรือทำให้ขาดความรู้สึกผิดชอบ หรือโดยอาศัยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของบุคคลดังกล่าวมาใช้เป็นเครื่องมือในการจูงใจโดยไม่สมควร

๑.๒.๖) คู่มือจริยธรรมของ National Public Radio

National Public Radio (NPR) (๒๐๒๐) เป็นองค์กรสื่อไม่แสวงหาผลกำไรของประเทศสหรัฐอเมริกาโดยได้รับทุนสนับสนุนจากทั้งภาครัฐและเอกชน ตั้งอยู่ที่เมืองวอชิงตันดีซี NPR ยังทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยการระดับชาติกับเครือข่ายสถานีวิทยุสาธารณะกว่า ๑,๐๐๐ แห่งทั่วประเทศสหรัฐอเมริกา พันธกิจของ NPR ร่วมกับสถานีสมาชิก คือ การทำให้ผู้คนได้รับข่าวสารและข้อมูลมากขึ้นด้วยความเข้าใจที่ลึกซึ้งต่อเหตุการณ์ แนวความคิด และวัฒนธรรมทั้งภายในประเทศสหรัฐอเมริกาและทั่วโลก ด้วยเหตุนี้ NPR จึงทำการผลิต รายงาน และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้เป็นไปตามมาตรฐานสูงสุด เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสาธารณะทั้งด้านการสื่อสารมวลชนและการแสดงออกทางวัฒนธรรม โดยคู่มือจริยธรรมที่เป็นมาตรฐานและหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหาของ NPR มี ๑๒ ประการ ดังนี้

๑) ความถูกต้อง (Accuracy) จุดประสงค์หลัก คือ การตามล่าหาความจริง ข้อเท็จจริงในการทำข่าวนั้นจะต้องถูกต้องและตรงตามบริบท และใช้ข้อมูลจากแหล่งอ้างอิงที่ไม่ใช่จากองค์กรของ NPR เองเพื่อเสนอความจริงที่สุด

๒) ความเป็นธรรม (Fairness) จะต้องรายงานข่าวด้วยความเป็นธรรม ทั้งในการสัมภาษณ์ก็ต้องให้ความเป็นธรรมกับทุกฝั่ง รวมทั้งในแง่มุมของฝั่งตรงข้าม

๓) ความครบถ้วนสมบูรณ์ (Completeness) จะต้องให้ข้อมูลข่าวสารที่ครบถ้วนตั้งแต่ต้นจนจบเรื่อง และจะต้องรายงานเรื่องราวทั้งหมดให้สมบูรณ์

๔) ความซื่อสัตย์ (Honesty) จะต้องมีความซื่อสัตย์ในวิชาชีพของตน ทำการรายงานข้อมูลข่าวสารและสัมภาษณ์อย่างตรงไปตรงมา ทั้งบนโลกออนไลน์และที่เป็นรูปเล่ม

๕) ความเป็นอิสระ (Independence) จะต้องไม่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน ไม่เข้าข้างผู้สนับสนุนทางการเงิน และรายงานแต่ความจริงเพื่อตอบสนองความเชื่อมั่นของสาธารณะเป็นที่ตั้ง

๖) ความเป็นกลาง (Impartiality) จะต้องไม่เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือมีอคติ เพราะความเห็นของ NPR จะส่งผลกระทบต่อความคิดเห็นของผู้คนในสังคม

๗) ความโปร่งใส (Transparency) เปิดเผยการค้นหาข้อมูลความจริงและขั้นตอนการทำงานให้ได้มากที่สุดเพื่อให้สังคมสามารถประเมินได้ และปกป้องข้อมูลส่วนตัวของแหล่งข่าว

๘) ความรับผิดชอบ (Accountability) องค์กรรับผิดชอบต่องานทั้งหมด และยินดีที่จะตอบทุกข้อสงสัยและรับฟังความเห็นของมวลชน และหากพบข้อผิดพลาดจะทำการแก้ไขทันที

๙) ความเคารพ (Respect) ต้องให้ความเคารพต่อแหล่งข้อมูลและทุกคนที่เกี่ยวข้อง มีเข้าใจต่อความแตกต่างในเชิงทัศนคติและวัฒนธรรม และมีความเห็นอกเห็นใจต่อผู้ที่ได้รับผลกระทบ

๑๐) ความเป็นเลิศ (Excellence) ต้องให้ความสำคัญกับการเล่าเรื่อง โดยคุณภาพของคำพูด เสียง และภาพที่ใช้จะต้องมีความเยี่ยมยอด เพื่อส่งต่อความจริงให้กับโลกใบนี้

๑๑) นำหลักการมาปฏิบัติใช้จริง (Putting Principles Into Practice) พันธกิจเหล่านี้ นอกจากจะเป็นแนวทางในการปฏิบัติแล้ว ยังเป็นการกระตุ้นให้เกิดการอภิปรายและการพิจารณาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นกุญแจสำคัญในกระบวนการตัดสินใจเชิงจริยธรรม ซึ่งถือว่าเป็นความรับผิดชอบของเราในการทำงานตามหลักการเหล่านี้

๑๒) การใช้หลัก “Memmos: Missives & Musings” ของ Mark Memmott ซึ่งเป็นผู้แก้ไข ปัญหาการปฏิบัติต่างๆของนักข่าวพบและวิธีที่ NPR ใช้เพื่อแก้ไขปัญหานั้นนอกเหนือจากในคู่มือจริยธรรมกล่าวถึง

๑.๒.๗) คู่มือจริยธรรมของ The Guardian

The Guardian (๒๐๑๑) เป็นหนังสือพิมพ์รายวันของประเทศอังกฤษ ต่อมาหนังสือพิมพ์เติบโตจนมีทั้งเว็บไซต์นำเสนอข่าวออนไลน์ภายในประเทศ และต่างประเทศ อาทิ The Guardian Australia และ The Guardian US ซึ่งสมาชิกทุกคนขององค์กรมีหน้าที่ในการรักษามาตรฐานวิชาชีพสูงสุดตามหลักจรรยาบรรณ เพื่อประโยชน์ของสาธารณะ เกณฑ์มาตรฐานด้านจริยธรรมเหล่านี้ถูกกำหนดขึ้นเพื่อปกป้องทั้งสิทธิส่วนบุคคลและสิทธิของสาธารณชนในการรับรู้ อันถือเป็นรากฐานสำคัญของระบบการกำกับดูแลตนเองที่อุตสาหกรรมได้ให้คำมั่นสัญญา ที่ต้องปฏิบัติตามทั้งหมด ๑๖ ข้อ ดังนี้

๑) ความถูกต้อง (Accuracy) จะต้องไม่มีการเผยแพร่ข้อมูลที่ผิด ชี้นำให้เข้าใจผิด หรือมีการบิดเบือน หากพบข้อผิดพลาดจะต้องแก้ไขในทันที และจะต้องรายงานข่าวอย่างเป็นกลาง

๒) เปิดโอกาสในการตอบกลับ (Opportunity to reply) ต้องให้โอกาสที่เป็นธรรมในการตอบรับข้อผิดพลาดเมื่อได้รับการร้องเรียนอย่างสมเหตุสมผล

๓) ความเป็นส่วนตัว (Privacy) จะไม่มีการรุกร้าความเป็นส่วนตัว ถ่ายรูปบุคคลหรือสถานที่ส่วนตัว หากไม่ได้รับความยินยอม

๔) การล่วงละเมิด (Harassment) จะต้องไม่มีการข่มขู่ โทรศัพท์หาหลายๆ ครั้ง หรือตามติดเพื่อถ่ายรูป และจะต้องทำการแนะนำตัวทุกครั้งว่าเป็นตัวแทนมาจากสื่อใด

๕) การรายงานเรื่องโศกเศร้า (Intrusion into grief or shock) การสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องและแนวทางดำเนินงานจะต้องทำด้วยความเห็นอกเห็นใจ

๖) ข้อเกี่ยวข้องกับเด็ก (Children) จะไม่สัมภาษณ์หรือถ่ายภาพเด็กที่อายุต่ำกว่า ๑๖ ปี ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิภาพของตนเองหรือของเด็กคนอื่น หากไม่ได้รับการยินยอมจากผู้ปกครอง

๗) ข้อเกี่ยวข้องกับเด็กกรณีเรื่องทางเพศ (Children in sex cases) สื่อมวลชนต้องไม่ระบุตัวตนเด็กอายุต่ำกว่า ๑๖ ปี ที่ตกเป็นเหยื่อหรือเป็นพยานในคดีที่เกี่ยวข้องกับความผิดทางเพศ

๘) ข้อเกี่ยวข้องกับโรงพยาบาล (Hospitals) จะต้องทำการขออนุญาตก่อนเข้าไปในพื้นที่ ที่ไม่ใช่พื้นที่สาธารณะของโรงพยาบาล

๙) การรายงานอาชญากรรม (Reporting of Crime) จะไม่มีการระบุถึงญาติหรือเพื่อนของบุคคลที่ถูกตัดสินหรือถูกกล่าวหาว่าก่ออาชญากรรมหากไม่ได้รับความยินยอม

๑๐) เครื่องมือและกลอุบาย (Clandestine devices and subterfuge) จะต้องไม่แสวงหาหรือเผยแพร่เนื้อหาที่ได้มาโดยการซ่อนกล้องเพื่อแอบถ่ายภาพ หรือโดยการดักฟังทางโทรศัพท์ การแอบอ่านข้อความหรืออีเมลส่วนตัว

๑๑) เหยื่อของการข่มขืน (Victims of sexual assault) จะต้องไม่มีการระบุตัวตนของเหยื่อการข่มขืน

๑๒) การแบ่งแยก (Discrimination) จะต้องหลีกเลี่ยงการพาดพิงถึงเชื้อชาติ สีผิว ศาสนา รสนิยมทางเพศ หรือความเจ็บป่วยทางร่างกายหรือจิตใจ

๑๓) งานวารสารศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการเงิน (Financial journalism) จะต้องไม่ใช่ข้อมูลทางการเงินเพื่อแสวงหาผลกำไรให้แก่ตนเอง และไม่ควรถูกส่งต่อข้อมูลดังกล่าวให้แก่ผู้อื่น

๑๔) แหล่งข้อมูลที่เป็นความลับ (Confidential sources) จะต้องปกป้องแหล่งข้อมูลให้เป็นความลับ

๑๕) พยานในการพิจารณาคดีอาชญากรรม (Witness payments in criminal trials) จะไม่มีการจ่ายเงินหรือเสนอการจ่ายเงินให้กับพยาน

๑๖) การจ่ายเงินให้แก่อาชญากร (Payment to criminals) จะต้องไม่จ่ายเงินสำหรับเรื่องราวรูปภาพ หรือข้อมูลจากบุคคลพยายามใช้ประโยชน์จากอาชญากรรม

๑.๒.๘) คุ่มือจริยธรรมของ British Broadcasting Corporation

คุ่มือจริยธรรมของ British Broadcasting Corporation (BBC) (British Broadcasting Corporation, ๒๐๒๐) เป็นองค์การกระจายเสียงสาธารณะของประเทศอังกฤษ ซึ่งถือเป็นองค์กรด้านสถานีวิทยุและโทรทัศน์แห่งชาติที่เก่าแก่ อันเป็นสถานีออกอากาศที่ใหญ่ในระดับนานาชาติที่เป็นที่รู้จักทั่วโลก มีหลักเกณฑ์ด้านบรรณาธิการ ซึ่งถือเป็นมาตรฐานของ BBC เพื่อนำไปปรับใช้กับเนื้อหาทุกรูปแบบทั้งหมด ๑๘ หมวด ดังต่อไปนี้

๑) มาตรฐานด้านบรรณาธิการของ BBC

๒) วิธีการทำตามมาตรฐานที่วางไว้

๓) ความถูกต้อง (Accuracy)

๔) ความเป็นกลาง (Impartiality)

๕) ภัยอันตรายและความผิด (Harm and Offence)

๖) ความเป็นธรรมต่อผู้ให้ข้อมูลและความยินยอม (Fairness to Contributors and Consent)

๗) ความเป็นส่วนตัว (Privacy)

๘) การรายงานอาชญากรรมและพฤติกรรมต่อต้านสังคม (Reporting Crime and Anti-social Behavior)

๙) เด็กและเยาวชนในฐานะผู้ให้ข้อมูล (Children and Young People as Contributors)

๑๐) การเมือง นโยบายสาธารณะ และการสำรวจความคิดเห็น (Politics, Public Policy and Polls)

๑๑) สงคราม ความหวาดกลัว และเหตุฉุกเฉิน (War, Terror and Emergencies)

๑๒) เนื้อหาทางศาสนา (Religious Content)

๑๓) การใช้ซ้ำ การนำกลับมาแก้ไขใหม่ และการเข้าถึงได้อย่างถาวร (Re-use, Reversioning and Permanent Availability)

๑๔) ความเป็นอิสระจากความสนใจภายนอก (Independence from External Interests)

๑๕) ความขัดแย้งทางผลประโยชน์ (Conflicts of Interest)

๑๖) ปฏิสัมพันธ์กับคนภายนอกและการจัดหาเงินทุน (External Relationships and Financing)

๑๗) การแข่งขัน การโหวต และการโต้ตอบ (Competitions, Votes and Interactivity)

๑๘) กฎหมาย (The Law)

๒) ประเด็นเชิงจริยธรรมในกิจการกระจายเสียงทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ

๒.๑) บทบาทของสื่อมวลชนภายใต้กรอบจริยธรรม และปัญหาเชิงจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพในกิจการกระจายเสียง

จริยธรรม (Ethics) เปรียบเสมือนแนวทางการปฏิบัติงานสำหรับทุกคนและทุกสายอาชีพ เพื่อคงไว้ซึ่งศีลธรรมอันดี การประพฤติ ปฏิบัติที่ดีและถูกต้อง อันจะเป็นประโยชน์ต่อบุคคลอื่นๆ สำหรับบริบทของกิจการวิทยุกระจายเสียง จริยธรรมถือเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากการดำเนินการเพื่อสร้างและพัฒนา สื่อแล้วเผยแพร่กระจายไปยังประชาชนในวงกว้าง หากผู้ปฏิบัติงานไม่มีจริยธรรม คือไม่ปฏิบัติตาม กฎระเบียบ กฎเกณฑ์ ข้อบังคับที่กำหนดไว้ ก็อาจจะส่งผลเสียต่อทั้งตนเอง และผู้อื่นในวงกว้างเป็นได้ บทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนที่ถูกต้องกับภายใต้กรอบความคิดเชิงจริยธรรม ประกอบด้วย

๑) สิทธิมนุษยชน (Human Rights) ซึ่ง Rao & Lee (๒๐๐๕) กล่าวว่า นักวารสารศาสตร์ไม่ควรตัดสินคุณค่าของผู้อื่นให้มีฐานะที่ด้อยต่ำกว่าคุณค่าของตัวเองซึ่งสอดคล้องกับหลักการสิทธิมนุษยชน (Human Rights) และยึดถือในหลักการที่ว่า “สิทธิ” เป็นเรื่องตามธรรมชาติของมนุษย์ทุกคน โดยไม่มี การแบ่งแยก สิทธิมนุษยชน (Human Rights) เป็นสิทธิที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางในประเทศเสรี ประชาธิปไตย ถือว่าเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่จำเป็น ในการดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีของมนุษย์ องค์การ สหประชาชาติได้ประกาศ “ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน” (The universal Declaration of Human Rights) ในปี ค.ศ. ๑๙๔๘ (พ.ศ. ๒๔๙๑) โดยบัญญัติในข้อสองว่า “ทุกคนมีสิทธิและเสรีภาพที่ กล่าวในปฏิญญานี้ โดยไม่มีการแบ่งแยกใดใด ไม่ว่า ชาติ ผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความเชื่อทางการเมือง ความเชื่ออื่น ๆ ที่มาแห่งเชื้อชาติหรือสังคม ทรัพย์ กำเนิด หรือฐานะอื่น” หลักการเรื่องสิทธิมนุษยชน นอกจากนี้ หลักการสิทธิมนุษยชนยังให้ความสำคัญต่อความแตกต่าง หลากหลายทางชาติพันธุ์ และศาสนา เมื่อเกิดเหตุการณ์ความขัดแย้งในสังคมด้วย

๒) การละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้อื่น ความเป็นส่วนตัว (Privacy) คือสิทธิของบุคคลที่จะ ไม่ถูกรบกวนในการดำเนินชีวิตที่ถือเป็นเรื่องส่วนตัว ได้แก่ ความเป็นส่วนตัวในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง ตลอดจนข้อมูลส่วนตัวที่ไม่ส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ของส่วนรวม ความเป็นส่วนตัวถือเป็น สิทธิของบุคคลที่จะอยู่โดยลำพัง ได้แก่ ความเป็นส่วนตัวในเชิงกายภาพ ความเป็นส่วนตัวเชิงการสื่อสาร และความเป็นส่วนตัวเชิงข้อมูลข่าวสาร การทำหน้าที่ของสื่อมวลชน บางครั้งได้ละเมิดชีวิต ส่วนตัวของบุคคลอื่นเกินความจำเป็น สื่อมวลชนมักให้ความสำคัญต่อ “สิทธิที่ประชาชนควรรู้” มากกว่า “สิทธิส่วนบุคคล” ทั้งที่บุคคลไม่ว่าใครก็ตามล้วนได้รับการปกป้องในเรื่องสิทธิส่วนบุคคลตามกฎหมาย สื่อมวลชนสามารถละเมิดสิทธิส่วนบุคคลในบางกรณีเพื่อประโยชน์สาธารณะเท่านั้น ดังที่ระบุไว้ใน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๓๔

“สิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง หรือความเป็นอยู่ส่วนตัว ย่อมได้รับความคุ้มครอง” อย่างไรก็ตามสื่อมวลชนมักอ้างว่าการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลสามารถทำได้ในกรณีเพื่อประโยชน์สาธารณะ คำว่าบุคคลสาธารณะ (Public figure) ถูกนำมาใช้อ้างอิงเสมอในการรายงานข่าว อย่างไรก็ตาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๐ ระบุไว้ว่า “ในกรณีหมิ่นประมาท ถ้าผู้ถูกหว่ากระทำ ความผิดพิสูจน์ได้ว่าข้อที่หว่าว่าเป็นหมิ่นประมาทนั้นเป็นความจริง ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ แต่ห้ามไม่ให้ พิสูจน์ ถ้าข้อที่หว่าว่าเป็นหมิ่นประมาทนั้นเป็นการใส่ความในเรื่องส่วนตัว และการพิสูจน์ไม่เป็นประโยชน์ ต่อประชาชน” ปัญหาของการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลนี้ ประเด็นหนึ่งที่ต้องตระหนักนั้นคือสื่อจะต้องสลายอัตตา ที่ว่าสื่อมีเสรีภาพที่จะนำเสนออะไรก็ได้ มาสู่การนำเสนออย่างเคารพในสิทธิความเป็นมนุษย์ของ บุคคลอื่นให้มากขึ้น ความเป็นฐานันดรสมัยใหม่จะช่วยให้สื่อสามารถใช้สิทธิเสรีภาพท่วงไปทั่วใน ทุกเขตแดนสังคม บางครั้งสื่อละเมิดสิทธิส่วนบุคคลซึ่งขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชน แต่สื่อกลับเห็นว่าสิทธิ ของประชาชนผู้รับสารต้องมาก่อนสิทธิส่วนบุคคล สื่อจึงต้องปรับเปลี่ยนมุมมองใหม่ให้สิทธิมนุษยชนมี คุณค่าเทียบเท่ากับสิทธิที่ควรรู้ของประชาชน ด้วยการประสาน “จิตสำนึกทางวิชาชีพสื่อ” กับ “จิตสำนึก สิทธิมนุษยชน” ซึ่งให้ความสำคัญกับการปกป้องความเป็นส่วนตัวของบุคคล เข้าไว้ด้วยกัน ข้อบังคับ จริยธรรมที่ว่าด้วยเรื่องสิทธิความเป็นส่วนตัวมีดังนี้

๒.๑) หลักการความถูกต้อง (Accuracy) ซึ่ง Cooper (๑๙๘๙) ระบุไว้ว่า หลักการเรื่อง ความถูกต้องเป็นหลักสากลของจริยธรรมสื่อมวลชนทั่วโลก เพราะหลักการเรื่องการรายงานความจริง มาพร้อมกับสิทธิที่จะได้รู้ของสาธารณชน หากปราศจากความจริง สื่อมวลชนย่อมหมดความน่าเชื่อถือ และความไว้วางใจจากสาธารณชน ความจริงย่อมมาพร้อมกับความถูกต้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการรายงานข่าวนั้น สื่อมวลชนต้องนำเสนอข้อเท็จจริงทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ Callahan (๒๐๐๓) กล่าวว่าความจริงมิใช่แค่การบอกเล่าและนำเสนอความจริงเท่านั้น แต่นักวารสารศาสตร์ต้องไม่พยายามในการตีความหมายของ ข่าวในแต่ละวัน ข้อเท็จจริงที่ปรากฏในสื่อมวลชนต้องไม่ถูกบิดเบือน แม้ว่าสื่อมวลชนจะมีเนื้อที่จำกัดจน ไม่สามารถรายงานข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นได้ทั้งหมด หน้าที่ของสื่อจะต้องมีวินิจฉัยในการเลือกข้อเท็จจริงที่ เกี่ยวข้องมา นำเสนออย่างระมัดระวัง ปัญหาของการรายงานความจริงของสื่อมวลชนคือ การนำเสนอความจริงครึ่งเดียว และการไม่ ทำหน้าที่พิสูจน์ความจริง สื่อมวลชนรู้ความจริงทั้งหมด หรือรู้ความจริงสองด้าน แต่สื่อเลือกนำเสนอ ความจริงด้านเดียว อาจเพื่อผลประโยชน์บางประการของสื่อมวลชน อีกกรณีหนึ่งคือสื่อมวลชนเลือกนำเสนอความจริงสองด้านแล้ว แต่เป็นความจริงที่ยังมิใช่ความจริงที่แท้ ยังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ ยังไม่ผ่านการพิสูจน์ให้เห็นแน่ชัด สังคมยังไม่ได้คำตอบ ข้อมูลในรายงานข่าวยังไม่นำไปสู่ข้อยุติของปัญหา การรายงานข่าวจากมุมมองสองด้านของผู้ที่เกี่ยวข้องจึงยังเป็นเพียงแค่การนำเสนอความจริงครึ่งเดียว และยังไม่นำไปสู่การทำหน้าที่พิสูจน์ความจริงของสื่อมวลชน ดังที่ปรากฏใน ข้อบังคับสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ ไทยว่าด้วย จริยธรรมแห่งวิชาชีพข่าววิทยุ และโทรทัศน์ พ.ศ.๒๕๕๓ข้อ ๗ (๒) หากมีการอ้างอิง หรือคัดลอก ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูลอื่น ต้อง แจ้งที่มาของข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องที่นำเสนอหรือเผยแพร่ดังกล่าว ข้อ ๗ (๔) การนำเสนอหรือเผยแพร่ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องที่เกิดความผิดพลาดต้อง ดำเนินการแก้ไขความผิดพลาดโดยทันที พร้อมทั้งขอภัยในความผิดพลาดดังกล่าว

๒.๒) หลักกาวินิจฉัย (Objectivity) คือ หลักความเป็นกลางที่ปลอดจากอคติ การรายงานข้อเท็จจริงโดยปราศจากอคติ ไม่ว่าจะป็นอคติจากความรัก ความเกลียดชัง ความกลัว หรือความไม่รู้ ตลอดจน

การไม่ปล่อยให้ความคิดเห็นหรือความรู้สึกส่วนตัวเข้าแทรกแซงในการรายงานข้อเท็จจริง ในบางครั้งสื่อมวลชนเลือกนำเสนอข่าวในทิศทางใดทิศทางหนึ่งตามความเชื่อ ความรู้สึกของ ตนเอง โดยปราศจากความเป็นธรรม และหลักเหตุผล ความลำเอียงในการเสนอข่าวอาจสะท้อนให้เห็น จากการใช้ภาษาและภาพถ่ายที่บ่งบอกอคติของสื่อ หรือแม้แต่การนำเสนอข้อมูลที่ขาดความสมดุลเท่า เทียม การใส่ความคิดเห็นส่วนตัวลงไปในการนำเสนอ ข้อเท็จจริงหรือพื้นที่ในการนำเสนอที่ไม่สมดุล ภาววิสัยหรือความเป็นกลางสามารถทำให้เกิดขึ้นได้ในทางปฏิบัติจากการนำเสนอข้อเท็จจริงที่เพียงพอ เช่น การนำเสนอข้อมูลรอบด้าน จากมุมมองและข้อเท็จจริงของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องอย่างเท่าเทียมทั้งในแง่ของ ความหลากหลายของแหล่งข่าว ความเท่าเทียมในเนื้อหาและเวลาที่นำเสนอ ดังที่ปรากฏในข้อบังคับสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทยว่าด้วย จริยธรรมแห่งวิชาชีพข่าววิทยุ และโทรทัศน์ พ.ศ.๒๕๕๓ ข้อ ๗ (๑) ต้องนำเสนอหรือเผยแพร่ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องแก่สาธารณชนตามหลักกัตตุ วิชา ด้วยความถูกต้องเที่ยงตรง แม่นยำ และครบถ้วน ด้วยความเป็นธรรมโดยปราศจากอคติ ๔ ได้แก่ ฉันทาคติ โทสาคติ ภยาคติ และโมหาคติ ข้อ ๗ (๘) ต้องแสดงให้เห็นถึงความพยายามในการให้ความเป็นธรรมแก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ข้อ ๗ (๙) ต้องไม่นำเสนอหรือเผยแพร่ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องโดยมีการประกาศโฆษณาที่ แอบแฝงมาพร้อมกับข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องจนทำให้ประชาชนหลงเชื่อในความเป็นข่าวสารและ ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

๒.๓) หลักศีลธรรม (Moral) คือ หลักประพฤติปฏิบัติของคนในสังคม เป็นเกณฑ์ในการตัดสิน ความดีชั่วตามมโนสำนึกของบุคคล หลักศีลธรรมเป็นแกนหลักในจริยธรรมของสื่อมวลชน มีเป้าหมาย ควบคุมสำนึกซึ่งจะควบคุมพฤติกรรมด้านดีชั่วตามข้อกำหนดของศีลธรรม ข้อบังคับจริยธรรมสื่อมวลชน ว่าด้วยหลักศีลธรรม ดังที่ปรากฏในข้อบังคับสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทยว่าด้วย จริยธรรมแห่งวิชาชีพข่าววิทยุ และโทรทัศน์ พ.ศ.๒๕๕๓ ข้อ ๘ ต้องไม่ทอดทิ้งตำแหน่งหน้าที่ของผู้ประกอบวิชาชีพข่าว หรือตำแหน่งหน้าที่อื่น เพื่อ เรียกร้องประโยชน์ที่ไม่ชอบธรรม ข้อ ๙ ต้องไม่รับอามิส สินจ้าง หรือผลประโยชน์ใด ๆ เพื่อให้กระทำการหรือไม่กระทำการใด อัน จะขัดต่อการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ประชาชนได้รับข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องอย่างถูกต้องรอบด้าน ข้อ ๑๐ ต้องไม่ประกอบอาชีพ หรือวิชาชีพ หรือดำเนินธุรกิจ หรือประพฤติดนอื่นเป็นการฝ่าฝืน ต่อศีลธรรมอันดี หรือเป็นการเสื่อมเสียต่อศักดิ์ศรีและเกียรติคุณของผู้ประกอบวิชาชีพข่าว ข้อ ๑๑ การได้มาหรือการนำเสนอหรือการเผยแพร่ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องพึงใช้วิธีการที่ สุภาพ ซื่อสัตย์ หลีกเลี่ยงการใช้ถ้อยคำที่ไม่สุภาพ หรือมีความหมายที่ดูถูก เหยียดหยามผู้อื่น ข้อ ๑๒ พึงไม่รับตำแหน่งหน้าที่ หรือประโยชน์อื่นใด เพื่อกระทำการหรืองดเว้นกระทำการใด ๆ อันขัดต่อการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ประชาชนได้รับข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องที่ถูกต้องครบถ้วน หรือ เพื่อให้บุคคลใด ๆ ได้รับประโยชน์ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

๒.๔) หลักความรับผิดชอบ (Responsibility) คือ ความรับผิดชอบหมายถึงหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติ โดย พิจารณาจากเจตนาที่ดี (Good will) ความรับผิดชอบของสื่อมวลชน หมายถึง การทำหน้าที่ของสื่อมวลชน โดยมีเจตนาที่จะให้เกิดผลที่ดีแก่สังคม การคำนึงถึงผลกระทบต่อสังคมเป็นสำคัญ ข้อบังคับจริยธรรมว่า ด้วยความรับผิดชอบดังที่ปรากฏในข้อบังคับสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทยว่าด้วย จริยธรรมแห่งวิชาชีพข่าววิทยุ และโทรทัศน์ พ.ศ.๒๕๕๓ ข้อ๗ (๖) การนำเสนอหรือเผยแพร่ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องต้องตระหนักถึงประโยชน์แห่ง สาธารณะ ข้อ๗ (๑๑) ต้องระมัดระวังการนำเสนอหรือเผยแพร่ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

ภายใต้ขอบเขต แห่งขนบธรรมเนียม ประเพณี ศีลธรรมอันดีงามของประชาชน มิให้ประชาชนหลงเชื่อในสิ่งที่
งมงาย และ ไม่เป็นเครื่องมือในการนำเสนอหรือเผยแพร่สิ่งที่เป็นภัยต่อสังคม หรือกระทบต่อสาธารณะ

ด้วยเหตุนี้ สำนักงาน กสทช. มีหน้าที่ในการกำกับ ดูแล ควบคุม และติดตาม ผู้ละเมิดหรือกระทำการ
อันมิชอบ ซึ่งส่งผลให้ประชาชน ผู้บริโภคข่าวสารได้รับข่าวสารที่ผิดไปจากความเป็นจริง หรือเกินจริง
(สำนักงาน กสทช., ๒๕๖๓; คณะกรรมการศูนย์ศึกษาจริยธรรมสื่อมวลชน, ๒๕๕๘) และได้ศึกษาและสรุป
ปัญหาเชิงจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพในกิจการกระจายเสียง โดยพบว่า ส่วนใหญ่เป็นปัญหาด้านจริยธรรม
ในการนำเสนอเนื้อหา และการโฆษณาในกิจการกระจายเสียง เช่น การโฆษณาที่ผิดกฎหมาย การขายสินค้าที่
ไม่มีข้อมูลความจริง หรือเกินความจริง การนำเสนอเนื้อหาหรือภาพข่าวที่ล่อแหลม ละเมิดสิทธิมนุษยชน การ
ขาดความเป็นกลาง การนำเสนอเนื้อหาที่ยั่ว สร้างความเกลียดชัง ก่อให้เกิด ความแตกแยกทางสังคม และ
การใช้ภาษาพูดที่ไม่ชัดเจนกตีกาที่กำหนด และการเน้นการรวมกลุ่มเพื่อผลประโยชน์ทางธุรกิจมากกว่าการมี
คุณธรรมจริยธรรม การนำเสนอข่าวที่รวดเร็วโดยขาดการคัดกรอง การนำเสนอข่าวโดยนำเนื้อหามาจาก
แหล่งข่าวที่ขาดความน่าเชื่อถือหรือนำเนื้อหาจากสื่อสังคมออนไลน์มานำเสนอ หรือนำเสนอประเด็นที่ไม่
ก่อให้เกิดประโยชน์กับผู้ฟัง ซึ่งสามารถจำแนกปัญหาออกเป็น ๒ ประเด็น กล่าวคือ

๑) ปัญหาการขาดความรู้ในการประกอบวิชาชีพในกิจการกระจายเสียง เช่น การขาดความรู้
ในเชิงกฎหมายหรือระเบียบ ทำให้มีการดำเนินงานไม่ครบถ้วนตามที่สำนักงาน กสทช. กำหนด หรือการขาด
ความรู้ในการนำเสนอเนื้อหาอย่างเหมาะสม ทำให้นำเสนอเนื้อหาในเชิงรุนแรง หรือละเมิดสิทธิส่วนบุคคล เป็น
ต้น

๒) ปัญหาเชิงจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพในกิจการกระจายเสียงบางกลุ่ม ได้แก่
การขาดความรับผิดชอบต่อการประกอบวิชาชีพ การขาดความตระหนักของการมีมาตรฐานทางจริยธรรม
การขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทของตนเองกับการใช้หลักการกำกับดูแลตนเองให้มีประสิทธิภาพ สมาชิก
ไม่ยอมรับและเคารพ

๒.๒) ประเด็นเชิงจริยธรรมในกิจการกระจายเสียงทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะมีข้อกำหนด และแนวทางปฏิบัติ ที่เป็นมาตรฐานเด่นแล้วนั้น อีกทั้งมีการ
กำกับดูแลของกิจการวิทยุกระจายเสียงอย่างเคร่งครัดทั้งจาก สำนักงาน กสทช. และหน่วยงานผู้ประกอบ
กิจการสื่อกระจายเสียงซึ่งเป็นการกำกับดูแลตนเอง แต่ก็ยังพบสื่อที่ละเมิดต่อมาตรการ และข้อปฏิบัติที่กำหนด
โดยไม่คำนึงถึง จรรยาบรรณและจริยธรรมในการประกอบอาชีพ โดยจะยกตัวอย่างประเด็นที่กำลังเป็นประเด็น
ที่สำคัญและส่งผลกระทบในวงกว้าง ดังนี้

๑) ประเด็น “ข่าวปลอม (Fake News)” ซึ่งเป็นปัญหาที่ยังพบเจออยู่มากในปัจจุบัน และเป็นปัญหา
ที่ควรเร่งมือแก้ไข เนื่องจากการรับรู้ข่าวสาร สามารถรับรู้ได้หลากหลายช่องทาง ทุกช่วงอายุ และด้วย
ความเร็วของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในปัจจุบัน การแพร่กระจายข่าวปลอมจึงเป็นเรื่องง่าย
เพราะสามารถแชร์ และส่งต่อข้อมูลกันได้อย่างรวดเร็ว อีกทั้งยังพบว่า ผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียงบาง
ประเภทที่อาศัย ข่าวปลอมบางลักษณะในการหารายได้ (คมชัดลึก, ๒๕๖๒) ดังนั้นในบริบทของผู้ประกอบ
วิชาชีพกระจายเสียง จึงควรให้ความสำคัญ และทำหน้าที่ของตนเองโดยยึดหลักจริยธรรมและจรรยาบรรณ

โดยไม่กระทำตนเป็นต้นตอหรือสร้างข่าวปลอมขึ้นมา รวมถึงต้องช่วยกันยับยั้งการแพร่กระจายข่าวปลอมไปในวงกว้าง โดยการตรวจสอบแหล่งข้อมูลของข่าวก่อนการนำเสนอ เพื่อให้แน่ใจว่า ข่าวที่เสนอไปนั้นมีความถูกต้อง (RainMaker, ๒๕๖๓) ซึ่งการนำเสนอข่าวปลอมจะก่อให้เกิดผลกระทบทางลบต่อผู้ที่อ่านหรือรับฟังข่าวและนำไปปฏิบัติตามโดยไม่มีการกลั่นกรอง หรืออาจจะก่อให้เกิดผลกระทบทางลบในระดับองค์กร หรือระดับประเทศในวงกว้าง

ในที่นี้ขอยกตัวอย่าง ข่าวปลอม (Fake News) จากข้อมูลเพจ Anti-Fake News Center Thailand (๒๕๖๓) ได้ประกาศเพื่อช่วยยับยั้งการแพร่กระจายข่าวปลอม โดยมีหัวข้อข่าว “การฆ่าเชื้อโควิด ๑๙ ด้วยการกินผลไม้ที่มีฤทธิ์เป็นด่าง” กล่าวคือ เชื้อโควิด-๑๙ สามารถฆ่าได้ด้วยวิธีการกินผลไม้ที่มีฤทธิ์เป็นด่าง ได้แก่ เลมอน มะนาว อะโวคาโด กระเทียม ส้มเขียวหวาน และสับปะรด เป็นต้น” ซึ่งทางเพจได้มีการดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงกับ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข พบว่าประเด็นดังกล่าวนั้น เป็นข้อมูลเท็จ ได้ชี้แจงว่า ขณะนี้ยังไม่มีข้อพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ว่าการรับประทานผลไม้นี้มีผลในการช่วยฆ่าเชื้อไวรัสโควิด-๑๙ ได้ แต่อาจมีประชาชนจำนวนหนึ่งปฏิบัติตาม

ในต่างประเทศ ข้อมูลจาก เว็บไซต์ DW Made for minds (๒๕๖๓) ได้มีการรายงานข่าวเตือนภัยประชาชนที่ได้รับฟังข่าวปลอม โดยมีหัวข้อข่าว “Spread of coronavirus fake news causes hundreds of deaths (การแพร่กระจายข่าวปลอมที่ของเชื้อไวรัสโคโรนาไวรัส ส่งผลให้เกิดผู้เสียชีวิตนับร้อยคน)” กล่าวคือ “การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาไวรัสสายพันธุ์ใหม่ เป็นที่ได้รับความเตือนร้อนโดยทั่ว จึงได้มีการแพร่กระจายข่าวปลอม ที่ช่วยป้องกันการติดเชื้อ เช่น ในประเทศอินเดีย “การดื่มปัสสาวะวัว และรับประทานอุจจาระวัว จะช่วยป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่” หรือ ในประเทศซาอุดีอาระเบีย “การดื่มปัสสาวะอูฐ กับน้ำมะนาว จะช่วยยับยั้งและต่อต้านเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่” จากการแพร่กระจายข่าวดังกล่าวส่งผลให้มีผู้เสียชีวิตหลายร้อยคน

๒) ประเด็น “ข่าวบิดเบือนความจริง (Misinformation news)” เป็นข่าวที่มีความใกล้เคียงกับการนำเสนอข่าวปลอม แต่ต่างกันตรงที่ ข่าวปลอมนั้นเป็นข่าวที่นำเสนอข่าวที่เป็นข้อมูลเท็จทั้งหมด มุ่งสร้างความเชื่อหรือความเข้าใจที่ผิดไปจากความเป็นจริง ส่วนข่าวที่มีการ “บิดเบือนความจริง” เป็นข่าวที่มีการนำเสนอจริงจากการภาครัฐหรือภาคเอกชน แต่ในการนำมาถ่ายทอดนั้น ข้อมูลกลับถูกบิดเบือนจากความจริงไปบางส่วน ซึ่งบางครั้งส่งผลกระทบ ต่อความเสียหาย และความรู้สึกของประชาชน เนื่องจากการแพร่กระจายข่าวในปัจจุบันสามารถทำได้ง่าย และรวดเร็ว ดังนั้นในบริบทของ ผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียง จึงควรให้ความสำคัญ และทำหน้าที่ของตนเองโดยยึดหลักจริยธรรมและจรรยาบรรณโดยไม่กระทำตนเป็นต้นตอหรือนำเสนอข่าวบิดเบือนความจริง รวมถึงต้องช่วยกันยับยั้งการแพร่กระจายข่าวปลอมไปในวงกว้าง โดยการตรวจสอบแหล่งข้อมูลของข่าวก่อนการนำเสนอ เพื่อให้แน่ใจว่า ข่าวที่เสนอไปนั้นมีความถูกต้อง (RainMaker, ๒๕๖๓)

ในที่นี้ขอยกตัวอย่าง ข้อมูลจากเพจ Anti-Fake News Center Thailand (๒๕๖๓) ได้เสนอข่าวบิดเบือน โดยมีหัวข้อข่าว “บัตรสวัสดิการแห่งรัฐช่วยเงิน ค่าน้ำ ๑๐๐ บาท ค่าไฟ ๒๓๐ บาท ทุกคน โดยไม่ต้องจ่ายตามจริง” ซึ่งทางเพจได้มีการ ดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงกับ กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง พบว่าประเด็นดังกล่าวนี้ ถูกบิดเบือน โดยข้อมูลที่แท้จริงคือ “บัตรสวัสดิการแห่งรัฐช่วยเงิน จะช่วยจ่ายเงินค่า

น้ำประปาตามจริง โดยไม่เกิน ๑๐๐บาท/ครัวเรือน และช่วยเหลือค่าไฟฟ้าจ่ายตามจริง ไม่เกิน ๒๓๐ บาท/ครัวเรือน ซึ่งจะโอนเงินให้กับผู้มีสิทธิทุกวันที่ ๑๘ ของเดือนถัดไป หลังจากผู้มีสิทธิชำระเงินค่าน้ำประปาและค่าไฟฟ้าตามใบเสร็จเรียบร้อยแล้ว”

ในต่างประเทศ ข้อมูลจากการเสนอข่าวของ โพสต์ทูเดย์ ในวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ เสนอข่าวในหัวข้อ “สื่อเทศข่าวน้ำท่วมปิดเบื่อนจัดฉากเวอร์” รายละเอียด ว่า เว็บไซต์เดอะคริสเตียน ไซน์ มอนิเตอร์ มีการรายงาน โดยอ้างบทวิจารณ์จาก ทิเบอร์ เคราซ์ ซึ่งเป็นนักข่าวต่างชาติซึ่งประจำอยู่ในไทยว่า การรายงานข่าวเหตุการณ์น้ำท่วมใหญ่ประเทศไทยในรอบ ๕๐ ปี ของสำนักข่าวต่างประเทศนั้นถูกปิดเบื่อนจากข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นมาก โดยมีการจัดฉากทำให้เหตุการณ์ดูสะเทือนอารมณ์ นำต้นต้นล้นระทึก ทั้งๆ ที่ความจริงไม่ได้เป็นเช่นนั้น เช่น การจัดฉากให้มีคนไทยกลุ่มหนึ่งยืนทำหน้าที่เคร่งเครียดบนกระสอบทราย และบรรยายว่าคนไทยเหล่านี้กำลังกลัวว่าควรจะข้ามถนนที่เจ็งบองไปด้วยน้ำนี้หรือไม่ ทั้งที่จริงๆ แล้ว ไม่เป็นเช่นนั้น เป็นต้น ซึ่งการนำเสนอข่าวในลักษณะนี้ย่อมกระทบภาพลักษณ์ความน่าเชื่อถือของประเทศไทย อาจส่งผลกระทบต่อ การตัดสินใจลงทุน

๓) ประเด็น “ข่าวมุ่งสร้างความแตกแยกในสังคม (Hate speech news)” ถือเป็นประเด็นที่กำลังร้อนแรงมาก และต้องระมัดระวังเป็นอย่างยิ่ง เนื่องด้วยสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน การนำเสนอข่าวที่เป็นประเด็นเกี่ยวเนื่องกับสถานการณ์ทางการเมือง โดยเสนอเนื้อหาข่าวที่สนับสนุนรัฐบาล ควบคู่ไปกับการโจมตีฝ่ายค้าน หรือการนำเสนอข่าวส่อไปในทางสนับสนุนกลุ่มผู้ชุมนุมประท้วง เป็นต้น การนำเสนอข่าวในลักษณะนี้นั้นถือว่ามีผิดต่อจริยธรรมและ แนวทางปฏิบัติที่ดีของ ผู้ประกอบวิชาชีพ กระจายเสียง ดังนั้นในการนำเสนอข่าว หรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ทางการเมืองหรือสถานการณ์ อื่นๆ ที่อาจก่อให้เกิดความแตกแยกในสังคม ผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์จึงควรเสนอ ข้อมูล และข่าว ด้วยความเป็นกลาง ไม่เอนเอียง หรือสนับสนุนฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง เพื่อช่วยลดปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง และคำนึงถึงประโยชน์ของสาธารณะเป็นหลัก (ไทยรัฐออนไลน์, ๒๕๖๓)

ในที่นี้ขอยกตัวอย่างการนำเสนอข่าวของรายการ “ข่าวข้น คนเนชั่น” ทางช่องเนชั่นทีวี ที่ถูกวิพากษ์วิจารณ์อย่างหนัก กรณีการเสนอคลิป บทสนทนาของบุคคล ๒ คน ที่คาดว่าจะป็นอดีตนายกรัฐมนตรี้ และหัวหน้าพรรคการเมืองรุ่นใหม่ในการถกเถียงปัญหาทางการเมือง ในวันที่ ๑๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งประเด็นนี้เป็นประเด็นที่ร้อนแรง และทำให้แฮชแท็ก #ถอนโฆษณาเนชั่น ขึ้นสู่อันดับ ๑ (ข่าวสด, ๒๕๖๒)

ในต่างประเทศ ข้อมูลจากข่าวด้านการเมืองของประเทศสหรัฐอเมริกาเช่นกัน จากรายงานข่าวของ AP news ในวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ ได้มีรายงานว่า Mr. Trump ประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา ณ ขณะนั้น เป็นผู้สนับสนุนให้มีการเดินประท้วงในเมือง Portland มลรัฐ Oregon ประเทศสหรัฐอเมริกา จากรับรู้ของประชาชนว่า มีการโงบัตร์เลือกตั้ง เนื่องจากผลการประกาศผู้ชนะในการเลือกตั้งวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ ว่า Mr. Joe Biden เป็นประธานาธิบดีคนต่อไป

๔) ประเด็น “การโฆษณาชวนเชื่อ เกินความจริง เกิดความหลงผิด (Propaganda news)” ในปัจจุบัน การผลิตและจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์อาหารเสริม อาหารลดน้ำหนัก หรือครีมบำรุงทั้งผิวหน้า และผิว ภาย สามารถดำเนินการ และจัดจำหน่ายได้ง่าย ส่งผลให้ปริมาณสินค้าเหล่านี้ในตลาดมีปริมาณมาก ฉะนั้นการ โฆษณา จึงเป็นสิ่งที่สำคัญ ที่ช่วยในการสร้างตลาด และสร้างความน่าสนใจของกลุ่มเป้าหมาย ส่งผลให้ต้องมี

การโฆษณาสินค้าที่เกินความจริง บางครั้งสินค้ากับสรรพคุณไม่ตรงกับที่ได้โฆษณาไว้ หรือการระบุไว้ในฉลาก รวมถึงธุรกิจที่รับเงินไปแล้วแต่ส่งของให้ไม่ตรงกับสินค้าที่โฆษณาไว้ หรือจำนวนไม่ครบ ซึ่งประเด็นเหล่านี้ยังคงเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และยังไม่สามารถแก้ไขได้ แม้ว่าจะมีกฎระเบียบข้อบังคับ หรือกฎหมายที่เข้ามาควบคุมแล้วก็ตาม ฉะนั้นการนำเสนอโฆษณา ผ่านทางสื่อมวลชน จึงเป็นเรื่องที่ องค์กรประกอบกิจการวิทยุ และกิจการโทรทัศน์ ควรให้ความสำคัญในการตรวจสอบ เอกสารและความน่าเชื่อถือของ สินค้าที่จะนำมา โฆษณาบน ช่องวิทยุหรือโทรทัศน์ เพื่อให้ประชาชนไม่หลงผิด และโดนหลอก (ธนิต โสรัตน์, ๒๕๖๒)

ในที่นี้ขอยกตัวอย่างการนำเสนอโฆษณาของผลิตภัณฑ์ “Royal Jelly ๒๑๘๐ (นมผึ้ง)” ที่ทำการโฆษณาอวดอ้างสรรพคุณของ ผลิตภัณฑ์นมผึ้ง ไว้ว่า ช่วยสร้างภูมิคุ้มกัน ลดคอเลสเตอรอลในเส้นเลือด ลดความดันโลหิต ปรับสมดุลฮอร์โมนเพศหญิง ช่วยยับยั้งการเติบโตของเซลล์มะเร็ง และอื่นๆ เป็นต้น ซึ่งหลังจากที่ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) ได้รับเรื่องร้องเรียนจากประชาชนในการตรวจสอบการโฆษณาผลิตภัณฑ์ ได้ดำเนินการตรวจสอบ พบว่า โฆษณาของผลิตภัณฑ์ตัวดังกล่าว ไม่ได้รับการอนุญาตจาก อย. และเป็นการโฆษณาที่โอ้อวดเกินจริง อีกทั้งเป็นการนำเข้ามาโดยไม่ได้รับอนุญาตอีกด้วย พร้อมกันนี้ อย. (Sanook, ๑๕๖๑)

ในต่างประเทศ ข้อมูลจากการรายงานข่าวการโฆษณาเกินจริงของ ยาสีฟันยี่ห้อเครสท์ ที่มีการ ตกแต่งภาพโฆษณาของฟันที่ขาวเกินจริง ด้วยการใช้โปรแกรมตัดต่อภาพในการโฆษณาสินค้า เป็นผลให้ ผู้บริโภคเกิดความหลงผิด ซึ่งทางการเซี่ยงไฮ้ ได้มีการปรับบริษัทพรอคเตอร์ แอนด์ แกมเบล หรือพีแอนด์จี เป็นเงินราว ๓๒ ล้านบาท ซึ่งเป็นการปรับครั้งใหญ่ที่สุดในสาธารณรัฐประชาชนจีนที่เคยดำเนินการกระทำผิดมา (สำนักข่าว บีบีซีไทย, ๒๕๕๘)

๕) ประเด็น “การละเมิดสิทธิมนุษยชน” บางข่าวอาจไม่เป็นกระแสที่ร้อนแรงในปัจจุบัน แต่ยังมีปรากฏอยู่อย่างต่อเนื่อง โดยจะเป็นการนำเสนอข่าวของบุคคล ที่อยู่บนพื้นฐานของความเป็นมนุษย์ เช่น ความ มีศักดิ์ศรี ความยุติธรรม ความเท่าเทียม ความเคารพ และความเป็นอิสระ (Amnesty International Thailand, ๒๕๖๑) ซึ่งแต่ละบุคคลจะมีสิทธิและเสรีภาพในการกระทำการใดบนพื้นฐานของกฎหมายได้อย่าง อิสระ ซึ่งตามมาตรา ๓๒ ความว่า บุคคลย่อมมีสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว เกียรติยศ ชื่อเสียง และครอบครัว การกระทำอันเป็นการละเมิดหรือกระทบต่อสิทธิของบุคคลตามวรรคหนึ่ง หรือการนำข้อมูลส่วนบุคคลไปใช้ ประโยชน์ไม่ว่าในทางใด จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพียงเท่าที่ จำเป็นเพื่อประโยชน์สาธารณะ ซึ่งการละเมิดสิทธิของบุคคลในลักษณะดังกล่าวเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกระทำที่ส่งผลให้อัตลักษณ์ลักษณะทางร่างกายอันเป็นข้อมูลส่วนบุคคลถูกเผยแพร่โดยไม่ได้รับความยินยอม (โพสต์ทูเดย์, ๒๕๖๒) ฉะนั้น ในบริบทของ ผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียงและกิจการ โทรทัศน์ จึงควรให้ความสำคัญ และทำหน้าที่ของตนเองโดยยึดหลักจริยธรรมและจรรยาบรรณ โดยรายงาน ข่าว หรือนำเสนอข่าวที่เสี่ยงต่อการละเมิดสิทธิของบุคคล อันส่งผลให้บุคคลนั้นเกิดความเสื่อมเสียศักดิ์ศรี และ ชื่อเสียง และครอบครัว (RainMaker, ๒๕๖๓)

ในที่นี้ขอยกตัวอย่างการนำเสนอการโฆษณาสินค้า ของ บริษัท คอสโม แคร่จำกัด โดยโฆษณาสินค้า โดยใช้ภาพของคุณกวาง กมลชนก กับสินค้า ที่อยู่นอกเหนือจากสัญญาการเป็น พิธีเซ็นเตอร์ ที่ได้ลงนามไว้ โดยมีการรายงานการใช้ภาพแอบอ้างของ เมื่อวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ ว่า ทางบริษัท ได้นำภาพไปใช้ใน

การโฆษณาสินค้าอื่นอีก ๔ รายการ นอกเหนือจากที่ได้ทำสัญญาเป็น พรินเซ็นเตอร์ ไว้ ซึ่งเป็นผลให้เจ้าตัวเสื่อมเสียชื่อเสียง และอาจเป็นภัยต่อผู้บริโภค (Kapook, ๒๕๖๑)

การนำเสนอข่าวละเมิดสิทธิเด็ก โดยช่องข่าวโทรทัศน์ ๒ ในเรื่องเกี่ยวข้องกับ “น้องชมพู” ทางช่องได้ทำการเสนอภาพจริงที่คาดตาใช้ชื่อเล่นจริงๆ ไม่ใช่นามสมมุติ อธิบายรายละเอียดเกินความจำเป็น มีการจำลองภาพความรุนแรงอย่างต่อเนื่อง รวมถึงสัมภาษณ์บุคคล ส่งผลให้เป็นการซ้ำเติมความรู้สึก ความทุกข์ของครอบครัว ชุมชน อีกทั้งมีการปรากฏภาพและชื่อของผู้ต้องสงสัย ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิต และทำให้ชุมชนเกิดความหวาดระแวง สร้างความขัดแย้งแตกแยก นอกจากนี้ยังผูกโยงไปถึงไสยศาสตร์ และนำเสนอข่าวยาวนานเกือบสองเดือน เสมือนเรียลลิตีโชว์เพื่อเรียกรถติ่ง (แนวหน้า, ๒๕๖๓)

ในต่างประเทศการนำเสนอภาพแอบถ่ายของ แคทเธอริน พระชายาของเจ้าชายวิลเลียม ขณะเปลือยกายอบแดดในคฤหาสน์แห่งหนึ่งในจังหวัดโปรวองซ์ ซึ่งอยู่ทางภาคใต้ของประเทศฝรั่งเศส โดยไม่ได้รับการอนุญาต ของนิตยสารโคลสแซอร์ ซึ่งเป็นการนำเสนอที่ถือเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ส่วนบุคคลอย่างรุนแรง (Voice online, ๒๕๕๕)

๓) การรู้เท่าทันสื่อ กับจริยธรรมและจรรยาบรรณของสื่อมวลชน

๓.๑) การรู้เท่าทันสื่อ กับจริยธรรมและจรรยาบรรณของสื่อมวลชน

การวิเคราะห์ปัญหาเชิงจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพในกิจการกระจายเสียงส่วนหนึ่ง พบว่า ไม่ได้มาจากความตั้งใจในการละเมิดจริยธรรม หากแต่มาจากการขาดความรู้หรือความตระหนักในการประกอบวิชาชีพในกิจการกระจายเสียง ขาดการคัดกรองข่าวสารหรือผลิตภัณฑ์ที่นำเสนอ การนำเสนอในประเด็นที่เป็นจุดสนใจแต่ไม่ได้ก่อให้เกิดประโยชน์กับผู้ฟัง รวมถึงการไม่ทราบถึงหลักการตรวจสอบแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ อีกทั้งในยุคของเทคโนโลยีดิจิทัล ข่าวปลอม ข่าวบิดเบือนต่างๆ ไม่ได้มาแค่รูปแบบของตัวหนังสือเล่าออกมาเป็นเรื่องราวข่าวสารเท่านั้น แต่ก็ยังมาในรูปแบบวิดีโอ หรือ Fake Video โดยระยะหลัง เริ่มมีขบวนการปลอมแปลงคลิปวิดีโอที่ใช้ AI หรือปัญญาประดิษฐ์ สร้างตัวตนคนมีชื่อเสียง ที่มีใบหน้าคล้ายตัวจริงจนแยกแทบไม่ออก รวมถึงให้สามารถขยับร่างกายและพูดได้เหมือนตัวจริงมาก หากสังเกตหัวข้อข่าว ซึ่งข่าวปลอมมักจะมีพาดหัวข่าวที่สะดุดตา หรือหวา ดูไม่น่าเป็นไปได้ และมักจะใช้อักษรตัวหนา หรือเครื่องหมายอัศเจรีย์ (!) และเมื่อสังเกตลิงก์ข่าว มักจะเป็นลิงก์ข่าวที่ใช้ URL คล้ายกับของสำนักข่าว จนบางที่แทบแยกไม่ออก อาจปรับเปลี่ยนเล็กน้อยและเลียนแบบแหล่งข่าวจริง สังเกตชื่อแหล่งข่าวว่ามีความน่าเชื่อถือหรือไม่ หรือเป็นที่รู้จักหรือไม่ สังเกตสิ่งผิดปกติอื่นๆ เนื่องจากเว็บไซต์ข่าวปลอมมักสะกดคำผิด หรือวางเลย์เอาต์ไม่เป็นมืออาชีพ สังเกตรูปภาพหรือวิดีโอในข่าว มักบิดเบือนจากข่าวจริง หรือไม่เกี่ยวข้องกับกับเรื่องนั้นๆ เลย สังเกตวันที่ ลำดับเหตุการณ์ต่างๆ ว่ามีความสมเหตุสมผลหรือไม่ หรือเป็นการนำข่าวเก่าแล้วมาเปลี่ยนวันที่ใหม่หรือไม่ สังเกตแหล่งข้อมูลที่มาในข่าว เช่น แหล่งข่าว สังเกตจากแหล่งที่มาอื่นๆ สังเกตจากบริบทของเนื้อหา เนื่องจากข่าวปลอมบางครั้งอาจมาในรูปแบบของการล้อเลียน เสียดสี หรือตลกขบขัน

สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ETDA) ได้เสนอแนวทางในการตรวจสอบข่าวปลอมว่าต้องเริ่มต้นจากการตรวจสอบแหล่งที่มาของข่าวสารข้อมูล เช่น สำนักข่าว หน่วยงาน ตรวจสอบแหล่งข้อมูล

อื่นประกอบด้วย เพื่อจะได้ยืนยันว่าข่าวนั้นเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจริง เช่น โรคระบาด ตรวจสอบหาต้นตอข่าว เพราะบางครั้งอาจเป็นข่าวเก่าที่เกิดขึ้นไปแล้ว หรือข้อมูลเก่า แล้วถูกนำมาเล่าใหม่ จุดประสงค์อาจใช้เพื่อเป็นประโยชน์แอบแฝง และอาจสอบถามผู้เชี่ยวชาญโดยตรง ถึงแม้จะมีข่าวปลอมจำนวนมาก และมีคนจำนวนมากแชร์โดยไม่รู้ตัว ซึ่งการนำข่าวปลอม ไม่ว่าจะทั้งหมดหรือเพียงแค่บางส่วน เข้าไปในระบบคอมพิวเตอร์ รวมถึงการแชร์และส่งต่อข้อมูลเท็จจากแหล่งต่างๆ ล้วนมีความผิดทั้งนั้นตาม พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ เช่น การโพสต์ข้อมูลปลอม ทุจริต หลอกลวง เช่น ข่าวปลอม โฆษณาธุรกิจลูกโซ่ที่หลอกเอาเงินลูกค้า ฯลฯ มีความผิดตามมาตรา ๑๔(๑) มีโทษจำคุกไม่เกิน ๕ ปี ปรับไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ การโพสต์ข้อมูลความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงปลอดภัย มีความผิดตามมาตรา ๑๔(๒) มีโทษจำคุกไม่เกิน ๕ ปี ปรับไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ โปสต์ข้อมูลความผิดเกี่ยวกับความมั่นคง ก่อการร้าย มีความผิดตามมาตรา ๑๔(๓) โปสต์ข้อมูลลามกที่ประชาชนเข้าถึงได้ มีความผิดตามมาตรา ๑๔(๔) เผยแพร่ ส่งต่อข้อมูลที่รู้ว่าผิด มีความผิดตามมาตรา ๑๔(๕) เป็นต้น

ดังนั้นการที่ผู้ประกอบการวิชาชีพในกิจการกระจายเสียงจะปฏิบัติงานบนฐานจริยธรรมและจรรยาบรรณ ผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียง ทักษะการรู้เท่าทันสื่อจึงเป็นทักษะที่จำเป็นมากในปัจจุบัน การรู้เท่าทันสื่อเป็นความรู้และความเข้าใจวิธีการทำงานของสื่อ วิธีที่สื่อสร้างความหมาย วิธีใช้สื่อ และวิธีประเมินข้อมูลข่าวสารที่สื่อนำเสนอ นอกจากนี้ ยังมีความหมายโดยนัยถึงความรู้และความเข้าใจในคุณค่าของบุคคลและทางสังคม หน้าที่รับผิดชอบที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศอย่างมีจริยธรรม ตลอดจนการมีส่วนร่วมในบทสนทนาเกี่ยวกับประชาธิปไตยและวัฒนธรรม (พรทิพย์ เย็นจะบก, ๒๕๕๔; น้ำทิพย์ วิภาวิน, ๒๕๕๔) โดยการรู้เท่าทันสื่อ เกิดจากการบูรณาการ ๒ ศาสตร์และทักษะเข้าด้วยกัน ได้แก่

๑. ศาสตร์และทักษะด้านความรู้จักสื่อ (Media literacy) คือการเข้าถึงสื่อ การอ่านสื่อออก เข้าใจความหมาย ลักษณะรูปแบบของสื่อและมีความสามารถในการวิเคราะห์ วิจาร์ณ ประเมินค่าสื่ออื่นๆ ซึ่งทักษะการเรียนรู้สื่อแบ่งออกเป็น ๒ ระดับหลักๆ คือ ทักษะขั้นพื้นฐาน คือสามารถเข้าใจสื่อ เรียนรู้จากสื่อ และใช้ประโยชน์จากสื่อได้อย่างเหมาะสม ถูกต้อง และพัฒนาต่อในระดับที่สูงขึ้น เช่นสามารถวิเคราะห์ วิพากษ์สื่อได้ด้วยทักษะการคิดระดับต่างๆ เช่น การคิดสร้างสรรค์ การคิดเชิงวิพากษ์ ฯลฯ เป็นต้น อีกทั้งที่สำคัญที่สุดคือสามารถสร้างสรรค์สื่อในแบบฉบับของตนเองๆได้อย่างสร้างสรรค์

๒. ศาสตร์และทักษะด้านความรู้สารหรือสารสนเทศ (Information literacy) เป็นการกำหนดสารสนเทศที่ต้องการ การค้นหาสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ และการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น สิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์และแหล่งข้อมูลอื่นๆ เพื่อให้เป็นไปตามความต้องการ และสนับสนุนตามความสนใจของแต่ละบุคคล ชุมชน และสังคมเศรษฐกิจของชาติ

๓.๒) การพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียง

สิ่งที่สำคัญและมีผลต่อทักษะการรู้เท่าทันสื่อของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียง คือ ทักษะในการสื่อสาร การคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหา และรับรู้อย่างชัดเจนร่วมกันว่าทักษะการรู้สื่อและสารสนเทศเป็นพื้นฐานของทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งถือว่าเป็นพื้นฐานสิทธิมนุษยชนของมนุษย์ โดยการเรียนรู้ตลอดชีวิตมีความสำคัญ เพราะการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องนั้นมีความสำคัญต่อความอยู่รอดในโลกแห่งการเปลี่ยนแปลง

บุคคลควรทราบว่าตนเองได้รับสื่อ หรือสารสนเทศที่ถูกต้อง มีความสมบูรณ์หรือเพียงพอ หรือมีความสำคัญ ต่อการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ มีความต้องการสารสนเทศและสื่อประเภทใด เพื่ออะไร สามารถตั้งคำถาม จากความต้องการจากสื่อ และสารสนเทศนั้นๆได้ สามารถระบุแหล่งสื่อ และสารสนเทศที่จะเป็นประโยชน์ หรือตรงกับความต้องการของตนเองของงาน หรือของชุมชนตนเองได้ มีทักษะในการค้นหาสื่อและสารสนเทศ ที่ต้องการ ตลอดจนสามารถพัฒนาต่อยอดทักษะ และกลยุทธ์ต่างๆการค้นหา และใช้ประโยชน์จากสื่อ และสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีทักษะในการเข้าถึงแหล่งสื่อ และสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีทักษะในการประเมินสื่อและสารสนเทศที่ได้มา เช่น ความถูกต้อง ความชัดเจน ความเท่าทันสถานการณ์ และอื่นๆ มีทักษะในการบริหารจัดการ การจัดเก็บ การจัดทำระบบสารสนเทศ และแม้แต่สื่อเองเพื่อการนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ หรือคุ้มค่า มีทักษะในการบูรณาการสารสนเทศใหม่เข้ากับ ความรู้เดิม หรือองค์ความรู้เดิม และมีทักษะในการใช้สารสนเทศที่ได้จากสื่อแหล่งต่างๆเพื่อการคิด เชิงวิเคราะห์ วิจารณ์ การแก้ปัญหา และการใช้ประโยชน์ต่างๆได้ ซึ่งอุษา บิ๊กกินส์ (๒๕๕๕) ได้เสนอหลักการ เทคนิคสำหรับการรู้เท่าทันสื่อที่สามารถใช้ในการวิเคราะห์ข่าวสารและสารสนเทศต่างได้ โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญเรียงลำดับ ได้ดังนี้

๑. การเข้าถึง (Access) โดยการเข้าถึงสื่อ คือ การได้รับสื่อประเภทต่างๆ ได้อย่างเต็มที่และรวดเร็ว สามารถรับรู้และเข้าใจเนื้อหาของสื่อประเภทต่างๆได้อย่างเต็มความสามารถ พร้อมทั้งทำความเข้าใจ ความหมายอย่างมีประสิทธิภาพ โดยอ่านเนื้อหาจากสื่อเหล่านั้นๆและทำความเข้าใจอย่างถ่องแท้ จดจำและเข้าใจ ความหมายของคำศัพท์ สัญลักษณ์ และเทคนิคที่ใช้ในการสื่อสาร พัฒนากลยุทธ์ เพื่อหาที่มาของข้อมูลจาก แหล่งต่างๆที่หลากหลาย และเลือกคัดกรองข้อมูล ประเภทต่างๆ ที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ ต้องการ

๒. การวิเคราะห์ (Analyze) คือ การตีความเนื้อหาสื่อตามองค์ประกอบและแบบฟอร์มของสื่อ แต่ละ ประเภทว่าสิ่งที่สื่อนำเสนอ นั้นส่งผลกระทบต่อสังคม การเมืองหรือเศรษฐกิจโดยใช้พื้นฐานความรู้เดิมและ ประสบการณ์ในการคาดการณ์ถึงผลที่จะเกิดขึ้น โดยอาจใช้วิธีการวิเคราะห์เปรียบเทียบ การแยกองค์ประกอบ ย่อยต่างๆ หรือการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเหตุและผลการทำทำความเข้าใจเนื้อหาบริบทที่ต้องการสื่อ เช่น ใช้ความรู้ และประสบการณ์เดิมเพื่อทำนายผลที่จะเกิด ตีความเนื้อหา โดยใช้หลักการวิเคราะห์พื้นฐาน ใช้กลวิธีต่างๆ ได้แก่การเปรียบเทียบ/หาความแตกต่าง/ข้อเท็จจริง/ความคิดเห็น เหตุและผล การลำดับความสำคัญ ใช้ ความรู้เกี่ยวกับบริบททางประวัติศาสตร์ การเมือง เศรษฐกิจเป็นพื้นฐานของการสร้างสรรค์และตีความหมาย

๓. การประเมินค่าสื่อ (Evaluate) เป็นผลจากการวิเคราะห์สื่อที่ผ่านมาทำให้สามารถที่จะประเมิน คุณภาพ ของเนื้อหาที่มี คุณค่าต่อผู้รับสารมากน้อยเพียงใด สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อผู้รับสารในด้าน ใดได้บ้าง คุณค่าที่เกิดขึ้นเป็นคุณค่าที่เกิดขึ้นทางใจ อารมณ์ ความรู้สึก หรือมีคุณค่าทางศีลธรรม จรรยาบรรณ สังคม วัฒนธรรมหรือประเพณี ความสามารถในการประเมินเนื้อหา โดยสร้างความเกี่ยวข้องของเนื้อหา กับ ประสบการณ์ พร้อมเสนอความเห็นในแง่มุมที่หลากหลาย

๔. การสร้างสรรค์ (Create) ซึ่งหมายรวมถึงการเรียนรู้สื่อ รวมถึงการพัฒนาทักษะ การสร้างสื่อ ในแบบฉบับของตนเองขึ้นมา เมื่อผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจสามารถวิเคราะห์วิจารณ์ ประเมินค่าสื่อได้อย่าง ถ่องแท้แล้ว ทุกคนจะต้องวางแผน เขียนบท ค้นคว้าข้อมูลเนื้อหาประกอบ ความสามารถในการสร้างสรรค์

(หรือสื่อสาร) เนื้อหาโดยการเขียนบรรยายความคิด ใช้คำศัพท์ เสียง หรือการสร้างภาพให้มีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ที่หลากหลาย ซึ่งมีวิธีการสร้างสื่อแบบสร้างสรรค์ ทั้งการใช้ประโยชน์จากขั้นตอนการระดมสมอง วางแผน เรียบเรียง และแก้ไข การใช้ภาษาเขียนและภาษาพูดอย่างมีประสิทธิภาพที่สุดตามหลักของภาษาศาสตร์ การสร้างสรรค์และเลือกภาพอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อบรรลุเป้าหมายต่างๆ ที่กำหนดไว้

กรอบการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศขององค์การสหประชาชาติ (Global Media and Information Literacy Assessment Framework) โดยองค์การศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization: UNESCO) (๒๐๑๓) ได้มีการพัฒนากรอบการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศขององค์การสหประชาชาติ ซึ่งประกอบด้วย ๓ องค์ประกอบ ได้แก่

๑. การเข้าถึง (Access) เป็นความตระหนักถึงความต้องการสามารถค้นหาและเรียกค้นข้อมูลและเนื้อหาของสื่อได้ ซึ่งองค์ประกอบการเข้าถึง (Access) ประกอบด้วยตัวชี้วัดดังนี้

๑.๑ การระบุ/การนิยาม (Definition) สามารถกำหนดและเชื่อมโยงธรรมชาติบทบาทและขอบเขตของข้อมูลและสื่อ (เนื้อหา) ผ่านทรัพยากรที่หลากหลายได้

๑.๒ การค้นหา (Search/Find) สามารถค้นหาและระบุข้อมูลและเนื้อหาสื่อได้

๑.๓ การเข้าถึง (Access) สามารถเข้าถึงข้อมูลและเนื้อหาสื่อที่จำเป็นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีจริยธรรมเช่นเดียวกับผู้ให้บริการข้อมูลและสื่อ

๑.๔ การค้นคืน/การอ้างอิง (Retrieve) สามารถเรียกใช้และเก็บข้อมูลและเนื้อหาสื่อชั่วคราวได้ โดยใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย

๒. การประเมิน (Evaluation) เป็นความเข้าใจการประเมินและการประเมินข้อมูลและสื่อ ซึ่งองค์ประกอบการประเมิน (Evaluation) ประกอบด้วยตัวชี้วัดดังนี้

๒.๑ ความเข้าใจ (Understanding) สามารถทำความเข้าใจ และความจำเป็นของผู้ให้บริการสื่อและข้อมูลในสังคม

๒.๒ การวิเคราะห์ผล (Assessment) สามารถประเมินวิเคราะห์เปรียบเทียบ จัดทำและใช้เกณฑ์เริ่มต้นสำหรับการประเมินข้อมูลที่น่ามาใช้และแหล่งที่มาได้ รวมถึงประเมินสื่อและผู้ให้ข้อมูลในสังคม

๒.๓ การประเมิน (Evaluation) สามารถประเมินและรับรองความถูกต้องของข้อมูลและเนื้อหาของสื่อที่รวบรวมและแหล่งที่มาได้

๒.๔ การจัดการ (Organization) สามารถสังเคราะห์และจัดระเบียบข้อมูลและเนื้อหาสื่อที่รวบรวม

๓. การสร้าง (Creation) การสร้างการใช้ประโยชน์และการตรวจสอบข้อมูลและเนื้อหาสื่อ ซึ่งองค์ประกอบการสร้าง ประกอบด้วยตัวชี้วัดดังนี้

๓.๑ การสร้าง (Creation) สามารถสร้างและผลิตข้อมูลใหม่ๆ ซึ่งเป็นเนื้อหาสื่อหรือความรู้ที่มีวัตถุประสงค์เฉพาะในลักษณะที่เป็นนวัตกรรมจริยธรรมและความคิดสร้างสรรค์

๓.๒ การสื่อสาร (Communication) สามารถสื่อสารข้อมูลเนื้อหาของสื่อ และความรู้ อย่างมีจริยธรรมถูกกฎหมาย และมีประสิทธิภาพในการใช้ช่องทางและเครื่องมือที่เหมาะสม

๓.๓ การมีส่วนร่วม (Participation) สามารถมีส่วนร่วมกับผู้ให้บริการสื่อและข้อมูลสำหรับการแสดงออก พุดคุยระหว่างวัฒนธรรมและการมีส่วนร่วมของประชาธิปไตยผ่านวิธีการต่าง ๆ ในลักษณะที่มีจริยธรรมที่มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล

๓.๔ การติดตาม (Monitoring) สามารถตรวจสอบผลกระทบของข้อมูลที่สร้างและเผยแพร่เนื้อหาของสื่อและความรู้รวมถึงการใช้สื่อที่มีอยู่และผู้ให้ข้อมูลอื่น ๆ

กรอบการประเมินการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ และการเข้าใจดิจิทัลของสำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สดช.) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (๒๕๖๒) ถูกพัฒนาขึ้นอันเนื่องจากในปัจจุบันประชากรไทยได้มีการยอมรับการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลที่มากขึ้น ส่งผลให้ทางสำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งได้ทำการสำรวจระดับพลเมืองในยุคดิจิทัลโดยพิจารณาจากสถานภาพการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศของประเทศไทย (Media and Information Literacy) และการเข้าใจดิจิทัล (Digital Literacy) ซึ่งกรอบการสำรวจได้พัฒนามาจากกรอบการประเมินตามองค์การศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) เพื่อให้ครอบคลุมประเด็นการศึกษามากยิ่งขึ้น ทั้งนี้สามารถจำแนกได้ ๒ ประเด็นดังนี้

๑. การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ (Media and Information Literacy) โดยตัวชี้วัดการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ คือ ความสามารถของแต่ละบุคคลในการเข้าถึง เข้าใจตีความ ประเมิน และสร้างข้อมูล และสื่อในรูปแบบที่หลากหลายด้วยความตระหนักถึงผลกระทบของข้อมูลและสื่อต่างๆ ดังกล่าว โดยไม่ถูกครอบงำและสามารถใช้สื่อเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้และการดำรงชีวิตของทั้งตนเอง ครอบครัว ชุมชนและสังคม ซึ่งเป็นสมรรถนะที่สำคัญของประชากรในสังคมดิจิทัล ซึ่งมีการจัดแบ่งตัวชี้วัด ๓ ตัวชี้วัดหลัก ได้แก่ การเข้าถึง การประเมิน และการสร้าง มีตัวชี้วัดย่อย จำนวน ๙ องค์ประกอบแสดงรายละเอียด แต่ละตัวชี้วัดได้ดังนี้

๑.๑ ตัวชี้วัดหลักที่ ๑: การเข้าถึง หมายถึง บุคคลสามารถค้นหาและเข้าถึงเนื้อหาข้อมูลและสารสนเทศที่ต้องการได้ ซึ่งแบ่งออกเป็น ๔ ตัวชี้วัดย่อย ได้แก่

๑.๑.๑ การนิยาม หมายถึง บุคคลสามารถกำหนดความต้องการข้อมูลและสารสนเทศที่ต้องการรับรู้ได้ และกำหนดรูปแบบ วิธีการเครื่องมือ กระบวนการต่างๆ เพื่อค้นหาและเข้าถึงข้อมูลและสารสนเทศที่ต้องการรับรู้ได้

๑.๑.๒ การค้นหา/ระบุตำแหน่ง หมายถึง บุคคลสามารถค้นหาเนื้อหาและแหล่งที่มาของข้อมูลและสารสนเทศได้

๑.๑.๓ การเข้าถึง (เนื้อหาสื่อ) หมายถึง บุคคลสามารถเข้าถึงข้อมูลและเนื้อหาที่จำเป็นสำหรับตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างมีประสิทธิภาพ และถูกต้องตามจริยธรรม รวมถึงตามข้อตกลงของผู้ให้บริการสื่อและข้อมูล

๑.๑.๔ การค้นคืน/ถือครอง หมายถึง บุคคลสามารถเรียกค้นคืนและเก็บรักษาข้อมูลและเนื้อหาสื่อไว้ได้ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ด้วยเทคนิควิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายได้

๑.๒ ตัวชี้วัดหลักที่ ๒: การประเมิน หมายถึง บุคคลสามารถเข้าใจ ประเมินผลและประเมินคุณค่าข้อมูลสื่อและสารสนเทศได้ ซึ่งแบ่งออกเป็น ๔ ตัวชี้วัดย่อย ได้แก่

๒.๒.๑ การเข้าใจ หมายถึง บุคคลสามารถเข้าใจความสำคัญของ ผู้ให้บริการข้อมูลสื่อและสารสนเทศต่อสังคม

๒.๒.๒ การประเมินผล หมายถึง บุคคลสามารถประเมินผลวิเคราะห์ เปรียบเทียบ เรียบเรียง เชื่อมโยง และประยุกต์ใช้เกณฑ์เบื้องต้น เพื่อประเมินผลข้อมูลและสารสนเทศที่ได้รับและแหล่งที่มาของข้อมูล รวมถึงผู้ให้บริการข้อมูลและสารสนเทศในสังคมได้

๒.๒.๓ การประเมินคุณค่า หมายถึง บุคคลสามารถประเมินคุณค่าและตรวจสอบความน่าเชื่อถือข้อมูลสื่อและสารสนเทศที่ได้รับรวบรวมได้และแหล่งที่มา รวมถึงผู้ให้บริการข้อมูลและสารสนเทศในสังคมได้

๒.๒.๔ การจัดระบบ หมายถึง บุคคลสามารถสังเคราะห์ และจัดการข้อมูลสื่อและสารสนเทศที่รวบรวมได้

๑.๓ ตัวชี้วัดหลักที่ ๓: การสร้างสรรค์ หมายถึง บุคคลสามารถสร้าง ใช้ประโยชน์และติดตามข้อมูลสื่อและสารสนเทศได้ ซึ่งแบ่งออกเป็น ๔ ตัวชี้วัดย่อย ได้แก่ การสร้าง การติดต่อสื่อสาร การมีส่วนร่วม และการติดตามและควบคุม

๓.๓.๑ การสร้าง หมายถึง บุคคลสามารถสร้างและผลิตข้อมูลสารสนเทศใหม่ หรือเนื้อหาสื่อใหม่ หรือความรู้ใหม่ เพื่อจุดประสงค์เฉพาะเจาะจงใดๆ หนึ่งได้ อย่างมีนวัตกรรมมีจริยธรรม และสร้างสรรค์

๓.๓.๒ การสื่อสาร (เนื้อหาสื่อ) หมายถึง บุคคลสามารถสื่อสารข้อมูลสารสนเทศ เนื้อหาสื่อ และความรู้ ได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย มีจริยธรรม และมีประสิทธิภาพด้วยการใช้ช่องทางและเครื่องมือที่เหมาะสม

๓.๓.๓ การมีส่วนร่วม หมายถึง บุคคลสามารถมีส่วนร่วมกับผู้ให้บริการสื่อและสารสนเทศเพื่อแสดงความคิดเห็นของตนเองที่มีความเคารพซึ่งกันและกัน ยอมรับความแตกต่างทางความคิดหรือมุมมอง อย่างมีประชาธิปไตย ด้วยวิธีการที่หลากหลาย มีจริยธรรมมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผล

๓.๓.๔ การติดตามและควบคุม หมายถึง บุคคลสามารถติดตามผลกระทบของสื่อ สารสนเทศ และความรู้ที่ถูกสร้างและเผยแพร่ไปแล้วได้ รวมถึงติดตามผลกระทบสื่อและสารสนเทศ และความรู้ของผู้ให้บริการอื่นๆ ด้วย

๒. การเข้าใจดิจิทัล (Digital Literacy) หมายถึง การมีสมรรถนะในการใช้ข้อมูลเพื่อสื่อสารในสังคมดิจิทัล ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีจริยธรรม ซึ่งประกอบด้วยความสามารถในการเข้าใจดิจิทัลที่ทำให้เกิดความคล่องแคล่วทางเทคนิคที่จำเป็นในการใช้งานคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต ความเข้าใจสารสนเทศและสามารถประเมินสื่อดิจิทัลเพื่อสามารถนำไปเข้าสู่กระบวนการตัดสินใจในการดำเนินการกิจกรรมต่างๆ รวมทั้งสามารถผลิตเนื้อหาและการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพผ่านเครื่องมือดิจิทัล ซึ่งแบ่งออกเป็น ๔ ตัวชี้วัดหลัก ดังต่อไปนี้

๒.๑ ตัวชี้วัดหลักที่ ๑ สิทธิและความรับผิดชอบ หมายถึง บุคคลสามารถใช้สิทธิ เสรีภาพได้อย่างถูกต้อง ไม่ขัดต่อกฎหมาย จริยธรรม ศีลธรรม ของสังคม เพื่อให้การอยู่ร่วมกันในสังคมเดียวกันเกิดความสงบ รวมถึงสังคมออนไลน์ด้วย

๒.๒ ตัวชี้วัดหลักที่ ๒ การเข้าถึงสื่อดิจิทัล หมายถึง บุคคลสามารถเข้าใจช่องทางการเข้าถึง อินเทอร์เน็ต และการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตด้วยช่องทางต่างๆ รวมถึงทราบข้อดีข้อเสียของแต่ละช่องทางได้ เพื่อให้สามารถใช้ Search Engine ค้นหาข้อมูลที่ต้องการจากอินเทอร์เน็ตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนเข้าใจสื่อดิจิทัลชนิดต่างๆ รวมถึงการนำไปประยุกต์ใช้งานในปัจจุบันได้

๒.๓ ตัวชี้วัดหลักที่ ๓ การสื่อสารยุคดิจิทัล หมายถึง บุคคลสามารถเข้าใจวิธีการสื่อสารผ่านทางสื่อ และเครื่องมือทางดิจิทัลในแง่มุมต่างๆ ทั้งทางด้านความเหมาะสมความแตกต่าง ความเสี่ยงของสื่อ และเครื่องมือ พร้อมทั้งสามารถสื่อสารโดยใช้ข้อความหรือถ้อยคำอย่างสร้างสรรค์ มีประโยชน์ และเคารพผู้อื่นเพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวม รวมความสามารถวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ที่มีอยู่บนสื่อดิจิทัลต่างๆ ว่าสิ่งใดเป็นข้อเท็จจริง สิ่งใดเป็นความเห็น สิ่งใดเป็นความจริงบางส่วน สิ่งใดเป็นความจริงเฉพาะเหตุการณ์นั้นๆ เพื่อป้องกันตนเองและผู้อื่นไม่ให้ตกเป็นเหยื่อของการสื่อสารทางดิจิทัล

๒.๔ ตัวชี้วัดหลักที่ ๔ ความปลอดภัยยุคดิจิทัล หมายถึง บุคคลสามารถเข้าใจความมั่นคงปลอดภัยและความเป็นส่วนตัว และการทิ้งรอยเท้าดิจิทัล ในการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในยุคดิจิทัล รวมถึงภัยดิจิทัลในรูปแบบต่างๆ ทั้งในแง่วิธีการที่ได้รับการคุกคาม ผลกระทบที่เกิดขึ้น การป้องกันการลดความเสี่ยงต่อภัยเหล่านั้นได้

๒.๕ ตัวชี้วัดหลักที่ ๕ การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ หมายถึง บุคคลสามารถเข้าใจสื่อและสารสนเทศในยุคดิจิทัล เพื่อที่สามารถระบุข้อมูลที่ต้องการหาและสามารถประเมินประโยชน์ ความเกี่ยวข้อง ความถูกต้อง ความน่าเชื่อถือ ของข้อมูลนั้น จากแหล่งต่างๆ สามารถนำข้อมูลเหล่านั้น มาพัฒนาเป็นความรู้ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ผ่านทาง การนำเสนอได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๖ ตัวชี้วัดหลักที่ ๖ แนวปฏิบัติในสังคมดิจิทัล หมายถึง บุคคลสามารถปฏิบัติตามแนวทางปฏิบัติในสังคม มารยาท และแสดงพฤติกรรมอันพึงปฏิบัติเมื่ออยู่ร่วมในสังคมดิจิทัลได้ เพื่อไม่สร้างความเดือดร้อน ความรำคาญ ความเครียด ความกังวลใจ รวมถึงเป็นสาเหตุของปัญหาทางสภาพจิตของบุคคลอื่นและตนเอง

๒.๗ ตัวชี้วัดหลักที่ ๘ สุขภาพดียุคดิจิทัล หมายถึง บุคคลสามารถเข้าใจอันตรายและผลกระทบต่อด้านสุขภาพในแง่มุมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิต โรคที่เกิดขึ้น รวมถึงความสัมพันธ์และผลกระทบต่อเด็กและเยาวชน การใช้อินเทอร์เน็ตและสื่อดิจิทัล สามารถปฏิบัติตัวเพื่อป้องกัน หลีกเลี่ยงลดผลกระทบ รวมทั้งวิธีการดูแลรักษาเบื้องต้น ทั้งต่อตัวเอง และคนใกล้ตัว เพื่อให้สามารถใช้ชีวิตอย่างมีความสุขในยุคดิจิทัลได้

๒.๘ ตัวชี้วัดหลักที่ ๘ ดิจิทัลคอมเมอร์ซ หมายถึง บุคคลเข้าใจขั้นตอนและกระบวนการทำธุรกรรมออนไลน์ หรืออีคอมเมอร์ซ (E-Commerce) ประเภทต่างๆ รวมถึงอันตรายภัย และ ความเสี่ยงจากการทำธุรกรรมนั้น พร้อมทั้งวิธีป้องกัน วิธีลดความเสี่ยง และวิธีรับมือกับภัยอันตราย และความเสี่ยงเหล่านั้น โดยรู้ขั้นตอนปฏิบัติเมื่อตกเป็นเหยื่อการหลอกลวงเหล่านั้นได้

๒.๙ ตัวชี้วัดหลักที่ ๙ กฎหมายดิจิทัล หมายถึง บุคคลเข้าใจการกระทำที่ถูกต้อง ไม่ผิดและขัดต่อสิทธิและข้อจำกัดที่ควบคุมการใช้สื่อดิจิทัลในรูปแบบต่างๆ ซึ่งได้ถูกกำหนดโดยภาครัฐ เพื่อที่จะได้สามารถปฏิบัติงาน ดำเนินชีวิตได้ถูกต้องตามกฎหมายระเบียบสังคม และเคารพสิทธิของผู้อื่นได้

ในยุคสังคมดิจิทัล สื่อดิจิทัลเป็นสื่อที่หลายฝ่ายให้ความสำคัญและต้องการให้บุคคลใช้งานได้อย่างเหมาะสมและรู้เท่าทัน ซึ่ง Belshaw (๒๐๑๑) ได้แบ่งความสามารถของการรู้เท่าทันดิจิทัล (Digital Literacy) ออกเป็น ๘ องค์ประกอบ กล่าวคือ ๑) การเข้าใจวัฒนธรรมดิจิทัล (Cultural) เป็นความสามารถในการรับรู้สิ่งแวดล้อมดิจิทัลในรูปแบบที่หลากหลายและมองเห็นวัฒนธรรมทางเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ๒) ความรู้จำ (Cognitive) เป็นความสามารถในความจดจำสารสนเทศภายใต้สิ่งแวดล้อมดิจิทัลและวัฒนธรรมทางเทคโนโลยีที่หลากหลาย ๓) การสร้างความหมาย (Constructive) เป็นความสามารถในการสร้างสิ่งใหม่ การใช้หรือการนำเอาสารสนเทศต่าง ๆ มาประยุกต์เพื่อสารสนเทศรูปแบบใหม่ ๔) การสื่อสาร (Communicative) เป็นความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการสื่อสารภายใต้สิ่งแวดล้อมทางดิจิทัลและเครือข่ายดิจิทัล ๕) ความมั่นใจ (Confident) เป็นความสามารถของผู้ใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล ในการเลือกใช้สื่อดิจิทัลประเภทต่าง ๆ ได้อย่างสร้างสรรค์ ๖) การสร้างสรรค์ (Creative) เป็นความสามารถในการสร้างสรรค์สารสนเทศต่าง ๆ ด้วยวิธีการหรือรูปแบบใหม่โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ ๗) การมีวิจารณญาณ (Critical) เป็นความสามารถในการสะท้อนกลับการรู้เท่าทัน เพื่อการวิเคราะห์สารสนเทศต่าง ๆ ได้อย่างมีวิจารณญาณ และ ๘) ความเป็นพลเมือง (Civic) เป็นความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อนำไปสู่ประเด็นการเคลื่อนไหวทางสังคมหรือความเป็นพลเมืองดิจิทัล

Media Awareness Network (๒๐๑๐) แบ่งสมรรถนะของการรู้เท่าทันสื่อและดิจิทัล (Digital and media literacy competency) ออกเป็น ๓ สมรรถนะ ได้แก่ ๑) การใช้ (Use) คือ ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต ซึ่งต้องมีทักษะทางเทคนิคที่จำเป็นประกอบด้วย ความสามารถในการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ เช่น โปรแกรมค้นหาทางอินเทอร์เน็ต โปรแกรมประมวลผลคำ เว็บเบราว์เซอร์ เป็นต้น เครื่องมือสื่อสารอื่น ๆ เช่น ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ สื่อสังคมออนไลน์ เป็นต้น ซึ่งทักษะนี้ต้องมีความสามารถในการเข้าถึงและมีความรู้เกี่ยวกับอุปกรณ์ เช่น บริการบรอดแบนด์ (Broadband Services) เครื่องคอมพิวเตอร์ (Computers) ซอฟต์แวร์ (Software) ฐานข้อมูลออนไลน์ การประมวลผลแบบแบ่งปันทรัพยากรผ่านเครือข่าย (Cloud Computing) เป็นต้น ๒) ความเข้าใจ (Understand) คือ ความสามารถในการรับรู้และประมวลผลสารสนเทศ รวมถึงสามารถสะท้อนความคิด ความเชื่อและความรู้สึกต่อสื่อดิจิทัลเพื่อประเมินประโยชน์และลดความเสี่ยงในสังคมอย่างมีวิจารณญาณโดยความสามารถของทักษะนี้เกี่ยวกับการจัดการสารสนเทศ สิทธิและความรับผิดชอบในการใช้งานสื่อดิจิทัลและการมีความรับผิดชอบต่อทรัพย์สินทางปัญญา ๓) การสร้างสรรค์ (Create) คือ ความสามารถในการสร้างเนื้อหาและใช้เครื่องมือสื่อดิจิทัลเพื่อการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถนำเสนอเนื้อหาดิจิทัลที่หลากหลายไปยังผู้รับสารกลุ่มต่าง ๆ ผ่านสื่อดิจิทัลได้เช่น บล็อก (Blogs) กระดานสนทนา (Discussion Forums) การแบ่งปันภาพถ่ายและวิดีโอ (Video and Photo Sharing) เกมทางสังคม (Gaming Social) และสื่อสังคมออนไลน์ เป็นต้น

๘. เอกสารอ้างอิง/เอกสารอ่านเพิ่มเติม

ข้อบังคับสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทยว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์

พ.ศ. ๒๕๕๓

ข่าวสด. (๒๕๖๒). โขเซี่ยลเดือด! #ถอนโฆษณาเนชั่น ยื่น ๑ ทวิตเตอร์ หลังกนกไม่จบ ชัดกลับธนาธร!

สืบค้นจาก https://www.khaosod.co.th/special-stories/news_๒๓๓๐๘๘๓

คณะกรรมการศูนย์ศึกษาจริยธรรมสื่อมวลชน. (๒๕๕๘). จริยธรรมสื่อ Media Ethics. บริษัท จรัสสินทวงศ์
การพิมพ์ จำกัด: กรุงเทพมหานคร

คมชัดลึก. (๒๕๖๒). ยุค”ข่าวปลอม” ระบาด...(สื่อ)ทุกภาคส่วนต้องช่วยกันสกัด. สืบค้นจาก

<https://www.komchadluek.net/news/scoop/๓๗๒๕๗๔>

ไทยรัฐออนไลน์. (๒๕๖๓). อย่าสร้างความเกลียดชัง. สืบค้นจาก

<https://www.thairath.co.th/news/politic/๑๙๕๑๓๔๕>

ธนิศ โสรัตน์.(๒๕๖๒). โฆษณาเกินจริงหลอกลวงผู้บริโภค...ต้องปราบจริงจัง. สืบค้นจาก

<https://www.posttoday.com/economy/columnist/๕๙๙๓๓๖>

แนวหน้า. (๒๕๖๓). มุลินิธิเด็กเยาวชนฯ จี้ “กสทช.” เอาผิดสื่อตั้ง นำเสนอข่าวดราม่า “น้องชมพู”.

สืบค้นจาก <https://www.naewna.com/local/๕๐๓๐๗๙>

น้ำทิพย์ วิภาวิน. (๒๕๕๔). การใช้มาตรฐานสากลประจำเอกสารดิจิทัลในห้องสมุดดิจิทัลและคลังสารสนเทศ
ขององค์กร. วารสารห้องสมุด, ๕๕ (๒) : ๒๑-๓๐.

แผนแม่บทกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕- ๒๕๕๙)

พรทิพย์ เย็นจะบก. (๒๕๕๔). การรู้เท่าทันสื่อบนสถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองของประเทศไทย:

กรณีศึกษาเฉพาะสื่อกระแสหลักและสื่อใหม่ในช่วงเวลามี.ค.-พ.ค.๒๕๕๓. กรุงเทพฯ :

สถาบันวิจัยและพัฒนาแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุ
โทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.๒๕๕๓.

โพสต์ทูเดย์. (๒๕๖๒). กสม. ชี้แอปถ่ายรูปสาวโพสต์โขเซี่ยลเจ้าตัวไม่ยอมเข้าข่ายละเมิดสิทธิมนุษยชน.

สืบค้นจาก <https://www.posttoday.com/social/general/๖๐๐๕๘๓>

โพสต์ทูเดย์. (๒๕๕๔). สื่อเทศติข่าวน้ำท่วมบิตเป็อนจัดฉลากเวอร์. สืบค้นจาก

<https://www.posttoday.com/world/๑๒๐๙๐๒>.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

ระเบียบสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพฯ พ.ศ. ๒๕๕๕

สมาคมโฆษณาแห่งประเทศไทย (๒๐๒๐). จรรยาบรรณวิชาชีพโฆษณา. สืบค้นจาก

<http://www.adasso thai.com/index.php/main/about/ethic>

- สำนักข่าว บีบีซีไทย. (๒๕๕๘). **พีแอนด์จีถูกปรับฐานโฆษณาয়াสีพินเกินจริงในจีน**. สืบค้นจาก <https://hi-in.facebook.com/BBCnewsThai/photos/พีแอนด์จีถูกปรับฐานโฆษณาয়াสีพินเกินจริงในจีน-ทางการเซี่ยงไฮ้-ปรับบริษัทพรอคเตอร์/๑๖๒๒๒๔๖๗๑๔๖๖๓๐๒๙/>
- สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ. (๒๕๕๕). **คู่มือจริยธรรมและการกำกับดูแลตนเองในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ (Ethical Guideline and Self-regulation for Broadcasting)**. กรุงเทพฯ:
สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (๒๕๖๒). **สรุปผลการสำรวจข้อมูลสถานภาพการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศของประเทศไทย ปี พ.ศ. ๒๕๖๒**. นครปฐม: คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
- อุษา บิ๊กกินส์.(๒๕๕๕). **การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ ชุดเครื่องมือและกิจกรรมสร้างสรรค์เพื่อชุมชน**. กรุงเทพฯ : แผนงานสื่อสร้างสุขภาวะเด็กและเยาวชน(สสย.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)
- Amnesty International Thailand. (๒๕๖๑). **สิทธิมนุษยชนคืออะไร?**. สืบค้นจาก <https://www.amnesty.or.th/latest/blog/๖๒/>
- Anti-Fake News Center Thailand. (๒๕๖๓). **ข่าวปลอม x ออย่าแชนร์ การฆ่าเชื้อโควิด ๑๙ ด้วยการกินผลไม้ที่มีฤทธิ์เป็นด่าง**. สืบค้นจาก <https://www.facebook.com/AntiFakeNewsCenter/posts/๓๑๓๒๖๘๕๒๐๑๐๗๓๒๘/>
- AP news. (๒๕๖๓). **Trump supporters in Oregon hold rally to protest election**. Retrieved from <https://apnews.com/article/election-๒๐๒๐-joe-biden-donald-trump-elections-oregon-๔๓d๕๖๑๖d๐๕๔๑d๕๖๒d๐๔๐๓๗d๑๖๕๒๔๐๔>
- Belshaw, D. (๒๐๑๑). **What is digital literacy? a pragmatic investigation**. Ed.D. Dissertation, of Department of Education
- British Broadcasting Corporation. ๒๐๒๐. **BBC Editorial Guidelines**. Retrieved from <https://www.bbc.co.uk>.
- Callahan,S. (๒๐๐๓). New Challenges of Globalization for Journalism. **Journal of Mass Media Ethics.๑๘(๑)**. Retrieved from http://www.thaibja.org/thaibja/images/documents/NBCT/ethics_nbct.pdf.
- Cooper, T.W. (๑๙๘๙). **Communication ethics and global change**. New York: Longman. DW Made for minds. (๒๕๖๓). **Spread of coronavirus fake news causes hundreds of deaths**. Retrieved from <https://www.dw.com/en/coronavirus-misinformation/a-๕๕๕๒๙๓๑๐>
- Harriss, J.,Leiter, K., Johnson, S. (๒๐๐๐). **The Complete Reporter: Fundamentals of News Gathering, Writing, and Editing**. MA: Allyn & Bacon.

Kapook. (๒๕๖๑). กวาง กมลชนก แจ้งความแบนร์คริมใช้ภาพแอบอ้าง โฆษณาสินค้า ๔ ตัว. สืบค้นจาก
<https://women.kapook.com/view๒๐๒๖๓๖.html>

Media Awareness Network. (๒๐๑๐). **Digital and literacy**. Retrieved from:
[http://mediasmarts.ca/sites/mediasmarts/files/pdfs/publication-report/full/digitalliteracy paper.pdf](http://mediasmarts.ca/sites/mediasmarts/files/pdfs/publication-report/full/digitalliteracy%20paper.pdf)

National Public Radio. (๒๐๒๐). **NPR Ethics Handbook**. Retrieved from
<https://www.npr.org/ethics>.

RainMaker. (๒๕๖๓). เป็นสื่อในใจคนอ่าน ด้วยการไม่นำเสนอข่าวปลอม. สืบค้นจาก
<https://www.rainmaker.in.th/journalistic-ethics/>

Rao & Lee. (๒๐๐๕). Globalizing Media Ethics? An Assessment of Universal ethics among
International Political Journalists. **Journal of Mass Media Ethics**, ๒๐ (๒-๓), ๙๙-๑๒๐,

Sanook. (๒๕๖๑). อย. เตือนอวดอ้างสรรพคุณเกินจริง-นำเข้าผิดกฎหมาย. สืบค้นจาก
<https://www.sanook.com/news/๗๔๗๘๖๙๔/>

The Guardian. (๒๐๑๑). **The Guardian's Editorial Code**. Retrieved from
<https://www.theguardian.com>.

The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. (๒๐๑๓). **Global Media
and Information Literacy Assessment Framework: country readiness and
competencies**. France: The United Nations.

Voice online. (๒๕๕๕). ราชวงศ์อังกฤษฟ้องอาญาช่างภาพปาปาราสซี. สืบค้นจาก
<https://www.voicetv.co.th/read/๕๐๕๗๔>

๙. แบบประเมินความรู้ประจำโมดูล

คำชี้แจง แบบทดสอบฉบับนี้ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน ข้อ โปรดทำเครื่องหมาย [x] ในข้อที่ท่านคิดว่า
ว่าเป็นจริงเพียงข้อเดียว

- ข้อความที่ถูกต้องให้ทำเครื่องหมาย [x] ในช่อง “จริง”
- ข้อความที่ไม่ถูกต้องให้ทำเครื่องหมาย [x] ในช่อง “ไม่จริง”

ที่	ข้อความ	จริง	ไม่จริง
โมดูลที่ ๓ จริยธรรมและจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียง			
๑) มาตรฐานจริยธรรม จรรยาบรรณและธรรมเนียมปฏิบัติของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียง			
๑.	การนำเสนอข่าวสารหรือข้อมูลสามารถนำเสนอความลับของแหล่งข่าวได้		
๒.	การนำเสนอข่าวสารหรือข้อมูลควรหลีกเลี่ยงการกล่าวถึงการทำร้าย การฆ่าตัวตาย ความวิตกกังวล เชื่อชาติ และเผ่าพันธุ์ หรือความต้อโอกาสของบุคคล		
๓.	การนำเสนอข่าวสารหรือข้อมูลต้องไม่ตกเป็นเครื่องมือ หรือกลุ่มกดดันทางการเมืองใดๆ		
๔.	การนำเสนอข่าวสารหรือข้อมูลของเด็ก ต้องไม่สัมภาษณ์ นำเสนอภาพและต้องได้รับการยินยอมจากผู้ปกครอง		
๕.	การนำเสนอข่าวสารหรือเหตุการณ์ เช่น การชุมนุม การประท้วง การเลือกข้างจะทำให้ได้รับความนิยมนของผู้ฟังที่อยู่ฝ่ายนั้นๆ		
๒) ประเด็นเชิงจริยธรรมในกิจการกระจายเสียงทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ			
๑.	ผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียงต้องมีการตรวจสอบแหล่งข้อมูลของข่าวก่อนการนำเสนอ		
๒.	การนำเสนอข้อเท็จจริงจากการภาครัฐหรือภาคเอกชน ต้องมีการระวังไม่บิดเบือนเนื้อหา		
๓.	บางครั้งผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียงก็เลี่ยงการสร้างความแตกแยกในสังคมในสังคมไม่ได้ ดังนั้นไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงมากนัก		
๔.	บางครั้งการโฆษณาสินค้าที่เกินความจริง จะทำให้สปอนเซอร์ประทับใจและได้รับค่าโฆษณาอย่างต่อเนื่อง		
๕.	การนำเสนอข่าวที่หลีกเลี่ยงต่อการละเมิดสิทธิของบุคคล ทำให้เนื้อหาข่าวไม่เป็นที่น่าสนใจ		
๓) การรู้เท่าทันสื่อ กับจริยธรรมและจรรยาบรรณของสื่อมวลชน			
๑.	ลิงก์ข่าวปลอมมักใช้ URL คล้ายกับของสำนักข่าว จนบางทีแทบแยกไม่ออก		
๒.	การนำเสนอข่าวปลอม ไม่ว่าจะทั้งหมดหรือเพียงแค่บางส่วน เข้าไปในระบบคอมพิวเตอร์ รวมถึงการแชร์และส่งต่อข้อมูลเท็จจากแหล่งต่างๆ ล้วนมีความผิดทั้งนี้ ตาม พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ มีความผิดตามมาตรา ๑๔(๑) มีโทษจำคุกไม่เกิน ๕ ปี ปรับไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ		
๓.	การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ ต้องสามารถเข้าถึง เข้าใจตีความ ประเมิน และสร้างข้อมูล และสื่อในรูปแบบที่หลากหลายด้วยความตระหนักถึงผลกระทบของข้อมูลและสื่อต่างๆ		
๔.	ผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียงไม่จำเป็นต้องพัฒนาไปถึงการเข้าใจดิจิทัล		
๕.	ผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียงในปัจจุบันต้องสามารถสร้างเนื้อหาและใช้เครื่องมือสื่อดิจิทัลเพื่อการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ		

โมดูลที่ ๔

การบริหารจัดการสถานีสำหรับวิทยุทดลอง ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ประเภทกิจการทางธุรกิจ

๑) การจัดทำผังรายการสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ เนื้อหาที่ กสทช. กำหนด เนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ รวมถึงการรายงานกรณีที่มีเหตุจำเป็นเร่งด่วนที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ

๒) หลักเกณฑ์และแนวทางการหารายได้สำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ

๑. ประเด็นการเรียนรู้

การบริหารจัดการสถานีสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ

๒. จำนวนชั่วโมง (๙ ชั่วโมง)

การบรรยายจำนวน ๔ ชั่วโมง และการเรียนรู้ด้วยตนเอง จำนวน ๕ ชั่วโมง

๓. วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

๑) เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถจัดทำผังรายการสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ เนื้อหาที่ กสทช. กำหนด เนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ รวมถึงการรายงานกรณีที่มีเหตุจำเป็นเร่งด่วนที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ

๒) เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถออกแบบและวางแผนหารายได้สำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ

๔. วิธีการฝึกอบรม

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

๑) การแนะนำวิทยากรในแต่ละหัวข้อ

๒) การอธิบายถึงเค้าโครง และความเชื่อมโยงของเนื้อหาในโมดูล

ขั้นบรรยายและกิจกรรม

การบรรยายและทำกิจกรรมใน ๒ หัวข้อ ได้แก่

๑) การจัดทำผังรายการสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ เนื้อหาที่ กสทช. กำหนด เนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ รวมถึงการรายงานกรณีที่มีเหตุจำเป็นเร่งด่วนที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ

๒) หลักเกณฑ์และแนวทางการหารายได้สำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ

ขั้นสรุปบทเรียน

๑) สรุปประเด็นและสาระสำคัญที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานีสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ

๒) การให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำแบบประเมินความรู้ด้านการบริหารจัดการสถานีสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ

๕. สื่อการฝึกอบรมและอุปกรณ์

๑) Power Point สำหรับการบรรยาย

๒) คลิปวีดิทัศน์สำหรับการอภิปราย

๓) กรณีศึกษา

๔) อุปกรณ์สำหรับการระดมสมอง ได้แก่ กระดาษฟลิปชาร์ต/กระดาษ A๔/ ปากกา/ ดินสออุปกรณ์/
กระดาษ Post-it

๖. การประเมินผลและเครื่องมือในการประเมินผล

- ๑) การสังเกตการร่วมกิจกรรม การมีปฏิสัมพันธ์และการอภิปรายระหว่างการฝึกอบรม
- ๒) การประเมินหลังการฝึกอบรมด้วยแบบประเมินความรู้ด้านการบริหารจัดการสถานีสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ

๗. เนื้อหาหลักสูตรและประเด็นความรู้

๑) การจัดทำผังรายการสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ เนื้อหาที่ กสทช. กำหนด เนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ รวมถึงการรายงานกรณีที่มีเหตุจำเป็นเร่งด่วนที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ

การบริหารจัดการสถานีสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ ผู้อำนวยการสถานีต้องมีหน้าที่รับผิดชอบในด้าน ๑) การมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการคัดเลือก จัดทำ กำกับดูแลสถานี รวมถึงการประกาศหรือการโฆษณาที่เป็นไปตามมาตรฐานทางวิชาชีพและจริยธรรมของสื่อ และมีหน้าที่ส่งเสริมการเข้าถึงสื่อได้อย่างเหมาะสม โดยคำนึงถึงความเป็นกลาง ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด ตลอดจนสร้างความสมานฉันท์ และไม่ใช้สื่อในทางที่จะก่อให้เกิดการยุยงส่งเสริมให้เกิดความแตกแยก อันจะเป็นการกระทบต่อสังคมทั้งในระดับครอบครัวและระดับชุมชนความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยศีลธรรมอันดีของประชาชน สิทธิส่วนบุคคล และประโยชน์สาธารณะ ๒) การรับผิดชอบในการกระทำตามบทบาทของผู้ดำเนินการสถานีที่ได้กระทำไปในการควบคุมดูแลและบริหารสถานีเสมือนเป็นการกระทำของตนเอง เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าการกระทำดังกล่าวตนมิได้รู้เห็นหรือยินยอมด้วยและได้ใช้ความระมัดระวังในการป้องกันตามสมควรแล้ว และ ๓) การบริหารจัดการสถานี และมีหน้าที่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การกำกับดูแลการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๖ และเงื่อนไขการทดลองประกอบกิจการอย่างเคร่งครัด จะเห็นได้ว่าผู้อำนวยการสถานีต้องมีหน้าที่รับผิดชอบซึ่งเกี่ยวข้องกับการจัดทำผังรายการและการกำกับเนื้อหาค่อนข้างมาก ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑.๑) นิยามและรูปแบบการจัดทำผังรายการ

ผังรายการ (Program Schedule หรือ Broadcast Schedule) คือ การวางกรอบการนำเสนอรายการทั้งหมดที่จะทำการเผยแพร่บนสถานีทดลองประกอบกิจการกระจายเสียง ในแต่ละวัน รายสัปดาห์ หรือรายเดือน อาจเปรียบได้กับ พิมพ์เขียว หรือเข็มทิศของสถานีในการดำเนินงาน ซึ่งรูปแบบการวางผังรายการเป็นไปตามนโยบาย และวัตถุประสงค์ของสถานีวิทยุนั้น โดยทุกสถานีทดลองประกอบกิจการต้องมีการกำหนดกลุ่มเป้าหมาย และเนื้อหาสาระที่เหมาะสม ในแต่ละช่วงเวลา เพื่อให้การผลิตรายการ การคัดเลือกเนื้อหาสาระของรายการ และระยะเวลาในการเผยแพร่ของแต่ละรายการนั้นมีคุณภาพ สอดคล้องกับกลุ่มผู้ฟังเป้าหมาย และ

สามารถดึงดูดความสนใจ ให้ผู้ฟังติดตามอย่างต่อเนื่อง (อิทธิศักดิ์ จุฬสินธุ์, ๒๕๕๙) โดยสามารถจำแนกประเภทหรือรูปแบบการจัดทำผังรายการวิทยุ ออกเป็น ๑๑ รูปแบบ (นภาพกรณ์ อัจฉริยะกุล และธีรารักษ์ โพธิ์สุวรรณ, ๒๕๔๖; พินิตตา สุขโกศล, ๒๕๔๙) ดังนี้

๑) รายการพูดคุย (Talk Program) ประกอบด้วยรายการรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่

- รายการพูดคุยกับผู้ฟัง (Straight Talk) เป็นรายการที่มีผู้พูดเพียงคนเดียวที่พูดกับผู้ฟังโดยตรง

- รายการสนทนา (Conversational Program) เป็นรายการพูดคุยหรือสนทนากันระหว่างผู้จัดและผู้ร่วมรายการ โดยเป็นการสนทนากันตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป มีผู้จัดเป็นผู้ดำเนินการสนทนาให้อยู่ภายในขอบเขตของเรื่องหรือประเด็นที่กำหนดไว้

- รายการสัมภาษณ์ (Interview Program) เป็นรายการที่มีบุคคล ๒ คนขึ้นไปมาซักถามเรื่องราวปัญหา โดยมีฝ่ายหนึ่งเป็นผู้สัมภาษณ์ และอีกฝ่ายเป็นผู้ให้สัมภาษณ์

- รายการอภิปราย (Discussion Program) เป็นการพูดคุยในลักษณะการอภิปรายไม่ใช้การสนทนาทั่ว ๆ ไป และไม่ใช้การพูดคุยโดยตรงกับผู้ฟัง การอภิปรายเป็นการพูดแสดงความคิดเห็นในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งผู้ร่วมอภิปรายจะแสดงความคิดเห็นของตนเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยมีผู้ดำเนินการอภิปรายเป็นผู้ควบคุมให้รายการดำเนินไปในขอบเขตที่วางไว้อย่างเป็นระบบและอาจเน้นหรือสรุปความคิดเห็นของผู้ร่วมอภิปรายบ้าง แต่จะไม่ร่วมแสดงความคิดเห็นด้วย

๒) รายการข่าว (News Program) หมายถึง รายการที่จัดทำขึ้นเพื่อรายงานเหตุการณ์สำคัญ ๆ ที่เกิดขึ้นในวันหนึ่ง ๆ เช่น ข่าวประจำวัน (News Bulletin) รายการวิเคราะห์ข่าว (News Commentary) รายการบรรยายเหตุการณ์ (Commentary) การรายงานข่าวจากจุดที่เกิดเหตุ (On Spot News) รายการสารคดีเชิงข่าว (News Documentary) ที่นำเสนอข่าวใดข่าวหนึ่งอย่างเจาะลึก รอบด้าน และรายการนิตยสารข่าว (News Magazine) ซึ่งเสนอเรื่องราวข่าวที่หลากหลายด้วยการผสมผสานรูปแบบที่หลากหลายเข้าด้วยกัน

๓) รายการสารคดีทั่วไป (Feature) และรายการสารคดีเชิงวิเคราะห์ (Documentary Program) เป็นการเสนอรายการที่ให้สาระความรู้แก่ผู้ฟังเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยใช้กลวิธีการนำเสนอที่ชวนฟัง รายการสารคดียังแบ่งออกได้เป็นหลายประเภท ได้แก่ สารคดีเชิงข่าว สารคดีท่องเที่ยว สารคดีเนื่องในโอกาสพิเศษ ฯลฯ

๔) รายการนิตยสารทางอากาศ (Magazine Program) เป็นรายการที่ประกอบด้วยส่วนย่อยต่าง ๆ หลายเรื่องรวมอยู่ในรายการเดียวกัน วิธีการเสนอมีหลายรูปแบบแต่หลักสำคัญคือ ต้องสามารถเชื่อมโยงส่วนย่อยต่าง ๆ นั้นให้เป็นรายการเดียวกันได้อย่างกลมกลืนซึ่งเอกภาพของรายการประเภทนี้จะเกิดจากการกำหนดแก่นและขอบเขตของแนวเนื้อหา กำหนดกลุ่มเป้าหมาย และบุคลิกเฉพาะตัวของรายการ

๕) รายการสาระบันเทิงปิกนกะ (Variety Show) เป็นรายการที่ประสมประสานรายการหลายรูปแบบรวมอยู่ในรายการเดียวกัน มีความหลากหลาย เป็นเพียงการเสนอเนื้อหา และรูปแบบหลาย ๆ รูปแบบมาผสมปนเปกัน มีแต่ความหลากหลาย รายการพวกนี้ส่วนใหญ่จะเน้นความบันเทิง อาจจะมีเนื้อหาทาง ความรู้หรือให้ข่าวสารบ้างผสมปนเปกัน เป็นจำพวกสัพเพเหระ จึงมักเรียกเป็นรายการปิกนกะ เช่น รายการประเภทเกมโชว์ รายการตลก แข่งขันทายปัญหา และรีวิว เป็นต้น

๖) รายการละครวิทยุ (Drama Program) เป็นการเสนอรายการในรูปแบบของการแสดงบทบาทที่สมมติขึ้น โดยใช้ศิลปะการแสดงและมีเสียงประกอบ เสียงดนตรี เพื่อสร้างอารมณ์ผู้ฟังให้คล้อยตามเนื้อเรื่องและ

เกิดจินตนาการตามเรื่องราวที่แสดง ละครวิทยุจึงประกอบด้วย บทพูด (Dialogue) การบรรยาย (Narration) เสียงประกอบ (Sound Effect) และเสียงดนตรี (Music)

๗) รายการสาระละคร (Docu-Drama) เป็นรูปแบบรายการที่นิยมทำกันเพื่อมุ่งให้ความรู้ และความบันเทิงพร้อม ๆ กันเป็นรายการที่ใช้รูปแบบของละครวิทยุผสมกับรูปแบบสารคดี โดยช่วงแรกจะเสนอรายการด้วยรูปแบบของละคร ในเนื้อหาของละครอาจจะยกประเด็นปัญหา มาโต้ตอบกันด้วยเทคนิคของละครวิทยุ โดยการผูกเรื่องให้ผู้ฟังตระหนัก ว่าสิ่งนั้นคือปัญหา สาเหตุของปัญหาเป็นอย่างไร รายการสาระละครที่ดีควรจะแสดงประเด็นปัญหาให้เด่นชัด และเปิดทางให้ผู้ฟังรู้สึกว่ามีวิธีแก้ปัญหานั้นได้หลายวิธี ต่อจากนั้นก็จะเป็นช่วงของการแก้ปัญหา โดยการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิหลาย ๆ คน มาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหานั้น ซึ่งอาจทำได้หลายรูปแบบ เช่น การเสนอสาระเชิงวิชาการ การบรรยาย การสรุป การวิจารณ์ หรือการอภิปรายประกอบ

๘) รายการดนตรี (Music Program) เป็นรายการที่มุ่งให้ความบันเทิง นิยมมากที่สุดรายการวิทยุกระจายเสียงทั้งหมด ส่วนประกอบส่วนใหญ่ของรายการประเภทนี้ได้แก่ เพลง วิธีจัดทำทำได้ ๒ วิธีคือ ผู้จัดหรือผู้ประกาศทำหน้าที่ประกาศนำรายการ ประกาศรายชื่อเพลง โดยอาจมีการบอกถึงเรื่องราว เนื้อหาอื่น ๆ บ้าง และมีผู้ควบคุมเสียงเป็นผู้เปิดเพลงและควบคุมเสียง อีกวิธีหนึ่งคือ ผู้จัดรายการหรือผู้ประกาศทำหน้าที่เปิดเพลงและควบคุมเสียงเองที่เรียกว่า DJ (Disc Jockey)

๙) สปอรัทวิทยุ (Radio Spot) และบริการแจ้งข่าวสารสาธารณะ (Public Service Announcement : PSA) หมายถึง ข้อความสั้นๆ ที่อาจใช้เพลงหรือเสียงประกอบร่วมด้วย เพื่อใช้ในการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ เชิญชวน หรือรณรงค์ให้เกิดความร่วมมือในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง มีความยาวประมาณ ๑๕ - ๓๐ วินาที หรือบางครั้งอาจจะมี ความยาวถึง ๑ นาที

๑๐) รายการบรรยายเหตุการณ์ (Commentary) เป็นการรายงานเหตุการณ์อีกลักษณะหนึ่ง ซึ่งต่างจากการรายงานข่าว คือ เป็นการรายงานเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและรายงานในขณะที่เหตุการณ์นั้นกำลังเกิดขึ้นหรือเหตุการณ์นั้นกำลังดำเนินอยู่ แล้วผู้บรรยายถ่ายทอด เหตุการณ์นั้นเป็นผู้บรรยาย หรือเล่าถ่ายทอดให้ฟัง โดยอาจมีเสียงประกอบจริงจากสถานที่เกิดเหตุด้วยเป็นการบรรยาย สิ่งที่เห็นและบางครั้งมีการวิจารณ์เพื่อให้ผู้ฟังพลอยเห็นภาพตามไปด้วย

๑๑) รายการตอบปัญหา (Quiz Programme) รายการรูปแบบนี้อาจทำได้หลายลักษณะ คือ เชิญผู้ตอบมาร่วมรายการ โดยตอบปัญหาในห้องส่ง ในลักษณะแข่งขันกัน หรือเปิดโอกาสให้ผู้ฟังได้มีโอกาสร่วมรายการ (audience-participation) โดยถามปัญหาแล้วเปิดโอกาสให้ผู้ฟังตอบปัญหากลับมาทางโทรศัพท์ เป็นการสื่อสารวิทยุกระจายเสียงสื่อสารกัน ๒ ทาง (two way communication) ทำให้รู้ผลสะท้อนกลับได้ทันทีทันใด รายการตอบปัญหา นี้มักเป็นรายการประเภทความรู้ เพื่อให้ผู้ฟังเกิดความรู้ ซึ่งเป็นการใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงที่ให้ประโยชน์อย่างยิ่ง

๑.๒) หลักเกณฑ์ในการจัดทำผังรายการวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ

การจัดทำผังรายการของสถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ จำเป็นต้องดำเนินการตามเกณฑ์ที่ สำนักงาน กสทช. กำหนด ดังนั้นผู้ประกอบการต้องคำนึงถึงสัดส่วนในการนำเสนอรายการ รวมถึงช่วงเวลาในการนำเสนอรายการที่เหมาะสมกับผู้ฟัง เป็นสำคัญ เพื่อให้การถ่ายทอด

เสียงของรายการในแต่รายการมีความสอดคล้อง และเป็นไปตามข้อกำหนด ตามประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการสำหรับการให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๖ ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการสำหรับการให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๗ และประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการสำหรับการให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๘ ดังนี้

๑) การประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทางธุรกิจ จำเป็นต้องมีรายการที่เป็นข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ได้แก่ รายการข่าวสาร รายการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจในการปกครองในระบอบประชาธิปไตย รายการส่งเสริมการศึกษา จริยธรรม ศิลปะ วัฒนธรรม การให้ความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม คุณภาพชีวิต และสิ่งแวดล้อม ในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๕ โดยกิจการทางธุรกิจในระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่นต้องมีรายการที่ผู้รับใบอนุญาตผลิตเองในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของเวลาออกอากาศทั้งหมด

๒) การกำหนดให้มีการออกอากาศรายการที่มีเนื้อหาสร้างสรรค์สังคมหรือรายการเด็กและเยาวชน อย่างน้อยวันละหกสิบนาที ระหว่างช่วงเวลา ๑๖.๐๐ น. - ๑๘.๐๐ น. ของทุกวัน และช่วงเวลา ๐๗.๐๐ น. - ๐๙.๐๐ น. ในวันเสาร์และวันอาทิตย์

๓) รายการที่ออกอากาศในช่วงเวลา ๑๘.๐๐ น. - ๒๒.๐๐ น. ต้องเป็นรายการที่มีเนื้อหาสร้างสรรค์สังคมหรือรายการสำหรับเด็กและเยาวชน หรือเนื้อหาที่มีความเหมาะสมซึ่งจะไม่เป็นภัยต่อการพัฒนาทั้งด้านสติปัญญา อารมณ์และสังคมของเด็กและเยาวชน

๔) ข้อกำหนดการออกอากาศประจำวัน ประกอบด้วย

๔.๑) เพลงชาติไทย ออกอากาศทุกวัน วันละสองครั้ง ในเวลา ๐๘.๐๐ น. และ ๑๘.๐๐ น.

๔.๒) ข่าวพระราชสำนัก ออกอากาศทุกวัน ในช่วงเวลา ๑๙.๐๐ น. - ๒๐.๓๐ น.

ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นทำให้ไม่สามารถออกอากาศข่าวในพระราชสำนักได้ในเวลาปกติ ให้ออกอากาศ ในระหว่างเวลา ๑๘.๐๐ - ๒๒.๐๐ น. ได้ โดยผู้รับใบอนุญาตต้องแจ้งเหตุผล ความจำเป็น และรายละเอียด ที่เกี่ยวข้องให้คณะกรรมการทราบ เว้นแต่คณะกรรมการจะมีความเห็นเป็นอย่างอื่น

๕) การออกอากาศเน้นความเสมอภาคในการเข้าถึง เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิของคนพิการและผู้ด้อยโอกาส โดยจัดให้มีบริการกระจายเสียงที่ออกอากาศรายการอ่านหนังสือเต็มเวลา เป็นเวลาอย่างน้อยหกสิบนาทีต่อวัน

๖) ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นเร่งด่วนที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ ภัยพิบัติ หรือมีเหตุฉุกเฉินหรือเหตุการณ์ใดที่คณะกรรมการกำหนด ผู้รับใบอนุญาตอาจดำเนินรายการที่แตกต่างจากผังรายการหลักที่คณะกรรมการเห็นชอบแล้วได้ แต่ต้องแจ้งเหตุผลความจำเป็นและรายละเอียดที่เกี่ยวข้อง ให้คณะกรรมการทราบภายในสามวันนับแต่วันที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงผังรายการ

๑.๓) การออกแบบและกำหนดผังรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการประเภทกิจการทางธุรกิจ

การจัดทำผังรายการของสถานีทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจเป็นสิ่งสำคัญที่สร้างความแข็งแรงดึงดูด ความพึงพอใจ และความน่าสนใจให้ผู้ฟังเมื่อเปิดรับฟังรายการของทางสถานี และติดตามรายการของสถานีอย่างต่อเนื่องและมากที่สุด อันเป็นผลให้ แปรนด์สินค้าและบริการต่างๆ ให้ความสนใจในการเลือกใช้บริการในการโฆษณาสินค้า ซึ่งเป็นการหารายได้หลักของสถานี ดังนั้นโครงสร้างของการจัดทำผังรายการ (อัคร ภัทพงษ์ศักดิ์, ๒๕๕๔) ควรประกอบไปด้วย

๑) รายการที่ถูกระบุกำหนด เนื้อหา และช่วงเวลา ที่เป็นไปตามเกณฑ์ของประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการสำหรับการให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๖ พ.ศ. ๒๕๕๗ และ พ.ศ. ๒๕๕๘ ในส่วนของสถานีวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการประเภทกิจการทางธุรกิจ

๒) กลยุทธ์ในการจัดวางผังรายการ ควรเน้นการนำเสนอรายการที่เหมาะสมและสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย โดยพิจารณาจาก เพศ อายุ รสนิยม และความต้องการ รวมทั้งพฤติกรรมการใช้ชีวิตของกลุ่มผู้ฟังเพื่อรสนิยม และพฤติกรรมของแต่ละบุคคลนั้นมีความแตกต่างกัน (สุรพงษ์ โสธนะเสถียร และอิทธิศักดิ์ พลอยศิริ ชล, ๒๕๕๑) เพื่อให้รายการที่ออกอากาศทางสถานีนั้นมีความสอดคล้องกับพฤติกรรมการรับฟังของกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด โดยการจัดทำผังรายการควรประกอบด้วย

๒.๑) การกำหนดกลุ่มผู้ฟัง เช่น อาชีพ อายุ เพศ เป็นต้น เพื่อศึกษาธรรมชาติ และพฤติกรรมการฟังวิทยุ และเข้าใจกลุ่มเป้าหมาย ว่าชอบ หรือไม่ชอบอะไร เช่น หากกลุ่มเป้าหมายเป็น กลุ่มคนวัยทำงาน เพลงที่เปิดควรเป็นเพลงที่ฟังสบาย เพื่อผู้ฟังเกิดความผ่อนคลาย และสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน เป็นต้น

๒.๒) การกำหนดวัตถุประสงค์สถานี เพื่อให้สอดคล้อง วัตถุประสงค์ และต้องคำนึงถึง ความต้องการของกลุ่มผู้ฟัง ส่งผลให้การผลิตรายการนั้นสามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๓) การสร้างเอกลักษณ์ของสถานี เช่น การเป็นสถานีเพลงลูกทุ่ง เพลงคลาสสิก สถานีกีฬา ฯลฯ เพื่อให้กลุ่มผู้ฟังสามารถเลือกรับฟังเพลงได้ตามความต้องการ เพื่อสร้างความพึงพอใจในการรับฟังการถ่ายทอดเสียง

๓) การกำหนดเนื้อหา หรือกิจกรรมของที่เหมาะสมกลุ่มผู้ฟัง เพื่อให้ผู้ฟังติดตาม การพัฒนาเนื้อหาในการนำเสนอรายการ หรือกิจกรรมเพิ่มเติม ต้องมีความน่าสนใจ และมีความสดใหม่อยู่เสมอ อีกทั้งควรสอดแทรกเนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์ เพื่อให้ผู้ฟังได้รับทั้งความรู้ ความบันเทิง และทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน ซึ่งในบางครั้งอาจเป็นความรู้รอบตัวที่น่าสนใจ แต่ถูกมองข้ามให้ ผู้ฟังเกิดการเรียนรู้ขณะฟังรายการ

๔) รายการที่ผู้ประกอบกิจการต้องวางแผนในการ เลือกรายการ ที่มีเนื้อหา สาระ ความรู้ ความบันเทิง ที่น่าสนใจ เหมาะสมกับผู้ฟังในแต่ละช่วงเวลาที่จะออกอากาศ เพื่อสร้างความน่าสนใจ และดึงดูดกลุ่มผู้ฟังให้ติดตามฟังรายการของสถานี

๔.๑) การออกแบบและจัดทำเนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ควรเป็นรายการที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเหตุการณ์ปัจจุบัน หรือเหตุการณ์ที่เป็นข้อเท็จจริงที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะซึ่งอาจอยู่ในรูปแบบรายการข่าว เล่าข่าวและวิเคราะห์ข่าว รายการสนทนาปัญหา เหตุการณ์ปัจจุบัน และรวมถึงเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่มึ่ความคิดเห็นโต้แย้งกันในสังคม ประเด็นทางการเมืองทั้งในระดับชาติและในระดับท้องถิ่น และประเด็นที่เกี่ยวข้องกับนโยบายสาธารณะ และรายการสาระประโยชน์หมายถึง รายการที่สร้างกระบวนการเรียนรู้ให้แก่

ประชาชนในชุมชนโดยส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็นระหว่างกัน ให้การศึกษา ความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อประชาชนผู้ฟัง มีเนื้อหาที่ส่งเสริมการพัฒนาในประเด็นสุขภาพ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ ประชาธิปไตย ประเพณีวัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมท้องถิ่น เป็นต้น รวมถึงให้ความเข้าใจที่ดีเกี่ยวกับประโยชน์สาธารณะ

๔.๒) การจัดทำเนื้อหา ต้องหลีกเลี่ยงรายการที่มีเนื้อหาสาระที่ไม่ก่อให้เกิดการล้มล้างการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือที่ไม่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือไม่มีการกระทำซึ่งเข้าลักษณะลามกอนาจาร หรือไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อทำให้เกิดความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชนอย่างร้ายแรง

๔.๓) การรายงานกรณีที่มีเหตุจำเป็นเร่งด่วนที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ เมื่อได้มีการออกอากาศแตกต่างจากผังรายการให้แจ้งต่อคณะกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในสามวันนับแต่วันที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงผังรายการ หรือในกรณีที่มีภัยพิบัติหรือมีเหตุฉุกเฉิน หรือมีกรณีอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด จะต้องดำเนินการออกอากาศแจ้งข่าวหรือเตือนภัยให้ประชาชนทราบเมื่อรัฐบาล หรือหน่วยงานของรัฐร้องขอ

๕) กำหนดตารางในการออกอากาศ หมายถึง การคัดเลือก และจัดวางลงบนผังรายการ ประจำวัน ให้มีความเหมาะสม เพื่อสร้างความน่าสนใจ และดึงดูด อันส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพต่อการออกอากาศสูงสุด เช่น ในตอนเช้า ก่อนเวลา ๐๗.๐๐ น. เป็นช่วงเวลาที่ได้เดินทางไปโรงเรียน สถานีวิทยุสำหรับเด็กอาจเปิดรายการให้ความรู้หรือเล่านิทานแฉงสาระสำหรับเด็ก อีกทั้งเพื่อให้ผู้ฟังทันต่อสถานการณ์ สถานีวิทยุจึงจัดให้มีข่าวถ่ายทอดทุกต้นชั่วโมง เป็นต้น (อัญญ์ กัญษ์ศักดิ์, ๒๕๕๔)

๒) หลักเกณฑ์และแนวทางการหารายได้สำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ

๒.๑) หลักเกณฑ์การหารายได้สำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ

การหารายได้ หมายถึง การรับการสนับสนุนการประกอบกิจการของแต่ละประเภททดลองประกอบกิจการ โดยวิธีการอุดหนุน หรือการบริจาค หรือการโฆษณา หรือโดยวิธีการอื่นใด ซึ่งมีใช้การกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดที่มีลักษณะครอบงำการประกอบกิจการ และที่ไม่ขัดต่อวัตถุประสงค์การทดลองประกอบกิจการแต่ละประเภท ในส่วนของการหารายได้ของสถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการประเภทกิจการทางธุรกิจสามารถหารายได้จากโฆษณา การบริการธุรกิจ การจัดเก็บค่าสมาชิก หรือโดยวิธีอื่นใด แต่ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามประกาศของ สำนักงาน กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการอนุญาตการให้บริการกระจายเสียงและโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๕ (สำนักงาน กสทช., ๒๕๕๕) โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑) สำหรับสถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการที่ไม่มีการบอกรับสมาชิก กล่าวคือ ไม่มีการเรียกเก็บเงินค่าสมาชิกหรือบริการอื่นๆ สถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการ สามารถจัดให้มีการโฆษณาสินค้า หรือ

บริการได้ แต่ต้องไม่เกินชั่วโมงละ ๑๒ นาที โดยเมื่อรวมเวลาโฆษณาแล้ว ตลอดทั้งวัน ต้องไม่เกินชั่วโมงละ ๑๐ นาที

๒) สำหรับสถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการที่มีการบอกรับสมาชิก กล่าวคือ มีการจัดเก็บเงินค่าสมาชิก หรือบริการอื่นแล้วนั้น การหารายได้จากการโฆษณา และการบริการ ยังคงดำเนินการได้ แต่ต้องไม่เกินชั่วโมงละ ๖ นาที โดยเมื่อรวมเวลาการโฆษณาและการบริการธุรกิจตลอดทั้งวันเฉลี่ยแล้วต้องไม่เกินชั่วโมงละ ๕ นาที

๓) ผู้ทดลองประกอบกิจการจัดทำและบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับรายได้และค่าใช้จ่าย ในการดำเนินงานของสถานีในช่วงหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้รับอนุญาตให้ทดลองประกอบกิจการ และให้ยื่นต่อคณะกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่เมื่อมีการร้องขอ

๒.๒) แนวทางการหารายได้ของวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ

ในอดีต วิทยุกระจายเสียง ถือเป็นสื่อมวลชนแขนงหนึ่งที่ประชาชนให้ความสนใจ และมีผู้นิยมฟังเป็นจำนวนมาก เนื่องจากการรับฟังวิทยุกระจายเสียงนั้นเป็นเรื่องที่ง่าย สามารถรับฟังได้ทุกที่ด้วยการพัฒนาเครื่องรับวิทยุที่มีขนาดเล็ก กะทัดรัด พกพาสะดวก ช่างสามารถฟังได้ทุกที่ทั้งในรถยนต์ส่วนตัว หรือรถโดยสารสาธารณะ เป็นต้น อีกทั้งยังสามารถรับฟังได้จากทุกอริยบท ทั้งขณะขับรถ ทำงาน นอนพักผ่อน หรือออกกำลังกาย ดังนั้นการนำเสนอข้อมูลทางวิทยุกระจายเสียง จึงเป็นแนวทางสำคัญ และเป็นช่องทางในการทำการตลาดชนิดหนึ่งขององค์กรต่างๆที่ช่วยเผยแพร่และแนะนำ ข้อมูลสินค้า บริการ และกิจกรรมต่างๆ ให้ประชาชนในวงกว้างได้รู้จัก ค้นเคย รับรู้ และเกิดความต้องการในสินค้าและบริการนั้น ด้วยเหตุนี้เอง หลายองค์กรจึงยอมทุ่มทุนในการผลิต สื่อโฆษณาวิทยุกระจายเสียง หรือ สปอตวิทยุ ที่มีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างและกระตุ้นยอดขายให้สูงขึ้น (ณัฐกิจ ชันแก่แล้ว, ๒๕๖๓)

หากแต่ด้วยการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี และอินเทอร์เน็ตเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการดำรงชีวิต ส่งผลให้พฤติกรรมการรับฟังข่าวสารของประชาชนนั้นเปลี่ยนไป เนื่องจากผู้ฟังสามารถรับฟังข่าวสาร สาร ความบันเทิงได้จากหลากหลายช่องทาง ทั้ง YouTube Facebook Podcast หรือ Application เพลง เช่น JOOX Apple Music เป็นต้น ซึ่งสามารถฟังได้จากทั้ง โทรศัพท์มือถือ แท็บเล็ต (Tablet) หรือ คอมพิวเตอร์ เป็นต้น จากการรายงานสภาพตลาดกิจการวิทยุล่าสุดของ สำนักงานนโยบายและวิชาการกระจายเสียงและโทรทัศน์ (วส.) สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ในปี ๒๕๖๒ พบว่า พฤติกรรมการรับฟังวิทยุในปัจจุบันนี้มีฐานผู้ฟังเพียง ๑๐.๕ ล้านคน ในพื้นที่กรุงเทพฯและปริมณฑล แต่ในทางกลับกันการใช้บริการสื่อออนไลน์และโซเชียลมีเดียกลับมีฐานผู้ใช้เป็นจำนวน ๔๐-๕๐ ล้านคน (Media Insight, ๒๕๖๒) ส่งผลให้ มูลค่าตลาดการโฆษณาวิทยุ FM ลดลงอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ เป็นต้นมา และในปี ๒๕๖๒ พบว่า ผู้ประกอบการสื่อวิทยุกระจายเสียงรายใหญ่ ต่างทยอยคืนคลื่น เอฟเอ็ม ไม่ต่อสัญญาสัมปทาน อย่างต่อเนื่อง เช่น คลื่น GET ๑๐๒.๕ FM ซึ่งเป็นคลื่นที่ออกอากาศทางวิทยุเป็นเวลากว่า ๑๗ ปี แจ้งปิดสถานีลงด้วยเหตุผล ผู้บริโภคสื่อวิทยุน้อยลง ส่งผลกระทบต่อรายได้ที่ลดลง (Media Insight, ๒๕๖๒) แสดงให้เห็นว่า เมื่อสัดส่วนการโฆษณาลดลง และพฤติกรรมการบริโภคสื่อของ

ประชาชนที่เปลี่ยนไป เป็นผลกระทบโดยตรงต่อรายได้ของสถานีวิทยุ ซึ่งวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการก็ต่างประสบปัญหาเช่นเดียวกัน ด้วยเหตุนี้วิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจจึงควรต้องปรับตัวให้เท่าทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป เพื่อให้สามารถคงอยู่และสร้างรายได้อย่างต่อเนื่อง

แนวทางในการปรับตัววิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ เพื่อให้เข้ากับสถานการณ์ในปัจจุบัน สามารถสรุปได้ดังนี้

๑) การพัฒนาให้สามารถฟังได้บนแพลตฟอร์มออนไลน์และแอปพลิเคชันต่างๆ เช่น การพัฒนาเป็นแอปพลิเคชัน หรือการพัฒนาให้เพลง หรือรายการทางวิทยุสามารถฟังได้ในระบบออนไลน์ เพื่อให้สะดวกต่อผู้ฟังในการรับฟังได้ทุกที่ ทุกเวลา

ในที่นี้ขอยกตัวอย่าง คลื่น วิทยู เอไทม์มีเดีย ในเครือจีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ ที่พัฒนาการรับฟังผ่าน Application “AtimeOnline” เพื่อให้ผู้ฟังสามารถรับฟังคลื่นได้ผ่านสมาร์ตโฟน และพัฒนาคลื่น ซิลล์ออนไลน์ เพื่อให้ผู้ฟังสามารถรับฟังบนแพลตฟอร์มออนไลน์และแอป ในปัจจุบันได้พัฒนาให้การฟังวิทยุสามารถฟังเพลงพร้อมดูดีเจขณะจัดรายการได้ หรือแชทคุยกับดีเจเพื่อขอเพลง ถ่ายรูปพร้อมลูกเล่นสตีเกอร์แชร์กันได้ โหวตเพลง กดไลค์เพลงที่ชอบ และสามารถดูอันดับเพลงได้ในรูปแบบเรียลไทม์ เป็นต้น

(Media Insight, ๒๕๖๒; Admin เพจ Positionnigh, ๒๕๖๐)

๒) การขยายฐานผู้ฟัง หมายถึง การจัดทำเนื้อหารายการ หรือเพลงที่เน้นเจาะตลาดเฉพาะกลุ่มมากเกินไป จะทำให้ผู้ฟังกลุ่มอื่นเข้าไม่ถึง และไม่มีความสนใจในช่องวิทยุ นั้น ทำให้กลุ่มผู้ฟังนั้นมีตลาดที่เล็กมาก จนอาจจะทำให้คลื่นวิทยุ นั้นต้องปิดตัวลง ฉะนั้นจึงควรทำเนื้อหารายการ หรือเพลง ตามเอกลักษณ์ของสถานี แต่เน้นความกว้าง เพื่อให้ผู้ฟังที่เป็นกลุ่มตลาดฟังได้กว้างๆ และผู้ฟังกลุ่มอื่นยังฟังได้

ในที่นี้ขอยกตัวอย่าง คลื่นเพลงร็อกแอนด์โรล ที่ตลาดผู้ฟังในเมืองไทย ไม่มีการแยกเล็กเช่นนั้น ทำให้ตลาดเล็กมาก คลื่นวิทยุ นั้นก็ต้องปิดตัวลง ในขณะที่คลื่นวิทยุในเครือ เอไทม์มีเดีย ซึ่งเป็น คลื่นสิ่งแวดล้อมที่ไม่ได้นำเสนอเนื้อหาที่เป็นสิ่งแวดล้อมเข้มข้นมากเกินไป แต่มีเนื้อหากลางๆ เพลงฟังสบาย กลุ่มเป้าหมายวัยผู้ใหญ่ แต่ด้วยเนื้อหาที่เป็นกลาง ทำให้คนบางกลุ่มไม่ได้อยู่ในวัยผู้ใหญ่ สามารถฟังคลื่นนี้ได้ เป็นต้น

(Media Insight, ๒๕๖๒)

๓) การจัดกิจกรรมออนไลน์และออนกราวด์ควบคู่กัน คือ การจัดกิจกรรมของทางสถานีวิทยุโดยให้ผู้ฟังได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมสนุกในกิจกรรม เช่น กิจกรรมวิ่ง คอนเสิร์ต กิจกรรมท่องเที่ยว เล่นเกมส์ เป็นต้น ซึ่งการจัดกิจกรรมเหล่านี้จะมีโอกาสได้รับการสนับสนุนจากสปอนเซอร์ของสินค้าประเภทต่างๆด้วย

ในที่นี้ขอยกตัวอย่าง คลื่น Coolism ๙๓.๐๐ FM ซึ่งเป็นคลื่นที่เน้นการเข้าไปอยู่ในทุกช่วงเวลาของผู้ฟัง ด้วยคอนเซ็ปต์ MUSIC LIFESTYLE CONTENT ได้มีการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้ผู้ฟังได้เข้ามามีส่วนร่วม เช่น กิจกรรม “พาชาวออฟฟิศยกพลขึ้นเกาะ ลัดเลาะสู่จุดสุดยอดชมวิวทะเลไทย ณ เกาะพะงัน” เป็นกิจกรรมให้พนักงานออฟฟิศมาร่วมสนุก และนำกลุ่มผู้โชคดีไปเที่ยวในสถานที่ต่างๆ หรือ กิจกรรม “ม.ล. ภาสันต์ สวัสดิวัตน์ พาอรรถสำราญกับมือค้ำกั้นที่ ห้องอาหารกรีนเฮาส์ โรงแรมแลนด์มาร์ค” ซึ่งเป็นกิจกรรมพาผู้โชคดีจากการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิทยุ ไปทานอาหารค่ำ ณ ห้องอาหารกรีนเฮาส์ โรงแรมแลนด์มาร์ค

(Media Insight, ๒๕๖๒; COOL Fahrenheit, ๒๕๖๓)

๘. เอกสารอ้างอิง/เอกสารอ่านเพิ่มเติม

ณัฐกิจ ชันแก่แก้ว. (๒๕๖๓). สื่อโทรทัศน์ สื่อวิทยุกระจายเสียง และสื่ออินเทอร์เน็ต. สืบค้นจาก

<https://natthakij๕๖/sux-thorthasn-laea-sux-withyu-kracay-seiyng-๑>

นภาพกรณ์ อัจฉริยะกุล และธีรารักษ์ โพธิสุวรรณ. (๒๕๕๖). รูปแบบรายการวิทยุกระจายเสียง.

เอกสารการสอน ชุดวิชาการเขียนบทวิทยุกระจายเสียง. นนทบุรี :

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช.

สุรพงษ์ โสธนะเสถียร และอิทธิศักดิ์ พลอยศิริชล. (๒๕๕๑). โครงการหลักและแนวทางการบริหาร

การสื่อสาร: มิติทั้งสามในด้านการสื่อสารเพื่อการจัดการทางการสื่อสาร และการบริหาร

สื่อสารมวลชน ระยะที่ ๓ การบริหารงานสื่อวิทยุโทรทัศน์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ประสิทธิ์ภัณฑ์
แอนด์พริ้นติ้ง.

สำนักงาน กสทช. (๒๕๕๖). ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการ

โทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการสำหรับให้บริการกระจายเสียงหรือ

โทรทัศน์. สืบค้นจาก <http://broadcast.nbtc.go.th/law/dwl.php?id=>

[NTYwNTAwMDAwMDA๑&file=ZGFoYS๙kb๒N๑bWWudC๙sYXcvZG๙jL๓RoLzU๒](http://broadcast.nbtc.go.th/law/dwl.php?id=NTYwNTAwMDAwMDA๑&file=ZGFoYS๙kb๒N๑bWWudC๙sYXcvZG๙jL๓RoLzU๒)

[MDUwMDAwMDAwNS๕wZGY=](http://broadcast.nbtc.go.th/law/dwl.php?id=MDUwMDAwMDAwNS๕wZGY=)

อัญญ์ กัญษ์ศักดิ์. (๒๕๕๔). กลยุทธ์การจัดรายการช่วงเวลาภาคเช้าทางโทรทัศน์.

Executive Journal: ๒๕๕๙-๒๖๕.

อิทธิศักดิ์ ธวัสนิษฐ์. (๒๕๕๙). ความหมายของผังรายการ. สืบค้นจาก

<https://www.facebook.com/Mcs๓๔๕๑/posts/๑๑๘๘๘๕๙๕๖๗๘๐๙๖๗๘/>

Admin เพจ Positioning. (๒๕๖๐). กลยุทธ์ ATIME MEDIA ปรับตัวสู้วิกฤตสื่อ ส่งมอบประสบการณ์

การฟังเพลงที่ใครๆ ก็ต้องกดไลค์. สืบค้นจาก <https://positioning.com/๑๑๑๓๓๓๕>

Media Insight. (๒๕๖๒). อยู่ยาก! เงื่อนไขาร่วง “วิทยุ” ลาหน้าปัดเอฟเอ็มปรับสู่ออนไลน์. สืบค้นจาก

<https://www.chorsaard.or.th/content/๒๗๒๖๔/อยู่ยาก-เงบเงื่อนไขาร่วง-วิทยุลาหน้าปัดเอฟเอ็ม>

ปรับสู่ออนไลน์

Media Insight. (๒๕๖๒). สื่อวิทยุเร่งปรับตัว ชูวันสต่อปเซอร์วิส. สืบค้นจาก

<https://www.chorsaard.or.th/content/๒๐๕๓๗/สื่อวิทยุเร่งปรับตัว-ชูวันสต่อปเซอร์วิส>

Media Insight. (๒๕๖๒). มูลค่าตลาดโฆษณาวิทยุ FM เขตกรุงเทพฯ ในรอบ ๕ ปี. สืบค้นจาก

<https://www.chorsaard.or.th/content/๒๗๒๖๕/มูลค่าตลาดโฆษณาวิทยุ-fm-เขตกรุงเทพฯ-ใน>

รอบ-๕-ปี

๙. แบบประเมินความรู้ประจำโมดูล

คำชี้แจง แบบทดสอบฉบับนี้ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน ข้อ โปรดทำเครื่องหมาย [x] ในข้อที่ท่านคิดว่า เป็นจริงเพียงข้อเดียว

- ข้อความที่ถูกต้องให้ทำเครื่องหมาย [x] ในช่อง “จริง”
- ข้อความที่ไม่ถูกต้องให้ทำเครื่องหมาย [x] ในช่อง “ไม่จริง”

ที่	ข้อความ	จริง	ไม่จริง
โมดูลที่ ๔ การบริหารจัดการสถานีสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ประเภทกิจการทางธุรกิจ			
	๑) การจัดทำผังรายการสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ เนื้อหาที่ กสทช. กำหนด เนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ รวมถึงการรายงานกรณีที่มีเหตุจำเป็นเร่งด่วนที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ		
๑.	ผังรายการ คือการวางกรอบการนำเสนอรายการทั้งหมดที่จะทำการเผยแพร่บนสถานีทดลองประกอบกิจการกระจายเสียง ในแต่ละวัน รายสัปดาห์ หรือรายเดือน		
๒.	รายการดนตรี (Music Program) เป็นรายการที่มุ่งให้ความบันเทิง นิยมมากที่สุดในรายการวิทยุกระจายเสียง		
๓.	กิจการทางธุรกิจในระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่นต้องมีรายการที่ผู้รับใบอนุญาตผลิตเองในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๐ ของเวลาออกอากาศทั้งหมด		
๔.	การจัดวางผังรายการ ควรเน้นการนำเสนอรายการที่เหมาะสมและสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย โดยพิจารณาจาก เพศ อายุ รสนิยม และความต้องการ รวมทั้งพฤติกรรมการใช้ชีวิตของกลุ่มผู้ฟัง		
๕.	สถานีทดลองประกอบกิจการกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ ควรมีการสร้างเอกลักษณ์ ของสถานี เช่น สถานีเพลงคลาสสิก สถานีธุรกิจชุมชน เพื่อให้กลุ่มผู้ฟังสามารถเลือกรับฟังได้ตามความต้องการ		
	๒) หลักเกณฑ์ และแนวทางการหารายได้สำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ		
๑.	สถานีทดลองประกอบกิจการกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจที่ไม่มีการบอกรับสมาชิก สามารถจัดให้มีการโฆษณาสินค้า หรือบริการได้ แต่ต้องไม่เกินชั่วโมงละ ๑๒ นาที โดยเมื่อรวมเวลาโฆษณาแล้ว ตลอดทั้งวันต้องไม่เกินชั่วโมงละ ๑๐ นาที		
๒.	สถานีทดลองประกอบกิจการกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ ที่มีการบอกรับสมาชิก หารายได้จากโฆษณาได้ แต่ต้องไม่เกินชั่วโมงละ ๖ นาที โดยเมื่อรวมเวลาการโฆษณาและการบริการธุรกิจตลอดทั้งวันเฉลี่ยแล้วต้องไม่เกินชั่วโมงละ ๕ นาที		
๓.	ผู้ทดลองประกอบกิจการไม่จำเป็นต้องจัดทำและบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับรายได้และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสถานี		
๔.	สถานีทดลองประกอบกิจการกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจควรมีการพัฒนาให้สามารถฟังได้บนแพลตฟอร์มออนไลน์และแอปพลิเคชันต่างๆ จะเป็นการเพิ่มฐานผู้ฟังอีกทางหนึ่ง		

= โครงการพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง =

ที่	ข้อความ	จริง	ไม่จริง
๕.	สถานีทดลองประกอบกิจการกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจควรมีการจัดกิจกรรมออนไลน์และออนกราวด์ควบคู่กัน		

โมดูลที่ ๕

การผลิตและกำกับดูแลเนื้อหารายการวิทยุ และโฆษณาสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการ วิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ

- ๑) เทคนิคการผลิตและจัดรายการวิทยุอย่างสร้างสรรค์และเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย
- ๒) การกำกับดูแลเนื้อหารายการสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ และการโฆษณาโดยคำนึงถึงผู้บริโภคเป็นสำคัญ

๑. ประเด็นการเรียนรู้

การผลิตและกำกับดูแลเนื้อหารายการวิทยุ และโฆษณาสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ

๒. จำนวนชั่วโมง (๙ ชั่วโมง)

การบรรยายจำนวน ๔ ชั่วโมง และการเรียนรู้ด้วยตนเอง จำนวน ๕ ชั่วโมง

๓. วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

๑) เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถออกแบบเทคนิคการผลิตและจัดรายการวิทยุอย่างสร้างสรรค์ และเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย

๒) เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถอธิบายถึงแนวทางการกำกับดูแลเนื้อหารายการสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ และการโฆษณาโดยคำนึงถึงผู้บริโภคเป็นสำคัญ

๔. วิธีการฝึกอบรม

ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน

๑) การแนะนำวิทยากรในแต่ละหัวข้อ

๒) การอธิบายถึงเค้าโครง และความเชื่อมโยงของเนื้อหาในโมดูล

ขั้นบรรยายและกิจกรรม

การบรรยายและทำกิจกรรมใน ๒ หัวข้อ ได้แก่

๑) เทคนิคการผลิตและจัดรายการวิทยุอย่างสร้างสรรค์และเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย

๒) การกำกับดูแลเนื้อหารายการสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ และการโฆษณาโดยคำนึงถึงผู้บริโภคเป็นสำคัญ

ขั้นสรุปบทเรียน

๑) สรุปประเด็นและสาระสำคัญที่เกี่ยวกับการผลิตและกำกับดูแลเนื้อหารายการวิทยุ และโฆษณาสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ

๒) การให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำแบบประเมินความรู้ด้านการผลิตและกำกับดูแลเนื้อหารายการวิทยุ และโฆษณาสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ

๕. สื่อการฝึกอบรมและอุปกรณ์

๑) Power Point สำหรับการบรรยาย

๒) คลิปวีดิทัศน์สำหรับการอภิปราย

๓) กรณีศึกษา

๔) อุปกรณ์สำหรับการระดมสมอง ได้แก่ กระดาษฟลิปชาร์ต/กระดาษ A๔/ ปากกา/ ดินสออุปกรณ์/
กระดาษ Post-it

๖. การประเมินผลและเครื่องมือในการประเมินผล

- ๑) การสังเกตการร่วมกิจกรรม การมีปฏิสัมพันธ์และการอภิปรายระหว่างการฝึกอบรม
- ๒) การประเมินหลังการฝึกอบรมด้วยแบบประเมินความรู้ด้านการผลิตและกำกับดูแลเนื้อหารายการวิทยุ และโฆษณาสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ

๗. เนื้อหาหลักสูตรและประเด็นความรู้

๑) เทคนิคการผลิตและจัดรายการวิทยุอย่างสร้างสรรค์และเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย

๑.๑) ลักษณะของรายการวิทยุที่สร้างสรรค์

รายการวิทยุถือเป็นสื่อมวลชนประเภทเสียง ที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้และรับฟังของประชาชน โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน ที่สามารถรับฟัง และเลือกชองรายการได้ด้วยตนเอง ดังนั้นในการพัฒนารายการวิทยุอย่างสร้างสรรค์ จึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้ผลิตรายการวิทยุ ที่จะต้องผลิตรายการให้ที่เหมาะสมกับทุกเพศทุกวัย และตรงตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อเป็นการมีความรับผิดชอบต่อสังคม การผลิตรายการวิทยุอย่างสร้างสรรค์ ควรมุ่งเน้นเนื้อหาของรายการควรเป็นเนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและสาธารณะ มีความทันสมัยต่อสถานการณ์ปัจจุบัน และที่สำคัญ คือ ส่งเสริมศีลธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมอันดี ส่งผลกระทบต่อจิตใจหรือสุขภาพของประชาชน ครอบครัว ชุมชน และสังคม ไม่ก่อให้เกิดความแตกแยก ยั่วยุ และสร้างความเกลียดชังต่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ผนวกกับการส่งเสริมทักษะการใช้ชีวิตของประชาชน เด็กและเยาวชนเป็นสำคัญ มีเนื้อหาส่งเสริมการละเมิดสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีในครอบครัวและสังคม รวมถึงส่งเสริมให้ประชาชนมีความสามัคคีและใช้ชีวิตในสังคมที่มีความหลากหลายได้อย่างมีความสุข เพื่อเป็นประโยชน์ต่อประชาชนและสังคมให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขสงบ รวมถึงไม่มีเนื้อหาขัดต่อหลักจรรยาบรรณสื่อ หรือแนวปฏิบัติของวิชาชีพสื่อ (กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์, ๒๕๖๓; ศูนย์ปฏิบัติการสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์, ๒๕๖๓)

องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) (๒๐๑๑) ได้มีการนำเสนอเนื้อหารายการในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ประเภทบริการสาธารณะโดยให้ความสำคัญกับการจัดทำดัชนีตัวชี้วัดคุณภาพรายการขั้นพื้นฐาน โดยได้มีการระบุคุณสมบัติด้านเนื้อหาของรายการคุณภาพที่ควรนำเสนอในสื่อสาธารณะ ควรประกอบด้วย

๑. เนื้อหาสื่อต้องไม่ลำเอียงและความสร้างสรรค์จรรโลงใจให้กับคนดู (Unbiased, enlightening information) เนื่องจากการประกอบกิจการเพื่อการบริการสาธารณะได้รับ การทุนสนับสนุนโดยตรงจากผู้ชมคนฟัง ดังนั้น ความคาดหวังในด้านคุณภาพรายการจึงสูงกว่าสื่อพาณิชย์ทั่วไป โดยการผลิตเนื้อหาสื่อสาธารณะนั้นจำเป็นต้องมีความเป็นกลาง ปราศจากอคติต้องมีความน่าเชื่อถือ เพื่อสะท้อนการทำหน้าที่ปริมณฑลสาธารณะในการส่งเสริมประชาธิปไตยในสังคมให้มากที่สุด อีกทั้งเนื้อหารายการควรส่งเสริมระบอบและ

ความคิดสร้างสรรค์ใหม่ๆ ให้กับผู้ชมคนฟัง ด้วยเนื้อหาสาระที่เจาะลึก สร้างประสบการณ์ใหม่ๆ และแรงบันดาลใจให้กับผู้รับสาร

๒. เนื้อหาสื่อต้องมีเนื้อหาตอบสนองกับคนทุกกลุ่มในสังคม (General interest and service programming) คือ การมีรายการที่มีเนื้อหาที่น่าสนใจสำหรับกลุ่มคนที่หลากหลาย รวมถึงมีรายการเฉพาะที่เน้นการตอบสนองกลุ่มคนเฉพาะที่ต้องการข้อมูลข่าวสารเฉพาะ มีรสนิยมเฉพาะ เช่น กลุ่มผู้พิการ กลุ่มเด็ก กลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อย กลุ่มผู้บริโภค หรือกลุ่มศิลปิน เป็นต้น อีกทั้งควรจัดสรรเนื้อหาที่เป็นประเด็นสาธารณะของสังคมที่กระทบกับผู้คนในวงกว้าง ทั้งนี้เพื่อใช้พื้นที่สื่อมวลชนให้เป็นประโยชน์ในการกำหนดวาระของสังคมในสิ่งที่ผู้ชมคนฟังจำเป็นต้องทราบ

๓. เนื้อหาสื่อควรมีความโดดเด่น สร้างสุนทรียศาสตร์ให้กับผู้ชม (Programs that leave their mark) สื่อสาธารณะควรเป็นสถาบันที่สร้างวัฒนธรรมและนำพาสังคมไปในทิศทางที่สร้างสรรค์ผ่านเนื้อหาที่นำเสนอ อีกทั้งควรนำเสนอเนื้อหาที่แตกต่างไปจากสื่อพาณิชย์ช่องอื่นๆ ด้วย ทั้งนี้ตามแนวทางของยูเนสโก ระบุว่า การเป็นสื่อสาธารณะนั้นจำเป็นต้องมีการกิจทางศิลปะและวัฒนธรรมในการส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรม การเป็นตัวแทนในการนำเสนอสินค้าทางวัฒนธรรม และสนับสนุนการสร้างงานศิลปะไม่ว่าจะเป็นละครเวทีคอนเสิร์ต หรือการแสดงอื่นๆ ที่สะท้อนศิลปะ อันเป็นส่วนหนึ่งในการยกระดับรสนิยมและจรรยาบรรณของคนในสังคม

๔. สถานีควรมีการผลิตเนื้อหาสื่อจากสถานีของตนเอง (In-house production) เนื่องจากการผลิตเนื้อหาสื่อภายในสถานีเองจะสร้างคาแรกเตอร์และมาตรฐานการทำงานของสื่อสาธารณะในสถานีของตนเองได้ทั้งนี้จะสร้างความโดดเด่นที่ชัดเจนของเนื้อหาในสื่อสาธารณะให้แตกต่างจากสื่อพาณิชย์ได้อย่างชัดเจน ทั้งนี้การมีเนื้อหารายการที่ผลิตด้วยตนเองจะเป็นตัวประกันคุณภาพของรายการให้ได้มาตรฐานของการเป็นสื่อสาธารณะอีกด้วย

๕. เนื้อหาสื่อจำเป็นต้องมีเนื้อหาภายในประเทศ (National content) เพื่อให้สื่อมวลชนทำหน้าที่ในการเป็นพื้นที่เพื่อประกอบสร้างอัตลักษณ์ของคนในชาติ อีกทั้งเป็นการป้องกันการคุกคามเชิงวัฒนธรรมอันอาจมาจากการนำเข้ารายการจากต่างประเทศอีกด้วย ทั้งนี้การที่สื่อสาธารณะนำเสนอเนื้อหาที่เป็นประเด็นภายในประเทศนี้จะทำให้ผู้ชมคนฟังในประเทศตระหนักได้ถึงวาระทางสังคมที่ควรคำนึงถึง อันนำไปสู่การสร้างสำนึกความเป็นพลเมืองของคนในประเทศนั้นๆ ด้วย

นอกจากนี้การผลิตรายการวิทยุอย่างสร้างสรรค์ สามารถดำเนินการและวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย โดยการพิจารณาจากหลักการแบ่งประเภทรายการวิทยุ ให้เหมาะสมกับรายการ ตามประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการสำหรับการให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๖ ประกอบด้วย ๖ ประเภท ดังนี้

๑) รายการสำหรับเด็กปฐมวัยอายุ ๓ - ๕ ปี

สัญลักษณ์	เสียงประกอบ
	รายการต่อไปนี้เป็นรายการสำหรับเด็กปฐมวัย ผลิตขึ้นสำหรับผู้ฟังในวัย ๓ - ๕ ปี

เนื้อหาของรายการ ควรมีสาระที่เหมาะสม และสอดคล้องต่อพัฒนาการของเด็ก ทั้งในด้าน ร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ทั้งนี้ในด้านของสังคม ควรนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับ การแบ่งปัน ความมีวินัย ความซื่อสัตย์ รู้แพ้ รู้ชนะ รู้ภัย และการรักษามารยาทไทย และในด้านของ อารมณ์ สติปัญญา และร่างกาย ควรนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับ การควบคุมตนเอง การใช้จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ การส่งเสริมความรู้รอบตัว การส่งเสริมทักษะทางด้านภาษาและคณิตศาสตร์ การรักการอ่าน การส่งเสริมการเคลื่อนไหวร่างกาย และกล้ามเนื้อ และการให้คำปรึกษากับ พ่อแม่ ผู้ปกครองเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็ก (เสาวณีย์ ฉัตรแก้ว, ๒๕๕๗)

รูปแบบรายการ ควรมีการนำเสนอให้เกิดความหลากหลาย (Variety) ซึ่งประกอบด้วยนิทาน ที่มีการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม และคติสอนใจ อีกทั้ง มีตัวละครเอกที่เป็นตัวเดินเรื่อง เพื่อจูงใจให้เด็กติดตาม รู้สึกผูกพัน และเป็นแบบอย่างให้ปฏิบัติตาม ช่วงท้ายของนิทานควรมีการสรุปคติสอนใจ หรืออาจเชิญชวนให้เด็กใช้ความคิดของตนเองถึง คุณธรรมที่ได้รับในนิทานก่อนที่จะเฉลย และควรมีความยาวประมาณ ๕ - ๑๐ นาที หรือ การนำเสนอเพลงสำหรับเด็ก ซึ่งมีเนื้อร้อง และทำนองที่ฟังง่าย อาจมีการสอดแทรกความรู้ ทักษะ ภาษา คณิตศาสตร์ หรือคติสอนใจไว้ในเพลง หรือการเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น หรือตอบคำถามในประเด็นง่ายๆ ไม่ซับซ้อน หรือการให้เด็กเล่นเกมชิงรางวัลต่างๆ เป็นต้น (เสาวณีย์ ฉัตรแก้ว, ๒๕๕๗)

ในที่นี้ขอยกตัวอย่างรายการ FUN KID ทางสถานีวิทยุ เชียงใหม่ Love OK Click คลื่น ๙๖.๗๕ MHz เป็นสถานีเพลงรักของคนเชียงใหม่ ซึ่งเป็นรายการสำหรับเด็ก ในช่วงเช้า วันเสาร์ ประกอบด้วยการ บรรเลง เพลงที่มีเนื้อหา ทำนองที่ฟังง่ายไม่ซับซ้อน รวมถึงมีการเล่นนิทาน โดยใช้เสียงพากย์ที่น่าฟัง และชัดเจน ทำให้เด็ก ๆ สนใจและติดตาม (LoveOKClick ๙๖.๗๕, ๒๕๖๒)

๒) รายการสำหรับเด็ก อายุ ๖ - ๑๒ ปี

สัญลักษณ์	เสียงประกอบ
	รายการต่อไปนี้เป็นรายการสำหรับเด็ก ผลิตขึ้นสำหรับผู้ฟังในวัย ๖ - ๑๒ ปี

เนื้อหาของรายการ ควรมีสาระที่ส่งเสริมทักษะทั้งสี่ด้านได้แก่ การฟัง การพูด การอ่านและการเขียน พัฒนาการ IQ EQ ความคิดสร้างสรรค์ ตามความเหมาะสมของแต่ละช่วงวัย รวมถึงแทรกสาระที่เป็นประโยชน์ในการดูแลตนเองและคนรอบข้าง รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เนื่องจากในช่วงวัยนี้เป็นช่วงวัยที่สร้างการเรียนรู้ การมีวินัย การพัฒนาความเป็นเหตุเป็นผล การแยกแยะข้อมูลข่าวสาร และที่สำคัญเป็นช่วงวัยที่มีแนวโน้มในการลอกเลียนแบบพฤติกรรมสูง ดังนั้นเนื้อหาของรายการควรเน้นในเรื่องของความสอดคล้อง และสามารถเชื่อมโยงกับสถานการณ์จริงหรือประสบการณ์ในชีวิตประจำวันได้ และต้องเป็นเนื้อหาที่เข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อน และมีน้ำเสียงการนำเสนอที่ไม่แข็งทื่อ น่าเบื่อ (พรรณพิมล วิปุลาการ, ๒๕๕๔; ThaiPR.net, ๒๕๕๑)

รูปแบบรายการ ควรมีรูปแบบการดำเนินรายการในลักษณะที่มีความชัดเจน เป็นรูปธรรม สนุก และน่าสนใจ ทั้งมุ่งสร้างประเด็นชวนให้เด็กคิด โดยนำเสนอรายการในรูปแบบของการสร้างความผสมผสานระหว่างเนื้อหาสาระ และความบันเทิง เนื่องจากสมาธิของเด็กในการเรียนรู้มีอยู่อย่างจำกัด การผสมผสานความบันเทิง

ในการจัดรายการ จึงเป็นแนวทางที่ช่วยผ่อนคลาย และเกิดความเข้าใจต่อเนื้อหาสาระที่ต้องการสื่อสารมากขึ้น หรือ การเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น หรือตอบคำถาม หรือการใช้พื้นที่ในการสื่อสารระหว่างเด็กที่อยู่ในรายการ และไม่ได้อยู่ในรายการ (พรสุรีย์ วิภาศรีนิมิต, ๒๕๖๐)

ในที่นี้ขอยกตัวอย่างรายการ “Home Kid Si คิดอย่างมีความสุข” ทางสถานีวิทยุ Happy Family Radio คลื่น ๑๐๕ MHz เป็นสถานีวิทยุเพื่อครอบครัว รายการนำเสนอในรูปแบบของการให้ความรู้ แก่เด็ก ควบคู่ไปกับการสร้างความน่าสนใจด้วยการ ให้เด็กร่วมตอบคำถาม ชิงของรางวัล เนื้อหาที่นำเสนอ เช่น วิธีการรักษาฟัน และ พยาธิชนะไทย อีกทั้งการนำเสนอด้วยน้ำเสียงที่มีความน่าสนใจ น่าติดตาม (Home Family Radio FM ๑๐๕ MHz, ๒๕๖๑)

๓) รายการทั่วไปสามารถรับฟังได้ทุกวัย

สัญลักษณ์	เสียงประกอบ
	รายการต่อไปนี้เป็นรายการทั่วไปสามารถรับฟังได้ทุกวัย

เนื้อหาของรายการ เป็นลักษณะสาระความรู้ ที่เหมาะกับทุกเพศและทุกวัย และความบันเทิง ที่ไม่มีผลกระทบต่อการแสดงออกและความคิดของเด็กและเยาวชน ซึ่งสาระความรู้จะโดยมากเน้นการส่งเสริมพัฒนาการด้านความคิดเชิงระบบ มีเหตุผล สร้างแรงบันดาลใจ ความคิดสร้างสรรค์ สร้างจินตนาการ ให้ความสำคัญต่อสถาบันครอบครัว การให้ความรู้ในศาสตร์ด้านต่างๆ ทักษะชีวิต การประกอบอาชีพ ศิลปวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม สุขภาพ การดำรงชีวิต ความเคารพในความหลากหลายของ วัฒนธรรม ชาติพันธุ์ และเพศสภาพ รวมถึงการสร้างองค์ความรู้ ให้ผู้ฟังมีความรู้เท่าทันสื่อ สังคม การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เพื่อสร้างสังคมที่มีคุณภาพและเป็นธรรม (Thai PBS, ๒๕๕๘)

รูปแบบรายการ มุ่งเน้นการสร้างความรู้ ควบคู่กับการให้ความบันเทิง โดยมุ่งสร้างประเด็นในเรื่องที่น่าสนใจ และทันสมัย ชวนให้คิด วิเคราะห์ มีสอดแทรกกิจกรรมที่สร้างการเรียนรู้ให้แก่เด็กไปพร้อมกัน ทั้ง กิจกรรมที่สามารถทำคนเดียว กับเพื่อน หรือกับครอบครัว ในบางครั้งอาจมีการเปิดโอกาสให้ผู้ฟังได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น หรือตอบคำถาม เพื่อร่วมสนุกและสร้างสีสันในรายการให้มีความน่าตื่นเต้นมากขึ้น ทั้งนี้ การดำเนินรายการด้วย น้ำเสียงที่ไม่แข็งทื่อ จะเป็นส่วนช่วยให้รายการดูมีความน่าสนใจ และน่าติดตามมากขึ้น (พรสุรีย์ วิภาศรีนิมิต, ๒๕๖๐; Thai PBS, ๒๕๕๘)

ในที่นี้ขอยกตัวอย่างรายการ “Variety Travel: ตอบทุกโจทย์ หัวใจชอบเที่ยว” ทางสถานีวิทยุ Active Radio คลื่น ๙๙ MHz เป็นรายการที่นำเสนอข้อมูล ข่าวสารด้านการท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ จากการบอกเล่าเรื่องราวของนักจัดรายการที่มีประสบการณ์และเชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว (ทิปดี ทัทพากรณ์ และ พิทักษ์ ศิริวงษ์, ๒๕๖๐)

๔) รายการที่เหมาะสมกับผู้ชมที่มีอายุ ๑๓ ปีขึ้นไป ผู้ชมที่มีอายุน้อยกว่า ๑๓ ปี ควรได้รับคำแนะนำ

สัญลักษณ์	เสียงประกอบ
	รายการต่อไปนี้ เหมาะสำหรับผู้ฟังที่มีอายุ ๑๓ ปีขึ้นไป อาจมีภาพ เสียง หรือเนื้อหาที่ต้องใช้วิจารณญาณในการรับชม ผู้ฟังที่มีอายุน้อยกว่า ๑๓ ปี ควรได้รับคำแนะนำ

เนื้อหาของรายการ มีเนื้อหาสาระที่น่าสนใจ อาจมีภาพ เสียง หรือเนื้อหาที่มีความรุนแรงในระดับน้อย ซึ่งต้องใช้วิจารณญาณในการรับฟัง เกี่ยวข้องกับ ความสัมพันธ์ สารคดี การดำรงชีวิต รายการตลก รายการ ขวณสยองขวัญ สร้างความหวาดผวา ตลอดจนข่าวบันเทิงเกี่ยวกับ ดารา นักแสดง ละคร เป็นต้น ข่าวสารที่อาจมีความรุนแรง ประเด็นต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการเมือง และการดำรงชีวิต ซึ่งอาจมีการแสดงพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ หรือการนำเสนอเนื้อหาด้านความเท็จ ที่มีความสนุก น่าสนใจ ช่วยคลายเครียด บางครั้งอาจมีการใช้ภาษาในถ้อยคำที่ไม่สุภาพ หยาดคายบ้าง เพื่อสร้างความบันเทิง ซึ่งไม่เหมาะกับเด็กและเยาวชนที่มีอายุต่ำกว่า ๑๓ ปี ซึ่งเป็นช่วงวัยที่มีแนวโน้มการเลียนแบบพฤติกรรมสูง อีกทั้งเป็นช่วงวัยที่มีความอยากรู้อยากเห็น ดังนั้นเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดเด็กและเยาวชน ได้รับข้อมูล สาระที่เป็นผลกระทบที่ไม่ดีต่อพฤติกรรม ความคิดและทัศนคติของเด็กและเยาวชน ผู้ปกครองจึงควรดูแล และให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด (ไพฑูริย์ ทองสม และกุลธิดา ธรรมวิวัฒน์, ๒๕๕๘)

รูปแบบรายการ เป็นการดำเนินรายการเพื่อสร้างความบันเทิง ประเภท ดนตรี เพลง ละคร ตลก เน้นการเล่าเรื่อง ขวณพูดคุยเพื่อให้ข้อคิด ผสานการให้สาระความรู้ จากประเด็นต่างๆที่น่าสนใจ หรืออาจมีการปาฐกถา สัมภาษณ์ อภิปราย วิเคราะห์สถานการณ์ทั้งในชีวิตประจำวัน และสถานการณ์อื่นๆ ซึ่งบางครั้งอาจมีการใช้ถ้อยคำที่ไม่สุภาพ เพื่อสร้างสีสันของรายการ ให้ดูมีความน่าสนใจ และไม่น่าเบื่อ หรือการเปิดโอกาสให้ผู้ชมได้เข้ามาพูดคุย แสดงความคิดเห็น และอาจมีการสอดแทรกคติสอนใจ และวิธีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นให้แก่ผู้ฟัง ควบคู่ไปด้วย

ในที่นี้ขอยกตัวอย่างรายการ “The Shock” ทางสถานีวิทยุเดอะช็อค คลื่น ๑๐๑ MHz เป็นรายการสนทนาทางวิทยุในเรื่องเกี่ยวข้องกับ สถานการณ์ขวณสยองขวัญ เรื่องราวลึกลับ รวมถึงการออกไปทำพิธีจนยังสถานที่จริงด้วย การดำเนินรายการจะดำเนินในรูปแบบการแชร์ประสบการณ์จากผู้ฟัง (Radioth.net, ๒๕๖๓)

๕) รายการที่เหมาะสมกับผู้ชมที่มีอายุ ๑๘ ปีขึ้นไป ผู้ชมที่มีอายุน้อยกว่า ๑๘ ปี ควรได้รับคำแนะนำ

สัญลักษณ์	เสียงประกอบ
	รายการต่อไปนี้ เหมาะสำหรับผู้ฟังที่มีอายุ ๑๘ ปีขึ้นไป อาจมีภาพ เสียง หรือเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมด้านพฤติกรรม ความรุนแรง เพศ และการใช้ภาษา ซึ่งต้องใช้วิจารณญาณในการรับชม ผู้ฟังที่มีอายุน้อยกว่า ๑๘ ปี ควรได้รับคำแนะนำ

รายการต่อไปนี้ เหมาะสำหรับผู้ฟังที่มีอายุ ๑๘ ปีขึ้นไป อาจมีภาพ เสียง หรือเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมด้านพฤติกรรม ความรุนแรง เพศ และการใช้ภาษา ซึ่งต้องใช้วิจารณญาณในการรับชม ผู้ฟังที่มีอายุน้อยกว่า ๑๘ ปี ควรได้รับคำแนะนำ

เนื้อหาของรายการ มีเนื้อหาสาระที่น่าสนใจ อาจมีภาพ เสียง หรือเนื้อหาที่มีความรุนแรงในระดับปานกลาง ซึ่งต้องใช้วิจารณญาณในการรับฟัง สาระเกี่ยวข้องกับเรื่องราวของ ความรัก ความสัมพันธ์ เพศ การดำรงชีวิต ข่าว ประเด็นต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการเมือง และการดำรงชีวิต ซึ่งอาจมีความรุนแรงและแสดงพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ เนื้อหาด้านความเท็ง เช่น เพลง ละคร ดนตรี หรือ ละคร บางครั้งอาจมีการใช้ภาษาในถ้อยคำที่ไม่สุภาพ หยาดคายบ้าง เพื่อสร้างความบันเทิง เพื่อสร้างความสนุก ตลก น่าสนใจ ช่วยคลายเครียด ไม่เหมาะกับเด็กและเยาวชนที่มีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี เพราะเป็นช่วงวัยมีการพัฒนาระบบการคิด การรับรู้แยกแยะข้อมูลที่ได้รับ มีความต้องการการยอมรับจากสังคม พยายามแสวงหาต้นแบบทางอุดมคติ และสร้างภาพลักษณ์ ตนเองให้มีความเป็นผู้ใหญ่ จากการเลียนแบบพฤติกรรม อีกทั้งเป็นช่วงวัยที่มีความอยากรู้อยากเห็น ฉะนั้นผู้ปกครองจึงควรดูแล และให้คำแนะนำเฝ้าระวังรับฟังรายการ (ไพฑูริย์ ทองสม และกุลธิดา ธรรมวิภาชน์, ๒๕๕๘)

รูปแบบรายการ เป็นการดำเนินรายการเพื่อสร้างความบันเทิง ประเภท ดนตรี เพลง ละคร ตลก เน้นการเล่าเรื่อง ขวนพุดคุยเพื่อให้ข้อคิด สร้างพื้นที่ให้ผู้ฟังมาแบ่งปันประสบการณ์ ผสานการให้สาระความรู้ จากประเด็นต่างๆที่น่าสนใจ หรืออาจมีการปาฐกถา สัมภาษณ์ อภิปราย วิเคราะห์สถานการณ์ทั้งในชีวิตประจำ และสถานการณ์อื่นๆ ซึ่งบางครั้งอาจมีการใช้ถ้อยคำที่ไม่สุภาพ เพื่อสร้างสีสันของรายการ ให้ดูมีความน่าสนใจ และไม่น่าเบื่อ หรือการเปิดโอกาสให้ผู้ชมได้เข้ามาพุดคุย แสดงความคิดเห็น และอาจมีการสอดแทรกคติสอนใจ และวิธีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นให้แก่ผู้ฟัง ควบคู่ไปด้วย

ในที่นี้ขอยกตัวอย่างรายการ “พุธ ทอล์ค พุธ โทร โทรา มานะ คุยได้ทุกเรื่อง” ทางสถานีวิทยุ EFM คลื่น ๑๐๔.๕ MHz เป็นรายการวิทยุจัดในรูปแบบของการไลฟ์วิดีโอสด ดำเนินรายการในรูปแบบการให้พื้นที่ในการรับฟังและให้คำแนะนำในทุกเรื่องทั้ง ทั้งด้านความรัก เพื่อนร่วมงาน หรือปัญหาด้านอื่นๆที่ผู้ฟังได้โทรเข้ามาพุดคุย และแบ่งปัน ซึ่งภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร อาจมีการใช้ภาษาที่มีความรุนแรง หรือหยาดคายบ้างในบางครั้ง เพื่อสร้างสีสัน ความน่าสนใจ และความบันเทิงให้กับผู้ฟัง (ณัฐวุฒิ แสงชูวงษ์, ๒๕๖๑) และรายการ “คลับ ฟรายเดย์ (Club Friday)” ทางสถานีวิทยุ Green Wave คลื่น ๑๐๖.๕ MHz เป็นรายการสนทนาทางวิทยุในเรื่องของ ความรัก ความสัมพันธ์ ในรูปแบบการแชร์ประสบการณ์จากผู้ฟัง ที่เกิดจากบทสนทนาหลังไมค์สู่หน้าไมค์ และการให้คำแนะนำ หรือข้อเสนอแนะของปัญหาจากผู้จัดรายการ (ยุทธนา สุวรรณรัตน์, ๒๕๕๐)

๖) รายการเฉพาะไม่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชน

สัญลักษณ์	เสียงประกอบ
	รายการที่อาจมีเนื้อหาสาระที่ต้องใช้วิจารณญาณในการรับชม อาจมีเนื้อหาสาระที่ไม่เหมาะสมในเรื่องของ เพศ ภาษา และพฤติกรรมความรุนแรงในระดับมาก

รายการที่อาจมีเนื้อหาสาระที่ต้องใช้วิจารณญาณในการรับชม อาจมีเนื้อหาสาระที่ไม่เหมาะสมในเรื่องของเพศ ภาษา และพฤติกรรมความรุนแรงในระดับมาก

เนื้อหาของรายการ มีเนื้อหาสาระ เกี่ยวกับละคร หรือข่าวสารที่อาจมีความรุนแรง เช่น การกระทำผิดกฎหมาย การใช้สารเสพติด ชิงมีนเมา การค้าประเวณี การเล่นเกมพนัน เพศสัมพันธ์ เป็นต้น รวมถึงพฤติกรรมความรุนแรงทั้ง ต่อตนเอง ผู้อื่นๆ สิ่งมีชีวิต สัตว์ สิ่งแวดล้อม รวมถึงการใช้อาวุธทำร้ายกัน การดูหมิ่นเหยียดหยามเกี่ยวกับชาติพันธุ์ เพศ สถานะ ชนชั้น หรือการแสดงออกที่เกิดทัศนคติทางลบกับผู้อื่น พร้อมทั้งมีการใช้ภาษาที่ล่อแหลม หมิ่นเหม่ สื่อความหมายในทางลบ หรือภาษาที่ไม่สุภาพ ก้าวร้าว น่ากลัว ซึ่งส่งผลกระทบต่อจิตใจ หรือลักษณะที่ไม่เหมาะสม ดังนั้น ผู้ปกครองจึงควรดูแลอย่างใกล้ชิด เพื่อไม่ให้รับฟังรายการสำหรับผู้ใหญ่ อันจะส่งผลกระทบต่อการแสดงออกทางพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนที่มาเหมาะสม (ไพฑูริย์ทองสม และกุลธิดา ธรรมวิวัฒน์, ๒๕๕๘) ซึ่งปัจจุบันมีหลายสถานีที่การนำเสนอข่าวหรือประเด็นทางการเมืองและสังคมในเชิงรุนแรง

๑.๒) หลักการผลิตและจัดรายการวิทยุอย่างสร้างสรรค์และเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย

การผลิตรายการ หมายถึง กระบวนการคิดสร้างสรรค์ และผลิตรายการประเภทและรูปแบบต่างๆ ตามแผนการจัดรายการ เพื่อให้มีรายการออกอากาศตามตารางการกระจายเสียงที่กำหนดไว้ ซึ่งมีทั้งรายการที่บันทึกเสียงล่วงหน้า และรายการที่ผลิตสดออกอากาศในเวลานั้น โดยการจัดและผลิตรายการ ควรเป็นการวางแผนในภาพรวมว่าสถานีควรมีรายการประเภทใด จะเลือกสรรรายการอย่างไรจึงจะเหมาะสมกับกลุ่มผู้ฟังเป้าหมาย รวมทั้งต้องมีการวางแผนผังรายการ หรือกำหนดตารางการกระจายเสียงว่าจะรายการใดจะออกอากาศในวัน เวลาใด ส่วนการผลิตรายการนั้นเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นต่อเนื่องกัน กล่าวคือ เมื่อมีการวางแผนจัดรายการ และวางแผนผังรายการโดยผู้จัดรายการแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือการผลิตรายการเพื่อออกอากาศตามที่กำหนดไว้ในตารางออกอากาศ การผลิตรายการเป็นหน้าที่ของผู้ผลิตรายการซึ่งจะสร้างสรรค์รายการออกมาให้ตรงกับความต้องการของผู้ฟังและสามารถดึงดูดความสนใจของผู้ฟังให้ฟังรายการของสถานี ซึ่งการผลิตรายการวิทยุสร้างสรรค์ที่มีคุณภาพ รวดเร็ว น่าสนใจ และสามารถเรียกเรตติ้งจากผู้ชมได้ในระดับสูงนั้น ผู้ผลิตรายการจึงควรต้องมีการวางแผน การคิดอย่างเป็นระบบ และสร้างความเข้าใจกับลักษณะและพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมาย เป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้ รายการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างตรงจุด เนื้อหาที่มีความเข้าใจง่าย สอดคล้องต่อความสามารถในการรับข้อมูลของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อนำสาระไปสู่ผู้ฟังได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สุมน อยู่สิน, ๒๕๕๖; พัชรภาพ ดิวงษ์, ๒๕๕๗; โสภิญญา ขุนภักดี, ๒๕๕๙; นาวิณ วงศ์สมบูรณ์ และ ลดาวัลย์ แก้วสีนวล, ๒๕๖๑) โดยหลักในการผลิตรายการวิทยุสร้างสรรค์ ควรประกอบด้วยขั้นตอนดังต่อไปนี้

๑) การวางแผน (Planning) ขั้นตอนการค้นหาไอเดียที่จะสร้างสรรค์ผลงานรายการวิทยุ กำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ศึกษาต้องการของกลุ่มเป้าหมาย พฤติกรรมการฟังวิทยุ รสนิยม เพื่อสร้างความเข้าใจและทำความเข้าใจกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย รวมถึงทิศทางการนำเสนอของรายการในปัจจุบัน ส่งผลให้การผลิตรายการนั้นสามารถผลิตรายการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องต่อความต้องการของผู้ฟังได้อย่างตรงจุด

๒) การเตรียมงาน (Pre-production) ขั้นการเตรียมความพร้อมในด้านของเนื้อหา ที่มีความน่าสนใจ และสอดคล้องกับรูปแบบของรายการ ศึกษาข้อมูลอย่างละเอียด เพื่อนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อสร้าง

ประเด็นในการจัดรายการ ให้มีความน่าสนใจ กระชับ และครอบคลุม รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับรายการทั้งในปัจจุบัน และอดีตที่มีความใกล้เคียง และคล้ายคลึง ประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากการดำเนินรายการครั้งที่ผ่านมา หรือประเด็นที่เกิดขึ้นกับรายการในคลื่นวิทยุอื่น กำหนดผู้รับผิดชอบ กำหนดแผนการปฏิบัติงาน กำหนดงบประมาณ ตั้งแต่เริ่มจัดทำ ดำเนินรายการ ตลอดจนประเมินรายการ

๓) การบ่มเพาะความคิด (Fusion) ขั้นการร่วมระดมสมอง จากผู้ที่มีประสบการณ์ เพื่อร่วมงาน นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้มีส่วนได้เสีย ในการออกแบบ วิเคราะห์ สังเคราะห์ประเด็น วิธีการนำเสนอ เนื้อหาสาระที่ความเหมาะสมและครอบคลุม สังเคราะห์แนวทางการแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้นทั้งก่อน ระหว่าง และหลังการทำรายการ เพื่อให้การผลิตรายการสร้างสรรค์สามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับรูปแบบ และวัตถุประสงค์ของรายการ ทั้งยังมีเนื้อหาที่เหมาะสม และตรงตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

๔) การเตรียมทรัพยากร (Preparation) ขั้นการจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ประกอบ รายการ ได้แก่ แผ่นเสียง เพลงที่ใช้ในการประกอบรายการ เสียงประกอบรายการ ความพร้อมของบุคลากร บทกวีดำเนินรายการ (Script) ตารางนัดหมายเพื่อ สัมภาษณ์ อัดรายการสำหรับรายการบันทึกเทป

๕) การซ้อมก่อนออกอากาศจริง (Trial) ขั้นการซักซ้อม เสมือนการออกอากาศจริง โดยจัดรายการ และดำเนินรายการตาม บทบาทที่กำหนดไว้ เพื่อหาข้อบกพร่อง และเกิดความเข้าใจร่วมกันในการดำเนินรายการ เพื่อหลีกเลี่ยงความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการถ่ายทำจริง หรือบางครั้งอาจมีการบันทึกรายการ แล้วนำไปทดลองให้กลุ่มตัวอย่างซึ่งอยู่ในช่วงอายุของกลุ่มเป้าหมายฟัง และให้ข้อเสนอแนะก่อน เพื่อนำข้อมูลมาปรับก่อนมีการออกอากาศจริง

๖) การออกอากาศจริง (Show) ขั้นการปฏิบัติตามทุกกระบวนการ ขั้นตอน ตามบทที่วางแผนไว้ ซึ่งอาจเป็นรายการสด หรือรายการบันทึกเทป แล้วแต่รูปแบบของรายการที่จะนำเสนอ

๗) การประเมิน (Evaluate) ขั้นการตรวจสอบ ติดตามประเมินผลการดำเนินรายการหลังจากออกอากาศไปเรียบร้อยแล้ว ว่า มีข้อผิดพลาดส่วนไหน ควรปรับปรุงในส่วนไหน วิธีและแนวทางแก้ไขหรือปรับเปลี่ยน เพื่อให้ตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายมากขึ้น และประสบความสำเร็จตามเป้าประสงค์ในการผลิตรายการ

๒) การกำกับดูแลเนื้อหาการรายการสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ และการโฆษณาโดยคำนึงถึงผู้บริโภคเป็นสำคัญ

๒.๑) หลักการกำกับดูแลสื่อ และรูปแบบการกำกับดูแลสื่อวิทยุกระจายเสียงในประเทศไทย

ทุกประเทศทั่วโลกให้ความสำคัญกับการกำกับดูแลเนื้อหาการรายการของวิทยุ เนื่องจากสื่อวิทยุมีความแพร่หลายสู่ประชาชน (Pervasiveness) ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงได้โดยทั่วไป (Invasiveness) มีความเป็นสาธารณะ (Publicness) และมีอิทธิพลต่อความคิด และความสนใจของประชาชน (Influence) ซึ่งรูปแบบการกำกับสื่อ มี ๓ รูปแบบ (พิรงรอง รามสูต, ๒๕๕๖; เคฟ, ๒๕๕๓) ได้แก่

๑) การกำกับดูแลโดยอำนาจรัฐ (State-Regulation) เป็นการออกมาตรการหรือออกคำสั่งและควบคุม (Command and Control หรือ C&C) ระบอบการกำกับดูแล โดยหน่วยงาน ผู้มีอำนาจตาม

กฎหมายเป็นระบอบที่รัฐบาลพัฒนาขึ้น และออกกฎเกณฑ์ โดยศาลยุติธรรมทำหน้าที่ในการบังคับใช้กฎเกณฑ์ดังกล่าว มีการกำหนดบทลงโทษทางกฎหมายเพื่อใช้ในการห้ามพฤติกรรมหรือ เพื่อกำหนดการกระทำในแง่บวกบางอย่าง หรือเพื่อกำหนดเงื่อนไข ในการเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมหนึ่งๆ อีกทั้งยังมีมาตรการอื่นๆ อาทิ ระบบการใช้มาตรการจูงใจ (Incentive-Based) เช่น การกำหนดภาษี ในเชิงลบหรือเชิงบวก การให้เงินช่วยเหลือและเงินอุดหนุน และการกำกับดูแลการเปิดเผยข้อมูล (Disclosure Regulation) ซึ่งห้ามเผยแพร่ข้อมูล ที่เป็นเท็จหรือทำให้เกิดความเข้าใจผิด การจัดทำข้อมูลเพื่อเผยแพร่ต่อสาธารณะโดยตรงกระทำโดยหน่วยงานกำกับดูแลผู้ตรวจสอบหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทั้งนี้ระบอบการกำกับดูแลโดยหน่วยงานผู้มีอำนาจตามกฎหมาย (Statutory Regulation) มีจุดแข็งที่สำคัญ คือ สามารถบังคับใช้กฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากมีบทลงโทษตามอำนาจทางกฎหมายที่เข้มงวด (Fixed Standards) และถือเป็นกลยุทธ์ป้องกันสาธารณะระดับสูง ส่วนจุดอ่อนที่สำคัญ คือ ขาดความยืดหยุ่น และขาดความสามารถในการปรับตัวให้ทันความเปลี่ยนแปลง และก่อให้เกิดภาระแก่หน่วยงานกำกับดูแลมาก รวมถึงเปิดช่องให้รัฐสามารถเข้ามาแทรกแซงการนำเสนอเนื้อหา อีกทั้งสื่อผู้ถูกกำกับดูแลจะไม่มีแรงจูงใจที่จะสร้างมาตรฐานที่ดีกว่า โดยมักจะดำเนินกิจการเท่าที่มาตรฐานกำหนดเท่านั้น

๒) การกำกับดูแลกันเอง (Self-regulation) เป็นการรวมกลุ่มกันเองภายในภาคอุตสาหกรรมองค์กร เอกชน และร่วมกันกำหนดกฎเกณฑ์ มาตรฐาน ตลอดจนบังคับใช้กฎเหล่านั้น โดยมีวัตถุประสงค์ในการรวมตัวกัน เช่น การคุ้มครองผู้บริโภค การสร้างภาพลักษณ์ในด้านความรับผิดชอบต่อสังคม การเพิ่มพูนชื่อเสียงของธุรกิจ หรือการส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันภายใต้สภาพแวดล้อมเดียวกัน อย่างไรก็ตามการกำกับดูแลกันเองอาจอยู่ในภาวะถูกบังคับได้ เมื่อต้องดำเนินการภายใต้การควบคุมดูแลโดยรัฐ ซึ่งบทบัญญัติของกฎหมายอาจกำหนดให้การกำกับดูแลกันเองต้องได้รับการรับรองและผ่านการตรวจสอบโดยกระทรวงหรือหน่วยงานของรัฐ ทั้งนี้ระบอบการกำกับดูแลกันเองมีจุดแข็งที่สำคัญคือ ความยืดหยุ่น (Flexibility) เนื่องจากกฎต่างๆ ถูกพัฒนาขึ้นให้ตรงกันความต้องการของสมาชิกในกลุ่ม ก่อให้เกิดแรงจูงใจที่จะปฏิบัติตามกฎมากกว่าการกำกับดูแลโดยรัฐ ช่วยหลีกเลี่ยง ข้อโต้แย้งที่จะเกิดขึ้นระหว่างสมาชิกในอุตสาหกรรม และมีการแก้ไขปัญหาจากเรื่องร้องเรียนก่อนที่จะกลายเป็นปัญหาที่ต้องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาตามกฎหมาย เป็นการป้องกันการถูกแทรกแซงจากรัฐ สำหรับจุดอ่อนที่สำคัญที่สุด คือ กลไกการกำกับดูแลกันเองมักขาดการบังคับใช้ที่มีประสิทธิภาพ เพราะบทลงโทษไม่มีผลบังคับทางกฎหมาย รวมถึงความโปร่งใส ในการกำหนดกฎเกณฑ์ หรือดำเนินการไม่ต้องรายงานต่อองค์กรอิสระใดๆ และประเด็นการที่มุ่งคำนึงถึงประโยชน์ของกลุ่มหรือของกิจการของตนเองมากกว่าที่จะรับผิดชอบต่อประโยชน์ต่อสาธารณะ

๓) การกำกับดูแลร่วมกัน (Co-Regulation) เป็นระบอบการกำกับดูแลที่ผสมผสานกันระหว่าง ๒ ส่วน ทั้งองค์กรที่ไม่ใช่ภาครัฐกับองค์กรภาครัฐ ไม่ได้แยกออกจากกันโดยเด็ดขาดแต่มีลักษณะที่ต่อเนื่องกัน (Continuum) ตามระดับความเกี่ยวข้องของภาครัฐหรือหน่วยงานที่มีอำนาจตามกฎหมาย ทั้งในส่วนขององค์กรที่ไม่ใช่ภาครัฐที่สร้างขึ้นโดยมีจุดมุ่งหวังเพื่อการกำกับดูแลกันเองระหว่างสมาชิกในองค์กรด้วยกัน โดยมีบทบาทและหน้าที่สำคัญ ๓ ประการ คือ ๑) การสร้างกฎเกณฑ์ที่ใช้ในการควบคุมกันเอง ๒) การนำกฎเกณฑ์ไปใช้ ตลอดจนบังคับใช้กฎเกณฑ์ให้มี การปฏิบัติตามและบรรลุผลได้จริง และ ๓) การเป็นจุดเชื่อมระหว่างองค์กรที่ไม่ใช่ภาครัฐและองค์กรกำกับดูแลภาครัฐ อย่างไรก็ตามในมิติของจุดเชื่อมโยงทางกฎหมาย

ระหว่างองค์กรที่ไม่ใช่ภาครัฐและองค์กรกำกับดูแลภาครัฐ องค์กรกำกับดูแลภาครัฐกระจายอำนาจดุลพินิจ (Discretionary Power) ให้กับองค์กรที่ไม่ใช่ภาครัฐในการกำกับดูแลตนเอง และทรัพยากรการกำกับดูแลที่ องค์กรกำกับดูแลภาครัฐใช้เพื่อให้ส่งผลกระทบต่อผลลัพธ์ของกระบวนการกำกับดูแลขององค์กรที่ไม่ใช่ภาครัฐ ได้แก่ เงิน และ อำนาจในการกำกับดูแล ซึ่งรูปแบบของการกำกับดูแลร่วมกัน โดยจุดแข็งของระบอบการกำกับดูแล ร่วมกันคือการผสมผสาน ข้อได้เปรียบของระบอบการกำกับดูแลตนเอง อาทิ ความยืดหยุ่นของระบบ การปรับตัวได้ง่าย ความเชี่ยวชาญและการมีส่วนร่วมของภาคอุตสาหกรรมเข้ากับข้อได้เปรียบของระบอบการ กำกับดูแล โดยหน่วยงานผู้มิอำนาจตามกฎหมาย ในด้านการมีมาตรการบังคับใช้กฎหมายที่มีประสิทธิภาพมาก กกว่า นอกจากนี้ยังเป็นระบอบการกำกับดูแลที่เอื้อให้เกิดโอกาสที่ภาคอุตสาหกรรมจะมีความรับผิดชอบต่อ สาธารณะเพิ่มมากขึ้น

สำหรับประเทศไทย ปัจจุบันการกำกับดูแลเนื้อหาของสื่อวิทยุโทรทัศน์โดยองค์กรกำกับดูแล ได้แก่ คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) เป็นองค์กรอิสระ ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบ กิจการ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มีอำนาจหน้าที่ ดำเนินการจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุ กระจายเสียงวิทยุโทรทัศน์และกิจการ โทรคมนาคมให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน โดยมีนโยบายในการกำกับดูแลกิจการกระจายเสียง กิจการ โทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ให้มีประสิทธิภาพ และเกิดการแข่งขันอย่างเสรี โดยมีสำนักงาน กสทช. เป็น หน่วยงานธุรการ นอกจากนี้องค์กรวิชาชีพ และสมาคมผู้ประกอบการทางวิทยุโทรทัศน์ยังถือเป็นอีกสถาบัน หนึ่งที่มีส่วนในการตรวจสอบเนื้อหาโดยองค์กรหรือสมาคมที่มีกิจกรรม และความเคลื่อนไหวสม่ำเสมออยู่ เพียงไม่กี่หน่วยงาน กล่าวได้ว่าการรวมตัวกันของนักวิชาชีพทางวิทยุและโทรทัศน์ยังอยู่ในช่วงของการเริ่มต้น เนื่องจากในช่วงก่อน ปี พ.ศ. ๒๕๓๕ ภาครัฐเป็นผู้ผูกขาดอุตสาหกรรมข่าวสารวิทยุโทรทัศน์ ในขณะที่สมาคม ผู้ประกอบการเองก็มีจุดประสงค์หลักของการรวมตัวกัน เพื่อสร้างมาตรฐานกลางในการดูแลกิจการด้านธุรกิจ ของการประกอบ การมากกว่าอุดมการณ์ทางวิชาชีพในการกำกับดูแลตนเองในเชิงเนื้อหา เช่น สมาคมนัก วิทยุและโทรทัศน์แห่งประเทศไทย สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย สมาพันธ์สมาคมผู้ประกอบการวิชาชีพ วิทยุโทรทัศน์ไทย และสมาคมเคเบิลทีวีแห่งประเทศไทย เป็นต้น ทั้งนี้ในปัญหาในการกำกับดูแลที่กำลังประสบ อยู่มีหลายประเด็น เช่น การขาดกลไกที่มีประสิทธิภาพในการดูแล ติดตาม และตรวจสอบ การมีข้อจำกัดใน ด้านของบุคลากรที่มีจำนวนน้อย ในขณะที่ต้องทำงานทั้งในส่วนของการตรวจสอบเนื้อหาและหน้าที่รับผิดชอบ อื่นๆ ในขณะที่สถานีวิทยุและโทรทัศน์ได้มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะทีวีดิจิทัล ซึ่งการเปิดโอกาสให้ภาค ประชาสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมกับภาครัฐ และองค์กรวิชาชีพสื่อในการกำกับดูแลกิจการวิทยุและโทรทัศน์ จะ ทำให้การกำกับดูแลครอบคลุมและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

๒.๒) โครงสร้างและแนวทางการกำกับดูแลเนื้อหารายการและโฆษณาสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

ปัจจุบันปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ มีหลายประเด็น ได้แก่ ๑) การที่ร่าง พ.ร.บ.การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรม และมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชนเพื่อการยกระดับสื่อมวลชนให้เป็นวิชาชีพสื่อมวลชน ยังมีข้อสังเกตเกี่ยวกับการแทรกแซงของรัฐ ๒) การขาดกลไกที่มีประสิทธิภาพในการดูแล ติดตาม และตรวจสอบ ๓) การขาดพื้นที่หรือระบบการแจ้งเตือนเมื่อพบสื่อไม่เหมาะสม ๔) บุคลากรภาครัฐมีจำนวนน้อย ในขณะที่ต้องทำงานทั้งในส่วนของการตรวจสอบเนื้อหาและหน้าที่รับผิดชอบอื่นๆ ในขณะที่สถานีวิทยุและโทรทัศน์ได้มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ๕) การกำกับดูแลตนเองยังขาดสมดุลของการเซ็นเซอร์ที่มากหรือน้อยเกินไป ๖) องค์กรวิชาชีพสื่อมวลชนไม่สามารถกำกับดูแลตนเองได้ ๗) ถึงแม้มีการเปิดโอกาสให้ภาคประชาสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมยังคงอิงกับแหล่งทุน อย่างไรก็ตาม ในด้านเนื้อหารายการทางวิทยุยังมีปัญหาอยู่ค่อนข้างมาก โดยปัญหาด้านเนื้อหารายการทางวิทยุ ได้แก่ การอ่านเนื้อหาข่าวจากหนังสือพิมพ์ การนำเสนอที่ใส่อารมณ์ความรู้สึกมากเกินไป การใช้ภาษาไม่เหมาะสม การเรียกรายเงินจากรายการสดประเภทพุดตาวาณิช การส่งเสริมการพนันของรายการสดประเภทมวยหรือม้าแข่ง การโฆษณาที่ไม่มีทะเบียน การโฆษณาอ้างสรรพคุณเกินจริง โดยกลไกการกำกับดูแลเนื้อหารายการและโฆษณาสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ จะมีกลไกเดียวกันกับเนื้อหารายการที่ออกอากาศทางวิทยุและโทรทัศน์ โดยมีหน่วยงานต่างๆ ที่ทำหน้าที่กำกับดูแล ดังนี้

๑) กลไกการตรวจสอบและร้องเรียนของ กสทช. โดยที่สำนักงาน กสทช. มีอำนาจหน้าที่โดยตรงเฉพาะการกำกับดูแลการออกอากาศรายการหรือการโฆษณาที่ออกอากาศทางวิทยุและโทรทัศน์ และมีข้อร้องเรียนเกิดขึ้นหรือการตรวจพบการกระทำความผิด เจ้าหน้าที่มีหน้าที่ตรวจสอบและรวบรวมข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย และพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง พร้อมความเห็นนำเสนอต่อคณะอนุกรรมการด้านผังรายการและเนื้อหารายการภายใน ๑๕ วัน จากนั้นจึงนำเสนอเรื่องร้องเรียนพร้อมความเห็นของคณะอนุกรรมการด้านผังรายการและเนื้อหารายการ ให้ทาง กสทช. พิจารณาวินิจฉัยและมีมติเป็นที่สิ้นสุด ทั้งนี้เป็นไปตามประกาศ กสทช. เรื่องการกำหนดขั้นตอนและระยะเวลาแล้วเสร็จ ในการพิจารณาคำขอหรือคำร้องเรียน ด้านกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์

๒) ศูนย์ตรวจสอบเนื้อหาวิทยุและโทรทัศน์ที่ผิดกฎหมาย ที่จัดตั้งโดยสำนักงาน กสทช. เพื่อทำหน้าที่ในการตรวจสอบเนื้อหาที่เผยแพร่ผ่านวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พร้อมบันทึกเก็บเป็นหลักฐานในการดำเนินคดีกับผู้ที่ทำให้ผิดกฎหมาย โดยระบบการตรวจสอบข้อความ เนื้อหาที่ผิดกฎหมาย สามารถแบ่งได้เป็น ๒ ขั้นตอนหลัก ได้แก่ การตรวจสอบโดยระบบซอฟต์แวร์ และการตรวจสอบโดยเจ้าหน้าที่ ซึ่งจะทำหน้าที่ติดตาม (มอนิเตอร์) สปอตโฆษณา และเนื้อหารายการต่างๆ ตลอด ๒๔ ชั่วโมง โดยไม่มีวันหยุดผ่านระบบอินเทอร์เน็ตแบบวินาทีต่อวินาที ซึ่งระบบการตรวจสอบนี้เป็นการใช้เทคโนโลยีเทียบเคียงเสียงที่เรียกว่า Audio Finger Print จึงสามารถรายงานการออกอากาศทั้งหมดของโฆษณา หรือเนื้อหาที่กำหนดให้ตรวจสอบ ว่ามีการออกอากาศที่ช่อง หรือรายการใด ในช่วงเวลาใด หรือจำนวนการออกอากาศเท่าไร พร้อมทั้งจัดเก็บเนื้อหาโฆษณา เนื้อหารายการ และไฟล์เสียงออกอากาศย้อนหลังเพื่อใช้ในการอ้างอิงเนื้อหาการ

ออกอากาศ โดยมีการแสดงผลการทำงานแบบ Real-time ทั้งนี้ระบบจะเก็บฐานข้อมูลโฆษณาไว้ที่เซิร์ฟเวอร์ เป็นเวลา ๖๐ วัน

๓) สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ทำหน้าที่ในการกำกับดูแลกลุ่มผลิตภัณฑ์สุขภาพโดยเฉพาะ ซึ่งยังต้องควบคุม อย่างเคร่งครัด โดยต้องได้รับการอนุมัติ การโฆษณาจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ได้แก่ กลุ่มผลิตภัณฑ์สุขภาพซึ่งรวมถึง อาหาร ยา และ เครื่องมือแพทย์กลุ่มผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง และวัตถุดิบทราย เป็นต้น ซึ่งคณะกรรมการที่พิจารณาเนื้อหา โฆษณาของ อย. ใช้ชื่อว่า คณะอนุกรรมการการตรวจพิจารณาการโฆษณาฯ เป็นหน่วยงานรัฐเพียงแห่งเดียว ที่มีอำนาจในการตรวจสอบภาพยนตร์โฆษณาก่อนออกอากาศ อย่างไรก็ตามปัจจุบันทางสมาคมโฆษณาธุรกิจ แห่งประเทศไทย ได้อาศัยอำนาจตามกฎหมายปกครองใหม่ ขอให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณา คำ อุดหนุนการอนุญาตโฆษณาผลิตภัณฑ์สุขภาพ โดยอ้างเหตุผลเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้ขออนุญาตโฆษณา ผลิตภัณฑ์สุขภาพ ทำให้อุตสาหกรรมโฆษณารู้สึกมีอิสระและมีอำนาจต่อรองมากขึ้น ทั้งนี้ การตรวจสอบ ใบอนุญาตโฆษณา ต้องตรวจสอบว่า ขออนุญาตโฆษณาผ่านทางช่องทางใด ข้อความและภาพที่ขออนุญาตตรงกับที่เผยแพร่โฆษณาหรือไม่ หากพบว่าข้อมูลขออนุญาตไม่ตรงกับชิ้นงานโฆษณาที่เผยแพร่ จะถือว่าไม่ได้รับ อนุญาตโฆษณา และหากพบภาพหรือข้อความโฆษณาในลักษณะโอ้อวดเกินจริง จะถือว่าโฆษณาเป็นเท็จ ซึ่ง อย. ได้มีการเฝ้าระวังตรวจสอบการโฆษณาผิดกฎหมายทางสื่อต่าง ๆ ร่วมกับเครือข่าย เช่น กสทช. และมูลนิธิ เพื่อผู้บริโภค อย่างเข้มข้น รวมถึงเปิดสิทธิให้ประชาชนเข้าใช้ระบบฐานข้อมูลอนุญาตโฆษณาฯ อาหาร และ เครื่องมือแพทย์ ช่วยกันตรวจสอบการโฆษณาที่ผิดกฎหมาย ปฏิรูประบบการคุ้มครองผู้บริโภคให้ทันสมัย หากพบการโฆษณาคุณประโยชน์ คุณภาพ หรือสรรพคุณของอาหารโดยไม่ได้รับอนุญาต มีโทษปรับไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท โฆษณาขายยาโดยไม่ได้รับอนุญาต มีโทษปรับไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท โฆษณาเครื่องมือแพทย์ โดยไม่ได้รับอนุญาต มีโทษปรับไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ บาท จำคุกไม่เกิน ๖ เดือน ผู้ประกอบการรายใดฝ่าฝืน จะต้อง ได้รับโทษตามกฎหมาย

นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) ที่มุ่งเน้นการคุ้มครองดูแลผู้บริโภคให้ ได้รับความปลอดภัยในการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ โดยในด้านหนึ่งได้มีการกำกับดูแลโฆษณาผลิตภัณฑ์ สุขภาพที่เผยแพร่ผ่านช่องทางต่างๆ ซึ่งที่ผ่านมาโฆษณาผลิตภัณฑ์ยา อาหาร และเครื่องมือแพทย์ อวดอ้าง สรรพคุณเกินจริง จนอาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน ตามกฎหมายการโฆษณาผลิตภัณฑ์สุขภาพ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ยังมีระบบฐานข้อมูลอนุญาตโฆษณาเก็บข้อมูลรายละเอียดของ ข้อความที่ขออนุญาตและวันหมดอายุใบอนุญาต ซึ่งในระยะแรกให้สิทธิแก่ส่วนราชการและภาคประชาสังคมที่ เกี่ยวข้องไปแล้ว และเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบโฆษณาผลิตภัณฑ์สุขภาพ โดยเปิดให้ประชาชนเข้าใช้งานระบบฐานข้อมูลการอนุญาตโฆษณา โดยสามารถเข้าใช้งานระบบได้ ๒ ช่องทาง คือ ช่องทางแรกสามารถเข้าสู่ระบบผ่านเว็บไซต์ www.fda.moph.go.th หัวข้อ “สืบค้นข้อมูลใบอนุญาต โฆษณา” เพื่อเข้าตรวจสอบเลขอนุญาตโฆษณาเบื้องต้น ซึ่งมีรูปแบบการใช้งานคล้ายกับระบบตรวจสอบเลข อนุญาตผลิตภัณฑ์ และหากต้องการรายละเอียดเพิ่มขึ้น สามารถดูจากหน้าคำขอโฆษณา โดยใช้ช่องทางที่สอง คือ การสร้างบัญชีผู้ใช้และยืนยันตัวตนบุคคลในระบบ Open ID พร้อมกับแจ้งขอสิทธิเพื่อเข้าใช้ระบบจาก อย. ผ่านเว็บไซต์ <https://privus.fda.moph.go.th> หัวข้อ “เจ้าหน้าที่หน่วยงานภายนอก” เพื่อให้มีความเข้าใจ

เกี่ยวกับการโฆษณาของกลุ่มผลิตภัณฑ์สุขภาพ สามารถศึกษาเพิ่มเติมได้จากกฎหมายและเอกสารจำนวน ๕ ฉบับ ได้แก่ ๑) พระราชบัญญัติยา พ.ศ. ๒๕๑๐ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ที่เกี่ยวข้องกับการโฆษณา ยา ๒) ระเบียบสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ว่าด้วยหลักเกณฑ์ การโฆษณาขายยา พ.ศ. ๒๕๔๕ ๓) ระเบียบสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ว่าด้วยหลักเกณฑ์การโฆษณาขายยา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐ ๔) หนังสือแจ้งผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เกี่ยวกับการโฆษณาขายยาทางอินเทอร์เน็ต และ ๕) หลักเกณฑ์การโฆษณาขายยาต่อประชาชนทั่วไป (เพิ่มเติม)

๔) สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.) มีบทบาทในการกำกับดูแลเนื้อหาโฆษณาทางวิทยุและโทรทัศน์ในขั้นตอนสุดท้าย คือ ช่วงหลังจากที่เนื้อหาโฆษณาถูกนำออกอากาศไปแล้ว โดย สคบ. จะดำเนินนโยบายการกำกับดูแลผ่านกองคุ้มครองผู้บริโภคด้านโฆษณา ซึ่งจะทำหน้าที่เป็นสำนักเลขานุการให้ในเรื่องของเนื้อหาโฆษณา โดยขอบเขตหน้าที่ของกองคุ้มครองผู้บริโภค ด้านโฆษณามี ๒ ประการที่สำคัญ คือ ๑) การตรวจสอบเนื้อหาโฆษณาที่นำเสนอผ่านทุกสื่อ รวมทั้งป้ายโฆษณาด้วยว่าปฏิบัติตามกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค (มาตรา ๒๒) ที่ว่าด้วยการโฆษณาที่ไม่เป็นธรรมหรือไม่ และ ๒) การรับเรื่องราวร้องทุกข์จากผู้บริโภค ที่ได้รับความเสียหายจากการโฆษณา รับแจ้งเบาะแสเกี่ยวกับโฆษณาที่มีเนื้อหาเป็นเท็จเกินความจริง หรือเสื่อมเสียศีลธรรมและวัฒนธรรม

๕) สมาคมโฆษณาธุรกิจแห่งประเทศไทย มีนโยบายหลักที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลเนื้อหาโฆษณา การส่งเสริมให้สมาชิกสมาคมฯ ยึดถือและปฏิบัติตามจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพโฆษณา ในปัจจุบันสมาคมโฆษณาธุรกิจแห่งประเทศไทยได้มีการประสานงานกับหน่วยงานรัฐบาล เอกชน และสถาบันการศึกษา ในการตรวจพิจารณาโฆษณายา และพัฒนาสู่ระบบการกำกับดูแลตนเองอย่างเต็มรูปแบบ

๒.๓) บทบาทของสถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจในการกำกับดูแลเนื้อหารายการและโฆษณา

ในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหารายการ ดำเนินการภายใต้ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การกำกับดูแลการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๖ ซึ่งได้กำหนดบทบาทของผู้ทดลองประกอบกิจการที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลเนื้อหารายการและโฆษณา กล่าวคือ ผู้ทดลองประกอบกิจการจะต้องยื่นผังรายการที่จะออกอากาศ และแสดงรายละเอียดสัดส่วนต่อคณะกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ภายใน ๙๐ วัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับอนุญาตให้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงครั้งแรก ในกรณีที่คณะกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นว่าผังรายการของผู้ทดลองประกอบ กิจการไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด ผู้ทดลองประกอบกิจการแก้ไขผังรายการให้ถูกต้องภายใน ๑๕ วัน หลังจากได้รับแจ้งผลจากสำนักงานตามวรรคสองแล้ว ให้ผู้ทดลองประกอบกิจการเริ่มให้ทดลองประกอบกิจการตามผังรายการที่คณะกรรมการเห็นชอบแล้วได้ ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นเร่งด่วนที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ ภัยพิบัติ หรือมีเหตุฉุกเฉิน หรือเหตุอื่นใดที่คณะกรรมการกำหนด ผู้ทดลองประกอบกิจการอาจดำเนินรายการที่แตกต่างจาก ผังรายการหลักที่คณะกรรมการเห็นชอบแล้วได้ แต่ต้องแจ้งเหตุผล ความจำเป็น และรายละเอียด ที่เกี่ยวข้องให้คณะกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ทราบภายใน ๑๕ วัน นับตั้งแต่วันที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงผังรายการ รวมถึงผู้ทดลอง

ประกอบกิจการจะต้องกำกับดูแลเนื้อหาที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบทางลบ ๖ ประการอย่างเคร่งครัด ได้แก่ การหลีกเลี่ยงเนื้อหารายการที่ก่อให้เกิดการลัทธิการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ มีผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน มีการกระทำซึ่งเข้าลักษณะลามกอนาจาร มีผลกระทบต่อทำให้เกิดความเสื่อมทรามทางจิตใจของประชาชนอย่างร้ายแรง และมีผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนอย่างร้ายแรง และผู้ทดลองประกอบกิจการต้องจัดให้มีการบันทึกรายการที่ได้ออกอากาศไปแล้วทุกรายการ เพื่อเก็บรักษาไว้เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ ทำการตรวจสอบได้ โดยระยะเวลาการจัดเก็บต้องไม่น้อยกว่าสามสิบวัน ทั้งนี้การบันทึกรายการดังกล่าวจะต้องไม่ดำเนินการแก้ไข หรือตัดแปลงให้แตกต่างจากรายการ ที่ได้ออกอากาศ ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่พบว่า มีรายการที่ได้ออกอากาศไปแล้วฝ่าฝืนต่อกฎหมายว่าด้วย การประกอบกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ หรือประกาศที่คณะกรรมการกำหนด หรือ กฎหมายอื่น ๆ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเรียกบันทึกรายการที่ได้ออกอากาศไปแล้วตามวรรคหนึ่ง ผู้ทดลองประกอบกิจการจะต้องส่งบันทึกรายการดังกล่าวภายในเจ็ดวัน นับแต่ได้รับแจ้งจากพนักงาน เจ้าหน้าที่ ทั้งนี้ไม่ตัดสิทธิพนักงานเจ้าหน้าที่ในการระงับการออกอากาศรายการเป็นการชั่วคราว ในส่วนของการกำกับเนื้อหารายการผู้ทดลองประกอบกิจการจะต้องปฏิบัติตามประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการสำหรับการให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๖

ในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาโฆษณา บางส่วนผู้ทดลองประกอบกิจการจะเป็นผู้ผลิตโฆษณาด้วยตนเอง หรือเจ้าของสินค้าหรือบริการเป็นผู้ผลิตและนำมาโฆษณาในสถานีด้วยวิธีการต่างๆ อย่างไรก็ตามวิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อที่ได้ยินเฉพาะเสียงและผู้ฟังต้องจินตนาการภาพเองจากเสียงผู้ประกาศ เสียงจะต้องสร้างภาพให้ได้ การโฆษณาทางวิทยุที่ดีต้องสามารถสร้างจินตนาการให้กับผู้ฟังได้มากที่สุดด้วยการใช้เสียงพูดเสียงดนตรีและเสียงประกอบ นำเสนอแง่คิดเพียงแง่เดียวเพราะเป็นการยากที่จะให้ผู้ฟังเข้าใจสินค้าในหลายๆ มุมด้วยการได้ยินเพียงเสียงแต่ไม่ได้เห็นภาพ มีการเลือกใช้ภาษาที่สอดคล้องกับลักษณะของกลุ่มเป้าหมายที่ฟังโฆษณาและควรเป็น ประโยคสั้นๆ เข้าใจง่าย ที่เน้นสื่อสารในลักษณะการสนทนาหรือพูดคุยกับผู้ฟังเพื่อสร้าง ความรู้สึกคุ้นเคยและเป็นกันเอง ควรมีการเน้นย้ำชื่อตราสินค้าอยู่เสมอ เพื่อให้ผู้ฟังรับรู้ว่าเป็นการโฆษณาสินค้าอะไร ควรเลือกโฆษณาที่ได้ออกอากาศให้ตรงกับเวลาที่กลุ่มเป้าหมายฟังรายการวิทยุ ซึ่งโฆษณามีหลายประเภท ได้แก่ ๑) Loose Spot เป็นลักษณะของสปอตโฆษณาที่มีการสร้างสรรค์เป็นเรื่องราวต่าง ๆ ความยาวเฉลี่ยโดยทั่วไปประมาณ ๓๐ วินาทีต่อ ๑ เรื่อง ๒) In Program เป็นลักษณะของสปอตโฆษณาที่อยู่ในช่วงของการสนับสนุนกิจกรรมของรายการวิทยุ มีทั้งประเภท Jingle In Program ที่เป็นลักษณะของสปอตดัดสั้นๆ ที่อาจจะมีแค่ชื่อของสินค้าเท่านั้น ซึ่งมาจากการที่สินค้าเข้าไปมีส่วนร่วม In Program กับกิจกรรมที่รายการมีอยู่แล้ว โดยความยาวเฉลี่ยโดยทั่วไปประมาณ ๕-๘ วินาทีต่อ ๑ ครั้ง หรือ ประเภท Sponsor In Program เป็นลักษณะของการที่เจ้าของสินค้าเป็นผู้คิดกิจกรรม ในรายการขึ้นมาเองเพื่อใช้เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมในรายการวิทยุ โดยความยาวเฉลี่ยโดยทั่วไป ประมาณ ๑-๒ นาทีต่อ ๑ ครั้ง และ ๓) Scoop มีลักษณะของการสร้างเรื่องราวให้มีความต่อเนื่องและเกี่ยวพันกันกับสินค้าที่ลงโฆษณา อาจเป็นการสมมติสถานการณ์หรือเรื่องราวที่มีความยาวโดยเฉลี่ย ๑ นาที หรือตามแต่ข้อตกลงระหว่างเจ้าของสินค้ากับรายการที่ซื้อโฆษณา

ซึ่งการที่ผู้ทดลองประกอบกิจการจะดำเนินการจัดทำโฆษณาเอง หรือพิจารณาคัดเลือกโฆษณาจากเจ้าของสินค้าหรือบริการ มีแนวทางในการคัดเลือกโฆษณาดังนี้

ตาราง ๘ แนวทางการคัดเลือกโฆษณาสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ

โฆษณาที่มีความเหมาะสม	โฆษณาที่ไม่เหมาะสมและควรหลีกเลี่ยง
<p>๑. การนำเสนอข้อมูลที่เป็นความจริงตามคุณสมบัติของสินค้าไม่ชวนเชื่อ มอมเมาให้ผู้บริโภคหลงเชื่อ</p> <p>๒. การนำเสนอโฆษณาที่คงไว้ซึ่งวัฒนธรรมอันดีเคารพต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เชื้อชาติ ศาสนา และความเชื่อของสังคมนั้น ๆ</p> <p>๓. การนำเสนอตามระเบียบ ข้อกำหนดเรื่องเวลาในการโฆษณาให้ตรงตามที่กฎหมายกำหนด</p> <p>๔. การบอกเลขที่ใบอนุญาตสินค้าและเลขที่สินค้าที่ได้รับอนุญาตโฆษณา</p> <p>๕. การโฆษณาเฉพาะสินค้าที่ผ่านการอนุญาตตามกฎหมาย</p> <p>๖. การคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้บริโภค โดยตรวจสอบแหล่งที่มาของผลิตภัณฑ์ก่อนโฆษณา</p> <p>๗. การใช้พรินเตอร์ที่เหมาะสมทั้งในด้านวัสดุและภาพลักษณ์ในการโฆษณาสินค้าแต่ละประเภท</p> <p>๘. การนำเสนอโฆษณาที่มีประโยชน์ ส่งเสริมสังคมและแสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม</p> <p>๙. การใช้คำพูดสุภาพ เหมาะสม ไม่สื่อไปใยทางดูถูกเหยียดหยามชาติพันธุ์ เชื้อชาติ สีผิว ในการนำเสนอสินค้า</p> <p>๑๐. การระบุค่าเตือนหรือข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสินค้าที่สามารถเห็นได้ชัดไว้ในโฆษณา</p>	<p>๑. เป็นโฆษณาสินค้าที่ผิดกฎหมาย หรือสินค้าที่ไม่ได้รับอนุญาตให้โฆษณา</p> <p>๒. เป็นโฆษณาที่ทำให้เกิดความเข้าใจผิดในสาระสำคัญเกี่ยวกับ สินค้า บริการ การแสดงหรืออื่น ๆ หรือโอ้อวดสรรพคุณจนเกินความจริงจนทำให้ผู้เห็นหรือผู้ฟังเกิดความเข้าใจผิด</p> <p>๓. เป็นโฆษณาที่ใช้เรื่องเพศสภาพ เชื้อชาติ ชาติพันธุ์ ศาสนา ความพิการมาเป็นจุดขายแทนสินค้า ในลักษณะดูถูกเหยียดหยามหรือละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์</p> <p>๔. เป็นโฆษณาที่ใช้ข้อมูลสถิติ ข้อมูลงานวิจัย รายงานศึกษาทางวิชาการในทางที่ไม่สมควร หรือทำให้เกิดความเข้าใจผิดโดยสินค้านั้นไม่ได้มีคุณสมบัติตามข้อมูลที่กล่าวอ้าง</p> <p>๕. เป็นโฆษณาที่ใช้ความเชื่อ ความสศรัทธา สิ่งเหนือธรรมชาติเข้ามาจูงใจหรือเป็นจุดขายสินค้า</p> <p>๖. เป็นโฆษณาที่มีกลยุทธ์การโฆษณาโดยใช้ผู้เชี่ยวชาญโฆษณาสินค้าอย่างไม่เหมาะสม</p> <p>๗. เป็นโฆษณาที่อาจส่งผลกระทบต่อเด็กทั้งทางร่างกายจิตใจ หรือทำให้ขาดความรู้สึกผิดชอบ หรือโดยอาศัยการความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของบุคคลดังกล่าวมาใช้เป็นเครื่องมือในการจูงใจโดยไม่สมควร</p> <p>๘. เป็นโฆษณาแฝงในรายการประเภทข่าว ข้อเท็จจริง รายการเด็ก และรายการสาระความรู้</p> <p>๙. เป็นโฆษณาที่มีเนื้อหาโจมตีสินค้ายี่ห้ออื่นที่เป็นประเภทสินค้าเดียวกันทั้งทางตรงและทางอ้อม</p> <p>๑๐. เป็นโฆษณาที่ใช้ภาพที่ไม่เหมาะสม ภาพที่ไม่สอดคล้องกับสินค้า ภาพสินค้าอื่นที่ไม่ใช่สินค้าจริงในการโฆษณาที่ทำให้เกิดความเข้าใจผิดต่อผู้บริโภค</p>

๘. เอกสารอ้างอิง/เอกสารอ่านเพิ่มเติม

กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์. (๒๕๖๓). พระราชบัญญัติกองทุนสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์

พ.ศ. ๒๕๕๘. สืบค้นจาก <http://www.thaimediafund.or.th/page/view/๒๔/>

จริยา ปันทวังกูร. (๒๕๕๑). การเขียนบทโฆษณา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ณัฐวุฒิ แสงชูวงษ์. (๒๕๖๑). พุทธอล์ค พุทธโธ' รายการวิทยุทรงอิทธิพลที่ครองใจมหาชนของคนประสบ

ปัญหาชีวิต. สืบค้นจาก <https://gqthailand.com/views/article/>

puttalk-radio-personalities-gqmoty๒๐๑๘

ทิปดี ทังหากรณ์ และพิทักษ์ ศิริวงษ์. (๒๕๖๐). ชาติที่ทราเวลเรื่องเล่าแนวทางปฏิบัติที่ดีของ

นักจัดรายการวิทยุด้านการท่องเที่ยว. วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี: ๑๑(พิเศษ), ๑๐๙-๑๒๓.

นภาพกรณ์ อัจฉริยะกุล และธีรารักษ์ โพธิสุวรรณ. (๒๕๕๖). รูปแบบรายการวิทยุกระจายเสียง.

เอกสารการสอน ชุดวิชาการเขียนบทวิทยุกระจายเสียง. นนทบุรี :

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช.

นาวิณ วงศ์สมบุญ และ ลดาวัลย์ แก้วสีนวล. (๒๕๖๑). รูปแบบและเนื้อหาของรายการวิทยุกระจายเสียง

ต้นแบบสำหรับแม่ที่มีลูกวัย ๐ - ๕ ปี. วารสารวิทยาการจัดการ: ๕(๒), ๔๕- ๖๖.

พรรณพิมล วิปลากการ. (๒๕๕๔). ทำไมเด็กจึงต้องรู้เท่าทันสื่อ ใน ธารม เชื่อสถาปนศิริ รู้เท่าทันสื่อ.

กรุงเทพมหานคร: บริษัทออฟเซ็ท ครีเอชั่น จำกัด.

พรสุรีย์ วิชาศรีนิมิต. (๒๕๖๐). แนวทางการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กและเยาวชนให้เป็นที่ยอมรับ

และได้รับความนิยม. วารสารนิเทศศาสตร์ ธุรกิจบัณฑิต: ๑๑(๒), ๑๑๓ - ๑๔๓.

พัชราพร ดีวงษ์. (๒๕๕๗). การคิดสร้างสรรค์รายการวิทยุกระจายเสียงในยุคดิจิทัล: กรณีศึกษา สถานีวิทยุ

SEED ๙๗.๕. วารสารนักบริหาร มหาวิทยาลัยกรุงเทพ. ๑๕๘-๑๖๕.

ไพฑรย์ ทองสม และกุลธิดา ธรรมวิวัฒน์. (๒๕๕๘). การพัฒนารูปแบบรายการวิทยุกระจายเสียง เพื่อให้

ความรู้ด้านความรัก ความสัมพันธ์ สำหรับนักศึกษา. วารสารนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการนิเทศ

ฉบับปฐมฤกษ์. ๘๕ - ๙๘.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช. (๒๕๕๕). การสร้างสรรค์และผลิตสิ่งโฆษณา. เอกสารประกอบการสอน

ชุดวิชาหน่วยที่ ๑-๘ พิมพ์ครั้งที่ ๘. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมธิราช.

ยุทธนา สุวรรณรัตน์. (๒๕๕๐). ความลงตัวของสื่อและสารในรายการคลับ ฟรายเดย์.

วารสารนิเทศสยามปริทัศน์: ๑๔(๑๖), ๖๑-๖๙.

ลดาวัลย์ แก้วสีนวล. (๒๕๕๖). คู่มือดีใจ. นครศรีธรรมราช: คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

นครศรีธรรมราช.

ศูนย์ปฏิบัติการสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์. (๒๕๖๓). รวมพลังสื่อสร้างสรรค์สังคมไทย”เพื่อการแสดงพลัง

สร้างสรรค์สื่อ. สืบค้นจาก

https://www.m-culture.go.th /surveillance/ewt_dl_link.php?nid=๑๔๖๕

สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย. (๒๕๖๐). คุณภาพเนื้อหาวิทยุไทยในรอบปี ๒๕๕๙.

สืบค้นจาก <https://www.facebook.com/thaibja/posts/๑๐๒๙๐๗๗๕๔๗๒๒๙๘๔ ๑/>

เสาวณีย์ ฉัตรแก้ว. (๒๕๕๗). เนื้อหาและรูปแบบรายการวิทยุที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย (อายุ ๓ - ๕ ปี).

วารสารสุทธิปริทัศน์: ๒๘(๘๗), ๕๙-๗๖.

สุมน อยู่สิน. (๒๕๕๖). ตำราอบรมผู้ประกาศในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ระดับกลาง.

กรุงเทพฯ: ส. เจริญการพิมพ์.

โสภิญญา ขุนภักดี, (๒๕๕๙). การผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง. สืบค้นจาก

<http://radio.yru.ac.th/page/๑๖๗/การผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง.html>

Home Family Radio FM ๑๐๕ MHz. (๒๕๖๑). รายการ “โฮมคิดซี” จันทร์-ศุกร์ เวลา ๑๖.๑๐-๑๗.๐๐ น.

ทาง สวท. “Happy Family Radio F.M.๑๐๕ MHz.วิทยุเพื่อครอบครัว”. สืบค้นจาก

<https://www.facebook.com/happyfamily๑๐๕/posts/๔๕๑๑๕๙๒๕๘๖๔๗๑๓๒/>

LoveOKClick ๙๖.๗๕. (๒๕๖๒). Fun for kids นิทานเรื่อง “ปลาเจ้าปัญญา”. สืบค้นจาก

<https://loveokclick.com/fun-for-kids-story-fish-wisdom/>

Radioth.net. (๒๕๖๓). The Shock ๑๐๑ FM (Bangkok). สืบค้นจาก

<https://radioth.net/the-shock/>

Thai PBS. (๒๕๕๘). แนวคิดการนำเสนอรายการเด็กและเยาวชน. สืบค้นจาก

<https://program.thaipbs.or.th/OpenThaipbs/episodes/๒๙๘๘๕>

ThaiPR.net. (๒๕๕๑). รายการวิทยุสำหรับเด็กและเยาวชน รายการนิทานเพื่อนรัก นวัตกรรมใหม่ของ

การส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กไทยด้วยสื่อวิทยุ. สืบค้นจาก

<https://www.ryt๙.com/s/prg/๒๙๕๒๓๒>

United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. (๒๐๑๑). Glossary of terms. In

Grizzle, A., & Wilson, C. (Eds.), **Media and information literacy: Curriculum for**

teachers. Paris: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

๙. แบบประเมินความรู้ประจำโมดูล

คำชี้แจง แบบทดสอบฉบับนี้ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน ข้อ โปรดทำเครื่องหมาย [x] ในข้อที่ท่านคิดว่า เป็นจริงเพียงข้อเดียว

- ข้อความที่ถูกต้องให้ทำเครื่องหมาย [x] ในช่อง “จริง”
- ข้อความที่ไม่ถูกต้องให้ทำเครื่องหมาย [x] ในช่อง “ไม่จริง”

ที่	ข้อความ	จริง	ไม่จริง
โมดูลที่ ๕ การผลิตและกำกับดูแลเนื้อหารายการวิทยุ และโฆษณาสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ			
	๑) เทคนิคการผลิตและจัดรายการวิทยุอย่างสร้างสรรค์และเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย		
๑.	เนื้อหารายการต้องมีเนื้อหาที่น่าสนใจสำหรับกลุ่มคนที่หลากหลาย		
๒.	เนื้อหารายการต้องมีการส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรม		
๓.	เนื้อหารายการต้องให้ความรู้ สร้างประสบการณ์ใหม่ๆ และแรงบันดาลใจให้กับผู้รับสาร		
๔.	การเตรียมเนื้อหาของรายการ ควรมีสาระทั่วไป ไม่ต้องคำนึงถึงผู้ฟังเฉพาะกลุ่ม จะทำรายได้ให้สถานีได้มากกว่า		
๕.	การเตรียมเนื้อหารายการควรมีการบ่มเพาะความคิด โดยการร่วมระดมสมอง จากผู้ที่มีประสบการณ์ เพื่อนร่วมงาน นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้มีส่วนได้เสีย		
	๒) การกำกับดูแลเนื้อหารายการสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ และการโฆษณาโดยคำนึงถึงผู้บริโภคเป็นสำคัญ		
๑.	หลักการกำกับดูแลสื่อ และรูปแบบการกำกับดูแลสื่อ มี ๓ รูปแบบ ได้แก่ การกำกับดูแลโดยอำนาจรัฐ การกำกับดูแลกันเอง และการกำกับดูแลร่วมกัน		
๒.	สำนักงาน กสทช. ทำหน้าที่ในการกำกับดูแลเนื้อหาของสื่อวิทยุโทรทัศน์โดยองค์กรกำกับดูแลในประเทศไทย		
๓.	สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ทำหน้าที่ในการกำกับดูแลกลุ่มผลิตภัณฑ์สุขภาพโดยเฉพาะ		
๔.	สถานีทดลองประกอบกิจการกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ ควรหลีกเลี่ยงการโฆษณาที่ใช้ข้อมูลสถิติ ข้อมูลงานวิจัย รายงานศึกษาทางวิชาการในทางที่ไม่สมควร หรือทำให้เกิดความเข้าใจผิดโดยสินค้านั้นไม่ได้มีคุณสมบัติตามข้อมูลที่กล่าวอ้าง		
๕.	ผู้ทดลองประกอบกิจการอาจดำเนินรายการที่แตกต่างจาก ผังรายการหลักที่คณะกรรมการเห็นชอบแล้วได้ แต่ต้องแจ้งเหตุผล ความจำเป็น และรายละเอียด ที่เกี่ยวข้องให้คณะกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ทราบภายใน ๓๐ วัน นับตั้งแต่วันที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงผังรายการ		

โมดูลที่ ๒

การบริหารจัดการสถานีสำหรับวิทยุทดลอง ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน

- ๑) การจัดทำผังรายการสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน การนำเสนอเนื้อหาตามที่ กสทช. กำหนด รวมถึงการรายงานกรณีที่มีเหตุจำเป็นเร่งด่วนที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ
- ๒) หลักเกณฑ์และข้อยกเว้นในการหารายได้สำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน

๑. ประเด็นการเรียนรู้

การบริหารจัดการสถานีสำหรับสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน

๒. จำนวนชั่วโมง (๙ ชั่วโมง)

การบรรยายจำนวน ๔ ชั่วโมง และการเรียนรู้ด้วยตนเอง จำนวน ๕ ชั่วโมง

๓. วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

๑) เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถจัดทำผังรายการสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน การนำเสนอเนื้อหาตามที่ กสทช. กำหนด รวมถึงการรายงานกรณีที่มีเหตุจำเป็นเร่งด่วนที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ

๒) เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถออกแบบและวางแผนหารายได้สำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน

๔. วิธีการฝึกอบรม

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

๑) การแนะนำวิทยากรในแต่ละหัวข้อ

๒) การอธิบายถึงเค้าโครง และความเชื่อมโยงของเนื้อหาในโมดูล

ขั้นบรรยายและกิจกรรม

การบรรยายและทำกิจกรรมใน ๒ หัวข้อ ได้แก่

๑) การจัดทำผังรายการสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน การนำเสนอเนื้อหาตามที่ กสทช. กำหนด รวมถึงการรายงานกรณีที่มีเหตุจำเป็นเร่งด่วนที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ

๒) หลักเกณฑ์และข้อยกเว้นในการหารายได้สำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน

ขั้นสรุปบทเรียน

๑) สรุปประเด็นและสาระสำคัญที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานีสำหรับสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน

๒) การให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำแบบประเมินความรู้ด้านการบริหารจัดการสถานีสำหรับสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน

๕. สื่อการฝึกอบรมและอุปกรณ์

๑) Power Point สำหรับการบรรยาย

๒) คลิปวีดิทัศน์สำหรับการอภิปราย

๓) กรณีศึกษา

๔) อุปกรณ์สำหรับการระดมสมอง ได้แก่ กระดาษฟลิปชาร์ต/กระดาษ A๔/ ปากกา/ ดินสออุปกรณ์/
กระดาษ Post-it

๖. การประเมินผลและเครื่องมือในการประเมินผล

- ๑) การสังเกตการร่วมกิจกรรม การมีปฏิสัมพันธ์และการอภิปรายระหว่างการฝึกอบรม
- ๒) การประเมินหลังการฝึกอบรมด้วยแบบประเมินความรู้ด้านการบริหารจัดการสถานีสำหรับสำหรับ
วิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน

๗. เนื้อหาหลักสูตรและประเด็นความรู้

๑) การจัดทำผังรายการสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการ
สาธารณะ และกิจการบริการชุมชน การนำเสนอเนื้อหาตามที่ กสทช. กำหนด รวมถึงการรายงานกรณีที่มีเหตุ
จำเป็นเร่งด่วนที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ

การบริหารจัดการสถานีสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการ
สาธารณะ และกิจการบริการชุมชน ผู้อำนวยการสถานีต้องมีหน้าที่รับผิดชอบในด้าน ๑) การมีหน้าที่และความ
รับผิดชอบในการคัดเลือก จัดทำ กำกับดูแลสถานี รวมถึงการประกาศหรือการโฆษณาที่เป็นไปตามมาตรฐาน
ทางวิชาชีพและจริยธรรมของสื่อ และมีหน้าที่ส่งเสริมการเข้าถึงสื่อได้อย่างเหมาะสม โดยคำนึงถึงความเป็นกลาง
ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด ตลอดจนสร้างความสมานฉันท์ และไม่ใช้สื่อในทางที่จะก่อให้เกิดการยุยงส่งเสริมให้เกิด
ความแตกแยก อันจะเป็นการกระทบต่อสังคมทั้งในระดับครอบครัวและระดับชุมชนความมั่นคงของรัฐ ความสงบ
เรียบร้อยศีลธรรมอันดีของประชาชน สิทธิส่วนบุคคล และประโยชน์สาธารณะ ๒) การรับผิดชอบในการกระทำตาม
บทบาทของผู้อำนวยการสถานีที่ได้กระทำไปในการควบคุมดูแลและบริหารสถานีเสมือนเป็นการกระทำของตนเอง
เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าการกระทำดังกล่าว ตนมิได้รู้เห็นหรือยินยอมด้วยและได้ใช้ความระมัดระวังในการป้องกัน
ตามสมควรแล้ว และ ๓) การบริหารจัดการสถานี และมีหน้าที่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการ
กระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และ
กิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การกำกับดูแลการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ.
๒๕๕๖ และเงื่อนไขการทดลองประกอบกิจการอย่างเคร่งครัด จะเห็นได้ว่าผู้อำนวยการสถานีต้องมีหน้าที่
รับผิดชอบซึ่งเกี่ยวข้องกับจัดทำผังรายการ และการกำกับเนื้อหาค่อนข้างมาก ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑.๑) นิยามและรูปแบบการจัดทำผังรายการ

ผังรายการ (Program Schedule หรือ Broadcast Schedule) คือ การวางกรอบการนำเสนอ
รายการทั้งหมดที่จะทำการเผยแพร่บนสถานีทดลองประกอบกิจการกระจายเสียง ในแต่ละวัน รายสัปดาห์ หรือ
รายเดือน อาจเปรียบได้กับ พิมพ์เขียว หรือเข็มทิศของสถานีในการดำเนินงาน ซึ่งรูปแบบการวางผังรายการ
เป็นไปตามนโยบาย และวัตถุประสงค์ของสถานีวิทยุ นั้น โดยทุกสถานีทดลองประกอบกิจการต้องมีการกำหนด
กลุ่มเป้าหมาย และเนื้อหาสาระที่เหมาะสม ในแต่ละช่วงเวลา เพื่อให้การผลิตรายการ การคัดเลือกเนื้อหาสาระ

ของรายการ และระยะเวลาในการเผยแพร่ของแต่ละรายการนั้น มีคุณภาพ สอดคล้องกับกลุ่มผู้ฟังเป้าหมาย และสามารถดึงดูดความสนใจ ให้ผู้ฟังติดตามอย่างต่อเนื่อง (อิทธิศักดิ์ ฐวสินธุ์, ๒๕๕๙) โดยสามารถจำแนกประเภทหรือรูปแบบการจัดทำผังรายการวิทยุ ออกเป็น ๑๑ รูปแบบ (นภาภรณ์ อัจฉริยะกุล และธีรารักษ์ โพธิสุวรรณ, ๒๕๕๖; พินิตตา สุขโกศล, ๒๕๕๙) ดังนี้

๑) รายการพูดคุย (Talk Program) ประกอบด้วยรายการรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่

- รายการพูดคุยกับผู้ฟัง (Straight Talk) เป็นรายการที่มีผู้พูดเพียงคนเดียวที่พูดกับผู้ฟังโดยตรง
- รายการสนทนา (Conversational Program) เป็นรายการพูดคุยหรือสนทนากันระหว่างผู้จัดและผู้ร่วมรายการ โดยเป็นการสนทนากันตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป มีผู้จัดเป็นผู้ดำเนินการสนทนาให้อยู่ภายในขอบเขตของเรื่องหรือประเด็นที่กำหนดไว้

- รายการสัมภาษณ์ (Interview Program) เป็นรายการที่มีบุคคล ๒ คนขึ้นไปมาซักถามเรื่องราวปัญหา โดยมีฝ่ายหนึ่งเป็นผู้สัมภาษณ์ และอีกฝ่ายเป็นผู้ให้สัมภาษณ์

- รายการอภิปราย (Discussion Program) เป็นการพูดคุยในลักษณะการอภิปรายไม่ใช่การสนทนาทั่ว ๆ ไป และไม่ใช้การพูดคุยโดยตรงกับผู้ฟัง การอภิปรายเป็นการพูดแสดงความคิดเห็นในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งผู้ร่วมอภิปรายจะแสดงความคิดเห็นของตนเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยมีผู้ดำเนินการอภิปรายเป็นผู้ควบคุมให้รายการดำเนินไปในขอบเขตที่วางไว้อย่างเป็นระบบและอาจเน้นหรือสรุปความคิดเห็นของผู้ร่วมอภิปรายบ้าง แต่จะไม่ร่วมแสดงความคิดเห็นด้วย

๒) รายการข่าว (News Program) หมายถึง รายการที่จัดทำขึ้นเพื่อรายงานเหตุการณ์สำคัญ ๆ ที่เกิดขึ้นในวันหนึ่ง ๆ เช่น ข่าวประจำวัน (News Bulletin) รายการวิเคราะห์ข่าว (News Commentary) รายการบรรยายเหตุการณ์ (Commentary) การรายงานข่าวจากจุดที่เกิดเหตุ (On Spot News) รายการสารคดีเชิงข่าว (News Documentary) ที่นำเสนอข่าวใดข่าวหนึ่งอย่างเจาะลึก รอบด้าน และรายการนิตยสารข่าว (News Magazine) ซึ่งเสนอเรื่องราวข่าวที่หลากหลายด้วยการผสมผสานรูปแบบที่หลากหลายเข้าด้วยกัน

๓) รายการสารคดีทั่วไป (Feature) และรายการสารคดีเชิงวิเคราะห์ (Documentary Program) เป็นการเสนอรายการที่ให้สาระความรู้แก่ผู้ฟังเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยใช้กลวิธีการนำเสนอที่ชวนฟัง รายการสารคดียังแบ่งออกได้เป็นหลายประเภท ได้แก่ สารคดีเชิงข่าว สารคดีท่องเที่ยว สารคดีเนื่องในโอกาสพิเศษ ฯลฯ

๔) รายการนิตยสารทางอากาศ (Magazine Program) เป็นรายการที่ประกอบด้วยส่วนย่อยต่าง ๆ หลายเรื่องรวมอยู่ในรายการเดียวกัน วิธีการเสนอมีหลายรูปแบบแต่หลักสำคัญคือ ต้องสามารถเชื่อมโยงส่วนย่อยต่าง ๆ นั้นให้เป็นรายการเดียวกันได้อย่างกลมกลืนซึ่งเอกภาพของรายการประเภทนี้จะเกิดจากการกำหนดแก่นและขอบเขตของแนวเนื้อหา กำหนดกลุ่มเป้าหมาย และบุคลิกเฉพาะตัวของรายการ

๕) รายการสาระบันเทิงปิกนิก (Variety Show) เป็นรายการที่ประสมประสานรายการหลายรูปแบบรวมอยู่ในรายการเดียวกัน มีความหลากหลาย เป็นเพียงการเสนอเนื้อหา และรูปแบบหลาย ๆ รูปแบบมาผสมปนเปกัน มีแต่ความหลากหลาย รายการพวกนี้ส่วนใหญ่จะเน้นความบันเทิง อาจจะมีเนื้อหาทาง ความรู้หรือให้ข่าวสารบ้างผสมปนเปกัน เป็นจำพวกสัฟเฟอเร่ จึงมักเรียกเป็นรายการปิกนิก เช่น รายการประเภทเกมโชว์ รายการตลก แข่งขันทายปัญหา และรีวิว เป็นต้น

๖) รายการละครวิทยุ (Drama Program) เป็นการเสนอรายการในรูปแบบของการแสดงบทบาทที่สมมติขึ้น โดยใช้ศิลปะการแสดงและมีเสียงประกอบ เสียงดนตรี เพื่อสร้างอารมณ์ผู้ฟังให้คล้อยตามเนื้อเรื่องและเกิดจินตนาการตามเรื่องราวที่แสดง ละครวิทยุจึงประกอบด้วย บทพูด (Dialogue) การบรรยาย (Narration) เสียงประกอบ (Sound Effect) และเสียงดนตรี (Music)

๗) รายการสารละคร (Docu-Drama) เป็นรูปแบบรายการที่นิยมทำกันเพื่อมุ่งให้ความรู้ และความบันเทิงพร้อม ๆ กันเป็นรายการที่ใช้รูปแบบของละครวิทยุผสมกับรูปแบบสารคดี โดยช่วงแรกจะเสนอรายการด้วยรูปแบบของละคร ในเนื้อหาของละครอาจจะยกประเด็นปัญหา มาโต้ตอบกันด้วยเทคนิคของละครวิทยุ โดยการผูกเรื่องให้ผู้ฟังตระหนัก ว่าสิ่งนั้นคือปัญหา สาเหตุของปัญหาเป็นอย่างไร รายการสารละครที่ดีควรจะแสดงประเด็นปัญหาให้เด่นชัด และเปิดทางให้ผู้ฟังรู้สึกว่ามีวิธีแก้ปัญหานั้นได้หลายวิธี ต่อจากนั้นก็จะเป็นช่วงของการแก้ปัญหา โดยการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิหลาย ๆ คน มาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหานั้น ซึ่งอาจทำได้หลายรูปแบบ เช่น การเสนอสาระเชิงวิชาการ การบรรยาย การสรุป การวิจารณ์ หรือการอภิปรายประกอบ

๘) รายการดนตรี (Music Program) เป็นรายการที่มุ่งให้ความบันเทิง นิยมมากที่สุดในการวิทยุกระจายเสียงทั้งหมด ส่วนประกอบส่วนใหญ่ของรายการประเภทนี้ได้แก่ เพลง วิธีจัดอาจทำได้ ๒ วิธีคือ ผู้จัดหรือผู้ประกาศทำหน้าที่ประกาศนำรายการ ประกาศรายชื่อเพลง โดยอาจมีการบอกถึงเรื่องราว เนื้อหาอื่น ๆ บ้าง และมีผู้ควบคุมเสียงเป็นผู้เปิดเพลงและควบคุมเสียง อีกวิธีหนึ่งคือ ผู้จัดรายการหรือผู้ประกาศทำหน้าที่เปิดเพลงและควบคุมเสียงเองที่เรียกว่า DJ (Disc Jockey)

๙) สปอรัทวิทยุ (Radio Spot) และบริการแจ้งข่าวสารสาธารณะ (Public Service Announcement : PSA) หมายถึง ข้อความสั้นๆ ที่อาจใช้เพลงหรือเสียงประกอบร่วมด้วย เพื่อใช้ในการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ เชิญชวน หรือรณรงค์ให้เกิดความร่วมมือในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง มีความยาวประมาณ ๑๕ - ๓๐ วินาที หรือบางครั้งอาจมีความยาวถึง ๑ นาที

๑๐) รายการบรรยายเหตุการณ์ (Commentary) เป็นการรายงานเหตุการณ์อีกลักษณะหนึ่ง ซึ่งต่างจากการรายงานข่าว คือ เป็นการรายงานเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและรายงานในขณะที่เหตุการณ์นั้นกำลังเกิดขึ้นหรือเหตุการณ์นั้นกำลังดำเนินอยู่ แล้วผู้บรรยายถ่ายทอด เหตุการณ์นั้นเป็นผู้บรรยาย หรือเล่าถ่ายทอดให้ฟัง โดยอาจมีเสียงประกอบจริงจากสถานที่เกิดเหตุด้วยเป็นการบรรยาย สิ่งที่เห็นและบางครั้งมีการวิจารณ์เพื่อให้ผู้ฟังพลอยเห็นภาพตามไปด้วย

๑๑) รายการตอบปัญหา (Quiz Programme) รายการรูปแบบนี้อาจทำได้หลายลักษณะ คือ เชิญผู้ตอบมาร่วมรายการ โดยตอบปัญหาในห้องส่ง ในลักษณะแข่งขันกัน หรือเปิดโอกาสให้ผู้ฟังได้มีโอกาสร่วมรายการ (audience-participation) โดยถามปัญหาแล้วเปิดโอกาสให้ผู้ฟังตอบปัญหากลับมาทางโทรศัพท์ เป็นการสื่อสารวิทยุกระจายเสียงสื่อสารกัน ๒ ทาง (two way communication) ทำให้รู้ผลสะท้อนกลับได้ทันทีทันใด รายการตอบปัญหา นี้มักเป็นรายการประเภทความรู้ เพื่อให้ผู้ฟังเกิดความรู้ ซึ่งเป็นการใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงที่ให้ประโยชน์อย่างยิ่ง

๑.๒) หลักเกณฑ์ในการจัดทำผังรายการวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภท กิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน

การจัดทำผังรายการวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน จำเป็นต้องดำเนินการตามเกณฑ์ที่ สำนักงาน กสทช. กำหนด ดังนั้นผู้ประกอบการ ต้องคำนึงถึงสัดส่วนในการนำเสนอรายการ รวมถึงช่วงเวลาในการนำเสนอรายการที่เหมาะสมกับผู้ฟัง เป็นสำคัญ เพื่อให้การถ่ายทอดเสียงของรายการในแต่รายการมีความสอดคล้อง และเป็นไปตามข้อกำหนดตามประกาศ คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การจัดทำผัง รายการสำหรับการให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๖ ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการสำหรับการให้บริการ กระจายเสียงหรือโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๗ และประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และ กิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการสำหรับการให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๘ ดังนี้

๑) การดำเนินการวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน มีรายละเอียดการจัดทำผังรายการดังนี้

๑.๑) การดำเนินการวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ ต้องมีรายการที่เป็นข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละสิบโดยคำนวณ จากผังรายการตามวิธีการ ที่คณะกรรมการกำหนด โดยรายการที่เป็นข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อ สาธารณะ หมายความรวมถึง รายการ ข่าวสาร รายการส่งเสริม ความรู้ ความเข้าใจในการปกครองในระบอบ ประชาธิปไตย รายการส่งเสริมการศึกษา จริยธรรม ศิลปะ วัฒนธรรม การให้ความรู้ความเข้าใจในการพัฒนา เศรษฐกิจ สังคม คุณภาพชีวิต และ สิ่งแวดล้อม (โดยการจัดทำผังรายการต้องสอดคล้องกับประเภทใบอนุญาตที่ ขอซึ่งมีจำนวน ๓ ประเภท กิจการบริการสาธารณะประเภทที่หนึ่ง ออกให้สำหรับกิจการกระจายเสียงหรือกิจการ โทรทัศน์ที่มี วัตถุประสงค์หลักเพื่อการส่งเสริมความรู้ การศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและ สิ่งแวดล้อม การเกษตร และการส่งเสริมอาชีพอื่นๆ สุขภาพ อนามัย กีฬา หรือการส่งเสริมคุณภาพ ชีวิตของประชาชน /กิจการบริการสาธารณะประเภทที่สอง ออกให้สำหรับกิจการกระจายเสียงหรือกิจการ โทรทัศน์ที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อความมั่นคงของรัฐหรือความปลอดภัยสาธารณะ/ กิจการบริการสาธารณะ ประเภทที่สาม ออกให้สำหรับกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อกระจายข้อมูล ข่าวสารเพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐบาลกับประชาชนและรัฐสภา กับประชาชน การกระจายข้อมูล ข่าวสารเพื่อการส่งเสริมสนับสนุนในการเผยแพร่และให้การศึกษแก่ประชาชน เกี่ยวกับการปกครองในระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข บริการข้อมูลข่าวสารอันเป็น ประโยชน์สาธารณะแก่คนพิการ คนด้อยโอกาส หรือกลุ่มความสนใจที่มีกิจกรรมเพื่อประโยชน์สาธารณะหรือ บริการข้อมูลข่าวสารอันเป็น ประโยชน์สาธารณะอื่น)

๑.๒) การดำเนินการวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการชุมชน ต้องมีรายการที่เป็นข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละสิบ โดยต้อง นำเสนอรายการที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับชุมชนเป้าหมายที่รับบริการและผลิตโดยคนในชุมชนเป้าหมาย ที่รับบริการ

ไม่ต่ำกว่าร้อยละห้าสิบของเวลาออกอากาศทั้งหมด โดยรายการข่าวสาร หมายถึง รายการที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเหตุการณ์ปัจจุบัน หรือเหตุการณ์ที่เป็นข้อเท็จจริงที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะหรือที่เกิดขึ้นโดยเน้นเหตุการณ์ในชุมชน แล้วแต่กรณี ซึ่งอาจอยู่ในรูปแบบรายการข่าวสด เล่าข่าวและวิเคราะห์ข่าว รายการสนทนาปัญหาเหตุการณ์ปัจจุบัน ซึ่งรวมถึงเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่มีความคิดเห็นโต้แย้งกันในสังคม ประเด็นทางการเมืองทั้งในระดับชาติ และในระดับท้องถิ่น และประเด็นที่เกี่ยวข้องกับนโยบายสาธารณะ ส่วนรายการสาระประโยชน์ หมายถึง รายการที่สร้างกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ประชาชนในชุมชน โดยส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและความ คิดเห็นระหว่างกัน ให้การศึกษา ความรู้ และทักษะที่จำเป็นต่อประชาชนผู้ฟัง มีเนื้อหาที่ส่งเสริมการพัฒนา ใน ระดับชุมชน ในประเด็นสุขภาพ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ ประชาธิปไตย ประเพณีวัฒนธรรม เป็นต้น รวมถึงให้ความเข้าใจที่ดีเกี่ยวกับประโยชน์สาธารณะหรือชุมชนนั้นๆ และเสริมสร้างความสัมพันธ์ในชุมชนให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น โดยในกรณีที่ชุมชนเป้าหมายที่รับบริการมีภาษาท้องถิ่นเป็นของตนเองที่ไม่ใช่ภาษาราชการสามารถ นำเสนอรายการต่างๆ ของสถานีเป็นภาษาท้องถิ่นได้โดยให้มีการประกาศชื่อสถานีและเวลาด้วยภาษาราชการ ทุกต้นชั่วโมงที่ดำเนินรายการ

๒) การกำหนดให้มีการออกอากาศรายการที่มีเนื้อหาสร้างสรรค์สังคมหรือรายการเด็กและเยาวชน อย่างน้อยวันละหกสิบนาที ระหว่างช่วงเวลา ๑๖.๐๐ น. - ๑๘.๐๐ น. ของทุกวัน และช่วงเวลา ๐๗.๐๐ น.- ๐๙.๐๐ น. ในวันเสาร์และวันอาทิตย์

๓) รายการที่ออกอากาศในช่วงเวลา ๑๘.๐๐ น. - ๒๒.๐๐ น. ต้องเป็นรายการที่มีเนื้อหาสร้างสรรค์สังคมหรือรายการสำหรับเด็กและเยาวชน หรือเนื้อหาที่มีความเหมาะสมซึ่งจะไม่เป็นภัยต่อการพัฒนาทั้งด้านสติปัญญา อารมณ์และสังคมของเด็กและเยาวชน

๔) ข้อกำหนดการออกอากาศประจำวัน ประกอบด้วย

๔.๑) เพลงชาติไทย ออกอากาศทุกวัน วันละสองครั้ง ในเวลา ๐๘.๐๐ น. และ ๑๘.๐๐ น.

๔.๒) ข่าวพระราชสำนัก ออกอากาศทุกวัน ในช่วงเวลา ๑๙.๐๐ น. - ๒๐.๓๐ น.

ในกรณีที่มิเหตุจำเป็นทำให้ไม่สามารถออกอากาศข่าวในพระราชสำนักได้ในเวลาปกติ ให้ออกอากาศ ในระหว่างเวลา ๑๘.๐๐ - ๒๒.๐๐ น. ได้ โดยผู้รับใบอนุญาตต้องแจ้งเหตุผล ความจำเป็น และรายละเอียด ที่เกี่ยวข้องให้คณะกรรมการทราบ เว้นแต่คณะกรรมการจะมีความเห็นเป็นอย่างอื่น

๕) การออกอากาศเน้นความเสมอภาคในการเข้าถึง เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิของคนพิการและผู้ด้อยโอกาส โดยจัดให้มีบริการกระจายเสียงที่ออกอากาศรายการอ่านหนังสือเต็มเวลา เป็นเวลาอย่างน้อยหกสิบ นาทีต่อวัน

๖) ในกรณีที่มิเหตุจำเป็นเร่งด่วนที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ ภัยพิบัติ หรือมีเหตุฉุกเฉินหรือเหตุการณ์ใดที่คณะกรรมการกำหนด ผู้รับใบอนุญาตอาจดำเนินรายการที่แตกต่างจากผังรายการหลักที่คณะกรรมการเห็นชอบแล้วได้ แต่ต้องแจ้งเหตุผลความจำเป็นและรายละเอียดที่เกี่ยวข้อง ให้คณะกรรมการทราบภายในสามวันนับแต่วันที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงผังรายการ

๑.๓) การออกแบบและกำหนดผังรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน

การจัดทำผังรายการของสถานีทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน เป็นสิ่งสำคัญที่สร้างความแรงดึงดูด ความพึงพอใจ และความน่าสนใจให้ผู้ฟังเมื่อเปิดรับฟังรายการของทางสถานี และติดตามรายการของสถานีอย่างต่อเนื่องและมากที่สุด และสามารถถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารสาระ ความรู้อันพึงประสงค์ให้แก่ผู้ฟังได้โดยสมบูรณ์และเหมาะสม การจัดทำผังรายการจึงเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยวางกรอบการดำเนินรายการให้มีความเหมาะสมกับ ช่วงเวลา และพฤติกรรมการฟังของกลุ่มผู้ฟังเป้าหมาย อันส่งผลให้การถ่ายทอดเสียงนั้นสามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลสูงสุด หลักในการจัดทำผังรายการควรประกอบด้วย (อัญญ์ ภัทษะศักดิ์, ๒๕๕๔) ควรประกอบไปด้วย

๑) รายการที่ถูกกำหนด เนื้อหา และช่วงเวลา ที่เป็นไปตามเกณฑ์ของประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการสำหรับการให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๖ พ.ศ. ๒๕๕๗ และ พ.ศ. ๒๕๕๘ ในส่วนของสถานีวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน

๒) รายการที่ผู้ประกอบกิจการต้องวางแผนในการ เลือกสรรรายการ ที่มีเนื้อหา สาระ ความรู้ ความบันเทิง ที่น่าสนใจ เหมาะสมกับผู้ฟังในแต่ละช่วงเวลาที่ออกอากาศ เพื่อสร้างความน่าสนใจ และดึงดูดกลุ่มผู้ฟังให้ติดตามฟังรายการของสถานี โดยกลยุทธ์ในการจัดวางผังรายการ มุ่งเน้นการนำเสนอรายการที่เหมาะสม และสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย โดยพิจารณาจาก เพศ อายุ รสนิยม และความต้องการ รวมทั้งพฤติกรรมการใช้ชีวิตของกลุ่มผู้ฟัง เพื่อรสนิยม และพฤติกรรมของแต่ละบุคคลนั้นมีความแตกต่างกัน (สุรพงษ์ โสณะเสถียร และ อธิศักดิ์ พลอยศิริชวล, ๒๕๕๑) เพื่อให้รายการที่ออกอากาศทางสถานีนั้นมีความสอดคล้องกับพฤติกรรมการรับฟังของกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด ประกอบด้วย

๒.๑) กำหนดกลุ่มผู้ฟัง เช่น อาชีพ อายุ เพศ เป็นต้น เพื่อศึกษาธรรมชาติ และพฤติกรรมการฟังวิทยุ และเข้าใจกลุ่มเป้าหมาย ว่าชอบ หรือไม่ชอบอะไร เช่น หากกลุ่มเป้าหมายเป็น กลุ่มคนวัยทำงาน เพลงที่เปิดควรเป็นเพลงที่ฟังสบาย เพื่อผู้ฟังเกิดความผ่อนคลาย และสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน เป็นต้น

๒.๒) กำหนดวัตถุประสงค์สถานี เพื่อให้สอดคล้อง วัตถุประสงค์ และต้องคำนึงถึง ความต้องการของกลุ่มผู้ฟัง ส่งผลให้การผลิตรายการนั้นสามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๓) สร้างเอกลักษณ์ของสถานี เช่น การเป็นสถานีเพื่อชุมชน เพื่อการเผยแพร่งานจราจร เพื่อส่งเสริมการศึกษา ฯลฯ เป็นต้น เพื่อให้กลุ่มผู้ฟังสามารถเลือกรับฟังข่าวสาร สาระได้ตามความต้องการ เพื่อสร้างความพึงพอใจในการรับฟังการถ่ายทอดเสียง

๓) กำหนดเนื้อหา หรือกิจกรรมของที่เหมาะสมกลุ่มผู้ฟัง เพื่อให้ผู้ฟังติดตาม การพัฒนาเนื้อหาในการนำเสนอรายการ หรือกิจกรรมเพิ่มเติม ต้องมีความน่าสนใจ และมีความสดใหม่อยู่เสมอ อีกทั้งควรสอดแทรกเนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์ เพื่อให้ผู้ฟังได้รับทั้งความรู้ ความบันเทิง และทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน ซึ่งในบางครั้งอาจเป็นความรู้รอบตัวที่น่าสนใจ แต่ถูกมองข้ามให้ ผู้ฟังเกิดการเรียนรู้ขณะฟังรายการ

๔) กำหนดตารางในการออกอากาศ หมายถึง การคัดเลือก และจัดวางลงบนผังรายการ ประจำวัน ให้มีความเหมาะสม เพื่อสร้างความน่าสนใจ และดึงดูด อันส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพต่อการออกอากาศสูงสุด เช่น

ในตอนเช้า ก่อนเวลา ๐๗.๐๐ น. เป็นช่วงเวลาที่คนเริ่มออกเดินทางไปทำงาน การเปิดเพลงต่อเนื่องจึงเป็นสิ่งที่ช่วยสร้างบรรยากาศการทำงานอย่างมีความสุข อีกทั้งเพื่อให้ผู้ฟังทันต่อสถานการณ์ สถานีวิทยุจึงจัดให้มีข่าวถ่ายทอดทุกต้นชั่วโมง เป็นต้น (อัญญ์ ภัทพงษ์ศักดิ์, ๒๕๕๔)

๒) หลักเกณฑ์และข้อยกเว้นในการหารายได้สำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน

๒.๑) หลักเกณฑ์การหารายได้สำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะและกิจการบริการชุมชน

การหารายได้ หมายถึง การรับการสนับสนุนการประกอบกิจการของแต่ละประเภทการทดลองประกอบกิจการ โดยวิธีการอุดหนุน หรือการบริจาค หรือการโฆษณา หรือโดยวิธีการอื่นใด ซึ่งมีใช้การกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดที่มีลักษณะครอบงำการประกอบกิจการ และที่ไม่ขัดต่อวัตถุประสงค์การทดลองประกอบกิจการแต่ละประเภท วิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะและกิจการบริการชุมชน จะมีรายได้จาก “การบริจาค” อันเป็นการให้เงิน ทรัพย์สิน หรือสิ่งอื่นใดแก่สถานีที่มีใช้การสนับสนุนรายการใดโดยเฉพาะ โดยไม่มีการกำหนดเงื่อนไขการให้ซึ่งอาจเกิดจากการเชิญชวน ระดมทุน เป็นต้น และ “การอุดหนุน” อันเป็นการให้เงิน ทรัพย์สิน หรือสิ่งอื่นใดแก่สถานีที่มีใช้การสนับสนุนรายการใดโดยเฉพาะ โดยต้องไม่มีวัตถุประสงค์ที่ขัดต่อการทดลองประกอบกิจการบริการชุมชน หรือการอุดหนุนจากกองทุนวิจัยและพัฒนากิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม เพื่อประโยชน์สาธารณะแล้วแต่กรณี โดยในส่วนของหารายได้ของสถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการประเภทกิจการบริการสาธารณะและกิจการบริการชุมชน สามารถหารายได้ แต่ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามประกาศของ สำนักงาน กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการอนุญาตการให้บริการกระจายเสียงและโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๕ (สำนักงาน กสทช., ๒๕๕๕) โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑) สำหรับสถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ มีรายละเอียดดังนี้

- ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะประเภทที่หนึ่ง (เพื่อการศึกษาและพัฒนาคุณภาพชีวิต) และประเภทที่สาม (เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐบาลกับประชาชน การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และกลุ่มความสนใจ) จะหารายได้จากการโฆษณาไม่ได้ เว้นแต่เป็นการหารายได้โดยการโฆษณาหรือเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับงานหรือกิจการของหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ สมาคม มูลนิธิ หรือนิติบุคคลอื่นที่มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจการเพื่อประโยชน์สาธารณะโดยไม่แสวงหากำไรในทางธุรกิจ หรือการเสนอภาพลักษณ์ขององค์กร บริษัท และกิจการโดยมิได้มีการโฆษณาสรรพคุณ คุณประโยชน์ หรือคุณภาพของผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยการเสนอภาพลักษณ์ต้องไม่เป็นการสร้างการรับรู้ถึงตราสินค้า หรือนำเสนอ เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ หรือกล่าวถึงสรรพคุณ คุณภาพ หรือคุณประโยชน์ทางกายภาพของผลิตภัณฑ์ ที่เกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อม ไม่ว่าจะด้วยวิธีการใด ๆ แก่ผู้บริโภค

- ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะประเภทที่สอง (เพื่อความมั่นคงของรัฐหรือความปลอดภัยสาธารณะ) ให้หารายได้จากการโฆษณาได้เท่าที่เพียงพอต่อการประกอบกิจการโดยไม่เน้นการแสวงหากำไร

๒) สำหรับสถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการชุมชน มีรายละเอียดดังนี้

- การประกอบกิจการบริการชุมชน ห้ามมิให้หารายได้จากการโฆษณา แต่อาจมีรายได้จากการบริจาค การอุดหนุนของสถานี หรือรายได้ทางอื่นซึ่งมิใช่การโฆษณาให้สถานีโดยการบริจาค การอุดหนุน จะต้องสะท้อนถึงเงื่อนไขของการได้รับการทดลองประกอบกิจการบริการชุมชน และไม่มีการแทรกแซง ไม่มี อิทธิพลต่อการบริหารสถานี หรือไม่ส่งผลกระทบต่อ ทิศทางการดำเนินงาน การผลิตรายการและเนื้อหา รายการที่ออกอากาศ

- การประกาศเกี่ยวกับผู้อุดหนุนหรือผู้บริจาคต้องระบุถึงชื่อหรือองค์กรให้ชัดเจนแต่จะต้องแยกส่วนจากรายการ ทั้งนี้ จะต้องไม่มีลักษณะเป็นการส่งเสริมหรือสนับสนุนเชิงพาณิชย์

- การอุดหนุนส่วนหนึ่งจะได้รับจากกองทุนวิจัยและพัฒนากิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการ โทรคมนาคม เพื่อประโยชน์สาธารณะ ในด้านการส่งเสริมและสนับสนุนเงินจากกองทุนวิจัยและพัฒนา กิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม เพื่อประโยชน์สาธารณะ การยื่นความประสงค์ขอรับการส่งเสริมและสนับสนุนเงินจากกองทุน มาตรา ๕๒(๑) ดำเนินการให้ประชาชนได้รับบริการด้านกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมอย่างทั่วถึง ตลอดจนส่งเสริมชุมชนและสนับสนุนผู้ ประกอบกิจการบริการชุมชน สามารถศึกษาและดาวน์โหลดแบบฟอร์มได้จาก <https://btfp.nbtc.go.th/Laws/form.aspx>

โดยผู้ทดลองประกอบกิจการจัดทำและบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับรายได้และค่าใช้จ่าย ในการดำเนินงานของสถานีในช่วงหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้รับอนุญาตให้ทดลองประกอบกิจการ และให้ยื่น ต่อคณะกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่เมื่อมีการร้องขอ และผู้ทดลองประกอบกิจการบริการชุมชนให้ส่งข้อมูลรายได้และค่าใช้จ่ายตามที่กำหนดในประกาศ คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์ การอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๕

๒.๒) แนวทางการหารายได้สำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะและกิจการบริการชุมชน

ในอดีต วิทยุกระจายเสียง ถือเป็นสื่อมวลชนแขนงหนึ่งที่ประชาชนให้ความสนใจ และมีผู้นิยมฟังเป็นจำนวนมาก เนื่องจากการรับฟังวิทยุกระจายเสียงนั้นเป็นเรื่องที่ง่าย สามารถรับฟังได้ทุกที่ด้วยการพัฒนาเครื่องรับวิทยุที่มีขนาดเล็ก กะทัดรัด พกพาสะดวก ช่างสามารถฟังได้ทุกที่ทั้งในรถยนต์ส่วนตัว หรือรถโดยสารสาธารณะ เป็นต้น อีกทั้งยังสามารถรับฟังได้จากทุกอริยบท ทั้งขณะขับรถ ทำงาน นอนพักผ่อน หรือออกกำลังกาย ดังนั้นการนำเสนอข้อมูลทางวิทยุกระจายเสียง จึงเป็นแนวทางสำคัญ และเป็นช่องทางในการทำการตลาดชนิดหนึ่งขององค์กรต่างๆที่ช่วยเผยแพร่และแนะนำ ข้อมูลสินค้า บริการ และกิจกรรมต่างๆ ให้ประชาชนในวงกว้างได้รู้จัก ค้นเคย รับรู้ และเกิดความต้องการในสินค้าและบริการนั้น ด้วยเหตุนี้เอง หลาย

องค์กรจึงยอมทุ่มทุนในการผลิต สื่อโฆษณาวิทยุกระจายเสียง หรือ สปอตวิทยุ ที่มีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างและกระตุ้นยอดขายให้สูงขึ้น (ณัฐกิจ ชันแก่แล้ว, ๒๕๖๓)

หากแต่ด้วยการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี และอินเทอร์เน็ตเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการดำรงชีวิต ส่งผลให้พฤติกรรมมารับฟังข่าวสารของประชาชนนั้นเปลี่ยนไป เนื่องจากผู้ฟังสามารถรับฟังข่าวสาร สารระ ความบันเทิงได้จากหลากหลายช่องทาง ทั้ง YouTube Facebook Podcast หรือ Application เพลง เช่น JOOX Apple Music เป็นต้น ซึ่งสามารถฟังได้จากทั้ง โทรศัพท์มือถือ แท็บเล็ต (Tablet) หรือ คอมพิวเตอร์ เป็นต้น จากการรายงานสภาพตลาดกิจการวิทยุล่าสุดของ สำนักงานนโยบายและวิชาการกระจายเสียงและ โทรทัศน์ (วส.) สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ในปี ๒๕๖๒ พบว่า พฤติกรรมมารับฟังวิทยุในปัจจุบันนี้มีฐานผู้ฟังเพียง ๑๐.๕ ล้านคน ในพื้นที่ กรุงเทพฯและปริมณฑล แต่ในทางกลับกันการใช้บริการสื่อออนไลน์และโซเชียลกลับมีฐานผู้ใช้เป็นจำนวน ๔๐-๕๐ ล้านคน (Media Insight, ๒๕๖๒) การที่วิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการ บริการสาธารณะ และบริการชุมชน จะอยู่รอดจึงควรต้องปรับตัวให้เท่าทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป โดยสามารถสรุปได้ดังนี้

๑) การพัฒนาแพลตฟอร์มออนไลน์ สื่อสังคมออนไลน์ และแอปพลิเคชันต่างๆ ของสถานี

การพัฒนาให้ผู้ฟังสามารถฟังได้บนแพลตฟอร์มออนไลน์ สื่อสังคมออนไลน์ และแอปพลิเคชันต่างๆ หรือมีช่องทางในการสื่อสารหรือรับสารผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ สื่อสังคมออนไลน์ และแอปพลิเคชันต่างๆ เพื่อให้สะดวกต่อผู้ฟังในการรับฟังได้ทุกที่ ทุกเวลา รวมถึงใช้ช่องทางเหล่านี้สำหรับการหารายได้จากโฆษณา สำหรับสถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะประเภทที่หนึ่ง และ ประเภทที่สามที่เป็นการหารายได้โดยการโฆษณาหรือเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับงานหรือกิจการของหน่วยงาน ของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ สมาคม มูลนิธิ หรือนิติบุคคลอื่นๆ เพื่อประโยชน์ สาธารณะโดยไม่แสวงหากำไรในทาง ธุรกิจ หรือสถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะประเภทที่สองที่ หารายได้จากการโฆษณาได้เท่าที่เพียงพอต่อการประกอบกิจการโดยไม่เน้นการแสวงหากำไร รวมถึงสถานี วิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการชุมชน สามารถใช้เป็นช่องทางในการบริจาค

ในที่นี้ขอยกตัวอย่าง คลื่นวิทยุ สถานี BTU Radio Station ๙๓.๒๕Mhz Bangkok Thonburi University Radio ซึ่งสามารถติดตามรายการได้ที่ www.bkkthon.ac.th หรือศูนย์ข่าวสถานีวิทยุบีทียูนิเวิร์ส : www.facebook.com/bturadio โดยมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีใช้สถานีดังกล่าวเป็นสื่อในการให้ความรู้ และประชาสัมพันธ์ภารกิจด้านการจัดการเรียนการสอน การวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่สังคมและ ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม จนเป็นที่ยอมรับของชุมชน สังคมและประเทศชาติ (มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ธนบุรี, ๒๕๖๓)

๒) การระบุกลุ่มผู้ฟังที่ชัดเจนของสถานี

การระบุกลุ่มผู้ฟังที่ชัดเจนของสถานีสำหรับสถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ประเภทกิจการบริการสาธารณะ และจัดทำเนื้อหารายการที่ตอบโจทย์ความต้องการของกลุ่มผู้ฟัง รวมถึงจะทำให้สถานีเป็นชุมชนที่มีผู้ฟังเฉพาะกลุ่มสนับสนุนอย่างเข้มแข็งทั้งในด้านเงินบริจาคหรือสนับสนุนผ่านกิจกรรม ต่างๆ ในกรณีของสถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการชุมชนสามารถ

ดำเนินการได้เช่นเดียวกัน ต้องมีการวิเคราะห์ความต้องการ สถานการณ์หรือพฤติกรรมของผู้ฟังในพื้นที่ และจัดทำเนื้อหารายการที่ตอบโจทยความต้องการของกลุ่มผู้ฟังในพื้นที่

ในที่นี้ขอยกตัวอย่าง คลื่นวิทยุ สถานีคลื่นคุณธรรม ๑๐๖.๒๕ MHz ซึ่งดำเนินการโดยมูลนิธิเพื่อคุณธรรม มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการให้บริการสร้างความเข้าใจ เกี่ยวกับศาสนาอิสลามกับคนในชาติ ส่งเสริมสนับสนุนการให้บริการผลิตสื่อวิทยุ โทรทัศน์ และสิ่งพิมพ์ เรียกร้องให้คนทำความดี ในหลักการศาสนาอิสลาม รวมถึงกิจกรรมสาธารณะกุศลต่างๆ เช่น อุปลักษณ์ได้กำพร้าว หญิงหม้าย คนชรา เพราะยากจน ชัดสนอนาถา บริการรถรับส่งป่วยและคนเสียชีวิต โดยไม่เกี่ยวข้องกับการเมือง โดยสถานีคลื่นคุณธรรมเป็นสื่อกลางในการสื่อสารของมูลนิธิเพื่อคุณธรรม และมีสมาชิกจำนวนมากที่ให้การสนับสนุนและมีรายได้จากคลื่นเพื่อนำมาทำกิจกรรมกิจกรรมสาธารณะกุศลต่างๆ ตามเป้าหมายของมูลนิธิ รวมถึงมีเฟสบุ๊คเป็นอีกเครื่องมือในการสื่อสารกับสมาชิกและชี้แจงยอดการใช้จ่ายบางประเภทอีกด้วย (มูลนิธิเพื่อคุณธรรม, ๒๕๖๓)

๓) การจัดกิจกรรมออนไลน์และออนกราวด์ควบคู่กัน คือ การจัดกิจกรรมของทางสถานีวิทยุโดยให้ผู้ฟังได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมสนุกในกิจกรรม เช่น กิจกรรมวิ่ง คอนเสิร์ต กิจกรรมท่องเที่ยว เล่นเกมส์ เป็นต้น ซึ่งการจัดกิจกรรมเหล่านี้จะมีโอกาสได้รับการสนับสนุนจากสปอนเซอร์ของสินค้าประเภทต่างๆด้วย

ในที่นี้ขอยกตัวอย่าง กิจกรรมของ Eazy FM ๑๐๕.๕ เจ้าของงานวิ่งแข่งเจ้าสาวที่ใหญ่ที่สุดในเมืองไทย จัดกิจกรรม “Eazy Running Of The Brides” เป็นประจำทุกปี โดยในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ มีการจัดกิจกรรมวิ่งสำหรับผู้ Virtual Run "Eazy Running For The Blind ๒๐๒๐” วิ่งเพื่อให้ - ยิงวิ่ง ยิงมองเห็น โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อนำรายได้สมทบให้แก่มูลนิธิช่วยคนตาบอดแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชินูปถัมภ์ เพื่อช่วยเหลือผู้พิการทางสายตาในด้านการศึกษา และอุปกรณ์การเรียน (BEC-TERO RADIO, ๒๕๖๓)

๔) การดำเนินการร่วมกับภาคีเครือข่าย

วิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะและกิจการบริการชุมชนสามารถพิจารณาและดำเนินการจัดรายการหรือกิจกรรมของสถานีร่วมกับภาคีเครือข่าย ซึ่งการทำงานในลักษณะเครือข่าย ไม่เพียงแต่ได้รับการสนับสนุนในเชิงองค์ความรู้และเนื้อหาในการจัดรายการเท่านั้น ภาคีเครือข่ายในบางโครงการอาจจะมีส่วนประมาณในการสนับสนุนซึ่งสามารถนำมาใช้ในการเพิ่มคุณภาพของรายการ

ในที่นี้ขอยกตัวอย่าง สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ได้สร้างความร่วมมือกับเครือข่ายวิทยุสีขาวและวิทยุชุมชนทั่วประเทศ สู้โควิด-๑๙ ผ่านรายการ “หัวใจสู้โควิด” โดยเป็นสื่อกลางให้ความรู้ แบ่งปัน พื้นฟูดูแลครอบครัว ชุมชน เตรียมพร้อมชีวิตวิถีใหม่ จำนวน ๒๐๐ โครงการ ครอบคลุม ๔๒ จังหวัด และเชื่อมต่อกับวิทยุชุมชนกว่า ๑,๐๐๐ แห่ง โดยพัฒนานักสื่อสารสุขภาพจากสถานีวิทยุชุมชนที่มีศักยภาพและทักษะในการใช้สื่อและการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนา แก้ไขปัญหาของตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคมอย่างสร้างสรรค์และมีความรับผิดชอบ และนำไปสู่การมีภูมิรู้เท่าทันสื่อเท่าทันสุขภาพซึ่งในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-๑๙ นักสื่อสารสุขภาพสร้างคนไทยหัวใจฟู ได้แก่ ผู้ประกาศ ผู้ดำเนินรายการวิทยุ ถือเป็น “ผู้สร้างการเปลี่ยนแปลง (Change Maker) ที่สำคัญ ที่จะช่วยหนุนเสริมการทำงานป้องกันและควบคุมโรคในชุมชนให้มีประสิทธิภาพ รวมถึงการจัดกิจกรรมในพื้นที่ โดยเครือข่ายวิทยุชุมชนจะลงพื้นที่แจกหน้ากากผ้า ให้ความรู้เรื่องโควิด สอนวิธีการล้างมือที่ถูกต้อง รวมถึงการช่วยลดข่าวลวง

(Fake news) นำเสนอแต่ข้อมูลที่ถูกต้องด้านสุขภาพ ซึ่งกลุ่มผู้สูงอายุจะเป็นกลุ่มที่ต้องเข้าไปทำความเข้าใจให้ข้อมูลที่ถูกต้องมากที่สุด (ผู้จัดการออนไลน์, ๒๕๖๓)

๘. เอกสารอ้างอิง/เอกสารอ่านเพิ่มเติม

ณัฐกิจ ชื่นแกแล้ว. (๒๕๖๓). สื่อโทรทัศน์ สื่อวิทยุกระจายเสียง และสื่ออินเทอร์เน็ต. สืบค้นจาก

<https://natthakij๕๖/sux-thorthasn-laea-sux-withyu-kracay-seiyng-๑>

นภาพกรณ์ อัจฉริยะกุล และธีรารักษ์ โพธิสุวรรณ. (๒๕๕๖). รูปแบบรายการวิทยุกระจายเสียง.

เอกสารการสอน ชุดวิชาการเขียนบทวิทยุกระจายเสียง. นนทบุรี :

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช.

ผู้จัดการออนไลน์. (๒๕๖๓). สสส.จับมือเครือข่ายวิทยุสีขาว-วิทยุชุมชน ทั่วประเทศ สู้โควิด-๑๙

ผ่านรายการ “หัวใจสู้โควิด”. สืบค้นจาก

<https://mgronline.com/qol/detail/๙๖๓๐๐๐๐๐๔๖๕๒๑>

มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี. (๒๕๖๓). BTU Radio Station. สืบค้นจาก <https://bkkthon.ac.th>

มูลนิธิเพื่อคุณธรรม . (๒๕๖๓). สืบค้นจาก <http://www.islamthailand.com/วัตถุประสงค์->

ของมูลนิธิ/

สุรพงษ์ โสธนะเสถียร และอิทธิศักดิ์ พลอยศิริชล. (๒๕๕๑). **โครงการหลักและแนวทางการบริหาร**

การสื่อสาร: มิติทั้งสามในด้านการสื่อสารเพื่อการจัดการทางการสื่อสาร และการบริหาร

สื่อสารมวลชน ระยะที่ ๓ การบริหารงานสื่อวิทยุโทรทัศน์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ประสิทธิ์ภัณฑ์

แอนด์พริ้นติ้ง.

สำนักงาน กสทช. (๒๕๕๖). **ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการ**

โทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการสำหรับให้บริการกระจายเสียงหรือ

โทรทัศน์. สืบค้นจาก <http://broadcast.nbtc.go.th/law/dwl.php?id=>

[NTYwNTAwMDAwMDAw๑&file=ZGFoYS&kb๒N๑bWWudC๙sYXcvZG๙jL๓RoLzU๒](http://broadcast.nbtc.go.th/law/dwl.php?id=NTYwNTAwMDAwMDAw๑&file=ZGFoYS&kb๒N๑bWWudC๙sYXcvZG๙jL๓RoLzU๒)

[MDUwMDAwMDAwNS๕wZGY=](http://broadcast.nbtc.go.th/law/dwl.php?id=MDUwMDAwMDAwNS๕wZGY=)

อัญญ์ กัญษ์ศักดิ์. (๒๕๕๔). กลยุทธ์การจัดรายการช่วงเวลาภาคเช้าทางโทรทัศน์.

Executive Journal: ๒๕๙-๒๖๕.

อิทธิศักดิ์ ชูสินธุ์. (๒๕๕๙). **ความหมายของผังรายการ.** สืบค้นจาก

<https://www.facebook.com/Mcs๓๔๕๑/posts/๑๑๘๘๘๕๙๕๖๗๘๐๙๖๗๘/>

BEC-TERO RADIO. (๒๕๖๓). **Eazy FM ๑๐๕.๕ เจ้าของงานวิ่งแข่งเจ้าสาวที่ใหญ่ที่สุดในเมืองไทย**

Eazy Running Of The Brides. สืบค้นจาก

<http://eazyfm.becteroradio.com/event/EazyRunningForTheBlind>

๙. แบบประเมินความรู้ประจำโมดูล

คำชี้แจง แบบทดสอบฉบับนี้ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน ข้อ โปรดทำเครื่องหมาย [x] ในข้อที่ท่านคิดว่า
ว่าเป็นจริงเพียงข้อเดียว

- ข้อความที่ถูกต้องให้ทำเครื่องหมาย [x] ในช่อง “จริง”
- ข้อความที่ไม่ถูกต้องให้ทำเครื่องหมาย [x] ในช่อง “ไม่จริง”

ที่	ข้อความ	จริง	ไม่จริง
โมดูลที่ ๖ การบริหารจัดการสถานีสำหรับสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน			
	๑) การจัดทำผังรายการสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน การนำเสนอเนื้อหาตามที่ กสทช. กำหนด รวมถึงการรายงานกรณีที่มีเหตุจำเป็นเร่งด่วนที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ		
๑.	ผังรายการ คือการวางกรอบการนำเสนอรายการทั้งหมดที่จะทำการเผยแพร่บนสถานีทดลองประกอบกิจการกระจายเสียง ในแต่ละวัน รายสัปดาห์ หรือรายเดือน		
๒.	สถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ ต้องมีรายการที่เป็นข่าวสาร รายการส่งเสริม ความรู้ ความเข้าใจในการปกครองในระบอบประชาธิปไตย รายการส่งเสริมการศึกษา จริยธรรม ศิลปะ วัฒนธรรม การให้ความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม คุณภาพชีวิต และ สิ่งแวดล้อม		
๓.	สถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการชุมชน ต้องมีรายการที่เป็นข่าวสารหรือสาระเกี่ยวกับชุมชนเป้าหมายที่รับบริการ แต่สามารถผลิตโดยคนนอกชุมชน		
๔.	สถานีทดลองประกอบกิจการกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชนต้องมีการออกอากาศรายการที่มีเนื้อหาสร้างสรรค์สังคมหรือรายการเด็กและเยาวชน อย่างน้อยวันละหกสิบนาที ระหว่างช่วงเวลา ๑๖.๐๐ น. - ๑๘.๐๐ น. ของทุกวัน และช่วงเวลา ๐๗.๐๐ น.- ๐๙.๐๐ น. ในวันเสาร์และวันอาทิตย์		
๕.	สถานีทดลองประกอบกิจการกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน ควรมีการสร้างเอกลักษณ์ของสถานี เช่น การเป็นสถานีเพื่อชุมชน เพื่อการเผยแพร่งานจราจร เพื่อส่งเสริมการศึกษา ฯลฯ เป็นต้น เพื่อให้กลุ่มผู้ฟังสามารถเลือกรับฟังได้ตามความต้องการ		
	๒) หลักเกณฑ์และข้อยกเว้นในการหารายได้สำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน		
๑.	วิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะและกิจการบริการชุมชน จะมีรายได้จากการบริจาคและการอุดหนุน		
๒.	ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะประเภทที่สอง (เพื่อความมั่นคงของรัฐหรือความปลอดภัยสาธารณะ) ให้หารายได้จากกำไรได้เท่าที่เพียงพอต่อการประกอบกิจการโดยไม่เน้นการแสวงหากำไร		

ที่	ข้อความ	จริง	ไม่จริง
๓.	สถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการชุมชนจะได้รับ การอุดหนุนส่วนหนึ่งจะได้รับจากกองทุนวิจัยและพัฒนากิจการกระจายเสียง กิจการ โทรทัศน์ และกิจการ โทรคมนาคม เพื่อประโยชน์สาธารณะ ในด้านการส่งเสริมและ สนับสนุนเงินจากกองทุนวิจัยและพัฒนา กิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และ กิจการโทรคมนาคม เพื่อประโยชน์สาธารณะ ตามมาตรา ๕๒(๑)		
๔.	การระบुकลุ่มผู้ฟังที่ชัดเจนของสถานีสำหรับสถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการ วิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และชุมชน จะทำให้สถานีเป็นชุมชนที่ มีผู้ฟังเฉพาะกลุ่มที่มีการสนับสนุนอย่างเข้มแข็งทั้งในด้านเงินบริจาคหรือสนับสนุนผ่าน กิจกรรมต่างๆ		
๕.	วิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะและกิจการ บริการชุมชนสามารถดำเนินการจัดรายการหรือกิจกรรมของสถานีร่วมกับภาคี จะได้รับ การสนับสนุนในเชิงองค์ความรู้และบางโครงการอาจจะมิงงบประมาณในการสนับสนุนซึ่ง สามารถนำมาใช้ในการเพิ่มคุณภาพของรายการ		

โมดูลที่ ๗

การผลิตและกำกับดูแลเนื้อหารายการวิทยุ สำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการ วิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการ สาธารณะ และกิจการบริการชุมชน

- ๑) การวิเคราะห์และจัดทำเนื้อหารายการ รวมถึงเทคนิคการผลิตและยกระดับการจัดรายการวิทยุประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชนให้ทันสมัย มีความน่าสนใจและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย
- ๒) การกำกับดูแลเนื้อหารายการและกิจกรรมการหารายได้ของวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน

๑. ประเด็นการเรียนรู้

การผลิตและกำกับดูแลเนื้อหาหารายการวิทยุสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน

๒. จำนวนชั่วโมง (๙ ชั่วโมง)

การบรรยายจำนวน ๔ ชั่วโมง และการเรียนรู้ด้วยตนเอง จำนวน ๕ ชั่วโมง

๓. วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

๑) เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถวิเคราะห์และจัดทำเนื้อหาหารายการ รวมถึงเทคนิคการผลิต และยกระดับการจัดรายการวิทยุ ประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชนให้ทันสมัย มีความน่าสนใจและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย

๒) เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถอธิบายถึงแนวทางการกำกับดูแลเนื้อหาหารายการและกิจกรรม การหารายได้ของวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการ บริการชุมชน

๔. วิธีการฝึกอบรม

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

๑) การแนะนำวิทยากรในแต่ละหัวข้อ

๒) การอธิบายถึงเค้าโครง และความเชื่อมโยงของเนื้อหาในโมดูล

ขั้นบรรยายและกิจกรรม

การบรรยายและทำกิจกรรมใน ๒ หัวข้อ ได้แก่

๑) การวิเคราะห์และจัดทำเนื้อหาหารายการ รวมถึงเทคนิคการผลิตและยกระดับการจัดรายการวิทยุ ประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชนให้ทันสมัย มีความน่าสนใจและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย

๒) การกำกับดูแลเนื้อหาหารายการและกิจกรรมการหารายได้ของวิทยุทดลองประกอบกิจการ วิทยุกระจายเสียง ประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน

ขั้นสรุปบทเรียน

๑) สรุปประเด็นและสาระสำคัญที่เกี่ยวกับการผลิตและกำกับดูแลเนื้อหาหารายการวิทยุสำหรับวิทยุ ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน

๒) การให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำแบบประเมินความรู้ด้านการผลิตและกำกับดูแลเนื้อหาหารายการ วิทยุสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการ ชุมชน

๕. สื่อการฝึกอบรมและอุปกรณ์

- ๑) Power Point สำหรับการบรรยาย
- ๒) คลิปวีดิทัศน์สำหรับการอภิปราย
- ๓) กรณีศึกษา
- ๔) อุปกรณ์สำหรับการระดมสมอง ได้แก่ กระดาษฟลิปชาร์ต/กระดาษ A๔/ ปากกา/ ดินสออุปกรณ์/ กระดาษ Post-it

๖. การประเมินผลและเครื่องมือในการประเมินผล

- ๑) การสังเกตการร่วมกิจกรรม การมีปฏิสัมพันธ์และการอภิปรายระหว่างการฝึกอบรม
- ๒) การประเมินหลังการฝึกอบรมด้วยแบบประเมินความรู้ด้านการผลิตและกำกับดูแลเนื้อหารายการวิทยุสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน

๗. เนื้อหาหลักสูตรและประเด็นความรู้

๑) การวิเคราะห์และจัดทำเนื้อหารายการ รวมถึงเทคนิคการผลิตและยกระดับการจัดรายการวิทยุประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชนให้ทันสมัย มีความน่าสนใจและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย

๑.๑) ลักษณะของรายการวิทยุที่สร้างสรรค์

รายการวิทยุถือเป็นสื่อมวลชนประเภทเสียง ที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้และรับฟังของประชาชน โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน ที่สามารถรับฟัง และเลือกชองรายการได้ด้วยตนเอง ดังนั้นในการพัฒนารายการวิทยุอย่างสร้างสรรค์ จึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้ผลิตรายการวิทยุ ที่จะต้องผลิตรายการให้ที่เหมาะสมกับทุกเพศทุกวัย และตรงตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อเป็นการมีความรับผิดชอบต่อสังคม การผลิตรายการวิทยุอย่างสร้างสรรค์ ควรมุ่งเน้นเนื้อหาของรายการควรเป็นเนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและสาธารณะ มีความทันสมัยต่อสถานการณ์ปัจจุบัน และที่สำคัญ คือ ส่งเสริมศีลธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมอันดี ส่งผลกระทบทางบวกต่อจิตใจหรือสุขภาพของประชาชน ครอบครัว ชุมชน และสังคม ไม่ก่อให้เกิดความแตกแยก ยั่วยุ และสร้างความเกลียดชังต่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ผนวกกับการส่งเสริมทักษะการใช้ชีวิตของประชาชน เด็กและเยาวชนเป็นสำคัญ มีเนื้อหาส่งเสริมการละเมิดสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีในครอบครัวและสังคม รวมถึงส่งเสริมให้ประชาชนมีความสามัคคีและใช้ชีวิตในสังคมที่มีความหลากหลายได้อย่างมีความสุข เพื่อเป็นประโยชน์ต่อประชาชนและสังคมให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขสงบ รวมถึงไม่มีเนื้อหาขัดต่อหลักจรรยาบรรณสื่อ หรือแนวปฏิบัติของวิชาชีพสื่อ (กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์, ๒๕๖๓; ศูนย์ปฏิบัติการสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์, ๒๕๖๓)

องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) (๒๐๑๑) ได้มีการนำเสนอเนื้อหารายการในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ประเภทบริการสาธารณะโดยให้

ความสำคัญกับการจัดทำดัชนีตัวชี้วัดคุณภาพรายการขึ้นพื้นฐาน โดยได้มีการระบุคุณสมบัติด้านเนื้อหาของรายการคุณภาพที่ควรนำเสนอในสื่อสาธารณะ ควรประกอบด้วย

๑. เนื้อหาสื่อต้องไม่ลำเอียงและสร้างสรรค์จรรโลงใจให้กับคนดู (Unbiased, enlightening information) เนื่องจากการประกอบกิจการเพื่อการบริการสาธารณะได้รับ การทุนสนับสนุนโดยตรงจากผู้ชมคนฟัง ดังนั้น ความคาดหวังในด้านคุณภาพรายการจึงสูงกว่าสื่อพาณิชย์ทั่วไป โดยการผลิตเนื้อหาสื่อสาธารณะนั้นจำเป็นต้องมีความเป็นกลาง ปราศจากอคติต้องมีความน่าเชื่อถือ เพื่อสะท้อนการทำหน้าที่ปริมณฑลสาธารณะในการส่งเสริมประชาธิปไตยในสังคมให้มากที่สุด อีกทั้งเนื้อหารายการควรส่งเสริมรสนิยมและความคิดสร้างสรรค์ใหม่ๆ ให้กับผู้ชมคนฟัง ด้วยเนื้อหาสาระที่เจาะลึก สร้างประสบการณ์ใหม่ๆ และแรงบันดาลใจให้กับผู้รับสาร

๒. เนื้อหาสื่อต้องมีเนื้อหาตอบสนองกับคนทุกกลุ่มในสังคม (General interest and service programming) คือ การมีรายการที่มีเนื้อหาที่น่าสนใจสำหรับกลุ่มคนที่หลากหลาย รวมถึงมีรายการเฉพาะที่เน้นการตอบสนองกลุ่มคนเฉพาะที่ต้องการข้อมูลข่าวสารเฉพาะ มีรสนิยมเฉพาะ เช่น กลุ่มผู้พิการ กลุ่มเด็ก กลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อย กลุ่มผู้บริโภค หรือกลุ่มศิลปิน เป็นต้น อีกทั้งควรจัดสรรเนื้อหาที่เป็นประเด็นสาธารณะของสังคมที่กระทบกับผู้คนในวงกว้าง ทั้งนี้เพื่อใช้พื้นที่สื่อมวลชนให้เป็นประโยชน์ในการกำหนดวาระของสังคมในสิ่งที่ผู้ชมคนฟังจำเป็นต้องทราบ

๓. เนื้อหาสื่อควรมีความโดดเด่น สร้างสุนทรียศาสตร์ให้กับผู้ชม (Programs that leave their mark) สื่อสาธารณะควรเป็นสถาบันที่สร้างวัฒนธรรมและนำพาสังคมไปในทิศทางที่สร้างสรรค์ผ่านเนื้อหาที่นำเสนอ อีกทั้งควรนำเสนอเนื้อหาที่แตกต่างไปจากสื่อพาณิชย์ช่องอื่นๆ ด้วย ทั้งนี้ตามแนวทางของยูเนสโกระบุว่า การเป็นสื่อสาธารณะนั้นจำเป็นต้องมีการกิจทางศิลปะและวัฒนธรรมในการส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรม การเป็นตัวแทนในการนำเสนอสินค้าทางวัฒนธรรม และสนับสนุนการสร้างงานศิลปะไม่ว่าจะเป็นละครเวทีคอนเสิร์ต หรือการแสดงอื่นๆที่สะท้อนศิลปะ อันเป็นส่วนหนึ่งในการยกระดับรสนิยมและจรรโลงใจคนในสังคม

๔. สถานีควรมีการผลิตเนื้อหาสื่อจากสถานีของตนเอง (In-house production) เนื่องจากการผลิตเนื้อหาสื่อภายในสถานีเองจะสร้างคาแรกเตอร์และมาตรฐานการทำงานของสื่อสาธารณะในสถานีของตนเองได้ทั้งนี้จะสร้างความโดดเด่นที่ชัดเจนของเนื้อหาในสื่อสาธารณะให้แตกต่างจากสื่อพาณิชย์ได้อย่างชัดเจน ทั้งนี้การมีเนื้อหารายการที่ผลิตด้วยตนเองจะเป็นตัวประกันตีคุณภาพของรายการให้ได้มาตรฐานของการเป็นสื่อสาธารณะอีกด้วย

๕. เนื้อหาสื่อจำเป็นต้องมีเนื้อหาภายในประเทศ (National content) เพื่อให้สื่อมวลชนทำหน้าที่ในการเป็นพื้นที่เพื่อประกอบสร้างอัตลักษณ์ของคนในชาติ อีกทั้งเป็นการป้องกันการคุกคามเชิงวัฒนธรรมอันอาจมาจากการนำเข้ารายการจากต่างประเทศอีกด้วย ทั้งนี้การที่สื่อสาธารณะนำเสนอเนื้อหาที่เป็นประเด็นภายในประเทศนี้จะทำให้ผู้ชมคนฟังในประเทศตระหนักได้ถึงวาระทางสังคมที่ควรคำนึงถึง อันนำไปสู่การสร้างสำนึกความเป็นพลเมืองของคนในประเทศนั้นๆ ด้วย

นอกจากนี้การผลิตรายการวิทยุอย่างสร้างสรรค์ สามารถดำเนินการและวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย โดยการพิจารณาจากหลักการแบ่งประเภทรายการวิทยุ ให้เหมาะสมกับรายการ ตามประกาศ กสทช. เรื่อง

หลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการสำหรับการให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๖ ประกอบด้วย ๖ ประเภท ดังนี้

๑) รายการสำหรับเด็กปฐมวัยอายุ ๓ - ๕ ปี

สัญลักษณ์	เสียงประกอบ
	รายการต่อไปนี้เป็นรายการสำหรับเด็กปฐมวัย ผลิตขึ้นสำหรับผู้ฟังในวัย ๓ - ๕ ปี

เนื้อหาของรายการ ควรมีสาระที่เหมาะสม และสอดคล้องต่อพัฒนาการของเด็ก ทั้งในด้าน ร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ทั้งนี้ในด้านของสังคม ควรนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับ การแบ่งปัน ความมีวินัย ความซื่อสัตย์ รู้แพ้ รู้ชนะ รู้อภัย และการรักษามารยาทไทย และในด้านของ อารมณ์ สติปัญญา และร่างกาย ควรนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับ การควบคุมตนเอง การใช้จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ การส่งเสริมความรู้รอบตัว การส่งเสริมทักษะทางด้านภาษาและคณิตศาสตร์ การรักการอ่าน การส่งเสริมการเคลื่อนไหวร่างกาย และกล้ามเนื้อ และการให้คำปรึกษากับ พ่อแม่ ผู้ปกครองเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็ก (เสาวณีย์ ฉัตรแก้ว, ๒๕๕๗)

รูปแบบรายการ ควรมีการนำเสนอให้เกิดความหลากหลาย (Variety) ซึ่งประกอบด้วยนิทาน ที่มีการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม และคติสอนใจ อีกทั้ง มีตัวละครเอกที่เป็นตัวเดินเรื่อง เพื่อจูงใจให้เด็กติดตาม รู้สึกผูกพัน และเป็นแบบอย่างให้ปฏิบัติตาม ช่วงท้ายของนิทานควรมีการสรุปคติสอนใจ หรืออาจเชิญชวนให้เด็กใช้ความคิดของตนเองถึง คุณธรรมที่ได้รับในนิทานก่อนที่จะเฉลย และควรมีความยาวประมาณ ๕ - ๑๐ นาที หรือ การนำเสนอเพลงสำหรับเด็ก ซึ่งมีเนื้อร้อง และทำนองที่ฟังง่าย อาจมีการสอดแทรกความรู้ ทักษะ ภาษา คณิตศาสตร์ หรือคติสอนใจไว้ในเพลง หรือการเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น หรือตอบคำถามในประเด็นง่ายๆ ไม่ซับซ้อน หรือการให้เด็กเล่นเกมส์ชิงรางวัลต่างๆ เป็นต้น (เสาวณีย์ ฉัตรแก้ว, ๒๕๕๗)

ในที่นี้ขอยกตัวอย่างรายการ FUN KID ทางสถานีวิทยุ เชียงใหม่ Love OK Click คลื่น ๙๖.๗๕ MHZ เป็นสถานีเพลงรักของคนเชียงใหม่ ซึ่งเป็นรายการสำหรับเด็ก ในช่วงเช้า วันเสาร์ ประกอบด้วย การบรรเลงเพลงที่มีเนื้อหา ทำนองที่ฟังง่ายไม่ซับซ้อน รวมถึงมีการเล่นนิทาน โดยใช้เสียงพากย์ที่น่าฟัง และชัดเจน ทำให้เด็กๆ สนใจและติดตาม (LoveOKClick ๙๖.๗๕, ๒๕๖๒)

๒) รายการสำหรับเด็ก อายุ ๖ - ๑๒ ปี

สัญลักษณ์	เสียงประกอบ
	รายการต่อไปนี้เป็นรายการสำหรับเด็ก ผลิตขึ้นสำหรับผู้ฟังในวัย ๖ - ๑๒ ปี

เนื้อหาของรายการ ควรมีสาระที่ส่งเสริมทักษะทั้งสี่ด้านได้แก่ การฟัง การพูด การอ่านและการเขียน พัฒนาการ IQ EQ ความคิดสร้างสรรค์ ตามความเหมาะสมของแต่ละช่วงวัย รวมถึงแทรกสาระที่เป็นประโยชน์ในการดูแลตนเองและคนรอบข้าง รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เนื่องจากในช่วงวัยนี้เป็นช่วงวัยที่สร้างการเรียนรู้ การมีวินัย การพัฒนาความเป็นเหตุเป็นผล การแยกแยะข้อมูลข่าวสาร และที่สำคัญเป็นช่วงวัยที่มีแนวโน้มในการลอกเลียนแบบพฤติกรรมสูง ดังนั้นเนื้อหาของรายการควรเน้นในเรื่องของความสอดคล้อง และสามารถเชื่อมโยงกับสถานการณ์จริงหรือประสบการณ์ในชีวิตประจำวันได้ และต้องเป็นเนื้อหาที่เข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อน และมีน้ำเสียงการนำเสนอที่ไม่แข็งทื่อ น่าเบื่อ (พรรณพิมล วิบุลาการ, ๒๕๕๔; ThaiPR.net, ๒๕๕๑)

รูปแบบรายการ ควรมีรูปแบบการดำเนินรายการในลักษณะที่มีความชัดเจน เป็นรูปธรรม สนุก และน่าสนใจ ทั้งมุ่งสร้างประเด็นชวนให้เด็กคิด โดยนำเสนอรายการในรูปแบบของการสร้างความผสมผสานระหว่างเนื้อหาสาระ และความบันเทิง เนื่องจากสมาธิของเด็กในการเรียนรู้มีอยู่อย่างจำกัด การผสมผสานความบันเทิงในการจัดรายการ จึงเป็นแนวทางที่ช่วยผ่อนคลาย และเกิดความเข้าใจต่อเนื้อหาสาระที่ต้องการสื่อสารมากขึ้น หรือ การเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น หรือตอบคำถาม หรือการใช้พื้นที่ในการสื่อสารระหว่างเด็กที่อยู่ในรายการ และไม่ได้อยู่ในรายการ (พรสุรีย์ วิภาศรีนิมิต, ๒๕๖๐)

ในที่นี้ขอยกตัวอย่างรายการ “Home Kid Si คิดอย่างมีความสุข” ทางสถานีวิทยุ Happy Family Radio คลื่น ๑๐๕ MHz เป็นสถานีวิทยุเพื่อครอบครัว รายการนำเสนอในรูปแบบของการให้ความรู้ แก่เด็ก ควบคู่ไปกับการสร้างความน่าสนใจด้วยการ ให้เด็กร่วมตอบคำถาม ซึ่งของรางวัล เนื้อหาที่นำเสนอ เช่น วิธีการรักษาฟัน และ พยาชนะไทย อีกทั้งการนำเสนอด้วยน้ำเสียงที่มีความน่าสนใจ น่าติดตาม (Home Family Radio FM ๑๐๕ MHz, ๒๕๖๑)

๓) รายการทั่วไปสามารถรับฟังได้ทุกวัย

สัญลักษณ์	เสียงประกอบ
	รายการต่อไปนี้เป็นรายการทั่วไปสามารถรับฟังได้ทุกวัย

เนื้อหาของรายการ เป็นลักษณะสาระความรู้ ที่เหมาะกับทุกเพศและทุกวัย และความบันเทิง ที่ไม่มีผลกระทบต่อการแสดงออกและความคิดของเด็กและเยาวชน ซึ่งสาระความรู้จะโดยมากเน้นการส่งเสริมพัฒนาการด้านความคิดเชิงระบบ มีเหตุผล สร้างแรงบันดาลใจ ความคิดสร้างสรรค์ สร้างจินตนาการ ให้ความสำคัญต่อสถาบันครอบครัว การให้ความรู้ในศาสตร์ด้านต่างๆ ทักษะชีวิต การประกอบอาชีพ ศิลปวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม สุขภาพ การดำรงชีวิต ความเคารพในความหลากหลายของ วัฒนธรรม ชาติพันธุ์ และเพศสภาพ รวมถึงการสร้างองค์ความรู้ ให้ผู้ฟังมีความรู้เท่าทันสื่อ สังคม การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เพื่อสร้างสังคมที่มีคุณภาพและเป็นธรรม (Thai PBS, ๒๕๕๘)

รูปแบบรายการ มุ่งเน้นการสร้างความรู้ ควบคู่ไปกับการให้ความบันเทิง โดยมุ่งสร้างประเด็นในเรื่องที่น่าสนใจ และทันสมัย ชวนให้คิด วิเคราะห์ มีสอดแทรกกิจกรรมที่สร้างการเรียนรู้ให้แก่เด็กไปพร้อมกัน ทั้ง กิจกรรมที่สามารถทำคนเดียว กับเพื่อน หรือกับครอบครัว ในบางครั้งอาจมีการเปิดโอกาสให้ผู้ฟังได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น หรือตอบคำถาม เพื่อร่วมสนุกและสร้างสีสันในรายการให้มีความน่าตื่นเต้นมากขึ้น ทั้งนี้

การดำเนินรายการด้วย น้ำเสียงที่ไม่แข็งทื่อ จะเป็นส่วนช่วยให้รายการดูมีความน่าสนใจ และน่าติดตามมากขึ้น (พรสุรีย์ วิภาศรีนิมิต, ๒๕๖๐; Thai PBS, ๒๕๕๘)

ในที่นี้ขอยกตัวอย่างรายการ “Variety Travel: ตอบทุกโจทย์ หัวใจชอบเที่ยว” ทางสถานีวิทยุ Active Radio คลื่น ๙๙ MHz เป็นรายการที่นำเสนอข้อมูล ข่าวสารด้านการท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ จากการบอกเล่าเรื่องราวของนักจัดรายการที่มีประสบการณ์และเชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว (ทิบดี ทัพพการณ และ พิทักษ์ ศิริวงษ์, ๒๕๖๐)

๔) รายการที่เหมาะสมกับผู้ชมที่มีอายุ ๑๓ ปีขึ้นไป ผู้ชมที่มีอายุน้อยกว่า ๑๓ ปี ควรได้รับคำแนะนำ

สัญลักษณ์	เสียงประกอบ
	รายการต่อไปนี้ เหมาะสำหรับผู้ฟังที่มีอายุ ๑๓ ปีขึ้นไป อาจมีภาพ เสียง หรือเนื้อหาที่ต้องใช้วิจารณญาณในการรับชม ผู้ฟังที่มีอายุน้อยกว่า ๑๓ ปี ควรได้รับคำแนะนำ

เนื้อหาของรายการ มีเนื้อหาสาระที่น่าสนใจ อาจมีภาพ เสียง หรือเนื้อหาที่มีความรุนแรงในระดับน้อย ซึ่งต้องใช้วิจารณญาณในการรับฟัง เกี่ยวข้องกับ ความสัมพันธ์ สารคดี การดำรงชีวิต รายการตลก รายการ ชวนสยองขวัญ สร้างความหวาดผวา ตลอดจนข่าวบันเทิงเกี่ยวกับ ดารา นักแสดง ละคร เป็นต้น ข่าวสารที่อาจมีความรุนแรง ประเด็นต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการเมือง และการดำรงชีวิต ซึ่งอาจมีการแสดงพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ หรือการนำเสนอเนื้อหาด้านความเท็ง ที่มีความสนุก น่าสนใจ ช่วยคลายเครียด บางครั้งอาจมีการใช้ภาษาในถ้อยคำที่ไม่สุภาพ หยาดคายบ้าง เพื่อสร้างความบันเทิง ซึ่งไม่เหมาะกับเด็กและเยาวชนที่มีอายุต่ำกว่า ๑๓ ปี ซึ่งเป็นช่วงวัยที่ มีมีแนวโน้มการเลียนแบบพฤติกรรมสูง อีกทั้งเป็นช่วงวัยที่มีความอยากรู้อยากเห็น ดังนั้นเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดเด็กและเยาวชน ได้รับข้อมูล สารที่เป็นผลกระทบที่ไม่ดีต่อพฤติกรรม ความคิดและทัศนคติของเด็กและเยาวชน ผู้ปกครองจึงควรดูแล และให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด (ไพฑูริย์ ทองสม และกุลธิดา ธรรมวิภาชน์, ๒๕๕๘)

รูปแบบรายการ เป็นการดำเนินรายการเพื่อสร้างความบันเทิง ประเภท ดนตรี เพลง ละคร ตลก เน้นการเล่าเรื่อง ชวนพูดคุยเพื่อให้ข้อคิด ผสานการให้สาระความรู้ จากประเด็นต่างๆที่น่าสนใจ หรืออาจมีการปาฐกถา สัมภาษณ์ อภิปราย วิเคราะห์สถานการณ์ทั้งในชีวิตประจำวัน และสถานการณ์อื่นๆ ซึ่งบางครั้งอาจมีการใช้ถ้อยคำที่ไม่สุภาพ เพื่อสร้างสีสันของรายการ ให้ดูมีความน่าสนใจ และไม่น่าเบื่อ หรือการเปิดโอกาสให้ผู้ชมได้เข้ามาพูดคุย แสดงความคิดเห็น และอาจมีการสอดแทรกคติสอนใจ และวิธีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นให้แก่ผู้ฟัง ควบคู่ไปด้วย

ในที่นี้ขอยกตัวอย่างรายการ “The Shock” ทางสถานีวิทยุเดอะช็อค คลื่น ๑๐๑ MHz เป็นรายการสนทนาทางวิทยุในเรื่องเกี่ยวข้องกับ สถานการณ์ชวนสยองขวัญ เรื่องราวลึกลับ รวมถึงการออกไปทำพิธีสัจนัยสถานที่ยังคงด้วย การดำเนินรายการจะดำเนินในรูปแบบการแชร์ประสบการณ์จากผู้ฟัง (Radioth.net, ๒๕๖๓)

๕) รายการที่เหมาะสมกับผู้ชมที่มีอายุ ๑๘ ปีขึ้นไป ผู้ชมที่มีอายุน้อยกว่า ๑๘ ปี ควรได้รับคำแนะนำ

สัญลักษณ์	เสียงประกอบ
	รายการต่อไปนี้ เหมาะสำหรับผู้ฟังที่มีอายุ ๑๘ ปีขึ้นไป อาจมีภาพ เสียง หรือเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมด้านพฤติกรรม ความรุนแรง เพศ และการใช้ภาษา ซึ่งต้องใช้วิจารณญาณในการรับชม ผู้ฟังที่มีอายุน้อยกว่า ๑๘ ปี ควรได้รับคำแนะนำ

รายการต่อไปนี้ เหมาะสำหรับผู้ฟังที่มีอายุ ๑๘ ปีขึ้นไป อาจมีภาพ เสียง หรือเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมด้านพฤติกรรม ความรุนแรง เพศ และการใช้ภาษา ซึ่งต้องใช้วิจารณญาณในการรับชม ผู้ฟังที่มีอายุน้อยกว่า ๑๘ ปี ควรได้รับคำแนะนำ

เนื้อหาของรายการ มีเนื้อหาสาระที่น่าสนใจ อาจมีภาพ เสียง หรือเนื้อหาที่มีความรุนแรงในระดับปานกลาง ซึ่งต้องใช้วิจารณญาณในการรับฟัง สาระเกี่ยวข้องกับเรื่องราวของ ความรัก ความสัมพันธ์ เพศ การดำรงชีวิต ข่าว ประเด็นต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการเมือง และการดำรงชีวิต ซึ่งอาจมีความรุนแรงและแสดงพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ เนื้อหาด้านความเท็ง เช่น เพลง ละคร ดนตรี หรือ ละคร บางครั้งอาจมีการใช้ภาษาในถ้อยคำที่ไม่สุภาพ หยาดคายบ้าง เพื่อสร้างความบันเทิง เพื่อสร้างความสนุก ตลก น่าสนใจ ช่วยคลายเครียด ไม่เหมาะกับเด็กและเยาวชนที่มีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี เพราะเป็นช่วงวัยมีการพัฒนาระบบการคิด การรับรู้แยกแยะข้อมูลที่ได้รับ มีความต้องการการยอมรับจากสังคม พยายามแสวงหาต้นแบบทางอุดมคติ และสร้างภาพลักษณ์ ตนเองให้มีความเป็นผู้ใหญ่ จากการเลียนแบบพฤติกรรม อีกทั้งเป็นช่วงวัยที่มีความอยากรู้อยากเห็น ฉะนั้นผู้ปกครองจึงควรดูแล และให้คำแนะนำขณะรับฟังรายการ (ไพฑูริย์ ทองสม และกุลธิดา ธรรมวิวัฒน์, ๒๕๕๘)

รูปแบบรายการ เป็นการดำเนินรายการเพื่อสร้างความบันเทิง ประเภท ดนตรี เพลง ละคร ตลก เน้นการเล่าเรื่อง ขวนพุดคุยเพื่อให้ข้อคิด สร้างพื้นที่ให้ผู้ฟังมาแบ่งปันประสบการณ์ ผลงานการให้สาระความรู้ จากประเด็นต่างๆที่น่าสนใจ หรืออาจมีการปาฐกถา สัมภาษณ์ อภิปราย วิเคราะห์สถานการณ์ทั้งในชีวิตประจำวัน และสถานการณ์อื่นๆ ซึ่งบางครั้งอาจมีการใช้ถ้อยคำที่ไม่สุภาพ เพื่อสร้างสีสันของรายการ ให้ดูมีความน่าสนใจ และไม่น่าเบื่อ หรือการเปิดโอกาสให้ผู้ชมได้เข้ามาพุดคุย แสดงความคิดเห็น และอาจมีการสอดแทรกคติสอนใจ และวิธีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นให้แก่ผู้ฟัง ควบคู่ไปด้วย

ในที่นี้ขอยกตัวอย่างรายการ “พุธ ทอล์ค พุธ โทร โทรฯ มานะ คุยได้ทุกเรื่อง” ทางสถานีวิทยุ EFM คลื่น ๑๐๔.๕ MHz เป็นรายการวิทยุจัดในรูปแบบของการไลฟ์วิดีโอสด ดำเนินรายการในรูปแบบการให้พื้นที่ในการรับฟังและให้คำแนะนำในทุกเรื่องทั้ง ทั้งด้านความรัก เพื่อนร่วมงาน หรือปัญหาด้านอื่นๆที่ผู้ฟังได้โทรเข้ามาพุดคุย และแบ่งปัน ซึ่งภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร อาจมีการใช้ภาษาที่ความรุนแรง หรือหยาดคายบ้างในบางครั้ง เพื่อสร้างสีสัน ความน่าสนใจ และความบันเทิงให้กับผู้ฟัง (ณัฐวุฒิ แสงชูวงษ์, ๒๕๖๑) และรายการ “คลับ ฟรายเดย์ (Club Friday)” ทางสถานีวิทยุ Green Wave คลื่น ๑๐๖.๕ MHz เป็นรายการสนทนาทางวิทยุในเรื่องของ ความรัก ความสัมพันธ์ ในรูปแบบการแชร์ประสบการณ์จากผู้ฟัง ที่เกิดจากบทสนทนาหลังไมค์สู่หน้าไมค์ และการให้คำแนะนำ หรือข้อเสนอแนะของปัญหาจากผู้จัดรายการ (ยุทธนา สุวรรณรัตน์, ๒๕๕๐)

๖) รายการเฉพาะไม่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชน

สัญลักษณ์	เสียงประกอบ
	รายการที่อาจมีเนื้อหาสาระที่ต้องใช้วิจารณญาณในการรับชม อาจมีเนื้อหาสาระที่ไม่เหมาะสมในเรื่องของ เพศ ภาษา และพฤติกรรมความรุนแรงในระดับมาก

รายการที่อาจมีเนื้อหาสาระที่ต้องใช้วิจารณญาณในการรับชม อาจมีเนื้อหาสาระที่ไม่เหมาะสมในเรื่องของเพศ ภาษา และพฤติกรรมความรุนแรงในระดับมาก

เนื้อหาของรายการ มีเนื้อหาสาระ เกี่ยวกับละคร หรือข่าวสารที่อาจมีความรุนแรง เช่น การกระทำผิดกฎหมาย การใช้สารเสพติด ชิงมีนเมา การค้าประเวณี การเล่นเกมพนัน เพศสัมพันธ์ เป็นต้น รวมถึงพฤติกรรมความรุนแรงทั้ง ต่อตนเอง ผู้อื่นๆ สิ่งมีชีวิต สัตว์ สิ่งแวดล้อม รวมถึงการใช้อาวุธทำร้ายกัน การดูหมิ่นเหยียดหยามเกี่ยวกับชาติพันธุ์ เพศ สถานะ ชนชั้น หรือการแสดงออกที่เกิดทัศนคติทางลบกับผู้อื่น พร้อมทั้งมีการใช้ภาษาที่ล่อแหลม หมิ่นเหม่ สื่อความหมายในทางลบ หรือภาษาที่ไม่สุภาพ ก้าวร้าว น่ากลัว ซึ่งส่งผลกระทบต่อจิตใจ หรือลักษณะที่ไม่เหมาะสม ดังนั้น ผู้ปกครองจึงควรดูแลอย่างใกล้ชิด เพื่อไม่ให้รับฟังรายการสำหรับผู้ใหญ่ อันจะส่งผลกระทบต่อการแสดงออกทางพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนที่มาเหมาะสม (ไพฑูริย์ทองสม และกุลธิดา ธรรมวิวัฒน์, ๒๕๕๘) ซึ่งปัจจุบันมีหลายสถานีที่การนำเสนอข่าวหรือประเด็นทางการเมืองและสังคมในเชิงรุนแรง

๑.๒) หลักการผลิตและยกระดับการจัดรายการวิทยุประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชนให้ทันสมัย มีความน่าสนใจและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย

การผลิตรายการ หมายถึง กระบวนการคิดสร้างสรรค์ และผลิตรายการประเภทและรูปแบบต่างๆ ตามแผนการจัดรายการ เพื่อให้มีรายการออกอากาศตามตารางการกระจายเสียงที่กำหนดไว้ ซึ่งมีทั้งรายการที่บันทึกเสียงล่วงหน้า และรายการที่ผลิตสดออกอากาศในเวลานั้น โดยการจัดและผลิตรายการ ควรเป็นการวางแผนในภาพรวมว่าสถานีควรมีรายการประเภทใด จะเลือกสรรรายการอย่างไรจึงจะเหมาะสมกับกลุ่มผู้ฟังเป้าหมาย รวมทั้งต้องมีการวางแผนผังรายการ หรือกำหนดตารางการกระจายเสียงว่าจะรายการใดจะออกอากาศในวัน เวลาใด ส่วนการผลิตรายการนั้นเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นต่อเนื่องกัน กล่าวคือ เมื่อมีการวางแผนจัดรายการ และวางแผนผังรายการโดยผู้จัดรายการแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือการผลิตรายการเพื่อออกอากาศตามที่กำหนดไว้ในตารางออกอากาศ การผลิตรายการเป็นหน้าที่ของผู้ผลิตรายการซึ่งจะสร้างสรรค์รายการออกมาให้ตรงกับความต้องการของผู้ฟังและสามารถดึงดูดความสนใจของผู้ฟังให้ฟังรายการของสถานี ซึ่งการผลิตรายการวิทยุสร้างสรรค์ที่มีคุณภาพ รวดเร็ว น่าสนใจ และสามารถเรียกเรตติ้งจากผู้ชมได้ในระดับสูงนั้น ผู้ผลิตรายการจึงควรต้องมีการวางแผน การคิดอย่างเป็นระบบ และสร้างความเข้าใจกับลักษณะและพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมาย เป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้ รายการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างตรงจุด เนื้อหาที่มีความเข้าใจง่าย สอดคล้องต่อความสามารถในการรับข้อมูลของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อนำสาระไปสู่ผู้ฟังได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สุมน อยู่สิน, ๒๕๕๖; พิชราพร ดิวงษ์, ๒๕๕๗; โสภิญญา ขุนภักดิ์, ๒๕๕๙; นาวิณ วงศ์สมบูรณ์

และ ลดาวัลย์ แก้วสีนวน, ๒๕๖๑) โดยหลักในการผลิตรายการวิทยุสร้างสรรค์ ควรประกอบด้วยขั้นตอนดังต่อไปนี้

๑) การวางแผน (Planning) ขั้นตอนการค้นหาไอเดียที่จะสร้างสรรค์ผลงานรายการวิทยุ กำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ศึกษาต้องการของกลุ่มเป้าหมาย พฤติกรรมการฟังวิทยุ รสนิยม เพื่อสร้างความเข้าใจและทำความรู้จักกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย รวมถึงทิศทางการนำเสนอของรายการในปัจจุบัน ส่งผลให้การผลิตรายการนั้นสามารถผลิตรายการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องต่อความต้องการของผู้ฟังได้อย่างตรงจุด

๒) การเตรียมงาน (Pre-production) ขั้นการเตรียมความพร้อมในด้านของเนื้อหา ที่มีความน่าสนใจ และสอดคล้องกับรูปแบบของรายการ ศึกษาข้อมูลอย่างละเอียด เพื่อนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อสร้างประเด็นในการจัดรายการ ให้มีความน่าสนใจ กระชับ และครอบคลุม รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับรายการทั้งในปัจจุบัน และอดีตที่มีความใกล้เคียง และคล้ายคลึง ประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากการดำเนินรายการครั้งที่ผ่านมา หรือประเด็นที่เกิดขึ้นกับรายการในคลื่นวิทยุอื่น กำหนดผู้รับผิดชอบ กำหนดแผนการปฏิบัติงาน กำหนดงบประมาณ ตั้งแต่เริ่มจัดทำ ดำเนินรายการ ตลอดจนประเมินรายการ

๓) การบ่มเพาะความคิด (Fusion) ขั้นการร่วมระดมสมอง จากผู้ที่มีประสบการณ์ เพื่อนร่วมงาน นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้มีส่วนได้เสีย ในการออกแบบ วิเคราะห์ สังเคราะห์ประเด็น วิธีการนำเสนอ เนื้อหาสาระที่ความเหมาะสมและครอบคลุม สังเคราะห์แนวทางการแก้ไขปัญหที่อาจเกิดขึ้นทั้งก่อน ระหว่าง และหลังการทำรายการ เพื่อให้การผลิตรายการสร้างสรรค์สามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับรูปแบบ และวัตถุประสงค์ของรายการ ทั้งยังมีเนื้อหาที่เหมาะสม และตรงตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

๔) การเตรียมทรัพยากร (Preparation) ขั้นการจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ประกอบ รายการ ได้แก่ แผ่นเสียง เพลงที่ใช้ในการประกอบรายการ เสียงประกอบรายการ ความพร้อมของบุคลากร บทการดำเนินรายการ (Script) ตารางนัดหมายเพื่อ สัมภาษณ์ อัดรายการสำหรับรายการบันทึกเทป

๕) การซ้อมก่อนออกอากาศจริง (Trial) ขั้นการซักซ้อม เสมือนการออกอากาศจริง โดยจัดรายการ และดำเนินรายการตาม บทบาทที่กำหนดไว้ เพื่อหาข้อบกพร่อง และเกิดความเข้าใจร่วมกันในการดำเนินรายการ เพื่อหลีกเลี่ยงความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการถ่ายทอดจริง หรือบางครั้งอาจมีการบันทึกการถ่ายแล้วนำไปทดลองให้กลุ่มตัวอย่างซึ่งอยู่ในช่วงอายุของกลุ่มเป้าหมายฟัง และให้ข้อเสนอแนะก่อน เพื่อนำข้อมูลมาปรับก่อนมีการออกอากาศจริง

๖) การออกอากาศจริง (Show) ขั้นการปฏิบัติตามทุกกระบวนการ ขั้นตอน ตามบทที่วางแผนไว้ ซึ่งอาจเป็นรายการสด หรือรายการบันทึกเทป แล้วแต่รูปแบบของรายการที่จะนำเสนอ

๗) การประเมิน (Evaluate) ขั้นการตรวจสอบ ติดตามประเมินผลการดำเนินรายการหลังจากออกอากาศไปเรียบร้อยแล้ว ว่า มีข้อผิดพลาดส่วนไหน ควรปรับปรุงในส่วนไหน วิธีและแนวทางแก้ไขหรือปรับเปลี่ยน เพื่อให้ตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายมากขึ้น และประสบความสำเร็จตามเป้าประสงค์ในการผลิตรายการ

เนื้อหารายการวิทยุประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน จะมีความเฉพาะและแฝงไปด้วยเนื้อหาสาระ ดังนั้นหากจัดรายการโดยนำเสนอเฉพาะเนื้อหาสาระ ผู้ฟังอาจจะไม่สามารถเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายและขาดความน่าสนใจ ดังนั้นเทคนิคในการดำเนินรายการให้มีความดึงดูดและน่าสนใจ ซึ่งรายการวิทยุประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน ควรมีการเรียนรู้และนำเทคนิคในการผลิตและจัดรายการเหล่านี้เข้ามาใช้ จะเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะช่วยให้รายการมีความน่าสนใจมาก และน่าติดตามมากยิ่งขึ้น มีรายละเอียดดังนี้

๑) การนำเสนอเนื้อหา สาระ ที่มีความหลากหลาย หรือมีรูปแบบการนำเสนอรายการที่หลากหลาย เป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้ฟังไม่เกิดความเบื่อหน่าย ดังนั้นในขั้นการวางแผนผลิตรายการ ผู้จัดรายการเติมความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ และแนวคิดในการผลิตรายการใหม่ๆ ที่แตกต่างไปจากเดิม ซึ่งจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์เป็นเรื่องที่สำคัญมากสำหรับรายการวิทยุ เนื่องจากผู้ฟังจะได้ยินเฉพาะเสียง ผู้จัดรายการต้องทำให้ผู้ฟังเข้าใจและคิดต่อยอดจากสิ่งที่ฟังได้ โดยผู้จัดรายการต้องมีการหาเป้าหมายและทิศทางในภาพรวมของรายการ จากนั้นนำความคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการมาใช้ในการกำหนดหัวข้อที่มีความหลากหลายใน เนื้อหาเดียวกัน พร้อมทั้งรูปแบบการนำเสนอที่หลากหลายและเหมาะสมกับเนื้อหา และวัตถุประสงค์ของรายการ เพื่อให้เนื้อเรื่องมีความเชื่อมโยงกัน

๒) วิธีการนำเสนอ เนื่องจากรายการวิทยุ เปรียบเสมือนกับการขายสินค้า เพื่อให้สินค้ามีความน่าสนใจ และมีคนจับจองซื้อ วิธีการนำเสนอจึงเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยให้ ผู้ฟังเริ่มให้ความสนใจ ที่จะฟังตั้งแต่ต้นจนจบ ประกอบด้วย

๒.๑) ศิลปะในการเล่าเรื่อง คือ การสร้างความเชื่อมโยงของเนื้อหา ไม่ควรเน้นรายละเอียดมากเกินไป มีการแบ่งเวลา เพื่อเว้นช่วงให้ผู้ฟังได้คิด สร้างจินตนาการ วางตัวเป็นกลาง เพื่อให้ผู้ฟังรู้สึกได้คิด ได้จินตนาการตามเรื่องราว ไม่เป็นการฟังที่มีความกดดันมากเกินไป ซึ่งจะส่งผลให้ผู้ฟังเกิดความรู้สึกเบื่อหน่ายได้

๒.๒) ภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร คือ การใช้ภาษาที่ง่าย ไม่ซับซ้อน เป็นกันเอง เพื่อให้ผู้ฟังเกิดความรู้สึกใกล้ชิด ทั้งเหมาะกับทุกเพศทุกวัย ซึ่งจะเป็นส่วนช่วยให้ผู้ฟังเข้าใจง่าย เข้าถึงสาระที่ต้องการสื่อสารมากขึ้น และที่สำคัญช่วยให้กลุ่มผู้ฟังรายการไม่จำเพาะเจาะจงอยู่กับกลุ่มเป้าหมายเดียว แต่เป็นการขยายฐานกลุ่มผู้ฟังได้กว้างขึ้น

๒.๓) ศิลปะการนำเสนอ คือ การใช้น้ำเสียงในการแสดงออกถึง ความรู้สึก ความจริงใจ เป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยสร้างความรู้สึกของผู้ฟังคล้อยตาม ฉะนั้นการจัดรายการวิทยุ จึงไม่ควรใช้น้ำเสียงที่มีความแข็งทื่อเหมือนการอ่านหนังสือ ซึ่งจะทำให้ผู้ฟังรู้สึกเบื่อหน่าย ทั้งส่งผลให้รายการดูไม่น่าสนใจ แม้เนื้อหาจะมีความน่าสนใจก็ตาม

๒.๔) การใช้เสียงประกอบ คือ การใช้เสียงเพลงประกอบในรายการ ซึ่งช่วยให้สร้างบรรยากาศของรายการให้ดูผ่อนคลาย ทั้งช่วยให้ผู้ฟังสามารถรับฟังเนื้อหาได้มากขึ้นด้วย โดยรายการ ควรมีเพลงแนะนำรายการ เพลงคั่นรายการ และเพลงอื่นที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับเนื้อหาของรายการ เพื่อสร้างความเกี่ยวเนื่องกัน ทั้งควรมีเสียงประกอบฉาก เข้ามาสอดแทรกในรายการ เพื่อสร้างสีสันและสร้างบรรยากาศที่สมจริงมากขึ้น ขณะทำการเล่าเรื่อง หรือทำกิจกรรม

(งานบริการวิชาการ คณะศิลปศาสตร์ สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตกระบี่, ๒๕๕๖; สายทอง สุจริยาพงศ์พร, ๒๕๖๓)

นอกจากนี้ในส่วนของการยกระดับการจัดรายการวิทยุประเภทกิจการบริการชุมชน ควรประยุกต์ใช้เทคนิคการมีส่วนร่วมของชุมชน (Community Participation) เข้ามาใช้ในการจัดรายการวิทยุประเภทกิจการบริการชุมชน เพื่อต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ โดยจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องคำนึงถึงเงื่อนไขหรือหลักการที่สำคัญ ๓ ประการคือ ๑) การมีส่วนร่วมต้องเกิดจากความเต็มใจและความตั้งใจที่จะเข้าร่วม เพราะจะทำให้เกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนใน การแก้ไขปัญหาหรือตัดสินใจในเรื่องนั้น ๆ ๒) กระบวนการมีส่วนร่วมต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของความ เสมอภาค และขีดความสามารถของแต่ละบุคคลที่จะเข้ามามีส่วนร่วม และ ๓) การมีส่วนร่วมต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของเสรีภาพ/อิสรภาพที่จะ ตัดสินใจว่าจะเลือกหรือจัดให้มีการมีส่วนร่วมหรือไม่ ข้อสำคัญ คือ การมีส่วนร่วมนั้นต้องไม่เกิดจากการบังคับ หรือขู่ขู่จากผู้ที่เหนือกว่า โดยหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนจะต้องมีลักษณะการเข้าร่วมอย่างครบวงจรตั้งแต่ต้นจนถึงสิ้นสุด ไม่ใช่เป็นการจัดเวทีการมี ส่วนร่วมครั้งเดียว ตัวอย่างเช่น ในแก้ปัญหาของชุมชน ควรเปิดให้ ประชาชนเข้าร่วมตั้งแต่ต้นจนจบ การนำเทคนิคการมีส่วนร่วมของชุมชนมาใช้ในการยกระดับการจัดรายการวิทยุประเภทกิจการบริการชุมชน มีกระบวนการดังนี้

๑) การต้องส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่เกิดจิตสำนึกในตนเองและถือเป็นภาระหน้าที่ของ ตนในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคมหรือชุมชนที่ตนเองอยู่

๒) การเปิดโอกาสให้ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ร่วมคิดด้วยกันว่าอะไรที่เป็นปัญหาของชุมชน มีสาเหตุอย่างไร และจะจัดลำดับความสำคัญของปัญหาเป้าหมายอย่างไร และ ควรที่จะจัดการกับปัญหาใดก่อนหลัง หรือประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ มีความต้องการพิเศษอะไร ความรู้หรือสาระอะไรที่จะใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ดีขึ้น รวมถึงผู้ประกอบการวิทยุประเภทกิจการบริการชุมชน ควรมีการสังเกตติดตามรับฟัง ร่วมตั้งประเด็นปัญหากับประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ รวมถึงควรมีการศึกษาถึงวิธีการ ภาษา เทคนิคที่จะทำให้ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่เข้าถึงเนื้อหาได้ง่าย

๓) การสรุปและนำเสนอประเด็นให้ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ทราบถึงความต้องการและเนื้อหาสาระ

๔) การเปิดโอกาสให้ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ร่วมกันวางแผนการจัดรายการของสถานี ว่าควรมีรายการอะไรบ้าง วางแนวทางของรายการต่างๆ เชิญประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่มาร่วมรายการ ร่วมให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อรายการและให้ความคิดเห็น โดยการร่วมดำเนินงาน ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ จะต้องเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความ เต็มใจ เต็มกำลังความรู้ความสามารถของตนเอง

๕) การเปิดโอกาสให้ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการผลิตรายการและอาจรวมไปถึงการช่วยหารายได้ทั้งโฆษณา เงินบริจาคและเงินอุดหนุนต่างๆ โดยใครเครือข่ายของคนในพื้นที่

๖ การร่วมกันติดตามประเมินผลรายการ ตลอดเวลาที่ทำงานร่วมกัน ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่จะต้องมีส่วนร่วมในการตรวจสอบถึงปัญหาอุปสรรค และร่วมกันในการหาทางแก้ไขปัญหา เพื่อให้การดำเนินงานสามารถสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมาย

ในที่นี้ขอยกตัวอย่างรายการ “สารคดีวิทยุ ชุด อาหารไทยลือ” ทางสถานีวิทยุ CMU คลื่น ๑๐๐ MHz เป็นรายการเสนอเนื้อหาในเรื่องของการทำอาหาร ที่ชาวไทยลือนิยมทาน ซึ่งเป็นชาวไทยที่อาศัยอยู่ทางภาคเหนือ การนำเสนอ แบ่งการนำเสนอออกเป็นประเภทต่างๆ ได้แก่ แกง ต้ม ตำ น้ำพริก ยำ บ่าย ส้า หลาม ฯลฯ ในส่วนวิธีการนำเสนอ เป็นการสอนทำอาหาร พร้อมทั้งเรียนรู้ประวัติ จากการใช้ผู้เชี่ยวชาญในด้านนั้น มาให้ความรู้ประกอบ ด้วยน้ำเสียงที่มีความชัดเจน ไม่แข็งทื่อ มีการแบ่งจังหวะการพูดเพื่อให้ผู้ฟังได้มีเวลาคิด ภาษาที่เข้าใจง่าย ผนวกกับ การมีการบรรเลง เพลงประกอบรายการ เพื่อสร้างบรรยากาศชวนติดตาม (FM ๑๐๐ CMU,๒๕๖๓)

๒) การกำกับดูแลเนื้อหารายการสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ และการโฆษณาโดยคำนึงถึงผู้บริโภคเป็นสำคัญ

๒.๑) หลักการกำกับดูแลสื่อ และรูปแบบการกำกับดูแลสื่อวิทยุกระจายเสียงในประเทศไทย

ทุกประเทศทั่วโลกให้ความสำคัญกับการกำกับดูแลเนื้อหารายการของวิทยุ เนื่องจากสื่อวิทยุมีความแพร่หลายสู่ประชาชน (Pervasiveness) ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงได้โดยทั่วไป (Invasiveness) ความเป็นสาธารณะ (Publicness) และมีอิทธิพลต่อความคิด และความสนใจของประชาชน (Influence) ซึ่งรูปแบบการกำกับสื่อ มี ๓ รูปแบบ (พิรงรอง รามสูต, ๒๕๕๖; เคฟ, ๒๕๕๓) ได้แก่

๑) การกำกับดูแลโดยอำนาจรัฐ (State-Regulation) เป็นการออกมาตรการหรือออกคำสั่งและควบคุม (Command and Control หรือ C&C) ระบอบการกำกับดูแล โดยหน่วยงาน ผู้มีอำนาจตามกฎหมายเป็นระบอบที่รัฐบาลพัฒนาขึ้น และออกกฎหมาย โดยศาลยุติธรรมทำหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าว มีการกำหนดบทลงโทษทางกฎหมายเพื่อใช้ในการห้ามพฤติกรรมหรือ เพื่อกำหนดการกระทำในแง่บวกบางอย่าง หรือเพื่อกำหนดเงื่อนไข ในการเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมหนึ่งๆ อีกทั้งยังมีมาตรการอื่นๆ อาทิ ระบบการใช้มาตรการจูงใจ (Incentive-Based) เช่น การกำหนดภาษี ในเชิงลบหรือเชิงบวก การให้เงินช่วยเหลือและเงินอุดหนุน และการกำกับดูแลการเปิดเผยข้อมูล (Disclosure Regulation) ซึ่งห้ามเผยแพร่ข้อมูล ที่เป็นเท็จหรือทำให้เกิดความเข้าใจผิด การจัดทำข้อมูลเพื่อเผยแพร่ต่อสาธารณะโดยตรงกระทำโดยหน่วยงานกำกับดูแลผู้ตรวจสอบหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทั้งนี้ระบอบการกำกับดูแลโดยหน่วยงานผู้มีอำนาจตามกฎหมาย (Statutory Regulation) มีจุดแข็งที่สำคัญ คือ สามารถบังคับใช้กฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากมีบทลงโทษตามอำนาจตามกฎหมายที่เข้มงวด (Fixed Standards) และถือเป็นกลยุทธ์ป้องกันสาธารณะระดับสูง ส่วนจุดอ่อนที่สำคัญ คือ ขาดความยืดหยุ่น และขาดความสามารถในการปรับตัวให้ทันความเปลี่ยนแปลง และก่อให้เกิดภาระแก่หน่วยงานกำกับดูแลมาก รวมถึงเปิดช่องให้รัฐสามารถเข้ามาแทรกแซงการนำเสนอเนื้อหา อีกทั้งสื่อผู้ถูกกำกับดูแลจะไม่มีแรงจูงใจที่จะสร้างมาตรฐานที่ดีกว่า โดยมักจะดำเนินกิจการเท่าที่มาตรฐานกำหนดเท่านั้น

๒) การกำกับดูแลตนเอง (Self-regulation) เป็นการรวมกลุ่มกันเองภายในภาคอุตสาหกรรม องค์กร เอกชน และร่วมกันกำหนดกฎเกณฑ์ มาตรฐาน ตลอดจนบังคับใช้กฎเหล่านั้น โดยมีวัตถุประสงค์ ในการรวมตัวกัน เช่น การคุ้มครองผู้บริโภค การสร้างภาพลักษณ์ในด้านความรับผิดชอบต่อสังคม การเพิ่มพูน ชื่อเสียงของธุรกิจ หรือการส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันภายใต้สภาพแวดล้อมเดียวกัน อย่างไรก็ตามการกำกับดูแลตนเองอาจอยู่ในภาวะถูกบังคับได้ เมื่อต้องดำเนินการภายใต้การควบคุมดูแลโดยรัฐ ซึ่งบทบัญญัติของกฎหมายอาจกำหนดให้การกำกับดูแลตนเองต้องได้รับการรับรองและผ่านการตรวจสอบโดยกระทรวงหรือหน่วยงานของรัฐ ทั้งนี้ระบอบการกำกับดูแลตนเองมีจุดแข็งที่สำคัญคือ ความยืดหยุ่น (Flexibility) เนื่องจาก กฎต่างๆ ถูกพัฒนาขึ้นให้ตรงกันความต้องการของสมาชิกในกลุ่ม ก่อให้เกิดแรงจูงใจที่จะปฏิบัติตามกฎหมายมากกว่า การกำกับดูแลโดยรัฐ ช่วยหลีกเลี่ยง ข้อโต้แย้งที่จะเกิดขึ้นระหว่างสมาชิกในอุตสาหกรรม และมีการแก้ไขปัญหาจากเรื่องร้องเรียนก่อนที่จะกลายเป็นปัญหาที่ต้องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาตามกฎหมาย เป็น การป้องกันการถูกแทรกแซงจากรัฐ สำหรับจุดอ่อนที่สำคัญที่สุด คือ กลไกการกำกับดูแลตนเอง มักขาดการบังคับใช้ที่มีประสิทธิภาพ เพราะบทลงโทษไม่มีผลบังคับทางกฎหมาย รวมถึงความโปร่งใส ในการกำหนดกฎเกณฑ์ หรือดำเนินการไม่ต้องรายงานต่อองค์กรอิสระใดๆ และประเด็นการที่มุ่งคำนึงถึง ประโยชน์ของกลุ่มหรือของกิจการของตนเองมากกว่าที่จะรับผิดชอบต่อประโยชน์ต่อสาธารณะ

๓) การกำกับดูแลร่วมกัน (Co-Regulation) เป็นระบอบการกำกับดูแลที่ผสมผสานกัน ระหว่าง ๒ ส่วน ทั้งองค์กรที่ไม่ใช่ภาครัฐกับองค์กรภาครัฐ ไม่ได้แยกออกจากกันโดยเด็ดขาดแต่มีลักษณะที่ ต่อเนื่องกัน (Continuum) ตามระดับความเกี่ยวข้องของภาครัฐหรือหน่วยงานที่มีอำนาจตามกฎหมาย ทั้งใน ส่วนขององค์กรที่ไม่ใช่ภาครัฐที่สร้างขึ้นโดยมีจุดมุ่งหวังเพื่อการกำกับดูแลตนเองระหว่างสมาชิกในองค์กรด้วยกัน โดยมีบทบาทและหน้าที่สำคัญ ๓ ประการ คือ ๑) การสร้างกฎเกณฑ์ที่ใช้ในการควบคุมกันเอง ๒) การนำ กฎเกณฑ์ไปใช้ ตลอดจนบังคับใช้กฎหมายให้มี การปฏิบัติตามและบรรลุผลได้จริง และ ๓) การเป็นจุดเชื่อม ระหว่างองค์กรที่ไม่ใช่ภาครัฐและองค์กรกำกับดูแลภาครัฐ อย่างไรก็ตามในมิติของจุดเชื่อมโยงทางกฎหมาย ระหว่างองค์กรที่ไม่ใช่ภาครัฐและองค์กรกำกับดูแลภาครัฐ องค์กรกำกับดูแลภาครัฐกระจายอำนาจดุลพินิจ (Discretionary Power) ให้กับองค์กรที่ไม่ใช่ภาครัฐในการกำกับดูแลตนเอง และทรัพยากรการกำกับดูแลที่ องค์กรกำกับดูแลภาครัฐใช้เพื่อให้ส่งผลต่อผลลัพธ์ของกระบวนการกำกับดูแลขององค์กรที่ไม่ใช่ภาครัฐ ได้แก่ เงิน และ อำนาจในการกำกับดูแล ซึ่งรูปแบบของการกำกับดูแลร่วมกัน โดยจุดแข็งของระบอบการกำกับดูแล ร่วมกันคือการผสมผสาน ข้อได้เปรียบของระบอบการกำกับดูแลตนเอง อาทิ ความยืดหยุ่นของระบบ การปรับตัวได้ง่าย ความเชี่ยวชาญและการมีส่วนร่วมของภาคอุตสาหกรรมเข้ากับข้อได้เปรียบของระบอบการ กำกับดูแล โดยหน่วยงานผู้ที่มีอำนาจตามกฎหมาย ในด้านการมีมาตรการบังคับใช้กฎหมายที่มีประสิทธิภาพมาก กกว่า นอกจากนี้ยังเป็นระบอบการกำกับดูแลที่เอื้อให้เกิดโอกาสที่ภาคอุตสาหกรรมจะมีความรับผิดชอบต่อ สาธารณะเพิ่มมากขึ้น

สำหรับประเทศไทย ปัจจุบันการกำกับดูแลเนื้อหาของสื่อวิทยุโทรทัศน์โดยองค์กรกำกับดูแล ได้แก่ คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) เป็นองค์กรอิสระ ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบ กิจการ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มีอำนาจหน้าที่

ดำเนินการจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุ กระจายเสียงวิทยุโทรทัศน์และกิจการ โทรคมนาคมให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน โดยมีนโยบายในการกำกับดูแลกิจการกระจายเสียง กิจการ โทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ให้มีประสิทธิภาพ และเกิดการแข่งขันอย่างเสรี โดยมีสำนักงาน กสทช. เป็น หน่วยงานธุรการ นอกจากนี้องค์กรวิชาชีพ และสมาคมผู้ประกอบการทางวิทยุโทรทัศน์ยังถือเป็นอีกสถาบัน หนึ่งที่มีส่วนในการตรวจสอบเนื้อหาโดยองค์กรหรือสมาคมที่มีกิจกรรม และความเคลื่อนไหวสม่ำเสมออยู่ เพียงไม่กี่หน่วยงาน กล่าวได้ว่าการรวมตัวกันของนักวิชาชีพทางวิทยุและโทรทัศน์ยังอยู่ในช่วงของการเริ่มต้น เนื่องจากในช่วงก่อน ปี พ.ศ. ๒๕๓๕ รัฐเป็นผู้ผูกขาดอุตสาหกรรมข่าวสารวิทยุโทรทัศน์ ในขณะที่สมาคม ผู้ประกอบการเองก็มีจุดประสงค์หลักของการรวมตัวกัน เพื่อสร้างมาตรฐานกลางในการดูแลกิจการด้านธุรกิจ ของการประกอบการ มากกว่าอุดมการณ์ทางวิชาชีพในการกำกับดูแลตนเองในเชิงเนื้อหา เช่น สมาคม นักวิทยุและโทรทัศน์แห่งประเทศไทย สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย สมาพันธ์สมาคมผู้ประกอบการวิชาชีพ วิทยุโทรทัศน์ไทย และสมาคมเคเบิลทีวีแห่งประเทศไทย เป็นต้น ทั้งนี้ในปัญหาในการกำกับดูแลที่กำลังประสบ อยู่มีหลายประเด็น เช่น การขาดกลไกที่มีประสิทธิภาพในการดูแล ติดตาม และตรวจสอบ การมีข้อจำกัดใน ด้านของบุคลากรที่มีจำนวนน้อย ในขณะที่ต้องทำงานทั้งในส่วนของการตรวจสอบเนื้อหาและหน้าที่รับผิดชอบ อื่นๆ ในขณะที่สถานีวิทยุและโทรทัศน์ได้มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะทีวีดิจิทัล ซึ่งการเปิดโอกาสให้ภาค ประชาสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมกับภาครัฐ และองค์กรวิชาชีพสื่อในการกำกับดูแลกิจการวิทยุและโทรทัศน์ จะ ทำให้การกำกับดูแลครอบคลุมและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

๒.๒) โครงสร้างและแนวทางการกำกับดูแลเนื้อหารายการและโฆษณาสำหรับวิทยุทดลอง ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

ปัจจุบันปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ มีหลายประเด็น ได้แก่ ๑) การที่ร่าง พ.ร.บ.การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรม และมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชนเพื่อการ ยกระดับสื่อมวลชนให้เป็นวิชาชีพสื่อมวลชน ยังมีข้อสังเกตเกี่ยวกับการแทรกแซงของรัฐ ๒) การขาดกลไกที่มี ประสิทธิภาพในการดูแล ติดตาม และตรวจสอบ ๓) การขาดพื้นที่หรือระบบการแจ้งเตือนเมื่อพบสื่อ ไม่เหมาะสม ๔) บุคลากรภาครัฐมีจำนวนน้อย ในขณะที่ต้องทำงานทั้งในส่วนของการตรวจสอบเนื้อหาและ หน้าที่รับผิดชอบอื่นๆ ในขณะที่สถานีวิทยุและโทรทัศน์ได้มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ๕) การกำกับดูแลตนเอง ยังขาดสมดุลของการเซ็นเซอร์ที่มากหรือน้อยเกินไป ๖) องค์กรวิชาชีพสื่อมวลชนไม่สามารถกำกับดูแลตนเอง ได้ ๗) ถึงแม้มีการเปิดโอกาสให้ภาคประชาสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมยังคงอิงกับแหล่งทุน อย่างไรก็ตาม ในด้าน เนื้อหารายการทางวิทยุยังมีปัญหาอยู่ค่อนข้างมาก โดยปัญหาด้านเนื้อหารายการทางวิทยุ ได้แก่ การอ่าน เนื้อหาข่าวจากหนังสือพิมพ์ การนำเสนอที่ใส่อารมณ์ความรู้สึกมากเกินไป การใช้ภาษาไม่เหมาะสม การเรียไร เงินจากรายการสดประเภทพุดตาดูตาดู การส่งเสริมการพนันของรายการสดประเภทมวยหรือม้าแข่ง การ โฆษณาที่ไม่มีทะเบียน การโฆษณาอ้างสรรพคุณเกินจริง โดยกลไกการกำกับดูแลเนื้อหารายการและโฆษณา สำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ จะมีกลไกเดียวกันกับเนื้อหา รายการที่ออกอากาศทางวิทยุและโทรทัศน์ โดยมีหน่วยงานต่างๆ ที่ทำหน้าที่กำกับดูแล ดังนี้

๑) กลไกการตรวจสอบและร้องเรียนของ กสทช. โดยที่สำนักงาน กสทช. มีอำนาจหน้าที่โดยตรง เฉพาะการกำกับดูแลการออกอากาศรายการหรือการโฆษณาที่ออกอากาศทางวิทยุและโทรทัศน์ และมีข้อ ร้องเรียนเกิดขึ้นหรือการตรวจพบการกระทำความผิด เจ้าหน้าที่มีหน้าที่ตรวจสอบและรวบรวมข้อเท็จจริง ข้อ กฎหมาย และพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง พร้อมความเห็นนำเสนอต่อคณะกรรมการด้านผังรายการและ เนื้อหารายการภายใน ๑๕ วัน จากนั้นจึงนำเสนอเรื่องร้องเรียนพร้อมความเห็นของคณะกรรมการด้านผัง รายการและเนื้อหารายการ ให้ทาง กสทช. พิจารณาวินิจฉัยและมีมติเป็นที่สิ้นสุด ทั้งนี้เป็นไปตามประกาศ กสทช. เรื่องการกำหนดขั้นตอนและระยะเวลาแล้วเสร็จ ในการพิจารณาคำขอหรือคำร้องเรียน ด้านกิจการ กระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์

๒) ศูนย์ตรวจสอบเนื้อหาวิทยุและโทรทัศน์ที่ผิดกฎหมาย ที่จัดตั้งโดยสำนักงาน กสทช. เพื่อทำ หน้าที่ในการตรวจสอบเนื้อหาที่เผยแพร่ผ่านวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พร้อมบันทึกเก็บเป็นหลักฐาน ในการดำเนินคดีกับผู้ทำผิดกฎหมาย โดยระบบการตรวจสอบข้อความ เนื้อหาที่ผิดกฎหมาย สามารถ แบ่งได้เป็น ๒ ขั้นตอนหลัก ได้แก่ การตรวจสอบโดยระบบซอฟต์แวร์ และการตรวจสอบโดยเจ้าหน้าที่ ซึ่งจะ ทำหน้าที่ติดตาม (มอนิเตอร์) สปอตโฆษณา และเนื้อหารายการต่างๆ ตลอด ๒๔ ชั่วโมง โดยไม่มีวันหยุด ผ่านระบบอินเทอร์เน็ตแบบวินาทีต่อวินาที ซึ่งระบบการตรวจสอบนี้เป็นการใช้เทคโนโลยีเทียบเคียงเสียง ที่ เรียกว่า Audio Finger Print จึงสามารถรายงานการออกอากาศทั้งหมดของโฆษณา หรือเนื้อหาที่กำหนดให้ ตรวจสอบ ว่ามีการออกอากาศที่ช่อง หรือรายการใด ในช่วงเวลาใด หรือจำนวนการออกอากาศเท่าไร พร้อม ทั้งจัดเก็บเนื้อหาโฆษณา เนื้อหารายการ และไฟล์เสียงออกอากาศย้อนหลังเพื่อใช้ในการอ้างอิงเนื้อหาการ ออกอากาศ โดยมีการแสดงผลการทำงานแบบ Real-time ทั้งนี้ระบบจะเก็บฐานข้อมูลโฆษณาไว้ที่เซิร์ฟเวอร์ เป็นเวลา ๖๐ วัน

๓) สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ทำหน้าที่ ในการกำกับดูแลกลุ่มผลิตภัณฑ์สุขภาพโดยเฉพาะ ซึ่งยังต้องควบคุม อย่างเคร่งครัด โดยต้องได้รับการอนุมัติ การโฆษณาจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ได้แก่ กลุ่มผลิตภัณฑ์สุขภาพซึ่งรวมถึง อาหาร ยา และ เครื่องมือแพทย์กลุ่มผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง และวัตถุอันตราย เป็นต้น ซึ่งคณะกรรมการที่พิจารณาเนื้อหา โฆษณาของ อย. ใช้ชื่อว่า คณะอนุกรรมการการตรวจพิจารณาการโฆษณาฯ เป็นหน่วยงานรัฐเพียงแห่งเดียว ที่มีอำนาจในการตรวจสอบภาพยนตร์โฆษณาก่อนออกอากาศ อย่างไรก็ตามปัจจุบันทางสมาคมโฆษณารุรกิจ แห่งประเทศไทย ได้อาศัยอำนาจตามกฎหมายปกครองใหม่ ขอให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณา คำ อุดรธรรณการอนุญาตโฆษณาผลิตภัณฑ์สุขภาพ โดยอ้างเหตุผลเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้ขออนุญาตโฆษณา ผลิตภัณฑ์สุขภาพ ทำให้อุตสาหกรรมโฆษณารัฐมีอิสระและมีอำนาจต่อรองมากขึ้น ทั้งนี้ การตรวจสอบ ใบอนุญาตโฆษณา ต้องตรวจสอบว่า ขออนุญาตโฆษณาผ่านทางช่องทางใด ข้อความและภาพที่ขออนุญาตตรงกับที่เผยแพร่โฆษณาหรือไม่ หากพบว่าข้อมูลขออนุญาตไม่ตรงกับชิ้นงานโฆษณาที่เผยแพร่ จะถือว่าไม่ได้รับ อนุญาตโฆษณา และหากพบภาพหรือข้อความโฆษณาในลักษณะโอ้อวดเกินจริง จะถือว่าโฆษณาเป็นเท็จ ซึ่ง อย. ได้มีการเฝ้าระวังตรวจสอบการโฆษณาผิดกฎหมายทางสื่อต่าง ๆ ร่วมกับเครือข่าย เช่น กสทช. และมูลนิธิ เพื่อผู้บริโภค อย่างเข้มข้น รวมถึงเปิดสิทธิให้ประชาชนเข้าใช้ระบบฐานข้อมูลอนุญาตโฆษณา อาหาร และ เครื่องมือแพทย์ ช่วยกันตรวจสอบการโฆษณาที่ผิดกฎหมาย ปฏิรูประบบการคุ้มครองผู้บริโภคให้ทันสมัย

หากพบการโฆษณาคุณประโยชน์ คุณภาพ หรือสรรพคุณของอาหารโดยไม่ได้รับอนุญาต มีโทษปรับไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท โฆษณาขายยาโดยไม่ได้รับอนุญาต มีโทษปรับไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท โฆษณาเครื่องมือแพทย์โดยไม่ได้รับอนุญาต มีโทษปรับไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ บาท จำคุกไม่เกิน ๖ เดือน ผู้ประกอบการรายใดฝ่าฝืน จะต้องได้รับโทษตามกฎหมาย

๔) สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.) มีบทบาทในการกำกับดูแลเนื้อหาโฆษณาทางวิทยุและโทรทัศน์ในขั้นตอนสุดท้าย คือ ช่วงหลังจากที่เนื้อหาโฆษณาถูกนำออกอากาศไปแล้ว โดย สคบ. จะดำเนินนโยบายการกำกับดูแลผ่านกองคุ้มครองผู้บริโภคด้านโฆษณา ซึ่งจะทำหน้าที่เป็นสำนักเลขานุการให้ในเรื่องของเนื้อหาโฆษณา โดยขอบเขตหน้าที่ของกองคุ้มครองผู้บริโภค ด้านโฆษณามี ๒ ประการที่สำคัญ คือ ๑) การตรวจสอบเนื้อหาโฆษณาที่นำเสนอผ่านทุกสื่อ รวมทั้งป้ายโฆษณาด้วยว่าปฏิบัติตามกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค (มาตรา ๒๒) ที่ว่าด้วยการโฆษณาที่ไม่เป็นธรรมหรือไม่ และ ๒) การรับเรื่องร้องทุกข์จากผู้บริโภค ที่ได้รับความเสียหายจากการโฆษณา รับแจ้งเบาะแสเกี่ยวกับโฆษณาที่มีเนื้อหาเป็นเท็จเกินความจริง หรือเสื่อมเสียศีลธรรมและวัฒนธรรม

๕) สมาคมโฆษณาธุรกิจแห่งประเทศไทย มีนโยบายหลักที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลเนื้อหาโฆษณา การส่งเสริมให้สมาชิกสมาคมฯ ยึดถือและปฏิบัติตามจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพโฆษณา ในปัจจุบัน สมาคมโฆษณาธุรกิจแห่งประเทศไทยได้มีการประสานงานกับหน่วยงานรัฐบาล เอกชน และสถาบันการศึกษา ในการตรวจพิจารณาโฆษณา และพัฒนาสู่ระบบการกำกับดูแลตนเองอย่างเต็มรูปแบบ

๒.๓) บทบาทของสถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชนในการกำกับดูแลเนื้อหาการรายการและโฆษณา

ในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาการรายการ ดำเนินการภายใต้ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การกำกับดูแลการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๖ ซึ่งได้กำหนดบทบาทของผู้ทดลองประกอบกิจการที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลเนื้อหาการรายการและโฆษณา กล่าวคือ ผู้ทดลองประกอบกิจการจะต้องยื่นผังรายการที่จะออกอากาศ และแสดงรายละเอียดสัดส่วนต่อคณะกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ภายใน ๙๐ วัน นับตั้งแต่วันที่ได้อำนาจให้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงครั้งแรก ในกรณีที่คณะกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นว่าผังรายการของผู้ทดลองประกอบ กิจการไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด ผู้ทดลองประกอบกิจการแก้ไขผังรายการให้ถูกต้องภายใน ๑๕ วัน หลังจากได้รับแจ้งผลจากสำนักงานตามวรรคสองแล้ว ให้ผู้ทดลองประกอบกิจการเริ่มให้ทดลองประกอบกิจการตามผังรายการที่คณะกรรมการเห็นชอบแล้วได้ ในกรณีที่มิเหตุจำเป็นเร่งด่วนที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ ภัยพิบัติ หรือมีเหตุฉุกเฉิน หรือเหตุอื่นใดที่คณะกรรมการกำหนด ผู้ทดลองประกอบกิจการอาจดำเนินรายการที่แตกต่างจาก ผังรายการหลักที่คณะกรรมการเห็นชอบแล้วได้ แต่ต้องแจ้งเหตุผล ความจำเป็น และรายละเอียด ที่เกี่ยวข้องให้คณะกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ทราบภายใน ๑๕ วัน นับตั้งแต่วันที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงผังรายการ รวมถึงผู้ทดลองประกอบกิจการจะต้องกำกับดูแลเนื้อหาที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อทางลบ ๖ ประการอย่างเคร่งครัด ได้แก่ การหลีกเลียงเนื้อหาการรายการที่ก่อให้เกิดการลัทธิการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์

ทรงเป็นประมุข มีผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ มีผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน มีการกระทำซึ่งเข้าลักษณะลามกอนาจาร มีผลกระทบต่อทำให้เกิดความเสื่อมทรามทางจิตใจของประชาชนอย่างร้ายแรง และมีผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนอย่างร้ายแรง และผู้ทดลองประกอบกิจการต้องจัดให้มีการบันทึกรายการที่ได้ออกอากาศไปแล้วทุกรายการ เพื่อเก็บรักษาไว้เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ ทำการตรวจสอบได้ โดยระยะเวลาการจัดเก็บต้องไม่น้อยกว่าสามสิบวัน ทั้งนี้การบันทึกการดังกล่าวจะต้องไม่ดำเนินการแก้ไข หรือตัดแปลงให้แตกต่างจากรายการ ที่ได้ออกอากาศ ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่พบว่า มีรายการที่ได้ออกอากาศไปแล้วฝ่าฝืนต่อกฎหมายว่าด้วย การประกอบกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ หรือประกาศที่คณะกรรมการกำหนด หรือ กฎหมายอื่น ๆ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเรียกบันทึกรายการที่ได้ออกอากาศไปแล้วตามวรรคหนึ่ง ผู้ทดลองประกอบกิจการจะต้องส่งบันทึกการดังกล่าวภายในเจ็ดวัน นับแต่ได้รับแจ้งจากพนักงาน เจ้าหน้าที่ ทั้งนี้ไม่ตัดสิทธิพนักงานเจ้าหน้าที่ในการระงับการออกอากาศรายการเป็นการชั่วคราว ในส่วนของการกำกับเนื้อหารายการผู้ทดลองประกอบกิจการจะต้องปฏิบัติตามประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่องหลักเกณฑ์การทำผังรายการสำหรับการให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๖

ในส่วนของสถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ ควรมีการจัดทำรายการที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเหตุการณ์ในปัจจุบัน หรือเหตุการณ์ที่เป็นข้อเท็จจริงที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ และประเด็นที่เกี่ยวข้องกับนโยบายสาธารณะ รายการที่สร้างกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ ประชาชน โดยส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็นระหว่างกัน เพื่อส่งเสริมความรู้ การศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม การเกษตร การส่งเสริมอาชีพอื่น ๆ สุขภาพอนามัย กีฬา การส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน การส่งเสริม ความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐบาลกับประชาชน และรัฐสภากับประชาชน การปกครองในระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และทักษะที่จำเป็นต่อประชาชนผู้ฟัง ตลอดจน มีเนื้อหาที่บริการข้อมูลแก่คนพิการ คนด้อยโอกาส หรือกลุ่มความสนใจที่มีกิจกรรมเพื่อประโยชน์ สาธารณะหรือบริการข้อมูลข่าวสารสาธารณะ รวมถึงรายการที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อความมั่นคง ของรัฐหรือความปลอดภัยสาธารณะ

ในส่วนของสถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการชุมชน มีส่วนที่ต้องคำนึงถึงเป็นพิเศษในด้านการนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวกับปัญหาของชุมชน พร้อมช่วยแก้ไขปัญหาดัง ๆ และหาทางออกในการแก้ไขจากข้อเสนอแนะของประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ และการนำเสนอเนื้อหาที่ไม่เกี่ยวกับปัญหาของชุมชนหรืออาจเป็นประเด็นในเชิงพัฒนา เพื่อเป็นการให้ข้อมูล กระตุ้น และทำความเข้าใจในเรื่องราวต่างๆ แก่สมาชิกของประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ รวมถึงควรมีการจัดทำรายการที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับรายการที่เป็นข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะหมายถึง รายการที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเหตุการณ์ปัจจุบันหรือเหตุการณ์ที่เป็นข้อเท็จจริงที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะหรือที่เกิดขึ้นโดยเน้นเหตุการณ์ในชุมชนแล้วแต่กรณีซึ่งอาจอยู่ในรูปแบบรายการข่าวสด เล่าข่าวและวิเคราะห์ข่าว รายการสนทนา และปัญหา เหตุการณ์ปัจจุบัน ซึ่งรวมถึงเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่มีความคิดเห็นโต้แย้งกันในสังคม ประเด็นทางการเมือง ทั้งในระดับชาติและในระดับท้องถิ่น และประเด็นที่เกี่ยวข้องกับนโยบายสาธารณะ และรายการสาระประโยชน์หมายถึง รายการที่สร้างกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ประชาชนในชุมชน

โดยส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็นระหว่างกัน ให้การศึกษา ความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อประชาชนผู้ฟัง มีเนื้อหาที่ส่งเสริมการพัฒนาในระดับชุมชน ในประเด็นสุขภาพ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ ประชาธิปไตย ประเพณีวัฒนธรรม เป็นต้น รวมถึงให้ความเข้าใจที่ดีเกี่ยวกับ ประโยชน์สาธารณะหรือชุมชนนั้น ๆ และเสริมสร้างความสัมพันธ์ในชุมชนให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น นอกจากนี้ในกรณีที่ชุมชนเป้าหมายที่รับบริการมีภาษาท้องถิ่นเป็นของตนเองที่ไม่ใช่ภาษาราชการสามารถนำเสนอรายการต่างๆ ของสถานีเป็นภาษาท้องถิ่นได้ โดยให้มีการประกาศชื่อสถานีและเวลาด้วยภาษาราชการทุกต้นชั่วโมงที่ดำเนินรายการ

ในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาโฆษณา ต้องมีการปฏิบัติตามระเบียบการประกอบกิจการเรื่องการหารายได้อย่างเคร่งครัด โดย ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะประเภทที่หนึ่ง (เพื่อการศึกษาและพัฒนาคุณภาพชีวิต) และประเภทที่สาม (เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐบาลกับประชาชน การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และกลุ่มความสนใจ) จะหารายได้จาก การโฆษณาไม่ได้ เว้นแต่เป็นการหารายได้โดยการโฆษณาหรือเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับงานหรือกิจการของหน่วยงาน ของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ สมาคม มูลนิธิ หรือนิติบุคคลอื่นที่มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจการเพื่อประโยชน์ สาธารณะโดยไม่แสวงหากำไรในทางธุรกิจ ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะประเภทที่สอง (เพื่อความมั่นคงของรัฐหรือความปลอดภัยสาธารณะ) ให้หารายได้จากโฆษณาได้เท่าที่เพียงพอต่อการประกอบกิจการโดยไม่เน้นการแสวงหากำไร ส่วนสถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ประเภทกิจการบริการชุมชน ห้ามมิให้หารายได้จากโฆษณา แต่อาจมีรายได้จากการบริจาค การอุดหนุนของสถานี หรือรายได้ทางอื่น ซึ่งมีใช้การโฆษณา

๘. เอกสารอ้างอิง/เอกสารอ่านเพิ่มเติม

กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์. (๒๕๖๓). **พระราชบัญญัติกองทุนสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์**

พ.ศ. ๒๕๕๘. สืบค้นจาก <http://www.thaimediafund.or.th/page/view/๒๔/>

งานบริการวิชาการ คณะศิลปศาสตร์ สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตกระบี่. (๒๕๕๖). **การผลิตรายการ**

วิทยุกระจายเสียง โครงการจัดรายการวิทยุ โทรทัศน์ ประจำปี ๒๕๕๖. สืบค้นจาก

<http://www.ipekrabi.ac.th/ipekrabi/images/KM/KmArt๕๖.pdf>

จรรยา ปันทวังกูร. (๒๕๕๑). **การเขียนบทโฆษณา.** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ณัฐวุฒิ แสงชูวงษ์. (๒๕๖๑). **พุทธอล์ค พุทธโธ'** รายการวิทยุทรงอิทธิพลที่ครองใจมหาชนของคนประสบ

ปัญหาชีวิต. สืบค้นจาก <https://gqthailand.com/views/article/>

puttalk-radio-personalities-gqmoty๒๐๑๘

ทิบดี ทังหากรณ และพิทักษ์ ศิริวงษ์. (๒๕๖๐). **ว่าไรต์ที่ราเวลเรื่องเล่าแนวทางปฏิบัติที่ดีของ**

นักจัดรายการวิทยุด้านการท่องเที่ยว. วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี: ๑๑(พิเศษ), ๑๐๙-๑๒๓.

นภากรณ อัจฉริยะกุล และธีรารักษ์ โพธิสุวรรณ. (๒๕๕๖). **รูปแบบรายการวิทยุกระจายเสียง.**

เอกสารการสอน ชุดวิชาการเขียนบทวิทยุกระจายเสียง. นนทบุรี :

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช.

นาวิณ วงศ์สมบุญ และ ลดาวัลย์ แก้วสีนวน. (๒๕๖๑). รูปแบบและเนื้อหาของรายการวิทยุกระจายเสียง
ต้นแบบสำหรับแม่ที่มีลูกวัย ๐ - ๕ ปี. วารสารวิทยาการจัดการ: ๕(๒), ๔๕- ๖๖.

พรรณพิมล วิปุลาการ. (๒๕๕๔). **ทำไมเด็กจึงต้องรู้เท่าทันสื่อ ใน ธารม เชื่อสถาบันศิริ รู้เท่าทันสื่อ.**
กรุงเทพมหานคร: บริษัทออฟเซ็ท ครีเอชั่น จำกัด.

พรสุรีย์ วิชาศรีนิมิต. (๒๕๖๐). แนวทางการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กและเยาวชนให้เป็นที่ยอมรับ
และได้รับความนิยม. วารสารนิเทศศาสตร์ ธุรกิจบัณฑิต: ๑๑(๒), ๑๑๓ - ๑๔๓.

พัชราพร ดีวงษ์. (๒๕๕๗). การคิดสร้างสรรค์รายการวิทยุกระจายเสียงในยุคดิจิทัล: กรณีศึกษา สถานีวิทยุ
SEED ๙๗.๕. วารสารนักบริหาร มหาวิทยาลัยกรุงเทพ. ๑๕๘-๑๖๕.

ไพฑูริย์ ทองสม และกุลธิดา ธรรมวิวัฒน์. (๒๕๕๘). การพัฒนารูปแบบรายการวิทยุกระจายเสียง เพื่อให้
ความรู้ด้านความรัก ความสัมพันธ์ สำหรับนักศึกษา. วารสารนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการศึกษา
ฉบับปฐมฤกษ์. ๘๕ - ๙๘.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (๒๕๕๕). การสร้างสรรค์และผลิตสิ่งโฆษณา. เอกสารประกอบการสอน
ชุดวิชาหน่วยที่ ๑-๘ พิมพ์ครั้งที่ ๘. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมาธิราช.

ยุทธนา สุวรรณรัตน์. (๒๕๕๐). ความลงตัวของสื่อและสารในรายการคลับ ฟรายเดย์.
วารสารนิเทศสยามปริทัศน์: ๑๔(๑๖), ๖๑-๖๙.

ลดาวัลย์ แก้วสีนวน. (๒๕๕๖). **คู่มือดีใจ**. นครศรีธรรมราช: คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
นครศรีธรรมราช.

ศูนย์ปฏิบัติการสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์. (๒๕๖๓). **รวมพลังสื่อสร้างสรรค์สังคมไทย”เพื่อการแสดงพลัง
สร้างสรรค์สื่อ**. สืบค้นจาก

https://www.m-culture.go.th /surveillance/ewt_dl_link.php?nid=๑๔๖๕

สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย. (๒๕๖๐). **คุณภาพเนื้อหาวิทยุไทยในรอบปี ๒๕๕๙**.

สืบค้นจาก <https://www.facebook.com/thaibja/posts/๑๐๒๙๐๗๗๕๔๗๒๒๙๘๔> ๑/

สายทอง สุจริยาพงศ์พร. (๒๕๖๓). **เทคนิคการจัดรายการวิทยุอย่างมืออาชีพ**. สืบค้นจาก

<http://www.chumphon๒.mju.ac.th/km/?p=๓๔๓>

เสาวณีย์ ฉัตรแก้ว. (๒๕๕๗). **เนื้อหาและรูปแบบรายการวิทยุที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย (อายุ ๓ - ๕ ปี)**.

วารสารสุทธิปริทัศน์: ๒๘(๘๗), ๕๙-๗๖.

สุนน อยู่สิน. (๒๕๕๖). **ตำราอบรมผู้ประกาศในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ระดับกลาง**.
กรุงเทพฯ: ส. เจริญการพิมพ์.

โสภิญญา ขุนภักดี, (๒๕๕๙). **การผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง**. สืบค้นจาก

<http://radio.yru.ac.th/page/๑๖๗/การผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง.html>

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (๒๕๖๓). **เอกสาร สรุปบทเรียนที่ดีของการดำเนินการเปิด
โอกาสให้ประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการ**. สืบค้นจาก www.opdc.go.th

อรทัย ก๊กผล. (๒๕๕๒). **คู่มือ คู่มือ การมีส่วนร่วมของประชาชนสำหรับผู้บริหารท้องถิ่น**. นนทบุรี :
สถาบันพระปกเกล้า.

FM ๑๐๐ CMU. (๒๕๖๓). รายการ สารคดีวิทยุ ชุด อาหารไทยลือ. สืบค้นจาก

http://www.fm100cmu.com/ondemand_detail.php?listid=๕๔

Home Family Radio FM ๑๐๕ MHz. (๒๕๖๑). รายการ “โฮมคิดชี” จันทร์-ศุกร์ เวลา ๑๖.๑๐-๑๗.๐๐ น.

ทาง สวท. “Happy Family Radio F.M.๑๐๕ MHz.วิทยุเพื่อครอบครัว”. สืบค้นจาก

<https://www.facebook.com/happyfamily105/posts/๔๕๑๑๕๙๒๕๘๖๔๗๑๓๒/>

LoveOKClick ๙๖.๗๕. (๒๕๖๒). Fun for kids นิทานเรื่อง “ปลาเจ้าปัญญา”. สืบค้นจาก

<https://loveokclick.com/fun-for-kids-story-fish-wisdom/>

Radioth.net. (๒๕๖๓). The Shock ๑๐๑ FM (Bangkok). สืบค้นจาก

<https://radioth.net/the-shock/>

Thai PBS. (๒๕๕๘). แนวคิดการนำเสนอรายการเด็กและเยาวชน. สืบค้นจาก

<https://program.thaipbs.or.th/OpenThaipbs/episodes/๒๙๘๘๕>

ThaiPR.net. (๒๕๕๑). รายการวิทยุสำหรับเด็กและเยาวชน รายการนิทานเพื่อนรัก นวัตกรรมใหม่ของการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กไทยด้วยสื่อวิทยุ. สืบค้นจาก

<https://www.ryt๙.com/s/prg/๒๙๕๒๓๒>

<https://www.ryt๙.com/s/prg/๒๙๕๒๓๒>

United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. (๒๐๑๑). Glossary of terms. In

Grizzle, A., & Wilson, C. (Eds.), **Media and information literacy: Curriculum for**

teachers. Paris: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

๙. แบบประเมินความรู้ประจำโมดูล

คำชี้แจง แบบทดสอบฉบับนี้ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน ข้อ โปรดทำเครื่องหมาย [x] ในข้อที่ท่านคิดว่า เป็นจริงเพียงข้อเดียว

- ข้อความที่ถูกต้องให้ทำเครื่องหมาย [x] ในช่อง “จริง”

- ข้อความที่ไม่ถูกต้องให้ทำเครื่องหมาย [x] ในช่อง “ไม่จริง”

ที่	ข้อความ	จริง	ไม่จริง
	โมดูลที่ ๗ การผลิตและกำกับดูแลเนื้อหารายการวิทยุสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน		
	๑) การวิเคราะห์และจัดทำเนื้อหารายการ รวมถึงเทคนิคการผลิตและยกระดับการจัดรายการวิทยุประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชนให้ทันสมัย มีความน่าสนใจและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย		
๑.	เนื้อหารายการต้องมีเนื้อหาที่ส่งเสริมประชาธิปไตยในสังคม		
๒.	เนื้อหารายการต้องมีการส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรม ยกย่องบรรณนิยมนและจรรโลงใจคนในสังคม		

ที่	ข้อความ	จริง	ไม่จริง
๓.	รายการสำหรับเด็กและเยาวชนต้องมีการศึกษาพัฒนาการแต่ละช่วงวัย และนำเสนอเนื้อหารายการให้สอดคล้องกับพัฒนาการเด็กและเยาวชน		
๔.	สถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะและกิจการบริการชุมชน ควรมีการนำเสนอเนื้อหา สาระ ที่มีความหลากหลาย หรือมีรูปแบบการนำเสนอรายการที่หลากหลาย เป็นสิ่งที่จะช่วยให้ผู้ฟังไม่เกิดความเบื่อหน่าย		
๕.	การจัดรายการวิทยุประเภทกิจการบริการชุมชน ควรประยุกต์ใช้เทคนิคการมีส่วนร่วมของชุมชน เช่น การเชิญเข้าร่วมจัดรายการ การร่วมให้ข้อมูลในการจัดเตรียมเนื้อหารายการ เป็นต้น		
	๒) การกำกับดูแลเนื้อหารายการและกิจกรรมการหารายได้ของวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน		
๑.	หลักการกำกับดูแลสื่อ และรูปแบบการกำกับดูแลสื่อ มี ๓ รูปแบบ ได้แก่ การกำกับดูแลโดยอำนาจรัฐ การกำกับดูแลตนเอง และการกำกับดูแลร่วมกัน		
๒.	สถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ ควรมีการจัดทำรายการที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเหตุการณ์ในปัจจุบันหรือเหตุการณ์ที่เป็นข้อเท็จจริงที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ		
๓.	สถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะไม่จำเป็นต้องคำนึงกลุ่มผู้ฟังที่เป็นคนพิการ คนด้อยโอกาส หรือกลุ่มความสนใจพิเศษ		
๔.	สถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการชุมชน ต้องนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวกับปัญหาของชุมชน พร้อมช่วยแก้ไข ปัญหาต่าง ๆ และหาทางออกในการแก้ไขจากข้อเสนอแนะของประชาชน หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่		
๕.	สถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการชุมชน ควรสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ประชาชนในชุมชน โดยส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็นระหว่างกัน ให้การศึกษา ความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อประชาชนผู้ฟัง		

ภาคผนวก ฉ

คู่มือสำหรับใช้ในการถ่ายทอดและเผยแพร่

เรื่อง

การฝึกอบรมพัฒนาพัฒนาบุคลากร

ของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

(คู่มือประกอบการเรียนรู้ด้วยตนเองสำหรับ

ผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง)

คู่มือสำหรับการถ่ายภาพและเผยแพร่ เรื่อง
การฝึกอบรมพัฒนาพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง
(คู่มือประกอบการเรียนรู้ด้วยตนเองสำหรับผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง)

ผู้เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง สามารถทำการศึกษาด้วยตนเองโดยการศึกษาเนื้อหาหลักสูตรและประเด็นความรู้ การชมคลิปวิดีโอที่ประกอบและการทำงานแบบฝึกหัดท้ายบท รวมจำนวนทั้งสิ้น ๒๔ ชั่วโมง โดยควรทำการศึกษา มาก่อนที่จะเข้าชั้นเรียน

โมดูลที่ ๑ ภูมิทัศน์สื่อ และความรู้พื้นฐานในการดำเนินกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ

๑) การวิเคราะห์ภูมิทัศน์สื่อและระบบนิเวศสื่อ

๑.๑) ภูมิทัศน์สื่อ และองค์ประกอบของภูมิทัศน์สื่อ

ภูมิทัศน์สื่อ (Media Landscape) หมายถึง ความสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบของสื่อประเภทต่างๆ ซึ่งประกอบด้วยสื่อหลากหลายชนิดและได้ปรากฏร่วมกันในสังคม ภาพความสัมพันธ์นี้สามารถพิจารณาได้ในมุมมองที่หลากหลาย เช่น หากมองในมุมของโครงสร้างธุรกิจ สามารถแบ่งประเภทเป็นสื่อวิทยุ สื่อโทรทัศน์ และสื่อสิ่งพิมพ์ที่ หากพิจารณาภูมิทัศน์สื่อในมุมมองของผู้บริโภคหรือกลุ่มผู้รับสาร ก็จะเห็นได้ว่ามีสื่อสำหรับกลุ่มเฉพาะ เช่น สื่อสำหรับสตรี สื่อสำหรับเด็ก หรือสื่อสำหรับวัยรุ่น เป็นต้น อีกนัยหนึ่งภูมิทัศน์สื่อสามารถพิจารณาจากลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ เส้นเวลา ผู้ส่งสาร ผู้รับสารผ่านช่องทางของสื่อ ลักษณะเนื้อหาสื่อ ซึ่งปัจจุบันนี้เปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการเกิดขึ้นของสื่อใหม่ (New Media) อย่างอินเทอร์เน็ต หรือสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ทำให้สื่อมวลชนหรือสื่อยุคเก่าต้องปรับตัวในการทำงานและการสื่อสาร เพื่อเข้าถึงผู้บริโภคหรือกลุ่มผู้รับสารได้อย่างเหมาะสม อีกทั้งปัจจุบันผู้บริโภคหรือกลุ่มผู้รับสารมีการปรับบทบาทของตนเองเป็นผู้ผลิตเนื้อหาสื่อ (User Generated Content) ซึ่งเป็นการสร้างภูมิทัศน์สื่อให้เปลี่ยนไป อาจกล่าวได้ว่าสื่อที่มีอิทธิพลในการกำหนดข้อมูลข่าวสารในปัจจุบัน และมีบทบาทเป็นเครื่องมือหลักในการขับเคลื่อน ประเด็น เนื้อหา ข่าวสาร คือ เว็บไซต์และแอปพลิเคชันสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ต่างๆ เช่น Instagram, Twitter, Facebook หรือ Youtube เป็นต้น ส่งผลให้สังคมกลายเป็นชุมชนเสมือนจริง โดยมีมวลชนเชื่อมต่อกันด้วยข้อมูลข่าวสารที่มาจากชีวิตประจำวัน ความคิด ความเห็น อารมณ์ ความรู้สึก และประสบการณ์ กิจกรรมประจำวันต่างๆ

จากแนวโน้มของการสื่อสารมวลชนกำลังเปลี่ยนแปลงควบคู่ไปกับการเพิ่มขึ้นของการใช้สื่อใหม่ในหมู่ผู้ชมและคนที่ทำงานในอุตสาหกรรมสื่อ การพัฒนาภูมิทัศน์ของสื่อใหม่ด้วยการใช้สื่อดิจิทัลหรือสื่อออนไลน์ที่เพิ่มขึ้นทำให้อุตสาหกรรมสื่อสารมวลชนมีโอกาและความท้าทายใหม่ ๆ ทั้งในด้านการบริโภคและการผลิตเนื้อหาของสื่อในท้องถิ่นนั้นๆ โดยการวิเคราะห์รูปแบบและองค์ประกอบภูมิทัศน์สื่อในปัจจุบันสามารถ คำนึงถึง ๓ ส่วนหลัก ดังนี้

๑. รูปแบบการสื่อสาร

ในอดีตการสื่อสารจะเริ่มต้นจาก ผู้ส่งสาร หรือ สื่อมวลชน (Sender) ในขณะที่ปัจจุบันที่เป็นการสื่อสารในรูปแบบสื่อใหม่ การสื่อสารส่วนหนึ่งจะมาจากผู้ใช้งาน (Users) หรือที่เรียกว่าผู้ใช้เป็นผู้ผลิตเนื้อหาสาร (User Generated Content)

๒. กลุ่มเป้าหมายการสื่อสาร

การสื่อสารมวลชนจะเรียกหรือคำนึงถึงผู้รับสารปลายทางว่ากลุ่มมวลชน (Mass) ซึ่งในอดีตสื่อมวลชนจะกำหนดกลุ่มมวลชนในลักษณะของการจัดกลุ่มที่มีลักษณะเหมือนกันโดยเน้นที่ลักษณะทางประชากรศาสตร์ เช่น เพศหญิง เพศชาย เด็กและเยาวชน ระดับการศึกษา กลุ่มตามศาสนา อาชีพหรือวิชาชีพ เชื้อชาติ หรือระดับรายได้ เป็นต้น ซึ่งการกำหนดลักษณะร่วมของผู้รับสารที่เหมือนกันตามหลักประชากรศาสตร์ที่เหมือนกัน โดยเชื่อว่าจะมีทัศนคติ พฤติกรรมและความต้องการที่เหมือนกัน (Homogeneous Group) ในขณะที่การสื่อสารมวลชนในปัจจุบัน จะพิจารณาผู้รับสารในลักษณะปัจเจกชนเป็นบุคคลที่มีความต้องการ ความคาดหวังหรือพฤติกรรมที่แตกต่างกัน ถึงแม้มีลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่เหมือนกัน แต่จะมีความคิดและความต้องการที่แตกต่างกัน การสื่อสารมวลชนในยุคสื่อใหม่จึงมีฐานคิดว่าผู้คนเป็นปัจเจกและมีลักษณะความต้องการ ความสนใจแตกต่างกัน

๓. ช่องทางการสื่อสาร

การสื่อสารมวลชนในปัจจุบันเกิดจากการหลอมรวมเข้ากันซึ่งมาจากการรวมกันระหว่างระบบสื่อโทรทัศน์วิทยุ (ภาพ-เสียง) สื่อโทรคมนาคม (โทรศัพท์-เสียง) และสื่อคอมพิวเตอร์ (อินเทอร์เน็ต) ซึ่งรวมเข้ากันเป็นสื่อใหม่ การสื่อสารจึงมีช่องทางที่หลากหลาย เพื่อให้เข้าถึงกลุ่มมวลชนได้อย่างเหมาะสมและเป็นวงกว้าง (ธนกร วงษ์ปัญญา, ๒๕๖๐; ปรัชญา เปี่ยมการุณ, ๒๐๑๙; เพ็ญพักตร์ เตียวสมบุญกิจ, ๒๕๕๗)

๑.๒) ระบบนิเวศสื่อ

ระบบนิเวศสื่อ (Media Ecosystem) เป็นองค์ความรู้ที่ศึกษาเกี่ยวกับสื่อในสถานะเป็นสภาพแวดล้อมซึ่งเกิดจากประสบการณ์หรือการสร้างความรู้และความนึกคิดของมนุษย์ผ่านการสื่อสาร (Lum, ๒๐๐๖) การศึกษาระบบนิเวศสื่อ มีแนวทางการศึกษาอยู่ ๒ มิติ กล่าวคือ การศึกษาระบบนิเวศสื่อในลักษณะทางกายภาพทางที่สามารถส่งผลกระทบต่อประสาทสัมผัสการรับรู้ สภาพแวดล้อมหรือโครงสร้างเชิงสัญลักษณ์ที่ส่งผลต่อความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมของมนุษย์ และการศึกษาระบบนิเวศสื่อในลักษณะของปฏิสัมพันธ์ระหว่างการดำรงชีวิตของมนุษย์และเทคโนโลยีที่ถูกสร้างขึ้นโดยมนุษย์เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ (Lum, ๒๐๑๔) ซึ่งจากมุมมองทางทฤษฎีนิเวศสื่อวิทยา (Media Ecology Theory) ในระยะแรกมองสื่อกลางในลักษณะของตัวสาร โดยสื่อกลางนั้นเริ่มมีบทบาทมากขึ้นและเริ่มส่งอิทธิพลต่อตัวสารที่ต้องการส่งต่อไปยังผู้รับ ทั้งในด้านของความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมของมนุษย์ จนทำให้สื่อกลางนั้นกลายเป็นสารโดยตัวของมันเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคแห่งดิจิทัลที่สื่อกลางนั้นสามารถแตกขยายออกไปได้อย่างรวดเร็ว ด้วยแนวคิดนี้สื่อกลางอาจส่งผลทำให้ตัวสารมีเนื้อหาผิดเพี้ยนไปจากความเดิมที่ต้องการจะสื่อ โดยแนวคิดดังกล่าวมีความสอดคล้องกับทฤษฎีระบบ (System Theory) ของ Ludwig Von Bertalanffy ภายใต้กรอบความคิดที่ว่าองค์ประกอบแต่ละองค์ประกอบในระบบมีปฏิสัมพันธ์เชื่อมโยงซึ่งกันและกัน ดังนั้นหากมีองค์ประกอบตัวใดในระบบเปลี่ยนแปลงไป ก็ย่อมส่งผลกระทบต่อส่วนประกอบอื่น ๆ ในระบบทั้งหมด (Logan, ๒๐๑๕)

เช่นเดียวกับสารในระบบนิเวศสื่อที่สามารถส่งผลกระทบต่อองค์ประกอบอื่น ๆ ไม่เพียงแต่พฤติกรรมหรือความนึกคิดของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง แต่ย่อมส่งผลกระทบต่อระบบทั้งหมด

ดังนั้นระบบนิเวศสื่อจึงเป็นรูปแบบของระบบสื่อสารที่มีความเชื่อมโยงระหว่าง มนุษย์ สื่อ และเทคโนโลยี ซึ่งมีปฏิสัมพันธ์กันภายใต้ระบบต่าง ๆ เช่น ระบบเศรษฐกิจ สังคมการเมือง กฎหมาย วัฒนธรรม และชุมชน เป็นต้น เมื่อองค์ประกอบใดเกิดการเปลี่ยนแปลงย่อมส่งผลกระทบต่อองค์ประกอบอื่นเสมอ เช่นเดียวกับระบบนิเวศตามธรรมชาติที่มีความเชื่อมโยงเป็นหนึ่งเดียวกัน ทั้งนี้ชนัญสุรา อรณพ ณ อยู่ธยา การดา ร่วมพุ่ม และมานิช ชุ่มเมืองปัก (๒๐๒๐) ได้อธิบายถึงระบบนิเวศสื่อ (Media Ecosystem) ว่าเป็นระบบการสื่อสารที่มนุษย์เป็นทั้งผู้ใช้สื่อและผู้สร้างเนื้อหาผ่านสื่อ (Prosumer) เป็นศูนย์กลางของระบบ ถูกแวดล้อมและมีปฏิสัมพันธ์กับหน่วยต่าง ๆ ซึ่งความสัมพันธ์นั้นถูกแบ่งออกเป็น ๓ ด้าน ได้แก่ ๑) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ที่มีลักษณะแตกต่างกันออกไป เช่น อายุ เพศ ความสนใจ ความเชื่อ ศาสนา หรือลักษณะทางกายภาพ เป็นต้น ๒) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับเนื้อหา ช่องทางสื่อ และเทคโนโลยีการสื่อสาร เช่น เนื้อหาข่าวรายการบันเทิง โฆษณา เป็นต้น บนช่องทางสื่อกลางต่าง ๆ เช่น สื่อมวลชน สื่อออนไลน์ หรือสื่อชุมชน เป็นต้น และ ๓) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับระบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น ระบบเศรษฐกิจ ระบบการเมือง ระบบกฎหมาย ระบบสังคม ระบบวัฒนธรรม รวมถึงชุมชนทางกายภาพที่จับต้องได้และชุมชนเสมือนจริงบนโลกออนไลน์ต่างๆ

๑.๓) การเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศสื่อ

ปัจจุบันมนุษย์มีปฏิสัมพันธ์ที่หลากหลายกับปัจจัยแวดล้อมในระบบนิเวศสื่อ อันส่งผลต่อความสมดุลหรือก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้ทั้งในเชิงบวกและลบ เช่น หากบุคคลรับสารโดยไม่มีการไตร่ตรองหรือขาดความรู้เท่าทันสื่อ ก็อาจส่งผลให้ผู้นั้นขาดทักษะในการวิเคราะห์ ตีความ และอาจตกเป็นเหยื่อของสื่อ และอาจถูกสื่อชักนำได้ง่าย ซึ่งยุคนี้ภาคอุตสาหกรรมสื่อมีการแข่งขันที่สูงมาก ทั้งในด้านการแสวงหาผลกำไรและความรวดเร็วของข้อมูล ในทำนองเดียวกัน หากสื่อขาดจริยธรรมในการนำเสนอข่าว ก็อาจส่งผลให้เกิดความแตกแยกภายในระบบสังคม เช่น ทั้งสถาบันครอบครัว การศึกษา หรือการเมือง ดังนั้นทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ สื่อมวลชน และประชาชนควรร่วมด้วยช่วยกันตรวจสอบและมีวิจารณ์ญาณในการเสพสื่อ รวมถึงการส่งเสริมทักษะการรู้เท่าทันสื่อให้กับประชาชนทุกช่วงวัย

การพิจารณาประเภทระบบนิเวศสื่อก็มีการเปลี่ยนแปลง อันเนื่องมาจากการพัฒนาการของเทคโนโลยีทางการสื่อสารเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและรวดเร็วจนกลายมาเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันของผู้คนส่วนใหญ่ทั่วโลก จากในอดีตที่บทบาทของมนุษย์ถูกแยกออกเป็นเพียงแค่ผู้ส่งสารและผู้รับสาร แต่ ณ ปัจจุบันผู้คนสามารถเป็นได้ทั้งผู้รับสารและผู้สร้างเนื้อหา นำเสนอข่าวสารเองได้ผ่านช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ประเภทต่าง ๆ และการแบ่งปันสื่อทางออนไลน์ (Media sharing) ซึ่งปรากฏการณ์นี้นำมาสู่คอนเทนต์ที่ผู้บริโภคว่าสารผลิตด้วยตัวเอง (User Generated Content) สามารถจำแนกประเภทของสื่อออกเป็น ๒ ประเภท ได้แก่ สื่อดั้งเดิม (Traditional Media) หมายถึง สื่อที่ผู้ส่งสารทำหน้าที่ส่งสารไปยังผู้รับสารได้ทางเดียวที่ผู้รับสารไม่สามารถติดต่อกลับทางตรงไปยังผู้ส่งสารได้ เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อวิทยุ สื่อโทรทัศน์ และสื่อภาพยนตร์ โดยสื่อมวลชนทำหน้าที่เสมือนเป็นผู้เฝ้าประตูข่าวสาร (Gatekeeper) ที่คอยคัดกรองและมีการตรวจสอบความน่าเชื่อถือก่อนที่จะมีการนำเสนอเรื่องราวหรือข่าวสาร ซึ่งสื่อดั้งเดิมมีศักยภาพในการกระจายข้อมูล เพื่อสร้างการรับรู้ในวงกว้าง ทั้งยังเข้าถึงกลุ่มคนจำนวนมากในหลากหลายประเภท แต่เนื่องด้วย

กระบวนการที่ต้องผ่านการตรวจสอบประกอบกับการดำเนินการผลิต ทำให้มีต้นทุนที่ใช้ในการผลิตสูงทั้งในการจัดพิมพ์หรือในการถ่ายทำ และในบางกรณีอาจจะไม่สามารถรายงานสถานการณ์หรือเรื่องราวที่เกิดขึ้นจริงได้ในเวลานั้น ๆ ทำให้เกิดความล่าช้า และผู้รับสารไม่สามารถโต้ตอบหรือแสดงความคิดเห็นกลับไปให้สื่อได้ในขณะที่สื่อใหม่ (New Media) เป็นสื่อที่ผนวกเอาระบบเทคโนโลยีของสื่อดั้งเดิมเข้ากับความก้าวหน้าของระบบเทคโนโลยีแบบประสม (Multimedia) เช่น สื่ออินเทอร์เน็ต สื่อโทรศัพท์เคลื่อนที่ สื่อดิจิทัลที่เป็นที่นิยมแพร่หลายในปัจจุบัน ซึ่งสื่อใหม่เอื้อให้ผู้ส่งสารและผู้รับสารทำหน้าที่ส่งสารและรับสารได้พร้อมกันเป็นการสื่อสารสองทาง และสื่อยังทำหน้าที่ส่งสารได้หลายอย่าง ทั้งภาพ เสียง และข้อความไปพร้อมกัน อีกทั้งสามารถสร้างปฏิสัมพันธ์ผ่านช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ ระหว่างผู้คนจำนวนมากทั้งในระดับปัจเจกต่อปัจเจก

ปัจเจกต่อชุมชน และชุมชนต่อชุมชน (นิธินันท์ ยอแสงรัตน์, ๒๕๕๔; พรจิต สมบัติพานิช, ๒๕๕๗) จากความแตกต่างระหว่างสื่อดั้งเดิมและสื่อใหม่ที่ข้างต้น สามารถสรุปได้ ๕ ประเด็น กล่าวคือ (อูราเพ็ญ ยัมประเสริฐ ๒๕๕๗)

๑) ผู้ส่งสาร มีความแตกต่างกัน สื่อดั้งเดิมมักจะมีผู้ส่งสารเป็นองค์กรขนาดใหญ่ ส่วนสื่อใหม่นั้นผู้ส่งสารมักเป็นบุคคลทั่วไปที่สื่อสารกันระหว่างบุคคล หรือสื่อสารกันภายในกลุ่ม เช่น เฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ เว็บไซต์ เป็นต้น บุคคลสามารถเป็นได้ทั้งผู้ใช้สื่อและผู้สร้างเนื้อหาผ่านสื่อ (Prosumer)

๒) สาร เนื้อหาสารจากสื่อดั้งเดิมอย่างสื่อมวลชนนั้นมักถูกกลั่นกรองความถูกต้อง และเป็นเนื้อหาที่สร้างผลกระทบต่อสังคมกว้าง มากกว่าสารของสื่อใหม่ที่มีมักเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับความคิดเห็นส่วนบุคคล

๓) ช่องทางการสื่อสาร มีความต่างกันด้วยธรรมชาติของสื่ออย่างชัดเจน สื่อดั้งเดิมมักใช้ช่องทางการสื่อสารคือ สื่อมวลชน ได้แก่ สื่อหนังสือพิมพ์ สื่อวิทยุ สื่อโทรทัศน์ เป็นหลัก ส่วนสื่อใหม่ใช้ช่องทางการสื่อสารคือ สื่ออินเทอร์เน็ตเป็นหลัก โดยมีอุปกรณ์สื่อสารที่ส่งผ่านระบบออนไลน์ทางอินเทอร์เน็ตได้จำนวนมากมาเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร เช่น สมาร์ทโฟน แท็บเล็ต เป็นต้น กล่าวคือ สื่อมีความเป็นดิจิทัล (Digitalization)

๔) ผู้รับสาร สื่อดั้งเดิมอย่างสื่อมวลชนนั้นผู้รับสารไม่เป็นที่รู้จักของผู้ส่งสาร แต่ผู้รับสารของสื่อใหม่มักเป็นที่รู้จักกันกับผู้ส่งสารและมีการส่งข้อมูลต่อไปเรื่อย ๆ จนขยายกลายเป็นวงกว้าง กล่าวคือ สื่อสารจากหน่วยเดียว บุคคลเดียว กระจายสารไปยังคนหมู่มาก (One-to-Many)

๕) ปฏิกริยาสะท้อนกลับ ผู้รับสารของสื่อดั้งเดิมมักไม่มีปฏิกริยาสะท้อนกลับไปยังผู้ส่งสาร กล่าวคือเป็นการสื่อสารทางเดียว แตกต่างจากผู้รับสารของสื่อใหม่ที่มีปฏิกริยาสะท้อนกลับไปยังผู้ส่งสาร กล่าวคือเป็นการสื่อสารสองทาง ดังนั้น สื่อกับผู้รับสื่อมีการปฏิสัมพันธ์กัน (Interactivity)

๑.๔) ระบบนิเวศสื่อที่ติดกับการทำงานของสื่อมวลชน

อย่างไรก็ตามสื่อมวลชนในปัจจุบัน สามารถผนวกจุดแข็งของสื่อรูปแบบใหม่ ด้วยการใช้เทคโนโลยีของสื่อดั้งเดิมร่วมกับเทคโนโลยีด้านการสื่อสารที่ทันสมัย หรือสังคมออนไลน์ (Social Media) ที่เป็นที่ยอมรับ ได้แก่ บล็อก (Bloggng) ทวิตเตอร์และไมโครบล็อก (Twitter and micro bloggng) เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social networking) และการแบ่งปันสื่อทางออนไลน์ (Media sharing) โดยสื่อสื่อมวลชนในกิจการวิทยุและโทรทัศน์ สามารถถ่ายทอดสดรายการต่าง ๆ ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต หรือสื่อสิ่งพิมพ์ที่เคยอยู่ในรูปแบบของ

กระดาษกลายเป็นรูปแบบออนไลน์บนเว็บไซต์ โดยผู้ชม ผู้ฟังหรือผู้รับสารสามารถแสดงความคิดเห็นโต้ตอบกลับไปได้ สื่อรูปแบบใหม่ที่ถูกพัฒนาขึ้น อาทิ สื่ออินเทอร์เน็ต สื่อโทรศัพท์เคลื่อนที่ และสื่อดิจิทัล สามารถแพร่กระจายข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว จากผู้ส่งสาร ๑ คน สามารถส่งต่อไปถึงผู้รับสารทั่วโลกในเวลาอันสั้น อีกทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสารยังสามารถทำหน้าที่ในการส่งสารและรับสารได้พร้อมกัน ถือเป็น การสื่อสารสองทิศทาง (Two Way Communication) ซึ่งทำให้ผู้คนสามารถเป็นได้ทั้งผู้รับสารและผู้สร้างเนื้อหาได้ด้วยตัวเอง (User Generated Content) ซึ่งความสะดวกและรวดเร็วนี้เปรียบเสมือนดาบ ๒ คม ซึ่งการผลิตข้อมูลข่าวสารตามสถานการณ์จริงที่กำลังเกิดขึ้นอยู่ หรือแสดงความคิดเห็นแบบทันท่วงทีทำให้ขาดผู้เฝ้าประตูข่าวสาร (Gatekeeper) ที่คอยทำหน้าที่ในการคัดกรองความถูกต้องแม่นยำ และยืนยันความน่าเชื่อถือของข้อมูล ทำให้เกิดข่าวปลอม (Fake News) มีการบิดเบือนข้อมูล มีการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล อาจก่อให้เกิดการทำผิดกฎหมาย หรือผิดหลักจริยธรรมและจรรยาบรรณได้

การส่งเสริมคุณลักษณะของระบบนิเวศสื่อที่ดีในศตวรรษที่ ๒๑ ควรพิจารณาถึงระบบนิเวศสื่อที่มนุษย์มีปฏิสัมพันธ์ที่หลากหลายและซับซ้อนกับปัจจัยแวดล้อม ซึ่งปฏิสัมพันธ์ในระบบนิเวศสื่อก่อให้เกิดผลกระทบทั้งที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ต่อหน่วยต่าง ๆ ในระบบนิเวศ จากการศึกษาเอกสารในประเทศไทย ในช่วง ๑๐ ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. ๒๕๕๑ - ๒๕๖๐) พบว่า ระบบนิเวศสื่อของประเทศไทยได้เกิดผลกระทบที่ไม่พึงประสงค์ หรือความไม่สมดุลในระบบนิเวศสื่อจำนวน ๓ ด้าน ได้แก่ ด้านการรู้เท่าทันสื่อและการมีส่วนร่วม ด้านการสร้างสรรค์สื่อ และด้านจริยธรรมและการกำกับดูแลสื่อ อีกทั้งการหลอมรวมสื่อ (Media Convergence) ที่ การสื่อสารในยุคปัจจุบันที่มีการหลอมรวมเทคโนโลยีทั้งสามด้านเข้าด้วยกัน ได้แก่ เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งก็คือ อินเทอร์เน็ต เทคโนโลยีการสื่อสารโทรคมนาคม คือ โทรศัพท์ และเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน คือ วิทยุโทรทัศน์ รวมอยู่บนเครื่องและเครือข่ายการสื่อสารเดียวกัน ทำให้กระบวนการสื่อสารเกิดการพัฒนาปรับเปลี่ยนทั้งในด้านของผู้ส่งสาร สาร ผู้รับสาร และช่องทางการสื่อสาร บุคคลจะสามารถติดตามข่าวสารได้ตลอดเวลา และยังสามารถส่งข้อความหรืออีเมลไปได้ทุกที่ทั่วทุกมุมโลก ซึ่งความสะดวกจากการหลอมรวมสื่อเช่นนี้ทำให้วิถีชีวิตของคนในยุคปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไป ทั้งยังส่งผลให้สื่อใหม่ทรงอิทธิพลมากขึ้น ผู้คนสามารถเป็นผู้ใช้สื่อและผู้ผลิตสื่อเองได้ ทำให้ทุกภาคส่วนทั้งทาง ภาครัฐ สื่อสารมวลชน และประชาชน จำเป็นต้องร่วมมือกันในการตรวจสอบ คัดกรอง และคิดวิเคราะห์เพื่อแยกแยะข้อมูลข่าวสารหรือโฆษณาที่มีอยู่มากมายจากสื่อแห่งโลกเทคโนโลยี และเพื่อไม่ให้คนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบธรรมจากสื่อ หรือมิให้บรรดาสื่อมวลชนมุ่งแสวงหาผลกำไรจนขาดจริยธรรมสื่อ และเพื่อไม่ให้ถูกข้อมูลข่าวสารเหล่านั้นครอบงำ อนึ่งเพื่อก่อให้เกิดนิเวศสื่อที่ดีทุกภาคส่วนจึงมีหน้าที่และบทบาทของตนแตกต่างกันออกไป (อังฉิตา ลิ้มปัทมปาณี, ๒๕๕๖) กล่าวคือ

๑) บทบาทของภาครัฐ จำเป็นต้องกำกับดูแลทั้งทางด้านสื่อมวลชนและประชาชน โดยมีกรอบกฎหมายเพื่อควบคุมสื่อมวลชน ซึ่งนโยบายของภาครัฐจะส่งผลโดยตรงต่อทิศทางหรือแนวทางการสื่อสารของทั้งประเทศ ทั้งในแง่ของการผลิตสื่อและการรับสื่อ รวมไปถึงนโยบายที่เอื้อต่อธุรกิจด้านสื่อมวลชน การออกนโยบายใดใดจะส่งผลถึงคุณภาพของข่าวสารและรายการที่ถูกผลิตออกมา หากธุรกิจสื่อยิ่งมุ่งเน้นแสวงหาผลกำไร อาจส่งผลให้คุณภาพของเนื้อหาสารลดลง ขาดความสร้างสรรค์ หรือเอื้อผลประโยชน์ต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง

๒) บทบาทของเอกชน ในอุตสาหกรรมสื่อสารมวลชนเกิดการรวมตัวธุรกิจสื่อหลาย ๆ สื่อเข้าด้วยกัน จนเกิดเป็นการเป็นเจ้าของธุรกิจข้ามสื่อ (Cross Media Ownership) หรือแม้แต่การมีเจ้าของเป็นมหาชน (Public Corporation) โดยการนำธุรกิจเข้าตลาดหลักทรัพย์ เป็นต้น เมื่ออุตสาหกรรมสื่อมวลชนกลายเป็นรูปแบบดังกล่าว ส่งผลให้สื่อผลิตข่าวหรือรายการที่สนองตอบกลไกของตลาด และเน้นความต้องการของผู้รับสารหรือผู้บริโภคเป็นหลัก สื่อจึงมักจะมองตัวเองเป็นพนักงานฝ่ายขายที่ต้องการให้ผู้บริโภคหยิบซื้อข่าวสารของตนให้ได้มากที่สุด นอกจากนี้ยังมีการนำเอาสินค้า ตราสินค้า เข้าไปประกอบในรายการหรือการรายงานข่าว (Advertorial) จนอาจทำให้เกิดความสับสนระหว่างการจัดรายการข่าวหรือเป็นการโฆษณาแอบแฝง ดังนั้นนอกจากการที่รัฐควรเข้ามามีบทบาทในการควบคุม เอกชนเองควรมีความตระหนักในด้านการนำเสนอข่าวสารและสินค้าภายใต้กรอบของจริยธรรมวิชาชีพด้วย

๒) ความรู้พื้นฐานของกิจการกระจายเสียง

๒.๑) ความเป็นมาของกิจการกระจายเสียง

ในอดีตกิจการวิทยุกระจายเสียงแบ่งออกเป็น ๒ ประเภทตามหลักสากล ได้แก่ ๑) บริการวิทยุกระจายเสียงบริการสาธารณะ (Public Radio Broadcasting Service) ที่ดำเนินกิจการโดยภาครัฐ ซึ่งเน้นการให้บริการข่าวสาร สารจากภาครัฐสู่ประชาชนในภาพกว้าง และ ๒) บริการวิทยุกระจายเสียงเชิงพาณิชย์ (Commercial Radio Broadcasting Service) ที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อผลประโยชน์ทางด้านธุรกิจเป็นหลัก ซึ่งไม่สามารถตอบสนองความต้องการดังกล่าวของประชาชนได้เพียงพอและครอบคลุม ต่อมาเกิดการเกิดขึ้นของวิทยุทางเลือก ได้แก่ การบริการกิจการวิทยุกระจายเสียงชุมชน (Community Radio Broadcasting Service) ซึ่งเน้นตอบสนองวัตถุประสงค์หรือประเด็นที่มีความเฉพาะเจาะจงในเรื่องต่างๆ ของประชาชน โดยถือกำเนิดขึ้นจากพลังผลักดันของภาคประชาชนเอง เป็นกิจการวิทยุกระจายเสียงที่มุ่งเน้นในเชิงประเด็นที่เป็นความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้กิจการวิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อกลางในการถ่ายทอด เป็นสื่อสะท้อนที่แสดงอัตลักษณ์ ความคิดเห็น ความเป็นไปของวิถีชีวิตของกลุ่มประชาชนในสังคม รวมทั้งเป็นสื่อที่ให้บริการข้อมูลข่าวสารที่สอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็นทางการสื่อสารในเรื่องเฉพาะเจาะจงหรือประเด็นเฉพาะ ดังนั้นในปัจจุบันวิทยุกระจายเสียงจึงมี ๓ ประเภทตามหลักสากล ได้แก่ วิทยุกระจายเสียงเชิงพาณิชย์ วิทยุกระจายเสียงบริการสาธารณะ และวิทยุกระจายเสียงชุมชน

วิทยุกระจายเสียงในประเทศไทย เริ่มต้นจากการดำเนินการทดลองส่งวิทยุกระจายเสียง โดยฝ่ายกองช่างวิทยุ กรมไปรษณีย์โทรเลข ใน ปี พ.ศ. ๒๔๗๐ จากดำรัสของ พลเอกพระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าบุรฉัตรไชยากร กรมพระกำแพงเพชรอัครโยธิน เสนาบดีกระทรวงพาณิชย์และโทรคมนาคม ซึ่งได้รับการยกย่องให้เป็นท่านเป็นบิดาแห่งวงการวิทยุกระจายเสียงในประเทศไทย โดยใช้เครื่องส่งวิทยุขนาดเล็ก กำลังส่งประมาณ ๒๐๐ วัตต์ ที่ความถี่สูงประมาณ ๘,๐๐๐ กิโลเฮิร์ตซ์ (คลื่นสั้น ความยาวคลื่นประมาณ ๓๗ เมตร) ณ ที่ทำการไปรษณีย์ปากคลองโอ่งอ่าง ตำบลวัดราชบูรณะ โดยใช้ชื่อสถานีว่า "๔ พี.เจ." (HS ๔ PJ) ซึ่งการตั้งชื่อสถานีว่า "พี.เจ." นั้นย่อมาจาก "บุรฉัตร" ต่อมา ย้ายกิจการทดลองส่งวิทยุกระจายเสียง ไปดำเนินการที่สถานีวิทยุศลาแดง และเปลี่ยนใช้ความถี่ประมาณ ๑๐,๑๐๐ กิโลเฮิร์ตซ์ มีกำลังส่ง ๕๐๐ วัตต์

(ความยาวคลื่น ๒๙.๕ เมตร) โดยใช้ชื่อสถานีว่า "๒ พี.เจ." (HS ๒ PJ) ด้วยข้อจำกัดทางเทคโนโลยีการส่งสัญญาณจึงไม่สามารถส่งไปได้ไกล และครอบคลุมพื้นที่ อีกทั้งสัญญาณยังมีลักษณะขาดๆหายๆ จึงได้มีการปรับเปลี่ยนโดยใช้คลื่นความถี่ขนาดกลาง (หรือที่เรียกว่า คลื่นยาว) มีความถี่ประมาณ ๙๓๗.๕ กิโลเฮิร์ตซ์ มีกำลังส่ง ๑,๐๐๐ วัตต์ (ความยาวคลื่น ๓๒๐ เมตร) ใช้ชื่อสถานีว่า "๑ ๑ พี.เจ." (HS ๑ ๑ PJ) ผลการดำเนินการสามารถแก้ไขปัญหาเสียงขาดๆ หายๆ แต่นั้นมาการถ่ายทอดวิทยุกระจายเสียงจึงได้ดำเนินการด้วยคลื่นความถี่ปานกลางในการถ่ายทอดวิทยุกระจายเสียง อย่างไรก็ตามคลื่นความถี่สูงยังคงถูกใช้งาน แต่เพียงการส่งวิทยุกระจายเสียงไปยังต่างประเทศเท่านั้น (Radio Thailand, ๒๕๖๓; Wikipedia, ๒๕๖๓; Sanook Guru, ๒๕๕๖)

หลังจากที่มีการถ่ายทอดวิทยุกระจายเสียง และได้รับความนิยมจากประชาชน กองช่างวิทยุ กรมไปรษณีย์โทรเลข จึงได้จัดตั้งสถานีวิทยุกระจายเสียงถาวร แห่งแรกในประเทศไทย ณ วังพญาไท บริเวณ พญาไท กรุงเทพฯ โดยใช้ชื่อว่า "สถานีวิทยุกรุงเทพฯ ที่พญาไท (Radio Bangkok at Phayathai)" ประกอบพิธีเปิดสถานีวิทยุกระจายเสียง ในวันพุธที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๗๓ อันเป็นวันที่ระลึกฉัตรมงคล ในรัชกาล พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗ ด้วยการถ่ายทอดกระแสพระราชดำรัสในงานพระราชพิธี ฉัตรมงคล จากพระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย ในพระบรมมหาราชวัง กรุงเทพมหานคร มีใจความว่า "การวิทยุกระจายเสียงที่ได้เริ่มจัดขึ้น และทำการทดลองตลอดมานั้น ก็ด้วยความมุ่งหมายว่าจะส่งเสริมการศึกษา การค้าขาย และการบันเทิง แก่พ่อค้า ประชาชน เพื่อควบคุมการนี้เราได้ให้แก่พระราชบัญญัติที่ได้ประกาศใช้เมื่อเดือนกันยายนแล้ว และบัดนี้ตั้งเครื่องกระจายเสียงอย่างดีมาตั้งที่สถานีวิทยุโทรเลขพญาไทเสร็จแล้ว เราจึงถือโอกาสสั่งให้เปิดใช้เป็นปฐมฤกษ์ตั้งแต่บัดนี้ไป" สถานีวิทยุแห่งนี้ดำเนินการส่งกระจายเสียงเป็นประจำทุกคืน ยกเว้นคืนวันจันทร์ และเป็นที่ยอมรับอย่างมาก รัฐบาลจึงประกาศใช้พระราชบัญญัติวิทยุโทรเลข (แก้ไขเพิ่มเติม) พ.ศ.๒๔๗๓ เพื่อควบคุมและคุ้มครองการวิทยุโทรเลขและวิทยุโทรศัพท์ โดยได้เปิดโอกาสให้ประชาชนมีเครื่องรับส่งวิทยุกระจายเสียงได้ เพราะแต่ก่อนนั้นไม่อนุญาตให้เอกชนมีเครื่องรับวิทยุได้ในครอบครอง ส่วนของการทดลองส่งวิทยุกระจายเสียง จากสถานีศาลาแดง นั้นยังคงดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยได้ปรับปรุงเครื่องส่งใหม่ให้มีกำลังส่ง ๑๐,๐๐๐ วัตต์ โดยใช้ความถี่ ๗๕๐ กิโลเฮิร์ตซ์ (ความยาวคลื่น ๔๐๐ เมตร) และใช้ชื่อสถานีว่า "๗ พี.เจ." (HS ๗ PJ) เวลาในการทดลองส่งรายการภายในประเทศ มักเป็นคืนวันพุธ และวันเสาร์ ส่วนการทดลองวิทยุกระจายเสียงภาคต่างประเทศนั้นใช้ความถี่ ๑๒,๐๐๐ กิโลเฮิร์ตซ์ (ความยาวคลื่น ๒๕ เมตร) โดยใช้ชื่อสถานีว่า "๘ พี.เจ." (HS ๘ PJ) และเมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๗๕ แผนกวิทยุกระจายเสียง ฝ่ายกองช่างวิทยุ กรมไปรษณีย์โทรเลข ได้เปิดบริการโฆษณาผ่านประกาศการค้าขายทำมาหากินในเชิงการค้าอุตสาหกรรมและวิชาชีพโดยทางวิทยุกระจายเสียง โดยใช้วิธีนับคำ นับข้อความ และคิดค่าธรรมเนียม เหมือนการส่งโทรเลขภายในประเทศ นับว่าเป็นการเริ่มต้นของการโฆษณาธุรกิจการค้าทางวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ในปีเดียวกันนั้นกิจการวิทยุกระจายเสียงได้เข้ามามีบทบาทสำคัญ ของคณะราษฎรนำโดยพันเอกพระยาพลพลพยุหเสนา พันเอกพระยาทรงสุรเดชและหลวงประดิษฐมนูธรรม ในการเป็นกระบอกเสียงช่วยแพร่กระจายข่าวสารไปสู่ประชาชนชาวไทยอย่างทั่วถึง เพื่อร่วมกันเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตย (Radio Thailand, ๒๕๖๓; Sanook Guru, ๒๕๕๖; Wikipedia, ๒๕๖๓)

ในวันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๘๒ รัฐบาลมีคำสั่งให้ สำนักงานโฆษณาการ สำนักนายกรัฐมนตรี (ภายหลังได้ยกฐานะขึ้นเป็นกรมโฆษณาการ และต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็นกรมประชาสัมพันธ์) ทำหน้าที่ในการกำกับดูแล “กิจการวิทยุกระจายเสียง” แทนกรมไปรษณีย์โทรเลข ฉะนั้นการจดทะเบียนเครื่องรับวิทยุกระจายเสียง และการดำเนินการต่างๆ รวมทั้งสถานีวิทยุกระจายเสียงกรุงเทพฯ ที่พญาไท จึงไปขึ้นอยู่กับสำนักงานโฆษณาการทั้งหมด อย่างไรก็ตาม ส่วนของ การส่งวิทยุกระจายเสียงภาคต่างประเทศ (ความถี่สูง) ซึ่งมีสถานีวิทยุกระจายเสียงทดลอง ๘ พี.เจ. (HS ๘ PJ) ที่ศาลาแดง กรุงเทพฯ คงโอนไปแต่เจ้าหน้าที่ฝ่ายจัดรายการวิทยุกระจายเสียงเท่านั้น งานฝ่ายช่างที่เกี่ยวกับห้องส่งกระจายเสียง และเครื่องส่งวิทยุกระจายเสียง ยังคงอยู่กับกองช่างวิทยุ กรมไปรษณีย์โทรเลข ต่อมาวันที่ ๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๗๙ สถานีวิทยุกรุงเทพฯ ดำเนินการย้ายที่ตั้ง เนื่องจากทางกองทัพต้องการใช้พื้นที่ ที่สถานีตั้งอยู่ จึงได้ย้ายมารวมกับ สถานีวิทยุศาลาแดง ระหว่างนั้นได้ใช้เครื่องส่งวิทยุกระจายเสียง ๗ พี.เจ.(HS ๗ PJ) มีกำลังส่ง ๑๐ กิโลวัตต์ ทำงานแทน ต่อมาได้ที่ที่ตั้งใหม่ ณ ซอยอารีย์ แขวงสามเสนใน เป็นที่ตั้งสถานีวิทยุกรุงเทพฯ (Radio Thailand, ๒๕๖๓; Wikipedia, ๒๕๖๓)

ภายหลังเกิดสงครามมหาเอเชียบูรพาในต้นเดือน ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๔ รัฐบาลไทยสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี ได้ร่วมกับญี่ปุ่น ในการประกาศสงครามกับอังกฤษและอเมริกา เป็นผลให้ กรุงเทพฯ ถูกเครื่องบินฝ่ายสัมพันธมิตรทิ้งระเบิดเสียหาย ต้องอพยพโยกย้ายที่ทำการรัฐบาลหลายแห่ง รวมทั้ง สถานีวิทยุศาลาแดงด้วย การทดลองวิทยุกระจายเสียงจึงต้องระงับไป ในเดือนเมษายน พ.ศ. ๒๔๘๘ โรงจักรไฟฟ้าในกรุงเทพฯ ทั้ง ๒ แห่งคือโรงจักรไฟฟ้าวัดเลียบ และโรงจักรไฟฟ้าสามเสน ถูกทิ้งระเบิดเสียหายมาก ไม่สามารถจ่ายกระแสไฟฟ้าได้ การส่งวิทยุกระจายเสียงของกรมโฆษณาการจึงต้องหยุดไปหลายวัน ด้วยเหตุนี้กระทรวงคมนาคมจึงมีคำสั่งให้กรมไปรษณีย์โทรเลข รื้อฟื้นการทดลองส่งวิทยุกระจายเสียงขึ้นใหม่ เพื่อสำรองใช้ราชการ ในยามที่สถานีวิทยุกระจายเสียงของกรมโฆษณาการไม่อาจส่งวิทยุกระจายเสียงได้ กองช่างวิทยุ กรมไปรษณีย์โทรเลขจึงได้ตั้งสถานีวิทยุทดลอง ๑ ป.ณ. ขึ้นที่แผนกช่างวิทยุ ซึ่งย้ายจากสถานีวิทยุศาลาแดง มาอยู่ที่ตึกกรมไปรษณีย์โทรเลขเก่า เชิงสะพานพระพุทธยอดฟ้า หน้าวัดราชบูรณะ (วัดเลียบ) ฝั่งพระนคร และส่งวิทยุกระจายเสียงเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๘๙ ด้วยเครื่องส่งขนาดเล็กใช้ความถี่สูง ภายหลังจึงเพิ่มกำลังส่งเป็น ๕๐๐ วัตต์ ใช้ความถี่ ๔,๗๕๕ กิโลเฮิรตซ์ ๗,๐๒๒ กิโลเฮิรตซ์ ๕,๙๕๕ กิโลเฮิรตซ์ และ ๙๕๐ กิโลเฮิรตซ์รวม ๔ เครื่อง ส่งวิทยุกระจายเสียงพร้อมกันด้วยรายการเดียวกัน สถานีวิทยุทดลอง ๑ป.ณ. จึงเป็นสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งแรกที่ส่งรายการวิทยุกระจายเสียงคู่กับ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย (Radio Thailand, ๒๕๖๓; Wikipedia, ๒๕๖๓)

ในปี พ.ศ. ๒๔๙๒ ซึ่งเป็นยุคของการขยายตัวของกิจการวิทยุกระจายเสียง รัฐบาลได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของกิจการวิทยุกระจายเสียงยกเลิกการจดทะเบียนวิทยุในปีนั้น และอนุญาตให้หน่วยงานราชการอื่นๆ นอกเหนือจากกรมไปรษณีย์โทรเลขและกรมประชาสัมพันธ์ สามารถจัดตั้งสถานีวิทยุขึ้นได้ เป็นผลให้หน่วยงานราชการต่างๆ โดยเฉพาะหน่วยงานราชการทหารได้จัดตั้งสถานีวิทยุในเขตกรุงเทพฯและต่างจังหวัดขึ้นอีกหลายสถานี และได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก (Radio Thailand, ๒๕๖๓) อย่างไรก็ตามแม้จะอยู่ภายใต้การกำกับดูแลส่วนภาครัฐ แต่กลับพบว่า สถานีวิทยุขนาดเล็กในส่วนภูมิภาคกลับมีการดำเนินการต่างๆ โดยเอกชนเข้ามา มีบทบาทส่วนของการลงทุน และจัดทำรายการออกอากาศ ต่อมา รัฐบาลจึงได้ปรับรูปแบบการ

ดูแลควบคุมวิทยุกระจายเสียงในลักษณะ ระบบคู่ขนาน (Dual System) คือการเปิดโอกาสให้เอกชนเข้าดำเนินการควบคุมไปกับภาครัฐ โดยแบ่งอำนาจให้ ภาครัฐเป็นเจ้าของสถานี ส่วนเอกชนมีอำนาจขอขออนุญาตในการควบคุมสถานี (ธนกร ศรีสุกใส, ๒๕๖๑) สถานีวิทยุกระจายเสียงในรูปแบบของการค้าโดยจดทะเบียนในรูปแบบของบริษัทแห่งแรกและแห่งเดียวในเมืองไทย คือ สถานีวิทยุกระจายเสียง ท.ท.ท. ซึ่งดำเนินการติดตั้งเครื่องส่งวิทยุโทรทัศน์ที่บริเวณวังบางขุนพรหม แต่ในระหว่างที่นั้น วันที่ ๓๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๙๗ บริษัทไทยโทรทัศน์ได้เริ่มการส่งวิทยุกระจายเสียงเป็นแบบสถานีพาณิชย์โดยใช้เครื่องส่งที่สถานีเครื่องส่งวิทยุกระจายเสียงของกรมประชาสัมพันธ์โดยตรง ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๐๐ บริษัทไทยโทรทัศน์ ได้ยุบมาอยู่ในความควบคุมขององค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย มีชื่อย่อว่า “อ.ส.ม.ท.” (Radio Thailand, ๒๕๖๓)

เดิมในประเทศไทยมีการดำเนินกิจการวิทยุกระจายเสียงโดยหน่วยงานภาครัฐ ต่อมาภายหลังช่วงปี พ.ศ. ๒๕๓๒ – ๒๕๓๖ วิทยุกระจายเสียงเป็นกิจการที่มีการเติบโตอย่างมาก เป็นธุรกิจที่สามารถสร้างรายได้นับพันล้านบาท ประเทศไทยได้เปิดเสรีทางธุรกิจสื่อวิทยุกระจายเสียงอย่างจริงจังในปี พ.ศ. ๒๕๓๔ และนับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๗ เป็นต้นมา เอกชนเข้ามามีบทบาทหน้าที่ในการควบคุมดูแลสถานีเกือบทั้งหมดของประเทศ ซึ่งบางกลุ่มธุรกิจมีการครอบครองหลายสถานี เป็นผลให้เกิดการกระจุกตัวของสื่อ และการผลิตรายการมุ่งตอบสนองต่อการทำกำไรทางธุรกิจเป็นสำคัญ (ธนกร ศรีสุกใส, ๒๕๖๑) ต่อมาเมื่อมีการเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์จากคลื่นความถี่จากการตีความเจตนารมณ์การปฏิรูปสื่อตามมาตรา ๔๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ ที่บัญญัติให้คลื่นความถี่เป็นทรัพยากรสาธารณะและสาระตามมาตรา ๔๙ ของพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียงวิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ ที่ระบุให้ภาคประชาชนได้ใช้คลื่นความถี่เพื่อประโยชน์สาธารณะและไม่แสวงหากำไรในทางธุรกิจในการประกอบกิจการบริการชุมชนไม่น้อยกว่าร้อยละสิบของคลื่นความถี่ในแต่ละพื้นที่ของการอนุญาตประกอบกิจการ ส่งผลให้ประเทศไทยมีการแบ่งประเภทกิจการวิทยุกระจายเสียงที่สอดคล้องกับรูปแบบสากล ได้แก่ กิจการกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ สาธารณะและชุมชน

๒.๒) สถานการณ์กิจการกระจายเสียงในประเทศไทย

ในปี พ.ศ. ๒๕๕๑ ประเทศไทยได้มีการตราพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ให้มีผลบังคับใช้ ทำให้การประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงในประเทศไทยได้รับสถานภาพทางกฎหมาย ครอบคลุมทั้งกิจการวิทยุกระจายเสียงของรัฐ และกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ ซึ่งพระราชบัญญัติดังกล่าวได้ระบุถึงขอบข่ายการขอใบอนุญาตประกอบกิจการจำนวน ๓ ประเภท ได้แก่ ๑) ใบอนุญาตประกอบกิจการธุรกิจ ๒) ใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะเป็นใบอนุญาตที่ออกให้สำหรับ การประกอบกิจการที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการบริการสาธารณะ และ ๓) ใบอนุญาตประกอบกิจการบริการชุมชน ได้แก่ ใบอนุญาตสำหรับการประกอบกิจการ ที่มีวัตถุประสงค์เช่นเดียวกับการประกอบกิจการบริการสาธารณะ แต่ต้องเป็นประโยชน์ตามความต้องการของชุมชนหรือท้องถิ่นที่รับบริการ พร้อมกันนี้จัดตั้ง สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) เป็นองค์กรอิสระ ในการกำกับดูแล จัดสรรคลื่น ความถี่ และกำกับการประกอบกิจการวิทยุ กระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน

(พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑) รวมถึงได้มีการตราพระราชบัญญัติ ขึ้นมาเพื่อแก้ไข เพิ่มเติม ระเบียบข้อบังคับต่างๆให้มีความชัดเจน ครบคลุม และทันสมัย เพื่อให้การดำเนินงานการให้ใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง และผู้ที่ต้องการขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นไปตามเงื่อนไขต่างๆ และถูกต้องตามเกณฑ์ที่กำหนด

การกำกับดูแลวิทยุกระจายเสียงรายใหม่ของ กสทช. ดำเนินการตามประกาศ กสทช. เรื่องหลักเกณฑ์การอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๕ และประกาศ กสทช. เรื่องหลักเกณฑ์การทดสอบมาตรฐานทางเทคนิคของเครื่องส่งวิทยุกระจายเสียงสำหรับการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ซึ่งมีสาระสำคัญคือ แยกประเภทกิจการกระจายเสียงตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ รวมทั้งเตรียมความพร้อมเพื่อเปลี่ยนผ่านไปสู่ระบบการออกใบอนุญาตในอนาคต และรักษาคุณภาพการรับฟังวิทยุกระจายเสียงของประชาชนทั้งในแง่ของคุณภาพรายการและคุณภาพทางเทคนิค โดยระบุเกณฑ์ทางเทคนิคให้ผู้ประกอบการวิทยุกระจายเสียงปฏิบัติอย่างเคร่งครัด คือเครื่องส่งสัญญาณกำลังส่ง ๕๐๐ วัตต์ เสาส่งสัญญาณสูง ๖๐ เมตร และครอบคลุมรัศมีกระจายเสียง ๒๐ กิโลเมตร โดยมีหลักเกณฑ์การอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมเปลี่ยนผ่านไปสู่ระบบการออกใบอนุญาตตามประเภทที่พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนด และรักษาระดับคุณภาพของการรับฟังวิทยุกระจายเสียงของประชาชนทั้งในแง่ของคุณภาพทางเทคนิค คุณภาพของเนื้อหารายการโอกาสการเข้าถึงสื่อของประชาชน ให้มีความเป็นธรรมและยังประโยชน์เชิงเศรษฐกิจของสังคม โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชน ทั้งในด้านการศึกษา วัฒนธรรม ความมั่นคงและประโยชน์สาธารณะอื่น รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการดำเนินการจากสื่อมวลชนของภาครัฐ ภาคธุรกิจ และภาคประชาชน การอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงมี ๓ ประเภท ได้แก่ กิจการทางธุรกิจ กิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน

ถึงแม้สถานการณ์ปัจจุบันเกี่ยวกับการขอใบอนุญาตประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงเพื่อประโยชน์สาธารณะตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ยังมีความล่าช้า อันเนื่องมาจากการดำเนินการล่าช้าในการเรียกคืนคลื่นความถี่ที่ใช้ในกิจการวิทยุกระจายเสียงของรัฐ ทำให้การจัดทำแผนความถี่วิทยุกระจายเสียงล่าช้าและแผนการจัดสรรคลื่นสำหรับวิทยุกระจายเสียงเพื่อประโยชน์สาธารณะล่าช้าตามไปด้วย ผู้ได้รับใบอนุญาตจึงยังเป็นใบอนุญาตวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ และมีการอนุญาตให้ผู้ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการสามารถเปลี่ยนประเภท อย่างไรก็ตามถึงแม้จะยังไม่มีการจัดสรรวิทยุกระจายเสียงประเภทสาธารณะสำหรับวิทยุกระจายเสียงของรัฐ และมีการดำเนินการเฉพาะในส่วนวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ แต่ภายใต้ประกาศหลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการสำหรับการให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์พ.ศ. ๒๕๕๖ กำหนดให้ผู้รับใบอนุญาตทุกประเภทต้องจัดทำผังรายการให้มีรายการที่เป็นข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ซึ่งกิจการวิทยุกระจายเสียงในประเทศไทย ๓ ประเภท มีรายละเอียดดังนี้

๑) กิจการกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ เป็นกิจการกระจายเสียงที่ดำเนินการโดยภาคเอกชน จากการเช่าสถานี หรือเช่าเวลาจากภาครัฐ มีวัตถุประสงค์เพื่อมาดำเนินธุรกิจด้วยการแสวงหากำไร

โดยแบ่งออกเป็น ๓ ระดับ ได้แก่ ๑) ระดับชาติ ให้บริการครอบคลุมทุกภาคของประเทศ ๒) ระดับภูมิภาค ให้บริการในกลุ่มจังหวัด และ ๓) ระดับท้องถิ่น ให้บริการในจังหวัด (พระราชบัญญัติองค์การจัดสรรคลื่นความถี่ และกำกับการประกอบกิจการกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.๒๕๕๓) ทั้งนี้ข่าวสาร หรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๒๕ ในการจัดทำและดำเนินรายการมุ่งเน้นการตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของประชาชนเฉพาะกลุ่มในวงกว้าง โดยมุ่งแสวงหาผลกำไร จากการส่งเสริมการขาย การขยายตลาด หรือการโฆษณาเป็นหลัก ในการจัดทำรายการมุ่งเน้นความบันเทิง ข่าวสาร สารความรู้ รูปแบบรายการจะมีลักษณะที่หลากหลาย เพื่อให้เหมาะกับกลุ่มเป้าหมาย ทั้งนี้ในการจัดทำรายการ ต้องคำนึงถึง การเปลี่ยนแปลงของสังคม ตลอดจนการพัฒนาที่ก้าวหน้าของนวัตกรรมใหม่และเทคโนโลยีการสื่อสารสมัยใหม่ เพื่อสามารถทำการตลาดที่สอดคล้องและควบคู่ไปกับสถานการณ์ของอุตสาหกรรมกิจการกระจายเสียงในขณะนั้น (กสทช. และคณะวารสารศาสตร์และสื่อมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๕; วีรพงษ์ พลนิกรกิจ, ๒๕๕๒; กาญจนา แก้วเทพ, ๒๕๕๖)

๒) กิจการกระจายเสียงประเภทสาธารณะ เป็นกิจการกระจายเสียงที่ดำเนินการและส่งกระจายเสียง โดยภาครัฐ โดยไม่แสวงหาผลกำไร หรือรายได้จากการโฆษณา แต่มุ่งเน้นประโยชน์เพื่อสาธารณะ และประชาชน มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อส่งเสริมความรู้ การศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม การเกษตร และการส่งเสริมอาชีพอื่น สุขภาพ อนามัย การกีฬา หรือการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน ๒) เพื่อความมั่นคงของรัฐ หรือความปลอดภัยของสาธารณะ และ ๓) เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐบาลกับประชาชน และบริการข้อมูลข่าวสารอันเป็นประโยชน์สาธารณะ แก่คนพิการ คนด้อยโอกาส หรือกลุ่มความสนใจที่มีกิจกรรมเพื่อประโยชน์สาธารณะหรือบริการข่าวสารอันเป็นประโยชน์สาธารณะอื่น ทั้งนี้ข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๗๐ (กสทช. และคณะวารสารศาสตร์และสื่อมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๕; วีรพงษ์ พลนิกรกิจ, ๒๕๕๒)

๓) กิจการกระจายเสียงประเภทชุมชน รายละเอียดดังนี้ เป็นกิจการกระจายเสียงโดยชุมชนในเชิงภูมิภาค มีจุดมุ่งหมายคล้ายคลึงกับวิทยุกระจายเสียงประเภทสาธารณะ แต่มุ่งประโยชน์สำคัญที่ชุมชนหรือท้องถิ่นนั้น โดยไม่แสวงหาผลกำไร หรือรายได้จากการโฆษณา ปราศจากการครอบงำและแทรกแซงจากกลุ่มผลประโยชน์โดยมิชอบ กลุ่มการเมือง หรือพรรคการเมือง ทุกระดับหรือเอกชนที่มุ่งกำไรในเชิงพาณิชย์ วิทยุกระจายเสียงประเภทชุมชนเป็นศูนย์กลางการให้ ข้อมูล ข่าวสาร สาระ ความรู้ที่เหมาะสมกับชุมชนนั้น (ลีลาวดี วัชรโรบล, ๒๕๔๘) ในการดำเนินรายการจึงต้องมุ่งเน้นหลัก ๕ ประการ ได้แก่ การเข้าถึง (Access) การมีส่วนร่วม (Participation) ความหลากหลาย (Diversity) ความเป็นท้องถิ่น (Locality) และ ความเป็นอิสระ (Independence) เพื่อให้ข้อมูล ข่าวสาร หรือสาระที่ประชาชนในพื้นที่นั้นได้รับ มีความหลากหลาย และสอดคล้องกับบริบทและความต้องการของชุมชนมากที่สุด ซึ่งมีการเปิดโอกาสให้ ผู้ฟังได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นโดยอาจมีการใช้ภาษาถิ่น เพื่อสะท้อนถึงความเป็นท้องถิ่นหรือชุมชน ทั้งนี้ ข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนหรือท้องถิ่น ไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๗๐ (วีรพงษ์ พลนิกรกิจ, ๒๕๕๒) จากข้อมูลประเภทกิจการกระจายเสียงทั้ง ๓ ประเภทข้างต้น สามารถสรุป ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง ๑ แสดงความแตกต่างระหว่าง กิจการกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ บริการสาธารณะ และ บริการชุมชน

คุณลักษณะ	ประเภทของกิจการวิทยุกระจายเสียง		
	ธุรกิจ	สาธารณะ	ชุมชน
ความเป็นเจ้าของ	ภาคเอกชน	ภาครัฐ	ชุมชน
การตอบสนอง	กลุ่มลูกค้า	ตามนโยบายรัฐ	เฉพาะชุมชน/ท้องถิ่น
เนื้อหาสาระ	โฆษณาสินค้า	เผยแพร่ข่าวสารของรัฐ	ข่าวสารชุมชน
ผลประโยชน์สูงสุด	หากำไรสูงสุด	ภาพลักษณ์ของรัฐ	ถือผลประโยชน์ชุมชนไม่หวังผลกำไร
พื้นที่ทำการ	มากที่สุดตามลูกค้า	ไม่จำกัดชัดเจน	เฉพาะชุมชน
การมีส่วนร่วมของประชาชน	ไม่มี (เน้นเชิงธุรกิจ)	ไม่มี (เป็นไปตามนโยบายของรัฐ)	เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม
ค่าใช้จ่ายในการบริหาร	ธุรกิจโฆษณา	ภาครัฐ	ชุมชน/ การบริจาค

ที่มา : ศูนย์บริการวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (๒๕๕๗)

๓) การเตรียมความพร้อมเพื่อต่อใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

ผู้รับใบอนุญาตต้องประกอบกิจการด้วยตนเอง จะมอบการบริหารจัดการทั้งหมด หรือบางส่วนหรือยินยอมให้บุคคลอื่นเป็นผู้มีอำนาจประกอบกิจการแทนมิได้ หรือจะโอนสิทธิ ในใบอนุญาตไม่ว่าทั้งหมด หรือบางส่วนให้กับบุคคลอื่นอันทำให้มีผลกระทบต่อประกอบกิจการตามที่ ได้รับใบอนุญาตไม่ได้ แต่อาจแบ่งเวลาให้ผู้อื่นเข้าเวลาดำเนินรายการบางช่วงเวลาได้ตามหลักเกณฑ์ ที่คณะกรรมการกำหนด โดยใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทุกประเภท จะมีอายุ ๑ ปี โดยผู้ที่ต้องการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงจะต้องมีการเตรียมเอกสารและตรวจสอบคุณสมบัติต่างๆ เพื่อให้ไม่เกิดปัญหาขึ้นในภายหลัง ซึ่งปัจจุบันสำนักงาน กสทช. ไม่มีให้ยื่นขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง มีเฉพาะการต่ออายุใบอนุญาตเท่านั้น (ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๕, ๒๕๕๕) โดยมีรายละเอียดดังนี้

๓.๑) คุณสมบัติของผู้ขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

๓.๑.๑) คุณสมบัติพื้นฐานของผู้ขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

ใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง แบ่งการขอรับใบอนุญาตออกเป็น ๓ ประเภทได้แก่ ประเภทกิจการทางธุรกิจ ประเภทกิจการบริการสาธารณะ และประเภทกิจการบริการชุมชน โดยผู้ขอรับใบอนุญาตทุกประเภทจะต้องผ่านการตรวจสอบ คุณสมบัติ ให้เป็นไปตามเกณฑ์ ดังประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๕

ซึ่งคุณสมบัติพื้นฐานของผู้ขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทุกประเภท มีรายละเอียด ดังนี้

๑) ผู้ขอรับใบอนุญาตต้องไม่เป็นบุคคลล้มละลาย หรือถูกพิทักษ์ทรัพย์ตามคำสั่งศาล หรือถูกศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟู กิจการตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลาย

๒) กรรมการหรือบุคคลผู้มีอำนาจการผูกพันผู้ขอรับใบอนุญาตต้องไม่เป็นบุคคล ที่มีรายชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อบุคคลที่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเห็นว่าไม่สมควรเป็นผู้บริหาร ตามข้อบังคับตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

๓) ผู้ขอรับใบอนุญาต กรรมการ ผู้จัดการหรือบุคคลผู้มีอำนาจการผูกพันผู้ขอรับใบอนุญาต ต้องไม่เคยถูกศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีโทษทางอาญาซึ่งเป็นความผิดตามกฎหมาย ว่าด้วยการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ กฎหมายว่าด้วยวิทยุคมนาคม กฎหมาย ว่าด้วยการประกอบกิจการโทรคมนาคม กฎหมายว่าด้วยการแข่งขันทางการค้า กฎหมายว่าด้วยข้อมูล ข่าวสาร กฎหมายว่าด้วยทรัพย์สินทางปัญญา กฎหมายว่าด้วยยาเสพติด ความผิดมูลฐานตามกฎหมาย พอกเงิน ความผิดเกี่ยวกับเจ้าพนักงาน ตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วย การเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและความผิดตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกัน และปราบปรามการทุจริต ภายในระยะเวลาสองปีก่อนการยื่นขอรับใบอนุญาต

๓.๑.๒) คุณสมบัติเฉพาะของผู้ขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ประเภทกิจการทางธุรกิจ

ผู้ขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ ต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

๑) เป็นนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย

๒) ผู้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงกิจการบริการทางธุรกิจจะต้องเป็นนิติบุคคลที่มีสัญชาติไทยที่มีผู้ถือหุ้นอันเป็นทุนหรือที่ผู้ลงทุนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตพื้นที่การให้บริการ หรือเป็นรัฐวิสาหกิจ บริษัทที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย ที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงโดยต้องมีระบบบริหารจัดการทางการเงินที่เหมาะสมกับการประกอบกิจการทางธุรกิจ

๓) ในกรณีผู้มีสิทธิเดิมเป็นบุคคลธรรมดา ผู้มีสิทธิเดิมจะต้องเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่และต้องเป็นกรรมการผู้จัดการหรือเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการหรือเป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบของนิติบุคคลนั้น ตลอดระยะเวลาการทดลองประกอบกิจการ

๔) ในกรณีผู้มีสิทธิเดิมเป็นนิติบุคคล จะต้องยื่นคำขอตกลงประกอบกิจการในนามนิติบุคคลเดิม และประกอบกิจการในนามนิติบุคคลนั้นตลอดระยะเวลาการทดลองประกอบกิจการ

๓.๑.๓) คุณสมบัติเฉพาะของผู้ขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ประเภทกิจการบริการสาธารณะ

ผู้ขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ ต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

๑) กระทรวง ทบวง กรม องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรมหาชน หรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐที่มีใช้รัฐวิสาหกิจ ที่มีหน้าที่ตามกฎหมายหรือ มีความจำเป็น ต้องดำเนินกิจการวิทยุกระจายเสียงหรือกิจการวิทยุโทรทัศน์

๒) สมาคม มูลนิธิ หรือนิติบุคคลอื่นจัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยที่มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจการเพื่อประโยชน์สาธารณะโดยไม่แสวงหากำไรในทางธุรกิจ ซึ่งมีความเหมาะสมกับ การประกอบกิจการบริการสาธารณะ

๓) สถาบันอุดมศึกษาเพื่อการใช้ประโยชน์ด้านการเรียนการสอนหรือการเผยแพร่ ความรู้สู่สังคม ทั้งนี้ บุคคลผู้มีอำนาจกระทำการผูกพันกับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะต้องมีสัญชาติไทย

๓.๑.๔) คุณสมบัติเฉพาะของผู้ขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการชุมชน

ผู้ขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการชุมชน ต้องมีคุณสมบัติในการเป็นสมาคม มูลนิธิหรือนิติบุคคล ที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยซึ่งไม่ใช่หน่วยงานของรัฐ หรือกลุ่มคนในท้องถิ่น จำนวนไม่น้อยกว่า ๕ คน ทั้งนี้สมาชิกแต่ละคนต้องยื่นแสดงหลักฐานเชิงประจักษ์ของการสร้างความเข้มแข็งในชุมชนมาอย่างต่อเนื่องไม่น้อยกว่า สองปี และต้องมีหลักฐานที่ชัดเจนของการมีส่วนร่วมในรูปแบบต่างๆ จากชุมชนที่รับบริการ และครอบคลุมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ โดยหลักฐานเชิงประจักษ์เกี่ยวกับกิจกรรมที่แสดงการสร้างความเข้มแข็งในชุมชนมาอย่างต่อเนื่องไม่น้อยกว่าสองปี และต้องมีหลักฐานที่ชัดเจนของการมีส่วนร่วมในรูปแบบต่างๆ จากชุมชนที่รับบริการ ดังต่อไปนี้

- หลักฐานเชิงประจักษ์ของการสร้างความเข้มแข็งในชุมชนครอบคลุมกิจกรรมต่างๆ ที่เป็น ประโยชน์ต่อสาธารณะ ได้แก่ การสร้างเสริมประชาธิปไตยและกระจายอำนาจสู่ชุมชน การเสริมสร้างสิทธิพลเมืองในด้านต่างๆ การสร้างการมีส่วนร่วมของคนพิการ ผู้ด้อยโอกาส และคนชายขอบในชุมชน การลดปัญหาความยากจนในชุมชนและการส่งเสริมอาชีพอื่นๆ การสร้างธรรมาภิบาล และสำนึกเกี่ยวกับความรับผิดชอบในชุมชน การส่งเสริมให้เกิดการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาในด้านต่างๆ เช่น สุขภาพ อนามัย กีฬา การศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม การเกษตร ภูมิปัญญา ท้องถิ่น การดำรงชีวิต การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยและภัยธรรมชาติ การสร้างเสริมสันติภาพและการบรรเทาความขัดแย้ง การเสริมพลังให้กับผู้หญิง คนพิการ ชนกลุ่มน้อยและคนด้อยโอกาส การส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน การส่งเสริมความหลากหลายทางวัฒนธรรม การส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการใช้ทรัพยากรของชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ และการเปิดพื้นที่หรือเป็นเวทีในการแสวงหาทางออกสำหรับปัญหาที่ชุมชนประสบ กิจกรรมเพื่อประโยชน์สาธารณะ หรือบริการข้อมูลข่าวสารอันเป็นประโยชน์สาธารณะอื่น

- หลักฐานเชิงประจักษ์ของการมีส่วนร่วมในรูปแบบต่างๆ จากชุมชนที่รับบริการ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในความเป็นเจ้าของ เช่น การให้สมาชิกในชุมชนเข้าร่วมจัดตั้ง กำหนด นโยบายและวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งสถานี การบริจาคเงินให้สถานีและการอุดหนุนทางการเงินแก่สถานีที่ไม่ใช่ในรูปแบบของการโฆษณาหรือการสนับสนุนรายการ การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ เช่น การให้สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการบริหารหรือดำเนินงานของสถานีในด้านต่าง ๆ การมีส่วนร่วมในการจัดรายการ เช่น การจัดให้

อาสาสมัครในชุมชนเข้ามาร่วมจัดรายการ หรือร่วมรายการ การเปิดให้สถานีเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ในชุมชน และตัวเชื่อมโยงความร่วมมือ ต่างๆ ในชุมชนผ่านเนื้อหาที่ออกอากาศ และการมีส่วนร่วมในลักษณะอื่นๆ เช่น การจัดเวทีประจำปีเพื่อรับฟังข้อเสนอแนะจาก ผู้ฟังในชุมชนเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนา การบริหารจัดการ และการจัดทำรายการของสถานี การส่งเสริมการ รวมกลุ่มของผู้ฟังของสถานีเพื่อเฝ้าระวังเนื้อหาที่ออกอากาศ การจัดให้มีหน่วยรับเรื่องร้องเรียนและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับรายการที่ออกอากาศ และการประชาสัมพันธ์สถานีให้เป็นที่รู้จักในชุมชน เป็นต้น

๓.๒) การต่อใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

เพื่อให้การทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง สามารถดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่อง ผู้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ควรต้องให้ความสำคัญต่อวันหมดอายุของใบอนุญาตเดิม เพื่อให้การต่ออายุในครั้งถัดไป เป็นไปตาม ระเบียบ ประกาศ ของสำนักงาน กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การกำกับดูแลการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๖ (ฉบับที่ ๒) ได้อย่างถูกต้องและไม่เกิดปัญหาการต่ออายุล่าช้า ส่งผลให้เกิดการค่าธรรมเนียมเพิ่มเติม หลักปฏิบัติดังนี้

๑) ผู้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ต้องดำเนินการ ส่งเอกสาร พร้อมยื่นหลักฐานประกอบการพิจารณาต่ออายุ แก่เจ้าพนักงาน ก่อนวันที่สิทธิในการทดลองประกอบกิจการเดิมสิ้นสุดลง ไม่น้อยกว่า ๑๒๐ วัน ซึ่งมีผลให้ สถานีวิทยุสามารถออกอากาศได้อย่างต่อเนื่อง หรือจนกว่า จะมีคำสั่งไม่อนุญาตจากเจ้าพนักงาน

๒) ผู้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง สามารถดำเนินการ ส่งเอกสาร พร้อมยื่นหลักฐานประกอบการพิจารณาต่ออายุใบอนุญาต ก่อนวันหมดอายุใบอนุญาตเดิม ซึ่งน้อยกว่า ๑๒๐ วัน ทั้งนี้ ทั้งนี้ การออกอากาศอาจถูกระงับสัญญาณ หลังจากใบอนุญาตเดิมสิ้นสุดลง ซึ่งจะสามารถกลับมาออกอากาศได้ใหม่หลังจากที่เจ้าพนักงานต่ออายุใบอนุญาตให้เสร็จสิ้นแล้วเท่านั้น

๓) ผู้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง สามารถต่ออายุใบอนุญาตประกอบกิจการ ล่าช้า ได้ แต่ต้องไม่เกิน ๖ เดือน โดยถือเป็นการยื่นคำขอรับใบอนุญาตใหม่ อีกทั้งต้องเสียค่าธรรมเนียมล่าช้า อีกทั้ง การออกอากาศจะต้องหยุดหลังจากที่ใบอนุญาตเดิมหมดอายุ และสามารถกลับมาออกอากาศได้ใหม่หลังจากที่ เจ้าพนักงานดำเนินการต่อเสร็จสิ้นแล้วเท่านั้น

หากผู้ทดลองประกอบกิจการกระจายเสียงไม่ปฏิบัติตาม หรือออกอากาศในช่วงที่ไม่ได้รับอนุญาตจะถือเป็นการกระทำผิดตามมาตรา ๖๖ แห่งพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ต้องระวางโทษจำคุกไม่น้อยกว่า ๕ ปี ปรับไม่เกิน ๕ ล้านบาท หรือทั้งจำและปรับ (สำนักงาน กสทช., ๒๕๕๖)

การยื่นขอต่ออายุใบอนุญาต ผู้ทดลองประกอบกิจการกระจายเสียงต้องมีการจัดเตรียมเอกสารที่ใช้ประกอบการยื่นขอต่ออายุใบอนุญาต ดังนี้

๑) แบบรับรองการปฏิบัติตามเงื่อนไขการทดลองประกอบกิจการ (แบบ ปส.๐๘) โดยสามารถดาวน์โหลดแบบฟอร์มได้ที่

<https://broadcast.nbt.go.th/form/dwl.php?id=NTkwODAwMDAwMDAx&file=ZGFoYS&kb๒ N๑ bWWudC๘mb๓JtL๒RvYy๙๐aC๘๑OTA๘MDAwMDAwMDEucGRm>

รูปแบบที่ ๑ รูปแบบไฟล์เสียงใน AudioCD ซึ่งสามารถเปิดเล่นได้ด้วยเครื่องเล่น CD/DVD/Blu-ray ทั่วไปได้ บน AudioCD จะมีทั้งหมด ๔ tracks ตามลำดับคือ ๑) ๐๑_Tone๑kHz_Baseline_(L=R-๖dB Stereo)_v๗ ๒) ๐๒_Tone๑kHz_+๑๒dB_(L=R-๖dB Stereo)_v๗ ๓) ๐๓_ColouredNoise_Baseline_(L=R-๖dB Stereo)_v๗ และ ๔) ๐๔_ColouredNoise_+๑๒dB_(L=R-๖dB Stereo)_v๗

รูปแบบที่ ๒ รูปแบบไฟล์เสียง WAV file ซึ่งสามารถเปิดเล่นได้ด้วย Software ประเภท Media Player (ตัวอย่างเช่น MS Media Player, VLC Media Player เป็นต้น) บนเครื่องคอมพิวเตอร์ทั่วไปได้

๖) รายงานผลการวัดการแพร่แปลกปลอมของสถานี (ไม่เกิน ๖ เดือนนับแต่วันที่ออกรายงาน) ทั้งนี้ ระยะเวลาการนำเสนอเอกสารดังกล่าวให้เป็นไปตามภาคผนวก ค [ตัวจริงและสำเนา ๑ ชุด] โดยสามารถตรวจสอบที่ตั้งและประเภทพื้นที่ป้องกันการรบกวนการใช้คลื่นความถี่ในกิจการวิทยุการbinตามภาคผนวก ค ได้ที่ <https://broadcast.nbt.go.th/distance/>

๗) แบบรายงานระดับการแผ่คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าตามภาคผนวก จ โดยสามารถดาวน์โหลดแบบฟอร์มได้ที่ http://broadcast.nbt.go.th/radio/แบบรายงานระดับการแผ่ภาคผนวก_จ.pdf

- คำนวนระดับการแผ่คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าด้วยตนเอง โดยสามารถศึกษาเพิ่มเติมได้ที่ โปรแกรมการจำลองการแผ่คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า <http://broadcast.nbt.go.th/radio/radiorenew๒>

- ตรวจสอบอัตราขยายสายอากาศสำหรับคำนวนระดับการแผ่คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า โดยสามารถศึกษาเพิ่มเติมได้ที่ https://broadcast.nbt.go.th/data/news/doc_other/th/๕๙๐๖๐๐๐๐๐๐๐๖.pdf

๘) สำเนาบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้น (บอจ.๕) เฉพาะบริษัทจำกัด (ไม่เกิน ๓ เดือนนับแต่วันที่นายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทลงลายมือชื่อรับรองเอกสาร) โดยสามารถดาวน์โหลดแบบฟอร์มได้ที่

๙) หนังสือมอบอำนาจ ตีอากรแสตมป์ ๓๐ บาท พร้อมสำเนาบัตรประชาชนของผู้มอบอำนาจและผู้รับมอบอำนาจ (กรณีผู้มีอำนาจกระทำการแทนนิติบุคคลหรือกลุ่มคนไม่ได้มาดำเนินการเอง) โดยสามารถดาวน์โหลดแบบฟอร์มได้ที่ <http://broadcast.nbt.go.th/radio/radiorenew๒>

ตาราง ๒ อัตราค่าธรรมเนียมการดำเนินการต่ออายุใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงแต่ละประเภท (ก่อนใบอนุญาตเต็มหมดอายุ)

ประเภทกิจการ	ค่าดำเนินการ	ค่าภาษีมูลค่าเพิ่ม (ร้อยละ ๗)	รวม
๑. กิจการบริการชุมชน	๕๐๐ บาท	๓๕ บาท	๕๓๕ บาท
๒. กิจการบริการสาธารณะ	๒,๐๐๐ บาท	๑๔๐ บาท	๒,๑๔๐ บาท
๓. กิจการทางธุรกิจ	อัตราค่าดำเนินการแบบก้าวหน้า*		

* หมายถึง อัตราค่าดำเนินการต่ออายุ ขึ้นอยู่กับจำนวนสถานีที่ นิติบุคคล ๑ ราย ถือครองไว้ทั้งหมด โดยสามารถดูอัตราค่าดำเนินการได้จาก ตารางในภาคผนวก ข แนบท้ายประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การกำกับดูแลการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง (ฉบับที่ ๒) ซึ่งจะแสดงค่าดำเนินการ ตั้งแต่ ๑ - ๗๐ สถานี

หากผู้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงดำเนินการต่อใบอนุญาตหลังจากใบอนุญาตเดิมหมดอายุ ผู้ทดลองประกอบกิจการกระจายเสียงจะต้องชำระเงินเพิ่มเติมในอัตราร้อยละ ๒๐ ต่อเดือนของจำนวนค่าดำเนินการต่ออายุ นับตั้งแต่วันที่ใบอนุญาตเดิมสิ้นสุดลง จนถึงวันที่ยื่นคำขอตกลงประกอบกิจการใหม่ โดยเศษของเดือนให้นับเป็นหนึ่งเดือน เป็นไปตาม ข้อ ๙ วรรคสี่ ของประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การกำกับดูแลการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง (ฉบับที่ ๒) (สำนักงาน กสทช., ๒๕๕๙)

เมื่อจัดเตรียมเอกสารและค่าธรรมเนียมค่าธรรมเนียมการดำเนินการต่ออายุใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง สามารถยื่นคำขอตต่ออายุใบอนุญาตผ่าน ๓ ช่องทาง ได้แก่

๑) นำส่งด้วยตนเอง ณ สำนักงาน กสทช. (สำนักการอนุญาตประกอบกิจการกระจายเสียง (ปส.๑)) อาคารเอ็กซิซึมแบงก์ (ชั้น ๒๑) เลขที่ ๑๑๙๓ ถนนพหลโยธิน แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร

๒) นำส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียน โดยเจ้าหน้าที่ของถึง

“สำนักงาน กสทช. สำนักการอนุญาตประกอบกิจการกระจายเสียง (ปส.๑)

เลขที่ ๘๗ ถนนพหลโยธิน ซอย ๘ แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐”

*พร้อมวงเล็บมุมซองว่า (ยื่นต่ออายุใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการ รหัสสถานี XXXXXXXX (ตัวเลข ๘ หลัก))

๓) ช่องทางหรือวิธีการอื่นใดตามที่สำนักงาน กสทช. ประกาศกำหนดเพิ่มเติม โดยจะแจ้งให้ทราบล่วงหน้าทางเว็บไซต์สำนักงาน กสทช. ซึ่งปัจจุบันสามารถดำเนินการต่ออายุใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงผ่านช่องทางออนไลน์

๔) การเตรียมความพร้อมสถานี ความถี่ออกอากาศ ที่ตั้งของเสาอากาศ กำลังส่งออกอากาศและการวัดแปรแปลกล้อม

๔.๑) ระเบียบหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง ตามมาตรฐานทางเทคนิค สำหรับการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

หลักเกณฑ์ที่ใช้ในการตรวจสอบสำหรับการจัดตั้งสถานีวิทยุปัจจุบัน เป็นไปตาม ที่ สำนักงาน กสทช. ประกาศ เรื่อง หลักเกณฑ์การกำกับดูแลการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง (ฉบับที่ ๒) ปี ๒๕๕๖ ซึ่งเป็นฉบับแก้ไขเพิ่มเติมจาก ประกาศ เรื่อง หลักเกณฑ์การกำกับดูแลการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ปี ๒๕๕๕ มีรายละเอียดดังนี้

๑) ความถี่วิทยุ

สถานีทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงจะสามารถออกอากาศ ได้โดยใช้คลื่นพาห์ ที่ความถี่วิทยุใน ย่าน ๘๗.๕ MHz ถึง ๑๐๗.๗๕ MHz ทั้งนี้ ช่องห่างระหว่างคลื่นพาห์ (Channel Spacing) แต่ละคลื่นอยู่ที่ ๒๕๐ kHz เพื่อให้การใช้งานวิทยุแต่ละคลื่นไม่เกิดการรบกวนกัน จึงมีการกำหนด ความกว้างของแถบคลื่น (Channel Bandwidth) ไม่เกิน ๒๐๐ kHz และมีค่าเบี่ยงเบนความถี่ (Frequency Deviation) ไม่เกิน ๗๕ kHz

๒) สถานีทดลองประกอบกิจการ

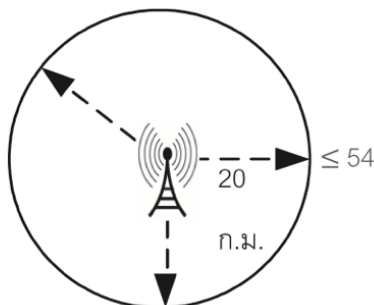
สถานีทดลองประกอบกิจการ ต้องมีคุณสมบัติเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อป้องกันการรบกวนระหว่างสถานีทดลองประกอบกิจการด้วยกันเอง และสถานีวิทยุคมนาคมอื่นที่ได้รับอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่แล้ว ซึ่งคุณลักษณะที่เหมาะสมในการตั้งสถานี ดังนี้

๒.๑) กำลังคลื่นพาห้ (Carrier Power) ของเครื่องส่งสัญญาณวิทยุ ต้องมีค่าไม่เกิน ๕๐๐ วัตต์

๒.๒) ความสูงของสายอากาศต้องไม่เกิน ๖๐ เมตร โดยวัดจากจุดสูงสุดของสายอากาศ ถึงระดับพื้นดินที่ใช้ติดตั้งสายอากาศนั้น

๒.๓) พื้นที่กระจายเสียงต้องมีรัศมีไม่เกิน ๒๐ กิโลเมตร

๒.๔) ความแรงของสัญญาณ ต้องไม่เกิน ๕๔ dB μ V/m ณ ระยะทาง ๒๐ กิโลเมตร จากจุดที่ตั้งสายอากาศ โดยคำนวณความแรงของสัญญาณตาม Recommendation ITU-R P.๑๕๔๖ Method for point to area predictions for terrestrial services in the frequency range ๓๐ MHz to ๓,๐๐๐ MHz ดั่งภาพ

ภาพ ๒ แสดงพื้นที่การกระจายเสียงของสถานีวิทยุที่มีแรงดันสัญญาณไม่เกิน ๕๔ dB μ V/m ที่รัศมี ๒๐ กิโลเมตร

๓) มาตรฐาน เครื่องส่งวิทยุกระจายเสียง

เครื่องส่งวิทยุเป็นอุปกรณ์ที่สำคัญในการออกอากาศ ของสถานีวิทยุกระจายเสียง ซึ่งในการจัดตั้งสถานีจำเป็นต้องดำเนินการ ส่งเครื่องส่งวิทยุไปตรวจสอบ ยังห้องปฏิบัติการ เพื่อเป็นไปตามเกณฑ์ ที่สำนักงาน กสทช. ประกาศ เรื่อง หลักเกณฑ์การกำกับดูแลการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง (ฉบับที่ ๒) ปี ๒๕๕๖ รายละเอียดในการตรวจสอบเครื่องส่งวิทยุ ดังตาราง

ตาราง ๓ แสดงรายการตรวจสอบ และเกณฑ์พิจารณาของเครื่องส่งวิทยุ

รายการตรวจสอบเครื่องส่งวิทยุ	ขีดจำกัดขั้นต่ำ
กำลังคลื่นพาห้ที่กำหนด (Rated Carrier Power)	± ๐.๕ dB ของกำลังคลื่นพาห้ที่กำหนด และต้องไม่เกิน ๕๐๐ วัตต์
การแพร่แปลกปลอม (Conducted Spurious Emission)	๔๖ + ๑๐ log P หรือ ๗๐ dBc โดยให้เลือกใช้ค่าต่ำกว่า เมื่อ P หมายถึง กำลังคลื่นพาห้ที่กำหนด
การแพร่นอกแถบ (Out-of-Band Emission)	ต้องอยู่ภายในเขตที่กำหนด ตามตารางที่ ๓
ค่าผิดพลาดทางความถี่ (Frequency Error)	± ๒ kHz ของความถี่คลื่นพาห้ ในขณะที่ไม่มีการมอดูเลต
ค่าเบี่ยงเบนทางความถี่ (Frequency Deviation)	± ๗๕ kHz

ตาราง ๔ แสดงขอบเขตการแพร่ของแถบของสถานีวิทยุ

Frequency relative to the centre of the channel (kHz)	Relative level (dBc)
- ๕๐๐	- ๘๕
- ๓๐๐	- ๘๕
- ๒๐๐	- ๘๐
- ๑๐๐	๐
๑๐๐	๐
๒๐๐	- ๘๐
๓๐๐	- ๘๕
๕๐๐	- ๘๕

๔) มาตรฐานความปลอดภัย

การพิจารณาแบ่งออกเป็น ๒ ด้าน ได้แก่ มาตรฐานความปลอดภัยทางไฟฟ้า และมาตรฐานความปลอดภัยที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพของมนุษย์

๔.๑) มาตรฐานความปลอดภัยทางไฟฟ้าที่กำหนดไว้ คือ มาตรฐาน IEC ๖๐๙๕๐-๑ Information Technology equipment – Safety – Part ๑: General Requirement หรือมาตรฐาน มอก. ๑๕๖๑ – ๒๕๔๘ บริษัทเทคโนโลยีสารสนเทศเฉพาะด้านความปลอดภัย: ข้อกำหนดทั่วไป ทั้งนี้ เครื่องส่งวิทยุกระจายเสียงสำหรับทดลองประกอบกิจการ จะได้รับการยกเว้นการปฏิบัติตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ข้างต้นโดยอนุโลม

๔.๒) มาตรฐานความปลอดภัยเกี่ยวข้องกับสุขภาพของมนุษย์ กำหนดให้ การตั้งสถานีวิทยุและการใช้งานเครื่องส่งวิทยุ ต้องมีความสอดคล้องกับ มาตรฐานความปลอดภัยต่อสุขภาพของการทำงานวิทยุคมนาคมโดยอนุโลม ทั้งนี้ ผู้ทดลองประกอบกิจการวิทยุต้องรับรองตนเองเกี่ยวกับความปลอดภัยต่อสุขภาพของมนุษย์จากการใช้เครื่องวิทยุคมนาคม และรายงานผลตาม “แบบรายงานระดับการแผ่คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าของสถานี สำหรับการทดลองประกอบกิจการ” ดังภาคผนวก จ แนบท้ายประกาศ กสทช. เรื่องหลักเกณฑ์การกำกับดูแลการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง (ฉบับที่ ๒)

๕) การป้องกันการรบกวนคลื่นความถี่

สำหรับการใช้คลื่นความถี่ในกิจการวิทยุการบิน ตามประกาศ กสทช. เรื่องหลักเกณฑ์การกำกับดูแลการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง (ฉบับที่ ๒) กำหนดว่า “ผู้ที่ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการสถานีวิทยุกระจายเสียง ซึ่งมีที่ตั้งอยู่ในหลายจังหวัด ทั่วประเทศ มีหน้าที่ป้องกันการรบกวนการใช้คลื่นความถี่ในกิจการวิทยุการบิน” คลื่นความถี่ที่ใช้ในกิจการนำทางการบินนั้น ใช้งานคลื่นความถี่ในย่าน ๑๐๘.๐ MHz - ๑๑๗.๙๗๕ MHz และกิจการเคลื่อนที่ในเส้นทางการบินพาณิชย์ มีการใช้คลื่นความถี่ในย่าน ๑๑๗.๙๗๕ MHz - ๑๓๗.๐ MHz นอกจากนี้มีการกำหนดคลื่นวิทยุที่ต้องป้องกันการรบกวนในกิจการวิทยุการบินแล้ว ยังมีการระบุสถานที่ตั้งของท่าอากาศยานและสถานีควบคุมจราจรทางอากาศอีกด้วย เพื่อป้องกันการรบกวนคลื่นสัญญาณวิทยุการบิน ผู้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง จึงควรมีการปรับปรุงการใช้คลื่นของ

สถานีให้มีค่ากำลังของการแพร่แปลกปลอมของสถานีให้อยู่ใน ๓ ระดับ ดังนี้ ๑) ระดับ ๘๐ dBc ๒) ระดับ ๗๕ dBc และ ๓) ระดับ ๗๐ dBc อย่างไรก็ตาม ยังต้องมีการพิจารณาจากสถานที่ตั้งสถานีวิทยุกระจายเสียง ควบคุมไปด้วย หากสถานีวิทยุอยู่ในพื้นที่เสี่ยงที่อาจเกิดความเสียหายจากการรบกวนการใช้คลื่นความถี่ในการกิจการวิทยุการบินมาก ก็จะต้องมีการปรับคลื่นความถี่ให้มีระดับสูงขึ้น

สำหรับการป้องกันการรบกวนการใช้คลื่นความถี่ในกิจการอื่น สำนักงาน กสทช. ได้มีการกำหนดให้สถานีทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงต้องตั้งห่างจากสถานีตรวจสอบการใช้คลื่นความถี่ของสำนักงานอย่างน้อย ๑ กิโลเมตร ทางอากาศหรือระยะขจัด โดยมีค่าความเข้มของสัญญาณคลื่นพาห์ ของสถานีทดลองประกอบกิจการ ๓ บริเวณสถานีตรวจสอบ การใช้คลื่นวิทยุของ สำนักงานต้องไม่เกิน ๕๐ mV/m เพื่อป้องกันการรบกวนคลื่นความถี่ของ สถานีวิทยุคมนาคม ที่ได้รับการจัดสรรคลื่นความถี่ในกิจการอื่น ได้แก่ กิจการวิทยุคมนาคม กิจการโทรคมนาคม กิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ที่ได้รับอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่แล้ว รวมถึงกิจการวิทยุกระจายเสียงระบบ เอฟ. เอ็ม. ที่ได้รับการจัดสรรคลื่นความถี่ ตลอดจนสถานีวิทยุของประเทศเพื่อนบ้าน หากมีสถานีทดลองตั้งอยู่บริเวณชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน

๖) ข้อกำหนดในการจัดตั้งสถานีทดลองประกอบกิจการกระจายเสียง

เพื่อป้องกันการรบกวนการใช้คลื่นความถี่ในกิจการวิทยุการบิน จึงได้มีการกำหนดเกณฑ์การป้องกันการรบกวน ไว้ ๓ ประเภท ดังนี้

๖.๑) พื้นที่ปลอดการรบกวนการใช้คลื่นความถี่ของท่าอากาศยาน

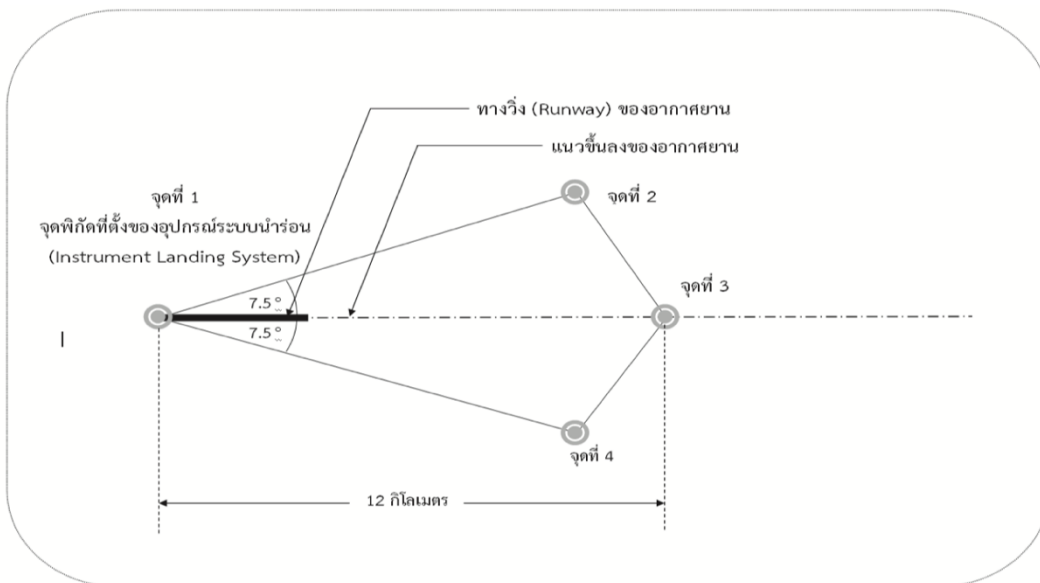
พื้นที่ปลอดการรบกวนการใช้คลื่นความถี่ของท่าอากาศยาน หมายถึง พื้นที่ที่มีการติดตั้งระบบนำร่อง (Landing System) โดยใช้คลื่นความถี่ในกิจการวิทยุการบิน จุดพิกัดที่ปลอดการรบกวนการใช้คลื่นประกอบด้วย ๔ จุด รายละเอียดดังภาพ

จุด ๑ จุดพิกัดที่ตั้งของอุปกรณ์ระบบนำร่องแนวขวาง

จุด ๒ จุดพิกัดในทิศทางทำมุม ๗.๕ องศา เหนือทางวิ่ง ของอากาศยาน

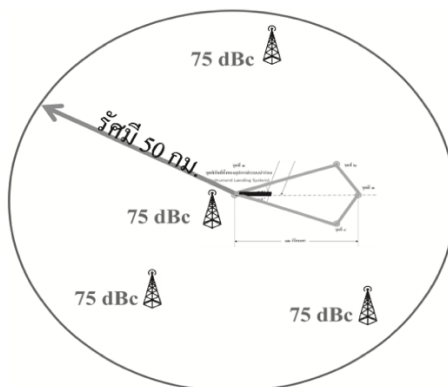
จุด ๓ จุดพิกัดในทิศทางทำมุม ๗.๕ องศา ด้านล่างของทางวิ่ง ของอากาศยานเป็นระยะ ๑๒ กิโลเมตร จากจุด ๑

จุด ๔ จุดพิกัดในทิศทางทำมุม ๗.๕ องศา ใต้ทางวิ่ง ของอากาศยาน

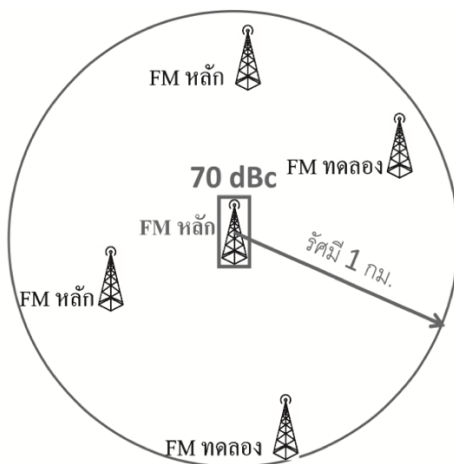
ภาพ ๓ แสดงพื้นที่ จุดพิกัดของพื้นที่ปลอดภัยรอบวงการใช้คลื่นความถี่ของท่าอากาศยาน

๖.๒ พื้นที่ภายใน รัศมี ๐ - ๕๐ กิโลเมตร จากจุดพิกัดระบบควบคุมจราจรทางอากาศของท่าอากาศยานหรือจุดพิกัดสถานีควบคุมจราจรทางอากาศ ซึ่งไม่รวมพื้นที่ปลอดภัยรอบวงการใช้คลื่นความถี่ของท่าอากาศยาน ดังภาพ

ภาพ ๔ แสดงพื้นที่ภายในรัศมี รัศมี ๐ - ๕๐ กิโลเมตร จากจุดพิกัดระบบควบคุมจราจรทางอากาศของท่าอากาศยาน

๖.๓) พื้นที่ที่มีสถานีทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงที่ตั้งอยู่ระหว่างกันไม่เกิน ๑ กิโลเมตร หรือพื้นที่ที่มีสถานีทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงตั้งอยู่ห่างจากสถานีวิทยุกระจายเสียงระบบ เอฟ. เอ็ม. ที่ได้รับจัดสรรคลื่นความถี่ไม่เกิน ๑ กิโลเมตร โดยไม่รวมพื้นที่ปลอดภัยรอบวงการใช้คลื่นความถี่และพื้นที่ภายในรัศมี ๐ - ๕๐ กิโลเมตร จากจุดพิกัดระบบควบคุมจราจรทางอากาศของท่าอากาศยานหรือจุดพิกัดสถานีควบคุมจราจรทางอากาศ ดังภาพ

ภาพ ๕ แสดงพื้นที่มีสถานีทดลองประกอบกิจการ ที่ตั้งอยู่ระหว่างกันไม่เกิน ๑ กิโลเมตร

แม้ว่า การป้องกันการรบกวนการใช้คลื่นความถี่ขึ้นกับระยะห่างระหว่างสถานีทดลองประกอบกิจการกับที่ตั้งของระบบควบคุมการจราจรทางอากาศ แต่ในส่วนกำลังของการแพร่แปลกปลอมก็ยังคงมีส่วนที่อาจเป็นผลต่อการรบกวนคลื่นวิทยุกิจการทางอากาศยาน ฉะนั้นผู้ทดลองประกอบกิจการ จึงควรต้องมีการปรับปรุงค่าการแพร่แปลกปลอมให้มีค่าต่ำกว่า ค่ากำลังส่งของคลื่นพาห้ของสถานีวิทยุกระจายเสียงในระดับที่แตกต่างตามพื้นที่ด้วยเพื่อป้องกันการรบกวนคลื่นสัญญาณ (สำนักงาน กสทช., ๒๕๕๙)

ตาราง ๔ แสดงค่าขีดจำกัดกำลังของการแพร่แปลกปลอมที่ต้องต่ำกว่าค่ากำลังคลื่นพาห้ของสถานีทดลองประกอบกิจการ

ประเภทของพื้นที่ป้องกันการรบกวนการใช้คลื่นความถี่ในกิจการวิทยุการบิน	กำลังของการแพร่แปลกปลอมต้องต่ำกว่าค่ากำลังคลื่นพาห้ อย่างน้อย
๑. พื้นที่ปลอดการรบกวนการใช้คลื่นความถี่ของท่าอากาศยาน	๘๐ dBc
๒. พื้นที่ภายใน รัศมี ๐ - ๕๐ กิโลเมตร จากจุดพิกัดระบบควบคุมจราจรทางอากาศของท่าอากาศยานหรือจุดพิกัดสถานีควบคุมจราจรทางอากาศ	๗๕ dBc
๓. พื้นที่ที่มีสถานีทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงที่ตั้งอยู่ระหว่างกันไม่เกิน ๑ กิโลเมตร หรือพื้นที่ที่มีสถานีทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงตั้งอยู่ห่างจากสถานีวิทยุกระจายเสียงระบบ เอฟ. เอ็ม. ที่ได้รับจัดสรรคลื่นความถี่ไม่เกิน ๑ กิโลเมตร	๗๐ dBc

๔.๒) การเตรียมอุปกรณ์เครื่องส่ง ในการขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

การเตรียมอุปกรณ์เครื่องส่ง เพื่อขอขึ้นทะเบียนเครื่องส่ง สำหรับผู้ที่ต้องการขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ผู้ขอรับฯ ต้องเข้าใจและสามารถดำเนินการตรวจสอบคุณสมบัติเบื้องต้นก่อนการนำส่งเพื่อตรวจสอบคุณสมบัติ ตามเกณฑ์ที่ สำนักงาน กสทช. กำหนด ประกอบด้วย ๒ ขั้นตอนดังนี้

๑) ขั้นตอนการเตรียมเครื่องส่ง

คุณสมบัติของเครื่องส่งสัญญาณวิทยุกระจายเสียงที่เป็นไปตามเกณฑ์ ที่ สำนักงาน กสทช. กำหนด ดังนี้

๑.๑) เครื่องส่ง ต้องมีกำลังส่งสูงสุดไม่เกิน ๕๐๐ วัตต์ มีการปรับลดแล้วล๊อคกำลังส่งไว้ไม่เกิน ๕๐๐ วัตต์

๑.๒) เครื่องส่งที่ใช้ในการตรวจสอบเพื่อขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ต้องเป็นเครื่องเดียวกัน กับภาพถ่ายเครื่องส่ง ที่ให้ไว้กับ สำนักงาน กสทช. มิเช่นนั้น จะเกิดปัญหาในช่วงการขึ้นทะเบียน ที่ต้องมีการชี้แจงว่า ทำไมภาพถ่าย และเครื่องที่นำไปตรวจสอบนั้นไม่ตรงกัน

๑.๓) ก่อนนำเครื่องส่งตรวจสอบ ผู้ขอฯ ต้องทำการตั้งคลื่นความถี่ให้เป็นคลื่นเดียวกันกับ ข้อมูลความถี่ที่ได้รับระบุไว้ในใบคำขอเพื่อขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ที่จะนำส่ง สำนักงาน กสทช.

๑.๔) เครื่องส่ง จำเป็นต้องให้ช่างทำการตรวจสอบในเรื่อง

- การแพร่แปลกปลอม (Conducted Spurious Emission) หมายถึง การแพร่ความถี่วิทยุที่อยู่ นอกเหนือแถบความถี่ที่จำเป็น (Necessary Bandwidth) ซึ่งในบางครั้งอาจไปรบกวนคลื่นสัญญาณย่าน UHF/VHF กลบการรับสัญญาณโทรทัศน์ในบริเวณใกล้เคียง ระบบนำเครื่องบินสู่สนามบิน (ILS) ระบบนำเครื่องบินขึ้นลง (VOR) เป็นผลให้นักบินไม่ได้ยินเสียงคำแนะนำจากหอบังคับการบิน

- การแพร่นอกแถบ (Out – of – Band Emission) คือการกำหนดการแพร่นอกแถบให้อยู่ภายใต้เกณฑ์ที่กำหนด ดังตาราง เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาการแพร่นอกเหนือเขตที่จำเป็น

ตาราง ๕ เกณฑ์การแพร่นอกแถบ

Frequency relative to the centre of the channel (kHz)	Relative level (dBc)
- ๕๐๐	- ๘๕
- ๓๐๐	- ๘๕
- ๒๐๐	- ๘๐
- ๑๐๐	๐
๑๐๐	๐
๒๐๐	- ๘๐
๓๐๐	- ๘๕
๕๐๐	- ๘๕

- ค่าผิดพลาดทางความถี่ (Frequency Error) หมายถึง ค่าแตกต่างระหว่างความถี่คลื่นพาห် ในขณะที่ไม่มีการมอดูเลตกับความถี่ที่ระบุ (Nominal Frequency) ของภาคเครื่องส่ง ซึ่ดจำกัด ค่าผิดพลาดของความถี่จะต้องไม่เกิน ± ๒ kHz ของคลื่นความถี่คลื่นพาห်ในขณะที่ไม่มีการมอดูเลต สมมุติว่า ความถี่

จัดสรร ๑๐๐.๐๐ MHz ดังนั้น ความคลาดเคลื่อนของความถี่เครื่องส่งวิทยุที่สามารถยอมรับได้ จะอยู่ในช่วง ๙๙.๐๐๘ ถึง ๑๐๐.๐๐๒ MHz

- ค่าเบี่ยงเบนทางความถี่ (Frequency Deviation) หมายถึง ค่าแตกต่างที่มากที่สุดระหว่างความถี่ขณะใดขณะหนึ่ง (Instantaneous Frequency) เมื่อมีการมอดูเลตกับความถี่คลื่นพาห้ขณะที่ไม่มีการมอดูเลต ขีดจำกัด ค่าเบี่ยงเบนทางความถี่จะต้องไม่เกิน ± 7.5 kHz ซึ่งการผสมสัญญาณวิทยุในระบบ FM เรียกว่าการ ผสมสัญญาณ ๑๐๐% (๑๐๐% Modulation) และอยู่ใน การแพร่ความถี่วิทยุที่อยู่นอกเหนือแถบความถี่ที่จำเป็น (Necessary Bandwidth) ที่กำหนดไว้ที่ ± 100 KHz

๑.๕) เนื่องจาก เครื่องส่งบางเครื่อง จะประกอบด้วย เครื่องหลายชิ้น ในการตรวจสอบต้องนำอุปกรณ์ของเครื่องส่งในส่วนหลักมาให้ครบ ได้แก่ RF Power Amplifier และ Exciter Audio Limiter หรือ Audio Compressor

๑.๖) ผู้ขอฯ ควร ทำความสะอาด ทั้งภายในและภายนอกเครื่องส่ง และตรวจสอบภาพเครื่องส่ง ให้อยู่ในสภาพดี ไม่ทรุดโทรม เนื่องจากหลังจากผ่านการตรวจสอบแล้ว เครื่องส่งจะถูกปิดซีลด้วยสติ๊กเกอร์ หากพบเจอว่า สติ๊กเกอร์ถูกแกะออก จะถือว่าผลการตรวจสอบถูกยกเลิก ต้องนำเครื่องส่งไปทำการตรวจสอบใหม่

๑.๗) ควรระมัดระวัง เครื่องส่ง ขณะเคลื่อนย้ายเพื่อนำไปตรวจสอบ ณ ห้องปฏิบัติการ เพื่อเกิดความเสียหาย ขณะนำส่งเพื่อตรวจสอบ และขนย้ายกลับ

(กลุ่มงานขับเคลื่อนโทรทัศน์เคลื่อนที่และโทรทัศน์ในระบบไอพี (พส.) สำนักงาน กสทช., ๒๕๕๖)

๒) ขั้นตอนการเตรียมเอกสาร เพื่อนำเครื่องส่งเข้ารับการตรวจสอบ

เอกสารในการนำเครื่องส่งเข้ารับการขึ้นทะเบียน เครื่องส่งวิทยุ สำหรับผู้ทดลองประกอบกิจการกระจายเสียง ประกอบด้วย

- สำเนาด้านหน้า และหลัง ของหนังสืออนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงจากสำนักงาน กสทช.

- สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของผู้ที่มีชื่อยื่นคำขอพร้อมรับรองสำเนาถูกต้อง ซึ่งห้องปฏิบัติการ สามารถตรวจสอบรายชื่อจากฐานข้อมูลได้ หากไม่สามารถมาด้วยตนเองได้ ต้องมีหนังสือมอบอำนาจ พร้อมสำเนาบัตรประจำตัวผู้นำส่งเครื่องตรวจ และติดอากรแสตมป์ ๓๐ บาท มาด้วย

- ในกรณีที่เป็นการตรวจสอบครั้งที่สอง เนื่องจากตรวจสอบไม่ผ่านในครั้งแรก ให้นำใบเสร็จรับเงินมาแสดงด้วย หากทำการตรวจสอบกับห้องปฏิบัติการใหม่ ผู้นำส่งต้องทำการชำระค่าตรวจสอบใหม่

- ใบคำขอรับบริการทดสอบเครื่องส่งวิทยุกระจายเสียงสำหรับการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงที่กรอกรายละเอียดครบถ้วน

- สำเนาใบอนุญาตทำหรือนำเข้าซึ่งเครื่องวิทยุคมนาคม ของเครื่องที่ขอรับบริการทดสอบ พร้อมรับรอง สำเนาถูกต้อง (ถ้ามี)

๓) ขั้นตอนการเลือกห้องปฏิบัติการเพื่อทำการตรวจสอบเครื่องส่ง

การเลือกห้องปฏิบัติการ เพื่อทำการตรวจสอบเครื่องส่ง ต้องการการตรวจสอบ และคัดเลือกจากเว็บไซต์ www.nbtc.go.th เท่านั้น เพื่อป้องกันปัญหาการแอบอ้าง ค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบ ๕,๐๐๐ บาท หากไม่ผ่านครั้งแรก สามารถนำไปแก้ไข และกลับมาตรวจสอบ ณ ห้องปฏิบัติการเดิมได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายเพิ่ม หากแก้ไขแล้วเปลี่ยนห้องปฏิบัติการ จำเป็นต้องทำการชำระค่าบริการใหม่

๔) หากได้รับการตรวจสอบ “ผ่านเกณฑ์” ห้องปฏิบัติการทำการติดสติ๊กเกอร์ กสทช. (เครื่องหมายการตรวจเครื่องส่ง) บนรายงานผลการทดสอบหน้าแรก และในหน้าสุดท้ายเจ้าหน้าที่ทดสอบฯ และผู้รับรอง รายงานผลทดสอบลงนาม ระบุเลขทะเบียนผู้ทดสอบและผู้รับรอง ให้เป็นที่เรียบร้อย จากนั้น เจ้าหน้าที่ห้องปฏิบัติการฯ ทำการสแกนส่งรายงานผลการทดสอบทั้งหมดออนไลน์เข้าสู่ระบบสารสนเทศ ของสำนักงาน กสทช. และส่งมอบต้นฉบับรายงานผลทดสอบให้แก่ตัวแทนสถานี เพื่อนำไปใช้ในการขออนุญาตใช้เครื่องส่งฯ และตั้งสถานีกับสำนักงาน กสทช. ต่อไป (กลุ่มงานขับเคลื่อนโทรทัศน์เคลื่อนที่และโทรทัศน์ในระบบไอพี (พส.) สำนักงาน กสทช., ๒๕๕๖)

๕) การจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับรายได้และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานสถานี

๕.๑) หลักการและประโยชน์ของการจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับรายได้และค่าใช้จ่าย

การจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย ในการดำเนินการของสถานีทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง เป็นส่วนสำคัญ ที่ช่วยจัดบันทึก รายการข้อมูลด้านการเงิน ทั้งรายการที่รับเข้ามา และรายการที่จ่ายออกไป ซึ่งจะเป็นข้อมูลที่ใช้ในการเปรียบเทียบผลการดำเนินงานกิจการว่า มีกำไร - ขาดทุนในช่วงเดือนใด ควรมีการวางแผน เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดทุน หรือวางแผนอนาคตเพื่อสถานีทดลองประกอบกิจการกระจายเสียงสร้างกำไรที่เพิ่มมากขึ้นอย่างไร หรือบริหารจัดการทรัพยากรอย่างไร (ทิชากร สำราญชลาทรัพย์, ๒๕๕๕) ทั้งนี้การจัดทำบัญชี รายรับ-รายจ่าย ยังเป็นส่วนสำคัญที่ช่วย ควบคุมค่าใช้จ่ายที่ต้องเสียไปโดยไม่จำเป็น หรือสูงเกินไปงบประมาณ เพื่อให้งบประมาณของสถานีนั้นไม่เกิดปัญหาการขาดดุล (กรมการส่งเสริมอุตสาหกรรม, ๒๕๖๓)

การจัดทำรายได้และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสถานี (GreenPro KSP Consulting, ๒๕๖๓) มีกระบวนการดังต่อไปนี้

๑) ขั้นตอนการเตรียมการ

๑.๑) การแบ่งแยกธุรกิจกับเรื่องส่วนตัวออกจากกัน ก่อนเริ่มต้นจัดทำรายได้และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสถานี ผู้รับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ควรมีการแยกเงินของกิจการออกจากเงินส่วนตัว นอกจากนี้จะเป็นเงินสดแยกจากกันแล้ว กิจการควรเปิดบัญชีเงินฝากในนามของกิจการแยกไว้ต่างหาก และกำหนดวิธีการควบคุม ดูแลรักษา รวมถึงการจัดให้มีเอกสารประกอบต่าง ๆ ให้ถูกต้องครบถ้วน มีการจัดเตรียมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสถานี โดยการสำรวจฐานะการเงินเบื้องต้น ทั้งสินทรัพย์หนี้สิน และทุนของกิจการ รวมถึงรายได้และค่าใช้จ่ายของกิจการ โดยการสำรวจรายการต่าง ๆ ที่ต้องมีในกิจการ และจัดทำผังบัญชี ซึ่งเป็นการให้เลขรหัสแทนบัญชีแต่ละชื่อโดยควรแยกเป็นหมวดหมู่ เช่น สินทรัพย์

หมวดที่ ๑ หนี้สิน หมวดที่ ๒ เป็นต้น ซึ่งผู้ประกอบการจำนวนมากมักนำเงินในกิจการมาปะปนกับเงินส่วนตัว ทำให้ไม่ทราบฐานะและผลดำเนินงานของธุรกิจที่แท้จริง

๑.๒) การจับคู่ระหว่างรายได้กับค่าใช้จ่าย โดยใช้วิธีการคำนวณกำไร จะนำรายได้ที่เกิดในช่วงเวลาหนึ่ง เช่น ๑ เดือน ๖ เดือน หรือ ๑ ปี มาหักค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาเดียวกันเพื่อหากำไรหรือขาดทุนที่เกิดขึ้น

๑.๓) การบันทึกบัญชีใช้เกณฑ์คงค้าง โดยรายได้ที่เกิดหากไม่ได้รับเงินต้องบันทึกเป็นรายได้ทั้งหมด เช่น ขายสินค้า ๑๐๐ บาท เป็นเงินสด ๗๐ บาท เป็นเงินเชื่อ ๓๐ บาท ต้องรับรู้เป็นรายได้ ๑๐๐ บาท ไม่ใช่ ๗๐ บาท เช่นเดียวกัน ค่าใช้จ่ายเกิดขึ้น ๕๐ บาท จ่ายชำระ ๔๐ บาท ค้างไว้ ๑๐ บาท ต้องรับรู้เป็นค่าใช้จ่าย ๕๐ บาท ไม่ใช่ ๔๐ บาท

๑.๔) การจัดทำรายการสินทรัพย์ที่ใช้ในกิจการมีเสื่อมสภาพ สินทรัพย์ที่มีอายุการใช้งานนานเกิน ๑ ปี จะมีการเสื่อมสภาพ ส่วนที่ใช้งานและเสื่อมสภาพต้องตัดบางส่วนมาเป็นค่าใช้จ่ายในชื่อค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์ เช่น อาคาร ๑,๐๐๐ บาท จะใช้งาน ๑๐ ปี เมื่อใช้งานครบ ๑ ปี ต้องนำมาเป็นค่าใช้จ่าย ๑๐๐ บาท (๑,๐๐๐/๑๐)

๒) ขั้นตอนการทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย

การทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายเป็นของการเก็บรวบรวม บันทึก จำแนก และทำสรุปข้อมูลธุรกิจในรูปแบบตัวเงิน ผลงานขั้นสุดท้ายของการบัญชี คือ การให้ข้อมูลทางการเงินซึ่งเป็นประโยชน์แก่บุคคลหลายฝ่ายและผู้ที่เกี่ยวข้องในกิจการนั้นๆ

๒.๑) การรวบรวมเอกสาร การบันทึกบัญชีรายรับ-รายจ่ายต้องมีหลักฐานที่ถูกต้อง เช่น การขายสินค้า มีใบเสร็จรับเงิน หรือใบกำกับภาษี การซื้อสินค้ามีใบสั่งซื้อ เป็นต้น

๒.๒) การบันทึกบัญชี การบันทึกบัญชีในแต่ละรายการนั้นเมื่อพิจารณาเอกสารประกอบการบันทึกบัญชีถูกต้องครบถ้วนแล้วจะนำมาบันทึกบัญชี โดยรายการต่างๆ จะบันทึกตามหลักบัญชีคู่ หรือหลักบัญชีซ้ายขวา ในสมุดบัญชีขั้นต้น คือ เมื่อเกิดรายการบัญชีหรือรายการค้า ๑ รายการจะต้องบันทึกบัญชี ๒ ด้าน ด้วยจำนวนเงินที่เท่ากันเสมอ รายการที่จะนำมาบันทึกบัญชีต้องเป็นรายการค้า หรือ รายการทางบัญชี (Business transaction or Accounting transaction) โดยพิจารณาว่าเป็นเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดการโอน หรือ การแลกเปลี่ยนระหว่างกิจการกับหน่วยงานหรือบุคคลอื่น ซึ่งมีผลกระทบการดำเนินงานหรือฐานะการเงินของหน่วยงานนั้นหรือไม่ เช่น การซื้อสินค้าเป็นเงินสดหรือเงินเชื่อ ขายสินค้าเป็นเงินสดหรือเงินเชื่อ ขายบริการเป็นเงินสดหรือเงินเชื่อ

๒.๓) การจัดกลุ่มบัญชี เมื่อทำการบันทึกบัญชีแล้วจะพบว่า หากต้องการตอบคำถามว่าเงินสดของกิจการตอนนี้มีในบัญชีเท่าใด ไม่สามารถไปดูในสมุดบัญชีขั้นต้นได้ เนื่องจากมีรายการจำนวนมาก และมีรายการหลายชนิด จึงต้องนำรายการชนิดเดียวกันมารวมกลุ่มกันไว้เพื่อหายอดคงเหลือได้อย่างถูกต้องรวดเร็ว โดยใช้สมุดบัญชีขั้นปลาย (Book of final entry) หรือที่เรียกกันว่าสมุดบัญชีแยกประเภท

๒.๔) การสรุปผลบัญชี จากยอดคงเหลือของทุกบัญชีในสมุดบัญชีแยกประเภทขั้นปลาย กิจการจะนำมาจัดทำรายงานเพื่อตรวจสอบยอดด้านซ้าย ขวาว่าเท่ากันหรือไม่ โดยทำการตรวจสอบโดยใช้งบที่เรียกว่า “งบทดลอง” (Trial Balance) ก่อนการจัดทำรายงานการเงิน ทั้งนี้จะต้องพิจารณาว่ามีรายการที่ต้อง

ปรับปรุง (Adjusting Entries) หรือไม่ หากมีก่อนจัดทำงบการเงินต้องทำการปรับปรุงก่อนในสมุดบัญชีขั้นต้น สมุดบัญชีขั้นปลาย และจัดทำงบทดลองหลังการปรับปรุง (Post Closing Trial Balance) อีกครั้ง เช่น อาคารร้านค้าเมื่อใช้งานทำให้เกิดการเสื่อมสภาพ ส่วนที่เสื่อมสภาพจะมีการประมาณ และปรับปรุงเป็นค่าใช้จ่ายในชื่อ ค่าเสื่อมราคา - อาคาร เป็นต้น เมื่อทำการปรับปรุงยอดให้ถูกต้องแล้วนำมาจัดทำพื้นฐาน ได้แก่ งบกำไรขาดทุน (Income statement) ซึ่งจะแสดงรายได้หักด้วยค่าใช้จ่ายและแสดงเป็นผลกำไรสุทธิหรือขาดทุนสุทธิ งบนี้จึงแสดงถึงผลการดำเนินงานในช่วงเวลาหนึ่ง และงบดุล (Balance sheet) ซึ่งจะแสดงสินทรัพย์หนี้สิน และทุน งบนี้จึงแสดงถึงฐานะการเงิน ณ วันใดวันหนึ่ง

การจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับรายได้และค่าใช้จ่ายจะเป็นประโยชน์ต่อผู้รับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงได้หลายประเด็น (Krungsri Guru, ๒๕๖๓) กล่าวคือ

๑) การทำให้ผู้รับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงมองเห็นปัญหาเล็กๆน้อยๆได้ชัดเจน การมีระบบบัญชีที่รัดกุม มองเห็นรอยรั่ว หรือค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น และจะทำให้เห็นสภาพจริงของการดำเนินงานได้อย่างชัดเจน

๒) ผู้รับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงที่ต้องการสินเชื่อเพื่อเสริมสภาพคล่อง โดยเฉพาะแหล่งสินเชื่อที่เป็นธนาคารพาณิชย์ หรือสินเชื่อจากสถาบันของรัฐบาล การมีรายงานบัญชีที่ทำอย่างเป็นระบบ จะทำให้การอนุมัติสินเชื่อได้ง่ายขึ้น

๓) ผู้รับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงที่มีการทำบัญชีที่ทำอย่างเป็นระบบและถูกต้อง จะมองเห็นรายการหักลดหย่อนได้หลาย และช่วยลดภาษีได้ รวมถึงในกรณีที่สถานีมีการเติบโตหรือมีการต่อยอดหรือขยายสถานีประเภทอื่นๆ จะไม่ต้องกังวลถูกตรวจสอบจากประวัติทางการเงิน และยังช่วยลดปัญหาความขัดแย้งกับผู้ร่วมลงทุน และทำให้เกิดประสิทธิภาพการบริหารจัดการ การทำสถานีให้เติบโตอย่างมั่นคง และยั่งยืน

๕.๒) วิธีการจัดทำรายได้และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสถานี

ผู้รับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงที่มีการจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล ตามกฎหมาย ประกอบด้วย บริษัท จำกัด บริษัทมหาชน จำกัด ห้างหุ้นส่วนจำกัด และห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียนนั้น (กรมสรรพากร, ๒๕๖๓) ต้องมีการเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล โดยแสดงข้อมูลต่อสรรพากรทุกเดือน โดยเก็บจากผลกำไรที่เกิดจากการหักต้นทุนในการผลิตหรือดำเนินการเรียบร้อยแล้ว เพื่อให้ข้อมูลมีความถูกต้อง และเป็นไปตามมาตรการบัญชี และหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป ผู้ประกอบการจำเป็นต้องมีการว่าจ้างผู้ตรวจสอบบัญชีที่มีใบอนุญาต มาดำเนินการเพื่อทำการตรวจสอบและรับรอง “งบการเงิน” โดยผู้ประกอบการต้องมีการจัดทำบัญชี รายรับ- รายจ่าย เมื่อครบรอบเดือน ต้องมีการปิดบัญชี เพื่อนำส่งข้อมูลไปยัง ผู้ตรวจสอบบัญชี เพื่อดำเนินการตรวจสอบบัญชี และลงลายมือชื่อรับรอง ก่อนนำส่งกระทรวงพาณิชย์ และกรมสรรพากรต่อไป โดยหลักการในการจัดทำบัญชี รายรับ-รายจ่าย รายละเอียดดังนี้

- ๑) การจัดทำบัญชีต้องเป็นภาษาไทยทั้งหมด หากไม่เป็นภาษาไทย ควรเขียนภาษาไทยกำกับ
- ๒) จัดเก็บข้อมูล เอกสารต่างๆให้เป็นระเบียบ และอยู่ในสภาพที่เรียบร้อย
- ๓) ควรมีการบันทึกข้อมูลอย่างต่อเนื่อง เพื่อไม่ให้ข้อมูลเกิดการตกหล่น
- ๔) ควรบันทึกข้อมูล และแจกแจงรายละเอียดครบถ้วน เพื่อง่ายต่อการตรวจสอบบัญชี

๕) รายการข้อมูลที่ใช้ในการบันทึกรายรับ-รายจ่าย

๕.๑) รายการที่นำมาลงในรายการ ทั้งที่มีภาษีมูลค่าเพิ่ม หรือไม่มีสามารถนำมาลงข้อมูลในรายการได้ทั้งหมด โดยถือเป็น “ต้นทุน” ในการผลิตและการดำเนินการของสถานี ทั้งนี้ต้องตรวจสอบให้แน่ใจว่า เป็นรายการที่เกี่ยวข้องกับ การดำเนินกิจการของสถานีวิทยุโดยตรง และไม่เกี่ยวข้องกับผู้ประกอบการ

๕.๒) รายรับ ที่นำมาลงในรายการ ทั้งที่มีภาษีมูลค่าเพิ่ม หรือไม่มี ให้นำมาลงในบัญชีทั้งหมด โดยระบุเป็นวันที่ได้รับชำระเงิน เรียบร้อยแล้ว (PAT&T Pattanakit, ๒๕๖๓; ธนาคารกรุงไทย, ๒๕๖๓)

สำนักงาน กสทช. มีการอำนวยความสะดวกโดยจัดทำแบบฟอร์ม บัญชีรายรับ-รายจ่าย ไว้ ในรูปแบบไฟล์ Excel เพื่อให้สถานีทดลองประกอบกิจการ สามารถดาวน์โหลด จาก เว็บไซต์ www.nbt.go.th และนำไปใช้ได้ ในการบันทึก รายรับ-รายจ่าย และนำส่งสำนักงาน กสทช. เพื่อตรวจสอบต่อไป จะทำให้การดำเนินงาน และตรวจสอบโดย สำนักงาน กสทช. ในด้านของการทำงบประมาณ บัญชีรายรับ-รายจ่าย ของ สถานีทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และง่ายต่อการตรวจสอบดังตาราง

ตาราง ๖ แบบฟอร์มการทำบัญชี รายรับ-รายจ่าย ของสถานีทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

บัญชีรายรับ-รายจ่าย						
ประจำเดือน			พ.ศ. ๒๕๖๓			
ชื่อผู้รับใบอนุญาต			ชื่อสถานีวิทยุกระจายเสียง			
ที่อยู่			เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร			
วัน/เดือน/ปี	รายการ	เลขที่เอกสาร	รายรับ (บาท)	รายจ่าย (บาท)	คงเหลือ (บาท)	คงเหลือ
		รวมจำนวน				
สรุปรายรับ-รายจ่าย สำหรับเดือน			พ.ศ. ๒๕๖๓			
	รายรับ	จำนวน			บาท	
	รายจ่าย	จำนวน			บาท	
	เงินรายรับมากกว่า/น้อยกว่ารายจ่าย	จำนวน			บาท	

(สำนักงาน กสทช., ๒๕๖๓)

คำอธิบายตาราง

วัน/เดือน/ปี	หมายถึง	ใช้บันทึกวันที่ เดือน และปี พ.ศ. ที่มีรายการรับเงินและจ่ายเงิน
รายการ	หมายถึง	ใช้บันทึกรายละเอียดของรายการรับเงิน และจ่ายเงิน
เลขที่เอกสาร	หมายถึง	ใช้บันทึกเลขที่เอกสารหลักฐานการรับหรือจ่ายเงิน
รายรับ (บาท)	หมายถึง	ใช้บันทึกจำนวนเงินที่ได้รับตามรายละเอียดในช่องรายการ
รายจ่าย (บาท)	หมายถึง	ใช้บันทึกจำนวนเงินที่จ่ายตามรายละเอียดในช่องรายการ

*หมายเหตุ :

ผู้รับใบอนุญาตให้บริการทางธุรกิจ ต้องนำส่งเงินรายปีเข้ากองทุนวิจัยและพัฒนากิจการ กระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมเพื่อประโยชน์สาธารณะ ในอัตราร้อยละ ๒ ของรายได้ ก่อนหักรายจ่ายที่ได้จากการโฆษณาทั้งทางตรงและทางอ้อมและรายได้อื่นที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการที่ได้รับใบอนุญาตตามประกาศฉบับนี้ หรือตามอัตราและระยะเวลาที่คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติกำหนด

เอกสารอ้างอิง/ การศึกษาเพิ่มเติม

กรมสรรพากร. (๒๕๖๓). **ภาษีเงินได้นิติบุคคล**. สืบค้นจาก <https://www.rd.go.th/publish/๓๐๘.๐.html>
กลุ่มงานขับเคลื่อนโทรทัศน์เคลื่อนที่และโทรทัศน์ในระบบไอพี (พส.) ภายใต้สำนักงาน กสทช. (๒๕๕๖).

การขึ้นทะเบียนเครื่องส่งวิทยุฯ สำหรับผู้ทดลองประกอบกิจการกระจายเสียง และขั้นตอนการขออนุญาตทำ นำเข้า ใช้เครื่องส่งฯ และขออนุญาตตั้งสถานี. สืบค้นจาก

<http://broadcast.nbtc.go.th/manual/dwl.php?id=NTYxMDAwMDAwMDAx&file=ZGFoYS5kb2NobWVudC5tYW50YWwZG5JL3RoLzU2MTAwMDAwMDAwMS5wZGY=>

กาญจนา แก้วเทพ. (๒๕๕๖). **คู่มือวิทยุชุมชน**. สืบค้นจาก

www.thaibja.org/thaibja/images/.../communityradio_karnchana.doc.

ชนัญสรุ อรรณพ ณ อยู่ธยา, การดา ร่วมพุ่ม, และมาโนช ชุ่มเมืองปัก. (๒๕๖๓). “นิเวศสื่อ” เพื่อพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ “MEDIA ECOSYSTEM” FOR SAFE AND CREATIVE MEDIA DEVELOPMENT.” **วารสารสหวิทยาการสังคมศาสตร์และการสื่อสาร**, ๓(๒): ๑๔๗-๑๖๙.

ธนกร ศรีสุภใส. (๒๕๖๑). **กิจการวิทยุกระจายเสียงในประเทศไทย: อดีต ปัจจุบันและแนวทางพัฒนาในอนาคต**. **วารสารวิชาการ กสทช. ประจำปี ๒๕๖๑**, ๒๙๓ - ๓๐๕.

ธนาคารกรุงไทย. (๒๕๖๓). **ธุรกิจประเภทนิติบุคคล ต้องเสียภาษีอะไรบ้าง**. สืบค้นจาก

<https://sme.ktb.co.th/sme/productListAction.action?command=getDetail&cateMenu=KNOWLED GE&catId=๔๕&itemId=๒๘๐>

นิตินันท์ ยอแสงรัตน์. (๒๕๕๔). **จะชอบหรือไม่ชอบ อนาคตสื่อกระแสหลักก็ต้องมุ่งสู่นิวมีเดีย**.

กรุงเทพมหานคร: Prachatai Bookclub.

Radio Thailand. (๒๕๖๓). **ความเป็นมาสถานีวิทยุกระจายเสียง**. สืบค้นจาก

https://nbt.prd.go.th/about_sub_๑/ความเป็นมา-การให้บริการ/

Sanook Guru. (๒๕๕๖). **วันวิทยุกระจายเสียงแห่งชาติ ๒๕ กุมภาพันธ์ ของทุกปี**. สืบค้นจาก

<https://guru.sanook.com/๒๓๕๖/>

Wikipedia. (๒๕๖๓). **วิทยุกระจายเสียงในประเทศไทย**. สืบค้นจาก

<https://th.wikipedia.org/wiki/วิทยุกระจายเสียงในประเทศไทย>

แบบประเมินความรู้ประจำโมดูล

คำชี้แจง แบบทดสอบฉบับนี้ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน ข้อ โปรดทำเครื่องหมาย [x] ในข้อที่ท่านคิดว่าเป็นจริงเพียงข้อเดียว

- ข้อความที่ถูกต้องให้ทำเครื่องหมาย [x] ในช่อง “จริง”
- ข้อความที่ไม่ถูกต้องให้ทำเครื่องหมาย [x] ในช่อง “ไม่จริง”

ที่	ข้อความ	จริง	ไม่จริง
	โมดูลที่ ๑ ภูมิทัศน์สื่อ และความรู้พื้นฐานในการดำเนินกิจการวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ		
	๑) การวิเคราะห์ภูมิทัศน์สื่อและโครงสร้างการบริหารสื่อ		
๑.	ถึงแม้มีสื่อใหม่อย่างอินเทอร์เน็ตหรือสื่อสังคมออนไลน์เกิดขึ้นมากมาย แต่วิทยุทดลองประกอบกิจการไม่จำเป็นต้องปรับตัวในการทำงานและการสื่อสารใดๆ เพราะผู้บริโภคยังคงรับฟังอย่างต่อเนื่อง		
๒.	องค์ประกอบภูมิทัศน์สื่อ ประกอบด้วย รูปแบบการสื่อสาร กลุ่มเป้าหมายที่จะสื่อสาร และช่องทางการสื่อสาร		
๓.	ระบบนิเวศสื่อเป็นระบบสื่อสารที่มีความเชื่อมโยงระหว่าง มนุษย์ สื่อ และเทคโนโลยี ซึ่งมีปฏิสัมพันธ์กันภายใต้ระบบต่าง ๆ เช่น ระบบเศรษฐกิจ สังคมการเมือง กฎหมาย วัฒนธรรม และชุมชน เป็นต้น		
๔.	ระบบนิเวศสื่อของประเทศไทยเกิดความไม่สมดุล เนื่องจากเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากเกินไป		
๕.	การสร้างนิเวศสื่อที่ดี ต้องอาศัยบทบาทของภาครัฐในการกำกับดูแลทั้งทางด้านสื่อมวลชนและประชาชน และบทบาทของเอกชนมีความตระหนักในด้านการนำเสนอข่าวสารและสินค้าภายใต้กรอบของจริยธรรมวิชาชีพ		
	๒) ความรู้พื้นฐานของกิจการกระจายเสียง		
๑.	วิทยุกระจายเสียงในประเทศไทย เริ่มต้นจากการดำเนินการทดลองส่งวิทยุกระจายเสียงโดยกรมไปรษณีย์โทรเลข		

ที่	ข้อความ	จริง	ไม่จริง
๒.	ในอดีตกิจการวิทยุกระจายเสียงจัดตั้งขึ้นโดยมีเป้าหมายในการส่งเสริมการศึกษา การค้าขาย และการบันเทิง แก่พ่อค้า ประชาชน		
๓.	ใบอนุญาตประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงในประเทศไทย มี ๔ ประเภท ได้แก่ ใบอนุญาตประกอบกิจการธุรกิจ ๒) ใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะ ๓) ใบอนุญาตประกอบกิจการบริการชุมชน และ ๔) ใบอนุญาตประกอบกิจการพิเศษที่ได้รับสัมปทานจากรัฐ		
๔.	การกำกับดูแลวิทยุกระจายเสียงรายใหม่ของ กสทช. ดำเนินการตามประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงและเทคนิคของเครื่องส่งวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๐		
๕.	ปัจจุบันใบอนุญาตจึงยังเป็นใบอนุญาตวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ อันเนื่องมาจากการดำเนินการล่าช้าในการเรียกคืนคลื่นความถี่ที่ใช้ในกิจการวิทยุกระจายเสียงของรัฐ		
	๓) การเตรียมความพร้อมเพื่อต่อใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง		
๑.	ปัจจุบันสำนักงาน กสทช. ยังเปิดโอกาสให้ยื่นขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงใหม่ได้		
๒.	ใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทุกประเภท จะมีอายุ ๑ ปี		
๓.	ใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงกิจการบริการทางธุรกิจต้องเป็นนิติบุคคลที่มีสัญชาติไทยที่มีผู้ถือหุ้นเท่านั้น		
๔.	ผู้ขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการชุมชน กลุ่มคนในท้องถิ่น จำนวนไม่น้อยกว่า ๕ คน ทั้งนี้สมาชิกแต่ละคนต้องยื่นแสดงหลักฐานเชิงประจักษ์ของการสร้างความเข้มแข็งในชุมชนมาอย่างต่อเนื่องไม่น้อยกว่า ๒ ปี และต้องมีหลักฐานที่ชัดเจนของการมีส่วนร่วมในรูปแบบต่างๆ		
๕.	การต่อใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ต้องดำเนินการก่อนวันที่สิทธิในการทดลองประกอบกิจการเต็มสิ้นสุดลง ไม่น้อยกว่า ๙๐ วัน		
	๔) การเตรียมความพร้อมสถานี ความถี่ออกอากาศ ที่ตั้งของเสาอากาศ กำลังส่งออกอากาศและการวัดแพร่แปลกปลอม		
๑.	สถานีทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงจะสามารถออกอากาศ ได้โดยใช้คลื่นพาห์ ที่มีช่องห่างระหว่างคลื่นพาห์ (Channel Spacing) แต่ละคลื่นอยู่ที่ ๒๕๐ kHz		
๒.	สถานีทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ต้องมีพื้นที่กระจายเสียงต้องมีรัศมีไม่เกิน ๓๐ กิโลเมตร		
๓.	ผู้ที่ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการสถานีวิทยุกระจายเสียง ต้องป้องกันการรบกวนการใช้คลื่นความถี่ในกิจการวิทยุการบิน โดยหลีกเลี่ยงคลื่นความถี่ที่ใช้ในการนำทางการบินนั้นใช้งานคลื่นความถี่ในย่าน ๑๐๘.๐ MHz - ๑๑๗.๙๗๕ MHz		

ที่	ข้อความ	จริง	ไม่จริง
๔.	ผู้ที่ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการสถานีวิทยุกระจายเสียง ต้องป้องกันการรบกวนการใช้คลื่นความถี่ในกิจการวิทยุการบิน โดยหลีกเลี่ยงคลื่นความถี่ที่ใช้ในกิจการเส้นทางการบินพาณิชย์ มีการใช้คลื่นความถี่ในย่าน ๑๑๗.๙๗๕ MHz - ๑๓๗.๐ MHz		
๕.	สถานีทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงมีคลื่นไม่แรง ดังนั้นไม่ต้องคำนึงถึงมาตรฐานความปลอดภัยที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพของมนุษย์มากนัก		
	๕) การจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับรายได้และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสถานี		
๑.	การจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับรายได้และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานสถานีต้องมีการจัดทำเฉพาะผู้ขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจเท่านั้น		
๒.	ผู้ขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงควรมีการแบ่งแยกบัญชีธุรกิจกับเรื่องส่วนตัวออกจากกัน		
๓.	การทำบัญชีจะทำให้ผู้รับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงมองเห็นรอยรั่ว หรือค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น และจะทำให้เห็นสภาพจริงของการดำเนินงานได้อย่างชัดเจน		
๔.	ผู้รับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงที่มีการทำบัญชีที่ทำอย่างเป็นระบบและถูกต้อง จะมองเห็นรายการหักลดหย่อนได้หลาย และช่วยลดภาษีได้ รวมถึงสามารถเข้าถึงสินเชื่อเพื่อเสริมสภาพคล่อง โดยเฉพาะแหล่งสินเชื่อที่เป็นธนาคารพาณิชย์ หรือสินเชื่อจากสถาบันของรัฐบาล		
๕.	รายการข้อมูลที่ใช้ในการบันทึกรายรับของสถานี ต้องมีการระบุเป็นวันที่ได้รับชำระเงิน		

โมดูลที่ ๒ กฎหมาย ระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้องกับวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ

เนื้อหาหลักสูตรและประเด็นความรู้

๑) กฎหมาย ระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้องกับการประกอบวิชาชีพกิจการกระจายเสียง

ในสังคมระบอบประชาธิปไตยที่เปิดโอกาสประชาชนทุกคนมีสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น และในขณะเดียวกันก็มีการกำหนดบทบาทของกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ภายใต้เสรีภาพในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุหน้าที่ของตนภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของสื่อมวลชนถือเป็นสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของพลเมืองตามรัฐธรรมนูญ โดยปราศจากการกระบวนแทรกแซงจากบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือผู้ใช้อำนาจแห่งรัฐ ซึ่งถือเป็นการตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐ อีกร่าง และเพื่อตอบสนองต่อสิทธิในการได้รับรู้ของประชาชนเพื่อประโยชน์สูงสุดของสังคม ดังนั้น เสรีภาพของสื่อจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสาร องค์กรความรู้ แนวความคิด ค่านิยม ศิลปะและวัฒนธรรม สำหรับมนุษยชาติ

๑.๑) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปี พ.ศ. ๒๕๖๐

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญฉบับที่ ๒๐ ของประเทศไทย ตามรัฐธรรมนูญฉบับนี้ มีมาตราที่เกี่ยวข้องกับกิจการกระจายเสียง ดังนี้

มาตรา ๓๕ บุคคลซึ่งประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนย่อมมีเสรีภาพในการเสนอข่าวสาร หรือการแสดงความคิดเห็นตามจริยธรรมแห่งวิชาชีพ การสั่งปิดกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นเพื่อลิดรอนเสรีภาพตามวรรคหนึ่ง จะกระทำมิได้ การให้นำข่าวสารหรือข้อความใด ๆ ที่ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนจัดทำขึ้นไปให้เจ้าหน้าที่ตรวจ ก่อนนำไปโฆษณาในหนังสือพิมพ์หรือสื่อใด ๆ จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะกระทำในระหว่างเวลาที่ประเทศ อยู่ในภาวะสงคราม ขณะเดียวกันรัฐจะต้องไม่ทำการปิดบังข้อมูลอันเป็นสาธารณะให้กับสื่อมวลชน และประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลเหล่านั้นได้และทำการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารตามความเป็นจริงให้ประชาชนได้รับทราบ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่สังคมส่วนรวม

มาตรา ๕๙ รัฐต้องเปิดเผยข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยงานของรัฐ ที่มีใช้ข้อมูลเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐหรือเป็นความลับของทางราชการตามที่กฎหมายบัญญัติ และต้องจัดให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารดังกล่าวได้โดยสะดวก

มาตรา ๖๐ รัฐต้องรักษาไว้ซึ่งคลื่นความถี่และสิทธิในการเข้าใช้วงโคจรดาวเทียมอันเป็น สมบัติของชาติ เพื่อใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศชาติและประชาชน อีกทั้งยังมีการบัญญัติมิให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภาเข้ามาแทรกแซงกิจการสื่อสารมวลชน หรือหากบุคคลนั้นเป็นเจ้าของหรือถือหุ้นในกิจการสื่อก็สามารถดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ เพื่อป้องกันไม่ให้สื่อมวลชนตกเป็นเครื่องมือของนักการเมือง

มาตรา ๙๘ บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (๓) เป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ

มาตรา ๑๘๔ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาต้อง (๔) ไม่กระทำการใด ๆ ไม่ว่าโดย

ทางตรงหรือทางอ้อม อันเป็นการขัดขวางหรือแทรกแซง การใช้สิทธิหรือเสรีภาพของหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนโดยมิชอบ

อนึ่งแม้ว่ากฎหมายตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ให้ความคุ้มครองสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของสื่อมวลชน และมีการป้องกันไม่ให้การทำงานถูกแทรกแซงจากรัฐหรือตกเป็นเครื่องมือของนักการเมือง แต่ก็มีอาจสามารถละเมิดสิทธิส่วนบุคคลได้ ตามมาตรา ๓๒ หมวด ๓ ว่าด้วยเรื่องสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย ที่บุคคลย่อมมีสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว เกียรติยศ ชื่อเสียง และครอบครัว การกระทำอันเป็นการละเมิดหรือกระทบต่อสิทธิของบุคคลตามวรรคหนึ่ง หรือการนำข้อมูล ส่วนบุคคลไปใช้ประโยชน์ไม่ว่าในทางใด ๆ จะกระทำได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ที่ตราขึ้นเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อประโยชน์สาธารณะ

๑.๒) พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ.๒๕๕๑

พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ.๒๕๕๑ ที่ใช้เป็นแนวทางและกรอบการดำเนินกิจการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ โดยมีมาตราที่เกี่ยวข้องกับโครงการพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ดังนี้

มาตรา ๑๐ ใบอนุญาตประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์โดยใช้คลื่นความถี่

๑) ใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะ ได้แก่ ใบอนุญาตที่ออกให้สำหรับการประกอบกิจการที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการบริการสาธารณะ แบ่งเป็นสามประเภท

(ก) ใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะประเภทที่หนึ่ง ออกให้สำหรับกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการส่งเสริมความรู้ การศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม การเกษตร และการส่งเสริมอาชีพอื่นๆ สุขภาพ อนามัย กีฬา หรือการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน

(ข) ใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะประเภทที่สอง ออกให้สำหรับกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อความมั่นคงของรัฐหรือความปลอดภัย สาธารณะ

(ค) ใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะประเภทที่สาม ออกให้สำหรับกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการกระจายข้อมูลข่าวสารเพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐบาลกับประชาชนและรัฐสภากับประชาชน การกระจายข้อมูลข่าวสาร เพื่อการส่งเสริมสนับสนุนในการเผยแพร่และให้การศึกษาแก่ประชาชน เกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข บริการข้อมูลข่าวสารอันเป็นประโยชน์สาธารณะ แก่คนพิการ คนด้อยโอกาส หรือกลุ่มความสนใจที่มีกิจกรรมเพื่อประโยชน์สาธารณะหรือบริการข้อมูล ข่าวสารอันเป็นประโยชน์สาธารณะอื่นๆ

๒) ใบอนุญาตประกอบกิจการบริการชุมชน ได้แก่ ใบอนุญาตสำหรับการประกอบกิจการที่มีวัตถุประสงค์เช่นเดียวกับการประกอบกิจการบริการสาธารณะ แต่ต้องเป็นประโยชน์ตามความต้องการของชุมชนหรือท้องถิ่นที่รับบริการ

๓) ใบอนุญาตประกอบกิจการทางธุรกิจ ได้แก่ ใบอนุญาตสำหรับการประกอบกิจการตามวัตถุประสงค์ของผู้ประกอบกิจการเพื่อแสวงหากำไรในทางธุรกิจ ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการ ประกาศ

กำหนดอย่างน้อยแบ่งเป็นสามประเภท

(ก) ใบอนุญาตประกอบกิจการทางธุรกิจระดับชาติ ออกให้สำหรับกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ที่มีพื้นที่ให้บริการครอบคลุมทุกภาคของประเทศ

(ข) ใบอนุญาตประกอบกิจการทางธุรกิจระดับภูมิภาค ออกให้สำหรับกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ที่มีพื้นที่การให้บริการในกลุ่มจังหวัด

(ค) ใบอนุญาตประกอบกิจการทางธุรกิจระดับท้องถิ่น ออกให้สำหรับกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ที่มีพื้นที่การให้บริการในจังหวัด

มาตรา ๑๑ ผู้ขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะ ต้องเป็น

๑) กระทรวง ทบวง กรม องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรมหาชน หรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐที่มีใช้รัฐวิสาหกิจ ซึ่งมีหน้าที่ตามกฎหมายหรือมีความจำเป็นต้องดำเนินกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ตามหลักเกณฑ์ ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

๒) สมาคม มูลนิธิ หรือนิติบุคคลอื่นที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยที่มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจการ เพื่อประโยชน์สาธารณะโดยไม่แสวงหากำไรในทางธุรกิจ ซึ่งมีความเหมาะสมกับ การประกอบกิจการบริการสาธารณะตามลักษณะและหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

๓) สถาบันอุดมศึกษาเพื่อการใช้ประโยชน์ด้านการเรียนการสอนหรือการเผยแพร่ความรู้สู่สังคมตามลักษณะและหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา ๑๒ ผู้ขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการบริการชุมชน ต้องเป็นสมาคม มูลนิธิ นิติบุคคลอื่นที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย ซึ่งไม่ใช่หน่วยงานของรัฐและมีวัตถุประสงค์ในการดำเนิน กิจการเพื่อประโยชน์สาธารณะโดยไม่แสวงหากำไรในทางธุรกิจ หรือกลุ่มคนในท้องถิ่นที่ไม่เป็น นิติบุคคล ซึ่งรวมตัวกันเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน ทั้งนี้ ต้องมีความเหมาะสมกับการประกอบกิจการบริการชุมชนตามลักษณะที่คณะกรรมการประกาศกำหนด ในการกำหนดลักษณะตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการคำนึงถึงประโยชน์ในการส่งเสริมการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสามารถตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของประชาชนในชุมชนหรือในท้องถิ่น รวมทั้งป้องกันการครอบงำการประกอบกิจการดังกล่าว

มาตรา ๑๓ ผู้ขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการทางธุรกิจต้องเป็นนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตาม กฎหมายไทย และต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้

๑) ผู้ขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการทางธุรกิจระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่นต้องเป็นนิติบุคคลที่ผู้ถือหุ้นอันเป็นทุนหรือที่ผู้ลงทุนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสาม มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตภูมิภาคหรือท้องถิ่นนั้นแล้วแต่กรณี และต้องมีฐานะทางการเงินมั่นคง มีระบบการตรวจสอบบัญชี และมีลักษณะอื่นใด ซึ่งประกันความมั่นคงในการประกอบกิจการ ทั้งนี้ตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

๒) ผู้ขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการประเภทอื่นนอกจาก (๑) ต้องเป็นรัฐวิสาหกิจหรือ บริษัทที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการ โทรทัศน์

มาตรา ๑๔ การอนุญาตให้ประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์โดยใช้คลื่นความถี่ให้คณะกรรมการออกใบอนุญาตประกอบกิจการโดยคำนึงถึงภารกิจหรือวัตถุประสงค์ของการประกอบกิจการ

และเป็นไปตามสัดส่วนการจัดสรรคลื่นความถี่ที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยองค์การจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ดังต่อไปนี้

๑) การออกใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะ ให้คำนึงถึงหน้าที่ตามกฎหมาย หรือความจำเป็นเพื่อการบริการสาธารณะ โดยใช้คลื่นความถี่ที่จัดสรรไว้สำหรับภาครัฐ

๒) การออกใบอนุญาตประกอบกิจการบริการชุมชน ให้คำนึงถึงความต้องการที่หลากหลาย ความพร้อม และประโยชน์สาธารณะของชุมชน โดยใช้คลื่นความถี่ที่จัดสรรไว้สำหรับภาคประชาชน

มาตรา ๓๐ ผู้รับใบอนุญาตต้องรับผิดชอบในการกระทำของผู้อำนวยความสะดวกสถานีที่ได้กระทำไปในการควบคุมดูแลและบริหารกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์เสมือนเป็นการกระทำของตนเอง เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าการกระทำดังกล่าว ตนมิได้รู้เห็นหรือยินยอมด้วยและได้ใช้ความระมัดระวังในการป้องกันตามสมควรแล้ว

กล่าวโดยสรุป พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ.๒๕๕๑ เปรียบเสมือนข้อกำหนด กฎเกณฑ์พื้นฐานสำหรับผู้รับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ประกอบด้วย การจำแนกตามวัตถุประสงค์ในการขอรับใบอนุญาต หลักเกณฑ์ในการพิจารณาเพื่อให้ได้รับใบอนุญาต ข้อห้ามในด้านการแสวงหาผลกำไรจากกิจการวิทยุกระจายเสียงที่ได้รับการอนุญาต ข้อกำหนดในการจัดทำผังรายการ ข้อกำหนดในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน ข้อบังคับในด้านเนื้อหาสาระในการออกอากาศ ทั้งนี้ มุ่งเน้น ส่งเสริม และคุ้มครองสิทธิของคณาพิการและคนด้อยโอกาส ให้เข้าถึงหรือรับรู้และใช้ประโยชน์จากรายการของกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ได้อย่าง เสมอภาคกับบุคคลทั่วไป ดังนั้นในการขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงนั้น ผู้ขอจึงควรต้องศึกษา และเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ เพื่อให้การขอรับใบอนุญาตสามารถดำเนินไปได้อย่างถูกต้อง

๑.๓) พระราชบัญญัติองค์การจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.๒๕๕๓

พระราชบัญญัติองค์การจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.๒๕๕๓ ใช้เป็นกฎหมายในการจัดตั้งองค์กรเพื่อบริหารและจัดสรรคลื่นความถี่เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงและใช้ประโยชน์คลื่นความถี่ในกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมได้อย่างเสมอภาค ซึ่งมีความมุ่งหมายให้ กสทช. มีความเป็นอิสระและปลอดจากการแทรกแซงทางการเมืองเพื่อทำหน้าที่ในการปฏิรูปกิจการสื่อสารของไทย และในขณะเดียวกันการดำเนินงานก็ต้องมีความโปร่งใสมีความรับผิดชอบต่องานและดึงการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้เสียอย่างรอบด้าน ตามแนวทางของธรรมาภิบาลองค์กรที่ดี ซึ่งส่งผลสำคัญต่อการปฏิรูปกิจการสื่อสารของไทยใน ๓ ส่วนหลัก คือ (วราพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง, ๒๕๕๗) กล่าวคือ

๑) การแข่งขันเสรีและเป็นธรรมในกิจการสื่อสารของไทย: กสทช. มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในการนำคลื่นความถี่สำหรับประกอบกิจการเชิงพาณิชย์ ซึ่งแต่เดิมถือครอง โดยหน่วยงานรัฐเกือบทั้งหมด และมีการอนุญาตให้กับเอกชนใช้ผ่านระบบสัมปทานที่ขาดความโปร่งใสและดำเนินไปบนความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ นำมาจัดสรรใหม่ผ่านระบบใบอนุญาตด้วยวิธีการประมูลซึ่งเป็นวิธีการอนุญาตที่มีความโปร่งใสและเปิดโอกาส

ให้ผู้ประกอบการรายใหม่สามารถเข้ามาให้บริการได้ นอกจากนี้ กสทช. ยังมีอำนาจในการออกกติกาและข้อบังคับที่ช่วยลดการกีดกัน และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการ

๒) การสร้างกระบวนการประชาธิปไตยผ่านการสื่อสารของไทย: กสทช. มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในการปฏิรูปโครงสร้างการถือครองคลื่นความถี่และจัดสรรคลื่นความถี่เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์อย่างเท่าเทียมในทุกภาคส่วนของสังคม โดย พ.ร.บ.องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ฯ พ.ศ.๒๕๕๓ กำหนดให้มีการจัดสรรคลื่นเพื่อกิจการบริการชุมชนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๐ ของคลื่นความถี่ในแต่ละพื้นที่ การอนุญาตประกอบกิจการซึ่งถือเป็นการเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนสามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรคลื่นความถี่ตามความต้องการของคนในท้องถิ่น รวมถึงผลิตสร้างนวัตกรรมอันหลากหลายโดยไม่ถูกกำหนดโดยอำนาจทุนและอำนาจรัฐเพียงด้านเดียวเหมือนที่ผ่านมา นอกจากนี้ กสทช. ยังมีหน้าที่สนับสนุนให้เกิดความหลากหลายของข้อมูลข่าวสารและเนื้อหารายการ ส่งเสริมให้เกิดพหุนิยมของผู้ให้บริการด้านการสื่อสารและป้องกันการควบรวมกิจการสื่อสารที่อาจส่งผลให้เกิดการควบคุมและปิดกั้นข่าวสารในสังคม

๓) การคุ้มครองประชาชนทั้งในฐานะผู้บริโภคและพลเมือง: กสทช. มีอำนาจ ในการออกหลักเกณฑ์เพื่อคุ้มครองผลประโยชน์ของผู้บริโภคในกิจการด้านการสื่อสาร เช่น การกำหนดเพดานขั้นสูงของค่าบริการโทรคมนาคม สิทธิในการคงเลขหมายไว้เมื่อเปลี่ยนผู้ให้บริการ การป้องกันผู้บริโภคจากโฆษณาหลอกลวง หรือการปกป้องเด็กจากภาพลามกอนาจาร เป็นต้น นอกจากนี้อำนาจหน้าที่ของ กสทช. ยังครอบคลุมถึงการปกป้องสิทธิของประชาชนในฐานะพลเมือง

โดยมีมาตราที่เกี่ยวข้องกับโครงการพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ดังนี้

มาตรา ๒๗ วรรค (๑๓) คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนมิให้ถูกเอาเปรียบจากผู้ประกอบการ และคุ้มครองสิทธิในความเป็นส่วนตัวและเสรีภาพของบุคคลในการสื่อสารถึงกันโดยทางโทรคมนาคม และส่งเสริมสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคของประชาชนในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์คลื่นความถี่ ที่ใช้ในกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม

มาตรา ๒๗ วรรค (๑๘) กสทช. มีอำนาจหน้าที่ ส่งเสริมการรวมกลุ่มของผู้รับใบอนุญาต ผู้ผลิตรายการ และผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อสารมวลชนที่เกี่ยวข้องกับกิจการกระจายเสียงและกิจการ โทรทัศน์เป็นองค์กรในรูปแบบต่างๆ เพื่อทำหน้าที่จัดทำมาตรฐานทางจริยธรรมของการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพและการควบคุมการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพกันเองภายใต้มาตรฐานทางจริยธรรม

มาตรา ๔๑ การอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่เพื่อกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชนในระดับชาติระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่นในด้านการศึกษาวัฒนธรรมความมั่นคงของรัฐและประโยชน์สาธารณะอื่นรวมทั้งการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรมและต้องดำเนินการในลักษณะที่มีการกระจายการใช้ประโยชน์โดยทั่วถึงในกิจการด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านการบริการสาธารณะแก่ประชาชน เพื่อให้คลื่นความถี่เหมาะสมแก่การเป็นสมบัติของชาติเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศชาติ และประชาชน และเพื่อประโยชน์ใน การส่งเสริมรายการวิทยุและรายการโทรทัศน์ที่มีเนื้อหาสร้างสรรค์สังคม หรือรายการสำหรับเด็กและเยาวชน ให้ กสทช. กำหนดเงื่อนไขในการอนุญาตให้ผู้รับใบอนุญาต ต้องจัดเวลาให้รายการดังกล่าวได้ออกอากาศในช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มเป้าหมาย

มาตรา ๔๙ ในการกำกับดูแลการประกอบกิจการ ให้ กสทช. จัดให้มีแผนแม่บท กิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ และแผนแม่บทกิจการโทรคมนาคม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการ ระยะเวลาปี โดยในแผนดังกล่าวต้องสอดคล้องกับแผนแม่บทการบริหารคลื่นความถี่และอย่างน้อยต้องมีแนวทางการพัฒนา และการส่งเสริมแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรมระหว่างผู้ประกอบการ แนวทางการอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่ และการอนุญาตให้ประกอบกิจการ โดยในส่วนกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ต้องจัดให้ ภาคประชาชนได้ใช้คลื่นความถี่เพื่อประโยชน์สาธารณะ และไม่แสวงหากำไรในทางธุรกิจในการประกอบ กิจการบริการชุมชนไม่น้อยกว่าร้อยละสิบของคลื่นความถี่ในแต่ละพื้นที่ของการอนุญาตประกอบกิจการ

มาตรา ๕๑ เพื่อส่งเสริมให้ภาคประชาชนได้ใช้คลื่นความถี่ ตามสัดส่วนที่กำหนดไว้ในมาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง ให้ กสทช. กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการส่งเสริมชุมชนที่มีความพร้อมให้เป็นผู้มีคุณสมบัติใน การขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ประเภทบริการชุมชน การหารายได้ และ การสนับสนุนผู้ประกอบการบริการชุมชนที่มีคุณภาพ ทั้งนี้ให้รับฟังความคิดเห็นจากประชาชน และ หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

รายได้ของผู้ประกอบการบริการชุมชนต้องเป็นรายได้จากการบริจาค การอุดหนุนสถานี่หรือ รายได้ทางอื่นซึ่งมิใช่การโฆษณาหรือการประกอบกิจการกระจายเสียง หรือกิจการโทรทัศน์

การสนับสนุนผู้ประกอบการบริการชุมชนที่มีคุณภาพต้องเป็นการอุดหนุนการดำเนินการของ สถานี่มิใช่เป็นการสนับสนุนรายการใดโดยเฉพาะ และมีสัดส่วนไม่เกินกึ่งหนึ่งของรายได้ทั้งหมดของ ผู้ประกอบการบริการ ชุมชน รวมทั้งต้องจัดให้มีการประเมินผลคุณภาพ การให้บริการและประสิทธิภาพใน การใช้จ่ายเงินที่ได้รับการอุดหนุนเพื่อใช้ประกอบการพิจารณา จัดสรรเงินอุดหนุนในแต่ละคราว

มาตรา ๕๒ ให้จัดตั้งกองทุนขึ้นในสำนักงาน กสทช. เรียกว่า “กองทุนวิจัยและพัฒนากิจการ กระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมเพื่อประโยชน์สาธารณะ” โดยมีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

๑) ดำเนินการให้ประชาชนได้รับบริการด้านกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการ โทรคมนาคมอย่างทั่วถึง ตลอดจนส่งเสริมชุมชนและสนับสนุนผู้ประกอบการบริการชุมชน ตามมาตรา ๕๑

๒) ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาทรัพยากรสื่อสาร การวิจัยและพัฒนาด้านกิจการ กระจาย เสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม รวมทั้งความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อ เทคโนโลยีด้านการใช้ คลื่นความถี่ เทคโนโลยีสารสนเทศ เทคโนโลยีซึ่งอำนวยความสะดวกสำหรับ ผู้พิการ ผู้สูงอายุ หรือผู้ด้อยโอกาส ตลอดจนอุตสาหกรรมโทรคมนาคม และอุตสาหกรรมต่อเนื่อง

๓) ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรด้านกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ กิจการ โทรคมนาคม และเทคโนโลยีสารสนเทศ ตลอดจนการดำเนินการขององค์กรซึ่งทำหน้าที่ จัดทำมาตรฐานทาง จริยธรรมของการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการ กระจายเสียงและกิจการ โทรทัศน์

๔) สนับสนุน ส่งเสริม และคุ้มครองผู้บริโภคด้านกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการ โทรคมนาคม

๕) สนับสนุนการดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ โดย จัดสรรเงินให้แก่กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์

สรุปได้ว่า พระราชบัญญัติต้องจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุ โทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.๒๕๕๓ มุ่งเน้นการกำกับดูแล และจัดการสื่อวิทยุกระจายเสียง เพื่อให้การประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง สามารถดำเนินไปในทิศทางเดียวกัน โดยมีการจัดทำแผนแม่บท กิจการวิทยุกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ เพื่อใช้ในการดำเนินการระยะห้าปี ส่งเสริมการคุ้มครองสิทธิและ เสรีภาพของประชาชนจากการถูกเอาเปรียบ การเข้าถึงและการใช้ประโยชน์ของสื่อ ตลอดจนสิทธิ ในความเป็นส่วนตัว อีกทั้งส่งเสริมให้ภาคประชาชนได้ใช้คลื่นความถี่ ในการดำเนินการวิทยุชุมชน และมีการจัดตั้งกองทุน กองทุนวิจัยและพัฒนา กิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม เพื่อประโยชน์สาธารณะ กล่าวได้ว่าการดำเนินงานของผู้ได้รับการอนุญาตทดลองประกอบกิจการ วิทยุกระจายเสียงจะต้องดำเนินงานไปสอดคล้องต่อแผนแม่บท และสอดคล้องต่อข้อกำหนดต่างๆที่ระบุใน พระราชบัญญัติฉบับนี้

๑.๔) พระราชบัญญัติต้องจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุ โทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒

พระราชบัญญัติต้องจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุ โทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ เป็นพระราชบัญญัติที่ได้รับการแก้ไข หรือยกเลิก เพิ่มเติมความจากพระราชบัญญัติต้องจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุ โทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.๒๕๕๓ โดยมีมาตราที่เกี่ยวข้องกับโครงการพัฒนาบุคลากรของผู้ ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ดังนี้

มาตรา ๒๗ เพิ่มเติมความจากพระราชบัญญัติฯ พ.ศ. ๒๕๕๓ ความว่า ผู้ได้รับใบอนุญาตทดลอง ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงที่ได้รับการอนุญาตก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้ บังคับให้ใช้ได้ต่อไปจนกว่า จะสิ้นอายุใบอนุญาต หรือใบอนุญาตนั้นสิ้นผลเพราะเหตุอื่น

ให้ กสทช. มีอำนาจประกาศกำหนดกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ หรือกิจการโทรคมนาคม ประเภทหรือลักษณะใด ที่สามารถใช้คลื่นความถี่ที่ได้รับใบอนุญาตตามวรรคหนึ่งเพื่อประกอบกิจการ เพิ่มเติมได้ ทั้งนี้ประกาศดังกล่าวต้องสอดคล้องกับแผนแม่บทการบริหารคลื่นความถี่

ผู้ได้รับใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่ตามวรรคหนึ่งที่มีความประสงค์จะประกอบกิจการเพิ่มเติม ตามวรรคสองให้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการ รวมทั้งเสียค่าธรรมเนียม ตามกฎหมายว่าด้วยการ ประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ หรือกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการโทรคมนาคม แล้วแต่กรณี

มาตรา ๔๙ ยกเลิกความเดิม และใช้ความต่อไปนี้แทน ในการกำกับดูแลการประกอบกิจการ ให้ กสทช. จัดให้มีแผนแม่บทกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ และแผนแม่บทกิจการโทรคมนาคม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการระยะห้าปี ทั้งนี้ต้องสอดคล้องกับแผนแม่บทการบริหารคลื่นความถี่ และ อย่างน้อยต้องมีแนวทางการพัฒนาและการส่งเสริมแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรมระหว่างผู้ประกอบการ แนวทางการอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่และการอนุญาตให้ประกอบกิจการ โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสุขภาพของ ประชาชนและมลภาวะสิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้คลื่นความถี่

กิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ต้องจัดให้มี การใช้คลื่นความถี่เพื่อประโยชน์สาธารณะหรือ

สำหรับภาคประชาชนรวมกันในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละยี่สิบห้าของความสามารถในการส่งสัญญาณที่จะอนุญาตในแต่ละครั้ง

ในกรณีที่ผู้ได้รับการอนุญาตทดลองประกอบกิจการไม่มีการใช้ประโยชน์จากคลื่นความถี่ เพื่อกิจการตามประเภทที่กำหนดไว้จนพ้นกำหนดสามปี นับตั้งแต่วันที่ได้มีการประกาศให้ขออนุญาต หาก กสทช. เห็นว่าการนำคลื่นความถี่ดังกล่าวไปใช้เพื่อกิจการประเภทอื่นจะเกิดประโยชน์หรือมีประสิทธิภาพสูงกว่า กสทช. มีอำนาจนำคลื่นความถี่นั้นไปใช้ประโยชน์ในกิจการประเภทอื่นได้ แต่จะต้องไม่มีผลกระทบต่อสิทธิในการใช้คลื่นความถี่ที่จัดให้เพื่อประโยชน์สาธารณะหรือสำหรับภาคประชาชน ในกรณีที่การดำเนินการดังกล่าวทำให้สัดส่วนตามวรรคสองลดลง ให้ กสทช. จัดให้มีคลื่นความถี่ตามสัดส่วนดังกล่าวโดยเร็ว ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ที่ กสทช. ประกาศกำหนด

มาตรา ๗๘ ยกเลิกความเดิมและใช้ความต่อไปนี้แทน ผู้ใดใช้คลื่นความถี่เพื่อกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ หรือกิจการ โทรคมนาคม โดยไม่ได้รับอนุญาตตามมาตรา ๔๑ ผู้นั้นต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับ ความผิดตามมาตรา ๖๖ แห่งพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ หรือตามมาตรา ๖๗ แห่งพระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ แล้วแต่กรณี

สรุปได้ว่า พระราชบัญญัติต้องจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุ โทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๖๒ เป็นพระราชบัญญัติที่มีการยกเลิก และเพิ่มเติม ความจากพระราชบัญญัติต้องจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุ โทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.๒๕๕๓ เพื่อให้เนื้อหา มีความสมบูรณ์และทันสมัยมากขึ้น สำหรับ ผู้ที่ขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ควรมีการศึกษาเนื้อหาและรายละเอียดอย่าง ครบถ้วน เพื่อให้การดำเนินการต่างๆสามารถดำเนินไปได้อย่างไม่มีอุปสรรค และได้รับการอนุญาตให้ ออกอากาศได้โดยเร็ว

๒) กฎหมาย ระเบียบและประกาศด้านหลักเกณฑ์และมาตรการที่ใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหาทาง วิทยุและโทรทัศน์

ปัจจุบันการกำกับดูแลเนื้อหาของสื่อวิทยุโทรทัศน์โดยรัฐในภาพรวมของประเทศไทยเป็นการ ดำเนินการภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการ โทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ซึ่งแต่งตั้งจากผู้มีคุณสมบัติและต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๗ นอกจากนั้นในมาตรา ๖ ยังกำหนดให้ต้องเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านกิจการกระจายเสียง ด้านกิจการ โทรทัศน์ ด้านกิจการโทรคมนาคม ด้านวิศวกรรม ด้านกฎหมาย ด้านเศรษฐศาสตร์ และด้านการคุ้มครอง ผู้บริโภคหรือส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพของประชาชนด้านละหนึ่งคน ทั้งนี้เป็นไปตามข้อกำหนดของ พระราชบัญญัติต้องจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และ กิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ ซึ่งต่อมามีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยมีการตราพระราชบัญญัติต้องจัดสรรคลื่น ความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐ และพระราชบัญญัติต้องจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุ กระจายเสียง

วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ เพิ่มขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายให้ กสทช. ทำงานได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายที่ให้ กสทช. มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับดูแลการประกอบกิจการวิทยุ กระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนผ่านการกำหนดนโยบายในการกำกับดูแลกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมให้มีประสิทธิภาพและเกิดการแข่งขันอย่างเสรี โดยมีสำนักงาน กสทช. เป็นหน่วยงานธุรการ

นอกเหนือจากการกำกับการดูแลโดยรัฐแล้ว ยังมีการรวมกลุ่มขององค์กรวิชาชีพและสมาคมผู้ประกอบการทางวิทยุโทรทัศน์ ซึ่งถือเป็นอีกสถาบันหนึ่งที่มีส่วนในการตรวจสอบดูแลเนื้อหา โดยมีองค์กร/สมาคมที่ดำเนินกิจกรรมและมีความเคลื่อนไหวอย่างสม่ำเสมออยู่ไม่มากนัก ด้วยเหตุนี้จึงอาจกล่าวได้ว่าการรวมตัวของนักวิชาชีพทางวิทยุและโทรทัศน์ยังอยู่ในช่วงของการเริ่มต้น เนื่องจากในช่วงก่อนปี พ.ศ. ๒๕๓๕ รัฐเป็นผู้ผูกขาดอุตสาหกรรมข่าวสารวิทยุโทรทัศน์มาโดยตลอด ในขณะที่สมาคมผู้ประกอบการเองก็มีจุดประสงค์หลักของการรวมตัวกันเพื่อสร้างมาตรฐานกลางในการดูแลกิจการด้านธุรกิจของการประกอบการมากกว่าอุดมการณ์ทางวิชาชีพในการกำกับดูแลตนเองในเชิงเนื้อหา เช่น สมาคมนักวิทยุและโทรทัศน์แห่งประเทศไทย (สวทท.) สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย สมาพันธ์สมาคมผู้ประกอบการวิชาชีพวิทยุโทรทัศน์ไทย และสมาคมเคเบิลทีวีแห่งประเทศไทย เป็นต้น อย่างไรก็ตามการกำกับดูแลที่เกิดจากการรวมตัวกันของผู้ประกอบการในปัจจุบันยังคงประสบปัญหา อาทิ การขาดกลไกที่มีประสิทธิภาพในการดูแล ติดตาม และตรวจสอบ การมีข้อจำกัดในด้านของบุคลากรที่มีจำนวนน้อย ในขณะที่ต้องทำงานทั้งในส่วนของการตรวจสอบเนื้อหาและหน้าที่รับผิดชอบอื่นๆ ในขณะที่สถานีวิทยุและโทรทัศน์ได้มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นโดยเฉพาะทีวีดิจิทัลและวิทยุทดลองประกอบกิจการ ซึ่งหากมีการเปิดโอกาสให้ภาคประชาสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมร่วมกับภาครัฐและองค์กรวิชาชีพสื่อในการตรวจสอบเนื้อหารายการวิทยุและโทรทัศน์ จะทำให้การกำกับดูแลครอบคลุมและมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยกฎหมาย ระเบียบและประกาศด้านหลักเกณฑ์และมาตรการที่ใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์ มีดังนี้

๒.๑) พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑

พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็นกฎหมายที่ควบคุมดูแลสื่อทุกประเภท ซึ่งไม่ได้หมายรวมถึง กิจการกระจายเสียง หรือกิจการโทรทัศน์ที่ใช้คลื่นความถี่เท่านั้น หากแต่ยังรวมไปถึงกิจการกระจายเสียง หรือกิจการโทรทัศน์ที่ไม่ใช้คลื่นความถี่ด้วย เนื้อหาที่สำคัญคือการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ กล่าวไว้ว่า ผู้ใดประกอบกิจการกระจายเสียง หรือกิจการโทรทัศน์ต้องได้รับใบอนุญาต จากคณะกรรมการตามข้อกำหนด ต้องเป็นบุคคลสัญชาติไทย และไม่อยู่ในระหว่างถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตหรือถูกเพิกถอนใบอนุญาตมาแล้วยังไม่ครบสามปี ใบอนุญาตประกอบกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ เป็นสิทธิเฉพาะตัวของผู้ได้รับใบอนุญาตจะโอนแก่กันมิได้ ใบอนุญาตประกอบกิจการฯ โดยมาตราที่เกี่ยวข้อง มีดังนี้

มาตรา ๒๐ ในการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ กรมประชาสัมพันธ์ ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะประเภทที่หนึ่งและประเภทที่สาม จะหารายได้จาก การโฆษณาไม่ได้ เว้นแต่เป็นการหารายได้โดยการโฆษณาหรือเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับงานหรือกิจการของ

หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ สมาคม มูลนิธิ หรือนิติบุคคลอื่นที่มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจการเพื่อประโยชน์สาธารณะโดยไม่แสวงหากำไรในทางธุรกิจ หรือการเสนอภาพลักษณะขององค์กร บริษัทและกิจการโดยมิได้มีการโฆษณาสรรพคุณ คุณประโยชน์ หรือคุณภาพของผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนดการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการบริการ สาธารณะประเภทที่สอง ให้หารายได้จากการโฆษณาได้เท่าที่เพียงพอต่อการประกอบกิจการโดยไม่เน้นการแสวงหากำไร

มาตรา ๓๓ ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ที่ใช้คลื่นความถี่แต่ละประเภทต้องจัดทำผังรายการให้มีสัดส่วนรายการ ดังต่อไปนี้

๑) ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะต้องกำหนดให้มีรายการที่เป็นข่าวสาร หรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละเจ็ดสิบ

๒) ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการบริการชุมชนต้องกำหนดให้มีรายการที่เป็นข่าวสารหรือ สาระที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนหรือท้องถิ่นที่รับบริการในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละเจ็ดสิบ

๓) ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการทางธุรกิจต้องกำหนดให้มีรายการที่เป็นข่าวสารหรือ สาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละยี่สิบห้า

โดยรายการที่เป็นข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะตามวรรคหนึ่งหมายความรวมถึง รายการข่าวสาร รายการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจในการปกครองในระบอบประชาธิปไตย รายการส่งเสริม การศึกษา จริยธรรม ศิลปะ วัฒนธรรม การให้ความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม คุณภาพชีวิต และสิ่งแวดล้อม

มาตรา ๓๔ ผู้รับใบอนุญาตต้องจัดทำผังรายการให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของ การประกอบกิจการที่ได้รับใบอนุญาต ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด สำหรับใบอนุญาตแต่ละประเภท

ในกรณีจำเป็นเพื่อคุ้มครองเด็กและเยาวชน คณะกรรมการอาจประกาศกำหนดช่วงเวลาของการออกอากาศรายการบางประเภทได้ ให้ผู้รับใบอนุญาตเสนอผังรายการให้คณะกรรมการอย่างน้อยสิบห้าวัน ก่อนวันเริ่มให้บริการกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์

ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่าผังรายการไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศ กำหนด ให้คณะกรรมการสั่งให้ผู้รับใบอนุญาตแก้ไขผังรายการให้ถูกต้องได้ เมื่อคณะกรรมการ เห็นชอบกับผังรายการที่ได้แก้ไขแล้ว ให้ผู้รับใบอนุญาตเริ่มให้บริการกิจการกระจายเสียงหรือกิจการ โทรทัศน์ตามผังรายการที่คณะกรรมการเห็นชอบแล้วได้

ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตประสงค์จะเปลี่ยนแปลงผังรายการที่คณะกรรมการเห็นชอบแล้ว ให้เสนอคณะกรรมการพิจารณาก่อนทำการเปลี่ยนแปลงไม่น้อยกว่าเจ็ดวันและให้นำความในวรรคสามไปใช้บังคับ โดยอนุโลม

ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นเร่งด่วน ผู้รับใบอนุญาตอาจดำเนินรายการที่แตกต่างจากผังรายการได้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา ๓๕ ในกรณีที่มีภัยพิบัติหรือมีเหตุฉุกเฉิน หรือมีกรณีอื่นตามที่คณะกรรมการ ประกาศ กำหนด ซึ่งมีความจำเป็นต้องออกอากาศแจ้งข่าวหรือเตือนภัยให้ประชาชนทราบ เมื่อรัฐบาล หรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องร้องขอ ให้ผู้รับใบอนุญาตดำเนินการตามที่ร้องขอนั้น

มาตรา ๓๖ เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิของคนพิการและคนด้อยโอกาส ให้เข้าถึงหรือรับรู้และใช้ประโยชน์จากรายการของกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ได้อย่างเสมอภาคกับบุคคลทั่วไป ให้คณะกรรมการกำหนดมาตรการพื้นฐานบางประการ เพื่อให้ผู้รับใบอนุญาตจัดให้มีบริการที่เหมาะสมเพื่อประโยชน์ของบุคคลดังกล่าวคณะกรรมการอาจกำหนดมาตรการส่งเสริมใดๆ เพิ่มเติม เพื่อให้ผู้รับใบอนุญาตพิจารณาปฏิบัติตามความเหมาะสม โดยคณะกรรมการอาจพิจารณาสนับสนุนค่าใช้จ่ายกองทุน หรือ สนับสนุนหรือส่งเสริมด้วยวิธีการอื่นก็ได้เพื่อให้มาตรการที่กำหนดตามวรรคหนึ่งเหมาะสมต่อคนพิการและคนด้อยโอกาสให้ คณะกรรมการรับฟังความคิดเห็นหรือเปิดโอกาสให้คนพิการและคนด้อยโอกาสมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรการดังกล่าวด้วย

บริการที่เหมาะสมเพื่อประโยชน์ของคนพิการและคนด้อยโอกาสตามวรรคหนึ่งอาจ หมายความว่า รวมถึง บริการกระจายเสียงที่ออกอากาศรายการอ่านหนังสือเต็มเวลา หรือบริการโทรทัศน์ที่จัดให้มีล่ามภาษามือ บริการคำบรรยายเป็นอักษรวิ่ง หรือบริการคำบรรยายเป็นเสียง สำหรับรายการ ที่นำเสนอข้อมูลข่าวสารสาธารณะ

มาตรา ๓๗ ห้ามมิให้ออกอากาศรายการที่มีเนื้อหาสาระที่ก่อให้เกิดลัทธิการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือมีการกระทำซึ่งเข้าลักษณะลามกอนาจาร หรือมีผลกระทบต่อทำให้เกิดความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชนอย่างร้ายแรง

ผู้รับใบอนุญาตมีหน้าที่ตรวจสอบและให้ระงับการออกอากาศรายการที่มีลักษณะตามวรรคหนึ่ง หากผู้รับใบอนุญาตไม่ดำเนินการ ให้กรรมการซึ่งคณะกรรมการมอบหมายมีอำนาจสั่งด้วยวาจา หรือเป็นหนังสือให้ระงับการออกอากาศรายการนั้นได้ทันที และให้คณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงกรณีดังกล่าวโดยพลัน

ในกรณีที่คณะกรรมการสอบสวนแล้วเห็นว่าการกระทำดังกล่าวเกิดจากการละเลยของผู้รับใบอนุญาตจริง ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งให้ผู้รับใบอนุญาตดำเนินการแก้ไขตามที่สมควร หรืออาจพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตก็ได้

มาตรา ๔๐ ผู้ที่ได้รับความเสียหายเนื่องจากรายการที่ออกอากาศเป็นเท็จ หรือละเมิดสิทธิเสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิในครอบครัว หรือความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลอาจร้องเรียนต่อคณะกรรมการให้คณะกรรมการส่งเรื่องพร้อมความเห็นของคณะกรรมการในองค์การควบคุมการประกอบอาชีพ หรือวิชาชีพตามมาตรา ๓๙ เพื่อให้ดำเนินการเยียวยาให้แก่ผู้เสียหายโดยเร็ว และให้คณะกรรมการติดตามผลการดำเนินการขององค์การควบคุมการประกอบอาชีพ หรือวิชาชีพตามมาตรา ๓๙ เมื่อองค์การควบคุมการประกอบอาชีพ หรือวิชาชีพตามมาตรา ๓๙ ได้แจ้งผลการดำเนินการให้คณะกรรมการทราบแล้ว ให้แจ้งผู้ร้องเรียนทราบผลการดำเนินการโดยเร็ว ผลการดำเนินการในหมวดนี้ ให้เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินการตามมาตรา ๕๑ (๑)

๒.๒) ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติเรื่อง หลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการสำหรับการให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๖
ผู้รับใบอนุญาตที่ใช้คลื่นความถี่ต้องจัดทำผังรายการให้มีสัดส่วนรายการเพื่อให้บริการให้สอดคล้องกับใบอนุญาตในแต่ละประเภท ดังนี้

(๑) กิจการบริการสาธารณะ ให้มีรายการที่เป็นข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละเจ็ดสิบ

(๒) กิจการบริการชุมชน ให้มีรายการที่เป็นข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนหรือท้องถิ่นที่รับบริการในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละเจ็ดสิบ โดยต้องมีรายการที่เกี่ยวข้องกับชุมชนหรือท้องถิ่นที่รับบริการ และต้องมีรายการที่ผลิตโดยคนในชุมชน หรือท้องถิ่นที่รับบริการในสัดส่วนไม่ต่ำกว่า ร้อยละห้าสิบของเวลาออกอากาศทั้งหมด

(๓) กิจการทางธุรกิจ ให้มีรายการที่เป็นข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละยี่สิบห้า โดยกิจการทางธุรกิจระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่นต้องมีรายการที่ผู้รับใบอนุญาตผลิตเองในสัดส่วนไม่ต่ำกว่าร้อยละห้าสิบของเวลาออกอากาศทั้งหมด

รายการที่เป็นข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ หมายความรวมถึง รายการข่าวสาร รายการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจในการปกครองในระบอบประชาธิปไตย รายการส่งเสริมการศึกษา จริยธรรม ศิลปะ วัฒนธรรม การให้ความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม คุณภาพชีวิต และสิ่งแวดล้อม

การจัดระดับความเหมาะสมรายการ (Content Rating) เป็นการให้ข้อมูลเนื้อหาของรายการแก่ผู้ชมและผู้ปกครอง ด้วยการกำหนดสัญลักษณ์หรือรูปภาพเพื่อจำแนกว่าเนื้อหาในสื่อชิ้นนั้นเหมาะสมกับ ผู้รับชมในช่วงอายุใด เครื่องมือนี้ถูกใช้อย่างแพร่หลายในกว่า ๕๐ ประเทศ อาทิ สหรัฐอเมริกา ประเทศออสเตรเลีย ประเทศเนเธอร์แลนด์ เป็นต้น รวมทั้งประเทศไทยได้กำหนดสัญลักษณ์เพื่อแบ่งระดับเนื้อหาให้เหมาะสมกับช่วงอายุของผู้ชม ในกรณีที่เป็นไปเพื่อประโยชน์และคุ้มครองสิทธิของคนพิการและคนด้อยโอกาสในสังคม ให้สามารถเข้าถึงและสามารถใช้ประโยชน์จากบริการได้ทัดเทียมบุคคลทั่วไป ตามหลักการแห่งความเสมอภาคนั้น กสทช. ได้กำหนดมาตรการพื้นฐานให้ผู้ประกอบกิจการจัดหาบริการเพื่อประโยชน์ของบุคคลดังกล่าว อาทิ บริการโทรทัศน์ที่จัดให้มีล่ามภาษามือ บริการคำบรรยายเป็น อักษรวิ่งสำหรับรายการที่นำเสนอข้อมูลข่าวสารสาธารณะ เป็นต้น

๒.๓) ประกาศสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติเรื่อง แนวทางการพิจารณาและคำนวณสัดส่วนรายการข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะเพื่อการขอยกเว้นหรือลดหย่อนค่าธรรมเนียมใบอนุญาต พ.ศ. ๒๕๕๖

รายการข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ให้หมายความถึง ประเภทรายการดังต่อไปนี้

- (๑) รายการข่าวสาร
- (๒) รายการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจในการปกครองในระบอบประชาธิปไตย
- (๓) รายการส่งเสริมการศึกษา จริยธรรม ศิลปะ วัฒนธรรม

- (๔) รายการให้ความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม คุณภาพชีวิต
- (๕) รายการสำหรับเด็กและเยาวชน
- (๖) รายการเกี่ยวกับพระราชพิธี พิธีสำคัญทางศาสนา
- (๗) รายการตามภาคผนวกของประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์รายการโทรทัศน์สำคัญที่ให้เผยแพร่ได้เฉพาะ ในบริการโทรทัศน์ที่เป็นการทั่วไป พ.ศ. ๒๕๕๕
- (๘) รายการอื่นใดตามที่คณะกรรมการประกาศหรือกำหนดให้เป็นรายการข่าวสาร หรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ

๓) กฎหมาย ระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงโดยเฉพาะ

๓.๑) ประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การอนุญาตทดลอง ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๕

ข้อ ๖ การอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงมี ๓ ประเภท ดังนี้

- ๑) กิจการบริการสาธารณะ
- ๒) กิจการบริการชุมชน
- ๓) กิจการทางธุรกิจ

ภาคผนวก ก

ข้อกำหนด คุณสมบัติ และลักษณะการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ประเภทกิจการบริการสาธารณะ

๑. คุณสมบัติ

ผู้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงกิจการบริการสาธารณะจะต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

๑.๑ ผู้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงกิจการบริการสาธารณะ ต้องเป็น

๑.๑.๑ กระทั่งวง ทบวง กรม องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การมหาชน หรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐที่มีใช้รัฐวิสาหกิจ ที่มีหน้าที่ตามกฎหมายหรือมีความจำเป็น ต้องดำเนินกิจการวิทยุกระจายเสียงหรือกิจการวิทยุโทรทัศน์

๑.๑.๒ สมาคม มูลนิธิ หรือนิติบุคคลอื่นจัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยที่มีวัตถุประสงค์ ในการดำเนินกิจการเพื่อประโยชน์สาธารณะโดยไม่แสวงหากำไรในทางธุรกิจ ซึ่งมีความเหมาะสมกับการประกอบกิจการบริการสาธารณะ

๑.๑.๓ สถาบันอุดมศึกษาเพื่อการใช้ประโยชน์ด้านการเรียนการสอนหรือการเผยแพร่ ความรู้สู่สังคม

๑.๒ บุคคลผู้มีอำนาจกระทำการผูกพันผู้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงกิจการบริการ สาธารณะต้องมีสัญชาติไทย

๒. ผังรายการและสัดส่วนรายการ

๒.๑ ต้องมีรายการที่เป็นข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละเจ็ดสิบ

๒.๒ ให้รายการที่เป็นข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ตามข้อ ๒.๑ หมายความว่ารวมถึงรายการที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเหตุการณ์ปัจจุบัน หรือเหตุการณ์ที่เป็นข้อเท็จจริงที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ และประเด็นที่เกี่ยวข้องกับนโยบายสาธารณะ รายการที่สร้างกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ประชาชนโดยส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็นระหว่างกัน เพื่อส่งเสริมความรู้ การศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม การเกษตร การส่งเสริมอาชีพอื่นๆ สุขภาพ อนามัย กีฬา การส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน การส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐบาลกับประชาชนและรัฐสภา กับประชาชน การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และทักษะที่จำเป็นต่อประชาชนผู้ฟัง ตลอดจนมีเนื้อหาที่บริการข้อมูลแก่คนพิการ คนด้อยโอกาส หรือกลุ่มความสนใจที่มีกิจกรรมเพื่อประโยชน์สาธารณะหรือบริการข้อมูลข่าวสารสาธารณะ รวมถึงรายการที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อความมั่นคง ของรัฐหรือความปลอดภัยสาธารณะ

๓. การหารายได้

การทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงกิจการบริการสาธารณะ จะหารายได้จากโฆษณา ไม่ได้เว้นแต่เป็นการหารายได้โดยการโฆษณาหรือเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับงานหรือกิจการของหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ สมาคม มูลนิธิ หรือนิติบุคคลอื่นที่มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจการเพื่อประโยชน์สาธารณะ โดยไม่แสวงหากำไรในทางธุรกิจ หรือการเสนอภาพลักษณะขององค์กร บริษัท และกิจการ โดยมีได้มีการโฆษณาสรรพคุณ คุณประโยชน์ หรือคุณภาพของผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อม

ภาคผนวก ข

ข้อกำหนด คุณสมบัติ และลักษณะการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการชุมชน

๑. คุณสมบัติ

๑.๑ ผู้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงกิจการบริการชุมชนจะต้องเป็นสมาคม มูลนิธิ หรือนิติบุคคล ที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยซึ่งไม่ใช่หน่วยงานของรัฐ หรือกลุ่มคนในท้องถิ่นจำนวนไม่น้อยกว่า ๕ คน ซึ่งสมาชิกแต่ละคนสามารถแสดงหลักฐานเชิงประจักษ์ของการสร้าง ความเข้มแข็งให้ชุมชนในด้านต่างๆ ที่ระบุในข้อ ๑.๑.๑ โดยมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินการเพื่อประโยชน์สาธารณะ ไม่แสวงหากำไรในทางธุรกิจ และสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน

การยื่นขอทดลองประกอบกิจการบริการชุมชนตามวรรคแรกต้องแสดงให้เห็นถึงหลักฐานเชิงประจักษ์ถึงกิจกรรมที่แสดงการสร้าง ความเข้มแข็งในชุมชนมาอย่างต่อเนื่องไม่น้อยกว่าสองปี และต้องมีหลักฐานที่ชัดเจนของการมีส่วนร่วมในรูปแบบต่างๆ จากชุมชนที่รับบริการ ดังต่อไปนี้

๑.๑.๑ หลักฐานเชิงประจักษ์ของการสร้างความเข้มแข็งในชุมชนครอบคลุมกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ข้อใดข้อหนึ่งหรือหลายข้อรวมกันอย่างต่อเนื่องไม่น้อยกว่าสองปี ดังต่อไปนี้

(๑) การสร้างเสริมประชาธิปไตยและกระจายอำนาจสู่ชุมชน

(๒) การเสริมสร้างสิทธิพลเมืองในด้านต่างๆ

(๓) การสร้างการมีส่วนร่วมของคนพิการ คนด้อยโอกาส และคนชายขอบในชุมชน
(๔) การลดปัญหาความยากจนในชุมชนและการส่งเสริมอาชีพอื่นๆ
(๕) การสร้างธรรมาภิบาล และสำนึกเกี่ยวกับความรับผิดชอบในชุมชน
(๖) การส่งเสริมให้เกิดการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาในด้านต่างๆ เช่น สุขภาพ อนามัย กีฬา การศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและ สิ่งแวดล้อม การเกษตร ภูมิปัญญา ท้องถิ่น การดำรงชีวิต

(๗) การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และภัยธรรมชาติ
(๘) การสร้างเสริมสันติภาพและการบรรเทาความขัดแย้ง
(๙) การเสริมพลังให้กับผู้หญิง คนพิการ ชนกลุ่มน้อย และคนด้อยโอกาส
(๑๐) การส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน
(๑๑) การส่งเสริมความหลากหลายทางวัฒนธรรม
(๑๒) การส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการใช้ทรัพยากรของชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ
(๑๓) การเปิดพื้นที่หรือเป็นเวทีในการแสวงหาทางออกสำหรับปัญหาที่ชุมชนประสบหรือ กิจกรรมเพื่อประโยชน์สาธารณะ หรือบริการข้อมูลข่าวสารอันเป็นประโยชน์สาธารณะอื่น

๑.๑.๒ หลักฐานเชิงประจักษ์ของการมีส่วนร่วมในรูปแบบต่างๆ จากชุมชนที่รับบริการ

(๑) การมีส่วนร่วมในความเป็นเจ้าของ เช่น การให้สมาชิกในชุมชนเข้าร่วม จัดตั้งกำหนด นโยบายและวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งสถานี การบริจาคเงินให้สถานีและการอุดหนุนทางการเงินแก่สถานี ที่ไม่ใช่ในรูปแบบของการโฆษณาหรือการสนับสนุนรายการ

(๒) การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ เช่น การให้สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วม เป็นคณะกรรมการบริหารหรือดำเนินงานของสถานีในด้านต่าง ๆ

(๓) การมีส่วนร่วมในการจัดรายการ เช่น การจัดให้อาสาสมัครในชุมชน เข้ามาร่วมจัดรายการ หรือร่วมรายการ การเปิดให้สถานีเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ในชุมชน และ ตัวเชื่อมโยงความร่วมมือต่างๆ ในชุมชนผ่านเนื้อหาที่ออกอากาศ

(๔) การมีส่วนร่วมในลักษณะอื่นๆ เช่น การจัดเวทีประจำปีเพื่อรับฟัง ข้อเสนอแนะจากผู้ฟัง ในชุมชนเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนา การบริหารจัดการ และการจัดทำรายการของสถานี การส่งเสริม การรวมกลุ่มของผู้ฟังของสถานีเพื่อเฝ้าระวังเนื้อหาที่ออกอากาศ การจัดให้มี หน่วยรับเรื่องร้องเรียนและ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรายการที่ออกอากาศ และการประชาสัมพันธ์สถานี ให้เป็นที่รู้จักในชุมชน เป็นต้น

๑.๒ บุคคลผู้มีอำนาจระทำการผูกพันผู้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงกิจการบริการ ชุมชนต้องมีสัญชาติไทย

๑.๓ ไม่มีกรรมการหรือบุคคลผู้มีอำนาจระทำการผูกพันผู้ทดลองประกอบกิจการ วิทยุกระจายเสียงกิจการบริการชุมชนที่เคยเป็นกรรมการหรือบุคคลผู้มีอำนาจระทำการผูกพันของผู้ทดลอง ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงกิจการบริการชุมชนอื่น ซึ่งถูกเพิกถอนการทดลองประกอบกิจการอันเป็นผล มาจากการบริหารกิจการของผู้นั้น

๒. ผังรายการและสัดส่วนรายการ

๒.๑ ต้องมีรายการที่เป็นข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละเจ็ดสิบ โดยต้องนำเสนอรายการที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับชุมชนเป้าหมายที่รับบริการและผลิต โดยคนในชุมชนเป้าหมายที่รับบริการไม่ต่ำกว่าร้อยละห้าสิบของเวลาออกอากาศทั้งหมด

๒.๒ กรณีที่ชุมชนเป้าหมายที่รับบริการมีภาษาท้องถิ่นเป็นของตนเองที่ไม่ใช่ภาษาราชการสามารถนำเสนอรายการต่างๆ ของสถานีเป็นภาษาท้องถิ่นได้ โดยให้มีการประกาศชื่อสถานีและเวลาด้วยภาษาราชการทุกต้นชั่วโมงที่ดำเนินรายการ

๒.๓ รายการตามข้อ ๒.๑ รายการข่าวสาร หมายถึง รายการที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเหตุการณ์ปัจจุบันหรือเหตุการณ์ที่เป็นข้อเท็จจริงที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะหรือที่เกิดขึ้น โดยเน้นเหตุการณ์ในชุมชนแล้วแต่กรณี ซึ่งอาจอยู่ในรูปแบบรายการข่าวสด เล่าข่าวและวิเคราะห์ข่าว รายการสนทนา ปัญหา เหตุการณ์ปัจจุบัน ซึ่งรวมถึงเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่มีความคิดเห็นโต้แย้งกันในสังคม ประเด็นทางการเมืองทั้งในระดับชาติและในระดับท้องถิ่น และประเด็นที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย สาธารณะ และรายการสาระประโยชน์ หมายถึง รายการที่สร้างกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ประชาชนในชุมชน โดยส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็นระหว่างกัน ให้การศึกษา ความรู้ และ ทักษะที่จำเป็นต่อประชาชนผู้ฟัง มีเนื้อหาที่ส่งเสริมการพัฒนาในระดับชุมชน ในประเด็นสุขภาพ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ ประชาธิปไตย ประเพณีวัฒนธรรม เป็นต้น รวมถึงให้ความเข้าใจที่ดีเกี่ยวกับประโยชน์สาธารณะหรือชุมชนนั้นๆ และเสริมสร้างความสัมพันธ์ในชุมชนให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น

๓. การหารายได้

๓.๑ การทดลองประกอบกิจการบริการชุมชน ห้ามมิให้หารายได้จากการโฆษณา แต่อาจมีรายได้จากการบริจาค การอุดหนุน หรือรายได้ทางอื่นซึ่งมิใช่การโฆษณาให้สถานี โดยการบริจาค การอุดหนุนจะต้องสะท้อนถึงเงื่อนไขของการได้รับการทดลองประกอบกิจการบริการชุมชน และไม่มีการแทรกแซงไม่มีอิทธิพลต่อการบริหารสถานี หรือไม่ส่งผลกระทบต่อ ๑ ต่อทิศทางการดำเนินงาน การผลิตรายการและเนื้อหาหารายการที่ออกอากาศ

๓.๒ การประกาศเกี่ยวกับผู้อุดหนุนหรือผู้บริจาคตาม มาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติ องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการ โทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ ต้องระบุถึงชื่อหรือองค์กรให้ชัดเจน แต่จะต้องแยกส่วนจากเนื้อหาหารายการ ทั้งนี้ จะต้องไม่มีลักษณะเป็นการส่งเสริมหรือสนับสนุนเชิงพาณิชย์

๓.๓ การสนับสนุนจากกองทุนวิจัยและพัฒนากิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และ กิจการ โทรคมนาคม เพื่อประโยชน์สาธารณะตาม มาตรา ๕๒ แห่งพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่น ความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ ประเภทกิจการทางธุรกิจ ประเภทกิจการบริการสาธารณะ และประเภทกิจการบริการชุมชน

ภาคผนวก ค

ข้อกำหนด คุณสมบัติ และลักษณะการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการทางธุรกิจ

๑. คุณสมบัติ

ผู้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงกิจการบริการทางธุรกิจจะต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

๑.๑ เป็นนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย

๑.๒ ผู้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงกิจการบริการทางธุรกิจจะต้องเป็นนิติบุคคลที่มีสัญชาติไทยที่มีผู้ถือหุ้นอันเป็นทุนหรือที่ผู้ลงทุนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตพื้นที่การให้บริการหรือเป็นรัฐวิสาหกิจ บริษัทที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงโดยต้องมีระบบบริหารจัดการทางการเงินที่เหมาะสมกับการประกอบกิจการทางธุรกิจ

๒. ผังรายการและสัดส่วนรายการ

๒.๑ ต้องมีรายการที่เป็นข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละยี่สิบห้า

๒.๒ ให้รายการข่าวสารตาม ๒.๑ หมายถึง รายการที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเหตุการณ์ปัจจุบันหรือ เหตุการณ์ที่เป็นข้อเท็จจริงที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ซึ่งอาจอยู่ในรูปแบบรายการข่าว เล่าข่าวและวิเคราะห์ข่าว รายการสนทนาปัญหา เหตุการณ์ปัจจุบัน และรวมถึงเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่มีความคิดเห็นโต้แย้งกันในสังคม ประเด็นทางการเมืองทั้งในระดับชาติและในระดับท้องถิ่น และประเด็นที่เกี่ยวข้องกับนโยบายสาธารณะ และรายการสาระประโยชน์ หมายถึง รายการที่สร้างกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ประชาชนในชุมชนโดยส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็นระหว่างกัน ให้การศึกษา ความรู้ และทักษะที่จำเป็นต่อประชาชนผู้ฟัง มีเนื้อหาที่ส่งเสริมการพัฒนา ในประเด็นสุขภาพ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ ประชาธิปไตย ประเพณีวัฒนธรรม และขนบธรรมเนียม ท้องถิ่น เป็นต้น รวมถึงให้ความเข้าใจที่ดีเกี่ยวกับประโยชน์สาธารณะ

๓. การหารายได้

ให้หารายได้จากกำไรโฆษณาและบริการธุรกิจได้ไม่เกินชั่วโมงละสิบสองนาทิตั้งครั้ง โดยเมื่อรวมเวลาโฆษณาตลอดทั้งวันเฉลี่ยแล้วต้องไม่เกินชั่วโมงละสิบนาที การจัดเก็บค่าสมาชิกหรือโดยวิธีการอื่นใด

๔. หน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ทดลองประกอบกิจการ

๔.๑ มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการคัดเลือกจัดทำกับดูแลสถานี รวมถึงการประกาศหรือการโฆษณาที่ให้ไปไปตามมาตรฐานทางวิชาชีพและจริยธรรมของสื่อ และมีหน้าที่ส่งเสริมการเข้าถึงสื่อได้อย่างเหมาะสม โดยคำนึงถึงความเป็นกลาง ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด ตลอดจนสร้างความสมานฉันท์ และไม่ใช้สื่อในทางที่จะก่อให้เกิดการยุยงส่งเสริมให้เกิดความแตกแยก อันจะเป็นการกระทบต่อสังคมทั้งในระดับครอบครัวและระดับชุมชนความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อย ศีลธรรมอันดีของประชาชน สิทธิส่วนบุคคล และประโยชน์สาธารณะ

๔.๒ ต้องรับผิดชอบในการกระทำของผู้อำนวยการสถานีที่ได้กระทำไปในการควบคุมดูแลและบริหารสถานีเสมือนเป็นการกระทำของตนเอง เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าการกระทำดังกล่าว ตนมิได้รู้เห็นหรือ ยินยอมด้วย และได้ใช้ความระมัดระวังในการป้องกันตามสมควรแล้ว

๔.๓ มีหน้าที่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ หรือขอบเขตและเงื่อนไขการทดลองประกอบกิจการ

๔.๔ มีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องโดยเคร่งครัด

กล่าวโดยสรุป หลักเกณฑ์การอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๕ อธิบายรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับข้อกำหนด คุณสมบัติ และลักษณะการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน ฉะนั้นในการจัดทำรายการขอผู้ที่ได้รับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง จึงควรมีการศึกษา หรือให้ความรู้แก่บุคลากรในองค์กรเพื่อให้ทุกคน และทุกฝ่ายสามารถสร้างสรรค์รายการมาได้อย่างถูกต้อง สอดคล้องตามข้อกำหนด และกฎเกณฑ์ที่กำหนด

๓.๒) ประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การทดสอบมาตรฐาน ทางเทคนิคของเครื่องส่งวิทยุกระจายเสียงสำหรับการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ.๒๕๕๕

ข้อ ๕ ผู้ได้รับอนุญาตให้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงต้องยื่นคำขอให้ทดสอบมาตรฐานทางเทคนิคของเครื่องส่งวิทยุกระจายเสียงที่จะใช้ในการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

ข้อ ๖ เมื่อสำนักงาน หรือห้องปฏิบัติการทดสอบแล้วแต่กรณี ได้รับคำขอให้ทดสอบความพร้อม เครื่องส่งวิทยุกระจายเสียงแล้ว จะใช้เวลาในการดำเนินการทดสอบ ในกรณีปกติ ไม่น้อยกว่า ๑๐ วัน ต่อเครื่อง เมื่อดำเนินการทดสอบเสร็จสิ้นแล้วให้ห้องปฏิบัติการทดสอบออกรายงานผลการทดสอบ พร้อมทั้งรับรองรายงานผลการทดสอบ และส่งมอบให้แก่ผู้ยื่นคำขอ ในกรณีที่ผลการทดสอบเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด สามารถใช้เป็นหลักฐานประกอบการ ขอรับใบอนุญาตที่เกี่ยวข้องต่อไปได้

ข้อ ๗ การทดสอบมาตรฐานทางเทคนิคของเครื่องส่งวิทยุกระจายเสียงแต่ละคราว จะเรียกเก็บค่าใช้จ่ายในการดำเนินการคร่าวละไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาทต่อหนึ่งเครื่อง การเรียกเก็บค่าใช้จ่ายในการดำเนินการแต่ละคราว ผู้ขอรับการทดสอบมีสิทธิขอให้ห้องปฏิบัติการทดสอบ ดำเนินการทดสอบและรับรองรายงานผลการทดสอบได้ไม่เกินสองครั้งต่อหนึ่งเครื่อง โดยไม่อาจเรียกเก็บ ค่าใช้จ่ายอื่นใดเพิ่มเติมได้อีก กรณีการทดสอบมาตรฐานเครื่องส่งวิทยุกระจายเสียงทั้งสองครั้งไม่สอดคล้องกับมาตรฐานทางเทคนิค ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด ผู้ขอรับการทดสอบมีสิทธิยื่นคำขอให้ทดสอบใหม่ได้ ทั้งนี้ให้นำความในวรรคหนึ่งและวรรคสองมาใช้บังคับกับกรณีการเรียกเก็บค่าใช้จ่าย ถ้าขอรับการทดสอบครั้งที่สามขึ้นไป ให้ถือว่าเป็นการยื่นขอใหม่

จากที่กล่าวมาข้างต้น หลักเกณฑ์การทดสอบมาตรฐาน ทางเทคนิคของเครื่องส่งวิทยุกระจายเสียง สำหรับการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ.๒๕๕๕ จะช่วยชี้แจงรายละเอียดให้ผู้ได้รับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงที่ต้องการตรวจสอบมาตรฐานทางเทคนิคฯ ให้เกิดความเข้าใจ ข้อกำหนด เกณฑ์ต่างๆ ที่จัดตั้งไว้ชัดเจน ครบถ้วนและตรงกันทุกองค์กร เพื่อให้การปฏิบัติงานสามารถดำเนินไปได้อย่างเท่าเทียมและมีประสิทธิภาพ

๓.๓) ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม แห่งชาติเรื่อง หลักเกณฑ์การกำกับดูแลการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๖

ข้อ ๖ ผู้ทดลองประกอบกิจการจะต้องประกอบกิจการด้วยตนเอง และถือเป็นสิทธิเฉพาะตัว จะโอนแก่กันมิได้ โดยการแบ่งเวลาให้ผู้อื่นดำเนินรายการให้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการ

กำหนด

ข้อ ๗ ผู้ทดลองประกอบกิจการจะต้องมีคุณสมบัติครบถ้วนตามประกาศคณะกรรมการ กิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การอนุญาต ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๕ ตลอดระยะเวลาของการทดลองประกอบกิจการ

ข้อ ๘ ให้ผู้ทดลองประกอบกิจการจัดให้มีป้ายชื่อสถานีวิทยุกระจายเสียงที่ได้รับอนุญาตให้ทดลองประกอบกิจการ โดยจะต้องแสดงให้สาธารณชนเห็น ณ ที่ตั้งดำเนินการอย่างชัดเจน การทดลองประกอบกิจการต้องกำกับให้มีการประกาศชื่อสถานี คลื่นความถี่ เวลาออกอากาศ ชื่อผู้ดำเนินรายการตามผังรายการที่ได้แจ้งต่อคณะกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่และหมายเลขโทรศัพท์ที่ติดต่อได้ด้วยภาษาราชการในช่วงต้นชั่วโมงและสามสิบนาทีถัดไปที่ดำเนินการออกอากาศ

ข้อ ๙ ระยะเวลาการทดลองประกอบกิจการให้มีระยะเวลาหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการ ผู้ทดลองประกอบกิจการต้องยื่นแบบรับรองการปฏิบัติตามเงื่อนไขการทดลองประกอบกิจการตามที่คณะกรรมการกำหนด เพื่อประกอบการพิจารณาต่ออายุการทดลองประกอบกิจการต่อพนักงานก่อนวันที่สิทธิในการทดลองประกอบกิจการเต็มสิ้นสุดลง แต่ไม่เกินเก้าสิบวัน การพิจารณาต่ออายุการทดลองประกอบกิจการ การขอขยายระยะเวลา การชำระค่าธรรมเนียมเป็นไปตาม หลักเกณฑ์การอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๕

ข้อ ๑๐ การดำเนินการต่อไปนี้อาจได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการ

- (๑) เปลี่ยนชื่อสถานี
- (๒) เปลี่ยนแปลงความถี่ออกอากาศ
- (๓) เปลี่ยนแปลงความสูงหรือย้ายที่ตั้งของเสาอากาศ
- (๔) เพิ่มหรือลดกำลังส่งออกอากาศ
- (๕) ย้ายที่ตั้งเครื่องส่งหรือที่ทำการ ทั้งนี้ จะต้องไม่ส่งผลกระทบต่อพื้นที่ออกอากาศที่ได้รับ

อนุญาต

(๖) กรณีอื่นใดตามที่คณะกรรมการกำหนด

ทั้งนี้ ผู้ทดลองประกอบกิจการจะต้องแจ้งรายละเอียดในการดำเนินการดังกล่าว พร้อมทั้งยื่นเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อจัดทำรายงานความเห็นเสนอต่อคณะกรรมการพิจารณาภายในสิบห้าวันทำการ โดยให้คณะกรรมการวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวัน

ข้อ ๑๑ ในกรณีที่มีภัยพิบัติหรือเหตุฉุกเฉิน หรือมีกรณีอื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด ซึ่งมีความจำเป็นต้องออกอากาศแจ้งข่าวหรือเตือนภัยให้ประชาชนทราบ เมื่อรัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องร้องขอ ให้ผู้ทดลองประกอบกิจการดำเนินการออกอากาศตามที่ร้องขอ โดยให้ดำเนินการตามที่ประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติงานของผู้ประกอบกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ในกรณีเกิดภัยพิบัติหรือเหตุฉุกเฉินกำหนด

ข้อ ๑๒ ผู้ทดลองประกอบกิจการจะต้องจัดให้มีโครงสร้างการบริหารจัดการสถานี ประกอบด้วย

- (๑) ผู้อำนวยการสถานีหนึ่งคน
- (๒) เจ้าหน้าที่เทคนิคอย่างน้อยหนึ่งคน

(๓) เจ้าหน้าที่รายการ เจ้าหน้าที่ธุรการ อย่างน้อยหนึ่งคน

ข้อ ๑๓ ผู้ทดลองประกอบกิจการต้องแต่งตั้งบุคคลซึ่งมีสัญชาติไทยเป็นผู้อำนวยความสะดวกสถาน เพื่อให้ควบคุมดูแลการออกอากาศ รับผิดชอบดูแลการจัดรายการ การดำเนินรายการ และการออกอากาศของสถาน ให้เป็นตามที่ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการ ในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงผู้อำนวยความสะดวกสถาน ให้ผู้ทดลองประกอบกิจการแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเป็นลายลักษณ์อักษร พร้อมสำเนาเอกสาร หลักฐานประกอบ ซึ่งได้มีการรับรองความถูกต้องของสำเนาเอกสารให้คณะกรรมการทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่มีการเปลี่ยนแปลง

ข้อ ๑๔ ให้ผู้อำนวยความสะดวกสถานซึ่งผู้ทดลองประกอบกิจการแต่งตั้งตามข้อ ๑๓ เป็นผู้ควบคุมดูแลให้มีการออกอากาศโดยใช้ชื่อสถานี กำลังส่ง ความถี่ และกำหนดเวลาออกอากาศ ให้เป็นไปตามที่ได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการ และจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบดูแลการจัดรายการ การดำเนินรายการ และการออกอากาศทุกรายการของสถาน ให้เป็นไปตามข้อกำหนดตามกฎหมายและประกาศต่างๆ ตลอดระยะเวลาที่ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการ

ข้อ ๑๕ ผู้ทดลองประกอบกิจการต้องรับผิดชอบในการกระทำของผู้อำนวยความสะดวกสถานที่ได้กระทำไปในการควบคุมดูแลและการบริหารจัดการสถานีเสมือนเป็นการกระทำของตนเอง เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าการกระทำดังกล่าว ตนมิได้รู้เห็นหรือยินยอมด้วย และได้ใช้ความระมัดระวังในการป้องกันตามสมควรแล้ว

ข้อ ๑๖ ให้ผู้ทดลองประกอบกิจการดำเนินการเกี่ยวกับเครื่องส่งวิทยุคมนาคม การตั้งสถานีวิทยุคมนาคม ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยวิทยุคมนาคม กฎหมายว่าด้วยการเดินอากาศ กฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง แล้วแต่กรณี โดยครบถ้วน

ข้อ ๑๗ การทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงจะต้องเป็นไปตามผังรายการที่ยื่นต่อคณะกรรมการ หรือพนักงานผู้ทดลองประกอบกิจการจะต้องยื่นผังรายการที่จะออกอากาศ และแสดงรายละเอียดสัดส่วน รายการตามแบบที่คณะกรรมการกำหนด ต่อคณะกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในเก้าสิบวัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับอนุญาตให้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงครั้งแรก

ข้อ ๑๘ ในกรณีที่คณะกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นว่าผังรายการ ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด และเห็นควรให้แก้ไขผังรายการ ให้ผู้ทดลอง ประกอบกิจการแก้ไขผังรายการให้ถูกต้องภายในสิบห้าวันนับตั้งแต่วันที่รับแจ้งจากพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือตามที่คณะกรรมการกำหนด เพื่อให้คณะกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่พิจารณา

เมื่อคณะกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นชอบผังรายการที่ผู้ทดลองประกอบกิจการได้แก้ไขแล้ว ให้สำนักงานแจ้งผลให้ผู้ทดลองประกอบกิจการทราบเป็นหนังสือภายในสิบห้าวันทำการ เว้นแต่เป็นกรณีที่มีเหตุเร่งด่วนอาจแจ้งผลให้ผู้ทดลองประกอบกิจการทราบทางโทรสาร หรือไปรษณีย์ อิเล็กทรอนิกส์ ก่อนการแจ้งด้วยหนังสือก็ได้

หลังจากได้รับแจ้งผลจากสำนักงานตามวรรคสองแล้ว ให้ผู้ทดลองประกอบกิจการเริ่มให้ทดลองประกอบกิจการตามผังรายการที่คณะกรรมการเห็นชอบแล้วได้

ข้อ ๑๙ การเปลี่ยนแปลงผังรายการที่คณะกรรมการเห็นชอบแล้ว ให้ผู้ทดลองประกอบกิจการยื่นข้อมูลผังรายการและเอกสารประกอบที่ต้องการเปลี่ยนแปลงต่อคณะกรรมการพิจารณาก่อนไม่น้อยกว่า

สิบห้าวัน

ข้อ ๒๐ ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นเร่งด่วนที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ ภัยพิบัติ หรือมีเหตุฉุกเฉิน หรือเหตุอื่นใดที่คณะกรรมการกำหนด ผู้ทดลองประกอบกิจการอาจดำเนินรายการที่แตกต่างจากผังรายการหลักที่คณะกรรมการเห็นชอบแล้วได้ แต่ต้องแจ้งเหตุผล ความจำเป็น และรายละเอียดที่เกี่ยวข้องให้คณะกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ทราบภายในสิบห้าวัน นับตั้งแต่วันที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงผังรายการ

ข้อ ๒๑ รายการที่ผู้ทดลองประกอบกิจการจะออกอากาศได้ จะต้องไม่มีเนื้อหาสาระที่ก่อให้เกิดการลัทธิการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือไม่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือไม่มีการกระทำซึ่งเข้าลักษณะลามกอนาจาร หรือมีผลกระทบต่อทำให้เกิดความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชนอย่างร้ายแรง หากพบว่าไม่ปฏิบัติตามความในวรรคหนึ่ง หรือมีลักษณะทำนองเดียวกัน ให้ดำเนินการแก้ไขหรือปฏิบัติให้ถูกต้อง ก่อนที่จะมีการออกอากาศรายการนั้น หรือให้ระงับการออกอากาศทันที

ข้อ ๒๔ รายการที่ผู้ทดลองประกอบกิจการจะออกอากาศได้ จะต้องได้รับสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา หรือสิทธิในการทำซ้ำ ดัดแปลง เผยแพร่ทรัพย์สินทางปัญญา หรือสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาอื่นใดที่จำเป็นก่อนนำมาออกอากาศ คณะกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ อาจเรียกให้ผู้ทดลองประกอบกิจการส่งเอกสารหลักฐาน การได้รับสิทธิตามวรรคหนึ่งได้ตามที่เห็นสมควร

ข้อ ๒๕ การดำเนินการออกอากาศของผู้ทดลองประกอบกิจการ ให้คำนึงถึงการจัดให้มีบริการที่เหมาะสมเพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิของคนพิการ และคนด้อยโอกาสให้สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากรายการของกิจการกระจายเสียงได้อย่างเสมอภาคกับบุคคลทั่วไป โดยอาจจัดให้มีบริการกระจายเสียงที่ออกอากาศรายการอ่านหนังสือเต็มเวลา หรือบริการในรูปแบบอื่นใดที่ทำให้คนพิการและคนด้อยโอกาสเข้าถึงหรือรับรู้การให้บริการได้สำหรับรายการที่นำเสนอข้อมูลข่าวสารสาธารณะในเวลาออกอากาศอย่างน้อยวันละหกสิบนาที

ข้อ ๒๖ ผู้ทดลองประกอบกิจการต้องจัดให้มีการบันทึกรายการที่ได้ออกอากาศไปแล้วทุกรายการ ด้วยวิธีการใดๆ ที่สามารถถ่ายทอดกลับมาเป็นรายการนั้นได้ และเก็บรักษาไว้เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทำการตรวจสอบได้ โดยระยะเวลาการจัดเก็บต้องไม่น้อยกว่าสามสิบวัน เว้นแต่คณะกรรมการจะกำหนดเป็นอย่างอื่น

ทั้งนี้ การบันทึกรายการดังกล่าวจะต้องไม่ดำเนินการแก้ไข หรือดัดแปลงให้แตกต่างจากรายการที่ได้ออกอากาศ ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่พบว่า มีรายการที่ได้ออกอากาศไปแล้วฝ่าฝืนต่อกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ หรือประกาศที่คณะกรรมการกำหนด หรือกฎหมายอื่นๆ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเรียกบันทึกรายการ จากผู้ทดลองประกอบกิจการจะต้องส่งบันทึกรายการดังกล่าวภายในเจ็ดวัน

ข้อ ๒๗ ผู้ทดลองประกอบกิจการบริการสาธารณะจะหารายได้จากโฆษณาไม่ได้ เว้นแต่

๑) เป็นการหารายได้โดยการโฆษณาหรือเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับงานหรือกิจการของหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ สมาคม มูลนิธิ หรือนิติบุคคลอื่นที่มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจการ เพื่อประโยชน์สาธารณะ โดยไม่แสวงหากำไรในทางธุรกิจ หรือ

๒) เป็นการเสนอภาพลักษณ์ขององค์กร บริษัท และกิจการ โดยมีได้มีการโฆษณาสรรพคุณ คุณประโยชน์ หรือคุณภาพของผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อม การเสนอภาพลักษณ์ตามวรรคหนึ่ง ต้องไม่เป็นการสร้างการรับรู้ถึงตราสินค้า หรือนำเสนอ เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ หรือกล่าวถึงสรรพคุณ คุณภาพ หรือคุณประโยชน์ทางกายภาพของผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้อง ทั้งทางตรงและทางอ้อม ไม่ว่าจะด้วยวิธีการใดๆ แก่ผู้บริโภค ผู้ทดลองประกอบกิจการบริการสาธารณะที่มีวัตถุประสงค์หลักในการประกอบกิจการ เพื่อความมั่นคงของรัฐหรือความปลอดภัยสาธารณะ ให้หารายได้จากการโฆษณาได้เท่าที่เพียงพอต่อการทดลองประกอบกิจการโดยไม่เน้นการแสวงหากำไร

ข้อ ๒๘ ผู้ทดลองประกอบกิจการบริการชุมชนจะหารายได้จากการโฆษณาไม่ได้ แต่อาจมีรายได้จากการบริจาค การอุดหนุนของสถานี หรือรายได้ทางอื่นซึ่งมิใช่การโฆษณา การบริจาคหรือการอุดหนุนจะต้องสะท้อนถึงเงื่อนไขของการได้รับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการกระจายเสียงบริการชุมชน และไม่มี การแทรกแซง ไม่มีอิทธิพลต่อการบริหารสถานี หรือไม่ส่งผลกระทบต่อ ทิศทางการดำเนินงาน การผลิตรายการและเนื้อหาหารายการที่ออกอากาศ

ข้อ ๒๙ ผู้ทดลองประกอบกิจการบริการทางธุรกิจ สามารถหารายได้จากการโฆษณาหรือวิธีการอื่นใด ได้ไม่เกินชั่วโมงละสิบสองนาทิตั้ง โดยเมื่อรวมเวลาโฆษณาตลอดทั้งวันเฉลี่ยแล้วต้องไม่เกินชั่วโมงละสิบนาที

ข้อ ๓๑ กรณีผู้ทดลองประกอบกิจการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง หรือมาตรการที่เกี่ยวข้อง การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ที่คณะกรรมการกำหนด หรือกฎหมายอื่นๆ ที่มีโทษทางอาญานอกจากต้องรับโทษตามกฎหมายอื่นแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจดำเนินการ ดังต่อไปนี้

๑) ออกคำสั่งให้ผู้ทดลองประกอบกิจการชี้แจงเป็นลายลักษณ์อักษร

๒) ตักเตือนเป็นลายลักษณ์อักษรให้ดำเนินการแก้ไข ปรับปรุงหรือปฏิบัติให้ถูกต้องหรือเหมาะสมภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในคำสั่ง

หากผู้ทดลองประกอบกิจการยังคงฝ่าฝืน ไม่ดำเนินการแก้ไข ปรับปรุง หรือปฏิบัติให้ถูกต้อง พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้ผู้ทดลองประกอบกิจการระงับการกระทำที่ฝ่าฝืนนั้น

ในกรณีที่ผู้ทดลองประกอบกิจการได้รับคำสั่งจากพนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง ไม่พอใจ ในคำสั่งดังกล่าว ให้มีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งต่อคณะกรรมการภายในสามสิบวัน การอุทธรณ์ไม่เป็นเหตุให้ทุเลาการบังคับตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ และให้ถือว่าคำวินิจฉัยของคณะกรรมการเป็นที่สุด

หากผู้ทดลองประกอบกิจการไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ และพ้นกำหนดระยะเวลาอุทธรณ์ตามวรรคสอง หรือคณะกรรมการวินิจฉัยยืนตามคำสั่งพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดค่าปรับทางปกครอง ตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

ในกรณีที่ผู้ทดลองประกอบกิจการยังมีการดำเนินการที่ฝ่าฝืนนั้นซ้ำอีก หรือกรณีที่มีความเสียหายร้ายแรงต่อประโยชน์สาธารณะ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่รวบรวมข้อเท็จจริง พร้อมจัดทำรายงานความเห็นเสนอต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณาพักใช้หรือเพิกถอนการทดลองประกอบกิจการ

ข้อ ๓๒ ในกรณีที่ปรากฏแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ว่าผู้ทดลองประกอบกิจการฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตาม

เงื่อนไขในการทดลองประกอบกิจการข้อ ๑๓ (๑) และ (๒) ของหลักเกณฑ์การอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๕ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่รวบรวมข้อเท็จจริง และพยาน หลักฐาน พร้อมจัดทำรายงานความเห็นเสนอต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณาเพิกถอนการทดลองประกอบกิจการภายในสามสิบวันทำการ

ในกรณีที่ปรากฏแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ว่า ผู้ทดลองประกอบกิจการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขในการทดลองประกอบกิจการในกรณีอื่นใดในข้อ ๑๓ (๓) - (๑๕) ให้นำข้อ ๓๑ ตามประกาศนี้มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๓๓ การดำเนินการตามหมวด ๕ ให้นำกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาชั้นพนักงานเจ้าหน้าที่มาใช้บังคับแก่การพิจารณาของคณะกรรมการโดยอนุโลม

๓.๔) ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การกำกับดูแลการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙

ประกาศเพื่อปรับเปลี่ยนและแก้ไขความในประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การกำกับดูแลการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๖ รายละเอียดดังนี้

ข้อ ๖ ยกเลิกความในข้อ ๙ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

ข้อ ๙ ระยะเวลาการทดลองประกอบกิจการให้มีระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปีนับตั้งแต่วันที่ได้รับอนุญาต และต้องยื่นต่ออายุการทดลองประกอบกิจการล่วงหน้าก่อนวันที่อายุใบอนุญาตเต็มสิ้นสุดลง ไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยยี่สิบวัน

ทั้งนี้ ผู้ยื่นต่ออายุการทดลองประกอบกิจการจะต้องไม่อยู่ในระหว่าง การถูกบังคับตามคำสั่งให้ระงับการออกอากาศของคณะกรรมการ

กรณีผู้ทดลองประกอบกิจการที่อายุใบอนุญาตสิ้นสุดลง หากประสงค์จะทดลองประกอบกิจการอีก ให้ยื่นแบบคำขอทดลองประกอบกิจการ พร้อมชำระเงินเพิ่มในอัตราร้อยยี่สิบต่อเดือนของจำนวนค่าดำเนินการนับตั้งแต่วันที่อายุใบอนุญาตสิ้นสุดลงจนถึงวันที่ยื่นแบบคำขอทดลองประกอบกิจการ โดยเศษของเดือนให้นับเป็นหนึ่งเดือน

การยื่นคำขอรับใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการตามวรรคนี้ ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหกเดือนนับตั้งแต่วันที่อายุใบอนุญาตสิ้นสุดลง

ข้อ ๗ ให้ยกเลิกความในข้อ ๑๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

ข้อ ๑๐ การเปลี่ยนแปลงข้อมูลการทดลองประกอบกิจการ ให้ดำเนินการ ดังนี้

๑) แจ้งรายละเอียดการเปลี่ยนแปลงข้อมูลเป็นลายลักษณ์อักษร พร้อมเอกสารหลักฐานประกอบ เพื่อให้คณะกรรมการทราบภายในสิบห้าวันนับตั้งแต่วันที่มีการเปลี่ยนแปลง ในกรณีการเปลี่ยนแปลงข้อมูลดังต่อไปนี้

- (ก) ชื่อนิติบุคคลหรือกลุ่มคน
- (ข) ผู้มีอำนาจกระทำการแทนนิติบุคคลหรือกลุ่มคน
- (ค) ผู้ถือหุ้นหรือหุ้นส่วน
- (ง) สมาชิกกลุ่มคน
- (จ) ที่ตั้งนิติบุคคลหรือกลุ่มคน
- (ฉ) ตัวแทนหรือผู้รับมอบอำนาจจากผู้มีอำนาจกระทำการแทนนิติบุคคลหรือกลุ่มคน

การเปลี่ยนแปลงตาม (๑) (ค) จะกระทำได้อีกเมื่อผู้ถือหุ้นหรือหุ้นส่วนเดิมที่ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการครั้งแรก ยังคงมีส่วนการถือหุ้นคงเหลือมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนหุ้นทั้งหมด และผู้ถือหุ้นหรือหุ้นส่วนรายใหม่จะต้องไม่ใช่ผู้ถือหุ้นหรือหุ้นส่วนรายใหญ่ของนิติบุคคลนั้น เว้นแต่กรณีผู้ถือหุ้นหรือหุ้นส่วนตายให้คณะกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่พิจารณาเป็นรายกรณี

๒) ยื่นคำร้องขอเปลี่ยนแปลงข้อมูลต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณาอนุญาต ในกรณีการเปลี่ยนแปลงข้อมูล ดังต่อไปนี้

- (ก) เปลี่ยนชื่อสถานี
- (ข) เปลี่ยนแปลงความสูง จำนวนหรือประเภทของสายอากาศตามข้อมูลมาตรฐาน ทางเทคนิคที่ได้ยื่นไว้ต่อคณะกรรมการ
- (ค) เพิ่มหรือลดกำลังส่งออกอากาศ
- (ง) ประเภทการทดลองประกอบกิจการตามที่คณะกรรมการกำหนด
- (จ) กรณีอื่นใดที่กระทบต่อสิทธิในการทดลองประกอบกิจการตามที่คณะกรรมการกำหนด

การยื่นคำร้องขอเปลี่ยนแปลงข้อมูล ผู้ทดลองประกอบกิจการต้องแจ้งรายละเอียดการเปลี่ยนแปลง พร้อมทั้งยื่นเอกสารที่เกี่ยวข้องต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ก่อนดำเนินการเปลี่ยนแปลงข้อมูล และจะดำเนินการการเปลี่ยนแปลงข้อมูลได้ ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการ

ทั้งนี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่รวบรวมรายละเอียดในการดำเนินการเอกสารที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งจัดทำรายงาน ความเห็นเสนอต่อคณะกรรมการพิจารณาภายในเก้าสิบวัน

การเปลี่ยนแปลงความถี่ออกอากาศ ที่ตั้งสถานี ที่ตั้งเครื่องส่ง หรือที่ตั้งสายอากาศ จะกระทำไม่ได้ เว้นแต่มีเหตุจำเป็นทางด้านการรบกวนคลื่นความถี่ ด้านภูมิศาสตร์ หรือตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยจะต้องปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้ทดลองประกอบกิจการไม่สามารถแก้ไขปัญหารบกวนคลื่นความถี่ หรือปรับปรุงมาตรฐานเทคนิคให้เป็นไปตามที่กำหนด

ทั้งนี้ การเปลี่ยนแปลง ที่ตั้งสถานี ที่ตั้งเครื่องส่ง หรือที่ตั้งสายอากาศ จะต้องมิกระหว่างที่ตั้งที่ได้รับอนุญาตทดลอง ประกอบกิจการครั้งแรกและที่ตั้งใหม่ไม่เกินสิบกิโลเมตรทางอากาศ”

ข้อ ๘ ให้ยกเลิกความในข้อ ๓๒ วรรคแรกของประกาศฯ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

ข้อ ๓๒ ในกรณีที่ปรากฏแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ว่าผู้ทดลองประกอบกิจการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขในการทดลองประกอบกิจการ ข้อ ๑๓ (๑) และ (๒) ให้พนักงานเจ้าหน้าที่รวบรวมข้อเท็จจริงพยานหลักฐาน พร้อมจัดทำรายงานความเห็นเสนอต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณาเพิกถอนการทดลองประกอบกิจการภายในสี่สิบห้าวัน นับตั้งแต่วันที่พบการกระทำที่ฝ่าฝืนต่อประกาศ

ข้อ ๙ ให้ยกเลิกความในข้อ ๓๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

ข้อ ๓๓ ในกรณีที่ปรากฏแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ว่าผู้ทดลองประกอบกิจการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไข ให้พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งผู้ทดลองประกอบกิจการระงับการออกอากาศไว้จนกว่าจะได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ดังกล่าว หากยังไม่ปฏิบัติตามคำสั่งอยู่ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่รวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานพร้อมจัดทำรายงานความเห็นต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณาเพิกถอนการทดลองประกอบกิจการภายในสี่สิบห้าวันทำการนับตั้งแต่วันที่พนักงานเจ้าหน้าที่พบการฝ่าฝืนคำสั่ง

ข้อ ๑๐ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นข้อ ๓๔ ดังนี้

ข้อ ๓๔ การดำเนินการตามหมวด ๕ ให้นำกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาชั้นพนักงานเจ้าหน้าที่มาใช้บังคับแก่การพิจารณาของคณะกรรมการโดยอนุโลม

จากที่กล่าวมาข้างต้น หลักเกณฑ์การกำกับดูแลการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๖ และหลักเกณฑ์การกำกับดูแลการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙ จะเป็นส่วนช่วยชี้แจงรายละเอียด กฎเกณฑ์ต่างๆ ในภาพรวม เพื่อช่วยหน่วยงานผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงพึงทราบและเข้าใจถึงข้อกำหนด หลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการเปลี่ยนแปลงต่างๆ มุมของหน่วยงานในการบริหารควรประกอบด้วยส่วนใดบ้าง และการจัดการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง อันจะเป็นผลให้หน่วยงานผู้ทดลองประกอบกิจการยังคงได้รับการอนุญาตทดลองประกอบกิจการทราบจนกระทั่งสิ้นอายุสัญญา ซึ่งหากหน่วยงานมาปฏิบัติตามข้อใดข้อหนึ่ง จะถูกพิจารณา และมีสิทธิถูกเพิกถอนสิทธิ หรือระงับสิทธิได้ ดังนั้นในการปฏิบัติงาน หน่วยงานจึงควรมีการชี้แจงรายละเอียดให้ครบถ้วน ชัดเจน เพื่อให้การปฏิบัติงาน สามารถดำเนินได้อย่างสมบูรณ์ ไม่ผิดต่อระเบียบ กฎเกณฑ์ อันจะส่งผลต่อการเพิกถอนสิทธิ ระงับสิทธิ หรือระงับสัญญาออกอากาศคลื่นวิทยุได้

๓.๕) ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การวัดการแพร่แปลกปลอมของสถานีทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๙

ประกาศฉบับนี้กำหนดหลักเกณฑ์การวัดการแพร่แปลกปลอมของสถานีทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง เพื่อให้การใช้คลื่นความถี่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ปราศจากการรบกวน การใช้คลื่นความถี่กับกิจการวิทยุนำทางทางการบินและกิจการเคลื่อนที่ทางการบินในเส้นทางบินพาณิชย์ ตามตารางกำหนดคลื่นความถี่แห่งชาติ ตลอดจนเพื่อให้เกิดความปลอดภัยในชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สิน ของประชาชน ตลอดจนเกิดความมั่นคงของรัฐและความปลอดภัยสาธารณะ โดยการวัดการแพร่แปลกปลอมของสถานีเป็นการวัดกำลังการแพร่แปลกปลอม ของสถานีทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงให้เป็นไปตามเงื่อนไขการใช้คลื่นความถี่ ตามภาคผนวก ค มาตรฐานทางเทคนิคสำหรับผู้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ในประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์ การกำกับดูแลการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง (ฉบับที่ ๒) ณ ที่ตั้งสายอากาศของสถานี โดยผู้ทดสอบที่จะได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ตามประกาศนี้ ต้องเป็นผู้ผ่านการอบรม การวัดการแพร่แปลกปลอมของสถานีทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติตามหลักสูตรที่สำนักงานกำหนด

การขึ้นทะเบียนรายชื่อผู้ทดสอบและการแต่งตั้งผู้ทดสอบ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่สำนักงานประกาศกำหนด โดยในส่วนที่สถานีทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงต้องดำเนินการได้แก่

หมวด ๑ การวัดการแพร่แปลกปลอมของสถานี

ข้อ ๕ การวัดการแพร่แปลกปลอมของสถานีตามประกาศนี้ ให้กระทำโดยผู้ทดสอบ

ข้อ ๖ การวัดการแพร่แปลกปลอมของสถานีตามประกาศนี้ ให้ใช้หลักการวัดการแพร่แปลกปลอมของสถานีตามที่กำหนดในภาคผนวก ค แนบท้ายประกาศนี้

ข้อ ๗ ผู้ทดลองประกอบกิจการจะต้องยื่นคำขอตามแบบที่คณะกรรมการกำหนดใน ภาคผนวก ก แนบท้ายประกาศ เพื่อวัดการแพร่แปลกปลอมของสถานีให้เป็นไปตามมาตรฐานทางเทคนิค ที่คณะกรรมการกำหนด โดยต้องมีรายละเอียด เอกสารหลักฐาน และข้อมูลตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๘ ให้ครบถ้วนถูกต้อง พร้อมแนบเอกสารหลักฐานที่มีรายละเอียดครบถ้วนสมบูรณ์

การยื่นคำขอตามวรรคแรกให้นำส่งด้วยตนเองหรือทางไปรษณีย์ลงทะเบียน ณ สถานีทำการ ของผู้ทดสอบ

ข้อ ๘ ผู้ยื่นคำขอ ต้องส่งเอกสารหลักฐานและข้อมูล ดังต่อไปนี้

(๑) สำเนาเอกสารแสดงการจัดตั้ง นิติบุคคลหรือกลุ่มคน

(๒) เอกสารเกี่ยวกับบุคคล เช่น สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนและสำเนาทะเบียนบ้านของผู้มีอำนาจกระทำการแทนนิติบุคคลหรือกลุ่มคน

(๓) สำเนาใบอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง หรือหนังสือแจ้งสิทธิการทดลองประกอบกิจการจากสำนักงาน

(๔) สำเนาใบอนุญาตใช้เครื่องวิทยุคมนาคม และตั้งสถานีวิทยุคมนาคมตามกฎหมายว่าด้วยวิทยุคมนาคม

(๕) แผนที่ตั้งสถานีและสายอากาศที่ประสงค์จะวัดการแพร่แปลกปลอมของสถานี

ข้อ ๙ ผู้ทดสอบจะต้องทำการวัดการแพร่แปลกปลอมของสถานีให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่คำขอและเอกสารหลักฐานครบถ้วน ทั้งนี้ ให้ผู้ทดสอบแจ้งกำหนดระยะเวลาดำเนินการ ที่แน่นอนให้ผู้ยื่นคำขอทราบตามที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนด

เมื่อการวัดการแพร่แปลกปลอมของสถานีแล้วเสร็จ ให้ผู้ทดสอบออกรายงานและแจ้งผล การทดสอบให้ผู้ยื่นคำขอตราบภายในเจ็ดวันนับตั้งแต่วันที่กำหนดระยะเวลาดำเนินการที่ได้แจ้งไว้ต่อผู้ยื่นคำขอ ตามวรรคหนึ่งสิ้นสุดลง

การวัดการแพร่แปลกปลอมของสถานี ให้ผู้ทดสอบจัดทำสำเนารายงาน พร้อมบัญชีแสดงรายการเครื่องมือที่ใช้วัดตามที่กำหนดในภาคผนวก ข แนบท้ายประกาศ ส่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ภายในเจ็ดวัน นับตั้งแต่วันที่กำหนดระยะเวลาดำเนินการที่ได้แจ้งไว้ต่อผู้ยื่นคำขอตามวรรคหนึ่งสิ้นสุดลง โดยการส่งสำเนารายงานให้ทำเป็นหนังสือหรือในรูปแบบไฟล์อิเล็กทรอนิกส์ตามที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนด

ข้อ ๑๐ การเรียกเก็บค่าดำเนินการวัดการแพร่แปลกปลอมของสถานีของผู้ทดสอบ ให้เป็นไปตามอัตราที่เผยแพร่ผ่านทางระบบเครือข่ายสารสนเทศของสำนักงาน ทั้งนี้ คณะกรรมการอาจประกาศกำหนดเพดานอัตราสูงสุดสำหรับค่าดำเนินการวัดการแพร่แปลกปลอมของสถานีได้

เอกสารอ้างอิง/ การศึกษาเพิ่มเติม

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปี พ.ศ. ๒๕๖๐

พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ.๒๕๕๑

พระราชบัญญัติองค์การจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และ
กิจการโทรคมนาคม พ.ศ.๒๕๕๓

พระราชบัญญัติองค์การจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุ โทรทัศน์ และ
กิจการโทรคมนาคม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒

ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติเรื่อง หลักเกณฑ์
การจัดทำผังรายการสำหรับการให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๖

ประกาศสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงกิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง
แนวทางการพิจารณาและคำนวณสัดส่วนรายการข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะเพื่อ
การขอยกเว้นหรือลดหย่อนค่าธรรมเนียมใบอนุญาต พ.ศ. ๒๕๕๖

ประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การอนุญาตทดลอง ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๕

ประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การทดสอบมาตรฐาน ทางเทคนิคของเครื่องส่งวิทยุกระจายเสียงสำหรับการ
ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ.๒๕๕๕

ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติเรื่อง หลักเกณฑ์
การกำกับดูแลการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๖

ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์
การกำกับดูแลการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙

ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ
เรื่อง หลักเกณฑ์การวัดการแพร่แปลงปลอมของสถานีทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง
พ.ศ. ๒๕๕๙

แบบประเมินความรู้ประจำโมดูล

คำชี้แจง แบบทดสอบฉบับนี้ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน ข้อ โปรดทำเครื่องหมาย [x] ในข้อที่ท่านคิดว่า
ว่าเป็นจริงเพียงข้อเดียว

- ข้อความที่ถูกต้องให้ทำเครื่องหมาย [x] ในช่อง “จริง”
- ข้อความที่ไม่ถูกต้องให้ทำเครื่องหมาย [x] ในช่อง “ไม่จริง”

ที่	ข้อความ	จริง	ไม่จริง
โมดูลที่ ๒ กฎหมาย ระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้องกับวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ			
	๑) กฎหมาย ระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้องกับการประกอบวิชาชีพกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์		
๑.	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ระบุในมาตรา ๓๕ บุคคลซึ่งประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนย่อมมีเสรีภาพในการเสนอข่าวสาร หรือการแสดงความคิดเห็นตามจริยธรรมแห่งวิชาชีพ		
๒.	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ระบุในมาตรา ๑๘๔ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภามีสิทธิและเสรีภาพในการใช้สิทธิหรือเสรีภาพของหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนในสถานการณ์จำเป็น		
๓.	พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ.๒๕๕๑ ระบุให้ใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะประเภทที่สาม ออกให้สำหรับกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการกระจายข้อมูลข่าวสารเพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐบาลกับประชาชนและรัฐสภาประชาชน การกระจายข้อมูลข่าวสาร เพื่อการส่งเสริมสนับสนุนในการเผยแพร่และให้การศึกษาแก่ประชาชน เกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข บริการข้อมูลข่าวสารอันเป็นประโยชน์สาธารณะ แก่คนพิการ คนด้อยโอกาส หรือกลุ่มความสนใจที่มีกิจกรรมเพื่อประโยชน์สาธารณะหรือบริการข้อมูล ข่าวสารอันเป็นประโยชน์สาธารณะอื่นๆ		
๔.	พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.๒๕๕๓ มุ่งให้เกิดการแข่งขันเสรีและเป็นธรรมในกิจการสื่อสารของไทย		
๕.	พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุ โทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ ระบุในมาตรา ๗๘ ผู้ใดใช้คลื่นความถี่เพื่อกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ หรือกิจการโทรคมนาคม โดยไม่ได้รับอนุญาต สามารถถอนใบอนุญาตได้เฉพาะวิทยุทดลองประกอบกิจการ		

ที่	ข้อความ	จริง	ไม่จริง
	๒) กฎหมาย ระเบียบและประกาศด้านหลักเกณฑ์และมาตรการที่ใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหาทางวิทยุและโทรทัศน์		
๑.	พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ อนุโลมให้ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะประเภทที่หนึ่งและประเภทที่สาม สามารถหารายได้จากโฆษณาหรือเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับงานหรือกิจการของหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ สมาคม มูลนิธิ หรือนิติบุคคลอื่นที่มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจการเพื่อประโยชน์สาธารณะ		
๒.	พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ระบุให้ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการบริการชุมชนต้องกำหนดให้มีรายการที่เป็นข่าวสารหรือ สารที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนหรือท้องถิ่นที่รับบริการในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละเจ็ดสิบห้า		
๓.	พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ระบุให้ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการทางธุรกิจต้องกำหนดให้มีรายการที่เป็นข่าวสารหรือสารที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละยี่สิบห้า		
๔.	ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติเรื่อง หลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการสำหรับการให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๖ ระบุให้กิจการทางธุรกิจระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่นต้องมีรายการที่ผู้รับใบอนุญาต ผลิตเองในสัดส่วนไม่ต่ำกว่าร้อยละห้าสิบของเวลาออกอากาศทั้งหมด		
๕.	ประกาศสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงกิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติเรื่อง แนวทางการพิจารณาและคำนวณสัดส่วนรายการข่าวสารหรือสารที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะเพื่อการขอยกเว้นหรือลดหย่อนค่าธรรมเนียมใบอนุญาต พ.ศ. ๒๕๕๖ ระบุให้รายการข่าวสารหรือสารที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะหลายประเภท เช่น รายการข่าวสาร รายการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจในการปกครองในระบอบประชาธิปไตย รายการสำหรับเด็กและเยาวชน เป็นต้น		
	๓) กฎหมาย ระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงโดยเฉพาะ		
๑.	ประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การอนุญาตทดลอง ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๕ ระบุให้ผู้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงกิจการบริการชุมชนสามารถนำเสนอรายการต่างๆ ของสถานีเป็นภาษาท้องถิ่นได้ โดยให้มีการประกาศชื่อสถานีและเวลาด้วยภาษาราชการทุกต้นชั่วโมงที่ดำเนินรายการ		
๒.	ประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การอนุญาตทดลอง ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๕ ระบุให้ผู้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงกิจการบริการทางธุรกิจสามารถหารายได้จากโฆษณาและการบริการธุรกิจได้ไม่เกินชั่วโมงละสิบห้านาที		

ที่	ข้อความ	จริง	ไม่จริง
๓.	ประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การอนุญาตทดลอง ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๕ ระบุให้ผู้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงกิจการบริการสาธารณะ ประเภทสถาบันอุดมศึกษาสามารถใช้เพื่อการใช้ประโยชน์ด้านการเรียนการสอนหรือการเผยแพร่ความรู้สู่สังคม หรือการหารายได้เข้ามหาวิทยาลัย		
๔.	ประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การทดสอบมาตรฐาน ทางเทคนิคของเครื่องส่งวิทยุกระจายเสียงสำหรับการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ.๒๕๕๕ ระบุให้ผู้ได้รับอนุญาตให้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงต้องยื่นคำขอให้ทดสอบมาตรฐานทางเทคนิคของเครื่องส่งวิทยุกระจายเสียงที่จะใช้ในการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง		
๕.	ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม แห่งชาติเรื่อง หลักเกณฑ์การกำกับดูแลการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๖ ระบุให้ผู้ได้รับอนุญาตให้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงสามารถเปลี่ยนแปลงความสูงหรือย้ายที่ตั้งของเสาอากาศ หรือเพิ่มหรือลดกำลังส่งออกอากาศได้ โดยได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการ		

โมดูลที่ ๓ จริยธรรมและจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียง

เนื้อหาหลักสูตรและประเด็นความรู้

๑) มาตรฐานจริยธรรม จรรยาบรรณและธรรมาภิบาลของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียง

๑.๑) กรอบมาตรฐานจริยธรรมของสื่อมวลชน

กรอบมาตรฐานจริยธรรมของสื่อมวลชนในประเทศไทยมีที่มาและสาระสำคัญอิงจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้กำหนดให้พนักงานหรือลูกจ้างของเอกชนที่ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หรือสื่อมวลชนอื่น และข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจในกิจการดังกล่าว มีสิทธิจัดตั้งองค์กรเพื่อปกป้องสิทธิ เสรีภาพ และความเป็นธรรม รวมทั้งมีกลไกควบคุมกันเองขององค์กรวิชาชีพ (มาตรา ๔๖) ซึ่งจากเจตนารมณ์ดังกล่าวนี้ พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓ ในมาตรา ๒๗ (๑๘) ได้กำหนดให้ กสทช. มีอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริมการรวมกลุ่มของผู้รับใบอนุญาต ผู้ผลิตรายการ และผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนที่เกี่ยวข้องกับการกระจายเสียงและกิจการ โทรทัศน์เป็นองค์กรในรูปแบบต่างๆ เพื่อทำหน้าที่จัดทำมาตรฐานทางจริยธรรมของการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพและการควบคุมการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพกันเองภายใต้มาตรฐานทางจริยธรรม และแผนแม่บทกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙) ยังได้กำหนดยุทธศาสตร์การกำกับดูแล การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ โดยมีตัวชี้วัดให้มีการรวมกลุ่มเป็นองค์กรในรูปแบบต่างๆ เพื่อทำ หน้าที่กำกับดูแลกันเองให้เป็นไปตามมาตรฐานจริยธรรมของการประกอบวิชาชีพ อีกทั้งให้มีแนวทางปฏิบัติ และกลไกสนับสนุนการกำกับดูแลกันเองของสื่อ

ในปี พ.ศ. ๒๕๕๖ สำนักงาน กสทช. ร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ ดำเนินโครงการส่งเสริมการดำเนินงานขององค์กรวิชาชีพ ในการจัดทำ มาตรฐานทางจริยธรรมของการประกอบวิชาชีพ สื่อมวลชน ในกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ ซึ่งมีการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการโดยมีการแลกเปลี่ยนความเห็นหลายประการ อาทิ แนวทางไตรภาคีในการกำกับดูแลกันเอง จรรยาบรรณวิชาชีพ และจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียงและโทรทัศน์ ที่อยู่ในหมวดที่ ๓ ของ (ร่าง) แนวทางธำรงไว้ซึ่งจรรยาบรรณและจริยธรรมและแนวทางการกำกับดูแลกันเองขององค์กรวิชาชีพด้านกระจายเสียงและโทรทัศน์ รวมถึงแนวปฏิบัติในการนำ เสนอรายการในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ จากผลการระดมความเห็นดังกล่าวประกอบกับการทบทวนเอกสารและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิในองค์กรวิชาชีพสื่อ และนำมาสู่การจัดทำ (ร่าง) คู่มือมาตรฐานจริยธรรมและการกำกับดูแลกันเองในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ (Guideline for Broadcasting Self-regulation) เพื่อใช้ประโยชน์ในการส่งเสริมให้สื่อในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์มีการกำกับกันเองต่อไป

๑.๒) แนวทางการดำเนินงานบนฐานจริยธรรม จรรยาบรรณและธรรมาภิบาลของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียง

๑.๒.๑) หลักการจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชนสากล

แนวทางของการสร้างจริยธรรมสื่อมวลชนสากล ควรมีการตีความใหม่ในบทบาท และเป้าหมายทางจริยธรรมของสื่อมวลชนในระดับโลก/ระดับสากล มีการตีความใหม่ในหลักปฏิบัติ และมาตรฐานทางจริยธรรมของสื่อมวลชนในปัจจุบัน เช่น ประเด็นความเป็นกลาง การสร้างสมดุลของข่าว และความเป็นอิสระ เป็นต้น และการสร้างบรรทัดฐานใหม่ และแนวทางปฏิบัติที่ดีเพื่อเป็นแนวทางในการทำงานของสื่อมวลชนระดับสากล โดยมีรายละเอียดดังนี้

- ๑) การกระทำตนให้อยู่ในขอบเขตของความเหมาะสมมีเกียรติ (The bounds of decency)
- ๒) การไม่สร้างข่าวขึ้นเอง (Do not attempt to make news)
- ๓) การเสนอข้อเท็จจริงทั้งหมดแก่ผู้รับสาร (The truth and the whole truth)
- ๔) การไม่ก้าวล่วงสิทธิส่วนตัวของบุคคลอื่น (Do not to invade the private rights)
- ๕) การไม่บังคับบุคคลให้พูด (Do not to force individuals to speak)
- ๖) ความซื่อสัตย์ต่อบุคคลที่ต่อสู้เพื่อสังคม (Play fair with a person against whom derogatory charges)
- ๗) ความซื่อสัตย์ต่อบุคคลที่นำมากล่าวถึงในคอลัมน์ (Play fair with persons quoted in its columns)
- ๘) การรักษาไว้ซึ่งความลับของแหล่งข่าว (Keep the confidence of its news sources)
- ๙) การไม่ปิดบังอำพรางข่าวที่น่าเสนอ (Do not suppress news)
- ๑๐) การไม่ขายข่าว ขายคอลัมน์เพื่อเงิน หรือความพอใจส่วนตัว (Do not "sell" its news columns for money or courtesies)
- ๑๑) การละเว้นจากการเข้าร่วมพรรคการเมือง (Refrain from allowing party politics)
- ๑๒) การบริการคนส่วนรวม มิใช่บริการคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง (Serve the whole society, not just one "class")
- ๑๓) การช่วยต่อสู้และปราบปรามอาชญากร (Fight and discourage crime)
- ๑๔) การเคารพ และช่วยผดุงกฎหมายบ้านเมือง (Must respect and aid the law and the courts)
- ๑๕) การสร้างความสัมพันธ์อันดีแก่ชุมชน (Seek to build its community)
- ๑๖) การไม่ทำลายความสัมพันธ์ระหว่างญาติและเพื่อนของผู้อื่น (Not injure the relatives and friends)
- ๑๗) การคำนึงว่าการหย่าร้าง การฆ่าตัวตายนั้น เป็นปัญหาสังคมสิ่งหนึ่งไม่ควรเสนอข่าวไปในเชิงไม่สุภาพ (To recognize divorce, suicide as an unfortunate social problem)
- ๑๘) อย่างกล่าวโจมตีคู่แข่ง (Do not attack on competitive)

๑๙) อย่าหัวเราะเยาะความวิกลจริต หรือด้อยโอกาสของบุคคล (Do not ridicule the insane or the feeble-minded or misfortunes)

๒๐) การเคารพนับถือวัด โบสถ์ เชื้อชาติ และเผ่าพันธุ์ของบุคคล (Respect churches, nationalities and races)

๒๑) หน้ากีฬาควรเขียนถึงทุกๆ คน (Sports page is written for everybody)

๒๒) การแก้ไขข้อผิดพลาดที่พบในทันที (Be prompt in correcting errors)

๒๓) การระลึกว่าข่าวที่นำเสนอ นั้น มีเยาวชนชายหญิงอ่านด้วย (Remember that the news is read by young boys and girls)

๑.๒.๒) หลักการจริยธรรมวิชาชีพการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ในประเทศไทย

หลักการจริยธรรมวิชาชีพการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ในประเทศไทย ซึ่งการประกอบวิชาชีพสื่อในกิจการกระจายเสียงจำเป็นต้องยึดมั่นหลักการจริยธรรมของสื่อ เพื่อรักษาไว้ซึ่งเกียรติยศศักดิ์ศรีของคนทำงาน เพื่อประโยชน์แห่งสังคมและประชาชน ผู้บริโภคสื่อและความสงบสุขของสังคม โดยหลักการจริยธรรมวิชาชีพการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ในประเทศไทย (สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ, ๒๕๕๕) แบ่งออกเป็น ๒ ระดับ ได้แก่

๑) หลักจริยธรรมสำหรับองค์กรกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

เนื่องจากองค์กรกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ เป็นองค์กรที่ดำเนินกิจการที่ส่งผลกระทบต่อสาธารณะในวงกว้าง และมีส่วนรับผิดชอบต่อสังคมเป็นอย่างมาก ฉะนั้นเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมีคุณธรรม จึงควรปฏิบัติงานโดยยึดตามหลักจริยธรรมทั้ง ๘ ข้อ ดังนี้

๑.๑) หลักผลประโยชน์สาธารณะ คือ องค์กรควรตระหนักถึงผลประโยชน์ส่วนร่วมของประเทศเป็นสำคัญ ด้วยการนำเสนอข่าว ที่เป็นประเด็นที่กำลังเป็นที่น่าสนใจและถกเถียงกันอยู่ หรือมีผลกระทบต่อความคิดเห็นชีวิตของคนส่วนใหญ่ในสังคม เช่น อาชญากรรม การทุจริต คอร์รัปชัน การใช้อำนาจในทางมิชอบ พฤติกรรมของบุคลากรภาครัฐที่ละเลยต่อหน้าที่จนทำให้ประชาชนเสียประโยชน์ การทุจริต การค้ามนุษย์ ฯลฯ ไม่ควรให้ผลประโยชน์ขององค์กรขัดกับผลประโยชน์สาธารณะ พึงตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคม

๑.๒) หลักความเป็นอิสระ คือ องค์กรต้องดำเนินการบริหารองค์กรสื่ออย่างไม่ตกเป็นเครื่องมือหรือกลุ่มกดดันทางการเมืองใดๆ มียอมให้อำนาจทุนเข้ามาครอบงำความอิสระขององค์กรในการนำเสนอข่าวสารข้อมูลที่ประชาชนต้องรู้

๑.๓) หลักสิทธิมนุษยชน คือ องค์กรต้องให้ความสำคัญกับข้อมูลข่าวสารที่อยู่บนหลักสิทธิมนุษยชน ความเท่าเทียมตามสิทธิขั้นพื้นฐาน เห็นความสำคัญของแต่ละคน ไม่เหยียดหยาม แบ่งแยก หรือเลือกปฏิบัติ เพราะความแตกต่างในด้านเชื้อชาติ อายุ ภาษา วัฒนธรรม เพศ ความพิการ สุขภาพ ฐานะทางการเงิน ศาสนา การศึกษา และความคิดเห็นทางการเมืองที่ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ

๑.๔) หลักความสุจริต ซื่อสัตย์ คือ องค์กรต้องไม่อยู่ภายใต้อิทธิพลของบุคคลหรือผลประโยชน์ที่มีพฤติกรรมส่อไปในทางทุจริต

๑.๕) หลักความโปร่งใส คือ องค์กรต้องดำเนินกิจการอย่างถูกกฎหมาย ซื่อสัตย์ ทั้งในระดับนโยบายขององค์กรและการปฏิบัติงาน

๑.๖) หลักการยอมรับการตรวจสอบ คือ องค์กรต้องยอมรับกระบวนการตรวจสอบข้อเท็จจริงในการปฏิบัติงานสื่อ ทั้งภายในองค์กรและภายนอกองค์กร

๑.๗) หลักธรรมาภิบาล คือ องค์กรต้องยึดถือการดำเนินงานโดยใช้หลักการธรรมาภิบาลในการดำเนินงาน ทั้งในการบริหารจัดการองค์กร การผลิต และเผยแพร่รายการ และการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม

๑.๘) หลักความคุ้มค่า คือ องค์กรต้องยึดถือการใช้ทรัพยากรเพื่อการดำเนินกิจการอย่างคุ้มค่า มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และคุ้มค่าแก่งบประมาณในการดำเนินงาน

๒) หลักจริยธรรมสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

เนื่องจากการประกอบวิชาชีพกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ เป็นกลุ่มคนที่ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดสื่อ ข่าวสาร สาระ และสร้างความบันเทิงให้แก่ ประชาชน เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความถูกต้อง และเป็นประโยชน์ต่อสังคม จึงควรปฏิบัติงานโดยยึดตามหลักจริยธรรมทั้ง ๑๔ ข้อ ดังนี้

๒.๑) จริยธรรม คือ ผู้ประกอบวิชาชีพต้องปฏิบัติงานโดยสุจริต บริสุทธิ์ ยึดกรอบจริยธรรมแห่งวิชาชีพสื่อมวลชน ในการนำเสนอข่าวสาร สารสนเทศ เป็นแนวทางเกียรติภูมิ ศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพ

๒.๒) ความเป็นอิสระ คือ ผู้ประกอบวิชาชีพต้องปฏิบัติงานอย่างมีความเป็นอิสระทางวิชาชีพโดยไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลทางการเมือง และกลุ่มผลประโยชน์ใด ต้องไม่ละเว้นการนำเสนอ ข่าว รายงาน ผลิต รายการในเนื้อหาหรือเรื่องราวที่สาธารณชนต้องรับรู้ สมควรได้รับรู้ แม้การนำเสนออาจส่งผลกระทบต่อบุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องก็ตาม

๒.๓) สิทธิมนุษยชน ผู้ประกอบการวิชาชีพต้องเคารพสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เห็นคุณค่าและความสำคัญในความแตกต่างหลากหลายของมนุษย์ ไม่เหยียดหยาม ไม่แบ่งแยกไม่เลือกปฏิบัติต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่อง ถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศสภาพ เพศวิถี อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองที่ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ

๒.๔) ความทั่วถึง คือ ผู้ประกอบวิชาชีพต้องคำนึงประชาชนส่วนมาก เพื่อให้ประชาชนส่วนมากเข้าถึงการบริการสื่อ และเพื่อประโยชน์ของสื่อที่ถูกใช้ประโยชน์ด้วยประชาชนจำนวนมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ เพื่อให้ประชาชนทุกคนได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่แบ่งแยกชนชั้นทางสังคมหรือรายได้

๒.๕) หลักความเท่าเทียม คือ ผู้ประกอบวิชาชีพต้องคำนึงถึงความเสมอภาค ในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของประชาชนทั้งในระดับชาติ ระดับท้องถิ่น ชนบทห่างไกล คนพิการที่มีข้อจำกัดในการเข้าถึงสื่อวิทยุและโทรทัศน์ กลุ่มเด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ ผู้ด้อยโอกาส เป็นต้น โดยไม่เลือกปฏิบัติต่อประชาชนที่มีความแตกต่างทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

๒.๖) ความหลากหลาย คือ ผู้ประกอบวิชาชีพต้องคำนึงถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรม ทัศนคติ รสนิยม พื้นที่ ภูมิลำเนา เชื้อชาติ ในการนำเสนอข่าวสาร สารระ บันเทิง ทั้งในแง่ของเนื้อหา รายการ และกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกัน ควรมีการส่งเสริมกลุ่มผู้ผลิตอิสระขนาดเล็ก กระจายตัวไม่ผูกขาด เพื่อเป็นทางเลือกในการนำเสนอรายการวิทยุและโทรทัศน์ที่ตอบสนองความสนใจที่หลากหลายในสังคม

๒.๗) การพัฒนา คือ ผู้ประกอบวิชาชีพต้องพัฒนาระดับคุณภาพของวิชาชีพทั้งในแง่ของการผลิตและการเสนอรายการ ให้ความสำคัญกับการวิจัยและพัฒนารายการและผู้ชมผู้ฟัง ให้ความสำคัญกับการรับฟังเสียงสะท้อนจากผู้บริโภค ส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของคนดู คนฟังอย่างกว้างขวาง

๒.๘) หลักพื้นที่สาธารณะ คือ ผู้ประกอบวิชาชีพต้องส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพในการแสดงออกของประชาชนทุกกลุ่ม เปิดพื้นที่ให้มีการวิพากษ์ทางความคิดอย่างสร้างสรรค์

๒.๙) หลักความถูกต้องเที่ยงตรง ผู้ประกอบวิชาชีพต้องนำเสนอหรือเป็นสื่อกลางของข้อมูลที่ถูกต้องเที่ยงตรงต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ไม่บิดเบือนแต่งเติม มีการจำแนกให้ผู้รับสารเข้าใจว่าเป็นรายการข่าวที่ประกอบด้วยข้อเท็จจริงหรือรายการที่ประกอบด้วยความคิดเห็นส่วนตัวของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อ

๒.๑๐) วัตถุประสงค์ คือ ผู้ประกอบวิชาชีพต้องนำเสนอข้อมูลข่าวสารอย่างเที่ยงตรง ต่อสภาวะเหตุการณ์ตามข้อเท็จจริง โดยเฉพาะในรายงานข่าวและเหตุการณ์ปัจจุบัน ต้องไม่แสดงหรือสอดแทรกความคิดเห็นของตนเองลงไป ในรายงานข่าว ต้องตรวจสอบแหล่งที่มาของข้อมูลก่อนนำเสนอ

๒.๑๑) หลักความไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด คือ ผู้ประกอบวิชาชีพต้องเสนอข่าว เหตุการณ์ปัจจุบัน หรือรายการทั่วไป โดยเฉพาะเนื้อหาที่เกี่ยวข้องทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม อย่างตรงไปตรงมาตามสภาพข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ ไม่อคติ เอนเอียง ไม่ใส่ร้ายป้ายสี หรือยั่วยุให้เกิดความเกลียดชังระหว่างกัน

๒.๑๒) ความสมดุล เป็นธรรม คือ ผู้ประกอบวิชาชีพให้ความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย ที่ถูกพาดพิง กล่าวหา หรือมีส่วนได้เสียในเรื่องรานั้น ได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น เปิดโอกาสให้แหล่งข่าวในการชี้แจงหรือปฏิเสธ และอภิปรายโต้เถียงบนฐานของข้อมูล ความจริง และเหตุผล โดยเสนอหน้ากันบนหลักประชาธิปไตย

๒.๑๓) ผลประโยชน์สาธารณะ คือ ผู้ประกอบวิชาชีพต้องนึกถึงผลประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและสังคมเป็นสำคัญ ไม่ว่าผู้ประกอบวิชาชีพจะถือใบอนุญาตประกอบวิชาชีพเพื่อ ธุรกิจ สาธารณะ หรือชุมชน ไม่ควรให้ผลประโยชน์ส่วนตัวหรือขององค์กรสำคัญไปกว่าผลประโยชน์ของสาธารณะ โดยเฉพาะในกรณีสถานการณ์วิกฤต เหตุการณ์ความไม่สงบ จลาจล สงคราม หรือความแตกแยกของผู้คนในสังคม ควรยึดถือประโยชน์ของชาติเป็นสิ่งสำคัญสุด

๒.๑๔) เกียรติยศ ศักดิ์ศรี คือ ผู้ประกอบวิชาชีพต้องไม่ประพฤติปฏิบัติใดๆ อันจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติ ศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพ ต้องไม่อวดอ้างหรืออาศัยตำแหน่งหน้าที่ เพื่อเรียกร้องสิทธิหรือผลประโยชน์ใดๆ ที่ไม่ชอบธรรม ต้องละเว้นการรับอามิสสินจ้างอันมีค่า หรือผลประโยชน์ใดๆ เพื่อให้กระทำการหรือไม่กระทำการใดอันจะขัดต่อการปฏิบัติหน้าที่เพื่อประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างถูกต้อง ครบถ้วน และสมบูรณ์

ด้วยสื่อที่มีมากมายและหลากหลายช่องทางในการรับข่าวสารของประชาชน การกำกับดูแลกันเองของผู้ผลิตรายการในกิจการวิทยุกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ จึงเป็นสิ่งที่ช่วยเสริมสร้างสิทธิ เสรีภาพ และความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อธำรงไว้ซึ่งเกียรติ ศักดิ์ศรี และความรับผิดชอบในฐานะผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียงและโทรทัศน์ แนวปฏิบัติที่พึงในการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ ประกอบด้วย ๘ หลักปฏิบัติ ดังนี้

๑) การนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง เที่ยงตรง ครบถ้วน สมดุล และเป็นธรรม หมายถึง การเสนอข่าวสาร สาร หรือเหตุการณ์ ที่เป็นความจริง ถูกต้อง ตรงไปตรงมา เที่ยงตรง ไม่สอดแทรก

ความคิดเห็น หรือบิดเบือน และมีการตรวจทาน ตรวจสอบแหล่งข่าวก่อนนำเสนอข้อมูล เพื่อให้ผู้ฟังไม่เกิดความตื่นตระหนก และเข้าใจผิดไปจากความจริง

๒) การคำนึงถึงสิทธิมนุษยชน สิทธิส่วนบุคคล สิทธิในครอบครัว เกียรติยศชื่อเสียงส่วนบุคคล หมายถึง การนำเสนอข่าวสาร หรือสาระที่มีความเคารพต่อสิทธิมนุษยชน มุ่งเน้นการสร้างความเท่าเทียมกัน ไม่แบ่งแยกเหยียดหยามหรือเลือกปฏิบัติ และไม่ละเมิดต่อความเป็นส่วนตัว หรือทำร้ายความรู้สึกของบุคคล ทั้งนี้หากต้องมีการรายงานข่าวสารที่ต้องเปิดเผยถึงความทุกข์ยากของบุคคล เกิดจากการประสบภัยหายนะ หรืออยู่ในภาวะที่ลำบาก การนำเสนอจะต้องดำเนินการอย่างเคารพสิทธิความเป็นมนุษย์ และนำเสนออย่างเหมาะสม

๓) ความอิสระทางวิชาชีพ ความรับผิดชอบต่อสังคม ผลกระทบต่อผู้บริโภค หมายถึง การนำเสนอข่าวสารที่เป็นอิสระ จากอิทธิพลด้านต่างๆ และไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน เพื่อให้การนำเสนอข่าวสาร สาระ หรือประเด็นทางสังคม สามารถดำเนินไปได้อย่างอิสระ เป็นกลาง มุ่งเน้นการสร้างประโยชน์ต่อสาธารณะ ผลกระทบต่อความรู้สึกของผู้ฟัง และ ความเชื่อต่อองค์กรและรายการขององค์กรเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้รับฟังข่าวได้รับข้อมูลที่เป็นจริง ไม่เอนเอียง

๔) เคารพในลิขสิทธิ์ และทรัพย์สินทางปัญญา หมายถึง การปฏิบัติตามกฎหมายคุ้มครองลิขสิทธิ์ โดยเคร่งครัด ไม่กระทำกิจการอันใดที่เป็นการ ดัดแปลง ทำซ้ำ โดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ หรือในการถ่ายทอดรายการ ต้องไม่กระทำการ ดักสัญญาณ เชื่อมต่อเสียงของผู้ประกอบการสื่ออื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือหากได้รับการอนุญาตต้องทำการระบุแหล่งที่มาของสื่ออื่นๆ จากต้นฉบับทุกครั้ง

๕) ส่งเสริมการบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของชาติ เพื่อสร้างสรรค์สังคม ตลอดจนค่านิยมอันดีงามและภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง การส่งเสริมพื้นที่สื่อที่เหมาะสมและสร้างหรือเป็นตัวกลางให้แต่ละภาคส่วนพื้นที่ต่างๆในสังคมไทย ในการนำเสนอ รายการเชิงวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับชาติ ให้มีความสร้างสรรค์ มีการปรับประยุกต์ให้เข้ากับสมัย และเหมาะสมต่อการรับรู้ของเด็กและเยาวชน

๖) ปกป้องเด็กและเยาวชนจากเนื้อหาที่มีความเสี่ยง และเด็กที่ปรากฏในสื่อ หมายถึง งดเว้นการนำเสนอ ข้อมูล ภาษา ถ้อยคำ และนำเสนอที่ไม่เหมาะสม อันเป็นผลให้เด็กและเยาวชนเข้าใจผิดหรือก่อให้เกิดพฤติกรรมเลียนแบบ และห้ามนำเสนอข้อมูลที่อาจเกิดผลเสียต่อพัฒนาการด้านศีลธรรม ด้านกายภาพและด้านสติปัญญาของเด็กและเยาวชน

๗) การให้พื้นที่สาธารณะ ข่าวสารสาธารณะ ในเหตุการณ์สาธารณะที่สำคัญ หมายถึง การนำเสนอข่าว หรือเหตุการณ์ เช่น การชุมนุม การประท้วง จะต้องไม่ใช้น้ำเสียง หรือกิริยาท่าทางที่สื่อ เพื่อสร้างบรรยากาศเกินจริง งดเว้นการแสดงความคิดเห็นส่วนต่อในการนำเสนอข่าว เพื่อหลีกเลี่ยงการสร้างความแตกแยกของสังคม

๘) การสื่อสารที่สร้างความเกลียดชัง หมายถึง มุ่งเน้นการเสนอข่าวสาร สาระ ที่ใช้ภาษาท่าทางที่มีความสุภาพ และเหมาะสม เพื่อหลีกเลี่ยงการสร้างการแตกแยก และเกลียดชังจากผู้ฟังที่มีความเห็นต่าง หรือ ความแตกต่างด้านอื่นๆ

๑.๒.๓) ข้อบังคับสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทยว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ พ.ศ.๒๕๕๓

ข้อบังคับสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทยว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ พ.ศ.๒๕๕๓ ได้ระบุถึงบทบาทของนักข่าวดังนี้

๑) ต้องนำเสนอหรือเผยแพร่ข่าวสาร และข้อมูลที่เกี่ยวข้องแก่สาธารณะชนตามหลักวัตถุประสงค์ด้วยความถูกต้องเที่ยงตรง แม่นยำ และครบถ้วน ด้วยความเป็นธรรมโดยปราศจากอคติ ๔ ได้แก่ ฉันทาคติ โทสาคติ ภยาคติ และโมหาคติ

๒) หากมีการอ้างอิง หรือคัดลอกข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูลอื่นต้องแจ้งที่มาของข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องที่นำเสนอหรือเผยแพร่ดังกล่าว

๓) ต้องปกปิดชื่อตัว ชื่อสกุล รูปร่าง ลักษณะ และสถานะของแหล่งข่าว รวมทั้งข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องสำคัญที่แหล่งข่าวประสงค์ให้ปกปิด เว้นแต่จะได้รับความยินยอมจากแหล่งข่าว และเห็นได้อย่างชัดเจนว่า การเปิดเผยดังกล่าวไม่เป็นอันตรายต่อแหล่งข่าว

๔) การนำเสนอ หรือเผยแพร่ข่าวสาร และข้อมูลที่เกี่ยวข้องที่เกิดความผิดพลาด ต้องดำเนินการแก้ไขความผิดพลาดโดยทันที พร้อมทั้งขอภัยในความผิดพลาดดังกล่าว

๕) การนำเสนอ หรือเผยแพร่ข่าวสาร และข้อมูลที่เกี่ยวข้องต้องคำนึงถึงสิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และไม่เป็นการซ้ำเติมความทุกข์ และโศกนาฏกรรมแก่ผู้ที่ตกเป็นข่าว

๖) การนำเสนอ หรือเผยแพร่ข่าวสาร และข้อมูลที่เกี่ยวข้องต้องตระหนักถึงประโยชน์แห่งสาธารณะ หรือเผยแพร่สิ่งที่เป็นภัยต่อสังคม หรือกระทบต่อสาธารณะ

๗) การแสดงความคิดเห็น หรือการวิจารณ์ข่าวสาร และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ต้องให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ที่ถูกพาดพิง และต้องแยกแยะให้ชัดเจนว่า เป็นข้อเท็จจริงหรือเป็นการแสดงความคิดเห็น โดยต้องแจ้งให้ทราบว่า เป็นการแสดงความคิดเห็นหรือการวิจารณ์ของผู้ประกอบวิชาชีพข่าวนั้น การแสดงความคิดเห็นพึงกระทำโดยบริสุทธิ์ใจ และไม่มีพันธกรณีอื่นใด นอกจากมุ่งปฏิบัติหน้าที่เพื่อสาธารณชน โดยไม่ยอมให้อิทธิพลอื่นใดมาครอบงำความคิดเห็น

๘) ต้องแสดงให้เห็นถึงความพยายามในการให้ความเป็นธรรมแก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

๙) ต้องไม่นำเสนอ หรือเผยแพร่ข่าวสาร และข้อมูลที่เกี่ยวข้องโดยมีการประกาศโฆษณาที่แอบแฝงมาพร้อมกับข่าวสาร และข้อมูลที่เกี่ยวข้องจนทำให้ประชาชนหลงเชื่อในความเป็นข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

๑๐) ต้องระมัดระวังไม่นำเสนอ หรือเผยแพร่ข่าวสาร และข้อมูลที่เกี่ยวข้องที่ตนเองหรือพวกพ้องมีผลประโยชน์ทับซ้อน หากผู้ประกอบวิชาชีพข่าววิทยุมีผลประโยชน์ทับซ้อนกับข่าวสาร และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ต้องแจ้งหรือรายงานพร้อมกับการนำเสนอ หรือเผยแพร่ดังกล่าวทันที

๑๑) ต้องระมัดระวังการนำเสนอ หรือเผยแพร่ข่าวสาร และข้อมูลที่เกี่ยวข้องภายใต้ขอบเขตแห่งขนบธรรมเนียม ประเพณี ศีลธรรมอันดีงามของประชาชน มิให้ประชาชนหลงเชื่อในสิ่งเท็จมลาย และไม่เป็นเครื่องมือในการนำเสนอ หรือเผยแพร่สิ่งที่เป็นภัยต่อสังคม หรือกระทบต่อสาธารณะ

๑.๒.๔) ระเบียบสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพฯ

พ.ศ. ๒๕๕๕

ระเบียบสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพฯ พ.ศ. ๒๕๕๕ ควร
ดำเนินการดังนี้

๑) นำเสนอ หรือเผยแพร่ข่าวสาร ข้อเท็จจริง เพื่อประโยชน์สาธารณะ ด้วย ความถูกต้อง
ครบถ้วน เป็นธรรม

๒) เคารพสิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิส่วนบุคคลของผู้ที่เกี่ยวข้องในข่าว

๓) มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อวิชาชีพสื่อสารมวลชนและไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน

๔) ปกป้องและปฏิบัติต่อแหล่งข่าวอย่างเป็นธรรม

๕) ให้ความเป็นธรรมต่อผู้ตกเป็นข่าว หากนำเสนอข้อมูลผิดพลาด ต้องดำเนินการแก้ไขโดยทันที
พร้อมขออภัยในความผิดพลาดดังกล่าว

๖) ส่งเสริมและรักษาไว้ซึ่งเสรีภาพของการเสนอข่าวและความคิดเห็น

๗) ไม่กระทำการอันเป็นการบั่นทอนเกียรติคุณของวิชาชีพ หรือความสามัคคีของเพื่อนร่วม
วิชาชีพ

๑.๒.๕) จรรยาบรรณวิชาชีพโฆษณา

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับโฆษณา ควรมีจรรยาบรรณวิชาชีพโฆษณา (สมาคมโฆษณาแห่ง
ประเทศไทย, ๒๐๒๐) ดังนี้

๑) ประกอบวิชาชีพด้วยความซื่อสัตย์สุจริตตามหลักปฏิบัติ และวิชาการ และอยู่ภายใต้
บทบัญญัติแห่งกฎหมาย

๒) ไม่ทำการใดๆ อันอาจนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพ

๓) มีความรับผิดชอบต่อสังคม และไม่ก่อให้เกิดความเสื่อมเสียในจริยธรรม และวัฒนธรรม
อันดีงาม

๔) ไม่ควรกระทำการโฆษณาอันเป็นการดูหมิ่นเชื้อชาติ ศาสนา หรือความเชื่อ หรือสิ่งอันเป็นที่
เคารพสักการะของบุคคลทั่วไป

๕) ไม่ควรกระทำการโฆษณาอันทำให้เกิดความสำคัญผิดในสาระสำคัญเกี่ยวกับ สินค้า บริการ
การแสดง หรืออื่นๆ หรือโอ้อวดสรรพคุณจนเกินความจริงจน ทำให้ผู้เห็น หรือผู้ฟังเกิด ความเข้าใจผิด

๖) ไม่ควรกระทำการโฆษณาโดยใช้ความเชื่อเกี่ยวกับไสยศาสตร์หรือเรื่องโชคลางมาเป็น
ข้อจูงใจ

๗) ไม่ควรกระทำการโฆษณาโดยการเลียนแบบเครื่องหมายการค้า คำขวัญ หรือข้อความสำคัญ
หรืออื่น ๆ จากการโฆษณาของผู้อื่น อันทำให้ผู้อื่นเห็น หรือผู้อื่นได้ยินเกิดความเข้าใจผิดหรือไขว้เขวเกี่ยวกับ
สินค้า บริการ หรือการแสดงของผู้อื่น

๘) ไม่ควรกระทำการโฆษณาโดยใช้ศัพท์สถิติ ผลการวิจัย หรืออ้างอิงรายงานทางวิทยาศาสตร์
ในทางที่ไม่สมควร หรือทำให้เกิดความเข้าใจผิดโดยที่สินค้านั้นไม่มีคุณสมบัติตามที่อ้าง

๙) ไม่ควรกระทำการโฆษณาโดยอ้างถึงตัวบุคคล หรือสถาบัน โดยที่ตัวบุคคล หรือสถาบันนั้น ไม่มีตัวตนอยู่จริงและไม่ได้ใช้สินค้าและบริการ หรือชมการแสดงนั้นจริง

๑๐) ไม่ควรกระทำการโฆษณาอันอาจมีผลเป็นอันตรายต่อเด็ก หรือผู้เยาว์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ หรือทำให้ขาดความรู้สึกผิดชอบ หรือโดยอาศัยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของบุคคลดังกล่าวมาใช้เป็นเครื่องมือในการจูงใจโดยไม่สมควร

๑.๒.๖) คุณมีจริยธรรมของ National Public Radio

National Public Radio (NPR) (๒๐๒๐) เป็นองค์กรสื่อไม่แสวงหาผลกำไรของประเทศสหรัฐอเมริกาโดยได้รับทุนสนับสนุนจากทั้งภาครัฐและเอกชน ตั้งอยู่ที่เมืองวอชิงตันดีซี NPR ยังทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยการระดับชาติกับเครือข่ายสถานีวิทยุสาธารณะกว่า ๑,๐๐๐ แห่งทั่วประเทศสหรัฐอเมริกา พันธกิจของ NPR ร่วมกับสถานีสมาชิก คือ การทำให้ผู้คนได้รับข่าวสารและข้อมูลมากขึ้นด้วยความเข้าใจที่ลึกซึ้งต่อเหตุการณ์ แนวความคิด และวัฒนธรรมทั้งภายในประเทศสหรัฐอเมริกาและทั่วโลก ด้วยเหตุนี้ NPR จึงทำการผลิต รายงาน และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้เป็นไปตามมาตรฐานสูงสุด เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสาธารณะทั้งด้านการสื่อสารมวลชนและการแสดงออกทางวัฒนธรรม โดยคุณมีจริยธรรมที่เป็นมาตรฐานและหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหาของ NPR มี ๑๒ ประการ ดังนี้

๑) ความถูกต้อง (Accuracy) จุดประสงค์หลัก คือ การตามล่าหาความจริง ข้อเท็จจริงในการทำข่าวนั้นจะต้องถูกต้องและตรงตามบริบท และใช้ข้อมูลจากแหล่งอ้างอิงที่ไม่ใช่จากองค์กรของ NPR เองเพื่อเสนอความจริงที่สุด

๒) ความเป็นธรรม (Fairness) จะต้องรายงานข่าวด้วยความเป็นธรรม ทั้งในการสัมภาษณ์ก็ต้องให้ความเป็นธรรมกับทุกฝั่ง รวมทั้งในแง่มุมของฝั่งตรงข้าม

๓) ความครบถ้วนสมบูรณ์ (Completeness) จะต้องให้ข้อมูลข่าวสารที่ครบถ้วนตั้งแต่ต้นจนจบเรื่อง และจะต้องรายงานเรื่องราวทั้งหมดให้สมบูรณ์

๔) ความซื่อสัตย์ (Honesty) จะต้องมีความซื่อสัตย์ในวิชาชีพของตน ทำการรายงานข้อมูลข่าวสารและสัมภาษณ์อย่างตรงไปตรงมา ทั้งบนโลกออนไลน์และที่เป็นรูปเล่ม

๕) ความเป็นอิสระ (Independence) จะต้องไม่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน ไม่เข้าข้างผู้สนับสนุนทางการเงิน และรายงานแต่ความจริงเพื่อตอบสนองความเชื่อมั่นของสาธารณะเป็นที่ตั้ง

๖) ความเป็นกลาง (Impartiality) จะต้องไม่เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือมีอคติ เพราะความเห็นของ NPR จะส่งผลกระทบต่อความคิดเห็นของผู้คนในสังคม

๗) ความโปร่งใส (Transparency) เปิดเผยการค้นหาข้อมูลความจริงและขั้นตอนการทำงานให้ได้มากที่สุดเพื่อให้สังคมสามารถประเมินได้ และปกป้องข้อมูลส่วนตัวของแหล่งข่าว

๘) ความรับผิดชอบ (Accountability) องค์กรรับผิดชอบต่องานทั้งหมด และยินดีที่จะตอบทุกข้อสงสัยและรับฟังความเห็นของมวลชน และหากพบข้อผิดพลาดจะทำการแก้ไขทันที

๙) ความเคารพ (Respect) ต้องให้ความเคารพต่อแหล่งข้อมูลและทุกคนที่เกี่ยวข้อง มีเข้าใจต่อความแตกต่างในเชิงทัศนคติและวัฒนธรรม และมีความเห็นอกเห็นใจต่อผู้ที่ได้รับผลกระทบ

๑๐) ความเป็นเลิศ (Excellence) ต้องให้ความสำคัญกับการเล่าเรื่อง โดยคุณภาพของคำพูด เสียง และภาพที่ใช้จะต้องมีความเยี่ยมยอด เพื่อส่งต่อความจริงให้กับโลกใบนี้

๑๑) นำหลักการมาปฏิบัติใช้จริง (Putting Principles Into Practice) พันธกิจเหล่านี้ นอกจากจะเป็นแนวทางในการปฏิบัติแล้ว ยังเป็นการกระตุ้นให้เกิดการอภิปรายและการพิจารณาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นกุญแจสำคัญในกระบวนการตัดสินใจเชิงจริยธรรม ซึ่งถือว่าเป็นความรับผิดชอบของเราในการทำงานตามหลักการเหล่านี้

๑๒) การใช้หลัก “Memmos: Missives & Musings” ของ Mark Memmott ซึ่งเป็นผู้แก้ไข ปัญหาการปฏิบัติต่างๆของนักข่าวพบและวิธีที่ NPR ใช้เพื่อแก้ไขปัญหานั้นนอกเหนือจากในคู่มือจริยธรรมกล่าวถึง

๑.๒.๗) คู่มือจริยธรรมของ The Guardian

The Guardian (๒๐๑๑) เป็นหนังสือพิมพ์รายวันของประเทศอังกฤษ ต่อมาหนังสือพิมพ์เติบโตจนมีทั้งเว็บไซต์นำเสนอข่าวออนไลน์ภายในประเทศ และต่างประเทศ อาทิ The Guardian Australia และ The Guardian US ซึ่งสมาชิกทุกคนขององค์กรมีหน้าที่ในการรักษามาตรฐานวิชาชีพสูงสุดตามหลักจรรยาบรรณ เพื่อประโยชน์ของสาธารณะ เกณฑ์มาตรฐานด้านจริยธรรมเหล่านี้ถูกกำหนดขึ้นเพื่อปกป้องทั้งสิทธิส่วนบุคคลและสิทธิของสาธารณชนในการรับรู้ อันถือเป็นรากฐานสำคัญของระบบการกำกับดูแลตนเองที่อุตสาหกรรมได้ให้คำมั่นสัญญา ที่ต้องปฏิบัติตามทั้งหมด ๑๖ ข้อ ดังนี้

๑) ความถูกต้อง (Accuracy) จะต้องไม่มีการเผยแพร่ข้อมูลที่ผิด ชี้นำให้เข้าใจผิด หรือมีการบิดเบือน หากพบข้อผิดพลาดจะต้องแก้ไขในทันที และจะต้องรายงานข่าวอย่างเป็นกลาง

๒) เปิดโอกาสในการตอบกลับ (Opportunity to reply) ต้องให้โอกาสที่เป็นธรรมในการตอบรับข้อผิดพลาดเมื่อได้รับการร้องเรียนอย่างสมเหตุสมผล

๓) ความเป็นส่วนตัว (Privacy) จะไม่มีการรุกรานความเป็นส่วนตัว ถ่ายรูปบุคคลหรือสถานที่ส่วนตัว หากไม่ได้รับความยินยอม

๔) การล่วงละเมิด (Harassment) จะต้องไม่มีการข่มขู่ โทรศัพท์หาหลายๆ ครั้ง หรือตามติดเพื่อถ่ายรูป และจะต้องทำการแนะนำตัวทุกครั้งว่าเป็นตัวแทนมาจากสื่อใด

๕) การรายงานเรื่องโศกเศร้า (Intrusion into grief or shock) การสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องและแนวทางดำเนินงานจะต้องทำด้วยความเห็นอกเห็นใจ

๖) ข้อเกี่ยวข้องกับเด็ก (Children) จะไม่สัมภาษณ์หรือถ่ายภาพเด็กที่อายุต่ำกว่า ๑๖ ปี ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิภาพของตนเองหรือของเด็กคนอื่น หากไม่ได้รับการยินยอมจากผู้ปกครอง

๗) ข้อเกี่ยวข้องกับเด็กกรณีเรื่องทางเพศ (Children in sex cases) สื่อมวลชนต้องไม่ระบุตัวตนเด็กอายุต่ำกว่า ๑๖ ปี ที่ตกเป็นเหยื่อหรือเป็นพยานในคดีที่เกี่ยวข้องกับความผิดทางเพศ

๘) ข้อเกี่ยวข้องกับโรงพยาบาล (Hospitals) จะต้องทำการขออนุญาตก่อนเข้าไปในพื้นที่ ที่ไม่ใช่พื้นที่สาธารณะของโรงพยาบาล

๙) การรายงานอาชญากรรม (Reporting of Crime) จะไม่มีการระบุถึงญาติหรือเพื่อนของบุคคลที่ถูกตัดสินหรือถูกกล่าวหาว่าก่ออาชญากรรมหากไม่ได้รับความยินยอม

๑๐) เครื่องมือและกลอุบาย (Clandestine devices and subterfuge) จะต้องไม่แสวงหาหรือเผยแพร่เนื้อหาที่ได้มาโดยการซ่อนกล้องเพื่อแอบถ่ายภาพ หรือโดยการดักฟังทางโทรศัพท์ การแอบอ่านข้อความหรืออีเมลส่วนตัว

๑๑)เหยื่อของการข่มขืน (Victims of sexual assault) จะต้องไม่มีการระบุตัวตนของเหยื่อการข่มขืน

๑๒) การแบ่งแยก (Discrimination) จะต้องหลีกเลี่ยงการพาดพิงถึงเชื้อชาติ สีผิว ศาสนา รสนิยมทางเพศ หรือความเจ็บป่วยทางร่างกายหรือจิตใจ

๑๓) งานวารสารศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการเงิน (Financial journalism) จะต้องไม่ใช่ข้อมูลทางการเงินเพื่อแสวงหาผลกำไรให้แก่ตนเอง และไม่ควรถูกส่งต่อข้อมูลดังกล่าวให้แก่ผู้อื่น

๑๔) แหล่งข้อมูลที่เป็นความลับ (Confidential sources) จะต้องปกป้องแหล่งข้อมูลให้เป็นความลับ

๑๕) พยานในการพิจารณาคดีอาชญากรรม (Witness payments in criminal trials) จะไม่มีการจ่ายเงินหรือเสนอการจ่ายเงินให้กับพยาน

๑๖) การจ่ายเงินให้แก่อาชญากร (Payment to criminals) จะต้องไม่จ่ายเงินสำหรับเรื่องราวรูปภาพ หรือข้อมูลจากบุคคลพยายามใช้ประโยชน์จากอาชญากรรม

๑.๒.๘) คุ่มือจริยธรรมของ British Broadcasting Corporation

คู่มือจริยธรรมของ British Broadcasting Corporation (BBC) (British Broadcasting Corporation, ๒๐๒๐) เป็นองค์การกระจายเสียงสาธารณะของประเทศอังกฤษ ซึ่งถือเป็นองค์กรด้านสถานีวิทยุและโทรทัศน์แห่งชาติที่เก่าแก่ อันเป็นสถานีออกอากาศที่ใหญ่ในระดับนานาชาติที่เป็นที่รู้จักทั่วโลก มีหลักเกณฑ์ด้านบรรณาธิการ ซึ่งถือเป็นมาตรฐานของ BBC เพื่อนำไปปรับใช้กับเนื้อหาทุกรูปแบบทั้งหมด ๑๘ หมวด ดังต่อไปนี้

๑) มาตรฐานด้านบรรณาธิการของ BBC

๒) วิธีการทำตามมาตรฐานที่วางไว้

๓) ความถูกต้อง (Accuracy)

๔) ความเป็นกลาง (Impartiality)

๕) ภัยอันตรายและความผิด (Harm and Offence)

๖) ความเป็นธรรมต่อผู้ให้ข้อมูลและความยินยอม (Fairness to Contributors and Consent)

๗) ความเป็นส่วนตัว (Privacy)

๘) การรายงานอาชญากรรมและพฤติกรรมต่อต้านสังคม (Reporting Crime and Anti-social Behavior)

๙) เด็กและเยาวชนในฐานะผู้ให้ข้อมูล (Children and Young People as Contributors)

๑๐) การเมือง นโยบายสาธารณะ และการสำรวจความคิดเห็น (Politics, Public Policy and Polls)

๑๑) สงคราม ความหวาดกลัว และเหตุฉุกเฉิน (War, Terror and Emergencies)

๑๒) เนื้อหาทางศาสนา (Religious Content)

๑๓) การใช้ซ้ำ การนำกลับมาแก้ไขใหม่ และการเข้าถึงได้อย่างถาวร (Re-use, Reversioning and Permanent Availability)

๑๔) ความเป็นอิสระจากความสนใจภายนอก (Independence from External Interests)

๑๕) ความขัดแย้งทางผลประโยชน์ (Conflicts of Interest)

๑๖) ปฏิสัมพันธ์กับคนภายนอกและการจัดหาเงินทุน (External Relationships and Financing)

๑๗) การแข่งขัน การโหวต และการโต้ตอบ (Competitions, Votes and Interactivity)

๑๘) กฎหมาย (The Law)

๒) ประเด็นเชิงจริยธรรมในกิจการกระจายเสียงทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ

๒.๑) บทบาทของสื่อมวลชนภายใต้กรอบจริยธรรม และปัญหาเชิงจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพในกิจการกระจายเสียง

จริยธรรม (Ethics) เปรียบเสมือนแนวทางการปฏิบัติงานสำหรับทุกคนและทุกสายอาชีพ เพื่อคงไว้ซึ่งศีลธรรมอันดี การประพฤติ ปฏิบัติที่ดีและถูกต้อง อันจะเป็นประโยชน์ต่อบุคคลอื่นๆ สำหรับบริบทของกิจการวิทยุกระจายเสียง จริยธรรมถือเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากการดำเนินการเพื่อสร้างและพัฒนา สื่อแล้วเผยแพร่กระจายไปยังประชาชนในวงกว้าง หากผู้ปฏิบัติงานไม่มีจริยธรรม คือไม่ปฏิบัติตาม กฎระเบียบ กฎเกณฑ์ ข้อบังคับที่กำหนดไว้ ก็อาจจะส่งผลเสียต่อทั้งตนเอง และผู้อื่นในวงกว้างเป็นได้ บทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนที่ถูกต้องกับภายใต้กรอบความคิดเชิงจริยธรรม ประกอบด้วย

๑) สิทธิมนุษยชน (Human Rights) ซึ่ง Rao & Lee (๒๐๐๕) กล่าวว่า นักวารสารศาสตร์ไม่ควรตัดสินคุณค่าของผู้อื่นให้มีฐานะที่ด้อยต่ำกว่าคุณค่าของตนเองซึ่งสอดคล้องกับหลักการสิทธิมนุษยชน (Human Rights) และยึดถือในหลักการที่ว่า “สิทธิ” เป็นเรื่องตามธรรมชาติของมนุษย์ทุกคน โดยไม่มี การแบ่งแยก สิทธิมนุษยชน (Human Rights) เป็นสิทธิที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางในประเทศเสรี ประชาธิปไตย ถือว่าเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่จำเป็น ในการดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีของมนุษย์ องค์การ สหประชาชาติได้ประกาศ “ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน” (The universal Declaration of Human Rights) ในปี ค.ศ. ๑๙๔๘ (พ.ศ. ๒๔๙๑) โดยบัญญัติในข้อสองว่า “ทุกคนมีสิทธิและเสรีภาพที่ กล่าวในปฏิญญานี้ โดยไม่มีการแบ่งแยกใดใด ไม่ว่า ชาติ ผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความเชื่อทางการเมือง ความเชื่ออื่น ๆ ที่มาแห่งเชื้อชาติหรือสังคม ทรัพย์ กำเนิด หรือฐานะอื่น” หลักการเรื่องสิทธิมนุษยชน นอกจากนี้ หลักการสิทธิมนุษยชนยังให้ความเคารพต่อความแตกต่าง หลากหลายทางชาติพันธุ์ และศาสนา เมื่อเกิดเหตุการณ์ความขัดแย้งในสังคมด้วย

๒) การละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้อื่น ความเป็นส่วนตัว (Privacy) คือสิทธิของบุคคลที่จะ ไม่ถูกรบกวนในการดำเนินชีวิตที่ถือเป็นเรื่องส่วนตัว ได้แก่ ความเป็นส่วนตัวในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง ตลอดจนข้อมูลส่วนตัวที่ไม่ส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ของส่วนรวม ความเป็นส่วนตัวถือเป็น สิทธิของบุคคลที่จะอยู่โดยลำพัง ได้แก่ ความเป็นส่วนตัวในเชิงกายภาพ ความเป็นส่วนตัวเชิงการสื่อสาร และความเป็นส่วนตัวเชิงข้อมูลข่าวสาร การทำหน้าที่ของสื่อมวลชน บางครั้งได้ละเมิดชีวิต ส่วนตัวของบุคคลอื่นเกินความจำเป็น สื่อมวลชนมักให้ความสำคัญต่อ “สิทธิที่ประชาชนควรรู้” มากกว่า “สิทธิส่วนบุคคล” ทั้งที่บุคคลไม่ว่าใครก็ตามล้วนได้รับการปกป้องในเรื่องสิทธิส่วนบุคคลตามกฎหมาย สื่อมวลชนสามารถละเมิดสิทธิส่วนบุคคลในบางกรณีเพื่อประโยชน์สาธารณะเท่านั้น ดังที่ระบุไว้ใน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๓๔

“สิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง หรือความเป็นอยู่ส่วนตัว ย่อมได้รับความคุ้มครอง” อย่างไรก็ตามสื่อมวลชนมักอ้างว่าการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลสามารถทำได้ในกรณีเพื่อประโยชน์สาธารณะ คำว่าบุคคลสาธารณะ (Public figure) ถูกนำมาใช้อ้างอิงเสมอในการรายงานข่าว อย่างไรก็ตาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๐ ระบุไว้ว่า “ในกรณีหมิ่นประมาท ถ้าผู้ถูกหว่ากระทำ ความผิดพิสูจน์ได้ว่าข้อที่หาว่าเป็นหมิ่นประมาทนั้นเป็นความจริง ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ แต่ห้ามไม่ให้ พิสูจน์ ถ้าข้อที่หาว่าเป็นหมิ่นประมาทนั้นเป็นการใส่ความในเรื่องส่วนตัว และการพิสูจน์ไม่เป็นประโยชน์ ต่อประชาชน” ปัญหาของการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลนี้ ประเด็นหนึ่งที่ต้องตระหนักนั้นคือสื่อจะต้องสลายอัตตา ที่ว่าสื่อมีเสรีภาพที่จะนำเสนออะไรก็ได้ มาสู่การนำเสนออย่างเคารพในสิทธิความเป็นมนุษย์ของ บุคคลอื่นให้มากขึ้น ความเป็นฐานันดรสมัยใหม่จะช่วยให้สื่อสามารถใช้สิทธิเสรีภาพท่วงไปทั่วใน ทุกเขตแดนสังคม บางครั้งสื่อละเมิดสิทธิส่วนบุคคลซึ่งขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชน แต่สื่อกลับเห็นว่าสิทธิ ของประชาชนผู้รับสารต้องมาก่อนสิทธิส่วนบุคคล สื่อจึงต้องปรับเปลี่ยนมุมมองใหม่ให้สิทธิมนุษยชนมี คุณค่าเทียบเท่ากับสิทธิที่ควรรู้ของประชาชน ด้วยการประสาน “จิตสำนึกทางวิชาชีพสื่อ” กับ “จิตสำนึก สิทธิมนุษยชน” ซึ่งให้ความสำคัญกับการปกป้องความเป็นส่วนตัวของบุคคล เข้าไว้ด้วยกัน ข้อบังคับ จริยธรรมที่ว่าด้วยเรื่องสิทธิความเป็นส่วนตัวมีดังนี้

๒.๑) หลักการความถูกต้อง (Accuracy) ซึ่ง Cooper (๑๙๘๙) ระบุไว้ว่า หลักการเรื่อง ความถูกต้องเป็นหลักสากลของจริยธรรมสื่อมวลชนทั่วโลก เพราะหลักการเรื่องการรายงานความจริง มาพร้อมกับสิทธิที่จะได้รู้ของสาธารณชน หากปราศจากความจริง สื่อมวลชนย่อมหมดความน่าเชื่อถือ และความไว้วางใจจากสาธารณชน ความจริงย่อมมาพร้อมกับความถูกต้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการรายงานข่าวนั้น สื่อมวลชนต้องนำเสนอข้อเท็จจริงทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ Callahan (๒๐๐๓) กล่าวว่าความจริงมิใช่แค่การบอกเล่าและนำเสนอความจริงเท่านั้น แต่นักวารสารศาสตร์ต้องไม่พยายามในการตีความหมายของ ข่าวในแต่ละวัน ข้อเท็จจริงที่ปรากฏในสื่อมวลชนต้องไม่ถูกบิดเบือน แม้ว่าสื่อมวลชนจะมีเนื้อที่จำกัดจน ไม่สามารถรายงานข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นได้ทั้งหมด หน้าที่ของสื่อจะต้องมีวินัยฉัยในการเลือกข้อเท็จจริงที่ เกี่ยวข้องมา นำเสนออย่างระมัดระวัง ปัญหาของการรายงานความจริงของสื่อมวลชนคือ การนำเสนอความจริงครึ่งเดียว และการไม่ ทำหน้าที่พิสูจน์ความจริง สื่อมวลชนรู้ความจริงทั้งหมด หรือรู้ความจริงสองด้าน แต่สื่อเลือกนำเสนอ ความจริงด้านเดียว อาจเพื่อผลประโยชน์บางประการของสื่อมวลชน อีกกรณีหนึ่งคือสื่อมวลชนเลือกนำเสนอความจริงสองด้านแล้ว แต่เป็นความจริงที่ยังมิใช่ความจริงที่แท้ ยังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ ยังไม่ผ่านการพิสูจน์ให้เห็นแน่ชัด สังคมยังไม่ได้คำตอบ ข้อมูลในรายงานข่าวยังไม่นำไปสู่ข้อยุติของปัญหา การรายงานข่าวจากมุมมองสองด้านของผู้ที่เกี่ยวข้องจึงยังเป็นเพียงแค่การนำเสนอความจริงครึ่งเดียว และยังไม่นำไปสู่การทำหน้าที่พิสูจน์ความจริงของสื่อมวลชน ดังที่ปรากฏใน ข้อบังคับสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ ไทยว่าด้วย จริยธรรมแห่งวิชาชีพข่าววิทยุ และโทรทัศน์ พ.ศ.๒๕๕๓ข้อ ๗ (๒) หากมีการอ้างอิง หรือคัดลอก ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูลอื่น ต้อง แจ้งที่มาของข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องที่นำเสนอหรือเผยแพร่ดังกล่าว ข้อ ๗ (๔) การนำเสนอหรือเผยแพร่ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องที่เกิดความผิดพลาดต้อง ดำเนินการแก้ไขความผิดพลาดโดยทันที พร้อมทั้งขอภัยในความผิดพลาดดังกล่าว

๒.๒) หลักกาวีสัย (Objectivity) คือ หลักความเป็นกลางที่ปลอดจากอคติ การรายงานข้อเท็จจริงโดยปราศจากอคติ ไม่ว่าจะป็นอคติจากความรัก ความเกลียดชัง ความกลัว หรือความไม่รู้ ตลอดจน

การไม่ปล่อยให้ความคิดเห็นหรือความรู้สึกส่วนตัวเข้าแทรกแซงในการรายงานข้อเท็จจริง ในบางครั้งสื่อมวลชนเลือกนำเสนอข่าวในทิศทางใดทิศทางหนึ่งตามความเชื่อ ความรู้สึกของ ตนเอง โดยปราศจากความเป็นธรรม และหลักเหตุผล ความลำเอียงในการเสนอข่าวอาจสะท้อนให้เห็น จากการใช้ภาษาและภาพถ่ายที่บ่งบอกอคติของสื่อ หรือแม้แต่การนำเสนอข้อมูลที่ขาดความสมดุลเท่า เทียม การใส่ความคิดเห็นส่วนตัวลงไปในรายงานข่าว สักส่วนหรือพื้นที่ในการนำเสนอที่ไม่สมดุล ภาววิสัยหรือความเป็นกลางสามารถทำให้เกิดขึ้นได้ในทางปฏิบัติจากการนำเสนอข้อเท็จจริงที่เพียงพอ เช่น การนำเสนอข้อมูลรอบด้าน จากมุมมองและข้อเท็จจริงของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องอย่างเท่าเทียมทั้งในแง่ของ ความหลากหลายของแหล่งข่าว ความเท่าเทียมในเนื้อหาและเวลาที่นำเสนอ ดังที่ปรากฏในข้อบังคับสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทยว่าด้วย จริยธรรมแห่งวิชาชีพข่าววิทยุ และโทรทัศน์ พ.ศ.๒๕๕๓ ข้อ ๗ (๑) ต้องนำเสนอหรือเผยแพร่ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องแก่สาธารณชนตามหลักกัตตุ วิชา ด้วยความถูกต้องเที่ยงตรง แม่นยำ และครบถ้วน ด้วยความเป็นธรรมโดยปราศจากอคติ ๔ ได้แก่ ฉันทาคติ โทสาคติ ภยาคติ และโมหาคติ ข้อ ๗ (๘) ต้องแสดงให้เห็นถึงความพยายามในการให้ความเป็นธรรมแก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ข้อ ๗ (๙) ต้องไม่นำเสนอหรือเผยแพร่ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องโดยมีการประกาศโฆษณาที่ แอบแฝงมาพร้อมกับข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องจนทำให้ประชาชนหลงเชื่อในความเป็นข่าวสารและ ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

๒.๓) หลักศีลธรรม (Moral) คือ หลักประพฤติปฏิบัติของคนในสังคม เป็นเกณฑ์ในการตัดสิน ความดีชั่วตามมโนสำนึกของบุคคล หลักศีลธรรมเป็นแกนหลักในจริยธรรมของสื่อมวลชน มีเป้าหมาย ควบคุมสำนึกซึ่งจะควบคุมพฤติกรรมด้านดีชั่วตามข้อกำหนดของศีลธรรม ข้อบังคับจริยธรรมสื่อมวลชน ว่าด้วยหลักศีลธรรม ดังที่ปรากฏในข้อบังคับสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทยว่าด้วย จริยธรรมแห่งวิชาชีพข่าววิทยุ และโทรทัศน์ พ.ศ.๒๕๕๓ ข้อ ๘ ต้องไม่ทอดทิ้งตำแหน่งหน้าที่ของผู้ประกอบวิชาชีพข่าว หรือตำแหน่งหน้าที่อื่นเพื่อ เรียกร้องประโยชน์ที่ไม่ชอบธรรม ข้อ ๙ ต้องไม่รับอามิส สินจ้าง หรือผลประโยชน์ใด ๆ เพื่อให้กระทำการหรือไม่กระทำการใด อัน จะขัดต่อการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ประชาชนได้รับข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องอย่างถูกต้องรอบด้าน ข้อ ๑๐ ต้องไม่ประกอบอาชีพ หรือวิชาชีพ หรือดำเนินธุรกิจ หรือประพฤติดนอื่นเป็นการฝ่าฝืน ต่อศีลธรรมอันดี หรือเป็นการเสื่อมเสียต่อศักดิ์ศรีและเกียรติคุณของผู้ประกอบวิชาชีพข่าว ข้อ ๑๑ การได้มาหรือการนำเสนอหรือการเผยแพร่ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องพึงใช้วิธีการที่ สุภาพ ซื่อสัตย์ หลีกเลี่ยงการใช้ถ้อยคำที่ไม่สุภาพ หรือมีความหมายที่ดูถูก เหยียดหยามผู้อื่น ข้อ ๑๒ พึงไม่รับตำแหน่งหน้าที่ หรือประโยชน์อื่นใด เพื่อกระทำการหรืองดเว้นกระทำการใด ๆ อันขัดต่อการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ประชาชนได้รับข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องที่ถูกต้องครบถ้วน หรือ เพื่อให้บุคคลใด ๆ ได้รับประโยชน์ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

๒.๔) หลักความรับผิดชอบ (Responsibility) คือ ความรับผิดชอบหมายถึงหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติ โดย พิจารณาจากเจตนาที่ดี (Good will) ความรับผิดชอบของสื่อมวลชน หมายถึง การทำหน้าที่ของสื่อมวลชน โดยมีเจตนาที่จะให้เกิดผลที่ดีแก่สังคม การคำนึงถึงผลกระทบต่อสังคมเป็นสำคัญ ข้อบังคับจริยธรรมว่า ด้วยความรับผิดชอบดังที่ปรากฏในข้อบังคับสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทยว่าด้วย จริยธรรมแห่งวิชาชีพข่าววิทยุ และโทรทัศน์ พ.ศ.๒๕๕๓ ข้อ๗ (๖) การนำเสนอหรือเผยแพร่ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องต้องตระหนักถึงประโยชน์แห่ง สาธารณะ ข้อ๗ (๑๑) ต้องระมัดระวังการนำเสนอหรือเผยแพร่ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

ภายใต้ขอบเขต แห่งขนบธรรมเนียม ประเพณี ศีลธรรมอันดีงามของประชาชน มิให้ประชาชนหลงเชื่อในสิ่งที่ยงมาย และ ไม่เป็นเครื่องมือในการนำเสนอหรือเผยแพร่สิ่งที่เป็นภัยต่อสังคม หรือกระทบต่อสาธารณะ

ด้วยเหตุนี้ สำนักงาน กสทช. มีหน้าที่ในการกำกับ ดูแล ควบคุม และติดตาม ผู้ละเมิดหรือกระทำการอันมิชอบ ซึ่งส่งผลให้ประชาชน ผู้บริโภคข่าวสารได้รับข่าวสารที่ผิดไปจากความเป็นจริง หรือเกินจริง (สำนักงาน กสทช., ๒๕๖๓; คณะกรรมการศูนย์ศึกษาจริยธรรมสื่อมวลชน, ๒๕๕๘) และได้ศึกษาและสรุปปัญหาเชิงจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพในกิจการกระจายเสียง โดยพบว่า ส่วนใหญ่เป็นปัญหาด้านจริยธรรมในการนำเสนอเนื้อหา และการโฆษณาในกิจการกระจายเสียง เช่น การโฆษณาที่ผิดกฎหมาย การขายสินค้าที่ไม่มีข้อมูลความจริง หรือเกินความจริง การนำเสนอเนื้อหาหรือภาพข่าวที่ล่อแหลม ละเมิดสิทธิมนุษยชน การขาดความเป็นกลาง การนำเสนอเนื้อหาที่ยั่ว สร้างความเกลียดชัง ก่อให้เกิด ความแตกแยกทางสังคม และการใช้ภาษาพูดที่ไม่ชัดเจนกตึกที่กำหนด และการเน้นการรวมกลุ่มเพื่อผลประโยชน์ทางธุรกิจมากกว่าการมีคุณธรรมจริยธรรม การนำเสนอข่าวที่รวดเร็วโดยขาดการคัดกรอง การนำเสนอข่าวโดยนำเนื้อหามาจากแหล่งข่าวที่ขาดความน่าเชื่อถือหรือนำเนื้อหาจากสื่อสังคมออนไลน์มานำเสนอ หรือนำเสนอประเด็นที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์กับผู้ฟัง ซึ่งสามารถจำแนกปัญหาออกเป็น ๒ ประเด็น กล่าวคือ

๑) ปัญหาการขาดความรู้ในการประกอบวิชาชีพในกิจการกระจายเสียง เช่น การขาดความรู้ในเชิงกฎหมายหรือระเบียบ ทำให้มีการดำเนินงานไม่ครบถ้วนตามที่สำนักงาน กสทช. กำหนด หรือการขาดความรู้ในการนำเสนอเนื้อหาอย่างเหมาะสม ทำให้นำเสนอเนื้อหาในเชิงรุนแรง หรือละเมิดสิทธิส่วนบุคคล เป็นต้น

๒) ปัญหาเชิงจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพในกิจการกระจายเสียงบางกลุ่ม ได้แก่ การขาดความรับผิดชอบต่อการประกอบวิชาชีพ การขาดความตระหนักของการมีมาตรฐานทางจริยธรรม การขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทของตนเองกับการใช้หลักการกำกับดูแลตนเองให้มีประสิทธิภาพ สมาชิกไม่ยอมรับและเคารพ

๒.๒) ประเด็นเชิงจริยธรรมในกิจการกระจายเสียงทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะมีข้อกำหนด และแนวทางปฏิบัติ ที่เป็นมาตรฐานเด่นแล้วนั้น อีกทั้งมีการกำกับดูแลของกิจการวิทยุกระจายเสียงอย่างเคร่งครัดทั้งจาก สำนักงาน กสทช. และหน่วยงานผู้ประกอบกิจการสื่อกระจายเสียงซึ่งเป็นการกำกับดูแลตนเอง แต่ก็ยังพบสื่อที่ละเมิดต่อมาตรการ และข้อปฏิบัติที่กำหนดโดยไม่คำนึงถึง จรรยาบรรณและจริยธรรมในการประกอบอาชีพ โดยจะยกตัวอย่างประเด็นที่กำลังเป็นประเด็นที่สำคัญและส่งผลกระทบในวงกว้าง ดังนี้

๑) ประเด็น “ข่าวปลอม (Fake News)” ซึ่งเป็นปัญหาที่ยังพบเจออยู่มากในปัจจุบัน และเป็นปัญหาที่ควรเร่งมือแก้ไข เนื่องจากการรับรู้ข่าวสาร สามารถรับรู้ได้หลากหลายช่องทาง ทุกช่วงอายุ และด้วยความรวดเร็วของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในปัจจุบัน การแพร่กระจายข่าวปลอมจึงเป็นเรื่องง่าย เพราะสามารถแชร์ และส่งต่อข้อมูลกันได้อย่างรวดเร็ว อีกทั้งยังพบว่า ผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียงบางประเภทที่อาศัย ข่าวปลอมบางลักษณะในการหารายได้ (คมชัดลึก, ๒๕๖๒) ดังนั้นในบริบทของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียง จึงควรให้ความสำคัญ และทำหน้าที่ของตนเองโดยยึดหลักจริยธรรมและจรรยาบรรณ

โดยไม่กระทำตนเป็นต้นตอหรือสร้างข่าวปลอมขึ้นมา รวมถึงต้องช่วยกันยับยั้งการแพร่กระจายข่าวปลอมไปในวงกว้าง โดยการตรวจสอบแหล่งข้อมูลของข่าวก่อนการนำเสนอ เพื่อให้แน่ใจว่า ข่าวที่เสนอไปนั้นมีความถูกต้อง (RainMaker, ๒๕๖๓) ซึ่งการนำเสนอข่าวปลอมจะก่อให้เกิดผลกระทบทางลบต่อผู้ที่อ่านหรือรับฟังข่าวและนำไปปฏิบัติตามโดยไม่มีการกลั่นกรอง หรืออาจจะก่อให้เกิดผลกระทบทางลบในระดับองค์กร หรือระดับประเทศในวงกว้าง

ในที่นี้ขอยกตัวอย่าง ข่าวปลอม (Fake News) จากข้อมูลเพจ Anti-Fake News Center Thailand (๒๕๖๓) ได้ประกาศเพื่อช่วยยับยั้งการแพร่กระจายข่าวปลอม โดยมีหัวข้อข่าว “การฆ่าเชื้อโควิด ๑๙ ด้วยการกินผลไม้ที่มีฤทธิ์เป็นด่าง” กล่าวคือ เชื้อโควิด-๑๙ สามารถฆ่าได้ด้วยผลไม้ที่มีฤทธิ์เป็นด่าง ได้แก่ เลมอน มะนาว อะโวคาโด กระเทียม ส้มเขียวหวาน และสับปะรด เป็นต้น” ซึ่งทางเพจได้มีการดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงกับ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข พบว่าประเด็นดังกล่าวนั้น เป็นข้อมูลเท็จ ได้ชี้แจงว่า ขณะนี้ยังไม่มีข้อพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ว่าการรับประทานผลไม้นี้มีผลในการช่วยฆ่าเชื้อไวรัสโควิด-๑๙ ได้ แต่อาจมีประชาชนจำนวนหนึ่งปฏิบัติตาม

ในต่างประเทศ ข้อมูลจาก เว็บไซต์ DW Made for minds (๒๕๖๓) ได้มีการรายงานข่าวเตือนภัยประชาชนที่ได้รับฟังข่าวปลอม โดยมีหัวข้อข่าว “Spread of coronavirus fake news causes hundreds of deaths (การแพร่กระจายข่าวปลอมที่ของเชื้อไวรัสโคโรนาไวรัส ส่งผลให้เกิดผู้เสียชีวิตนับร้อยคน)” กล่าวคือ “การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาไวรัสสายพันธุ์ใหม่ เป็นที่ได้รับความตื่นร้อนโดยทั่ว จึงได้มีการแพร่กระจายข่าวปลอม ที่ช่วยป้องกันการติดเชื้อ เช่น ในประเทศอินเดีย “การดื่มปัสสาวะวัว และรับประทานอุจจาระวัว จะช่วยป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่” หรือ ในประเทศซาอุดีอาระเบีย “การดื่มปัสสาวะอูฐ กับน้ำมะนาว จะช่วยยับยั้งและต่อต้านเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่” จากการแพร่กระจายข่าวดังกล่าวส่งผลให้มีผู้เสียชีวิตหลายร้อยคน

๒) ประเด็น “ข่าวบิดเบือนความจริง (Misinformation news)” เป็นข่าวที่มีความใกล้เคียงกับการนำเสนอข่าวปลอม แต่ต่างกันตรงที่ ข่าวปลอมนั้นเป็นข่าวที่นำเสนอข่าวที่เป็นข้อมูลเท็จทั้งหมด มุ่งสร้างความเชื่อหรือความเข้าใจที่ผิดไปจากความเป็นจริง ส่วนข่าวที่มีการ “บิดเบือนความจริง” เป็นข่าวที่มีการนำเสนอจริงจากการภาครัฐหรือภาคเอกชน แต่ในการนำมาถ่ายทอดนั้น ข้อมูลกลับถูกบิดเบือนจากความจริงไปบางส่วน ซึ่งบางครั้งส่งผลกระทบ ต่อความเสียหาย และความรู้สึกของประชาชน เนื่องจากการแพร่กระจายข่าวในปัจจุบันสามารถทำได้ง่าย และรวดเร็ว ดังนั้นในบริบทของ ผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียง จึงควรให้ความสำคัญ และทำหน้าที่ของตนเองโดยยึดหลักจริยธรรมและจรรยาบรรณโดยไม่กระทำตนเป็นต้นตอหรือนำเสนอข่าวบิดเบือนความจริง รวมถึงต้องช่วยกันยับยั้งการแพร่กระจายข่าวปลอมไปในวงกว้าง โดยการตรวจสอบแหล่งข้อมูลของข่าวก่อนการนำเสนอ เพื่อให้แน่ใจว่า ข่าวที่เสนอไปนั้นมีความถูกต้อง (RainMaker, ๒๕๖๓)

ในที่นี้ขอยกตัวอย่าง ข้อมูลจากเพจ Anti-Fake News Center Thailand (๒๕๖๓) ได้เสนอข่าวบิดเบือน โดยมีหัวข้อข่าว “บัตรสวัสดิการแห่งรัฐช่วยเงิน ค่าน้ำ ๑๐๐ บาท ค่าไฟ ๒๓๐ บาท ทุกคน โดยไม่ต้องจ่ายตามจริง” ซึ่งทางเพจได้มีการ ดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงกับ กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง

พบว่าประเด็นดังกล่าวนั้น ถูกบิดเบือน โดยข้อมูลที่แท้จริงคือ “บัตรสวัสดิการแห่งรัฐช่วยเงิน จะช่วยจ่ายเงินค่าน้ำประปาตามจริง โดยไม่เกิน ๑๐๐บาท/ครัวเรือน และช่วยเหลือค่าไฟฟ้าจ่ายตามจริง ไม่เกิน ๒๓๐ บาท/ครัวเรือน ซึ่งจะโอนเงินให้กับผู้มีสิทธิทุกวันที่ ๑๘ ของเดือนถัดไป หลังจากผู้มีสิทธิชำระค่าน้ำประปาและค่าไฟฟ้าตามใบเสร็จเรียบร้อยแล้ว”

ในต่างประเทศ ข้อมูลจากการเสนอข่าวของ โพสต์ทูเดย์ ในวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ เสนอข่าวในหัวข้อ “สื่อเทศีข่าวน้ำท่วมบิดเบือนจัดฉากเวอร์” รายละเอียดว่า เว็บไซต์เดอะคริสเตียน ไซน์ มอนิเตอร์ มีการรายงาน โดยอ้างบทวิจารณ์จาก ทิเบอร์ เคราซ์ ซึ่งเป็นนักข่าวต่างชาติซึ่งประจำอยู่ในไทยว่า การรายงานข่าวเหตุการณ์น้ำท่วมใหญ่ประเทศไทยในรอบ ๕๐ ปี ของสำนักข่าวต่างประเทศนั้นถูกบิดเบือนจากข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นมาก โดยมีการจัดฉากทำให้เหตุการณ์ดูสะเทือนอารมณ์ นำต้นตอต้นเหตุที่แท้จริง ที่ความจริงไม่ได้เป็นเช่นนั้น เช่น การจัดฉากให้มีคนไทยกลุ่มหนึ่งยืนทำหน้าที่เครื่องเคียดบนกระสอบทราย และบรรยายว่าคนไทยเหล่านี้กำลังล้มแล้วควรจะข้ามถนนที่เจ็มนองไปด้วยน้ำนี้หรือไม่ ทั้งที่จริงๆแล้ว ไม่เป็นเช่นนั้น เป็นต้น ซึ่งการนำเสนอข่าวในลักษณะนี้ย่อมกระทบภาพลักษณ์ความน่าเชื่อถือของประเทศไทย อาจส่งผลกระทบต่อ การตัดสินใจลงทุน

๓) ประเด็น “ข่าวมุ่งสร้างความแตกแยกในสังคม (Hate speech news)” ถือเป็นประเด็นที่กำลังร้อนแรงมาก และต้องระมัดระวังเป็นอย่างยิ่ง เนื่องด้วยสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน การนำเสนอข่าวที่เป็นประเด็นเกี่ยวข้องกับสถานการณ์ทางการเมือง โดยเสนอเนื้อหาข่าวที่สนับสนุนรัฐบาล ควบคู่ไปกับการโจมตีฝ่ายค้าน หรือการนำเสนอข่าวส่อไปในทางสนับสนุนกลุ่มผู้ชุมนุมประท้วง เป็นต้น การนำเสนอข่าวในลักษณะนี้นั้นถือว่ามีผิดต่อจริยธรรมและ แนวทางปฏิบัติที่ดีของ ผู้ประกอบวิชาชีพ กระจายเสียง ดังนั้นในการนำเสนอข่าว หรือข้อมูลที่เกี่ยวเนื่องกับสถานการณ์ทางการเมืองหรือสถานการณ์ อื่นๆ ที่อาจก่อให้เกิดความแตกแยกในสังคม ผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์จึงควรเสนอ ข้อมูล และข่าว ด้วยความเป็นกลาง ไม่เอนเอียง หรือสนับสนุนฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง เพื่อช่วยลดปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง และคำนึงถึงประโยชน์ของสาธารณะเป็นหลัก (ไทยรัฐออนไลน์, ๒๕๖๓)

ในที่นี้ขอยกตัวอย่างการนำเสนอข่าวของรายการ “ข่าวข้น คนเนชั่น” ทางช่องเนชั่นทีวี ที่ถูกวิพากษ์วิจารณ์อย่างหนัก กรณีการเสนอคลิป บทสนทนาของบุคคล ๒ คน ที่คาดว่าจะป็นอดีตนายกรัฐมนตรียุค และหัวหน้าพรรคการเมืองรุ่นใหม่ในการถกเถียงปัญหาทางการเมือง ในวันที่ ๑๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งประเด็นนี้เป็นประเด็นที่ร้อนแรง และทำให้แฮชแท็ก #ถอนโฆษณาเนชั่น ขึ้นสู่อันดับ ๑ (ข่าวสด, ๒๕๖๒)

ในต่างประเทศ ข้อมูลจากข่าวด้านการเมืองของประเทศสหรัฐอเมริกาเช่นกัน จากรายงานข่าวของ AP news ในวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ ได้มีรายงานว่า Mr. Trump ประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา ณ ขณะนั้น เป็นผู้สนับสนุนให้มีการเดินประท้วงในเมือง Portland มลรัฐ Oregon ประเทศสหรัฐอเมริกา จาก ร้รับรู้ของประชาชนว่า มีการโง่งบตรเลือกตั้ง เนื่องจากผลการประกาศผู้ชนะในการเลือกตั้งวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ ว่า Mr. Joe Biden เป็นประธานาธิบดีคนต่อไป

๔) ประเด็น “การโฆษณาชวนเชื่อ เกินความจริง เกิดความหลงผิด (Propaganda news)” ในปัจจุบัน การผลิตและจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์อาหารเสริม อาหารลดน้ำหนัก หรือครีมบำรุงทั้งผิวหน้า และผิว ภาย สามารถดำเนินการ และจัดจำหน่ายได้ง่าย ส่งผลให้ปริมาณสินค้าเหล่านี้ในตลาดมีปริมาณมาก ฉะนั้นการ

โฆษณา จึงเป็นสิ่งที่สำคัญ ที่ช่วยในการสร้างตลาด และสร้างความน่าสนใจของกลุ่มเป้าหมาย ส่งผลให้ต้องมีการโฆษณาสินค้าที่เกินความจริง บางครั้งสินค้ากับสรรพคุณไม่ตรงกับที่ได้โฆษณาไว้ หรือการระบุไว้ในฉลาก รวมถึงธุรกิจที่รับเงินไปแล้วแต่ส่งของให้ไม่ตรงกับสินค้าที่โฆษณาไว้ หรือจำนวนไม่ครบ ซึ่งประเด็นเหล่านี้ยังคงเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และยังไม่สามารถแก้ไขได้ แม้ว่าจะมีกฎระเบียบข้อบังคับ หรือกฎหมายที่เข้ามาควบคุมแล้วก็ตาม ฉะนั้นการนำเสนอโฆษณา ผ่านทางสื่อมวลชน จึงเป็นเรื่องที่ องค์กรประกอบกิจการวิทยุ และกิจการโทรทัศน์ ควรให้ความสำคัญในการตรวจสอบ เอกสารและความน่าเชื่อถือของ สินค้าที่จะนำมาโฆษณาบน ช่องวิทยุหรือโทรทัศน์ เพื่อให้ประชาชนไม่หลงผิด และโดนหลอก (ธนิต โสรรัตน์, ๒๕๖๒)

ในที่นี้ขอยกตัวอย่างการนำเสนอโฆษณาของผลิตภัณฑ์ “Royal Jelly ๒๑๘๐ (นมผึ้ง)” ที่ทำการโฆษณาอวดอ้างสรรพคุณของ ผลิตภัณฑ์นมผึ้ง ไว้ว่า ช่วยสร้างภูมิคุ้มกัน ลดคอเลสเตอรอลในเส้นเลือด ลดความดันโลหิต ปรับสมดุลฮอร์โมนเพศหญิง ช่วยยับยั้งการเติบโตของเซลล์มะเร็ง และอื่นๆ เป็นต้น ซึ่งหลังจากที่ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) ได้รับเรื่องร้องเรียนจากประชาชนในการตรวจสอบการโฆษณาผลิตภัณฑ์ ได้ดำเนินการตรวจสอบ พบว่า โฆษณาของผลิตภัณฑ์ตัวดังกล่าว ไม่ได้รับการอนุญาตจาก อย. และเป็นการโฆษณาที่อวดเกินจริง อีกทั้งเป็นการนำเข้ามาโดยไม่ได้รับอนุญาตอีกด้วย พร้อมกันนี้ อย. (Sanook, ๑๕๖๑)

ในต่างประเทศ ข้อมูลจากการรายงานข่าวการโฆษณาเกินจริงของ ยาสีฟันยี่ห้อเครสท์ ที่มีการตกแต่งภาพโฆษณาของฟันที่ขาวเกินจริง ด้วยการใช้โปรแกรมตัดต่อภาพในการโฆษณาสินค้า เป็นผลให้ผู้บริโภคเกิดความหลงผิด ซึ่งทางการเซี่ยงไฮ้ ได้มีการปรับบริษัทพรอดเตอร์ แอนด์ แกมเบล หรือพีแอนด์จี เป็นเงินราว ๓๒ ล้านบาท ซึ่งเป็นการปรับครั้งใหญ่สุดในสาธารณรัฐประชาชนจีนที่เคยดำเนินการกระทำผิดมา (สำนักข่าว บีบีซีไทย, ๒๕๕๘)

๕) ประเด็น “การละเมิดสิทธิมนุษยชน” บางข่าวอาจไม่เป็นกระแสที่ร้อนแรงในปัจจุบัน แต่ยังมีปรากฏอยู่อย่างต่อเนื่อง โดยจะเป็นการนำเสนอข่าวของบุคคล ที่อยู่บนพื้นฐานของความเป็นมนุษย์ เช่น ความมีศักดิ์ศรี ความยุติธรรม ความเท่าเทียม ความเคารพ และความเป็นอิสระ (Amnesty International Thailand, ๒๕๖๑) ซึ่งแต่ละบุคคลจะมีสิทธิและเสรีภาพในการกระทำการใดบนพื้นฐานของกฎหมายได้อย่างอิสระ ซึ่งตามมาตรา ๓๒ ความว่า บุคคลย่อมมีสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว เกียรติยศ ชื่อเสียง และครอบครัว การกระทำความผิดเป็นการละเมิดหรือกระทบต่อสิทธิของบุคคลตามวรรคหนึ่ง หรือการนำข้อมูลส่วนบุคคลไปใช้ประโยชน์ไม่ว่าในทางใด จะกระทำได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อประโยชน์สาธารณะ ซึ่งการละเมิดสิทธิของบุคคลในลักษณะดังกล่าวเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกระทำที่ส่งผลให้อัตลักษณ์ลักษณะทางร่างกายอันเป็นข้อมูลส่วนบุคคลถูกเผยแพร่โดยไม่ได้รับความยินยอม (โพสต์ทูเดย์, ๒๕๖๒) ฉะนั้น ในบริบทของ ผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ จึงควรให้ความสำคัญ และทำหน้าที่ของตนเองโดยยึดหลักจริยธรรมและจรรยาบรรณ โดยรายงานข่าว หรือนำเสนอข่าวที่เสี่ยงต่อการละเมิดสิทธิของบุคคล อันส่งผลให้บุคคลนั้นเกิดความเสื่อมเสียศักดิ์ศรี และชื่อเสียง และครอบครัว (RainMaker, ๒๕๖๓)

ในที่นี้ขอยกตัวอย่างการนำเสนอการโฆษณาสินค้า ของ บริษัท คอสโม แคร้จำกัด โดยโฆษณาสินค้า โดยใช้ภาพของคุณกวาง กมลชนก กับสินค้า ที่อยู่นอกเหนือจากสัญญาการเป็น พิธีเซ็นเตอร์ ที่ได้ลงนามไว้

โดยมีการรายงานการใช้ภาพแอบอ้างของ เมื่อวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ ว่า ทางบริษัท ได้นำภาพไปใช้ในการโฆษณาสินค้าอื่นอีก ๔ รายการ นอกเหนือจากที่ได้ทำสัญญาเป็น พรินเซ็นเตอร์ ไว้ ซึ่งเป็นผลให้เจ้าตัวเสื่อมเสียชื่อเสียง และอาจเป็นภัยต่อผู้บริโภค (Kapook, ๒๕๖๑)

การนำเสนอข่าวละเมิดสิทธิเด็ก โดยช่องข่าวโทรทัศน์ ๒ ในเรื่องเกี่ยวข้องกับ “น้องชมพู” ทางช่อง ได้ทำการเสนอภาพจริงที่คาดตาใช้ชื่อเล่นจริงๆ ไม่ใช่นามสมมุติ อธิบายรายละเอียดเกินความจำเป็น มีการจำลองภาพความรุนแรงอย่างต่อเนื่อง รวมถึงสัมภาษณ์บุคคล ส่งผลให้เป็นการซ้ำเติมความรู้สึก ความทุกข์ของครอบครัว ชุมชน อีกทั้งมีการปรากฏภาพและชื่อของผู้ต้องสงสัย ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิต และทำให้ชุมชนเกิดความหวาดระแวง สร้างความขัดแย้งแตกแยก นอกจากนี้ยังผูกโยงไปถึงไสยศาสตร์ และนำเสนอข่าวยาวนานเกือบสองเดือน เสมือนเรียลลิตี้โชว์เพื่อเรียกรถตั่ง (แนวหน้า, ๒๕๖๓)

ในต่างประเทศการนำเสนอภาพแอบถ่ายของ แคทเธอริน พระชายาของเจ้าชายวิลเลียม ขณะเปลือยกายอาบแดดในคฤหาสน์แห่งหนึ่งในจังหวัดโปรวองซ์ ซึ่งอยู่ทางภาคใต้ของประเทศฝรั่งเศส โดยไม่ได้รับการอนุญาต ของนิตยสารโคลสแซอร์ ซึ่งเป็นการนำเสนอที่ถือเป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลอย่างรุนแรง (Voice online, ๒๕๕๕)

๓) การรู้เท่าทันสื่อ กับจริยธรรมและจรรยาบรรณของสื่อมวลชน

๓.๑) การรู้เท่าทันสื่อ กับจริยธรรมและจรรยาบรรณของสื่อมวลชน

การวิเคราะห์ปัญหาเชิงจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพในกิจการกระจายเสียงส่วนหนึ่ง พบว่า ไม่ได้มาจากความตั้งใจในการละเมิดจริยธรรม หากแต่มาจากการขาดความรู้หรือความตระหนักในการประกอบวิชาชีพในกิจการกระจายเสียง ขาดการคัดกรองข่าวสารหรือผลิตภัณฑ์ที่นำเสนอ การนำเสนอในประเด็นที่เป็นจุดสนใจแต่ไม่ได้ก่อให้เกิดประโยชน์กับผู้ฟัง รวมถึงการไม่ทราบถึงหลักการตรวจสอบแหล่งข้อมูลที่นำเชื่อถือ อีกทั้งในยุคของเทคโนโลยีดิจิทัล ข่าวปลอม ข่าวบิดเบือนต่างๆ ไม่ได้มาแค่รูปแบบของตัวหนังสือ เล่าออกมาเป็นเรื่องราวข่าวสารเท่านั้น แต่ก็ยังมาในรูปแบบวิดีโอ หรือ Fake Video โดยระยะหลัง เริ่มมีขบวนการปลอมแปลงคลิปวิดีโอที่ใช้ AI หรือปัญญาประดิษฐ์ สร้างตัวตนคนมีชื่อเสียง ที่มีใบหน้าคล้ายตัวจริง จนแยกแทบไม่ออก รวมถึงให้สามารถขยับร่างกายและพูดได้เหมือนตัวจริงมาก หากสังเกตหัวข่าว ซึ่งข่าวปลอมมักจะมีพาดหัวข่าวที่สะดุดตา หือหวา ดูไม่น่าเป็นไปได้ และมักจะใช้อักษรตัวหนา หรือเครื่องหมายอัศเจรีย์ (!) และเมื่อสังเกตลิงก์ข่าว มักจะเป็นลิงก์ข่าวที่ใช้ URL คล้ายกับของสำนักข่าว จนบางทีแทบแยกไม่ออก อาจปรับเปลี่ยนเล็กน้อยและเลียนแบบแหล่งข่าวจริง สังเกตชื่อแหล่งข่าวว่ามีความน่าเชื่อถือหรือไม่ หรือเป็นที่รู้จักหรือไม่ สังเกตสิ่งผิดปกติอื่นๆ เนื่องจากเว็บไซต์ข่าวปลอมมักสะกดคำผิด หรือวางเลย์เอาท์ไม่เป็นมืออาชีพ สังเกตรูปภาพหรือวิดีโอในข่าว มักบิดเบือนจากข่าวจริง หรือไม่เกี่ยวข้องกับกับเรื่องนั้นๆ เลย สังเกตวันที่ ลำดับเหตุการณ์ต่างๆ ว่ามีความสมเหตุสมผลหรือไม่ หรือเป็นการนำข่าวเก่าแล้วมาเปลี่ยนวันที่ใหม่หรือไม่ สังเกตแหล่งข้อมูลที่มาในข่าว เช่น แหล่งข่าว สังเกตจากแหล่งที่มาอื่นๆ สังเกตจากบริบทของเนื้อหา เนื่องจากข่าวปลอมบางครั้งอาจมาในรูปแบบของการล้อเลียน เสียดสี หรือตลกขบขัน

สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ETDA) ได้เสนอแนวทางในการตรวจสอบข่าวปลอมว่าต้องเริ่มต้นจากการตรวจสอบแหล่งที่มาของข่าวสารข้อมูล เช่น สำนักข่าว หน่วยงาน ตรวจสอบแหล่งข้อมูลอื่นประกอบด้วย เพื่อจะได้ยืนยันว่าข่าวนั้นเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจริง เช่น โรคระบาด ตรวจสอบหาต้นตอข่าว เพราะบางครั้งอาจเป็นข่าวเก่าที่เกิดขึ้นไปแล้ว หรือข้อมูลเก่า แล้วถูกนำมาเล่าใหม่ จุดประสงค์อาจใช้เพื่อเป็นประโยชน์แอบแฝง และอาจสอบถามผู้เชี่ยวชาญโดยตรง ถึงแม้จะมีข่าวปลอมจำนวนมาก และมีคนจำนวนมากแชร์โดยไม่รู้ตัว ซึ่งการนำข่าวปลอม ไม่ว่าจะทั้งหมดหรือเพียงแค่บางส่วน เข้าไปในระบบคอมพิวเตอร์ รวมถึงการแชร์และส่งต่อข้อมูลเท็จจากแหล่งต่างๆ ล้วนมีความผิดทั้งนั้นตาม พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ เช่น การโพสต์ข้อมูลปลอม ทูจจริต หลอกลวง เช่น ข่าวปลอม โฆษณาธุรกิจลูกโซ่ที่หลอกเอาเงินลูกค้า ฯลฯ มีความผิดตามมาตรา ๑๔(๑) มีโทษจำคุกไม่เกิน ๕ ปี ปรับไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ การโพสต์ข้อมูลความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงปลอดภัย มีความผิดตามมาตรา ๑๔(๒) มีโทษจำคุกไม่เกิน ๕ ปี ปรับไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ โปสต์ข้อมูลความผิดเกี่ยวกับความมั่นคง ก่อการร้าย มีความผิดตามมาตรา ๑๔(๓) โปสต์ข้อมูลลามกที่ประชาชนเข้าถึงได้ มีความผิดตามมาตรา ๑๔(๔) เผยแพร่ ส่งต่อข้อมูลที่รู้ว่าผิด มีความผิดตามมาตรา ๑๔(๕) เป็นต้น

ดังนั้นการที่ผู้ประกอบการวิชาชีพในกิจการกระจายเสียงจะปฏิบัติงานบนฐานจริยธรรมและจรรยาบรรณผู้ประกอบการวิชาชีพกระจายเสียง ทักษะการรู้เท่าทันสื่อจึงเป็นทักษะที่จำเป็นมากในปัจจุบัน การรู้เท่าทันสื่อเป็นความรู้และความเข้าใจวิธีการทำงานของสื่อ วิธีที่สื่อสร้างความหมาย วิธีใช้สื่อ และวิธีประเมินข้อมูลข่าวสารที่สื่อนำเสนอ นอกจากนี้ ยังมีความหมายโดยนัยถึงความรู้และความเข้าใจในคุณค่าของบุคคลและทางสังคม หน้าที่รับผิดชอบที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศอย่างมีจริยธรรม ตลอดจนการมีส่วนร่วมในบทสนทนาเกี่ยวกับประชาธิปไตยและวัฒนธรรม (พรทิพย์ เย็นจะบก, ๒๕๕๔; น้ำทิพย์ วิภาวิน, ๒๕๕๔) โดยการรู้เท่าทันสื่อ เกิดจากการบูรณาการ ๒ ศาสตร์และทักษะเข้าด้วยกัน ได้แก่

๑. ศาสตร์และทักษะด้านการรู้จักสื่อ (Media literacy) คือการเข้าถึงสื่อ การอ่านสื่อออก เข้าใจความหมาย ลักษณะรูปแบบของสื่อและมีความสามารถในการวิเคราะห์ วิจาร์ณ ประเมินค่าสื่ออื่นๆ ซึ่งทักษะการเรียนรู้สื่อแบ่งออกเป็น ๒ ระดับหลักๆ คือ ทักษะขั้นพื้นฐาน คือสามารถเข้าใจสื่อ เรียนรู้จากสื่อ และใช้ประโยชน์จากสื่อได้อย่างเหมาะสม ถูกต้อง และพัฒนาต่อในระดับที่สูงขึ้น เช่นสามารถวิเคราะห์ วิพากษ์สื่อได้ด้วยทักษะการคิดระดับต่างๆ เช่น การคิดสร้างสรรค์ การคิดเชิงวิพากษ์ ฯลฯ เป็นต้น อีกทั้งที่สำคัญที่สุดคือสามารถสร้างสรรค์สื่อในแบบฉบับของตนเองๆได้อย่างสร้างสรรค์

๒. ศาสตร์และทักษะด้านการรู้สารสนเทศหรือสารสนเทศ (Information literacy) เป็นการกำหนดสารสนเทศที่ต้องการ การค้นหาสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ และการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น สิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์และแหล่งข้อมูลอื่นๆ เพื่อให้เป็นไปตามความต้องการ และสนับสนุนตามความสนใจของแต่ละบุคคล ชุมชน และสังคมเศรษฐกิจของชาติ

๓.๒) การพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียง

สิ่งที่สำคัญและมีผลต่อทักษะการรู้เท่าทันสื่อของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียง คือ ทักษะในการสื่อสาร การคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหา และรับรู้อย่างชัดเจนร่วมกันว่าทักษะการรู้สื่อและสารสนเทศ

เป็นพื้นฐานของทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งถือว่าเป็นพื้นฐานสิทธิมนุษยชนของมนุษย์ โดยการเรียนรู้ตลอดชีวิตมีความสำคัญ เพราะการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องนั้นมีความสำคัญต่อความอยู่รอดในโลกแห่งการเปลี่ยนแปลง บุคคลควรทราบว่าตนเองได้รับสื่อ หรือสารสนเทศที่ถูกต้อง มีความสมบูรณ์หรือเพียงพอ หรือมีความสำคัญต่อการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ มีความต้องการสารสนเทศและสื่อประเภทใด เพื่ออะไร สามารถตั้งคำถามจากความต้องการจากสื่อ และสารสนเทศนั้นๆได้ สามารถระบุแหล่งสื่อ และสารสนเทศที่จะเป็นประโยชน์หรือตรงกับความต้องการของตนเองของงาน หรือของชุมชนตนเองได้ มีทักษะในการค้นหาสื่อและสารสนเทศที่ตนต้องการ ตลอดจนสามารถพัฒนาต่อยอดทักษะ และกลยุทธ์ต่างๆการค้นหา และใช้ประโยชน์จากสื่อ และสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีทักษะในการเข้าถึงแหล่งสื่อ และสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีทักษะในการประเมินสื่อและสารสนเทศที่ได้มา เช่น ความถูกต้อง ความชัดเจน ความเท่าทันสถานการณ์ และอื่นๆ มีทักษะในการบริหารจัดการ การจัดเก็บ การจัดทำระบบสารสนเทศ และแม้แต่สื่อเองเพื่อการนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ หรือคุ้มค่า มีทักษะในการบูรณาการสารสนเทศใหม่เข้ากับฐานความรู้เดิม หรือองค์ความรู้เดิม และมีทักษะในการใช้สารสนเทศที่ได้จากสื่อแหล่งต่างๆเพื่อการคิดเชิงวิเคราะห์ วิจัย การแก้ปัญหา และการใช้ประโยชน์ต่างๆได้ ซึ่งอุษา บิ๊กกินส์ (๒๕๕๕) ได้เสนอหลักการเทคนิคสำหรับการรู้เท่าทันสื่อที่สามารถใช้ในการวิเคราะห์ข่าวสารและสารสนเทศต่างได้ โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญเรียงลำดับ ได้ดังนี้

๑. การเข้าถึง (Access) โดยการเข้าถึงสื่อ คือ การได้รับสื่อประเภทต่างๆ ได้อย่างเต็มที่และรวดเร็ว สามารถรับรู้และเข้าใจเนื้อหาของสื่อประเภทต่างๆได้อย่างเต็มความสามารถ พร้อมทั้งทำความเข้าใจความหมายอย่างมีประสิทธิภาพ โดยอ่านเนื้อหาจากสื่อต่างๆและทำความเข้าใจอย่างถ่องแท้ จดจำและเข้าใจความหมายของคำศัพท์ สัญลักษณ์ และเทคนิคที่ใช้ในการสื่อสาร พัฒนากลยุทธ์ เพื่อหาที่มาของข้อมูลจากแหล่งต่างๆที่หลากหลาย และเลือกคัดกรองข้อมูล ประเภทต่างๆ ที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

๒. การวิเคราะห์ (Analyze) คือ การตีความเนื้อหาสื่อตามองค์ประกอบและแบบฟอร์มของสื่อ แต่ละประเภทว่าสิ่งที่สื่อนำเสนอขึ้นส่งผลกระทบต่อสังคม การเมืองหรือเศรษฐกิจโดยใช้พื้นฐานความรู้เดิมและประสบการณ์ในการคาดการณ์ถึงผลที่จะเกิดขึ้น โดยอาจใช้วิธีการวิเคราะห์เปรียบเทียบ การแยกองค์ประกอบย่อยต่างๆ หรือการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเหตุและผลทำความเข้าใจเนื้อหาบริบทที่ต้องการสื่อ เช่น ใช้ความรู้และประสบการณ์เดิมเพื่อทำนายผลที่จะเกิด ตีความเนื้อหา โดยใช้หลักการวิเคราะห์พื้นฐาน ใช้กลวิธีต่างๆ ได้แก่การเปรียบเทียบ/หาความแตกต่าง/ข้อเท็จจริง/ความคิดเห็น เหตุและผล การลำดับความสำคัญ ใช้ความรู้เกี่ยวกับบริบททางประวัติศาสตร์ การเมือง เศรษฐกิจเป็นพื้นฐานของการสร้างสรรค์และตีความหมาย

๓. การประเมินค่าสื่อ (Evaluate) เป็นผลจากการวิเคราะห์สื่อที่ผ่านมาทำให้สามารถที่จะประเมินคุณภาพ ของเนื้อหาที่มี คุณค่าต่อผู้รับสารมากน้อยเพียงใด สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อผู้รับสารในด้านใดได้บ้าง คุณค่าที่เกิดขึ้นเป็นคุณค่าที่เกิดขึ้นทางใจ อารมณ์ ความรู้สึก หรือมีคุณค่าทางศีลธรรม จรรยาบรรณ สังคม วัฒนธรรมหรือประเพณี ความสามารถในการประเมินเนื้อหา โดยสร้างความเกี่ยวข้องของเนื้อหา กับประสบการณ์ พร้อมเสนอความเห็นในแง่มุมที่หลากหลาย

๔. การสร้างสรรค์ (Create) ซึ่งหมายรวมถึงการเรียนรู้สื่อ รวมถึงการพัฒนาทักษะ การสร้างสื่อในแบบฉบับของตนเองขึ้นมา เมื่อผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจสามารถวิเคราะห์วิจารณ์ ประเมินค่าสื่อได้อย่างถ่องแท้แล้ว ทุกคนจะต้องวางแผน เขียนบท ค้นคว้าข้อมูลเนื้อหาประกอบ ความสามารถในการสร้างสรรค์ (หรือสื่อสาร) เนื้อหาโดยการเขียนบรรยายความคิด ใช้คำศัพท์ เสียง หรือการสร้างภาพให้มีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ที่หลากหลาย ซึ่งมีวิธีการสร้างสื่อแบบสร้างสรรค์ ทั้งการใช้ประโยชน์จากขั้นตอนการระดมสมองวางแผน เรียบเรียง และแก้ไข การใช้ภาษาเขียนและภาษาพูดอย่างมีประสิทธิภาพที่สุดตามหลักของภาษาศาสตร์ การสร้างสรรค์และเลือกภาพอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อบรรลุเป้าหมายต่างๆ ที่กำหนดไว้

กรอบการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศขององค์การสหประชาชาติ (Global Media and Information Literacy Assessment Framework) โดยองค์การศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization: UNESCO) (๒๐๑๓) ได้มีการพัฒนากรอบการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศขององค์การสหประชาชาติ ซึ่งประกอบด้วย ๓ องค์ประกอบ ได้แก่

๑. การเข้าถึง (Access) เป็นความตระหนักถึงความต้องการสามารถค้นหาและเรียกค้นข้อมูลและเนื้อหาของสื่อได้ ซึ่งองค์ประกอบการเข้าถึง (Access) ประกอบด้วยตัวชี้วัดดังนี้

๑.๑ การระบุ/การนิยาม (Definition) สามารถกำหนดและเชื่อมโยงธรรมชาติบทบาทและขอบเขตของข้อมูลและสื่อ (เนื้อหา) ผ่านทรัพยากรที่หลากหลายได้

๑.๒ การค้นหา (Search/Find) สามารถค้นหาและระบุข้อมูลและเนื้อหาสื่อได้

๑.๓ การเข้าถึง (Access) สามารถเข้าถึงข้อมูลและเนื้อหาสื่อที่จำเป็นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีจริยธรรมเช่นเดียวกับผู้ให้บริการข้อมูลและสื่อ

๑.๔ การค้นคืน/การอ้างอิง (Retrieve) สามารถเรียกใช้และเก็บข้อมูลและเนื้อหาสื่อชั่วคราวได้ โดยใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย

๒. การประเมิน (Evaluation) เป็นความเข้าใจการประเมินและการประเมินข้อมูลและสื่อ ซึ่งองค์ประกอบการประเมิน (Evaluation) ประกอบด้วยตัวชี้วัดดังนี้

๒.๑ ความเข้าใจ (Understanding) สามารถทำความเข้าใจ และความจำเป็นของผู้ให้บริการสื่อและข้อมูลในสังคม

๒.๒ การวิเคราะห์ผล (Assessment) สามารถประเมินวิเคราะห์เปรียบเทียบ จัดทำและใช้เกณฑ์เริ่มต้นสำหรับการประเมินข้อมูลที่นำมาใช้และแหล่งที่มาได้ รวมถึงประเมินสื่อและผู้ให้ข้อมูลในสังคม

๒.๓ การประเมิน (Evaluation) สามารถประเมินและรับรองความถูกต้องของข้อมูลและเนื้อหาของสื่อที่รวบรวมและแหล่งที่มาได้

๒.๔ การจัดการ (Organization) สามารถสังเคราะห์และจัดระเบียบข้อมูลและเนื้อหาสื่อที่รวบรวม

๓. การสร้าง (Creation) การสร้างการใช้ประโยชน์และการตรวจสอบข้อมูลและเนื้อหาสื่อ ซึ่งองค์ประกอบการสร้าง ประกอบด้วยตัวชี้วัดดังนี้

๓.๑ การสร้าง (Creation) สามารถสร้างและผลิตข้อมูลใหม่ๆ ซึ่งเป็นเนื้อหาสื่อหรือความรู้ที่มีวัตถุประสงค์เฉพาะในลักษณะที่เป็นนวัตกรรมจริยธรรมและความคิดสร้างสรรค์

๓.๒ การสื่อสาร (Communication) สามารถสื่อสารข้อมูลเนื้อหาของสื่อ และความรู้
อย่างมีจริยธรรมถูกกฎหมาย และมีประสิทธิภาพในการใช้ช่องทางและเครื่องมือที่เหมาะสม

๓.๓ การมีส่วนร่วม (Participation) สามารถมีส่วนร่วมกับผู้ให้บริการสื่อและข้อมูลสำหรับ
การแสดงออก พุดคุยระหว่างวัฒนธรรมและการมีส่วนร่วมของประชาธิปไตยผ่านวิธีการต่าง ๆ ในลักษณะที่มี
จริยธรรมที่มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล

๓.๔ การติดตาม (Monitoring) สามารถตรวจสอบผลกระทบของข้อมูลที่สร้างและเผยแพร่
เนื้อหาของสื่อและความรู้รวมถึงการใช้สื่อที่มีอยู่และผู้ให้ข้อมูลอื่น ๆ

กรอบการประเมินการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ และการเข้าใจดิจิทัลของสำนักงานคณะกรรมการ
ดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สดช.) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (๒๕๖๒) ถูกพัฒนาขึ้น
อันเนื่องมาจากในปัจจุบันประชากรไทยได้มีการยอมรับการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลที่มากขึ้น ส่งผลให้ทาง
สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งได้ทำการสำรวจระดับพลเมืองในยุคดิจิทัล
โดยพิจารณาจากสถานภาพการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศของประเทศไทย (Media and Information
Literacy) และการเข้าใจดิจิทัล (Digital Literacy) ซึ่งกรอบการสำรวจได้พัฒนามาจากกรอบการประเมินตาม
องค์การศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) เพื่อให้ครอบคลุมประเด็นการศึกษา
มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้สามารถจำแนกได้ ๒ ประเด็นดังนี้

๑. การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ (Media and Information Literacy) โดยตัวชี้วัดการรู้เท่าทัน
สื่อและสารสนเทศการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ คือ ความสามารถของแต่ละบุคคลในการเข้าถึง เข้าใจตีความ
ประเมิน และสร้างข้อมูล และสื่อในรูปแบบที่หลากหลายด้วยความตระหนักถึงผลกระทบของข้อมูลและสื่อ
ต่างๆ ดังกล่าว โดยไม่ถูกครอบงำและสามารถใช้สื่อเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้และการดำรงชีวิตของทั้งตนเอง
ครอบครัว ชุมชนและสังคม ซึ่งเป็นสมรรถนะที่สำคัญของประชากรในสังคมดิจิทัล ซึ่งมีการจัดแบ่งตัวชี้วัด ๓
ตัวชี้วัดหลัก ได้แก่ การเข้าถึง การประเมิน และการสร้าง มีตัวชี้วัดย่อย จำนวน ๙ องค์ประกอบแสดง
รายละเอียด แต่ละตัวชี้วัดได้ดังนี้

๑.๑ ตัวชี้วัดหลักที่ ๑: การเข้าถึง หมายถึง บุคคลสามารถค้นหาและเข้าถึงเนื้อหาข้อมูลและ
สารสนเทศที่ต้องการได้ ซึ่งแบ่งออกเป็น ๔ ตัวชี้วัดย่อย ได้แก่

๑.๑.๑ การนิยาม หมายถึง บุคคลสามารถกำหนดความต้องการข้อมูลและสารสนเทศที่
ต้องการรับรู้ได้ และกำหนดรูปแบบ วิธีการเครื่องมือ กระบวนการต่างๆ เพื่อค้นหาและเข้าถึงข้อมูลและ
สารสนเทศที่ต้องการรับรู้ได้

๑.๑.๒ การค้นหา/ระบุตำแหน่ง หมายถึง บุคคลสามารถค้นหาเนื้อหาและแหล่งที่มาของ
ข้อมูลและสารสนเทศได้

๑.๑.๓ การเข้าถึง (เนื้อหาสื่อ) หมายถึง บุคคลสามารถเข้าถึงข้อมูลและเนื้อหาที่จำเป็นสำหรับ
ตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างมีประสิทธิภาพ และถูกต้องตามจริยธรรม รวมถึงตามข้อตกลงของผู้ให้บริการ
สื่อและข้อมูล

๑.๑.๔ การค้นคืน/ถือครอง หมายถึง บุคคลสามารถเรียกค้นคืนและเก็บรักษาข้อมูลและ
เนื้อหาสื่อไว้ได้ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ด้วยเทคนิควิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายได้

๑.๒ ตัวชี้วัดหลักที่ ๒: การประเมิน หมายถึง บุคคลสามารถเข้าใจ ประเมินผลและประเมินคุณค่า ข้อมูลสื่อและสารสนเทศได้ ซึ่งแบ่งออกเป็น ๔ ตัวชี้วัดย่อย ได้แก่

๒.๒.๑ การเข้าใจ หมายถึง บุคคลสามารถเข้าใจความสำคัญของ ผู้ให้บริการข้อมูลสื่อและสารสนเทศต่อสังคม

๒.๒.๒ การประเมินผล หมายถึง บุคคลสามารถประเมินผลวิเคราะห์ เปรียบเทียบ เรียบเรียง เชื่อมโยง และประยุกต์ใช้เกณฑ์เบื้องต้น เพื่อประเมินผลข้อมูลและสารสนเทศที่ได้รับและแหล่งที่มาของข้อมูล รวมถึงผู้ให้บริการข้อมูลและสารสนเทศในสังคมได้

๒.๒.๓ การประเมินคุณค่า หมายถึง บุคคลสามารถประเมินคุณค่าและตรวจสอบความน่าเชื่อถือข้อมูลสื่อและสารสนเทศที่ได้รับรวบรวมได้และแหล่งที่มา รวมถึงผู้ให้บริการข้อมูลและสารสนเทศในสังคมได้

๒.๒.๔ การจัดระบบ หมายถึง บุคคลสามารถสังเคราะห์ และจัดการข้อมูลสื่อและสารสนเทศที่รวบรวมได้

๑.๓ ตัวชี้วัดหลักที่ ๓: การสร้างสรรค์ หมายถึง บุคคลสามารถสร้าง ใช้ประโยชน์และติดตาม ข้อมูลสื่อและสารสนเทศได้ ซึ่งแบ่งออกเป็น ๔ ตัวชี้วัดย่อย ได้แก่ การสร้าง การติดต่อสื่อสาร การมีส่วนร่วม และการติดตามและควบคุม

๓.๓.๑ การสร้าง หมายถึง บุคคลสามารถสร้างและผลิตข้อมูลสารสนเทศใหม่ หรือเนื้อหาสื่อใหม่ หรือความรู้ใหม่ เพื่อจุดประสงค์เฉพาะเจาะจงใดๆ หนึ่งได้ อย่างมีนวัตกรรมมีจริยธรรม และสร้างสรรค์

๓.๓.๒ การสื่อสาร (เนื้อหาสื่อ) หมายถึง บุคคลสามารถสื่อสารข้อมูลสารสนเทศ เนื้อหาสื่อ และความรู้ ได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย มีจริยธรรม และมีประสิทธิภาพด้วยการใช้ช่องทางและเครื่องมือที่เหมาะสม

๓.๓.๓ การมีส่วนร่วม หมายถึง บุคคลสามารถมีส่วนร่วมกับผู้ให้บริการสื่อและสารสนเทศเพื่อแสดงความคิดเห็นของตนเองที่มีความเคารพซึ่งกันและกัน ยอมรับความแตกต่างทางความคิดหรือมุมมอง อย่างมีประชาธิปไตย ด้วยวิธีการที่หลากหลาย มีจริยธรรมมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผล

๓.๓.๔ การติดตามและควบคุม หมายถึง บุคคลสามารถติดตามผลกระทบของสื่อ สารสนเทศ และความรู้ที่ถูกสร้างและเผยแพร่ไปแล้วได้ รวมถึงติดตามผลกระทบสื่อและสารสนเทศ และความรู้ของผู้ให้บริการอื่นๆ ด้วย

๒. การเข้าใจดิจิทัล (Digital Literacy) หมายถึง การมีสมรรถนะในการใช้ข้อมูลเพื่อสื่อสาร ในสังคมดิจิทัล ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีจริยธรรม ซึ่งประกอบด้วยความสามารถในการเข้าใจดิจิทัล ที่ทำให้เกิดความคล่องแคล่วทางเทคนิคที่จำเป็นในการใช้งานคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต ความเข้าใจ สารสนเทศและสามารถประเมินสื่อดิจิทัลเพื่อสามารถนำไปเข้าสู่กระบวนการตัดสินใจในการดำเนินการ กิจกรรมต่างๆ รวมทั้งสามารถผลิตเนื้อหาและการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพผ่านเครื่องมือดิจิทัล ซึ่งแบ่ง ออกเป็น ๔ ตัวชี้วัดหลัก ดังต่อไปนี้

๒.๑ ตัวชี้วัดหลักที่ ๑ สิทธิและความรับผิดชอบ หมายถึง บุคคลสามารถใช้สิทธิ เสรีภาพได้อย่างถูกต้อง ไม่ขัดต่อกฎหมาย จริยธรรม ศีลธรรม ของสังคม เพื่อให้การอยู่ร่วมกันในสังคมเดียวกันเกิดความสงบ รวมถึงสังคมออนไลน์ด้วย

๒.๒ ตัวชี้วัดหลักที่ ๒ การเข้าถึงสื่อดิจิทัล หมายถึง บุคคลสามารถเข้าใจช่องทางการเข้าถึง อินเทอร์เน็ต และการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตด้วยช่องทางต่างๆ รวมถึงทราบข้อดีข้อเสียของแต่ละช่องทางได้ เพื่อให้สามารถใช้ Search Engine ค้นหาข้อมูลที่ต้องการจากอินเทอร์เน็ตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนเข้าใจสื่อดิจิทัลชนิดต่างๆ รวมถึงการนำไปประยุกต์ใช้งานในปัจจุบันได้

๒.๓ ตัวชี้วัดหลักที่ ๓ การสื่อสารยุคดิจิทัล หมายถึง บุคคลสามารถเข้าใจวิธีการสื่อสาร ผ่านทางสื่อ และเครื่องมือทางดิจิทัลในแง่มุมต่างๆ ทั้งทางด้านความเหมาะสมความแตกต่าง ความเสี่ยงของสื่อ และเครื่องมือ พร้อมทั้งสามารถสื่อสารโดยใช้ข้อความหรือถ้อยคำอย่างสร้างสรรค์ มีประโยชน์ และเคารพผู้อื่นเพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวม รวมความสามารถวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ที่มีอยู่บนสื่อดิจิทัลต่างๆ ว่าสิ่งใดเป็นข้อเท็จจริง สิ่งใดเป็นความเห็น สิ่งใดเป็นความจริงบางส่วน สิ่งใดเป็นความจริงเฉพาะเหตุการณ์นั้นๆ เพื่อป้องกันตนเองและผู้อื่นไม่ให้ตกเป็นเหยื่อของการสื่อสารทางดิจิทัล

๒.๔ ตัวชี้วัดหลักที่ ๔ ความปลอดภัยยุคดิจิทัล หมายถึง บุคคลสามารถเข้าใจความมั่นคงปลอดภัยและความเป็นส่วนตัว และการทิ้งรอยเท้าดิจิทัล ในการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในยุคดิจิทัล รวมถึงภัยดิจิทัลในรูปแบบต่างๆ ทั้งในแง่วิธีการที่ได้รับการคุกคาม ผลกระทบที่เกิดขึ้น การป้องกันการลดความเสี่ยงต่อภัยเหล่านั้นได้

๒.๕ ตัวชี้วัดหลักที่ ๕ การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ หมายถึง บุคคลสามารถเข้าใจสื่อและสารสนเทศในยุคดิจิทัล เพื่อที่สามารถระบุข้อมูลที่ต้องการหาและสามารถประเมินประโยชน์ ความเกี่ยวข้อง ความถูกต้อง ความน่าเชื่อถือ ของข้อมูลนั้น จากแหล่งต่างๆ สามารถนำข้อมูลเหล่านั้น มาพัฒนาเป็นความรู้ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ผ่านทางการนำเสนอได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๖ ตัวชี้วัดหลักที่ ๖ แนวปฏิบัติในสังคมดิจิทัล หมายถึง บุคคลสามารถปฏิบัติตามแนวทางปฏิบัติในสังคม มารยาท และแสดงพฤติกรรมอันพึงปฏิบัติเมื่ออยู่ร่วมในสังคมดิจิทัลได้ เพื่อไม่สร้างความเดือดร้อน ความรำคาญ ความเครียด ความกังวลใจ รวมถึงเป็นสาเหตุของปัญหาทางสภาพจิตของบุคคลอื่นและตนเอง

๒.๗ ตัวชี้วัดหลักที่ ๘ สุขภาพดียุคดิจิทัล หมายถึง บุคคลสามารถเข้าใจอันตรายและผลกระทบด้านสุขภาพในแง่มุมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิต โรคที่เกิดขึ้น รวมถึงความสัมพันธ์และผลกระทบต่อเด็กและเยาวชน การใช้อินเทอร์เน็ตและสื่อดิจิทัล สามารถปฏิบัติตัวเพื่อป้องกัน หลีกเลี่ยงลดผลกระทบ รวมทั้งวิธีการดูแลรักษาเบื้องต้น ทั้งต่อตัวเอง และคนใกล้ตัว เพื่อให้สามารถใช้ชีวิตอย่างมีความสุขในยุคดิจิทัลได้

๒.๘ ตัวชี้วัดหลักที่ ๘ ดิจิทัลคอมเมอร์ซ หมายถึง บุคคลเข้าใจขั้นตอนและกระบวนการทำธุรกิจออนไลน์ หรืออีคอมเมอร์ซ (E-Commerce) ประเภทต่างๆ รวมถึงอันตรายภัย และ ความเสี่ยงจาก การทำธุรกรรมนั้น พร้อมทั้งวิธีป้องกัน วิธีลดความเสี่ยง และวิธีรับมือกับภัยอันตราย และความเสี่ยงเหล่านั้น โดยรู้ขั้นตอนปฏิบัติเมื่อตกเป็นเหยื่อการหลอกลวงเหล่านี้ได้

๒.๙ ตัวชี้วัดหลักที่ ๙ กฎหมายดิจิทัล หมายถึง บุคคลเข้าใจการกระทำที่ถูกต้อง ไม่ผิดและขัดต่อ สิทธิและข้อจำกัดที่ควบคุมการใช้สื่อดิจิทัลในรูปแบบต่างๆ ซึ่งได้ถูกกำหนดโดยภาครัฐ เพื่อที่จะได้สามารถ ปฏิบัติงาน ดำเนินชีวิตได้ถูกต้องตามกฎระเบียบสังคม และเคารพสิทธิของผู้อื่นได้

ในยุคสังคมดิจิทัล สื่อดิจิทัลเป็นสื่อที่หลายฝ่ายให้ความสำคัญและต้องการให้บุคคลใช้งานได้อย่าง เหมาะสมและรู้เท่าทัน ซึ่ง Belshaw (๒๐๑๑) ได้แบ่งความสามารถของการรู้เท่าทันดิจิทัล (Digital Literacy) ออกเป็น ๘ องค์ประกอบ กล่าวคือ ๑) การเข้าใจวัฒนธรรมดิจิทัล (Cultural) เป็นความสามารถในการรับรู้ สิ่งแวดล้อมดิจิทัลในรูปแบบที่หลากหลายและมองเห็นวัฒนธรรมทางเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ๒) ความรู้จำ (Cognitive) เป็นความสามารถในความจดจำสารสนเทศภายใต้สิ่งแวดล้อมดิจิทัลและวัฒนธรรม ทางเทคโนโลยีที่หลากหลาย ๓) การสร้างความหมาย (Constructive) เป็นความสามารถในการสร้างสิ่งใหม่ การใช้หรือการนำเอาสารสนเทศต่าง ๆ มาประยุกต์เพื่อสารสนเทศรูปแบบใหม่ ๔) การสื่อสาร (Communicative) เป็นความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการสื่อสารภายใต้สิ่งแวดล้อมทางดิจิทัล และเครือข่ายดิจิทัล ๕) ความมั่นใจ (Confident) เป็นความสามารถของผู้ใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล ในการ เลือกใช้สื่อดิจิทัลประเภทต่าง ๆ ได้อย่างสร้างสรรค์ ๖) การสร้างสรรค์ (Creative) เป็นความสามารถในการ สร้างสารสนเทศต่าง ๆ ด้วยวิธีการหรือรูปแบบใหม่โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการปฏิบัติงานให้บรรลุ วัตถุประสงค์ ๗) การมีวิจารณญาณ (Critical) เป็นความสามารถในการสะท้อนกลับการรู้เท่าทัน เพื่อการ วิเคราะห์สารสนเทศต่าง ๆ ได้อย่างมีวิจารณญาณ และ ๘) ความเป็นพลเมือง (Civic) เป็นความสามารถในการ ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการนำไปสู่ประเด็นการเคลื่อนไหวทางสังคมหรือความเป็นพลเมืองดิจิทัล

Media Awareness Network (๒๐๑๐) แบ่งสมรรถนะของการรู้เท่าทันสื่อและดิจิทัล (Digital and media literacy competency) ออกเป็น ๓ สมรรถนะ ได้แก่ ๑) การใช้ (Use) คือ ความสามารถในการใช้ คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต ซึ่งต้องมีทักษะทางเทคนิคที่จำเป็นประกอบด้วย ความสามารถในการใช้ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ เช่น โปรแกรมค้นหาทางอินเทอร์เน็ต โปรแกรมประมวลผลคำ เว็บเบราว์เซอร์ เป็นต้น เครื่องมือสื่อสารอื่น ๆ เช่น ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ สื่อสังคมออนไลน์ เป็นต้น ซึ่งทักษะนี้ต้องมีความสามารถ ในการเข้าถึงและมีความรู้เกี่ยวกับอุปกรณ์ เช่น บริการบรอดแบนด์ (Broadband Services) เครื่อง คอมพิวเตอร์ (Computers) ซอฟต์แวร์ (Software) ฐานข้อมูลออนไลน์ การประมวลผลแบบแบ่งปันทรัพยากร ผ่านเครือข่าย (Cloud Computing) เป็นต้น ๒) ความเข้าใจ (Understand) คือ ความสามารถในการรับรู้และ ประมวลผลสารสนเทศ รวมถึงสามารถสะท้อนความคิด ความเชื่อและความรู้สึกต่อสื่อดิจิทัลเพื่อประเมิน ประโยชน์และลดความเสี่ยงในสังคมอย่างมีวิจารณญาณโดยความสามารถของทักษะนี้เกี่ยวกับการจัดการ สารสนเทศ สิทธิและความรับผิดชอบในการใช้งานสื่อดิจิทัลและการมีความรับผิดชอบต่อทรัพย์สินทางปัญญา ๓) การสร้างสรรค์ (Create) คือ ความสามารถในการสร้างเนื้อหาและใช้เครื่องมือสื่อดิจิทัลเพื่อการสื่อสารอย่าง มีประสิทธิภาพ และสามารถนำเสนอเนื้อหาดิจิทัลที่หลากหลายไปยังผู้รับสารกลุ่มต่าง ๆ ผ่านสื่อดิจิทัลได้เช่น บล็อก (Blogs) กระดานสนทนา (Discussion Forums) การแบ่งปันภาพถ่ายและวิดีโอ (Video and Photo Sharing) เกมทางสังคม (Gaming Social) และสื่อสังคมออนไลน์ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง/ การศึกษาเพิ่มเติม

ข้อบังคับสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทยว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ พ.ศ.๒๕๕๓
ข่าวสด. (๒๕๖๒). โขเซี่ยลเดือด! #ถอนโฆษณาเนชั่น ยื่น ๑ ทวิตเตอร์ หลังกนกไม่จบ ชัดกลับนารร!

สืบค้นจาก https://www.khaosod.co.th/special-stories/news_๒๓๓๐๘๘๓

คณะกรรมการศูนย์ศึกษาจริยธรรมสื่อมวลชน. (๒๕๕๘). **จริยธรรมสื่อ Media Ethics**. บริษัท จรัสสินทวงศ์
การพิมพ์ จำกัด: กรุงเทพมหานคร

คมชัดลึก. (๒๕๖๒). **ยุค”ข่าวปลอม” ระบาด...(สื่อ)ทุกภาคส่วนต้องช่วยกันสกัด**. สืบค้นจาก

<https://www.komchadluek.net/news/scoop/๓๗๒๕๗๔>

ไทยรัฐออนไลน์. (๒๕๖๓). **อย่าสร้างความเกลียดชัง**. สืบค้นจาก

<https://www.thairath.co.th/news/politic/๑๙๕๑๓๔๕>

ธนิต โสรัตน์.(๒๕๖๒). **โฆษณาเกินจริงหลอกลวงผู้บริโภค...ต้องปราบจริงจัง**. สืบค้นจาก

<https://www.posttoday.com/economy/columnist/๕๙๙๓๓๖>

แนวหน้า. (๒๕๖๓). **มูลนิธิเด็กเยาวชนฯ จี้ “กสทช.” เอาผิดสื่อตั้ง นำเสนอข่าวตราบมา “น้องชมพู”**.

สืบค้นจาก <https://www.naewna.com/local/๕๐๓๐๗๙>

น้ำทิพย์ วิภาวิน. (๒๕๕๔). **การใช้มาตรฐานสากลประจำเอกสารดิจิทัลในห้องสมุดดิจิทัลและคลังสารสนเทศ
ขององค์กร. วารสารห้องสมุด, ๕๕ (๒) : ๒๑-๓๐.**

แผนแม่บทกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕- ๒๕๕๙)

พรทิพย์ เย็นจะบก. (๒๕๕๔). **การรู้เท่าทันสื่อบนสถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองของประเทศไทย:**

กรณีศึกษาเฉพาะสื่อกระแสหลักและสื่อใหม่ในช่วงเวลามี.ค.-พ.ค.๒๕๕๓. กรุงเทพฯ :

สถาบันวิจัยและพัฒนาแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกักดูแลการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุ

โทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.๒๕๕๓.

โพสต์ทูเดย์. (๒๕๖๒). **กสม. ชี้แอปถ่ายรูปสาวโพสต์โขเซี่ยลเจ้าตัวไม่ยอมเข้าข่ายละเมิดสิทธิมนุษยชน.**

สืบค้นจาก <https://www.posttoday.com/social/general/๖๐๐๕๘๓>

โพสต์ทูเดย์. (๒๕๕๔). **สื่อเทศีข่าวน้ำท่วมบิตเบียนจัดฉากเวอร์. สืบค้นจาก**

<https://www.posttoday.com/world/๑๒๐๙๐๒>.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

ระเบียบสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพฯ พ.ศ. ๒๕๕๕

สมาคมโฆษณาแห่งประเทศไทย (๒๐๒๐). จรรยาบรรณวิชาชีพโฆษณา. สืบค้นจาก

<http://www.adasso thai.com/index.php/main/about/ethic>

สำนักข่าว บีบีซีไทย. (๒๕๕๘). พี่แอนด์จีถูกปรับฐานโฆษณายาสีฟันเกินจริงในจีน. สืบค้นจาก

<https://hi-in.facebook.com/BBCnewsThai/photos/พี่แอนด์จีถูกปรับฐานโฆษณายาสีฟันเกินจริงในจีน-ทางการเซี่ยงไฮ้-ปรับบริษัทพรอดเตอร์/๑๖๒๒๒๔๖๗๑๔๖๖๓๐๒๙/>

Media Awareness Network. (๒๐๑๐). **Digital and literacy**. Retrieved from:

[http://mediasmarts.ca/sites/mediasmarts/files/pdfs/publication-report/full/digitalliteracy paper.pdf](http://mediasmarts.ca/sites/mediasmarts/files/pdfs/publication-report/full/digitalliteracy%20paper.pdf)

National Public Radio. (๒๐๒๐). **NPR Ethics Handbook**. Retrieved from

<https://www.npr.org/ethics>.

RainMaker. (๒๕๖๓). **เป็นสื่อในใจคนอ่าน ด้วยการไม่นำเสนอข่าวปลอม**. สืบค้นจาก

<https://www.rainmaker.in.th/journalistic-ethics/>

Rao & Lee. (๒๐๐๕). Globalizing Media Ethics? An Assessment of Universal ethics among

International Political Journalists. **Journal of Mass Media Ethics**, ๒๐ (๒-๓), ๙๙-๑๒๐,

Sanook. (๒๕๖๑). **อย. เตือนอวดอ้างสรรพคุณเกินจริง-นำเข้าผิดกฎหมาย**. สืบค้นจาก

<https://www.sanook.com/news/๗๔๗๘๖๙๔/>

The Guardian. (๒๐๑๑). **The Guardian's Editorial Code**. Retrieved from

<https://www.theguardian.com>.

The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. (๒๐๑๓). **Global Media**

and Information Literacy Assessment Framework: country readiness and

competencies. France: The United Nations.

Voice online. (๒๕๕๕). **ราชวงศ์อังกฤษฟ้องอาญาช่างภาพปาปาราสซี**. สืบค้นจาก

<https://www.voicetv.co.th/read/๕๐๕๗๔>

แบบประเมินความรู้ประจำโมดูล

คำชี้แจง แบบทดสอบฉบับนี้ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน ข้อ โปรดทำเครื่องหมาย [x] ในข้อที่ท่านคิดว่า เป็นจริงเพียงข้อเดียว

- ข้อความที่ถูกต้องให้ทำเครื่องหมาย [x] ในช่อง “จริง”
- ข้อความที่ไม่ถูกต้องให้ทำเครื่องหมาย [x] ในช่อง “ไม่จริง”

ที่	ข้อความ	จริง	ไม่จริง
โมดูลที่ ๓	จริยธรรมและจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียง		
๑)	มาตรฐานจริยธรรม จรรยาบรรณและธรรมเนียมปฏิบัติของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียง		
๑.	การนำเสนอข่าวสารหรือข้อมูลสามารถนำเสนอความลับของแหล่งข่าวได้		
๒.	การนำเสนอข่าวสารหรือข้อมูลควรหลีกเลี่ยงการกล่าวถึงการทำร้าย การฆ่าตัวตาย ความวิตกกังวล เชื้อชาติ และเผ่าพันธุ์ หรือความต้อโอกาสของบุคคล		
๓.	การนำเสนอข่าวสารหรือข้อมูลต้องไม่ตกเป็นเครื่องมือ หรือกลุ่มกดดันทางการเมืองใดๆ		
๔.	การนำเสนอข่าวสารหรือข้อมูลของเด็ก ต้องไม่สัมภาษณ์ นำเสนอภาพและต้องได้รับการยินยอมจากผู้ปกครอง		

ที่	ข้อความ	จริง	ไม่จริง
๕.	การนำเสนอข่าวสารหรือเหตุการณ์ เช่น การชุมนุม การประท้วง การเลือกข้างจะทำให้ได้รับความนิยของผู้ฟังที่อยู่ฝ่ายนั้นๆ		
	๒) ประเด็นเชิงจริยธรรมในกิจการกระจายเสียงทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ		
๑.	ผู้ประกอบการวิชาชีพกระจายเสียงต้องมีการตรวจสอบแหล่งข้อมูลของข่าวก่อนการนำเสนอ		
๒.	การนำเสนอข้อเท็จจริงจากการภาครัฐหรือภาคเอกชน ต้องมีการระวังไม่บิดเบือนเนื้อหา		
๓.	บางครั้งผู้ประกอบการวิชาชีพกระจายเสียงก็เลี่ยงการสร้างความแตกแยกในสังคมในสังคมไม่ได้ ดังนั้นไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงมากนัก		
๔.	บางครั้งการโฆษณาสินค้าที่เกินความจริง จะทำให้สปอนเซอร์ประทับใจและได้รับค่าโฆษณาอย่างต่อเนื่อง		
๕.	การนำเสนอข่าวที่หลีกเลี่ยงต่อการละเมิดสิทธิของบุคคล ทำให้เนื้อหาข่าวไม่เป็นที่น่าสนใจ		
	๓) การรู้เท่าทันสื่อ กับจริยธรรมและจรรยาบรรณของสื่อมวลชน		
๑.	ลิงก์ข่าวปลอมมักใช้ URL คล้ายกับของสำนักข่าว จนบางที่แทบแยกไม่ออก		
๒.	การนำเสนอข่าวปลอม ไม่ว่าจะทั้งหมดหรือเพียงแค่บางส่วน เขาไปในระบบคอมพิวเตอร์ รวมถึงการแชร์และส่งต่อข้อมูลเท็จจากแหล่งต่างๆ ล้วนมีความผิดทั้งนั้น ตาม พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ มีความผิดตามมาตรา ๑๔(๑) มีโทษจำคุกไม่เกิน ๕ ปี ปรับไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ		
๓.	การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ ต้องสามารถเข้าถึง เข้าใจตีความ ประเมิน และสร้างข้อมูล และสื่อในรูปแบบที่หลากหลายด้วยความตระหนักถึงผลกระทบของข้อมูลและสื่อต่างๆ		
๔.	ผู้ประกอบการวิชาชีพกระจายเสียงไม่จำเป็นต้องพัฒนาไปถึงการเข้าใจดิจิทัล		
๕.	ผู้ประกอบการวิชาชีพกระจายเสียงในปัจจุบันต้องสามารถสร้างเนื้อหาและใช้เครื่องมือสื่อดิจิทัลเพื่อการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ		

โมดูลที่ ๔ การบริหารจัดการสถานีสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ

เนื้อหาหลักสูตรและประเด็นความรู้

๑) การจัดทำผังรายการสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ เนื้อหาที่ กสทช. กำหนด เนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ รวมถึงการรายงานกรณีที่มีเหตุจำเป็นเร่งด่วนที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ

การบริหารจัดการสถานีสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ ผู้อำนวยการสถานีต้องมีหน้าที่รับผิดชอบในด้าน ๑) การมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการคัดเลือก จัดทำ กำกับดูแลสถานี รวมถึงการประกาศหรือการโฆษณาที่เป็นไปตามมาตรฐานทางวิชาชีพและจริยธรรมของสื่อ และมีหน้าที่ส่งเสริมการเข้าถึงสื่อได้อย่างเหมาะสม โดยคำนึงถึงความเป็นกลาง ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด ตลอดจนสร้างความสมานฉันท์ และไม่ใช้สื่อในทางที่จะก่อให้เกิดการยุบยงส่งเสริมให้เกิดความแตกแยก อันจะเป็นการกระทบต่อสังคมทั้งในระดับครอบครัวและระดับชุมชนความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยศีลธรรมอันดีของประชาชน สิทธิส่วนบุคคล และประโยชน์สาธารณะ ๒) การรับผิดชอบในการกระทำตามบทบาทของผู้ดำเนินการสถานีที่ได้กระทำไปในการควบคุมดูแลและบริหารสถานีเสมือนเป็นการกระทำของตนเอง เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าการกระทำดังกล่าวตนมิได้รู้เห็นหรือยินยอมด้วยและได้ใช้ความระมัดระวังในการป้องกันตามสมควรแล้ว และ ๓) การบริหารจัดการสถานี และมีหน้าที่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรคมนาคม และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การกำกับดูแลการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๖ และเงื่อนไขการทดลองประกอบกิจการอย่างเคร่งครัด จะเห็นได้ว่าผู้อำนวยการสถานีต้องมีหน้าที่รับผิดชอบซึ่งเกี่ยวข้องกับการจัดทำผังรายการและการกำกับเนื้อหาค่อนข้างมาก ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑.๑) นิยามและรูปแบบการจัดทำผังรายการ

ผังรายการ (Program Schedule หรือ Broadcast Schedule) คือ การวางกรอบการนำเสนอรายการทั้งหมดที่จะทำการเผยแพร่บนสถานีทดลองประกอบกิจการกระจายเสียง ในแต่ละวัน รายสัปดาห์ หรือรายเดือน อาจเปรียบได้กับ พิมพ์เขียว หรือเข็มทิศของสถานีในการดำเนินงาน ซึ่งรูปแบบการวางผังรายการเป็นไปตามนโยบาย และวัตถุประสงค์ของสถานีวิทยุ นั้น โดยทุกสถานีทดลองประกอบกิจการต้องมีการกำหนดกลุ่มเป้าหมาย และเนื้อหาสาระที่เหมาะสม ในแต่ละช่วงเวลา เพื่อให้การผลิตรายการ การคัดเลือกเนื้อหาสาระของรายการ และระยะเวลาในการเผยแพร่ของแต่ละรายการนั้นมีคุณภาพ สอดคล้องกับกลุ่มผู้ฟังเป้าหมาย และสามารถดึงดูดความสนใจ ให้ผู้ฟังติดตามอย่างต่อเนื่อง (อิทธิศักดิ์ ฐวสินธุ์, ๒๕๕๙) โดยสามารถจำแนกประเภทหรือรูปแบบการจัดทำผังรายการวิทยุ ออกเป็น ๑๑ รูปแบบ (นภาพกรณ์ อัจฉริยะกุล และธีรารักษ์ โพธิ์สุวรรณ, ๒๕๕๖; พินิตตา สุขโกศล, ๒๕๕๙) ดังนี้

- ๑) รายการพูดคุย (Talk Program) ประกอบด้วยรายการรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่
 - รายการพูดคุยกับผู้ฟัง (Straight Talk) เป็นรายการที่มีผู้พูดเพียงคนเดียวที่พูดกับผู้ฟังโดยตรง

- รายการสนทนา (Conversational Program) เป็นรายการพูดคุยหรือสนทนากันระหว่างผู้จัดและผู้ร่วมรายการ โดยเป็นการสนทนากันตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป มีผู้จัดเป็นผู้ดำเนินการสนทนาให้อยู่ภายในขอบเขตของเรื่องหรือประเด็นที่กำหนดไว้

- รายการสัมภาษณ์ (Interview Program) เป็นรายการที่มีบุคคล ๒ คนขึ้นไปมาซักถามเรื่องราวปัญหา โดยมีฝ่ายหนึ่งเป็นผู้สัมภาษณ์ และอีกฝ่ายเป็นผู้ให้สัมภาษณ์

- รายการอภิปราย (Discussion Program) เป็นการพูดคุยในลักษณะการอภิปรายไม่ใช่การสนทนาทั่ว ๆ ไป และไม่ใช้การพูดคุยโดยตรงกับผู้ฟัง การอภิปรายเป็นการพูดแสดงความคิดเห็นในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งผู้ร่วมอภิปรายจะแสดงความคิดเห็นของตนเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยมีผู้ดำเนินการอภิปรายเป็นผู้ควบคุมให้รายการดำเนินไปในขอบเขตที่วางไว้อย่างเป็นระบบและอาจเน้นหรือสรุปความคิดเห็นของผู้ร่วมอภิปรายบ้าง แต่จะไม่ร่วมแสดงความคิดเห็นด้วย

๒) รายการข่าว (News Program) หมายถึง รายการที่จัดทำขึ้นเพื่อรายงานเหตุการณ์สำคัญ ๆ ที่เกิดขึ้นในวันหนึ่ง ๆ เช่น ข่าวประจำวัน (News Bulletin) รายการวิเคราะห์ข่าว (News Commentary) รายการบรรยายเหตุการณ์ (Commentary) การรายงานข่าวจากจุดที่เกิดเหตุ (On Spot News) รายการสารคดีเชิงข่าว (News Documentary) ที่นำเสนอข่าวใดข่าวหนึ่งอย่างเจาะลึก รอบด้าน และรายการนิตยสารข่าว (News Magazine) ซึ่งเสนอเรื่องราวข่าวที่หลากหลายด้วยการผสมผสานรูปแบบที่หลากหลายเข้าด้วยกัน

๓) รายการสารคดีทั่วไป (Feature) และรายการสารคดีเชิงวิเคราะห์ (Documentary Program) เป็นการเสนอรายการที่ให้สาระความรู้แก่ผู้ฟังเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยใช้กลวิธีการนำเสนอที่ชวนฟัง รายการสารคดียังแบ่งออกได้เป็นหลายประเภท ได้แก่ สารคดีเชิงข่าว สารคดีท่องเที่ยว สารคดีเนื่องในโอกาสพิเศษ ฯลฯ

๔) รายการนิตยสารทางอากาศ (Magazine Program) เป็นรายการที่ประกอบด้วยส่วนย่อยต่าง ๆ หลายเรื่องรวมอยู่ในรายการเดียวกัน วิธีการเสนอมียหลายรูปแบบแต่หลักสำคัญคือ ต้องสามารถเชื่อมโยงส่วนย่อยต่าง ๆ นั้นให้เป็นรายการเดียวกันได้อย่างกลมกลืนซึ่งเอกภาพของรายการประเภทนี้จะเกิดจากการกำหนดแก่นและขอบเขตของแนวเนื้อหา กำหนดกลุ่มเป้าหมาย และบุคลิกเฉพาะตัวของรายการ

๕) รายการสาระบันเทิงปิกนิก (Variety Show) เป็นรายการที่ประสมประสานรายการหลายรูปแบบรวมอยู่ในรายการเดียวกัน มีความหลากหลาย เป็นเพียงการเสนอเนื้อหา และรูปแบบหลาย ๆ รูปแบบมาผสมปนเปกัน มีแต่ความหลากหลาย รายการพวกนี้ส่วนใหญ่จะเน้นความบันเทิง อาจจะมีเนื้อหาทาง ความรู้หรือให้ข่าวสารบ้างผสมปนเปกัน เป็นจำพวกสัพเพเหระ จึงมักเรียกเป็นรายการปิกนิก เช่น รายการประเภทเกมโชว์ รายการตลก แข่งขันทายปัญหา และรีวิว เป็นต้น

๖) รายการละครวิทยุ (Drama Program) เป็นการเสนอรายการในรูปแบบของการแสดงบทบาทที่สมมติขึ้น โดยใช้ศิลปะการแสดงและมีเสียงประกอบ เสียงดนตรี เพื่อสร้างอารมณ์ผู้ฟังให้คล้อยตามเนื้อเรื่องและเกิดจินตนาการตามเรื่องราวที่แสดง ละครวิทยุจึงประกอบด้วย บทพูด (Dialogue) การบรรยาย (Narration) เสียงประกอบ (Sound Effect) และเสียงดนตรี (Music)

๗) รายการสาระละคร (Docu-Drama) เป็นรูปแบบรายการที่นิยมทำกันเพื่อมุ่งให้ความรู้ และความบันเทิงพร้อม ๆ กันเป็นรายการที่ใช้รูปแบบของละครวิทยุผสมกับรูปแบบสารคดี โดยช่วงแรกจะเสนอรายการด้วยรูปแบบของละคร ในเนื้อหาของละครอาจจะยกประเด็นปัญหา มาโต้ตอบกันด้วยเทคนิคของละครวิทยุ

โดยการผูกเรื่องให้ผู้ฟังตระหนัก ว่าสิ่งนั้นคือปัญหา สาเหตุของปัญหาเป็นอย่างไร รายการสาระละครที่ตีความจะแสดงประเด็นปัญหาให้เด่นชัด และเปิดทางให้ผู้ฟังรู้สึกว่ามีวิธีแก้ปัญหานั้นได้หลายวิธี ต่อจากนั้นก็จะเป็นช่วงของการแก้ปัญหา โดยการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิหลาย ๆ คน มาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหานั้น ซึ่งอาจทำได้หลายรูปแบบ เช่น การเสนอสาระเชิงวิชาการ การบรรยาย การสรุป การวิจารณ์ หรือการอภิปรายประกอบ

๘) รายการดนตรี (Music Program) เป็นรายการที่มุ่งให้ความบันเทิง นิยมมากที่สุดในการวิทยุกระจายเสียงทั้งหมด ส่วนประกอบส่วนใหญ่ของรายการประเภทนี้ได้แก่ เพลง วิธีจัดทำทำได้ ๒ วิธีคือ ผู้จัดหรือผู้ประกาศทำหน้าที่ประกาศนำรายการ ประกาศรายชื่อเพลง โดยอาจมีการบอกถึงเรื่องราว เนื้อหาอื่น ๆ บ้าง และมีผู้ควบคุมเสียงเป็นผู้เปิดเพลงและควบคุมเสียง อีกวิธีหนึ่งคือ ผู้จัดรายการหรือผู้ประกาศทำหน้าที่เปิดเพลงและควบคุมเสียงเองที่เรียกว่า DJ (Disc Jockey)

๙) สปอร์ตวิทยุ (Radio Spot) และบริการแจ้งข่าวสารสาธารณะ (Public Service Announcement : PSA) หมายถึง ข้อความสั้นๆ ที่อาจใช้เพลงหรือเสียงประกอบร่วมด้วย เพื่อใช้ในการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ เชิญชวน หรือรณรงค์ให้เกิดความร่วมมือในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง มีความยาวประมาณ ๑๕ - ๓๐ วินาที หรือบางครั้งอาจจะมีมีความยาวถึง ๑ นาที

๑๐) รายการบรรยายเหตุการณ์ (Commentary) เป็นการรายงานเหตุการณ์อีกลักษณะหนึ่ง ซึ่งต่างจากการรายงานข่าว คือ เป็นการรายงานเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและรายงานในขณะที่เหตุการณ์นั้นกำลังเกิดขึ้นหรือเหตุการณ์นั้นกำลังดำเนินอยู่ แล้วผู้บรรยายถ่ายทอด เหตุการณ์นั้นเป็นผู้บรรยาย หรือเล่าถ่ายทอดให้ฟัง โดยอาจมีเสียงประกอบจริงจากสถานที่เกิดเหตุด้วยเป็นการบรรยาย สิ่งที่เห็นและบางครั้งมีการวิจารณ์เพื่อให้ผู้ฟังพลอยเห็นภาพตามไปด้วย

๑๑) รายการตอบปัญหา (Quiz Programme) รายการรูปแบบนี้อาจทำได้หลายลักษณะ คือ เชิญผู้ตอบมาร่วมรายการ โดยตอบปัญหาในห้องส่ง ในลักษณะแข่งขันกัน หรือเปิดโอกาสให้ผู้ฟังได้มีโอกาสร่วมรายการ (audience-participation) โดยถามปัญหาแล้วเปิดโอกาสให้ผู้ฟังตอบปัญหากลับมาทางโทรศัพท์ เป็นการสื่อสารวิทยุกระจายเสียงสื่อสารกัน ๒ ทาง (two way communication) ทำให้รู้ผลสะท้อนกลับได้ทันทีทันใด รายการตอบปัญหา นี้มักเป็นรายการประเภทความรู้ เพื่อให้ผู้ฟังเกิดความรู้ ซึ่งเป็นการใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงที่ให้ประโยชน์อย่างยิ่ง

๑.๒) หลักเกณฑ์ในการจัดทำผังรายการวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ

การจัดทำผังรายการของสถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ จำเป็นต้องดำเนินการตามเกณฑ์ที่ สำนักงาน กสทช. กำหนด ดังนั้นผู้ประกอบการต้องคำนึงถึงสัดส่วนในการนำเสนอรายการ รวมถึงช่วงเวลาในการนำเสนอรายการที่เหมาะสมกับผู้ฟัง เป็นสำคัญ เพื่อให้การถ่ายทอดเสียงของรายการในแต่ละรายการมีความสอดคล้อง และเป็นไปตามข้อกำหนด ตามประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการสำหรับการให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๖ ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการสำหรับการให้บริการกระจายเสียงหรือ

โทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๗ และประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม แห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการสำหรับการให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๘ ดังนี้

๑) การประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงทางธุรกิจ จำเป็นต้องมีรายการที่เป็นข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ได้แก่ รายการข่าวสาร รายการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจในการปกครองในระบอบ ประชาธิปไตย รายการส่งเสริมการศึกษา จริยธรรม ศิลปะ วัฒนธรรม การให้ความรู้ความเข้าใจในการพัฒนา เศรษฐกิจ สังคม คุณภาพชีวิต และสิ่งแวดล้อม ในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๕ โดยกิจการทางธุรกิจในระดับ ภูมิภาคและระดับท้องถิ่นต้องมีรายการที่ผู้รับใบอนุญาตผลิตเองในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของเวลา ออกอากาศทั้งหมด

๒) การกำหนดให้มีการออกอากาศรายการที่มีเนื้อหาสร้างสรรค์สังคมหรือรายการเด็กและเยาวชน อย่างน้อยวันละหกสิบนาที ระหว่างช่วงเวลา ๑๖.๐๐ น. - ๑๘.๐๐ น. ของทุกวัน และช่วงเวลา ๐๗.๐๐ น.- ๐๙.๐๐ น. ในวันเสาร์และวันอาทิตย์

๓) รายการที่ออกอากาศในช่วงเวลา ๑๘.๐๐ น. - ๒๒.๐๐ น. ต้องเป็นรายการที่มีเนื้อหาสร้างสรรค์ สังคมหรือรายการสำหรับเด็กและเยาวชน หรือเนื้อหาที่มีความเหมาะสมซึ่งจะไม่เป็นภัยต่อการพัฒนาทั้งด้าน สติปัญญา อารมณ์และสังคมของเด็กและเยาวชน

๔) ข้อกำหนดการออกอากาศประจำวัน ประกอบด้วย

๔.๑) เพลงชาติไทย ออกอากาศทุกวัน วันละสองครั้ง ในเวลา ๐๘.๐๐ น. และ ๑๘.๐๐ น.

๔.๒) ข่าวพระราชสำนัก ออกอากาศทุกวัน ในช่วงเวลา ๑๙.๐๐ น. - ๒๐.๓๐ น.

ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นทำให้ไม่สามารถออกอากาศข่าวในพระราชสำนักได้ในเวลาปกติ ให้ ออกอากาศ ในระหว่างเวลา ๑๘.๐๐ - ๒๒.๐๐ น. ได้ โดยผู้รับใบอนุญาตต้องแจ้งเหตุผล ความจำเป็น และ รายละเอียด ที่เกี่ยวข้องให้คณะกรรมการทราบ เว้นแต่คณะกรรมการจะมีความเห็นเป็นอย่างอื่น

๕) การออกอากาศเน้นความเสมอภาคในการเข้าถึง เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิของคนพิการและ ผู้ด้อยโอกาส โดยจัดให้มีบริการกระจายเสียงที่ออกอากาศรายการอ่านหนังสือเต็มเวลา เป็นเวลาอย่างน้อยหกสิบ นาทีต่อวัน

๖) ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นเร่งด่วนที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ ภัยพิบัติ หรือมีเหตุฉุกเฉิน หรือเหตุการณ์ใดที่คณะกรรมการกำหนด ผู้รับใบอนุญาตอาจดำเนินรายการที่แตกต่างจากผังรายการหลักที่ คณะกรรมการเห็นชอบแล้วได้ แต่ต้องแจ้งเหตุผลความจำเป็นและรายละเอียดที่เกี่ยวข้อง ให้คณะกรรมการทราบ ภายในสามวันนับแต่วันที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงผังรายการ

๑.๓) การออกแบบและกำหนดผังรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการ ประเภทกิจการทางธุรกิจ

การจัดทำผังรายการของสถานีทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ เป็นสิ่งสำคัญที่สร้างความแรงดึงดูด ความพึงพอใจ และความน่าสนใจให้ผู้ฟังเมื่อเปิดรับฟังรายการของทางสถานี และติดตามรายการของสถานีอย่างต่อเนื่องและมากที่สุด อันเป็นผลให้ แปรนด์สินค้าและบริการต่างๆ ได้รับความสนใจในการเลือกใช้บริการในการโฆษณาสินค้า ซึ่งเป็นการหารายได้หลักของสถานี ดังนั้นโครงสร้างของ การจัดทำผังรายการ (อัญญ์ กัญพงษ์ศักดิ์, ๒๕๕๔) ควรประกอบไปด้วย

๑) รายการที่ถูกกำหนด เนื้อหา และช่วงเวลา ที่เป็นไปตามเกณฑ์ของประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการสำหรับการให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๖ พ.ศ. ๒๕๕๗ และ พ.ศ. ๒๕๕๘ ในส่วนของสถานีวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการประเภทกิจการทางธุรกิจ

๒) กลยุทธ์ในการจัดวางผังรายการ ควรเน้นการนำเสนอรายการที่เหมาะสมและสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย โดยพิจารณาจาก เพศ อายุ รสนิยม และความต้องการ รวมทั้งพฤติกรรมการใช้ชีวิตของกลุ่มผู้ฟังเพื่อรสนิยม และพฤติกรรมของแต่ละบุคคลนั้นมีความแตกต่างกัน (สุรพงษ์ โสธนะเสถียร และอิทธิศักดิ์ พลอยศิริ ชล, ๒๕๕๑) เพื่อให้รายการที่ออกอากาศทางสถานีนั้นมีความสอดคล้องกับพฤติกรรมการรับฟังของกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด โดยการจัดทำผังรายการควรประกอบด้วย

๒.๑) การกำหนดกลุ่มผู้ฟัง เช่น อาชีพ อายุ เพศ เป็นต้น เพื่อศึกษาธรรมชาติ และพฤติกรรมการฟังวิทยุ และเข้าใจกลุ่มเป้าหมาย ว่าชอบ หรือไม่ชอบอะไร เช่น หากกลุ่มเป้าหมายเป็น กลุ่มคนวัยทำงาน เพลงที่เปิดควรเป็นเพลงที่ฟังสบาย เพื่อผู้ฟังเกิดความผ่อนคลาย และสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน เป็นต้น

๒.๒) การกำหนดวัตถุประสงค์สถานี เพื่อให้สอดคล้อง วัตถุประสงค์ และต้องคำนึงถึง ความต้องการของกลุ่มผู้ฟัง ส่งผลให้การผลิตรายการนั้นสามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๓) การสร้างเอกลักษณ์ของสถานี เช่น การเป็นสถานีเพลงลูกทุ่ง เพลงคลาสสิก สถานีกีฬา ฯลฯ เพื่อให้กลุ่มผู้ฟังสามารถเลือกรับฟังเพลงได้ตามความต้องการ เพื่อสร้างความพึงพอใจในการรับฟังการถ่ายทอดเสียง

๓) การกำหนดเนื้อหา หรือกิจกรรมของที่เหมาะสมกลุ่มผู้ฟัง เพื่อให้ผู้ฟังติดตาม การพัฒนาเนื้อหาในการนำเสนอรายการ หรือกิจกรรมเพิ่มเติม ต้องมีความน่าสนใจ และมีความสดใหม่อยู่เสมอ อีกทั้งควรสอดแทรกเนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์ เพื่อให้ผู้ฟังได้รับทั้งความรู้ ความบันเทิง และทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน ซึ่งในบางครั้งอาจเป็นความรู้รอบตัวที่น่าสนใจ แต่ถูกมองข้ามให้ ผู้ฟังเกิดการเรียนรู้ขณะฟังรายการ

๔) รายการที่ผู้ประกอบกิจการต้องวางแผนในการ เลือกสรรรายการ ที่มีเนื้อหา สาระ ความรู้ ความบันเทิง ที่น่าสนใจ เหมาะสมกับผู้ฟังในแต่ละช่วงเวลาที่ยออกอากาศ เพื่อสร้างความน่าสนใจ และดึงดูดกลุ่มผู้ฟังให้ติดตามฟังรายการของสถานี

๔.๑) การออกแบบและจัดทำเนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ควรเป็นรายการที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเหตุการณ์ปัจจุบัน หรือเหตุการณ์ที่เป็นข้อเท็จจริงที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะซึ่งอาจอยู่ในรูปแบบรายการข่าว เล่าข่าวและวิเคราะห์ข่าว รายการสนทนาปัญหา เหตุการณ์ปัจจุบัน และรวมถึงเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่มีความคิดเห็นโต้แย้งกันในสังคม ประเด็นทางการเมืองทั้งในระดับชาติและในระดับท้องถิ่น และประเด็นที่เกี่ยวข้องกับนโยบายสาธารณะ และรายการสาระประโยชน์หมายถึง รายการที่สร้างกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ประชาชนในชุมชนโดยส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็นระหว่างกัน ให้การศึกษา ความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อประชาชนผู้ฟัง มีเนื้อหาที่ส่งเสริมการพัฒนาในประเด็นสุขภาพ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ ประชาธิปไตย ประเพณีวัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมท้องถิ่น เป็นต้น รวมถึงให้ความเข้าใจที่ดีเกี่ยวกับประโยชน์สาธารณะ

๔.๒) การจัดทำเนื้อหา ต้องหลีกเลี่ยงรายการที่มีเนื้อหาสาระที่ไม่ก่อให้เกิดการล้มล้างการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือที่ไม่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือไม่มีการกระทำซึ่งเข้าลักษณะลามกอนาจาร หรือไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อทำให้เกิดความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชนอย่างร้ายแรง

๔.๓) การรายงานกรณีที่มีเหตุจำเป็นเร่งด่วนที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ เมื่อได้มีการ ออกอากาศแตกต่างจากผังรายการให้แจ้งต่อคณะกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในสามวันนับแต่วันที่ ได้มีการเปลี่ยนแปลงผังรายการ หรือในกรณีที่มีภัยพิบัติหรือมีเหตุฉุกเฉิน หรือมีกรณีอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด จะต้องดำเนินการออกอากาศแจ้งข่าวหรือเตือนภัยให้ประชาชนทราบเมื่อรัฐบาล หรือหน่วยงานของรัฐร้องขอ

๕) กำหนดตารางในการออกอากาศ หมายถึง การคัดเลือก และจัดวางลงบนผังรายการ ประจำวัน ให้มีความเหมาะสม เพื่อสร้างความน่าสนใจ และดึงดูด อันส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพต่อการออกอากาศสูงสุด เช่น ในตอนเช้า ก่อนเวลา ๐๗.๐๐ น. เป็นช่วงเวลาที่เด็กเดินทางไปโรงเรียน สถานีวิทยุสำหรับเด็กอาจเปิดรายการ ให้ความรู้หรือเล่านิทานแฝงสาระสำหรับเด็ก อีกทั้งเพื่อให้ผู้ฟังทันต่อสถานการณ์ สถานีวิทยุจึงจัดให้มีข่าว ถ่ายทอดทุกต้นชั่วโมง เป็นต้น (อภรณ์ กู้พงษ์ศักดิ์, ๒๕๕๔)

๒) หลักเกณฑ์และแนวทางการหารายได้สำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ประเภทกิจการทางธุรกิจ

๒.๑) หลักเกณฑ์การหารายได้สำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภท กิจการทางธุรกิจ

การหารายได้ หมายถึง การรับการสนับสนุนการประกอบกิจการของแต่ละประเภทการทดลอง ประกอบกิจการ โดยวิธีการอุดหนุน หรือการบริจาค หรือการโฆษณา หรือโดยวิธีการอื่นใด ซึ่งมีใช้การกระทำ อย่างหนึ่งอย่างใดที่มีลักษณะครอบงำการประกอบกิจการ และที่ไม่ขัดต่อวัตถุประสงค์การทดลองประกอบ กิจการแต่ละประเภท ในส่วนของการหารายได้ของสถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการประเภทกิจการทางธุรกิจ สามารถหารายได้จากโฆษณา การบริการธุรกิจ การจัดเก็บค่าสมาชิก หรือโดยวิธีอื่นใด แต่ทั้งนี้ต้องเป็นไป ตามประกาศของ สำนักงาน กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการอนุญาตการให้บริการกระจายเสียงและ โทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๕ (สำนักงาน กสทช., ๒๕๕๕) โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑) สำหรับสถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการที่ไม่มีการบอกรับสมาชิก กล่าวคือ ไม่มีการเรียก เก็บเงินค่าสมาชิกหรือบริการอื่นๆ สถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการ สามารถจัดให้มีการโฆษณาสินค้า หรือ บริการได้ แต่ต้องไม่เกินชั่วโมงละ ๑๒ นาที โดยเมื่อรวมเวลาโฆษณาแล้ว ตลอดทั้งวัน ต้องไม่เกินชั่วโมงละ ๑๐ นาที

๒) สำหรับสถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการที่มีการบอกรับสมาชิก กล่าวคือ มีการจัดเก็บเงินค่า สมาชิก หรือบริการอื่นแล้วนั้น การหารายได้จากการโฆษณา และการบริการ ยังคงดำเนินการได้ แต่ต้องไม่เกิน ชั่วโมงละ ๖ นาที โดยเมื่อรวมเวลาการโฆษณาและการบริการธุรกิจตลอดทั้งวันเฉลี่ยแล้วต้องไม่เกินชั่วโมงละ ๕ นาที

๓) ผู้ทดลองประกอบกิจการจัดทำและบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับรายได้และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสถานีในช่วงหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้รับอนุญาตให้ทดลองประกอบกิจการ และให้ยื่นต่อคณะกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่เมื่อมีการร้องขอ

๒.๒) แนวทางการหารายได้ของวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ

ในอดีต วิทยุกระจายเสียง ถือเป็นสื่อมวลชนแขนงหนึ่งที่ประชาชนให้ความสนใจ และมีผู้นิยมฟังเป็นจำนวนมาก เนื่องจากการรับฟังวิทยุกระจายเสียงนั้นเป็นเรื่องที่ง่าย สามารถรับฟังได้ทุกที่ด้วยการพัฒนาเครื่องรับวิทยุที่มีขนาดเล็ก กะทัดรัด พกพาสะดวก ช่างสามารถฟังได้ทุกที่ทั้งในรถยนต์ส่วนตัว หรือรถโดยสารสาธารณะ เป็นต้น อีกทั้งยังสามารถรับฟังได้จากทุกอริยบท ทั้งขณะขับรถ ทำงาน นอนพักผ่อน หรือออกกำลังกาย ดังนั้นการนำเสนอข้อมูลทางวิทยุกระจายเสียง จึงเป็นแนวทางสำคัญ และเป็นช่องทางในการทำการตลาดชนิดหนึ่งขององค์กรต่างๆที่ช่วยเผยแพร่และแนะนำ ข้อมูลสินค้า บริการ และกิจกรรมต่างๆ ให้ประชาชนในวงกว้างได้รู้จัก ค้นเคย รับรู้ และเกิดความต้องการในสินค้าและบริการนั้น ด้วยเหตุนี้เอง องค์กรจึงยอมทุ่มทุนในการผลิต สื่อโฆษณาวิทยุกระจายเสียง หรือ สปอตวิทยุ ที่มีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างและกระตุ้นยอดขายให้สูงขึ้น (ณัฐกิจ ชันแก้ว, ๒๕๖๓)

หากแต่ด้วยการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี และอินเทอร์เน็ตเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการดำรงชีวิต ส่งผลให้พฤติกรรมมารับฟังข่าวสารของประชาชนนั้นเปลี่ยนไป เนื่องจากผู้ฟังสามารถรับฟังข่าวสาร สาระความบันเทิงได้จากหลากหลายช่องทาง ทั้ง YouTube Facebook Podcast หรือ Application เพลง เช่น JOOX Apple Music เป็นต้น ซึ่งสามารถฟังได้จากทั้ง โทรศัพท์มือถือ แท็บเล็ต (Tablet) หรือ คอมพิวเตอร์ เป็นต้น จากการรายงานสภาพตลาดกิจการวิทยุล่าสุดของ สำนักงานนโยบายและวิชาการกระจายเสียงและโทรทัศน์ (วส.) สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ในปี ๒๕๖๒ พบว่า พฤติกรรมมารับฟังวิทยุในปัจจุบันนี้มีฐานผู้ฟังเพียง ๑๐.๕ ล้านคน ในพื้นที่กรุงเทพฯและปริมณฑล แต่ในทางกลับกันการใช้บริการสื่อออนไลน์และโซเชียลมีเดียกลับมีฐานผู้ใช้เป็นจำนวน ๔๐-๕๐ ล้านคน (Media Insight, ๒๕๖๒) ส่งผลให้ มูลค่าตลาดการโฆษณาวิทยุ FM ลดลงอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ เป็นต้นมา และในปี ๒๕๖๒ พบว่า ผู้ประกอบการสื่อวิทยุกระจายเสียงรายใหญ่ ต่างทยอยคืนคลื่นเอฟเอ็ม ไม่ต่อสัญญาสัมปทาน อย่างต่อเนื่อง เช่น คลื่น GET ๑๐๒.๕ FM ซึ่งเป็นคลื่นที่ออกอากาศทางวิทยุเป็นเวลากว่า ๑๗ ปี แจ้งปิดสถานีลงด้วยเหตุผล ผู้บริโภคสื่อวิทยุค่อยๆน้อยลง ส่งผลกระทบต่อรายได้ที่ลดลง (Media Insight, ๒๕๖๒) แสดงให้เห็นว่า เมื่อสัดส่วนการโฆษณาลดลง และพฤติกรรมบริโภคสื่อของประชาชนที่เปลี่ยนไป เป็นผลกระทบโดยตรงต่อรายได้ของสถานีวิทยุ ซึ่งวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจก็ต่างประสบปัญหาเช่นเดียวกัน ด้วยเหตุนี้วิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจจึงควรต้องปรับตัวให้เท่าทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป เพื่อให้สามารถคงอยู่และสร้างรายได้อย่างต่อเนื่อง

แนวทางในการปรับตัววิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ เพื่อให้เข้ากับสถานการณ์ในปัจจุบัน สามารถสรุปได้ดังนี้

๑) การพัฒนาให้สามารถฟังได้บนแพลตฟอร์มออนไลน์และแอปพลิเคชันต่างๆ เช่น การพัฒนาเป็น แอปพลิเคชัน หรือการพัฒนาให้เพลง หรือรายการทางวิทยุสามารถฟังได้ในระบบออนไลน์ เพื่อให้สะดวกต่อ ผู้ฟังในการรับฟังได้ทุกที่ ทุกเวลา

ในที่นี้ขอยกตัวอย่าง คลื่น วิทยุ เอไอเอ็มมีเดีย ในเครือจีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ ที่พัฒนาการรับฟังผ่าน Application “AtimeOnline” เพื่อให้ผู้ฟังสามารถรับฟังคลื่นได้ผ่านสมาร์ตโฟน และพัฒนาคลื่น ซิลล์ ออนไลน์ เพื่อให้ผู้ฟังสามารถรับฟังบนแพลตฟอร์มออนไลน์และแอป ในปัจจุบันได้พัฒนาให้การฟังวิทยุ สามารถฟังเพลงพร้อมดูดีเจขณะจัดรายการได้ หรือแชทคุยกับดีเจเพื่อขอเพลง ถ่ายรูปพร้อมลูกเล่นสติกเกอร์ แคร์กันโต้ โหวตเพลง กดไลค์เพลงที่ชอบ และสามารถดูอันดับเพลงได้ในรูปแบบเรียลไทม์ เป็นต้น

(Media Insight, ๒๕๖๒; Admin เพจ Positionnigh, ๒๕๖๐)

๒) การขยายฐานผู้ฟัง หมายถึง การจัดทำเนื้อหารายการ หรือเพลงที่เน้นเจาะตลาดเฉพาะกลุ่มมากเกินไป จะทำให้ผู้ฟังกลุ่มอื่นเข้าไม่ถึง และไม่มี ความสนใจในช่องวิทยุ นั้น ทำให้กลุ่มผู้ฟังนั้นมีตลาดที่เล็กมาก จนอาจจะทำให้คลื่นวิทยุ นั้นต้องปิดตัวลง ฉะนั้นจึงควรทำเนื้อหา รายการ หรือเพลง ตามเอกลักษณ์ของสถานี แต่เน้นความกว้าง เพื่อให้ผู้ฟังที่เป็นกลุ่มตลาดฟังได้กว้างๆ และผู้ฟังกลุ่มอื่นยังฟังได้

ในที่นี้ขอยกตัวอย่าง คลื่นเพลงร็อกแอนด์โรล ที่ตลาดผู้ฟังในเมืองไทย ไม่มีการแยกเล็กเช่นนั้น ทำให้ ตลาดเล็กมาก คลื่นวิทยุ นั้นก็ต้องปิดตัวลง ในขณะที่คลื่นวิทยุในเครือ เอไอเอ็มมีเดีย ซึ่งเป็น คลื่นสิ่งแวดล้อมที่ไม่ได้นำเสนอเนื้อหาที่เป็นสิ่งแวดล้อมเข้มข้นมากเกินไป แต่มีเนื้อหา กลางๆ เพลงฟังสบาย กลุ่มเป้าหมายวัย ผู้ใหญ่ แต่ด้วยเนื้อหาที่เป็นกลาง ทำให้คนบางกลุ่มไม่ได้อยู่ในวัยผู้ใหญ่ สามารถฟังคลื่นนี้ได้ เป็นต้น

(Media Insight, ๒๕๖๒)

๓) การจัดกิจกรรมออนไลน์และออนกราวด์ควบคู่กัน คือ การจัดกิจกรรมของทางสถานีวิทยุโดยให้ ผู้ฟังได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมสนุกในกิจกรรม เช่น กิจกรรมวิ่ง คอนเสิร์ต กิจกรรมท่องเที่ยว เล่นเกมส์ เป็นต้น ซึ่งการจัดกิจกรรมเหล่านี้จะมีโอกาสได้รับการสนับสนุนจากสปอนเซอร์ของสินค้าประเภทต่างๆด้วย

ในที่นี้ขอยกตัวอย่าง คลื่น Coolism ๙๓.๐๐ FM ซึ่งเป็นคลื่นที่เน้นการเข้าไปอยู่ในทุกช่วงเวลาของ ผู้ฟัง ด้วยคอนเซ็ปต์ MUSIC LIFESTYLE CONTENT ได้มีการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้ผู้ฟังได้เข้ามามีส่วนร่วม เช่น กิจกรรม “พาชาวออฟฟิศยกพลขึ้นเกาะ ลัดเลาะสู่จุดสุดยอดชมวิวทะเลไทย ณ เกาะพะงัน” เป็นกิจกรรม ให้พนักงานออฟฟิศมาร่วมสนุก และนำกลุ่มผู้โชคดีไปเที่ยวในสถานที่ต่างๆ หรือ กิจกรรม “ม.ล. ภาสันต์ สวัสดิ วัตน์ พาร้อยสำราญกับมือค้ำก้นที่ ห้องอาหารกรีนเฮาส์ โรงแรมแลนด์มาร์ค” ซึ่งเป็นกิจกรรมพาผู้โชคดีจาก การเข้าร่วมกิจกรรมทางวิทยุ ไปทานอาหารค่ำ ณ ห้องอาหารกรีนเฮาส์ โรงแรมแลนด์มาร์ค

(Media Insight, ๒๕๖๒; COOL Fahrenheit, ๒๕๖๓)

เอกสารอ้างอิง/ การศึกษาเพิ่มเติม

ณัฐกิจ ชันแก่แล้ว. (๒๕๖๓). สื่อโทรทัศน์ สื่อวิทยุกระจายเสียง และสื่ออินเทอร์เน็ต. สืบค้นจาก

<https://natthakij๕๖/sux-thorthasn-laea-sux-withyu-kracay-seiyng-๑>

นภาพกรณ์ อัจฉริยะกุล และธีรารักษ์ โพธิ์สุวรรณ. (๒๕๕๖). รูปแบบรายการวิทยุกระจายเสียง.

เอกสารการสอน ชุดวิชาการเขียนบทวิทยุกระจายเสียง. นนทบุรี :

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธราช.

สุรพงษ์ โสธนะเสถียร และอิทธิศักดิ์ พลอยศิริชล. (๒๕๕๑). โครงการหลักและแนวทางการบริหาร

การสื่อสาร: มิติทั้งสามในด้านการสื่อสารเพื่อการจัดการทางการสื่อสาร และการบริหาร

สื่อสารมวลชน ระยะที่ ๓ การบริหารงานสื่อวิทยุโทรทัศน์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ประสิทธิ์ภัณฑ์
แอนด์พริ้นติ้ง.

สำนักงาน กสทช. (๒๕๕๖). ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการ

โทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการสำหรับให้บริการกระจายเสียงหรือ

โทรทัศน์. สืบค้นจาก [http://broadcast.nbtc.go.th/law/dwl.php?id=](http://broadcast.nbtc.go.th/law/dwl.php?id=NTYwNTAwMDAwMDA๑&file=ZGFoYS๙kb๒N๑bWWudC๙sYXcvZG๙jL๓RoLzU๒MDUwMDAwMDAwNS๕wZGY=)

[NTYwNTAwMDAwMDA๑&file=ZGFoYS๙kb๒N๑bWWudC๙sYXcvZG๙jL๓RoLzU๒](http://broadcast.nbtc.go.th/law/dwl.php?id=NTYwNTAwMDAwMDA๑&file=ZGFoYS๙kb๒N๑bWWudC๙sYXcvZG๙jL๓RoLzU๒MDUwMDAwMDAwNS๕wZGY=)

[MDUwMDAwMDAwNS๕wZGY=](http://broadcast.nbtc.go.th/law/dwl.php?id=NTYwNTAwMDAwMDA๑&file=ZGFoYS๙kb๒N๑bWWudC๙sYXcvZG๙jL๓RoLzU๒MDUwMDAwMDAwNS๕wZGY=)

อัญญา กุ้งษ์ศักดิ์. (๒๕๕๔). กลยุทธ์การจัดรายการช่วงเวลาภาคเช้าทางโทรทัศน์.

Executive Journal: ๒๕๕๙-๒๖๕.

อิทธิศักดิ์ ธวัสนิษฐ์. (๒๕๕๙). ความหมายของผังรายการ. สืบค้นจาก

<https://www.facebook.com/Mcs๓๔๕๑/posts/๑๑๘๘๘๕๙๕๖๗๘๐๙๖๗๘/>

Admin เพจ Positionnigh. (๒๕๖๐). กลยุทธ์ ATIME MEDIA ปรับตัวสู้วิกฤตสื่อ ส่งมอบประสบการณ์

การฟังเพลงที่ใครๆ ก็ต้องกดไลค์. สืบค้นจาก <https://positionning.com/๑๑๑๓๓๓๕>

Media Insight. (๒๕๖๒). อยู่ยาก! เงื่อนไขาร่วง “วิทยุ” ลาหน้าปิดเอฟเอ็มปรับสู่ออนไลน์. สืบค้นจาก

<https://www.chorsaard.or.th/content/๒๗๒๖๔/อยู่ยาก-เงื่อนไขาร่วง-วิทยุลาหน้าปิดเอฟเอ็ม>

[ปรับสู่ออนไลน์](https://www.chorsaard.or.th/content/๒๗๒๖๔/อยู่ยาก-เงื่อนไขาร่วง-วิทยุลาหน้าปิดเอฟเอ็ม)

Media Insight. (๒๕๖๒). สื่อวิทยุเร่งปรับตัว ชูวันสต่อปเซอร์วิส. สืบค้นจาก

<https://www.chorsaard.or.th/content/๒๐๕๓๗/สื่อวิทยุเร่งปรับตัว-ชูวันสต่อปเซอร์วิส>

Media Insight. (๒๕๖๒). มูลค่าตลาดโฆษณาวิทยุ FM เขตกรุงเทพฯ ในรอบ ๕ ปี. สืบค้นจาก

<https://www.chorsaard.or.th/content/๒๗๒๖๕/มูลค่าตลาดโฆษณาวิทยุ-fm-เขตกรุงเทพฯ-ใน>

[รอบ-๕-ปี](https://www.chorsaard.or.th/content/๒๗๒๖๕/มูลค่าตลาดโฆษณาวิทยุ-fm-เขตกรุงเทพฯ-ใน)

แบบประเมินความรู้ประจำโมดูล

คำชี้แจง แบบทดสอบฉบับนี้ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน ข้อ โปรดทำเครื่องหมาย [x] ในข้อที่ท่านคิดว่า
ว่าเป็นจริงเพียงข้อเดียว

- ข้อความที่ถูกต้องให้ทำเครื่องหมาย [x] ในช่อง “จริง”
- ข้อความที่ไม่ถูกต้องให้ทำเครื่องหมาย [x] ในช่อง “ไม่จริง”

ที่	ข้อความ	จริง	ไม่จริง
โมดูลที่ ๔ การบริหารจัดการสถานีสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ			
	๑) การจัดทำผังรายการสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ เนื้อหาที่ กสทช. กำหนด เนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ รวมถึงการรายงานกรณีที่มีเหตุจำเป็นเร่งด่วนที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ		
๑.	ผังรายการ คือการวางกรอบการนำเสนอรายการทั้งหมดที่จะทำการเผยแพร่บนสถานีทดลองประกอบกิจการกระจายเสียง ในแต่ละวัน รายสัปดาห์ หรือรายเดือน		
๒.	รายการดนตรี (Music Program) เป็นรายการที่มุ่งให้ความบันเทิง นิยมมากที่สุดในรายการวิทยุกระจายเสียง		
๓.	กิจการทางธุรกิจในระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่นต้องมีรายการที่ผู้รับใบอนุญาตผลิตเองในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๐ ของเวลาออกอากาศทั้งหมด		
๔.	การจัดวางผังรายการ ควรเน้นการนำเสนอรายการที่เหมาะสมและสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย โดยพิจารณาจาก เพศ อายุ รสนิยม และความต้องการ รวมทั้งพฤติกรรมการใช้ชีวิตของกลุ่มผู้ฟัง		
๕.	สถานีทดลองประกอบกิจการกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ ควรมีการสร้างเอกลักษณ์ ของสถานี เช่น สถานีเพลงคลาสสิก สถานีธุรกิจชุมชน เพื่อให้กลุ่มผู้ฟังสามารถเลือกรับฟังได้ตามความต้องการ		
	๒) หลักเกณฑ์ และแนวทางการหารายได้สำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ		
๑.	สถานีทดลองประกอบกิจการกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจที่ไม่มีการบอกรับสมาชิก สามารถจัดให้มีการโฆษณาสินค้า หรือบริการได้ แต่ต้องไม่เกินชั่วโมงละ ๑๒ นาที โดยเมื่อรวมเวลาโฆษณาแล้ว ตลอดทั้งวันต้องไม่เกินชั่วโมงละ ๑๐ นาที		
๒.	สถานีทดลองประกอบกิจการกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ ที่มีการบอกรับสมาชิก หารายได้จากการโฆษณาได้ แต่ต้องไม่เกินชั่วโมงละ ๖ นาที โดยเมื่อรวมเวลาการโฆษณาและการบริการธุรกิจตลอดทั้งวันเฉลี่ยแล้วต้องไม่เกินชั่วโมงละ ๕ นาที		
๓.	ผู้ทดลองประกอบกิจการไม่จำเป็นต้องจัดทำและบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับรายได้และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสถานี		
๔.	สถานีทดลองประกอบกิจการกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจควรมีการพัฒนาให้สามารถฟังได้บนแพลตฟอร์มออนไลน์และแอปพลิเคชันต่างๆ จะเป็นการเพิ่มฐานผู้ฟังอีกทางหนึ่ง		

= โครงการพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง =

ที่	ข้อความ	จริง	ไม่จริง
๕.	สถานีทดลองประกอบกิจการกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจควรมีการจัดกิจกรรมออนไลน์และออนกราวด์ควบคู่กัน		

โมดูลที่ ๕ การผลิตและกำกับดูแลเนื้อหารายการวิทยุและโฆษณาสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ

เนื้อหาหลักสูตรและประเด็นความรู้

๑) เทคนิคการผลิตและจัดรายการวิทยุอย่างสร้างสรรค์และเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย

๑.๑) ลักษณะของรายการวิทยุที่สร้างสรรค์

รายการวิทยุถือเป็นสื่อมวลชนประเภทเสียง ที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้และรับฟังของประชาชน โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน ที่สามารถรับฟัง และเลือกชองรายการได้ด้วยตนเอง ดังนั้นในการพัฒนารายการวิทยุอย่างสร้างสรรค์ จึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้ผลิตรายการวิทยุ ที่จะต้องผลิตรายการให้ที่เหมาะสมกับทุกเพศทุกวัย และตรงตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อเป็นการมีความรับผิดชอบต่อสังคม การผลิตรายการวิทยุอย่างสร้างสรรค์ ควรมุ่งเน้นเนื้อหาของรายการควรเป็นเนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและสาธารณะ มีความทันสมัยต่อสถานการณ์ปัจจุบัน และที่สำคัญ คือ ส่งเสริมศีลธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมอันดี ส่งผลกระทบทางบวกต่อจิตใจหรือสุขภาพของประชาชน ครอบครัว ชุมชน และสังคม ไม่ก่อให้เกิดความแตกแยก ขวัญ และสร้างความเกลียดชังต่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ผนวกกับการส่งเสริมทักษะการใช้ชีวิตของประชาชน เด็กและเยาวชนเป็นสำคัญ มีเนื้อหาส่งเสริมการละเมิดสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีในครอบครัวและสังคม รวมถึงส่งเสริมให้ประชาชนมีความสามัคคีและใช้ชีวิตในสังคมที่มีความหลากหลายได้อย่างมีความสุข เพื่อเป็นประโยชน์ต่อประชาชนและสังคมให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขสงบ รวมถึงไม่มีเนื้อหาขัดต่อหลักจรรยาบรรณสื่อ หรือแนวปฏิบัติของวิชาชีพสื่อ (กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์, ๒๕๖๓; ศูนย์ปฏิบัติการสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์, ๒๕๖๓)

องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) (๒๐๑๑) ได้มีการนำเสนอเนื้อหารายการในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ประเภทบริการสาธารณะโดยให้ความสำคัญกับการจัดทำดัชนีชี้วัดคุณภาพรายการขั้นพื้นฐาน โดยได้มีการระบุคุณสมบัติด้านเนื้อหาของรายการคุณภาพที่ควรนำเสนอในสื่อสาธารณะ ควรประกอบด้วย

๑. เนื้อหาสื่อต้องไม่ลำเอียงและสร้างสรรค์จรรยาบรรณใจให้กับคนดู (Unbiased, enlightening information) เนื่องจากการประกอบกิจการเพื่อการบริการสาธารณะได้รับ การทุนสนับสนุนโดยตรงจากผู้ชมคนฟัง ดังนั้น ความคาดหวังในด้านคุณภาพรายการจึงสูงกว่าสื่อพาณิชย์ทั่วไป โดยการผลิตเนื้อหาสื่อสาธารณะนั้นจำเป็นต้องมีความเป็นกลาง ปราศจากอคติต้องมีความน่าเชื่อถือ เพื่อสะท้อนการทำหน้าที่ปริมณฑลสาธารณะในการส่งเสริมประชาธิปไตยในสังคมให้มากที่สุด อีกทั้งเนื้อหารายการควรส่งเสริมรสนิยมและความคิดสร้างสรรค์ใหม่ๆ ให้กับผู้ชมคนฟัง ด้วยเนื้อหาสาระที่เจาะลึก สร้างประสบการณ์ใหม่ๆ และแรงบันดาลใจให้กับผู้รับสาร

๒. เนื้อหาสื่อต้องมีเนื้อหาตอบสนองกับคนทุกกลุ่มในสังคม (General interest and service programming) คือ การมีรายการที่มีเนื้อหาที่น่าสนใจสำหรับกลุ่มคนที่หลากหลาย รวมถึงมีรายการเฉพาะที่เน้นการตอบสนองกลุ่มคนเฉพาะที่ต้องการข้อมูลข่าวสารเฉพาะ มีรสนิยมเฉพาะ เช่น กลุ่มผู้พิการ กลุ่มเด็ก กลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อย กลุ่มผู้บริโภค หรือกลุ่มศิลปิน เป็นต้น อีกทั้งควรจัดสรรเนื้อหาที่เป็นประเด็น

สาธารณะของสังคมที่กระทบกับผู้คนในวงกว้าง ทั้งนี้เพื่อใช้พื้นที่สื่อมวลชนให้เป็นประโยชน์ในการกำหนดวาระของสังคมในสิ่งที่ผู้ชมคนฟังจำเป็นต้องทราบ

๓. เนื้อหาสื่อควรมีความโดดเด่น สร้างสุนทรียศาสตร์ให้กับผู้ชม (Programs that leave their mark) สื่อสาธารณะควรเป็นสถาบันที่สร้างวัฒนธรรมและนำพาสังคมไปในทิศทางที่สร้างสรรค์ผ่านเนื้อหาที่นำเสนอ อีกทั้งควรนำเสนอเนื้อหาที่แตกต่างไปจากสื่อพาณิชย์ช่องอื่นๆ ด้วย ทั้งนี้ตามแนวทางของยูเนสโกระบุว่า การเป็นสื่อสาธารณะนั้นจำเป็นต้องมีการกิจทางศิลปะและวัฒนธรรมในการส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรม การเป็นตัวแทนในการนำเสนอสินค้าทางวัฒนธรรม และสนับสนุนการสร้างงานศิลปะไม่ว่าจะเป็นละครเวทีคอนเสิร์ต หรือการแสดงอื่นๆที่สะท้อนศิลปะ อันเป็นส่วนหนึ่งในการยกระดับรสนิยมและจรรยาบรรณของคนในสังคม

๔. สถานีควรมีการผลิตเนื้อหาสื่อจากสถานีของตนเอง (In-house production) เนื่องจากการผลิตเนื้อหาสื่อภายในสถานีเองจะสร้างคาแรกเตอร์และมาตรฐานการทำงานของสื่อสาธารณะในสถานีของตนเองได้ทั้งนี้จะสร้างความโดดเด่นที่ชัดเจนของเนื้อหาในสื่อสาธารณะให้แตกต่างจากสื่อพาณิชย์ได้อย่างชัดเจน ทั้งนี้การมีเนื้อหารายการที่ผลิตด้วยตนเองจะเป็นตัวประกันคุณภาพของรายการให้ได้มาตรฐานของการเป็นสื่อสาธารณะอีกด้วย

๕. เนื้อหาสื่อจำเป็นต้องมีเนื้อหาภายในประเทศ (National content) เพื่อให้สื่อมวลชนทำหน้าที่ในการเป็นพื้นที่เพื่อประกอบสร้างอัตลักษณ์ของคนในชาติ อีกทั้งเป็นการป้องกันการคุกคามเชิงวัฒนธรรมอันอาจมาจากการนำเข้ารายการจากต่างประเทศอีกด้วย ทั้งนี้การที่สื่อสาธารณะนำเสนอเนื้อหาที่เป็นประเด็นภายในประเทศนี้จะทำให้ผู้ชมคนฟังในประเทศตระหนักได้ถึงวาระทางสังคมที่ควรคำนึงถึง อันนำไปสู่การสร้างสำนึกความเป็นพลเมืองของคนในประเทศนั้นๆ ด้วย

นอกจากนี้การผลิตรายการวิทยุอย่างสร้างสรรค์ สามารถดำเนินการและวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายโดยการพิจารณาจากหลักการแบ่งประเภทรายการวิทยุ ให้เหมาะสมกับรายการ ตามประกาศ กสทช. เรื่องหลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการสำหรับการให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๖ ประกอบด้วย ๖ ประเภท ดังนี้

๑) รายการสำหรับเด็กปฐมวัยอายุ ๓ - ๕ ปี

สัญลักษณ์	เสียงประกอบ
	รายการต่อไปนี้ เป็นรายการสำหรับเด็กปฐมวัย ผลิตขึ้นสำหรับผู้ฟังในวัย ๓ - ๕ ปี

เนื้อหาของรายการ ควรมีสาระที่เหมาะสม และสอดคล้องต่อพัฒนาการของเด็ก ทั้งในด้าน ร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ทั้งนี้ในด้านของสังคม ควรนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับ การแบ่งปัน ความมีวินัย ความซื่อสัตย์ รู้แพ้ รู้ชนะ รู้ถอย และการรักษามารยาทไทย และในด้านของ อารมณ์ สติปัญญา และร่างกาย ควรนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับ การควบคุมตนเอง การใช้จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ การส่งเสริมความรู้รอบตัว การส่งเสริมทักษะทางด้านภาษาและคณิตศาสตร์ การรักการอ่าน การส่งเสริมการเคลื่อนไหวร่างกาย

และกล่อมเนื้อ และการให้คำปรึกษากับ พ่อแม่ ผู้ปกครองเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็ก (เสาวณีย์ ฉัตรแก้ว, ๒๕๕๗)

รูปแบบรายการ ควรมีการนำเสนอให้เกิดความหลากหลาย (Variety) ซึ่งประกอบด้วยนิทาน ที่มีการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม และคติสอนใจ อีกทั้ง มีตัวละครเอกที่เป็นตัวเดินเรื่อง เพื่อจูงใจให้เด็กติดตาม รู้สึกผูกพัน และเป็นแบบอย่างให้ปฏิบัติตาม ช่วงท้ายของนิทานควรมีการสรุปคติสอนใจ หรืออาจเชิญชวนให้เด็กใช้ความคิดของตนเองถึง คุณธรรมที่ได้รับในนิทานก่อนที่จะเฉลย และควรมีความยาวประมาณ ๕ - ๑๐ นาที หรือ การนำเสนอเพลงสำหรับเด็ก ซึ่งมีเนื้อร้อง และทำนองที่ฟังง่าย อาจมีการสอดแทรกความรู้ ทักษะ ภาษา คณิตศาสตร์ หรือคติสอนใจไว้ในเพลง หรือการเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น หรือตอบคำถามในประเด็นง่ายๆ ไม่ซับซ้อน หรือการให้เด็กเล่นเกมสักรางวัลต่างๆ เป็นต้น (เสาวณีย์ ฉัตรแก้ว, ๒๕๕๗)

ในที่นี้ขอยกตัวอย่างรายการ FUN KID ทางสถานีวิทยุ เชียงใหม่ Love OK Click คลื่น ๙๖.๗๕ MHz เป็นสถานีเพลงรักของคนเชียงใหม่ ซึ่งเป็นรายการสำหรับเด็ก ในช่วงเช้า วันเสาร์ ประกอบด้วย การบรรเลงเพลงที่มีเนื้อหา ทำนองที่ฟังง่ายไม่ซับซ้อน รวมถึงมีการเล่นนิทาน โดยใช้เสียงพากย์ที่น่าฟัง และชัดเจน ทำให้เด็กๆ สนใจและติดตาม (LoveOKClick ๙๖.๗๕, ๒๕๖๒)

๒) รายการสำหรับเด็ก อายุ ๖ - ๑๒ ปี

สัญลักษณ์	เสียงประกอบ
	รายการต่อไปนี้เป็นรายการสำหรับเด็ก ผลิตขึ้นสำหรับผู้ฟังในวัย ๖ - ๑๒ ปี

เนื้อหาของรายการ ควรมีสาระที่ส่งเสริมทักษะทั้งสี่ด้านได้แก่ การฟัง การพูด การอ่านและการเขียน พัฒนาการ IQ EQ ความคิดสร้างสรรค์ ตามความเหมาะสมของแต่ละช่วงวัย รวมถึงแทรกสาระที่เป็นประโยชน์ในการดูแลตนเองและคนรอบข้าง รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เนื่องจากในช่วงวัยนี้เป็นช่วงวัยที่สร้างการเรียนรู้ การมีวินัย การพัฒนาความเป็นเหตุเป็นผล การแยกแยะข้อมูลข่าวสาร และที่สำคัญเป็นช่วงวัยที่มีแนวโน้มในการลอกเลียนแบบพฤติกรรมสูง ดังนั้นเนื้อหาของรายการควรเน้นในเรื่องของความสอดคล้อง และสามารถเชื่อมโยงกับสถานการณ์จริงหรือประสบการณ์ในชีวิตประจำวันได้ และต้องเป็นเนื้อหาที่เข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อน และมีน้ำเสียงการนำเสนอที่ไม่ว่างเหวี่ยง น่าเบื่อ (พรธมลิมล วิบุลาการ, ๒๕๕๔; ThaiPR.net, ๒๕๕๑)

รูปแบบรายการ ควรมีรูปแบบการดำเนินรายการในลักษณะที่มีความชัดเจน เป็นรูปธรรม สนุก และน่าสนใจ ทั้งมุ่งสร้างประเด็นชวนให้เด็กคิด โดยนำเสนอรายการในรูปแบบของการสร้างความผสมผสานระหว่างเนื้อหาสาระ และความบันเทิง เนื่องจากสมาธิของเด็กในการเรียนรู้มีอยู่อย่างจำกัด การผสมผสานความบันเทิงในการจัดรายการ จึงเป็นแนวทางที่ช่วยผ่อนคลาย และเกิดความเข้าใจต่อเนื้อหาสาระที่ต้องการสื่อสารมากขึ้น หรือ การเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น หรือตอบคำถาม หรือการใช้พื้นที่ในการสื่อสารระหว่างเด็กที่อยู่ในรายการ และไม่ได้อยู่ในรายการ (พรสุรีย์ วิชาศรีนิมิต, ๒๕๖๐)

ในที่นี้ขอยกตัวอย่างรายการ “Home Kid Si คิดอย่างมีความสุข” ทางสถานีวิทยุ Happy Family Radio คลื่น ๑๐๕ MHz เป็นสถานีวิทยุเพื่อครอบครัว รายการนำเสนอในรูปแบบของการให้ความรู้ แก่เด็ก

ควบคู่ไปกับการสร้างความน่าสนใจด้วยการ ให้เด็กร่วมตอบคำถาม ซึ่งของรางวัล เนื้อหาที่น่าสนใจ เช่น วิธีการรักษาฟัน และ พยัญชนะไทย อีกทั้งการนำเสนอด้วยน้ำเสียงที่มีความน่าสนใจ น่าติดตาม (Home Family Radio FM ๑๐๕ MHz, ๒๕๖๑)

๓) รายการทั่วไปสามารถรับฟังได้ทุกวัย

สัญลักษณ์	เสียงประกอบ
	รายการต่อไปนี้เป็นรายการทั่วไปสามารถรับฟังได้ทุกวัย

เนื้อหาของรายการ เป็นลักษณะสาระความรู้ ที่เหมาะกับทุกเพศและทุกวัย และความบันเทิง ที่ไม่มีผลกระทบต่อการแสดงออกและความคิดของเด็กและเยาวชน ซึ่งสาระความรู้จะโดยมากเน้นการส่งเสริมพัฒนาการด้านความคิดเชิงระบบ มีเหตุผล สร้างแรงบันดาลใจ ความคิดสร้างสรรค์ สร้างจินตนาการ ให้ความสำคัญต่อสถาบันครอบครัว การให้ความรู้ในศาสตร์ด้านต่างๆ ทักษะชีวิต การประกอบอาชีพ ศิลปวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม สุขภาพ การดำรงชีวิต ความเคารพในความหลากหลายของ วัฒนธรรม ชชาติพันธุ์ และเพศสภาพ รวมถึงการสร้างองค์ความรู้ ให้ผู้ฟังมีความรู้เท่าทันสื่อ สังคม การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เพื่อสร้างสังคมที่มีคุณภาพและเป็นธรรม (Thai PBS, ๒๕๕๘)

รูปแบบรายการ มุ่งเน้นการสร้างความรู้ ควบคู่กับการให้ความบันเทิง โดยมุ่งสร้างประเด็นในเรื่องที่น่าสนใจ และทันสมัย ชวนให้คิด วิเคราะห์ มีสอดแทรกกิจกรรมที่สร้างการเรียนรู้ให้แก่เด็กไปพร้อมกัน ทั้ง กิจกรรมที่สามารถทำคนเดียว กับเพื่อน หรือกับครอบครัว ในบางครั้งอาจมีการเปิดโอกาสให้ผู้ฟังได้มีส่วนร่วมร่วมแสดงความคิดเห็น หรือตอบคำถาม เพื่อร่วมสนุกและสร้างสีสันในรายการให้มีความน่าตื่นตื้นเต้นมากขึ้น ทั้งนี้ การดำเนินรายการด้วย น้ำเสียงที่ไม่แข็งทื่อ จะเป็นส่วนช่วยให้รายการดูมีความน่าสนใจ และน่าติดตามมากขึ้น (พรสุรีย์ วิชาศรีนิมิต, ๒๕๖๐; Thai PBS, ๒๕๕๘)

ในที่นี่ขอยกตัวอย่างรายการ “Variety Travel: ตอบทุกโจทย์ หัวใจชอบเที่ยว” ทางสถานีวิทยุ Active Radio คลื่น ๙๙ MHz เป็นรายการที่น่าสนใจข้อมูล ข่าวสารด้านการท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ จากการบอกเล่าเรื่องราวของนักจัดรายการที่มีประสบการณ์และเชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว (ทิบดี ทัพพการณัม และ พิทักษ์ ศิริวงษ์, ๒๕๖๐)

๔) รายการที่เหมาะสมกับผู้ชมที่มีอายุ ๑๓ ปีขึ้นไป ผู้ชมที่มีอายุน้อยกว่า ๑๓ ปี ควรได้รับคำแนะนำ

สัญลักษณ์	เสียงประกอบ
	รายการต่อไปนี้เป็นรายการที่เหมาะสมสำหรับผู้ฟังที่มีอายุ ๑๓ ปีขึ้นไป อาจมีภาพ เสียง หรือเนื้อหาที่ต้องใช้วิจารณญาณในการรับชม ผู้ฟังที่มีอายุน้อยกว่า ๑๓ ปี ควรได้รับคำแนะนำ

เนื้อหาของรายการ มีเนื้อหาสาระที่น่าสนใจ อาจมีภาพ เสียง หรือเนื้อหาที่มีความรุนแรงในระดับน้อย ซึ่งต้องใช้วิจารณญาณในการรับฟัง เกี่ยวข้องกับ ความสัมพันธ์ สารคดี การดำรงชีวิต รายการตลก รายการ ชวนสงสัยของขวัญ สร้างความหวาดผวา ตลอดจนข่าวบันเทิงเกี่ยวกับ ดารา นักแสดง ละคร เป็นต้น

ข่าวสารที่อาจมีความรุนแรง ประเด็นต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการเมือง และการดำรงชีวิต ซึ่งอาจมีการแสดงพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ หรือการนำเสนอเนื้อหาด้านความเท็จ ที่มีความสนุก น่าสนใจ ช่วยคลายเครียด บางครั้งอาจมีการใช้ภาษาในถ้อยคำที่ไม่สุภาพ หยาดคายบ้าง เพื่อสร้างความบันเทิง ซึ่งไม่เหมาะกับเด็กและเยาวชนที่มีอายุต่ำกว่า ๑๓ ปี ซึ่งเป็นช่วงวัยที่มีมีแนวโน้มการเลียนแบบพฤติกรรมสูง อีกทั้งเป็นช่วงวัยที่มีความอยากรู้อยากเห็น ดังนั้นเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดเด็กและเยาวชน ได้รับข้อมูล สารที่เป็นผลกระทบที่ไม่ดีต่อพฤติกรรม ความคิดและทัศนคติของเด็กและเยาวชน ผู้ปกครองจึงควรดูแล และให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด (ไพฑูริย์ ทองสม และกุลธิดา ธรรมวิวัฒน์, ๒๕๕๘)

รูปแบบรายการ เป็นการดำเนินรายการเพื่อสร้างความบันเทิง ประเภท ดนตรี เพลง ละคร ตลก เน้นการเล่าเรื่อง ชวนพูดคุยเพื่อให้ข้อคิด ผสานการให้สาระความรู้ จากประเด็นต่างๆที่น่าสนใจ หรืออาจมีการปาฐกถา สัมภาษณ์ อภิปราย วิเคราะห์สถานการณ์ทั้งในชีวิตประจำวัน และสถานการณ์อื่นๆ ซึ่งบางครั้งอาจมีการใช้ถ้อยคำที่ไม่สุภาพ เพื่อสร้างสีสันของรายการ ให้ดูมีความน่าสนใจ และไม่น่าเบื่อ หรือการเปิดโอกาสให้ผู้ชมได้เข้ามาพูดคุย แสดงความคิดเห็น และอาจมีการสอดแทรกคติสอนใจ และวิธีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นให้แก่ผู้ฟัง ควบคู่ไปด้วย

ในที่นี้ขอยกตัวอย่างรายการ “The Shock” ทางสถานีวิทยุเดอะช็อก คลื่น ๑๐๑ MHz เป็นรายการสนทนาทางวิทยุในเรื่องเกี่ยวข้องกับ สถานการณ์ชวนสยองขวัญ เรื่องราวลึกลับ รวมถึงการออกไปทำพิธีจนยังสถานที่จริงด้วย การดำเนินรายการจะดำเนินในรูปแบบการแชร์ประสบการณ์จากผู้ฟัง (Radioth.net, ๒๕๖๓)

๕) รายการที่เหมาะสมกับผู้ชมที่มีอายุ ๑๘ ปีขึ้นไปผู้ชมที่มีอายุน้อยกว่า ๑๘ ปี ควรได้รับคำแนะนำ

สัญลักษณ์	เสียงประกอบ
	รายการต่อไปนี้เป็นสำหรับผู้ฟังที่มีอายุ ๑๘ ปีขึ้นไป อาจมีภาพ เสียง หรือเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมด้านพฤติกรรม ความรุนแรง เพศ และการใช้ภาษา ซึ่งต้องใช้วิจารณญาณในการรับชม ผู้ฟังที่มีอายุน้อยกว่า ๑๘ ปี ควรได้รับคำแนะนำ

รายการต่อไปนี้เป็นสำหรับผู้ฟังที่มีอายุ ๑๘ ปีขึ้นไป อาจมีภาพ เสียง หรือเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมด้านพฤติกรรม ความรุนแรง เพศ และการใช้ภาษา ซึ่งต้องใช้วิจารณญาณในการรับชม ผู้ฟังที่มีอายุน้อยกว่า ๑๘ ปี ควรได้รับคำแนะนำ

เนื้อหาของรายการ มีเนื้อหาสาระที่น่าสนใจ อาจมีภาพ เสียง หรือเนื้อหาที่มีความรุนแรงในระดับปานกลาง ซึ่งต้องใช้วิจารณญาณในการรับฟัง สาระเกี่ยวข้องกับเรื่องราวของ ความรัก ความสัมพันธ์ เพศ การดำรงชีวิต ข่าว ประเด็นต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการเมือง และการดำรงชีวิต ซึ่งอาจมีความรุนแรงและแสดงพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ เนื้อหาด้านความเท็จ เช่น เพลง ละคร ดนตรี หรือ ละคร บางครั้งอาจมีการใช้ภาษาในถ้อยคำที่ไม่สุภาพ หยาดคายบ้าง เพื่อสร้างความบันเทิง เพื่อสร้างความสนุก ตลก น่าสนใจ ช่วยคลายเครียด ไม่เหมาะกับเด็กและเยาวชนที่มีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี เพราะเป็นช่วงวัยมีการพัฒนาระบบการคิด การรับรู้แยกแยะข้อมูลที่ได้รับ มีความต้องการการยอมรับจากสังคม พยายามแสวงหาต้นแบบทางอุดมคติ และสร้างภาพลักษณ์ ตนเองให้มีความเป็นผู้ใหญ่ จากการเลียนแบบพฤติกรรม อีกทั้งเป็นช่วงวัยที่มีความอยากรู้อยากเห็น

อยากเห็น ฉะนั้นผู้ปกครองจึงควรดูแล และให้คำแนะนำขณะรับฟังรายการ (ไพฑูริย์ ทองสม และกุลธิดา ธรรมวิวัฒน์, ๒๕๕๘)

รูปแบบรายการ เป็นการดำเนินรายการเพื่อสร้างความบันเทิง ประเภท ดนตรี เพลง ละคร ตลก เน้นการเล่าเรื่อง ขวัญพุดคุยเพื่อให้ข้อคิด สร้างพื้นที่ให้ผู้ฟังมาแบ่งปันประสบการณ์ ผสานการให้สาระความรู้ จากประเด็นต่างๆที่น่าสนใจ หรืออาจมีการปาฐกถา สัมภาษณ์ อภิปราย วิเคราะห์สถานการณ์ทั้งในชีวิตประจำ และสถานการณ์อื่นๆ ซึ่งบางครั้งอาจมีการใช้ถ้อยคำที่ไม่สุภาพ เพื่อสร้างสีสันของรายการ ให้ดูมีความน่าสนใจ และไม่น่าเบื่อ หรือการเปิดโอกาสให้ผู้ชมได้เข้ามาพุดคุย แสดงความคิดเห็น และอาจมีการสอดแทรกคติสอนใจ และวิธีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นให้แก่ผู้ฟัง ควบคู่ไปด้วย

ในที่นี้ขอยกตัวอย่างรายการ “พุธ ทอล์ค พุช โทร โทรา มานะ คุยได้ทุกเรื่อง” ทางสถานีวิทยุ EFM คลื่น ๑๐๔.๕ MHz เป็นรายการวิทยุจัดในรูปแบบของการไลฟ์วิดีโอสด ดำเนินรายการในรูปแบบการให้พื้นที่ในการรับฟังและให้คำแนะนำในทุกเรื่องทั้ง ทั้งด้านความรัก เพื่อนร่วมงาน หรือปัญหาด้านอื่นๆที่ผู้ฟังได้โทรเข้ามาพุดคุย และแบ่งปัน ซึ่งภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร อาจมีการใช้ภาษาที่ความรุนแรง หรือหยาบคายบ้างในบางครั้ง เพื่อสร้างสีสัน ความน่าสนใจ และความบันเทิงให้กับผู้ฟัง (ณัฐวุฒิ แสงชูวงษ์, ๒๕๖๑) และรายการ “คลับ ฟรายเดย์ (Club Friday)” ทางสถานีวิทยุ Green Wave คลื่น ๑๐๖.๕ MHz เป็นรายการสนทนาทางวิทยุในเรื่องของ ความรัก ความสัมพันธ์ ในรูปแบบการแชร์ประสบการณ์จากผู้ฟัง ที่เกิดจากบทสนทนาหลังไมค์สู่หน้าไมค์ และการให้คำแนะนำ หรือข้อเสนอแนะของปัญหาจากผู้จัดรายการ (ยุทธนา สุวรรณรัตน์, ๒๕๕๐)

๖) รายการเฉพาะไม่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชน

สัญลักษณ์	เสียงประกอบ
	รายการที่อาจมีเนื้อหาสาระที่ต้องใช้วิจารณญาณในการรับชม อาจมีเนื้อหาสาระที่ไม่เหมาะสมในเรื่องของ เพศ ภาษา และพฤติกรรมความรุนแรงในระดับมาก

รายการที่อาจมีเนื้อหาสาระที่ต้องใช้วิจารณญาณในการรับชม อาจมีเนื้อหาสาระที่ไม่เหมาะสมในเรื่องของเพศ ภาษา และพฤติกรรมความรุนแรงในระดับมาก

เนื้อหาของรายการ มีเนื้อหาสาระ เกี่ยวกับละคร หรือข่าวสารที่อาจมีความรุนแรง เช่น การกระทำผิดกฎหมาย การใช้สารเสพติด ชิงมีนเมา การค้าประเวณี การเล่นเกมพนัน เพศสัมพันธ์ เป็นต้น รวมถึงพฤติกรรมความรุนแรงทั้ง ต่อตนเอง ผู้อื่นๆ สิ่งมีชีวิต สัตว์ สิ่งแวดล้อม รวมถึงการใช้อาวุธทำร้ายกัน การดูหมิ่นเหยียดหยามเกี่ยวกับชาติพันธุ์ เพศ สถานะ ชนชั้น หรือการแสดงออกที่เกิดทัศนคติทางลบกับผู้อื่น พร้อมทั้งมีการใช้ภาษาที่ล้อแหลม หมิ่นเหม่ สื่อความหมายในทางลบ หรือภาษาที่ไม่สุภาพ ก้าวร้าว น่ากลัว ซึ่งส่งผลกระทบต่อจิตใจ หรือลักษณะที่ไม่เหมาะสม ดังนั้น ผู้ปกครองจึงควรดูแลอย่างใกล้ชิด เพื่อไม่ให้รับฟังรายการสำหรับผู้ใหญ่ อันจะส่งผลกระทบต่อการแสดงออกทางพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนที่มาเหมาะสม (ไพฑูริย์ ทองสม และกุลธิดา ธรรมวิวัฒน์, ๒๕๕๘) ซึ่งปัจจุบันมีหลายสถานีที่การนำเสนอข่าวหรือประเด็นทางการเมือง และสังคมในเชิงรุนแรง

๑.๒) หลักการผลิตและจัดรายการวิทยุอย่างสร้างสรรค์และเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย

การผลิตรายการ หมายถึง กระบวนการคิดสร้างสรรค์ และผลิตรายการประเภทและรูปแบบต่างๆ ตามแผนการจัดรายการ เพื่อให้มีรายการออกอากาศตามตารางการกระจายเสียงที่กำหนดไว้ ซึ่งมีทั้งรายการที่บันทึกเสียงล่วงหน้า และรายการที่ผลิตสดออกอากาศในเวลานั้น โดยการจัดและผลิตรายการ ควรเป็นการวางแผนในภาพรวมว่าสถานีควรมีรายการประเภทใด จะเลือกสรรรายการอย่างไรจึงจะเหมาะสมกับกลุ่มผู้ฟังเป้าหมาย รวมทั้งต้องมีการวางแผนผังรายการ หรือกำหนดตารางการกระจายเสียงว่าจะรายการใดจะออกอากาศในวัน เวลาใด ส่วนการผลิตรายการนั้นเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นต่อเนื่องกัน กล่าวคือ เมื่อมีการวางแผนจัดรายการ และวางแผนผังรายการโดยผู้จัดรายการแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือการผลิตรายการเพื่อออกอากาศตามที่กำหนดไว้ในตารางออกอากาศ การผลิตรายการเป็นหน้าที่ของผู้ผลิตรายการซึ่งจะสร้างสรรค์รายการออกมาให้ตรงกับความต้องการของผู้ฟังและสามารถดึงดูดความสนใจของผู้ฟังให้ฟังรายการของสถานี ซึ่งการผลิตรายการวิทยุสร้างสรรค์ที่มีคุณภาพ รวดเร็ว น่าสนใจ และสามารถเรียกเรตติ้งจากผู้ชมได้ในระดับสูงนั้น ผู้ผลิตรายการจึงควรต้องมีการวางแผน การคิดอย่างเป็นระบบ และสร้างความเข้าใจกับลักษณะและพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมาย เป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้ รายการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างตรงจุด เนื้อหา มีความเข้าใจง่าย สอดคล้องต่อความสามารถในการรับข้อมูลของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อนำสาระไปสู่ผู้ฟังได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สุมน อยู่สิน, ๒๕๕๖; พัชรพร ติวังษ์, ๒๕๕๗; โสภิญญา ขุนภักดิ์, ๒๕๕๙; นาวิณ วงศ์สมบูรณ์ และ ลดาวัลย์ แก้วสีนวล, ๒๕๖๑) โดยหลักในการผลิตรายการวิทยุสร้างสรรค์ ควรประกอบด้วยขั้นตอนดังต่อไปนี้

๑) การวางแผน (Planning) ขั้นตอนการค้นหาไอเดียที่จะสร้างสรรค์ผลงานรายการวิทยุ กำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ศึกษาต้องการของกลุ่มเป้าหมาย พฤติกรรมการฟังวิทยุ รสนิยม เพื่อสร้างความเข้าใจและทำความรู้จักกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย รวมถึงทิศทางการนำเสนอของรายการในปัจจุบัน ส่งผลให้การผลิตรายการนั้นสามารถผลิตรายการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องต่อความต้องการของผู้ฟังได้อย่างตรงจุด

๒) การเตรียมงาน (Pre-production) ขั้นการเตรียมความพร้อมในด้านของเนื้อหา ที่มีความน่าสนใจ และสอดคล้องกับรูปแบบของรายการ ศึกษาข้อมูลอย่างละเอียด เพื่อนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อสร้างประเด็นในการจัดรายการ ให้มีความน่าสนใจ กระชับ และครอบคลุม รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับรายการทั้งในปัจจุบัน และอดีตที่มีความใกล้เคียง และคล้ายคลึง ประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากการดำเนินรายการครั้งที่ผ่านมา หรือประเด็นที่เกิดขึ้นกับรายการในคลื่นวิทยุอื่น กำหนดผู้รับผิดชอบ กำหนดแผนการปฏิบัติงาน กำหนดงบประมาณ ตั้งแต่เริ่มจัดทำ ดำเนินรายการ ตลอดจนประเมินรายการ

๓) การบ่มเพาะความคิด (Fusion) ขั้นการร่วมระดมสมอง จากผู้ที่มีประสบการณ์ เพื่อร่วมงาน นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้มีส่วนได้เสีย ในการออกแบบ วิเคราะห์ สังเคราะห์ประเด็น วิธีการนำเสนอ เนื้อหาสาระที่ความเหมาะสมและครอบคลุม สังเคราะห์แนวทางการแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้นทั้งก่อน ระหว่าง และหลังการทำรายการ เพื่อให้การผลิตรายการสร้างสรรค์สามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและ

สอดคล้องกับรูปแบบ และวัตถุประสงค์ของรายการ ทั้งยังมีเนื้อหาที่เหมาะสม และตรงตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

๔) การเตรียมทรัพยากร (Preparation) ขั้นการจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ประกอบ รายการ ได้แก่ แผ่นเสียง เพลงที่ใช้ในการประกอบรายการ เสียงประกอบรายการ ความพร้อมของบุคลากร บทการดำเนินรายการ (Script) ตารางนัดหมายเพื่อ สัมภาษณ์ อัดรายการสำหรับรายการบันทึกเทป

๕) การซ้อมก่อนออกอากาศจริง (Trial) ขั้นการซักซ้อม เสมือนการออกอากาศจริง โดยจัดรายการและดำเนินรายการตาม บทบาทที่กำหนดไว้ เพื่อหาข้อบกพร่อง และเกิดความเข้าใจร่วมกันในการดำเนินรายการ เพื่อหลีกเลี่ยงความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการถ่ายทำจริง หรือบางครั้งอาจมีการบันทึกรายการแล้วนำไปทดลองให้กลุ่มตัวอย่างซึ่งอยู่ในช่วงอายุของกลุ่มเป้าหมายฟัง และให้ข้อเสนอแนะก่อน เพื่อนำข้อมูลมาปรับก่อนมีการออกอากาศจริง

๖) การออกอากาศจริง (Show) ขั้นการปฏิบัติตามทุกกระบวนการ ขั้นตอน ตามบทที่วางแผนไว้ ซึ่งอาจเป็นรายการสด หรือรายการบันทึกเทป แล้วแต่รูปแบบของรายการที่จะนำเสนอ

๗) การประเมิน (Evaluate) ขั้นการตรวจสอบ ติดตามประเมินผลการดำเนินรายการหลังจากออกอากาศไปเรียบร้อยแล้ว ว่า มีข้อผิดพลาดส่วนไหน ควรปรับปรุงในส่วนไหน วิธีและแนวทางแก้ไขหรือปรับเปลี่ยน เพื่อให้ตรงตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมายมากขึ้น และประสบความสำเร็จตามเป้าประสงค์ในการผลิตรายการ

๒) การกำกับดูแลเนื้อหารายการสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ และการโฆษณาโดยคำนึงถึงผู้บริโภคเป็นสำคัญ

๒.๑) หลักการกำกับดูแลสื่อ และรูปแบบการกำกับดูแลสื่อวิทยุกระจายเสียงในประเทศไทย

ทุกประเทศทั่วโลกให้ความสำคัญกับการกำกับดูแลเนื้อหารายการของวิทยุ เนื่องจากสื่อวิทยุมีความแพร่หลายสู่ประชาชน (Pervasiveness) ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงได้โดยทั่วไป (Invasiveness) มีความเป็นสาธารณะ (Publicness) และมีอิทธิพลต่อความคิด และความสนใจของประชาชน (Influence) ซึ่งรูปแบบการกำกับสื่อ มี ๓ รูปแบบ (พิรงรอง รามสูต, ๒๕๕๖; เคฟ, ๒๕๕๓) ได้แก่

๑) การกำกับดูแลโดยอำนาจรัฐ (State-Regulation) เป็นการออกมาตรการหรือออกคำสั่งและควบคุม (Command and Control หรือ C&C) ระบอบการกำกับดูแล โดยหน่วยงาน ผู้มีอำนาจตามกฎหมายเป็นระบอบที่รัฐบาลพัฒนาขึ้น และออกกฎหมาย โดยศาลยุติธรรมทำหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าว มีการกำหนดบทลงโทษทางกฎหมายเพื่อใช้ในการห้ามพฤติกรรมหรือ เพื่อกำหนดการกระทำในแง่บวกบางอย่าง หรือเพื่อกำหนดเงื่อนไข ในการเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมหนึ่งๆ อีกทั้งยังมีมาตรการอื่นๆ อาทิ ระบบการใช้มาตรการจูงใจ (Incentive-Based) เช่น การกำหนดภาษี ในเชิงลบหรือเชิงบวก การให้เงินช่วยเหลือและเงินอุดหนุน และการกำกับดูแลการเปิดเผยข้อมูล (Disclosure Regulation) ซึ่งห้ามเผยแพร่ข้อมูล ที่เป็นเท็จหรือทำให้เกิดความเข้าใจผิด การจัดทำข้อมูลเพื่อเผยแพร่ต่อสาธารณะโดยตรงกระทำโดยหน่วยงานกำกับดูแลผู้ตรวจสอบหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทั้งนี้ระบอบการกำกับดูแลโดยหน่วยงานผู้มีอำนาจตามกฎหมาย (Statutory Regulation) มีจุดแข็งที่สำคัญ คือ สามารถบังคับใช้กฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เนื่องจากมีบทลงโทษตามอำนาจทางกฎหมายที่เข้มงวด (Fixed Standards) และถือเป็นกลยุทธ์ป้องกันสาธารณะระดับสูง ส่วนจุดอ่อนที่สำคัญ คือ ขาดความยืดหยุ่น และขาดความสามารถในการปรับตัวให้ทันความเปลี่ยนแปลง และก่อให้เกิดภาระแก่หน่วยงานกำกับดูแลมาก รวมถึงเปิดช่องให้รัฐสามารถเข้ามาแทรกแซงการนำเสนอเนื้อหา อีกทั้งสื่อผู้ถูกกำกับดูแลจะไม่มีแรงจูงใจที่จะสร้างมาตรฐานที่ดีกว่า โดยมักจะดำเนินกิจการเท่าที่มาตรฐานกำหนดเท่านั้น

๒) การกำกับดูแลตนเอง (Self-regulation) เป็นการรวมกลุ่มกันเองภายในภาคอุตสาหกรรม องค์กร เอกชน และร่วมกันกำหนดกฎเกณฑ์ มาตรฐาน ตลอดจนบังคับใช้กฎหมายเหล่านั้น โดยมีวัตถุประสงค์ในการรวมตัวกัน เช่น การคุ้มครองผู้บริโภค การสร้างภาพลักษณ์ในด้านความรับผิดชอบต่อสังคม การเพิ่มพูนชื่อเสียงของธุรกิจ หรือการส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันภายใต้สภาพแวดล้อมเดียวกัน อย่างไรก็ตามการกำกับดูแลตนเองอาจอยู่ในภาวะถูกบังคับได้ เมื่อต้องดำเนินการภายใต้การควบคุมดูแลโดยรัฐ ซึ่งบทบัญญัติของกฎหมายอาจกำหนดให้การกำกับดูแลตนเองต้องได้รับการรับรองและผ่านการตรวจสอบโดยกระทรวงหรือหน่วยงานของรัฐ ทั้งนี้ระบอบการกำกับดูแลตนเองมีจุดแข็งที่สำคัญคือ ความยืดหยุ่น (Flexibility) เนื่องจากกฎต่างๆ ถูกพัฒนาขึ้นให้ตรงกันความต้องการของสมาชิกในกลุ่ม ก่อให้เกิดแรงจูงใจที่จะปฏิบัติตามกฎมากกว่าการกำกับดูแลโดยรัฐ ช่วยหลีกเลี่ยง ข้อโต้แย้งที่จะเกิดขึ้นระหว่างสมาชิกในอุตสาหกรรม และมีการแก้ไขปัญหาจากเรื่องร้องเรียนก่อนที่จะกลายเป็นปัญหาที่ต้องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาตามกฎหมาย เป็นการป้องกันการถูกแทรกแซงจากรัฐ สำหรับจุดอ่อนที่สำคัญที่สุด คือ กลไกการกำกับดูแลตนเองมักขาดการบังคับใช้ที่มีประสิทธิภาพ เพราะบทลงโทษไม่มีผลบังคับทางกฎหมาย รวมถึงความโปร่งใส ในการกำหนดกฎเกณฑ์ หรือดำเนินการไม่ต้องรายงานต่อองค์กรอิสระใดๆ และประเด็นการที่มุ่งคำนึงถึงประโยชน์ของกลุ่มหรือของกิจการของตนเองมากกว่าที่จะรับผิดชอบต่อประโยชน์ต่อสาธารณะ

๓) การกำกับดูแลร่วมกัน (Co-Regulation) เป็นระบอบการกำกับดูแลที่ผสมผสานกันระหว่าง ๒ ส่วน ทั้งองค์กรที่ไม่ใช่ภาครัฐกับองค์กรภาครัฐ ไม่ได้แยกออกจากกันโดยเด็ดขาดแต่มีลักษณะที่ต่อเนื่องกัน (Continuum) ตามระดับความเกี่ยวข้องของภาครัฐหรือหน่วยงานที่มีอำนาจตามกฎหมาย ทั้งในส่วนองค์กรที่ไม่ใช่ภาครัฐที่สร้างขึ้นโดยมีจุดมุ่งหวังเพื่อการกำกับดูแลตนเองระหว่างสมาชิกในองค์กรด้วยกัน โดยมีบทบาทและหน้าที่สำคัญ ๓ ประการ คือ ๑) การสร้างกฎเกณฑ์ที่ใช้ในการควบคุมกันเอง ๒) การนำกฎเกณฑ์ไปใช้ ตลอดจนบังคับใช้กฎเกณฑ์ให้มี การปฏิบัติตามและบรรลุผลได้จริง และ ๓) การเป็นจุดเชื่อมระหว่างองค์กรที่ไม่ใช่ภาครัฐและองค์กรกำกับดูแลภาครัฐ อย่างไรก็ตามในมิติของจุดเชื่อมโยงทางกฎหมายระหว่างองค์กรที่ไม่ใช่ภาครัฐและองค์กรกำกับดูแลภาครัฐ องค์กรกำกับดูแลภาครัฐกระจายอำนาจดุลพินิจ (Discretionary Power) ให้กับองค์กรที่ไม่ใช่ภาครัฐในการกำกับดูแลตนเอง และทรัพยากรการกำกับดูแลที่องค์กรกำกับดูแลภาครัฐใช้เพื่อให้ส่งผลต่อผลลัพธ์ของกระบวนการกำกับดูแลขององค์กรที่ไม่ใช่ภาครัฐ ได้แก่ เงิน และ อำนาจในการกำกับดูแล ซึ่งรูปแบบของการกำกับดูแลร่วมกัน โดยจุดแข็งของระบอบการกำกับดูแลร่วมกันคือการผสมผสาน ข้อได้เปรียบของระบอบการกำกับดูแลตนเอง อาทิ ความยืดหยุ่นของระบบการปรับตัวได้ง่าย ความเชี่ยวชาญและการมีส่วนร่วมของภาคอุตสาหกรรมเข้ากับข้อได้เปรียบของระบอบการกำกับดูแล โดยหน่วยงานผู้มีอำนาจตามกฎหมาย ในด้านการมีมาตรการบังคับใช้กฎหมายที่มีประสิทธิภาพมาก

กกว่า นอกจากนี้ยังเป็นระบอบการกำกับดูแลที่เอื้อให้เกิดโอกาสที่ภาคอุตสาหกรรมจะมีความรับผิดชอบต่อสาธารณะเพิ่มมากขึ้น

สำหรับประเทศไทย ปัจจุบันการกำกับดูแลเนื้อหาของสื่อวิทยุโทรทัศน์โดยองค์กรกำกับดูแล ได้แก่ คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) เป็นองค์กรอิสระ ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบ กิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุ กระจายเสียงวิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน โดยมีนโยบายในการกำกับดูแลกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ให้มีประสิทธิภาพ และเกิดการแข่งขันอย่างเสรี โดยมีสำนักงาน กสทช. เป็นหน่วยงานธุรการ นอกจากนี้องค์กรวิชาชีพ และสมาคมผู้ประกอบการทางวิทยุโทรทัศน์ยังถือเป็นอีกสถาบันหนึ่งที่มีส่วนในการตรวจสอบเนื้อหาโดยองค์กรหรือสมาคมที่มีกิจกรรม และความเคลื่อนไหวสม่ำเสมออยู่เพียงไม่กี่หน่วยงาน กล่าวได้ว่าการรวมตัวกันของนักวิชาชีพทางวิทยุและโทรทัศน์ยังอยู่ในช่วงของการเริ่มต้น เนื่องจากในช่วงก่อน ปี พ.ศ. ๒๕๓๕ รัฐเป็นผู้ผูกขาดอุตสาหกรรมข่าวสารวิทยุโทรทัศน์ ในขณะที่สมาคมผู้ประกอบการก็มีจุดประสงค์หลักของการรวมตัวกัน เพื่อสร้างมาตรฐานกลางในการดูแลกิจการด้านธุรกิจของการประกอบ การมากกว่าอุดมการณ์ทางวิชาชีพในการกำกับดูแลตนเองในเชิงเนื้อหา เช่น สมาคมนักวิทยุและโทรทัศน์แห่งประเทศไทย สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย สมาพันธ์สมาคมผู้ประกอบการวิชาชีพวิทยุโทรทัศน์ไทย และสมาคมเคเบิลทีวีแห่งประเทศไทย เป็นต้น ทั้งนี้ในปัญหาในการกำกับดูแลที่กำลังประสบอยู่มีหลายประเด็น เช่น การขาดกลไกที่มีประสิทธิภาพในการดูแล ติดตาม และตรวจสอบ การมีข้อจำกัดในด้านของบุคลากรที่มีจำนวนน้อย ในขณะที่ต้องทำงานทั้งในส่วนของการตรวจสอบเนื้อหาและหน้าที่รับผิดชอบอื่นๆ ในขณะที่สถานีวิทยุและโทรทัศน์ได้มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะทีวีดิจิทัล ซึ่งการเปิดโอกาสให้ภาคประชาสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมกับภาครัฐ และองค์กรวิชาชีพสื่อในการกำกับดูแลกิจการวิทยุและโทรทัศน์ จะทำให้การกำกับดูแลครอบคลุมและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

๒.๒) โครงสร้างและแนวทางการกำกับดูแลเนื้อหารายการและโฆษณาสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

ปัจจุบันปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ มีหลายประเด็น ได้แก่ ๑) การที่ร่าง พ.ร.บ.การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรม และมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชนเพื่อการยกระดับสื่อมวลชนให้เป็นวิชาชีพสื่อมวลชน ยังมีข้อสังเกตเกี่ยวกับการแทรกแซงของรัฐ ๒) การขาดกลไกที่มีประสิทธิภาพในการดูแล ติดตาม และตรวจสอบ ๓) การขาดพื้นที่หรือระบบการแจ้งเตือนเมื่อพบสื่อไม่เหมาะสม ๔) บุคลากรภาครัฐมีจำนวนน้อย ในขณะที่ต้องทำงานทั้งในส่วนของการตรวจสอบเนื้อหาและหน้าที่รับผิดชอบอื่นๆ ในขณะที่สถานีวิทยุและโทรทัศน์ได้มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ๕) การกำกับดูแลกันเองยังขาดสมดุลของการเซ็นเซอร์ที่มากหรือน้อยเกินไป ๖) องค์กรวิชาชีพสื่อมวลชนไม่สามารถกำกับดูแลกันเองได้ ๗) ถึงแม้มีการเปิดโอกาสให้ภาคประชาสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมยังคงอิงกับแหล่งทุน อย่างไรก็ตาม ในด้านเนื้อหารายการทางวิทยุยังมีปัญหาอยู่ค่อนข้างมาก โดยปัญหาด้านเนื้อหารายการทางวิทยุ ได้แก่ การอ่าน

เนื้อหาข่าวจากหนังสือพิมพ์ การนำเสนอที่ใส่อารมณ์ความรู้สึกมากเกินไป การใช้ภาษาไม่เหมาะสม การเรียไรเงินจากรายการสดประเภทพุดพาณิชย์ การส่งเสริมการพนันของรายการสดประเภทมวยหรือม้าแข่ง การโฆษณาที่ไม่มีทะเบียน การโฆษณาอ้างสรรพคุณเกินจริง โดยกลไกการกำกับดูแลเนื้อหารายการและโฆษณาสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ จะมีกลไกเดียวกันกับเนื้อหารายการที่ออกอากาศทางวิทยุและโทรทัศน์ โดยมีหน่วยงานต่างๆ ที่ทำหน้าที่กำกับดูแล ดังนี้

๑) กลไกการตรวจสอบและร้องเรียนของ กสทช. โดยที่สำนักงาน กสทช. มีอำนาจหน้าที่โดยตรงเฉพาะการกำกับดูแลการออกอากาศรายการหรือการโฆษณาที่ออกอากาศทางวิทยุและโทรทัศน์ และมีข้อร้องเรียนเกิดขึ้นหรือการตรวจพบการกระทำความผิด เจ้าหน้าที่มีหน้าที่ตรวจสอบและรวบรวมข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย และพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง พร้อมความเห็นนำเสนอต่อคณะกรรมการด้านผังรายการและเนื้อหารายการภายใน ๑๕ วัน จากนั้นจึงนำเสนอเรื่องร้องเรียนพร้อมความเห็นของคณะกรรมการด้านผังรายการและเนื้อหารายการ ให้ทาง กสทช. พิจารณาวินิจฉัยและมีมติเป็นที่สิ้นสุด ทั้งนี้เป็นไปตามประกาศ กสทช. เรื่องการกำหนดขั้นตอนและระยะเวลาแล้วเสร็จ ในการพิจารณาคำขอหรือคำร้องเรียน ด้านกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์

๒) ศูนย์ตรวจสอบเนื้อหาวิทยุและโทรทัศน์ที่ผิดกฎหมาย ที่จัดตั้งโดยสำนักงาน กสทช. เพื่อทำหน้าที่ในการตรวจสอบเนื้อหาที่เผยแพร่ผ่านวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พร้อมบันทึกเก็บเป็นหลักฐานในการดำเนินคดีกับผู้ที่เกี่ยวข้องที่กระทำความผิดกฎหมาย โดยระบบการตรวจสอบข้อความ เนื้อหาที่ผิดกฎหมาย สามารถแบ่งได้เป็น ๒ ขั้นตอนหลัก ได้แก่ การตรวจสอบโดยระบบซอฟต์แวร์ และการตรวจสอบโดยเจ้าหน้าที่ ซึ่งจะทำหน้าที่ติดตาม (มอนิเตอร์) สปอตโฆษณา และเนื้อหารายการต่างๆ ตลอด ๒๔ ชั่วโมง โดยไม่มีวันหยุดผ่านระบบอินเทอร์เน็ตแบบวินาทีต่อวินาที ซึ่งระบบการตรวจสอบนี้เป็นการใช้เทคโนโลยีเทียบเคียงเสียง ที่เรียกว่า Audio Finger Print จึงสามารถรายงานการออกอากาศทั้งหมดของโฆษณา หรือเนื้อหาที่กำหนดให้ตรวจสอบ ว่ามีการออกอากาศที่ช่อง หรือรายการใด ในช่วงเวลาใด หรือจำนวนการออกอากาศเท่าไร พร้อมทั้งจัดเก็บเนื้อหาโฆษณา เนื้อหารายการ และไฟล์เสียงออกอากาศย้อนหลังเพื่อใช้ในการอ้างอิงเนื้อหาการออกอากาศ โดยมีการแสดงผลการทำงานแบบ Real-time ทั้งนี้ระบบจะเก็บฐานข้อมูลโฆษณาไว้ที่เซิร์ฟเวอร์เป็นเวลา ๖๐ วัน

๓) สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ทำหน้าที่ในการกำกับดูแลกลุ่มผลิตภัณฑ์สุขภาพโดยเฉพาะ ซึ่งยังต้องควบคุม อย่างเคร่งครัด โดยต้องได้รับการอนุมัติการโฆษณาจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ได้แก่ กลุ่มผลิตภัณฑ์สุขภาพซึ่งรวมถึง อาหาร ยา และเครื่องมือแพทย์กลุ่มผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง และวัตถุอันตราย เป็นต้น ซึ่งคณะกรรมการที่พิจารณาเนื้อหาโฆษณาของ อย. ใช้ชื่อว่า คณะกรรมการการตรวจพิจารณาการโฆษณาฯ เป็นหน่วยงานรัฐเพียงแห่งเดียวที่มีอำนาจในการตรวจสอบภาพยนตร์โฆษณาก่อนออกอากาศ อย่างไรก็ตามปัจจุบันทางสมาคมโฆษณารัฐกิจแห่งประเทศไทย ได้อาศัยอำนาจตามกฎหมายปกครองใหม่ ขอให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณา คำอุทธรณ์การอนุญาตโฆษณาผลิตภัณฑ์สุขภาพ โดยอ้างเหตุผลเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้ขออนุญาตโฆษณา ผลิตภัณฑ์สุขภาพ ทำให้อุตสาหกรรมโฆษณารัฐกิจมีอิสระและมีอำนาจต่อรองมากขึ้น ทั้งนี้ การตรวจสอบใบอนุญาตโฆษณา ต้องตรวจสอบว่า ขออนุญาตโฆษณาผ่านทางช่องทางใด ข้อความและภาพที่ขออนุญาตตรง

กับที่เผยแพร่โฆษณาหรือไม่ หากพบว่าข้อมูลขออนุญาตไม่ตรงกับชิ้นงานโฆษณาที่เผยแพร่ จะถือว่าไม่ได้รับอนุญาตโฆษณา และหากพบภาพหรือข้อความโฆษณาในลักษณะโอ้อวดเกินจริง จะถือว่าโฆษณาเป็นเท็จ ซึ่งอยู่. ได้มีการเฝ้าระวังตรวจสอบการโฆษณาผิดกฎหมายทางสื่อต่าง ๆ ร่วมกับเครือข่าย เช่น กสทช. และมูลนิธิเพื่อผู้บริโภค อย่างเข้มข้น รวมถึงเปิดสิทธิให้ประชาชนเข้าใช้ระบบฐานข้อมูลอนุญาตโฆษณา ยา อาหาร และเครื่องมือแพทย์ ช่วยกันตรวจสอบการโฆษณาที่ผิดกฎหมาย ปฏิรูประบบการคุ้มครองผู้บริโภคให้ทันสมัย หากพบการโฆษณาคุณประโยชน์ คุณภาพ หรือสรรพคุณของอาหารโดยไม่ได้รับอนุญาต มีโทษปรับไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท โฆษณาขายยาโดยไม่ได้รับอนุญาต มีโทษปรับไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท โฆษณาเครื่องมือแพทย์โดยไม่ได้รับอนุญาต มีโทษปรับไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ บาท จำคุกไม่เกิน ๖ เดือน ผู้ประกอบการรายใดฝ่าฝืน จะต้องได้รับโทษตามกฎหมาย

นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) ที่มุ่งเน้นการคุ้มครองดูแลผู้บริโภคให้ได้รับความปลอดภัยในการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ โดยในด้านหนึ่งได้มีการกำกับดูแลโฆษณาผลิตภัณฑ์สุขภาพที่เผยแพร่ผ่านช่องทางต่างๆ ซึ่งที่ผ่านมาโฆษณาผลิตภัณฑ์ยา อาหาร และเครื่องมือแพทย์ อวดอ้างสรรพคุณเกินจริง จนอาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน ตามกฎหมายการโฆษณาผลิตภัณฑ์สุขภาพ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ยังมีระบบฐานข้อมูลอนุญาตโฆษณา เก็บข้อมูลรายละเอียดของข้อความที่ขออนุญาตและวันหมดอายุใบอนุญาต ซึ่งในระยะแรกให้สิทธิแก่ส่วนราชการและภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้องไปแล้ว และเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบโฆษณาผลิตภัณฑ์สุขภาพ โดยเปิดให้ประชาชนเข้าใช้งานระบบฐานข้อมูลการอนุญาตโฆษณา โดยสามารถเข้าใช้งานระบบได้ ๒ ช่องทางคือ ช่องทางแรกสามารถเข้าสู่ระบบผ่านเว็บไซต์ www.fda.moph.go.th หัวข้อ “สืบค้นข้อมูลใบอนุญาตโฆษณา” เพื่อเข้าตรวจสอบเลขอนุญาตโฆษณาเบื้องต้น ซึ่งมีรูปแบบการใช้งานคล้ายกับระบบตรวจสอบเลขอนุญาตผลิตภัณฑ์ และหากต้องการรายละเอียดเพิ่มขึ้น สามารถดูจากหน้าคำขอโฆษณา โดยใช้ช่องทางที่สองคือ การสร้างบัญชีผู้ใช้และยืนยันตัวตนบุคคลในระบบ Open ID พร้อมกับแจ้งขอสิทธิเพื่อเข้าใช้ระบบจาก อย. ผ่านเว็บไซต์ <https://privus.fda.moph.go.th> หัวข้อ “เจ้าหน้าที่หน่วยงานภายนอก” เพื่อให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับการโฆษณาผลิตภัณฑ์สุขภาพ สามารถศึกษาเพิ่มเติมได้จากกฎหมายและเอกสารจำนวน ๕ ฉบับ ได้แก่ ๑) พระราชบัญญัติยา พ.ศ. ๒๕๑๐ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ที่เกี่ยวข้องกับการโฆษณา ยา ๒) ระเบียบสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ว่าด้วยหลักเกณฑ์ การโฆษณาขายยา พ.ศ. ๒๕๔๕ ๓) ระเบียบสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ว่าด้วยหลักเกณฑ์การโฆษณาขายยา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐ ๔) หนังสือแจ้งผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เกี่ยวกับการโฆษณาขายยาทางอินเทอร์เน็ต และ ๕) หลักเกณฑ์การโฆษณาขายยาต่อประชาชนทั่วไป (เพิ่มเติม)

๔) สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.) มีบทบาทในการกำกับดูแลเนื้อหาโฆษณาทางวิทยุและโทรทัศน์ในขั้นตอนสุดท้าย คือ ช่วงหลังจากที่เนื้อหาโฆษณาถูกนำออกอากาศไปแล้ว โดย สคบ. จะดำเนินนโยบายการกำกับดูแลผ่านกองคุ้มครองผู้บริโภคด้านโฆษณา ซึ่งจะทำหน้าที่เป็นสำนักเลขานุการให้ในเรื่องของเนื้อหาโฆษณา โดยขอบเขตหน้าที่ของกองคุ้มครองผู้บริโภค ด้านโฆษณามี ๒ ประการที่สำคัญ คือ ๑) การตรวจสอบเนื้อหาโฆษณาที่นำเสนอผ่านทุกสื่อ รวมทั้งป้ายโฆษณาด้วยว่าปฏิบัติตามกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค (มาตรา ๒๒) ที่ว่าด้วยการโฆษณาที่ไม่เป็นธรรมหรือไม่ และ ๒) การรับเรื่องราวร้องทุกข์จากผู้บริโภค

ที่ได้รับความสะดวกจากการโฆษณา รับแจ้งเบาะแสเกี่ยวกับโฆษณาที่มีเนื้อหาเป็นเท็จเกินความจริง หรือเสื่อมเสียศีลธรรมและวัฒนธรรม

๕) สมาคมโฆษณาธุรกิจแห่งประเทศไทย มีนโยบายหลักที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลเนื้อหาโฆษณา การส่งเสริมให้สมาชิกสมาคมฯ ยึดถือและปฏิบัติตามจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพโฆษณา ในปัจจุบัน สมาคมโฆษณาธุรกิจแห่งประเทศไทยได้มีการประสานงานกับหน่วยงานรัฐบาล เอกชน และสถาบันการศึกษา ในการตรวจพิจารณาโฆษณา และพัฒนาสู่ระบบการกำกับดูแลตนเองอย่างเต็มรูปแบบ

๒.๓) บทบาทของสถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจในการกำกับดูแลเนื้อหารายการและโฆษณา

ในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหารายการ ดำเนินการภายใต้ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การกำกับดูแลการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๖ ซึ่งได้กำหนดบทบาทของผู้ทดลองประกอบกิจการที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลเนื้อหารายการและโฆษณา กล่าวคือ ผู้ทดลองประกอบกิจการจะต้องยื่นผังรายการที่จะออกอากาศ และแสดงรายละเอียดสัดส่วนต่อคณะกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ภายใน ๙๐ วัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับอนุญาตให้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงครั้งแรก ในกรณีที่คณะกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นว่าผังรายการของผู้ทดลองประกอบ กิจการไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด ผู้ทดลองประกอบกิจการแก้ไขผังรายการให้ถูกต้องภายใน ๑๕ วัน หลังจากได้รับแจ้งผลจากสำนักงานตามวรรคสองแล้ว ให้ผู้ทดลองประกอบกิจการเริ่มให้ทดลองประกอบกิจการตามผังรายการที่คณะกรรมการเห็นชอบแล้วได้ ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นเร่งด่วนที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ ภัยพิบัติ หรือมีเหตุฉุกเฉิน หรือเหตุอื่นใดที่คณะกรรมการกำหนด ผู้ทดลองประกอบกิจการอาจดำเนินรายการที่แตกต่างจาก ผังรายการหลักที่คณะกรรมการเห็นชอบแล้วได้ แต่ต้องแจ้งเหตุผล ความจำเป็น และรายละเอียด ที่เกี่ยวข้องให้คณะกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ทราบภายใน ๑๕ วัน นับตั้งแต่วันที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงผังรายการ รวมถึงผู้ทดลองประกอบกิจการจะต้องกำกับดูแลเนื้อหาที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบทางลบ ๖ ประการอย่างเคร่งครัด ได้แก่ การหลีกเลียงเนื้อหารายการที่ก่อให้เกิดการลัทธิการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ มีผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน มีการกระทำซึ่งเข้าลักษณะลามกอนาจาร มีผลกระทบต่อทำให้เกิดความเสื่อมทรามทางจิตใจของประชาชนอย่างร้ายแรง และมีผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนอย่างร้ายแรง และผู้ทดลองประกอบกิจการต้องจัดให้มีการบันทึกรายการที่ได้ออกอากาศไปแล้วทุกรายการ เพื่อเก็บรักษาไว้เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ ทำการตรวจสอบได้ โดยระยะเวลาการจัดเก็บต้องไม่น้อยกว่าสามสิบวัน ทั้งนี้การบันทึกรายการดังกล่าวจะต้องไม่ดำเนินการแก้ไข หรือตัดแปลงให้แตกต่างจากรายการ ที่ได้ออกอากาศ ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่พบว่า มีรายการที่ได้ออกอากาศไปแล้วฝ่าฝืนต่อกฎหมายว่าด้วย การประกอบกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ หรือประกาศที่คณะกรรมการกำหนด หรือ กฎหมายอื่น ๆ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเรียกบันทึกรายการที่ได้ออกอากาศไปแล้วตามวรรคหนึ่ง ผู้ทดลองประกอบกิจการจะต้องส่งบันทึกรายการดังกล่าวภายในเจ็ดวัน นับแต่ได้รับแจ้งจากพนักงาน เจ้าหน้าที่ ทั้งนี้ไม่ตัดสิทธิพนักงานเจ้าหน้าที่ในการระงับ

การออกอากาศรายการเป็นการชั่วคราว ในส่วนของการกำกับเนื้อหารายการผู้ทดลองประกอบกิจการจะต้องปฏิบัติตามประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่องหลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการสำหรับการให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๖

ในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาโฆษณา บางส่วนผู้ทดลองประกอบกิจการจะเป็นผู้ผลิตโฆษณาด้วยตนเอง หรือเจ้าของสินค้าหรือบริการเป็นผู้ผลิตและนำมาโฆษณาในสถานีด้วยวิธีการต่างๆ อย่างไรก็ตามวิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อที่ได้ยินเฉพาะเสียงและผู้ฟังต้องจินตนาการภาพเองจากเสียงผู้ประกาศ เสียงจะต้องสร้างภาพให้ได้ การโฆษณาทางวิทยุที่ดีต้องสามารถสร้างจินตนาการให้กับผู้ฟังได้มากที่สุดด้วยการใช้เสียงพูดเสียงดนตรีและเสียงประกอบ นำเสนอแง่คิดเพียงแง่เดียวเพราะเป็นการยากที่จะให้ผู้ฟังเข้าใจสินค้าในหลายๆมุมด้วยการได้ยินเพียงเสียงแต่ไม่ได้เห็นภาพ มีการเลือกใช้ภาษาที่สอดคล้องกับลักษณะของกลุ่มเป้าหมายที่ฟังโฆษณาและควรเป็น ประโยคสั้นๆ เข้าใจง่าย ที่เน้นสื่อสารในลักษณะการสนทนาหรือพูดคุยกับผู้ฟังเพื่อสร้างความรู้สึกคุ้นเคยและเป็นกันเอง ควรมีการเน้นย้ำชื่อตราสินค้าอยู่เสมอ เพื่อให้ผู้ฟังรับรู้ว่าเป็นการโฆษณาสินค้าอะไร ควรเลือกโฆษณาที่ได้ออกอากาศให้ตรงกับเวลาที่กลุ่มเป้าหมายฟังรายการวิทยุ ซึ่งโฆษณามีหลายประเภท ได้แก่ ๑) Loose Spot เป็นลักษณะของสปอตโฆษณาที่มีการสร้างสรรค์เป็นเรื่องราวต่าง ๆ ความยาวเฉลี่ยโดยทั่วไปประมาณ ๓๐ วินาทีต่อ ๑ เรื่อง ๒) In Program เป็นลักษณะของสปอตโฆษณาที่อยู่ในช่วงของการสนับสนุนกิจกรรมของรายการวิทยุ มีทั้งประเภท Jingle In Program ที่เป็นลักษณะของสปอตดตสั้นๆ ที่อาจจะมีแค่ชื่อของสินค้าเท่านั้น ซึ่งมาจากการที่สินค้าเข้าไปมีส่วนร่วม In Program กับกิจกรรมที่รายการมีอยู่แล้ว โดยความยาวเฉลี่ยโดยทั่วไปประมาณ ๕-๘ วินาทีต่อ ๑ ครั้ง หรือ ประเภท Sponsor In Program เป็นลักษณะของการที่เจ้าของสินค้าเป็นผู้คิดกิจกรรม ในรายการขึ้นมาเองเพื่อใช้เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมในรายการวิทยุ โดยความยาวเฉลี่ยโดยทั่วไป ประมาณ ๑-๒ นาทีต่อ ๑ ครั้ง และ ๓) Scoop มีลักษณะของการสร้างเรื่องราวให้มีความต่อเนื่องและเกี่ยวพันกันกับสินค้าที่ลงโฆษณา อาจเป็นการสมมติสถานการณ์หรือเรื่องราวที่มีความยาวโดยเฉลี่ย ๑ นาที หรือตามแต่ข้อตกลงระหว่างเจ้าของสินค้ากับรายการที่ซื้อโฆษณา ซึ่งการที่ผู้ทดลองประกอบกิจการจะดำเนินการจัดทำโฆษณาเอง หรือพิจารณาคัดเลือกโฆษณาจากเจ้าของสินค้าหรือบริการ มีแนวทางในการคัดเลือกโฆษณาดังนี้

ตาราง ๗ แนวทางการคัดเลือกโฆษณาสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ

โฆษณาที่มีความเหมาะสม	โฆษณาที่ไม่เหมาะสมและควรหลีกเลี่ยง
<p>๑. การนำเสนอข้อมูลที่เป็นความจริงตามคุณสมบัติของสินค้าไม่ชวนเชื่อ มอมเมาให้ผู้บริโภคหลงเชื่อ</p> <p>๒. การนำเสนอโฆษณาที่คงไว้ซึ่งวัฒนธรรมอันดีเคารพต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เชื้อชาติ ศาสนา และความเชื่อของสังคมนั้น ๆ</p> <p>๓. การนำเสนอตามระเบียบ ข้อกำหนดเรื่องเวลาในการโฆษณาให้ตรงตามที่กฎหมายกำหนด</p> <p>๔. การบอกเลขที่ใบอนุญาตสินค้าและเลขที่สินค้าที่ได้รับอนุญาตโฆษณา</p> <p>๕. การโฆษณาเฉพาะสินค้าที่ผ่านการอนุญาตตามกฎหมาย</p> <p>๖. การคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้บริโภค โดยตรวจสอบแหล่งที่มาของผลิตภัณฑ์ก่อนโฆษณา</p> <p>๗. การใช้รีเซนเตอร์ที่เหมาะสมทั้งในด้านวัสดุและภาพลักษณ์ในการโฆษณาสินค้าแต่ละประเภท</p> <p>๘. การนำเสนอโฆษณาที่มีประโยชน์ ส่งเสริมสังคมและแสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม</p> <p>๙. การใช้คำพูดสุภาพ เหมาะสม ไม่สื่อไปใยทางดูถูกเหยียดหยามชาติพันธุ์ เชื้อชาติ สีผิว ในการนำเสนอสินค้า</p> <p>๑๐. การระบุค่าเตือนหรือข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสินค้าที่สามารถเห็นได้ชัดไว้ในโฆษณา</p>	<p>๑. เป็นโฆษณาสินค้าที่ผิดกฎหมาย หรือสินค้าที่ไม่ได้รับอนุญาตให้โฆษณา</p> <p>๒. เป็นโฆษณาที่ทำให้เกิดความเข้าใจผิดในสาระสำคัญเกี่ยวกับ สินค้า บริการ การแสดงหรืออื่น ๆ หรือโอ้อวดสรรพคุณจนเกินความจริงจนทำให้ผู้เห็นหรือผู้ฟังเกิดความเข้าใจผิด</p> <p>๓. เป็นโฆษณาที่ใช้เรื่องเพศสภาพ เชื้อชาติ ชาติพันธุ์ ศาสนา ความพิการมาเป็นจุดขายแทนสินค้า ในลักษณะดูถูกเหยียดหยามหรือละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์</p> <p>๔. เป็นโฆษณาที่ใช้ข้อมูลสถิติ ข้อมูลงานวิจัย รายงานศึกษาทางวิชาการในทางที่ไม่สมควร หรือทำให้เกิดความเข้าใจผิดโดยสินค้านั้นไม่ได้มีคุณสมบัติตามข้อมูลที่กล่าวอ้าง</p> <p>๕. เป็นโฆษณาที่ใช้ความเชื่อ ความศรัทธา สิ่งเหนือธรรมชาติเข้ามาจูงใจหรือเป็นจุดขายสินค้า</p> <p>๖. เป็นโฆษณาที่มีกลยุทธ์การโฆษณาโดยใช้ผู้เชี่ยวชาญโฆษณาสินค้าอย่างไม่เหมาะสม</p> <p>๗. เป็นโฆษณาที่อาจส่งผลกระทบต่อเด็กทั้งทางร่างกายจิตใจ หรือทำให้ขาดความรู้สึกลึกซึ้ง หรือโดยอาศัยการความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของบุคคลดังกล่าวมาใช้เป็นเครื่องมือในการจูงใจโดยไม่สมควร</p> <p>๘. เป็นโฆษณาแฝงในรายการประเภทข่าว ข้อเท็จจริง รายการเด็ก และรายการสาระความรู้</p> <p>๙. เป็นโฆษณาที่มีเนื้อหาโจมตีสินค้ายี่ห้ออื่นที่เป็นประเภทสินค้าเดียวกันทั้งทางตรงและทางอ้อม</p> <p>๑๐. เป็นโฆษณาที่ใช้ภาพที่ไม่เหมาะสม ภาพที่ไม่สอดคล้องกับสินค้า ภาพสินค้าอื่นที่ไม่ใช่สินค้าจริงในการโฆษณาที่ทำให้เกิดความเข้าใจผิดต่อผู้บริโภค</p>

เอกสารอ้างอิง/ การศึกษาเพิ่มเติม

กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์. (๒๕๖๓). พระราชบัญญัติกองทุนสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์

พ.ศ. ๒๕๕๘. สืบค้นจาก <http://www.thaimediafund.or.th/page/view/๒๔/>

จริยา ปันทังกูร. (๒๕๕๑). การเขียนบทโฆษณา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ณัฐวุฒิ แสงชูวงษ์. (๒๕๖๑). **พุทธอล์ค พุโรโทร'** รายการวิทยุทรงอิทธิพลที่ครองใจมหาชนของคนประสบ
ปัญหาชีวิต. สืบค้นจาก [https://gqthailand.com/views/article/
puttalk-radio-personalities-gqmoty๒๐๑๘](https://gqthailand.com/views/article/puttalk-radio-personalities-gqmoty๒๐๑๘)
- ทิปดี ทังหากรณ์ และพิทักษ์ ศิริวงษ์. (๒๕๖๐). **ว่าไรดีที่ราเวลเรื่องเล่าแนวทางปฏิบัติที่ดีของ
นักจัดรายการวิทยุด้านการท่องเที่ยว. วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี: ๑๑(พิเศษ), ๑๐๙-๑๒๓.**
นภาพกรณ์ อัจฉริยะกุล และธีรารักษ์ โพธิสุวรรณ. (๒๕๔๖). **รูปแบบรายการวิทยุกระจายเสียง.
เอกสารการสอน ชุดวิชาการเขียนบทวิทยุกระจายเสียง. นนทบุรี :**
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธราช.
- นาวิณ วงศ์สมบุญ และ ลดาวัลย์ แก้วสีนวล. (๒๕๖๑). **รูปแบบและเนื้อหาของรายการวิทยุกระจายเสียง
ต้นแบบสำหรับแม่ที่มีลูกวัย ๐ - ๕ ปี. วารสารวิทยาการจัดการ: ๕(๒), ๔๕- ๖๖.**
พรรณพิมล วิปลากร. (๒๕๕๔). **ทำไมเด็กจึงต้องรู้เท่าทันสื่อ ใน ธารม เชื่อสถาบันศิริ รู้เท่าทันสื่อ.**
กรุงเทพมหานคร: บริษัทออฟเซ็ท ครีเอชั่น จำกัด.
- พรสุรีย์ วิชาศรีนิมิต. (๒๕๖๐). **แนวทางการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กและเยาวชนให้เป็นที่ยอมรับ
และได้รับความนิยม. วารสารนิเทศศาสตร์ ธุรกิจบัณฑิต: ๑๑(๒), ๑๑๓ - ๑๔๓.**
- พัชราพร ดีวงษ์. (๒๕๕๗). **การคิดสร้างสรรค์รายการวิทยุกระจายเสียงในยุคดิจิทัล: กรณีศึกษา สถานีวิทยุ
SEED ๙๗.๕. วารสารนักบริหาร มหาวิทยาลัยกรุงเทพ. ๑๕๘-๑๖๕.**
- ไพฑรย์ ทองสม และกุลธิดา ธรรมวิวัฒน์. (๒๕๕๘). **การพัฒนาารูปแบบรายการวิทยุกระจายเสียง เพื่อให้
ความรู้ด้านความรัก ความสัมพันธ์ สำหรับนักศึกษา. วารสารนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการนิเทศ
ฉบับปฐมฤกษ์. ๘๕ - ๙๘.**
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธราช. (๒๕๕๕). **การสร้างสรรคและผลิตสิ่งโฆษณา. เอกสารประกอบการสอน
ชุดวิชาหน่วยที่ ๑-๘ พิมพ์ครั้งที่ ๘. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมธราช.**
- ยุทธนา สุวรรณรัตน์. (๒๕๕๐). **ความลงตัวของสื่อและสารในรายการคลับ ฟรายเดย์.
วารสารนิเทศสยามปริทัศน์: ๑๔(๑๖), ๖๑-๖๙.**
- ลดาวัลย์ แก้วสีนวล. (๒๕๕๖). **คู่มือดีใจ. นครศรีธรรมราช: คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
นครศรีธรรมราช.**
- ศูนย์ปฏิบัติการสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์. (๒๕๖๓). **รวมพลังสื่อสร้างสรรค์สังคมไทย”เพื่อการแสดงพลัง
สร้างสรรค์สื่อ**. สืบค้นจาก
https://www.m-culture.go.th /surveillance/ewt_dl_link.php?nid=๑๔๖๕
- สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย. (๒๕๖๐). **คุณภาพเนื้อหาวิทยุไทยในรอบปี ๒๕๕๙.**
สืบค้นจาก <https://www.facebook.com/thaibja/posts/๑๐๒๙๐๗๗๕๔๗๒๒๙๘๔ ๑/>
- เสาวณีย์ ฉัตรแก้ว. (๒๕๕๗). **เนื้อหาและรูปแบบรายการวิทยุที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย (อายุ ๓ - ๕ ปี).**
วารสารสุทธิปริทัศน์: ๒๘(๘๗), ๕๙-๗๖.
- สุนน อยู่สิน. (๒๕๕๖). **ตำราอบรมผู้ประกาศในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ระดับกลาง.**
กรุงเทพฯ: ส. เจริญการพิมพ์.

โสภิญญา ขุนภักดี, (๒๕๕๙). การผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง. สืบค้นจาก

<http://radio.yru.ac.th/page/๑๖๗/การผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง.html>

Home Family Radio FM ๑๐๕ MHz. (๒๕๖๑). รายการ “โฮมคิดซี” จันทร์-ศุกร์ เวลา ๑๖.๑๐-๑๗.๐๐ น.

ทาง สวท. “Happy Family Radio F.M.๑๐๕ MHz.วิทยุเพื่อครอบครัว”. สืบค้นจาก

<https://www.facebook.com/happyfamily๑๐๕/posts/๔๕๑๑๕๙๒๕๘๖๔๗๑๓๒/>

LoveOKClick ๙๖.๗๕. (๒๕๖๒). Fun for kids นิทานเรื่อง “ปลาเจ้าปัญญา”. สืบค้นจาก

<https://loveokclick.com/fun-for-kids-story-fish-wisdom/>

Radioth.net. (๒๕๖๓). The Shock ๑๐๑ FM (Bangkok). สืบค้นจาก

<https://radioth.net/the-shock/>

Thai PBS. (๒๕๕๘). แนวคิดการนำเสนอรายการเด็กและเยาวชน. สืบค้นจาก

<https://program.thaipbs.or.th/OpenThaipbs/episodes/๒๙๘๘๕>

ThaiPR.net. (๒๕๕๑). รายการวิทยุสำหรับเด็กและเยาวชน รายการนิทานเพื่อนรัก นวัตกรรมใหม่ของ

การส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กไทยด้วยสื่อวิทยุ. สืบค้นจาก

<https://www.ryt๙.com/s/prg/๒๙๕๒๓๒>

United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. (๒๐๑๑). Glossary of terms. In

Grizzle, A., & Wilson, C. (Eds.), **Media and information literacy: Curriculum for**

teachers. Paris: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

แบบประเมินความรู้ประจำโมดูล

คำชี้แจง แบบทดสอบฉบับนี้ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน ข้อ โปรดทำเครื่องหมาย [x] ในข้อที่ท่านคิดว่า เป็นจริงเพียงข้อเดียว

- ข้อความที่ถูกต้องให้ทำเครื่องหมาย [x] ในช่อง “จริง”
- ข้อความที่ไม่ถูกต้องให้ทำเครื่องหมาย [x] ในช่อง “ไม่จริง”

ที่	ข้อความ	จริง	ไม่จริง
	โมดูลที่ ๕ การผลิตและกำกับดูแลเนื้อหารายการวิทยุ และโฆษณาสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ		
	๑) เทคนิคการผลิตและจัดรายการวิทยุอย่างสร้างสรรค์และเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย		
๑.	เนื้อหารายการต้องมีเนื้อหาที่น่าสนใจสำหรับกลุ่มคนที่หลากหลาย		
๒.	เนื้อหารายการต้องมีการส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรม		
๓.	เนื้อหารายการต้องให้ความรู้ สร้างประสบการณ์ใหม่ๆ และแรงบันดาลใจให้กับผู้รับสาร		
๔.	การเตรียมเนื้อหาของรายการ ควรมีสาระทั่วไป ไม่ต้องคำนึงถึงผู้ฟังเฉพาะกลุ่ม จะทำรายได้ให้สถานีได้มากกว่า		

ที่	ข้อความ	จริง	ไม่จริง
๕.	การเตรียมอาหารรายการควรมีการบ่มเพาะความคิด โดยการร่วมระดมสมอง จากผู้ที่มีประสบการณ์ เพื่อนร่วมงาน นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้มีส่วนได้เสีย		
	๒) การกำกับดูแลอาหารรายการสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ประเภทกิจการทางธุรกิจ และการโฆษณาโดยคำนึงถึงผู้บริโภคเป็นสำคัญ		
๑.	หลักการกำกับดูแลสื่อ และรูปแบบการกำกับดูแลสื่อ มี ๓ รูปแบบ ได้แก่ การกำกับดูแลโดยอำนาจรัฐ การกำกับดูแลตนเอง และการกำกับดูแลร่วมกัน		
๒.	สำนักงาน กสทช. ทำหน้าที่ในการกำกับดูแลเนื้อหาของสื่อวิทยุโทรทัศน์โดยองค์กรกำกับดูแลในประเทศไทย		
๓.	สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ทำหน้าที่ในการกำกับดูแลกลุ่มผลิตภัณฑ์สุขภาพโดยเฉพาะ		
๔.	สถานีทดลองประกอบกิจการกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ ควรหลีกเลี่ยงการโฆษณาที่ใช้ข้อมูลสถิติ ข้อมูลงานวิจัย รายงานศึกษาทางวิชาการในทางที่ไม่สมควร หรือทำให้เกิดความเข้าใจผิดโดยสิ้นค่านั้นไม่ได้มีคุณสมบัติตามข้อมูลที่กล่าวอ้าง		
๕.	ผู้ทดลองประกอบกิจการอาจดำเนินรายการที่แตกต่างจาก ผังรายการหลักที่คณะกรรมการเห็นชอบแล้วได้ แต่ต้องแจ้งเหตุผล ความจำเป็น และรายละเอียด ที่เกี่ยวข้องให้คณะกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ทราบภายใน ๓๐ วัน นับตั้งแต่วันที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงผังรายการ		

โมดูลที่ ๖ การบริหารจัดการสถานีสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน

เนื้อหาหลักสูตรและประเด็นความรู้

๑) การจัดทำผังรายการสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน การนำเสนอเนื้อหาตามที่ กสทช. กำหนด รวมถึงการรายงานกรณีที่มีเหตุจำเป็นเร่งด่วนที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ

การบริหารจัดการสถานีสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน ผู้อำนวยการสถานีต้องมีหน้าที่รับผิดชอบในด้าน ๑) การมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการคัดเลือก จัดทำ กำกับดูแลสถานี รวมถึงการประกาศหรือการโฆษณาที่เป็นไปตามมาตรฐานทางวิชาชีพและจริยธรรมของสื่อ และมีหน้าที่ส่งเสริมการเข้าถึงสื่อได้อย่างเหมาะสม โดยคำนึงถึงความเป็นกลาง ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด ตลอดจนสร้างความสมานฉันท์ และไม่ใช้สื่อในทางที่จะก่อให้เกิดการยุยงส่งเสริมให้เกิดความแตกแยก อันจะเป็นการกระทบต่อสังคมทั้งในระดับครอบครัวและระดับชุมชนความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยศีลธรรมอันดีของประชาชน สิทธิส่วนบุคคล และประโยชน์สาธารณะ ๒) การรับผิดชอบในการกระทำตามบทบาทของผู้ดำเนินการสถานีที่ได้กระทำไปในการควบคุมดูแลและบริหารสถานีเสมือนเป็นการกระทำของตนเอง เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าการกระทำดังกล่าว ตนมิได้รู้เห็นหรือยินยอมด้วยและได้ใช้ความระมัดระวังในการป้องกันตามสมควรแล้ว และ ๓) การบริหารจัดการสถานี และมีหน้าที่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การกำกับดูแลการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๖ และเงื่อนไขการทดลองประกอบกิจการอย่างเคร่งครัด จะเห็นได้ว่าผู้อำนวยการสถานีต้องมีหน้าที่รับผิดชอบซึ่งเกี่ยวข้องกับการจัดทำผังรายการ และการกำกับเนื้อหาค่อนข้างมาก ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑.๑) นิยามและรูปแบบการจัดทำผังรายการ

ผังรายการ (Program Schedule หรือ Broadcast Schedule) คือ การวางกรอบการนำเสนอรายการทั้งหมดที่จะทำการเผยแพร่บนสถานีทดลองประกอบกิจการกระจายเสียง ในแต่ละวัน รายสัปดาห์ หรือรายเดือน อาจเปรียบได้กับ พิมพ์เขียว หรือเข็มทิศของสถานีในการดำเนินงาน ซึ่งรูปแบบการวางผังรายการเป็นไปตามนโยบาย และวัตถุประสงค์ของสถานีวิทยุ นั้น โดยทุกสถานีทดลองประกอบกิจการต้องมีการกำหนดกลุ่มเป้าหมาย และเนื้อหาสาระที่เหมาะสม ในแต่ละช่วงเวลา เพื่อให้การผลิตรายการ การคัดเลือกเนื้อหาสาระของรายการ และระยะเวลาในการเผยแพร่ของแต่ละรายการนั้นมีคุณภาพ สอดคล้องกับกลุ่มผู้ฟังเป้าหมาย และสามารถดึงดูดความสนใจ ให้ผู้ฟังติดตามอย่างต่อเนื่อง (อิทธิศักดิ์ ชูสินธุ์, ๒๕๕๙) โดยสามารถจำแนกประเภทหรือรูปแบบการจัดทำผังรายการวิทยุ ออกเป็น ๑๑ รูปแบบ (นภาพรณ์ อัจฉริยะกุล และธีรารักษ์ โพธิสุวรรณ, ๒๕๕๖; พินิตตา สุขโกศล, ๒๕๕๙) ดังนี้

- ๑) รายการพูดคุย (Talk Program) ประกอบด้วยรายการรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่
 - รายการพูดคุยกับผู้ฟัง (Straight Talk) เป็นรายการที่มีผู้พูดเพียงคนเดียวที่พูดกับผู้ฟังโดยตรง
 - รายการสนทนา (Conversational Program) เป็นรายการพูดคุยหรือสนทนากันระหว่างผู้จัดและผู้ร่วมรายการ โดยเป็นการสนทนากันตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป มีผู้จัดเป็นผู้ดำเนินการสนทนาให้อยู่ภายในขอบเขตของเรื่องหรือประเด็นที่กำหนดไว้
 - รายการสัมภาษณ์ (Interview Program) เป็นรายการที่มีบุคคล ๒ คนขึ้นไปมาซักถามเรื่องราวปัญหา โดยมีฝ่ายหนึ่งเป็นผู้สัมภาษณ์ และอีกฝ่ายเป็นผู้ให้สัมภาษณ์
 - รายการอภิปราย (Discussion Program) เป็นการพูดคุยในลักษณะการอภิปรายไม่ใช่การสนทนาทั่ว ๆ ไป และไม่ใช้การพูดคุยโดยตรงกับผู้ฟัง การอภิปรายเป็นการพูดแสดงความคิดเห็นในเรื่องใดเรื่องหนึ่งซึ่งผู้ร่วมอภิปรายจะแสดงความคิดเห็นของตนเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยมีผู้ดำเนินการอภิปรายเป็นผู้ควบคุมให้รายการดำเนินไปในขอบเขตที่วางไว้อย่างเป็นระบบและอาจเน้นหรือสรุปความคิดเห็นของผู้ร่วมอภิปรายบ้างแต่จะไม่ร่วมแสดงความคิดเห็นด้วย
- ๒) รายการข่าว (News Program) หมายถึง รายการที่จัดทำขึ้นเพื่อรายงานเหตุการณ์สำคัญ ๆ ที่เกิดขึ้นในวันหนึ่ง ๆ เช่น ข่าวประจำวัน (News Bulletin) รายการวิเคราะห์ข่าว (News Commentary) รายการบรรยายเหตุการณ์ (Commentary) การรายงานข่าวจากจุดที่เกิดเหตุ (On Spot News) รายการสารคดีเชิงข่าว (News Documentary) ที่นำเสนอข่าวใดข่าวหนึ่งอย่างเจาะลึก รอบด้าน และรายการนิตยสารข่าว (News Magazine) ซึ่งเสนอเรื่องราวข่าวที่หลากหลายด้วยการผสมผสานรูปแบบที่หลากหลายเข้าด้วยกัน
- ๓) รายการสารคดีทั่วไป (Feature) และรายการสารคดีเชิงวิเคราะห์ (Documentary Program) เป็นการเสนอรายการที่ให้สาระความรู้แก่ผู้ฟังเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยใช้กลวิธีการนำเสนอที่ชวนฟัง รายการสารคดียังแบ่งออกได้เป็นหลายประเภท ได้แก่ สารคดีเชิงข่าว สารคดีท่องเที่ยว สารคดีเนื่องในโอกาสพิเศษ ฯลฯ
- ๔) รายการนิตยสารทางอากาศ (Magazine Program) เป็นรายการที่ประกอบด้วยส่วนย่อยต่าง ๆ หลายเรื่องรวมอยู่ในรายการเดียวกัน วิธีการเสนอมีหลายรูปแบบแต่หลักสำคัญคือ ต้องสามารถเชื่อมโยงส่วนย่อยต่าง ๆ นั้นให้เป็นรายการเดียวกันได้อย่างกลมกลืนซึ่งเอกภาพของรายการประเภทนี้จะเกิดจากการกำหนดแก่นและขอบเขตของแนวเนื้อหา กำหนดกลุ่มเป้าหมาย และบุคลิกเฉพาะตัวของรายการ
- ๕) รายการสาระบันเทิงปิกนิก (Variety Show) เป็นรายการที่ประสมประสานรายการหลายรูปแบบรวมอยู่ในรายการเดียวกัน มีความหลากหลาย เป็นเพียงการเสนอเนื้อหา และรูปแบบหลาย ๆ รูปแบบมาผสมปนเปกัน มีแต่ความหลากหลาย รายการพวกนี้ส่วนใหญ่จะเน้นความบันเทิง อาจจะมีเนื้อหาทาง ความรู้หรือให้ข่าวสารบ้างผสมปนเปกัน เป็นจำพวกสัฟเฟอเร่ จึงมักเรียกเป็นรายการปิกนิก เช่น รายการประเภทเกมโชว์ รายการตลก แข่งขันทายปัญหา และรีวิว เป็นต้น
- ๖) รายการละครวิทยุ (Drama Program) เป็นการเสนอรายการในรูปแบบของการแสดงบทบาทที่สมมติขึ้น โดยใช้ศิลปะการแสดงและมีเสียงประกอบ เสียงดนตรี เพื่อสร้างอารมณ์ผู้ฟังให้คล้อยตามเนื้อเรื่องและเกิดจินตนาการตามเรื่องราวที่แสดง ละครวิทยุจึงประกอบด้วย บทพูด (Dialogue) การบรรยาย (Narration) เสียงประกอบ (Sound Effect) และเสียงดนตรี (Music)

๗) รายการสาระละคร (Docu-Drama) เป็นรูปแบบรายการที่นิยมทำกันเพื่อมุ่งให้ความรู้ และความบันเทิงพร้อม ๆ กันเป็นรายการที่ใช้รูปแบบของละครวิทยุผสมกับรูปแบบสาระคดี โดยช่วงแรกจะเสนอรายการด้วยรูปแบบของละคร ในเนื้อหาของละครอาจจะยกประเด็นปัญหา มาโต้ตอบกันด้วยเทคนิคของละครวิทยุ โดยการผูกเรื่องให้ผู้ฟังตระหนัก ว่าสิ่งนั้นคือปัญหา สาเหตุของปัญหาเป็นอย่างไร รายการสาระละครที่ดีควรจะแสดงประเด็นปัญหาให้เด่นชัด และเปิดทางให้ผู้ฟังรู้สึกว่ามีวิธีแก้ปัญหานั้นได้หลายวิธี ต่อจากนั้นก็จะเป็นช่วงของการแก้ปัญหา โดยการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิหลาย ๆ คน มาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหานั้น ซึ่งอาจทำได้หลายรูปแบบ เช่น การเสนอสาระเชิงวิชาการ การบรรยาย การสรุป การวิจารณ์ หรือการอภิปรายประกอบ

๘) รายการดนตรี (Music Program) เป็นรายการที่มุ่งให้ความบันเทิง นิยมมากที่สุดรายการวิทยุกระจายเสียงทั้งหมด ส่วนประกอบส่วนใหญ่ของรายการประเภทนี้ได้แก่ เพลง วิธีจัดทำทำได้ ๒ วิธีคือ ผู้จัดหรือผู้ประกาศทำหน้าที่ประกาศนำรายการ ประกาศรายชื่อเพลง โดยอาจมีการบอกถึงเรื่องราว เนื้อหาอื่น ๆ บ้าง และมีผู้ควบคุมเสียงเป็นผู้เปิดเพลงและควบคุมเสียง อีกวิธีหนึ่งคือ ผู้จัดรายการหรือผู้ประกาศทำหน้าที่เปิดเพลงและควบคุมเสียงเองที่เรียกว่า DJ (Disc Jockey)

๙) สปอร์ตวิทยุ (Radio Spot) และบริการแจ้งข่าวสารสาธารณะ (Public Service Announcement : PSA) หมายถึง ข้อความสั้นๆ ที่อาจใช้เพลงหรือเสียงประกอบร่วมด้วย เพื่อใช้ในการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ เชิญชวน หรือรณรงค์ให้เกิดความร่วมมือในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง มีความยาวประมาณ ๑๕ - ๓๐ วินาที หรือบางครั้งอาจมีความยาวถึง ๑ นาที

๑๐) รายการบรรยายเหตุการณ์ (Commentary) เป็นการรายงานเหตุการณ์อีกลักษณะหนึ่ง ซึ่งต่างจากการรายงานข่าว คือ เป็นการรายงานเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและรายงานในขณะที่เหตุการณ์นั้นกำลังเกิดขึ้นหรือเหตุการณ์นั้นกำลังดำเนินอยู่ แล้วผู้บรรยายถ่ายทอด เหตุการณ์นั้นเป็นผู้บรรยาย หรือเล่าถ่ายทอดให้ฟัง โดยอาจมีเสียงประกอบจริงจากสถานที่เกิดเหตุด้วยเป็นการบรรยาย สิ่งที่เห็นและบางครั้งมีการวิจารณ์เพื่อให้ผู้ฟังพลอยเห็นภาพตามไปด้วย

๑๑) รายการตอบปัญหา (Quiz Programme) รายการรูปแบบนี้อาจทำได้หลายลักษณะ คือ เชิญผู้ตอบมาร่วมรายการ โดยตอบปัญหาในห้องส่ง ในลักษณะแข่งขันกัน หรือเปิดโอกาสให้ผู้ฟังได้มีโอกาสร่วมรายการ (audience-participation) โดยถามปัญหาแล้วเปิดโอกาสให้ผู้ฟังตอบปัญหาหากกลับมาทางโทรศัพท์ เป็นการสื่อสารวิทยุกระจายเสียงสื่อสารกัน ๒ ทาง (two way communication) ทำให้รู้ผลสะท้อนกลับได้ทันทีทันใด รายการตอบปัญหา นี้มักเป็นรายการประเภทความรู้ เพื่อให้ผู้ฟังเกิดความรู้ ซึ่งเป็นการใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงที่ให้ประโยชน์อย่างยิ่ง

๑.๒) หลักเกณฑ์ในการจัดทำผังรายการวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน

การจัดทำผังรายการวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน จำเป็นต้องดำเนินการตามเกณฑ์ที่ สำนักงาน กสทช. กำหนด ดังนั้นผู้ประกอบการต้องคำนึงถึงสัดส่วนในการนำเสนอรายการ รวมถึงช่วงเวลาในการนำเสนอรายการที่เหมาะสมกับผู้ฟัง เป็นสำคัญ เพื่อให้การถ่ายทอดเสียงของรายการในแต่รายการมีความสอดคล้อง และเป็นไปตามข้อกำหนดตามประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การจัดทำผัง

รายการสำหรับการให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๖ ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการสำหรับการให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๗ และประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการสำหรับการให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๘ ดังนี้

๑) การดำเนินการวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน มีรายละเอียดการจัดทำผังรายการดังนี้

๑.๑) การดำเนินการวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ ต้องมีรายการที่เป็นข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละสิบโดยคำนวณจากผังรายการตามวิธีการ ที่คณะกรรมการกำหนด โดยรายการที่เป็นข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ หมายความว่ารวมถึง รายการ ข่าวสาร รายการส่งเสริม ความรู้ ความเข้าใจในการปกครองในระบอบประชาธิปไตย รายการส่งเสริมการศึกษา จริยธรรม ศิลปะ วัฒนธรรม การให้ความรู้ความเข้าใจในการพัฒนา เศรษฐกิจ สังคม คุณภาพชีวิต และ สิ่งแวดล้อม (โดยการจัดทำผังรายการต้องสอดคล้องกับประเภทใบอนุญาตที่ขอซึ่งมีจำนวน ๓ ประเภท กิจการบริการสาธารณะประเภทที่หนึ่ง ออกให้สำหรับกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ที่มี วัตถุประสงค์หลักเพื่อการส่งเสริมความรู้ การศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและ สิ่งแวดล้อม การเกษตร และการส่งเสริมอาชีพอื่นๆ สุขภาพ อนามัย กีฬา หรือการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน /กิจการบริการสาธารณะประเภทที่สอง ออกให้สำหรับกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อความมั่นคงของรัฐหรือความปลอดภัยสาธารณะ/ กิจการบริการสาธารณะประเภทที่สาม ออกให้สำหรับกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อกระจายข้อมูลข่าวสารเพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐบาลกับประชาชนและรัฐสภา กับประชาชน การกระจายข้อมูลข่าวสารเพื่อการส่งเสริมสนับสนุนในการเผยแพร่และให้การศึกษแก่ประชาชน เกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข บริการข้อมูลข่าวสารอันเป็น ประโยชน์สาธารณะแก่คนพิการ คนด้อยโอกาส หรือกลุ่มความสนใจที่มีกิจกรรมเพื่อประโยชน์สาธารณะหรือ บริการข้อมูลข่าวสารอันเป็น ประโยชน์สาธารณะอื่น)

๑.๒) การดำเนินการวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการชุมชน ต้องมีรายการที่เป็นข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละสิบ โดยต้อง นำเสนอรายการที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับชุมชนเป้าหมายที่รับบริการและผลิตโดยคนในชุมชนเป้าหมาย ที่รับบริการ ไม่ต่ำกว่าร้อยละห้าสิบของเวลาออกอากาศทั้งหมด โดยรายการข่าวสาร หมายถึง รายการที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับ เหตุการณ์ปัจจุบัน หรือเหตุการณ์ที่เป็นข้อเท็จจริงที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะหรือที่เกิดขึ้นโดยเน้นเหตุการณ์ใน ชุมชน แล้วแต่กรณี ซึ่งอาจอยู่ในรูปแบบรายการข่าวสด เล่าข่าวและวิเคราะห์ข่าว รายการสนทนาปัญหา เหตุการณ์ปัจจุบัน ซึ่งรวมถึงเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่มีความคิดเห็นโต้แย้งกันในสังคม ประเด็นทางการเมือง ทั้งในระดับชาติ และในระดับท้องถิ่น และประเด็นที่เกี่ยวข้องกับนโยบายสาธารณะ ส่วนรายการสาระประโยชน์ หมายถึง รายการที่สร้างกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ประชาชนในชุมชน โดยส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและ ความ คิดเห็นระหว่างกัน ให้การศึกษา ความรู้ และทักษะที่จำเป็นต่อประชาชนผู้ฟัง มีเนื้อหาที่ส่งเสริมการพัฒนา

ใน ระดับชุมชน ในประเด็นสุขภาพ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ ประชาธิปไตย ประเพณีวัฒนธรรม เป็นต้น รวมถึงให้ความเข้าใจที่ดีเกี่ยวกับประโยชน์สาธารณะหรือชุมชนนั้นๆ และเสริมสร้างความสัมพันธ์ในชุมชนให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น โดยในกรณีที่ชุมชนเป้าหมายที่รับบริการมีภาษาท้องถิ่นเป็นของตนเองที่ไม่ใช่ภาษาราชการสามารถ นำเสนอรายการต่างๆ ของสถานีเป็นภาษาท้องถิ่นได้โดยให้มีการประกาศชื่อสถานีและเวลาด้วยภาษาราชการ ทุกต้นชั่วโมงที่ดำเนินรายการ

๒) การกำหนดให้มีการออกอากาศรายการที่มีเนื้อหาสร้างสรรค์สังคมหรือรายการเด็กและเยาวชน อย่างน้อยวันละหกสัปดาห์ ะหว่างช่วงเวลา ๑๖.๐๐ น. - ๑๘.๐๐ น. ของทุกวัน และช่วงเวลา ๐๗.๐๐ น.- ๐๙.๐๐ น. ในวันเสาร์และวันอาทิตย์

๓) รายการที่ออกอากาศในช่วงเวลา ๑๘.๐๐ น. - ๒๒.๐๐ น. ต้องเป็นรายการที่มีเนื้อหาสร้างสรรค์สังคมหรือรายการสำหรับเด็กและเยาวชน หรือเนื้อหาที่มีความเหมาะสมซึ่งจะไม่เป็นภัยต่อการพัฒนาทั้งด้านสติปัญญา อารมณ์และสังคมของเด็กและเยาวชน

๔) ข้อกำหนดการออกอากาศประจำวัน ประกอบด้วย

๔.๑) เพลงชาติไทย ออกอากาศทุกวัน วันละสองครั้ง ในเวลา ๐๘.๐๐ น. และ ๑๘.๐๐ น.

๔.๒) ข่าวพระราชสำนัก ออกอากาศทุกวัน ในช่วงเวลา ๑๙.๐๐ น. - ๒๐.๓๐ น.

ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นทำให้ไม่สามารถออกอากาศข่าวในพระราชสำนักได้ในเวลาปกติ ให้ออกอากาศ ในระหว่างเวลา ๑๘.๐๐ - ๒๒.๐๐ น. ได้ โดยผู้รับใบอนุญาตต้องแจ้งเหตุผล ความจำเป็น และรายละเอียด ที่เกี่ยวข้องให้คณะกรรมการทราบ เว้นแต่คณะกรรมการจะมีความเห็นเป็นอย่างอื่น

๕) การออกอากาศเน้นความเสมอภาคในการเข้าถึง เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิของคนพิการและผู้ด้อยโอกาส โดยจัดให้มีบริการกระจายเสียงที่ออกอากาศรายการอ่านหนังสือเต็มเวลา เป็นเวลาอย่างน้อยหกสัปดาห์ต่อวัน

๖) ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นเร่งด่วนที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ ภัยพิบัติ หรือมีเหตุฉุกเฉิน หรือเหตุการณ์ใดที่คณะกรรมการกำหนด ผู้รับใบอนุญาตอาจดำเนินรายการที่แตกต่างจากผังรายการหลักที่คณะกรรมการเห็นชอบแล้วได้ แต่ต้องแจ้งเหตุผลความจำเป็นและรายละเอียดที่เกี่ยวข้อง ให้คณะกรรมการทราบภายในสามวันนับแต่วันที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงผังรายการ

๑.๓) การออกแบบและกำหนดผังรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน

การจัดทำผังรายการของสถานีทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน เป็นสิ่งสำคัญที่สร้างความแรงดึงดูด ความพึงพอใจ และความน่าสนใจให้ผู้ฟังเมื่อเปิดรับฟังรายการของทางสถานี และติดตามรายการของสถานีอย่างต่อเนื่องและมากที่สุด และสามารถถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารสาระ ความรู้อันพึงประสงค์ให้แก่ผู้ฟังได้โดยสมบูรณ์และเหมาะสม การจัดทำผังรายการจึงเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยวางกรอบการดำเนินรายการให้มีความเหมาะสมกับ ช่วงเวลา และพฤติกรรมการณ์ฟังของกลุ่มผู้ฟังเป้าหมาย อันส่งผลให้การถ่ายทอดเสียงนั้นสามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลสูงสุด หลักในการจัดทำผังรายการควรประกอบด้วย (อัญญ์ ภัทษะศักดิ์, ๒๕๕๔) ควรประกอบไปด้วย

๑) รายการที่ผู้ถูกกำหนด เนื้อหา และช่วงเวลา ที่เป็นไปตามเกณฑ์ของประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการสำหรับการให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๖ พ.ศ. ๒๕๕๗ และ พ.ศ. ๒๕๕๘ ในส่วนของสถานีวิทยุกระจายเสียงทดลองประกอบกิจการประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน

๒) รายการที่ผู้ประกอบกิจการต้องวางแผนในการ เลือกสรรรายการ ที่มีเนื้อหา สาระ ความรู้ ความบันเทิง ที่น่าสนใจ เหมาะสมกับผู้ฟังในแต่ละช่วงเวลาที่ย่ออากาศ เพื่อสร้างความน่าสนใจ และดึงดูดกลุ่มผู้ฟังให้ติดตามฟังรายการของสถานี โดยกลยุทธ์ในการจัดวางผังรายการ มุ่งเน้นการนำเสนอรายการที่เหมาะสม และสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย โดยพิจารณาจาก เพศ อายุ รสนิยม และความต้องการ รวมทั้งพฤติกรรมการใช้ชีวิตของกลุ่มผู้ฟัง เพื่อรสนิยม และพฤติกรรมของแต่ละบุคคลนั้นมีความแตกต่างกัน (สุรพงษ์ โสธนะเสถียร และ อิทธิศักดิ์ พลอยศิริชล, ๒๕๕๑) เพื่อให้รายการที่ออกอากาศทางสถานีนั้นมีความสอดคล้องกับพฤติกรรมการใช้ของกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด ประกอบด้วย

๒.๑) กำหนดกลุ่มผู้ฟัง เช่น อาชีพ อายุ เพศ เป็นต้น เพื่อศึกษาธรรมชาติ และพฤติกรรมการใช้วิทยุ และเข้าใจกลุ่มเป้าหมาย ว่าชอบ หรือไม่ชอบอะไร เช่น หากกลุ่มเป้าหมายเป็น กลุ่มคนวัยทำงาน เพลงที่เปิดควรเป็นเพลงที่ฟังสบาย เพื่อผู้ฟังเกิดความผ่อนคลาย และสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน เป็นต้น

๒.๒) กำหนดวัตถุประสงค์สถานี เพื่อให้สอดคล้อง วัตถุประสงค์ และต้องคำนึงถึง ความต้องการของกลุ่มผู้ฟัง ส่งผลให้การผลิตรายการนั้นสามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๓) สร้างเอกลักษณ์ของสถานี เช่น การเป็นสถานีเพื่อชุมชน เพื่อการเผยแพร่งานวิจัย เพื่อส่งเสริมการศึกษา ฯลฯ เป็นต้น เพื่อให้กลุ่มผู้ฟังสามารถเลือกรับฟังข่าวสาร สาระได้ตามความต้องการ เพื่อสร้างความพึงพอใจในการรับฟังการถ่ายทอดเสียง

๓) กำหนดเนื้อหา หรือกิจกรรมของที่เหมาะสมกลุ่มผู้ฟัง เพื่อให้ผู้ฟังติดตาม การพัฒนาเนื้อหาในการนำเสนอรายการ หรือกิจกรรมเพิ่มเติม ต้องมีความน่าสนใจ และมีความสดใหม่อยู่เสมอ อีกทั้งควรสอดแทรกเนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์ เพื่อให้ผู้ฟังได้รับทั้งความรู้ ความบันเทิง และทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน ซึ่งในบางครั้งอาจเป็นความรู้รอบตัวที่น่าสนใจ แต่ถูกมองข้ามให้ ผู้ฟังเกิดการเรียนรู้ขณะฟังรายการ

๔) กำหนดตารางในการออกอากาศ หมายถึง การคัดเลือก และจัดวางลงบนผังรายการ ประจำวัน ให้มีความเหมาะสม เพื่อสร้างความน่าสนใจ และดึงดูด อันส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพต่อการออกอากาศสูงสุด เช่น ในตอนเช้า ก่อนเวลา ๐๗.๐๐ น. เป็นช่วงเวลาที่คนเริ่มออกเดินทางไปทำงาน การเปิดเพลงต่อเนื่องจึงเป็นสิ่งที่ช่วยสร้างบรรยากาศการไปทำงานอย่างมีความสุข อีกทั้งเพื่อให้ผู้ฟังทันต่อสถานการณ์ สถานีวิทยุจึงจัดให้มีข่าวถ่ายทอดทุกต้นชั่วโมง เป็นต้น (อภรณ์ กุ้พงษ์ศักดิ์, ๒๕๕๔)

๒) หลักเกณฑ์และข้อยกเว้นในการหารายได้สำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน

๒.๑) หลักเกณฑ์การหารายได้สำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะและกิจการบริการชุมชน

การหารายได้ หมายถึง การรับการสนับสนุนการประกอบกิจการของแต่ละประเภทการทดลองประกอบกิจการ โดยวิธีการอุดหนุน หรือการบริจาค หรือการโฆษณา หรือโดยวิธีการอื่นใด ซึ่งมีใช้การกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดที่มีลักษณะครอบงำการประกอบกิจการ และที่ไม่ขัดต่อวัตถุประสงค์การทดลองประกอบกิจการแต่ละประเภท วิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะและกิจการบริการชุมชน จะมีรายได้จาก “การบริจาค” อันเป็นการให้เงิน ทรัพย์สิน หรือสิ่งอื่นใดแก่สถานีที่มีใช้การสนับสนุนรายการใดโดยเฉพาะ โดยไม่มีการกำหนดเงื่อนไขการให้ซึ่งอาจเกิดจากการเชิญชวน ระดมทุน เป็นต้น และ “การอุดหนุน” อันเป็นการให้เงิน ทรัพย์สิน หรือสิ่งอื่นใดแก่สถานีที่มีใช้การสนับสนุนรายการใดโดยเฉพาะ โดยต้องไม่มีวัตถุประสงค์ที่ขัดต่อการทดลองประกอบกิจการบริการชุมชน หรือการอุดหนุนจากกองทุนวิจัยและพัฒนากิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม เพื่อประโยชน์สาธารณะ แล้วแต่กรณี โดยในส่วนของหารายได้ของสถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการประเภทกิจการบริการสาธารณะและกิจการบริการชุมชน สามารถหารายได้ แต่ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามประกาศของ สำนักงาน กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการอนุญาตการให้บริการกระจายเสียงและโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๕ (สำนักงาน กสทช., ๒๕๕๕) โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑) สำหรับสถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ มีรายละเอียดดังนี้

- ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะประเภทที่หนึ่ง (เพื่อการศึกษาและพัฒนาคุณภาพชีวิต) และประเภทที่สาม (เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐบาลกับประชาชน การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และกลุ่มความสนใจ) จะหารายได้จากโฆษณาไม่ได้ เว้นแต่เป็นการหารายได้โดยการโฆษณาหรือเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับงานหรือกิจการของหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ สมาคม มูลนิธิ หรือนิติบุคคลอื่นที่มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจการเพื่อประโยชน์สาธารณะโดยไม่แสวงหากำไรในทางธุรกิจ หรือการเสนอภาพลักษณ์ขององค์กร บริษัท และกิจการโดยมิได้มีการโฆษณาสรรพคุณ คุณประโยชน์ หรือคุณภาพของผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยการเสนอภาพลักษณ์ต้องไม่เป็นการสร้างการรับรู้ถึงตราสินค้า หรือนำเสนอ เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ หรือกล่าวถึงสรรพคุณ คุณภาพ หรือคุณประโยชน์ทางกายภาพของผลิตภัณฑ์ ที่เกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อม ไม่ว่าจะด้วยวิธีการใด ๆ แก่ผู้บริโภค

- ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะประเภทที่สอง (เพื่อความมั่นคงของรัฐหรือความปลอดภัยสาธารณะ) ให้หารายได้จากโฆษณาได้เท่าที่เพียงพอต่อการประกอบกิจการโดยไม่เน้นการแสวงหากำไร

๒) สำหรับสถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการชุมชน มีรายละเอียดดังนี้

- การประกอบกิจการบริการชุมชน ห้ามมิให้หารายได้จากการโฆษณา แต่อาจมีรายได้จากการบริจาค การอุดหนุนของสถานี หรือรายได้ทางอื่นซึ่งมิใช่การโฆษณาให้สถานีโดยการบริจาค การอุดหนุน จะต้องสะท้อนถึงเงื่อนไขของการได้รับการทดลองประกอบกิจการบริการชุมชน และไม่มีแทรกแซง ไม่มี อิทธิพลต่อการบริหารสถานี หรือไม่ส่งผลกระทบต่อ ทิศทางการดำเนินงาน การผลิตรายการและเนื้อหา รายการที่ออกอากาศ

- การประกาศเกี่ยวกับผู้อุดหนุนหรือผู้บริจาคต้องระบุถึงชื่อหรือองค์กรให้ชัดเจนแต่จะต้องแยก ส่วนจากรายการ ทั้งนี้ จะต้องไม่มีลักษณะเป็นการส่งเสริมหรือสนับสนุนเชิงพาณิชย์

- การอุดหนุนส่วนหนึ่งจะได้รับจากกองทุนวิจัยและพัฒนากิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการ โทรคมนาคม เพื่อประโยชน์สาธารณะ ในด้านการส่งเสริมและสนับสนุนเงินจากกองทุนวิจัยและพัฒนา กิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม เพื่อประโยชน์สาธารณะ การยื่นความ ประสงค์ขอรับการส่งเสริมและสนับสนุนเงินจากกองทุน มาตรา ๕๒(๑) ดำเนินการให้ประชาชนได้รับบริการ ด้านกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมอย่างทั่วถึง ตลอดจนส่งเสริมชุมชนและ สนับสนุน ผู้ประกอบกิจการบริการชุมชน สามารถศึกษาและดาวน์โหลดแบบฟอร์มได้จาก <https://btftp.nbtc.go.th/Laws/form.aspx>

โดยผู้ทดลองประกอบกิจการจัดทำและบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับรายได้และค่าใช้จ่าย ในการดำเนินงาน ของสถานีในช่วงหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้รับอนุญาตให้ทดลองประกอบกิจการ และให้ยื่น ต่อคณะกรรมการหรือ พนักงานเจ้าหน้าที่เมื่อมีการร้องขอ และผู้ทดลองประกอบกิจการบริการชุมชนให้ส่งข้อมูลรายได้และค่าใช้จ่าย ตามที่กำหนดในประกาศ คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์ การอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๕

๒.๒) แนวทางการหารายได้สำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการ บริการสาธารณะและกิจการบริการชุมชน

ในอดีต วิทยุกระจายเสียง ถือเป็นสื่อมวลชนแขนงหนึ่งที่ประชาชนให้ความสนใจ และมีผู้นิยมฟังเป็น จำนวนมาก เนื่องจากการรับฟังวิทยุกระจายเสียงนั้นเป็นเรื่องที่ง่าย สามารถรับฟังได้ทุกที่ด้วยการพัฒนา เครื่องรับวิทยุที่มีขนาดเล็ก กะทัดรัด พกพาสะดวก ช่างสามารถฟังได้ทุกที่ทั้งในรถยนต์ส่วนตัว หรือ รถโดยสารสาธารณะ เป็นต้น อีกทั้งยังสามารถรับฟังได้จากทุกอริยบท ทั้งขณะขับรถ ทำงาน นอนพักผ่อน หรือออกกำลังกาย ดังนั้นการนำเสนอข้อมูลทางวิทยุกระจายเสียง จึงเป็นแนวทางสำคัญ และเป็นช่องทางใน การทำการตลาดชนิดหนึ่งขององค์กรต่างๆที่ช่วยเผยแพร่และแนะนำ ข้อมูลสินค้า บริการ และกิจกรรมต่างๆ ให้ประชาชนในวงกว้างได้รู้จัก ค้นเคย รับรู้ และเกิดความต้องการในสินค้าและบริการนั้น ด้วยเหตุนี้เอง หลาย องค์กรจึงยอมทุ่มทุนในการผลิต สื่อโฆษณาวิทยุกระจายเสียง หรือ สปอตวิทยุ ที่มีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างและ กระตุ้นยอดขายให้สูงขึ้น (ณัฐกิจ ชันแก้ว, ๒๕๖๓)

หากแต่ด้วยการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี และอินเทอร์เน็ตเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการดำรงชีวิต ส่งผลให้พฤติกรรมการรับฟังข่าวสารของประชาชนนั้นเปลี่ยนไป เนื่องจากผู้ฟังสามารถรับฟังข่าวสาร สาร

ความบันเทิงได้จากหลากหลายช่องทาง ทั้ง YouTube Facebook Podcast หรือ Application เพลง เช่น JOOX Apple Music เป็นต้น ซึ่งสามารถฟังได้จากทั้ง โทรศัพท์มือถือ แท็บเล็ต (Tablet) หรือ คอมพิวเตอร์ เป็นต้น จากการรายงานสภาพตลาดกิจการวิทยุล่าสุดของ สำนักงานนโยบายและวิชาการกระจายเสียงและโทรทัศน์ (วส.) สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ในปี ๒๕๖๒ พบว่า พฤติกรรมการรับฟังวิทยุในปัจจุบันนี้มีฐานผู้ฟังเพียง ๑๐.๕ ล้านคน ในพื้นที่กรุงเทพฯและปริมณฑล แต่ในทางกลับกันการใช้บริการสื่อออนไลน์และโซเชียลมีเดียกลับมีฐานผู้ใช้เป็นจำนวน ๔๐-๕๐ ล้านคน (Media Insight, ๒๕๖๒) การที่วิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และบริการชุมชน จะอยู่รอดจึงควรต้องปรับตัวให้เท่าทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป โดยสามารถสรุปได้ดังนี้

๑) การพัฒนาแพลตฟอร์มออนไลน์ สื่อสังคมออนไลน์ และแอปพลิเคชันต่างๆ ของสถานี

การพัฒนาให้ผู้ฟังสามารถฟังได้บนแพลตฟอร์มออนไลน์ สื่อสังคมออนไลน์ และแอปพลิเคชันต่างๆ หรือมีช่องทางในการสื่อสารหรือรับสารผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ สื่อสังคมออนไลน์ และแอปพลิเคชันต่างๆ เพื่อให้สะดวกต่อผู้ฟังในการรับฟังได้ทุกที่ ทุกเวลา รวมถึงใช้ช่องทางเหล่านี้สำหรับการหารายได้จากโฆษณา สำหรับสถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะประเภทที่หนึ่ง และประเภทที่สามที่เป็นการหารายได้โดยการโฆษณาหรือเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับงานหรือกิจการของหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ สมาคม มูลนิธิ หรือนิติบุคคลอื่นๆ เพื่อประโยชน์ สาธารณะโดยไม่แสวงหากำไรในทางธุรกิจ หรือสถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะประเภทที่สองที่หารายได้จากการโฆษณาได้เท่าที่เพียงพอต่อการประกอบกิจการโดยไม่เน้นการแสวงหากำไร รวมถึงสถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการชุมชน สามารถใช้เป็นช่องทางในการบริจาค

ในที่นี้ขอยกตัวอย่าง คลื่นวิทยุ สถานี BTU Radio Station ๙๓.๒๕Mhz Bangkok Thonburi University Radio ซึ่งสามารถติดตามรายการได้ที่ www.bkkthon.ac.th หรือศูนย์ข่าวสถานีวิทยุบีทียูนิเวิร์ส : www.facebook.com/bturadio โดยมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีใช้สถานีดังกล่าวเป็นสื่อในการให้ความรู้ และประชาสัมพันธ์ภารกิจด้านการจัดการเรียนการสอน การวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่สังคมและด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม จนเป็นที่ยอมรับของชุมชน สังคมและประเทศชาติ (มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี, ๒๕๖๓)

๒) การระบुकลุ่มผู้ฟังที่ชัดเจนของสถานี

การระบुकลุ่มผู้ฟังที่ชัดเจนของสถานีสำหรับสถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และจัดทำเนื้อหารายการที่ตอบโจทย์ความต้องการของกลุ่มผู้ฟัง รวมถึงจะทำให้สถานีเป็นชุมชนที่มีผู้ฟังเฉพาะกลุ่มสนับสนุนอย่างเข้มแข็งทั้งในด้านเงินบริจาคหรือสนับสนุนผ่านกิจกรรมต่างๆ ในกรณีของสถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการชุมชนสามารถดำเนินการได้เช่นเดียวกัน ต้องมีการวิเคราะห์ความต้องการ สถานการณ์หรือพฤติกรรมของผู้ฟังในพื้นที่ และจัดทำเนื้อหารายการที่ตอบโจทย์ความต้องการของกลุ่มผู้ฟังในพื้นที่

ในที่นี้ขอยกตัวอย่าง คลื่นวิทยุ สถานีคลื่นคุณธรรม ๑๐๖.๒๕ MHz ซึ่งดำเนินการโดยมูลนิธิเพื่อคุณธรรม มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการให้บริการสร้างความเข้าใจ เกี่ยวกับศาสนาอิสลามกับคนในชาติ

ส่งเสริมสนับสนุนการให้บริการผลิตสื่อวิทยุ โทรทัศน์ และสิ่งพิมพ์ เรียกร้องให้คนทำความดี ในหลักการศาสนาอิสลาม รวมถึงกิจกรรมสาธารณะกุศลต่างๆ เช่น อุปลัมภ์เด็กกำพร้า หญิงหม้าย คนชรา เพราะยากจน ชัดสนอนาถา บริการรถรับส่งป่วยและคนเสียชีวิต โดยไม่เกี่ยวข้องกับการเมือง โดยสถานีคลื่นคุณธรรมเป็นสื่อกลางในการสื่อสารของมูลนิธิเพื่อคุณธรรม และมีสมาชิกจำนวนมากที่ให้การสนับสนุนและมีรายได้จากคลื่นเพื่อนำมาทำกิจกรรมกิจกรรมสาธารณะกุศลต่างๆ ตามเป้าหมายของมูลนิธิ รวมถึงมีเฟสบุ๊คเป็นอีกเครื่องมือในการสื่อสารกับสมาชิกและชี้แจงยอดการใช้จ่ายบางประเภทอีกด้วย (มูลนิธิเพื่อคุณธรรม, ๒๕๖๓)

๓) การจัดกิจกรรมออนไลน์และออนกราวด์ควบคู่กัน คือ การจัดกิจกรรมของทางสถานีวิทยุโดยให้ผู้ฟังได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมสนุกในกิจกรรม เช่น กิจกรรมวิ่ง คอนเสิร์ต กิจกรรมท่องเที่ยว เล่นเกมส์ เป็นต้น ซึ่งการจัดกิจกรรมเหล่านี้จะมีโอกาสได้รับการสนับสนุนจากสปอนเซอร์ของสินค้าประเภทต่างๆ

ในที่นี่ขอยกตัวอย่าง กิจกรรมของ Eazy FM ๑๐๕.๕ เจ้าของงานวิ่งแข่งเจ้าสาวที่ใหญ่ที่สุดในเมืองไทย จัดกิจกรรม “Eazy Running Of The Brides” เป็นประจำทุกปี โดยในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ มีการจัดกิจกรรมวิ่งสำหรับผู้ Virtual Run “Eazy Running For The Blind ๒๐๒๐” วิ่งเพื่อให้ - ยิ่งวิ่ง ยิ่งมองเห็น โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อนำรายได้สมทบให้แก่มูลนิธิช่วยคนตาบอดแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชินูปถัมภ์ เพื่อช่วยเหลือผู้พิการทางสายตาในด้านการศึกษา และอุปกรณ์การเรียน (BEC-TERO RADIO, ๒๕๖๓)

๔) การดำเนินการร่วมกับภาคีเครือข่าย

วิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะและกิจการบริการชุมชนสามารถพิจารณาและดำเนินการจัดรายการหรือกิจกรรมของสถานีร่วมกับภาคีเครือข่าย ซึ่งการทำงานในลักษณะเครือข่าย ไม่เพียงแต่ได้รับการสนับสนุนในเชิงองค์ความรู้และเนื้อหาในการจัดรายการเท่านั้น ภาคีเครือข่ายในบางโครงการอาจจะมีส่วนประมาณในการสนับสนุนซึ่งสามารถนำมาใช้ในการเพิ่มคุณภาพของรายการ

ในที่นี่ขอยกตัวอย่าง สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ได้สร้างความร่วมมือกับเครือข่ายวิทยุสีขาวและวิทยุชุมชนทั่วประเทศ สู้โควิด-๑๙ ผ่านรายการ “หัวใจฟูสู้โควิด” โดยเป็นสื่อกลางให้ความรู้ แบ่งปัน ฟันฟูดูแลครอบครัว ชุมชน เตรียมพร้อมชีวิตวิถีใหม่ จำนวน ๒๐๐ โครงการ ครอบคลุม ๔๒ จังหวัด และเชื่อมต่อกับวิทยุชุมชนกว่า ๑,๐๐๐ แห่ง โดยพัฒนานักสื่อสารสุขภาพจากสถานีวิทยุชุมชนที่มีศักยภาพและทักษะในการใช้สื่อและการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนา แก้ไขปัญหาของตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคมอย่างสร้างสรรค์และมีความรับผิดชอบ และนำไปสู่การมีภูมิรู้เท่าทันสื่อเท่าทันสุขภาพซึ่งในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-๑๙ นักสื่อเสียงสุขภาพสร้างคนไทยหัวใจฟู ได้แก่ ผู้ประกาศ ผู้ดำเนินรายการวิทยุ ถือเป็น “ผู้สร้างการเปลี่ยนแปลง (Change Maker) ที่สำคัญ ที่จะช่วยหนุนเสริมการทำงานป้องกันและควบคุมโรคในชุมชนให้มีประสิทธิภาพ รวมถึงการจัดกิจกรรมในพื้นที่ โดยเครือข่ายวิทยุชุมชนจะลงพื้นที่แจกหน้ากากผ้า ให้ความรู้เรื่องโควิด สอนวิธีการล้างมือที่ถูกต้อง รวมถึงการช่วยลดข่าวลวง (Fake news) นำเสนอแต่ข้อมูลที่ถูกต้องด้านสุขภาพ ซึ่งกลุ่มผู้สูงอายุจะเป็นกลุ่มที่ต้องเข้าไปทำความเข้าใจให้ข้อมูลที่ถูกต้องมากที่สุด (ผู้จัดการออนไลน์, ๒๕๖๓)

เอกสารอ้างอิง/ การศึกษาเพิ่มเติม

ณัฐกิจ ชันแก่ล้วน. (๒๕๖๓). สื่อโทรทัศน์ สื่อวิทยุกระจายเสียง และสื่ออินเทอร์เน็ต. สืบค้นจาก

<https://natthakij๕๖/sux-thorthasn-laea-sux-withyu-kracay-seiyng-๑>

นภาพกรณ์ อัจฉริยะกุล และธีรารักษ์ โพธิสุวรรณ. (๒๕๕๖). รูปแบบรายการวิทยุกระจายเสียง.

เอกสารการสอน ชุดวิชาการเขียนบทวิทยุกระจายเสียง. นนทบุรี :

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช.

ผู้จัดการออนไลน์. (๒๕๖๓). สสส.จับมือเครือข่ายวิทยุสีขาว-วิทยุชุมชน ทั่วประเทศ สู้โควิด-๑๙

ผ่านรายการ “หัวใจสู้โควิด”. สืบค้นจาก

<https://mgronline.com/qol/detail/๙๖๓๐๐๐๐๐๔๖๕๒๑>

มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี. (๒๕๖๓). BTU Radio Station. สืบค้นจาก <https://bkkthon.ac.th>

มูลนิธิเพื่อคุณธรรม . (๒๕๖๓). สืบค้นจาก สืบค้นจาก<http://www.islamthailand.com/วัตถุประสงค์->

ของมูลนิธิ/

สุรพงษ์ โสธนะเสถียร และอิทธิศักดิ์ พลอยศิริชล. (๒๕๕๑). โครงการหลักและแนวทางการบริหาร

การสื่อสาร: มิติทั้งสามในด้านการสื่อสารเพื่อการจัดการทางการสื่อสาร และการบริหาร

สื่อสารมวลชน ระยะที่ ๓ การบริหารงานสื่อวิทยุโทรทัศน์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ประสิทธิ์ภัณฑ์

แอนด์พริ้นติ้ง.

สำนักงาน กสทช. (๒๕๕๖). ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการ

โทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการสำหรับให้บริการกระจายเสียงหรือ

โทรทัศน์. สืบค้นจาก <http://broadcast.nbtc.go.th/law/dwl.php?id=>

NTYwNTAwMDAwMDAw๑&file=ZGFoYS๙kb๒N๑bWVudC๙sYXcvZG๙jL๓RoLzU๒

MDUwMDAwMDAwNS๕wZGY=

อัญญา กุฬพงษ์ศักดิ์. (๒๕๕๔). กลยุทธ์การจัดรายการช่วงเวลาภาคเช้าทางโทรทัศน์.

Executive Journal: ๒๕๕๙-๒๖๕.

อิทธิศักดิ์ ธวัชสินธุ์. (๒๕๕๙). ความหมายของผังรายการ. สืบค้นจาก

<https://www.facebook.com/Mcs๓๔๕๑/posts/๑๑๘๘๘๕๕๕๖๗๘๐๙๖๗๘/>

BEC-TERO RADIO. (๒๕๖๓). Eazy FM ๑๐๕.๕ เจ้าของงานวิ่งแข่งเจ้าสาวที่ใหญ่ที่สุดในเมืองไทย

Eazy Running Of The Brides. สืบค้นจาก

<http://eazyfm.becteroradio.com/event/EazyRunningForTheBlind>

แบบประเมินความรู้ประจำโมดูล

คำชี้แจง แบบทดสอบฉบับนี้ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน ข้อ โปรดทำเครื่องหมาย [x] ในข้อที่ท่านคิดว่า เป็นจริงเพียงข้อเดียว

- ข้อความที่ถูกต้องให้ทำเครื่องหมาย [x] ในช่อง “จริง”
- ข้อความที่ไม่ถูกต้องให้ทำเครื่องหมาย [x] ในช่อง “ไม่จริง”

ที่	ข้อความ	จริง	ไม่จริง
โมดูลที่ ๖ การบริหารจัดการสถานีสำหรับสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน			
	๑) การจัดทำผังรายการสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน การนำเสนอเนื้อหาตามที่ กสทช. กำหนด รวมถึงการรายงานกรณีที่มีเหตุจำเป็นเร่งด่วนที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ		
๑.	ผังรายการ คือการวางกรอบการนำเสนอรายการทั้งหมดที่จะทำการเผยแพร่บนสถานีทดลองประกอบกิจการกระจายเสียง ในแต่ละวัน รายสัปดาห์ หรือรายเดือน		
๒.	สถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ ต้องมีรายการที่เป็นข่าวสาร รายการส่งเสริม ความรู้ ความเข้าใจในการปกครองในระบอบประชาธิปไตย รายการส่งเสริมการศึกษา จริยธรรม ศิลปะ วัฒนธรรม การให้ความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม คุณภาพชีวิต และ สิ่งแวดล้อม		
๓.	สถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการชุมชน ต้องมีรายการที่เป็นข่าวสารหรือสาระเกี่ยวกับชุมชนเป้าหมายที่รับบริการ แต่สามารถผลิตโดยคนนอกชุมชน		
๔.	สถานีทดลองประกอบกิจการกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชนต้องมีการออกอากาศรายการที่มีเนื้อหาสร้างสรรค์สังคมหรือรายการเด็กและเยาวชน อย่างน้อยวันละหกสิบนาที ระหว่างช่วงเวลา ๑๖.๐๐ น. - ๑๘.๐๐ น. ของทุกวัน และช่วงเวลา ๐๗.๐๐ น.- ๐๙.๐๐ น. ในวันเสาร์และวันอาทิตย์		
๕.	สถานีทดลองประกอบกิจการกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน ควรมีการสร้างเอกลักษณ์ของสถานี เช่น การเป็นสถานีเพื่อชุมชน เพื่อการเผยแพร่งานจราจร เพื่อส่งเสริมการศึกษา ฯลฯ เป็นต้น เพื่อให้กลุ่มผู้ฟังสามารถเลือกรับฟังได้ตามความต้องการ		
	๒) หลักเกณฑ์และข้อยกเว้นในการหารายได้สำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน		
๑.	วิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะและกิจการบริการชุมชน จะมีรายได้จากการบริจาคและการอุดหนุน		
๒.	ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะประเภทที่สอง (เพื่อความมั่นคงของรัฐหรือความปลอดภัยสาธารณะ) ให้หารายได้จากกำไรได้เท่าที่เพียงพอต่อการประกอบกิจการโดยไม่เน้นการแสวงหากำไร		

ที่	ข้อความ	จริง	ไม่จริง
๓.	สถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการชุมชนจะได้รับการอุดหนุนส่วนหนึ่งจะได้รับจากกองทุนวิจัยและพัฒนากิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการ โทรคมนาคม เพื่อประโยชน์สาธารณะ ในด้านการส่งเสริมและสนับสนุนเงินจากกองทุนวิจัยและพัฒนา กิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม เพื่อประโยชน์สาธารณะ ตามมาตรา ๕๒(๑)		
๔.	การระบुकลุ่มผู้ฟังที่ชัดเจนของสถานีสำหรับสถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และชุมชน จะทำให้สถานีเป็นชุมชนที่มีผู้ฟังเฉพาะกลุ่มที่มีการสนับสนุนอย่างเข้มแข็งทั้งในด้านเงินบริจาคหรือสนับสนุนผ่านกิจกรรมต่างๆ		
๕.	วิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะและกิจการบริการชุมชนสามารถดำเนินการจัดรายการหรือกิจกรรมของสถานีร่วมกับภาคี จะได้รับการสนับสนุนในเชิงองค์ความรู้และบางโครงการอาจจะมึงงบประมาณในการสนับสนุนซึ่งสามารถนำมาใช้ในการเพิ่มคุณภาพของรายการ		

โมดูลที่ ๗ การผลิตและกำกับดูแลเนื้อหารายการวิทยุสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน

เนื้อหาหลักสูตรและประเด็นความรู้

๑) การวิเคราะห์และจัดทำเนื้อหารายการ รวมถึงเทคนิคการผลิตและยกระดับการจัดรายการวิทยุประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชนให้ทันสมัย มีความน่าสนใจและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย

๑.๑) ลักษณะของรายการวิทยุที่สร้างสรรค์

รายการวิทยุถือเป็นสื่อมวลชนประเภทเสียง ที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้และรับฟังของประชาชน โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน ที่สามารถรับฟัง และเลือกชองรายการได้ด้วยตนเอง ดังนั้นในการพัฒนารายการวิทยุอย่างสร้างสรรค์ จึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้ผลิตรายการวิทยุ ที่จะต้องผลิตรายการให้ที่เหมาะสมกับทุกเพศทุกวัย และตรงตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อเป็นการมีความรับผิดชอบต่อสังคม การผลิตรายการวิทยุอย่างสร้างสรรค์ ควรมุ่งเน้นเนื้อหาของรายการควรเป็นเนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและสาธารณะ มีความทันสมัยต่อสถานการณ์ปัจจุบัน และที่สำคัญ คือ ส่งเสริมศีลธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมอันดี ส่งผลกระทบทางบวกต่อจิตใจหรือสุขภาพของประชาชน ครอบครัว ชุมชน และสังคม ไม่ก่อให้เกิดความแตกแยก ยั่วแยะ และสร้างความเกลียดชังต่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ผนวกกับการส่งเสริมทักษะการใช้ชีวิตของประชาชน เด็กและเยาวชนเป็นสำคัญ มีเนื้อหาส่งเสริมการละเมิดสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีในครอบครัวและสังคม รวมถึงส่งเสริมให้ประชาชนมีความสามัคคีและใช้ชีวิตในสังคมที่มีความหลากหลายได้อย่างมีความสุข เพื่อเป็นประโยชน์ต่อประชาชนและสังคมให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขสงบ รวมถึงไม่มีเนื้อหาขัดต่อหลักจรรยาบรรณสื่อ หรือแนวปฏิบัติของวิชาชีพสื่อ (กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์, ๒๕๖๓; ศูนย์ปฏิบัติการสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์, ๒๕๖๓)

องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) (๒๐๑๑) ได้มีการนำเสนอเนื้อหารายการในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ประเภทบริการสาธารณะโดยให้ความสำคัญกับการจัดทำดัชนีตัวชี้วัดคุณภาพรายการขั้นพื้นฐาน โดยได้มีการระบุคุณสมบัติด้านเนื้อหาของรายการคุณภาพที่ควรนำเสนอในสื่อสาธารณะ ควรประกอบด้วย

๑. เนื้อหาสื่อต้องไม่ลำเอียงและสร้างสรรค์จรรโลงใจให้กับคนดู (Unbiased, enlightening information) เนื่องจากการประกอบกิจการเพื่อการบริการสาธารณะได้รับ การทุนสนับสนุนโดยตรงจากผู้ชมคนฟัง ดังนั้น ความคาดหวังในด้านคุณภาพรายการจึงสูงกว่าสื่อพาณิชย์ทั่วไป โดยการผลิตเนื้อหาสื่อสาธารณะนั้นจำเป็นต้องมีความเป็นกลาง ปราศจากอคติต้องมีความน่าเชื่อถือ เพื่อสะท้อนการทำหน้าที่ที่ปรารถนาสาธารณะในการส่งเสริมประชาธิปไตยในสังคมให้มากที่สุด อีกทั้งเนื้อหารายการควรส่งเสริมระบอบและความคิดสร้างสรรค์ใหม่ๆ ให้กับผู้ชมคนฟัง ด้วยเนื้อหาสาระที่เจาะลึก สร้างประสบการณ์ใหม่ๆ และแรงบันดาลใจให้กับผู้รับสาร

๒. เนื้อหาสื่อต้องมีเนื้อหาตอบสนองกับคนทุกกลุ่มในสังคม (General interest and service programming) คือ การมีรายการที่มีเนื้อหาที่น่าสนใจสำหรับกลุ่มคนที่หลากหลาย รวมถึงมีรายการเฉพาะที่

เน้นการตอบสนองกลุ่มคนเฉพาะที่ต้องการข้อมูลข่าวสารเฉพาะ มีรสนิยมเฉพาะ เช่น กลุ่มผู้พิการ กลุ่มเด็ก กลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อย กลุ่มผู้บริโภค หรือกลุ่มศิลปิน เป็นต้น อีกทั้งควรจัดสรรเนื้อหาที่เป็นประเด็นสาธารณะของสังคมที่กระทบกับผู้คนในวงกว้าง ทั้งนี้เพื่อใช้พื้นที่สื่อมวลชนให้เป็นประโยชน์ในการกำหนดวาระของสังคมในสิ่งที่ผู้ชมคนฟังจำเป็นต้องทราบ

๓. เนื้อหาสื่อควรมีความโดดเด่น สร้างสุนทรียศาสตร์ให้กับผู้ชม (Programs that leave their mark) สื่อสาธารณะควรเป็นสถาบันที่สร้างวัฒนธรรมและนำพาสังคมไปในทิศทางที่สร้างสรรค์ผ่านเนื้อหาที่นำเสนอ อีกทั้งควรนำเสนอเนื้อหาที่แตกต่างไปจากสื่อพาณิชย์ช่องอื่นๆ ด้วย ทั้งนี้ตามแนวทางของยูเนสโกระบุว่า การเป็นสื่อสาธารณะนั้นจำเป็นต้องมีภารกิจทางศิลปะและวัฒนธรรมในการส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรม การเป็นตัวแทนในการนำเสนอสินค้าทางวัฒนธรรม และสนับสนุนการสร้างงานศิลปะไม่ว่าจะเป็นละครเวทีคอนเสิร์ต หรือการแสดงอื่นๆที่สะท้อนศิลปะ อันเป็นส่วนหนึ่งในการยกระดับรสนิยมและจรรโลงใจคนในสังคม

๔. สถานีควรมีการผลิตเนื้อหาจากสถานีของตนเอง (In-house production) เนื่องจากการผลิตเนื้อหาภายในสถานีเองจะสร้างคาแรกเตอร์และมาตรฐานการทำงานของสื่อสาธารณะในสถานีของตนเองได้ทั้งนี้จะสร้างความโดดเด่นที่ชัดเจนของเนื้อหาในสื่อสาธารณะให้แตกต่างจากสื่อพาณิชย์ได้อย่างชัดเจน ทั้งนี้การมีเนื้อหารายการที่ผลิตด้วยตนเองจะเป็นตัวประกันคุณภาพของรายการให้ได้มาตรฐานของการเป็นสื่อสาธารณะอีกด้วย

๕. เนื้อหาสื่อจำเป็นต้องมีเนื้อหาภายในประเทศ (National content) เพื่อให้สื่อมวลชนทำหน้าที่ในการเป็นพื้นที่เพื่อประกอบสร้างอัตลักษณ์ของคนในชาติ อีกทั้งเป็นการป้องกันการคุกคามเชิงวัฒนธรรมอันอาจมาจากการนำเข้ารายการจากต่างประเทศอีกด้วย ทั้งนี้การที่สื่อสาธารณะนำเสนอเนื้อหาที่เป็นประเด็นภายในประเทศนี้จะทำให้ผู้ชมคนฟังในประเทศตระหนักได้ถึงวาระทางสังคมที่ควรคำนึงถึง อันนำไปสู่การสร้างสำนึกความเป็นพลเมืองของคนในประเทศนั้นๆ ด้วย

นอกจากนี้การผลิตรายการวิทยุอย่างสร้างสรรค์ สามารถดำเนินการและวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย โดยการพิจารณาจากหลักการแบ่งประเภทรายการวิทยุ ให้เหมาะสมกับรายการ ตามประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการสำหรับการให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๖ ประกอบด้วย ๖ ประเภท ดังนี้

๑) รายการสำหรับเด็กปฐมวัยอายุ ๓ - ๕ ปี

สัญลักษณ์	เสียงประกอบ
	รายการต่อไปนี้เป็นรายการสำหรับเด็กปฐมวัย ผลิตขึ้นสำหรับผู้ฟังในวัย ๓ - ๕ ปี

เนื้อหาของรายการ ควรมีสาระที่เหมาะสม และสอดคล้องต่อพัฒนาการของเด็ก ทั้งในด้าน ร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ทั้งนี้ในด้านของสังคม ควรนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับ การแบ่งปัน ความมีวินัย ความซื่อสัตย์ รู้แพ้ รู้ชนะ รู้อภัย และการรักษามารยาทไทย และในด้านของ อารมณ์ สติปัญญา และร่างกาย ควรนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับ การควบคุมตนเอง การใช้จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ การส่งเสริมความรู้

รอบตัว การส่งเสริมทักษะทางด้านภาษาและคณิตศาสตร์ การรักการอ่าน การส่งเสริมการเคลื่อนไหวร่างกาย และกล้ามเนื้อ และการให้คำปรึกษากับ พ่อแม่ ผู้ปกครองเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็ก (เสาวณีย์ ฉัตรแก้ว, ๒๕๕๗)

รูปแบบรายการ ควรมีการนำเสนอให้เกิดความหลากหลาย (Variety) ซึ่งประกอบด้วยนิทาน ที่มีการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม และคติสอนใจ อีกทั้ง มีตัวละครเอกที่เป็นตัวเดินเรื่อง เพื่อจูงใจให้เด็กติดตาม รู้สึกผูกพัน และเป็นแบบอย่างให้ปฏิบัติตาม ช่วงท้ายของนิทานควรมีการสรุปคติสอนใจ หรืออาจเชิญชวนให้เด็กใช้ความคิดของตนเองถึง คุณธรรมที่ได้รับในนิทานก่อนที่จะเฉลย และควรมีความยาวประมาณ ๕ – ๑๐ นาที หรือ การนำเสนอเพลงสำหรับเด็ก ซึ่งมีเนื้อร้อง และทำนองที่ฟังง่าย อาจมีการสอดแทรกความรู้ ทักษะ ภาษา คณิตศาสตร์ หรือคติสอนใจไว้ในเพลง หรือการเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น หรือตอบคำถามในประเด็นง่ายๆ ไม่ซับซ้อน หรือการให้เด็กเล่นเกมชิงรางวัลต่างๆ เป็นต้น (เสาวณีย์ ฉัตรแก้ว, ๒๕๕๗)

ในที่นี้ขอยกตัวอย่างรายการ FUN KID ทางสถานีวิทยุ เชียงใหม่ Love OK Click คลื่น ๙๖.๗๕ MHz เป็นสถานีเพลงรักของคนเชียงใหม่ ซึ่งเป็นรายการสำหรับเด็ก ในช่วงเช้า วันเสาร์ ประกอบด้วยการ บรรเลง เพลงที่มีเนื้อหา ทำนองที่ฟังง่ายไม่ซับซ้อน รวมถึงมีการเล่นนิทาน โดยใช้เสียงพากย์ที่น่าฟัง และชัดเจน ทำให้เด็ก ๆ สนใจและติดตาม (LoveOKClick ๙๖.๗๕, ๒๕๖๒)

๒) รายการสำหรับเด็ก อายุ ๖ - ๑๒ ปี

สัญลักษณ์	เสียงประกอบ
	รายการต่อไปนี้ เป็นรายการสำหรับเด็ก ผลิตขึ้นสำหรับผู้ฟังในวัย ๖ - ๑๒ ปี

เนื้อหาของรายการ ควรมีสาระที่ส่งเสริมทักษะทั้งสี่ด้านได้แก่ การฟัง การพูด การอ่านและการเขียน พัฒนาการ IQ EQ ความคิดสร้างสรรค์ ตามความเหมาะสมของแต่ละช่วงวัย รวมถึงแทรกสาระที่เป็นประโยชน์ในการดูแลตนเองและคนรอบข้าง รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เนื่องจากในช่วงวัยนี้เป็นช่วงวัยที่สร้างการเรียนรู้ การมีวินัย การพัฒนาความเป็นเหตุเป็นผล การแยกแยะข้อมูลข่าวสาร และที่สำคัญเป็นช่วงวัยที่มีแนวโน้มในการลอกเลียนแบบพฤติกรรมสูง ดังนั้นเนื้อหาของรายการควรเน้นในเรื่องของความสอดคล้อง และสามารถเชื่อมโยงกับสถานการณ์จริงหรือประสบการณ์ในชีวิตประจำวันได้ และต้องเป็นเนื้อหาที่เข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อน และมีน้ำเสียงการนำเสนอที่ไม่แข็งทื่อ น่าเบื่อ (พรธณพิมล วิบุลาการ, ๒๕๕๔; ThaiPR.net, ๒๕๕๑)

รูปแบบรายการ ควรมีรูปแบบการดำเนินรายการในลักษณะที่มีความชัดเจน เป็นรูปธรรม สนุก และน่าสนใจ ทั้งมุ่งสร้างประเด็นชวนให้เด็กคิด โดยนำเสนอรายการในรูปแบบของการสร้างความผสมผสานระหว่างเนื้อหาสาระ และความบันเทิง เนื่องจากสมาธิของเด็กในการเรียนรู้มีอยู่อย่างจำกัด การผสมผสานความบันเทิงในการจัดรายการ จึงเป็นแนวทางที่ช่วยผ่อนคลาย และเกิดความเข้าใจต่อเนื้อหาสาระที่ต้องการสื่อสารมากขึ้น หรือ การเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น หรือตอบคำถาม หรือการใช้พื้นที่ในการสื่อสารระหว่างเด็กที่อยู่ในรายการ และไม่ได้อยู่ในรายการ (พรสุรีย์ วิชาศรีนิมิต, ๒๕๖๐)

ในที่นี้ขอยกตัวอย่างรายการ “Home Kid Si คิดอย่างมีความสุข” ทางสถานีวิทยุ Happy Family Radio คลื่น ๑๐๕ MHz เป็นสถานีวิทยุเพื่อครอบครัว รายการนำเสนอในรูปแบบของการให้ความรู้ แก่เด็ก

ควบคู่ไปกับการสร้างความน่าสนใจด้วยการ ให้เด็กร่วมตอบคำถาม ซึ่งของรางวัล เนื้อหาที่น่าสนใจ เช่น วิธีการรักษาฟัน และ พยัญชนะไทย อีกทั้งการนำเสนอด้วยน้ำเสียงที่มีความน่าสนใจ น่าติดตาม (Home Family Radio FM ๑๐๕ MHz, ๒๕๖๑)

๓) รายการทั่วไปสามารถรับฟังได้ทุกวัย

สัญลักษณ์	เสียงประกอบ
	รายการต่อไปนี้เป็นรายการทั่วไปสามารถรับฟังได้ทุกวัย

เนื้อหาของรายการ เป็นลักษณะสาระความรู้ ที่เหมาะกับทุกเพศและทุกวัย และความบันเทิง ที่ไม่มีผลกระทบต่อการแสดงออกและความคิดของเด็กและเยาวชน ซึ่งสาระความรู้จะโดยมากเน้นการส่งเสริมพัฒนาการด้านความคิดเชิงระบบ มีเหตุผล สร้างแรงบันดาลใจ ความคิดสร้างสรรค์ สร้างจินตนาการ ให้ความสำคัญต่อสถาบันครอบครัว การให้ความรู้ในศาสตร์ด้านต่างๆ ทักษะชีวิต การประกอบอาชีพ ศิลปวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม สุขภาพ การดำรงชีวิต ความเคารพในความหลากหลายของ วัฒนธรรม ชชาติพันธุ์ และเพศสภาพ รวมถึงการสร้างองค์ความรู้ ให้ผู้ฟังมีความรู้เท่าทันสื่อ สังคม การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เพื่อสร้างสังคมที่มีคุณภาพและเป็นธรรม (Thai PBS, ๒๕๕๘)

รูปแบบรายการ มุ่งเน้นการสร้างความรู้ ควบคู่กับการให้ความบันเทิง โดยมุ่งสร้างประเด็นในเรื่องที่น่าสนใจ และทันสมัย ชวนให้คิด วิเคราะห์ มีสอดแทรกกิจกรรมที่สร้างการเรียนรู้ให้แก่เด็กไปพร้อมกัน ทั้ง กิจกรรมที่สามารถทำคนเดียว กับเพื่อน หรือกับครอบครัว ในบางครั้งอาจมีการเปิดโอกาสให้ผู้ฟังได้มีส่วนร่วมร่วมแสดงความคิดเห็น หรือตอบคำถาม เพื่อร่วมสนุกและสร้างสีสันในรายการให้มีความน่าตื่นตื้นเต้นมากขึ้น ทั้งนี้ การดำเนินรายการด้วย น้ำเสียงที่ไม่แข็งทื่อ จะเป็นส่วนช่วยให้รายการดูมีความน่าสนใจ และน่าติดตามมากขึ้น (พรสุรีย์ วิชาศรีนิมิต, ๒๕๖๐; Thai PBS, ๒๕๕๘)

ในที่นี่ขอยกตัวอย่างรายการ “Variety Travel: ตอบทุกโจทย์ หัวใจชอบเที่ยว” ทางสถานีวิทยุ Active Radio คลื่น ๙๙ MHz เป็นรายการที่น่าสนใจข้อมูล ข่าวสารด้านการท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ จากการบอกเล่าเรื่องราวของนักจัดรายการที่มีประสบการณ์และเชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว (ทิบดี ทัพพการณ และ พิทักษ์ ศิริวงษ์, ๒๕๖๐)

๔) รายการที่เหมาะสมกับผู้ชมที่มีอายุ ๑๓ ปีขึ้นไป ผู้ชมที่มีอายุน้อยกว่า ๑๓ ปี ควรได้รับคำแนะนำ

สัญลักษณ์	เสียงประกอบ
	รายการต่อไปนี้เป็นรายการที่เหมาะสมสำหรับผู้ฟังที่มีอายุ ๑๓ ปีขึ้นไป อาจมีภาพ เสียง หรือเนื้อหาที่ต้องใช้วิจารณญาณในการรับชม ผู้ฟังที่มีอายุน้อยกว่า ๑๓ ปี ควรได้รับคำแนะนำ

เนื้อหาของรายการ มีเนื้อหาสาระที่น่าสนใจ อาจมีภาพ เสียง หรือเนื้อหาที่มีความรุนแรงในระดับน้อย ซึ่งต้องใช้วิจารณญาณในการรับฟัง เกี่ยวข้องกับ ความสัมพันธ์ สารคดี การดำรงชีวิต รายการตลก

รายการ ชวนสยองขวัญ สร้างความหวาดผวา ตลอดจนข่าวบันเทิงเกี่ยวกับ ดารา นักแสดง ละคร เป็นต้น ข่าวสารที่อาจมีความรุนแรง ประเด็นต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการเมือง และการดำรงชีวิต ซึ่งอาจมีการแสดง พฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ หรือการนำเสนอเนื้อหาด้านความเท็ง ที่มีความสนุก น่าสนใจ ช่วยคลายเครียด บางครั้งอาจมีการใช้ภาษาในถ้อยคำที่ไม่สุภาพ หยาดคายบ้าง เพื่อสร้างความบันเทิง ซึ่งไม่เหมาะกับเด็กและ เยาวชนที่มีอายุต่ำกว่า ๑๓ ปี ซึ่งเป็นช่วงวัยที่ มีมีแนวโน้มการเลียนแบบพฤติกรรมสูง อีกทั้งเป็นช่วงวัยที่มี ความอยากรู้ อยากรูเห็น ดังนั้นเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดและเยาวชน ได้รับข้อมูล สารระที่เป็นผลกระทบที่ไม่ดีต่อ พฤติกรรม ความคิดและทัศนคติของเด็กและเยาวชน ผู้ปกครองจึงควรดูแล และให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด (ไพฑูริย์ ทองสม และกุลธิดา ธรรมวิวัฒน์, ๒๕๕๘)

รูปแบบรายการ เป็นการดำเนินรายการเพื่อสร้างความบันเทิง ประเภท ดนตรี เพลง ละคร ตลก เน้น การเล่าเรื่อง ชวนพูดคุยเพื่อให้ข้อคิด ผสานการให้สาระความรู้ จากประเด็นต่างๆที่น่าสนใจ หรืออาจมีการ ปาฐกถา สัมภาษณ์ อภิปราย วิเคราะห์สถานการณ์ทั้งในชีวิตประจำ และสถานการณ์อื่นๆ ซึ่งบางครั้งอาจมีการ ใช้ถ้อยคำที่ไม่สุภาพ เพื่อสร้างสีสันของรายการ ให้ดูมีความน่าสนใจ และไม่น่าเบื่อ หรือการเปิดโอกาสให้ผู้ชม ได้เข้ามาพูดคุย แสดงความคิดเห็น และอาจมีการสอดแทรกคติสอนใจ และวิธีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นให้แก่ ผู้ฟัง ควบคู่ไปด้วย

ในที่นี้ขอยกตัวอย่างรายการ “The Shock” ทางสถานีวิทยุเดอะช็อค คลื่น ๑๐๑ MHz เป็นรายการ สนทนาทางวิทยุในเรื่องเกี่ยวข้องกับ สถานการณ์ชวนสยองขวัญ เรื่องราวลึกลับ รวมถึงการออกไปทำพิธีจนยัง สถานที่ยังจริงด้วย การดำเนินรายการจะดำเนินในรูปแบบการแชร์ประสบการณ์จากผู้ฟัง (Radioth.net, ๒๕๖๓)

๕) รายการที่เหมาะสมกับผู้ชมที่มีอายุ ๑๘ ปีขึ้นไปผู้ชมที่มีอายุน้อยกว่า ๑๘ ปี ควรได้รับคำแนะนำ

สัญลักษณ์	เสียงประกอบ
	รายการต่อไปนี้ เหมาะสำหรับผู้ฟังที่มีอายุ ๑๘ ปีขึ้นไป อาจมีภาพ เสียง หรือ เนื้อหาที่ไม่เหมาะสมด้านพฤติกรรม ความรุนแรง เพศ และการใช้ภาษา ซึ่งต้องใช้วิจารณญาณในการรับชม ผู้ฟังที่มีอายุน้อยกว่า ๑๘ ปี ควรได้รับ คำแนะนำ

รายการต่อไปนี้ เหมาะสำหรับผู้ฟังที่มีอายุ ๑๘ ปีขึ้นไป อาจมีภาพ เสียง หรือเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม ด้านพฤติกรรม ความรุนแรง เพศ และการใช้ภาษา ซึ่งต้องใช้วิจารณญาณในการรับชม ผู้ฟังที่มีอายุน้อยกว่า ๑๘ ปี ควรได้รับคำแนะนำ

เนื้อหาของรายการ มีเนื้อหาสาระที่น่าสนใจ อาจมีภาพ เสียง หรือเนื้อหาที่มีความรุนแรงในระดับ ปานกลาง ซึ่งต้องใช้วิจารณญาณในการรับฟัง สารระเกี่ยวข้องกับเรื่องราวของ ความรัก ความสัมพันธ์ เพศ การดำรงชีวิต ข่าว ประเด็นต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการเมือง และการดำรงชีวิต ซึ่งอาจมีความรุนแรงและแสดง พฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ เนื้อหาด้านความเท็ง เช่น เพลง ละคร ดนตรี หรือ ละคร บางครั้งอาจมี การใช้ภาษาในถ้อยคำที่ไม่สุภาพ หยาดคายบ้าง เพื่อสร้างความบันเทิง เพื่อสร้างความสนุก ตลก น่าสนใจ ช่วยคลายเครียด ไม่เหมาะกับเด็กและเยาวชนที่มีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี เพราะเป็นช่วงวัยมีการพัฒนาระบบการคิด การรับรู้แยกแยะข้อมูลที่ได้รับ มีความต้องการการยอมรับจากสังคม พยายามแสวงหาต้นแบบทางอุดมคติ และ สร้างภาพลักษณ์ ตนเองให้มีความเป็นผู้ใหญ่ จากการเลียนแบบพฤติกรรม อีกทั้งเป็นช่วงวัยที่มีความอยากรู้

อยากเห็น ฉะนั้นผู้ปกครองจึงควรดูแล และให้คำแนะนำขณะรับฟังรายการ (ไพฑูริย์ ทองสม และกุลธิดา ธรรมวิวัฒน์, ๒๕๕๘)

รูปแบบรายการ เป็นการดำเนินรายการเพื่อสร้างความบันเทิง ประเภท ดนตรี เพลง ละคร ตลก เน้นการเล่าเรื่อง ขวัญพุดคุยเพื่อให้ข้อคิด สร้างพื้นที่ให้ผู้ฟังมาแบ่งปันประสบการณ์ ผสานการให้สาระความรู้ จากประเด็นต่างๆที่น่าสนใจ หรืออาจมีการปาฐกถา สัมภาษณ์ อภิปราย วิเคราะห์สถานการณ์ทั้งในชีวิตประจำและสถานการณ์อื่นๆ ซึ่งบางครั้งอาจมีการใช้ถ้อยคำที่ไม่สุภาพ เพื่อสร้างสีสันของรายการ ให้ดูมีความน่าสนใจและไม่น่าเบื่อ หรือการเปิดโอกาสให้ผู้ชมได้เข้ามาพุดคุย แสดงความคิดเห็น และอาจมีการสอดแทรกคติสอนใจ และวิธีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นให้แก่ผู้ฟัง ควบคู่ไปด้วย

ในที่นี้ขอยกตัวอย่างรายการ “พุธ ทอล์ค พุช โทร โทระ มานะ คุยได้ทุกเรื่อง” ทางสถานีวิทยุ EFM คลื่น ๑๐๔.๕ MHz เป็นรายการวิทยุจัดในรูปแบบของการไลฟ์วิดีโอสด ดำเนินรายการในรูปแบบการให้พื้นที่ในการรับฟังและให้คำแนะนำในทุกเรื่องทั้ง ทั้งด้านความรัก เพื่อนร่วมงาน หรือปัญหาด้านอื่นๆที่ผู้ฟังได้โทรเข้ามาพุดคุย และแบ่งปัน ซึ่งภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร อาจมีการใช้ภาษาที่ความรุนแรง หรือหยาบคายบ้างในบางครั้ง เพื่อสร้างสีสัน ความน่าสนใจ และความบันเทิงให้กับผู้ฟัง (ณัฐวุฒิ แสงชูวงษ์, ๒๕๖๑) และรายการ “คลับ ฟรายเดย์ (Club Friday)” ทางสถานีวิทยุ Green Wave คลื่น ๑๐๖.๕ MHz เป็นรายการสนทนาทางวิทยุในเรื่องของ ความรัก ความสัมพันธ์ ในรูปแบบการแชร์ประสบการณ์จากผู้ฟัง ที่เกิดจากบทสนทนาหลังไมค์สู่หน้าไมค์ และการให้คำแนะนำ หรือข้อเสนอแนะของปัญหาจากผู้จัดรายการ (ยุทธนา สุวรรณรัตน์, ๒๕๕๐)

๖) รายการเฉพาะไม่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชน

สัญลักษณ์	เสียงประกอบ
	รายการที่อาจมีเนื้อหาสาระที่ต้องใช้วิจารณญาณในการรับชม อาจมีเนื้อหาสาระที่ไม่เหมาะสมในเรื่องของ เพศ ภาษา และพฤติกรรมความรุนแรงในระดับมาก

รายการที่อาจมีเนื้อหาสาระที่ต้องใช้วิจารณญาณในการรับชม อาจมีเนื้อหาสาระที่ไม่เหมาะสมในเรื่องของเพศ ภาษา และพฤติกรรมความรุนแรงในระดับมาก

เนื้อหาของรายการ มีเนื้อหาสาระ เกี่ยวกับละคร หรือข่าวสารที่อาจมีความรุนแรง เช่น การกระทำผิดกฎหมาย การใช้สารเสพติด ชิงมีนเมา การค้าประเวณี การเล่นเกมพนัน เพศสัมพันธ์ เป็นต้น รวมถึงพฤติกรรมความรุนแรงทั้ง ต่อตนเอง ผู้อื่นๆ สิ่งมีชีวิต สัตว์ สิ่งแวดล้อม รวมถึงการใช้อาวุธทำร้ายกัน การดูหมิ่นเหยียดหยามเกี่ยวกับชาติพันธุ์ เพศ สถานะ ชนชั้น หรือการแสดงออกที่เกิดทัศนคติทางลบกับผู้อื่น พร้อมทั้งมีการใช้ภาษาที่ล้อแหลม หมิ่นเหม่ สื่อความหมายในทางลบ หรือภาษาที่ไม่สุภาพ ก้าวร้าว น่ากลัว ซึ่งส่งผลกระทบต่อจิตใจ หรือลักษณะที่ไม่เหมาะสม ดังนั้น ผู้ปกครองจึงควรดูแลอย่างใกล้ชิด เพื่อไม่ให้รับฟังรายการสำหรับผู้ใหญ่ อันจะส่งผลกระทบต่อการแสดงออกทางพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนที่มาเหมาะสม (ไพฑูริย์ ทองสม และกุลธิดา ธรรมวิวัฒน์, ๒๕๕๘) ซึ่งปัจจุบันมีหลายสถานีที่การนำเสนอข่าวหรือประเด็นทางการเมืองและสังคมในเชิงรุนแรง

๑.๒) หลักการผลิตและยกระดับการจัดรายการวิทยุประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชนให้ทันสมัย มีความน่าสนใจและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย

การผลิตรายการ หมายถึง กระบวนการคิดสร้างสรรค์ และผลิตรายการประเภทและรูปแบบต่างๆ ตามแผนการจัดรายการ เพื่อให้มีรายการออกอากาศตามตารางการกระจายเสียงที่กำหนดไว้ ซึ่งมีทั้งรายการที่บันทึกเสียงล่วงหน้า และรายการที่ผลิตสดออกอากาศในเวลานั้น โดยการจัดและผลิตรายการ ควรเป็นการวางแผนในภาพรวมว่าสถานีควรมีรายการประเภทใด จะเลือกสรรรายการอย่างไรจึงจะเหมาะสมกับกลุ่มผู้ฟังเป้าหมาย รวมทั้งต้องมีการวางแผนผังรายการ หรือกำหนดตารางการกระจายเสียงว่าจะรายการใดจะออกอากาศในวัน เวลาใด ส่วนการผลิตรายการนั้นเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นต่อเนื่องกัน กล่าวคือ เมื่อมีการวางแผนจัดรายการ และวางแผนผังรายการโดยผู้จัดรายการแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือการผลิตรายการเพื่อออกอากาศตามที่กำหนดไว้ในตารางออกอากาศ การผลิตรายการเป็นหน้าที่ของผู้ผลิตรายการซึ่งจะสร้างสรรค์รายการออกมาให้ตรงกับความต้องการของผู้ฟังและสามารถดึงดูดความสนใจของผู้ฟังให้ฟังรายการของสถานี ซึ่งการผลิตรายการวิทยุสร้างสรรค์ที่มีคุณภาพ รวดเร็ว น่าสนใจ และสามารถเรียกเรตติ้งจากผู้ชมได้ในระดับสูงนั้น ผู้ผลิตรายการจึงควรต้องมีการวางแผน การคิดอย่างเป็นระบบ และสร้างความเข้าใจกับลักษณะและพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมาย เป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้ รายการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างตรงจุด เนื้อหาที่มีความเข้าใจง่าย สอดคล้องต่อความสามารถในการรับข้อมูลของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อนำสาระไปสู่ผู้ฟังได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สุมน อยู่สิน, ๒๕๕๖; พัชรพร ติวังษ์, ๒๕๕๗; โสภิญญา ขุนภักดิ์, ๒๕๕๙; นาวิณ วงศ์สมบูรณ์ และ ลดาวัลย์ แก้วสีนวล, ๒๕๖๑) โดยหลักในการผลิตรายการวิทยุสร้างสรรค์ ควรประกอบด้วยขั้นตอนดังต่อไปนี้

๑) การวางแผน (Planning) ขั้นตอนการค้นหาไอเดียที่จะสร้างสรรค์ผลงานรายการวิทยุ กำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ศึกษาต้องการของกลุ่มเป้าหมาย พฤติกรรมการฟังวิทยุ รสนิยม เพื่อสร้างความเข้าใจและทำความเข้าใจกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย รวมถึงทิศทางการนำเสนอของรายการในปัจจุบัน ส่งผลให้การผลิตรายการนั้นสามารถผลิตรายการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องต่อความต้องการของผู้ฟังได้อย่างตรงจุด

๒) การเตรียมงาน (Pre-production) ขั้นการเตรียมความพร้อมในด้านของเนื้อหา ที่มีความน่าสนใจ และสอดคล้องกับรูปแบบของรายการ ศึกษาข้อมูลอย่างละเอียด เพื่อนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อสร้างประเด็นในการจัดรายการ ให้มีความน่าสนใจ กระชับ และครอบคลุม รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับรายการทั้งในปัจจุบัน และอดีตที่มีความใกล้เคียง และคล้ายคลึง ประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากการดำเนินรายการครั้งที่ผ่านมา หรือประเด็นที่เกิดขึ้นกับรายการในคลื่นวิทยุอื่น กำหนดผู้รับผิดชอบ กำหนดแผนการปฏิบัติงาน กำหนดงบประมาณ ตั้งแต่เริ่มจัดทำ ดำเนินรายการ ตลอดจนประเมินรายการ

๓) การบ่มเพาะความคิด (Fusion) ขั้นการร่วมระดมสมอง จากผู้ที่มีประสบการณ์ เพื่อร่วมงาน นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้มีส่วนได้เสีย ในการออกแบบ วิเคราะห์ สังเคราะห์ประเด็น วิธีการนำเสนอ เนื้อหาสาระที่ความเหมาะสมและครอบคลุม สังเคราะห์แนวทางการแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้นทั้งก่อน ระหว่าง และหลังการทำรายการ เพื่อให้การผลิตรายการสร้างสรรค์สามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและ

สอดคล้องกับรูปแบบ และวัตถุประสงค์ของรายการ ทั้งยังมีเนื้อหาที่เหมาะสม และตรงตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

๔) การเตรียมทรัพยากร (Preparation) ขั้นการจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ประกอบ รายการ ได้แก่ แผ่นเสียง เพลงที่ใช้ในการประกอบรายการ เสียงประกอบรายการ ความพร้อมของบุคลากร บทการดำเนินรายการ (Script) ตารางนัดหมายเพื่อ สัมภาษณ์ อัดรายการสำหรับรายการบันทึกเทป

๕) การซ้อมก่อนออกอากาศจริง (Trial) ขั้นการซักซ้อม เสมือนการออกอากาศจริง โดยจัดรายการและดำเนินรายการตาม บทบาทที่กำหนดไว้ เพื่อหาข้อบกพร่อง และเกิดความเข้าใจร่วมกันในการดำเนินรายการ เพื่อหลีกเลี่ยงความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการถ่ายทอดจริง หรือบางครั้งอาจมีการบันทึกรายการแล้วนำไปทดลองให้กลุ่มตัวอย่างซึ่งอยู่ในช่วงอายุของกลุ่มเป้าหมายฟัง และให้ข้อเสนอแนะก่อน เพื่อนำข้อมูลมาปรับก่อนมีการออกอากาศจริง

๖) การออกอากาศจริง (Show) ขั้นการปฏิบัติตามทุกกระบวนการ ขั้นตอน ตามบทที่วางแผนไว้ ซึ่งอาจเป็นรายการสด หรือรายการบันทึกเทป แล้วแต่รูปแบบของรายการที่จะนำเสนอ

๗) การประเมิน (Evaluate) ขั้นการตรวจสอบ ติดตามประเมินผลการดำเนินรายการหลังจากออกอากาศไปเรียบร้อยแล้ว ว่า มีข้อผิดพลาดส่วนไหน ควรปรับปรุงในส่วนไหน วิธีและแนวทางแก้ไขหรือปรับเปลี่ยน เพื่อให้ตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายมากขึ้น และประสบความสำเร็จตามเป้าประสงค์ในการผลิตรายการ

เนื้อหาวิทยุประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน จะมีความเฉพาะและแฝงไปด้วยเนื้อหาสาระ ดังนั้นหากจัดรายการโดยนำเสนอเฉพาะเนื้อหาสาระ ผู้ฟังอาจจะไม่สามารถเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายและขาดความน่าสนใจ ดังนั้นเทคนิคในการดำเนินรายการให้มีความดึงดูดและน่าสนใจ ซึ่งวิทยุประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน ควรมีการเรียนรู้และนำเทคนิคในการผลิตและจัดรายการเหล่านี้เข้ามาใช้ จะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ช่วยให้รายการมีความน่าสนใจมาก และน่าติดตามมากยิ่งขึ้น มีรายละเอียดดังนี้

๑) การนำเสนอเนื้อหา สาระ ที่มีความหลากหลาย หรือมีรูปแบบการนำเสนอรายการที่หลากหลาย เป็นสิ่งช่วยให้ผู้ฟังไม่เกิดความเบื่อหน่าย ดังนั้นในขั้นการวางแผนผลิตรายการ ผู้จัดรายการเติมความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ และแนวคิดในการผลิตรายการใหม่ๆ ที่แตกต่างไปจากเดิม ซึ่งจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์เป็นเรื่องที่สำคัญมากสำหรับวิทยุ เนื่องจากผู้ฟังจะได้ยินเฉพาะเสียง ผู้จัดรายการต้องทำให้ผู้ฟังเข้าใจและคิดต่อยอดจากสิ่งที่ฟังได้ โดยผู้จัดรายการต้องมีการหาเป้าหมายและทิศทางในภาพรวมของรายการ จากนั้นนำความคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการมาใช้ในการกำหนดหัวข้อที่มีความหลากหลายใน เนื้อหาเดียวกัน พร้อมทั้งรูปแบบการนำเสนอที่หลากหลายและเหมาะสมกับเนื้อหา และวัตถุประสงค์ของรายการ เพื่อให้เนื้อเรื่องมีความเชื่อมโยงกัน

๒) วิธีการนำเสนอ เนื่องจากวิทยุ เปรียบเสมือนกับการขายสินค้า เพื่อให้สินค้ามีความน่าสนใจ และมีคนจับจองซื้อ วิธีการนำเสนอจึงเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยให้ ผู้ฟังเริ่มให้ความสนใจ ที่จะฟังตั้งแต่ต้นจนจบ ประกอบด้วย

๒.๑) ศิลปะในการเล่าเรื่อง คือ การสร้างความเชื่อมโยงของเนื้อหา ไม่ควรเน้นรายละเอียดมากเกินไป มีการแบ่งเวลา เพื่อเว้นช่วงให้ผู้ฟังได้คิด สร้างจินตนาการ วางตัวเป็นกลาง เพื่อให้ผู้ฟังรู้สึกได้คิด ได้จินตนาการตามเรื่องราว ไม่เป็นการฟังที่มีความกดดันมากเกินไป ซึ่งจะส่งผลให้ผู้ฟังเกิดความรู้สึกเบื่อหน่ายได้

๒.๒) ภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร คือ การใช้ภาษาที่ง่าย ไม่ซับซ้อน เป็นกันเอง เพื่อให้ผู้ฟังเกิดความรู้สึกใกล้ชิด ทั้งเหมาะกับทุกเพศทุกวัย ซึ่งจะเป็นส่วนช่วยให้ผู้ฟังเข้าใจง่าย เข้าถึงสาระที่ต้องการสื่อสารมากขึ้น และที่สำคัญช่วยให้กลุ่มผู้ฟังรายการไม่จำเพาะเจาะจงอยู่กับกลุ่มเป้าหมายเดียว แต่เป็นการขยายฐานกลุ่มผู้ฟังได้กว้างขึ้น

๒.๓) สีสากการนำเสนอ คือ การใช้น้ำเสียงในการแสดงออกถึง ความรู้สึก ความจริงใจ เป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยสร้างความรู้สึกของผู้ฟังคล้อยตาม ฉะนั้นการจัดรายการวิทยุ จึงไม่ควรใช้ น้ำเสียงที่มีความแข็งทื่อเหมือนการอ่านหนังสือ ซึ่งจะทำให้ผู้ฟังรู้สึกเบื่อหน่าย ทั้งส่งผลให้รายการดูไม่น่าสนใจ แม้เนื้อหาจะมีความน่าสนใจก็ตาม

๒.๔) การใช้เสียงประกอบ คือ การใช้เสียงเพลงประกอบในรายการ ซึ่งช่วยให้สร้างบรรยากาศของรายการให้ดูผ่อนคลาย ทั้งช่วยให้ผู้ฟังสามารถรับฟังเนื้อหาได้มากขึ้นด้วย โดยรายการ ควรมีเพลงแนะนำรายการ เพลงคั่นรายการ และเพลงอื่นที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับเนื้อหารายการ เพื่อสร้างความเกี่ยวเนื่องกัน ทั้งควรมีเสียงประกอบฉาก เข้ามาสอดแทรกในรายการ เพื่อสร้างสีสันและสร้างบรรยากาศที่สมจริงมากขึ้น ขณะทำการเล่าเรื่อง หรือทำกิจกรรม

(งานบริการวิชาการ คณะศิลปศาสตร์ สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตกระบี่, ๒๕๕๖; สายทอง สุจริยาพงศ์พร, ๒๕๖๓)

นอกจากนี้ในส่วนของการยกระดับการจัดรายการวิทยุประเภทกิจการบริการชุมชน ควรประยุกต์ใช้เทคนิคการมีส่วนร่วมของชุมชน (Community Participation) เข้ามาใช้ในการจัดรายการวิทยุประเภทกิจการบริการชุมชน เพื่อต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ โดยจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องคำนึงถึงเงื่อนไขหรือหลักการที่สำคัญ ๓ ประการคือ ๑) การมีส่วนร่วมต้องเกิดจากความเต็มใจและความตั้งใจที่จะเข้าร่วม เพราะจะทำให้เกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนใน การแก้ไขปัญหาหรือตัดสินใจในเรื่องนั้น ๆ ๒) กระบวนการมีส่วนร่วมนั้นต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของความ เสมอภาค และขีดความสามารถของแต่ละบุคคลที่จะเข้ามามีส่วนร่วม และ ๓) การมีส่วนร่วมต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของเสรีภาพ/อิสรภาพที่จะ ตัดสินใจว่าจะเลือกหรือจัดให้มีการมีส่วนร่วมหรือไม่ ข้อสำคัญ คือ การมีส่วนร่วมนั้นต้องไม่เกิดจากการบังคับ หรือขู่ข่มจากผู้เหนือกว่า โดยหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนจะต้องมีลักษณะการเข้าร่วมอย่างครบวงจรตั้งแต่ต้นจนถึงสิ้นสุด ไม่ใช่เป็นการจัดเวทีการมี ส่วนร่วมครั้งเดียว ตัวอย่างเช่น ในแก้ปัญหาของชุมชน ควรเปิดให้ ประชาชนเข้าร่วมตั้งแต่ต้นจนจบ การนำเทคนิคการมีส่วนร่วมของชุมชนมาใช้ในการยกระดับการจัดรายการวิทยุประเภทกิจการบริการชุมชน มีกระบวนการดังนี้

๑) การต้องส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่เกิดจิตสำนึกในตนเองและถือเป็นภาระหน้าที่ของ ตนในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคมหรือชุมชนที่ตนเองอยู่

๒) การเปิดโอกาสให้ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ร่วมคิดด้วยกันว่าอะไรที่เป็นปัญหาของชุมชน มีสาเหตุอย่างไร และจะจัดลำดับความสำคัญของปัญหาเป้าหมายอย่างไร และ ควรที่จะจัดการกับ

ปัญหาใดก่อนหลัง หรือประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ มีความต้องการพิเศษอะไร ความรู้หรือสาระอะไรที่จะใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ดีขึ้น รวมถึงผู้ประกอบการวิทยุประเภทกิจการบริการชุมชน ควรมีการสังเกตติดตามรับฟัง ร่วมตั้งประเด็นปัญหากับประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ รวมถึงควรมีการศึกษาถึงวิธีการ ภาษา เทคนิคที่จะทำให้ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่เข้าถึงเนื้อหาได้ง่าย

๓) การสรุปและนำเสนอประเด็นให้ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ทราบถึงความต้องการและเนื้อหาสาระ

๔) การเปิดโอกาสให้ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ร่วมกันวางแผนการจัดรายการของสถานี ว่าควรมีรายการอะไรบ้าง วางแนวทางของรายการต่างๆ เชิญประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่มาร่วมรายการ ร่วมให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อรายการและให้ความคิดเห็น โดยการร่วมดำเนินงาน ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ จะต้องเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความ เต็มใจ เต็มกำลังความรู้ความสามารถของตนเอง

๕) การเปิดโอกาสให้ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการผลิตรายการและอาจรวมไปถึงการช่วยหารายได้ทั้งโฆษณา เงินบริจาคและเงินอุดหนุนต่างๆ โดยใครเครือข่ายของคนในพื้นที่

๖ การร่วมกันติดตามประเมินผลรายการ ตลอดเวลาที่ทำงานร่วมกัน ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่จะต้องมีส่วนร่วมในการตรวจสอบถึงปัญหาอุปสรรค และร่วมกันในการหาทางแก้ไขปัญหา เพื่อให้การดำเนินงานสามารถสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมาย

ในที่นี้ขอยกตัวอย่างรายการ “สารคดีวิทยุ ชุด อาหารไทยลือ” ทางสถานีวิทยุ CMU คลื่น ๑๐๐ MHz เป็นรายการเสนอเนื้อหาในเรื่องของการทำอาหาร ที่ชาวไทยลือนิยมทาน ซึ่งเป็นชาวไทยที่อาศัยอยู่ทางภาคเหนือ การนำเสนอ แบ่งการนำเสนอออกเป็นประเภทต่างๆ ได้แก่ แกง ต้ม ตำ น้ำพริก ยำ บ่าย ส้า หลาม ฯลฯ ในส่วนวิธีการนำเสนอ เป็นการสอนทำอาหาร พร้อมทั้งเรียนรู้ประวัติ จากการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญในด้านนั้น มาให้ความรู้ประกอบ ด้วยน้ำเสียงที่มีความชัดเจน ไม่แข็งทื่อ มีการแบ่งจังหวะการพูดเพื่อให้ผู้ฟังได้มีเวลาคิด ภาษาที่เข้าใจง่าย ผนวกกับ การมีการบรรเลง เพลงประกอบรายการ เพื่อสร้างบรรยากาศชวนติดตาม (FM ๑๐๐ CMU,๒๕๖๓)

๒) การกำกับดูแลเนื้อหารายการสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ และการโฆษณาโดยคำนึงถึงผู้บริโภคเป็นสำคัญ

๒.๑) หลักการกำกับดูแลสื่อ และรูปแบบการกำกับดูแลสื่อวิทยุกระจายเสียงในประเทศไทย

ทุกประเทศทั่วโลกให้ความสำคัญกับการกำกับดูแลเนื้อหารายการของวิทยุ เนื่องจากสื่อวิทยุมีความแพร่หลายสู่ประชาชน (Pervasiveness) ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงได้โดยทั่วไป (Invasiveness) มีความเป็นสาธารณะ (Publicness) และมีอิทธิพลต่อความคิด และความสนใจของประชาชน (Influence) ซึ่งรูปแบบการกำกับสื่อ มี ๓ รูปแบบ (พิรงรอง รามสูต, ๒๕๕๖; เคฟ, ๒๕๕๓) ได้แก่

๑) การกำกับดูแลโดยอำนาจรัฐ (State-Regulation) เป็นการออกมาตรการหรือออกคำสั่งและควบคุม (Command and Control หรือ C&C) ระบอบการกำกับดูแล โดยหน่วยงาน ผู้มีอำนาจตาม

กฎหมายเป็นระบอบที่รัฐบาลพัฒนาขึ้น และออกกฎเกณฑ์ โดยศาลยุติธรรมทำหน้าที่ในการบังคับใช้กฎเกณฑ์ดังกล่าว มีการกำหนดบทลงโทษทางกฎหมายเพื่อใช้ในการห้ามพฤติกรรมหรือ เพื่อกำหนดการกระทำในแง่บวกบางอย่าง หรือเพื่อกำหนดเงื่อนไข ในการเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมหนึ่งๆ อีกทั้งยังมีมาตรการอื่นๆ อาทิ ระบบการใช้มาตรการจูงใจ (Incentive-Based) เช่น การกำหนดภาษี ในเชิงลบหรือเชิงบวก การให้เงินช่วยเหลือและเงินอุดหนุน และการกำกับดูแลการเปิดเผยข้อมูล (Disclosure Regulation) ซึ่งห้ามเผยแพร่ข้อมูล ที่เป็นเท็จหรือทำให้เกิดความเข้าใจผิด การจัดทำข้อมูลเพื่อเผยแพร่ต่อสาธารณะโดยตรงกระทำโดยหน่วยงานกำกับดูแลผู้ตรวจสอบหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทั้งนี้ระบอบการกำกับดูแลโดยหน่วยงานผู้มีอำนาจตามกฎหมาย (Statutory Regulation) มีจุดแข็งที่สำคัญ คือ สามารถบังคับใช้กฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากมีบทลงโทษตามอำนาจทางกฎหมายที่เข้มงวด (Fixed Standards) และถือเป็นกลยุทธ์ป้องกันสาธารณะระดับสูง ส่วนจุดอ่อนที่สำคัญ คือ ขาดความยืดหยุ่น และขาดความสามารถในการปรับตัวให้ทันความเปลี่ยนแปลง และก่อให้เกิดภาระแก่หน่วยงานกำกับดูแลมาก รวมถึงเปิดช่องให้รัฐสามารถเข้ามาแทรกแซงการนำเสนอเนื้อหา อีกทั้งสื่อผู้ถูกกำกับดูแลจะไม่มีแรงจูงใจที่จะสร้างมาตรฐานที่ดีกว่า โดยมักจะดำเนินกิจการเท่าที่มาตรฐานกำหนดเท่านั้น

๒) การกำกับดูแลกันเอง (Self-regulation) เป็นการรวมกลุ่มกันเองภายในภาคอุตสาหกรรมองค์กร เอกชน และร่วมกันกำหนดกฎเกณฑ์ มาตรฐาน ตลอดจนบังคับใช้กฎเหล่านั้น โดยมีวัตถุประสงค์ในการรวมตัวกัน เช่น การคุ้มครองผู้บริโภค การสร้างภาพลักษณ์ในด้านความรับผิดชอบต่อสังคม การเพิ่มพูนชื่อเสียงของธุรกิจ หรือการส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันภายใต้สภาพแวดล้อมเดียวกัน อย่างไรก็ตามการกำกับดูแลกันเองอาจอยู่ในภาวะถูกบังคับได้ เมื่อต้องดำเนินการภายใต้การควบคุมดูแลโดยรัฐ ซึ่งบทบาทบัญญัติของกฎหมายอาจกำหนดให้การกำกับดูแลกันเองต้องได้รับการรับรองและผ่านการตรวจสอบโดยกระทรวงหรือหน่วยงานของรัฐ ทั้งนี้ระบอบการกำกับดูแลกันเองมีจุดแข็งที่สำคัญคือ ความยืดหยุ่น (Flexibility) เนื่องจากกฎต่างๆ ถูกพัฒนาขึ้นให้ตรงกันความต้องการของสมาชิกในกลุ่ม ก่อให้เกิดแรงจูงใจที่จะปฏิบัติตามกฎมากกว่าการกำกับดูแลโดยรัฐ ช่วยหลีกเลี่ยง ข้อโต้แย้งที่จะเกิดขึ้นระหว่างสมาชิกในอุตสาหกรรม และมีการแก้ไขปัญหาจากเรื่องร้องเรียนก่อนที่จะกลายเป็นปัญหาที่ต้องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาตามกฎหมาย เป็นการป้องกันการถูกแทรกแซงจากรัฐ สำหรับจุดอ่อนที่สำคัญที่สุด คือ กลไกการกำกับดูแลกันเองมักขาดการบังคับใช้ที่มีประสิทธิภาพ เพราะบทลงโทษไม่มีผลบังคับทางกฎหมาย รวมถึงความโปร่งใส ในการกำหนดกฎเกณฑ์ หรือดำเนินการไม่ต้องรายงานต่อองค์กรอิสระใดๆ และประเด็นการที่มุ่งคำนึงถึงประโยชน์ของกลุ่มหรือของกิจการของตนเองมากกว่าที่จะรับผิดชอบต่อประโยชน์ต่อสาธารณะ

๓) การกำกับดูแลร่วมกัน (Co-Regulation) เป็นระบอบการกำกับดูแลที่ผสมผสานกันระหว่าง ๒ ส่วน ทั้งองค์กรที่ไม่ใช่ภาครัฐกับองค์กรภาครัฐ ไม่ได้แยกออกจากกันโดยเด็ดขาดแต่มีลักษณะที่ต่อเนื่องกัน (Continuum) ตามระดับความเกี่ยวข้องของภาครัฐหรือหน่วยงานที่มีอำนาจตามกฎหมาย ทั้งในส่วนขององค์กรที่ไม่ใช่ภาครัฐที่สร้างขึ้นโดยมีจุดมุ่งหวังเพื่อการกำกับดูแลกันเองระหว่างสมาชิกในองค์กรด้วยกัน โดยมีบทบาทและหน้าที่สำคัญ ๓ ประการ คือ ๑) การสร้างกฎเกณฑ์ที่ใช้ในการควบคุมกันเอง ๒) การนำกฎเกณฑ์ไปใช้ ตลอดจนบังคับใช้กฎเกณฑ์ให้มี การปฏิบัติตามและบรรลุผลได้จริง และ ๓) การเป็นจุดเชื่อมระหว่างองค์กรที่ไม่ใช่ภาครัฐและองค์กรกำกับดูแลภาครัฐ อย่างไรก็ตามในมิติของจุดเชื่อมโยงทางกฎหมาย

ระหว่างองค์กรที่ไม่ใช่ภาครัฐและองค์กรกำกับดูแลภาครัฐ องค์กรกำกับดูแลภาครัฐกระจายอำนาจดุลพินิจ (Discretionary Power) ให้กับองค์กรที่ไม่ใช่ภาครัฐในการกำกับดูแลตนเอง และทรัพยากรการกำกับดูแลที่ องค์กรกำกับดูแลภาครัฐใช้เพื่อให้ส่งผลกระทบต่อผลลัพธ์ของกระบวนการกำกับดูแลขององค์กรที่ไม่ใช่ภาครัฐ ได้แก่ เงิน และ อำนาจในการกำกับดูแล ซึ่งรูปแบบของการกำกับดูแลร่วมกัน โดยจุดแข็งของระบอบการกำกับดูแล ร่วมกันคือการผสมผสาน ข้อได้เปรียบของระบอบการกำกับดูแลตนเอง อาทิ ความยืดหยุ่นของระบบ การปรับตัวได้ง่าย ความเชี่ยวชาญและการมีส่วนร่วมของภาคอุตสาหกรรมเข้ากับข้อได้เปรียบของระบอบการ กำกับดูแล โดยหน่วยงานผู้มีอำนาจตามกฎหมาย ในด้านการมีมาตรการบังคับใช้กฎหมายที่มีประสิทธิภาพมาก กกว่า นอกจากนี้ยังเป็นระบอบการกำกับดูแลที่เอื้อให้เกิดโอกาสที่ภาคอุตสาหกรรมจะมีความรับผิดชอบต่อ สาธารณะเพิ่มมากขึ้น

สำหรับประเทศไทย ปัจจุบันการกำกับดูแลเนื้อหาของสื่อวิทยุโทรทัศน์โดยองค์กรกำกับดูแล ได้แก่ คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) เป็นองค์กรอิสระ ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบ กิจการ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มีอำนาจหน้าที่ ดำเนินการจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุ กระจายเสียงวิทยุโทรทัศน์และกิจการ โทรคมนาคมให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน โดยมีนโยบายในการกำกับดูแลกิจการกระจายเสียง กิจการ โทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ให้มีประสิทธิภาพ และเกิดการแข่งขันอย่างเสรี โดยมีสำนักงาน กสทช. เป็น หน่วยงานธุรการ นอกจากนี้องค์กรวิชาชีพ และสมาคมผู้ประกอบการทางวิทยุโทรทัศน์ยังถือเป็นอีกสถาบัน หนึ่งที่มีส่วนในการตรวจสอบเนื้อหาโดยองค์กรหรือสมาคมที่มีกิจกรรม และความเคลื่อนไหวสม่ำเสมออยู่ เพียงไม่กี่หน่วยงาน กล่าวได้ว่าการรวมตัวกันของนักวิชาชีพทางวิทยุและโทรทัศน์ยังอยู่ในช่วงของการเริ่มต้น เนื่องจากในช่วงก่อน ปี พ.ศ. ๒๕๓๕ ภาครัฐเป็นผู้ผูกขาดอุตสาหกรรมข่าวสารวิทยุโทรทัศน์ ในขณะที่สมาคม ผู้ประกอบการเองก็มีจุดประสงค์หลักของการรวมตัวกัน เพื่อสร้างมาตรฐานกลางในการดูแลกิจการด้านธุรกิจ ของการประกอบ การมากกว่าอุดมการณ์ทางวิชาชีพในการกำกับดูแลตนเองในเชิงเนื้อหา เช่น สมาคมนัก วิทยุและโทรทัศน์แห่งประเทศไทย สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย สมาพันธ์สมาคมผู้ประกอบการวิชาชีพ วิทยุโทรทัศน์ไทย และสมาคมเคเบิลทีวีแห่งประเทศไทย เป็นต้น ทั้งนี้ในปัญหาในการกำกับดูแลที่กำลังประสบ อยู่มีหลายประเด็น เช่น การขาดกลไกที่มีประสิทธิภาพในการดูแล ติดตาม และตรวจสอบ การมีข้อจำกัดใน ด้านของบุคลากรที่มีจำนวนน้อย ในขณะที่ต้องทำงานทั้งในส่วนของการตรวจสอบเนื้อหาและหน้าที่รับผิดชอบ อื่นๆ ในขณะที่สถานีวิทยุและโทรทัศน์ได้มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะทีวีดิจิทัล ซึ่งการเปิดโอกาสให้ภาค ประชาสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมกับภาครัฐ และองค์กรวิชาชีพสื่อในการกำกับดูแลกิจการวิทยุและโทรทัศน์ จะ ทำให้การกำกับดูแลครอบคลุมและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

๒.๒) โครงสร้างและแนวทางการกำกับดูแลเนื้อหารายการและโฆษณาสำหรับวิทยุทดลอง ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง

ปัจจุบันปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลเนื้อหารายการทางวิทยุและโทรทัศน์ มีหลายประเด็น ได้แก่ ๑) การที่ร่าง พ.ร.บ.การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรม และมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชนเพื่อการ

ยกระดับสื่อมวลชนให้เป็นวิชาชีพสื่อมวลชน ยังมีข้อสังเกตเกี่ยวกับการแทรกแซงของรัฐ ๒) การขาดกลไกที่มีประสิทธิภาพในการดูแล ติดตาม และตรวจสอบ ๓) การขาดพื้นที่หรือระบบการแจ้งเตือนเมื่อพบสื่อไม่เหมาะสม ๔) บุคลากรภาครัฐมีจำนวนน้อย ในขณะที่ต้องทำงานทั้งในส่วนของการตรวจสอบเนื้อหาและหน้าที่รับผิดชอบอื่นๆ ในขณะที่สถานีวิทยุและโทรทัศน์ได้มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ๕) การกำกับดูแลตนเองยังขาดสมดุลของการเซ็นเซอร์ที่มากหรือน้อยเกินไป ๖) องค์กรวิชาชีพสื่อมวลชนไม่สามารถกำกับดูแลตนเองได้ ๗) ถึงแม้มีการเปิดโอกาสให้ภาคประชาสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมยังคงอิงกับแหล่งทุน อย่างไรก็ตาม ในด้านเนื้อหารายการทางวิทยุยังมีปัญหาอยู่ค่อนข้างมาก โดยปัญหาด้านเนื้อหารายการทางวิทยุ ได้แก่ การอ่านเนื้อหาข่าวจากหนังสือพิมพ์ การนำเสนอที่ใส่อารมณ์ความรู้สึกมากเกินไป การใช้ภาษาไม่เหมาะสม การเรียกรายเงินจากรายการสดประเภทพุดตาดนตรี การส่งเสริมการพนันของรายการสดประเภทมวยหรือม้าแข่ง การโฆษณาที่ไม่มีทะเบียน การโฆษณาอ้างสรรพคุณเกินจริง โดยกลไกการกำกับดูแลเนื้อหารายการและโฆษณาสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการทางธุรกิจ จะมีกลไกเดียวกันกับเนื้อหารายการที่ออกอากาศทางวิทยุและโทรทัศน์ โดยมีหน่วยงานต่างๆ ที่ทำหน้าที่กำกับดูแล ดังนี้

๑) กลไกการตรวจสอบและร้องเรียนของ กสทช. โดยที่สำนักงาน กสทช. มีอำนาจหน้าที่โดยตรงเฉพาะการกำกับดูแลการออกอากาศรายการหรือการโฆษณาที่ออกอากาศทางวิทยุและโทรทัศน์ และมีข้อร้องเรียนเกิดขึ้นหรือการตรวจพบการกระทำความผิด เจ้าหน้าที่มีหน้าที่ตรวจสอบและรวบรวมข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย และพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง พร้อมความเห็นนำเสนอต่อคณะกรรมการด้านผังรายการและเนื้อหารายการภายใน ๑๕ วัน จากนั้นจึงนำเสนอเรื่องร้องเรียนพร้อมความเห็นของคณะกรรมการด้านผังรายการและเนื้อหารายการ ให้ทาง กสทช. พิจารณาวินิจฉัยและมีมติเป็นที่สิ้นสุด ทั้งนี้เป็นไปตามประกาศ กสทช. เรื่องการกำหนดขั้นตอนและระยะเวลาแล้วเสร็จ ในการพิจารณาคำขอหรือคำร้องเรียน ด้านกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์

๒) ศูนย์ตรวจสอบเนื้อหาวิทยุและโทรทัศน์ที่ผิดกฎหมาย ที่จัดตั้งโดยสำนักงาน กสทช. เพื่อทำหน้าที่ในการตรวจสอบเนื้อหาที่เผยแพร่ผ่านวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พร้อมบันทึกเก็บเป็นหลักฐานในการดำเนินคดีกับผู้ที่เกี่ยวข้องที่กระทำความผิดกฎหมาย โดยระบบการตรวจสอบข้อความ เนื้อหาที่ผิดกฎหมาย สามารถแบ่งได้เป็น ๒ ขั้นตอนหลัก ได้แก่ การตรวจสอบโดยระบบซอฟต์แวร์ และการตรวจสอบโดยเจ้าหน้าที่ ซึ่งจะทำหน้าที่ติดตาม (มอนิเตอร์) สปอตโฆษณา และเนื้อหารายการต่างๆ ตลอด ๒๔ ชั่วโมง โดยไม่มีวันหยุดผ่านระบบอินเทอร์เน็ตแบบวินาทีต่อวินาที ซึ่งระบบการตรวจสอบนี้เป็นการใช้เทคโนโลยีเทียบเคียงเสียง ที่เรียกว่า Audio Finger Print จึงสามารถรายงานการออกอากาศทั้งหมดของโฆษณา หรือเนื้อหาที่กำหนดให้ตรวจสอบ ว่ามีการออกอากาศที่ช่อง หรือรายการใด ในช่วงเวลาใด หรือจำนวนการออกอากาศเท่าไร พร้อมทั้งจัดเก็บเนื้อหาโฆษณา เนื้อหารายการ และไฟล์เสียงออกอากาศย้อนหลังเพื่อใช้ในการอ้างอิงเนื้อหาการออกอากาศ โดยมีการแสดงผลการทำงานแบบ Real-time ทั้งนี้ระบบจะเก็บฐานข้อมูลโฆษณาไว้ที่เซิร์ฟเวอร์เป็นเวลา ๖๐ วัน

๓) สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ทำหน้าที่ในการกำกับดูแลกลุ่มผลิตภัณฑ์สุขภาพโดยเฉพาะ ซึ่งยังต้องควบคุม อย่างเคร่งครัด โดยต้องได้รับการอนุมัติการโฆษณาจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ได้แก่ กลุ่มผลิตภัณฑ์สุขภาพซึ่งรวมถึง อาหาร ยา และ

เครื่องมือแพทย์กลุ่มผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง และวัตถุอันตราย เป็นต้น ซึ่งคณะกรรมการที่พิจารณาเนื้อหาโฆษณาของ อย. ใช้ชื่อว่า คณะอนุกรรมการการตรวจพิจารณาการโฆษณาฯ เป็นหน่วยงานรัฐเพียงแห่งเดียวที่มีอำนาจในการตรวจสอบภาพยนตร์โฆษณาก่อนออกอากาศ อย่างไรก็ตามปัจจุบันทางสมาคมโฆษณาธุรกิจแห่งประเทศไทย ได้อาศัยอำนาจตามกฎหมายปกครองใหม่ ขอให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณา คำอุทธรณ์การอนุญาตโฆษณาผลิตภัณฑ์สุขภาพ โดยอ้างเหตุผลเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้ขออนุญาตโฆษณาผลิตภัณฑ์สุขภาพ ทำให้อุตสาหกรรมโฆษณารู้สึกมีอิสระและมีอำนาจต่อรองมากขึ้น ทั้งนี้ การตรวจสอบใบอนุญาตโฆษณา ต้องตรวจสอบว่า ขออนุญาตโฆษณาผ่านทางช่องทางใด ข้อความและภาพที่ขออนุญาตตรงกับที่เผยแพร่โฆษณาหรือไม่ หากพบว่าข้อมูลขออนุญาตไม่ตรงกับชิ้นงานโฆษณาที่เผยแพร่ จะถือว่าไม่ได้รับอนุญาตโฆษณา และหากพบภาพหรือข้อความโฆษณาในลักษณะโอ้อวดเกินจริง จะถือว่าโฆษณาเป็นเท็จ ซึ่ง อย. ได้มีการเฝ้าระวังตรวจสอบการโฆษณาผิดกฎหมายทางสื่อต่าง ๆ ร่วมกับเครือข่าย เช่น กสทช. และมูลนิธิเพื่อผู้บริโภค อย่างเข้มข้น รวมถึงเปิดสิทธิให้ประชาชนเข้าใช้ระบบฐานข้อมูลอนุญาตโฆษณาฯ อาหาร และเครื่องมือแพทย์ ช่วยกันตรวจสอบการโฆษณาที่ผิดกฎหมาย ปฏิรูประบบการคุ้มครองผู้บริโภคให้ทันสมัย หากพบการโฆษณาคุณประโยชน์ คุณภาพ หรือสรรพคุณของอาหารโดยไม่ได้รับอนุญาต มีโทษปรับไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท โฆษณาขายยาโดยไม่ได้รับอนุญาต มีโทษปรับไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท โฆษณาเครื่องมือแพทย์โดยไม่ได้รับอนุญาต มีโทษปรับไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ บาท จำคุกไม่เกิน ๖ เดือน ผู้ประกอบการรายใดฝ่าฝืน จะต้องได้รับโทษตามกฎหมาย

๔) สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.) มีบทบาทในการกำกับดูแลเนื้อหาโฆษณาทางวิทยุและโทรทัศน์ในขั้นตอนสุดท้าย คือ ช่วงหลังจากที่เนื้อหาโฆษณาถูกนำออกอากาศไปแล้ว โดย สคบ. จะดำเนินนโยบายการกำกับดูแลผ่านกองคุ้มครองผู้บริโภคด้านโฆษณา ซึ่งจะทำหน้าที่เป็นสำนักเลขานุการให้ในเรื่องของเนื้อหาโฆษณา โดยขอบเขตหน้าที่ของกองคุ้มครองผู้บริโภค ด้านโฆษณามี ๒ ประการที่สำคัญ คือ ๑) การตรวจสอบเนื้อหาโฆษณาที่นำเสนอผ่านทุกสื่อ รวมทั้งป้ายโฆษณาด้วยว่าปฏิบัติตามกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค (มาตรา ๒๒) ที่ว่าด้วยการโฆษณาที่ไม่เป็นธรรมหรือไม่ และ ๒) การรับเรื่องราวร้องทุกข์จากผู้บริโภค ที่ได้รับความเสียหายจากการโฆษณา รับแจ้งเบาะแสเกี่ยวกับโฆษณาที่มีเนื้อหาเป็นเท็จเกินความจริง หรือเสื่อมเสียศีลธรรมและวัฒนธรรม

๕) สมาคมโฆษณาธุรกิจแห่งประเทศไทย มีนโยบายหลักที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลเนื้อหาโฆษณา การส่งเสริมให้สมาชิกสมาคมฯ ยึดถือและปฏิบัติตามจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพโฆษณา ในปัจจุบันสมาคมโฆษณาธุรกิจแห่งประเทศไทยได้มีการประสานงานกับหน่วยงานรัฐบาล เอกชน และสถาบันการศึกษา ในการตรวจพิจารณาโฆษณาฯ และพัฒนาสู่ระบบการกำกับดูแลตนเองอย่างเต็มรูปแบบ

๒.๓) บทบาทของสถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชนในการกำกับดูแลเนื้อหารายการและโฆษณา

ในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหารายการ ดำเนินการภายใต้ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การกำกับดูแลการทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. ๒๕๕๖ ซึ่งได้กำหนดบทบาทของผู้ทดลองประกอบกิจการที่เกี่ยวข้องกับการ

กำกับดูแลเนื้อหารายการและโฆษณา กล่าวคือ ผู้ทดลองประกอบกิจการจะต้องยื่นผังรายการที่จะออกอากาศ และแสดงรายละเอียดสัดส่วนต่อคณะกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ภายใน ๙๐ วัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับ อนุญาตให้ทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงครั้งแรก ในกรณีที่คณะกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ เห็นว่าผังรายการของผู้ทดลองประกอบ กิจการไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด ผู้ ทดลองประกอบกิจการแก้ไขผังรายการให้ถูกต้องภายใน ๑๕ วัน หลังจากได้รับแจ้งผลจากสำนักงานตามวรรค สองแล้ว ให้ผู้ทดลองประกอบกิจการเริ่มให้ทดลองประกอบกิจการตามผังรายการที่คณะกรรมการเห็นชอบแล้ว ได้ ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นเร่งด่วนที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ ภัยพิบัติ หรือมีเหตุฉุกเฉิน หรือเหตุอื่น ใดที่คณะกรรมการกำหนด ผู้ทดลองประกอบกิจการอาจดำเนินรายการที่แตกต่างจาก ผังรายการหลักที่ คณะกรรมการเห็นชอบแล้วได้ แต่ต้องแจ้งเหตุผล ความจำเป็น และรายละเอียด ที่เกี่ยวข้องให้คณะกรรมการ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ทราบภายใน ๑๕ วัน นับตั้งแต่วันที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงผังรายการ รวมถึงผู้ทดลอง ประกอบกิจการจะต้องกำกับดูแลเนื้อหาที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อทางลบ ๖ ประการอย่างเคร่งครัด ได้แก่ การหลีกเลียงเนื้อหารายการที่ก่อให้เกิดการลัษการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข มีผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ มีผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของ ประชาชน มีการกระทำซึ่งเข้าลักษณะลามกอนาจาร มีผลกระทบต่อทำให้เกิดความเสื่อมทรามทางจิตใจ ของประชาชนอย่างร้ายแรง และมีผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนอย่างร้ายแรง และผู้ทดลองประกอบ กิจการต้องจัดให้มีการบันทึกรายการที่ได้ออกอากาศไปแล้วทุกรายการ เพื่อเก็บรักษาไว้เพื่อให้พนักงาน เจ้าหน้าที่ ทำการตรวจสอบได้ โดยระยะเวลาการจัดเก็บต้องไม่น้อยกว่าสามสิบวัน ทั้งนี้การบันทึกรายการ ดังกล่าวจะต้องไม่ดำเนินการแก้ไข หรือตัดแปลงให้แตกต่างจากรายการ ที่ได้ออกอากาศ ในกรณีที่พนักงาน เจ้าหน้าที่พบว่า มีรายการที่ได้ออกอากาศไปแล้วฝ่าฝืนต่อกฎหมายว่าด้วย การประกอบกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ หรือประกาศที่คณะกรรมการกำหนด หรือ กฎหมายอื่น ๆ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจ เรียกบันทึกรายการที่ได้ออกอากาศไปแล้วตามวรรคหนึ่ง ผู้ทดลองประกอบกิจการจะต้องส่งบันทึกรายการ ดังกล่าวภายในเจ็ดวัน นับแต่ได้รับแจ้งจากพนักงาน เจ้าหน้าที่ ทั้งนี้ไม่ตัดสิทธิพนักงานเจ้าหน้าที่ในการระงับ การออกอากาศรายการเป็นการชั่วคราว ในส่วนของการกำกับเนื้อหารายการผู้ทดลองประกอบกิจการจะต้อง ปฏิบัติตามประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการสำหรับให้บริการกระจายเสียงหรือโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๖

ในส่วน of สถาบันวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ ควรมีการจัดทำรายการที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเหตุการณ์ในปัจจุบัน หรือเหตุการณ์ที่เป็นข้อเท็จจริงที่เป็นประโยชน์ ต่อสาธารณะ และประเด็นที่เกี่ยวข้องกับนโยบายสาธารณะ รายการที่สร้างกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ ประชาชน โดยส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็นระหว่างกัน เพื่อส่งเสริมความรู้ การศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม การเกษตร การส่งเสริมอาชีพอื่น ๆ สุขภาพ อนามัย กีฬา การส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน การส่งเสริม ความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐบาลกับประชาชน และรัฐสภากับประชาชน การปกครองในระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และ ทักษะที่จำเป็นต่อประชาชนผู้ฟัง ตลอดจน มีเนื้อหาที่บริการข้อมูลแก่คนพิการ คนด้อยโอกาส หรือกลุ่มความ

สนใจที่มีกิจกรรมเพื่อประโยชน์ สาธารณะหรือบริการข้อมูลข่าวสารสาธารณะ รวมถึงรายการที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อความมั่นคง ของรัฐหรือความปลอดภัยสาธารณะ

ในส่วนของสถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการชุมชน มีส่วนที่ต้องคำนึงถึงเป็นพิเศษในด้านการนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวกับปัญหาของชุมชน พร้อมช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าว และหาทางออกในการแก้ไขจากข้อเสนอแนะของประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ และการนำเสนอเนื้อหาที่ไม่เกี่ยวกับปัญหาของชุมชนหรืออาจเป็นประเด็นในเชิงพัฒนา เพื่อเป็นการให้ข้อมูล กระตุ้น และทำความเข้าใจในเรื่องราวต่างๆ แก่สมาชิกของประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ รวมถึงควรมีการจัดทำรายการที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับรายการที่เป็นข่าวสารหรือสาระที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะหมายถึงรายการที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเหตุการณ์ปัจจุบันหรือเหตุการณ์ที่เป็นข้อเท็จจริงที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะหรือที่เกิดขึ้นโดยเน้นเหตุการณ์ในชุมชนแล้วแต่กรณีซึ่งอาจอยู่ในรูปแบบรายการข่าวสด เล่าข่าวและวิเคราะห์ข่าว รายการสนทนา และปัญหา เหตุการณ์ปัจจุบัน ซึ่งรวมถึงเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่มีความคิดเห็นโต้แย้งกันในสังคม ประเด็นทางการเมือง ทั้งในระดับชาติและในระดับท้องถิ่น และประเด็นที่เกี่ยวข้องกับนโยบายสาธารณะ และรายการสาระประโยชน์หมายถึง รายการที่สร้างกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ประชาชนในชุมชน โดยส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็นระหว่างกัน ให้การศึกษา ความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อประชาชนผู้ฟัง มีเนื้อหาที่ส่งเสริมการพัฒนาในระดับชุมชน ในประเด็นสุขภาพ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ ประชาธิปไตย ประเพณีวัฒนธรรม เป็นต้น รวมถึงให้ความเข้าใจที่ดีเกี่ยวกับ ประโยชน์สาธารณะหรือชุมชนนั้นๆ และเสริมสร้างความสัมพันธ์ในชุมชนให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น นอกจากนี้ในกรณีที่ชุมชนเป้าหมายที่รับบริการมีภาษาท้องถิ่นเป็นของตนเองที่ไม่ใช่ภาษาราชการสามารถนำเสนอรายการต่างๆ ของสถานีเป็นภาษาท้องถิ่นได้ โดยให้มีการประกาศชื่อสถานีและเวลาด้วยภาษาราชการทุกต้นชั่วโมงที่ดำเนินรายการ

ในส่วนของการกำกับดูแลเนื้อหาโฆษณา ต้องมีการปฏิบัติตามระเบียบการประกอบกิจการเรื่องการหารายได้อย่างเคร่งครัด โดย ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะประเภทที่หนึ่ง (เพื่อการศึกษาและพัฒนาคุณภาพชีวิต) และประเภทที่สาม (เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐบาลกับประชาชน การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และกลุ่มความสนใจ) จะหารายได้จากการโฆษณาไม่ได้ เว้นแต่เป็นการหารายได้โดยการโฆษณาหรือเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับงานหรือกิจการของหน่วยงาน ของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ สมาคม มูลนิธิ หรือนิติบุคคลอื่นที่มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจการเพื่อประโยชน์ สาธารณะโดยไม่แสวงหากำไรในทางธุรกิจ ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะประเภทที่สอง (เพื่อความมั่นคงของรัฐหรือความปลอดภัยสาธารณะ) ให้หารายได้จากการโฆษณาได้เท่าที่เพียงพอต่อการประกอบกิจการโดยไม่เน้นการแสวงหากำไร ส่วนสถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการชุมชน ห้ามมิให้หารายได้จากการโฆษณา แต่อาจมีรายได้จากการบริจาค การอุดหนุนของสถานี หรือรายได้ทางอื่น ซึ่งมีใช้การโฆษณา

เอกสารอ้างอิง/ การศึกษาเพิ่มเติม

กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์. (๒๕๖๓). พระราชบัญญัติกองทุนสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์

พ.ศ. ๒๕๕๘. สืบค้นจาก <http://www.thaimediafund.or.th/page/view/๒๔/>

งานบริการวิชาการ คณะศิลปศาสตร์ สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตกระบี่. (๒๕๕๖). การผลิตรายการ

วิทยุกระจายเสียง โครงการจัดรายการวิทยุ โทรทัศน์ ประจำปี ๒๕๕๖. สืบค้นจาก

<http://www.ipekrabi.ac.th/ipekrabi/images/KM/KmArt๕๖.pdf>

จรรยา ปันท่วงกูร. (๒๕๕๑). การเขียนบทโฆษณา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ณัฐวุฒิ แสงชูวงษ์. (๒๕๖๑). พุทธออล์ค พุทธโธ' รายการวิทยุทรงอิทธิพลที่ครองใจมหาชนของคนประสบ

ปัญหาชีวิต. สืบค้นจาก <https://gqthailand.com/views/article/>

puttalk-radio-personalities-gqmoty๒๐๑๘

ทิปดี ทังหากรณ และพิทักษ์ ศิริวงษ์. (๒๕๖๐). ชาติไหนดีที่เราจะเล่าเรื่องเล่าแนวทางปฏิบัติที่ดีของ

นักจัดรายการวิทยุด้านการท่องเที่ยว. วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี: ๑๑(พิเศษ), ๑๐๙-๑๒๓.

นภาพรณ อัจฉริยะกุล และธีรารักษ์ โพธิสุวรรณ. (๒๕๕๖). รูปแบบรายการวิทยุกระจายเสียง.

เอกสารการสอน ชุดวิชาการเขียนบทวิทยุกระจายเสียง. นนทบุรี :

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช.

นาวิณ วงศ์สมบูรณ์ และ ลดาวัลย์ แก้วสีนวล. (๒๕๖๑). รูปแบบและเนื้อหาของรายการวิทยุกระจายเสียง

ต้นแบบสำหรับแม่ที่มีลูกวัย ๐ - ๕ ปี. วารสารวิทยาการจัดการ: ๕(๒), ๔๕- ๖๖.

พรรณพิมล วิปลากร. (๒๕๕๔). ทำไมเด็กจึงต้องรู้เท่าทันสื่อ ใน ๓๖๕ ชั่วโมง เชื่อสถาบันศิริ รู้เท่าทันสื่อ.

กรุงเทพมหานคร: บริษัททอพอเซ็ท ครีเอชั่น จำกัด.

พรสุรีย์ วิภาศรีนิมิต. (๒๕๖๐). แนวทางการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กและเยาวชนให้เป็นที่ยอมรับ

และได้รับความนิยม. วารสารนิเทศศาสตร์ ธุรกิจบัณฑิต: ๑๑(๒), ๑๑๓ - ๑๔๓.

พัชรพร ดีวงษ์. (๒๕๕๗). การคิดสร้างสรรค์รายการวิทยุกระจายเสียงในยุคดิจิทัล: กรณีศึกษา สถานีวิทยุ

SEED ๙๗.๕. วารสารนักบริหาร มหาวิทยาลัยกรุงเทพ. ๑๕๘-๑๖๕.

ไพฑรย์ ทองสม และกุลธิดา ธรรมวิภังค์. (๒๕๕๘). การพัฒนารูปแบบรายการวิทยุกระจายเสียง เพื่อให้

ความรู้ด้านความรัก ความสัมพันธ์ สำหรับนักศึกษา. วารสารนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการศึกษา

ฉบับปฐมฤกษ์. ๘๕ - ๙๘.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช. (๒๕๕๕). การสร้างสรรค์และผลิตสิ่งโฆษณา. เอกสารประกอบการสอน

ชุดวิชาหน่วยที่ ๑-๘ พิมพ์ครั้งที่ ๘. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมิกราช.

ยุทธนา สุวรรณรัตน์. (๒๕๕๐). ความลงตัวของสื่อและสารในรายการคลับ ฟรายเดย์.

วารสารนิเทศสยามปริทัศน์: ๑๔(๑๖), ๖๑-๖๙.

ลดาวัลย์ แก้วสีนวล. (๒๕๕๖). คู่มือดีใจ. นครศรีธรรมราช: คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

นครศรีธรรมราช.

- ศูนย์ปฏิบัติการสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์. (๒๕๖๓). **รวมพลังสื่อสร้างสรรค์สังคมไทย** เพื่อการแสดงพลังสร้างสรรค์สื่อ. สืบค้นจาก https://www.m-culture.go.th/surveillance/ewt_dl_link.php?nid=๑๔๖๕
- สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย. (๒๕๖๐). **คุณภาพเนื้อหาวิทยุไทยในรอบปี ๒๕๕๙**. สืบค้นจาก <https://www.facebook.com/thaibja/posts/๑๐๒๙๐๗๗๕๔๗๒๒๙๘๔> ๑/สายทอง สุจริยาพงศ์พร. (๒๕๖๓). **เทคนิคการจัดรายการวิทยุอย่างมืออาชีพ**. สืบค้นจาก <http://www.chumphon๒.mju.ac.th/km/?p=๓๔๓>
- เสาวณีย์ ฉัตรแก้ว. (๒๕๕๗). **เนื้อหาและรูปแบบรายการวิทยุที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย (อายุ ๓ - ๕ ปี)**. **วารสารสุทธิปริทัศน์: ๒๘(๘๗), ๕๙-๗๖**.
- สุนน อยู่สิน. (๒๕๕๖). **ตำราอบรมผู้ประกาศในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ระดับกลาง**. กรุงเทพฯ: ส. เจริญการพิมพ์.
- โสภิญญา ขุนภักดี. (๒๕๕๙). **การผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง**. สืบค้นจาก <http://radio.yru.ac.th/page/๑๖๗/การผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง.html>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (๒๕๖๓). **เอกสาร สรุปบทเรียนที่ดีของการดำเนินการเปิดโอกาสให้ประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการ**. สืบค้นจาก www.opdc.go.th
- อรทัย ก๊กผล. (๒๕๕๒). **คู่คิด คู่มือ การมีส่วนร่วมของประชาชนสำหรับผู้บริหารท้องถิ่น**. นนทบุรี : สถาบันพระปกเกล้า.
- FM ๑๐๐ CMU. (๒๕๖๓). **รายการ สารคดีวิทยุ ชุด อาหารไทยลือ**. สืบค้นจาก http://www.fm๑๐๐cmu.com/ondemand_detail.php?listid=๕๔
- Home Family Radio FM ๑๐๕ MHz. (๒๕๖๑). **รายการ “โฮมคิดซี” จันทร์-ศุกร์ เวลา ๑๖.๑๐-๑๗.๐๐ น. ทาง สวท. “Happy Family Radio F.M.๑๐๕ MHz.วิทยุเพื่อครอบครัว”**. สืบค้นจาก <https://www.facebook.com/happyfamily๑๐๕/posts/๔๕๑๑๕๙๒๕๘๖๔๗๑๗๒/>
- LoveOKClick ๙๖.๗๕. (๒๕๖๒). **Fun for kids นิทานเรื่อง “ปลาเจ้าปัญญา”**. สืบค้นจาก <https://loveokclick.com/fun-for-kids-story-fish-wisdom/>
- Radioth.net. (๒๕๖๓). **The Shock ๑๐๑ FM (Bangkok)**. สืบค้นจาก <https://radioth.net/the-shock/>
- Thai PBS. (๒๕๕๘). **แนวคิดการนำเสนอรายการเด็กและเยาวชน**. สืบค้นจาก <https://program.thaipbs.or.th/OpenThaipbs/episodes/๒๙๘๘๕>
- ThaiPR.net. (๒๕๕๑). **รายการวิทยุสำหรับเด็กและเยาวชน รายการนิทานเพื่อนรัก นวัตกรรมใหม่ของ การส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กไทยด้วยสื่อวิทยุ**. สืบค้นจาก <https://www.ryt๙.com/s/prg/๒๙๕๒๓๒>
- United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. (๒๐๑๑). **Glossary of terms**. In Grizzle, A., & Wilson, C. (Eds.), **Media and information literacy: Curriculum for teachers**. Paris: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

แบบประเมินความรู้ประจำโมดูล

คำชี้แจง แบบทดสอบฉบับนี้ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน ข้อ โปรดทำเครื่องหมาย [x] ในข้อที่ท่านคิดว่า เป็นจริงเพียงข้อเดียว

- ข้อความที่ถูกต้องให้ทำเครื่องหมาย [x] ในช่อง “จริง”
- ข้อความที่ไม่ถูกต้องให้ทำเครื่องหมาย [x] ในช่อง “ไม่จริง”

ที่	ข้อความ	จริง	ไม่จริง
โมดูลที่ ๗ การผลิตและกำกับดูแลเนื้อหารายการวิทยุสำหรับวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน			
	๑) การวิเคราะห์และจัดทำเนื้อหารายการ รวมถึงเทคนิคการผลิตและยกระดับการจัดรายการวิทยุประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชนให้ทันสมัย มีความน่าสนใจและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย		
๑.	เนื้อหารายการต้องมีเนื้อหาที่ส่งเสริมประชาธิปไตยในสังคม		
๒.	เนื้อหารายการต้องมีการส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรม ยกระดับรสนิยมและจรรยาบรรณของคนในสังคม		
๓.	รายการสำหรับเด็กและเยาวชนต้องมีการศึกษาพัฒนาการแต่ละช่วงวัย และนำเสนอเนื้อหารายการให้สอดคล้องกับพัฒนาการเด็กและเยาวชน		
๔.	สถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะและกิจการบริการชุมชน ควรมีการนำเสนอเนื้อหา สาระ ที่มีความหลากหลาย หรือมีรูปแบบการนำเสนอรายการที่หลากหลาย เป็นสิ่งที่จะช่วยให้ผู้ฟังไม่เกิดความเบื่อหน่าย		
๕.	การจัดรายการวิทยุประเภทกิจการบริการชุมชน ควรประยุกต์ใช้เทคนิคการมีส่วนร่วมของชุมชน เช่น การเชิญเข้าร่วมจัดรายการ การร่วมให้ข้อมูลในการจัดเตรียมเนื้อหารายการ เป็นต้น		
๒) การกำกับดูแลเนื้อหารายการและกิจกรรมการหารายได้ของวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ และกิจการบริการชุมชน			
๑.	หลักการกำกับดูแลสื่อ และรูปแบบการกำกับดูแลสื่อ มี ๓ รูปแบบ ได้แก่ การกำกับดูแลโดยอำนาจรัฐ การกำกับดูแลกันเอง และการกำกับดูแลร่วมกัน		
๒.	สถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะ ควรมีการจัดทำรายการที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเหตุการณ์ในปัจจุบัน หรือเหตุการณ์ที่เป็นข้อเท็จจริงที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ		
๓.	สถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการสาธารณะไม่จำเป็นต้องคำนึงกลุ่มผู้ฟังที่เป็นคนพิการ คนด้อยโอกาส หรือกลุ่มความสนใจพิเศษ		
๔.	สถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการชุมชน ต้องนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับปัญหาของชุมชน พร้อมช่วยแก้ไข		

ที่	ข้อความ	จริง	ไม่จริง
	ปัญหาต่าง ๆ และหาทางออกในการแก้ไขจากข้อเสนอแนะของประชาชน หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่		
๕.	สถานีวิทยุทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงประเภทกิจการบริการชุมชน ควรสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ประชาชนในชุมชน โดยส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็นระหว่างกัน ให้การศึกษา ความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อประชาชนผู้ฟัง		

= โครงการพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง =

ภาคผนวก ข

สื่อประกอบการเรียนรู้ด้วยตนเองสำหรับ
ผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง
ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์
(บรรจุในแผ่น CD)

= โครงการพัฒนาบุคลากรของผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง =

1.1.mp4

1.2.mp4

1.3.mp4

1.4.mp4

1.5.mp4

2.mp4

3.1.mp4

3.2.mp4

3.3.mp4

4.1.mp4

4.2.mp4

5.1.mp4

5.2.mp4

6.1.mp4

6.2.mp4

7.1.mp4

7.2.mp4

ภาคผนวก ซ

ประวัตินักวิจัย

ประวัตินักวิจัย

รายชื่อบุคลากร	รองศาสตราจารย์ ดร.พสนัน นิรมิตรไชยนนท์
ตำแหน่งในโครงการ	นักวิจัยหัวหน้าโครงการ
วุฒิการศึกษา	- ปริญญาเอก สาขาการศึกษานอกระบบโรงเรียน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย - ปริญญาโท สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ - ปริญญาตรี สาขาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสบการณ์วิชาชีพ	๑๓ ปี
สถานที่ทำงาน	คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
ความชำนาญ	การคาดการณ์อนาคต การประเมินผล วิจัยวิทยุทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การจัดการศึกษาสำหรับผู้ใหญ่ การฝึกอบรม

รายชื่อบุคลากร	รองศาสตราจารย์ ดร.กมลพร สอนศรี
ตำแหน่งในโครงการ	นักวิจัยร่วม
วุฒิการศึกษา	- ปริญญาเอก สาขา Public Administration University of the Philippines - ปริญญาโท สาขา General Management มหาวิทยาลัยมหิดล - ปริญญาตรี สาขาสถิติประยุกต์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
ประสบการณ์วิชาชีพ	๑๖ ปี
สถานที่ทำงาน	คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
ความชำนาญ	การวิเคราะห์ทางสถิติ การจัดการทั่วไป การบริหารภาครัฐ การจัดการทรัพยากรมนุษย์

รายชื่อบุคลากร	รองศาสตราจารย์ ดร. วรณชลี โนริยา
ตำแหน่งในโครงการ	นักวิจัยร่วม
วุฒิการศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> - ปริญญาเอก สาขาการจัดการการกีฬา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ - ปริญญาโท สาขาการจัดการการกีฬา มหาวิทยาลัยมหิดล - ปริญญาตรี สาขาวิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยมหิดล
ประสบการณ์วิชาชีพ	๑๐ ปี
สถานที่ทำงาน	คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
ความชำนาญ	การจัดการทางการกีฬา การตลาด การจัด Event

รายชื่อบุคลากร	นางสาวอารี เสถียรวัฒน์ชัย
ตำแหน่งในโครงการ	นักวิจัยร่วม
วุฒิการศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> - ปริญญาเอก สาขาการจัดการการศึกษา (หลักสูตรนานาชาติ) มหาวิทยาลัยมหิดล (Ph.D. candidate) - ปริญญาโท สาขาการจัดการการศึกษา (หลักสูตรนานาชาติ) มหาวิทยาลัยมหิดล - ปริญญาตรี สาขามัธยมศึกษา (วิทยาศาสตร์) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ประสบการณ์วิชาชีพ	๗ ปี
สถานที่ทำงาน	นักวิจัยอิสระ
ความชำนาญ	การจัดการการศึกษา การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

กองทุนวิจัยและพัฒนา กิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม เพื่อประโยชน์สาธารณะ

(สำนักงาน กสทช.)